I
138001
Incunabel

E.D.

56. D.

I

138001/3

Incunabel.

Incipit scriptū sup 3°. sentētiaꝝ editū a fratre Joanne duns ordinis fratrū minoꝝ doctore subtilissimo ⁊ oīm theologoꝝ principe.

QUm uenit igit plenitudo tēporis cc. Postq̄ mgr in primo lib° determiauit de deo q̄tū ad rōem sue natural' pfectiōis ⁊ in 2° li° determiauit de ipo inq̄tū ei° pfectio relucet in opib° creatōis. In hoc 3° determiat de deo inq̄tū ei° pfectio relucet in opib° restauratōis. Et circa p. di huius tertij querūt q̄nq̄. Prio vtz possibile fuit nām hūanā vnirī vbo in vnitate suppositi. 2° vtrū tres psone possint assumē eandē nām numero. 3° vtrū vna psona possit assumer plēs naturas. 4° vtz suppositū creatū possit sustētificare ypostatice aliā nām creatā. 5° vtrū formalis rō terminādi istā vnitatē sit proprietas relatiua.

QUrca primum arguit q̄ nō. qz actus purus ⁊ infinitus nō est alicui⁹ potibilis. ut patū est di 8 p. li. verbū est talis act' g cc. Preterea inter vnibilia est aliq̄ pportio. finiti ad infinitū nulla est pportio. vbū est infinitū nā hūana ē finita. g non sunt vnibilia. Preterea. ptraria nō pnt simul esse ppter eoꝝ repugnantiā. nā creata ⁊ increata plus repugnāt sibi inicē q̄ ptraria. qz ptraria sunt i eodē genere. nō sic creata ⁊ increata nā pz. g cc. pma pbat p phm. 4. metha. vbi arguit q̄ si ptraria essent simul in eodē. ⁊ ptradictoria essent simul vera

Preterea incarnare est agē. g incarnari est pati. verbū diuinū nō patit g nō incarnat. pbatio pntie. qz oi actōi corrīdet aliqua propria passio. ⁊ si negetur hoc ppter instantiam de amare ⁊ amari. g eodē mō de vnire ⁊ vniri nō valet instantia. qz illa est actio inanēs cui nō corrīdet passio aliq̄ in obiecto. sz incarnare est actō trāsiēs in obiectū extra. igit sibi corrīdebit passio aliq̄. Preterea p alias rationes spēales ar. ⁊ primo ex pte nāe assūpte. qz eadē nā hūana est hec p se exīs. ⁊ psona psonalitate creata. sed nā nō pōt assumi nisi sit h̄ p se exīs. igit non pōt assumi nisi psonā psonalitate ppria. sed si sit sic psonata: non pōt assumi a psona increata. igit est inassumptibilis. igit cc. pbatio pme propōis. qz per se existens in natura intellectuali ē persona. pbatio scde ppōnis. quia nō potest assumi nisi actu existēs. ⁊ hoc existētia sibi ppria sz exīstia. ppa nāe que est sba. est p se exīstia. pbat ēt eadē p pō. qz sicut nā creata se hz ad singlaritatē rita nā intellectualis saltē singlis vr se hre ad psonalitatē. sz nā creata ita ē singlaris q̄ non pōt manē eadē sine sua singularitate. igit nec nā intellectual singlis pōt manē eadē sine sua psonalitate. 2° arguit ex pte assumētis. qa q̄ sola rone differūt vnū nō pōt esse rō vnionis realis ⁊ nō alterꝝ. psona ⁊ eētia sola rōe differūt. alis videret ee cōpō in dīnis. igit cc. maior pbat. qz cū vnio realis sit ad aliq̄ rē sm q̄ h̄ esse reale nihil termināt istaz vnionē precise sm q̄ habet esse ratōnis precise causatū per actū intellectus. igit si vnio est realis ⁊ illa realiter sunt tātū vnū totū quod est ibi terminat istam vnitatem realem. Preterea omis dependētia est ad indepēdens ⁊ ad absolutū ut vr. psona diuina inq̄tum talis nō est absoluta. igit natura nō dependet ad psonā inq̄tuz persona. sed non vnitur persone nisi dependeat a persona inq̄tum persona. igitur non vnitur psone.

a 2

BIBLIOTECA UNIVERSITARIA VNDOBONENSIS

Tertio arguit ex pte vnionis. qz ois dependentia alicuius ad altez vel est cati ad cam. vel cati posteriozis ad catu ꝑ hoc vr manifestu in oibus dependetys nā humana nō dependet ad verbuz ut catum posterius ad catu ꝓius. qz i ꝓncipio erat verbu ꝑ qō creata sunt oia nec dependet ad ipm ꝓcise ut catum ad cam. qz si depēdet ad ipm ut ad cáz termin' istius dependentie est cois trib' psonis igr. ꝛc. ¶ Oppositu Jo. i. vbum caro factu est. vbi caro ꝓ homine sumitur ſm Aug'.

¶ Supponendo, partem affirmatiuam tanq̄ articulu fidei ꝓncipalem inter illa q̄ respiciut tēpalia: ad intelligēdu istā possibilitatē tria sunt videda ꝓmo qd debeat intelligi p vnionez psonalē. 2° qualit ipsa sit possibilis ex pte psone q̄ assumit. ita q̄ ex pte ei' nō inueniat repugnātia. ¶ 3° qualiter sit possibilis ex pte nāe que assumit. ita q̄ ex pte eius nō inueniat repugnātia. De ꝓmo dico q̄ ista vnio nō dicit p se aliqd absolutu. qz quocūq; absoluto intellecto in altero extremo. nō intelligit pfecta rō vnionis. qz vnio ñ intelligit ad se siue igr cōmittet absolutu in vno extremo siue in duob' cū nō sit nihil. saltez dicit relatōem nō aūt cōem que sit eius dē rōis in vtroq; extrēo: qlis est silitudo qz nō est habitudo eiusdē rōnis in nā assumpta ⁊ psona assumēte. psona aūt assumēs nullā habet relatiōez realē ad nām creatā. ex di. 30. ꝓ. li. ep° aūt nisi natura assumpta aliquaz haberet relatōnē ad assumētē: nihil intelligeret p se p istā vnionē. nec illa relatio in natura assūpta est tm̄ res rōis qz tunc ipsa vnio nō cēt realis. ¶ Est igit ista vnio relatio disquiperantie realis in vno extremo: cui in altero nulla relatio cozrn̄det. vel saltez nulla realis. ⁊ ita relatio ista est ordinis in vno extremo relato nō est aūt ordinis cāti ad cāz. qz illa est cōis ad totā trinitatē. nec cāti posteriozis ad cātuz ꝑus. qz verbū nō est aliqd cātuz. Est igit relatio ordinis siue depēdentie alterius rōis ab omni depēdētia ⁊ ordie causati ad cāz. ⁊ cāti posterioris ad causatū ꝑus. ¶ Et licet difficile sit videre aliquā dependētiā esse talē. tn̄ ista pōt patere aliqlit in subiecto ⁊ accīte. Accīs. n. ad substātiā siue ad subiectū suū duplicē hz habitudinē. s. informantis ad informatū. ⁊ ista necessario includit ipfectōnez in subiecto informato eo s. q̄ potētialitatez hz respectu actus ſm qd. s. accītalis. aliam hz ut posteriozis nāliter ad ꝑus a quo depēdet. nō ut ab aliqua cā. qz si hz subiectuz ꝓ aliq̄ cā hz ipm ꝓ cā māli. ⁊ hoc est inq̄tū informat ipsum. si igit iste due hitudines accītis ad subiectū abinuicē distinguāt̄ur: alia necessario est ad subiectū sub rōe ipfectōis in ipso subiecto. s. potētialitatis altera nullā iperfectōem necessario ponit in eo. sz tm̄ ꝓzitatē nālem ⁊ sustentatiōem respectu accītis. huic si milis est ista habitudo que est depēdētia nāe hūane ad psonā diuinā q̄ est extra oēm dependētiā cāti ad cām. h etiā non habet ꝓ termio ꝓmo naturaz: sed personā inq̄tuz psona. ita q̄ sicut entitas nāe est alteri' rōnis ab entitate ꝓ ꝓia psone ut psona. ita dependētia ad tale ens ⁊ tale ē alteri' ⁊ alteri' rōnis.

¶ De secundo dico q̄ si repugnaret p sone diuine sic assumere aut terminare dependētiā nāe hūane aut h eēt inq̄tū ē psona diuina: aut inq̄tū est h psona nō ꝓmo'. qz ista depēdētia nō infert aliqd repugnās psone diuine qz nec ꝓpō nē. nec pōlitatē. nec limitatōnez. Nō. n. oz nisi q̄ terminās istā depēdētiā sit in se aliqd indepēdēs hns entitatē talē qlr requrit ad terminādū istā ōpēdētia nec sequit aliq̄ ꝓpō nec pōlitas. pz nec ōpēdētia in psona diuina. qz nō oz ea realr referri. sz tm̄ terminare depēdētiaz nate

bũane assũpte relate ad eã. Nec 2° est aliq̃ repugnãtia ex pte diuĩe psone inq̃tũ h. puta q̃ hec psona vna sumit ⁊ nõ alia. q2 lz respectus p̃ns nam vel termia re talẽ respectũ sit cõe tribus ⁊ iõ ois cã litas respectu creature ꝓueniat trib⁹ nõ tñ oz q̃ iste respect⁹ q̃ nõ ꝓsect entitatẽ ꝺdditatiuã. sed psonalẽ sit cõis trib⁹. nã ois entitas psonal idepẽdẽs põt sufficiẽ ter termiare istã depẽdentiã. talis est en titas ꝑpa cuiuscũq̃ psone. ẽt ut distigui tur ab alia. igr ⁊c. ¶ Sz istõ ꝑbat aliter q2 psona diuia ꝓtinet ⁊ includit in se vtualiter pfectõez cuiuslibz psone create ℊ respectũ nãe create supplẽ põt vicẽ psõe create ad terminãdũ istã depẽdẽtia nãe create. ¶ Jstud argumẽtũ duplr deficit ꝑmo fm eos q̃ sic arguũt. q2 ponũt rea litatẽ psonalẽ non esse pfectõem simplr illud aũt qõ est rõ ꝓtinẽdi mltas pfectõ nes vtualit ⁊ q̃tũ est de se infinitas oz q̃ sit pfectio simplr. psona ãt diuina si ꝓti neret realitatẽ vni⁹ psone create p idez ⁊ infinitas. ⁊ ita entitas psonalis ei⁹ eẽt pfectio simplr. qõ ipsi negant. Preterea ita pfecta ꝓtinẽtia est i eẽntia diuina re spectu nate create sic in psona diuia re spectu psone create. imo q̃ ad aliqd ma gis. q2 eẽntia est absolute infinita nõ sic entitas psonalis. sed ista eẽntia ex pfecti one sua nõ põt esse formalit eẽntia alic⁹ psone create ut suppleat formalit vicez nãe create quã tñ ꝓtinet vtualit. igit nec multo magis psona illa põt supplẽ vicẽ illã respectu psonalitatis create. ¶ Jõ nõ arguẽdo ex pfectõe ẽtitatis psonalis. q. ipsa ꝓtineat vtualit aliquã psonalitatẽ creatã: sed ex hoc q̃ illa entitas psonal est indepẽdẽs. ⁊ indepẽdẽs inq̃tũ tale põt terminare depẽdentiã alteri⁹ ad ipz qõ natũ est hre terminũ talẽ. Jsta ãt de pẽdẽtia nata est hre psonã ꝑ termio ⁊ non nam. igit psona diuina indepẽdẽs potest sufficiẽter terminare talẽ depẽdẽ tiam nature create ad ipsam,

Tertius articulus

est difficilio2 q2 ibi oporteret oñdere dr stinctõem singlaritat nãe create a psõa litate creata. ꝑbat tñ ꝓpositũ triplr. ꝑmo q2 singularitas ꝓcedit nãliter psonalita tẽ. deus igr põt influere ad singlaritatẽ sicut ad pus nãliter nõ influẽdo ad pso nalitatẽ. ⁊ ita põt ꝓuenire in illo instãti in quo nã singlaris dz psonari in se: ne ipa psonet in se sed in alio. 2° q2 illud qõ est vni⁹ generis põt hre modũ alteri⁹ ge neris. ut pz de accñte p se exñte i eucha ristia. igr sicut accñs põt hre modũ sub stãtie ut ibi apparz: ita substãtia põt ha bere modũ accñtis ep°. s. depẽdẽ. sz h° posito ex pte nãe bũane que est sba: sal uat dependentia ⁊ vnio illa q̃ dicta est. 3° arguit q2 q̃to aliq̃ sunt magis diuer sa: tãto magis sunt adinuicẽ vnibilia. h° ꝑbat inductie. q2 indiuidua eiusdẽ spẽi sunt minime vnibilia. res diuersoz ge nez sunt magis vnibiles: q̃ aliq̃ eiusdez generis. ut pz ỏ subiecto ⁊ accñte. igitur cũ maxie diuersa sint creatũ ⁊ increatũ q2 nõ vni⁹ generis sequit q̃ ipa erũt ma xie vnibilia. q2 vnuz potẽtiale respectu alterius. ¶ Jste rões nõ oñdunt ꝓpositũ. ꝑa nõ. q2 si ipa valeret ꝑbaret q̃ de posset facere nam simul manẽ ⁊ nõ singularẽ. vel si singularẽ p° hac singulari tate posset eã etiã manẽtẽ postea facere singularez alia singularitate. ꝓcedit. n. singularit natura ut nã seipaz ut singu larẽ. q̃ si neget nam posse fieri nõ singu larẽ hac determiata singlaritate ⁊ ipaz posse manẽ nisi sub eadem singlaritate: mlto magis sequit h° de nã singulari et ei⁹ psonalitate q2 hec ẽ vltia actualitas ei⁹. ¶ 2ª rõ vr peccare q2 mod⁹ ille q̃ ve ẽ ꝓpus vni⁹ generis: nõ ꝓuenit alicui alte ri⁹ generis. sicut. n. est isti ꝑpus. ita ẽ cui cũq̃ alĩ incõpossibil. nec qõ adducit ỏ accñte sepato ꝓcludit ꝓpositũ. q2 nõ hz illũ modũ qui est ꝑpus sbe. modus. n. sbe est p se esse nãlit. h° est in eẽndo non

incliari nāli aptitudine ad aliud. nō sic autē accñs sepatū. Et si adducat illud v°. metha. q dra sbalis hz modū qualitatis. Rñ°. q non intelligit ibi phūs de mō ꝓpo qualitatis ut generis: sed intēdit ibi ponere multiplicitatē huiꝰ vocabuli qualis. ⁊ vnus modus eius est fm q dria sbalis dr qualitas. Iste modus huiꝰ nois quale non cōuenit alicui spēi ālitatis ut est genus. nec iste modus ē modus ꝓprius generis ālitatis: sed tm̄ est modus istius qō dr quale in cōi. igit in ꝓposito oportet oñdere distinctōez nāe create a psonalitate creata p aliud q̄ p illud. 3ª rō non vr̄ ꝓcludere q: rō vnionis non req̄rit distantiā vnibiliū nisi ꝓpter pōlitatē in vno extremo: ⁊ actualitatē in altero extremo: sicut pz de subiecto ⁊ accidēte que se habēt ad inuicez sicut potētia ⁊ actus. Ista rō non cōcludit de istis maxie distātibus. ſ. verbo et nā creata q: neq verbū est formaliter actus nāe create neq nā creata est formaliter potētia respectu vbi neq ecōuerso q: tūc ex eis nāliter natū esset fieri vnū.

¶ Ideo propter istū tertiū articulum oz videre quō se hēat illud a quo nā intellectualis dr psona ad illud a quo nā talis est singularis ⁊ indiuidua. ⁊ pz q̄ non eodē formaliter ⁊ vltiate est indiuidua ⁊ psonata hac psonalitate creata: q: fm Damas. li°. 3°. c. xi. verbuz assūpsit nāz in athamo nō tñ personatam. Quid aūt sit illud ꝓpium q̄ natura est psonata due vident vie ꝓbabiles. vna q̄ psona sit psona p aliquid positiuū i nā vltra illud q̄ nā est indiuidua ⁊ hoc siue illud positiuū sit absolutuz siue respectus. ¶ Alia via q̄ p negatōem addit nature sit psona. Primū poset poni aliquo mō ꝓportōaliter ei qō dictū est in 2° li°. de indiuiduatōe. di. 3 q̄ sicut est aliq̄ realitas ꝓpria qua nā est hec vltra illā q̄ nā est natura: ⁊ hec nō est formaliter illa: ita vltra vtrāq istaz esset realitas aliqua qua esset psona ⁊ illa neutri istaz esset formaliter eadē. ¶ 2ª via negat omnē realitatē positiuā ꝓstituē psonaz ⁊ ponit illā realitatē qua nā est hec: esse vltimā entitatē positiuā ⁊ vltra hāc nō esse nisi negatōem aliquā q̄ dicat subsistēs in nā intellectuali ⁊ psona. ¶ Contra primā viā arguo q̄druplr. primo q: tunc esset aliqua entitas positiua in nā hūana que esset inassūptibilis a vbo. ꝓbaꝰ ꝓñe. Isti. n. vltie entitati quā addit psona vltra singularē repugnaret ꝑdictozie cōicari sicut nā cōicat suppposito pz q: psona est incōicabilis exñtia ⁊ ita repugnarz sibi ꝑdictozie assumi: ꝓñs vr̄ inconueniens. tū q: fm Damas. li°. qō est in assūptibile est incurabile. tū q: ois entitas positiua creature eque est in potenᵃ obediētiali respectu psone diuine. ¶ 2° q: sequit q̄ nā que iaz assūpta est a vbo careret illa entitate positiua que tñ ponit vltima ⁊ quasi actualissima ⁊ determinatissima in nā tali. Et si ñ videat inconueniēs ꝓcedere nāz istā carere ea: arguo q̄ ista nā nō posset dimitti sibi q̄n oporteret dari sibi aliaz realitatē ab ea quā non hz. ſ. psonalitatē: vel remanēt non psona q: tunc nō esset psona sine illa realitate ⁊ illā nunc nō habet ergo oz istā ō nouo illi nature dimisse dari. Immo ¶ 3° q̄ ista nā ñ posset dimitti vl̄ eē p sonā q: talis realitas ñ ꝑt eē realitas nāe sicoñtū ē in. q. nec pōt ꝓtieri p idētitatē in aliq̄ natura que nō est eadē sibi. q̄q̄d eni non ꝓtinet aliquā realitatē p idētitatē manens idē non pōt eā ꝓtinere p idētitatē. ¶ 4° sequeret q̄ nā intellectualis posset fieri actu exñs ⁊ in nulla psona. ꝓpter. n. nāliter posset fieri ⁊ nō sub ista realitate: q: exquo ista realitas non ponit realiter nec formaliter eadez nature ⁊ nā ut natura est nāliter ꝑ se ipa ut ē sub ista realitate posset fieri nō sub ista realitate ⁊ in 2° instanti nature q̄ assūpt a vbo non esset necesse vbū tūc eā assumere: posset q̄ tunc illā nō assumē ⁊ ita

relinqueret sibi ⁊ tūc non esset psonata aliq̄ personalitate creata nec increata.

Cōtra 2am̄ viā videnē esse multa: ꝓmo qz ista negatio nō posset poni nisi inde pēdentia ad psonā extrinsecā. sed si ista sufficeret ad psonalitatē ꝑpam tūc aia separata esset psona qō est falsū ſm Ric. ꝑ°. de tri. c. 23°. 2° qz cadē argumēta vidēt esse ꝫ istud que sūt ꝫ illō q̄ ingenitū sit ꝓpetas ꝓstitutia ꝑis ꝑ° li°. di. 28. nulla. n. negatō potest esse de se incōicabilis sed tm̄ ꝑ affirmatiōem: ⁊ ita cū de rōe psone sit incōicabilitas nulla psōa pōt esse formaliter psona p negatōem. Similiter ut argutū est ibi nulla negatō pōt ineſſe alicui subiecto ꝑ° sz tm̄ ꝑ affirmatōez qz negatō absoluta ⁊ libera est cōis enti ⁊ nō enti ergo negatio ista q̄ psona est psona nō est ꝓpa ista psōe nisi ponat aliq̄ affirmatō ꝓpa ista psone ⁊ ita ꝓus est psona p affirmatōem q̄ p negatōem. 4° qz sicut argutū est in q. de individuatōe diuidi est ipfectōis ḡ necesse ē illud q̄ repugnat alicui diuidi eē entitatē positiuā ⁊ ex hoc ꝓcluſa ē entitas positiua q̄ nā est indiuidua ⁊ indiuisa. A silli arguo in ꝓpositō: dependē ad psonā extrisecā est ipfectōis. igr nō dependē siue repugnare talr dependē non pōt esse nisi p aliquā entitatē positiuam.

Non asserendo potest media ri inter istas vias nec ꝓcedēdo cuz ꝓma via aliquā entitatē positiuā esse in nā intellectuali creata cui repugnet ꝫdictozie cōicari cōicatiōe aliq̄ repugnāte psone: qz nulla vr entitas positiua in nā creata q̄ nō sit possibil dependē ad vbū ⁊ ita cōicabilis eo mō quo dr nā cōicari supposito ut q̄ suppositū dr ens i nā. puta humanitate dr hō ⁊ hac hūanitate ꝺ hō. Nec cū 2ª ꝓcedēdū est q̄ sola negatio ꝺ pēdētie ad psonā extrisecā est ꝓpletiuū formale i rōe psone create qz sicut argutū est tūc aia separata esset psona. Sz distinguēdū est int dependētiā actualē pōle ⁊ aptitudinalē ⁊ hº vocādo aptitudinalē q̄ sp q̄tum est de se esset in actu q̄ mō graue aptū natū est esse in cētro vbi sp esset q̄tum est de se nisi esset impeditus ꝑ pōlem voco absolute illā vbi nulla ē ipossibilitas ex repugnātia vel incōpossibilitate terminoz ⁊ ista possibilitas potest esse q̄nq̄z respectu potētie actie supnālis ⁊ nō tm̄ nālis. lz igr sola negatio dependentie actualis non sufficiat ad rationē psone/neq̄z independētia 2ª posset poni in natura creata ad vbū. nulla. n. est nata vel entitas creata cui repugnet ꝫdictozie dependere ad verbū. tm̄ negatio dependētie aptitudinalis pōt cōcedi in nā creata psonata i se ad verbū: alioq̄n violenter quiesceret in psona creata sicl aptis violēter ḋesceret surſū ⁊ ita ista negatō nō dependētia non quidē actualr sed aptitudinalr talis cōplet rōem psone in nā intellectuali ⁊ suppositi i alia nā creata nec tm̄ hec independētia aptitudialis ponit repugnātiā ad dependētiā actualē qz lz nō sit aptitudo talr nāe ad dependēdū est tm̄ aptitudo obediētie qz nā illa est ꝑfecta obia ad dependēdū p actōez agētis supnālis. ⁊ qñ daf sibi talis dependētia psonalr psonalitate illa ad quā dependet qñ aūt nō daf psonalr in se ista negatōe formalr ⁊ nō aliq̄ positio addita vltra illā entitatē positiuā q̄ est hec nā.

Per hoc ad argumēta ꝫ illā viā de negatiōe patz ad ꝓmū. Ad aliud qñ arguit q̄ negatio de se nō est incōicabilr. Rñ°. sicl dictū fuit. di. 2. ꝑ° li. ⁊. 23. incōicabile qō ptiet ad rōez psone excludit duplicē cōicabilitatē. vz cōicabilr ut qō: ⁊ ut q̄. nata creata est incōicabilr ꝓmo° qz singlare. Singulare. n. non est cōicabile ut quod nisi sit illimitatū ut essentia diuina. sed natura creata non est incōicabilr ut quo nisi intelligēdo per incōicabile negationē cōicationis simpliciter. s. negationez cōicatōis actualr ⁊ aptitudinalr. ñ ār itelligēdo repugnātiā fōrlē vtriq̄ cōicatō i

Repugnanᵃ formal[is] ... a 4 ... potentie ...

Contra tūc non vr̄ ꝑsona esse vniuoce in diuinis ⁊ in creaturis q2 ibi est aliq̄d formaliter incōicabile: ut cui repugnat vtroq3 mō cōicari. hic nō. immo non vr̄ esse ꝑsona q2 nō h3 diffinitōez ꝑsone Rñ° iste ꝓceptus incōicabil' q̄ negat cōicatiōez actualē ⁊ aptitudinalē: vniuoc' est deo ⁊ creature. ꝑsone diuine ⁊ create negatio. n. est vniuoca multis: qñ idē affirmatū a ꝑlibus negat. 3 negatō cōicabilitatis que includit repugnātiā ad cōicari: nō est vniuoca. q2 nō ꝓuenit creatl ⁊ hoc mō ꝓcedo nō esse ꝑsonā in creatl vñ si incōicabile ꝑut ꝑtinet ad rōem ꝑsone ꝑfecte dicit nō tm̄ negatōez cōicationis vtroq3 mō 3 ētrepugnātia ad cōicari nulla erit ꝑfecte ꝑsona nisi diuina. Illa. n. includit aliq̄d absolute q̄ ꝯdictorie repugnat sibi cōicari quocūq3 mō ⁊ vt qō. ⁊ ut quo. ꝑsona. n. diuina nō tm̄ h3 negatōem cōicatōis actual' ⁊ aptitudinalis: sed ēt h3 repugnātiā ad cōicatōnē. ⁊ ut qō ⁊ ut quo. ⁊ repugnātia talis nūq̄ pōt ee nisi ꝑ entitatē positiuā. ⁊ iō sequit ꝑsonā istā nūq̄ esse sine tali entitate. sed ꝑsona creata nō est sic incōicabil'. ⁊ iō nō oz sibi tribuere talē entitatē ꝑsonalē. Et ex h° ꝑz qualiter ista rō ꝑus includit ꝓpositū de ingenito. nō aūt hic.

Istud dictū facilit videri pōt. si videamus dr̄iaz inter negatōez nudā actus ⁊ negatōem aptitudinis: ⁊ negatiōez que reḡrit repugnantiā. Prima est in gradu exīte sursū respectu vbi in cētro. 2ª ē in supficie nigra respectu albedis si ē in potētia neutra ad ipaz. 3ª est in hōie respectu irrōnalis. ⁊ 3 negatio sit vni' rōnis in se tm̄ distinguit ꝓpando ad illud cui iest respectu tertū. ita hic negatō potētie dependēdi nulli creato ꝓuenit. negatō aptitudinis ineſt cuilibet nature ꝑsonabili in se ēt qñ actu dependz. q2 actū supnaturalē nō ꝓcomitat aptitudo in nā: cū sit tm̄ in potentia obediētiali ad ipm. negatio actus ineſt aie sepate; nec 2ª negatio sola. nec 3ª negatio sola suffi cit ad ꝑsonari in se sed ambo sil' cū ꝑma non pōt hr̄i. Ad 3m dico q negatō potest dici ꝓpa q2 non est cōicabilis mltis vt qō. ⁊ ista negatio in creaturis est ꝓpa ꝑ istā entitatē positiuā q̄ nā est hec. cui repugnat cōicari mltis ut qō. vr̄ pōt intelligi ꝓpa. i. nō cōicabilis alī ut q̄. ⁊ sic nō est in creaturis. Ad 4m ꝓcedo q si depēdere repugnaret alicui creature: repugnaret ei necessario ꝑ aliq̄d positm̄ sed nulli pōt repugnare q2 ois entitas creata non solū depēdet ad increatū ut ad cām: sed etiam potest dependere hac speciali dependentia.

Sed cōtra istū articulum 3m est aliq̄ dubitatio an sit aliq̄ ētitas absoluta noua que sit ꝓpriū fundamētū huī relatōis noue. s. depēdētie ⁊ vnionis ad vbū. ita q ipa posita nō possz eā nō ꝓseq relatō eī ad verbū. vr̄ q sic. q2 alīs mutato eēt ꝑmo ad relatōem ⁊ a relatōe. q2 si vbū dimittēt illā nāz absolutā assūptā. relatio vnionis nō eēt. ⁊ ꝑ te nullū absolutū nouū eēt. ḡ mutaº ꝑmo esset a relatō ne. siliter si assumeret nām mō ꝑsonatā in petro: si nō oportēt aliq̄d nouū absolutū aduēire ad hº ut ꝑsonaret a vbo: ꝑmus termin' huī mutatōis eēt relatio noua. sed ꝓñs istud eēt ꝯ phm 5°. phy. q2 in adaliq̄d nō est motus nec mutatō Contra ēt rōem. q2 relatio nō vr̄ eē noua nisi aliq̄d absolutū sit nouū in alio extremo. si. n. aliq̄d oio eodē mō se h3 i se. ḡ ad qōlibet alterz: nihil est nouū in vbo in se nec in nā assūpta nisi sit aliq̄d absolutū nouū. ergo tale absolutuz nouū oportet ponere.

Sed oppositū vr̄ ꝓbabilius. quia illud absolutū eēt necessario vnitū vbo ita q sicut incōpossibile est illā vnionē esse ⁊ nō esse ad vbū ut ad terminū: ita incōpossibile essz illud absolutū qō est necessariū fūdamētū vnionis eē nō vnitū vbo. nulla vr̄ talis entitas absoluta

in creatura. Preterea. tal' entitas absoluta q̄ eēt ꝑpriū fundamētū vniōis ad verbū: aut esset accñtalis aut sb̄alis. nō accñtalis. qz nā sb̄alis vr̄ psonabilis i se loquēdo de natura intellectuali in ḡtū scz est poz oi accñte. igr̄ sic qñ psonat in alio vr̄ psonari ut prioz oi accñte. z ita nullū accñs est ꝑpa rō psonatōis illius z p ꝑñs nec istius vniōis. Si sb̄alis nō pōt dici q illa sit aliq̄ res alia ab illa q̄ pōt esse in psona creata. qz tūc aut mā aut forma aut sb̄a ꝓposita esset in christo fm hūanitatē q̄lis nulla eiusdē rōis esset in alio hoie. esset igr̄ entitas sb̄al' eadē tn̄ māe vel forme vel sb̄e ꝓpositē. Sed q̄cquid ē idē alicui sb̄e manet manēte illa sb̄a: igr̄ nā assūpta nō possz dimitti a vbo nisi mañte i^a ētitate absō.

Ad illud 5° phi. pōt dici q relatio pōt tripl'r se hr̄e ad fundamētum vno° q fundamētū nō pōt poni sine relatōe illa absq̄ ꝺdictōe. qz fundamētuz non pōt sine ꝺdictōe esse sine termio illi' relatōis. nec ēt sine relatōe ad termi^m qz ista nā necessario req̄rit talē termi^m ad sui esse. tales sūt relatōes creature in ḡtū creata ad deū in ḡtū creatoz. hi' relatio est idē realit̄ fundamēto. sicut patz ex di. i. 2. li. Allio° fundamētū pōt esse sine relatōne: qz potest esse sine termio. tn̄ fundamēto z termio positis necessario ꝓsequit̄ ista relatio: ita q ista duo sil' posita sint necessaria cā relatōis: siue in vtroq̄ extremo siue in alio. Ex^m de silitudine in albo z albo. 3° mō relatō pōt non necessario ꝓseq̄ fundamētū: qz nō necessario coexigit terminū: nec hitudinē illā ad terminuū. neq̄ ēt fundañto z termio positis necessario ꝓsequit̄ relatō ambo extrema vel vnū. sed ptingent dr̄ aduenire extremo ēt postq̄ q̄libet absolutū in ipo z in terio fuerit positū in esse. hoc mō se hñt mlte relatiōes: puta cōiter vniōes absoluti ad absolutū. Sicut forma p se esset z mā p se eēt ut corpus organicū z aia. vel si subiectuz p se esset z accñs p se: ut panis z ḡtitas si ō nouo vniant: nullū absolutū nouū ē in altero extremo. sed ista relatio ptingent se hz ut possit inesse z nō inesse etiā extremis positis. Tūc ad phm ꝓcedo q ñ est motus nec mutatio ad relatōem p° vel 2°° se habentē: z p ꝑñs nec vniuersalit̄ ad relatōez ō genē relatōis. ut ipe ibi loquit̄ de relatōe ꝑdicamētali. qz ista ñ aduenit nisi ꝑpter nouitatē alicui' absoluti in altero extremo. z sēp est sub p° z 2° mō relationū dictaꝝ. sed ad relatō nē 3° mō se habētē: qz illa est extrinsecus aduenies. i. nō necessario ꝑñs fundamētū intrinsecū: puta q̄litatē vl' ḡtitatē vl' sb̄am. sed absq̄ nouitate alicuius absoluti in illo in quo est vel in termio ptingent ꝓsequit̄: bñ potest eē mutatio. z alique tales relatōes forte ptinēt ad illa. sex ꝓncipia q̄ dicunt extrinsecus aduenientia: vñ z hz eū in. 5°. phy. motus est ad vbi z tn̄ vbi nulla forma absolutā dic. sed tn̄ respectū in corpe circūscripto ad locū circumscribentē. z iste respectus ptinet ad modū predictum.

Ad argumenta. ad pri mū di co q infinitū non est ꝓpōibile ut ps: qz pte totū est pfect°. infinito nihil est pfectius. Infinitū tn̄ est vnibile. i. pōt termiare dependētiā alterius ad ipm. Et cū addit̄ ibi q infinito non pōt fieri addit̄io igr̄ nec vnio. Rñ°. infinitū non hz in se qcūq̄ ens formalit̄ siz vtualiter vl' eminenter. z ita vbū co mō quo nō hz in se nām hūanā: illa pōt sibi addi. h° ē q formaliter talis nā depēdeat ad vbū: ut aūt est in vbo eminent vel vtualiter nō depēdet sic ad verbū: qz sic non hz entitatē depēdentē. Ad 2^m ꝓcedit̄ ꝑpoztio ideſt determiata hitudo nō ḡtitatia q̄l' dr̄ ee dupli ad dimidiū: nec ḡti ad ḡtū siz q̄lis dr̄ esse generaliter passiui ad actū z ecōuerso actiui ad passiuū vel actus ad potentiā. Nā aūt hūana possibil est

dependere respecū psone diuine depēdē
tia aliqua spāli: ⁊ ista depēdentia ē suf
ficiēs ꝓportio ad talē vnionē. Ad 3ᵐ
dico q̄ ꝺria nō q̄ diuersa. i. in nullo cō
uenientia ió sunt icōpossibilia. nā hᵒ mō
diuersa genere sunt magis diuersa q̄ ꝺ
ria. sed q̄ in illis est repugnātia lz in mꝭ
tis ꝓueniāt q̄lis repugnātia nō ē in illis
que in nullo vel in paucis ꝓueniūt. nā
igr diuina ⁊ hūana licz sint magꝭ diuer
sa q̄ ꝺria non tñ magꝭ repugnātia. exm
supficies ⁊ albedo magis sūt diuersa q̄
albū ⁊ nigrū ⁊ tñ supficies pōt esse alba
non tñ albū pōt esse nigrū formaliť. vꝭ
ecōuerso ppi eoꝝ repugnātiā formalē.
Ad 4ᵐ dico q̄ incarnatioi actōi cozrñ
det aliq̄ passio ex q̄ est actio trāsiēs. sed
ista passio nō significat p hoc qō est in
carnari ꝓpe loquēdo. sz p hᵒ qō est vni
ri vel assumi. nā ista actio ut trāsit i ob
iectū trāsit in nām hūanā non in vbū.
⁊ ió illō qō cozrñdz sibi ex pte nāe hūa
ne est passio. lz igr vocaliť ⁊ grāmatice
icarnari videat significare passionē hᵒ
actōis incarnare. tñ realiť significat per
hoc q̄ est vniri vel assumi. ⁊ cōcedo q̄
nā assūpta patiť ⁊ est in pō. Ad illud
spāle ex pte nāe assūpte. dico q̄ nō eoꝺ
ꝓpletiue est nā hūana p se exñs: ⁊ psōa
psonalitate creata: q̄ dictū fuit in 3ᵒ ar
ticulo q̄ non est psona vlriate aliq̄ posi
tiuo: p se aūt existit existētia positiua cre
ata: loquēdo de pōa existētia nāe. Ad
ꝑmā. pbatōem istiᵘ assūpti cū dr q̄ illiᵘ
exñtia est p se exñtia. cōcedo fm q̄ p se
existē distinguit ꝺ ineē alū: q̄ ad psonalitatē requirit vl
tia solitudo siue negatio dependentie ac
tualꝭ ⁊ aptitudinalꝭ ad psonā alteriᵘ nāe
nō aūt oīe qō p se existit ꝑmoᵐ ut disti
guit ꝺ accīs opz p se existere 2ᵒ. Ad
secundā pz q̄ nā creata est hᵃ aliq̄ positi
uo nō eodē formaliť entitati nāe: q̄ re
pugnātia ad diuidi ñ ꝓpetit nāe create
nisi p aliquā entitatē positiuā: nō sic āt
vltra entitatē illā positiuā singularitatꝭ
oz ponere aliquā aliā positiuā psonali
tatis. Ad aliud q̄ diceret psonā tm̄ dif
ferre rōne ab eēntia: hret ꝺ se illud argu
mentū. sed aliq̄ distinctio posita est nāe et
ꝓpetatꝭ ut pz. dī. 2. p. si tñ poneret ꝑmū
adhuc posset rñderi ad argumētū illud
p fallaciā amphiᶜ. q̄re in di. 26. p. li. de
psonis absolutis. Ad aliud de pᵒ mē
bro q̄ respectus nō termiat depēdētiam
nāe absolute: dr q̄ psona diuia inq̄tuz
relatia est: termiat depēdētiā nāe create
ad ipaz. ⁊ hoc in duplici genere cāe. s. ef
ficiētie ⁊ formal. ꝑmū declarat sic: q̄ vbū assumit. i. ad se sumit nō sic alie psō
ne. ⁊ etiā q̄ incarnari est spāliť illabi. ⁊
illabi ptinet ad cām efficiētē. ⁊ q̄ vbū ē
potētia opatiua pris ió pōt hre opatōez
ꝓpriā ꝑter illā que est cōis toti trinita
ti. 2ᵐ declarat sic: q̄ fm hᵒ est cā formal
fm q̄ formaliť termiat: termiat aūt in
q̄tū psona relatia: ita q̄ ꝓpetas relatia
est rō terminandi: g nō ꝺz intelligi cā for
malis q̄ sit altera ps ꝓpositi neq̄ cā for
malis supueniēs ꝓpōi neq̄ forma exem
plaris: q̄ h est cōis toti imitati. sz cā for
malis q̄ formaliť terminās. hᵒ est dans
formā spāliť inferuallo illi qō est inter
nām vnitā ⁊ ipm ut terminū.

Contra hoc quod dr de ꝑ
pa efficiētia vbi que nō sit cōis toti trinitati sunt au
ctoritates q̄s adducit mgr in lra. q̄ tota
trinitas eqliť est opata incarnatiōez. Et
si dicas q̄ aliq̄s modus agēdi spāliś ē
vbi ꝓpter quē dr sustentare nām mō q̄
pater ⁊ spūs sanctᵘ nō dñr sustētare eā.
Contra in actōe ad extra nō est distinctō
triū psonaꝝ in agēdo nisi ꝓns originē:
puta. q̄ vna psona agit a se alia nō a se
sed ab alio. sed ista distinctio non est rō
quar vna psona dicat assumere nāz hu
manā vel psonare nām ⁊ alia non: q̄ si
pater incarnaret ⁊ trinitas istā incarna

tōem efficēt esset ista distictio in opādo
qz pater ageret a se. filius non a se sicut
mō. Preterea respectus psonalis non
pōt esse ppa rō agēdi ad extra. p. li. di.
5. r. 16. de dono. Preterea suppositus
creatū nō agit respectu nāe cui' est: quia
ex eos natura pcedit nāliter suppositū
non sic aūt agēs, ergo nec illud qō sup-
plet vicē suppositi creati inq̄tū tale est
agens respectu nature. Quod 2° dr ō
forma: videt abusiua locutio siue ipro-
pria de forma siue cā formali. qz fm h°
pater etern' inq̄tū pater esset cā forma
lis filij: qz inq̄tū pater termiat relatōez
filij ad patrē. Quod etiā adducit ibi ō
supposito q̄ habet rōez totī' igr r rōez
forme: sicut totū ē forma ex 5° metha.
r añs est falsuz r pñtia nulla. pmū pz
ex dictis qz psona nullā addit entitatez
absolutā vltra nām singularē: r ita nec
suppositū in cōi sicut nec psona in nā i-
tellectuali: r p pñs non est totū respectu
nature singularis. 2m pbat ideo. n. to-
tū est forma quia q̄libet ps est quasi po
tētialis respectu pfectōis totius. In p-
posito aūt vbū non est potētiale respcū
psone quasi ppōsite si etiā deberet eē h°
totū. put Damasc. dicit r pcedit psonā
ppositā esse verbū: hoc non est de psōa
absolute accepta fm entitatē psonalem
ppatā ad naturā. sed de psona in nā ad
nam ppata ita igr deberet pcludi q̄ ver
bū incarnatū esset ut forma: nō autē si
cut mā. Si. n. absolute psideraret enti-
tās ppria suppositi r nature respcū en
titatis totius creati: entitas ppria sup-
positi non est formalis respectu nature
sed magis materialis. Qō autē adduci
tur p isto dicto assumere est ad se sumē
Rn°. sumere ut notat absolute actōem
est eāliter totius trinitatis absq̄ oi di-
stinctōe preter illā que psequit originez
sz ad se ut notat terminū actōis est ver
bi ut terminat dependentiā assūpte nāe
Similiter quod dr de illabi. Rn° si ac-
cipiat illapsus pro aliqua conditiōe effi-
cientis siue producentis siue conseruan
tis tota trinitas eodē modo illabitur il
li nature. sed si accipiat pro intimitate
aliqua qualis est suppositi ad naturam
que dependet ad ipm hoc modo soluz
verbum illabitur quia solū termiat de
pendentiā illius nāe sed istud illabi nō
est aliqua effia sed omnino ponitas alte
rius rationis. Qō etiā additur q̄ ver-
bum est potentia operatiua patris: vez
est quia agit aliter q̄ pater. q̄tum ad di
stinctiōem que consequit originē. s. a se
r non a se sed ab alio propter quā dicit
pater creare per verbū r non econuerso
sed propter istā distinctōnem non est q̄
vna persona h° modo agat ut incarna
ta r alia non sic agat ut non incarnata.
Ad argumentū igr principale dico q̄ si
psona diuina est absoluta absolutū ter
minat dependentiam illius nature. Si
autem est relatiua dico q̄ etsi relatiuuz
inq̄tum tale non possit terminare depē
dentiaz causati ad causam potest tamē
terminare dependentiā que est alterius
rationis illam. s. que est nature ad sup-
positū inq̄tū suppositū ad terminādu
eni illā dependentiā sufficit quecūq̄ en
titas que potest esse ppria ratio suppo
siti r talis ponitur hic entitas relatiua.
Ad vltimuz dico q̄ ista propō est falsa
s. q̄ omnis dependentia est causati ad cāz
vel ad causatū prius. est enim aliqua de
pendentia alterius rōis ab illa que non
est ad aliquid inq̄tum habet quiddita
tem: sed inq̄tuz quid vel ens subsistens
vel suppositus talis est ista dependētia.

Orca fm argr q̄ sic. hec
nā añq̄ assūat ab
aliq̄ psona ē assūptibl' a qua
cūq̄ diuisiz agat igr oīs simul in eodē
instanti ad assumptōem eius. aut igr as
sumet ab omnibus r habebit ppositū
aut a nulla: qō est incōueniens si agant
ad assumptōem eius inq̄tū possunt q̄a
est iperfecta obia eaz aut ab aliq̄ vna
sola psona. qō est incōueniēs qz non est

maior rō ꝯre ab hac magis sumit ꝙ ab ista. cū eqliter quelibet agat ad h°. ¶ Preterea añ assūptoem hui° nāe a fil° ipsa fuit assūptibil' a pre igr 7 mō. ꝓba° eō sequēte. qz ꝑus fuit assūptibil' p h° qō fuit in potētia obedientiali ad psonā patris: sed illā nō euacuat assūptō ad psonā filij: qz psonalitas filij nō est eiuidez rōis cū psonalitate pris. aut si fuit eiusdē rōis nō tn esset eadē potētia obedieti alis ad psonalitatē pris 7 filij: sicut nec psonalitates ad quas sūt iste potētie: igr p hoc ꝙ vna reducit ad actū nō reducit alia. ¶ Preterea. nā exns in vbo hz inclinatōem ad ꝓpriū suppositū: qz illa inclinatio sibi est nālis. ꝙ hz inclinatōnez ad quodcūqz potēs supplē vicē ꝓpriū suppositi. tale est psona pris. igr cū hoc ꝙ psonat a filio stat potētialitas ei' ut psonet a pre. ¶ Preterea. idē accns pōt ee in duob' subiectis. ꝙ eadē nā in duob' suppositis. ꝓña ꝓbat. qz habitudo accntis ad subiectū est simillia isti depēdētie: vt dictū est in. q. ꝑcedente. ꝓbatō añtis: sil' possūt esse corpus gloriosū 7 nō gloriosū igr hnt idē vbi: qō vbi est accns locati. ꝙ aūt sit idē vbi ꝓbat. qz est idē loc' idē locus hz vnā circūscriptiōez actiuā. igit sibi corrñdet vna circūscriptio passiua que est vbi. ¶ Contra Ansel. de incarnatōe vbi. 7 2°. cur deus hō. c. 9°: plures psone eundē hoiez assumere oio neqūt. ¶ Preterea mltiplicato suppositō creato mltiplicat nā. ergo silr 7 increato. ꝓntia ꝓbat. qz increatū supplet vicē suppositi creati. igr ita distinguit sicut creatū distingueret. ¶ Preterea. qō ꝙuenit alicui ut distinguit ab alio nō pōt ineſe alij. In carnatio ꝓpetit filio ut distinguit a pre ꝙ non pōt ꝓpetē patri. mio: pz: qz ꝙuēit sibi scōm prioritatē eius scōm quam distinguitur.

¶ Hic dicitur ꝙ sicut prius pōt esse sine posteriore absqz ꝺictōne: ita potest manē idē plurificato posterioze. ꝓo aūt est rō singularitatis siue indiuiduatōis in nā creata ꝙ rō psone. qō apparet. qz vbū assūpsit nāz atomā. non tn psonatā igr pōt manere eadē indiuidua nā: licz plurificent psonalitates extrinsice respectu illius nāe. ¶ Preterea distinctio relatōnis nō est ca sufficiens distinguēdi absoluta. sicut patet inductiue. igr cum distinctio psonaz diuinaz sit relatiua. non oportet propter eā naturā absolutā distingui pōt igit assumi a tribus sine distinctōe sui. ¶ Dicit igr ꝙ sicut aia eadē potest esse in diuersis ptibus corpis 7 idē corpus miraculose in diuersis locis ita pōt vna nā simul esse in duob' suppositis. qn̄ ista suppositā sunt extrinseca 7 nō eadē illi nature. ¶ Contra h° obꝯicit sic. quia essentia diuina ꝓducit esse infinita. ex hoc ꝙ ipsa eadez pōt esse in tribus psonis. igit ista natura esset infinita si posset esse in pluribus psonis. ꝓbat ꝓña. quia qua rōe posset esse in duabus psonis pari ratōne 7 in infinitis. Si etiā simul posset aliqua habeꝝ plures psonalitates pfectas increatas. igit posset habere psonalitatē creatā 7 increatā vel plures creatas: quia non magis repugnant simul esse psonalitas creata 7 increata in natura vna: ꝙ due psonalitates increate quaruz vtraqz perfecte supplet vicē psonalitatis create. ¶ Ad primā istaz rationū dicit ꝙ essentia diuina est idē illis tribus psonis 7 ex ista idētitate sequit ꝙ sit infinita. non autez ex hoc ꝙ absolute est in illis tribus simul. Illa autem natura assumpta non esset eadē illis tribus psonis sed aduenticia: licet simul esset in eis. ¶ Similit natura diuina fundat tres relatōes 7 tres psonalitates increatas. 7 ex hoc sequit eius infinitas: illa autē natura aduenticia non fundaret eas. ¶ Contra istud obꝯicitur sic. quia sicut forma substantialis: que substantialiter perficeret plura suppositā esset actualiter illimitata: ita accidens consequens quod

accidentalit̄ ꝓficeret eadē ſuppoſita eēt illimitatū exemplū. ſicut aia eſt illimitata ad ꝓficiendū plures ꝓtes corꝑis ſubſtātiales. ita ſcia eſt accīs illimitatū reſpectu ptiū corꝑis. igr̄ ſic eſſentia diuia qr̄ eſt eēntialit̄ nā triū ſuppoſitorꝫ ē infinita. q. natura eēntialis eorꝫ. ita nāa humana eēt infinita. lz. q. nā aduēritia pluribus ſuppoſitis. ¶ Cōfirmat iſtud qr̄ ita ipoſſibile vr̄ vnū accīs eē i duobus ſubiectis: ſicut vnā formā ſubſtāti alē eſſe in duabus materiis. igr̄ ſi neceſſario ſequit infinitas ex hoc ꝙ vna forma ſb̄alis eſt i ꝓlibus materiis: neceſſario ſequit infinitas ex hoc ꝙ vnū accīs eſt in multis. ¶ 2ª rō peccat. ꝓz de voluntate que pōt fundare relatiōes diuerſas ⁊ alterius rōis ⁊ tñ eſt finita. ſilr idē az̄ multas ſilitudines. ⁊ idē pater multas paternitates ſine infinitate. ⁊ eadem nā multas ꝓſonalitates creatas. imo infinitas. qr̄ ñ magꝭ repugnāt ifinite ꝙ due.

¶ **Ad queſtionem.** igit̄ dicī pōt diſtinguo. qr̄ aut pōt intelligi ꝑm⁹ termin⁹ iſt⁹ vniōis eē ꝓſona aut eēntia ſubſiſtens cōis trib⁹. ꝓmo nō vr̄ ꝙ vna nā poſſit ſimul aſſumi a tribus ꝓſonis. qr̄ in oi dependētia eēntiali vnū dependens non dependet ꝓcise niſi ad vnū qō totaliter terminat eius dependentiam. In iſta vnione eſt dependētia eēntialis vn⁹ nature. ⁊ vna ꝓſona termiat totalit̄ eam. igr̄ non pōt idē dependere h̄ mō ad plures tales ꝓſonas. maiorꝫ ꝓbat. in oi dependētia cāti ad cām. qr̄ ipoſſibile eſt idē cātuz hr̄e plures cauſas totales in eodē genere cāndi a quib⁹ dependeat ſequerer. n. ꝙ eēntialit̄ dependeret ab illo vt a cā quo nō exiſtēte nihilomī eſſz. ſi eni hēat. a. ꝓ totali cā efficiēte. ⁊ cū hoc b. ſimiliter. a. ſufficiēter efficeret ipm quo cūq; alio circūſcripto. alſ nō eſſet ei⁹ totalis cā. igit̄ effectus eſſet ab. a. b. nō exiſtēte. ⁊ ita nō dependet a. b. ꝓſimiliter argī acōuerſo ō. a. ſi. b. pōit cā ei⁹ totaľ. igr̄ ſi a. ſit cā totalis. ⁊. b. ſimiliter: vtrūq; erit cā totalis ⁊ neutrū. ita vr̄ i oibus dependētijs/etiā que nō ſunt cātorꝫ ad cās. ꝙ cū dependētia alicui⁹ fuerit totaliter termiata ad aliq̄d. ipm nō pōt dependētia eiuſdē rōis dependē ad aliud. ¶ Confirmat hoc de accīte reſpectu pluriū ſubiectorꝫ ꝓmorꝫ mior ꝓbat. qr̄ ꝓſōalitas creata totaliter terminaret ipam. ⁊ illa ſtāte: non poſſet ſimul eſſe in alia ꝓſōa creata vel increata. Nō minus. n. termināz ⁊ dependētia eiuſdē ꝓſonalitas q̄cūq; ꝓſone diuine q̄ terminaret in ſe. igr̄ ꝛc. ¶ Obīcit ꝓtra iſta qr̄ non vr̄ inconueniens plures relatōes eiuſdē rōis eē in eodē ſubiecto. ſicut ſi idē az̄ plurib⁹ albis ſit ſimile. igr̄ ſimiliter in ꝓpoſito ñ erit inc̄ueniēs pluribus dependentijs eiuſdē rōis idē abſolutū depēdē ad plures ꝓſonas. ꝙ ſi ponant dependētie ille alterius rōis magis habebit ꝓpoſituz. Rñ° ſicut non oīs relatio vñ relatō eſt eadē fundamēto: lz aliq̄ ſit talis que. ſ. ē ꝓma in fundamēto ad terminū ſine q⁹ impoſſibile eſt fundamētū eē aliq⁹ mō ſicut dictū eſt di. i. 2. de relatiōibus creature ad deū: Ita nec vñ ꝛlatio repugnat ſibi ꝙ plures eiuſdē rōis ſint in eodem. ſed aliq̄bus ſpēalibus relatiōib⁹ repugnat puta dependētijs eſſentialib⁹. talis eni ſi ē vna ad terminū totalit̄ terminātē non relinq̄t fundamentū depēdens depēdētia ſimili ad qōcūq; aliud. quia tunc non eſſet depēdentia determiata.

¶ Si intelligat 2°° ꝙ ꝑmus termi⁹ vniōis ſit ipſa nā in tribus ꝑ ſe ſubſiſtēs. videt poſſibile ꝙ vna natura aſſumat a trib⁹ q. mediāte vna eēntia exīte in tribus ſicut vna albedo pōt eſſe in trib⁹ corꝑib⁹ ſi vna ſupficies in qua eſt eſſet in eis.

¶ Quāt ipſa eſſentia ꝑ ſe exīs poſſet eſſe termin⁹ ꝓxim⁹ illius vnionis: vr̄ qr̄ ipa nullū eſſe habet a ꝓſona: ſed eſt ꝑius nāliter ꝙ ſit in ꝓſona ⁊ dat eſſe ꝓſone. eſt eni natura de ſe h̄ ⁊ ꝑ ſe ſubſiſtēs lz non incōicabilit̄: vr̄ aūt ꝙ incōicabilitas nō

sit necessario rō ꝓpria terminādi istam dependentiā. sed substētia singularis.

Ad argumenta princi palia

Ad primū dico q̄ si oēs tres agerēt fz vltimum potentie sue ad assumptiōem illius nature nō possent agē ad assumptōem eius a trib⁹ sed ad assūptiōem ei⁹ ab aliqua vna q̄ termiet. ita q̄ licz tres agāt: vna tñ terminat eā. ⁊ cū queris: a qua igit sumet? dico q̄ ab illa ad quaz tres vniūt eā actiue. Et si dicas q̄ pñt simul agē q̄libet psona ad vniendū eaz sibi. nego: q̄ impossibile est ut simł vni aſ plurib⁹ q̄ impossibile est totalit̄ dependē dependētia eiusdē rōis ad plēs psonas cū sit nata teriari ad vnaz psonā ⁊ ad incōpossibilia nō pñt psone simul agē. Ad 2ᵐ ⁊ 3ᵐ simul dico q̄ si vna potētia obedientialis est in nā qua pōt vniri tribus. hoc est cuicūq; triū diſiūctiz illa vna reducta est ad actū p hoc q̄ verbū eā substētat. si aūt sint tres potē⁹ ꝓcedo q̄ p hoc q̄ vna reducta ē ad actū nō reducit alia. ⁊ pōt reduci illa alia. ſz nō cū actu alteri⁹ potētie ꝓpt incōpossibilitatē actuū. sicut pō ad albedinē ñ pōt reduci ad actū cū nigredie. ⁊ ita nā nunc psonata a vbo si dimitteret ab eo posset assumi a pre. sed stāte actuali aſsūptōe a vbo licet sit in potētia assūptōnis a pre: non pōt tñ reduci ista pō ad actū ꝓpter incōpossibilitatē illi⁹ actus ad istū. Ad 4ᵐ nego assūptū de accīte ⁊ subiectis. Ad pbatōez dico q̄ sūt duo vbi: ⁊ tñ ab vno loco circūscribēte Et cū dicit q̄ vni⁹ locati erit vna circūscriptio actiua. dico q̄ si locus sit aliq̄d absolutū formaliter. in q̄ fundat nō actio sed relatō illa q̄ significat p modū actōnis ut circūscriptō actio: due circūscriptiones pñt fundari in eodē absoluto ad duo corpa circūscripta. Si aūt locus dicat formaliter respectū ad locatū. ⁊ mā liter fundamētū in q̄ fundat iste respectus. tūc est vn⁹ locus ꝓpter vnitatē mālē. sed due locatiōes formaliter. ⁊ vtroq; modo cōmultiplicatur circūscriptio actiua ⁊ passiua.

Ad primū in oppositū potest dici q̄ Anſel. loquit̄ si ꝑmus termi⁹ vniōis sit psona quo mō nunc nā est assumpta. q̄ sic tres psone nō possūt candē nāz assumē. Ad aliud hoc includit qñ suppositū increatū est ꝑm⁹ ⁊ ꝓrim⁹ termin⁹ vniōis nō aūt qñ mediat⁹. q̄ tūc nā assumpta vna pōt esse in multi ꝓpter vnitatē nāe illius cui ꝑmo vnit nec nāe assūpte de se ⁊ imediate ꝓuenit esse in trib⁹. sed tñ p illā nāz infinitatā cui ꝑmo vnit. Et si hic arguit sicut arguit ꝓ ꝑmā opinionē q̄ accīs exīs in plibus est illimitatū. sic ſba exīs in plibus est illimitata. dici potest q̄ hoc verū est. qñ accīs dat aliquez actū formalē illis quoz est accīs. Ista aūt nā assūpta si ꝑmo vnit entie nullū actū dat psonis: sed tñ dependet ad esētiā ut ad vnū terminū ꝑmū. cui vt sic accidit esse in tribus. sicut mō oēs creature dependēt dependētia cāti ad cām ad tres psonas ut sunt vnū in nā. nec ꝓpter illā dependentiā cāti ad tres psonas ponit cātū illimitatū. vñ nec illa rō mł tū valet cōtra ꝑmā opi. Ad 3ᵐ dico q̄ tunc non ꝓueniret filio ſustētificare nāz inq̄ritū distinguit a patre. sed inq̄rtuz hic deus existens.

Ad argumenta. ꝓo ꝑma opinione licet indiuiduatō posset eē sine personatōne: non tamē sequitur q̄ indiuiduatio posset esse eadez ⁊ vna cū pluribus psonalitatibus. tunc enim posset hoc concludi de psonalitatibus creatis respectu quarum indiuiduatō est ꝓior naturaliter. vnde non quodcūq; ꝓius potest manere indistinctum cum distinctione cuiuscunq; posteriozis maxime quādo distinctio posteriozis ꝓcludit in ꝓore aliquid sibi repugnās si sit idem

Ad aliud dico q distictio relatiua si nō cēt distictiōnez absoluti fundātis rlionē pōt tn cāre distinctōez absoluti sequētis nāliter rlionē ⁊ depēdētis ab ea q distinctō potis sufficit ad cāndu distinctiōnez posteriozis. ista aūt nā absoluta assūpta nō pcederet relatōnes: sed seqret. ⁊ iō fm eas distigueret. Exēpla aūt de aia in diuersis ptib⁹ coꝛpis ⁊ vno coꝛpe in diuerſ locis: nō sunt ad ꝓpositū. q non includit ibi aliqd incompossibile aie in fozmati vel coꝛpi locato sicut ħ icludit.

Sed contra 2m membrum solutōnis argū querit. n. ad quā vnitatē esset assūptio in illo mēbzo: nō ad vnitatē nāe. q tūc eēt cadē nā assūpta cū assūmēte: nec ad vnitatē ꝑsone: q ꝑsona non est termin⁹ illius vnionis ꝑ posituz. sed cēntia. igit ad nullā vnitatez esset assūptio. Rn⁹ dico q esset ad vnitatē non idēptitatis vel ꝓpōnis sed vnionis nature hui⁹ ad illā. ⁊ ista vnio esset spēalis dependētia nature ad naturā filis illi q̄ nūc est nāe ad personā. qn igr dicis si esset ad vnitatē nature. igr essz vna nā assumens ⁊ assumpta. dico q nō est concedendū q sit ad vnitatem nāe. sed tm est ibi vnio ad naturā. vel ad vnitatē vnionis nāe cuz natura. q cū dr vnitas nāe: accipit ibi vnitas nāe ex vi ꝑstructiōnis ꝑ vnitate idēptitatis vel ꝓpōnis. neutra est ibi. nō sic autē accipr vnitas cū dr aliqd assūi i vnitate ꝑsone. q ibi ex vi ꝑstructōnis accipit vnitas ꝑ vnitate vnionis. Cōtra sicut seqt ꝑsona est ꝑmus terminus vnionis. ḡ assumptū vnit in vnitate ꝑsone. ita vr sequi hic nā ē ꝑim⁹ terminus vnionis igr assumptuz vnit in vnitate nature. Rn. licz ꝑma ꝑntia teneat q iō significat ꝑns qō aīs ex vi cōstructōis vnitatis cū ly persone. tn 2a ꝑntia non tenet. q aīs significat nām esse termīnū vnionis. sz ꝑns significat vnitatē idēptitatis nāe ad nām vel ꝓpōnem ex natura ⁊ natura. vñ ꝓpō tacita in ꝑmo enthimemate va est ħ vz quod vnit ꝑsone vnit ad vnitatez vel in vnitate ꝑsone. ꝓpō aūt tacita in 2a ꝑntia falsa est hec. s. qō vnit nature vnit ad vnitatem vel in vnitate nature. nec est ħ difficultas realis: sed tm grāmaticalis. in re. n. vnitas ꝑsone non cōicat formaliter nāe assumpte. sed tm ut termin⁹ dependētie sicut nec vnitas nature cōicat formaliter nature assūpte si nā eēt termin⁹ vnionis neqz ēt ex ꝑsona assumēte ⁊ nā assūpta fit 3m cōpo⁹ sicut nec ex natura ⁊ nāa. sed tm modus loquendi est alr dicēdo vnitatē nature ⁊ vnitatem ꝑsone. q in ꝑmo mō loquendi notat vnitas idēptitatis vel ꝓpōnis. in 2o nō notat nisi vnionē ad ꝑsonam vt ad terminum.

Arga tertium arguit q nō. q aut esset vn⁹ hō aut plures. nō vnus hō q non vna natura tm. nō plures. q non plura supposita. ꝓma ꝑntia ꝓbāt ꝑ oppositū. q tres ꝑsone sunt vnus deus. 2a ꝓbat ꝑ hoc q hñs plures scias ꝓpter vnitatez suppositi est vnus sciens. Preterea. nā habet nūeratōnem ⁊ vnitatē a supposito. q naīa ut abstracta ab indiuiduis nō nūerat. igit si vnū supposituz ⁊ vna natura. Cōtra alia natura potuit assumi ista non assūpta. igr ⁊ mō pōt. ꝑ batio ꝑntie q nec pō alterius nature est reducta ad actuz ꝑ hoc q hec est assūpta. nec relatio ex pte verbi assumentis habet istā nām adequatā sibi in rōe termiati dependentis ad terminās indepēdens. q ⁊ si vnū causatū non posset dependere totalr ad plures cās totales tn bene pōt vna cā totalit terminare dependentias multoꝝ causatoꝝ igr ⁊c.

Respondeo cum aliq naīa posset habere depēdentiā eiusdē rōis cum ista ⁊ ēt simul cū ista. q nō est repugnantia respectu naturaꝝ actualis. n. dependentia vnius nature non repugnat depen-

dentie alterius nãe nec est repugnantia ex pte verbi. qz per hoc nõ ponent i eo nisi plures relatiões rõis. vel nulla relatio rõis. sed tñ q ipm terminet plẽs relatõnes reales ad ipm. hoc aũt nõ est i possibile. sic tota trinitas termiat omẽs relatões reales creaturaꝝ. nulla est igit causa impossibilitatis vel incõpossibilitatis assumptiõis alterius nature etiã ista natura manente vnita.

¶ Ad primũ argumentuz dr q nec essz vnus hõ nec plures. Sed ꝓtra vnũ z multa sunt opposita imediate diuidẽtia ens. igr a silr circa hoc ens qõ est hõ/ vnuz vel alterꝝ est imediate verꝝ. ut si est hõ necesse est q sit vnus hõ vel plures aliter non esset hõ. ꝓbat etiã hoc p vnuz z non vnuz. que circa quodcũq; includunt cõdictiõem. z non vnũ in ente est multa necessario ¶ Aliꝫ dicit q esset vn' hõ ab vnitate suppositi sicut vnus sci ens licet sciret plures scias ¶ Sed ꝓtra hoc est qz tunc ꝓpter plurificationem suppositoꝝ debet plurificari tale cõcretũ z natura. z ita plures psone diuine essẽt plures dñ ¶ Ideo dico 3° modo sicut dictũ est di. 12. p. li 7q' pater z filius sunt vn' spirator. non tñ vnus spirãs sed duo spirãtes: qre ibi ¶ Ad aliud dico q sicut singularitas ꝓcedit rõnem suppositi: ita põt plalitas nãꝝ stare in eodem supposito.

¶ Circa quartuz

arguit q sic. qz maioz ẽ ꝓportio illi' nature create ad suppositum creatũ q ad suppositũ icreatũ. tũ qz hvtrũq; finitũ. ibi alterꝝ infinitũ alterũ finitũ. tũ qz hic psona absoluta z ita similis illi psone que nata esset esse hui' nature psona diuina est relatiua. igit si psona relatiua põt sustẽtare aliaz nãm q suã vel multas naturas creatas. ita multo magis hic ¶ Preterea oẽm pfectõnez limitatã põt deus dare creature que nõ repugnat sibi. ſz suppositũ vni' nature posse sustentare aliã nãm creataz non ponit infinitatẽ in eo. igr nec repugnantiã. mioꝛ ꝓbat. qz illud suppositũ z illa natura sunt finita. z finitum additũ finito non facit infinitũ ¶ Preterea supius cõtinet inferius in natura finita igit pfectio supioris cõtinet pfectionẽ nãe inferioris. igr põt supplẽr vice suppositi inferioris. ¶ Cõtra nã creata z suppositũ creatũ sunt adequate ꝓportionabilia. igit neutrũ excedit alterꝝ igit sicut natura non põt esse cadez plurib; suppositoꝝ. sic nec econuerso.

¶ Respondeo. sustentare nãz potest accipi dupliꝛ. effectiue z formaliter siue terminatiue. ꝓmo° trinitas sustentificat naturã humanã in christo. i. facit eam sustentificatã. 2°mõ soluz verbũ sustẽtificat vnionẽ nature create ad ipz. ꝓmo mõ dico q suppositũ creatũ ñ põt sustẽtificare aliquã aliã naturã a sua. qz natura alia ad talẽ vnionẽ cuz ipo non est in potentia nisi tñ obediẽtiali qz aliter esset violẽter sub ꝓprio supposito sicut graue sursuz. potẽtia obediẽtialis i creatura respicit efficientiaz ꝓmi efficiẽtis non aliã potentiã actiuã. ¶ 2° modo dr q non põt sustẽtificare. qz nõ est illimitatũ suppositũ. z iõ nõ cõtinet in se pfectiõem alterius suppositi creati. ꝓtinẽt eni eminenter totã pfectiõem suppositi creati: non cõuenit nisi infinito. qz licet finituz vnũ sit eminẽtius altero: non tñ vnũ ꝓtinet totã pfectõnem alteri'. quia entia ordinata essentialiꝫ tñ distingui viderent ꝑ negatõnem qz inferi' deficẽt a supiori. Sed ista rõ non vr cõcludere qz verbũ non est infinitũ fm rõnez psonalitatis sue fm quã sustẽtat naturam assũptã igit non requirit illimitatõ vel infinitas in illo supposito quod sic sustẽtificat. assumptũ pz. qz tunc aliqua pfectio infinita formaliꝫ deesset patri que est in filio ¶ Aliã rõ apponit q sol'

deus pōt illabi creature illapsu generali ḡ ⁊ isto illapsu spēali. Sed ista rō nō ꝯcludit q3 illapsus generalis includit in se ꝑmitatē cause efficiētis in illabēte nō sic aūt ista sustētatio nāe a supposito. p3 in exēplo cui est hec sustētatio maxie silis accitil vꝫ a subiecto q3 ⁊ si sōm sustētet ꝓpriū accīs: nō tn hꝫ ꝑmitatē effectiue respectu eius nec aliquā cālitatē inḡtū ꝑcise sustētificat illud.

Potest ergo dici ꝙ nate create nō sunt vnibiles in eo dē supposito nisi altera sit actꝰ ⁊ altera potētia ⁊ tūc nō remanet vtraq3 nā i se icōfusa cū reliq3 qō tn ptinet ad istā vnionē. s. ꝙ nā ꝓpriū suppositi assumentis ita remaneat in se nō ꝯfusa alteri sicut si nature extranee nō essꝫ vnita. vel dici pōt ꝙ oꝫ ꝙ suppōitū cui sit ista vnio sit simplr independēs q3 ista dependētia nō terminat ad vnū suppositū mediāte alt'ero: nō est. n. ordo ēentialis in ista dependētia ḡlis est in ordie cāti ad cāz. vel potest dici 3°° ꝙ oīs nāe sōales create directe ò ꝑdicamēto sūe sunt simplr incōpossibiles in eodē supposito ita ꝙ alia ista3 sit nāl illi supposito q3 tūc p se cōueniret illi: ⁊ p ꝑns nec p se nec p accīs ei potit reliq3 icē ñ sic āt si icōpossibiles due nāe create si ꝓpent ad suppositū diuinū cui ābe sunt accītales ⁊ aduēticie q3 neutra ꝯuenit ei p se. Sꝫ primū isto rū. s. ꝙ nulle due nāe possūt vniri in 3° difficile est ꝓbare. 2m. s. ꝙ terminās dependētiā istā oportet esse indepēdens: nō vr vez: q3 dependētiā aliquā terminat aliqd ut sōm depēdētiā accītis qō tn nō est oio independēs. 3m non vr ꝓbabile q3 si sit formal repugnātia nāz creataz in eodē supposito ita ñ vr posse eidē ꝓpetere sil per accīs. sicut nec sil p se. sicut. n. non pōt idē p se esse albū ⁊ p se nigrū ita nec p accīs albū ⁊ p accidēs nigrū. Sicut. n. nullus idē color pōt esse albedo ⁊ nigredo sil: sic nec idē corpus pōt esse albū ⁊ nigrū sil q3 que formalit ex se esse simul repugnāt in qlib3 repugnabūt simul esse. si igr nulla inueniat rō ipossibilitat' ḡre suppositū creatū nō possit sustētare nāz sibi extraneā deo tn efficiēte illā dependentiā in nā sic vnita ⁊ sustētata ⁊ in supposito alteri' nature non videt ponendū hoc esse impossibile absq3 omni ratone.

Si tenetur pars negatia Ad ꝓmū ar^m dico ꝙ ꝓportio ꝙēientie ñ reqrit ad istā vnionē sed ꝓportio nature dependentis ⁊ suppositi indepēdētis qlis forte nō est in nā creata ad suppo^m creatū alteri' nāe sed solū ad suppositū increatū. Et ad cōfirmatōez illā de absoluto: dico ꝙ absolutio nō facit sustētificatōez sed tn ꝙ ipsa psona sit indepēdēs nō nata esse actus vel potētia respectu alterius vnibilis.

Ad aliō dico ꝙ ⁊ si vtrūq3 oppositoꝝ sit limitatū tn non possūt sil ambo esse in eodē: q3 licz hꝰ nō ꝯcludat in eis formaliter illimitatōez ponit tn incōpossibilitatē: ita in ꝓposito vna nā exīte i supposito p se repugnat alī esse in eodē p accīs ꝓpter incōpossibilitatē eaꝝ in eo dē. Ad 3m dico ꝙ nō omne supius cōtinet totā pfectiōem inferioris.

Si tamen teneat alia ps. Ad ar^m in oppositū potest dici ꝙ nō est ibi ita ꝑcisa ꝓportō q̄n suppositū creatū possit termiare dependentiā alteri' nāe non tn nā pōt sil dependere ad plura suppōsita terminātia q̄a vniuersaliter in dependētijs cāe ⁊ cāti licet vna cā possit termiare dependentias pluriū cātoꝝ: non tn plres cāe in eodē genē ⁊ ordine cāe possūt termiare dependētiā vnius cāti q3 plalitas ꝓꝫ arguit plalitatē posterioꝝ non ecouerso.

QJrca quintum qō psupponit possibilitatē incarnatōis ⁊ qrit de facto. s. ò termio formali incarnatōnis. vtz. s. formal' ratio terminādi vnionē natē hūane ad vbz

sit ꝑprietas eius relatiua arguit q non duplr. ꝑmo q nulla ꝑprietas psonalis sed essentia terminat qz p illaz rōez conuenit vbo terminare vnionē p quā ꝓuenit sibi ꝓtinere pfectōem suppositi creati ⁊ per quā nā creata est in potētia obediētiali ad verbuz. Iste. n. assignant esse rōes possibilitatis incarnatōis ex pte assumētis ⁊ nature assūpte. sed ista ꝓuenient verbo p essentiā non p aliquā rōez psonalē que nō est formaliter infinita. ⁊ ī ō non ꝓtinet formaliter pfectōez ois suppositi. Sīlr potētia obediētialī creatura respicit omnipotētiaz faciētis q̄ n̄ est ꝑprietas psonalis sed essentialis. Ꝓterea assumens cōicat esse nāe assūpte sed esse in diuinis est essentiale. igr aliqō essentiale quod pcise est rō essendi ē rō terminādi. Ꝓterea q non ꝑpetas vbi relatiua qz eo vbū terminat formaliter vnionē si psona est ꝓmus terminus vnionis quo verbū formaliter est hec psona sed non ꝑpetate relatiua. est hec psona. ꝓbo p illas rōnes que adducte sunt di. xxvi. ꝑmi li. ꝓo illa opi. quere ibi. Cōtra psona vna assumit ⁊ non alia. igr p illud quo est hec psona distincta ⁊ determinata. sed hoc tm̄ est ꝑpetas relatiua fm Anscl. de ꝓcessione spūs sancti. vbi volens oñdere spm̄ sanctū esse de filio arguit: p diuisionē aut. n. spūs sanctus ē de pre qz de deo: vel ecōuerso. i. vel est ō patre rōe eēntie qua est deus vel ratōne relatōis qua est pater. si ista est diuisio imediata hr ꝓpositū qz nihil hr in psona diuina nisi ꝑpetas suppositi ⁊ cōis eēntia. si diuisio est mediata tunc ad destructiōem vnius mēbri inferēdo aliud facit fallaciā ꝑtis. Si dicat q sicut per vnū mēbz. s. p hoc q est esse de deo intelligit aliqd cōe tribus psonis ita p aliud. s. p relatōem intelligit ipse dcqd est ꝓprium psone patris siue sit relatiō siue absolutū. ⁊ ita si ponat ꝑpetas absoluta non intelligit p illud mēbz de essētia prīs spm̄ sanctū spirari de absoluto ꝓprio patris sicut nec de ꝑpetate prīs. Contra: Aug. vii. tri. c. ix. sub essentia ponit dcquid est ad se siue sit essentiale cōe tribus. siue psōale. pz. n. ibi q eodē dr aliquid psona ⁊ deus s3 psona accipi at p ꝑma sba. non aūt eo est deus q̄ pr fm eū. sed alio est deus ⁊ pater. igr non intelligr psonale si sit absolutū sub relatōe psone sed magis sub ipso cōi qō est ad se. Ꝓterea si aliq̄ absoluto ꝓstitu at psona vbi. ergo rō arrū est demōstratio. cū. n. arguit q ingenitū esse est vnū ⁊ genitū esse est aliud. si vtrūq dr scōm sbam igr psona ꝑma est alia fm sbaz a 2ª. Conclusio necessario sequit si psona ponat esse absoluta. illa. n. ꝓstituit sbaz ⁊ non relatōem vel respectū ⁊ ita illud quod est aliud fm istā ꝑpetatē est aliō fm sbam. ingenitū aūt est aliud fm ꝑpetatē igr ⁊ fm sbam. Si dicat q rō arrū est sophistica dupl̄r. tū qz ꝓmutatur ad aliqd in qd arguendo ingenitū esse ē aliud a genito vel hoc est aliud ingenitū. g̃ est aliud fm sbam. cōmutat eni ad aliqd in quid. qō oñdit Aug. qz ingenitū dicit formaliter ad aliqd licz negatiue. tū qz si nō accipiat ingenitū pro ipsa ꝑpetate quā significat sed p ista ꝑpetate absoluta que substernit li ponat dicat. a. ⁊ arguit ingenitū est aliud a genito psonaliter igr est aliud ab eo fm sbam. est figura dictōnis ꝓmutādo hoc aliquid in qd. in ꝓmissa. n. intelligr sba p sba ꝑma in ꝓnte infert p sba 2ª siue p qdditate qz ita intellexit arrius. dixit eni ipse q filius dei est creatura pura et habet aliā sbam ⁊ aliā nām a pre. ⁊ ibi obuiat sibi Aug. v. tri. c. vi. q si est aliō fm sbam non intelligr nisi de sba 2ª q̄ est qdditas. ⁊ hoc mō tam Aug q̄ alii heretici ꝺ quos loquit accipiūt sbam. ⁊ ideo ex alietate suppositi qō est sba pª inferre qō est aliud fm sbam sicut ipsi loquūt est ꝓmutare hō aliquid in quid Si altero istoz mōz rndeat ad rōnem arrū q sit sophistica. Contra. sba ꝑma

est maxie sba igit si psona pstituat p absolutū. p illud erit maxime sba. ita si fm hoc sit aliud erit maxie aliud fm substantiā. Preterea ad istā concl'onē sūt alique rōes facte. di. xxvi. pri. li. p parte ista q relationes constituūt psonas.

In ista questione.

sunt duo articuli. primus que sit ppetas pstituēs psonā. 2° an ista sit rō terminādi istā vnionē. De primo tactū est in p° li°. di. predicta. Quantū ad aliū articulū principalē questionis. s. ō rōe forma li terminādi istā vnionē qui diceret istā esse propter ptinētiā pfectōis realitatis suppositi creati in ipso assumēte. ppt potentiā obediētialē in nā assūpta hret dicere q essentia esset ppria ratio terminādi istā vnionē: sicut argutum fuit di. ista. q. p°. sed illud suppositū vr esse falsū: qr ista dependētia est alterius rōnis ab omni dependētia cāti ad cām. ptinētia aūt vtualis que est in termino 7 potētia obediētialis in dependente vel ptento ptinet ad dependentiā cāti ad cām. vñ ppter istas rōnes non posui in prima. q. vbū posse termiare illā dependētiā sed ppter subsistentiā independentē. Dico ḡ q essentia nō est formal' rō terminādi istā vnionē. sed ppetas psonalis qō. p bo sic. In quocūq; suppositō ē ratō formalis terminādi istā, vnionē ipm terminat eā, pr': in quo est essentia diuina nō termiat eā igr 7c. pba° maioris suppositū nō terminat nisi qr habz rōem formalē terminādi sicut non creat nisi qa puenit ei formalit rō creādi 7 ppter h° in quocūq; est rō formalis creandi, prima creat. vnde necesse est tres psonas simul creare. Dicet forte q ppetas est rō terminādi ut sine qua non. Contra h° in quocūq; ē formal' rō agēdi 7 pus nā ḡ actio eius sit elicita actu vel termin' pductus: illud est ei rō 7 pncipiū agēdi sicut frequēter declaratū est in p. li. quo pater 7 filius spirēt. s. qr habēt vīz spiratiuā 7 vterq; pus originē ḡ. s. spiret 7 ppter hoc etiaz tres psone creant. ita q potentia creandi est cuilibet rō creandi qr quilibet habet eā pus naturaliter ḡ creatura pducat igr a filī: illud qō ē rō terminādi istā vnionē erit habēti prius rō terminādi. si pus nāliter habeat ḡ ipsa vnio terminet sed certū est q ipsa nā habet a trib° nāliter pus ḡ ista vnio facta sit igr 7c. Aliter potest rnderi ad rōnem q tres psone alio 7 alio mō hūt essentiā 7 ppter istū aliū modū habendi eā vna pōt terminare ita q essentia sit sibi ratio terminādi 7 nō alii. Contra hoc dupl'r pōt argui primo sic. qr si ista vnio sit realis habet terminū realē 7 sub rōe reali igit relatio rōnis non est formalis rō terminādi vnionē: iste autē modus habendi essentiā est tm ralatio rōis in ipa essentia qr alias essentia realiter referet ad se vel ad psonā igr cēntia ut sic habita non est formalis rō terminandi eā ita q sic haberi sit prima ra° terminādi eā. 2° qr non est distinctō in modo habendi essentiā nisi ptinens ad originē: sed propter istaz non terminat vnionem vna psona 7 non alia qr ista distinctō esset eadē si pater fuisset incarnatus 7 nō filius 7 tm tunc non termiaset filius sicut modo. igit propter illam distinctōem que necessaria est non ē essentia ratio terminandi vni 7 non alii quod terminare est contingens.

Ad argūta

Ad primuz patet q illa maioz est falsa. nec ille sunt rationes ad probandum possibilitatez incarnatiōis. Ad aliud dico q cōmunicare sic ee nō est idez q esse diuinū informare formaliter naturam humanam nec etiam effectiue communicare q scilicet persona assumēs effectiue det aliquod esse nature assumpte ex hoc q assumens est: sed istud communicare est terminare dependentiam existentie actualis nature assumpte. 7 tunc hoc non q existentia

q̄ existēcia realis nature assumptis sit rō terminādi sed subsistētia. i. incōicabilis exñtia. Ad formā. tūc ꝓcedo q̄ cōicat eē h° ē exñtia sua incōicabil' ut exñtia icōicabilnō ex alio puta ex nā est rō terminādi dependentiā nature assumpte. Ad aliud. ꝓcedo maiorem: ⁊ minor neget fm cōem opinionē tenēdo ꝑsonas esse relatiuas ⁊ ad probationes illas dicū est di. xxvi. pri. li.

QT quia in homine tota nā. Circa distinctionē istā secundā in qua magr agit ō mō assumēdi nāz querunt tria. primo vtr nām humanā vniri deo ypostatice ⁊ tn̄ non frui includat ꝺictōem. 2° vtrum fuerit ibi aliqō mediū cōgruitatis. ⁊ ut includā vtrūq; mediuz. s. intrinsecū ut aiam ⁊ extrinsecū ut grām: quero vtrū verbū primo ⁊ imediate assūpserit totaz nām humanā. 3° vtrū incarnatōnem ꝓcesserit corporis organiçatio.

QIrca primum arguit q̄ sic. q̄ aut illa nā nata est frui aut non. p° mō non pōt non frui. ꝓbatio. tū q̄ illa vnio maior ē ista vnione que est per habitū glorie q̄ fm Aug°. xiii. de tri. c xix. In rebus p tpus ortis sūma grā ⁊c. Sed ꝺictō est nām vnitā per habitū gl'e nō frui. g̃ mltoma gis de ista. Cōfirmat per Aug°. xiii. de tri. c. ix. vbi arguit p locū a minori. si filius dei nālis factus est filius hois: igr magis credibile est q̄ filius hois nālis sit grā filius dei si autē ꝑntia tenet vniuersaliter a minori igit in christo posito ante necessario ponit ꝑns. ⁊ per ꝑns q̄ necessario fruat. tū q̄ si talis nā non necessario frueret posset peccare: ⁊ ita deꝰ diceret peccare ⁊ dānari p ꝑns. Cōfirmat ista ꝓbatio p Anſel. ii. cur deꝰ hō. Ac. x. pmus hō erat peccabil' q̄ non erat deus igr ex ista vnione secūdus hō ex q̄ erat deus erat inpeccabilis. sed nō erat inpeccabilis nisi q̄ beatus. igr ⁊c. 2m mēbr diuisionis includit ꝺictiōem. s. q̄ aliqua nā non nata frui possit ei vniri ypostatice. tū q̄ tunc nā non ꝑsonabilis ꝑsonaret. Natura. n. que vnit ꝑsone in vnitate suppositi ꝑsonat; nā nō nata frui non est ꝑsonabilis. tū 2° q̄ tūc esset cōicatio idiomatū. ⁊ sic deus diceret esse lapis vel ignis. imo vr esse ꝑfectior cōicatio idiomatū tūc q̄ mō: cū quelibet ps lapidis sit lapis. ⁊ q̄cquid est dei est deus. non ita est de hoie igr ⁊c. Cōtra. inter duo imediate vniebat caro vbo ⁊ tn̄ non fruebat. q̄cquid aūt verbū potuit ꝑseruare sibi vnitū imediate: potuit immediate assumere.

In ista questione. sunt duo articuli. pmus de nā nata frui an ista posset non frui. ⁊ 2° an nā nō nata frui possit assumi. Et dr ad vtrūq; q̄ non. Ratio ad pmū articulū ponit talis. fruitio ꝓpleꝫ in h° q̄ obiectū fruibile pns imutat intellectū ad actū videndi ⁊ p h° erit pns volūtati allicies illaz ut necessario fruat fine pnte. Sed p istā vnionē est necessario ista imutatio intellectus. igr ⁊ ipsa fruitio volūtatis est necessario pns istā imutatōem. ꝓbatō minoris. Si oculus possz videre lucē inexistētē sibi ad pntiā lucis in se necessario sequeret q̄ ipsa esset pns ⁊ imutās oculū ad videndū. Intellectus aūt pōt videre aliq̄d pns in se igr cū p vnionē istā lux increata sit pns intellectui in se erit necessario pns vt imutās intellectū ad intelligendū. Confirmat p aug°. vbi. s. vbi arguit p locū a minori de duplici vnione. Preterea potētie fundant i essentia aie nō ecōuerso igr essentialior ē ordo vt illud qō est in eēntia redūdet in potētias q̄ ecōuerso. sed beatitudo non pōt esse in potētijs nisi necessario redūdet in essentiā. igr nō pōt esse in eēntia nisi redūdet in potētias. sed p istū illap sū spēalem essentia aie beatificat ḡtū ē

beatificabil. q2 fit vnū aliq̄d cū deo igit
rō. Confirmat q2 beatitudo ꝑfectissima est in
eētia q̄ in potētijs. Est. n. p̄ i supmo
nāe beatificabil: eēn̄a āt magis hz rōez
supmi respectu potētiaꝝ q̄ ecōuerso sz
in essentia nō pōt poni beatitudo nisi q̄
dā illapsus spēalis obiecti fruibilis. iste
aūt illapsus qui est in vnione est supm'
z iō p hunc nā sūme eleuat. Modo de
clarās primā rōnē est talis q2 habit' in
tellectualis aliq̄n est necessarius ut rep̄
sentet obiectū sicut in angelis. aliq̄n aūt
est facilitās ipaz pōm vt facilius possit
in ipsū sicut in nobis habit' glie nō po
nit in ista vnione ꝓpter p̄mū q2 p nihil
formal'r informās nāz est deus sibi pñs
ut obiectū fruibile. sed tm̄ se repñtat vo
lūtarie potētie potenti frui imediate ut
obiectū fruibile. sil'r si habit' ille requirit
ꝓpter facilitatē vel ꝓpter aliquā eleua
tōem potētie ut ipsa possit faciliter imu
tari a tali obiecto etiaz sine tali habitu
pō nature assūpte est sūme inclinata et
eleuata z ꝓportionata obiecto fruibili
naz huiusmōi pō nāe assūpte p vnionē
eleuata est ad esse supnāle ideo ipsa po
tētia est sufficiēter eleuata ad opatiōem
supnālē. supplet igr̄ ista vnio ad verbū
q̄tum ad fruitōez quicq̄d habitus glo
rie posset facere in alijs.

Contra istam opi.

z ꝑmo ꝺ conclonē in se arguo sic. ꝓius
ex rōne ꝓris potest esse sine posteriori
absq; ꝺdictōe z hoc q̄n nulla est necessa
ria ꝓnerio coz aliter non saluaret ꝓpri
tas vnius ad aliud. pz ex diffinitōe eius
5. metha. sed natura psonabilis ꝑsonat q̄ operet: z hoc q̄n ꝑsonat in
se q2 opatio est suppositi ꝓexistētis z in
natura intellectuali est psone igit q̄n p
sonat in alio ꝑsonat nāli ꝑsonat in eo q̄ o
peret. Ista ꝓntia vltia ꝓbat q2 nā in co
dē instāti nature in quo psonaret in se si
sibi dimitteret: in eodē psonat in psona
assumēte ergo nō est ꝺdictio nām ista
psonari psona diuina: z tn̄ non opari i
fruēdo. Preterea rōem positōis duco
ad oppositū ꝓmo q2 natura nulla neces
sario fruit obiecto nisi que necessario i
mutat ab eo ut ꝑnte sz ista aia nō riccio
imutat ab eo tū q2 nec ad actū intelligē
di q2 obiectū istō nō necessario imutat
aliquē intellectū nisi diuinū. nihil. n. ex
tra causat nisi volūtarie z ptingent. tuz
q2 nec ad actū fruēdi q2 volūtas ex pu
ris naturalibus nō necessario fruit sine
sicut ostensuz est di. i. ꝓi. igr̄ ipsa nō ne
cessario fruet sine nisi aliq̄d addat sue
nature p q̄ sit necessitas ad fruendū. sz
nihil hic ponit supadditū formaliter i vo
lūtate p istā vnionē sz tm̄ ponit quedaz
dependētia ad verbū igr̄ rō. Preterea
q̄ h negat necessitas habitus ipz ꝓbatur
q2 sicut tactū est di. xvii. p. potissima ratō
ponēdi charitatē creatā est ut actus dili
gēdi deū sit in potestate volūtat. nullū
n. agens hz in potestate sua actū nisi in
potestate ei' sit totū illud q̄ necessario
requirit ex ꝑte ei' ad talē actū. volūtas
aūt creata ex puris nālibus non hz i po
testate sua actū diligēdi bonū increatuz
meritorie ut actus eius sit acceptus deo
z ideo necesse est ipaz habere illud aliō
q̄ requirit ad agendū ut possit deū p il
lud meritorie diligere. fruitio aūt mlto
magis excedit nām volūtatis hūane q̄
act' meritor' q2 fruitio est actus vl' for
ma supnālis nō sic actus meritor'. igit
fruitō nō erit in ꝑtate volūtatis hūane
nisi ipsa habeat aliq̄ formā supnālez q̄
possit vti ad istū actū eliciēdū. volūtas
aūt hūana assumpta a vbo est volūtas
nāe hūane vniuoce cū nr̄a. igr̄ ipsa non
pōt frui sine charitate. Et si obiciat
q̄ q̄cquid deus pōt per cām efficientem
mediā pōt p se. habitus aūt iste q̄ ponit
respectu fruitiōis tm̄ est cā efficiēs quia
nulla alia causa patet discurrēdo p cās
igit deus pōt per se sine quacūq; alia cā
media cāre fruitōez in aia. Cōcedo cō
clusionē sicut dicet di. xiii. hui'. s. q̄ frui

tio pōt imediate cāri a deo in aia. ſz tūc reſpectu fruitōis volūtas nō habz rōez cāe actiue qz nō hz ex ſe quo agat z ita non diceret illa aia frui formaliter vel elicitiue ſicut alie aie dicunt frui. qō vr̄ incōueniēs. Similr̄ iſtud dictū nō arguit neceſſitatē fruitōis qz ſm h° volūtas ſe haberet tm̄ paſſiue reſpectu fruitionis. z h° ex potētia ꝺdictōis ad ipſam neceſſitas aūt nō accipit ex pte illi⁹ qō eſt in potētia ꝺdictōnis ad aliq̄d g̃ oporteret neceſſitatē hui⁹ fruitōis attribuere deo. ſed ipſe nō neceſſario cāt eā ſic nec aliq̄d extra ſe. igr̄. Et ſi dicas q imo qz ꝓſuppoſita imutatōe intellect⁹ neceſſario cāt iſtud ut ꝯcomitās h° ipſ̄atū ē di. i. p. qz cū inte⁹ vel viſio z fruitio ſūt duo abſoluta nō eſt ꝺdictio ꝑius cāri ſine poſteriori. Preterea ſi ꝑcederet aiaz chr̄iſti poſſe ſic ſe hr̄e ad fruitōnem ſine habitu ſicut aliā aiaz cū habitu vr̄ oio ſupfluū in chr̄iſto ponere habit⁹ iſuſos qui tm̄ ab oibus ponunt. di. xiii. z. xiiii. qō eſt incōueniēs. Preterea ex vi vnionis ſolū verbū eſt pn̄s aie aſſūpte. z h° ſm eſſe pſonale igr̄ ſi ex tali vnione ſit idē pn̄s in rōne obiecti imutās nō plus habet niſi q ex vi vnionis ſolū verbū immutet intellectū creatū z nō tota trinitas qō eſt falſū qz opa trinitatis ſunt in diuiſa in ꝑatōe ad extra. Si dicas q eadē eſt rō videndi tres pſonas z vnaz qz qui videt vnā neceſſario videt oēs oīnuz ē. di. i. p. q h° non eſt neceſſariū.

Ad ſcōm articulū ꝓncipalez dr̄ q nō. ꝓpter iſtā rōez. qz ſicut de⁹ ſe habet ad oēz creaturā in illapſu generali q̄tuz ad eſſe z opari ita vr̄ ſe hr̄e ad hāc nām in illapſu ſpēali q̄tum ad hanc opatōem z hoc eſſe. ſed ꝓmo° nulli pōt illabi ad eē niſi cui illabit ad opatōem ſz pb̄m. 4°. methau. in fine. quia vnūquodq; eſt tale cū pōt agē. cū aūt n̄ pōt agere non eſt tale. igr̄ nō pōt illabi iſti nāe illapſu ſpēali q̄tū ad eē niſi poſſit ei illabi q̄tū ad opatōem ſpēalē. opatio ſpēalis reſpiciēs obiectū ſupnāle eſt opatio videndi z fruēdi que nullo mō ꝓpetūt nature nō nate frui ut nāe irrōali. igr̄ z. Cōtra iſtud. nā intellectus alis eſt aſſūptibilis qz non hz in ſe entitatez poſitiuā repugnantē depēdētie iſti ſpēali ad verbū ſiue cōicatōi eius vbo ut nā cōicat ſuppoſito. q̄cquid aūt eſt cōicabile ſic eſt aſſūptibile z qō nō hz vñ repugnet ſibi talis cōmunicatio non habet repugnet ſibi ōpēdē z aſſūi a vbo: ſz nā nō intellectual nō hz pfectionē rōez ſuppoſiti q̄ nā intellectualis igr̄ z nā nō intellectualis non hz aliquā entitatē poſitiuā p quā repugnet ſibi dependē depēdentia illa ꝓdicta. igr̄ z ipſa ex pte ſui ē aſſūptibilis: z verbū vr̄ ex pte ſua poſſe iſtā dependētiā termiare cū ſit indepen dens in rōe ſuppoſiti z ita pōt termiare depēdentiā ypoſtaticā. Hic diceret q ſz nā lapidis poſſit dependē ypoſtatice nō tm̄ ad pſonā uel ad terminū qz pſona ñ termiat depēdentiā nāe niſi pſonabilis Hoc excludēdo dico q ſz nāe depēdēres ſint alterius rōis: z ita depēdētie eaz in q̄tū a fundamēto pñt hr̄e diſtinctōem ſunt aliquo° alterius rōis tm̄ idē termi° z ſz eandē rōez ex pte eius pōt eſſe oīm iſtaz depēdentiaz. ſilr̄ ſi nā angelica aſſumeret ipſa eſſet alteri⁹ rōis a nā hūa° z ſic eſſet alia z alia dependētia hui⁹ nature z illi⁹ z tm̄ vtraq; poſſet dependere ad eundē terminū ut ad pſonā vbi. Sz diceret q vtraq; eſt pſonabilis ſz hēant entitatē vel depēdentiā alteri⁹ rōis z iō vtraq; pōt vniri pſone nō ſic nā nō pſonabilis. Cōtra iſtu. ſi vbū eēt ypoſtaſ indepēdēs z nō pſona poſſet terminaſ dependētiā nature non pſonabilis. igit cū nihil tollat ab ipo qō p ſe faciat ad rōem terminādi dependētiā alteri⁹ per hoc qō eſt pſona adhuc poterit termiare. Nec tm̄ ſequit q nā aſſumpta lapidis pſonaret qz pſonari non tm̄ dicit vniri ſed ſic vniri ita q ille modus reſpicit ſūdamentū vnitū ſiue aſſumptū. ſiue iſte

modus sit intrinsecus illi vnioni siue mā liter se habeat ad illā. posset. n. bñ poni q relato haberet aliquē modū intrinse cū causatuz tamē a fundamēto q si iste modus superadditus p hoc q est esse pso nabile non sit intrinsecus relatōi tñ ut vnio significat per hoc nomē psonatio necessario cōnotat ille modus. est autez modus iste q fundamentū natū essz in se personari si non sumeret ab alio. z si ergo natura humana z lapidis ꝓueniāt in ratōe dependētie ad ypostasim tamē quia non ꝓueniūt in rōe talis modi de pendētie ideo non possunt ambe psona ri. Aliq tñ dicūt q hoc est ꝑpter distinctionē ypostasis z psone in vbo qō sibi potest aliqd vniri in ratione ypostasis vt lapis z tñ non in rōne psone. Lōtra sicut dictū est di. 8. pri. li. in deo non est ordo aliquaz realitatū quaz vna ꝓtra hat alia q tunc non essz pfecte simplex z ista est ratio quare deus non est in ge nere. igr non est i eo aliq realitas a qua sit ypostasis determiabilis a realitate a qua est psona. imo nulla oio alia z alia est realitas fm distinctōem ex parte rei a qua sit ypostasis z psona. Omnis aūt vnio realis est ad terminū realē z sz q rea is. non igr potest esse vnio realis ad ypostasim z non ad psonā cū nulla sit ibi distinctio realis. z ideo non dico naturā illaz irratōalē non personari z naturā nr̄am personari ꝑpter aliquaz distinctionē realez ypostasis z persone in termino dependētie. sed ꝑpter distinctōnem realem relationū per modos quos hñt a fūdamēto: l saltē qs cānt fūdamta.

Ad questionem igitur q tum ad primū articulū cōcedo q non includit contradictōnem naturā natam frui vniri verbo ypostatice z non frui eo et hoc si ponat posse assūi sine habitu creato sicut ponit opi. improbata. si autez poneret q necessario ad hoc q assumeret oporteret q haberet habituz glorie huiusmōi necessitatē non video ꝑpter rōem positaz ꝓtra opi. predictā. Quā tū etiā ad 2m articulū ꝓcedo rōem factā ꝓtra opi. q natura creata pōt dependē nō tantū dependentia cāti ad cām sed de pendētia ypostasibilis ad ypostasiz q ñ hz aliqd in se p quod repugnet sibi sic ō pendē. z verbū pōt termiare istā dependentiā q z si non sit in eo distincta ra ypostasis z psone tñ ita pfecte habet qc quid req̄rit ad psonā z ypostasiz ut ter minet sicut si non esset persona.

Ad argumenta principalia.

Ad primū cū arguit q tū ad primū mē bz diuisionis de ꝓpatōe duaz vnionū. Rñ z dico q ista est maioz q tū ad actū primū q p hāc cōicat esse pone assūmtis nature assūpte z etiā mō ō facto ista includit aliā vnionē que est ad actū 2m z opari sed de possibili si separet illa cēt maioz q tū ad opatōem. Vel magis ꝑpie loquēdo pōt dici q neutra ē maioz alia quia sunt alterius rōnis z cum neutra necessario includat aliaz potest vna esse sine altera. Ad Aug. concedit q est summa gratia in ista vnione quia sūma gratuita condescensio volūtatis diuine que fuit ꝓncipiū assumptiōis. non est autē summa gratia habitualis ex vi vnionis in ista vnione licet de facto ista concomitet istam vnionem vnde auctoritas Aug. potest exponi de facto quia loquit de rebus post tempus ortis q inter illas summa gratia est in vnione natura nostre ad verbum diuinum. Ꝑter idem potest dici ad illam auctoritatem Aug. xiii. de tri. ibidez. c. ix. vbi arguit per locum a minori. verum est quidem q minus videtur esse possibile filiū dei esse realiter filium hominis q filiuz hominis per gratiam, posse esse filium dei. z ideo si hoc est possibile multomagis z istud. non tamen necesse est q si filius dei est filius hominis q ille idem filius hominis sit filius dei per gratiam.

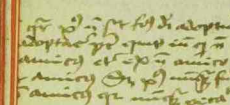

fortē. n. negaret ō eodē determiate. imo nec ꝓcedit q̄ christus sit filius dei adoptiuus sed sequit q̄ aliqs alius posset eē filius dei p gr̄am q̄ ad aliquez indeterminate fiebat illa ꝓpatio nō ad istū vel illū determiate. Ad rōnem ꝓbantē christū inpeccabilē vel nām assumptā quācūq; aliter deus diceret peccabilis ⁊ dānabilis ⁊ diabolus ⁊c. que vidēt horrenda. dico q̄ sicut habens lumē glie ⁊ charitatē ꝓsumatā non pōt peccare: nō q̄ ista formaliē repugnēt peccato sicut nec actus p̄mus repugnat oppōito actꝰ scōi cōtingēter cābilis: sz q̄ de potentia ordinata deus non pōt non coagere ad actus scōos ppetue visiōis ⁊ fruitiōis q̄ actꝰ repugnāt peccato sic deus nāe vnite sibi psonalit nō pōt de potētia ordinata nō dare sūmā charitatē ⁊ vlteriꝰ summā fruitionē que excludit peccatū. ⁊ sic ex hac vnione est inpeccabil nō formaliter sed vtualiē dispositiue dispōe remota lz necessario respectu dei agētis sicut ne cessariū ē aliquē beatū nō peccare. Ad scōam ꝓbatōem. Ad Anſel. dico q̄ secundus hō q̄ deus de ꝓgruo replebat sūma gr̄a p quā esset ipeccabilis: ⁊ hoc nō decebat p̄mū hoiez q̄ nō erat deus ſ. repleri tāta gr̄a. nō igr̄ ex vi istius vnionis ponit Anſel. istā ipeccabilitatē nisi de ꝓgruo q̄ illā ꝓcomitat plēitudo gr̄e.

Cum arguitur ꝓ aliud mēbrum de nā non itellectuali pz rūsio ad p̄mum q̄liē diceret ypostasiari vel substētari n̄ tū psonari ꝓpter dr̄iam illius depēdentie que dr̄ ypostasiatio vel sbstētatio ad illā depēdentiā q̄ dr̄ psonatō. Ad aliā que est de cōicatōe idiomatū aliq̄ negāt ꝓntiā. sed cū rō huiꝰ cōicatōis sit q̄ suppositū recipit p̄dicatōem in ꝓcreto illiꝰ nature in q̄ subsistit ⁊ si subsistēt in nā lapidis nō vr̄ rō quare lapis nō p̄dicaret de eo dicēdo deus est lapis sicut mō dr̄ q̄ deus est hō ⁊ equaliter vtraq; est vera. Sed cū vlteriꝰ inferē illa esset pfectio: cōicatio q̄ quelibet ps lapidis est lapis ⁊c. dico q̄ ps lapidis ⁊ si recipiat p̄dicatōem lapidis in cōi sicut ps hōgenia vel subiectiua in suo toto nō tū recipit p̄dicatōem illiꝰ cuius est ps integral sicut nec totū integrale p̄dicat de pte integrali. ut nō dicim' q̄ paries est domꝰ tunc. n. verbū esset lapis nō in vniuersali sed hic lapis aliqs totus ⁊ q̄ nulla ps lapidis esset ille hic lapis ió nulla ps lapidis p̄dicaretur de eo.

Ad argumenta ꝓ opi. ad p̄m q̄ō multiplr̄ deficit q̄ istud obiectū nō necessario imutat intellectū creatū ⁊ p ꝓns volūtas nō necessario fruet ⁊ maxime si volūtas nō necessario habet habitū supnāle z quo fruat. Ad aliud de essentia ⁊ potētijs dico q̄ creatura nō potest beatificari in se q̄ nō est bonū infinitū. in bono aūt infinito beatificat ut i obiecto q̄ō attingit ꝓ opatōes potētiaꝝ non ut tale bonū est pficiens essentiā eiꝰ q̄tū ad actū p̄mū. Jō ergo beatitudo potētie redūdat in eēntiā q̄ q̄n est i potētia est in eēntia sicut nata ē esse ibi q̄ mediante potētia nec formaliē est ibi redūdātia q̄si realiē sit ibi alia beatitudo ab illa que est in potētijs. ꝓcedo igr̄ q̄ essentia nō potest beatificari ut distinguit a potētijs. Et cū p̄firmat rō q̄ bonitus est in eēntia. p̄° oppositū huiꝰ est ꝓbatū di. xxvi. scōi li. ⁊ cū ꝓbas q̄ ipa est sup̄mū in aia. dico q̄ si sit oio idē potentijs ipis tunc nō est ordo excedētie in re. Si aūt est aliquomō fundamētū pōr tunc lz sit sup̄mū rōe actus p̄mi tū non ē nata hr̄e actū scōm sup̄mū: nec p ꝓns attiger̄ bonū supremū extrinsecū nisi mediante pō: q̄ illud nullo° attingit nisi per opatōez potētie. est igr̄ beatitudo in sup̄mo vez est sicut nata esse in eo non est aūt nata esse in eēntia nisi mediante potentia. Et si iarguas q̄ illabitur essentie igr̄ potentijs. ⁊ p ꝓns est in potentijs mediāte essentia. R̄n°. dico q̄ vez

est ḡtū ad actū ꝓximū ad dandū eis eē dcquid. n. est in nā hūana aliquo° depē det ad esse verbi sed nō oportet ꝙ illa bat ad dandū opatiōem supnālē illi po tētie mediāte essentia ¶ Per hoc pz ad ar^m adductū ꝑ opi. ḡtū ad 2^m articulū ꝙ sicut vere illapsus spēalis est ad eē q̄ s. nāe create cōicat esse vbi ita necessario est illapsus spēalis ad opari. quo. s. vbū possit opari opatōes illius nature ut sic verbū diceret esse ignis si assūpsisset na turā ignis ita diceret calefacere calefacti one ignis: sed nō oz illapsuz esse ad opa tōes repugnātes tali nāe sicut sunt opa tōes beatifice ut intelligere ⁊ velle sicut in illapsu generali deus illabit cuilibet creature ad esse ⁊ opatōem sibi ꝓueniē tē: nō tn ad aliquā opatōem sibi disco uenientē vel excedentē nām. Ex ista. q. apparet ꝙ nō est aliq̄ mediū necessita tis i assūptōe nature hūane ad vbū. pu ta neq; aia nata frui mediat inter carnē ⁊ verbū q; ex 2° articulo nā non intelle ctualis posset imediate assumi nec gra est imediate mediās inter ista vbuz. s. et nām natā frui q; posset nā assumi sine h° ꝙ haberet habitū gre.

QJrca secunduz arguit ꝙ non. q; vbū assūpsit carnē mediante aia ſm Damas. li. iii. c. vi. ⁊ Aug̃. de agone christiano. c. vi. ⁊ ē in littera. c. ii ¶ Itē pars est ꝓr toto via generatōnis sicut incōpletū ꝓpleto ſm Cōmenta. ꝓ° phy. ḡ silr in assūptōne q; eo ordine assumebant quo nate erāt as sumi ¶ Preterea. ꝓus est a quo nō ꝙuer tit subsistēdi ꝓnia sed sequit assūpsit to tū ḡ assūpsit ptē non ecouerso. ḡ ¶ Itez si assūpsisset ꝓ° totuz ḡ aliq̄n dimisisset qō semel assumpsit ut in morte. ꝓns vr falsuz. ⁊ ꝓ Damas. c. lxxiii. vel. liii ¶ Itē de medio extrinseco arguo sic. nā hūa nō pōt vniri vbo vnione beatifica sine habitu gre ⁊ h° q; tam ipsa vnio ꝙ ter min' vnionis excedit facultatē nāe crea te: ḡ cū ista magis excedat q; ista est sum ma gra ſm Aug̃. xiii. tri. c. ix. sequit ꝙ ista non poterit fieri sine gra. Contra. si hec vnio ꝓmo fieret ꝑ ptem vel ptes nō est vnica assūptio. Itē tūc ꝓus fuisz aial ꝙ hō ¶ Item ḡtuz ad 2^m arguit sic q; illapsus generalis est cuicūq; nāe ſm esse eius ꝓmū nō per aliquē habitū me diū in illa nā igr simlr illapsus iste spēa lis est ꝓmo huic nature.

¶ In ista questione ꝓz ꝙ sunt duo articuli. vnus de medio i trinseco. s. an pars aliq̄ fuerit media in ter verbū ⁊ ptē aliā vel ptes. vel an ps vel ptes fuerint mediū inter verbū ⁊ to tū ¶ Secūdus articulus est de medio extrinseco. i. an gra mediet inter naturā istā vnitā ⁊ terminū vnionis. ¶ Quā tū ad ꝓmū articulū dr ꝙ assūpsit corp° mediāte aia ⁊ h° sic exponit ꝙ ꝓ° aia est assūpta a vbo ⁊ in 2° instāti nāe vnitur corpi ⁊ ꝑ hoc in eodē 2° instāti verbum vniuit sibi corpus psonalr mediāte aia quā ꝓ° sibi vniuit. silr de ptibus ꝓpatis ad totū dr ꝙ ꝓus sunt assūpte ordie ex ecutōis. sed totū ꝓmo assūpsit ordie in tentōis sicut totū sic est ꝓus ptibus suis ⁊ assūptio eius sicut ⁊ creatio ꝓus inten debat ¶ Contra ꝓmū istoz. s. de aia re spectu corpis. arguo q; vr seq̄ ꝙ christ' nō sit ꝓmo hō. sic. n. arguit ꝙ opi. mgri sentētiaz ꝙ christus nō fuerit hō in tri duo q; assumēs nō est hō nisi q; assūp tū est hō. qđ exponi pōt si bn intelligaē q; assūptū est nā hūana. igr si ꝓ° assūp tū nō est nā hūana sed ps nāe hūane as sumēs nō erit ꝓmo hō. ⁊ sicut in instāti assūptōis se habuit ad totū ⁊ ptes ita ⁊ mō. igr ⁊ mō nō est ꝓmo hō. sicut soz. ē ꝓmo hō qđ vr incōueniēs cū nō sit aliq̄ rō a pte ꝑdicati alia hic ⁊ ibi. lz sit aliuꝫ modus ꝑdicādi sicut tāget di. vii ¶ Im mo 2° vr seq̄ ꝙ christus nō sit hō. ꝓbo: si accns esset ꝓpositū ex ptib' eēntialib' pōli. a. ⁊ actuali. b. subiectū nō denoia

ret ab accñte. q2 denoiaret a solo. b. naz si sic. a. esset subiectū respectu accñtis cō positi ex. a. z. b. q2. a. actualiť denoiaret a. b. igit a simili nā humana ꝓposita ex aia z coꝛpe non dr̄ de vbo denoiatie ꝓpter sola vnionē aie ad ipm verbuz q2 vnio debet esse ratio talis denominatōis Itē de rōne psone est incōicabilitas z hº ut ratōe quo sicut frequēter expositū est hoc magis puenit māe q̄ forme q2 i toto forma cōicat māe ut dans esse igit sic in natura in se psonata magis appꝛopa tur icōicabilitas ista coꝛpi q̄ aie: ita qñ psonat in altero ꝓ pus vr̄ si sit ibi aliqs ordo termiari ipa depēdētia coꝛpis ut sit sbsistens q̄ ipa dependētia aie. Preterea 3º. coꝛpus natū est in se sbsistere z non pcise ex hº q̄ aia informās ipm sb sistit in se ergo non supplet istud in coꝛ pore nisi ipsuz imediate assumat. est. n. coꝛpus capax talis assūptōis sicut z sub sistētie in se. stāte igit ista vnione aie ad verbū cū per eā coꝛpus nō sit imediate assūptuz: stat pō in coꝛpe ut assumat a p tre: z ita idē hō assumet a duabus p sonis qō vr̄ esse incōueniens q2 sic nulla psona essz hō z tñ ex illis ptibus est hō qñ vniunt igr̄ essz hō z nō psona nisi sit psona in se qō est incōueniēs: q2 tunc p tes duplr̄ ꝓsubstaret. s. intrinsice z ex trinsice. Preterea tūc in morte fuisset noua assumptio q2 tunc coꝛpus fuit i mediate vnitū verbo z non per aiam. Preterea ꝓpter illas duas vniones nō fuit hō sicut ostēsuz est in 2ª rōe ergo re qrit 3ª que sit totius pº ꝓpter qua 3ªm vbū sit hō. sed illa sufficit sola sine aliꝰ duabus igr̄ ille due supfluūt.

¶ Ideo quantum ad istū articu lū pōt distingui de medio. Sicut. n. int agens z actū vel effectū aliqd pōt poni mediū vel vt qō sicut agens ꝓximū int agēs remotū z effectū. vel ut quo sicut forma agētis. Ita inter recipiēs z recep tū pōt poni duplex mediū. s. qō z quo. sicut. n. aliqd pōt esse alicui rō agēdi ita aliqd pōt esse alicui rō recipiēdi. z illud respectu receptōis accñtis pōt esse qñq3 ꝓpria forma recipiētis. sicut subiectū p ꝓpriā formā ut p rōem ꝓpriā recipien di recipit ꝑmo ꝓpria passionē. Ad pº positū pōt dici q̄ in ista passiua assūpti one nature hūane ad verbū nulluz fuit mediū qō inter vbū z ipaz nām sz tota nā fuit sic imediate assūpta. qō ꝓbat sic Quia qō est in se ꝑmo psonabile si sibi dimitteret hoc in alio ꝑmo psonat qñ assumit q2 psonalitas diuina supplet p sonalitatē ꝓpriā. tota nā est ꝑmo z in mediate hoc mō psonabilis in se si sibi dimittat z nō ps vel ptes igr̄ tē ꝓbatō maioris q2 in eodē instāti nature i quo in se psonaret si sibi dimitteret: psonat in alio vel ab alio q2 nec añ illud instās est natū assumi q2 nō ꝑus fuit nā singla ris nec post illud instās assumit q2 tunc esset psona in se. mioꝛ ꝓbat q2 in eodez instāti nature in quo mā ꝓcedit totū vr̄ forma neutrū natū est esse psona. sz tūc pº qñ ex istis vnitis est tota nā tūc ipsa tota est psona in se si non impediat ab assumēte. 2º mō loquēdo de medio. f. quo pōt ꝓcedi q̄ aia est mediū in ista as sūptōe z hº respectu totius q2 est forma lis rō huius nāe qua hec nā est vnibilis sicut ipsa est qua formaliť hō est risibiľ non tñ ut ꝓncipiū effectiuū sed ut subie ctū ꝓximū z sicut est forma ipius subie cti ita pōt esse forma ꝓstituēs hanc nāz z tū ē toti nāe rō ꝓpa recipiēdi ista vni onē q2 ē rō ꝓpa ꝓstituēs ipsū totū rece ptiuū huius vnionis nec ꝓpter hº opz aiam ꝑmo assūi ut qō sicut nec ipsa est risibilis ut qō licet ipa sit quo hō est ri sibilis. Et ꝓpter istā rōem mediādi ve pōt dici assumi tota nā p aiam ita q̄ ly per. licet respectu p̄dicati dicat circūstā tiā cause q̄si mālis tñ respectu eius qō determinat p ipm dicit cām formalē si cut z hic. hō p aiam rōnalē est risibilis nōtur forma subiecti esse q̄si māle respe

ctu ꝓdicati hoc etiã modo põt concedi ꝙ aia mediat inr carnẽ ꝛ verbũ q3 aia est forma nãe totalis ꝑ° assũpte cuiꝰ natura caro est pars ꝛ iõ illud quo tota nã est assũptibilis ꝛ assũpta est ꝙ caro suo modo est assumptibilis ꝛ assumpta.

Sed hic est vnũ dubiũ ꝙtum ad primũ membꝝ distinctõis ꝙd sit ista nã que ꝑmo dr assumi. an ſ. sit aliquod ens aliud a ptibus Cõmẽtatoꝛ ꝑ° phy. ꝓmẽto. xvii. vr dicẽ ꝙ totũ lz sit aliud a ptibus siue a ql̃bet pte seoꝛsuz nõ tñ ab oĩbus ptibus si mꝫ ꝛ si ita esset cũ ista assumptõ realis non sit nisi rei: nihil aliud esset totũ assumi ꝙ oĩes ptes assumi. Si ẽt sit aliud ens ab eis: dubiũ est an sit aliud alia entitate positiua absoluta vel relatia ꝛ 3°an sit aliq̃ forma alia a forma que est ps totiꝰ.

Quantũ ad ꝑmũ oñdo ꝙ totũ sit ens aliud ab oĩbus ptibus ꝓiunctiz ꝛ diuisi ꝓbo q3 alꝫ non esset dria totiꝰ qõ est ꝑ se vnũ ad totũ qõ est vnũ aggregatõne vt cumulus vel aceruus q3 istud totum 2m est sue ptes. 8. metha. ꝓñs vr incõueniens. tũ ex eodẽ. 8. tũ q3 etiã vnũ p accidẽs est magis vnũ ꝙ illud aggregatõe vnũ ꝛ minus vnũ ꝙ totũ vnũ ꝑ se q3 ꝓbm 7°metha. c. de vnitate diffinitõis In hoc bõ albus est vnũ aliq̃d q3 albedo ineſt hõi non aũt esset tale totũ si nõ informaret. Preterea ꝑ se terminꝰ adquẽ generatõis est aliq̃d habẽs entitatẽ ꝓpriã q3 generatio est ad esse ꝓpꝛ̃ termini. sed totũ est ꝑmus terminꝰ ad quẽ generatõis nõ altera ps immo si vtraq3 ps preexistat ꝛ de nouo vnirent nil minus esset generatio vel ꝓductio ipius cõpositi. sicut in resurrectiõe dato ꝙ taz aia ꝙ corpus ꝑexisteret ſm suas entitates adhuc fieret resuscitatio ad esse totiꝰ compositi non aũt ad esse corporis vel anime nec ad ambo ista igr ad aliqõ 3m ab istis. 3° potest argui a simili de corruptione ſm argum phi. 7° metha. in fine. q3 manet. a. ꝛ. b. ꝛ non manet. ab. ꝛ idẽ realiter non potest manere ꝛ nõ manere. ergo ab. est aliõ realiter ab. a. ꝛ. b. igit cũ sic in omnib' ꝓpositis per se rationi partiũ non repugnet ut ille mancat ꝛ totũ non maneat aliq̃ erit entitas ꝓpria ipius totius alia ab entitatib' partium. Item 4° al'. nihil esset per se causatum a causis intrinsecis matria. ſ. et forma. quia iste cause causant hoc compositum quia sunt partes causati. sed iste non sunt partes neq3 alterius eaꝝ neq3 ambarum quia neutra est causata nec ambe q3 sunt ꝓme cause ꝛ ꝓma principia rei igit rõ. Item sequeretur 5° ꝙ nullum ens esset cui per se ineſſet ꝓpria passio vel ꝓpria operatio vel quodcunq3 accidens ꝓprium illius speciei quia hec non sunt materie nec forme

De secũdo dico ꝙ ẽt ẽ aliõ ens ꝛ aª ẽtitate absoluta q3 solus respectus non sufficeret ad hoc ꝙ totuz diceretur per se vnũ quia in toto vno per accidens est per se respectus ꝛ essentialis partis ad partez ut patet de dependentia accidentis ad subiectum. Similiter quidditates omnium absolutoꝛum ut includentes materiam ꝛ formaz. ꝛ ut diffinibiles quia ut sic sunt species generis absoluti non sunt tantuz formaliter entia respectiua quod tamen oporteret si entitas ꝓpria totius esset respectus. Hoc etiaz concludunt rationes facte ad primum articulum quia neq3 generatio aliqua est per se ad respectum ut ad terminuz ad quem. nec etiam coꝛruptio est a solo respectu ut termino a quo. neq3 cause absolute sunt solius respectus cause. neq3 ꝓpria passio consequitur totum precise inquantum respectiuum. neq3 ꝓpria operatio vel aliud accidens absolutum. nec tandez videtur possibile posse assignare differentiam specificaz omniũ quidditatũ quia non videtur possibile tantã ponere differẽtiã respectuũ inter ptes vnitas ꝙtũ etiam ad ꝓpositum

nō vī q respectus sit ꝑpa ratio fundandi relatōez vnionis ad vbū qō tn̄ oportet ponēdo totū ꝑmo assumi fm ꝑdicta si entitas totius ut distincta a ptib⁹ non poneret esse absoluta.

Quātum ad tertiū

articulū. dico q si intelligat in toto ꝑ formā ptis cuiusmōi est in hoie aīa itellectiua esse aliā formā ꝙsi supuenientez illi que sit etiā aliqd ipsius totius ⁊ tn̄ dr̄ forma totius distinguēdo eā ꝫ formā ptis q ꝑpletius ꝑstituit totū q̄ illa alia forma: iste intellectus est falsus q tunc e ⁊et in hoie aliq̄ forma ꝑstituēs hoiem pfectōz aīa intellectiua qō est incōueniēs Silr si innitat rōni accepte ex vnitate tot⁹ puta q ex mā ⁊ forma que est ps nō fieret vnū nisi ꝑ aliquā formā vniētē illas ptes que sit forma totius. ista rō ꝓcluderet ꝓcessuz in infinitū q etiā de ipsa q̄ro quō facit vnū cū mā ⁊ forma ptis si ex se: ita pōt ꝓcedi de forma ptis q ex se sit nata facere vnū cū mā: si ꝑ aliud ꝓcessus i infinitū. Ideo dico q vltra formā que pficit māz vltimate ⁊ dr̄ forma ptis non est necesse ponē aliq̄ formā q̄si pficientē tam māz q̄ formaz. q mā ⁊ forma in toto nō sunt ptes eiusdē rōnis siue elemēta pfectibilia ab aliq̄ actu ʒ⁹ sed vnū est ꝓpriū pfectibile ⁊ aliud ꝓpriꝰ actus ⁊ hec est ꝓcisa rō quar faciūt vnū ꝑ se ex. 8. metha. Si tn̄ itel ligat forma totius nō aliqd ꝑstituēs totū sed ipsa nā tota ut quidditas: h⁹ mō ꝓcedi bñ pōt q forma tot⁹ sit alia a forma ptis ⁊ q nā vel qddītas posset dici forma: ꝑz ex ꝓbo. 5. metha. c. de cā. q ät sit alia a forma ptis ꝑz ex p⁹arti ꝭ tacto Sed respectu cui⁹ est forma. Rñ⁹ ⁊ dico q respectu tot⁹ ꝓpositi nō quidē forma informās ſz forma qua ꝓpositū est ens qddītatiue. ⁊ h⁹ mō totū ē ens formalit forma totius. sicut albū dr̄ albū albedine: nō quidē q forma totius sit quasi cā ipsius tot⁹ cū mā ⁊ forma ptiali causā quasi totū sed est ipsuz totū ꝓcise ꝑsideratū fm illū modū quo loquit Auicē. 5⁹ metha. eq̄nitas est tn̄ eq̄nitas Et si q̄ras causas ist⁹ entitatis. dico q ipsa est ʒ⁹ a suis cāis ⁊ cāliter est ab eis ⁊ nō ab alīs quar tales cē causent ⁊ ꝑstituant entitatē tertiā aliā a se que sit per se vna ⁊ alie nō cōstituūt. nō est rō nisi qa iste entitates cāz sunt tales: ⁊ alie sūt alterius rōnis. qō ꝓbus innuit. 8. metha. vbi rndēs ad q. de vnitate ꝓpositi quō fiat vnū ex se ex mā ⁊ forma: assignat ꝓ cā q: hoc ꝑ se est actus: illud ꝑ se potentia: ⁊ sicut h⁹ est actus ꝑ se: illud pō per se. ita hoc totū est vnū ꝑ se: ⁊ sicut h⁹ ē actus per accns ⁊ illud pō per accns. ita hoc totū ꝑstitutū est vnū per accns qua re aūt ista entitas est ꝑ se actus respectu vni⁹: ⁊ alia tn̄ ꝑ accns respectu alter⁹ nō est rō nisi q: hec entitas est hec entitas q: sicut inter calidū ⁊ calefacere nō est medīū in genere cāe efficiētis: ita nec inter istaz formā. ⁊ sic infozmare est aliq̄ mediū in gener cāe formalis. Sicut enī calidū q: calidū calefacit ⁊ non ꝑpt aliqd aliud: ita aīa inq̄tū aīa sic pficit ⁊ sic constituit Sic g̃ patz q̄tū ad istū articulū quid sit mediū ꝓgruitatis vniōis nāe hūane ad verbū: q: nā tota ex ptib⁹ qō est quoddā ens absolutū ʒ⁹ aliud a partibus vtrisq; ⁊ ambabus coniūctis ⁊ diuisim Et ideo illud cōmentatoz fallit in ista materia sicut in alīs quia non distinguitur inter illud quod est ꝑ se ⁊ illud quod necessario concurrit. ad esse quidem totius necessario ꝓexigit vnio partium: nec tamen illa vnio est illud esse quia vnio est respectus ⁊ esse illud est absolutum. sicut ad causationez alicuius effectus necessario ꝓexigitur ordo causaruz efficientiū quando sunt multe ordinate ⁊ approximatio earum ⁊ tamen ille ordo vel illa approximatō non est esse ipsius effectus quia ista sunt respectus tn̄. hoc autem est absolutuz.

Nec est incõueniẽs aliq̃ absolutũ depẽdere vel ꝓexigere vel saltẽ coexigẽ aliq̃ aliquẽ respectũ vlr. n. absolutũ cãtum a plũbus cãis necessario ꝓexigit vnionẽ ⁊ approximatõem illaꝝ c ꝓ in causando. ⁊ ita põt hic eẽ q̃ tota entitas totũ sit absoluta licet necessario ꝓexigat vel coexigat vnionẽ ptiũ absolutaꝝ.

Quãtũ ad secundũ

articulũ ꝓncipalez de medio extrinseco ponit q̃ gr̃a in ista vnione fuerit mediũ ꝓgratiatis. Contra h° arguo ꝓmo qz in illo instãti nãe in quo nã ꝑsonaret in se si nõ assumeret in eodẽ instãti ꝑsonatur in alio qñ assumit. hoc fuit declaratũ in ꝓmo articulo sed ꝑus nãliter ꝑsonaret in se q̃ hr̃et habitũ gr̃e qz habit' est ꝓncipiuz opandi ⁊ p ꝓñs pfectio eꝰ cui ꝓpetit opari. opari aũt est suppositi igr̃ ꝑus nãliter in se hr̃et rõem suppositi q̃ gr̃am vel habitũ aliquẽ q̃ tñ est principiũ opandi igr̃ ⁊ qñ assumit ꝑus nãliter q̃ gr̃a ista det igr̃ non est media. Et cõfirmat etiaz: qz illud qõ est alicuius i se ꝑus est eius q̃ qõ est eius p accñs. sed si nã sibi fuisset dimissa fuisset ꝑsonata in se ex seipa. igr̃ ꝑsonari ꝑus nãliter ꝓpeteret sibi q̃ habitus ille accñtalis. Jtez Jo. i. vidimus gl̃am eius q̃si vnigeniti a pr̃e. vbi vr̃ dicere q̃ christũ esse vnigenitũ pr̃is sit ꝑtia rõ ꝓgruẽtie q̃re ipe hẽat plenitudinẽ gr̃e igit̃ prius erat nã subsistẽs in vbo q̃ tãta gr̃a sibi ꝓferebat als videret q̃ in aliquo instãti in quo nata non erat vnita vbo ꝓferret plenitudo gratie. Preterea illa gr̃a nõ vniret formaliter pz: igr̃ tñ se hr̃et in rõe. dispõnis in altero extremo. sed h' est falsũ: qz ipa nã in qua est gr̃a ꝑsonat: ⁊ p hoc omne accidens eius accñtalit̃ ⁊ mediate vnitur ꝑsone igr̃ in ista vnione nullũ accñs potuit esse mediũ sicut nec albedo ẽ mediũ in vnione supficiei ad corpus.

Ad argumenta ꝓncipalia.

Ad ꝑm patet Rñsio q̃ intelligende sunt auctes de medio quo: ⁊ nõ qõ. Ad 2m dico q̃ aliq̃d põt esse in se ꝑus alio non ꝓpando illa ad 3m. sicut ptes nãe mee si pozes nã mea tota quo ad ordinẽ generatõis vel executõis: nõ tñ in ꝓparõe ad ꝑsonatõez: qz ptes mee non ꝑus ꝑsonãt q̃ tota nã mea ⁊ ita etiã est o ꝑsonatõe ni ꝑsona extranea. ⁊ rõ est qz in illo instãti nãe in q̃ totũ ẽ totũ ipz ẽ ꝑsõabile i se vl̃ in alio. ⁊ io dcd ꝑcedit ipz nãliter ñ ꝑcedit ipz i ꝑsõabilitate qz ut ꝑus ñ ẽ ꝑsonabile. Ad aliud dico q̃ nõ sequit ꝑus ex ꝓñtia est ꝑus nãliter g̃ est ꝑus cãlit̃. vl̃ sic aliq̃d dr̃ ꝑus executõe ꝓzitate cẽ mãlis. vl̃ ꝑus intentõe ꝓzitate causę formal̃. silr fm ꝑhm in ꝓdicamẽtis. ꝑus cãlitate põt esse siml̃ fm ꝓñtiã. eẽ nãq̃ hoiez fm ꝓñtiã ꝓuertit̃ ad verã rei ozõ nẽ ⁊ ecõuerso ⁊ tñ esse rei est ꝑus cãliter Jn eo. n. q̃ res est vel non est: est ozõ vã vel falsa. ita h ꝓzitas in ꝓñdo põt stare tũ nõ ꝓzitate in cãndo: sicut vniuersaliter est in accñte ꝓñte multa necessario sicut calidũ ꝓsequit̃ ignẽ ⁊ aerẽ io sequitur vtrũq̃ illoꝝ fm ꝓñtiã ⁊ tñ vtroq̃ illoꝝ est posterius fm cãlitatẽ. ita in ꝓposito ptes assumi ⁊ si sequat̃ ad totuz assumi ⁊ nõ ecõuerso nõ tñ erit ꝑus in cãlitate. Posset tñ dici q̃ eo mõ quo ptes assumũt̃ ꝓuertibilia sunt ptes assumi ⁊ totũ assumi. Ad aliõ dico q̃ christus vere qñ fuit mortuus aliquã entitatẽ nõ habuit quã habuit viuus: nec tñ deposuit nãm quã assũpsit q̃tuz ad ptes essentiales illius nãe: ⁊ ita intelligit Damas. pz ibi. c. lxxiii. vbi vult q̃ aia ⁊ corpus in morte non erãt in ꝑpa ypostasi sed in ypostasi vbi. Sed restat vnũ dubiũ qz vr̃ q̃ in morte fuerit noua assũpc̃ptis in se que ꝑus fuit vnita. Ad vltm dico q̃ si accipiat gr̃a ꝑ gratuita dei voluntate deus dr̃ ex gr̃a opari omne illõ quod nõ includit̃ in nã rei sed magis excedit facultatẽ etus. ⁊ hoc mõ qz facultatẽ nature hũane excedit subsistẽr i vbo

ideo gratuite deus hoc opaf ꝛ ex gratia ſũma qz ſũma gratuita cõdeſcẽſione cõ fert nature illud ad qõ minime põt ex ſe attingere ꝛ quod maxime illã excedit Sed ſi intelligaf gr̃a ꝑ habitu creato i formãte licet illa cõcomitet nãm vnitã nõ eſt tñ neceſſaria ad vnionẽ. ¶ Et tũc cũ arguit ãſi a miozi ꝙ ipſa eſt neceſſaria ad vnionẽ beatificã. g̃ ad iſtã dico ꝙ nõ ſequit qz vnio beatifica eſt p opationẽ ꝛ actũ 2m in quẽ nõ põt aia niſi habeat formã. Iſta vnio eſt ad eſſe ꝑmuz ad qõ non ꝓſupponit aliqõ accñs in natura vnita ſicut etiã ad eſſe ꝑmũ ſupnãle qõ habeꝯ p habitũ gr̃e nõ requiritur aliquod eleuãs naturã. ſic. n. eſſz pcedere in infinitũ ut ſemp vnũ ſupnaturale diſponeret ad aliud ꝛ ſicut illud qõ ibi dat actũ primũ poſſet imediate pficere naturã ita hꝰ eſſe a vbo cõicatũ põt eſſe imediatũ principiũ vnionis.

QJrca tertium, arguit ꝙ ſic: qz corpus chriſti erat generatũ ex puriſſimis ſanguinibꝰ beate virginis ſm Damaſ. li. iii. c. ũ° corpus generatũ eſt dẽſius ſanguinibus ex quibus generaf ſm Damaſ. c. iii. g̃ mior̃ locũ occupat ꝛ p ꝓñs formatõem vel conceptõem vel generatõem neceſſario concomitaf motus localis ille: non eſt i inſtanti igit nec cũ incarnatõe que fuit i inſtãti nõ poſt igit ante ¶ Preterea corpus organiçatuz erat alterius figure ꝙ ſãguis ex quo generabaf igit occupauit aliũ locũ. igit illa formatio requirebat motũ localẽ igit in tẽpe ¶ Preterea oĩs ſubſtãtia generabilis ꝛ corruptibilis q̃ non creatur ꝑducit ꝑ mutatiõem. tota natura aſſũpta a vbo eſt generabilis et corruptibilis ꝛ non imediate creabaf. qz fuit ex ſanguinibus igr̃ ꝑducebaf ꝑ mutatõem ꝛ per ꝓñs pars potẽtialis illius totius mutabaf ad formã eiuſdem totius. igr̃ ꝑus fuit ſub ꝑuatõe oppoſita illi forme ꝛ hoc ꝑus tpe qz oppoſita patiatiue non poſſũt ſimul tpe eſſe in eoꝺ ꝑus igr̃ tempe erat corpus non aiatum ꝙ aiatum ¶ Contra magiſter in lr̃a di. iii. ꝛ Damaſ. xlviii. in fine.

Dico ꝙ queſtio põt intelligi de poſitate tpis vel nãe. ꝑmoꝰ habet duos articulos. primũ de ordine aiatõis ad incarnatõem. 2m de ordie organiçatõis ad aiatõem. Quantũ ad ꝑmũ dico ꝙ non ꝓceſſit tpe aiatio incarnatõem. qz tũc nã iſta fuiſſet aliqñ in ſe ꝓſonata ꝛ non in vbo qñ. ſ. fuiſſet caro aiata. ꝓbaꝰ ꝓñtie. corpus. n. aiatuz ſi in aliquo tpe eſt in ſe ſubſiſtẽs eſt perſona ꝓñs eſt falſuz: qz tunc beata virgo nõ fuiſſet vera mater dei. non. n. genuiſſet deum. ſed iſtũ hoiez puꝝ cuiꝰ natura fuiſſet ꝑ vnita deo. ꝓñs iſtud eſt ꝺ Damaſ. lviii. c. vbi ꝺ: neſtoriũ ꝺtermiat ꝙ beata virgo fuit vera mater dei ꝛ non alicuiꝰ puri hois tm. ꝓñtia patet qz terminata fuiſſet tota ratio maternitat. marie in ꝓductõe illius nature.

Quantum ad ſcm dico ꝙ organiçatio poteſt intelligi vel ultima inductio formẽ diſponẽtis imediate ad aiam intellectiuã ſm vnã opi. ſiue inductio aie intellectie ſm aliã opi. que ponit ꝙ aia eſt qua formaliter corpus eſt organicũ. vel põt intelligi tranſmutatio precedẽs iſtã vltimã inductionẽ formẽ organice diſponẽtis ad formã intellectiuã. ꝓcedũt aũt due tranſmutatõnes: videlz motus localis quo mã defert ad locũ pueniẽtẽ generatõi. ꝛ alteratio qua materia i loco debito alteraf ꝛ diſponit ad formã corpis organici inducendã. ꝛ in iſto 2° mõ ſm vnã opi. q̃ ponit ptes euthrogeneas corpis organici differre ſpẽ: poſſunt poni multe generatões ꝛ multe tranſmutatões. ſicut. n. ptes ille habent formas ſbales quiddatiuas alias ꝛ alias. ita cuiuſlibet ẽ generatio altera ꝛ altera. ꝛ ad qualit et generatõez eſt ꝑuia alteratio. Et ẽt vlteri⁹

potest poni q̄ non omnes iste generatō nes sunt simul. sed alia p̄cedit aliā tēpe ⁊ ita vna alteratio dispōnēs ad aliā generatiōez est p̄or altera naturaliter. Sz q̄litercūq; sit de istis p̄ōt dici q̄ organiçatio p̄mo° dicta. s. a qua corpus dr̄ organiçatū que imediate dispōit ad aiam intellectiuā non precedit tpe aiatōem ēt in nobis q: tunc pater nullo mō generaret hoiem. ꝓpleta. n. esset eius tota actō p̄us duratōe q̄ esset aia. ille aūt non generat hoiem cuius actio tota ꝓpleta est p̄us tpe q̄ sit homo. Si aūt fiat sermo de organiçatōe 2° modo tenendū est q̄ omnes inductiones formaꝝ ſ̄ aliū ptialiā ēt si multe essent in eodē instāti erāt q: nulla ps p̄or tpe alia. q: pars q̄ assumebat a verbo nūq̄ p̄fuit in supposito quod ꝓrigisset si fuisset p̄ior tpe. Sz de transmutatōe māe ad locū ꝓuenientē generatōi. ⁊ de alteratōe precedēte generatōez totius vel generatōes partiū: dubiū est si iste p̄cesserūt tpe: vel si fuerunt in eodē instanti cū incarnatōe: q: si ponant fuisse in tpe magis vr̄ posse saluari Mariā coopatā fuisse ad illos mot' de hoc in. 4. di. Si aūt totū ponat fuisse in instāti ita ut nullus ibi fuerit motus localis neq; mutatio cū successione magis saluat q̄ in vltio instāti ꝓsensus virginis expressi: fuit in vtero virginis verbū homo. ⁊ ante illud instās nō vr̄ fuisse aliq̄ opatio ſp̄ealis ad incarnatiōnē ⁊ in isto vr̄ tota fuisse ꝓpleta. De p̄oritate nature vr̄ esse dicendū q̄ fundamentū relatōis nāliter p̄cedit relatōem q: fm p̄hm ⁊ Aug. de tri. vii. q̄ nihil est in se nihil est ad aliud ⁊ totalis nā ē fundamentū illius vnionis ex. q. p̄cedēti. ergo entitas totalis nāe nāliter precedit incarnatōem. ⁊ ita aiatōnem p̄cedit nāliter totius organiçatio fm vnā opi. de formis. vl̄ saltē est simil fm aliā opi.

Ad rationes principales.

Ad primum argu'm dico q̄ si p̄cederet alterationē p̄ cedere tpe incarnatōez posset dici q̄ cuz illa alteratōe fuit occupatio mioris loci sicut vniuersaliter est circa quācūq; cōdensatōem. ⁊ ita poneret ibi vnus mot' localis p se quo deportabat mā ad locū ꝓuenientē generatōi. ⁊ alius p accīs cō comitās generatōez corpis densioris q̄ occuparet minor locus: ⁊ in vltio instāti ꝓdēsatōis inducerent omnes forme potiales. ⁊ forma totalis corpis organiçati ⁊ in illo instāti totū assumeret. Si aūt ponat alteratiōem non p̄cessisse tpe tūc potest dici q̄ occupatō mioris loci erat subita ⁊ hoc per potentiā diuinaz. si tñ ad hoc non posset cooperari virtus creata. de quo di. 4. Per istud idem dicē dum est ad 2m de figuratione. Ad 3m dico q̄ mutatio ꝓprie dicta est inter priuationem ⁊ formaz. sicut patet in. 5. phy. non autem inter negationem ⁊ formam. priuatio autem est negatio in apto nato. ⁊ ideo quando forma producitur simul cum susceptiuo non est ꝓpe mutatio ad illam formam quia susceptiuū non prius fuit sub priuatiōe q̄ forma. nec prius fuit aptum natum habeꝝ formaz q̄ habeat eam. sed tantū est mutatio ad susceptiuū eius. cum igitur anima intellectiua inducatur simul cuz esse corpis etiam in nobis ad animam ꝓprie non est mutatio sed tantum ad esse corpis organici ⁊ illius mutationis subiectum est materia que fuit sub forma sanguinis: ⁊ cum additur in maiore q̄ omnis forma generabilis ⁊ corruptibilis si non immediate creatur accipit esse per mutationem sui subiecti. negāda est ista p̄positio si intelligat per mutationem cuius ipsa sit primo terminus. ⁊ de mutatōne ꝓprie dicta potest tamen concedi de mutatōne cui' aliquid eius sit terminus. ⁊ de mutatione cōmuniter dicta. ⁊ huius mutatōis ꝓprie dicte terminus est corpus organicum quod est aliquid corpis animati.

NAnc etiam de carne vbi. Circa istã dl. 3. i qua mgr agit de qlitate nãe assũpte: qrũtur duo. vnũ de matre ⁊ aliud de ple. Pri' mũ est vtrũ beata vgo fuerit pcepta in originali peccato. 2m est de sanctificatõe corpis christi: quare. s. ⁊ quomõ non cõ traxerit originale peccatum.

QIrca primum. arguit q sic. In Adaz omnes peccauerũt ro. 5° non nisi qz fuerũt i eo fm rõnem seminalẽ ita fuit in eo beata virgo igr ⁊c. ¶ Itẽ Damas. c. x°. ⁊. xlviii spũs sanctus purgauit eã: purgatõ non est nisi a peccato igr habuit peccatũ: nõ actuale igr ⁊c. ¶ Itẽ aug'. de fide ad Pe' trũ firmissime tene ⁊ nullaten' dubites omnẽ hoiem qui p cõcubitũ viri ⁊ mu lieris pcipit cũ peccato originali nasci. Itẽ idem sup illud Jo. Ecce agnus dei. ⁊c. solus innocẽs qz non sic venit. s. fm cõem ppagatõem. ¶ Itẽ Leo papa i ser' mone de natiuitate dñi. sic a reatu nul' lũ liber reperit ita liberãdis oibus vẽit igr ⁊c. ¶ Item Hyero. sup illud ps. ⁊ de manu canis vnicã meã. vr idem dicẽ. Item de pse. di. iiii. c. i. ibi. Natiuitas in glõ. ¶ Itẽ Ber. de pceptu eius dicit q fu it in peccato originali pcepta. ¶ Itẽ An sel. 3. Cur deus hõ. c. xvi. ¶ Item h° idẽ vult Ber. in quadã epla: ⁊ pbat qz non fuit sanctificata añ pceptũ ps. nec in pce ptu qz ibi fuit libido. ¶ Contra Aug' ò nã ⁊ gra circa mediũ ⁊ ponit i lra. c. iii. Cũ de peccatis agit de Maria nullã pr sus volo hre questionẽ. ¶ Et Ansel. de pceptu vginali. c. xviii. Decuit ut ea pu ritate vgo niterz qua maior sub deo ne quit intelligi. posset autẽ intelligi pura innocẽtia sub deo qualis fuit in christo igitur ⁊c.

¶ Dicitur cõmuniter q sic. ppter auctes adductas ⁊ pp rões assũptas ex duobus mediũ quoz vnũ est excellentia filĩ sui. ipe. n. ut redẽptor vniuersalis oibus ianuã aperuit. sed si beata virgo non pxisset originale non indiguisset redẽptore nec ipe sibi ianuã aperuisset qz non fuisset sibi clausa. nõ eni claudit nisi ppter peccatuz ⁊ maxie originale. ¶ 2m mediũ est ex hiis que ap' parent in beata vgine. ipsa. n. fuit ppa' gata cõi lege ⁊ per pñs corpus eius pro pagatũ ⁊ formatũ de semine infecto et ita eadẽ rõ infectõis in corpe eius q erat in corpe alterius sic ppagati. ⁊ cũ ex cor pore infecto inficiat aia: eadẽ rõ infectõ nis erat in aia eius que ⁊ i aiabus alioz cõiter ppagatoz. ¶ Simili habuit pe' nas cões nature hũaue ut sitim famẽ ⁊ huiusmõi. que infligunt nobis ppr pec catũ originale. ⁊ ille nõ erant volũtarie assũpte qz non erat redẽptrix vel repa' ratrix nra. qz tunc filius eius non fuisz redẽptor oim generaliter igr erat sibi in flicte a deo ⁊ non iniuste ergo ppter pec catũ ⁊ ita ipa non erat innocens. ¶ Con tra primã rõnem argr ex excellẽtia filĩ sui inqtũ redẽptor recõciliator ⁊ medi' ator q ipsa non pxit peccatũ originale. pfectissim'. n. mediator hz pfectissimũ actũ mediãdi respectu al'cui' psone p qua mediat: sed christus est pfectissim' mediator igr christus habuit pfectissi'm gradũ mediãdi possibilẽ respectu alicu ius creature siue psõe respectu cui' erat mediator. respectu nulli' psone habuit excellẽtiorẽ gradũ q̃ respectu marie igr ⁊c. sed hoc nõ esset nisi meruisset eã pre seruari a peccato originali. qõ ꝓbo tri' plr. pmo per ppatõem ad deũ cui recon ciliat. 2° per ppatõem ad malũ a q̃ libe' rat. 3° p ppatõem ad obligatõem psone quã recõciliat. ¶ Ad videndũ pmã pba tõem pono ex'm psonũ exemplo Ansel. cur deus hõ. li°. 2°. c. xvi. alĩs offendẽs regẽ demeret intantũ ut oi filio nãli ei' rex offendat: ⁊ offendẽs exheredet eum ista offensa statuit nõ remittẽda nisi of'

ferat regi ab aliquo innocēte aliqō ob-
sequiū magis placās ⁊ gratū q̄ peccatū
fuerit offensiuū aliquis offert obsequiū
ita gratū q̄ reconciliet filios ut non exhe-
redent tm̄ cuilibet nato rex offendit licet
postea remittat offensam ꝓpter merita
mediatoris. sed si ille mediator posset ita
pfecte placare regez ut preueniret respe-
ctu alicuius filij ire ne ei offenderet: hō
magis esset q̄ si rex offensaz habitā ꝯ ta-
lē remitteret sed hō non est impossibile
cū hec offensa non est ex culpa ꝓpria sz
ex alia ꝯcta. Ex illo arguit sic. null' sū-
me vel pfectissime placat aliquē ꝑ offē-
sa alicui' ꝯhenda nisi posset pueníre ne
illi offendat. nam si iam offensuz placat
ut remittat non pfectissime placat. sz in
ꝓposito deus non offendit aie p motū
interiorē in ipso sed tm̄ ꝓpter culpā in
ipsa aia. igr̄ christus nō pfectissime pla-
cat trinitatē ꝑ culpa ꝯhēda a filijs ade
si non ꝓueniat ut alicui trinitas non of-
fendat ⁊ p ꝓns q̄ aia alicui' filij ade nō
habeat culpā talē. Ex 2ª via arguit du
plr. ꝓmo q̄ pfectissim' mediator meret
āmotōem oīs pene ab eo quē reconciliat
sed culpa originaī est maior pena q̄ ip-
sa carētia visionis diuine sicut declara-
tū fuit di. xxxvi. scōi li. q̄ peccatū ē ma
xima pena nature intellectual' int' oēs
penas eius. igr̄ si christus pfectissime re
cōciliauit istā penā grauissimā meruit
ab aliquo auferri non nisi a matre. igit
ꝛc. Confirmat istud ꝑ exemplū. q̄ si
filio ade essz maxia pena regē ꝯ eū offē-
di nullus eum pfectissime reconciliaret:
nisi aufferret ab eo non tm̄ exheredatō
nē sed etiā esse inimicū tegis. igr̄ ꝛc. Ex
eadō via arguit 2° sic. christus imediat'
vr̄ fuisse reparator ⁊ reconciliator noster a
peccato originali q̄ ab actuali q̄ necessi-
tas incarnatōis passiōis ꝛc. assignat cōi
ter ex pcco originali. Sed supponit cōi
ter q̄ ipe fuit ita pfectus mediator respe
ctu alicuius psone puta Marie q̄ eam
preseruauit ab oi peccato actuali: igit si
milr̄ a peccato originali. Ex 3ª via ar-

guo sic. psona reconciliata non sūme ob-
ligat mediatori nisi ab ipo sūmū bonū
habeat quod pōt ꝑ mediatorē haberi.
sed innocentia illa. ſ. preseruato a culpa
ꝯcta vel ꝯhenda pōt haberi ꝑ mediato
rē. g̃ nulla psōa sume tenebit christo vt
mediatori si nullā ꝑseruauit a peccato
originali. Et si dicas q̄ nō eq̄liter tene
tur psona cui remittit peccatū ⁊ psona
que ꝑseruat a peccato ꝓpter illud Luc.
vii. Cui magis dimittit magis diligit. q̄
re ibi rnsionē Aug̃. q̄ oia possibilia cō
mitti si dimissa ac si essent ꝓmissa imo
excellētius beneficiū est ꝑseruare a ma-
lo q̄ ꝓmittere incidere in malū ⁊ ab eo
postea liberare. Videt etiā q̄ cū christ'
multis aiabus meruerit gr̃am ⁊ glīaz ⁊
ꝑ his sint christo debitores ut mediato
ri quare nulla aia erit ei debitrix ꝑ ino
centia. ⁊ quare etiā omnes angeli beati
sint innocētes ⁊ nulla hūana aia erit in
nocēs in patria nisi sola aia christi. 2ª
rō que accepta fuit ex his que apparent
in Maria non vr̄ ꝓcludere. q̄. n. argui
tur ꝓmo de infectōne carnis ꝓpter semi
natōem nō arguit ꝑm viā Anſel. de pec
cato originali que tacta sint di. xxxii. aut
dato q̄ sic ꝯhit peccatū originale cōiter
tm̄ infectio carnis manens post baptis-
mū non est necessaria cā quare maneat
peccatū originale in aia sed ipsa manen
te peccatū originale delet ꝑ gr̃am colla-
tā. ita posset deus in ꝓmo instāti ꝓcepti
onis vginis dando tūc gr̃am delē ne eēt
causa necessaria infectōnis in aia si gr̃a
tolleret culpā in aia. Aliud de passiō
bus Marie non ꝓcludit. pōt. n. media-
tor reconciliare aliquē ut auferant ab eo
pene sibi inutiles. ⁊ relinquat in penis si
bi vtilibus. originalis culpa non fuisset
vtilis marie. pene tales tamē fuerunt
vtiles q̄ in eis meruit. igr̄ ꝛc.

Ad questionē igit dico q̄ deus potu
it facere q̄ ipsa nunq̄ fuisset in peccato
originali. Potuit etiā fecisse ut tm̄ i vno
stanti n esset in peccato: potuit etiā fac

ut per tempꝰ aliqꝺ esset in peccato ⁊ in vltimo instanti illius tpis purgaret.

Primū declaro qꝛ gra equalet iustitie originali ꝙtum ad acceptatōez diuinaz ut ꝓpter hanc aie habenti gram nō insit pctm originale. potuit.n. deus in pⁿ instāti illius aie infundē sibi gram tātā ꝙtam alij aie in circūcisione vel baptismo. igit in illo instāti aia non habuisset pctm originale. sicut nec habuisset si puer fuisset baptiçata. ⁊ si etiā infectio carnis fuit ibi in ꝑmo instāti nō fuit tm necessaria cā infectōis aie. sicut nec post baptismū qm manet sm multos. ⁊ infectio aie non manet. aut potuit caro mūdari añ infusionē aie ut in illo instāti nō esset infecta. ꝓᵐ patet qꝛ si agens nāle pōt inducere agē in instāti ita ꝙ in illo instāti fuerit in esse quieto sub vno ꝛrio. ⁊ i tpe habito est sub forma ꝛria in fieri ⁊ qñcūqꝫ agens nāle pōt agere. deus pōt agē igit pōt ⁊ in tpe habito alicui instāti cāre gram. Hoc ēt confirmat. qꝛ qñ aia est in peccato pōt per potētiā diuinā esse in gra. sed in tpe illo quo fuit ꝛcepta potuit esse in peccato ⁊ p te fuit igr sicr potuit esse in gra. nec necesse fuit tunc ꝙ fuisset in gra in ꝑmo instāti illius tpis sicut nec de mutatōe ⁊ motu. Preterea in ꝑmo instanti potuit creasse gram in illa aia. ergo cē. ꝫᵐ est manifestū. Qꝺ aūt hoꝝ triū que ostēsa sunt esse possibilia factū sit: deus nouit. si aucte ecclesie. vel aucti scripture non repugnet vr ꝓbabile qꝺ excellentius est attribuere marie.

Contra secundum

istoꝝ membroꝝ instat duplr. primo sic Quicqd deus imediate agit circa creaturā agit ꝑ aliqꝺ instās ~~culpe~~ igr nō potest ~~in instāti~~ iustificare aiam in tpe habito Preterea aut illa iustificatio esset motꝰ aut mutatio. nō mutatio qꝛ non eēt nisi in instāti. non motus qꝛ non esset successio sm ptes mobilis. s. aie qꝛ ipsa est indiuisibilis. neqꝫ sm ptes forme. s. gratie. neqꝫ sm media inter extrema. nō.n. est mediū inter ꝓpatiue oppositā circa aptū natū. sicut nec est absolute mediū inter ꝛdictoria nec altez illoꝝ sm ptes acqrebat vel amittebat. neqꝫ subiectū est diuisibile igr. Ad ꝑmā instantiā dico ꝙ si deus volutarie non agit in instāti non necessario ꝓpter hꝰ oportz eū expectare tpus ut in instāti determiato illius tpis agat. sed pōt agē in tpe in cuius ꝑmo instāti non egit. vez est igr ꝙ deus potest agere in instāti qcqd imediate agit. sed non est necesse ipsuz agere in instanti. Ad 2ᵐ dico ꝙ stricte loquēdo sicut pbs loquit de motu ⁊ mutatiōe. ista passio nec est motus nec mutatio sed aliqd habens de vtroqꝫ hꝰ habens de mutatiōe ꝙ ut forma simplex ⁊ indiuisibilis ineſt ſbiecto: hꝰ de motu qꝛ in nulla mēsura indiuisibili ineſt sed in tpe ⁊ in hoc deficiet a mutatōe: deficit aūt a motu qꝛ nō est fluxus sm ptes forme vel mobilis. vel sm media inter extrema qꝛ hic nulla sunt media sicut ꝓbatū est. Exēplū est. mobile transit a forma sub qua fuit in vltimo instāti qetis ita ꝙ post illud instans est ꝓtinua depditō illius forme sm ptes eius. ⁊ cōtinua acqsitio forme oppositе. si in toto tpe ineſſet forma opposita ⁊ tm non successiue acqrerēt ptes eius esset sīle ꝓpositо. qꝛ tunc illius forme acqsitio non esset motus nec mutatꝰ sicut nec mō trāsitus a mutatōe ad motū vel ecōuerso est mutatio vel motus. Sed quare passio cāta ab agēte naturali est mutatio vel motus ⁊ nō ista. Rñ. qꝛ agēs nāle si pōt subito inducē formā inducit p mutationē: ⁊ si nō pōt necesse est ut agat in tpe ⁊ ita p motū. deus aūt ⁊ si posset inducere formā in instanti tm si nō inducēt in instāti pōt inducē totaz in tēpe ita ꝙ nō ptes ante ptes. posse.n. agere in tpe non est impfectōis in agēte. licet necessitas agendi in tempore sit imperfectio.

Si aũtem teneatur pare negatiua questionis ad omnes au ctoritates in ꝓtrariã ptẽ rñdeꝫ ꝙ dlibet filius ade nãliter est debitor iusticie ori ginalis ⁊ ex demerito ade caret ea ⁊ ideo ois talis habet vñ ꝫhat peccatũ oꝛigi nale. sed si alicui in ꝑmo instãti creatõnis aie det gratia. ille licet careat iusticia ori ginali nũꝙ tñ est debitor ei⁹. qz merito alterius ꝑueniẽtis peccatuz dat sibi gra que equalet illi iusticie ꝙtũ ad accepta tionẽ diuinã imo excedit g̃ ꝙtum est ex se quilibet haberet peccatũ originale: ni si alius ꝑueniret merẽdo. ⁊ ita exponen de sunt auctes ꝙ oñes nãliter ꝓpagati ab adam sunt peccatores: hoc est ex mõ quo habent nãm ab adam habent vñ careant iusticia debita. nisi eis aliũde cõ ferat. sed sicut posset post ꝑmũ instans conferre ei grãm ita posset ⁊ in ꝑmo in stanti.

Per illud patet ad rões factas ꝓ ꝑma opi. qz maria maxie indiguisset christo ut redẽptore. ipsa. n. ꝫrisset ori ginale peccatũ ex rõe ꝓpagatõnis cõis nisi fuisset ꝑuenta p grãm mediatoris. ⁊ sicut alĩ indiguerũt christo ut p eius meritũ remitteret eis peccatũ ita ꝫctum ita illa magis indiguit mediatoꝛ ꝑueni ente peccatũ ne esset ab ipsa aliqñ ꝫhen dum ⁊ ne ipa ꝫheret. Et si arguas ꝓtra hoc qz ꝑus nãliter fuit filia ade qz ꝑus fuit ꝑsona ꝙ habens grãm. in illo igr ꝓ ori tenebat ad iusticiã originalẽ qz nãlr filia ade ⁊ non habuit ea. g̃ in illo ꝑori ꝓtraxit originale. Rñ⁹. dico ꝙ qñ oppo sita compar ad idẽ fm ordinẽ nãe non simul ambo insunt sed tñ alterũ inest. reliquũ aũt qd dr ꝑus nã non inest qz i eodẽ instãti oppositũ inest. sed dr ꝑius nã qz tũc inesset ꝙtũ est ex pte subiecti nisi aliqd extrinsecũ impediret. Exẽplũ si mã ꝫpatur ad formã ⁊ ad ꝑuatiões. ꝑ us nãliter est mã non habens formã ꝙ habẽs non ꝙ in illo instãti in quo habz formã realiter non habeat ea qz tũc ꝫdi ctoria essent simul. sed qz tunc mã ꝙtuz ex se dimissa sibi non haberet formaz si aliud habens non daret. Silr subiectuz est ꝑius naturaliter vtroqz oppositoꝝ. quia ꝑus naturaliꝫ est vnũquodqz illud quod est in se ꝙ sit vel nõ sit aliquid qõ est sub aliquo: ⁊ ita licet mã ꝑus nãliter sit priuata ꝙ formata non tñ sequit ꝙ ipsa aliqñ sit nõ sub forma. similiꝫ licet ꝑus natura sit aliqd in se ꝙ priuata vel formata: non tñ sequit ꝙ ipsa aliqñ sit i se ita ꝙ nec sub ꝑuatiõe nec sub forma. qz hoc mõ nõ est ꝑus nisi ꝙ fm ꝓpriaz rõnem eius qua dr ꝑius neutrũ illoꝝ includit. Ita in ꝓposito dico ꝙ natura aie precedit nãliter iusticiã originalẽ siue grãm equiualentẽ ⁊ carentiã iusticie debite ⁊ etiã in illa nã precedit naturali ter carentia illa iusticie originalis illã iu sticiã. quia ꝙtum est ex subiecto qõ est ꝑius naturaliter vtroqz oppositoꝝ ꝑ naturaliter ꝑuatio ineesset tamẽ nõ opz aiam eẽ aliqñ sub neutro extremo neqz ꝑius esse sub priuatõe ꝙ sub oppositoꝝ Quando igr arguit ꝙ ꝑius naturaliꝫ fuit filia ade ꝙ iustificata concedo: quia illam naturam in ꝑimo instanti natu re sic conceptam consequebat esse filiaz ade ⁊ non habere gratiam in illo instan ti nature. sed non sequit ergo in illo in stanti nature fuit priuata loquendo de oino ꝑimo instanti quia fm illam ꝑi mitatem natura anime ita naturaliter precessit priuationez iusticie sicut ipsam iusticiam. sed tantum potest hoc inferri ꝙ de ratione nature que est fundamen tum filiationis ade nec includitur iu sticia nec eius carentia quod concedo.

Sed si obũcias de alio modo priozita tis nature ꝙ ipsa est naturaliter ꝑius carens iusticia ꝙ habens eam cum hoc inest sibi a causa intrinseca. dico ꝙ hoc ꝑius natura nunquã inest sibi sed tan tum inesset si causa extrinseca non im pediret ⁊ poneret oppositum eius in esse. sicut etiam si in ꝑimo instanti

nature mā informaret priuatō que pus nāliter ineſt materie nūq ei ineſſet. Si dicas quō eſt pus natura illud qō nō ē pus in eſſendo. Dico q qñ ordo nate eſt inter poſitiua ſicut iter ſubiectū ⁊ accidēs mām ⁊ formā qō eſt priuſ natura pōt eſſe pus in eſſendo. ſed qñ eſt trā inē oppoſita puatiue poſitas p ꝓpatiōez ad 3m non eſt niſi qz hoc ineſſet ſi aliud nō impediret. vl eſt poſitas in intellectu. qz ſ. iſtud pus intelligit vt priuatū. Et ſi arguat non eſt iuſta in pmo inſtāti nāe ergo in illo inſtāti eſt iniuſta vel non iuſta ex 2° ꝑyermenias. Dico q ꝓpītia non valet in pdicatis ꝓpoſitis. non eſt albuz lignū. ergo eſt nō albū lignū. ita h. non eſt iuſta in p° inſtāti. i. rōe ſui. g̃ eſt non iuſta. nō ſequit qz neutz illoz eēntialr includit. Et ſi arguas in pmo inſtanti nature vere intelligī non iuſta. dico q nō. ſed vere nō intelligit iuſta qz abſtrahentiū nō eſt mendaciū 2°. phy. non. n. ois intellectus nō intelligēs h°: intelligit non hoc. ut non intelligēs hoiez eē aial non intelligit ipm non aial qz tūc non poſſet eſſe abſtractio ſine mēdatio aufe rēdo ab aliquo qō ſibi eſſentialiter inē Ad aliud de aptōne ianue. pz q ianua fuit ſibi apta p meritū paſſionis chriſti preuiſe ⁊ accepte ſpēaliter in ordine ad hanc pſonā ut ꝓpter illā paſſionē nūq huic pſone ineſſet peccatū. ⁊ ita nec aliquid ꝓpter qō ianua clauderet cū trā ſibi ex origine ꝓpeteret vñ ianua clauderet ſicut alīs. Si querat vtz ſi fuiſſet mortua ante paſſionē filū fuiſſet beata Dici poteſt q ſancti pres in limbo purgati fuerūt a peccato origiali. ⁊ trā clauſa fuit ianua vſq ad ſolutiōem pene debite. ita. n. determiauerat deus q licz acceptaret paſſionē chriſti puiſā ad remittendū culpam origialē oi credēti ⁊ credituro illā paſſionē non trā remittebat penā illi peccato debitā. ſ. carentiā viſionis diuine ꝓpter paſſionē puiſaz ſed ꝓpter ipſaz exhibitā. ⁊ ideo ſicut illis patribus nō patuit ianua quouſq paſſio chriſti fuit exhibita ita ꝓbabile ē q nec beate virgini. Ad argm Ber. pōt rīderi q in inſtāti ꝓceptōis nature fuiſſet ſāctificatō non a culpa que tunc infuit qz nulla fuit ſed a culpa que tunc infuiſſet niſi tunc gra illi aie fuiſſet infuſa. Et ſi arguat q ibi fuit libido. falſuz eſt de cōceptōe nāz licet poſſet ꝓcedi fuiſſe in cōceptōe ⁊ ꝓmixtione ſeminū. Et dato q in ꝓceptōe ſeminū fuiſſet creatio aie nō fuiſſet aliqō incōueniēs gram tunc fuiſſe infuſam aie: ꝓpter quā aia nō ꝓtiſſet aliquā infectionē a carne cū libidine ſeminata. ſicut. n. poſt primū inſtans baptiſmi potuit manere infectō corpis cōtracta p ꝓpagatōem cuz gra in aia mū data ita pōt eſſe in ꝓmo inſtāti ſi de tūc creauit gram in aia Marie.

Ad ſecundum,

dicit ſm mgrm q aliqua poz tio erat ni Adam de qua oēs filī eius ꝓpagati ſunt. ⁊ alicd ponūt q alicd illi uſ poztōis non fuerit infectū in Adā ſz ſeruatū munduz vſq ad generatōnem chriſti. Sed ꝑ primū. q̃tū finitū p ablatōez finitā ab eo aliquotiēs factā poſſet ꝓſumi ⁊ maxime ita modicū q̃tū ſi cut eſſet diſcindendū ab adā in ꝓcreatione filioz iam videret totalit eſſe cōſūptū. Oz ſi dicas illud i ſe multiplicari ſicut dicit mgr h° non vr poſſe fieri ſine miraculo. ſicut de panibus euāgelicis ō quibus exēplificat. ⁊ ita nō erat poſſibile patrē generare q̃tū eſt ex pte formationis corporis ſine miraculo quod non videtur ꝓbabile.

Qui non tenent.

hic magiſtrū ſm diuerſū modū ponēdi de peccato originali diuerſimōe hic rndent. dicētes. n. q peccatū originale ꝑ hoc ꝓpter carnē infectā concupiſcibilit ſeminataz dicūt carnē totā marie fuiſſe ſanctificatā ⁊ ita illō quod aſſumebat ad forma-

cõem corpis christi pus q̃ assumebatur fuit sanctificatũ ut non esset ibi infectõ aliq̃ in instãti infusiõis aie. Sed ꝺ h° arguit. qz si sanguies beate vginis erant de quibus formabat corpus christi fm Damas. xlviii. cũ nũq̃ fuerũt aiati aia alicuꝰ hois p ꝓñs nũq̃ ab aia peccatrice ꝺxerũt maculã. nec p ꝓñs ex pte corꝛ pót assignari rõ macule vel sanctificatõ corpis generati ex eis. Qz si dicat q̃ virtus actiua formãs corpus ex eis fuit infecta. ꝛ ideo corpus genitũ infectũ. h° nõ vr̃ vez si spũs sanctus imediate formauit illud corpus de illis sanguinib⁹. Preterea nõ vr̃ ꝓbabile corruptiõez eẽ sine generatõe in quocũq̃ genere. sz ista sanctificatio siue mundatio carnis esset corruptio illius morbide q̃litatis positi ue ꝛ tñ nullius alterius q̃litatis positie esset generatio. gr̃e non. quia non est ca pax sanctitatis.

Aliter fm viaz Ansel. qui ponit peccatũ oꝛigiale esse carentiã iusticie debite sicut tactũ est di. xxxii pz qualiter christus non ꝺxit oꝛiginale qz non fuit filius nãlis ade ꝛ ideo nõ erat debitor iusticie oꝛiginalis. acceperit illi soli iusticiã in adã qui ab eo erãt descẽsuri p rõnẽ seminalẽ hoc est respectu quoꝛ adã habuit rõnẽ pr̃is nãlis sz cõem ꝓpagatõem. vñ sicut illis solũ potuit seruare iusticiã ita illis solũ potuit pdere illã. ꝛ iõ si christus fuisset purꝰ hõ ꝛ non deus miraculose tñ natus de vgine fm eũ nõ ꝺxisset oꝛiginale. Ista sentẽtia pz p eũ de ꝓceptu vginitatis. c. x. ꝛ de inceps exp̃sse. c. xiii. vbi vult q̃ innocẽtie christi pót poni duplex rõ. s. sanctificatio virginis matris. ꝛ miraculosa formatio corpis non p ꝓpagatiõem cõem ꝛ vtraq̃ per se sufficit ut christus innocens nasceretur.

Quum uero icarnatio. Circa istam distinctõnẽ quartã in qua mgr̃ agit de ꝓceptõne christi p ꝓpatõem ad vginẽ ꝓcipientem Quero vtrũ beatissima vgo maria fuerit vere mater dei ꝛ hois. q̃ ñ. qz opposita ꝺria non possunt inesse eidẽ simul etiaz p potentiã diuinã qz tũc deus facẽ pósset ꝺdictoria simul. ꝓntia patet per pbm. 4° metha. vbi ꝓbat q̃ si ꝺria cẽnt in eodẽ q̃ etiã ꝺdictoria essent simul de eodẽ vera. Sed vginitas ꝛ maternitas sunt opposita ꝓtraria. igr̃ ꝛc. Preterea Damas. c. lviii. genitricẽ christi neq̃q̃ dicimus beatã virginẽ. Preterea mater se habet actiue in generatõe. plis quia si tñ passiue adã esset mater eue ꝛ limus essz mater ade. sed beata vgo non se habuit actiue in generatõe ista qz hec generatio fuit in instãti vtus creata non opaꝛ in instãti ad illud qꝺ natũ est fieri in tpe. Preterea actiuũ ꝛ passiuũ sũt coꝛrelatia mutua ex 5°. metha. mater se hz ad patrem sicut passiuũ ad actiuuz fm pbm. xv. de aialibus. igr̃ mutuo sũt coꝛrelatiua pater ꝛ mater. sed nullus ẽ paꝛ christi hois. igr̃ nulla mater. Preterea oi generatõe generaꝛ aliqꝺ suppoᵐ. vii. metha. non sic ista qz hic non fuit suppositũ nisi increatũ. illud nõ generabaꝛ in tpe. Qz si dicat q̃ generabaꝛ in nã creata. ꝺ. ꝑmus terminꝰ generatõis est p se ens. verbũ hõ non est p se ens. qz nec p se vnuz. igr̃ ꝛc. Quod si dicas q̃ est ibi vnitas vnionis. Contra. relatio non est formalis rõ terminãdi generatõnez. ista vnio est relatio. igr̃ ꝛc. Preterea. si generauit deũ hoiez hoc nõ fuit nisi rõne nãe hũane terminãtis generatiõem in q̃ nã vbũ sbsistebat. sed hoc nõ vr̃ ponendũ qz tũc illud esset hic non ꝑmꝰ terminus sed q̃si formalis acq̃sitio ꝑ° termio in alĳs aũt est ꝑmus terminꝰ nec pót poni dr̃ia q̃ in alĳs illa nã est psona h nõ. qz hoc tñ est in alĳs ꝓpter negatõez duplicis dependẽtie. negatio non est rõ terminandi generationẽ. Contra. Luc. ꝑ° Concipies in vtero ꝛ paries filium. ꝛ Mathei primo.

In ista questione.

ꝯclusio ē certa. sicut ꝑz ꝑ Dama. c. lviii. Dei genitricē vere sanctā mariā predicamus. sicut. n. vere deus ex ipsa genit⁹ est ita ipsa vere dei genitrix dr̄. deū. n. aim⁹ ex ipsa genitū esse non ut deitate vbi ꝑncipiū essendi accipiēte ex ipa sed dei verbo ex ipsa incarnato ⁊ genito. nō. n. hominē nudū genuit beata vgo sz deū verū non nudū sed incarnatū: vbi vr̄ dicē ꝙ genuit suppositū sicut ipse determiat infra. c. lxxxii. sed genuit illud suppos⁹ non fm nām diuinā sed hūanā. Cōtra qō videnr esse duo argumenta facta ad ꝑmā prē. silr de eo ꝓpter qō aliq dr̄ mater quo posset saluari in ꝓposito dubiū est. Opi. est ꝙ solus pater hz rōnē actiui ⁊ mater rōem passiui ita ꝙ ipsa tātū ministrat māz ꝓlis ⁊ in solo semine patris est vis actiua informatia ꝓlis. hec vr̄ opi. phi. xv. de aialibus ꝑpantis vtutēi semie patris artifici ⁊ māz ministrata a matre ligno ō quo artifex facit scānū. Pro hoc etiā ad propositū vr̄ esse Aug⁹. x°. sup Gen̄. c. v. vbi dicit christū nō descēdisse ex parētibus fm rōnem seminalē. sed si beata vgo fuisset actiua respectu formatōis corpis filij sui videret corpus illud formatū fuisse fm rōnē seminalē. Sed ꝓ istud arguit ꝑmo de alijs matribus. qz formas eiusdē spēi cōsequūt potētie nāles eiusdē spēi. mas et femia sunt eiusdē spēi. x°. metha. ꝙ formas eoz ꝓsequit pō eiusdē rōnis igit si formā vnius ꝓsequit nāliter vegetatiua actiua similiter ⁊ alterius. Confirmat rō. qz al' vegetatiua hui⁹ ⁊ illius differret sicut actiua ⁊ passiua ⁊ ita essent potentie oio alteri⁹ rōis. Preterea pater naturalr plus diligit filium suū sicut vnusquisq nāliter diligit suū opus ꝙ ecouerso. ex. viii. ethi. ⁊ ix. ⁊ ꝑ hoc assignatur rō ꝙ benefaciēs plus afficit beneficiato ꝙ ecouerso. sed mater plus diligit filiuz suū ꝙ pater. sicut ꝑz ꝑ eū. ix. ethi. ꝙ vr̄ ꝙ aliquo mō filius eius sit opus ei⁹. Preterea filius qñq assimilat magis matri ꝙ patri. ꝙ in matre est aliq virtus actiua ꝓñtia ꝓbat qz agēs intendit assimilare sibi effectū ita ꝙ effectus nulli assimilat nisi ꝓpter aliquā actōem eius. Dr̄ ꝙ semē patris ꝓncipalr intēdit assimilare ꝓlez patri sed ꝓpter inobediētiā materie de ficit ab eo qō intēdit ⁊ facit qō potest: ⁊ ita cū transmutatio nō fiat in qōlibz sz in oppositū assimilatur oppositō ⁊ ita matri. Contra. igr calidū impeditū et ꝓpter impedimentū non potēs pfecte sibi assimilare effectū assimilabit eum frigido qō est impossibile qz ipm impeditū tm̄ non assimilabit eū frigido. ⁊ si assimilat frigido hoc est ab alio agēte nō tm̄ a calido impedito. sic in ꝓposito ex impedimēto resistēte vtuti actiue patris tm̄ haberet ista negatio ꝙ ꝓles nō assimilat patri. tm̄ non assimilat alij nisi ex alia cā actiua ⁊ si det ista in ꝓposito ex pte matris habet ꝓpositū. Preterea matrē tm̄ esse quasi vas in quo sicut in loco ꝓueniēte generat ꝓles ⁊ de aliquo eius ut de mā nō vr̄ plus dare matri ꝙ terre in generatōe minere si de aliq eius generat minera ⁊ sic ipsa terra cōtinēs illud aliquid sicut locus ꝓueniēs generationi talis corpis erit mater eius imo ñ videt dare plus ꝙ hōi respectu generationis vermis ex eo qui generat ex aliq° hūore putrefacto ⁊ hoc in loco ꝓueniēte generatōi sue ⁊ ita nihil deficēt ḋn esset mater illius vmis nisi ꝙ vermis nō est eiusdē spēi sed hoc forte non tollit si equus dicat pater mule ⁊ asina mater. Preterea istud in ꝓposito ō hac matre improbat ꝑ illud Damas. xcviii. vtutez tribuēs susceptiuā simul autē ⁊ generatiuā sed si ipa tm̄ esset ꝓncipiū passiuū nō videret ḡre copularet vtuti susceptiue vtutē generatiuā. Si autez teneat alia opi. ꝙ mater quecūq cū patre est causa actiua respectu formatōis corpis ꝓlis tm̄ minus ꝓncipalis ⁊ secūdaria ⁊ cū pa

tre integrās vnā cām totalē. tūc vī diffi cilius saluare qūo maria fuit mater q̄ ponendo aliā opi. patet. n. q̄ ipa ministra uit mām totā corpi christi. sed non ita patet qūo potuit coopari spūi sācto ad formatōnem istius corpis. Ad hoc dī sic q̄ ipa ministrauit mām in qua erat vis actiua sed illa vis non habuit actiō nē aliquā qz actōnem eius pduenit spūs sanctus subito formās corpus illud de mā sibi ministrata. erat igī vgo mater tenēdo opi. de actōe matris p eo q̄ pre buit mām in qua q̄tū est ex pte sui erat vnde ageret nisi aliud agēs fortius pue nisset illud in agēdo. Exēplificat virgo Aaron data est fecūditas p quaz posset actiue pducē succēssiue flores z fructꝰ sed nō pduxit qz illā fecūditatē pduenit virtus diuina subito pducēs illa. Cōtra. si ignis esset pfectissime actiuus et haberet passiuz ut lignū approximatuz tñ pueniret ab aliquo agēte fortioze ca lefaciēte lignū: nullo mō ignis cēt causa agēs respectu illius calozis. z si ignē gig nere calozē esset ignē esse patrez calozis nullo mō ignis ille esset pater illius ca lozis. igī silr in ppositō ppter solā vir tutē actiuā si erat pduenta ut non ageret nō diceret mater si mater est cā agens. Confirmat hoc in exēplo illoz. si. n. ar boz diceret pater vel mater illius fructꝰ quē pducit. illa tñ virga licet fecūdata fuisset ita potēs pducere fructū z nō p duxit qz pdēta nō fuisset pater vel mat illius fructus. Hoc ēt pbat in ppositō nullus. n. hō fuit pater illius filī z si ali quis habuit vtutē actiuā fm quā potu it egisse ad formatōnem huiꝰ corpis ut p̄ter z nō egit spūs sanctus pueniente Alii dī q̄ collata sibi fuit vis supnālis fm quā potuit coopari spūi sancto i in stanti. Contra. Ista via supnālis esset accīs etiā p accīs huiꝰ nāe. sed si mater illa solo illo accīte egit ad formatiōem corpis christi igī non ita p se z vere egit ad formatōem huiꝰ corpis sicut alie ma tres que ex natura sua agūt ad formatō nē corpis sue. plis. nō. n. ita vere pueni lapidi disgregaī qō pueni ei p albedie que ē ei accīs p accīs sicut pueni ei de scēdere deorsuz qō pueni ei p nām suā vel pueit ei p accīs nāle. Silr in quo subiecto erit istud accidēs supnāle si in intellectu vel volūtate nō vī esse rō agē di ad generatōez filij q̄ actō pncipaliter pueni virtuti vegetatie. Si aūt ponaī in virtute vegetatiua mirū vī qūo illa vis sit capaz accītis supnālis. Preterea 3° qūo poterit illa vis ex quo est creata coopari vel esse rō coopandi i instanti spūi sancto. si tñ hoc nō potest aliquid qō est in nā matris. Preterea qūo ac cidēs erit rō formalis pducēdi sbam q̄ sit termin' generatōis q̄ si dicaī virtutē istā supnālem esse tanq̄ pfectiōem intri secā collatā vtuti vegetatie matris. hoc videtur mirabile qūo ista vis facta fue rit intensioz q̄ si nālit genuisset qz tunc esset plus q̄ mater. Silr qūo illa inten sa poterit agere in instāti z tñ illa remis sa non pōt tūc agē. forme. n. eiusdē rōis licet vna sit pfectioz alia videnī simlr se habere ad agere in instāti vel in tempe licet vna aliq̄d pfectius pducat q̄ alia sicut patet de luce pfectioze z ipfectoze quaz vtraq; eque instantanee illum at lz vna illuminet pfectius.

Potest dici q̄ si ad ma trem ptinet a gere sicut ad cām minus pncipalez ma rie vere fuit mater qz tota illa actio sibi pretebat que matri debetur. Ad quod intelligendū sciendū est q̄ in formatōne corpis nri pcedit motus localis de loco ipsius corpis corrūpēdi ad locū pueniē tē generatōi ipsius corpis organici ex eo hūc motū localem sequit figuratio illi corporis que figuratio non est sine mo tu locali. 3° sequitur condensatio illius corporis corrumpendi que est quedā al teratio precedens generationē corporis densioris ex isto corpore rarioi. z ista

alteratio non est sine loci mutatõe non q̃ acquirit nouus locus sed quo occupatur minor in vltio instãti istius alterationis inducit forma q̃ corpus est cõplete organicũ siue illa fm aliqs sit aia intellectiua siue fz alios sit forma alia p̃cedẽs illã: z hoc fm istos secũdos siue ipsa sit vna totꝰ corpis organici z ptiũ etherogeniaz siue 3° mõ sit forma totꝰ corpis organici alia a formis ptic̃larib' ptiũ etherogeniaz. z fm h° 3m mẽbz corp' esse ꝓplete organicũ eẽt omnes formas ptiales esse ꝓplete inductas. Et lz fm 2m mẽbz z 3m istoz posset poni nõ oẽs ptialitates simul induci sed vnã p̃us ad quã sufficeret alteratio breuior. z aliaz posterius ad quã req̃rit alteratio plixi or. tñ fm oia tria mẽbra aliqd est in vltimo instãti qõ nõ fuit z sine quo non est corpus ꝓplete organicũ. Ad ꝓpositũ applicãdo dubiũ vr vtrũ tribus motibus p̃dictis corresp̃debãt in ꝓposito in maria tres motus breuiores. z si in illis tribus motibus egerit beata maria sicut cã 2° z spũs sanct' ut p̃ncipal'. Sieni hoc ponat nõ ponat aliqd postea assumptũ a vbo aliqñ fuisse in suppoito creato: sed tm illud qõ corrũperet in aliquid assumendũ a vbo. neq; ponit in illis que alibi req̃runt successionẽ sicut si illi tres motus nõ aũt vltia forme sbal' corpis organici inductio mariã in instãti fuisse coopatã spũi sancto. Si aũt negent ibi fuisse illi tres motus sed q̃ totũ fuerit in instanti vno puta q̃ in aliquo toto tpe fuerit sanguines dispersi in corpe marie z nũq̃ in tpe moti ad matricẽ nec sic figurati z ꝺdensati. sed in vltimo instãti illius tpis erat in loco isto corp' figuratũ z densuz sicut esset in termino triũ motuũ si fuissent tres p̃cedẽtes ad huc dico q̃ beata virgo potuit cooperari spũi sancto in ista actõe instãtanea. z q̃tũ ad formã sbalẽ istꝰ termi. z q̃tũ ad vbi ad figurã z densitatẽ lz subito inductas qz si nõ potuisset cooperari hoc fuisset ex vna triũ cãz vz aut qz nõ habuit cãlitatẽ actiuã minus p̃cipalẽ respectu termini inducti vel respectu termioz i ductoz. aut qz non potuit fm illã vim actiuã agẽ ad termios hoc mõ iductos aut 3°° qz z si potuit tñ p̃uenta fuit a virtute maiore totũ z totalit̃ opante. Primũ ip̃robat qz ipsa habuit vtutẽ actiuã sicut alie matres ergo ad eosdẽ termios ad quos z alie. sed alie matres hñt vim actiuã min' p̃ncipalẽ respectu vbi figur' ꝺdensatõis z forme sbalis. Et si dicas fm 3m triũ mẽbroz q̃ in toto sũt multe forme sbales spẽ differẽtes ptiũ etherogeniaz ad qs simul inducẽdas nõ habz aliq̃ mater vim actiuã sufficientẽ sed oz vnã p̃us tpe induci q̃ alia. z ita hic. Lõtra actiuũ nõ hñs terminũ adeq̃tũ põt simul agẽr respectu alterius. ideo. n. tñ in vnũ põt simul quia illud est termin' adeq̃tus virtuti eius z maxie põt simul in plura inadequata si illa includant i p̃mo adeq̃to sibi sed nulla forma ptialis est termin' adeq̃tus huic potentie actie sed forma totius corpis organici al' non posset in formã totius igit̃ cũ oẽs ille forme ptiales includant in toto qõ ẽ termin' adeq̃tus in oẽs illas simul põt. Secũda cã tollit̃ qz aliq̃ media sunt necessario media vtuti impfectiori q̃ non sunt necessario media virtuti pfectiori. agens. n. naturale necesse est p̃cedere p media determiata qz subest illi ordini. nã ille p̃fixus est ab agẽte superioze. sed agens supremũ qõ nõ subest isti ordini in agẽdo qz istũ p̃fixit volũtarie non est necesse p̃cedere in agẽdo per ista media Ex hoc arguo spũs sanctus z maria sũt agens pfectius q̃ pater creatus z ipa fuissent. g̃ ista media p que necesse fuit actõem p̃ris nãlis z Marie p̃cessisse si cõcepisset ex viro nõ fuerũt necessaria in illa actõe spũs sancti z marie. Q; si dicas q̃ ista nõ necessitas mediorꝫ tm ẽ p̃ter infinitatẽ vtutis spũs sancti lz sẽp remanet eẽdẽ necessitas mediorꝫ respe-

ctu virtutis create ut ipsa nō posset agē respectu termini nisi ꝓcederet p media sibi necessaria. Cōtra hoc si p media ista deuentū fuisset ad terminū agēs nō ꝓduceret terminū rōne mediorū qz media tūc non sunt igr ꝓcise tūc ꝓduceret qz tūc hz vtutē actiuā respectu istius termini igr si aliq̄ virtus facit q̄ nō ꝓcedat p media sed q̄ subito agēs se habeat ad terminū sicut se habent in termino si ꝓcessisset p media eodē mō pōt idē agens agere q̄ nō transiuit p media sicut si trā sisset. sed spūs sanct⁹ potuit facere q̄ hic nō esset transit⁹ p ista media sicut ꝓbat rō ꝓdicta ⁊ cū hoc stare pōt q̄ vtus actiua mris eadē sit que fuisset in termio talis trāsitus igr p illā vtutē actiuā pōt eque agē in termio ptermissis mediis: sicut si añ actōem in terminū trāsisset p media. 3ª cā tollit qz spūs sanctus libē agit. g̃ nō necessario agit fm vltimū sue potētie. igit pōt ad aliq̄d se extendere cālitate cāe 2ᵉ coopante secū ⁊ ita pōt supplere vicē prīs naturalis vl etiā efficati⁹ opari q̄ pater si essz ⁊ poterit maria coopari fm cālitatē suā qz nihil ab ea auferf p hoc q̄ spūs sanct⁹ ꝓueniendo cālitatē alterius cāe cū qua maria posset agere supplet vicē ei⁹. s. prīs. Ex istis tribus mēbris ꝓbatis pōt formari ratō talis. ois cā actiua hns virtutē respectu alicuius effectus ⁊ nō ꝓuenta ab alio totaliter cānte illū effectū in eo instanti in q̄ ꝓducit pōt agere ad ꝓductōem ei⁹ maria fuit talis. si oīs alie matres sunt tales. ⁊ hoc ut cā actiua nō ꝓncipalis. igr ꝛc. Istud declarat p auctorem Damas. xlviii. vbi dicit q̄ spūs sanctus dedit ei potētiā susceptiuā simul aūt ⁊ generatiuā nō q̄ miraculose dedit ei illā fecūditatē quā coopabat sed illā habuit nāliter qz nō fuit sterilis ⁊ fm eā potuisset nāliter coopari si pr̄ nālis genuisset sed potētia actiua cause inferioris est remota qñ cā superior nō agit ita q̄ nūq̄ est cā inferior in pō ꝓpinqua ad effectū nisi cā superior agēte qz illa superior ꝓmo determinat. et ipsa determiata inferior necessario coopat si inferior sit cā nālis. fm aūt cōem ordinē vis actiua matris nata est suborditari vi actiue prīs ⁊ ita a pr̄e cōferri pō ꝓpinqua ad generandū nō aūt illa remota matris q̄ est actus eius ꝓmus q̄ ipsa dr̄ fecūda. hec pō ꝓpiqua ꝓferebat marie imediate a spū sancto habēte vim ꝓncipalis cāe. ⁊ iō spūs sanctus dedit ei vim generatiuā hoc est pōm generandi ꝓpinquā fm illā vim nālez q̄ ipsa erat nāliter fecūda. sed susceptiuā dedit ei in q̄tuz erat generatiua vbi. sicut. n. nā ad quā ut ad formalē terminū erat ista generatio tm̄ erat in potētia obedientiali vt vniret vbo ita illa mater tm̄ habuit pōm obedientialē ut esset mater vbi. p hoc. n. erat mater verbi qz verbū subsistebat in nā illa sibi vnita.

Sed hic est unum dubiū. qz fm dicta in questionib⁹ de rōibus semialibus. Rō semialis nō est ꝓncipiū agendi in generatōe qz tūc nō manet sicut nec sba quā ꝓsequit sed tm̄ est rō agendi in alteratōe ꝓcedēte generatōnē. ⁊ hic nulla alteratio ꝓcessit generatiōnē. g̃ fm hoc ex pte matris nulla fuit actio p rōez seminalē ⁊ ita nec p aliquā vim in mā ministrata. Hoc ꝓcedendū esset fm illa sed tm̄ ipsa mater potuit imediate opari in instāti generatiōis qa ipsa imediate fuit pñs ⁊ habuit vim actiuā generatiuā respectu termi actōis. ⁊ ita forte est in alijs matribus q̄ non tm̄ p vim actiuā in mā ministrata agūt sed ēt corrupta illa vi actiua in semie in instāti generatōis sicut sba in qua est ipe imediate agūt ad terminū generatōnis ꝓducendū quod videt ꝓbabile qz posito illo corpe sic alterato in illo instanti p potentiā diuinā extra matricē non fieret generatio ⁊ tm̄ idem passū esset ⁊ ea dē agentia essent approximata ut vr̄ nisi de sola matre ⁊ tunc si ponat semen

patris corrupi in illo instāti. puta qz est ps prolis. verius mater agit q̄ pater qz ipa imediate in instāti generatōis pater non. sed tm̄ in altercatōe puia per illaz vim actiuā que fuit in semie patris. vel si ponat semē patris manere in instanti generatōis 7 vim actiuā manē in co. et semen non puerti in corpus prolis. sed post formationē corpis resolui in aliud adhuc in instāti generatōis mater 7 pater poterunt agere per illā vim dimissā manentē in semine. Nec vr̄ istud multū incōueniēs attribuē tantā actōez mr̄i qz facta decisione semis pr̄is tota sequens formatio vsq; ad ptū vr̄ pncipalis sequi pditiones matris. ut si hēat matricē calidā 7 bñ disposita 7c ¶ Sed est ne cōcedendū q̄ maria fuerit mater naturalis christi vel q̄ miraculose genauit christū? Rñ°. Ansel. de pceptu vginali. c. xi° dicit hanc generatōem fuisse miracolosam. 7 hoc quidē vez est q̄tū ad modū reducēdi pōm nālem actiuam marie ad actū que nāliter non reducit ad actū nisi a causa actiua determinata nāli. s. vi actiua patris nālis. fuit etiā miraculosa q̄tuz ad modū ꝓcedendi in illa generatione. qz vel erat oio subito qualis non est ꝓcessus nālis in generatōe hois. vl si successiua illi motus q̄ pcesserūt generationē in ita breui tpe fuerūt in q̄to non sunt nati fieri naturalit̄. sed ex pte ipius potētie actiue marie erat naturalitas qz ista pō ei erat nālis fm quā erat nāliter fecūda 7 potuisset ꝓcepisse a pre nāli et nāliter egisse ad ꝓductōem ꝓlis: 7 ꝓpt̄ ista pōm actiuā nālem qua opabat pōt dici nālis mater christi. 7 tm̄ ꝓpter modū exequēdi actū hui? potentie duplicē non nālem: potest dici non naturaliter sed miraculose genuisse.

Ad argumenta Ad pi mū di co q̄ virgo 7 mater non opponunt aliq̄ oppositiōe formali nec ut ꝓuata nec ut ꝓria. virginitas. n. ꝓuat tm̄ actiōem cāe supioris nālis. non aūt virtutē actiuam matrl. maternitas aūt nō necessario ponit actōem illius cāe supioris. sed tm̄ illā cōiter ꝓcōitat illa actio. sed si ali? supleat actōem illā cāe nālis pōt esse matrnitas fm suā rōem. 7 tm̄ cū ꝓuatōe actōnis cāe nālis supioris 7 ita cū vginitate 7 ita fuit hic ¶ Exemplū obiectū creatū natū est ꝓcausare cū intellectu meo itel lectōez. intellectū igr̄ ꝓcipere noti tiā cōiter reqrit obiectū creato mouere intellectū sed nō reqrit h° ex p se rōe sua. si. n. deus suppleat actōem obiecti mouēdo intellectū pōt intellectus eandē notitiaz ꝓcipe quā cōcipet obiecto mouēte 7 ita si in itellectu ꝓcipiēte nō moueri ab obiecto creato designaret per nomē vginitatis vel incozruptibilitatis vel impassibilitatis nō repugnaret aliquo mō formaliter intellectū ꝓcipe 7 vginē esse ita est hic ¶ Si obꝯcias de parere qz clausa nō pōt parere. Rñ°. ibi fuit miraculū q̄ corpus simul fuerit cū alio corpore 7 forte nouū miraculū aliud ab illo q̄ virgo ꝓcepit sine actōe cause nālis supioris sed de partu satis cōiter ꝓcedit tanq̄ nō difficile q̄ ibi opabat ꝺcꝺd alie matres sicut 7 in vouēdo ꝓseruādo 7 nutriēdo fetū in vtero ¶ Et tm̄ ibi forte posset fieri difficultas spēalis q̄ nulla essz vis actiua in matre potens mouere corpus plis localiter ad exeūdū 7 marie ad essendū simul cū alio corpe qz nulla virtus creata potest mouere localit̄ corpus ad aliqō vbi nisi expellat aliud corpus saltem loquēdo de corpe nō glorioso ¶ Ad 3m̄ dico q̄ Damas. nō negat eā absolute esse matrē christi. sed ꝓtra Nestoriū q̄ sub illo vocabulo voluit eā negare esse matrē dei ponēdo q̄ peperit puz hominez Unī post illā auctem subdit in destructione theotecos. i. dei genitricis vocē q̄ Nestorius solius nature honorate sup omnē creaturā dei genitricis. 7 si ipse rescindat cū impio sathana adinuenit: nō

igit negauit illud sed noluit cõicare i ser mone cũ hereticõ illo qui sb vocabulo illo occultabat venenũ suũ. Ad aliud dico q̃ actiuũ ꝛ passiuũ i cõi necessario ad inuicẽ referunt nõ necesse est ita esse õ hoc actiuo ꝛ hoc passiuo qz aliud ac tiuũ vicẽ huius actiui supplere põt. ita in ꝓposito pater dicit tale actiuũ spẽale et eius actio supplebat hic ab alio agẽte. Ad vltimũ ꝯcedit q̃ si alie matres agãt ꝛ iste egit ad hãc generatõem. Luz argr̃ de instãti pz Rñ°. ex solutiõe questionis qz si in toto tpe ꝑcedẽte coopata fuisset bene ꝯcederet in vltimo instãti potuisse coopari ad formã inducibilẽ in illo in stãti sed nõ fuisset tunc coopata in instã ti p operatõem istã factã q̃ illa tũc non fuisset. igr̃ tm̃ p virtutẽ actiuã quã tunc habuisset eandem quam prius licet nõ egerit ad illa intermedia que in tempo re causarentur.

Ad argumenta ꝓpi. prima.

Ad pbm exponit q̃ mater nõ est cã ꝑn cipalis agẽs ꝛ ipsa etiã ꝑncipalius mini strat mãm: quia corpus ꝓlis magis for mat de mã ministrata a matre q̃ de mã ministrata a patre. si autẽ alr intelligat pbs negat. qz Sal. sentit oppm sic reci tat Auid. ꝛ istis magr credẽdũ est expti Ad Augl. dico q̃ solus ille effectus pro ducit fm rõnẽ seminalẽ ad cuius ꝓductionẽ vis actiua creata ꝯcurrit ut totalr causa. nec sic erat in ꝓposito. qz ꝛ si ma ria per vim naturalẽ egerit non tamen totalis causa erat causa naturalis sz ꝑn cipalioz erat spũs sanctus.

Preterea etiã

queri oportet. Circa istam distinctõem quintã. in qua mgr̃ agit de extremis assumptõis q̃runt duo. Primo vtrũ nã diuina assumpsit vel assumere potuerit naturã humanã Scõo vtrũ persona creata fuerit assũp ta vel potuerit assumi.

Orca primum.

Arguit q̃ sic. ꝓsona diuina as sumpsit nãm hũanã g̃ ꝛ natura diuina ꝑñtia ꝓbat quia que sunt eadẽ realit re spectu cuiuscũq̃ actiõis realis sunt eaõ siue se habeãt ad illaz ut principiũ siue ut terminus qz actio realis est a princi pio reali ut res ꝛ non ut intentio tm̃ et ad terminũ realez. Preterea q̃ potuit ꝓbo. qz natura diuina cũ sit infinita in cludit in se rõnem oĩs suppositi. igr̃ põt supplere vicẽ cuiuslibet suppositi creati ꝛ ita ꝓsonare nãm creatã. Contra si nã assũpsit cũ ista sit eadẽ i tribus sequeret q̃ tres ꝓsone assũpsissent. Itẽ q̃ non po tuit ꝓbo. qz quero ad quã vnitatẽ. non ꝓsone. qz nã ut nã non est ꝓsona. nõ na ture. qz tunc vel esset eadẽ nã hec ꝛ illa. vel fieret vna ex eis. vtrũq̃ est impossi bile. igitur in neutram vnitatez potuit assumere.

Orca secundus

Arguit q̃ sic. natura fuit assũ pta igitur ꝛ persona. ꝓsequentia ꝓoba tur per illam maiorem que posita fuit ad precedentem questionẽ ꝛ hanc mino rem: persona creata est idem nature qz si aliud: aut substantia: aut accidens. nõ accidens: quia nullũ accidens est rõ sub sistendi alicui in se. si substantia: aut ma teria: aut forma: aut compositũ: ꝛ siue sic: siue sic: sequitur q̃ in persona creata sint plures substantie cõposite vel plu res materie vel plures forme. Itẽ om ne pertinens ad dignitatem in creatura est aliquid positiuũ. persona dicit aliq̃d pertinens ad dignitatem in creatura. er go dicit aliquid positiuũ. sed omne po sitiuum potest assumi. igitur ꝛẽ. Con tra. si persona creata fuerit assumpta. igitur due persone essent vna persona.

Ad primam q. pz ex ꝑma q. ⁊ vltia ꝓie dī. nam in illa. q. vlti. dictū est q entia nō est formal' rō terminādi ista vnionē lz sit rō efficiēdi eā potuit tn ipa esse forma lis rō terminādi. sicut dictuz fuit. q. 2ª ꝑme dī. sic igit si fiat sermo de rone faciēdi assūptōem. pz q nā diuina est ra° faciēdi ista assūptōem. nō est aūt rō terminādi de facto. tn possz forte esse ratō terminādi. si. n. in assumte. i. terminate vnionē sufficiat singularis per se exīa absq; incōicabilitate: cū hec p se ꝓueniat nae diuine ipsa poterit assumere. Si aūt de rōe assumētis sit q hēat sbaz incōicabilē ⁊ essentia fm se nō hēat incōicabilitatē ipa ñ pōt eē assumēs ut ītm'.

Ad argumenta Ad ꝓi muz vr difficile eis qui dicūt ꝓpetatē vel psonā tn rōe differre a nā. Allit dictū est dī. 2ª p. q entitas incōicabilis ex nā rei nō est formaliť entitas cōicabilis ⁊ iō ex nā rei añ omez opatiōem intellectus pater cōicat filio entitatē cōicabilē nō autē incōicabilē. ⁊ fm hoc ad qōcūq; 3m ꝓpēt qō ꝓuenit vni fm formalē rōem eius ñ opz illud ꝓpetere alteri qō nō est formaliť idē isti. tale est assumere fm ista viaz q: ꝓpetit incōicabiliť subsistēti inq̄tū tale ut termio. Ad aliud dico q ista infinitas nō est rō terminādi ista vnionē sz psonalitas independēs ex ꝑ°. q. hui° tertij. sed si dicas q infinitas pōt esse alicui rō terminādi q: pōt supplere vicē cuiuslibet suppositi creati. hoc pōt negari si in termio refrat incōicabilitas. non. n. est idē formaliť infinitū ⁊ incōicabile q: oñe infinitū est formaliť cōicabile.

Ad aliam questionē patz fz dicta in ꝑ°. q. ꝑme dī. q psonalitas creata dicit negatiōem dependētie actualis ad aliud. ut ad suppositū illius nae ⁊ ēt aptitudialis q̄ q̄m est ex pte ipius aptitudinis semp essz in actu sicut aia separata semp dependēt a corꝓe q̄tū eēt ex aptitudie nāli eius. cum igr ꝯdictio sit nām actualiť dependē ad psonā extrinsecā ⁊ nō dependē: nāz aūt aliquā assumi est ipsaz actualiť dependē hac dependētia spēali. ꝯdictio est ipam assumi ⁊ simul habere psonalitatē ꝓpā sed q̄ poneret psonalitatē creatā dicē aliquā nāz vel entitatē positiuā vltra nāz singularē ꝓpter quā repugnet sibi assūi non tn nae singulari eos opozteret aliā cām querere quare psona nō pōt assūi sed istud suppositū est iprobatū. q i. ⁊ ꝯ istud bn vadit rō illa que tacta ē de diuisione sbe ⁊ accītis. ⁊ sbe triplicis.

Ad argumenta secūde q. Ad ꝑmū dico q si accipiat illud qō positm est in psona. qz psonalitas nullā entitatē positiuā addit vltra hāc nām psona creata idē est huic nae. sed si accipiatur ꝓplete psonalitas fm q importat incōicabilitatē nō oio idē est psona ⁊ hec nā sicut aliq̄ entitas indifferēs ad aliquam affirmatōem ⁊ negatōez: nō est oio idez illi negatōi siue sibi ipsi cū illa negatōne ita est hic. ⁊ iō hec nā habet sufficientez distinctōnez ab hac nā nō dependēte ut ista nā possit dependē hec tn nā non dependēs vel psonata nō posset depēdere in sensu ꝓpōis. ꝓbatio adducta p identitatē nō concludit nisi q psona creata ñ addit entitatē positiuā sup hanc nām qō concedo. Ad 2m dico q psona i creaturis nō dicit dignitatē nisi māliter. s. rōne intellectualis nae quā ꝓnotat non aūt formaliť rōne incōicabilitatis quā supaddit. Quo aūt negatō aliq̄ dicat esse dignitatē dcm fuit dī. 28. ꝑ. li. ō igenito.

EX premissis. aūt emergit. q. Circa istaz dī. vi. in q̄ mgr agit de icarnatōe ꝓsiderata ut in facto esse. q̄rūtur tria. ꝑ° vtz in christo sit aliō eē vbi ab esse creato. 2° vtz xps sit aliq̄ duo. 3°. q̄ illaz triū opi. ꝙs recitat mgr sit tenēda.

Orca primum arguit q̄ nō. qz eē ꝓstituit ens ⁊ ita si christus haberz duo esse christ⁹ eēt duo entia aut si esset vnū ens nō eēt nisi vnū p accn̄s. sed hoc est incōueniēs ſm Ber. ad Eugeniū papā. Dec est ma xima inquit vnitas post illā que est i tri nitate. vnitas p accn̄s non pōt esse ma xima inter vnitates creatas. igr̄ ⁊c. Pre terea nā hūana nō vnit vbo ut forma materie siue ut actus potētie sed magis ecōuerso. g̃ nō vnit ut dans esse sed ma gis ut recipiēs eē igr̄ ⁊c. Preterea infi nitū non pōt recipe esse a creatura. g̃ nō habet aliq̄ esse creatū a nā assumpta. Contra. vii. de tri. c. iiii. ⁊. v. sicut ab eo q̄ sapē est sapiētia ita ab eo q̄ est esse dicta est essentia. sed nō possūt esse plres sapie q̄n sint plura sapē. igr̄ ⁊c. Item Ansel. monolo. c. vi. sicut se habēt ista tria lux: lucens: lucere: sic eēntia ens ⁊ esse: non possunt aūt esse in aliquo plres luces q̄n sint plura lucere: qz multiplica to pozi essentialit necessario multiplica tur suū posterius. g̃ ⁊c.

Respondeo q̄ in ista. q. certū est ꝺ eē essentie q̄ tm̄ differt ab essentia in mō ꝓcipiēdi q̄ sunt in christo tot talia esse: quot essentie. certū est etiaz de esse subsi stentie. q̄. ſ. est esse actualis exn̄tie in se ipso nō depēdēti in subsistēdo ad aliud ut ad suppositū q̄ nō est nisi vnicū tale esse in christo sicut nec nisi vnicū suppo sitū. de esse etiā q̄ significat ꝓpōem in tellectus vniētis p̄dicatū cū subiecto q̄ est sincathegozema. de quo dicit phs. ⁊ metha. q̄ esse significat verū nō esse fal suz. pz q̄ tot sunt ibi talia esse quot pos sunt p̄dicari de subiecto. Sed de eē re ali actualis exn̄tie put distiguit ab esse essentie ⁊ esse subsistētie ē dubitatō vtz sit aliq̄ esse tale in christo aliud ab esse in creato. Et dr̄ q̄ nō qz si hec nā essz in suppōsito ꝓpo idē esset esse nāe ⁊ psōe g̃ ⁊ nūc qz hec psona supplet psonalita tē ꝓpria q̄tum ad esse psone. g̃ q̄tuz ad esse nāe. Rn̄. q̄ supplet eā terminando depēdētiā nāe ad suppositū sed nō sup plet poñdo istā idētitatē que est int̄ ista sil'r idē est esse nāe ⁊ psone qn̄ est in sup posito ꝓpio qz psona nō dicit nisi du plicē negatōem vltra esse nature. g̃ q̄tū cuiq̄ psona tollat eē nāe nō tollet. Pre terea si pars aduenīret de nouo toti ha bēti esse pfectū totuz nō haberet aliq̄ esse ab illa pte sed tm̄ haberet nouuz re spectū ad illā ptē. ⁊ ps essz per esse toti⁹ sicut esset de manu cōicata ꝺ nouo sup posito exn̄ti. Sed nā hūana aduenit christo quasi inserta suppositō exn̄ti. g̃ nō dat sibi aliq̄ esse sed tm̄ recipit eē eius suppositō illo hñte tm̄ nouū respe ctū ad eā. Preterea accn̄s non dat ali q̄ esse subiecto qz tūc tot essent esse i pe tro quot accidētia. nā hūana quasi acci dētalit aduenit vbo qz exn̄ti in se actu g̃ ⁊c. Ista pō aliter declarat qz sic q̄ti tas cōpat ad qualitatē ⁊ sbam. ⁊ eadez q̄titate vtraq̄ est quāta. sba quidē for malit qz recipit. ⁊ qualitas q̄si p accn̄s qz recipit in q̄to ita eadē exn̄tia est for malit suppositi q̄si dans esse sibi ⁊ nate vnite suppositō exn̄ti quā exn̄tiā ptici pat nā assūpta. ⁊ ita nō oportet ibi po nere plures existentias.

Contra cōclusionē huius opi. arguit multiplr. ꝓmo sic. Ge neratōis termin⁹ est esse exn̄tie vl aliq̄d hñs tale esse. ꝯ. phy. termin⁹ p se genera tōis habet esse acqsitū p generatōez. filī us dei vere generabat ex matre tpaliter ſm Damas. liii. c. ⁊ illius generatōis ter minus est aliq̄d inq̄tuz hñs esse exn̄tie nō aūt increatū qz illud esse nō fuit esse p generatōem tpalez. ergo aliud effectū Preterea. 2°. de aia. viuere viuētibus ē esse. sed in christo fuit alia vita ab incre ata. alioq̄n nō fuisset vere mortuus. qz mors ē ꝓuatio vere vite. vita āt icreata

ꝓuari non potuit ⁊ ita fuit in eo aliud viuere ⁊ per ꝑñs aliud esse. Preterea aia creabat. creatio termiat ad nāliē exi stēs ꝙ fuit aliqua exñtia actualis aie in ꝙtū termiauit istā actiōez nō increata. ꝙ creata. Itē illā nāz quā v̄bū ꝓsonauit tota trinitas ꝓduxit in rōne cause effici entis ⁊ ꝓseruauit cālitas cāe efficiētis et ꝓseruantis non termiabat nisi ad aliqō existere nō increatū q̄ nihil effīc se. igit ⁊c. Preterea si ista nā dimitteret a v̄bo non opoteret sibi acq̄ri nouuz esse ꝓ generatōem nec ꝓ creatōnem ⁊ tñ ipsa dimissa ex hoc ꝙ dimissa nō esset anihila ta nec cēt ens in pō ut aia antichr̄isti añ creatōem. ꝙ h̄ret aliqō esse in actu ⁊ nō nouū q̄ ꝓ nullā mutationē positiuaz. ꝙ idē qō modo habet. igr ⁊c. Preterea nā angeli posset assumi a v̄bo ⁊ illa nō pōt manere eadē nisi maneat sua exñtia eadē fm istos. ꝙ nec nā hūana mō possz manere eadē in chr̄isto nisi maneret sua exñtia. ꝑñs est manifesta q̄ ita intrinse ca est exñtia sua vni sicut alteri. ꝙ ⁊c.

Preterea fundamentū relatiōis nāliter p̄cedit relatōez ⁊ fm esse actuale p̄cedit rōem relatōis actualis vnio ista fuit re latio actualis ꝙ eius fundamētū p̄cessit nāliter fm esse actuale: fundamētū illō erat ipsa nā totalis. igr ⁊c. Cōfirmat q̄ ꝑus nāliē aia ꝑficit corꝑus ꝙ tota nā cēt nata assumi. in illa ꝑti forma fuit act' materie ⁊ p ꝑñs dabat esse sibi qō non corꝑūpebat ꝑ assūptōem. Cōtra rōnes istius opi. ꝫ ꝓmā arguo sic. Si verbū tñ habeat respectū nouū ad nām ⁊ ille erit respectus rōnis tñ cū p respectū rō nis nō dicat subiectū formaliē eē aliq̄d ꝙ verbū inc̄p'm hō nō erit formal'r aliq̄d ꝑñs est ꝫ illud extra de hereticis: cū chr̄i stus. ꝙ ⁊c. Preterea ps aduenies toti non dat esse toti sed recipit q̄ perficit a forma totius q̄ si remaneret distincta si cut ꝑus nō recipet esse totius sed vel ha beret ꝓpriū esse v' nullū. sed nā hūana vnita v̄bo nō informat a v̄bo sz manet simpl'r distincta vel igr nullū eē habet vl aliqō esse ꝓpriū. Cōtra aliud arg'm de accñte arguo sic. accñs habet ꝓpriū esse actualis exñtie q̄ pōt ꝙ se existē. igr ⁊c. Item generatōez termiat fm q̄d: sz nul lius generatōis termin' caret eē actual' exñtie. igr ⁊c. Preterea fcā transl'atio ne panis in corꝑus ꝙtitas est ibi actuali ter exñs ⁊ nullū esse acquirit sibi p trā sl'atiatōez sl'i: q̄ ꝑ nullā transmutatio nē positiuā puta generatōem vel creatō nem ꝙ ꝑus in sl'o hēbat actualē exñtiaz ⁊ eandē quā ꝑus igr ⁊c. Cōtra 3am per suasionē de ꝙtitate illa si valeret: ꝓclu deret ꝙ nā hūana essz formal'r exñs for ma increata q̄ qualitas est formaliter ꝙta eadē ꝙtitate qua sl'a ⁊ tunc nā illa esset formal'r bona bonitate increata. ⁊ ita in infinitum diligibilis. ⁊ sic de veri tate ⁊ de alijs.

Concedo cōclusio.

nes ꝓmaz rōnū. ꝙ nā ista exq̄ non est tm̄ in intellectu neqz in causa sed extra cām suā necessario hz suā ꝓpriā exñtiā actualē sicut suū ꝓpriū esse q̄ddītatiuū sz nō hz ꝓpriā sl'sistētiā q̄ sl'sistētia vl tra exñtiā nihil addit nisi negatiōez du plicis depēdētie sicut dictū est de ꝓsona litate. di. i. q. i. ista aūt exñtia nō est inde pendēs sicut nec nā cuius est sz talis exñ tia ē ibi tm̄ exñtia v̄bi. ió hic est tm̄ vna sl'sistētia. Dico etiā vlterius ꝙ est alia exñtia ab increata que sit ꝓpria exñtia huius suppositi. Et simpl'r. Primū de claro per oppositū. Jō. n. exñtia pedis mei nō est exñtia mei sz sit in me q̄ ego nō suz pes neqz subsistēs respectu pedis sicut suppositū respectu nāe sz ecōuerso magis pes existit ꝑ exñtiaz mei ⁊ ió exi stētia pedis nō est alia ab illa q̄ existo sz tm̄ est aliq̄ exñtia ptialis in illa q̄ existo sed oppositū est hic. verbū. n. subsistit i nā humana sicut suppositū in nā ꝓpter qō ꝓprie dr̄ hō ⁊ ió ꝑe est exñs exñtia hui' nāe. 2° dico ēt ꝙ simpl'r existit ista

exñtia. ly. n. for. formaliť existat exñtia albi qz formaliť est albus nō tñ simplr sz fm qđ existit illa exñtia qz illa exñtia est fm quid ꝛ maxie respectu exñtie sor tis que est in se exñtia simplr sed in ꝓpo sito exñtia nāe hūane est i se exñtia sim plicit ꝓut ens diuidit in ens simplr ꝛ in ens fm qđ. ꝛ ens simplr est sb̄a ens fm quid est accñs. exñtia aūt nāe hūane est exñtia sb̄e. igr cū verbū diuinū simplr sit hō simplr existit illa exñtia. Et si di cas qz vez ē qz ei⁹ exñtia in se est exñtia simplr non tñ in vbo. Cōtra q̄lis est exi stētia in se tale existē dat cuicūqz existēti p ipam. verbū existit exñtia ista. s. p nāz hūanaz. igr ꝛc. Et istud vltimuz forte erat rō inductiua alioz de ista opi. qa ista exñtia nāe hūane non erat ꝑma exi stentia hui⁹ suppositi. sed aduenīēs ei iā habenti esse pfectū. ió videbat eē exñtia suppositi fm qđ ut sic ly in christo debe rent ꝓcedi esse ples exñtias nō tñ plures exñtias christi qz tm̄ vna ut ꝑma esset eius simplr alie aūt essent eius fz quid. Sed istud nō cōcludit qz nō ois exñtia alicui⁹ nō ꝑma est eius fz qđ si illud nō est natū dare exñtiā fm qđ q̄lis est ois nā sb̄alis q̄litercūqz se hēat ad illud cui dat esse. Qō si oio fiat altercatio ꝓ eo dē accipi esse nō ꝑm suppositi ꝛ non sim plr tunc nō est ꝓtentio nisi in vbo neqz opi. que vidēt oppositē ꝺicūt. Sed q̄n res cōstat nō est vis faciēda in noie fm Aug⁹. ꝑ° retrac. Hec opi. 2ª q̄tū ad illud qō tenet de duplici exñtia actuali ꝓfirmat p Damas. c. lx. vbi vult qz qz in christo sunt due volūtates ꝛ duo velle sed esse imediatius se habet ad essentiā q̄ velle ad volūtatē. g magis necesse est ipa plurificari fm plalitatē naturaz.

Ad argumenta Ad ꝓmuz di co qz si in christo sint due volūtates nō tñ duo volētes qz cōcretū nō nūeratur absqz nūeratōe suppositi sicut ꝓz de ha bēte duas sciētias q nō ꝺr duo scientes. ita in ꝓposito si sint plura esse quoz vtrūqz erit esse simplr suppositi nō scḷt suppositū eē duo entia. Et etiā i forma arguēdi cū ꝺr eē ꝓstituit ens. g plura eē plura entia est fallacia ꝓntis a destructi one añcedētis. diuisio. n. añtis ꝛ ꝓntis i cludit aliq̄ negatiōem circa vtrūqz. Et ad ꝓfirmatōem positōis cū ꝺr qz tūc es set christus ens p accñs. dico qz si accipi at ibi ꝑprie p accñs ut aggregat duo ge nera vel res duoz generū nō est ibi ens per accñs qz nā diuina in nullo genē est nā etiā humana nulli accidit qz vere est si tñ dicat vnū p accñs i ꝑprie qōcūqz i cludēs duo quoz vnū aduēit alteri ha bēti esse ꝓpletū ꝛ nō est forma p se infor mās illud ꝓstituēs. 3ᵐ posset ꝓcedi ly in ꝓposito nō bene sonet. Ad aliō Ber. dico qz vnitas pōt dici maxia. vel ex pri uatōe distictōis vel ex pfectōe illoz vni toz in ipsa vnitate. ꝑmo mō nō est hic maxima vnitas quia maxia est hic di stinctio nāz. 2°mō pōt ꝓcedi maxia vni tas post vnitatē trinitatis qz ipsa vnita sunt pfectissima qz vnū est infinitū ꝛ al tez est sb̄a pfecta in se. ꝛ ex vnione eius ad reliquū est pfectissimū p cōicatiōem idiomatū qz est deus. Ad aliud ꝓcedo qz nā hūana est possibilis sicut effectus est possibilis respectu cause sed nō sicut pfectibile ab ipso verbo qz verbū nulli⁹ pōt esse forma ꝛ ecōuerso etiā nā nō est forma verbi ió nō dat esse p informatō nē sed p vnionē. sicut. n. ex ista vnione verbū hac nā est hō ita hac nā est exñs exñtia hui⁹ nāe. Ad aliud patet p idē qz infinitū nullā perfectōem recipit que informet ipsum tñ sicut ista nā vnit sibi sine receptione passiua alicui⁹ pfectiōis in verbo ita verbū ex tali vnione est exi stens existentia huius nāe. Ad argum ta ꝑ opi. patet de pte ꝛ accñte ꝛ q̄titate qz in ꝓbata sunt arguendo contra eam. nec enim ipsa natura ē pars alicuius to tius. nec i se accidens nec formaliter exi stens existentia increata.

Secūdo qūero. vtz christus sit aliq̄ duo. q̄ sic qz christus fm q̄ hō est aliq̄d. fm illud extra de hereticis. Cū christus. z fm q̄ deus est aliquid ḡ fz q̄ hō est idē aliq̄d qō est deus vel aliq̄d aliud. sed fm q̄ deus nō est idē aliquid qō homo. ḡ aliud z aliud ḡ duo. Preterea Dama. liii. c. non totū autē deus. non solū. n. ē de' si non est tm̄ deus ḡ est deus z aliq̄d aliud q̄ deus z ita duo. ꝓña pz ex silī. qz si hō currit z non tm̄ hō currit. ḡ aliō ab hoie currit. ḡ silr a pte predicati. Preterea fm phm 5°. metha. c. de vno. dria spē infert driam nūero. sicut dria genē infert driam spē. sed hic est dria q̄si specifica nāz. ḡ numeralis. z ita duo. Preterea sicut masculinū ptinet ad suppositū: ita neutz ad nām. z econuerso fz Da mas. li. iii. liii. c. ḡ cuz ibi sint due nature pōt dici duo neutralit. sicut propter vnitatē suppositi dr vnus masculine. Confirmat rō quia tres persone diuine sicut dicunt tres masculine ꝓpter trinitatem suppositoz. ita dicunt vnū neutralit ꝓpter vnitatē nature. ḡ per oppositū hic. Contra christus non est nisi deus z hō z hec non sunt duo qz deus est hō. ergo non est aliqua duo. Preterea Athanasius in symbolo. non duo tm̄ sed vn' est christus. Item Hilar. ix. de tri. vide illud z alias auctes bonas pro z ptra. q̄ re. di. vii. in. ii. opi.

Ad questionem dico q̄ cōclusio est manifesta q̄ non est duo masculine qz non due psone qz tunc nō eēt vnio in psona nec duo neutralii qz non est natura hūana licet habeat in se duo neutraliter. i. duas naturas ḡ nullo°.

Ad primum argm in oppositū dico q̄ etsi inquantū deus sit aliq̄d z inq̄tū hō sit aliquid non tm̄ sequit q̄ inq̄tū hō sit idē aliq̄d qō est deus nec aliud aliq̄d qz ꝓprie accipiēdo inq̄tū ut. s. notat illud qō sequit esse rōnem inherētie p̄dicati ē fallacia ꝓntis. arguēdo ab inherētia p̄dicati supioris ad inherentiā p̄dicati inferioris cū inq̄tū. vnde non oportz illō quod est rō inherētie supioris esse rōnē inherētie inferioris. nūc aūt esse idē aliq̄d quod est hō est inferius ad ee aliq̄d dictū de vbo. z silr esse idē aliq̄d qō est deus est inferius ad esse aliq̄d dictuz de hoie. z ideo lz inq̄tū sit hō aliq̄d nō tm̄ sequit ḡ inq̄tū hō est idē aliquid qō est deus. Silr ex alia pte lz inq̄tū deus sit aliquid non tm̄ inq̄tū deus est idē aliq̄d qō est hō. Et si arguas. ḡ est aliud aliquid qz idē z diuersuz sunt p se dr̄ie ētis diuidētes omne ens. x°. metha. Rñ°. nō sequit qz neutz oppositoz oz ineſſe cū inq̄tū. neq̄. n. deitas est rō essendi idez hōi quia tūc in pre esset rō eēndi idem hōi. neq̄ est rō eēndi aliud ab hoie qa tūc repugnaret ei istud qō est esse hoiez qō est falsuz qz deus est homo. silr hūanitas non est rō essendi idē deo. qz tunc in quolibet hoie esset rō essendi idē deo z tunc ois hō esset deus. nec est rō eēndi aliud a deo qz tunc repugnaret cuilibet hōi esse idem deo. Si tm̄ ly inq̄tū. non acciperet stricte ꝓut dicit inherentiā p̄dicati sed tm̄ ꝓut dicit rōnē illā fz quā subiectū accipit in se possz ꝓcedi q̄ inq̄tū hō est idē aliquid qō est deus. sz tunc non sequit q̄ hūanitate esset deus qz hō non ptinet ad istū intellectū de ly inq̄m sed ad pmū. Ad aliud dico q̄ lz cōiter non sit tradita logica ō exclusione addita p̄dicato. forte qz importat negatōem q̄ non determiat in ꝓpatiōe ad ꝓcedens z sincategorema natuz est determiare vnū extremū in ꝓpatiōe ad aliud extremū. tm̄ qz rei est sermo subiectus z non econuerso potest dici q̄ dictio exclusiua alio mō excludit addita subiecto alio° addita predicato qz addita sbiecto precise excludit respectu p̄dicati omne illō de quo vere non dr̄ subiectuz. neq̄ p se

neq; per accñs. puta solū albuz currit. fortē currere vel musicū currere nō excludit sed nigrū currere. lz fortiter vel musicus non dicat de albo nisi per accñs. sz ex pte p̄dicati excludit respectu subiecti quicq̄d non formaliē vel essentialiē dr̄ de p̄dicato nec ecōuerso ꝛ maxie eiusdē generis. puta hō est solūmodo albuz pōt excludi q̄ huic subiecto nulla q̄litas inhereat nisi albedo. ꝛ hoc mō accipit in diuinis cū negat ista. christus est sol' hō vel solus deus. hec. n. falsa est. nō q̄ aliq̄d dicat de christo de quo non dicat deus. sed q̄ non oīe dictū de christo ē formaliē vel essentialiē deus q̄ hō dr̄ ō christo. ꝛ tñ non est formaliter deus vl̄ dictū de deo. p̄cedit g̃ ista cōiter christ' non est tm̄ homo nec tm̄ deus. sed nō sequit ex hoc g̃ est aliud q̄ hō vel aliō q̄ deus. sed est fallacia p̄ntis arguēdo ab aliquo habente plures cās veritatis ad vnā illaz. in ppōsito. n. verificat añs p ista intellectu. christus non est solūmō illud quod est formaliē vel essentialiter deus vel nō habens solā deitatē. q̄si illa exclusio ponat circa abstractū itellectuz in concreto. qō exponit p habens talez formā sm Damas. c. ccccclxxviii. Deus eni est habēs nāz diuinā ꝛ hō humanā ꝛ ita pōt negari ista ppō. christus ē tm̄ hō. vel qō exclusio excludat a p̄dicato formaliē accepto. vel q̄ excludat a forma importata p predicatū. non autē a suppōsito habēte formā. ꝛ rō istius accep ois exclusiōis in predicato nō i subiecto posset assignari q̄ licet subiectum supponat p suppōsito. p̄dicatuz tm̄ predicat formā importatā p ipm ꝛ nō suppositū. ¶ Ad dictū Damas. cū dicit. nō totū est deus pōt exponi sincategoreā tice sic. i. non vtraq; nā est deus. vel nō totū formaliter. i. non vtrūq; qō est in eo est deus. ¶ Ad aliud de 5°. metha. cōcedo q̄ in christo sunt due nāe nūero. sz non sequit q̄ christus sit duo nūero. q̄a christus non est altera illaz duaz nāz

Ad vltimū patet p idē q̄ due eēntie dicunt duo neutraliē. sed nō p̄opter hoc christus est duo neutraliter q̄ nō est ille due nature. vñ ad p̄cludendū h° p̄dicatū esse duo de christo si nature sumant p medio. vel maioz erit falsa. ꝛ h° si nature significent in p̄creto. vel mioz si in abstracto. vl̄ si in maioz sumant in abstracto ꝛ in mioz in p̄creto erūt quatuoz termini ꝛ sic nihil sequit. Per h° pz ad illē de psonis. tres. n. psone sunt vnū q̄ illud vnū qō est nā p̄dicat ō eis simℓ ꝛ de q̄libet eaz. si āt haberēt aliq̄d vnū qō non p̄dicat de eis. puta si tres boies haberēt vnā aiam intellectiuā non dicerent aliq̄d vnū sed habētes vnū. Ita in ppōsito christus nō dr̄ duo lz hēat in se duo vel duas nās hūanā. s. ꝛ diuinā. sic nec ppōsitū per se dr̄ duo. lz habeat i se duo. materiā ꝛ formā.

¶ Vltimo querit sine argumētis que illaz triū opi. quas recitat mgr̄ sit tenēda. Rñ°. q̄ pma nō tenet cōiter. q̄ assumēs nō est illud qō assumit. vbū aūt est ille hō. Utruz aūt ille hō possit stare p aliquo singlari nāe hūane p̄cise ꝛ nō p suppōsito vbi: sic albū pōt stare p h° albo qō ē singlaℓ albi i p̄creto quō hec est vera colozatū est albū ꝛ non p̄o subiecto vel suppōsito subsistēte. tanget di. xi. q. iii. vtz christus incepit esse. 3° opi. tēpe mgr̄i non fuit heretica. sed postea tpe Alexādri est p̄dēnata. sicut patz extra de hereticis. cū christus. ꝛ auctes que adducūt p ea q̄ vident sonare christū assūpsisse nām hūanā ut habitū: exponēde sunt p̄pter quādā silitudinē h° nāe ad habitū. sicut. n. habēs habitū nō mutat sed magis mutat habitus ꝛ ille sub habitu occultat. ita p̄sona diuia nō mutabat in ista vnione sed nā hūana q̄ quasi occultauit p̄sonā verbi. ¶ 2ª g̃ opi. est tenēda q̄ p̄sona vbi subsistit in duabus naturis. in vna a qua habet primū esse. in alia quasi aducticia ꝛ ita hz duo

esse sicut aliquo mō si sor. diceret subsi-
stere in hūanitate ⁊ albedie. Sz illa op.
in hoc q dicit pson xpi esse ꝓpositā nō
tenet cōiter. ꝓpie loquēdo de ꝓpositōe
s. ex actu ⁊ pō sicut ex mā ⁊ forma. vel
ex duob⁹ pōlibus qualia sunt ista que
apud phm dicunt elemēta ⁊ integrātia
mām totalē. ¶ Auctoritates g̃ Damas.
que sonāt illā pson esse ꝓpositā debēt
exponi q ita vere est ibi ista nā tā diuia
q̄ hūana ac si ꝓponerēt pson sed non
ꝓponūt nec aliqō 3m fit ex eis. sed distic
te ⁊ inconfuse manēt. ⁊ hō idē dicit ipse
met Dama. c. xlix. si fm hereticos vni⁹
nāe ꝓpositē xps extitit ex simplici nata
vsus est in cōpositā. ⁊ necꝫ deus vocat
necꝫ hō quēadmodū ex aia ⁊ corpe ho-
minē esse aim⁹. vel ex quatuor elemētis
corpus ⁊ neutꝫ ꝓponentiū est. debet g̃
exponi ⁊ dici pson ꝓpositā ꝓpter vni-
onē duaꝝ nāꝝ in quibus subsistit. sed
verius negari pōt ꝓpositio. qz vna non
pficit aliaz: nec ex eis est aliqua natura
tertia.

Secunduz pri

mā vero tē ¶ Circa istam
di. 7. in qua mgr explanat
tres opi. supra positas circa incarnatio
nē christi i facto esse. querunt tria. duo
de locutōnibus exp̄mentibus vnionē. ⁊
vnū exp̄mens vnionis pdestinatōem. p̄
mū est vtꝫ ista sit vera deus est homo.
2m vtꝫ ista sit vera deus factus est hō.
3m est vtꝫ xp̄us sit pdestinat⁹ eē filius dei.

Circa primum

arguit q nō. qz in diuidētibus
ordinatis ꝑma diuidētia sunt magis di
uersa. sed ens ꝑma diuisione diuidit per
finitū ⁊ infinitū. g̃ sunt maxie diuersa.
g̃ si aliq̄ alia diuidētia sint ita incōpossi
bilia vt vnū non possit pdicari de alio
hoc maxie erit in ꝓposito. g̃ tē ¶ Itē iō
nō predicat ō eodē in abstracto ⁊ deno
miatiue fm phm p⁹ thopi. vbi destruit
problema de accidēte. si illud inqt qō as
signat esse accns insit tē. sed deus ē hūa
natus fm Damas. c. li. ⁊ xlvii. ⁊ cassidi
oꝝ sup illud Ro. p⁹. Factus est ei tē. g̃ n̄
est hō ¶ Preterea si est hō. aut hō pdi-
cat relatōem: aut aliqd ad se. non relati
onē: qz non dr̄ ad aliqō cotre⁹. non. n.
est alicui⁹ hō si pdicat aliqd ad se. g̃ dr̄
de tribus fm Aug. v. de tri. c. x g̃ tres
pson erunt hō ¶ Preterea si deus ē hō
quero fz cuius pdicati rōnē pdicat hō
de deo. nulli vr̄ posse assimilari: non ge
neri: non spēi: non drie: qz deus non est
in genere: non diffinitōi: qz pdicatū nō
est de eēntia subiecti. non ꝓpio: qz tūc
deus caderet in diffinitōe hois: nec pdi-
cato accn̄tis: qz nihil tale dr̄ de deo.
Contra. Jo. p⁹. verbū caro factū est. vbi
fm Aug⁹. caro ibi ponit ꝑ homie.

Circa istam questi
onē ꝑmo videndū est que sit cā veritat
quare ista sit vera deus est hō cū ipa nō
sit ꝑmo vera. qñcūqꝫ. n. pdicatū nō cō-
uenit hōi nisi ꝑ aliquo suppositō: non
ꝓuenit ei ꝑmo nec vere nisi qz dr̄ de ali-
quo inferiori. ⁊ ita oz aliquā cām eē ve-
rificantē illā ꝓpōem deus est hō. hec āt
cā est. qz hec est vera: vbū est hō. ¶ 1° oz
videre de veritate huius cāe. vbi sciēdū
est q ista ꝓpō non pōt ostendi necꝫ co-
gnosci nāliter esse vera. aut. n. possumus
hr̄e ꝓceptū ꝓpriū ⁊ determiatū de vbo
⁊ tūc ꝓpō hec est vera ꝓtingens sed ime
diata ⁊ non nō ex terminis. qz tūc opoz
teret termios habere necessariaz hitudi
nē. ita q rō terminoꝝ includēt necessa-
rio vnionē eoꝝ q̄ exp̄mit ꝓpō. aut nō
habemus ꝓceptū de vbo ꝓpriū sed tm̄
confusuz. sicut dictū ē di. iii ꝑ. li. ⁊ tūc ista
ꝓpō verbū est hō q̄tū ad ꝓceptū quem
habem⁹ de termis est mediata ꝓtingēs
talis aut̄ non est nata cognosci ex aliq̄
imediata cōtingēte ex q̄ sequat sed illa
ut predictū est non pōt cognosci ex tur-

mínis q; ꝓtingẽs. nec aliquo mõ poteſt cognoſci nãliter eſſe vera. q; ꝓtingẽs ím mediata non cognoſcit nisi ex cognitõe intuitiua extremoꝝ ⁊ vnione eoꝝ q̃lez non poſſumus hr̃e de extremís illís ím mediate añcedẽtis ad iſtã. ¶ Eſt ḡ vitas iſtius tm̃ credita imediate aut ex aliquo credito oſtẽdẽda. ⁊ fm hoc ſic oñdit eẽ vera. ſuppoſitũ. n. ſubſiſtẽs i aliqua nã ut ſuppoſitũ nãe dr̃ tale formaliť fm il lã nãm. creditũ eſt aũt talẽ eſſe iſtã vnionẽ q; p eã verbũ ſ3ſiſtit i nã hũana ut ſuppoſitũ in nã. ḡ per eã verbũ formaliter eſt hõ. maioꝛ huius ꝓbať p Dama. li. iii. c. xi. Deus aũt ⁊ cõe nãe ſignificat ⁊ in vnaquaq; ypoſtaſeon. i. ꝓſona oꝛdinať denoiatiue quẽadmodũ ⁊ hõ. deus. n. eſt q̃ habet nãm diuinã ⁊ hõ qui humanã. mioꝛ ꝓbať p Aug. ꝑ° de tri. c. xvi. talis fuit iſta aſſũptio ut deũ hominẽ faceret ⁊ hoiem deũ. ¶ 3° videndũ eſt q̃liter accipiť hoc ꝑdicatũ hõ ⁊ dr̃ q; accipiť ꝑ ſuppoſito ut ſit ꝑdicatio per idẽtitatẽ innuẽdo talẽ implicatiõez vbũ eſt ſuppoſitũ qõ eſt hõ. ¶ Contra hoc. q; tunc eſſet ꝓceſſus in infinitũ. iſta. n. implicatio ẽ ex pte ꝑdicati ⁊ ꝑdicat hominẽ de aliquo qõ impoꝛtať p ſubiectũ Et tunc quero vtruꝫ predicatũ accipiatur formaliter aut ꝓ ſuppoſito cum dicit verbum eſt ſuppoſitũ quod eſt hõ ſi predicatũ accipiatur formaliter habetur ꝓpoſitum q; eſt predicatio formalis ⁊ non tm̃ per idẽtitatẽ. Si aũt tantũ ꝓ ſuppoſito implicito erit ꝓceſſus in infinitũ. ¶ Preterea. naſe de ſuppoſito eſt predicatio formalis non tm̃ per idẽtitatẽ. ¶ 4° videndũ eſt quale predicatũ eſt iſtõ reſpectu ſubiecti. vr̃ q; poſſit poni eſſe ſpẽs. vniuoce. n. hõ dr̃ de xp̃o et de petro. dicitur etiam in quid: ⁊ de pluribus different bus ⁊ non niſi nũero. ḡ nẽ. q; in q̃d. patet per illud extra de hereticis cum chriſtus. ¶ Rñ°. ſicut aliud ẽ vniuocũ predicatũ: aliud eſt vniuoce ꝑdicari ſtricte loquendo. vniuocũ. n. ꝓ dicatũ dicit cuius ꝓceptus eſt in ſe vnus ⁊ hoc mõ albũ dictũ de ligno ⁊ de lapide eſt predicatũ vniuocũ. vniuoce autẽ predicatur illud cuius ratio eſt ita vna vt predicať q; rõ eius includit in rõne ſubiecti. ⁊ hoc mõ denoiatm̃ non predicať vniuoce. qũo loquit ꝓbus in ꝑdicamẽtis. ita aliud eſt predicatũ eſſe quid ⁊ aliud in quid predicari. Jn oi. n. genere eſt inuenire quid. ex ꝑ° thopi. nec tm̃ qõ libz cuiuſcũq; generis predicať in quid ⁊ de quocũq;. ſed tm̃ de ſuo inferiori in cuius rõne eſſentiali includitur ita ergo poſſet concedi q; cuz nulla vnio ſit ſilis iſti ꝓpter quã predicatõ dicať vera. nullũ eſt predicatũ dictũ de ſubiecto quod ſe habet ad aliud. ſicut in ꝓpoſito. q̃tũ eni eſt ex pte eius quod ꝑdicať eſt ſpẽs tm̃. q; non eſt natũ eſſe genus nec dr̃ia nec ꝓpr̃iũ nec accidens. ſed q̃tum eſt ex pte modi ſe habẽdi reſpectu ſubiecti. q; non eſt de rõne ſubiecti. ⁊ aduenit ſubiecto exñti in actu ꝓpleto ita ut poſſit abeo abeſſe: videť ſimilẽ habitudinez hr̃e reſpectu ſubiecti q̃lem habet illud ꝑdicatũ quod dicit accñs. ¶ Et ſi obꝫcit q; habitudo illius vniuerſalis. qõ eſt accidens non fundatur niſi in accidẽte reali Rñ°. vez eſt de facto q; hec intentio 2ª que eſt accñs de qua loquit logicus nõ fundať niſi in accñte quod dicit intentõnẽ primã ut dicit methaphyſicꝰ tm̃ non eſt de ratõne huius intentõis ſcẽ q; tm̃ ſit in illa intentõe ꝓma. ſicut nec de rõe intentõnis generis vel ſpẽi eſt q; tm̃ fundetur in re ſubſtantie. ⁊ forte hic album eſt lignum. predicatum predicat intentionem primam accidentis logice loquẽdo. vel ſi non ibi: ſaltem ſi eſſe lignum poſſet aduenire albo exiſtenti in actu ita q; non eſſet predicatum de eſſentia ſubiecti: nec conuertibile cum ſubiecto videretur eſſe perfecte accidens logice loquendo. ¶ Quinto videndum eſt quales eſt iſta predicatio: vtrum per ſe vel per accidens. videtur q; non:

per se ꝑmo mō. qz predicatū non cadit i diffinitōe subiecti. nec 2° mō qz non ecō uerso. neqꝫ generaliꝫ aliquo mō ꝑ se qz in eis non vr necessaria habitudo. Sed hoc non ꝓcludit qz aliq̄ ꝓpones ꝓtingē tes possunt esse ꝑ se sicut ⁊ immediate si in subiectis includat ꝓxima rō inheren tie ꝑdicatoꝫ licet non necessaria inherē tia qualis forte est ista volūtas vult. vel calidū calefacit sed nec iste modus vr in ꝓposito ꝑz in ꝑmo articulo ¶ Rñ°. si fi at sermo de per accns sicut loquit de eo metha. ſ. vel qz vnum accidit alteri: vel ambo. 3°. sicut ꝑz. 5°. metha. c. de ente ⁊ vno. sic non est ista ꝑ accns qz qō vere ē nulli accidit ex ꝑ°. phy. vñ nec ipsa vnio ꝓcedit esse accntalis quia neutrū extre mū est accidēs. ſz hoc non ꝓcludit ꝓpō nē esse ꝑ se loquēdo de ꝑ se logice sic nec ista rōale est aial est ꝑ se logice loquēdo posſz ergo ꝓcedi logice loquēdo qꝫ quia ꝑdicatū est extra ꝑ se intellectū subiecti ꝓpō non est ꝑ se vera sed per accns licet neutrū extremū realiter ꝑ accns insit al teri. vnde ista vnio extremoꝫ nec ꝓcedi tur esse essentialis nec accntalis sed ſbal Damaſ. xlix. c. ſbalem. n. inḋmus vnio nē. ſ. verā ⁊ non fm fantaſiā. ſbalem āt non ut duabus naturis ꝓficientibus vnā ꝓpositā nāz ⁊ ita fm diuersitatē huius vnionis ab oi alia pōt poni diuersa rō huius inherentie ab oibus aliis ¶ Sed de ista christus est hō dubiū est an sit p se qz hoc subiectū vr includere ꝑdicatū qz fm Damaſ. xlix. christus ē nomē ypo ſtaſis duaꝫ nāꝫ existens ſignificatiuū. christus ḡ ſignificat exns in nā hūana. ⁊ ita includit hoc ꝑdicatū qō est hō sicut petrus. Dr qꝫ hec est ꝑ accns ꝓpter ipli catōem in subiecto que est ꝑ accns. chri stus. n. implicat vbū esse hoiem qz chri stus est verbū hō siue verbuz qō est hō qz inter exigēs ⁊ exactū cadit q̄ ē mediū fm Prisciani 2°. ꝓstructionū ¶ Sz istō dictū Prisciani non est ad ꝓpositum ꝗa ſbstantiuū non exigit adiectiuū nec ecō uerso per implicatōem mediā sed simul intrāsitiue ꝓstruūtur. ⁊ tō licet hic capa ſor. cadat iplicatio media nō tn hic. hō albus. alioqn esset impossibile deter mi nare aliqō extremū per aliqō adiectiuū sibi additū. ⁊ esset ꝓcessus in infinituz. Jdeo posset dici qꝫ talis implicatio non importat in hoc noie christus. nec ꝓpter hoc oportet ponē qꝫ ꝓpō sit vera ꝑ ac cidēs. tn qz fm ꝑhm 5°. metha. rō in se falsa de nullo est vera. ḡ a silī ꝓceptus ḋ non est in se vnus ꝑ se: de nullo vno ꝑ se enūciat nec aliḋd sic vnū de eo. pōt igr dici qꝫ hec non est oio ꝑ accns qz subiec tū includit ꝑdicatū. nec oio ꝑ se qz subie ctū non habz oino per se vnū conceptū in se. ⁊ similiter diceret de ista homo al bus est colorat⁹.

Ad argumenta Ad ꝑi muz rñ deo. ꝓcedo maiorē diuersitatē sed nō re pugnantiā maiorē. magis. n. diu rsa di cunt que minus in eodē sunt ꝓuenientia sed nō ꝓpter hoc magis repugnāt sic albū ⁊ nigrū in ꝑtibus ꝓueniūt qꝫ albū ⁊ hō ⁊ tn magis repugnāt albū ⁊ nigz qꝫ albū ⁊ hō. ⁊ hᵒ mō maior diuersitas extremoꝫ non est causa falsitatis cozuz sed repugnātia vel incōpossibilitas ex tremoꝫ habētiū aliquā illaꝫ quatuor opi. formaliū ¶ Ad 3ᵐ dico qꝫ hūanari non est ꝓpriū denoiatiuū huiᵒ qō est eē hoiem sed hoiem fieri. ⁊ vlīt tale deno minatiuū qō significat formā in fieri dē de eo de quo dr ipsa forma ⁊ sili denoia tōe idē. n. est albū ⁊ fit albū. ita idem est hō: ⁊ fit hō. sed ꝓpriū denoiatiuū hois est hoc quod est humanū. ⁊ hoc nō dr de deo. ⁊ hoc debet intelligi eo mō quo a ſbstantiꝫs denoiantiᵇ supposita ponit accipi vlteriora denoiatiua qō non est ꝓpter informatiōem. sicut accntia ꝓcre ata denoiant sed ꝓpter possessionem vel habitudinē aliaz alicuius intrinseci ad talē ſbam ¶ Ad 3ᵐ dico qꝫ Aug⁹. nō in telligit nisi de dictis ad se que ꝑdicant

tm̃ intrinsecū. Aliter tm̃ posset dici q̃ hoc predicatū licet non predicet relatio nē implicat tm̃ relationē ad creaturā p̃ pter vnionē hūane nāe ad verbuz que vnio est relatio qua p̃dicat hoc predicatū de eo. Ad aliud pz q̃ aliq̃d pticipat hoc predicatū de rōne spēi: aliq̃d de rōe accn̄tis in habitudine ad subsectū. quia ista natura tēporaliter aduenit vbo pse cte in se eternaliter exn̄tí.

Secundo queri tur: vtrū ista sit vera deus factus sit hō. z arguit q̃ non. qz tunc esset factus p̃ns falsuz. g̃ ans. pba° p̃ntie. sequit soz. est factus hō g̃ est factus. igr̃ hō nō distrahit hoc p̃dicatū qō est esse factuz. ergo vbicz infert. Preterea si deus est factus hō. g̃ mutatus est ad hūanitatez p̃na patet vniuersalis in oibus. factus ē albus g̃ mutatus ad albedinez. z ita de alijs. Preterea si deus est factus hō. g̃ deus est factus deus. p̃na pbat qz ꝓpter vnionē nāz est cōicatio idiomatū. z ita sicut occidēs hoiem occidit deū. ita si factus est hō factus est deus. Contra. in symbolo Niceno. hō factus est. Itē etiā in euāgelio. Jo. p°. verbū caro factū est caro ponit ibi p hoie. Itē p° ō tri. c. xvi. talis fuit illa vnio que deuz faceret hominē z hominē deum.

Jsta proposicio deus factus est homo distinguit q̃ factio pōt referri vel ad ꝓpōem vel ad altez extremoz̄. z hoc duplr. s. vel in se vel in ordine ad altez extremū. z ptractant mēbra diffuse siue in vno sensu siue in alio. Sz tā tā plritatē vitādo pōt dici q̃ ꝓpō est simplicit vera quod declarat sic. factio qn̄ predicat 2m adiacens dicit factōnem simplr. qn̄ aūt predicat 3m dicit factiōez fm illud quod specificat p 3m sic etiā de esse qn̄ predicat 2m z 3m. sicut g̃ vere de eo enunciat fieri qō ab aliquo faciēte p̃ non esse simplr accipit esse simplr ita ō eo vere enūtiat fieri. a. qō p actiōem alic cuius agētis ē. a. postq̃ non fuit. a. Et istud ꝑbat qz factio passiua non includit formaliť nisi habitudinē facti ad faciēs z ordinē ipsius facti ad nō esse ꝓcedens z in creaturis ꝓcōitant se. his g̃ duobus ꝓcurrētibus saluat rō factōis siue simplicit siue talis. sed deus p actōnem alicuī faciētis est hō z nō fuit semp hō g̃ factus est semp hō. mioz ꝑbat qz patz q̃ est hō ex p̃cedēti. q. z n̄ fuit semp hō qz non sp subsistebat in natura hūana ut suppositū in natura. Et q̃ sit hō p actiōem alicuī faciētis ꝑbat qz qn̄ aliq̃ necessario ꝓcomitant se si vnū est p factionē alicuī z reliquū. nām hūanā vbo vniri psonaliter z verbū cē hoiem necessario ꝓcomitat se. nā aūt hūana ē sic vnita verbo p factōem trinitatis. qz trinitas fuit agens respectu illius vnionis z pz q̃ fuit faciens qz creauit effectū in creatura. igr̃ fecit verbū esse hoiem. Et si obȝciat q̃ factio req̃rit mutatiōem et hoc eius in quo est z de quo dr̃ nō autē termini. R̄n°. faciēs nāle p̃supponit passuz effectū qō transmutat qō quidē est i potētia ad terminū z p actōem eius fit actu tale qō aūt transit de pō ad actum mutat. sed agens supnāle in ista vnione non presupponebat verbū tāq̃ pōle ad istuz terminū neq̃ terminū induxit sic actū vel formā vbi p inherentiā. sed tm̃ vniuit illū vbo sine inherētia. g̃ ibi nullus fuit transitus a pō ad actū. equalit aūt saluat ratio factionis vtrobicz. qa vtrobicz p actiōem faciētis aliq̃d est tle quale ꝑus non fuit. z ita fit tale. accidit g̃ q̃ illud qō fit tale mutet. nisi qn̄ illud quo dr̃ tale est forma eius quod fit tale ad quā illud fuit in pō. z ita cōit accidit i factōib' passiuis vbi agētia nāliā agūt que faciūt aliq̃ esse talia i actu q̃lia ꝑus fuerūt in pō. Sz si obȝcit vlteriuſ q̃ saltē hic fuit aliq̃ passio pōtq̃ fuit factio actio. qz cuilibet actiōi trāseunti cozrñdet ꝑpa passio. g̃ illa passio erat in aliq̃

non aūt i natura hūana que ut vr̄ erat termin' factōis passiue. g̃ in v̄bo qō vr̄ incōueniens ℟ñ°. q hic fuit vna factō realis actiua totius trinitatis cui cōrñ debat factio passiua realis. q̃. ſ. hō fact' est deus que fuit vnio passiua nāe hūane ad verbū. ⁊ hec passio fuit in nā humana ⁊ termin' eius erat verbū. alia fuit factio passiua p̄m dici p̄comitās istaz factionē realē actiuā. q̃. ſ. verbū factū ē hō ⁊ termin' huius v̄ fuisse nā hūana non tñ erat alius termin' huius ⁊ illius realis. qz non erat alia factio passiua realis. eadē. n. factōne tā actiua q̃ passiua verbū sic vniebat ℟ Dico g̃ q passio cōz respōdēs isti actōi fuit in nā hūana vnita que nō fuit termin' illius factōis passiue sed subiectū. ly significet ut termin' in ista p̄pōne verbū factuz est hō. ⁊ ita posset dici ad p̄cedentē obiectiōem de mutatōe. q. ſ. mutatio que fuit ḃ fuit in natura hūana non in v̄bo ita q nō fuit hic factio sine oi mutatōe. nec tñ oz mutatōem fuisse in quolibet qō dr̄ factū tale. ſed tñ in illo p̄pter cuius passionem aliq̃d dr̄ factū tale. ⁊ illud fuit hic tātuz nā humana ℟ Ex his patet q ista p̄pō est simpl'r vera hō factus est deus. qz hō p actōem faciētis est deus ⁊ non fuit p̄us deus. Et q aliqui dicūt q fieri denotat mutatōem illius de quo dr̄ ⁊ p̄cessionez respectu termini factōnis. p3 ex dictis q p̄mū non est necessariū nec 2ᵐ. qz hoc non esset nisi in q̃tū fieri iplicat quodāmodo inceptōem sed ipsa inceptio qñ p̄dicat 3ᵐ adiacens nō notat p̄cessionem subiecti ad p̄dicatū. Naz vez est dicē de aia nūc creata q nunc incipiet aiare corpus. nec tñ p̄us fuit q̃ aiaret corpus. ita etiā qñ p̄dicat 2ᵐ adiacens vez est dicere q incipit esse. ⁊ silr incipit esse dies hoc est tp̄us incipit esse dies. nec tñ illud tp̄s p̄us fuit ⁊ postea incepit eē dies ita etiā nec oz hoiem p̄cessisse ad h° q ista p̄pō sit vera hō est factus deus sicut nec ad veritatē hui' p̄pōnis nā hūana vnita est verbo que implicat istā. nā humana facta est subsistēs in p̄sona v̄bi nec esse est nām humanā p̄fuisse in v̄bo vl' in se añq̃ subsistēt in v̄bo. Sed si q̃ras q̃ istaz sit magis p̄pia. hō factus est deus vel deus fact' est hō. ⁊ arguas q ista hō factus est deus. qz veritas oim istaz fūdat in hoc q nā hūana vnita est v̄bo qz passio realis que fuit ibi fuit in nā hūa ⁊ termin' fuit verbū. huic aūt p̄pinqoz vr̄ esse ista. hō factus est deus. qz imediatius exp̄mens factōem passiua ℟ñ° et dico q hec est p̄ma in ista mā nā hūana vnita ē p̄sonali v̄bo. ⁊ ex hac imediate sequit q verbū fit hō. rō huius est qz v̄tute vnionis est subsistēs in nā hūana. ⁊ ex hac sequit q hō sit deus p̄ q̃uersionē ⁊ eodē mō est in fieri. g̃ ista deus factus est hō non est mediatioz ista hō factus ē deus. immo imediatioz illi p̄pter quaz ambe sunt vere. vtraq; tñ p̄p̄ia.

Ad argūēta Ad p̄muz dico q nec sequit de sorte factus est hō g̃ factus est. gr̃a forme sicut nec in p̄posito. tñ gr̃a materie sequit de sorte. qz sortē esse hominē dicit p̄mū esse sortis. nō sic in p̄posito ℟ Ad 2ᵐ patet ex solutōe questionis q non oz omne qō fit mutari ut sit tale sed tñ accidit hoc in illis que p̄us fuerūt in potētia ad illud qō fiūt in actu p informatōez qūo non fit verbū hō. ly tñ per vnionē p̄sonalē. Si tñ quereret aliq̃ mutatio illa posset poni in nā hūana excepto q illa nō p̄existebat anteq̃ vniret mutatio aūt non est nisi inter terminos oppositos quoz vnus duratōne p̄cedit alterz. ℟ Ad 3ᵐ dico q ab illa regula ō cōicatōe idiomatū excipiunt illa q̃ exp̄imūt vnionē nāe ad p̄sonā. ⁊ rō huius ē qz illa cōicatio in p̄dicatōibus fit p̄p̄ vnionē ⁊ ita p̄supponit vnionē. nō g̃ fit p̄m illa que exp̄imūt vnionē. ⁊ ideo non est factus deus ly sit factus hō sicut hic. nā diuina assumpsit naturā huma-

nã. ſcilt natura diuina aſſumpſit naturã diuinã non ſequit.

Tertio queritur vtr xp̃us predeſtinatus fuerit eſſe filius dei. ⁊ arguit q̃ non: qz non ſz q̃ filius dei p̃deſtinatus eſt eſſe filius dei qz non preceſſit ipſum eſſe filiũ dei. prede ſtinatio ut predeſtinatio dicit p̃ceſſionẽ ad illud qõ predeſtinat nec ꝑ ſm q̃ hõ. quia ſm q̃ aliq̃d predeſtinat eſſe aliq̃le ſecundũ hoc eſt tale. g̃ ſi ſm q̃ homo p̃ deſtinatus eſt eſſe filius dei: ſequit q̃ hõ eſt filius dei. qõ falſum eſt. ¶ Cõtra ro. p̃°. Factus eſt ex ſemie dauid ſm carnez qui predeſtinatus eſt eſſe filius dei in virtute.

¶ Reſpondeo Cum predeſtinatio ſit p̃ordinatõ alicuius ad gl̃iam p̃ncipaliꝫ ⁊ ad alia in ordine ad gloriam ⁊ huic nature humane in chriſto p̃ordinata ſit gloria ⁊ vnio iſta in verbo in ordine ad gloriã qz non tãta gloria fuiſſet ſibi ꝓferẽda ſi non eſſet vnita ſicut mõ collata eſt quẽ admodũ g̃ merita cadũt ſub p̃deſtinatõ ne ſine quibus non ordinaret de ꝓgruo quis ad tantã gl̃iam ſine eis ſicut cũ eis ita vr̃ iſta vnio ordinari ad tantã gl̃iaz de ꝓgruo licet non cadat ſub p̃deſtinatõ ne tanꝯ meritũ. ⁊ ita ſicut predeſtinatũ eſt hanc nãm vniri verbo. ita p̃deſtinatũ eſt verbũ eſſe hoiem: ⁊ hunc hoiez cẽ verbũ. p̃ntie ꝓbant̃ p ſile ſicut dictũ eſt de factõe paſſiua. ¶ Et ſi dicas predeſtinatio primo reſpicit perſonã ⁊ ita oportet hic primo inuenire aliquaz perſonã cui deus primo predeſtinauit gloriaz ⁊ iſtã vnionẽ in ordine ad gloriã. nulli autem perſone predeſtinauit illã vnionez: non perſone verbi vt verbi. pz: nec illi pſoni ut ſubſiſtenti in natura humana quia ſic includit iſta vnio. ¶ Rñ°. q̃ põt negari iſta ꝓpõ q̃ predeſtinatio reſpicit ſolã pſonã. ſicut. n. deus põt oñe bonũ aliud a ſe diligere non tantũ ſuppoſitum ſed nãm. ita etiã poteſt alĩ a ſe preordinare vel preoptare bonũ illi conueniens. ⁊ ita poteſt nature huic ꝓptare bonũ illi ꝓueniẽs. ⁊ ita põt illi preoptare vnionẽ iſtam in ordine ad gloriã ⁊ non perſone. verꝫ eſt tamen q̃ in omnibus alĩſ ab iſto predeſtinatio reſpicit perſonam quia in nullo alio ꝓordinauit deus bonũ nature niſi preordinãdo bonũ perſone. ⁊ ratio huius eſt quia nulla natura predeſtinabilis eſt non perſonata perſonalitate creata niſi iſta. ⁊ ideo nec ſic poteſt preordinari ſibi bonũ niſi iſti.

¶ Sed hic ſunt duo dubia. p̃mũ vtr iſta predeſtinatio p̃xi gat neceſſario lapſũ nãe humane. qõ videnẽ ſonare mlte auctes que ſonãt filiũ dei nunq̃ fuiſſe incarnatũ ſi hõ non cecidiſſet. ¶ Sine preiuditio dici põt q̃ cũ predeſtinatio cuiuſcũq̃ ad gl̃iam precedat ex pte obiecti nãliter preſciaz peccati vel dãnatõnis cuiuſcũq̃ ſm opi. vlti mã dictã. di. xli. p. li. mlto magis eſt verũ de predeſtinatõe illius aie que predeſtinabatur ad ſũmam gloriaz. vniuerſaliter autem ordinate volens p̃ius videtur velle hoc quod eſt fini propinquiuſ ⁊ ita ſicut p̃ius vult gloriam alicui q̃ gratiam ita etiã inter predeſtinatos quibus vult gloriaz ordinate p̃ius videtur velle gloriam illi quem vult eſſe proximum fini ⁊ ita huic anime. ¶ Omnes autem auctoritates poſſunt exponi ſic: ſcilicet q̃ chriſtus non veniſſet ut redẽptor niſi hõ cecidiſſet. nec ꝯ forte ut paſſibilis. quia non fuit aliqua neceſſitas ut illa anima a principio glorioſa cui deus preoptauit non tantum ſummam gloriam ſed etiam cocuaz illi anime: q̃ vnita fuiſſz corpori paſſibili niſi redemptõ fuiſſet facienda. ſed non propter ſolam iuſtã cauſã videtur deus predeſtinauiſſe

illã aiam ad tantã gl'am. cũ illa redẽptõ siue gloria aie redimẽde nõ sit tantũ bonũ q̃tũ est illa gloria aie xp̃i. nec est veri sile taz summũ bonũ in entibus esse tm̃ occasionatũ. s. ꝓpter minus bonũ nec ẽ verisile deũ ꝑus ꝑordinasse adam ad tã tũ bonũ q̃ xp̃m qõ tamẽ sequeret. imo vlterius sequeret absurdius. s. q̃ deus ꝑ destinãdo adã ad gl'iam prius ꝓuidisset ip̃m casuz in pctm̃ q̃ ꝑdestinasset xp̃z ad gl'iam si predestinatio illius aie tm̃ esset ꝑ redẽptione alioz. ¶ Põt igit dici q̃ ꝑus nã q̃ aliq̃d ꝓuidebaf circa peccatoz̃ siue de peccato siue de pena: deus ꝑ eligit ad illã curiã celestẽ oẽs quos voluit habere: angelos ⁊ hoies in certis et determiatis gradibus. ⁊ nullus est ꝑdestinatus tm̃ qz alius ꝓiusus est casurus ut sic nulluz oporteat gaudere de lapsu alterius.

¶ **Secundum** dubium est an prius ꝓuidebaf huic nãe vnio ei⁹ ad verbũ vel ordo ad gl'iam. ¶ Potest dici q̃ cũ in actõe artificis sit ꝓrius ꝓcessus in exequẽdo ei qui est in intẽdẽdo. ⁊ deus ꝓus ordine executõis vniuit sibi nãz humanã q̃ ꝓtulerit sibi summã gr̃am vel gl'az ecõuerso potest poni in intẽdẽdo. ut sic deus ꝑ⁹ voluit aliquã nãz non sũmã hr̃e summã gloriã. ostendẽs q̃ non oportẽt ꝓferre gl'iaz fm ordinẽ nãe ⁊ q̃ 2° voluit illã nãz eẽ in ꝓsona v̄bi. ut sic angelus non subesset puro homini.

¶ **Ad argumẽtum** ꝓmuz potest ꝓcedi q̃ fm q̃ homo ꝑdestinatus est eẽ filius dei. potest. n. ibi fm q̃ determiare actũ predestinãdi. vel terminũ predestiatõis ꝓmo⁹ maioz est falsa ⁊ minoz vera 2°⁹ mioz est falsa ⁊ maioz est vera. Alio mõ põt distingui ꝓut ly fm q̃. dicit foz male rõem fm quã extremũ determiate accipit in se. formaliter. n. ille hõ est de⁹ ⁊ fm hoiez ⁊ ꝓsonã ut ei ũitem in nã humana ꝓcessit predestinatio ut eẽt deus sicut ille homo deus factus est. non. n. fm q̃ accipit ꝓprie ut nota reduplicatõnis. ita. s. q̃ dicat cãz inherẽtie predicati ipsi subiecto. hoc mõ non fm q̃ hõ est deus qz nõ hũanitate est deus. ¶ 3° mõ potest dici ⁊ forte realius q̃ neq̃ fm q̃ homo neq̃ fm q̃ deus predestinatus ẽ esse filius dei: qz hoc qõ est predestinari esse filius dei includit duo. quoz alterũ puta ꝑdestinari requrit in termio aliq̃d tpale. alterz puta esse filiũ dei requrit idẽ esse eternũ. nunc aũt nihil idẽ est rõ isto rũ amboz in termio. lz. n. in termio cõcurrant duo. vnũ tempale quod potest esse termin⁹ ꝑdestinatõis. alterz eternuz ꝓpter qõ ꝓueniat sibi esse filiũ dei: tm̃ nõ ꝓpter aliquã vnã nãm ꝓueniũt sibi ambo ista. Si aũt ꝓcederet tunc fz q̃ respectu totius predicati notaretur esse cã respectu amboz in predicato. ⁊ iõ ꝓpe logice loquẽdo neq̃ fm q̃ hõ neq̃ fm q̃ deus predestinatus est esse filius dei.

POst predicta inquiri oportet. Circa istã di. 8. in qua m̃gr̃ agit de incarnatõe q̃tũ ad idiomatũ cõicatiõem queriẽ vtrũ in xp̃o sint due filiatiões q̃ non. filiatio ꝓstituit filiũ. g̃ due filiatões duos filios. Sed xp̃s non est duo filii. g̃ nec in eo sunt due filiatões reales. ¶ Preterea fm Ansel. filius est incarnatus nõ alia ꝓsona ne fieret ꝓfusio in ꝓpetatib⁹ g̃ mõ non est illa ꝓfusio que esset si pat esset incarnatus. g̃ ⁊ mõ filius non est filius aliq̃ alia filiatõe q̃ eterna. alioquin non minus esset ꝓfusio ꝓpetatũ ꝓpter incarnatõem filiũ q̃ ꝓpter incarnatõem p̃ris qz non magis vnica. ¶ Preterea nõ est filiatio realis ad matrẽ nisi ꝓpter relatõem realẽ quã habuit ad matrẽ. istã relatõem non habuit in morte qz soluta fuit tunc illa vnio. s. aie ad corpus ex quibus vnitis est natura. g̃ tunc non habuit illã filiatõez. aut ergo in resurrectõne illã habuit. ⁊ hoc vr̃ inconueniẽs qz re

surrectio fuit alia acceptio illius esse q̄ generatio. ꝛ ita aliud esse acceptū. aut ñ habuit eā in resurrectiõe ꝛ tunc non eēt mõ filius marie sicut ante mortē. Preterea non oꝛ ponē in xp̄o aliq̄ relatiões realē ad matrē nisi saluādo ipm eē vez filiū eius. sed hoc saluat non ponendo in eo aliquā relatiõem realē ad eā. sicut deus est dñs realiter creature ꝛ tñ relatõ dñq̄ non est in eo relatio realis. Preter ea deus ꝑduxit creaturas inq̄tū artifex hoc tñ solū est inq̄tū habet relatiões raciõis. q; scia sua est ars inq̄tum causat i se ideas p actū rõis. g̃ ipm esse artificem ꝛ potentē creare: dicit in eo tñ relatiões rõnis. g̃ multo magis xp̄m esse filiū marie dicit tñ in eo relatiõem rõis q; videt magis necessariū q̄ illa bitudo que ꝓe supponit alicui rei sit realis q̄ ista q̄ cõsequit rem. Preterea si eius ad matrē esset relatõ realis tunc esset realit equal matri fm nām humanā. ꝓñs est falsum q; equalitas fundat super vnitatē vnionis non est aūt ibi realis vnitas vnionis ad matrē sicut patet discurrēdo p oēs vniones reales. igr ꝛc. Contra si pat fuisset incarnatus fuisset filius: non filiatiõe eterna g̃ tpali. sed ꝑpetas eterna si lī ita abstrahit ab oi creatura ut termino sicut ꝓprietas patris. g̃ filius marie filiatiõne eterna non habet respectū ad matrē ut ꝓpterea dicat eius filius. g̃ fm aliā. Preterea p̄bus. 5. metha. c. de ad aliq̄d. infert ꝑ inconueniēti q̄ idē bis dicat. sed si est inconueniēs hoc maxie erit de eodē fundamēto ꝛ suppositō ꝛ relatione eadē. g̃ xp̄us eadē relatõne non pōt dici relatie ad matrē ꝛ patrem.

Hic dicitur q̄ non sunt in christo due filiatiões reales. ꝛ hoc ꝓpter duas ratiões. vna est q; filiatio est p se suppositi non nature. h aūt non est nisi vnū suppositū g̃ nec nisi vna filiatio. Contra istam relatiõem. si filiatio tñ est psone sic q̄ non possit plurificari l3 fundamentū plurificet. aut ergo h̄ ꝓuenit sibi vñ relatõ absolute. aut vñ relatio talis oꝛigis. non ꝑmo mõ q; tunc si xp̄s fuisset albus non fuisset realiter similis alī albo. nec fuisset realiter equalis alī habēte tantā q̄titatē q̄tā ipse habuit. tunc etiā in suppositis creatis relatiões non possent plurificari plurificatis fundamēti. Si 2° mõ hoc falsuz est q; non magis repugnat relatiõez oꝛiginis plurificari in suppositō q̄ ipsaz oꝛiginatõnem que p̄cedit istā relatiõem oꝛigis ut ꝓxima rō fundādi eaz sed oꝛigines plurificant in eodē suppositō fm Damas. xxxv. duas generatiões christi veneramur. Preterea pater eternus ꝛ si sit vnū suppositū tñ habet duas relatiões oꝛiginis ad filiū ꝛ spm̃ sctm̃ ꝛ ita sup idē suppositū ꝛ idē fundamentū fundant due relatiões oꝛiginis actiue g̃ multo magis sup duo fundamēta diuersa possunt fundari due relatiões oꝛiginis passiue. Item fm Damas. c. liii. xp̄us habet duas opatiões. relatio autez non magis respicit suppositū q̄ opatio q; suppositi est opari p° metha. igr ꝛc.

Ex hoc etiā de opatiõe potest argui ad ꝓpositū. q; sicut christus opabat nāliter ꝺbusdā opatiõibus nāe hūane q; comedit ꝛ bibit. ita si genuisset duos filios realiter habuisset duas paternitates ad illos ꝓpter duas generatiões actiuas. ergo mõ ꝓpter duas generatiões passiuas hz duas filiatiões. Itē qꝺ ꝓpetit christo ꝑcise fm rõnez psonalitatis eterne nõ dr de eo inq̄m hõ. vñ hec est falsa. christus ē inq̄tū hõ est psona. igr ꝛ hec. xp̄s inq̄tū homo est filius. si filiatio tñ mõ dicer. de eo fm rõnē personalitatis eterne.

Alia rō que ponit ꝑ p° opi est q; due dispões eiusdē spēi non p̄nt poni in eoꝺ g̃ nec due filiatiões. añs declarat ab alijs sic. tū q; pō est p se ad formā. non aūt p se ad hāc formā. q; est hec p hoc q̄ recipit in isto. g̃ si posset esse in actu fm vnā formā ꝛ in pō fm aliā. idē fm idē puta fz formā cui ut sic accidit esse hāc vl illā

esset ꝑmo in potentia ⁊ in actu. tū quia omnis distinctio aut est per nām diuisionis aut per nām oppōis. ꝑ naturā oppōnis non pōt esse distinctō in eadē spē nec ꝑ nāz diuisionis: vbi est idē subiectū qz accñtia non hñt distinctōez nūeralez nisi a subiectis sicut nec entitatē. Et cōfirmat. qz non pñt esse plures ꝓpetates absolute eiusdē rōis in diuinis. qz ille ñ distingueret nec per oppōem neq; ꝑ diuisionē nisi eēntia diuina in q̄ sunt diuideret: qđ est incōueniēs. ⁊c. ꝓñtia declarat qz ois generās ꝑmo actu generandi acq̄rit paternitatē ad ꝑmū filiū. 2° actu generādi nullā paternitatē nouā acq̄rit sed ꝑ eandē pñitatē se habz ad filiū 2m sicut igr ibi non pñt eē plures pñitates qz forme eiusdē spēi. ita nec hic plures filiatōes ꝓpter eandē rōnem Contra istā rōem scōam maioz vr falsa ⁊ minor siłr. q̄ maioz ꝓbat. qz in oi ordine eēntiali pōt stare pluralitas posterioris nāliter non ꝑ se nec adequate inherētis ꝑioris. subiectū est ꝑus eēnti liz illa dispōe que ponit sibi inherēs. nec ꝑ se ei inherz: nec adequate ⁊c. maioz ꝓbat ꝑ silē in cā ⁊ effectu qz vna cā pōt esse respectu pluriū effectuū ⁊ licet ibi effectus non insint cāe: non tñ est maioz repugnātia in ill posterioribus que inherēt si tñ non ꝑ se inhereāt q̄ in alijs que ꝑ se existūt: qz tunc vnū nō est cā intrinseca alterius ita q̄ ad vnitatem eius sequat vnitas alterius ⁊ maxie si ñ sunt adeq̄ta ita vnū istoz in actualitate cōicata termiet pōlitatē receptiui. nō est ꝑ ꝑdictio plura absoluta eiusdē rōis ꝑ accñs ineſſe eidē cui nullū eoz adeq̄t Illud etiā ꝓbat de facto. qz plēs spēs fātastice sunt in eodē organo fantasie alio quin deleta spē vnius imaginabil non posset aliqs pfecte imaginari aliqđ imaginabile. ⁊ patet q̄ iste spēs sunt eiusdez spēi sicut ⁊ obiecta a quibus generāt et sunt in eadē pte organi qz organuz non posset in tot ptes minimas diuidi q̄ possent ꝑ se informari tot spēbus imaginabilibus sepatim exñtibus quot possunt simul esse in toto organo. ꝙ oz q̄ eis nō corespōdeant distincte ptes organi. Et si obijciat. quare ꝙ non potest ꝑ opatōez nature eadē q̄titas alterari ad plēs qualitates simul habēdas que sunt eiusdez rōnis Rñ° q̄ cū in subiecto sint plures potētie ad plures formas eiusdē spēi si non inducat aliqs actus ꝓtinēs oīs actus qui pñt illi pfectibili ineſſe: nō terminat tota pō ipsius susceptiui. ⁊ iō non ē ꝑdictō q̄ aliq̄ alia forma simílis insit tñ de facto non inducit alia ꝑ agens natale qz ipm intendit formā ꝓexñtē ipfectā pficere. inducit. n. aliquā realitatē q̄ nata est esse ps cū realitate ꝓexistēte ⁊ vnit eā realitati ꝓexñti ut ptez pti. ⁊ ita nō inducit formā oio aliā. nō esset tñ repugnātia q̄ ipsa esset alia subiecto non ꝓpter° diuersificato qz hñs ſbm pōlitatē ad plēs formas eiusdē spēi ē illimitatū ad illas ⁊ illimitatū ad aliq̄ non oz ꝓmulti plicari illis Hec rō dicta ꝓcedit de plibus absolutis in eodē pfectibili ⁊ lz ipa non ꝓcluderet ꝓpositū de relatōib° eius dē spēi: iō illud facilius ꝓbat. ꝓmo qz sicut paternitas fundat sup genuisse. ita hec paternitas sup hoc genuisse. ⁊ hec filiatio sup h° genitū esse. pater ꝙ hac paternitate ꝓmo respicit filiū hac filiatōe.

Preterea corelatiua sunt simul nā ita q̄ destructo vno destruit ⁊ reliquū. ꝙ ō structa hac filiatōe in hoc filio destruit hec paternitas in hoc patre Luz ꝙ maneat pater respectu secundi filij mortuo ꝓmo sequit q̄ alia paternitas fuit ad 2m filiū ab illa que fuit ad primū nā nulla noua relatio aduenit ꝑ hoc q̄ ꝑmus filius corrūpit sicut nec noua generatō ad uenit ponēdo q̄ scōus filius fuisset genitus viuēte ꝓmo filio Preterea qñ aliquid est aliquo vltimate tale non pōt illud manere in ipso nisi ipsuz hñs illud sit ipso tale. sicut non pōt albedo manē in ſupficie nisi ipsa supficies sit alba. et

marie si supficies sit vltimate alba albe dine. sed relatio est qua habēs est vltia te ad aliud. igr non pōt manere eadē in eo nisi illud in quo manet sit illa ad ali ud. igr non manet eadē pnitas destruc to illo termino ad quē habēs dr forma lit tale relatōe illa. Preterea pat aliq° mō aliter respicit hūc filiū z illū si alia relatōe hr ppositū si nō alia relatōe sed alio respectu eiusdē relatōis itez habet ppositū qz illi respectus erūt eiusdē rō nis. sil'r hoc est falsū qz respectus nō sēp fundat in relatōne ut aliud ab ea qz po nere talia duo est supfluū q si respectus fit idē relatōi in qua fundat. g idē est di cere respectū plurificari z relatōem plu rificari. g hr ppositū. Preterea distin ctio pōis nāliter pcludat distinctōnem posterioris sed non tm̄ suppositū relatū precedit relatōem sed etiā fundamentū g multiplicato fundamento multiplica tur relatio. z ita in pposito cū sint duo fundamēta due erunt relatōes. Preter ea minor illius rōnis est falsa. qz filiatio eterna z filiatio tpalis non sunt eiusdez rōis. qd maxie vez est pm eos qz ipsi ne gant aliquid eiusdē ratōis posse dici de eterno z tpali.

Ad questionem er

go dico q alia est filiatio in xpo ad pa trē z alia ad matrē. z vtraq est realis. pmū pbo qz filiatio est habitudo pduc ti nāliter filis pducēti in nā intellectua li. Jste pticule patēt: qz sicut paternitas est habitudo pducētis ita filiatio pduc ti nāliter etiā. nā ppter defectū hui° p' ticule spūs sanctus non est filius filis p ducēti. z ppter hoc vermis non est fili° solis in nā intellectuali. tō ignis non ē fi lius ignis nec planta plante. nec ppria bos bouis. Qō si oio ptendas bzutuz esse filiū bzuti. ut vitulū esse filiū bouis tunc filiatio est habitudo pducti nāliter similis pducēti in nā intellectuali vl sē sitiua. Jn ista descriptōe nihil p se z p° respicit suppositū nisi rōe pductōis pa siue. qz oia alia addita respiciūt nām vl in pducēte vel in pducto vel in vtroq filiatio g rōne nullius magis determiat sibi ut sit suppositi q generato passiua sed generatio passiua plurificat ad plu rificatōem ipsaz nāz actualiū exītiū ac ceptaz p ipas generatōes sicut patz per Damas. liii. q christi sunt due generatō nes g z ipsa filiatio plurificat ad plurifi catōnem earūdē. Jdē qō argutū est ex fundamētis pbat ex termis: qz ad duos termios non pōt esse eadē relatō qz tūc eadē simul cēt z non esset. Preterea q cūq ppetas psonal' diuina eq non respi cit aliqd creatū p termio. g sicut pater nitas eterna non pōt esse relatio q pat diceret filius tpaliter ita nec filiatō eter na qua filius diceret filius tpaliter. 2m vz q vtraq sit realis. pz de eterna. qz re alis est fili° etern°. pbo de tpali: qz illa re latio est real' q psequit extrema ex nā ex tremoz sine actu intellect'. posita autez mre generāte z tā supposito hōte nāz p generatōem ex nā extremoz sine actu i' tellectus seqt hic filiatio sic ibi mr̄nitas. Qō si qs fingat ibi intellectuz opari ad cāndū relatōem h° iprobat. qz si maria genuisset puz hoiez fuisset vere mater z ille filius relatōe reali sed nō min' egit mō q tunc egisset. nec xpus ut hō min' realit accepit nām ab ipsa q pur' hō ac cepisset. g ita ex nā extremoz est mō fili us sicut tunc fuisz. z ita eque realis re latio mō sicut tūc. Sed est vnū dubiū vtz ista filiatio real' sit eadez fūdamēto s. nāe accepte p generatōez. z vr q sic qz respectus creature ad dcū ut ad cām effi cientē est idē fundamēto ex di. p. 2. li. g z respectus ad primū efficiēs est idē effec tui. pntia pbat. qz oīs cē efficiētes ordi nate hūt rōem vnius cāe totalis. vna et eadē relatio non est eidē psubstātialis z nō psbalis. igr ꝛc. Rn° q ista relatō nō est eadē fundamēto. qz sicut ꝺdictio est aliqd manē idē in re nō manēte illo

quod est sibi idē realiť. ita ꝺdictio est aliquid eē realiť idē alicui sine quo manēte potest illud manē idē. g̃ sicut relato ꝑ ma alicuius ad deū sine qua ipsuz non pōt esse est idē relatio. ita relatio ad qō cūqꝫ sine q̄ relatū pōt esse est non eadez relato. sed ista nā posset esse eadē nūero sine habitudine ista ad matrē ꝛ sine matre ut termino. qz posset eadez nā fuisse creata imediate a deo: qz ꝺcꝺ mediāte eā 2ª potest: imediate ꝑ se posset. etiā eadē nā posset fuisse habita ꝑ generatiōez tpalē alterius matris. sicut tactū fuit 2° li°. vbi dictū est ꝙ idē qui est filius vni' patris potuit fuisse filius alterius patriś ergo ꝛc. ¶ Si obꝟcias: qz lz nā potuisz ꝓduci in esse ita ꝙ nō fundaret i ea illa filiatio: tn̄ exquo ipsa filiatio fundata ē non vť nā posse manere sine hac filiatōne imo vť ꝙ sit ꝺdictio qz habentē hāc nām esse filiū: est ipsuz esse genitum ab hac matre. sed qui genit' est ab hac matre in hac natura non pōt esse nō genit' ab hac matre in hac nā. qōcūqꝫ. n. ꝑteritū non fuisse includit ꝺdictōem. g̃ hñtez hanc nām a generante acceptā non esse nūc filiū hac filiatōe includit ꝺdictōem qō non esset si filiatio accidēt huic nāe. R°. aut filiatio est ꝓcise relatio fundata sup generatōem passiuā que iā ꝑteriť ut sive in re sive in intellectu dicat aliqś esse filius qz aliqñ fuit genitus ita ꝙ esse filiū non ꝓdicet aliq̄d de pñti realiter licet vocaliť sed tn̄ aliq̄d de ꝑterito: sicut fortē esse cursuꝝ. licz ꝓpositō videat esse de pñti tn̄ realiter nō ꝓdicat aliq̄d nisi ꝑ futuro. qz eq̄alet isti fort. curret. ita hic fort. est genitus. eq̄alet isti fort. fuit genitus. ꝛ fm istū intellectum eq̄alet isti fort. est filius. ꝛ hoc mō filius dicit relatōez realē sed non fm esse simplr. ſ. actualis exñtie: sed fm esse ꝑteritū qō ē esse reale fm q̄d. sicut fort. esse futuꝝ vel magiś quēadmodū pō añ actū in nā potētiali dicit relatōem realē vno mō. sed fm diminutā entitatē rei. fm hūc mod vť obiectio illa ꝓcedere. qz fm istā viaz q̄cunqꝫ fuit aliqñ filius nunqꝫ potest nō esse filius. sicut qō fuit nō pōt nō fuisse quēadmodū ēt qō qñqꝫ est possibile nō pōt non esse possibile q̄uis non sit actu pñs. fm istā viā oporteret dicē ꝙ Jo. si esset annihilatus adhuc esset filius zebedei. nec deus posset destruere istā relatōnē q̄tūcunqꝫ fundamentū annihilaret fm exñtiā actualē. nec plus realitatis diceret filiatio de filio exñte q̄ non exñte. Alioꝝ posset dici ꝙ filiatō dicit relatōez ꝓducti passiue ꝓpletā manēte exñtia actuali nature accepte ꝑ generatiōem sine interruptōe. ꝛ hoc mō xp̄s vsqꝫ ad mortē fuisset filius marie. sed post resurrectiōnē non: qz exñtia actualis nate hūane accepte ꝑ generatiōem marie fuit interrupta ꝑ mortē. ꝛ ipam exñtiā ut 2° accepta ꝑ resurrectōem ꝓsequebat alia relo ad deū resuscitantē. fm h° ēt esset nullus filius alicui' post resurrectiōez generalē ꝛ hec opi. vť absurda. 3° g̃ mō vť medi andū inter istas duas vias extremas. vz ꝙ filiatio dicat habitudinē geniti ad generans fundatā sup exñtiaz actualē nāe accepte per generatōem. vel sup ipaz naturā acceptā sic actualiter exñtem. ꝛ h° sive continue habitā post acceptiōez sin̄ interruptōe sive eandē habitā cū interruptiōe. ita ꝙ vtrūqꝫ accidat sibi. ¶ Et hoc mō potest rn̄deri ad arg^m. ꝛ pōt dici ꝙ lz ista nā accepta per hanc generatōnem non possit habere idē esse numero qō accepit non fundādo istā eandē relationē numero. non tn̄ ipsa relatio est sibi ꝓbalis. qz posset absolute eaꝺ exñtia fuisse nūero habita sine ista relatōe. puta si accepta fuisset imediate a creāte vť ab alio generante ¶ Ad arg^m tactū ad istud dubiū. dico ꝙ relato nature ad ꝑmū efficiens est ei cōsubstantialis. quia non posset eadem natura esse nisi haberet relatōem ad ꝑmū efficiēs. sed ad 2^m efficiēs est relatio tn̄ accñtalis. qz posset nā manē eadē sine habitudie ad qōcūz

efficiẽs 2m. ⁊ de ista mã dictũ est diffuse p. di. 2. li. quo relatio creature ad deum efficientẽ est eadẽ creature ⁊ quo nõ est eadẽ. q2 eadẽ vere ⁊ realiṫ non eadẽ fo2 maliṫ. neq3 multomag3 sic sunt eaꝺ ſba ⁊ ipſa ratitudo vel firmitas fundãmẽti Nec ista ꝓtradicũt. lz. n. entitati absolute sit idẽ realiṫ veritas ⁊ bonitas ⁊ huic entitati hec veritas ⁊ hec bonitas nõ tñ formaliṫr ⁊ q̃ddidatie. q2 vitas ⁊ bonitas sunt quasi passiões entis. 4. metha. ita etiã est de realitate a qua accipiṫ genus ⁊ a qua accipiṫ dria. ⁊ silr de q̃ddidate ⁊ entitate indiuiduali. ⁊ de alijs multi de quibus frequẽter tactũ est ꝺ ista dria ex pte rei q2 hec realitas nõ est formaliṫ illa lz sit idẽptice illa. Nec etiã est ꝺictõ 3z dicentẽ respectũ vestigialẽ esse ratitudinẽ fundamẽti aliq̃d esse idẽ fundamẽto q̃ ꝓcessu3 est in 2°. li. de relatione creature ad deũ ⁊ tñ ñ sic idẽ q̃ sit ratitudo fundamẽti. qꝺ negatũ est li. p°. di. iii. q. de vestigio. q2 ipse ponit oñez relatõem esse eandẽ fundamẽto. nec tñ omnẽ ratitudinẽ fundamẽti. sed distinguit respectũ vestigialẽ ab alijs in hoc.

Ad argumenta.

Ad p mum dico q̃ filius filiatione est filius sicut pat paternitate est pater. sed ꝓpter hoc non sequiṫ ad plurificatõem filiationũ pluri ficatio filio2. q2 ꝓcreta nõ plurificanṫ nisi plurificent tam forma q̃ suppositũ sola. n. plurificatio forme nõ sufficit maxime vbi plures forme siue eiusdẽ rõnis siue eodẽ no e exp̃sse ut ꝺ possunt esse i eodẽ. quẽadmodũ chriſtus nõ est plures volẽtes licz habeat plures volitiões fm Damaſ. vñ in forma arguẽdi filiatione ẽ filius. g̃ alia filiatõe est alius filius ẽ fallacia ꝓntis a destructõne añtis. Ad 2m dico q̃ si pater fuisset incarnatus fuisset confusio q2 filiatio rpalis diceret de eaꝺ psona in qua esset paternitas eterna. et ita ꝓfu e posset illa psona nũc dici pat: nunc filius. mõ non est talis ꝓfusio q2 p cise eadẽ psona dicit filius vtraq3 filiatione. cũ ergo nũc absolute dr filius distincte intelligr de eaꝺ psona de quacũq3 filiatõe fuerit sermo. sed tũc cũ diceret filius non distincte intelligeret vnica psona sed nũc vna nunc alia indistincte fm q̃ sermo fieret de filiatõne hac vel illa. Similiṫ argm est ad oppm. q2 non esset tũc ꝓfusio que nõ ẽ nũc nisi q2 pater tñ e aliq̃ filiatõe ⁊ nõ relatõe sua eterna dicere filius matris g̃ ⁊ mõ filius dr filius filiatõe alia q̃ filiatõne eterna. Ad 3m ex dictis in solutõe dubij. q2 chriſtus p° resurrectõez est filius marie eadẽ filiatione qua pus q2 filiatio fundaṫ sup exñtia nãe accepte p generatiõem absolute cui accidit interruptio dũmõ exñtia sit eadẽ ⁊ iõ qñcũq3 illa exñtia ẽ eadẽ ⁊ aliud extremũ idẽ ⁊ filiatio est eadẽ. ⁊ eaꝺ actõe qua fundamentũ redit idẽ ⁊ relaº redit eadẽ. Et cũ arguit q̃ alia ꝓducti one accepit esse in resurrectõe. dico q̃ illa non tollit filiatõem que fundaṫ super illud esse acceptũ p̃mo p generatõez. sz tñ sunt due relatões ꝓsequẽtes duas ꝓ ductões passiuas que fuerũt ad idẽ esse ⁊ vna fuit interrupta sicut ⁊ esse fundamenti. altera tunc p̃mo est noua. Ad aliud dico q̃ non tñ realiter ⁊ vere dr sic filius marie sicut deus realiter ⁊ vere dr deus creature. sed reali generatõe passiua accepit illã naturã actualiṫ exñtem ꝓpter qꝺ sequiṫ ipsum reali filiatõe esse filiũ. Ad aliud etiã dico qꝺ ⁊ si deꝰ dicaṫ formaliter creator relatõe rõnis vel etiã nulla ratõe sed denoiatõne inducta ad genus relatõis inq̃tũ. s. termiat relatõnẽ in creatura sicut dictũ erat di. xxx. p. tñ non est creatiuus ꝓ relatõem rõnis ⁊ hoc intelligẽdo non de eo qꝺ formaliṫr ꝓpriaṫ p hoc nomẽ creatiuus sed de fũdamẽto. sicut aliq̃d dr calefactiuũ calore ut fundamẽto potẽtie calefactie ⁊ nõ relatõe fundata in calore. ⁊ rõ ad hº posset tãgi q2 nulla relatio rõis põt esse formalis rõ qua aliq̃d põt ꝓducere ens re

ale. q2 ens rōis non est in aliquo nisi ut tm̄ habet esse in intellectu sicut cognitū in cognoscēte. hᵒ aūt esse est diminutū respectu esse exīntie realis. ⁊ iō fm istud eē non pōt esse cā alicuⁱ fm aliqō eē realiſ exīntie qō est esse pfectius neq; pducti nāliter neq; artificialiſ. Et cū ꝓbat i ꝓposito q deus non est potens creare nisi ut artifex. Rñ°. q scia dei que est i deo quedā perfectio absoluta est in eo ex nā rei sed ipsa non dr̄ ars nisi ex respectu ad alia obiecta vel aliquox obiectoꝝ ad ipsaz. licet g̃ deus ꝓducat creaturas ut artifex hoc tm̄ nō est ut in scia fundat respectus rōis que sit rō qua pōt ꝓducere sed tm̄ ut ille habitus absolutus q̄ dr̄ esse ars ineſt ipsi deo ita q in forma arguēdi est fallacia accītis. deus ut artifex est ꝓductiuus. per relatōem rōis est artifex ergo p relatōem rōis est ꝓductiuus. maioꝝ. n. est vera ꝓut mediū nō accipit ꝑ ipsa relatiōe quā iportat artifex sed ꝓ fundamēto ipius relatōis. ⁊ minoꝝ est vera tm̄ ꝓ ipsa relatōe formaliter. Exemplū pō calefactiua est calefactiuū pō calefactiua est relatio. g̃ relatōe est calefactiuū. maioꝝ est vera de pō sūpta ꝓ eo q̄ dr̄ potentia calefactiua, siue ꝓ fundamēto istius relatōnis non aūt ꝓ ipsa relatōe pōtatis. ⁊ minoꝝ est vera solum ꝓ ipsa pōlitate ⁊ relatōe i se iportata p ipsam. ⁊ non ꝓ ipso absoluto in quo fundat. Qualiter aūt scia dei absoluta ⁊ ut absoluta possit sufficiēter hr̄e to tā rōnē artis inq̄tū ipsa termiat relationes oium creaturaꝝ ut artificiatoꝝ ad artificē. dictū est di. xxxv. ⁊. di. xxxvi. ꝑ. li. in mā de ideis. Ad vltimū ꝓcedo q filius est realiter equalis matri fm nāz humanā vel excellētioꝝ. ⁊ cuz arguit de illa vnione ꝓbo q ista ꝓpō accepta .ſ. q eq̄litas fundat sup vnitatē vnionis ē falsa q2 vnio est relatio. non. n. pōt itelligi rō vnionis ad se quero tūc que relatio aut eadē que eq̄litas ⁊ tūc idē fundabit in se. aut est alia. ⁊ si alia: aut illa sū dabit sup vnū. ⁊ q̄ro sup quā vnitatez si sup vnitatē ⁊ non sup vnitatē vniōis idē pōt dici de eq̄litate. Si sup vnitatez vnionis esset ꝓcessus in infinitū. Et si dicaſ q ista vnio non est māe ad formā neq; aliq̄ multaꝝ vnionū manifestarū sed est vnio paritatis. hoc vr̄ exponere vnū vocabulū per aliud eiusdē sensus. Jdē. n. est equalitas ⁊ talis vnitas pitatis. negare g̃ equalitatē in diuinis eē realem q2 non est ibi vnitas pitatis eo mō quo añs pōt habere aliquē intellectū ꝓ babilē est negare idē ꝓpter idē. Et q̄ addit ad istā ꝓcloem q oporteret vnitatē vniōniſ bis accipi non aūt bis accipr̄ nisi ut habēs vnitatē vnionis. ipobat p hoc q essentia fundat relatōes originis que sunt reales ⁊ tm̄ non est bis accepta ex nā rei. Q̄ō si dicat ipam bis accipi in ꝓducēte ⁊ ꝓducto. ꝓtra quero quid est bi accipi ex nā rei aut hr̄e aliqua ali quo mō distincta ex nā rei ⁊ absoluta. ⁊ hoc falsuz est in ꝓposito. aut tm̄ hr̄e relatōes distinctas ex nā rei ⁊ tunc esse tiā fundare ex nā rei relatōes originiſ distinctas q2 bis accipr̄ ex nā rei est ipam fundare relatōes originis reales q2 fundat duas relatōnes reales q̄ nihil est.

Ad argumentū g̃ dico q sup vnitatez non vnionis fundat eq̄litas sed illa vnitas in creaturis non est entis singularis sed nāe. de qua duplici vnitate tactuz ē satis in. q. de indiuiduatiōe. 2. li di. 3. et ita in ꝓposito vnitas fundās eq̄litatem non est vnitas ꝑsone sed nāe nec illā oꝝ distinguī vel bis accipi ad hoc q relatō sit realis. sed sufficit q ipsa exīte cadez extrema realiter distinguant sicut ⁊ in relatōibus oriḡ. Et tūc ad ꝓposituz dico q in nā hūana in xp̄o ē vnitas aliqua realis minoꝝ vnitate nūerali ⁊ silr vnitas realis in maria ⁊ ista vnitas est fundamentū mutue eq̄litatis in christo ⁊ maria si ponant fuisse equales in natura humana.

Preterea inue
stigari oportet. Circa istaz di. 9. in qua mgr agit. z inqrit vtz xpo caro christi debeat adorari. queritur vtz xpo debeat latria solū fm nām diuinā: q sic vr latria est cultus debitus soli summo dño rōe sūmi dñi sed xpus solūmō fm nām diuinā est sūmus dns. g zc. Preterea xpus fm nām humanā adorauit qz orauit. g fz istā habuit supiorē. z ita ppositū. Preterea. q tumcūq; ista nā humana sit vnita vbo ipsa tn creatura est nec excedit limites creature g nec cultus debitus xpo fm istaz nām debet excedere cultū debitū cuicūq; creature h' est latria. igr zc. Preterea super illud Psal. adorate scabellū pe. eius. dic glonon illa adoratōe latrie que soli deo debet. Preterea solū illō est sic adorāduz qō est sup oia diligendū. qz idē z fm eā dē nām est sūmus dns z finis vltimus: sed xpus tm fm naz diuinā est sūme diligēdus qz solū fm eam est sūmū bonū z finis vltimus g zc. Contra hoc mgr in lra adducit auctes.

Dic sunt tria uidē
da. pmo qualiter accipit latria. 2°. de debito qualit debeat deo. 3° cui z fm quā nām xpo debet. De pmo sciendū est q sicut reuereri aliquē actu interiori est bona pria reputare pua respectu bonz illius quē reueret cuius bona reputat magna z est actus vtutis ita extollē in corde bonitatē alicuius tāq; sūmā respectu bonitatis sue z a quo ipse magnificans hz totā bonitatē suā est actus qō laudabilis dūmodo habeat obiectū sibi pueniens illud. s. cuius bonitas excedit bonitatē illius reuerētis. z a quo ipe reuerens hz bonitatē suā. hec reuerentia sūma in actu interiori respicit solū deū p obiecto pueniēti ut sūmuz bonū vel summū dñm. huic actui interiori corre spondēt alij actus exteriores q st signa huius actus interiozis puta in quacūz lege aliqua sacrificia vel alij ritus vel genuflexiones ptestātes istā reuerentiā sūmo dño exhibendā. z sūmā esse dnatōem in eo cui talia exhibent. z subiecti onē esse ad illū in exhibēte. Ex istis actibus interiozibus frequent elicit z silr ex actibus exteriozibus pōt generari q dā habitus inclinās ad faciliter z pmpte eliciendū tales actus: z sicut talis actus erāt boni qñ erāt debite circūstantōati ita habitus generatus ex talibus actib' frequēter elicitis est bonus. Sic g h' nomē latria pōt equoce accipi. vno° p cultu siue reuerētia exhibita deo in actu interiori rōe sūmi dñi vel sūmi boni. vel p reuerētia exhibita deo actu exteriori vel p habitu inclināte ad talē actū. z ille habitus cuz sit psonus rōi recte virt' est z nō theologica. qz non hz p obiecto imediato bonū increatū sed honorē deferendū dño increato. est g virtus moralis z potissime ptinet sub iusticia q redit supiori qō sibi debet. qō aūt ista nō est de latria vtute sed de actu qz tentio vel debitū non est ppie ptinens ad vtutē sed ad actū aliquē vtutis generatm vel a virtute elicitū. qz ille est imediate i protestate nostra.

De secundo articu
lo qualiter z qñ debet h' debitū reddi? Dico q de isto actu bono est pceptū affirmatiuū. rōabile. n. est creaturā intellectualē obligari ad aliqñ recognoscendū z reuerendū summū dñm suū. hoc aūt pceptū sicut alia precepta affirmatiua obligāt semp: sed nō ad semp. z pōt poni q obligatio ad istū actū ptinet ad pmū preceptū prime tabule. Non habebis deos alienos zc. qō pceptū nō est tm negatiuū. phibēdo adoratiōem exhiberi alicui cui nō puenit sed affirmatm ut habeat deus verus z ut tanq; dñs adoret. quod bene exprimit illō Deut°. 6. qō allegat saluator Mat. 4. dñm deū tuū

adorabis ⁊ illi soli seruies. vbi ponit p̄ceptū affirmatiū ō adoratōe ⁊ cū exclusione adoratōis seu seruitutis exhibēde alij sicut ⁊ ibi. non adorabis deos alieos ꝓhibet idolatria. Hoc aūt preceptus affirmatiuus non pōt ꝓpetuo impediri ab executōe actus quasi nunq̄ occurrat opportunitas exequēdi actū huius p̄cepti sicut de illo precepto honora parentes. pōt. n. ꝓpetuo non occurrere opportunitas necessaria honorādi parentes. ⁊ ita pōt illud preceptū obseruari ꝓpetuo sine transgressione. ⁊ si nūq̄ actus huius p̄cepti fiat q̄ nō est obligatō ad actū illū nisi ꝑ tunc q̄n opportunitas occurrit nihil aūt pōt excludere ꝑ semp opportunitatē adorādi deū ⁊ iō simplr ad actū h⁹ p̄cepti affirmatiui aliq̄n eliciendū tenet quilibet adultus. Et ꝑ tpe legis mosayce vr determinatio fuisse facta ad actus huius p̄cepti p illud 3ᵐ preceptū Sabbatū sanctifica. qō etiā fuit preceptū tpe legis nāe. ut. s. aliquo determiato tpe vacaret hō ab opibus seruilibus. ⁊ in hac sola negatōe non esset obſuatio p̄cepti sed in actu positiuo. in sanctificando. i. magnificādo deū. Pro tpe vero legis euāgelice cultus ille exhibendus deo in sanctificatōe sabbati determiat exhibēdus die dominico. ⁊ etiā determiat q̄tū ad actū illū fm quē dz exhiberi. puta in oblatōe illius sūmi sacrificij. s. eucharistie quā debet sacerdos offerre ꝑ se ⁊ ꝑ populo. ⁊ in illa oblatōe populus etiaz offert spūaliter. s. q̄ tenet audire missaz totā die dñico. fm illud de ꝑse. di. i. missas. ⁊ si aliq̄ necessitas excuset ab executōe huius actus quē determiauit ecclesia necesse est implere illū in aliquo equalē te. ut saltē die illo spēaliter deputato cultui diuino aliquis actus hēatur relatus imediate in deū ad eius reuerētiā. Utz aūt aliquo alio tpe teneat quis ad actū huius p̄cepti. s. ad actū adoratōis ꝓterq̄ in tēpe illo determiato ꝓmo in lege nāe ⁊ postea in lege mosayca in sabbato. et iā in tpe euāgelij in die dñico dubiū est tamē hoc est certū q̄ istis diebus saltez videtur adoratio aliqua necessario exhibenda.

De tertio articulo

cū querit an debeat christo solūmō fm nām diuinā. dico q̄ ly solūmō pōt accipi dupliciter. s. cathegorematice vl sincathegorematice. ꝓmo mō pcedo q̄ sic q̄ sufficiēs rō summi adorabilis est in christo ꝑsiderato fm solā nām diuinā. Si aūt teneat sincathegorematice tūc notat exclusionē ab vno extrēo respectu alterius extremi. hoc etiā mō distinguo. q̄ solūmō pōt excludē aliq̄d vel a termio adoratōis vel a rōe adorandi. ꝓmo° dico q̄ nō solūmodo fm nām diuinā est christus sic adorādus q̄a termio adoratōnis non debet excludi nā hūana. q. ipaz includēdo non posset totū adorari. hoc dicit Damas. c. lii. Christus deus pfect⁹ ⁊ hō perfectus quē adoramus cū pre ⁊ spū sancto vna adoratōe cū incōtamiabili carne eius non inadorabilē carnem eius dicētes. Adorant. n. i vna vbi ypostasi que ei⁹ ypostasis facta est. ⁊ paulo post vnā psonā dei vbi duabus ipsis reducti natis. exēplificat postea. timeo lignū tangere ꝓpter ligno imixtū ignem. In illa aucte Damas. ly cū. accipit associatiue non aūt copulatiue: vt sit sensus. adoramus verbū cū carne. i. hūs carnē sibi vnitā non aūt cū carne. h° est carnē adoramus. q. sit ꝓpō copulatia. ⁊ h° cō siderādo carnē vt caro est ⁊ non vt vnita diuinitati. sic ḡ nō debet excludi a termio adoratōis caro lz ipsa non sit ratō adorandi. Exemplū ad hoc est de rege ⁊ purpura. q̄ ⁊ si rex ꝓpter se ⁊ in se sit adorādus tn ipse cū purpura adiūcta ē etiā adorandus. non q̄ purpura sibi adiuncta sit cā adoratōis. ita caro non est adorabilis in verbo ut sit rō adoratōis in vbo. Aliud exemplū est de toto ⁊ ꝑtibus. si reuereor boiem ꝓpter sapiam

ꝑ vtutes. totū reuereor corpus. ſ. ⁊ aiaz non aiam excludendo corpus ab ipo re uerito. Simlr cū totū hoiem adoro nō bonoro ꝓcise caput excludēdo alias ꝑtes ab illa adoratōe 2°. ſ. put ly ſolū modo excludit aliqd ut rōnem adorandi poteſt dici ꝙ ſolūmodo ſm nāz diuinā eſt adorādus excludēdo aliā nām ut eſt rō adorādi. qz nulla alia eſt ratio ſūmi dñi. nec rō adoratōnis debite ſūmo domino. ſicut nec corpus eſt ratio adorandi virtuoſum.

Sed contra hoc argī ꝙ ſūmū dñiuz non ꝙſequit immediate nām diuinā. qz ſm Aug. 5°. de tri. c. vlti. non fuit dñs niſi ex tpe ſicut creatura fuit ſerua. ſummū g dñiuz eſt ratōe creatiōis ꝑ quā creatura accepit totū eſſe ſuū a deo ſed tanta rō dñi videt ꝙpetere deo ꝓpt beneficiū redēptōis ſicut creatōnis. g ita debet cult⁹ latrie redēptori ut redēptor ⁊ rōne redēptōis. ſicut creatori rōne creatōis. Aſſumptū etiā de equalitate dominū in creatore ⁊ redemptore reſpectu creati ⁊ redēpti ꝓbat multiplr. ꝓmo ꝑ illud Apli. gala. viii. empti. n. eſtis ꝓcio magno glorificate ⁊c. igr ꝑ hoc ſum ſuus eius qz redemptus. Hoc etiā ꝓfirmat per Greg. in illo cātu benedictōnis cerei paſchalis. exulter iam angelica. vbi dicit ꝙ nihil naſci ꝓfuit niſi redimi ꝓfuiſſz tm ergo boni ꝓferī ꝑ redēptōem ꝙtū ꝑ creatōem. Quod etiā ꝓfirmat qz ꝑ redemptōem ꝓfert bonū gre ⁊ glorie. ꝑ creatōem tm bonū nāe. igr ⁊c. Ex bis ergo ꝓcludit ꝙ cū xp̄us fuerit redēptor ſm nām humanā ꝙ ſm illā ut ſm rōez adorādi non abſolute ſed ut ipſa fuit rō redimēdi: debet xp̄o adoratio que ⁊ creatori. Rñ°. ⁊ dico ꝙ ⁊ſi ad maius ſūmo non poſſit aliqs obligari. tm ex alia rōe poteſt ad idē multiplr obligari exēplū de religioſo vouēte caſtitatē ⁊ poſtea ſuſcipiēte ordines ſacros. Ita pōt cōcedi ꝙ redimere ꝓncipalr vel melius ipſam redēptōnem pficere. ſi eſt tm bonū ꝙtū ꝓfert nobis creatio. ⁊ p ꝓns tantaz in nobis ſeruitutē exigit ex ope redēptōnis ſicut ex ope creationis. tunc ei ꝙ ꝓncipaliter effecit redēptōnem debet ſūma adoratio tāꝙ ex rōne alia. ſed nō maior adoratio illa que ſibi debet ex creatōne qz ſūma debebat ex creatiōe. Et iſtud eſt verz ſi aliqō bonuz cōicatū creature ſit rō colendi ꝓferētē ut dñz ⁊ non ipſa bōitas intrinſeca ꝓferent. puta ſi per impoſſibile eēnt plures dñ ⁊ vnus creaſſet nos ⁊ non alter. ſi teneremur vnuz adorare ſ. creatorē ⁊ non aliū ꝙ non creaſſet nos: tunc bene poteſt dici ꝙ ſi per efficientiaz redēptiōis collatū ſit tm bonū ꝙtū per creatōem tāta fuitus debet rōe redēptōnis toti trinitati que ꝓncipaliter effecit iſtaz redēptōem ꝙta rōne creatōnis eo ꝙ iſte ſunt diſtincte rōes ꝓpter quas debet ſibi adoratio pati. Si aūt ſumma bonitas intrinſeca deo eſt rō adorādi cū iſta nō ſit alia ⁊ alia ꝓpter aliū ⁊ aliū effectuz collatū creature non ſunt plēs rōes adorandi deū quotcūz bñficia nobis ꝓferat Si teneat iſtud ſcōm tunc argumentuz applicatū ad xp̄m ut redēptorē non cōcludit. qz illa nā in qua exercuit opa redēptōis nō habet iſtā bonitatē infinitā intrinſecā qualitercūq; ipa eēt ratō vel ꝓncipiū ꝓferēdi nobis maximū bonū. Si aūtē teneat primū. ſ. ꝙ nō tm bōitas intrinſeca ſit rō adorādi. ſed ipſa ut cōicatiua maximi boni in nobis ⁊ h° primarie ex ſe ⁊ ꝓpter ſe ⁊ non ꝓpter aliꝙ retributiōez ſm illud pſal. bonoz meorū non indiges ⁊c. tunc poteſt rñderi ꝙ chriſtus ſm naturā humanā ⁊ ſi fuit redēptor non tamen ſm iſtā naturā ꝓncipaliter effecit redēptiōem ſed tota trinitas. ⁊ ita ſalutē nobis collatā ꝑ redēptōnē tm effecit meritorie ut hō. non autez debetur ſumma reuerentia ei a quo nō principaliter. ſed ſecundario habemus ſummum bonum.

Sed restat una dubitatio que adoratio debeat christo fm q̄ hō ita q̄ illa natura in qua exercuit opa redēptōnis nr̄e ut meritoria salutis nr̄e sit ratio huius adoratōis. Et si dicatur q̄ ydulia que est extrema reuerentia exhibita creature. Contra hoc arguit multiplit. ꝓmo q2 hec reuerētia ydulie deberet sibi absolute fm illā nām fm quaz fuit plen' gr̄a ⁊ si ñ redemisset nos. g̃ nūc debet sibi maioꝛ qñ in illa nā ut mediatoꝛ redemit nos. Itē fm illaz naturā est caput eccl'ie fm Aug'. sup illud Jo. ego sum vitis. hz g̃ influē gr̄am in totā eccl'iaz. ergo tota eccl'ia sibi spēalius tenet q̄ si non esset caput nec haberet influere. sed si haberet tm̄ tantā gr̄az psonalē q̄tā habet deberet sibi sūma ydulia. lz non eēt tunc caput. g̃ mō debet sibi maioꝛ. Preterea vna rō ponit ab aliquibus quare nō potuit repatō hois fieri per purā creaturā q2 tunc non esset pfecte restitutus ad illā excellentiā quaz habuit ꝑus q2 teneret seruire illi create que eum repasset ⁊ nō teneret seruire soli deo. ex creatiōe vero tenet seruire soli deo g̃ opoꝛtuit repatorē eē deū. Jsta rō non ꝓcluderet si tm̄ adoratōe ydulie esset adorandus xp̄s. posset. n. bñ hō resti tuí ad istā excellētiā ut solū deū teneret adorare adoratōe latrie ⁊ aliū mediatorē teneret adorare adoratōe ydulie. nō eni teneret aliū adorare latria si mō nā hūana in xp̄o non est rō alter' adorationis ab ydulia. igr̄ oz mō eū nō tm̄ sic adorare. Preterea Ansel. 2. cur de' hō c. xiii. ꝑbat q̄ vita illius hois erat meli oꝛ siue magis bonū q̄ oia pcta que non imediate erāt i psonā diuinā erat mala vel possent esse mala loquit aūt de vita creata qua ꝑuabat per mortē q2 occasionē eius dicit esse grauꝰ peccatū omni alio qō non imediate ꝓmittebat in deuz detestabilius. n. erat fm eū illuz hoiem ꝑuare vita q̄ omne pctm̄ nō imediate i deū ꝓmittere. sed in oi alio pctō auertit volūtas a sūmo bono. g̃ detestabilius ē vitā auferre ab isto hoie q̄ in quocūq; alio peccato auerti a sūmo bono si non imediate auertat ab eo. g̃ ⁊ ista vita erat magis diligenda q̄ summū bonū vel eq̄ ⁊ ita erat ut bonū infinitū adorandū. vl aliter pōt argui ex dicto Ansel. q2 si illō bonū erat tm̄ bonū q̄tū erat ꝑuatio eiꝰ malū. ⁊ ꝑuatio eius erat maius malū q̄ oia mala que possent esse infinita. g̃ illō malū fuit peius alijs malis infinitis. g̃ bonū sibi oppositū fuit bonū equale infinito. g̃ xꝑ fm naz humanā debet adoratio eadē q̄ debet bono infinito.

Quātum ad istum articulū pōt dici q̄ sicut latrie exhibēde potest poni rō bonitatis intrinseca adorati absolute. vel bonitas illa ut cōicās se adorāti. ⁊ hoc ꝑ° ⁊ ꝓncipalit fm maximū bonū adorātis. ita etiā pōt poni rō adoratōis ydulie vel bonitas intrinseca adorati absolute. vel ut p ipm̄ tanq̄ p cām sc̄az cōicat adorāti magnū bonū. Si ꝓma via teneat nō debet xp̄o fm naturā humanā adoratio maioꝛ uel alia vel ex alia cā ex hocq̄ est redēptoꝛ q̄ si non fuisset redēptoꝛ sicut nec fm illam opi. debet deo maioꝛ latria vel ex alia rōne latrie si est creatoꝛ q̄ deberet ei si ñ esset creatoꝛ. Si aūt alia opi. teneat pōt hic dici de ydulia sicut ibi de latria respectu dei. s. q̄ xp̄o q2 redēptoꝛ vel debetur maioꝛ reuerētia q̄ si non esset redēptoꝛ. ⁊ hoc si illa que deberet ei tūc nō eēt maxia. vel si illa eēt maxia deberet sibi mō eadē ex alia rōe. ⁊ hꝰ vident rōes ꝑbare. De ꝓma patet q2 ꝓcedit de ipso ut est mediatoꝛ ⁊ cā meritoria salutis nr̄e. ⁊ de alia ut est caput eccl'ie. Alie due que ꝓcedunt de auctibus debēt solui. ꝓma de pfecta repatiōe hois ꝓcludit de congruo q̄ ꝑmus redimēs ⁊ meritorie saluans fuerit deus. ut sic eidē psone debeam' illā summā ydulią que ei de-

bet rõne redẽptõis meritorie facte cui ẽt debem' adorationem latrie rõne creatõis sed non essemus ꝓpter hoc mín' pfecte repati si istã reuerentiã quã debem' meritorie saluati inq̃tũ meritorie saluãs ꝺberem' exhibere alteri q̃ ei cui debem' latriã sicut mõ mariã adoram' ypdulia z omnes alios sanctos dulia. nec tñ ꝓpi istã adoratiõem magis sum' depressi q̃ si solus deus esset adorãdus. essem' aũt multũ depressi si alicui alteri deberem' illã adoratiõem quã debem' deo. q; tũc essemus sibi valde subiecti qõ cõcludẽt maximã infelicitatẽ vel infirmitatẽ nr̃i Exemplũ hui' est. magis cõgruit ut pat nutriat q̃ alius ut sic eidẽ psone debeaz eandẽ reuerẽtiã que debet genitori z nutritori. Si aũt alius nutriaz deberẽ vnã reuerentiã patri z aliã alteri. z ita esset aliquo' subiectus pluriꝫ' psonis lz non equali subiectiõ. Ad aliud dico q̃ illa vita creata nõ fuit bonũ infinitũ formaliter nec sũme dilígẽda. vñ tñ nitas voluit eam non esse in morte ex quo voluit mortẽ. sed auerti a deo in vno est grauius q̃ auerti ab eo in alio. z tãto grauius q̃to cõuersio ad illũ esset melior ceteris paribus. dilígẽdo aũt illã nãm hũanaz in xp̃o que erat optima creatura q̃tum ad plenitudinẽ gr̃e. sũma ꝓuersio potuit esse in deũ que fit p actũ vtẽdi creata q; illa creatura erat maxime cõiũcta fini. z maxie referibilis in deuz ut in finez q̃ auersio a deo circa istud obiectũ odiẽdo. s. illã vitã in eo quẽ deus noluit odire erat pessima auersio z ita occisio illi' hoi's erat grauissimũ pctm̃ q̃tuz erat ex pte obiecti. Et q; dr̃ q; fuit grau' oibus alijs peccatis etiã possibilibus non ime diate ꝓmissis i deũ. potest dici q; cũ illa habeant grauitates distinctas z vna illaz non includit aliã grauitaz illius q̃m ad intensionẽ maxima erat. sed in alijs erat maxia q̃tũ ad extensionẽ. vtz aũt illa vita fuit tantũ bonũ ut eius oblatõ sufficeret ad delenduz infinita mala. de hoc inferius in materia de satisfactione christi ꝓ peccato nostro.

Ad argumenta Ad ꝑmum ꝓncipale z 2m z 3m dico q; ꝓbant put ly solũmodo tenet sincathegorematice et excludit omne aliud a natura diuina ut rõem adorãdi z ita nãm humanã. q; si nã hũana esset rõ adoratiõis latrie ipsa separata a verbo esset rõ eiusdẽ adoratiõis quod falsuz est fm Aug'. in lr̃a q; si nã illa sepet a vbo illi hõi nũq̃ fuio. hac. s. seruitute latrie. Ita etiã exponenda est glo. illa sup psal. vel põt exponi de ipsa carne ut termio adoratõnis totali ita q; ibi sistat in eius ꝓsideratõe z adoratõne Ad vltimũ arg'm qui diceret bonitatẽ i trinsecã sũmi esse rõem adoratõis. cõcederet maiorẽ z mioz põt distingui sicut z qõ ꝓncipalis. z eomõ quo ꝓcedit ad q̃stionẽ q; sic z mioz est vera z ꝓcło va et in eo sensu quo dictũ est ad qõem q; nõ mioz est falsa. q̃ aũt teneret q; rõ adoratõis sit bõitas sũma ut cõicans se sũme ipsi adorãti. q̃uis concedat q; summe adorandum sit summe dilígendũ. non tamen concedit econuerso.

Sed dubium uide tur quomõ xp̃s fm naturã humanã h° est istud totũ nõ excluſa nã hũana sit sũme dilígendũ sicut h° totũ ponit adoratũ nõ excludẽdo nãm humanã a terio adoratõis. cũ. n. vnio illa nõ sit sũme dilígẽda q; est bonũ creatũ q̃ nec ipm tm qõ habet totalitatẽ suã p istã vnionem Posset dici q; vel actus diligẽdi distincte respicit nãm diligibilẽ sic obiectũ alic' i dilígẽdo z ita non totũ sũme dilígit qõ tñ adorat sũma adoratõne q; adoratio ꝓfuse exhibet toti. dilectio aũt respic distincte naturã in termino adoratõis. sed si dilectio tendere põt eque ꝓfuse in obiectum sicut adoratõ põt ꝓcedi q; xp̃us hñs nãm hũanã sit sũme dilígẽdus licz nã hũana non sit rõ sũme dilígibilitati

nz etiã vnio nãe hũane ad verbũ ql̃iter cũq; sit sicut trinitatem adoramus vna adoratõe ⁊ diligim' vna dilectõe nõ excludẽdo ꝑpetates ꝓsonales ab essentia: que tñ ꝑpetates nõ sunt formaliť infinite. ita etiã tutũ est in adoratõe nõ nimiś distinguere nãm illã creatã a vbo. sed vbũ sb̃sistẽs in duabus naturis adorare. ⁊ ita vbũ habẽs nãz humanã pót sũme diligi lz ipsa nã sũme nõ diligat. neq; ẽt sũme diligat vnio nature ad verbũ que est creatura. nõ.n.vť q aliquis debeat peccare mortaliť ne illa vnio non esset. cũ ꝑ esse nullius creati saluãdo sit peccanõ mortaliť. nz.n. illa vnio ꝓcise ꝓsiõrata beatificaret nãm intellectualẽ licet terminus vnionis beatificaret qz ẽ bo^{m} infinitũ ⁊ ita super omnia diligẽdũ.

SOlet etiam a quibusdã inquiri ⁊c'. Circa istã. x. di. in qua mgr̃ agit de cõicatõe idiomatũ respicientiũ ꝑsonã filij querit vnũ ỏ cõicatõe idiomatũ ad nobilitatẽ ptinentiũ. vtz. ſ. christ' sit filius dei adoptiu'. vť q sic. qz christ' est predestinatus esse filius dei. ro. ꝑ° g̃ ẽ adoptiuus. ꝓbõ ꝓne. predestinare. n. est ad hereditatẽ adoptare g̃ de' ꝑdestinãs xp̃m esse filiũ dei adoptat predestinatũ ad hereditatẽ qz preordiat ad hereditatẽ ⁊ hoc ꝑ actũ voluntatis igr̃ ⁊c. Preterea dignitatis est in hoie esse filiuz dei adoptiuũ. qz non ꝓuenit alicui nãe non intellectuali. g̃ hoc xp̃o ꝓuenit. Itẽ sicut manẽt nature ita ꝑpetates nãz. g̃ cum adoptari sit ꝑpetas nãe habentis gr̃am vť q istud posset dici de christo rõe nãe hũane sicut etiã potest dici de eo q; est filius nãlis rõe nãe diuine. Cõtra hoc mgr̃ in lr̃a adducit auctes. Itẽ tunc essz filius trinitatis qz tota trinitas adoptat sicut ⁊ agit omnẽ actũ ad extra ⁊ ita esset filius sui.

RESpondeo q; qui diceret filiatõem esse precise suppositi ⁊ non fm naturã posset facilẽ dicere xp̃m non esse filiũ adoptiuũ qz ista relatio nõ ꝓuenit supposito fm se. sed dicẽdo filiatõem fundari i nãli nature generãti naturaliť. filiatio ad optiua fundabiť in nãm que est nãlis creanti ut imago eius nãlitudine naturali ⁊ etiã nãlitudine gr̃e qua ipsa ut nã intellectualis pót attingẽ ad hereditatẽ adoptãtis. Translatũ est. n. istud vocabulũ a iuristis: ut dicat filius adoptiu' qui nõ est nãliter genitus ab aliquo. nec ex generatõe nãli hñs ius succedẽdi in hereditate. sed ex gr̃a preordinat ut habeat ius succedẽdi ita q; ibi tria ꝓcurrũt. ſ. extraneitas ex generatõe nãli. ⁊ gr̃a que ẽ gratuita voluntas ipsius adoptãtis: ⁊ bo^{m} ad qỏ preordinat ex ista gr̃a. ſ. hẽditas ad quã habet ius succedẽdi ex adoptõe pz q; ista nõ ꝓuenit̃ christo fm generatõem diuinã qz ex generatiõe nãli diuia est heres naturaliť in hẽditate eterna. fm etiã nãz humanã nõ dicũť hec sibi ꝓuenire. qz fm istã generatõem non fuit extraneus qz fuit innocẽs. Cõtra si intelligat extraneitas tm̃ in habẽdo peccatũ g̃ maria non fuisset ftlia adoptia si nũq; ꝓtraxisset peccatũ originale qỏ est falsũ Si dicat q; ipsa ꝓxisset pctm̃ originale q̃tũ erat ex generatiõe naturali que ẽ p rõem seminalẽ. iste aũt nõ habuit ex generatõe naturali vñ ꝓberet saltẽ adam in statu innocentie non fuisset filius dei adoptiu' qz nõ ꝓxit nec habuit tunc vñ ꝓberet qz fuit creatus vel ꝓductus sine rõe seminali. Angeli etiã non fuisset filij adoptiui qz semp fuerũt innocentes.

Preterea pz in adoptõe hũana q; nõ oz adoptiuũ fuisse extraneũ hoc est inimicũ nz ex actu ꝓpo nz ex actu parentũ. qz sic vel sic inimicus cõiter nõ adoptať. ſz magis dilectus altero istoz mõz. g̃ sufficit extraneitas que est carẽtia iuris in hereditate adoptantis. ⁊ hoc q̃tũ est ex generatõe nãli. sed xp̃s q̃tũ est ex generatõe ꝛpali non hẽbat ius i hẽditate eĩna.

ergo habuit extraneitatē illā que reqrit in adoptato. ⁊ pz q mō habet ius p gratiā. ut filius bois. g̃ est adoptiu⁹. Qui ista rōem non ꝓcedit pōt dicere q i filio adoptato requirit talis extraneitas q i instanti generatōis nālis non hēat ius i hereditate ita q ꝑ̄ habeat esse nāle ꝑz q sit extraneus añq̄ adopteť. xp̄s nūq̄ fuit sine gr̃a. g̃ xp̄us non fuit adoptiuus Sed hec rō non vr̃ sufficere. qz tunc angelus si fuisset creatus in gr̃a non fuisset adoptatus nec filius dei adoptiuus. suf ficit g̃ ꝓzitas nāe ut. ſ. ꝑsona adoptata in ꝓmo instanti nāe in quo generať vel creať ex illa sola generatōe vel creatōe ñ habeat ius. ⁊ in 2° instāti nāe ex gr̃a habeat ius ita fuit in ꝓpositō. ꝑ̄us. n. nata ista nā termiauit generatōem imo erat vnita v̄bo anteq̄ in ipsa esset gr̃a habitualis. ex 2ª. q. 2ª di. hui⁹ tertij. Si h⁹ nō placz pōt vltio dici q reqrit extraneitas in instāti ꝓzi tpis vel nāe talis q nō necessario ꝓcomitet aliq̄d generatōem nālez ut dispō de ꝓgruo ꝓferens ius ad hereditatē. hic aūt generatōem tpalē ꝓcomitabať gr̃a qua aia xp̄i habuit ius i illa hereditate. Et si obꝟciat q ꝓcomitabať non tñ in ꝓmo instāti nāe sed in 2° ⁊ ita in ꝓmo instāti fuit extraneitas quia carentia iuris quod conferebatur in 2° instanti. Rñsionem quere.

Ad argumenta Ad ꝑmum dico q hō adoptat p nouū actū voluntatis. ⁊ ita ipm adoptare est aliquez ad hereditatē optare p nouū velle. sed de⁹ non nouo velle adoptat sed nouū effectū pducēdo. ſ. gr̃am. predestinare g̃ diuinū ⁊ si sit ꝓzdinare quoddā p actū voluntatis ad hereditatē ⁊ quoddā adoptare ad illud non tñ ꝓꝑie dr̃ adoptatō sed tñ ipsa collatio noua gr̃e que cozrñdet nouo velle i boie adoptāte dr̃ adoptatio. non g̃ sequit: deus ꝑdestinat g̃ adoptat. sed oz addere q illi ꝑdestinato ut qñq̄ extraneo ꝓferat gr̃am. Ad 2ᵐ di co q est dignitatis supplētiꝫ indignitatē qz extraneuꝫ non pōt dignificari nisi ad opteť ad hereditatē. sed indignitat est qñq̄ esse extraneū. Ad 3ᵐ ꝓcedo q de xp̄o dr̃ ꝑ̄petaſ ꝓñs hūana nāz. ē. n. nālis filius marie. est etiā iustus ⁊ gratus deo sed esse adoptatū non dicit ꝑ̄petatē nāe create fm quā xp̄us nūq̄ fuit extraneuꝫ ab hereditate paterna ſz nāe depzauate Contra. ista negatio extraneitatis in xº non est nisi ꝓpter gr̃am habitualē xp̄i qz ꝓpter illā solā hz ius in hereditate eius non aūt p solā vnionē ꝑsonalē. qz si illa fuisset sine gr̃a habituali posſz xp̄us fm nām humanā non habere ius in hēditate illa. sed si ista gr̃a habitualis fuisset collata illi nāe in ꝓmo instanti exīti tamē in ꝓpzio supposito illud suppositū vere diceret filius adoptiu⁹. g̃ ⁊ mō non negabit ꝓpter non extraneitatē q̃a mō est illa carētia iuris ad illā hereditatē que tūc fuisset. Rñsionē quere.

Solet etiā queri. Circa ista. xi. di. in qua mgr̃ agit de cōicatōe idiomatū ꝑsonā filij ⁊ ꝑtinentiū ad effectuz queruntur tria. Primo vtr̄ xp̄us sit creatura. 2° vtr̄ xp̄us fm q hō sit creata. 3° vtrū xp̄us incepit esse.

Circa primū arguit q sic. in xp̄o ē nā hūana sicut diuina ⁊ p ꝓñs ꝑ̄petates vtriusq̄ nāe fm Damasc. c. 50. g̃ ita dr̃ creatura ꝓpter vnā nām sicut creator ꝓpter aliā Preterea xp̄us est hō. sed predicatio est inquit fm illud extra de hereticis. cū xp̄s quero quid p̄dicat h⁹ predicatū homo. aut aliq̄d creatū aut aliq̄d increatū. si i creatū g̃ idez formalr̃ p̄dicat hō de xp̄o qō predicat hoc predicatū deus. hoc est falsuz. qz tunc idē formaliter esset dicere xp̄us est homo ⁊ christus est deus. igit predicat aliq̄d creatū. Preterea xp̄us ē hō aut g̃ creatus aut increatus. ista sunt

imediate oppoſita circa omne ens. ſi ſit hō increatus eſt hō eternus. ſi hō creat' ꝓpoſitū ¶ Preterea de quo predicat inferius ⁊ ſupius ſiue illud ſit ſupius eſſentiale i eodē genere ſiue cōius extra gen' ſicut de q° dr̄ ignis ⁊ corpus ⁊ creatura que eſt ſupius ad oñe illud a deo vt vr̄ ḡ de quo dr̄ hō de eodem dr̄ creatura. Preterea xp̄us rōe corpis eſt ꝯceptus ḡ rōe aie create eſt creatus. ꝓña ꝓbat q⁹ ñ minus denotat totū a ꝓpietate ptis pfectiozis q̄ a ꝓpietate ptis minus pfecte.

¶ Contra hoc in lr̄a ſunt auctes ¶ Item ois creatura rōalis eſt filius dei p adoptōem vel pōt eſſe. xp̄us non pōt eſſe filius adoptōis ex ꝓcedēti. q. ḡ non pōt dici vr̄ eſſe creatura ¶ Itē ſi xp̄us eſt creatura ⁊ xp̄us eſt filius dei. ḡ filius dei eſt creatura. modus arguēdi eſt bon' q⁹ medio exñte hoc aliq̄d neceſſe ē extrema ꝓiūgi. ḡ ⁊c.

¶ Preterea nihil creatū dr̄ de xp̄o. ꝓbo. q⁹ nihil eſt creatū in xp̄o niſi nā hūana iſta nā non dr̄ de xp̄o ḡ ⁊c.

¶ Hic dicitur q⁹ iſta ꝓpō xp̄us eſt creatura eſt negāda q⁹ cōicatio idiomatū ñ ſit in his vbi eſt repugnantia ꝓpietatis vnius nāe ad aliaz nām. talis eſt hic. q⁹ creatura includit inceptōem eſſe ⁊ ita repugnat eternitati que eſt ꝓpetas filij dei Cōtra non pluſ repugnat illi nāe eſſe p' non eſſe vel incipe eſſe poſt nō eſſe q̄ nō eſſe poſt eſſe vel etiaz deſinere eſſe quia vtrūq; repugnat eternitati ꝛ xp̄s ꝓcedit moztu' cū tn̄ moztuū eſſe dicat non eſſe poſt eſſe q⁹ non viuere poſt viuere. ⁊ viuere viuētibus eſt eſſe ². de aia. igr̄ ⁊c. Preterea moztale ⁊ imoztale ita oppoñunt formalr̄ ſicut creatū ⁊ increatū. et tn̄ ambo dicunt de xp̄o ¶ Preterea ita formalr̄ nāe create repugnat eē creatozē vel eternā. ſicut repugnat eterno incipe. ḡ eq negabit xp̄m eē creatozē ꝓpt̄ repugnantiā ad vnā nām. ſicut eſſe creaturā ꝓpter repugnantiā ad aliā.

¶ Aliter dicitur q⁹ non ſit cōicato idiomatū in negatōibus neq; in his que dicūt reſpectū vni' nāe ad aliā nāz. Pri^m^ appz q⁹ alit dicerent abſolute ꝺdicto^a^ de xp̄o. q⁹ nega^a^ aliq̄ ꝓuenit vni nāe cui' oppoſita affirmatō ineſt nāliter rōne alteri'. puta nā diuina eſt eterna nā hūa^a^ non eſt eterna. ſed ſi p hoc xp̄s diceret ñ eternus. xp̄us diceret eter' ⁊ nō eter'. negatōes ḡ que inſunt rōe alteri' nāe. ſ. hūane q⁹ inſunt fm̄ q̄d puta cū detria' tōe diſtrahēte ñ denominat ſimplr̄ illō de quo dicunt ¶ Silr̄ ². ſ. de dicētibus reſpectū vni' nāe ad aliā. declarat. non eni ſi nā hūana eſt aſſūpta. dr̄ xp̄s aſſūptus. creatura. n. non tm̄ icludit negatō nē. ſ. nō eſſe añ eſſe. ſed includit reſpectū vni' nāe ad alterā ſicut ad illā a qua accipit eſſe. ḡ iſta nō dicent de toto. Cōtra ſicut creatura dicit reſpectū vni' nāe ad aliā ut nāe hūa^a^ ad diuinā: ita vr̄ q⁹ creato⁹ dicat ecōuerſo reſpectū nāe diuine ad humanā. ḡ ſi iſta q̄ dicūt reſpectū nō dicant de toto. xp̄us non erit creato⁹. negatio ēt aliq̄ pōt inueniri q̄ ipoꝛtet p hō nomē qō eſt creato⁹. puta nō accipe eſſe poſt non eſſe ab alio ſicut in hoc nomie creatura. igr̄ ſicut xp̄us non dr̄ creatura ꝓpter negatōez incluſā. ita nec dicet creato⁹ ꝓpter eandē rōem ¶ Preterea xp̄s eſt minoꝛ pr̄e. hoc ꝓcedit abſolute. ⁊ dr̄ Jo. xiiii. ⁊ tn̄ hoc dicit reſpectū vni' nāe ad aliā. q⁹ nō eſt mioꝛ patre niſi fz nāz humanā. ḡ ⁊c.

¶ Aliter dicitur q⁹ ꝓpō eſt ſimplr̄ ꝓcedēda ſi bn̄ intelligat. negabat tn̄ cōiter a ſanctis ꝓpter hereſes hēticoꝝ dicentiū xp̄z eē purā creaturā cū q̄bus noluerūt ſancti cōicare in fmōe. Qō aūt abſolute de vtute fmōis poſſit ꝓcedi ꝓbat per Damaſ. 50. qui dicit q⁹ xp̄s eſt creat' ⁊ increat' paſſibilis ⁊ ipaſſibilis. ⁊ p eundē c. xcvii. ꝓcedit creatura dei. Et p Aug'. de ſermōe dñi in mōte. voluit eē creatoz

qui est creator. Et Hiero. sup epl'am ad ephi. sup illud ipius structura sum'. dic̄ multi timore trepidāt ne xp̄m creaturā dicere ꝓpellāt. nos aūt ꝓclamam' non esse piculū dicere xp̄m esse creaturā.

Cui ista opinio nō plz pōt dicē ipiā esse falsaz ꝓpt istaz rōem qz creari dic̄ quoddā fieri ita ꝙ vltra fieri addit aliq̄d ꝛ q̄tū ad respectuz quē dicit fieri ad cām efficientē. ꝛ q̄m ad illū respectū quē dicit ad oppositū p̄cedens quo ad primū fieri respicit efficiēs in cōi. sed creari ꝓprie respicit primū efficiēs ut imediate ꝓducens ita ꝙ nihil dr̄ ꝓpe creari nisi qō a solo p° efficiēte imediate ꝓducit ad esse q̄ ad 2m̄ fieri dat intelligē oppositū ꝓcedēs q̄lecūq; siue positm̄ siue puatiuū. sz vltra hoc creari ꝓprie sūptuz addit ꝙ oppositū imediate p̄cedēs sit ꝺdictoriū. puta negatio nō in aliquo subiecto. ita ꝙ nec puatio nec ꝺriū hoc mō creari stricte accepto illō dr̄ stricte creatura qō accipit esse a primo efficiēte imediate ꝛ post oio non esse. siue post puz nihil. ꝛ sic non eēt dubiū xp̄z non esse creaturā qz nec hūana nā in x° est sic creatura. ipsa. n. non a solo primo efficiēte imediate ꝓducebat in esse sed ēt a matre q̄ alīq̄ cālitatē habuit respectu eius nec ēt post oppositū ꝺdicto' qō ē oio nō ens vel nihil sed post opposituz puatiue qñ. s. mā corpis trāsmutabat a forma sanguis ad formaz corpis organici aiati. hoc. n. mō solūmō angeli ꝛ aia intellectiua ꝛ gr̄a ꝛ quedā hi' que de nihilo ꝓducunt a primo efficiēte dicunt creari. alio° genꝰ alius accipit creari ꝓut dicit habitudinē ad primū efficiēs. sz non ut imediate ꝓducēs excludēdo oēm cāz dicit ēt ordinē ad oppo' p̄cedens. s. negatōez sed nō excludēdo ꝙ sit in aliquo susceptiuo. ꝛ a creari hoc mō generali' dicto dr̄ creatura generaliꝰ de oīb' alīs a deo p̄ter q̄ de xp̄o. oia. n. alia a primo efficiēte recipiūt esse ꝛ dicunt creari. licz etiā sint effectus aliaz cāz non tñ dicūt aliaz cāz creature qz creatura ista mō non dicit relatiōem ad aliquā cām 2am̄. accipiūt ēt esse sui p̄m̄ post non esse siue illud sit nihil siue in aliquo susceptiuo. Esse aūt primū alicui' dupl'r pōt intelligi vel illud q̄ totū dr̄ ꝓmo ens hoc est adequate sicut hūanitas dr̄ ꝓmo ens corpis organici aiati. qz hoc totū esse qō ꝓsurgit ex vnione istaz ptiū est esse adeq̄tuz totius. alio° esse ꝑmū alicui' pōt dici eē ꝑme ptis alicui' in illo toto puta si corpus organicū p̄cederet duratōe aiatiōez ꝑmū esse hois h° mō eēt eē corpis organici. quecūq; g̃ creatura accipit eē primuz altero istoz duoz mōz post nō esse. vl totale vel ptiale prime ptis. ꝛ iō si corp' organicū fuisset ab eterno inaiatū. ꝛ in tpe aiaret totus hō diceret creatura licz non accepisset totū eē post non eē qz eē alterius ptis est eternū. sed primū ee totale. xp̄us aūt nullo mō accepit ꝑmū eē sui post non eē. qz neq; primū esse totale qō resultaret ex nā diuina ꝛ humana qz nullū tale est ꝓz Damas. c. xlix. qz tūc nō maneret ibi iste nāe nisi ꝓfuse. sz sicut sunt due distincte nāe ita duo eē distincta. neq; primū eē ptiale ut eē vbi qz illud ē eternū. deficit g̃ sibi habitudo illa quaz necessario dicit creatura ad oppo' p̄cedēs que est ꝙ post nō eē sequat eē vel p̄m̄ ptiale si nullū hz totale. vl eē totale ipi' qō creat. sic nec est in ꝓposito.

Contra istam rōem obj̄ cit sic. ꝺa q̄cd ē termi' alic' mutatōis pōt eē ēin' creatōis. nā hūa' in x°q; ēmiauit genera tōez pōt eē ēmi' mutatōis gnāl'r dicte. ꝛ p ꝓns pt eē ēmin' creatōis gnāl'r dicte. g̃ xp̄s ꝑm q̄ hz eā ē creata. nō. n. vr̄ ꝙ creatio pl' respiciat ꝑmitatē eē ꝓ ēmino suo q̄ q̄cūz alia mutatio ꝓ ēmio suo. cū ipa possit hr̄e ꝓ ēmio q̄cq̄d pōt alia mutatō hr̄e ꝓ ēmio suo. ꝗ xp̄s ve dr̄ mortuus qō ve dicit puatōez eē. ꝛ puatōez ꝑmi eē vt vr̄ qz nō mag' vnū oppo' pōit acqsitiōez ꝑmi eē ꝙ aliud puatōnez ꝑmi esse

Ad primū cōcedo q nā hūana pōt ter minare creatōez generalit dictā ⁊ termi nauit eā ut ipa vere dicat creatura. nec tñ ꝓpter ipam xp̄us dr̄ creatura q2 esse ꝓpriū vel primū huius nāe sequit eē p̄ mū xp̄i q2 esse vbi ⁊ aliud esse pmū nō potest xp̄s hre. Et cū dicit q ista muta° ſ. creatio nō magis ponit primū esse ter mini acq̄rī q̄ aliq̄ alia mutatio. dico q hoc est falsuz q2 istā specificatiōez addit creatio vltra alias mutatōes. ut sicut ali quid nō esset creatura si esset tm̄ a 2ª cā p eo q creari dicit respectū ad pmū effi ciēs. ⁊ tñ potest dici genitū respectu cāe scōe. silr licet p generatōez acq̄rat aliq̀ esse simplr si tñ illud non sit pmū eē ge niti ⁊ etiā primū esse geniti sequat non esse tale genitū non dī creatura. ⁊ iō nō sequit xp̄s est genitus put predicatū ꝓue nit ei rōe nāe hūane. ḡ est creatus nec ēt in alijs sequit formalr. ignis est genitus ḡ est creatura generalit nisi gra māe q2 esse simplr terminās generatiōem ignis est primū esse ipsius q̀ dr̄ genitū. Ad 2m dico q mortuū non ꝑuat primū esse christi. sed eē simplr q̀ est viuere. ita ēt generari dicit acq̄sitōem eē simplr ſz ñ necessario primi esse. vñ vere ꝓcedit xp̄s mortuus. sicut genitus tpalit non tñ ꝓce dit annihilatus. q2 sicut non dr̄ creatus ita non dr̄ annihilatus. q̀. n. opponit creatōi dicit ānihilatōem primi esse.

Ad istam conclusi

onē etiā ponit alia rō talis q2 illō denō minatm̄ q̀ natū est denoiare generalit multa. puta totū ⁊ ptem. accñs ⁊ subie ctū. non denoiat totū p ptem. neq; sub iectū p accñs. sicut vnū q̀ natū est dici de subiecto ⁊ accñte non denoiat forma liter subiectū p accñs. non. n. dr̄ ſoz. vn° vnitate accñtis ut albedinis. ita q si al bedo sit vna ⁊ soz. erit vn°. ⁊ si albedies plures soz. plures. q2 soz. est tm̄ vnus. ḡ cū hoc q est creatura natū sit dici gene ralit de entib° tam de ſuppoſito q̄ de nā non denoiabit ſuppoſitū rōe nāe nisi cō ueniat ſuppoſito ꝓpria ōnoiatōe nullo aūt mō ꝓuēit huic ſuppoſito nisi q2 de noiat ipam nām ⁊ per ipsā non pōt de noiare ſuppoſitū. igr̄ cē Et p h° patet quare xp̄us dr̄ genitus tēpalit ⁊ non cre atura q2 generari denoiat nām ⁊ media te nā natū est denoiare ſuppoſituz. crea tura nata est denoiare vtrūq; ꝓpria de noiatōe ⁊ ita neutrū est ibi ratio qua re ſpectu alteriꝰ.

Ad argumenta

Ad p mum dico q illud q̀ natū est denoiar̄ ſuppo ſitū rōne nāe potest dici de isto ſuppoſi to puta viuere. intelligere. comedere cē. sed creatura non est tale denoiatm̄. Exē plū hō fm caput dr̄ crispus non tñ fm caput dr̄ triangulat° vel rotundus. quia pmū denoiatm̄ natū est denoiare ptem ⁊ per illā totū. 2m vero non. ita esse crea torē natū est denoiare nām ⁊ ſuppoſitū rōne nāe: non sic creatura. Alr potest dici fm pmā rōem positā ad q̄nem. q creator non dicit aliq̄d repugnās nāe vl huic ſuppoſito sicut creatura. creare. n. est dare esse pma cālitate post non eē. h° xp̄o non repugnat. creari est accipe esse primū a pmo efficiēte post non eē. hoc xp̄o repugnat. Ad aliud cōcedo q hō predicat aliq̄d de xp̄o ⁊ illud est creatū ⁊ creata ita q de illa nā vere dr̄ creata sed non sequit ergo de xp̄o si. n. medius accipit in maiori in abstracto. ⁊ in mio ri dicat de xp̄o in cōcreto erūt quatuor termini. Ad aliud pōt dici q est hō cre atus ita q ly creatus distrahat ibi p h° q est hō ut dicat creatus hō. ⁊ tunc non sequit ergo est creatura. sed est fallacia fm quid ⁊ simplr. sicut hic ſoz. factus ē albus ḡ est factus. Alr potest dici q di uisio est insufficiēs. q2 lz quodcūq; vnū diuidat in se per alteꝛ istoꝛ non tñ q̀ in se iplicat duo. ſ. naturā ⁊ ſuppoſituz q2 rōne nāe repugnat sibi vnū ⁊ ratōne ſuppoſiti repugnat sibi aliud. Ad aliō

dico q̄ quecūq; quidditas in abstracto
ptinens ad q̄cūq; genus hz creaturaz
p̄ supiozi denoiatiue sicut ⁊ hoc q̄ est
esse effectū. sed non oīe p̄creti cuiuscūz
generis hz creatū p̄ supiozi: sed tm̄ illō
concretū cuius p̄imū esse est eē illi⁹ de-
noiati. i. cuius p̄imū eē est creatū sz eē
p̄muz xp̄i non est creatū nec p̄imū to-
tale nec p̄imū ptiale sicut esse creatura
non est supius ad eē albū ut ꝓpter hoc
dicat soz. est creatura q̄ albedo ē creata
sed ex illa rōe p̄ozi. vñ licet de albedie di
cat creatura non tm̄ de albo si albū nō ē
esse p̄imū illius de quo dr̄. Ad aliud
pz q̄ dr̄ genitus ⁊ ꝓceptus q̄ ista nata si
denoiare totū ratōne nāe ita q̄ respectu
istoz nā est ut quo respectu totius. non
sic aūt respectu hui⁹ p̄dicati q̄ est eē cre
atura. oporteret. n. q̄ ꝓpria denoiatiōe
diceret de suppōsito alia ab illa qua dr̄
de natura. aut saltem cōpeteret suppōsi
to rōne p̄imi esse eius.

Secundo queri
tur vtz xp̄s fm q̄ hō sit crea-
tura. q̄ sic vr̄ q̄ fm q̄ hō est aliq̄d non
increatū q̄ tunc hō p̄dicaret idē de xp̄o
q̄ deus quod est falsuz. g̃ p̄edicat aliq̄d
creatū. g̃ ē creatura. Preterea 5°. phy.
q̄ ꝓuenit toti fm ptez dr̄ de toto. sicut
hō sanat q̄ tozax sanat. g̃ cū nāe hūane
ꝓueniat eē creatur̄. hoc dicet de xp̄o. et
maxie cū determiatōne illi⁹ nāe. g̃ silr di
cet q̄ xp̄us est creatura fm q̄ hō sic sim
plr vez est dicē q̄ hō sanat fm tozacez.
Contra si fm q̄ hō est creatura. g̃ fm q̄
iste hō q̄ non est ali⁹ hō q̄ iste hō. sz si
fm q̄ iste hō est creatura iste hō est crea
tura. pbō p̄ntie q̄ de eo q̄ sequit redu
plicatōem absolute pōt enūciari p̄dica-
tū. sicut si hō fm q̄ colorat⁹ vr̄ coloratū
vr̄. g̃ si fm q̄ iste hō est creatura ve iste
hō est creatura. p̄ns est falsuz q̄ fm Da
mas. 50. c. Iste puer creauit stellas. g̃ est
creator ⁊ ita non est creatura. Preterea
si xp̄us fm q̄ hō est creatura. igr̄ simplr
est creatura. p̄ns est falsuz ex p̄cedēti. q.
pbō p̄ne q̄ q̄ō enūciat de suppōsito cū
reduplicatōe ipēi enūciat ō eodē simplr
sicut q̄ō petrus est ingtuz hō ergo petr⁹
est simplr. ita in ꝓposito. igr̄. nē.

Respondeo q̄n ꝓpō affir
matia est fal
sa ex repugnātia extremoz q̄cūq; deter
miatōe vel reduplicatōne addita q̄ non
tollit repugnātia eoz non tollit rōnem
falsitat illius. reduplicatio ät ꝓprie sū-
pta non diminuit altez extremū q̄ est
determiatio extremi ad extremū. g̃ ipsa
non verificat aliq̄ ꝓpōez que sine redu-
plicatōe fuit falsa. tm̄ si addat alr̄i extrēo
ut p̄dicato aliq̄d distrahēs ipz ut distra
ctū non repugnet alteri extremo sicut p̄
us repugnauit non distractū. pōt ꝓpō
cū tali determiatōe distrahēte esse vera
⁊ non sine ea. sic si albū simplr r̄pugnet
ethiopi ⁊ ꝓpter hoc erit hec ꝓpō falsa
ethiops est albus. ⁊ hec ethiops inḡtū
hō est albus. addito tm̄ eo q̄ō est fm dē-
tes ad predicatū p q̄ō distrahit ipm p̄e
dicatū ⁊ tollit repugnātia eius ad sbm.
ꝓpō est vera que tm̄ sine additōe nō fuit
vera. Ad ꝓpositū si fm q̄ hō accipiat
ꝓprie reduplicatiue neutz eoz distrahr̄
⁊ ita non tollit repugnantia siqua est. et
ita non magis est ista vera. xp̄us fm q̄
hō est creatura q̄ ista. xp̄us est creatura
q̄z vtrobiq; manet eadē rō falsitatis. sed
si addat ista determiatio. fm q̄ hō. alr̄i
extremo. puta p̄dicato ut distrahat ipz
respectu subiecti. tolleret illa repugnan-
tia p̄dicati iam distracti ad subiectū q̄
fuit p̄dicati simplr sumpti ad subiectuz
hec g̃ ꝓpositio accipiēdo fm q̄ ꝓpe vt ē
nō inherētie reduplicatōis p̄dicati. falsa
est. fm aūt q̄ specificat siue distrahit ip
suz p̄dicatū ut notet creatōem fm quid
sic pōt ꝓcedi q̄uis tm̄ sit ipropa ⁊ expo-
nēda p ista. xp̄us fm hūanitatē est crea
tura. Exemplū hui⁹ pz in illo exemplo
de ethiope ꝓparato ad albedinez. q̄ sic
ista est falsa ethiops est albus. ita ista

ethiops fm q̄ habēs dētes est albus. fz q̄ ꝓpō est ꝓprie reduplicatiua. ista tn̄ ē vera ethiops est albus fm dētes. ⁊ hoc fm q̄ habēs dētes. si istud q̄ distrahat p̄dicatū. tn̄ sic non est ꝓpa.

Ad argumenta Ad pm̄ p̄ncipale dico ꝯcedēdo q̄ est aliq̄d ⁊ pōt cōcedi q̄ est aliq̄d creatū fz q̄ hō q̄ tūc distrahit predicatū p ly fm q̄ hō. sicut ethiops est albus fm dētes. sz tūc nō sequit simplr. g̃ xp̄s est creatura. sicut nec alibi g̃ est albus sed ē fallacia fm q̄d ⁊ simplr vel dici pōt q̄ est aliq̄d icreatū q̄ aliq̄d ibi non stat tm̄ p nā sz p denoiatiuo illius. s. nāe. illud aūt aliq̄d pōt dici increatū rōe suppositi q̄ denoiat a nā. nec sequit q̄ idē p̄dicaret hō de xp̄o q̄ deus. q̄ ut deus p̄dicaret de ipso xp̄o esse increatū p se ⁊ eēntialit. hō aūt tm̄ denoiatiue Ad aliō dico q̄ si opposita possūt ineē fm diuersas ptes neut̄ denoiat to[m] ex vi fmonis. sed vtraq̄ est falsa sic̄ pz de scuto c' vna medietas est alba ⁊ alia medietas est nigra. falsuz est. n. enūtiare siū albū siue nigrū simplr. nec phy. 5° phy. curauit de logica sed de ipsa realitate fz q̄ aliq̄d dr̄ triplr moueri. Q̄n tn̄ aliq̄ō p̄dicatū natū est ineesse toti p aliq̄ ptem quia. s. sibi precise ineſt. tunc ex hoc q̄ denominat partem sequitur q̄ denoiat totū q̄ denoiat ip̄m sicut natū est ipsuz denoiare. quēadmodū visio nata est in esse aiali p̄cise fm oculos. ⁊ iō si fz illos insit de vtute sermōis ineſt toti. ita si sanari natū est p̄cise vel p̄ncipalr ineē hōi fm toracē. hoc est fm coz. q̄ intelligo p toracē. pōt sic dici aial sanuz simplr. q̄ torax est sanuſ. si tn̄ fm alia ptē eque sit natū ineſse hoc ⁊ oppositū fm q̄ denomiat hāc ptē non dr̄ simplr aial sanuz. q̄ tūc duo opposita possūt sit denūtiari de eodē. Jta ad ꝓpositū dico q̄ si creatura non est nata enūciari de toto rōne partis nisi forte illius ptis a qua totū hz eē primū. vel rōe totalis eē totius. ⁊ humanitas vel nā hūana in xp̄o non sit p̄mū esse christi. nec eē totale eius nō pōt de xp̄o rōne nāe create enunciari h° q̄ō est creatura. nz simplr nz cū reduplicatione. Et si obȳciat q̄ duo opposita cōcedunt eē vera de xp̄o. sicut mortale ⁊ ī mortale. passibile ⁊ ipassibile. g̃ creator ⁊ creatura. Dico q̄ ꝯdicto[a] nūq̄ ꝯcedūtur esse vera de xp̄o sicut nec de quocūz alio. q̄ ⁊ si rōne duaꝝ nāꝝ oppositē p̄prietates affirmatiue dicant de toto. q̄a sufficit ad hoc q̄ affirmatia habeat aliquā causaz veritat̄ fm quā possit ineē subiecto. tn̄ negatiue illaꝝ affirmatiaꝝ simul eidem ineē simplr est impossibile ⁊ ita ꝯdictoria nūq̄ sunt simul vera. immo sicut est passibilis ⁊ impassibilis. ita falsum est ipsuz non esse passibile. ⁊ silr ip̄m non eē impassibilem.

Tertō queritur vtz xp̄us incepit eē. q̄ sic vr̄. quia xp̄us noiat suppositū duaꝝ nārū fm Damas. c. xlix. sed suppositū duarū naturaꝝ incepit eē. g̃ ⁊c. Preterea quod incepit eē fm eē substātie incepit eē simplicit. quia eē substātie est eē simplr. xp̄s incepit eē fm eē humanū quod est esse substātie. igr̄ ⁊c. Preterea q̄ō generat incipit eē simpliciter. q̄ fm Aristo. 5°. phy. generatio est a non eē ad eē simplr xp̄us generabat. igr̄ ⁊c. Preterea v̄buz incepit eē homo. g̃ xp̄us incepit eē. pbatio ꝓñe. q̄ q̄n de aliquo dr̄ incipe determiatū p aliquod predicatū de illo toto dr̄ incipere. sicut si sor. incipit eē albus. sor. albus incepit eē. g̃ silr in ꝓpōsito. Contra. Jo. viii. anteq̄ abraham fieret ego sum. g̃ ab eterno. g̃ non incepit eē. Jtem Damas. c. 50. homo ille fuit sine p̄ncipio sz inceptō ponit p̄ncipiū. g̃ nō incepit eē.

Hic sunt duo con sideranda: vnū ex parte subiecti. aliud

ex parte predicati. ¶ Ex parte subiecti an totū ens per accns possit stare respectu huius predicati rone sue voluntatis an rone partis formalis. an precise rone partis principalis. sicut si for. albus dicat incipere eē. vtrum subiectū possit accipi respectu predicati pro toto ente per accidens. an p ipsa albedine. ut. s. totus dicat incipere quia albedo incipit eē in toto. vel solū potest accipi p ipso subiecto de quo dr albedo. Et quia hec difficultas non videt eē in subiecto respectu aliorū predicatorū ideo videtur eē difficultas ex parte predicati vz an inceptio enūciata per predicatū tale significet inceptonem totius ratione totalitatis sue vel ratione alterius partis. ⁊ si ratōe partis cuius partis: videt q de vi sermonis non possit respectu huius predicati subiectū magis artari q respectu alterius p dicati. ꝺa quod ponit in vno extremo non determinat illud quod ponit in altero extremo. posset aūt respectu alterius predicati accipi fm rōem totalitatis sue siue fm rōnem partis formalis. ut sicut si albedo faceret per se vnū cum homie eēt hec per se primo modo homo albus est coloratus. licet hec non eēt per se coloratum est homo. quēadmodū ista est per se scōo modo animal ratōnale est risibile. licet hec non sit per se aliquo mō animal est risibile. Ita si christus imponatur ad significandū verbum hominē scōm Damas. xlvi. c. poterit de hoc subiecto predicari aliquid vel ratōne totius vel ratione partis alicuius. sicut igit si christus scōm humanitatē est mortuus christus est mortuus. ita si scōm humanitatem incepit eē. christus incepit esse ita q si hoc predicatum possit vere enunciari de hoc subiecto ratione illius pris subiecti videt q simpliciter possit enunciari de eo. ¶ Restat ergo q totum sit ex parte predicati. vtrum incipere eē dicat inceptionem scōm primum eē eius de quo dicitur. vel scōm quodcunq eē simpliciter illius. quia si primo modo ista propositio est falsa sicut ⁊ illa christus creatur. si scōo modo cum quodlibet eē substātie sit eē simpliciter. ⁊ christus incepit eē scōm esse humanū quod est esse substantie. christus incepit eē simpliciter scōm magis videtur eē de virtute sermonis. quia sicut esse 2ᵐ enunciat eē simpliciter ⁊ non ex vi sermonis: primum eē illius de quo dicitur si subiectū habeat plura esse sicut christus. Ita ⁊ incipere determinatum per scōm eē videtur dicere inceptionem ineſſe simpliciter non autem in esse primo illius subiecti. simpliciter ergo de vi sermonis posset concedi: q christus scōm q importat hoc quod est verbum homo. incepit esse hoc est. habet aliquod esse simpliciter quod prius non habuit licet illud non sit primum esse christi. ¶ Hoc modo etiam posset cōcedi ista propositio. iste homo incepit eē de subiecto nō determinante suppositum. quia non in natura diuina sed ut in natura humana verū est enunciare inceptionem simpliciter illius subiecti ita q non debeat concedi filius dei incepit esse. sicut christus vel iste homo incepit esse. quia esse humanum est esse simpliciter christi: vel istius hominis. non autē est esse verbi simpliciter. quia licz de verbo dicat esse simpliciter quia esse substantie non tamen est esse simpliciter verbi quia. respectu verbi est esse quasi aduenticium ⁊ q. esse accidentis respectu subiecti. non autez est ita aduēticium esse respectu christi vel respectu istius hominis. ¶ Et si dicas q iste homo non potest supponere nisi pro supposito nature diuine dico q verum est. tamen potest supponere pro illo ut est suppositum in natura humana. sicut sortes albus supponit p supposito substantie tamē ut in albedine exns. Sācti tñ noluerunt concedere istam ꝓpōnem

ꝓpter hereticos qui dixerūt xp̄m simpliciter incipe q̄tum ad p̄mū esse: ponēres eū esse puram creaturā. sed incipe esse nō importat hoc quod est creatura.

Argumenta patent q: ꝓcedunt fm q̄ de xp̄o rōe duaꝝ naturaꝝ dicunt ꝓprietates vtriusq; nate ⁊ ita rōne nature diuine ⁊ humane potuit simplr incipere.

Solet etiā queri. Circa istā di. xii. in qua mgr agit de ꝑditōibus nāe assūpte queritur vnum. vtrum. ſ. xp̄s potuerit peccare. q̄ sic. Joan. viii si dixero q̄ non noui eū ero silis vobis mendax. sed potuit dicere ⁊ dixit totā istā oro̅em ḡ potuit dicere partē. ḡ potuit dicere nō noui patrē ⁊ mētiri ⁊ per ꝯs peccare.

Preterea. iii. de li. arb. melior est nā que peccare pōt q̄ illa que peccare non pōt sed xp̄us assūpsit nām nostrā optimā i optimo sui. igit assūpsit eam ut potentē peccare. ḡ potuit peccare in ista nā Itē qō quis pōt si vult pōt simpliciter. q: fm Aug. de spū ⁊ aia. hoc est in ptāte hois ut faciat ⁊ sumit ab Anſel. 2°. cur deus hō. c. i. vel. x. sed xp̄us potuit ꝑccare si voluit q: velle peccare est peccare. ḡ potuit illud simplr. ḡ. ⁊c Cōtra si potuit peccare ḡ potuit dānari. ꝯs est falsuz. ḡ ⁊ añs. ꝯa est manifesta. q: ꝓpter pctm̄ q̄libet dānat qui dānat. Itē xp̄us semp fuit beatus. ḡ non potuit peccare nec dānari. ꝯa est manifesta. q: ꝓuatia opposita nō sil insunt magis q̄ ꝑdictoria. q: sūt imediate opposita circa aptū natū.

Respondeo hic sunt due difficultates vna q̄o beatus non pōt peccare. Alia q̄o xp̄us cū esset viator potuit habere nām ipeccabilē cū beatis Primꝰ articulus ptinet ad 4m̄ libz. de hoc ibi.

De secundo dico q̄ cū xp̄us in ꝑmo instāti vnionis ei⁹ cū deo fuit beat⁹. ⁊ beatitudo abstulit sibi omnē peccabilitatē vel possibilitatē peccandi que pōt auferri ꝑ beatitudinē. licz cū h° dispēsatiue staret ptās merēdi. plenitudo. n. glorie qua ipse fuit ꝓiūctus fini non min⁹ q̄ alius beatus licz potuit mereri eque excludit omnē ptātez in eo auertēdi a fine sicut in alīs. Illi tn̄ qui dicunt q̄ ex vi vnionis necesse fuit nām vnitā frui haberēt coñter dicere q̄ nō solū ex plenitudine glorie fuit ipeccabil⁹ sed ex vi vnionis. hoc aūt imꝓbatuz est supra.

Ad primum argumentū. dico q̄ xp̄s potuit dicere ⁊ dixit totā illā oro̅em. ⁊ ꝑ ꝯs ptē eius. q: ibi est ꝯa necessaria. ꝓferēs. n. illā ꝑditōa lē, ꝓfert vtrāq; cathegoricā. sed hoc fuit tantū māliter dicē sed nō potuit dicē. i. asserere illā ptē. q: hoc non poterat esse nisi intellectus ei⁹ posset decipi si acqesceret. vl ai signū volūtarie, platū discoꝛ dare a significato quoꝝ neutꝝ pōt esse i pfecte beato q: vtrūq; est ipfectōis. vnū moralis altez nālis. Ad 2m̄ dico q̄ nā quā assūpsit erat de se possibil⁹ peccare. q: nō erat beata ex vi vnionis ⁊ habuit li. arbi. ⁊ ita vertibile ad vtrūlibz sed ꝑ beatitudinē est ꝓfirmatū a ꝑ° instāti ut sit ipeccabile sic beati sī ipeccabiles. Ad altez dico q̄ illa maioꝛ ē falsa de vtute fmonis q: nōt vnā cathegoricaz seq̄ ad vnā ꝑditōalē q̄ ꝑditōal⁹ ē nccia. ⁊ cathegorica sequēs ē ptingēs ⁊ ex nccio nō seq̄t ptingēs illa ꝑditōalis q̄ existit i ꝑditōali totali ē nccia. q: añs includit ꝯs. velle eni respectu h°q̄ ē peccare icludit posse q: velle nō tm̄ ē posse h° sz agē. ꝯs ār ē ptingēs q: alicui nāe cōuenit: alicui nō. Si tn̄ ista maioꝛ debeat aliq̄ mō vīficari oz eā exponere ut añs illius ꝑditōalis totalis habeat aliquā determiatōez sine q̄ ꝯs nō sequit ex eo. ⁊ dz illa determiatō esse ista qō quis potest si vult ⁊ debz vl

poteſt illud velle poteſt ſimplr. ſine iſta eni determiatõe non ſequit ꝓñs. puta ſi non poteſt hoc velle niſi ex ſuppone im poſſibilis. qõ aũt eſt poſſibile ex ſuppõe impoſſibilis non eſt poſſibile ſimplicit Sic aũt mino2 eſt falſa xp̃us potuit vel le peccare quia ſicut non poteſt peccare ita nec velle peccare.

PReterea ſciẽ dum eſt. Circa iſtã diſ. xiii. in quã mgr̃ determiat de ꝓgreſſu xp̃i q̃tũ ad eius ꝙuerſatiõez ⁊ opatõem querunt q̃tuo2. Primo vtr̃ chriſto potuerit cõferri ſũma gr̃a q̃ po tuit ꝓferri creature. 2° vtr̃ de facto fu erit collata aie chriſti ſũma gr̃a poſſibi lis ꝓferri creature. 3° vtr̃ poſſibile fue rit voluntatẽ aie xp̃i hr̃e ſummã fruitõ nẽ poſſibilẽ nãe create. 4° vtr̃ aia xp̃i potuerit ſũme frui deo ſine ſũma gr̃a.

CIrca prmum Arguit q̃ non aia chriſti non poteſt eſſe ſummũ gratificabile. qz non eſt ſumma nãe itellectual. igr̃ nec ſũmã gr̃am potuit recipe. ꝓbã ꝓñtie. qz nã in tellectualis excellẽtio2 eſt capax maio2iſ pfectõis ⁊ excellẽtio2is: qz capacitas per fectõis eſt ſm gradũ nãe pfectibilis. Dic dr̃ q̃ aie xp̃i dabat habitus quidaz ſup natural̃ per quẽ augebat capacitas illi nãe ut ſic poſſit recipe maio2ez gr̃am.

Contra nã excellẽtio2 fuit capax eiuſdẽ habitus vel alteri pfectionis. ⁊ p iſtũ eſ ſet capax maio2iſ gr̃e ⁊ ita ſemp natura excellentio2 eſt magis gratificabil̃ q̃ nã iſta ſiue ex habitu ſiue ex ſe. ⁊ ita ſi pro portio eſt pfectibil̃ ad pfectõem nũq̃ po teſt iſta habere maximã gr̃am poſſibilẽ cõferri creature. Preterea nec põt ibi ꝓferri ille habitus. qz cũ gr̃a ſit act̃ pri mus ſupnãlis non preſupponit aliquez aliũ actũ p cuiũ ſupernãlem. Preterea gratia quã aia chriſti potuit recipe ne ceſſario eſſet finita ⁊ in certo gradu qz i facto eſſe ⁊ non in fieri. ſed vltra iſtum gradũ poſſet fieri gr̃a maio2. ꝓbo. qz ſi intelligat gratia in aliq̃ gradu maio2i ñ ꝓpter hoc intelligit infinita ſed finita. gradus finitus non repugnat pfectioni creature. g̃ non eſt ꝙdictõ fieri aliq̃d pfe ctiuſ iſto. ⁊ illud non eſſet aliq̃ forma in ſpẽ alia a gratia. qz iſta ſpẽs eſt ſupma in pfectõibus ſupnãlibus. Preterea ſi gratia aie chriſti eſſet in termio ut non poſſet oio maio2 illa eſſe. aut hoc eſſet ꝓpter rõez forme in ſe: aut ꝓpter aliq̃d ex pte efficiẽtis: aut ſuſceptiui. Nõ ꝓmo mõ qz ipſa eſt pticipatio charitatis infi nite ⁊ ita põt in infinitũ creſcere añq̃ ꝛ ueniat ad charitatẽ quã pticipat. Nec 2°° qz efficiẽs eſt infinitũ. Nec 3° mõ qz forma recepta ſemp ampliat capacitatẽ recipiẽtis qz charitaſ dilatat. Preterea ſi poſſet hr̃e gratiã ſummã creabilẽ tũc poſſet haber̃ gratia cui nulla eſſet equa lis. ꝓbatio ꝓñe qõ p ſuphabũdantiã dr̃ vni ſoli ꝓuenit. 5. thopico2. ꝓñs ẽ falſũ qz poſſet deus aliã nãm hũanaz equalẽ vel angelicã nãm aſſumere ⁊ ei cõferre equalẽ gr̃am. Cõtra iſta nã potuit aſ ſumi ad ſummã vnionẽ q̃tum ad eſſe. g̃ q̃tũ ad opari. ſũma vnio quãtũ ad op ari non eſt niſi p ſummũ habitũ gratie que eſt ꝓncipiũ opandi. g̃ tã. Preterea nãe intellectuali ꝓuenit q̃ ſit capax gr̃e inquantũ imago dei. ſed iſta natura po tuit eſſe ſũme imago dei. g̃ ſũme capax gr̃e: g̃ potuit ſibi ꝓferri ſũma gr̃a.

SEcundo queri tur de facto. an iſti aie fuerit collata ſumma gratia que potuit crea ture ꝓferri. q̃ non. quia xiii. de trĩ. dicit Aug̃. q̃ beatus eſt qui habet q̃q̃d vult ⁊ nihil mali vult. hoc nõ tm̃ intelligit ꝙ velle actuali qz tũc aliq̃s ſanctus in via poſſet eſſe beatus ꝓ aliquo inſtãte qz ꝓ illo põt habere q̃q̃d vult: ⁊ tunc nihil actualiꝫ mali vult. g̃ intelligit de poſſe velle. ut. ſ. hẽat q̃q̃d põt recte velle. põt

aut michael rette velle hře tantā gr̄am q̄te nāe eius est capax: qz velle libez sp est rectū qñ ꝓformat voluntati nāli que semp est recta volūtas aūt nālis micha elis est ad tantā gr̄am q̄te nature ei⁹ est capax. nā aūt aie christi non est ita excel lens nec p ꝓñs tante gr̄e capax. ꝯ ipsa de facto mō non hz tantā gr̄am q̄tā hz mi chael: si michael est beatus ¶ Preterea non est ponēda tāta gr̄a in aīa christi ni si q̄ta requirit ad beatitudinē illius aie. sed pfecte beatificat si tota inclinatō ei⁹ nālis termiet. pōt aūt pfecte termiari ꝛ si nō habeat ſūmā gr̄am creabilē. cū nō hēat summā inclinatiōez ad illā cū non habeat summā nām. exēplū h⁹. aqua q̄ etaret ꝛ si non esset in cētro qz nō habz summā grauitatē ¶ Preterea ſūma nā non est facta ꝯ nec ſūma gr̄a. añs ꝓbat qz quacūq; nā facta possibile est alterā excellentiozē fieri qz illa possz esse finita ꝓña ꝓbat qz ordo vniuersi magꝫ ꝓsistit in⁹pēbus q̄ indiuiduis. qz magis arten dit pfectio vniuersi ſm spēs q̄ ſz induī dua. ꝯ ꝓuenīēt⁹ vr̄ esse factā ſūmā nām que differret ab alīs nāis ſm spēz q̄ ſu premaz gr̄am esse factā que differret ab alīs gr̄ūs ſm nūez tm̄ ¶ Cōtra Aug⁹. in. xiii. de tri. c. xix. ſūma gr̄a in rebus p tpus ortis est ¶ Preterea Jo. i. vidimus gl̄iam eius. q. vnigeniti a p̄e. h⁹ est q̄lis decet vnigenitū illa est ſūma possibilis dari. ꝯ. Preterea. Jo. iii. non datur ea ſpūs ad mensuram intelligit de xp̄o. Et ibidē de eius plenitudine nos oēs acce pim⁹. gr̄a non ad mēſurā est gratia ſum ma possibilis. plenitudo ēt que pōt ptī cipari ab oi alia gr̄a ſm aliquē graduz. non videt esse nisi in ſūma gr̄a ¶ Item mgr̄ in lr̄a. credendū est deū tantā gr̄az ꝓtulisse illi aie quātaz potuit ꝓferre. tan tā aūt potuit coferre quantū potuit cre are ut ꝓbabitur. ꝯ. ꝛc̄.

Tertio queritur

vtr̄ possibile fuerit volūtatez aie christi habere ſummā fruitōem pos ſibilē nāe create. q̄ non sic. ꝓbat. volūtaſ elicit actū merendi ꝯ ꝛ fruēdi. qz alias ñ ſm actū eiusdē potētie mereret aliquis ꝛ frueret. volūtaſ aūt aie xp̄i non potest habere ſummā rōem actiui in eliciendo actū merēdi qz non pōt hr̄e ſūmā vtutē actiuā que ꝓsequit ipam nām intellectu alē liberā. ꝯ non pōt ſūme frui. Preter ea si tanta gr̄a esset data angelo q̄ta est data aie xp̄i cū ista volūtas angeli sit p fectioz. causalitaꝫ eius actiua esset pfecti oz q̄ causalitas actiua volūtaſ aie chri sti. ꝛ reliq̄ cā ptialis esset eq̄lis vtrobiq; ꝯ totū hoc. ſ. volūtas angeli cū tāta gr̄a posset in maiorē actū fruēdi q̄ volūtas aie xp̄i cū tanta gr̄a. qz vna cā ptiali exi stēte eq̄li. si reliqua ē maioz pōt seq̄ per fectioz effectus. Cōtra possibile est illā aiam habere ſūmā gr̄am. ꝯ ſummā fru itiōem. ꝓña ꝓbat. qz actus nālit elicitus ab aliqua forma equat i pfectiōe illi for me. fruitio est actꝰ ſupnālis ꝛ p ꝓñs elici tus a cā ſupnāli que est gr̄a. ꝛ pz q̄ nālit qz gīa non est formaliꝛ libera. ꝯ ſm q̄ti tatē gr̄e potest esse q̄tas fruitōis.

Quarto queri

tur vtrū aia xp̄i potuit ſūme frui deo ſine ſūma gr̄a. q̄ non. qz gratia requirit ad actū meriti in via ꝯ ad actū fruitōis in patria. ꝓbatio ꝓñe. qz q̄ñ ali qua forma requirit ad aliquā opatiōem ꝓpter impfectiōem alteriꝰ cause ptialis respectu illius opatōis. tanto magis re quirit q̄to opatio est excellentōr. ſz gr̄a requirit cū volūtate ꝓpter excellentiaz in actu merēdi. ꝯ magꝫ requirit ad actū fruitōis qui est excellētioꝛ ¶ Preterea a lioq̄n posset aliq̄s esse ſumme beatus ſi ne charitate qz posset ſūme frui ¶ Pre ea sicut ad opari nāliter req̄rit esse nāle ita ad opari ſupnāliter requirit esse ſup nāle. ꝯ ꝛ ad ſummū opari ſummū esse illud esse ſummū hr̄ p gr̄am ſummā. ꝯ ꝛc̄ ¶ Contra. non se habet ſūma gr̄a re-

ſpectu fruitionis in aliquo genere cauſe niſi efficiēt̄ ꝑ diſcurrēdo. ſed quicquid deus pōt facere p cām efficientē mediā: pōt facē ſine ea. g̃ ſūmā fruitōez quā pōt facē mediāte ſū grā pōt facē ſiñ ea g̃ nē

Ad primam queſti

onē dico q̄ ſummū pōt accipi dupliciter vno° poſitiue per excedentiā ad oia alia alio mō negatiue p non excedi ab aliquo alio. 2°° poſſunt eſſe multa talia ſic̄ ſunt multa generaliſſima quoꝝ qōlibet non habet genus ſupius. ꝓmo° loquēdo dico q̄ deus non potuit cōferre aie chriſti ſummā gr̃am poſſibilē. qz pōt creare eq̄lem. potuit. n. z pōt aliā nām equalem iſti aſſumē z eq̄lē gr̃az ſibi dar. 2°° dico q̄ ſūmā gr̃az creabilē potuit dar huic aie Ad qō oñendū ꝓbo duo. ꝓmo q̄ ſū gr̃a iſto mō potuit creari ſil vnica creatōe. 2° q̄ potuit ꝓferri creature. Primū ꝓbo ſic. accepta aliq̄ gr̃a determiata infima. puta. a. quero aſcēdendo aut ē ſtatus ad aliquā ſupmā. z hr̄ ꝓpoſitū: aut non. ſed poteſt ꝓcedi in infinitū. z tunc ſequit q̄ q̄to aliqua magis excedit a. tāto eſt pfectior z p ꝓñs illa que in infinitū excedit eſt in infinitū pfectior. z ita in ſe erit intenſiue infinita. z cū ipſa videatur ab intellectu diuino ſicut vnū creabile poteſt vna creatōe creari. z ita ꝑter hoc q̄ infert impoſſibile. ſ. q̄ ſit gr̃a ſic infinita habeꝫ ꝓpoſitū: qz iſta gr̃a poſſit vnica creatiōe creari. ſicut ab intellectu diuino vr̄ vt vnū creabile Ab iſta rōne habēt euidentiā ſuā alie due rōes q̄z vna accipit a phy. 3. phiſi. de infinito. q̄ quantū ꝓtingit eſſe in potētia tm̄ ꝓtigit eſſe in actu. z ita non eſt ꝓcedere in infinitū in potētia cūdo ad formā. z iō neceſſe eſt in forma quātūcūq̄ pfecta ponere terminū qualitercūq̄ poſſibilem. Sed cōtra illā ꝓpōem inſtat qz poſſibile eſt in nūeris ꝓcedere in infinitū in potētia. nullus tm̄ nūerus eſt actu infinitus g̃ hic non tm̄ ꝓtingit eſſe in actu q̄tū eſt in potentia Rñdet ſm Auerro. q̄ apō in nūeris eſt ſm diuiſionē ꝓtinui. in diuiſione aūt ꝓtinui ꝓcedit ad mām. et p ꝓñs nūeri creſcūt ex ꝓceſſu ad māz ſz ꝓtinuū creſcit z auget eundo ad formaz in ꝓceſſu aūt ad formā neceſſe eſt eē ſtatū. non aūt in ꝓceſſu ad mām. z iō in q̄titate ꝓtinui eſt ſtatus in mai° non autē in multitudie nūeroꝝ ſicut nec in diuiſione ꝓtinui in minus Sed ꝫ hoc ſi quilibet numer° eſt p ſe vnus. g̃ quilibz numerus habet ꝓpriā formā. g̃ ꝓcedendo ad quēlibet numeꝝ maiorē eſt ꝓceſſus ad formā ꝓpriā includentē virtualiter formas precedētes. g̃ non eſt ꝓceſſus in infinitū etiā in nūeris Dico ergo q̄ rō phi ibi non concludit niſi de quāto molis. ſm quā quātitatē q̄tū ꝓtingit eſſe i potentia tantū cōtingit eſſe in actu. immo tantū eſt in actu quia non contigit quantū creſcere ſm eum. niſi per hoc q̄ partes ablate ab vno continuo per diuiſionē apponantur continuo alij creſcenti z ita cum partes ille nunq̄ poſſint excedere totum diuiſum nec totū q̄tū cui fit appoſitio poteſt eſſe maius niſi ſm q̄titatē continentē q̄titatē diuiſi z eius cui facta eſt appoſitio. ꝓbabilitas dicti phy. eſt: quia ſm eum agens naturale ſine cuius actione nihil poteſt eſſe nouz non poteſt q̄tuz aliq̄ maiorare niſi accipiat ab alio q̄to aliquam particulam apponēdo illi q̄to. Sed ſm theologos loquendo de potētia diuina poteſt eſſe aliquod q̄tum maius in potentia q̄ ſit in actu. quia deus poteſt maiorare aliquod q̄tum non apponendo partes ablatas ab alio q̄to Ad hoc ergo q̄ dcā ꝓpoſitio phi applicetur ad q̄ta virtutis oportet habere aliā ꝓbatiōem phi z non eſt alia ibi ꝓbatio niſi q̄ in quibuſcūq̄ permanentibus ſicut poteſt aliquid inferius eſſe vnū factibile vnica factione. ita z quodcunq̄ infinitorum ſi eſſet factibile eſſet factibile vnica factione. z ita poſſet fieri ſummum. z tamen

esset infinitū si esset ꝓcessus in infinitū ex hoc ergo ꝙ charitas vel gratia ē qꝺ dam ꝑmanens etiā ꝑm quēcūqꝫ graduꝫ sequit ꝙ si ꝓcedat in infinitū qlibet gra duū factibiliū erit per se factibilis. ⁊ ita ꝙtācūqꝫ ꝓtingit esse in potentia ꝓtingit esse simul in actu possibilitas ad talem vel tantā formā non est possibilitas ad aliqd tm̄ in fieri sed ad aliqd in facto ee ⁊ istū intellectū tāgit ꝓmētator alibi ꝙ omnes potentie que sunt in maioratioe ꝙtitatis sunt vnius potētie determiate hoc est. ē vna potētia ad supremū actuꝫ in quo ꝓtinent omnes actus ad quos si ille multe potentie quaꝫ vna reducitur in actū post aliā. sed in diuisione ꝓtinui potētie multe non sunt ptes vnius potē tie demōstrate vel determiate. i. non est ibi aliqs vnus actus in quo ꝓtineantur omnes actus terminātes potētias ordi nate reducibiles ad actū. ⁊ iō dicere sūt ptes vnius potētie demōstrate. tm̄ valet sicut dicere in quibuscūqꝫ actibus ordi natis quilibet actus ꝑm quēcūqꝫ gradū est p se factibilis. ibi supremū in potētia potest simnl esse in actu qz vnica poten tia potest reduci in actū. in ꝺbus autez naturis esse tm̄ in fieri sunt multe potē tie ordinate. non potest aliqꝺ vnū sum mū possibile dari in actu. ꝙtū ꝓtigit eē in potentia. sed vltra quodlibet factibi le in fieri potest fieri aliqd maius lz non vnica factōe. Alia rō ponit ad ꝓclonē istā talis. ꝙtācūqꝫ charitatē deus potest creare tantā potest creare: subiectū iclu dit predicatū. ponat ꝝ ineſſe ꝙ tantū cre et ꝙtaꝫ potest creare. ꝝ non pōt maiorē creare. habet ꝝ ꝓpositū ꝙ sūma creabil potest creari. Hec rō declarat sic. ꝙ ꝑ ma ꝓpō potest esse ypothetica ꝓditioāl vel cathegorica de cōditionali ꝑdicato ꝑmo mō est necessaria. qz añs includit ꝓñs. si tātā pōt tantā pōt. ⁊ hoc modo debet poni in esse ita ꝙ tam añs ꝙ ꝓñs ponat in esse qz si ꝓñs ponat i esse ⁊ nō añs sit fallacia ꝓntis. non. n. oportet ꝙ ad qꝺ sequit ꝓñs ad idē sequat añs. illa aūt de ineſſe est añs ad illam de possibi li. deberet ergo ꝓpō ꝑma sic poni in esse ꝙtam creat tantā creat. Si aūt accipiat 2° mō ut est cathegorica de ꝓditōato ꝑ dicato iste est sensus. potest creare tantā ꝙtā potest creare. i. potest creare sūmaꝫ creabilē. ⁊ si notet potentia vnica modi ficans ꝓpōem ꝓpositio non est vera de forma. nec sic subiectū includit predica tū qz predicatū est specificatū p illā det minatōem que non est p se nō ineſſe ſb iecto. sed tm̄ est vera grā māe qz in per manētib⁹ ꝙtūcūqꝫ ꝓcedat ſnmmū pos sibile est ita factibile vnica factōne sicut quodcūqꝫ aliud ⁊ ita ille due rōes tātū habent euidentiā ex ꝑma. 2m̄ qꝺ magꝭ est ad ꝓpositū supponendo ꝙ sūma grā possit vnica actōe creari ꝓbo ꝙ ista pos sit ꝓferre aie christi. ꝑmo qz subiectū re ceptiuū accñtis ꝓuenientis gradus quod non determiat ex se ad aliquē graduuꝫ. potest ꝙtū est ex se recipe illud accñs ꝑꝫ quēcūqꝫ istoꝫ graduū. aia est tale subie ctū respectu grē. ꝝ pōt ꝙtū est ex se reci pere quēcūqꝫ gradū grē. maior declarat per oppositū. iō. n. aqua non potest quē cūqꝫ gradū calorīs recipe qz calor est ac cidēs discōueniēs aque in aliquo gradu ⁊ aliquis eius gradus non posset esse in aqua manēte aqua in sui natnra. sed oꝝ aquā corrūpi. iō etiaꝫ aer cui calor non est accñs conueniens nō potest quēcūqꝫ gradū calorīs recipe qz ex nā sua deter minat ad certū gradū calorīs habendū ita etiā est de mixtis. sed qñ accñs est ha bens gradus ⁊ ꝓueniens subiecto ⁊ non determinat subiectū ad aliquē graduꝫ certū habendū non vꝫ quare nō possit sibi quicūqꝫ gradus ineſſe. qz non inue nit ꝑdictio ⁊ vbicūqꝫ non inuenit ꝑdic tio illud ponit absolute possibile. Pre terea susceptiuū forme habentis graduꝫ cui nullus repugnat potest quēlibet re cipe aia sic se habet respectu gratie ꝓbo si alicui susceptiuo iꝙtū tale p qꝺ exclu

dit quelibet rō acti ꝓcomitās. repugnat alicui gradus gratie. repugnat ꝛ cuilibet eiusdē rōnis qz quodlibet capax gratie est capax ut eiusdē rōnis. ꝑ ſcōam rōem ꝟ. nullus aūt gradus gratie repugnat cuilibet ſuſceptiuo. ꝯ nec alicui ℟ndet qꝫ maior gradus repugnat habēti minorē capacitatē. negat ꝯ mior. ſilr negat ꝓña ꝓbans eam. ſed bene ſequit ſi alicui tāte capacitatis repugnat ꝯ repugnat cuilibz equalis capacitatis. non aūt cuilibet eiꝰ dē rōnis ſed inequalis capacitatis. Exē plū ſi ſupficies corpus ꝓtinet. ꝯ quelibz qlibet non ſequit. ſed maior maius et minor non est capax tāti corpis ꝛ tñ est eiusdē rōis. Et tunc ad tertiā rōem que eſſet ꝺ iſtud ꝺ primis extremis ꝓportō nis. R̄ñ° forma ꝛ ſubiectū ſunt extrema adequata ꝓportōaliter accepta aliter ñ ſicut ſubiectū tante capacitatis ꝛ forma tanti gradus ꝛ infra. Si ꝓbet per ſupfi ciē ad colorē vel per māz primā ad om nē formā mālem. R̄ñ° ſi equalitas capa citatis non ſit in angelo ꝛ aia. nec tamē dr̄ia excedit dr̄iam ſed rō generis q̄ cōis est ſub differētijs. ꝛ ita magis ꝛ minꝰ ca pax eiusdē rōnis est. lz dr̄ia ꝛ dr̄ia ſit alterius rōis ℙreterea angelus ꝛ aia cō parant ad gr̄am ſm eandē rōem recepti ui. qz ipa ut recipit est forma eiusdē rōis ꝛ ita recipiētia iꝯtū recipiūt ſūt eiusdē rōnis. exemplū ſicut albedo est eiusdem rōnis in lapide ꝛ ligno. ita iſta ut ꝓpant ad albedinē non ſunt alterꝰ rōnis. imo accidit eis eſſe alterꝰ rōnis ut recipiunt formā eiusdē rōnis. gr̄a aūt aie ꝛ angeli est eiusdē ſpēi alioqn vna vniuerſalis ex cederet aliā. ꝛ ita ois gr̄a aie eſſet maior quacūqꝫ gr̄a angeli vel ecōuerſo: vtrūz est falſum. ꝯ ambo iſta ꝓpant ad gr̄am non ut ſba alterius rōnis. ſed iſta alteri tas accidit eis ut recipiūt tle accñs. ꝛ ita ꝯtam pōt recipe angelus tantā pōt aia recipe. ſummā aūt creabilē pōt aliqs an gelus recipe. ꝯ ꝛ aia. ꝯ ꝛ iſta aia ℙrete ea qñ inter aliqua extrema cōia est pro portō ut inter ꝑma extrema illius ꝓpor tionis. ipſe est inter quecūqꝫ ꝓtenta ſub altero extrēo. exꝫ calefactiū ꝛ calefacti bile ſunt ꝑma extrema fundata ſup ha bēs calorē in actu ꝛ in potētia. In qbuſ cūqꝫ ꝯ inueniunt iſte rōes actualiter ca lidi ꝛ potentialiter calidi. illis pōt ineſſe talis ꝓportio. ſed ꝑima extrema huiuſ ꝓportōnis pfectio ſupnālis ꝛ pfectibile ſupnāle ſunt gr̄a ꝯtuz ad ꝓpoſitū ꝛ nā intellectualis. ꝯ in quibuſcūqꝫ ꝓtētis ſb alterutro extremo est ratio iſtuis ꝓpor tionis. ꝛ ita quecūqꝫ gr̄a pōt eſſe pfectō cuiꝰ cūqꝫ nāe intellectualis. exemplum ad hoc ſi color ſe habeat ad ſupficiē ꝑꝰ ut pfectio ad perfectibile ꝛ non deteriat ex nā alterius extremi ad aliqd inferiuſ ut ſit extremū ꝓportōis quelibet ſupfi cies pōt perfici a quocūqꝫ colore qꝫ li ex trema determinent aliūde. puta qꝫ ſupfi cies vñ talis ſubstātie. ſ. lapidis fiat dei minatū extremū talis coloris tūc iſta ſu pficies ñ pōt recipe quēcūqꝫ colorē qō ñ ē ex pte eius qua pfectibile est ſed inꝯtuz ūlud cuius est determiat ſibi certā ſpēz vel certū gradū coloris. ſed ſi abſolute eēt pfectibile ꝛ reliquū pfectio quelibet poſſet pfici a quocunqꝫ gradu.

Hic iuxta primum

mēbꝝ diſtinctōis. ſ. exponēdo ſuplatñ poſitiue est vnū dubiū. vtꝝ de potentia ordinata dei poſſz fieri alia gr̄a equalis iſti. ꝛ vr̄ qꝫ non qz nulla alia nā poſſz eē caput habentiū gr̄am. qz non poſſūt eē duo capita ſicut nec duo ſupma in eodē ordine ℙSilr ſi poſſet dari alicui alꝯ tanta gr̄a. ꝯ poſſet tm̄ ꝑficere in meritiſ qꝫ poſſet tm̄ mereri. quod vr̄ abſurduz. Dic poſſet dici qꝫ lz deus de potentia ab ſoluta poſſet tantā gr̄am cōferre alꝯ na ture ſiue aſſūpte ſiue forte non aſſūpte non tñ de potētia ordinata. qz ſm leges iā poſitas a ſapientia diuina non erit ni ſi vnū caput in eccleſia a quo ſit influē tia gratiarum in membra.

Quātū ad secundā quēstionē de facto. ꝓbabile est dicere ꝑ3 mgr̄m q̄ deus tantā gr̄am ei ꝓtulerit q̄ tam potuit. potuit aūt ex ꝑcedēti. q. cōferre summā gr̄am creabilē ℊ ⁊c̄. Jn cōmendādo. n. xp̄m malo excedere q̄ deficere a laude sibi debita. si ꝓpter ignorātiā oporteat in alterū incidere. Cōfirmat ista rn̄sio per illud Aug. 3. de li. ar. quicqd tibi vera rōne melius occurrit. sciās hoc deū magis fecisse q̄ non fecisse vr̄ autē simplr melius ꝑm rectā rōnem summā gr̄am esse alicui collatā q̄ nō eē collatā. q2 in hoc manifestat sūmū misericordia dei in dando sūmū bonū gr̄e sine meritis. igr̄ ꝓbabile est hoc eē factuz ⁊ non in alio q̄ in aia xp̄i. ℊ ⁊c̄.

Ad argumenta istarū questionū. Ad primū dr̄ q̄ licz non sit sūme gratificabile q2 tn̄ vnit̄ psone v̄bi ex hac vnione ampliat eius capacitaz ut possit recipe summā gr̄am quā non posset recipe si non esset assūpta. Contrā h° ꝺa circa istā naturā nihil ponit absolutum nouū per istā vnionē q2 ipaz vniri verbo non dicit nisi spēalem dependentiaz eius ad verbū. sicut ergo manet nā q̄tū ad omnia absoluta. ita ⁊ eandē habens capacitatē. Preterea si angelus fuisset assūptus habuisset ex vi assūptiōis maiorē capacitatē q̄ nunc hz p te. ⁊ ita tn̄ aucta fuisset vltra capacitatē nālez eius ꝑ assumptōem: q̄tuz modo nā assūpta aucta est ꝑ vnionē ex pte aie vltra suaz capacitatē nālem vel plus. ⁊ ita illa nā posset cape plus de gr̄a q̄ modo aia xp̄i Potest dici breuiter q̄ quodcūq3 gratificabile capax est impotentia obedienti alicui q̄tecūq3 gr̄e q2 respectu huius accīti ꝑ accīs ⁊ tn̄ ꝓueniētis non hz vñ determinet ad certū gradū neq3 istud inducitur ꝑ aliq̄ alteratōem passi vel ab agente nāli sed tn̄ ꝑm q̄ absolute subiectum absolute est capax ⁊ deus pōt imprimere illa ℊ ꝓpō q̄ proportio est pfectōnis ⁊ ꝑfectibilis. si intelligat ꝑm ꝓportōem pcisam. s. q̄ pfectius pfectibile capax est maioris pfectōis falsa est. imo totū pfectibile in cōi respicit totā pfectiōem in cōi et q̄libet q̄libet. habet tn̄ ista ꝓpō ꝓbabilitatē de subiectis ⁊ accūtibus nālib° que cāntur ex eis. q2 ꝑm pfectōnem cē actiue totalis est perfectō effectus. nullā tn̄ ꝓbabilitatē habet de formis sb̄alib° ⁊ mā. q2 aliq̄n recipit forma pfectioz ipfectibili impfectiozi q2 dat simplr perfectōem maiorē ⁊ pozē. Sed nō oz hic instare de mā ⁊ forma sb̄ali: q2 hic ē ꝑmo de subiecto ⁊ accīte. s3 tn̄ hic instandū est q̄ ꝓpter accītalitatē talis accītis nlm rōnem hz terminādi ad talē gradū

Ad 2m dico q̄ aut intelligit q̄ vltra istā gratificabilitatē possit fieri aliqs alius gradus aut aliquis gradus in nā pfectōnis supnālis. maioz licet sit vltra spēm gr̄e. aut absolute aliqs gradus supioz. Si ꝓmo modo dico q̄ non pōt imo includit ꝺictōem q2 gr̄a ista est in termio Et cū dr̄ si intelligat gradus finitus sibi addi non erit infinitas Dico q̄ erit incōpossibilitas. q2 aliq̄ finitū intelligibile pōt repugnare alī finito intelligibili. sic si intelligat albū addi nigro in aliq̄ pfectōe hic vtrūq3 ꝓponēs est finitū ⁊ tn̄ nihil tale est factibile q2 ipa que intelligūt ꝓponi ꝑm intellectū includentē ꝺictoꝝ sunt incōpossibilia. vñ in talibus non valet possum hoc intelligere. ℊ hoc pōt fieri q2 non est infinitas. hoc. n. nō est intelligibile nisi ꝑm q̄ intellectus est in se falsus ⁊ hoc includit ꝺictōnem. ⁊ licet sic intellectū non sit infinitū. tamē habz aliq̄ incōpossibilitatē ⁊ repugnantiā in se. Si 2° modo intelligatur tunc ponendo gr̄am esse summā pfectōnem diceret eodē modo q̄ intelligēdo aliquem gradum superiorē gratie in genere perfectō nis supernaturalis. est tūc intelligere cō tradictoria. sicut aliquē colorē eē super summū album. si tn̄ charitas vel gratia

non sit sūma pfectio supernaturalis sed fruitio potest concedi q̄ vltra summuz gradū charitatis potest fieri gradus superioz vltra illā spēz sicut gradus fruendi. Si 3° modo intelligat potest dici q̄ extra totū genus qualitatū nobilissima rū quales sunt iste perfectōnes supnaturales potest poni quod est infinitū genēris superioris puta infima substātia. q̄a totū genus substātie excedit totū genus qualitatis nec est incōueniens q̄ minima substātia in perfectōne naturali excedat accidens quodcūq̄. licet aliquod accns ut imperfectōe supernaturali hoc est in cōiungendo obiecto supernaturali excedat substantiā. tale. n. accns non dr̄ ex se perfectuz: sed ex hoc q̄ ptingit immediate cum obiecto perfecto. duobus mōis vltimis aliquid esse superius sūma gra non est ad propositū. Ad 3m dico q̄ q̄cunq̄ illoz modoz cōsiderādo gra xp̄us habet gram in termino ita q̄ non potest habere maiorē z possunt etiaz ex illa ratione fieri tres rōnes ad ꝓpositum nostrū. Prima q2 charitas est quedam pticipatio dei ideo necesse est q̄ fm aliquē gradū determinatū capiat partē in finite perfectōnis ita q̄ necessario includat determinatū defectū respectu charitatis infinite sicut est determinata participatio alioqn posset concludi q̄ caloz z quecūq̄ talis forma posset esse infinita q2 quelibet forma est pticipatō infinite. Similiē ex pte efficiētis quia efficit de nihilo nām limitatā. Similiter 2° ex parte capacitatis q2 z si capacitas sit respectu cuiuscunq̄ gradus in forma. nō tñ capacitas alicui⁹ finiti est ad formaz infinitam. Et cūz dicit q̄ auget capacitatē hoc patet esse falsuz quia quando due cause concurrunt ad ꝓstituendum tertiū posterioz non dat prioꝛi aliquid ptinens ad propriā causalitatē eius sed materia est aliquo modo prioꝛ forma saltē ordine nature ad constituendu3 cō positū. ergo forma non dat materie aliquid pertinens ad propriaz causalitatez ipsius materie. z ita nec aliquaz potentialitatem vel capacitatē que est sua potentialitas auget sibi. Q2 si dicas q̄ charitas fm vnum gradum auget capacitatem non ad se sed ad alium gradu3 Contra charitas in quocūq̄ est forma eiusdē ratōnis. ergo capacitas eius in q̄cunq̄ est eiusdem rōnis. ergo non potest capacitas aliqua augeri per aliquā charitatem receptam sed tota presumit̄ naturaliter. Ideo dico q̄ in natura rei est summa capacitas vel minima ante omnē formam receptam nec illa augeꝛ vel minuit̄ q̄cunq̄ formam recipiat q2 posse habere gratiaz fm Aug. inest homini a natura ita q̄ ista potentialitas fundatur in natura anime ut est talis essentia ita q̄ nihil eam mutat. Ad vltimum patet q̄ concludit de superlatione ut exponitur positiue.

Ad argumenta alteri⁹ questionis dico q̄ beat⁹ habet q̄cquid pōt recte velle non de pō absoluta sz de pō ordinata. vel si de pō absoluta pōt sic intelligi. q̄cd pōt absolute recte velle. hoc ē q̄cd deus vult eā velle. deus autē non vult aliquā voluntatē velle liber̄ maiorē gl̄iam habere q̄ sibi ꝓtulit. z iō non pōt aliā gl̄am recte velle. Et cū ꝓbas p voluntatem nālem que semper est recta. Rñ. z dico q̄ appetitus nālis cuiuscūz voluntatis est ad summā gl̄iam. hoc est ista voluntas posset nāliter pfici tanta gloria nec tñ est ibi tanta inclinatio nāl ad summā q̄ oppositū forme isti violēter insit. sicut graue inclinat nāliter ad deorsum: quia ista inclinatio non habz principiū intrinsecū necessitans ad illō ad quod ipsa est. ita q̄ oppositum eius non possit ineſſe nisi violenter. inclinat enim ad habendū gratiaz summā. z tñ potest quietari in minima. ratio ē quia non habet principiū intrinsecū determinās eā ad aliquē gradum determinatū.

Sed cū dictis q̄ voluntas libera erit recta si consonet volūtati naturali. dico q̄ non semper sed tm̄ quando cū hoc ꝓsonat volūtati supioꝛi. s. voluntati diuine quando vult q̄ deus vult eā velle. qñq̄ autē deus vult voluntatem libere velle quod vult appetitū naturalē appetere. qñq̄ autē non sed vult voluntatē liberam velle esse consonā volūtati sue et dissonā appetitui nāli. ꝛ ideo beatitudo recte appetit libere quia deus vult naturalē appetitū hoc appetere. ꝛ volūtatē liberā esse sibi consonā vult autē deus voluntatē non odire mortem in casu. et tamē vult appetitū naturalē esse ad oppositū mortis. ꝛ tunc non vult volūtatem liberā sequi eam. sed voluntatē suā que est regula supioꝛ ita est hic. quia ipse ex bonitate sua que est regula supma prefixit cuilibet voluntati create ut ipa non plus velit q̄ voluntas diuina sibi contulit ꝛ vult eam velle. Ad aliud dico q̄ licet non habeat ista aia summā inclinatōem ad summā gr̄am q̄tuꝫ est ex parte fundamenti inclinatōis tamē habet inclinatōnem ad summā gr̄am qua posset summe ꝓiungi obiecto. ꝛ ita licet posset quietari per quācunq̄ gr̄am sic ꝛ quecūq̄ aia non tamē summe quietatur sine sūma gr̄a qꝛ nec sūme ꝓiungere tur obiecto in quo est perfecta quies. ni si haberet summā grām. Ad 3m rñdeo q̄ si concedat añs quod tamē vr̄ dubiū ꝛ ptra auctez Aug. 3. de li. ar. potest negari ꝓña. Et cū queꝛit causa. quare defecit summā gr̄am ꝛ non summā nām. Rño. q̄ summa nā creata si esset nō haberet influentiam in alias nās sicut nec mō superioꝛ spēs i vniuerso necessario influit in inferioꝛē. sūmū autē in gratia influit ꝑm esse gratie in inferioꝛa ꝛ ideo dr̄ maioꝛ necessitas ut ponat aliquod habens gr̄am summā q̄ aliqua summa natura. Si tamē sicut deus supplet influentiā nature supioꝛis si q̄ esset in inferioꝛē quia influit immediate in omnia. ita posset immediate supplere influētiā summi grati quia ipse influit gr̄am in omnes. posset poni alia rō quia ibi in q̄cunq̄ opere nature manifestat summe potentia ꝛ sapia diuina. quia ꝓducit ea de nihilo. ꝛ hec sunt que ptinēt ad ierarchiā totius vniuersi q̄tum ad esse nale sed misericoꝛdia ꝛ iustitia que pertinēt ad ierarchiā naturaꝝ intellectualiū q̄tum ad esse morale. non summe manifestat in quocūq̄ opere gratie. imo videtuꝛ q̄ summa misericoꝛdia nō manifestatur nisi sine meritis summa gratia ꝛ gloria daretur.

Ad tertiam q̄stionem dico q̄ aiam posse summe frui potest intelligi dupl̄r vel foꝛmaliter vel effectiue. hoc est vel q̄ summa fruitio informet istam voluntatē a quocūq̄ causetur. vel q̄ ipsa voluntas eliciat sūmaz fruitionē ꝛ sit iam actiua respectu eius ꝓmo modo possibile est summā fruitionē creabilē conferre aie christi. qꝛ ipsa ē receptiua cuiuslibet accētis ꝓuenientis sibi ꝛ in summo qꝛ nō determinat sibi certū gradū istius. sicut fuit ꝓbatum in ꝓima questione de gr̄a. ꝛ fruitio est qō dā accēs absolutū possibile creari a ꝓimo causante immediate sine actiōe voluntatis create. 2° modo videt ꝓbabile q̄ cū illa volūtas nō possit tantā vim actiuā habere q̄taz volūtas creata alia potest habere ut angelica. nō potest ita pfecte elicere fruitiōem sicut alia voluntas potest. licet n. potest summā gratiaz habere que ut cā ptialis respectu fruitionis eque causaret fruitōnem in ipsa et angelo si haberet eā. tamē alia cā ptialis erit inequalis ut volūtas altera autē cā ptiali deficiēte deficiet effectus. licet reliqua cā partialis sit equalis. mō tn̄ de facto est maxima elicitiue. qꝛ lz nō sit volūtas eius ita pfecte actiua sicut voluntas angeli. tn̄ ipsa cū summa gr̄a ut alia cā ptiali actiua pōt impfectōem fruitī

onē q̄ volūtas angeli cū minori gratia quia excedentia gr̄e excedit in ea efficientiam volūtatis angeli.

Ad quartaz questionē dico q̄ sine sūma gr̄a posset de⁹ cōferre summā fruitōem creabilē huic aie sicut ꝓcedit argu^m ad oppo^m q̄ gr̄a respectu fruitōis hz tm̄ rōem cause efficientis 2^e z ita sine ea potest fieri. Utrū tm̄ volūtas ista sine gr̄a possit tm̄ agere q̄tū est ex pte sui ad summā fruitōem q̄ tuz cum gr̄a dubiū est. suppositō.n. q̄ obm̄ fruibile sit pñs intellectui z volūtas sīn omni habitu pñte tali obō possit actuz fruendi elicere. ita q̄ gr̄a non requirat nisi ad aliquā pfectōem fruitōis eliciēde sic aliqua cā ptialis dans aliquā pfectōem effectui non tm̄ dans volūtati aliquā cālitatē ꝓpriā sibi imo volūtas cālitatem suā q̄tum ad potentiā ꝓpinquā siue remotā habet ex se. tunc aut ponit necessaria cōnexio cāz scōaz ut q̄ aliqua cā principalis non possit causare determinatū effectū sine cā 2ª determiata sic q̄ pr̄ non possit agere ad esse filij ut pr̄ absq; hoc q̄ mater ageret ut cā 2ª. vel ponit q̄ deus possit supplere cālitatē cuiuscūz cāe scōe non supplēdo cālitatē alterius cāe. z tūc posset supplere cālitatē matris z relinquere patri cālitatē sibi ꝓpetentē ut vere esset pater filij hz nulla esset eius mater. Si ꝑmū istoz teneat tunc dicē dū est q̄ ad fruitōnem tantā q̄ta posset elici a volūtate cū sūma grā nō pōt volūtas agere sine sūma gr̄a licet possz illā recipe sine ea. Si aūt 2^m teneat tūc dicē dū est q̄ deus posset supplere actionē sūme gr̄e ut volūtas sine illa posset fm cālitatē suā agere ad summā fruitiōez deo supplēte actōem gr̄e ut cause 2ª. Tñ de potētia ordinata non posset voluntas christi frui actiue siue elicitiue sūme sine summa gr̄a q̄ ordinatū est ut cā prima que nata est hr̄e alīq̄ cām 2^am nō possit in effectū summū illaz cāz sine tali actōe cause scōe. Sīr ordinatū est vt nulla volūtas sūme ꝓficiat actu 2° sūmo ēt ut recipiēs nisi habeat summū actū ꝑ^m. z ita nec possibile est de potētia ordinata q̄ sūme fruat sine summa gr̄a.

Ad argumenta istarū duaz q. dico q̄ ꝑma duo ꝓcludūt q̄ non pōt sūme frui elicitiue z hoc ꝓut actō debetur cāis scōis deo non supplēte actiōem alicuⁱ cāe scōe. Arg^m in oppo^m ꝓcludit q̄ pōt sūme frui formalr̄ qō cōcedo tm̄ illud arg^m deficit in hoc q̄ vr̄ ꝓbare q̄ fruitio sit a gr̄a ut a cā totali qō ē falsuz. vñ licet illa nāliter se hēat ad fruitōnem non tm̄ voluntas q̄ est alia cā ptialis sed potius libere. Ꝟba tm̄ volūtas in patria semp coopabit fm vltimū potētie sue actiue gr̄e hz vltimū eius. Et si obiciat p̄ distinctōem posita ad ista tertia q. qz tunc aia xp̄i ex ista vnione posset frui absq; gr̄a cui^o oppositū dictū est di. 2ª huius. Rñ° z dico q̄ deus posset ime diate cāre fruitōem in quacūq; aia z illa formalit̄ frueret sine gr̄a habituali. ñ tm̄ posset alīq̄ aia actie se hr̄e ad fruitōez fm ordinē cāz iam positū. nisi ipsa haberet gr̄am ut cām 2^am. nō g̃ ex vi vnionis posset ꝓpetere aie xp̄i fruitio magis q̄ alteri aie. qz non ex vi vnionis ꝓpeteret sibi elicitiue fm ordinē prefixū cārū scōaz. sed tm̄ si deus suppleret actiōem gr̄e que nata esset esse cā 2ª respectu volūtatis in ꝓducēdo istū effectū. z ita posset supplere in alia volūtate posset etiaz illa frui formalit̄ licet deus immediate causaret fruitōem in ea. sed hoc non cēt ex vi vnionis qz ita imediate posset cā re fruitiōez in alia non g̃ istud p̄dicit dictis alibi. neq; etiā illa fruitio si tm̄ essz in volūtate ut in subiecto causata a deo immediate esset laudabilis qz non esset in potestate voluntatis fruētis quia nō est in potestate cāe scōe vti prima sz ecōuerso z iō tam in via q̄ in patria ponit aliqua forma creata vt volūtas possit

vti illa forma in opando ⁊ sit in ptāte eius ut sic laudabiliter operetur.

Ad argumenta quarte .q. Ad primū dico q̄ gr̄a requirit ad meritum qz meritū formaliť requirit ut actus libere ⁊ actiue eliciat a volūtate. ⁊ ita habeat eū in ptāte sua ⁊ ita etiā gr̄a requirit ad fruitōez ut eliciendā actiue a volūtate sed ad habendū formaliter a deo hunc actū qui dr̄ meritū siue illū qui dicit fruitio nō requirit necessario gr̄a qz gr̄a non est ratio recipiēdi talē formā. ſz ipsa met volūtas sed hoc de potentia dico absoluta. Ad 2m dico q̄ ꝓcludit ō fruitōe elicitiue habēda nō formaliť ḡa ad summū effectū cāndū ſz ordinē cāz nunc prefixū requirit vtrāq; cām ptialē esse sume pfectā. nō sic ad hoc ut passuz recipiat summā formā que sine pfectōe priori ipsius passi. vel sine aliqua cā 2ª ptiali pōt in passū imediate cāri a deo.

Sicq̄ri opus est ⁊c̄. Circa istā .14. di. in qua mgr̄ agit de pfectiōib' assūptis cum hūana nā per ꝓpatōnem ac perfectōem nature diuine queruntur quatuor. Primo vtrū possibile fuerit itellectū aie xp̄i primo ⁊ imediate pfici visione verbi pfectissima possibili creature. Et arguit q̄ nō. Aug'. 83. q. 32. can dē rem nō posse aliū alio plus intelligē non est dubitandū. nō sua ad hoc est. ḡa ḋsquis aliq̄ rem alii q̄ illa res est intelligit fallit: ⁊ ois qui fallit illud in quo fallit nō intelligit. ḋsquis ergo rez aliter q̄ est intelligit non eam intelligit. nō ergo potest quicq̄ intelligi nisi quomō est. et ex hoc sequit ꝓclusio illa ꝓposita. ergo non potest intellectus anime xp̄i pfecti' videre verbū q̄ quecūq; alia anima.

Preterea si perfectissime posset videre verbum ergo posſz videre verbū sō ratione infiniti. qz omni visibili nō sub ratione infiniti potest aliqd perfectius videri. ꝓñs est falsuz. qz obm̄ specificat actum̄ ⁊ ita si visio creata esset obiecti fm̄ ratōnem infiniti. ⁊ fm̄ eandem rationē obiecti est ipius visio increata. ḡ iste due visiones essent eiusdē spēi. Similiť tunc intellectus aie xp̄i ꝓzehenderet verbū. quia videret ipsum fm̄ totā rōnem visibilitatis eius quod est incōueniens.

Preterea omnis visio requirit lumē ꝓportionale prius naturaliter ipsa visiōe ḡ sicut visio naturalis requirit lumē naturale aliud a se ⁊ prius ipa: ita visio supnaturalis requirit lumen supnaturale aliud ab ipsa ⁊ prius ea: ⁊ ita nō potest visio supnaturalis esse prima perfectio illius qui videt. Preterea actus perfectus nālis elicit ab habitu quia non est ita pfectus precedēs habitū sicut sequēs fm̄ phy. 2°. etbi. ergo ⁊ actus perfectissimus supnaturalis ꝑsupponit habitum supnaturalez. ꝓña ꝓbat a simili. ⁊ ita non potest actus supnālis pfectissim' eē prima pfectio intellectus. Contra hoc est mgr̄ in lr̄a. Itē summa fruitō ꝑsupponit summā visionē sed ista aia christi potuit frui sūma fruitione possibili creature. ex di. ꝓcedenti. ḡ. ⁊c̄. Et q̄ imediate ꝓbat quia quelibet potentia passiua est immediate pfectibilis illo actu respectu cuius immediate est in potētia. igit intellectus siue potentia intellectiua est imediate pfectibilis ipso intelligere ⁊ ita non necessario mediante alio.

Secundo queri vtz possibile fuerit intellectū aie christi videre oīa in verbo que v̄bū videt. q̄ non. qz tunc posset videre infinita: ꝓñs est falsum. quia infinita nō cōtingit ptransire 2° metha. Preterea illūiatiōes bonoz angeloz fiūt ordinate sicut ꝑz per Dyo. de angelica ierarchia. sicut ergo supioz angelus ꝑus illūiatur q̄ inferioz: ita prius illuminat q̄ ista aia que est infima ⁊ pōt istaz illūiare sicut supioz beatus inferiorē. ḡ ista pōt aliqō

de nouo videre in verbo sicut ⁊ angel⁹ illuminãs q⁹ illumiat⁹ non ꝓius videt in verbo q̃ illuminans. Confirmat rõ q⁹ ista aia q̃tum ad illũiatõem aliquez ordinẽ tenet inter spũs illũiatos nõ aũt illũiat angelos q⁹ non habet virtutem actiuã respectu illoꝝ cũ sit inferioris natu re. g illũiatur ab eis. g ꝓpositum. Contra mgr̃ in lr̃a. c. 2. Omnia videt q̃ verbum videt.

In prima questiõe

sunt duo articuli. ꝑmus est an possit pfi ci visione pfectissima verbi. scõus an p mo ⁊ immediate absq; alia forma ꝑus pficiẽte. Quantũ ad primũ articulũ dico q⁹ sic ꝓpter eandẽ rõem ꝓpter quã di. ꝓcedenti. q. p⁹ dixi voluntatẽ ei⁹ pos se habere summã charitatẽ ⁊ ita verisi mile est esse de facto. Quod pfirmat p illud Jsido. li. ꝑmo. de sũmo bono. c. i. trinitas sibi soli nõ est ⁊ homi assũpto. quod non põt intelligi nisi de notitia in termio vel simplr vel possibili creature Quantũ ad 2m articulũ potest dici q⁹ in q̃tum intellectus habet rõem receptiui respectu visionis non est aliq̃ forma ne cessario ꝓius recepta ad hoc ut visio re cipiat in intellectu q⁹ per illã formã nõ aliter esset obm̃ presens q̃ posset esse si ne ea. obõ autẽ eodẽ mõ presente intelle lectui potest intellect⁹ eodẽ mõ recipe vi sionẽ obiecti. prima ꝓpõ ꝓbat. q⁹ illa alia forma posita nõ est obiectũ pñs nisi absolute volũtarie se repñtet q⁹ illa for ma non põt esse necessaria rõ qua obm̃ sit presens ut visum q⁹ si vult vr̃: si non vult nõ vr̃. Illa etiã nõ posita põt obm̃ volũtarie se repñtare intellectui. ⁊ hº ac tu cãndo visionẽ in intellectu. g ⁊c. Pre terea si aliqua forma esset necessario in intellectu ꝓ⁹ ipsa visione dicat. a. aut g a. se haberet ad visionẽ in rõe cãe efficiẽ tis aut in rõe cãe mãlis ut ꝓpriũ recep tiuũ. sicut superficies in sba se hz ad colo rẽ q⁹ est. ꝓpria rõ susceptiua coloris. Si aũt. a. ꝑmo se hret. g sine. a. posset visio inesse intellectui. dcdd. n. põt deus p cãz efficientẽ mediã põt ẽt imediate ⁊ hoc i quocũq; qõ est receptm̃ illius: 2º nõ po test poni. a. necessariũ in ꝓposito. tũ qa tunc intellectus ut est aliqd aie eẽt beat⁹ in. a. q⁹ mã receptiua multaꝝ formaꝝ imediate quietat qñ hz pfectissimã for mã cuius est capax. h est hi⁹ q⁹ intellect⁹ ex se nõ potest alias recipe nisi p istã. sic sba esset beata p supficiẽ si ex se nõ possz aliã formaz per se recipe. ⁊ ita intellect⁹ ut est aliqd aie ꝺetaret nãliẽ ꝑus q̃ sibi inesset visio vbi qõ est ipossibile. 2º quia absolutũ qõ est rõ recipiẽdi aliq̃ formã si p se est p se põt recipe. sicut supficies p se exñs põt per se recipe colorẽ. g ipz. a. si est absolutũ ⁊ aliud a visiõe ⁊ rõ recipiẽdi visionẽ. si p se esset p se posset recipere visionẽ. ⁊ ita. a. p se exñs posset bea tificari visiõe ⁊ p ꝑns etiã mõ imediate beatificaret. ⁊ ẽt sequit q⁹ intellect⁹ non beatificaret mõ nisi p accñs sic sba q̃tũ ad põm passiuaz eius quietaret p accñs p colorẽ possibilẽ inesse supficiei. Qz si dicat totũ. s. intellectũ informatũ. a. p se beatificari visione. Contra. vnius act⁹ per se est vna po⁹ p se ⁊ vnũ per se recep tiuũ. g istius visionis q̃ est vn⁹ actus p se nõ est totũ per accñs p se po⁹. alterꝝ g p̃ cise est ꝓpria rõ ⁊ imediata recipiẽdi. et ita sequit ꝓpom ut due ꝑme rõnes ꝓclu dunt. Jtaq; põt dici q⁹ intellectus aie xpi põt passiue recipe visionẽ vbi ꝑmo ⁊ imediate ⁊ hoc ita q⁹ nõ perficiat ꝑus aliquo luie tanq̃ forma absoluta alia a visione. tũ q⁹ ipsa est lumẽ perfectũ. tũ q⁹ i intellectõe nãli lumẽ ꝓcedẽs visionẽ requirit ꝓpter iperfectõem obiecti qõ nõ est de se actu intelligibile sz p intellectuz agentẽ qui est lumẽ fit actu intelligibile qõ est po⁹ intelligibile. vel si est actu in telligibile nõ est p se sufficiẽs ad mouẽ intellectũ ad actũ 2m. neutꝝ istoꝝ est i ꝓ posito q⁹ essentia diuina est lux sũme ex se ⁊ de se intelligibilis ⁊ de se pfectissime

motiua intellectus. ꝑ nullū lumē req̃rit coopatū sibi. q̃to. n. obm̃ magis habz de se rōem ⁊ pfectiōem lumis qō posset coopari sibi: tāto minus coexigit ipsuz. ꝑ obm̃ oino pfecte hñs in se lumē natū coopari obō oio nō coexigit lumē. Silr ad recipiendū ipam visionē non req̃rit habit⁹ alicqs p̄ ipsa visiōe. qz hitus ñ dispōit potētiā ad recipiendū actū. imo actus est natus p̄us recipi q̃ habitus tm̃ habitus acquisitus in nobis hz hanc pfectiōem qz est ymanēs in aia transeunte actu ut sic intellectus qui nō pōt habeꝛ pfectā notitiā plurīū obiectoꝝ sil̃ qz nō in actu bēat saltē notitiā coꝝ pmanētez sicut potest ⁊ ita in habitu sed si aliquis actus esset ex nā sua ita pmanēs in actu sicut ponit habitus respectu illius non oporteret ponē habitū qz actus talis haberet pfectōez actus p̄mi ⁊ scōi. sed visio beata ex nā sua est forma ita pmanēs in intellectu sicut habitus qui ponit p̄tor. vterqz. n. pmanet semp ex p̃tia ppetua obiecti beatifici ⁊ neut posset aliꝛ pmanere. Et si obꝟciat q̃ istud qz tūc posset intellectus ex puris nālibus videre v̄ bū. qz sine lumie glie ⁊ sine habitu p̄cedēte visionē. Rñ ⁊ dico q̃ q° vr̄ aliq⁹ mō sequi ponēdo lumē vel habitū p̄cedentē visionē ita q̃ sit necessaria vel sufficiēs rō respectu visionis. si. n. cecus miraculose illūiat tm̃ illūiatus nāliter vidz qz hz formā creataz qua nāliter pōt vti ad operāōem illā. Ita si deꝰ intellectui supnāliter aliqs habitus q̃ dato tāq̃ p formā sufficientē. intellectus pōt videꝛ deū ⁊ cū ipse habitus sit aliqd creatū ⁊ nālit pficiens intellectū. sequeret q̃ p aliq̃ formā creatā possibile eēt nālr videre deū sed nō sequit negādo talē dispōem vl'u mē p̄cedēs sive dicat lumē sive habit⁹ nō curo: qz in quocūqz instāti p̄ori nālr ipsa visione nulla est causa nālr p̄or ipa visiōe. vsz. n. ad illud instās nāe q̃ intellectus videt nō hz intellectus vñ posset in istā visionē. sed tm̃ p̄cedit nālit ipse intellectus in se ⁊ obm̃ qō pōt elicere ipaz visionē. qz nō est motiuū nālit ꝓportōatū huic passo nec natū nālit mouere ipm. Tūc ad formā argumēti dico q̃ nō sequit nisi q̃ intellectus aie xp̄i posset nālit in visione: sed nō sequit q̃ vilio posset sibi inesse ex nālibus suis vel q̃ possit sibi inesse ex aliq̃ cā nāli qz nō pōt sibi inesse nisi a verbo imediate cānte istā visionē qz qñ cāt illā imediate ⁊ supnālit cāt. Si aūt queraꝛ vtꝝ sine tali habitu vel lūie qō dicaꝛ. a. possit intellectus creat⁹ non tm̃ passiue se hr̄e ad talez visionē sed et actiue ad eliciēdū talē visionē ⁊ hoc eq̃ pfectā sicut cū. a. Dic supponēdo vnū q̃ intellectus possit se habere actiue respectu visionis vbi: sicut ⁊ actiue se hz respectu intellectōis nālis inq̃m. s. eadē pō beatificaꝛ q̃ est p̄n̄ intellectōis nālis. ⁊ ita inq̃tū habēs eandē rōem opandi circa vtrūqz obm̃: tūc pōt dici sicut ad. 4. q. distinctōis p̄cedētis dcm̃ est sed q̃tū ad receptōem de q̃ est qō modo ꝓposita ñ vr̄ simplr necessariū p̄cedeꝛ. a. p̄us pficē intellectū q̃ visionē. sed si intellect⁹ pōt recipe duas pfectōnes ordinatas. s. a. ut actū p̄imū ⁊ visionē ut actū 2m̄. ꝓgruū est ut illis pfectiōib⁹ ordiate pficiat. sed vtraqz absolute posset inesse sine alia.

Ad primum argu.

dico q̃ dictū Aug̃. pōt expōi p illud. 2. phy. abstrahētiū nō est mēdaciū. abstrahens. n. nō intelligit rē alit q̃ est. Iz intelligat rē alit esse q̃ est: ita q̃ alietas in abstractōe determiat suā intellectōem sive dicit modū itelligēdi nō aūt determiat obm̃ nec dicit modū obiecti ita i ꝓposito p̄ma ꝓpō Aug̃. qui intelligit rē alit q̃ est falsit: nō est vera ꝓut ly alit determiat nō obiectū sed ip̄m esse iplicitū qz tūc esset sensus q̃ q̃ itelligit rē alii esse q̃ est qō facit abstrahens fallit. sed ꝓut ly alit determiat obm̃ sic est vā ⁊ sequit q° q̃ idē obm̃ fm oio candē rōem vn⁹ nō itelligit plus q̃ alt⁹. ita q̃ ly plus determi

obm̃ ꝛ b° ſufficit ad ꝓpoſitū ſuū. ex b° ẽni ſequit ꝙ intelligẽtie nō ꝓcedūt i infi nitū. ſed ꝙ ſit aliq̃ intelli[a] ſupina. q̃ ſi obm̃ ex ꝑte ſui infinitū nō poteſt alii et alii intelligi ꝛ ipſi itelligibili ſm intelligi bilitatẽ ſuā pōt aliq̃ intelligẽtia adeq̃ri pari rōe ꝑmo intelligibili pōt aliq̃ intel ligẽtia adeq̃ri igit eſt aliqua intelligẽtia ſupꝛema. ¶ Ad 2[m] licet aliqui negẽt ob iectū ſub rōe infiniti videri ab aliquo i tellectu creato ꝛ hoc abſolute licet cōce dāt ifinitatẽ videri nō formaliter ſed tā tū ꝓcomitant ego tñ cōcedo ſicut tactū fuit. i. di. ꝑmi. ꝙ nihil niſi ſub rōe infini ti formaliꝛ pōt quietare intellectū ita ꝙ ſi nō inq̃tū infinitū formaliꝛ apꝓhendē ret. ſed infinitas tm̃ ꝓcomitaret nō plus quietaret potentiā apꝓhēſiuā ꝙ aliud intelligibile. accidit. n. ſibi ifinitas ut cō pat ad potentiā illā ſicut nō plus quieta ret intellectū triāgulus ut albus ꝙ ut ni ger. ſi triangul' ſolū inq̃tū triāgulus cō petur ad potẽtiam illā ꝛ nō apꝓhēda tur illud cōcomitās. Similiꝛ eſſẽtia nō quietat niſi ut eſt eẽntia viſa exiſtẽs i tri bus ſuppoſitis. hoc autem nō conuenit ſibi niſi ratiõe infinitatis. ꝙ ꝛẽ ¶ Et tunc ad illas duas ꝓbatiões in ꝓtrariū. Ad ꝑ maz dico ꝙ ꝛ ſi obiectū diſtinctū ſpẽ cō cludat diſtinctiõez actus ſpẽ: nō quidem formaliꝛ quia obiectū nō eſt forma alic' actus ſed cāliter q̃ cā eſſẽtialiꝛ ꝓioꝛ ne ceſſario req̃ſita inq̃tū diſticta cōcludit diſtinctiõem in cāto nō tñ vnitaſ obiecti ſpecifica cōcludit vnitatẽ actus ſpecifice quia idẽ obiectū eſt obiectū oĩs intellec tus beati ꝛ etiā oĩs volūtatis beate: nec tñ volitio eſt eiuſdẽ ſpẽi cū intellectiõe. poſſūt. n. iſti actus formaliꝛ diſtingui: ꝫ nō habeāt obiecta formaliter diſtincta. ꝛ pñt etiā diſtingui cauſaliter aliūde ꝙ ab obiectis q̃ ab ipſis potẽtijs tanq̃ a cauſis ſuis eſſentialib'. ꝛ ita dato ꝙ ab obiecto indiſticto ſm ſpẽm haberẽt in ꝛ diſtinctiõem tñ ab alia cā partiali diſtin guerent ſpẽ. nec phy. 2° de aia. dic ꝙ act' habẽt vnitatẽ ab vnitate obiecti. ſed dꝫ ſtinctiõem ꝛ hoc niſi eſſet aliquod obiec tū ita adequatū actui ꝙ nō excedẽt nec poſſet excedi ſic nō eſt in ꝓpoſito. Exẽ plū huius eſt in motu ꝛ termio q̃ diſti ctiõ termi motus ꝓcludit diſtinctiõem in motu ꝓut motus eſt forma fluẽs ſi illa forma ſit eiuſdẽ rõis cū forma termian te motū ſed nō oportet vnitatẽ termini motus concludere vnitatẽ motus. quia vbi oĩo pōt acquiri diuerſis motib' ſm ſpẽm ut motu circulari ꝛ motu recto ꝫ ſunt incompabiles ſm phylo. 7 phy. Ad 2[am] ꝓbatiõnem dico ꝙ Aug. de ci. li. 13. c. 18. dicit ꝙ ꝫquid ſcia compre hendit ſcientis cognitiõe finit qõ non eſt intelligendū ꝙ abſolute finiat. q̃ tũc de us nō ꝓpꝛehẽderet ſe ſed finit cognoſcẽ ti quia reſpectu eius ſe habet ac ſi eẽt fi nitū videt. n. ſolus ille intellectus ꝓpꝛe hendere aliq̃ intelligibile cuius tãta ẽ pfectō in intellectualitate q̃ta eſt pfectiõ vel intelligibilitas intelligibilis. ꝛ ideo ibi eſt ꝓmenſuratio ꝛ adequatio. ꝛ ꝓpꝛ hoc neutrū eſt reſpectu alterius excedẽs ꝛ ita vtrūq̃. q. finitū ẽ alteri. q̃ ſimplr adequatū ſicut ꝓpter equalitatẽ ꝑſona rū diuinaꝝ poſſet dici vna ꝑſona finita alteri quia nō excedẽs eam. ꝛ tñ ſimplr nō eſt finita. quia ergo nullus itellectus creatus poteſt habere tantã intellectua litatẽ nz in actu ꝑmo neq̃ in actu 2° q̃ ta eſt intelligibilitas dei ut obiecti imo i infinitū excedit. iõ nullus talis intellect' creatus ꝛ ſi videat q̃cūq̃ viſibile ex p te dei. pōt ipm̃ ꝓpꝛehẽdere quia non eſt ꝓmenſuratio hincinde ¶ Ad 3[m] dico ꝙ lumẽ requirit ſed nō aliud lumẽ ab ipo obiecto q̃ obiectū ſupplet ſufficiẽter vi cẽ lũis. q. n. in electiõe nāli lumẽ ſit aliõ ab obiecto hoc eſt ex ipſectõne obiecti. vñ in talibus ſilibus ex pluralitate in i pfectis nō tenet ſiꝫilitudo ad ꝓcludendu in ꝑfectis. q̃ que ſunt diſpſa in inferi oꝛib' q̃q̃ ſunt vnita in ſupioꝛib' ꝛ ma xime in ſupꝛemo ¶ Ad 4[m] pōt ñderi

per idez quia fillitudo non tenet de actu naturali ꝛ supnaturali. ¶ Potest tñ alit dici vz ꝙ actus pfectissim⁹ cognitōis potest elici a potētia sine habitu ꝓcedente pōt. n. intellectus pfectissime cognoscēr ꝗddītates ꝛ termios ante omnē actū intellectus ꝓplexū ꝛ eos ꝓponere adinuicē ꝛ ex rōnibus eoꝝ cōcludere veritatez cōplexionis ꝑncipij. qz fm phy. p° posteriozꝝ. principia cognoscim⁹ inq̄tū imios cognoscimus. g̃ pfectissime assentit ꝑncipio ex termis eius ante omnē habitū genitū licet talē assensuz sequat habitus ille ꝛ habitus est aliquo mō necessari⁹ ad pfectiōem nature nostre. qz in nobis nō posset manere notitia ꝑncipij aliq⁹ mō cessante illo actu nisi maneret ille habit⁹ ꝑncipij. ꝛ ita post intellectōem ꝑncipij esset aliqs adeo in potētia essentiali ad intellectōnem sicut prius. Silr pōt dici de scia ꝙclusionis que est ex ꝑncipijs intellectis ꝛ ꝙclusiōe illata ex eis p sylogismū pfectū qui ex se est euidēs. p illā diffinitiōnē sylogismi pfecti ꝑmo priozꝝ. qui. s. nullius eget ut appareat necessitas eius hoc est ut sit euidenter necessariu⁹ ex notitia ꝑncipioꝝ ꝛ euidentia illatōis necessario assentit ꝙclusioni ita ꝙ primū circa ipsaz ꝙclusionē est ipsuz scire. ꝛ ex h° sequit scientia que est habitus conclusionis ꝛ ita non presupponitur actui perfecto sed sequitur.

Ad secundam que

stionez dicit ꝙ nō potuit videre oia que videt verbū qz q̃to causa pfectius videt tāto plures effectus possunt videri in ea ꝛ ecōuerso sicut patet de ꝑncipio ꝛ ꝙclone. qz q̃to principiū pfectius videt tāto plures conclones videnr in eo. g̃ potens videre omnes effectus in cā primā pōt ꝓprehendere ipam nullus intellect⁹ creatus pōt 2m g̃ nec primū. ¶ Distinguit g̃ ō scia dei. qz quedā est simplicis notitie q̃ est respectu possibiliū ꝛ actualiū. ꝛ q̃dā est scia visionis que est tm̃ respectu habentiū exīntiā in aliqua ꝑte tpis. omnia cognita scia visiōis ponit aia xpi cognoscere in v̄bo. nō aūt oia cognita scia simplicis notitie. ¶ Contra rōem hui⁹ pōis arguit sic. si ipsi. a. ꝙuenīat. b. ꝛ. c. ordinate ita. ꝙ. b. sit tota rō respectu. c. si intelligēs. b. nō ꝓprehendit. a. multomagis intelligēs. c. nō ꝓprehendit. a. ex⁹ de subiecto diffinitōe ꝛ passione. si intelligēs diffinitōez non ꝓphendit subiectū neq; intelligēs passionē ꝓprehendit illud vel ꝑ medio accipiat passio p̄or. ꝛ ꝑ 2° passio remotōr que ineſt per rōnem passionis p̄oris pz ibi ꝓpō. sed respectu dei esse infinitū intensiue ꝛ esse in quo infinita possibilia relucēt se habēt ordinate ita ꝙ qz est infinitus intensiue iō infinita possibilia relucēt in eo ꝛ ita in infinita possibilia potest sed nō ecōuerso. sed cognoscēs ipsum sub ratōe infinitatis intēsiue non ꝓpter hoc ꝓprehēdit ipm ex dictis i. q. p̄cedēti. g̃ multomagis cognoscēs infinita possibilia que relucēt in eo siue ei⁹ infinitos effectus non ꝓprehēdit cuz. Preterea cognoscēs vnū effectū in verbo nō ꝓprehēdit illū nec verbū ut est causa illius g̃ quotcūq; effectus cognoscat nullū eoꝝ cōprehendet nec verbū ut est causa alicuius eoꝝ igit multomagis nec simpliciter cōprehendet causam si oīs effectus eius cognoscat. ¶ Preterea illud ex emplū de ꝙclusione ꝛ ꝑncipio accipit falsuz causa. n. inq̄tū causa nullā pfectiōez accipit a causato qz naturalit est p̄or eo. g̃ cognitio ꝑncipij ut est cā cognitiōis cōclusionis nullo mō perficit per cognitōnē conclusionis. ¶ Confirmat ratio. accipiatur aliquod ꝑncipiū ut notū in aliq⁹ gradu. ꝛ quero vtrū per ipm potest aliqua cōclusio cognosci ita ꝙ maneat cognitio principij in intellectu precise non aucta aut non. si sic habet propositum. quia cognoscēs cōclusionē ex principio non perfectius cognoscit principiū ꝛ sic de vna conclusiōe ita de quibuscunq; inclusis in ipso principio. Si non. g̃ illud

principiū ut in hoc gradu cognitū non est principiū q2 respectu nullius conclusionis quod est falsum. Istud etiā confirmat p phy. ṗmo posterioꝝ. vbi vult q̄ oportz tm̄ cognoscere de subiecto q̄d est 7 rō est q2 in rōne 7 quidditate subiecti virtualiter includit tota ratio sciētie nec per ipsam demonstratōem acquirit aliquo mō de subiecto quid est imo totaliter presupponit. sed tantū per demōstratiōem acquirit cognitio passionū inherentiū sibi 7 ita erit de cōclone respectu principiꝝ q̄ cognitio principiꝝ totaliter presupponit demonstrationi 7 in nullo perfectior acquirit per demonstratiōem. Ad argm̄ ꝯ potest dici q̄ in ipso est fallacia p̄ntis. licet. n. perfectius cognoscens causaz possit plura cognoscere q̄n est causa perfectius repzesentās causata non tm̄ ecōuerso quia potest stare cognitio principiꝝ in se non aucta. conclusiōibus pluribus ex ipso elicitis 7 ita de causa 7 effectibus pluribus cognitis. Cōtra distinctionē illam qua soluitur questio de duplici scientia visionis 7 simplicis notitie. arg°. quia intellectus anime xp̄i posset cognoscere in verbo aliquod futurū possibile. ergo non precise ponitur ei terminus in cognitiōne eorum que deus nouit scientia visionis. assumptū ꝓbatur quia etiaz verisimile est alias animas visuras in verbo ipsum posse crea re aliquid quod non creat etiam distincte. 7 ita multomagis hec anima poterit videre aliquod possibile in verbo. Preterea possibile est ut videat in verbo aliquod possibile 7 qua ratione vnū 7 aliud. ergo ad vitandum infinitatem oportet aliū terminū p̄figere q̄ includendo actualia 7 excludendo possibilia.

Aliter respondetur

ad questionē distinguendo q̄ intellectus anime christi potuit in verbo videre omnia habitualiter non autem actualiter. Secundū membrū probatur quia vtus infinita nō pōt in plura q̄ infinita obs si ergo virtus finita posset in infinitavtus finita equaret virtuti infinite: quod est inconueniens. ꝯ 7c. Preterea virs finita distinctius videt duo q̄ tria 7 tria q̄ quatuor. 7 sic ascendendo minus distincte videt mille q̄ centum. ergo in infinitum plura in infinituz indistinctius videt q̄ pauciora. sed in infinitum indistinctius aliquo gradu finito videre est non videre. ergo 7c. Preterea infinitas extensiua presupponit infinitatez intensiuaz scōm Auerro. de substantia orbis. sed anima christi non potuit habere infinitatem intensiuam cum sit creatura 7 quoddam finitum. ergo nec extēsiuaz ad finita obiecta. Contra istud 7 primo contra primā partem positōis de habitu: si intelligatur q̄ vnus habit sit ratio intelligendi infinita obiecta h° videtur impossibile: 7 hoc sub suis proprijs ratōnibus quia tunc sequeretur talem habitum esse intensiue infinitum sicut probatum est li°. 2°. di. 3. de illo habitu quez aliqui ponūt in angelis repzesentatiuū quantuz est de se infinitorum obiectoruz. Quod si dicas super istū habitum tantū fundari infinitos respectus ad infinita obiecta 7 hoc posset fieri sine infinitate fundamēti. Cōtra hoc arguitur. quia tunc scōm hoc 2m̄ membruz contradiceret primo: per hoc enim ponitur fundare infinitos respectus ut non sequeretur aliqua infinitas fundamenti in se. ergo a simili non est inconueniens q̄ aliquis actus sit infinitorum actualiter per infinitos respectus ad infinita 7 tamen q̄ actus non sit in se infinitus. Illud etiam de respectibus non concludit quia aliqui respectus possunt fundari super idem: 7 aliqui non. si enim essent infinite albedines super istam naturam albedinis fundarentur infinite similitudines: quia vnitas ipsa nature q̄ est proxima ratio fundādi similitudinē

q̄tum est de se posset esse infinitis. sed relatões alicui' pozis eẽntialiꝫ non possũt esse ifinite ad posteriora eẽntialiꝫ maxime qñ illa pozitas est pfectiõis puta efficientie vel finalitat qz q̄to aliq̄d simul potest esse talis cã pluriũ tãto est pfectꝰ z ita si põt esse simꝫ infinitoꝝ potest sil esse infinitũ. tales aũt sunt respectus habitus ad obiectũ ut pmo cognitũ. qz obiectũ est rõ quare habitus bz pmo esse. Preterea q̄ fm mẽbꝝ p̄dicat pmo. pꝰ qz omnis habitus vnꝰ in vno intellectu potest habere actũ adequatũ: vel actus adeq̄tos illi habitui vel intellectui in q̄ ẽ qz omnis cã totalis finita põt intelligi habere effectũ adequatũ vel effectos adequatos. Iste effectus vnus adeq̄tus si ponat erit vnus oim obiectoꝝ. vel effectus plures si ponant qz habitus ponit esse oium in actu pmo z ita actus scõus erit etiã oiuz. vel ergo iste habitus est infinitus: qõest ꝓpositũ exvna pte. vel actus vnus qui esset infinitoꝝ vel plures qui essent respectu infinitoꝝ obiectoruz non esset infinitus vel infiniti qõ est ꝓpositũ ex alia parte. non.n. ex totali cã finita põt ꝓcedere effectus adeq̄tus infinitus vel effectus adequati infiniti.

Tertio modo põt dici q̄ aia x̄pi actualiꝫ videt oia in vbo que videt verbũ. qõ declaraf. qz q̄cũq; intellectus est receptiuꝰ notitie cuiuscũq; obiecti qz ẽ totꝰ entis z p p̃ns ad quod cũq; intelligibile bz desideriũ nãle. z si qõcũq; cognosceret in hoc pficeret nãr z sicut dico de notitia illa ita de visione in vbo qz illa est pfectissima notitia possibilis haberi de obiecto. quilibet g̃ intellectus est receptiuꝰ cuiuslibet visionis in verbo. z hoc loquẽdo diuisim. g̃ z cõiũctim q̄libet intellectus est receptiuꝰ simꝫ visionũ in vbo respectu oiuz obiectoruz ꝓbatio p̃ne. cuicunq; potest quodlibet inesse si ei possunt simul duo ineẽ quia non opponunt. z infinita talia sil possit eidem inesse quia nulla est ratõ ipossibilitatis vel incõpossibilitatis. quodcũq; enim illoꝝ potest per se inesse z quodcũq; cũ quocũq; potest simul inesse quia nõ opponunt. z quotcunq; simul possũt in esse quia ex pluralitate inherentiũ non sequit noua impossibilitas. z sic sequit propositũ. sicut.n. visio in verbo respectu cuiuscũq; obiecti potest inesse anime christi: ita z visiones duoꝝ obiectoꝝ sil quia non repugnãt aliter nõ possz se videre beatã z aliquid aliud i verbo. z ita cũ semper videat se beatã i verbo: nũq; posset aliq̄d aliud videre in verbo. nec quecũq; multitudo ponit nouã impossibilitatẽ patet nec nouã oppositiõez qz si esset oppositio illa eẽt alicui' ad aliqd.

Nec ista infinitas est incõpossibilis intellectui creato. ꝓbo. quia receptiuũ fz propriã rõnem receptiui non est in se pfectius si sit in actu fm suas potẽtias q̄ si sit in potẽtia respectu actus quod apparet quia ipsi actus sunt extra rõnez receptiui. z patet in exemplo de mã z forma. g̃ intellectus nõ cõcluditur esse pfectior si est in actu fm omnes suas potentias passiuas q̄ quãdo est in potẽtia ad illos actus. Sed intellectus est simul in potẽtia ad infinitas visiones. patet.n. q̄ est in potentia ad quencunq; actũ ex natura sua z simul in potentia ad omnes g̃ si esset in actu fm omnes istos actus non sequeretur tunc maior infinitas q̄ modo. Si dicas q̄ nõ est capax omniũ simul. falsuz est quia simul est in potentia ad omnes. ergo simul potest habere omnes in actu cum non sit oppositio illorum actuuz nec requiratur in receptiuo aliquid sibi repugnans. Preterea sicut dicitur in sequenti questione si anima christi nouit omnia singularia in proprio genere hoc est per spes proprias z ita infinitas. quia singularia possunt esse infinita. non plus autem repugnat intellectui infinitas visionum quam specierum intelligibilium.

quia ꝛ ſi viſiones ſint aliquo modo perfectiones ſpeciebus. non tamen requirũt aliam ratõem receptiui. Confirmat iſta poſitõ q etiã hoc ſit de facto. p illud Aug⁹. xv. de tri. c. xv. fortaſſis nõ erunt ibi cogitatõnes volubiles. qõ licꝫ ſit dubiũ de beatis. videtur tamẽ probabile de iſta anima tanꝫ beatiſſima q i ea non erunt tales cogitatões. g̃ quecũcꝫ nouit habitualiter poteſt noſcere actualiter. Hoc confirmat qer Damaſ. lxvii c. dicente q iſta aia habuit preſentiã futuroꝝ. Hec aũt ſcientia non videt habitualis quia futura contingẽtia nõ ſũt nata cognoſci ſiue in ſe ſiue in verbo niſi intuitiue. Preterea actus ſcõus eſt p fectior actu primo. ꝛ ita eſſet perfectior ſi cognoſceret ſe omnia videre q̃ ſi habitualiter cognoſceret. g̃ oportet oſtendeꝛ impoſſibilitatẽ huiꝰ ad hoc q perfectio iſta deſit iſti aie. ſi ergo ratões adducte ad hoc probandũ ſunt ſolubiles. videt q oppoſitũ tanꝫ probabilius ſit tenendũ. Preterea actus glorie non videtur interruptus ꝛ ideo non quandocꝫ citra vnũ ꝛ qñcꝫ citra aliud.

Poteſt dici q concluſio iſta poſſꝫ poni duobus modis. vno modo q anima chriſti haberet vnam viſionẽ reſpectu verbi ut primi obiecti ꝛ omniũ obiectorũ relucentiũ in verbo ut ſcõariorũ obiectoꝝ. ad que obiecta ſcõaria haberet reſpectus diſtinctos. nec ſequeret infinitos actus fundant reſpectus huiꝰ. quia obiectũ non habet eſſe in actu Alio⁹ poſſꝫ poni q reſpectu cuiuſcũcꝫ obiecti eſt propria viſio. ita q eſſent ſimꝫ infinite viſiones recepte in actu a vbo cauſate ꝛ ſm iſtam viã 2ᵃᵐ oportet ponere aliq̃ infinita. quod videt ꝺicere multis auctoritatibus pꝺoꝝ ꝛ ſanctoruꝫ Si primus modus ponit non propter hoc ſequitur viſionem illã eſſe formaliter infinitam ſicut eſt viſio diuina. ipſa. n. nõ eſſet cõprehenſiua primi obiecti nec neceſſario ex perfectione ſua eſſet obiectoruꝫ ſcõarioꝝ. ſed poſſet eſſe idẽ actus dato q eſſet tm primi obiecti ſed viſio diuina ex perfectione ſua eſt neceſſario ſui ꝛ alioꝝ. Sed dato q poſſet recipe vnam viſionẽ reſpectu infinitoꝝ vel infinitas viſiões. dubiũ eſt an reſpectu illius vniꝰ vel illaꝝ pluriũ ſi ſint: poſſit haberi iſte intellectus creatus rõem elicitiui. videt q ſic. qz intellectus elicit intellectõem ut eſt prioꝛ naturaliter intellectione. ſꝫ per hoc q aliqua intellectio eſt elicita nihil perfectõnis auferꝛ ſibi pertinẽtis ad ipꝫ vt eſt prioꝛ naturaliter intellectõne. igit nec per vnam intellectiõem elicitam auferꝛ ſibi potentia eliciendi aliã Confirmat quia quãcunqꝫ iſtaꝝ infinitarũ poſſet elicere ſi tunc aliã non eliceret ſꝫ licet tunc aliaꝫ eliciat eque perfect⁹ manet in ſe inq̃tum eſt alterius elicitiu⁹. ergo poteſt aliam elicere Oppoſitum videt quia quecunqꝫ virtus actiua finita poteſt habere aliquem effectum adequatũ intenſiue ꝛ extẽſiue plures ita q plures illis nõ poteſt ſimul cauſare. igit nullus intellectus creatus poteſt elicere viſiones infinitas Et tunc ad primaꝫ rationem de prioritate elicitiui ad effectum eſſet dicenduꝫ. q aliquod prius poteſt habere aliqua poſteriora vltra que non poteſt ſimul. ꝛ ita licet nihil ſibi tollatur in ſe ut eſt prius per hoc q cauſat vnũ poſterius nõ tamẽ poteſt ſimul qõcũcꝫ cauſare.

Sed iſta via tertia nõ placet. neqꝫ q infinita videat elicitiue neqꝫ ſimul recipiẽdo viſiones. ſ. infinitas infinitoꝝ vel vnam viſionem infinitoꝝ poteſt dici q videt omnia habitualiter nõ tamen actualiter exponẽdo di. hoc modo. q per aliquẽ actũ videt vbũ ꝛ per illum actũ omnia relucẽtia in verbo ſunt ſibi pñtia actu primo. ꝛ per hoc habitualiter notũ. quia generaliter loquẽdo illud dr̃ habitualiter notũ cuiꝰ ẽ actus

primus sufficiēter ostēsiu'. non est ergo aliquis vnus habitus in aia illa qui vnica sua rōne ostendat infinita. sed actus quo videt verbū primo est actus pmus quo sibi relucēt omnia que lucēt in vbo ⁊ hoc qz verbū est sibi manifestū ut speculū volūtariū repñtans oia 2m. s. q ñ actualiter declarat qz exprimur q attentio circa plura obiecta est min' pfecta. ⁊ iō vr q impossibile sit potentiā finitā pfecta attentiōe videre infinita simul.

Preterea si actualiter videret infinita. pfectio illius aie in infinitū excederet pfectionē alterius aie qō vr inconueniens ⁊ per hoc adduci pōt illō Auicē. vl. nā. par. 4. c. 2. q in sapia creatoris nō est oc cultatio nisi fm receptibilia qz licet verbū ut voluntarie oñdens oia sit pñs volūtarie illi aie. ipsa tñ non pōt simul oia recipe. sed qōlibet sigillatim ⁊ ita potest videre quodcūq; de nūero infinitoz ad quod se conuertit. Et si obȝciat q ita pōt quilibet beatus videre quodlibz in vbo non simul. Dico q verbū cuilibz alij beato est speculū repñtans determinata vltra que non potest velle ordiate vidē alia sz huic est speculū repñtās oia ⁊ ideo ipsa pōt ordinate velle vidē oia quotcūq; infinitoz ad que est in potentia ppinqua ad videndū sicut si esset sibi pñtia per ppriū habitū vel p aliquē actū primū cognitñ qui possz dici hic.

Ad argumenta principalia.

Ad primū patet qūo posset nosce infinita. Ad 2m ⁊ si ille illūiatiōes sint ordiate non tñ fm ordinē naturaz sed grāz ⁊ iō primo huic aie ⁊ ab hac illūiant angeli. Ad confirmatiōem hui' rōnis dico q aia q̄tum ad illā actōnem q̄ creatura dr illūiare creaturā potest illumiare angelū sicut econuerso. quia in patria anime beatoz habebunt eundez modū loquendi quem angeli. ⁊ ideo si alicui aie reueleť primus aliqua veritas in verbo q̄ angelo poterit illuminare angelū ò illa veritate. sicut angel' posset illūiare aiaz si primus esset reuelata angelo. Ad illō de cā ⁊ effectib' ⁊ ꝓportōe cāe ad effect' ⁊ pncipij ad conclōnes pz ex improbatione illius opi.

Ad illa p 2ª opi. q non possit videre infinita. Ad pmū cū dr q virtus infinita nō plus posset q̄ videre infinita. lz sit vez extensiue nō tñ est vez intensiue. posset. n. pfect' videre illa q̄ aliqua virtus finita qz act' eius esset intēsioz fm pfectōem ⁊ vtutez maiorē. Ad aliud cū dr q in infinituz indistinctius videret infinita. potest dici q videre indistinct' respectu pluriū nō necessario est ex pte intellectus ut receptiu' sed solū ut elicitiu'. posset. n. recipe visiones eque distictas pluriū sicut pauca. ⁊ ita si rō valeret ꝯcluderet solū q intellectus nō possit esse elicitiu' respcū infinitaz visionū. sed potest dici q nec hoc cōcludit. qz ⁊ si de facto intellectus noster indistinct' intelligat pla q̄ pauca. hoc tñ nō necessario ꝯuenit sibi ò rō ne sua q̄ intellectus est poz actu elicito sed ex aliq ꝯcomitāte qō non est necesse ponere i intellectu xpi. Ad 3m infinitas extēsiua ad aliq ut ad formaz recipiēdaz nō ꝯcludit infinitā entitatē receptiui. sic pz de mā si eēt receptiua infinitaz formaz imo magis ꝯcludit ipfectōez. sed infinitas extēsiua ad aliq ut ad effect' sil' cābiles ꝯcludit infinitatē intēsiuā eo q tal' pla litas ꝯcludit maiorē pfectōnez i eo qō ad pla se extēdit. nō ita de receptio. si tñ itel lect' ponit elicitiu' infinitoz. dico q nec illa infinitas extēsiua ꝯcludit infinitatē itēsiuā inte'. sz obi qz obm ē cā pncipal actiua respcū illaz visionū ⁊ ñ intellect'

Tertio queritur vtz aia xpi nouerit oia in genere ꝓpo. ⁊ argr q nō. Luc. 2. Jhesus ꝓficiebat etate ⁊ sapia coā deo ⁊ hoibus q si exponať q ꝓfecit fm apparentiā ꝺ hoc est Amb°. 4. de. s. s. ⁊ ponit i littera

vbi ipse concludit fuisse aliquē aliū sen
suz q̄ diuinū. qz fm aliquē sensuz, pfecit
non aūt fm diuinū. sed hec, pbatō nihl̄
valeret si deberet intelligi solū ō, pfectu
fm apparentiā. qz etiā fm intellectū di
uinū posset plus oñdere de sapia. Pre
terea ad hebre. ꝑmo didicit ex his que
passus est obedientiā. Preterea fuit vi
atoz. igit̄ habuit cognitōem ꝓpetentē vi
atozi. illa autē fm q̄ determiat phy. ꝑ°
metha. z 2° posterioꝝ in fine est ex mul
tis actibus. ḡ zc̄. Preterea fuit rōnalis
igit̄ potuit in actū ꝓpetentē rōali ut rōa
le talis est discurrere a notis ad ignota.
z ita p notitiā taliū ignotoꝝ discurren
do potuit discere aliq̄d nouū. Contra
nullā ignorantiā habuit fm mḡm q̄a
non expediebat nobis xp̄z assumere de
fectū illum. Preterea angeli nouerūt
omnia in genere ꝑpzio. ḡ multomagis
oia ista que ut superius dictū est fuit p
fecta summa pfectōe supnāli. z pari rō
ne summa pfectōe nāli.

Hic distinguitur.

de cognitōe infusa z acq̄sita. z q̄tuz ad
primā nouit oia p aliq̄ infusa. puta per
spēs intelligibiles a deo infusas. z q̄ ad
hoc nō potuit pficere. sed q̄tū ad cogni
tionē acq̄sitā potuit, pficere qō, pbat qz
habuit itellectū agentē z possibilē sicut
z nos quoꝝ opatio, ꝑpzia est abstrahef
hi' spēs intelligibiles z illas recipe. igr̄ i
h° poterāt ille potētie in xp̄o. spēs āt in
telligibil̄ vel est scia obiecti vel est ꝓncⁱᵐ
necessariū sciēdi. Contra ꝛclonem argr̄
ex dictis opinant qz fm eū duo accītia
eiusdē spēi nō pñt esse simul in eodē. sed
cognitio infusa z acq̄sita rei in ꝑpzio ge
nere sī eiusdē spēi. Et si dicat q̄ pñt di
stingui spē sicut matutina z vesptina.
Contra. ille cognitōes si fm ꝑpzia rōez
obi ut. s. est pñs in se z in verbo sint due
cognitōes vesptina. s. z matutina acq̄si
ta z infusa dicunt hr̄e idē obiectū z soⁱᵐ
differūt penes cās efficiētes. sicut bō cre
atus z genitus nāliter. sz talis di. cāz ñ
distiguit cognitōem formalr̄ fm Aug⁹.
ad deo gr̄as. z Amb°. de incarna. dispi
tas ortus nō facit di. nᶜ. ut pz de adaz et
nobis. Preterea cōtra ꝛclonem in se. et
si due cognitōes eiusdē spēi pñt sil̄ eē in
eodē. nō tñ due pfecte eiusdē obi z fz eā
dē rōnem qz aut vtraq; illaꝝ cognoscit
obm̄ pfecte q̄tū est cognoscibile z tūc al
tera supfluit aut nō. z tunc neutra est p
fecta. Cōtra rōem qz tūc beatus cū ha
beat intellectū agentē z possibilez potit
tunc acq̄rere sciaz: z poª augmentatia z
alie pōᶜ q̄ erūt in btis eiusdē rōis cū nr̄is
poterūt hr̄e actᵉ suos ita z adā in statu ī
nocētie potuit augmētari. Ex his istā
tūs z ꝓsil̄ibᵇ pz q̄ hec ꝓpō est falsa. poᶜ
pfecte in q̄cūq; pñt in actᵉ suos. hᵒ. n. soᵐ
est vez de impfecto qz est in pō ad ēmi
nos actionū illaꝝ potētiaꝝ. sz si ab aliq̄
agēte ꝓueniente illas potētias iducti sī
termi ad q̄s pñt esse actōes istaꝝ pōꝝ ñ
poterūt agere ad illos termios nō ꝓpt̄
ipfectōem sui. sed ꝓpt̄ pōnez termi ab aª
nec ꝓpt̄ hoc sunt negāde eē in nā qz sūt
simplr̄ pfectiōes nāe siue ille bēat ēmios
ab illis siue aliūde. Si ponēt alia opi.
q̄ hec aia nouit oia in hītu mō q̄ ponit
habitus in angelo ut sufficiēs rō ad cog
noscēdū oia hūualr̄ ita ip:obat hec opi.
ō aia xp̄i sic ip:obata est de angelis i 2°.

Ad questionem

potest dici q̄ duplex est cognitio. s. abstractiua z intu
itiua. que di. pbata fuit i 2°. li. z vtraq;
cognitōe pōt ꝛgnosci tā nā ut pcedit sin
gularitatē q̄ singulare ut hoc. De cog
nitōe abstractiua que. s. est obiecti siue
singularis siue vniuersalis potest dici q̄
illa aia nouit oia vniuersalia siue q̄ddi
tates habitualiter per spēs infusas quia
cum illa notitia sit perfectionis in intel
lectu creato. eo q̄ sit passiuus respectu
cuiuscūq; obiecti intelligibilis. qz nō hz
in se pfectiōez oīum intelligibiliū z carē

perfectione sibi possibili respectu alic̃ obiecti sit impfectois in intellectu. videt ꝓbabile attribuere huic intellectui pfectionē respectu omnis intelligibilis ꝯlis attribuit angelis cum nec illa repugnet intellectui creato nec sit impfectio in eo nec etiā incōpossibilis cognitiōi in vbo que ponit ꝓpetere huic aie. qz ꝛz Aug⁹. 4. sup Gen̄. simul stant cognitio in vbo ⁊ cognitio in ꝓprio genere. Sed hoc modo. ſ. abstractiue ⁊ habitualiter. vel non nouit omnia singularia sub ꝓpijs rōnibus. puta si non habet spēs infusas nisi quidditatū quia ille non sunt rōnes cognoscendi singularia sub ꝓpꝛijs rōnibus. sicut. n. vniuersale non dicit totaz entitatē singlariū sic nec cognoscibilitatē. ⁊ ita quod est ꝓpa rō cognoscendi vniuersale non est ꝓpa rō cognoscendi ꝓprie ⁊ distincte singulare. vel si ponit cognoscē habitualiter ⁊ abstractiue singularia ꝙtum sunt cognoscibilia ab itellectu creato. ꝓcedendū est cuiuslibet singularis ꝓpꝛia esse spēz in intellectu illo ⁊ ita plures spēs eiusdē spēi. ⁊ etiā infinitas spēs infinitoꝝ singulariū possibiliū Q̄ si alicui non vr̄ attribuēda huic aie ꝓfusa cognitio nec distincta infinitoruz siue per spēs infinitas siue finitas potest dici q̄ hec aia nouit habitualit ⁊ abstractiue aliqua singularia per ꝓpꝛias spēs infusas. ⁊ aliqua non nouit habitualit pōt tn̄ noscere illa habitualiter si illa fiant in exīstia reali eo mō quo dictū fuit 2° li. q̄ angelus pōt acquirere notitiā alioꝝ obiectoꝝ p actōem illoꝝ in intellectu suo. nec tn̄ oz ponere aiam illā noscere actualiter ꝺdditates nec singularia quia notitia actualis in genere ꝓprio ē fm virtutē naturalē ipsius intellectus i se. non aūt pōt intellectus finitus ad q̄cūq; obiecta simul distincte ꝓcipiēda cōuerti virtute nāli. ¶ Loquēdo tn̄ de cognitione intuitiua que est de natura vel de singulari ut ꝓcernit actualē exīstiaz. Dico q̄ illa est vel perfecta qualis est de obiecto ut presentialiter existens. vel impfecta qualis est opi. de futuro vel mēoria de preterito. hoc mō non nouit oia etiā habitualiter in genere ꝓprio qz obiectū illo modo nō est cognoscibile nisi ut presens in se. vel in aliquo in quo habeat esse pfectius q̄ in se. sed cognoscere isto modo non est cognoscere in genere ꝓprio. non. n. essz nata sic cognosci sed sio petri nisi esset presens in se. ⁊ ideo cū multa obiecta non fuerit nec esse potuerit presentia illi intellectui fm exīstiā actualē illoꝝ non potuit habere notitiā intuitiuā. ¶ Et si dicat q̄ potuit hāc habere per spēs infusas. Hoc falsum est. tū qz spēs infusa repr̄sentat obiectū ut abstrahit ab actuali exīstia qz eodē modo repr̄sentat siue obiectum existat siue nō existat ⁊ per ꝓns non est ratio cognoscendi exīs ut exīs. Tum qz veritates cognoscibiles cognitōe intuitiua de exīstibus ut existentia sunt. ſ. veritates contingentes non possunt cognosci per spēs quascunq; innatas quia ex cognitione terminoꝝ non potest cognosci veritas ꝓpleroꝝ contingentiū de illis terminis quia illarum ꝓplexionū veritas non includit in terminis. oportet igitur ꝓpter veritates contingentes que sunt de existentibus ut existentia sunt cognoscēdas. habere aliqua obiecta in se presētia ut possint in se intuitiue cognosci ⁊ videri. et hoc non potest fieri in ꝓprio genē nisi ipsis rebus in se scōm suam existentiā presentibus ⁊ ita illa cognitio intuitiua in genere ꝓpo actualis vel habitualis non potest dari illi anime de omnibus ⁊ quo ad hoc necesse est dicere q̄ ꝓfecit sicut alia ⁊ alia obiecta alio ⁊ alio mō cognoscit. ¶ Similiter quantum ad intuitiuam imperfectam que relinquitur ex ista perfecta. quia de talibus pluribꝰ perfecte intuitiue cognitis derelicte sunt plures memorie quibus cognoscunt illa obiecta quantum ad cognitiones existētie non ut presentia sed ut preterita.

Et si obꝫcitur q ex re ꝓsente nō relin quitur nisi species intelligibilis in intel lectu 7 in parte sensitiua species imagi nabilis i virtute fantastica. Hoc falsuꝫ est. quia de re pñte non tm̃ relinquitur spēs sensibilis in fantasia sed aliqua in potentia memoratiua. 7 ille potētie co gnoscunt obm̃ sub alia 7 alia ratione. nā vna cognoscit obiectū secūdū se ab solute apprehēdēdo quidditatē ei⁹. alia apprehēdit obm̃ ut in preterito appre hensum. ita q apprehensio preteriti est imediatū obm̃ 7 obm̃ imediatū illi⁹ ap ꝓhensionis preterite ē obm̃ mediatū re cordationis ita etiā pñte aliquo sensibi li sensui pōt virtute illi⁹ cārī in intellectu duplex ꝓgnitio. vna abstractia qua itel lect⁹ agēs abstrahit spēz quidditatis vt quidditas est a spē i fantasmate. que re ꝓsentat obm̃ absolute ñ ut existit nūc uel tūc 7 alia pōt ee in sensu cognitio i tuitiua q̄ coopat in intellectui. 7 ab hac pōt derelinqui habitual⁹ cognitō intui tiua i meōria itellectiua. q̄ sit nō quiddi tatis absolute. sicut fuit alia. sed cogni ti ut exñs qñ i preterito apprehēdebat ut preterīt. Hoc mō xp̄us p experienti am didicisse ōr multa. hoc ē p ꝓgnitōes intuitias. i. istoꝝ cognitoꝝ q̄tū ad ex istētiā 7 p memorias derelictas ab eis.

Ad argumenta patz ad primuꝫ per hoc q textus euangelij nō est expo nendus ut tm̃ profecit secundū apparē tiam. qz scōm aug. 83. q. q. cōtra apolli naristas. euangeliste narrant histozias 7 ideo verba eoꝝ vera sunt ut ex primūtur nō sic ō alīs sermonibus tro picis scripture sacre. 7 hoc ēt declarat auctas Ambro. 7 apostoli ad hebꝛeos. quia ve in eo aliquis sensus profec. ñ q aliquoꝝ cognitionem abstractiuam habitualē acquisiuit sed intuitiu ā tam actualē q̄ habitualē. Ad illō p⁹ metha. 7 2. posterioꝛ. dico q illa ꝓgni⁹ q̄tū ad ali q̄d ē necessitat in nobis 7 aliq̄ mō nō q ad ꝓgnitōem ituitiuā sp ē necessitatis 7 quo ad hoc ꝓpetebat xp̄o. qz fuit no biscū viator. q̄tum aūt ad ꝓgnitōnē ab stractiuā nō sp ē nccīus ille ꝓcessus. qz hec pōt hr̄i p spēs nō tm̃ abstractas sz infusas. quibus habuit eā xp̄s. 7 iō quo ad hoc nō fuit modus ille nccīus i xp̄o sicut in nobis. Ad 3ᵐ dico q discursus. non sp facit acquirere cognitōem ō con clusione ad quā discurrit. sed uel sic ul illa cognitione vti prehabita. 7 ita dico in ꝓposito q xp̄s potuit discurrere ad conclusiones quaꝝ prius hūit ꝓgniti onē abstractiuā. Et si obꝫcitur ꝓtra pri mum membꝝ. s. de cognitione abstrac tiua singulariū scōm ꝓprias rationes singularium siue omnium secundū illā scāz viā. siue aliquoꝝ scōm ēcia quō poterat competere xp̄o 7 non nobis cū simus eiusdē spēi cū eo. R⁹ista negatio ñ ē i nobis qz repugnet intellectui nr̄o ꝓgnoscem⁹. n. singularia sb ꝓprijs rati onib⁹ i pria eodē itellectu quē mō hē⁹ sed ꝑ statu isto inte⁹ nr̄ nihl ꝓgscit nisi q pōt gignē fantasma qz ñ imutat ime diate nisi a fantasmate uel a fantasiabi li. ētitas aūt singular ñ ē ꝓpria rō ging nēdi fantasma. sz tm̃ ētitas nāe precedēs illā ētitatē singularē. ipa aūt entitas sin gular ñ ē nata mouē imediate aliquaz potētiā ꝓgnitiuā nisi itellectū. 7 q nr̄m nūc nō moueat ē ꝓpr̄ ꝓnexionē ei⁹ ad fantasiā. in pria vo ñ est talis ꝓnexio iō ibi hoc ut hoc intelligetur.

Quarto queri tur. Utz aia xp̄i nouerit oia perfectissime in genere ꝓpo Rñdeo. q potest intelligi de cognitione actuali ul habituali de habituali dico q perfectis sime nouit. quia sicut positum est. dist. decimatertia istam animam posse hr̄e summam gratiam possibilem creature ita probabile est quod habeat species intelligibiles pfectissimas p quas intel ligit. Si autem queratur de actuali tūc

distinguendum est de abstractiua ⁊ intuitiua quantum ad abstractiuam non potest perfectissime noscere ex ea parte qua intellectus est causa ptialis respū intellectōnis quia intellcus suus non ē perfectissimus intellectus creatus ⁊ q̄to ista cā ptialis ē ipfectior tāto intellectio ē ipfectior. illa. n. elicitur secundum virtutem intellectus ⁊ obi pñtis sine miraculo spāli. si tñ spēs infusa alicuius obi in anima xp̄i ponitur tanto pfectior spē infusa cuicunq; intellectui. q̄to intellectualitas anime xp̄i deficit ab intellectualitate alterius intellectus tunc totum istud. s. intellectus anime xp̄i cum illa spē infusa pōt equari toti illi. s. itellectui alterius cum sua spē. Et si totalis causa equatur totali. licet vtraq; ptialis sit diuisim iequalis vterq; ptiali pōt se qui effectus equalis. De intuitiua cum tibi obiectū nō ut i spē agat. sed ut in se pñs. ⁊ ut in se pñs est idem ⁊ eodemmō cum quocūq; opetur sequitur q̄ intellectus c' intellectualitas est inpfectior hē bit illū actū impfectiorē sed de intuitia in verbo pōt dici intellectus ille pfectissime videre. sicut ⁊ uidet verbū.

Illud quo p' tmit tendum non est.

Circa istaz. 15. dist. in qua magister agit de defectibus assumptis cum natura humana quero vnum.

Utz. s. in aia xp̄i fm portionem superiorem fuerit ver' dolor. Q: nō cōtraria nō pāt eē in eodem. gaudium ⁊ tristicia sunt huius g̃. maior. pbatur. tum q: ꝺ dictio est maxima oppositō. ⁊ ideo iclu ditur in omnibus oppositionibus ⁊ p cōsequens sequitur ad omnes ita quod ad quecunq; opposita secūtur ꝺdictoria. Tum quia hoc vult philo. 4. met. ubi dicit q̄ si contraria ponantur simł in eodem sequitur contradictoria ꝟ ficari. Et si dicatur ad ma. contraria eē simul in eodem motu uel in mobili. q: fin' a quo nō simul totaliter expellitur nec finus ad quem totaliter acquiritur immo quod mouetur dum mouetur p tim est in termino a quo ⁊ ptim in ultimo ad quem ex. 6. phicoz. ⁊. nono. metha. Contra hoc q: nō sunt simul in sūmo ⁊ in eē pfecto. q: sic sūt in cōpossibilia. q: q̄ñ simul sunt vnuz diminuit aliud. hic aūt gaudiū non diminuebatur q: non fuit decens vt fruitio illius anime diminueretur p actū meritoriū sic acceptum trinitati vt satisfaceret p gnē humano. si dicatur ad minorem q̄ gaudiū ⁊ tristicia nō sūt ꝺria in ꝓposito. q: nō sūt de eodem. Contra illud circa qō fiūt contraria ⁊ sbiectū idem. Sed non oz q̄ habeant cām eandē. ita. n. sūt contraria ⁊ incompossibilia albū ⁊ nigruz si fiant a cōtrarijs causis. s. calido ⁊ frigido sic si possent fieri ab eadem causa. Sz obm̃ se hz ad illas passiones vt cā effectia ergo. Preterea secūdo. impassibilitas corporis est i corpor a deo glorificante ⁊ tamē nō patit secū passionez corporis ab alia cā iferiori ergo impassibilitas ⁊ passio a diuersis caīs sūt incompassibilia igit pari ratione in ꝓposito. Preterea. 3°. ipeccabilitas aie ex hoc principaliť ꝓuenit q̄ ꝓiungitur fini vltimo imediate. ⁊ tñ cum hoc nō stat q̄ ipa sit peccabilis circa quodcūq; aliud obiectum. vbi ē tāta di. q̄ta in ꝓposito q: obiectoz circa que fierent opposita illa. Preterea. 7. ethicoz. delectatio vehemēs expellit tristiciā nō tm̃ oppositā sz ētigentē. igr̄ dato q̄ nō fuit cōtrarietas adhuc tñ gaudiū excellēs ò vno excludit oēz dolorē. Cōfirmat q: hz Auic. 6. nālium. p. 4. c. 5. potentie nāles i tēse mutuo se impediūt actib' suis intēsis. qō patet in raptu pauli in q̃ nesciuit vtz in corpore nl extra corp' viderit archana illa de qb' loquit 2ª. ad corint. 12 igit multo magis videt q̄ potētia eadem ex vehementi operatione ⁊ passione circa vnū obiectū ipediat se ipaz circa aliō

obiectum in operatione ⁊ passione. Cō firmatur etiam p. 17. ppositōne de causis ois uirtus unita maior ē. ⁊ p ꝑs dispsa minor. Preterea. gaudiū sequitur dilato cordis ⁊ tristicia ꝓstrictō igitur nō ꝑt ee simł. nō eni sił pōt cor dilatari ⁊ ꝓstringi. Preterea. hill. in lra videt expresse remouere tristiciam vam ⁊ dolorem a xpo. Contra. ysai. 53. vere dolores nros ipe portauit. Preterea tre ñ. i. dī in psona xpi. videte si ē dolor sic dolor meus. sed omni dolore nō attigere portionem supiorē aie. pōt ee maior dolor. sicut ⁊ omni gaudio in portione alia pōt ee maius. s. illud quod est i portione suprema. sicut patet in beatis.

Preterea. xps meruit in sua passione. meritum principaliter cōsistit in superiori portione. Preterea. satisfecit p peccato Ade. Adam autem peccauit scōm portionē supiorem igit ꝑz illā satisfecit xpus. satisfactio. n. dz ee fm illud fm q peccatur. Preterea mors xpi fuit violēta ġ inuoluntaria ⁊ tristis. añs probatur quia tūc nō fuit naturaliter mortuus. nec absolute mors est naturalis sed pena nature lapse. Preterea Dam. li. 3° c. 28. ē timor naturalis nolente anima diuidi a corpore ꝓpter eam a principio a conditore ipositā ipsi nālē ꝓpassionē ⁊ familiaritatem propter quod eni tiētur malū imminens. propter idez est tristicia de malo presente. igitur p naturalem legem impositam a conditore tristabatur anima illa de passione. ⁊ p cōsequens q̄tum ad portionem superiorē q̄ ad illam ptinet respicere legem a cōditore impositam qua iudicatur ꝑz regulas eternas. Preterea idem ibidem. nequaquam diuitas passiones assuit circa patiens corpus. neq; turbationez ⁊ tristiciam de intra citra animā turbatam ⁊ tristataz neq; mestus ē ⁊ orat citra intelligentiam aūt mestā ⁊ orātē p intelligentiam aūt significat saltē aliq̄d excedēs sensualitatē. Preterea sup illud ps. repleta est malis anima mea dicit Augnō vicijs ꝑz penis. igit q̄lz portio.

Hic distinguitur.

de superiori portione. vt est natura. et sic dolet. quia fundatur in anima dolēte vel ut ratio ⁊ sic non doluit q̄ nō ꝓ comparationē ad obm̄ quod respicit. Contra illam di. arguitur. nullum predicatum dicitur ineē alicui rōne inherētie alicuius quod accidit sibi sic ñ dr hō ꝑz musicā edificat. l̄z musico accidat edificare sine edificatorē eē. igr nec ꝑz portionē supiorem dicetur aia dolere. si tm̄ alicui accīti accītaliter ꝑiuncto portioni supiori insit dolor. Cōfirmatur rō. q̄ sic posset dici aia intelligere fm voluntatem ut nā nō ut uolūtas. q̄ ipsa aia uel nā que est voluntas uel in q̄ ē voluntas intelligit. Preterea anime vt distinguitur a potentia uel potentijs ñ ꝓuenit dolere sicut nec respicer obiectū de quo doleat sed ipsa est tantū vna ꝑz se i portōe inferiori ⁊ supiori ut non respicit aliq̄d obiectū. ⁊ ut ē tm̄ act' ꝑmus igit vt ē vna in illis duab' portionib' nō pōt ee ratio ꝓpi quā altera earum doleat igitur propter animam que est eadē portioni inferiori dolenti. ñ dicer dolēr portio supior q̄ nō ē ei eadē. Preterea si ut natura conuenit dolere hoc maxime conuenit sibi propter separatiōnē eius a corpore. quia sibi ut natura conuenit perficere corpus ⁊ naturaliter inclinari ad corpus. sed ꝑs est falsum quia in separatione eius a carne fuit facta impassibilis. igitur tunc non tristabatur.

Ad solutionem hu

ius. q. ꝑmittēda ē auctas Aug'. 14. de ci. c. 15. ubi dicit sic. dolor carnis tantūmō offēsio ē aie ex carne. ⁊ quedā abe' passione dissensio sicut animi dolor q̄ tristitia nūcupat ē ei' offēsio ab his rebus que nobis nolentib' accidunt.

Ex hoc patet di. inter dolorem ꝓprie dictus qui. ſ. inē anime ex carne. ⁊ primo ſm partem ſenſitiuam. ⁊ triſtitiam ꝓpe dictam que ineſt anime ſecundum ſe. ⁊ primo ſm uoluntatem intellectiuam

Ad huius ergo queſtionis ſolutionem primo uidendum eſt quid ſit dolor. ⁊ quid triſticia accipiendo vocabula hic proprie. 2°. quomodo ver⁹ dolor fuit i anima xp̄i. ⁊ ſm quam potentiam ⁊ de quo obiecto. 3° de triſticia. ⁊ ibi primo ſi ipa infuit ſm portionem ſuperiorem ⁊ 2° an infuit ſecundum portionem inferiorem. ⁊ de quibus obiectiſ. De ꝑmo dicitur ꝙ prima radix doloris eſt inmutatio offenſiua uel corruptiua diſpoſitionis conuenientis nature ſicut econtra prima radix delectationis eſt imutatio ſaluatiua diſpoſitionis conuenientiſ nature. 2°⁹ ⁊ prima radix eſt apprehenſio huius imutationis nec ſufficit ſecunda radix ſine p⁹ alioq̄n beat⁹ poſt reſurrectionē poſſet dolere. quia ſi eſſet in igne perfectiſſime apprehenderet ſummum calidum non tamen lederetur ab eo. ⁊ ita ſi ſola apprehenſio ſine inmutatiōe prima ſufficeret poſſet beatus dolere ex iſtens in igne afflictiuo. Sed de appbenſione diſtinguitur. quod aliud ē apprehenſio. aliud perceptio. quia apprehenſio ſenſitiua habet pro obiecto ipm ſenſibile puta apprehenſio viſus colorē auditus ſonum. ſed perceptio annexa apprehenſioni habet pro obiecto nociuum triſtans uel proficuum letificans ſenſum. ⁊ hec intentio conuenientis uel diſconuenientis habet vi rei ad mouenduz ad paſſiones quales res ipſa poſſet facere. ſicut patet per philoſoph⁹. li. de motu animalium quod fantaſma mouet aliquando ſicut res ad calefactionem quidem ⁊ frigefactionem. ⁊ modica inmutatio corꝺis facit magnam imutationem corporis ſicut magnam imutatōnem in nauí facit modica imutatio in gubernaculo nauis. igitur ille intentiones virtutez obiecti habentes. poſſunt mouere ad paſſiones animales. ut dolorem ⁊ gaudium ⁊ concomitanter ad paſſiones naturales corporis ſecunduz calidum ⁊ frigidum. ſic ergo dicitur ꝙ apprehenſio eſt tantū cauſa ſine qua n̄ ut radix ſecundo reſpectu doloris. ſed perceptio eſt cauſa propter quam ſit ipſum autem obiectum precedit ut cauſa per ſe ⁊ propter iſtam rationez motiui quam habet intentio cōuenientis ⁊ nociui ad paſſionem animalem ſicut ⁊ obiectum ꝙ illa intentio circumſtat habz rationem motiui ad iſtam paſſionem naturalem corporis. quam cōcomitat illa paſſio animalis. Contra iſta. primo uidetur ꝙ illa prima radix ſit nulla. qz ſm eum ſicut in doloꝛ eſt imutatio corruptiua diſpoſitionis cōueniētis nāe. ita in delectatione eſt immutatio inductiua uel ſaluatiua eiuſdem. ſed iſta imutatio nulla uidetur eſſe. quia quero ad quem terminum ē. nō ad primaz ſenſationem. quia precedit eam ſicut prima radix ſecundam. nec multomagis ad ſēſationē ſequentem paſſionez quia iſta ſequitur vtranq3 radicez. igitur ipa eſt ad vtranq3 diſpoſitionem ut ad ꝓxim⁹ minū que naturaliter precedit omnem actum tā ſenſus ꝙ etiā potētie delectantis uel triſtantis. ſed nihil tale videtur neceſſariū ad delectationem. qz nihil p̄cedit ambo iſta niſi forte ſpecies. ſed ſi ſpecies prefuiſſet in virtute fantaſtica conſeruante ſpecies. nihil minus poſſet eē conſeruatio neceſſaria. ⁊ ōnis radix neceſſaria ad delectationem deberz tūc conſeruari ſi etiam ſenſatio fieret n̄ minus poſſet eſſe aliqua delectatō. quia n̄ minus eſſet operatio perfecta quam cō comitatur delectatio ſecundum philoſophuz. x. ethicoz. Preterea ꝙ 2° radix ſufficiat ſine prima. probatur. quia licz organum ſit corpuſ naturale ⁊ ideo paſſibile paſſione naturali tamen inquatū organum eſt mixtum ita ꝙ ē in media

ꝓportione ſenſibiliuꝫ: hoc modo natū
eſt immutari imutatione intentionali
ab obiecto inquātū ſenſibile. ⁊ hoc mō
nliquod obiectum eſt ſibi conueniens
⁊ aliquod diſconueniens et per conſe-
quens etiam aliquod delectans ⁊ ali-
quod affligens. igitur licet circūſcribat
omnis actō ꝓioꝛ iſta actōne intētiona
li ab obiecto. ſi ipa ſit alicuius obi diſ
cōueniētis in oꝛganū ſenſus uel in ſen-
ſu. ſequit doloꝛ maifeſte ⁊ h° uidet q̄buſ-
dam ſenſibilibus quoꝝ ſenſationibus
licet inducat diſpō ſaluās naturā indi-
uiduī: tñ ipa affligunt ſi ſint diſconue-
nientia ſibi uel oꝛganō ſenſus. ſicut de
amara potione de qua dolet guſtus. lꝫ
ſit ſalubꝛis infirmo. ſolus. n. ſenſus tac-
tus dat° ē aīmali a natura. ut ꝑ ipꝫ ꝓ-
piat coꝛruptiua nature ⁊ ea fugiat ⁊ ibi
concomitatur cōueniens uel diſcōueni-
ens nature ⁊ ſenſui ut ſenſus. ⁊ ſic cōco-
mitantur ibi due immutationes quaꝝ
tñ vna eſt alterius ratōnis ab altera. et
poſſit illa que eſt ſenſibilis in ſenſum eē
ſine alia ⁊ ecōuerſo. ⁊ ita diſcōueniētia
in vno eēt ſine diſcōueniētia in altero.
⁊ ita doloꝛ ſine illa ꝓma radice. Quod
obꝟcitur de beatis tāgetur. in. 4. q̄ mō
coꝛpa beatoꝝ nō paterent iu igne. Cō
tra illud de differentia perceptionis ⁊
cōſꝑhenſionis quia videtur q̄ vni°
potētie non ſit niſi vn° perfectus actus
ſimul. igitur ſenſus circa obiectū ſuū
non ſunt ponēdi ſimul duo actus. licꝫ
idem ut ꝑfectus poſſet dici ꝓceptō ⁊ ut
imperfectus poſſet dici apꝓhenſio.

Unde apꝓhēſio dicitur quando ꝓ-
pter diſpoſitionem ſentientis intus oc-
cupati ꝓpter operationem uel circa ac
tionem aliaꝝ potentiaꝝ operatio ſen-
ſus eſt imperfecta. ſi etiaꝫ iſta debeꝛent
diſtingui magis videtur perceptio ꝛmo-
ta a doloꝛe quam apꝓhenſio. quia
magis videtur delectabilis operatio q̄
exꝓimit perceptio q̄ paſſio. quaꝫ uiꝺ-
tur exꝓimere apꝓhenſio. Quod eti
am videtur dicere de obiectis percepto-
nis ſenſitiue. quod ſunt intentiones; nō
videtur verum: quia nullus ſenſus po-
teſt illas relationes percipere; ſed tātū
aliqua abſoluta que ſunt ꝓncipia mo
uendi; relationes non ſunt ꝓncipia mo-
uendi ſenſum aliquem ad actum quē-
cumq;. Similiter ſi iſta ponantur eē
obiecta alterius actus ab apꝓhenſio-
ne. videtur q̄ oꝛ ponere duos ſenſus vi
ſus ⁊ duo ſenſus audit' ⁊ ſic de aliꝭ q̄ꝝ
alt' ꝓcipiat colorē vel ſonū: ⁊ alter ꝓ-
piat intentiones illas circunſtantes. q̄
ſecundum ipſa obiecta diſtinguuntur
potentie. Quod adducunt de motu
animalium non eſt ad hoc q̄ ille inten
tiones conuenientis ⁊ nociui cauſent ip-
ſas paſſiones coꝛporis quas concomi-
tātur animales. nec ipſas paſſiones ani
males. ſed magis eſt ad hoc q̄ illa obie
cta ſenſibilia que relucent in fantaſma
tib' ſiue ipſa fantaſmata rōne obiecto
rū cauſent tales paſſiōes. ⁊ iō iſta litte
ra facꝫ ad h°q̄ ñ oꝛ ponere alias rōes ob
tias cāntes doloꝛē q̄ q̄ ſūt in fātaſmate.

Aliter poteſt dici q̄ ſic

generaliter actiua ⁊ paſſiua ſunt quedā
nē abſolute puta calidū. ⁊ aliq̄ abſolu-
"tā calefacti bi' ⁊ ſup iſta abſoluta fūdāt q̄
dā relationes ſecundū q̄ hec paſſiua in
clinantur ad hec actiua. ut ab eis recipi
ant formam ad quam ſunt in potentia
paſſiua ⁊ quando ipſa ſic ꝓpoꝛciona-
ta apꝓximantur. ibi eſt aliqua relatō
apꝓximationis mutue ad quam ſe-
quitur paſſiuum recipere formam ab
actiuo: huius tamen actionis in actiuo
non fuit ratio relatio aliqua ꝓcedēs
puta relatio actiui ſiue apꝓximatōis
ſed iſte relationes erant cauſe ſine quib'
non ſed ratio fuit ipa natura abſoluta
actiui ſic in ꝓpoſito poteſt dici quod h°
abſolutum ut viſus inclinatur ad ali-
quid ut ad extrinſecum perfectiuū puta
ad album perfectūm ſiue pulchꝝm. ⁊

econuerso. relatio terminantis relatio nem inclinati ad inclinans dicitur cõue nientia. que ut accipitur in omnibus sẽ sibus non est relatio equiparantie. sed disquiparantie. prout conueniens dicit illud ad quod sensus inclinatur vt ad aliquod perfectiuum extrinsecus. ⁊ dis conueniens a quo declinat vt a corrup tiuo ⁊ offensiuo extrinseco. nec est alia ratio quare visus inclinatur sic ad al bum nisi q̃ uisus est talis natura ⁊ al bum talis. sicut nec est aliqua ratõ qua re materia inclinatur ad formam ut ad perfectionem extrinsecam nisi quia ma teria est talis entitas absoluta ⁊ forma talis. hunc autem respectum fundatus in absolutis istis sequitur approxima tõ que tunc est maxima quando albus in se presens ⁊ ut presens videtur a vi su vel percipitur. ex hac approximatio ne sequitur q̃ illud quod inclinatur re cipiat a perfectiuo illo ad quod inclina tur aliquam perfectionem que perfectõ dicitur delectatio. que quia non est i po testate passiui in presentia agentis dicit eẽ passio. licet sit vere qualitas. ⁊ non de genere passionis vt est predicamen tus. vt alias dictum fuit. ⁊ propter simi lem rationem dicitur passio ipsa intel lectio licet sit vere qualitas. ⁊ sicut intel lectio habet aliquid preter illam ratio nem. s. q̃ respicit obiectum ut actiuum. ita ⁊ illud respicit causam effectiuam a qua est sicut passio. ita quod ex istis ou obus dicitur quod hoc est actio ⁊ illud passio. ratio igitur causandi delectatio nem istam non est conuenientia que fu it relatio in obiecto nec etiam presentia per perceptionem que est alia relatio q̃i approximatio agentis ad passum. sed sola forma absoluta super quas funda batur relatio obiecti est ratio causandi istud absolutum quod est delectatio in illo absoluto quod inclinabatur ad hoc absolutum vt ad perfectiuũ extrinsecũ ita etiam per oppositum de dolore. ꝺa absolutum quod inclinatur ad absolu tum conueniens declinat ab absoluto corruptiuo. quod dicitur disconueniẽs ut refertur ad potentiam. ⁊ si 2° sequit approximatio. tunc 3° sequitur ex hoc impressio huius passionis que ẽ dolor contra inclinationem ipsius recipientis vt forma intrinseca. sicut actum est cõ tra eius inclinationem vt extrinsecum. Quod ergo commũiter dicitur q̃ con ueniens delectat ⁊ disconueniens tristat hoc non debet intelligi causaliter. qua si conuenientia ⁊ disconuenientia sint rationes causandi delectationẽ ⁊ doloꝛẽ i potẽtia. (3 abstrahim⁹ quasdã rationes) generales ab ipsis absolutis distinctis quib⁹ ꝓuenit effectus ille q̃ est delectare. ⁊ ab illis quibus conuenit effectus ille qui est causare doloꝛem ⁊ illas rationes conuenientes uel disconuenientes voca mus sicut dicimus omne actiuum ap proximatum passo agit in illud. actiuũ ⁊ passiuum non sunt rationes agendi nec patiendi. loquendo de istis relatio nibus quibus circumloquimur absolu ta. ¶ Si queritur cui imprimitur il la forma: que est delectatio uel illa que est doloꝛ ⁊ cuius sit talis inclinatio in anima. an. s. sensitiue vel appetitiue. ¶ Respondeo possumus distinguere po tentiam qua anima potest hoc apprehendere ⁊ qua inclinatur in hoc ut in perfectiuum extrinsecus. que inclinatio nata est terminari apprehensione sola precedente. ⁊ ita sicut sensui per se attri buimus apprehendere ita videtur q̃ sic inclinari. s. q̃ terminatio talis inclinati onis sequentis apprehensionem conue niat appetitui sensitiuo. ¶ Nam prop ter nihil aliud ponimus appetitum sen sitiuum quam propter talem inclinatio nem ⁊ eius terminationem siue delecta tionem consequentem apprehensionẽ ⁊ ita cum eiusdẽ potentie sit forma ter

minans cuius erat inclinari. delectatio erit in appetitu qui inclinabatur. Hoc confirmatur per Dam. 28. animalium passionum terminus. i. diffinitio est iste: passio est motus appetitiue virtutis sẽsibilis in imaginatione boni ⁊ mali: sẽsibilis ponitur pro perceptibili. quia sensibilis non perceptibilis non dicitur proprie passio animalis. in imaginatõne boni ⁊ mali ponitur ut causa quia illud absolutus quod est bonum vel malum quod dicitur conueniens uel disco ueniens est causa huius passionis. imaginatio. i. sensatio in communi est quasi approximatio agentis ad passum.

Preterea virtutes morales ponuntur in appetitu ⁊ non in parte cognitiua ut distinguitur contra appetitum. ⁊ ponuntur potissime propter delectatõnes ⁊ tristitias vitandas. igitur huius passiones sunt in eadem parte ⁊ non in cognitiua. Quod igitur dicit Auic. 8. metha. q delectatio est coniunctio cuiuslibet virtutis cum conuenienti. accipit ibi virtutem ut includit cognitiuam ⁊ appetitiuam suam propriam quia quelibet virtus cognitiua habet suam propriam appetitiuam nec potest pfecte coniungi cum conuenienti nisi secũdũ vtranq; coniũgatur ⁊ propter propiq̃tatem accipiuntur tanq̃ vna potentia. sunt enim inseparabilius coniuncta q̃ operatio ⁊ delectatio. quas philo. decimo ethicoꝝ. dicit non posse ab inuicez separari. et iõ videri eadem. vnde tales predicatõnes sunt causales. Ulteri' de tristitia quantum ad aliquid est similiter dicendum. ⁊ quantum ad aliqd non. nam appetitui sensitiuo ẽ aliquod absolutum ex natura sua conueniẽs vt perfectiuum extrinsecum. ⁊ aliquod disconueniens vt corruptiuus extrinsecũ pro eo quod ille appetitus naturaliter se habeat ad obiectum. Unde secundũ Dam. vbi supra. ducitur ⁊ non ducit. non sic obiectum comparatum ad voluntatem que libera est. licet aliquid ex natura sua sit conueniens voluntati puta ultimus finis. tamen fit vltimate conueniens sibi per actum voluntatis acceptantis. ⁊ complacentis sibi in illo ⁊ tali conuenientia posita puta per velle obiecti ⁊ disconuenientia per nolle. ⁊ ita relationib' ꝓueniẽtis ⁊ discõueniẽti ꝓcomitantib' relationes voliti ⁊ noliti sequit approximatio hui' obiecti. s. apphẽsio circa volitum vl nolitum. ⁊ ex hoc vltimo dicitur sequi in voluntate passio ab ipso obiecto sic pñte. s. gaudium vel tristicia. Q2 autem tristicia prope sumpta sit passio voluntatis videtur. quia nõ est aliqua eius operatio quia nõ velle: patet. nec est ñ velle vel nolle. probo: quia deus ⁊ beati possũt summe ñ velle. nõ tamẽ possũt tristari quia ñ possũt euenire illa respectu quorum habent nolle. tristicia autem est õ bis que nobis nolentibus accidunt fm Aug. Preterea deus summe nolẽs aliqd phibet ne illud vnq̃ eueniat. sed posito tali nolle in viatore ⁊ ponatur illud nolitũ euenire tristabitur. ⁊ eo magis q̃ magis noluit. ex diffinitõne tristicie fz Aug. erit igitur in eo aliquid quod prius non fuit. quia pus non tristabatur. sz ñ est in eo aliqua operatio nec simpliciter nec secundum aliquem gradum fz quem non prefuit. Non ẽ etiã passio illa in voluntate ab ipsa voluntate effectiue. quia tunc esset immediate in potestate voluntatis sicut volitio ⁊ nolitio. sed hoc est falsum. qa nolens aliqd si illud eueniat non videtur immediate habere tristiciam in potestate sua. si esset etiam a voluntate vt a causa effectiua esset eius operatio ut uelle quod est ab ea. Si obiciatur q tunc obiectum necessario ageret in voluntatem imprimendo illam passionem. quod videtur esse contra libertatez volũtati

Respondeo voluntas non necessitatur simpliciter ab obiecto sed inter ipsam ⁊ obiectum est aliqua necessitas ꝓnie. sic si uolo necessario volo. ⁊ ita si stat nolitio alicuius obiecti ⁊ illud nolitum euenit videtur necessario sequi tristiciam posse fieri in uolūtate. Exemplum ponitur de libero tenente terram oneratam seruitute in cui⁹ potestate nō est immediate non seruiri. sed in eius potestate i mediante ē non tenere terram illam ⁊ mediāte hoc non teneri ad seruitutem Ita in ꝓposito immediate in potestate voluntatis est non nolle ⁊ mediante h⁹ non tristari. quia non erit sicut nolituꝫ Et si queratur quare non potest volūtas recipere nolitionem ab obiecto sicut passionem illam a nolito ¶ Respondeo. voluntas ut volūtas libera est sed ut nolens non est formaliter libera. q2 habet formā determinatā ad vnum que ē ipsa nolitio. lz aūt libex vt libex non imediate patiatur ab alio: tamē ut determinatum ad vnum oppositoꝫ quod est sibi forma naturalis. potest p illam formā determinate se habere ad vnum oppositum ⁊ non ad vtrunqꝫ.

¶ Preter illū modū tristandi qui videtur melioꝫ quādo. ſ. obiectum fit disconueniens p nolle voluntatis. videtur dubiū de disconuenientia alia ipsius obiecti. vtruꝫ sufficiat ad causandum tristiciā. ut si est obn̄ disconueniens naturaliter ⁊ non nolitū libere uel si obiectum est disconueniens appetitui sensitiuo ⁊ sibi triste erit p hoc sufficienter disconueniens voluntati ꝓpter colligātiā volūtatis cum appetitu sensitiuo. dū tn̄ ostendat sibi per intellectuꝫ Quantum ad primū posset dici q⁹ disconuenientia naturalis obiecti siue nolituꝫ ab ipsa voluntate ut naturali absq; hoc q⁹ illud obiectum sit nolitū nolle elicito sufficit ad tristiciaꝫ voluntatl quod declarat. q2 secūdū Aug⁹. i ench. Uoluntas ita vult beatitudinem q⁹ nō pōt velle miſiam. illō aūt velle btitudinis ē nāle. vt dictū ē. i. di. pri. igr̄ velle nāle alicuius sufficit ad non velle oppoitū illius p ꝓns ad nō posse gaudē de illo oppoſito. ⁊ ad nēcrio tristari de illo. sicut nāle velle btitudinis sufficit ad tristā dū de miseria nāliter. Sz obȝcit ꝫ hoc q2 vicia sunt contra naturā ⁊ tn̄ omnis vicioſus sin̄ tristicia agit. Rndeo iclinatio naturalis duplex ē vna ad ꝓmodū alia ad iusticiā quaꝫ vtraq; est pfectō volūtatis libera tn̄ vna iclinatio magis ꝺz nālis q⁹ alia q2 imediati⁹ ꝓsequitur nām vt distinguitur contra libertatez ⁊ illa ē inclinatio ad cōmodū. ⁊ iō non pōt eē inclinatō nālis ad ꝓmodū q̄n̄ sufficiat ad nolle oppoſitū ⁊ ad tristiciā. ꝺ oppoſito pōt tn̄ eē iclinatō nālis ad iusticiā que nō sufficit ad nolle liberū siue ad tristiciā de oppoſito. ¶ Quātū ad 2m̄ pōt dici q⁹ etiā illa ꝓnexio volūtatis cū appetitu sensitiuo ꝓsentato appetibili p intellectū volūtati sufficit ad hoc ut cōueniens appetitui sensitiuo sit cōueniens volūtati ⁊ disconueniens. disconueniens ⁊ triste. Sic. n. ponitur aliqua delectatio surreptitia precedere in volūtate oēm actū libex voluntatis. ⁊ sic ponit i delectatōnibus surreptitijs ita poni pōt i tristitijs uel dolozibus respū obiectorum tristiū. ut sicut intellect⁹ coopatur sensui fortiter imutato si ñ sit circa alia distractus ita ponet aliqs volūtatem ñ nēcio coopari. sed vīr ꝓpati appetitui sensitiuo patienti. ⁊ h⁹ circa idē obiectū si nō impediatur volūtas p nō ꝓsideratiōnē intellect⁹ vel p aliud impedimentū vincens hoc mō diceret q⁹ corrupta violēter lz delectaretur in uolūtate ex delectatōne appetitus sensitiui. ñ tamē peccaret. q2 delectatio ⁊ delectabile posset eē ñ volitū q̄tū ad oēz actū illicituꝫ volūtatis: fm aūt aliā viā opoztēt dicē q⁹ lz delectaretur fz tactū nō tn̄ fz volūtatē nisi obiectum eēt libere volitum.

Preter duos modos predictos tristandi uel tres si secundus diuidatur in duos videt posse poni tertius vel 4us modus tristādi. ppi nolle ꝓdicionatū. qñ. s. aliqs nollz aliqd q̄ tū in se eēt tñ in aliq̄ cāu vlt illud Exē plū mercatoꝛ periclitans in mari nollz ꝓiacere merces si posset effugere piculū Sz hoc nolle ē ꝓdicionatū. qz. s. q̄tum in se est nollet simpliciter tamen vult ꝓiacere. qz non coactus ꝓoiacit licz enim propter aliquid non volituz puta periculum eiciat tamen non cogitur inuit^us^ eiicere hec volitio absoluta enunciaret per volo nolitio ꝓdicionata p nollez si possz aliō z tal^i^ nolitio condicionata vī sufficere ad tristādū ō sic nolito euiente sicut ille tristis eiicit merces nec ibi velle oppositū facit tm̄ gaudium sicut nolle condicionatū facit tristitiā talis quid^e^ volitio z nolitio conditionata sufficit etiā ad peccatum mortale. q̄ le forte fuit angelox nō prius deceptorum q̄ peccarent. z ad meritū quale est in miserante ex corde ꝓximi ñ potēte tñ subuenire in ope igitur sufficit ad passiones cōsequētes velle z nolle. maxie qñ actus voluntatis conditionatus est intēsus sufficit ad tristariſſic igitur recolligendo istud membꝛ pōt dici quadrupliciter eē tristiciam ex disconuenienti ꝓpe. vnomodo de simplicit^er^ nolito actu z habitu euenientē. 2°. ō habitu nolito z actu ꝓdicionaliter. lz tamen absolute volito contra inclinationem habitualez 3° qz discōueniēs volūtati ut nāturto mō. quia disconueniens appetitui sensitiuo cui coniungitur voluntas nō habituata ad oppositum vehementius q̄ sit inclinatio ei^us^ ad appetitū sensitiuū sensitiuo erat disconueniens illi sensui z ille sensus erat pfecte ꝓceptiuus. qz secundum ꝓportionem bone dispositōis corꝑis ē dispō existētie tact^us^. 2°. de aima z illud corꝑus fuit optime cōplexionatū sicut aia illi^us^ corꝑis erat pfectissima. Ulterius doloꝛ excellens in pte sensitiua nat^a^ est ipedire vsū ratōis q̄ patur qz pl^s^ ipedit vsum raitonis doloꝛ vehemens q̄ delectatio secundum Aug^m^. 83. q. q. 36. nemo est q̄ nō pl^s^ fugiat doloꝛem q̄ appetat voluntatez quando q̄dem videmus immāissimas bestias etiam aspitatibus terreri doloꝛe z metu. sed aliqua vehemens delectatio sensibilis impedit vsum rationis secundū Aug^m^. 14. de ci. dei. c. 16. q̄ maioꝛ in corꝑe ex voluntatibus nulla est i ipso momēto temporis quo ad eius peruenitur extremum. pene ois ei^us^ acies. z q̄i vigilia cogitationis obruitur. z philo. 7. ethicoꝛum dicit q̄ furatur intellectum etiā sapientis. igitur multo magis doloꝛ vehemens sensibilis natus est de communi lege impedire vsum ratōis ex h^oc^ sequitur q̄ si in martirib^us^ exposit^is^ maximis toꝛmentis intellectus habuit vsū suū q̄ h^oc^ fuit ex spēali gratia. z si obiect^ur^ q̄ tūc fortis politic^us^ ñ virtuose exponit se talibus^ passionibus excessiuis. qz in eis nō potest vti virtute ꝓpter vehementiam earum. z ita priuat se virtute. Rñdeo ipsum pati tales doloꝛes obiñ est bonū eligibile ppt̄ bonuz finē z iō electo ꝓsequēs illud bona ē adhibitis circūstātijs debit^is^ circūstantib^us^ eā. lz boⁿ act^us^ formaliter q̄ ē electo volūtatis non maneat cum talibus coniunctis ad que se exponit: ita etiā exponens se fornicationi si in momento summe delectationis non vtatur ratione nec p consequens volūtate. peccat tamen mortaliter exponendo se illi passioni in qua non pōt vti ratione. quē admodū aliq̄s pōt meritorie vel demeritorie exponere se dormitioni i q̄ nō pōt vti ratione

Quantum ad secundum articulum dico q̄ i christo fuit uerus doloꝛ in parte sensitiua. qz obiectū approximatum tactui suo z appetitui

Quantum ad ſtum articulum dico q̄ ſi ſenſu vehemēti patienti a delectabili vel triſtabili intellectus poſſit cē in vſu ſuo naturale videt cē vt vehemēt coo-peret potentie inferiori. ⁊ voluntas cō-patiat delectando vel triſtando ipſi ap-petitui ſenſitiuo iuxta modū tactū i ter-tia via poſita in p̄mo arti° de triſticia voluntatis. Sic igitur ad ꝓpoſitum pōt dici q̄ cum in xp̄o ratio p̄manſit i vſu ſuo ⁊ voluntas nō abſorta a dolo-re appetitus ſenſitiui ⁊ intellectus per p̄ñs intuitiue dolorē illuz apprehendit ⁊ volūtati oſtendit. illa voluntas ꝓdo-luit. q̄ naturaliē inclinabat ad oppoſi-tum. que iclinatio ſufficit ad triſticiam ſm tertiā viam in p̄mo arti°. Qō eti-am declarat q̄ affectio p̄modi q̄ eſt cō-cupiſcentia p̄ſupponit affectōem amici-tie. quia omnis ꝓcupiſcens bonū alicui p̄us vult illi bñ eſſe q̄ illi ꝓcupiſcat. ſi g̃ aliqua inclinatio ad ꝓcupiendū ꝓcupi-tum pōt cē ratio neceſſaria triſtandi ō oppoſito. m̄to magis iclinatio ad amā-dum illud cui bonum ꝓcupiſcit pōt cē ratio triſticie de oppoſito bōi ip̄i° ama-ti. ſz voluntas cū ſit appetitus p̄ncipaliſ p̄ſone, p̄p̄ie. q̄ q̄ñ multa ſunt in eodez ſuperius dicit p̄incipale inē illa illius ſuppoſiti: ſicut cum ſint m̄lte cognitiue in hoie ſup̄ma cognitiua. ſ. intellectiua potiſſime dī cognitiua hois vt hō. ita appetitus ſup̄em° hois dicet appetit° hois vt hō. igitur nāliter ſūme appetit bonum perſonē cuius eſt. tanq̄ eius qō diligitur amore amicitie. in quo funda-tur oīs amor cōcupiſcentie. ⁊ ita illum amorem amicitie neceſſario ſequit̄ tri-ſticia de oppoſito. ⁊ ita corruptio perſo-ne neceſſario erit triſtis voluntati.

Aliō mō quia voluntas neceſſario col ligat̄ appetitui ſenſitiuo ſm vnam opi. q̄ fuit tertia via in p̄mo articulo. ⁊ illa colligatio fuit perfectiſſima in xp̄o ⁊ i tellectus apprehendit illud obiectum triſtabile quia non fuit impeditus ergo ſequitur q̄ paſſio triſticie ſiue dolor ſu-it in voluntate. Sic igitur patet ob plex uia quomodo xp̄s potuit doluiſſe in voluntate ſiue appetitu rationali. vna p̄opter inclinationem voluntatis naturalem ad ſalutem perſone. alia p̄ pter colligantiam intellectus ⁊ volunta tis cum appetitu ſenſitiuo. Si obiicit contra p̄imam viam. quia tunc i mor te fuiſſet ſumme triſtata. Poteſt dici q̄ ſi in illo inſtanti anima fuit impaſſi-bilis tunc non triſtabatur ſed prius de illo triſti p̄ceuiſo. quando. ſ. ipſa fuit triſtabilis. Contra hoc erat futurum contingens igitur non nouit illud niſi in verbo. ex. dī. i 4. igitur nec de illo tri-ſtabatur. ſecundum voluntatez niſi vt ei oſtendebatur in verbo. illa eſt volun tas ſecundum portionem ſuperiorem. Rñ° portio inferior intellectus bñ oſtē dit paſſionem futuraz quia ſimiliter q̄ minus videtur imaginatiua potuit il-lud vt terribile imaginari. ⁊ ita appeti-tus illius potentie apprehenſiue terre-ri. ⁊ ille eſt appetitus qui communiter dicitur ſenſitiuus quando fit ſermo de vicīs ⁊ virtutibus.

Quantum ad terti

um articulum p̄incipalez. ſ. de triſticia q̄ ē de nolito a volūtate libera. p° vidē dū ē de q̄b° triſtabatur xp̄s ſm portio-nē ſuperiorez iſta. n. dupl'r accipit. Uno mō ſtricte vt reſpic eternā. Alio° large p̄ intellectu vt iudicat de quibuſcūq; ſm regulas eternas. et voluntate vt vlt referendo ad eterna. h° 2°° loquitur Au q̄. 12. de tri. Primo modo nō pōt portō ſuperior volūtatis ordinate triſtari q̄ talis triſticia ſequitur ad nolle deuz in ſe. vel ad nolle aliquam perfectionem i trinſecam ſibi inē tale nolle adeo eſt in ordinatum q̄ forte eſt peccatum in. ſ. ſ. quo peccāt dānati. ſi. n. nolūt deū ē iu ſtum. liez forte nō abſolute. ſed quia no lunt effectum iuſticie. ſ. punitionē quā ſentiunt hoc non pertinet ad portionē ſuperiorem ſtricte ſumptam. 2°° to'

quendo de portione superiori de trib⁹ posset tristari talis portio. primo. s. de carentia fruitionis respectu obiecti eterni. 2° de peccato suo vel alterius voluntatis. 3° de aliis malis suo supposito dis-conuenientibus vel aliis psonis dilecti ꝓ3 ordo quia sicut superior portio large sumpta. ꝓmo vult suam fruitõez respectu dei. 2° iusticiã quãcunq3 ad fruitionẽ ordinata3 ⁊ hoc in se vel in alio. 3° vult ſm regulas eternas bona media ⁊ minima sibi ⁊ aliis in ordine ad maxia ita habet nolle respectu oppositoꝝ. et tristicia3 de illis si accidunt. Quo ad primum istoꝝ aia christi non tristabat quia non fruitio vel non perfectio ciusque fuit nolita nõ euenit i morte. quia nõ fuit ꝓgruum vt ꝓ illud quo meruit alios fini ꝓiungi ipe min⁹ fini ꝓiungeretur. Quantũ ad 2m de peccato ꝓprio nõ tristabat. quia nullũ habuit ſ3 ò alieno. puta de peccato infidelitat⁹ discipulorꝝ dubitantium ⁊ de incredulitate ⁊ crudelitate iudeorꝝ persequentium ip3 Unde Ambro. sup Luc. ⁊ ponit in lra. dolesꝫ nõe non tua vulnera ſ3 aliena. tristaris de meis peccatis naturã meã vulnerantib⁹ nõ de tuis. Sz hic est dubiũ quia cũ nulli meruit nisi qz actu voluntat⁹ sue passionẽ suaz ad ipm retulit et magis voluit innocentiã discipulorꝝ ꝙ aliorꝝ alia⁹ non videret tristat⁹. quo nõ meruit illos ꝑseruari a lapsu nolito. Confirmat. qz meruit eis resurgẽ ab illo. igit potuit ꝛc. Quo ad ista duo obiecta fruitionẽ. s. ⁊ iusticiã nõ oportz distinguẽ inter portionẽ supiorẽ ⁊ iferi orẽ. sicut. n. supior pot habere illa ꝑ obiectis. ita ⁊ inferior. de quibus dã tm nõ tristabat. quia nõ eueniebat nolita ⁊ ò ꝙbusdã euenientib⁹ tristabat. qz sic erãt nolita. cum. n. eẽt recta neq3 placuerũt neq3 neutra fuerunt sibi peccata peccatiũ si erant sibi ostensa.

Sed quo ad tertiũ obiectũ. s. passionem xp̃i oz aliter dicere de portione vna ⁊ alia. ⁊ hoc ſm qt tuoz vias positas in ꝓmo articlo de dis conuenienti ⁊ tristante. de quib⁹ videndũ ẽ si oẽs poni ꝓnt in vtraq3 portiõe. Quantũ ad hoc videt qꝫ ẽ duplex tristicia non sequens actualem nolitionez nec habitudialem siue conditionalem. ſ3 quasi nãlem qualis est ista que est circa voluntatẽ ex natura. ⁊ illa que est ex ꝓiunctõe volũtatis cum appetitu sensitiuo patiente. ista quidem duplex tristicia videt appropriata duplici portioni ita qꝫ nolle nãliter ⁊ sic tristari. ꝓuenit voluntati tm̃ ſm portionem superiorem. tristari vero ꝓcise ex compassiõe ad appetitum sensitiuum cõuenit voluntati ſm portionem inferiorez. Probatõ ꝓmi. qz illud qò respicit a portione superiori large sumpta vt ꝑdictum est ꝙ3 Aug. est qò respicit in ordine ad eternũ ⁊ hoc a rõne vt a quo ipa accipit ꝓncipiuz cognoscendi. ⁊ a voluntate q̃ illud vult in ordine ad ipm vt ad finez vltim̃ sed voluntas nihil vult nãliter ꝓmo et ꝑ se nisi finem vltim̃. ⁊ per ꝓns oẽ aliud vult non ꝓmo. ⁊ in ordine ad ip3. g. minoz ꝙ3 ex rectitudine inclinationis naturalis que non cẽt recta si eẽt maxie ⁊ ꝓncipalit ad minus bonuz ⁊ non ad vltimatum. voluntatem aũt vt natura eẽ tm̃ ad bonum ꝓpriuz ꝓmo oiscordaret a dictis in isto mẽbro. iõ oppom̃ h̃ ponit ex illa. q. alis ꝑtractanda. Probatio scõi inte⁹ inquãtum intelligit aliquid ꝑcise. qz sensus cui coniungit illud sentit: dicit portio inferior. igit similr ò appetitib⁹. aũs ꝙ3. qz inquãtũ sic cognoscens nihil cognoscit ꝑ regulas eius. qz eodẽ mõ cognosceret si nõ posset de h⁹ ꝙ3 illas iudicare. Contra ista. 2m mẽbrũ videt repugnare ꝓmo. qz volũtas ꝓpatitur appetitui sensitiuo vt nã ⁊ nõ vt libera: qz nõ ẽ in ei⁹ ptate ista subita ꝓpassio. ſ3 hec nõ ptãs ẽ ꝓpter nãlem connexionẽ appetit⁹ superioris ad inferiorez. igit

volũtas ut natura ñ cõuenit p̃cise portioni superiori 7 ut cõpatiens appetitui sensitiuo precise inferiori. Rñdeo volũtas ut natura ouplr accipitur. Uno mõ vt tendit natura liter in obiecta ꝓpria hui⁹ potentie circunscribendo. alia. vt ſ. inclinatur tã ꝙ pfectibilis ad sua ꝓpa obiecta. 7 hoc mõ intelligitur ꝑmum membrum. dã sic inclinatur naturaliter ad obã ordinate ſm naturalez ordinẽ obiectorum inq̃tum sunt ipsius aliqualiter pfectiua. Alio modo dicitur voluntas ut natura icludendo omnem ordinem ad quemcunq; ꝑtem naturã voluntatis. 7 hoc ꝓpe nõ ut libera. sed ut tantum appetitus intellectiuus. siue ut habens affectionem ꝓmodi nõ iusticie. 7 sic habet ordinem ad compatiendum appetitui inferiori. nõ tm̃ in ordine obiecti illius ad primũ obm̃ volũtatie vt voluntas est. sed circunscripto illo ordine. circa quodcunq; sic compatitur. 7 ita in hoc se hz ac si ad etnum referre non posset non sic aũt ẽ ipsius vt est talis potẽtia iclinatõ naturaliter ordinata p̃cise ad sua ꝓpria obiecta. dã ia iclinatio ut sic non est p̃cise ad aliquid nisi inq̃tum est vlterior inclinatõ ad etnũ. sicut materia ñ inclinatur ad dispositionem nisi qz vlterius inclinatur ad formam perfectam. Breuiter volũtas vt nã ꝑmomodo est voluntas vt naturaliter inclinata tm̃ ad sua ꝓpria obiecta. 2o mõ est voluntas inclinata ad obã alterius appetitus cui ꝓiungitur mediante inclinatione illa: ꝑmo mõ ẽ tm̃ portio superior. 2o tm̃ inferior. generaliter aũt põt accipi volũtas ut nã ſm quod includit vtrunq; 7 sic ptinet ad vtrãq; portionẽ. De alijs duab⁹ tristicijs sequẽtibus voluntatem actualem absolutã 7 condicionalẽ siue habitualem. videt qꝫ cuz vtraq; portio possit sic 7 sic nolle q̃dam que eueniunt vtraq; poterit illo duplici mõ tristari. de illis igit qua tuorvjs positis in ꝑmo articulo ỏ mõ istãdi due communes vtriq; portioni oue ꝓprie duabus. ita qꝫ vtraq; portõ tristari hz de obiecto triplicit nolito.

Alterius ad pro

positum applicando voluntati christi. q̃tum ad hoc obm̃ qꝫ ẽ passio. videdũ ẽ q̃ portõ de hoc obiecto potuit istari 7 hoc ſm quẽ triũ modorum istãdi sibi possibiliũ. 7 ꝑmo de portõne superiori pz ỏ volũtate ut nã. qz ipa ut sic voluit bonũ huic psone 7 in ordine ad eternũ 7 sic oppositũ fuit nolitũ tã ꝙ contra affectionẽ ꝓmodi. nõ tm̃ ỏ iusticiã. nolitum aũt contra affectionem ꝓmodi si euenit ẽ sufficiens cã tristicie. ex primo articulo igit hꝰ mõ volũtas ut nã istabat de passione. Nec obstat qỏ bonũ illõ qỏ ad mortẽ illã seqbat l̃ ad qỏ mors illa ordinabat fuit maꝛ ꝙ vite sue cõparatõ ad rps. qz lz ex hꝰ plꝰ eẽt volẽdus libere nõ tm̃ a volũtate ſz affectionẽ cõmodi. nisi posset oñdi illã salutẽ hoim fuisse maꝛ bonũ huic psone. ꝙ ꝓparatõ vite sue. 7 hꝰ magꝛ ꝓmodũ ex se. nõ tm̃ ex ordinatõe aliq̃ hꝰ tã ꝙ vtiliozis ad finem vltimum. Si obꝯciat ꝫ qz tũc volũtas vt nã ñ ẽ portõ superior. qz ñ respicit oĩa i ordine ad etnũ nec etnũ. ꝓ qz aliqđ ꝓpũ videt nãliter eẽ magꝛ ꝓmodũ huic ꝙ aliqđ extrisecũ. Hoc vltᵐ ẽ negãdũ. qz etnũ ñ tm̃ ẽ summũ iuste amãdũ sz etiã sũmũ ꝓmodũ oĩs volũtati vt ẽ appetitꝰ intellectiuus. circũscripta liberta 7 iusticia: 7 iõ in vtraq; ordinatiõe nãli obiectoꝝ est primum.

Sed uidendum est

2o ỏ portõne supioꝛi volũtati vt libera ẽ. 7 de tristicia ꝑnte i ipa actualẽ nolitõ nẽ obi istabiliꝫ vr ꝙ ꝓ ꝑnaꝫ supta a fine vltio ñ possit ꝯcludi ỏ passiõe 7 eiꝰ oppoꝰiꝫ referũt ad finẽ iᵐ ꝙ ipa sit nolẽda qz cũ oppa ñ possit ỏmõstrari. si ꝛfere ad finẽ. vlt. ꝯcludit simplr vita eẽ ꝓ tũc volẽda 7 moꝛs nolẽda. igit volũtas

diuina recte non uoluisset illam passionem quia contra rationem rectam. nec etiam voluntas xpi recte voluisset illā nec in tali uelle meruisset. que omnia si absurda. uidetur ergo q sicut ratio superior non potuit iudicare hoc eē malum pro tunc referendo ad finem ultim' sed determinate bonum. vel quia īmediate ordinabatur ad finem ultimum. ꝓpter eius virtuositatem velle mori ul' mediate. scz mediante salute humana pro qua procuranda fuit mors volita. ita etiā voluntas superior ut libera nō potuit ordinate illam protunc nolle sz determinate velle. z ita nec de illa tristari tristitia consequente absolutuz nolle liberuz. Cōtra igitur nec illa portō gaudet de vita xpi. quia non est ratio concludendi illam simpliciter eē volendā ut refertur ad eternum. quia illa ratio pro tunc eque concluſisset R°. cōclusio demonstrationis practice est de actu circunstantionato. z sicut pro tunc velle mortem fuit bonum simpliciter quia ꝓ tunc a trinitate fuit volita. z ideo pro tunc sustinenda etiā pro iusticia consulenda pro z salute hominum procuranda ita pro nunc eius vita est bona.

Et quod obꝫcitur q demōstratio semper eque concludit. verum est eandem conclusionem z in practicis eodem mō circunstantionatam. Sed si concludit pro tunc ut nūc dicit circunstantiam cōclusi. non sequitur ergo pro semp quia nō ē eadem conclusio eodem modo circunstantionata. nec sequitur ergo ꝓ tē ut tūc determinat illationem uel illatum.

Tertio uidendum

est de portione superiori voluntatis vt libera: z de nolitione conditionata siue habituali. z dico habitualem in cui' actum voluntas prona ex se est exire ni si al ud obstet. Sic videtur dicendum q illa portio noluit passionem hoc est noluisset quantum in se erat. si omnia prospera z iusta secundum se appetibilia eque fuissent sine ea. hoc autem probatur duplici auctoritate z rōne. vna est Aug. iz. de tri. z q̄uis iustus per fortitudinem sit patus excipere z equo animo ferre quicquid aduersitatis accidit. mauult tñ ut ñ accidat. Et si potest facit atq; paratus in utrunq; est. z quātum in ipso est alterum optet alterum vitet z si quod vitat incurrerit ideo volens ferat. quia fieri non potuit quod volebat supple quantuz in ipso erat. ꝑz autem quod intēdit quod littera sonat quia per hoc probatur nulluz q̄tuncū q; virtuosum posse hic beatum. quia hic potest pati aduersa. z ita non habere quicquio vult. q; ut iā recitatū est alterum optat q̄tum in ipo est. s. ꝓsperū Alia auctas est phi. 3° ethi. c. ii. mors z vulnera tristicia fortī z volēti erūt sustinet hec aūt qm̄ bonū uel qm̄ turpe nō z q̄to vtiq; magis hēat vtutē oēm z felicior sit. magis in morte, tristior erit. q ñ eēt nisi q; q̄tū in ipo ē vult. oppositū z illa auctas oñdit q dictū est in ꝑ° mēb° tale nolle sufficē ad tstari. Rō ad h° est. q; obiectū patiētie nō videt ꝛz se eligibile. q; tūc nō requireret patiētia. nec bti aliq̄ talia eligūt. Si dicat ad auctes q lo quūt de fortitudie moralit q̄ fortitudo disponit portionē inferiorē nō supiorē Hoc nō obstat quia supior ꝛm regulas eius nihil aduersum vr̄ iudicare esse eligibile inq̄tū in ipo est dn oppoitum esset eligibilius. si illud iusticia nō vetaret. alioq̄n qr̄ alligati z iūcti fini ultior: ut bti nihil eligunt aduersum

Ultimo uidendū

ē de portōe inferiori respcu h° obi qō ē passio. ꝑz aūt q ipa ut nā. z ut cōiucta appetitui sensitio ꝓpatiēdo tstabat Sz dubiū est si vt libera tstabatur ꝓpt nolle libez absolutū uel ꝓdicionatū. z q̄m ad cōdicionatū vr̄ silr dicēdū sicut dēz

est de supiori. ⁊ auctes eque uł magł oñ dunt de ista sicut de illa. Nō restat igit videndū nisi utz ratō inferior possit ꝯ cludere illam eē absolutam nolendam. ⁊ sic uolūtas possit eā ordiate nolle absolute ⁊ ita tristari. Quātū ad hoc uidetur dicendū q nō ⁊ de ratione ⁊ cōsequēter de uolūtate. qđ ꝓbatur multipliciter primo qz eadem potētia circa idē obm non pōt habere actus oppositos ꝙrum alter sit in summo. quia oppositum in summo non compatitur secuz reliquū sed portō supior ⁊ inferior sunt una potentia ſm Aug. iz. de tri. ⁊ hoc ſnm est li. 2. di. 24. supior aūt portio dicitur i sūmo ipam passionem volendā quantuz ad intem ⁊ ſm uoluntatem sūme vult igitur inferior non potest nolle. Preterea ex principio ⁊ conclusione non secūtur opposita ꝓncipium ratōnis practice inferioris ē conclusio rationis supioris ꝙ ꝓbatio minoris ꝓma ꝓncipia practica sumuntur a fine ultimo ad quem sunt fines a quibus sumuntur principia rationis inferioris: ita qđ bonitas illoruz finium est ex illo fine igitur ⁊ principia sumpta ex illis concluduntur ex sumptis ex illo. Preterea quomodocūqꝫ ꝓncipia rationis inferioris se habeant puta siue sint cōclusa ut precessit precedēs argumētū siue imediata lz posteriora ꝓus imediatis sūptis a fine ultimo. naz inter imediatas ꝓpositiones tā practicas ꝙ speculatiaſ est ordo dignitatis uł eē pōt saltem hoc certum est ꝙ oppoita demōstrari nō possunt: sed alterum tā tū sophistice arguetur. igit si rō supior demōstrat hoc eē uolēdū. ex nullis ꝓncipijs pōt inferior arguere nisi sophistice hoc eē nolendū absolute supponimus autē rationē xpi rectā nō erratem p sophistica ⁊ uoluntatem conformem rationi recte nō sophistice. ¶ Preterea rō iudicās de actibus virtutū politicaruz est ratio inferior. sed illa iudicat ꝓ bono communi mortem esse uoluntarie sustinendam. igitur considerando boꝝ commune hominum ratio inferior ꝓ non potuit concludere mortem suam esse nolendam: sed oppositum. Si dicatur ratio iudicat mortem esse sustinendam non tamen volendam. ⁊ ideo tristatur de illa. cui uidetur consonare Aristi. in aucte. ē. posita. quia licet actus patientie virtutis sit volibilis. nō tamē obiectum circa quod est actus. Contra concluditur mors nunc sustinenda. igit aut voluntas non vult quod concluſuz est. ⁊ tunc non est recta. aut vult ⁊ tunc uidetur non absolute nolle mortem. qz absoluta ⁊ efficax volitio. a. non stat cū absoluta nolitione ⁊ efficaci cius sine ꝙ non potest esse. a. quia tunc idē sil fugeret ⁊ non fugeret. nam absolute nolle efficax est causa fugiendi. sicut absolutuz velle efficax est causa prosequendi volitum. Preterea ad conclusionem principalem videtur auctes. Nam Augustini super illud psalmiste. clamaui ⁊ non exaudiuit me. miles coronādus non timz scilicet Paulus. ⁊ dubius timet coronaturus. quasi diceret timor est de nolito quod scitur uel creditur eē futurum ꝙ. Preterea mgr in lra adducit Hieroniꝫ qui uult quod in xpo nō fuit paꝰ. sed ꝓ paꝰ si aūt absolute noluisset cū tale nolle sequatur apprehensionem rationis tristicia sequens illud nolle videretur hīe plenā rationem passionis. Cui placeret conclusio istarum rōnū ⁊ auctoritatū posset dicē ꝙ voluntas ut libera voluit sed tñ tristabatur qz noluit cōdicōnaliter q̄tū. s. in ipsa fuit si aliē diuinum bñplacitū impleret. ⁊ illō tale dicit volūtariū mixtum in uolūtario. Et illud ē simplicit volitū qđ ds vult q̄tū i ipo est ⁊ illud ſm quid qđ ds vult ꝓpter necessitatē pñtem. puta simplicit volūtarium est periclitanti non ꝓiecere mercesꝫ iō istatur de ꝓiectōne. ⁊ ꝓiecere est uoluntarium secūdū quid ⁊ sic in ꝓposito dicerent ꝙ xpus absolute noluit mor-

tē qz q̄tū in xp̄o fuit. ⁊ p̄m q̄d eā uolu' it. Hoc credo falsum tam generaliter q̄ in ꝓposito .p̄mū ostenditur in exemplo illo cū. n. ille sit domin' actuū suoꝝ p voluntatem in cuius potestate est uti v̄ tute motiua ad ꝓ̄ciendum ⁊ non uti. ⁊ hoc ita in ꝑiculo sicut alias. igit sim pliciter uolens ꝓ̄cit. qz a nullo coact' uti vi motiua. p3. n. q̄ uoluntas posset ita inordinate amare merces q̄ nollet eas ꝓ̄cere ēt ꝑ periculo euadēdo .ita i ꝓposito xp̄s dr̄ nolle mortem cū detimi natione distrahēte. s. si bñ fieri posset. ⁊ ió distrahit. qz conditō nō exstat cōcedi tur aūt p̄m illā uiā ipm uelle mori sine ꝓditōe distrahēte. qz si addit ꝓpt honō rem dei uel propter iusticiam uel salutē hominū nō est distractio. finis. n. actus non distrahit ab actu. in talibus igitur qō quis facit uel patitur non est simpli citer nolitum. sed secundum quid. Mo uet aūt forte pro parte oppositā. qz tale videtur simpliciter triste sicut proꝰ̄cere periclitanti ⁊ mori forti. Sed hoc non cogit quia ad simpliciter tristanduz suf ficit nolle condicionatum quando cō/ ditio est nolita. ⁊ ita velle ꝓsequens ali quid nolitum non sufficit ad gaudeꝰ si cut ibi uelle ꝓ̄cere sequitur ad tempe/ statem forte quod est nolitum illi. Sed tūc nō videtur xp̄i mors tristis quia ñ fuit uolita ꝓpter aliquid nolitum pre/ suppositum ℟. sicut fortis politicus nollet ciuitatem suā talem necessitatez incurrere a qua eam liberari oporteret p mortem eius ⁊ sic p̄suppoit quoddā nolitū. sic xp̄s noluit auditores cē tales cozā quibus nō posset vitas p̄dicari ni si scādalizarentur vsq; ad odiū morta le. ió si voluit mori ꝑ virtute doctrine. supponitur quoddā nolitū ex pte audi entium. Si aūt p salute humani gener] suppoitur aliud nolitum. s. hoies esse i tali statu a quo p mortē xp̄i eripiēdi es sent. Si aūt ꝓpter bñplacitum diminuz illud fuit respectu huius obiecti vt vi/ tur propter aliquem finem ad quem h' obiectum ordinabatur. puta uel ꝓpter veritatem predicandam uel salutez hominum ꝓcurādam. ¶ Sic itaq; si ratiōes ultime cōcludāt videtur esse di cendum q̄ p̄m portionem inferiorem no luit passionem ⁊ hoc voluntate ut na/ tura hoc est iquātū cōiūcta appetitui sēsitiuo patiēti ⁊ volūtate ut libera no luit tātum ꝓdicionaliter. ⁊ ñ absolute quemadmodum de portiōe superiori dictum est prius q̄ noluit ut natura. ⁊ vt libera noluit tantum condicionali/ ⁊ nō absolute. ⁊ ita secundū vtrāq; por tionem eisdem modis tristabatur. nec vz non noluit absolute igitur non tristā batur. quia nolle naturaliter uel condi cionaliter sufficit ad simpliciter tristari vnde tantum potest argui absolute nō noluit igitur non tristabatur ex illa cā sed cuz hoc stat quod ex alia causa vni ca uel duplici simul tristaretur. ¶ Sic q; saluatur glo. illa repleta est mālis ⁊c̄ i. tristiciꝫ siue penis quia tota anima se cundum. voluntatem secundum vtran q; portionem tristabatur ⁊ ut natura ⁊ ut libera ex nolitione condicionata q̄ tum. s. in ipso fuit. ⁊ quantum ad intel lectum secundum utranq; portionem apprehēdebat discōueniēs volūtati na turaliter ⁊ condicionaliter. Si quis ta/ mē uelit assignare in volūtate inferiori aliquam causam tristicie que non fuit in superiori. dicendo quod inferior ab solute noluerit illam penam. quia de superiori non est uerum. poterit ita po nere portio inferior considerat passio/ nem absq; ordine ad finem vltimum. quia sub ista circunstantia considerare est rationis superioris. sed circumscrip/ ta illa circumstantia simpliciter est nolē da. quia tantum propter illum est uo/ lenda. igitur ratio inferior nō dictat eā/ volēdā. ⁊ ita nec volūtas inferior vult eā

Contra iſtam viam poteſt ſic argui. pri mo q2 ratio cui inititur oſtēdit tm̄ poſ ſibilitatem huius q voluntas inferioz non velit iſtud quod vult ſuperioz ab ſolute. quod non eſt propoſitum. quia non velle abſolute non infert nolle ab ſolute quale nolle negat alia via. Prete rea. q non poſſit concludi propoſitum de nolle probatur quia ſi vna circūſtā tia quam conſiderat ratio inferioz ſuffi ciat ad concludendum hoc eſſe nolendō ergo non eſt determinabilis per aliā q̄ cludit illō eē volēdū q2 p ſe nolēdū p nihꝫ aliud p̄t eē volēdū. hoc declaratur q2 ſi ratio inferior oſtēdat. a. ſine circū ſtantia finis vltimi ꝓpter quā. a. ē volē dū. oñdit. a. ut ñ volēdū nec ut nolēdū ſz q̄ſi neutꝛ. q2 detmiabile circūſtanti is volibilitatis non autem determina m̄ ad volibilitatē quia tunc non eſſet per aliud uolibile. uidetur etiam tertio qō ratio iferior poſſit oñdē illō cū circum ſtantia uolibilitatis: quia alias ratio in ferioꝛ practica non poſſet dirigi per pri cipia ſumpta a fine vniuerſaliore. quia dirigi per illa principia eſt conſiderare finem a quo ſumitur: alias fortis moza liter inquantum prudens cum pruden tia ſit rationis inferioris nō poſſet ſe di rigere in actu fortitudinis ex conſidera tione felicitatis. quod ſi ſit incōueniens ergo ratio inferioꝛ complete oſtendens quantum poteſt ⁊ non partem obiecti. pretermiſſa alia circumſtātia oſtendet hoc ut uolibile. ¶ Preterea ſtat ratio quarta de forti mozaliter quia nolle ab ſolutum videtur eſſe cauſa fugiendi no litum ne cueniat: non determinando ne aſe cueniat. ſed ne cueniat ſimpliciter.

¶ Quantum ad iſtū articulum pertinet non uidetur neceſſitas ſaluandi portio nem inferiorem abſolute noluiſſe paſſi onez quia hic ſaluatur ea triſtata ō paſ ſione tam ut natura ē q̄ꝫ at libera propter nolle conditionale ſicut ſupza dictū eſt. ¶ Ad argumenta principalia que re ¶ Ad primum alterius vie ꝓ iſto ar ticulo ultimo poteſt dici q bonum mo rale eſt ens per accidens aggregans inſe aliquem actum ⁊ circumſtantias mltaſ actui accidentales. ita q totum ratione circumſtantie vnius poteſt concludi ele gibile qua circumſcripta ratione alteri us circumſtantie non erit elegibile reli quum. Per idem ad argumentum pri mum ꝓ alia uia cōceditur maioꝛ circa idem obiectum per ſe. ſed hꝰ ē tm̄ idez p accn̄s. Per idem ad fm q2 concluſio nes rationis ſuperioris ſunt principia ad concludendum ut per ſe ſumpte. ⁊ ut illate ex principijs ſupioris. ⁊ ſic bene poſſunt ſumi oppoſite minores ſub pri cipio de eodem per accidens quarum una ſit vera ratione vniuſ partis totiuſ ⁊ alia ratione alterius. Per idem patet ad tertium q ſophiſma eſſet aliud ſi cō cluderet oppoſitum. Sed de toto eodē p accidens concludit propter vnam cir cumſtantiam oppoſitum predicatum eius quod ineſt fm aliam circumſtanti am. ¶ Ad aliud de forti quod procedit de circunſtantijs pertinentibus ad ratō nem inferioꝛem. ⁊ ideo directe contra iſ tam viam poteſt dici ſicut reſponſum fuit. ⁊ ad illud ꝓtra. dici poteſt q ſimul ſtant abſolute nolle. a. ⁊ abſolute velle ſuſtinere. a. preſuppoſito. tamen quodā nolito. ſ. neceſſitate ſuſtinendi. a. cuz oi cis nolle abſolutū eſt cauſa fugiēdi no litū. verum ē a ſe nō ab alio illatum a quo non vult inferri. Ad auguſt. dico. q non habuit eandem cauſam timendi quam nos quia non peccata ſua ſic nos noſtra. ita poteſt intelligi illud Ambꝛo. doles domine ⁊c. ¶ Ad magiſtrum ⁊ Dieronimum. Reſpondeo ſi non patie batur tantum volūtas ſubreptitio mo tu preueniente conſenſuz qualis paſſio conuenit ei ut natura ⁊ poteſt dici ꝓ paſſio ſed etiam patiebat motu ſeq̄nte nolle liber elicitum. tunc intelligenduz eſt paſſionem eē ut diſtinguitur contra

ꝑpassionē illā que ꝓturbat rōnem: ālis nulla fuit in christo.

SIc oritur. qō. Circa istam. 16. di. in quo magister agit de modo quo filius dei assumpsit defectus humane nature queritur vnū. vtrum. s. xps habuit necessitatem moriendi q̄ non. Ro. 8. corpus mortuum est ꝓpter peccatum .i. habuit necessitatem moriendi. Similiter Sen. 2°. i quacunq; die ꝓme. mo. Sed xps nec habuit peccatum originale nec actuale. cum igitur mors inflicta sit propter peccatum. ut ꝑ ꝙ auctoritates dictas sequitur q̄ christus non habuit aliquam necessitatem moriendi. Preterea. anima xpi fuit omniscia sicut patet. igitur fuit omnipotens. ⁊ si hoc igitur non habuit necessitatem moriendi. quia potuit prohibere omnē causam mortis. cōsequentia ꝑma patet quia non minoris perfectionis est oia scire q̄ omnia posse. cum vtrunq; respiciat omnia ⁊ includit potentiā respectu actus tendentis in omne possibile. ergo. Preterea corpus eius fuit temperatissimum ⁊ optime complexionatum. alit non fuisset proportionatum anime sue que fuit nobilissima inter oīs formas perficientes materiam. sciuit autez anima eius omnia que poterant nocere ⁊ que conferre sanitatem. ⁊ tenebatur saluare uitam suam. igitur accipiendo ꝑ alimento conferētia dimittendo noxia. ⁊ precauēdo ab extrinsecis corruptiuis. potuit semper viuisse. quod bene sciuit fecisse igr nulla fuit in eo necessitas moriēdi. Preterea anima sua fuit perfectissima inter omnes formas perficiētes materiam. igitur perfectissime perficiebat materiam ⁊ per consequens abstulit omnem priuationem a materia quā perfecit. quia hoc potest forma iperfectior. s. forma celi. ita q̄ celum sit naturaliter incorruptibile. igitur hoc fecit anima christi respectu sue materie. Contra omne corruptibile necessario corrūpetur. 6. metha. ⁊ causa est quia ꝯria in eodez semper agunt ⁊ paciūtur ad inuicez. cum igitur corpus xpi fuerit cōpositum ex ꝯriis. tandem corrumpet naturaliter. Preterea materia est res qua aliquid pōt eē ⁊ nō esse. 5. metha. ⁊ hoc rōne priuationis in ca. p° phy. q̄ priuatio siue materia priuata machinatur ad maleficium .i. ad corruptionem compositi cuius ē. sed materia fuit eiusdem rationis in xpo ⁊ in nobis. sed in nobis est causa necessaria corruptionis igitur ⁊ in ipo.

IXta hoc quero vtrum in potestate anime xpi fuit nō mori ex violentia passionis. q̄ sic. quia anima sua fm voluntatem perfecte dominabatur appetitui sensitiuo ⁊ omnibus viribus inferioribus. quia in ipso nulla rebellio ipsarum fuit. igitur dñabatur plene super corpus ut posset impedire omnem violentiam corporalez. ꝑbo quia dominabatur corpori principatu dispositio sicut dominus seruo. appetitui autem sensitino ⁊ alīs viribus inferioribus principatu politico. sicut rex vel princeps dñat ciuibus. q̄ ꝑfecte dñatur corpori q̄ alīs viribus quia fu' nihil potest ꝯ dñm. ciuis aliquid potest ꝓtra ꝑncipē ⁊ ꝯ dicit tibi aliqñ Preterea Jo. 10. dicit xps potestatem hēo ponē di aiam meam. ⁊ iteruz. ego pono aiam meam a meipo ⁊ nemo tollet eaz a me. quero quō intelligit cum dicit a meipo non. n. a se dei vbo. q̄ nunq; fuit deposita vel sepata a vbo aia illa. igit h° dic ut hō. q̄ posuit aiaz a se. sepādo ipam a corpe. igit in ptāti aie fuit separi l nō separi Silr Jo. dic mādatū accepi a pre. s. ponē aiaz meam. sed non accepit mādatuz nisi ut hō. q̄ in diuinitate eī lia erat pri .ḡ ut hō ⁊ minor pie posuit aiaz sua. ḡ ut hō huit i ptate sua ponē. l

ñ ponē. ¶ Preterea. i mlt̄is euāgelijs hēt q̄ cū clamoī valido emisit spūz. h aūt nō potuit eē q̄ sic valide clamaret nisi pre uenisset gratis horaz morti que accidis set ex violentia passionis. igr̄ ante horā illā siue instās posuit ex ptate sua aiam suā. z eadē rōne potuit etiā posuisse p tūc. z ita in ptāte eius fuit mori vel nō mori ex violentia passionis. ¶ Cōtra. fuit in eodem statu fm corpus in q̄ nos z viatoz. igr̄ fm corpus potuit sibi vio lentia inferri. vnde necessario dissoluē tur corpis armonia. pz in nobis. z ita vñ corpus p̄uetur vita. ¶ Preterea. si i potestate sua fuit p̄seruare corpus ab oi violentia extrinseca tenebat se custodi re. q̄ post dilectionem dei z anime pro prie z animaz̄ primorum tenebat suū corpus diligere lege charitatis. z ita si posuit aiam vel poni permisit. cum po tuit hoc p̄seruasse vt homo. peccasset quia qui ñ p̄seruat dissolutionē sui cor poris cum posset. peccat.

Ad primam q̄em

dicitur a multis q̄ habuit necessitatem moriendi. quia in eo fuit potentia māe eiusdem rationis sicut in alijs homini bus. z fuit priuata alijs formis. z mate ria priuata est causa corruptionis. ergo ¶ Preterea. in corpore christi fuit con trarietas qualitatuz. quia qualitas ele mentares non sunt in omnimoda pro portione equali in corpore mixto ppor tionato anime. quia aliter complexio natur vna pars q̄ alia z vita precipue consistit in calido z humido. quia igit fuit dominiuz alicuius qualitatis: z cō trarietas ex mutua actione z passione tandez naturaliter fuisset corruptio ne cessario secuta. ¶ Preterea. ex hoc q̄ elementa in corpore appetunt naturali ter propria loca cum sint extra. fuisset tandem corruptio z dissolutio illoz̄ per naturam. ¶ Preterea. diuerse par tes organice diuersimode complexionā tur. ita q̄ in oculo dominatur alia qua litas q̄ in alijs organis z habent cōtra rietatem. ideo ex mutua actione z pas sione partium erat necessitas ad corrup tionem. ¶ Preterea omne corpus gene rabile z corruptibile habet certam pro dum sue durationis inesse vltra quam non potest durare. sed corpus christi fu it generabile z corruptibile. ergo. ¶ Ra tōnes iste non concludunt. quia omnes preter vltimam concludunt de corpore christi modo vel de corpore post iudici um. quia corpus habet eandem poten tiam materie quā prius. z simili modo priuatam. quia non habet alium actuz q̄ ante. z ideo sicut ante non abstulit p uationem cōmunicando se per essentiā corpori. sic nec post. quia non cōicauit se mediāte post resurrectionem nisi sic ante. ¶ Preterea. corpus est mixtum z ē ibi p̄rietas q̄ añ z elemēta nata si eē i regiōib' ppr̄ijs cū sint extra z magis ex tra q̄ pus i corpe xp̄i. z i corpe fz se nō vt accipit fz organa sensuū maxie deno miat tra z illa i celo exñs ē maxie extra locū suū. iō maxie facēt ad corruptiōez appetēdo locū ppr̄iū. ¶ Preter. q̄tuz ad ptes organicas sequit idē. q: p' resur rectōem fuerunt eiusdem complexionis q̄ lis ante. alit nō essent eedem ptes. igr̄ si fuerūt ante cā corruptionis z post erūt z ita necessario corrūperet post sicut añ si ista esset causa huī' necessaria. ¶ Ul timum arg'm accipit vnū falsum. s. q̄ oē generabile accipit certam pyodum tē. q: ponat inesse aliquis lapis z tollatur omne extrinsecum corruptiuum posita cuz hoc generali influentia vel manute nentia diuina nunq̄ corrūperet. g̃ nō p pter pyodum corrumpit vel hz certum terminū duratōis. sed si mixta sūt neces sario corruptibilia. hoc ē ex cā intrinse ca. z maxime animata: quia i talib' ali qua qualitas oñatur vt calor. qui tam ptinuo fouet in humido tendēte in cor ruptiōez ptinue p actionem caliditatis.

ideo tandem ex tali actione sequitur ō fectus ⁊ corruptio humidi radicalis in aliquo citius in aliquo tardius ꝑm qō actio est fortior ⁊ minus fortis. ⁊ ideo nihil ad propositum de huius corruptōne qz prod' est maior ⁊ minor ex causa itri seca. ita ꝙ aliquid intra ē causa prodi ⁊ corruptionis magis ꝙ econuerso. Similiter elemēta simplicia nō corrūpūt ꝑm totū ꝙ aūt comparāt secūdū ptem h° ē ex actōe alterius ꝓxi in ipz ⁊ sub tractōe cause ꝓportionis ⁊ generātis. sicut ignis de inferiori spera corrūpitur i yeme in regione ista ex actōe frigidi dñantis ex elongatione solis. ecōtra i estate generatur ps ignis. ⁊ corrūpit frigiditas ꝓpinqua igni. ⁊ cā ē accessus sol' exclude actōnē talē ⁊ corpus simplex nō corrūpetur ꝓpter prodū certā quā i se hēat. ſz prod' rei sequit cāz corrupti^m ⁊ ē maior vel m nor ex cā alia ꝙ ex h° ꝙ prodūs.

¶ Ad qōnem igitur dico primo comparando verbuz assumēs ad naturam assumendā. 2° comparando natura ad qualitatem ꝓsequētē 3° comparando naturam assumptam ad glaz ⁊ penā. Primū pōt ee tripl'r p°° ꝓpando vbū assumēs ad naturā glosā assumendā. qz potuit accepisse nāz simpliciter glorioſam. ⁊ illa nullo mō habuisset cām simpliciter corruptionis. Secūdo mō comparando vbū ad nāz innocentez assumendā sine peccato originali. ⁊ cum iusticia originali ita ꝙ eēt innocentia ex parte nature in se. ⁊ sic adhuc non fuit hic aliqua cā mortis. Tertiomodo comparando verbuz ad naturam assumendam gloriosaz. sic ꝙ gloria non redundaret in corpus p miraculum. ⁊ sic facto illo miraculo in 3° instanti sequebatur in 4to causa necessitatis dissolutionis illius corporis ⁊ separationis huius anime a corpore.

¶ Dico ergo ad propositum ꝙ comparādo verbum ad naturam gloriosam assumptam in tertio instanti sine redūdātia glorie anime in corpus: necesse fuit corpus suum esse mortale. licet hoc fuerit speciale ⁊ nouum miraculum ꝙ gloria anime non redundauerit in corpus facta tamen miraculo isto corpūs illō habuit necessitatem moriendi. qz nec gloria redundauit in ipsum nec secundū corpus habuit iusticiam originalē preseruantem a corruptione. Hoc confirmatur per Auguſt. de baptismo parvulorum ubi expresse dicit quod facto illo miraculo habuit necessitatem moriendi. ¶ Sed vnde fuit hec necessitas moriendi Respondeo quia corpus sibi dimissum per priuationez redundātie glorie fuit animale. ⁊ ideo nō sb̄ pleno dominio anime ad prohibendum passionem in corpore. ideo fuit in corpore eius corruptio ⁊ restauratio per sumptionem alimenti. sed non potuit fieri restauratio ita perfecta ꝙ corpus semper maneret nisi anima perfectum dominium habuisset supra corpus.

¶ Contra sciuit quantum necesse fuit sumere ad tantum restaurationem deperditi ut tantum restauretur quantum fuit deperditum. ¶ Respondeo quamuis sciuerit hoc. attamen duo sunt. quare hoc non sequitur scilicet potentie nutritiue debilitatio in conuertēdo ⁊ impuritas alimenti quod assumpserit. de impuritate alimenti dico quod si Adam habuisset alimentum nostrū fuisset mortuus senio hoc de ratione alimenti patet. quia non quodlibet habet generari ex quolibet sicut ex termino. sed determinatum ex determinato ⁊ ideo ex alimento puriori ⁊ meliori generatur melior sanguis. ⁊ ex sanguine puriori generatur caro solidior ⁊ permanentior. vnde ex alimento corrupto ⁊ impuro generatur caro valde fluida igitur impuritas alimēti ihesu christi respectu alimenti Ade fuisset in ihu

christo sicut in nobis causa extrinseca corruptiua. quia nō fuisset ex parte alimenta ita perfecta restauratio sicut deperditio. Sed posito q̄ habuisset esū ligni vite fuisset ne corpus eius incorruptibile. dico q̄ non. sed habuisset causaz intrinsecā moriendi. quia omnis virtus naturalis relicta sibi z non preseruata p aliquod donū collatum. agendo in aliud naturale cōpatitur z debilitatur. z tantum agere potest q̄ debilitabitur in tantum q̄ non potest sufficienter agere ad conseruationem sui indiuidui. ut pz de virtute nutritiua in nobis. q̄ longa actione in alimenta z ex conuersione diutina tandez debilitat ita ut non possit plus conuertere. talis fuit nutritiua xp̄i sibi derelicta. z ideo tandez debilitata. non potuisset amplius restaurare. igit debilitas virtutis. z ipuritas alimenti extrinseci fuissent sufficiens cā sue mortis naturalis.

Sed contra ista sūt aliq̄ dubia. vī. n. q̄ ex pfcā vnione xp̄i ad verbuz sine omni alio miraculo nouo p̄seruaret corpus eius ab oi corruptione quia assūptio fuit talis ut assūptū nunq̄ dimitteret fm Dam. igit non potuit esse q̄ stante vnione corpis ad vbū aliqua ps carnis ei⁹ fluaret z corrūpet. qz sic assūptū fuisset dimissum. imo si fluxerit partes hoc vī fuisse p miraculū igitur magis fuit mirabile christum fuisse mortuuz q̄ naturale. Preterea. si partes fluebant tunc fuit restauratio partis noue. hoc autem nō fuit sine nouo miraculo. quia illa pars noua vnit vbo. hoc ñ potuit fieri nisi a vbo. qz tāte potētie ē vnire ptē vbo sicut totū corpus. sed totū nō vnit nisi p miraculuz. igitur nec illa pars. Dico ad ista q̄ facto illo miraculo q̄ gloria anime nō redundabat in corpus necessitas fuit q̄ partes corporis fluerent per sudorem. z alias cōsūptiōes quia actiuo z passiuo naturalibus approximatis necesse est se qui consūptionē si alterum habeat dominium sed in corpore xp̄i fuerunt caliduz z humidū z aliquod dominium vnius super alterum z virtus nutritiua non sufficiebat ex alimentis restaurare deperditū ex mutua actione: ideo necessaria fuit fluxus partium z corruptio. Ad primū cum dicitur q̄ semel assūptum nunq̄ fuit dimissum. verū est de principalibus ptibus corpis que pcurrunt ad perfectionē hominis. cuiusmodi sunt partes etherogenie. s. cor caput: z manus z huiusmodi: z tamen alique partes dimisse sunt. vt si incidit sibi vnges: vel rasit sibi capillos. z sic de partibus carnis z alīs. imo totuz sb̄ rōne totius fuit dimissum: quia totū integr̄ ex partibus non semper fuit vnituz vt supra patuit. tamen principales partes semper fuerunt vnite. z de illis loquitur Damas. Ad aliud cuz dicit q̄ tunc nouo miraculo fuit alia pars vnita: dico q̄ non nouo sz antiquo. circa quod sciendum q̄ sicut virtus generatiua hz generare distinctum z separatum fm esse z fm locuz. sic nutritiua habz generare idem z vnitum. quia nutritio est aggeneratio vnius ad aliud. per idētitatez z vnitatem cū eo. z dico q̄ generatio noue partis vnite corpori fuit naturalis z q̄ caro generata esset pars corporis pre exītis. naturale est vtriq̄. sed q̄ ps ista vniatur verbo fuit miraculuz. non quidem nouuz: sz eodem antiquo quo primo corpus totum vnit verbo. vnitur qñq̄ omnis pars illius totius: z omne illud quod est actu pars eius: sed tamē virtus naturalis fuit aliquid preambulum ad antiquum miraculum. quia fecit q̄ aliquid esset actu pars corporis. quod prius non fuit: sed hoc antiquo miraculo fcō: illa ps ē vnita vbo vniōe totī. z effectiue a vbo z a tota trinitate

Ad primum pnci

Ad primum principale dicitur q corpus propter peccatū mortuum est demeritorie ⁊ ex hoc sequitur q cum in xpo nullum fuit demeritum q in primo instanti in quo assūpsit naturam innocentiz non fuit causa demeritoria mortis in eo ⁊ sic procedit illud Sen. q postquam commederunt habuerunt primi parentes necessitatez moriendi ex demerito. sed alia causa fuit in xpo sicut dictum est in pede questionis. Ad aliud concesso antecedente: nego consequentiam. ⁊ causa est quia omnipotentia ad omne possibile pducendum non potest conferri creature. vel alicui nisi illud habeat in se formaz vnam vel plures in qua uel in quibus radicetur potentia omnium possibiliū possibiliter fiendorum. hec autem forma non potest eē accidentalis nec vna nec multe. quia accidens secunduz se nō habet in se nec habere potest manens accidens pductiuam virtutem omnium substantiarum. vel alicuius dico ō se igitur oportet q illa omnipotentia i esset ei per aliquam formam substantialem virtualiter ⁊ perfecte continentem omnez formam ⁊ omne ens possibile fieri. sed talis forma non potest conferri anime xpi manente anima: nec angelo. quia anima manens anima vel angelus manens angelus non potest infrigidare. ⁊ ideo repugnat sibi talis forma virtualiter continens omnia. sed posse cognoscere omnia cognoscibilia cuz hoc non sit producere ipsa in esse: non requirit nisi potentiam intellectiuam. ⁊ habitus vel species quorum anima ē capax. ideo intendendo inscibilia non causando ea sed tm cognoscendo non requiritur tanta perfectio in fundamēto quo absolute cognoscit sicut requiritur in fundamento omniporentie quo potest omnia possibilia causare. Ad aliud cum dicitur quod sciuit se custodire ⁊ restaurare equaliter procedo q sciuit si habuisset p statu isto in quo fuit alimentum purum. ⁊ virtutem nutritiuam non debilitatam. sed vtrunq; defuit. ideo non fuit conuersio alimenti i ita puram carnem ut semper maneret nec fuit virtus eius eque intense in conuertendo. Ad aliud cum dicitur q ei⁹ aima fuit perfectissima forma. ideo abstulit omnem priuationem a materia sicut forma celi. dico q sicut forma celi non continet virtualiter vel causaliter ⁊ perfecte oēs formas. ita nō pōt auferre a materia. si in celo sit mā. omnem pruationem ⁊ potentiam māe ad aliam formam. Ideo si in celo sit mā eiusdez ratiōis cum materia hic nēcio est ibi pruatio ⁊ possibilitas ad alias formas. tō si celum sit incorruptibile oportet dicere pñter q vl sit forma simplex. uel q si hēat māz q illa sit alterius rōnis ⁊ ō se tm i potētia ad formā quā hz. Rndet ad formas argumento pz. s. p pma op. quō elementa sunt in corporibus glorioſis et tamen sunt incorruptibilia pertinet ad quartum librum. ideo ibi vsq; differatur.

Ad secundam questionem dico q si anima christi fuisset sibi absolute dimissa ex quo fuit gloriosa. glozia anime redundasset in corp⁹ ⁊ per consequens in potestate anime fuisset non mori ex quacunq; passione. Sed quia in tertio instanti fuisset corpus sine redundantia glozie in ipsuz vt patet. s. in precedenti. q. ideo in quarto instanti illud corpus necessario fuit corruptibile. nec fuit in potestate anime a passiōe prefuari. c' rō ē. q ex pma institutōe nā ē q aliq; actia si nata dñari alicui⁹ passiuis tē sic. oē corp⁹ alterabile ⁊ corruptibile p approximatōnez actiui dominātis pōt corrūpi corp⁹ xpi fuit tale a p⁹ istāti vniōis vsq; ad mortem. igitur per actiuam approximatū potuit i

corpus illud induci dispositio vel qualitas incōpossibilis animatōni passiue illius corporis ⁊ ita potuit p mortē p uari vita q̄ aia nō pficit nisi corpus dispositum ⁊ ꝓportionatum ei. Si dicas q̄ sicut anima a solo deo creatur ⁊ vnitur: sic solus deus potest eam separare. ⁊ ita nihil aliud inferens passionē potest eam separare a corpore. Preterea si preseruare corpus a passione non fuit in potestate anime xp̄i. igitur passio ⁊ separatio anime non fuit voluntaria. nec p consequens meritoria.

Preterea si sic: tunc passio illa fuit simpliciter violenta. ⁊ si hoc non fuit meritoria ad primum istorum cū ōr q̄ solus deus pōt vnire aiam corpori de hᵒ posset cē dubiū an in resurrectione cuⁱ corpus fuerit sūme dispositū aia possⁱ se vnire. uel an generans hominem vniat animam intellectiuā necessitādo vni onem p organisationē corporis ⁊ dispositōnē ꝓuenientē vltimate pfectibili ab anima intellectiua. Sed quātū ad pᵐ habet locum in 4to li. ꝓcesso tñ añcedente. nego ꝓñaⁿ si solus deus pōt vnire. igitur ⁊ separationem causare. q̄ agēs causatū pōt inducere aliquā q̄litatē in corpore ad quam necessario sequitur necessitate absoluta examinatio corporis. nulla tñ qualitas uel dispō creata i corpore ab agente naturali est cā nec̄ia simpliciter animatōnis passiue corporis. Exemplum ignis per actionē suā pōt i ducere q̄litatem necessitantē ad separatōnē aie a corpe. ñ aūt aliquā necessitatē ad vnionē ignis dico de se solum. Cōtra coiter ōr q̄ agens nāle iducit dispositōnē in corpore organico. s. perfectam organizationem ⁊ debitā elemētorum. ꝓplexionē. que est dispō necessitās simpliciter ad inductōnem aie. Respondeo nulla dispō inducta ab agēte nāli i materiā est dispositio necessitans simpliciter ad anime infusionem. ſz quecūq̄ſ sit illa cum se teneat a pte materie in rōne receptiui ⁊ in potentia ad formam: est in potentia contradictōnis ad ipsaⁿ aiam intellectiuam aliter dispō aliqua inducta in materiam ab agēte naturali necessitaret deum ad causandum aiam ⁊ informādum corpus. q̄d falsuⁿ est licet philosophus hāret hoc dicēr. q̄ ipe posuit deum nāliter agere ex necessitate nature oīne q̄d agit. ⁊ ideo sicut agere exīte summe calido ⁊ summe dispōsito ad formam ignis. sequitur necessario q̄ ignis igniat aerem corrūpēdo formam aeris. ita posuit pḣus q̄ corpe organico existente dispōsito per actōnem agentis naturalis deus necessario creat animam in corpore aiando ipsuⁿ sed sicut pḣus errauit in illo ꝓncipio ponēdo deū causare omnia extra se ex necessitate nature. sic theologi negātes ipsum in illo ꝓncipio debent ꝓsequēt negare illum in quolibet q̄d sequit ex ꝓncipio illo. s. q̄ agēs nāle possit simpliciter necessitare mām ad aiationem passiuam. sed q̄libet dispō inducta in mā ab agente nāli ē in potētia ꝓdictōnis ad aiationē ⁊ formam respectu dei. q̄ deᵘ volūtarie ⁊ ꝓtingenter causat q̄cq̄d extra se cāt. Ad 2ᵐ dico q̄ volūtas pōt habere actū meritorū circa aliq̄d obiectum q̄d ñ ē in ptāte sua. immo q̄d est necessariū ⁊ impossibile aliter se habere. sicut pōt amaⁿ deū amore amicitie volēdo sibi bonū. puto ipⁿ cē iustum. sapientem. ⁊ huiusmodi ⁊ tñ velit nolit volūtas: deus est iustus ⁊ sapiens. sic ḡ mereri potuit volūtas xp̄i de passione xp̄i q̄uis nō fuerit i eᵘ ptāte impedire eam. ꝓplacendo. s. illi passioni ⁊ acceptādo ipam ꝓpter bonū ꝓns ex ipa. q̄a accepta fuit deo. Ad 3ᵐ dico q̄ violentum vnomodo opponitur naturali sicut violentum est lapidi sursum eē. q̄ naturale est sibi esse deorsum. ⁊ illomodo loquendo passio xp̄i fuit violenta anime ut naturaliter inclinatur ad p ficiendum corpus. Aliomodo violentū

opponitur voluntario. ⁊ illo modo sic dicitur ē supra eo modo q̄ passio nolita fuit ab anima fuit violenta. ⁊ vt sic merebatur patiendo. Sed eo modo q̄ fuit volita ⁊ accepta a volūtate fuit meritoria ⁊ non violenta ⁊ hec patent in pede questionis di. 15.

Ad primum prin

cipale dico q̄ anima nō pl⁹ dnātur corpori q̄tum ad oēm potentiam q̄ se tenz cū corpe: q̄ dñetur appetitui sensitiuo immo minus. qz quantum ad potentias aie vegetatie nō dnātur sup corp⁹ q̄uis quantum ad potētiā motiuā do minetur ut aia possit mouere corp⁹ hic inde localiter. ⁊ ad hoc op⁹ ⁊ ad illud sicut placet. sed non sic de vegetatiuis q̄ sunt omnino irrōnales non obedientes aie in actib⁹ suis q̄uis. n. in potestate aie sit exhibere eis māz in quā agāt. tñ mā exhibita nō subiacet domino anime in actōnibus suis. ⁊ ex sumptōne alimenti impuri ⁊ debilitate virtutis in conuertendo fuisset corpus mortuū Similiter aīma ñ sic dñabat appetitui sensitio q̄ ipe appetit⁹ fuerit impassibilis sed vere doluit. igit nec corpori vt nō possz pati ex dñio aie. ⁊ ita argumētum assumit vnum falsum. s. q̄ aīa dominatur appetitui sensitio vt nō patiatur ⁊ ita pl⁹ corp⁹

Ad 3m de Jo. dico q̄ li ego in suppositō ⁊ appositō stat p eadem persona. sed non secundum eandem nām. qz ego. s. suppositū vbi ꝯz natura diuina pono aīam meā a me ipo fm nām humanam. qz anima separauit a corpore nō a verbo. ita q̄ ponē vel separare effectiue attribuit verbo. sz ymi natie ut a quo sepetur anima. s. a corpe conuenit sibi rōne humane nature

Per idem ad confirmatōnem qz ut homo accepit mādatum ponendi animam. i. de pplacēdo ⁊ patiēdo aīam poni. sed non effectiue. ita q̄ ponere aīmā ⁊ non ponere fuerit in ptate anime eius. ⁊ talis expositō nō est extorta. quia eadem auctas pōt exponi pti de capite pti de mēbris. sicut hic. qui potuit trāsgredi ⁊ non est transgressus quātū ad posse transgredi exponitur de mēbris. quātum ad nō transgredi exponit de capite ita idē ꝯz aliq̄d pōt exponi de xp̄o ratione nature increate. ⁊ fm aliq̄d rōe nature create. ad aliud ō clamore valido dico q̄ alterū fuit miraculū. s. q̄ clamauit valide in hora mortis. quia ex potētia verbi. sed quod anima fuerit separata p violentiam passionis hoc fuit nāle supposito miraculo p̄mo de non redundantia glorie in corpus. nam oīa que passus ē fuerūt q̄dāmodo miraculosa. ꝯz nālia. qz q̄ ñ pōt fieri nisi p̄supposito miraculo ⁊ si fcō miracu⁹ possit naturaliter fieri: in relatōne tamen ad miraculū nēcio p̄supposituū est aliq̄mō miraculosū. Sed quod patit xp̄s ꝯz aīam sensitiuā ⁊ corp⁹ ul ꝯz portōnē ipse riorē rōnis hoc fuit ex miraculo p̄mo q̄ gl'a aie nō redūdabat in corp⁹ iō totū q̄ patit fuit miraculosū. ⁊ tñ nālit patit facto illo miraculo. sicut cecus nat⁹ naturaliter videt facta illuminatōne miraculose.

Post predicta

p̄sideranda oz circa istā. 17. di. i q̄ mgr agit ō his q̄ p nāz humanā opat⁹ ē xp̄s. qz p̄n⁹ opatio nis humane ē volūtas sine q̄ nec op⁹ ē meritoriū nec laudabile. iō p⁹ q̄ro de volūtate. ⁊ di. sc̄nti. ō merito. Queritur g̃ circa pñtem di. vtz in christo fuerūt due voluntates

Q. nō qz omnis volūtas ē domina sui act⁹. ꝯz si i xp̄o essent due volūtates altera nō eēt volūtas. qz nō dña sui act⁹. ꝓbo. qz i illa potētia ñ ē domina sui actus que sequitur motū alterius potentie. quia sic sequi non est dñari suo actui ꝯz subdi alteri respectu sui act⁹. ꝯz si fuit in xp̄o volūtas creata illa sequitur motū volūtatis vbi increate

qz verbum egit actōnem nature huma ne. igitur non fuit voluntas. ꝯ ꝛc.

¶ Preterea q ⁊ xp̄o nō ſint tm̄ due vo luntates ꝓbatur. qz cum ibi ſit volūtas libera ſequens intellectū creatū. ⁊ ꝓter hanc voluntas naturalis ⁊ volūta) libe ra ⁊ naturalis habeant oppoſitum mo dū ferendi vel tendēdi in obiectū: ſequi tur q erunt due voluntates. ⁊ in ipſo ē voluntas increata. ꝯ. ¶ Contra habuit tm̄ duos intellectus. ſ. increatum ⁊ crea tum. igitur tm̄ duas voluntates.

¶ Iſtam queſtionem

ſoluit Dam̄. c. 6. di. q ſicut fm̄ fidez fir miter tenendū eſt in xp̄o eſſe duas nās ⁊ vnam ypoſtaſiz. ita oportet cōcedere ſic ꝓ̄ns ex illo q in ipſo ſint due ꝓ̄pete tes naturales ⁊ potentie vtriuſq; natu re. ſed potentie perfectiſſime nāe ratōna lis ſunt intellectus ⁊ voluntas. igitur in ipo ſunt intellectus creatus ⁊ voluntas creata ⁊ rōne nāe diuine eſt in ipo itel lectus increatus ⁊ volūtas increata.

¶ Preterea. ꝯ. di. iz. habet q in xp̄o fuit ſūma gloria ⁊ ſūma fruitio. ⁊ di. 14. q in xp̄o fuit oīs ſcia rōne nature aſſūpte cū igitur cognitio ⁊ fruitio ꝓ̄ſupponāt intellectum ⁊ voluntatem: oportz pone re in xp̄o vtranq; potentiaz optime diſ poſitam. ꝯ. ¶ Sz eſt ne tm̄ vna volun tas creata in xp̄o. Dico q voluntas pōt accipi ſb̄ ꝓpria rōne. vel ſub rōne gene rali ⁊ noie. ſ. p appetitu. Et 2°° fuerunt in xp̄o ad minus tres voluntates vl̄ ap petitus. ſ. intellectualis increatus: rōna lis creatus. ⁊ irrōnalis. ſ. ſenſitiuus. ſed qz voluntas addit ſup appetitum. qz ē appetitus liber. ſic ſtricte loquendo fue runt in xp̄o tm̄ due volūtates. ſz cōiter accipiendo voluntatē ꝓ appetitu ſic pu to q in ipo ſicut in nobis fuerūt tot ap petitus diſtincti quot ſunt potētie app̄hēſiue in nobis. qz ſicut alia app̄hēſio eſt guſtus ⁊ viſus ⁊ tactus ⁊ odoratus. ita eſt alia inclinatio ⁊ delectatio conſe quens hāc app̄henſionem ⁊ illā. cōiter tm̄ loquimur de appetitu ſenſitio ſicut de vno. ⁊ ille eſt qui ſequitur vtutē ima ginatiuā. ⁊ ſicut illa virtus imaginatia imaginat obiecta oium ſenſuum ⁊ in ꝓ̄ ſentia illorum ⁊ abſentia. ita ſuo appeti tu delectat in illis ſi ſint cōuenientia. vl̄ dolet de illis ſi ſint diſcōuenientia. ſz ſic nō obſtāte q virtus imaginatia ſic poſ ſet imaginari obiecta oium ſenſuum tā in p̄ntia q̄ in abſentia. nihilominus tm̄ ponimus alios ſenſus particulares ⁊ co rum app̄henſiones particulariz obiec toz diſtinctoz. ſic non obſtante q ille appetitus conſequēs imaginatiuaz poſ ſit appetere ꝙuenientia ois ſenſibilis ꝑ ticularis ⁊ non appetere diſconuenien tia: oportet ꝓter illum ponere appetit⁹ diſtinctos ꝑticulares. ⁊ eſt eadem neceſ ſitas ponendi appetitus diſtinctos ſicut app̄henſiuas diſtinctas. ¶ Sz quid de naturali voluntate ⁊ libera ſunt ne due potentie. Dico q appetitus nālis in q̄li bet re generali noie accipit ꝓ inclinatio ne nāli rei ad ꝓpriam pfectionem. ſicut lapis nāliter inclinat ad centrū. ⁊ ſi i la pide talis inclinatio ſit aliquid abſolu tū aliud a grauitate tunc ꝓ̄ter credo q naturalis inclinatio hoīs fm̄ q homo ad ꝓpriam pfectionē eſt aliud a volun tate libera. ſed ꝑmum credo falſum. ſ. q inclinatio lapidis ad centrum ſit aliq̄d abſolutū aliud a grauitate ⁊ aliqua po tentia qua lapis habeat aliquaz opera tionem in centrū. ſicut aliqui imagināt mirabilis aūt eſſet illa operatio. cuz nō eſſet dare terminum illius ⁊ eſſet actio tranſiens. ⁊ cum centrū ſit ſibi ꝙueniēs non agit actionem corruptiuam ei⁹: nec etiaz ſaluatiuā. qz non poſſet poni qua lis eſſet illa operatio. vel quis termin⁹ illius. ideo naturaī iclinatio lapidis ni hil dicit vltra grauitatem lapidis niſi relatōem. nec poteſt poni aliqua opera tio niſi forte reſpectu vbi ꝑſeruando ꝓ ꝓrium vbi: qz forte ſuum ꝓprium vbi i

centro continue est in fieri. sicut lumen in medio. sed tunc actio illa non est in centrum. quia vbi non est in locante. sz in locato. tunc dico q sic est de voluntate. quia voluntas nãlis nõ est voluntas nec velle nãle est velle. sed nãle distrahit ab vtroq. z nihil ẽ nisi relatio ꝓñs potentiam respectu ꝑprie pfectionis. vnõ eadem potentia dicit volũtaz naturali cum tali respectu necessario ꝓñte ipam respectu ꝑprie pfectionis. z dicitur libera fm rõnem ꝑpriam z intrinsecam q̃ est voluntas specifice. Aliter põt dici voluntas nãlis vt distinguit ꝓtra potentiam vl voluntatẽ supnaturalem. z sic ipa in puris nãlibus exñs distinguit ꝓtra seipam vt informatam donis gratuitis. Adhuc 3° dicit voluntas naturalis vt elicit actum ꝓformem inclinationi naturali. que semp est ad ꝓmodũ Dicit autez libera inquãtuz in ptãte ei' est ita elicere actuz oppositũ inclinationi sicut ꝓformem. z non elicere sic elicẽ

Ad primum pncipale

dicendo maiorem q̃ ois volũtas est dña sui actus. Et cuz dicit in minori q̃ voluntas sequẽs motũ alterius potentie non est dña sui actus. q: ſ̃ditur illi Dico sicut alias in .i.q. huiꝰ: q̃ vbũ nullam causalitatẽ habet sup actũ volũtatis create in christo quã non habeat tota trinitas: ideo volũtas creata in xꝓ non ꝓpriaꝫ dñio respectu suoruz actuũ plus ꝑpter vnionem ad vbum q̃ si nõ vniret ei. tunc vltra ad argm̃ fm duplicem opinionẽ in 2° li° tactaz. si volũtas sit tota cã z imediata sui actus. dico q̃ nõ sequitur motũ trinitatis causanti cũ voluntate actum voluntatis. sed trinitas tñ ponit voluntatem in esse z sinit ipam mouere in actibus suis. ita q̃ nõ cooperatur ad operationẽ voluntati ni si inquãtum cooperabaꝫ ad esse ꝓmuz voluntatis. z fm illam opinionem minor rationis ẽ falsa. q̃ voluntas in operatione sequatur motum alterius agentis circa operationẽ suam. licet eniz sequatur motum alterius in esse: non tamen in operari. imediate dico. Si autez teneatur q̃ voluntas imediate causet operationem suam. z nihilominuſ etiã deus causat imediate cum voluntate. sicut imediate causat esse voluntatis. quia vt dixi verbum nullam operationem habet aliam a tota trinitate circa actuz voluntatis create. denominat tñ verbuz z non tota trinitas ab operatione voluntatis create ꝑpter vnionem q̃ facit cõmunicationem ydiomatuz. tũc dico q̃ voluntas in christo ita libere elicit z dominaꝫ actui suo: sicut voluntas mea suo. quia deus non operaꝫ ad operationem illaz nisi voluntate libere agẽte z determinante se ad operandum. et tunc deus operatur cum ea. licet tamẽ illic non sit ꝓma libertas z oñium: sed i voluntate dei que non habet causaz aliaz operantem cum ea ad actum suuz. sz tñ est ibi tanta quanta potest eẽ in creatura. Ad 2m̃ dico q̃ voluntas naturaꝫ vt sic non est voluntas neq̃ potẽtia sed tñ dicit inclinationem potentie ad recipiendum perfectõnem. non ad agẽdum. z ideo vt sic est imperfecta nisi ſ̃ illius pfectione ad quam illa tendentia inclinat potentiam. vnde naturalis voluntas non tendit sed est ipsa tendentia qua voluntas absolute tendit. z h̃ passiue ad recipiendum. sed est alia tendentia in eadem potentia vt libere z actiue agat z tendat eliciendo actum: ita q̃ in vna potentia est duplex tendentia activa z passiua. tunc ad formam argumẽti dico q̃ voluntas naturalis fm formale quod importat: non est potentialis voluntas: sed inclinatio voluntatis et tendentia qua tendit in pfectionẽ.

O Emerito christi

etiam non est pretermittendũ. Circa istã. 18. di. in q̃ mgr

agit ō merito chr̃isti quod p̃cessit ex eius voluntate querunt duo. ꝑmo vtꝝ chr̃istus meruit in ꝑmo instanti. ⁊ arguitur ꝙ non: quia non potuit peccare. igitur nec mereri. antecedens patet ex di. 12. vbi ꝓbatum est ꝙ non potuit peccare. ꝓna ꝓbatur. quia volūtas conūncta perfecte fini vltimo non meretur. aliter beati merentur. vel si sic. eadem ratione posset peccare. sed volūtas chr̃isti fuit perfecte cōiuncta deo ꝑ fruitionem in ꝑmo instanti. ergo ꝛc̄.

Preterea voluntas chr̃isti semꝑ fruebatur. igitur nunq̄ meruit. ꝓna ꝓbat quia aut fruitio ⁊ meritum essent duo actus aut vnus. non duo. quia volūtas creata fruitur quantum potest. sed vna ⁊ eadem potentia circa idem obiectum non habet actum adequatum vnum ⁊ ꝑter hunc alium distinctum. quia sic sequitur contradictio. sed ꝑmum obiectum meriti est ipse deus diligibilis ꝑ ꝑter se amore amicitie volendo sibi bonum. ⁊ similr̃ est obiectum fruitionis. igitur non sunt duo actus. nec vnus: qꝛ de ratione actus meritorij est ꝙ contingenꝫ eliciatur. ita ꝙ voluntas vt ꝑius natura illo actu possit contingenꝫ elicere actum vel non elicere ꝑ illo nunc ꝑ quo elicitur. sed actus beatificus nō elicit ꝓtingenter. sed necessario. aliter non esset beatific⁹. cuꝫ igitur habeant oppositas conditiones. s. cōtingentis ⁊ necessarij non possunt esse idem actus.

Preterea premium excedit meritum: sicut finis illud qō est ad finem. sed nullus actus chr̃isti fm naturam creatā potest esse perfectior illo quo voluntas xp̃i tendit in deū ⁊ fruitur eo. igit talis act⁹ non potest esse meritorius. quia. qꝛ tūc oporteret dare alium actum voluntatis create meliorem qui cēt premiuꝫ ⁊ finis illius. quod non potest cē. nec idē est melius seipo. Preterea non meruerit i ꝑmo instanti arguitur specialit̄. qꝛ oīe qō est: qñ est: necesse est cē. qꝛ si illud qō est cēt contingēs hoc nō est ꝑ illo instāti in quo est. sed ꝓ illo in quo cā ꝑcedens posset illud contingenter causare: sed voluntas si meruerit in ꝑmo instanti non ꝑcessit actuꝫ. ⁊ ita si actus ille nō potuit non poni: non potuit non fuisse igitur fuit simplicit̄ necessariuꝫ. ⁊ per cōsequens non meritorius. Preterea. 4
oue mutationes quarum termin⁹ vni⁹ precedit terminum alterius non sunt simul ꝺuratione. sꝫ creatio voluntatis in esse ꝑmo. ⁊ motio voluntatis ad ꝑpriuꝫ actum sunt due tales mutatōnes. qꝛ terminus creationis vt esse voluntatis ꝓe supponit termino alterius. s. ipsi actui. igitur non potuit sil̄ esse ꝑmo ⁊ operari igitur non potuit mereri in ꝑmo instanti. Preterea si sic. igitur angelus potuit peccare in ꝑmo instanti. ꝓbatio ꝓne. qꝛ fm ph̄z 4° phicoꝝ. eadē est mensura oppositoꝝ. Unō sicut simplicit̄ necessaria sunt supra tēp⁹. ita ⁊ ipossibilia. igit meritū ⁊ demeritum eadē mensura mēsurant. ⁊ ita si xp̃s in ꝑmo instāti potuit mereri. angel⁹ in ꝑmo instanti potuit peccare. ꝓns est falsum. qꝛ tunc pctm̄ angeli redūdaret in deū. qꝛ oē coeuuꝫ effectui ē causalit̄ a cā talis effect⁹. Exēpluꝫ de igne ⁊ ei⁹ splendore. qꝛ vterqꝫ ē a generāte ignē. Hoc etiā ꝓbat Aug⁹. de cāu diaboli. c. 15° ꝙ angel⁹ nō potuit hr̃e a se ꝑmū velle. qꝛ si elicit ꝑmā volitionē a se. aut hoc est volendo aut non volendo. Nō pōt dici ꝙ nō volēdo: quia tūc nihil elicit igitur volendo. ⁊ tunc ante ꝑmum velle erit velle. igitur ꝑmum velle habet a deo. ⁊ ita non posset peccare nisi peccatum redundaret in deū: sicut i cām suā. Preterea. in ꝑmo instanti 7
fuit in angelo motus nālis rectissimus voluntatis qui nāliter p̃cedit velle liberum. cuiusmōi est peccare. igit nō potuit sil̄ in primo instāti eē motus naturalit̄ rectissimus voluntatis ⁊ velle deordinatum. qꝛ tunc sil̄ cēt contradictio. s. qꝛ cēt rectissimus ⁊ nō rectissimus. Contra

Ad actū meritorium sufficiunt potētia que potest mereri ⁊ dispositio gratuita .s. gratia: presentia obiecti: ⁊ vsus potētie circa illud. oia illa fuerunt i xpo in primo instanti pz de potentia gratuita ⁊ presentia obiecti. de vsu potentie. s. q̄ potuerit vti gratia eliciendo actum. p̄batur. qz sm Aug. 6. de tri. c. i. splēdor genitus ab igne eēt eternus si ignis esset eternus. Dicit genitus ab igne. igit res ⁊ operatio sua possunt eē simul ꝑ quocunq; instanti.

In ista questione

p̄mo videndum ē quādo xp̄us meruit difficile tn̄ videtur saluare q̄ meruerit: cum fuerit beatus ⁊ perfecte coniunct' fini sm voluntatē in p̄mo instanti. vnō si in primo vel aliquo alio potuit mereri videt q̄ alij beati mereant vel mereri possint in infinitū: ⁊ ita eor premiū nunq; perfecte habeat. Videndū tn̄ est p̄mo quid sit meritum. Et dico q̄ meritū est aliquid acceptatū in alio ꝑ quo ab acceptante est aliq̄d retribuēdū illi in quo est q̄si debitū illi ꝑ illo merito. vel alteri ꝑ quo meruit. non. n. meritum dicit semp actum qui sit in ptāte eius cui sit retributio. sed hoc solum est q̄n aliquis meret sibiipi. quando autē vnus meret alteri p operones vel alias afflictōes acceptas deo q̄uis illa sint i potestate merentis. nō tn̄ sunt in ptāte ei' ꝑ quo facit. ⁊ tunc meritū formalr dic ordinem alicuius laudabilis i merente ad acceptantē. qō acceptans acceptat vt retribuat ei ꝑ quo acceptat. ⁊ ex hoc sequit q̄ vnus pōt mereri ꝑ alio. qz tn̄ in deo nihil est acceptandum non acceptatum: iō in descriptione meriti nō oportet addere acceptādū in ordine ad deū. deus igit acceptans bonū factum vel bonū velle alicuius retribuit sibi si indigeat. si tn̄ sit ita perfectus q̄ nō indigeat perfectione sicut xp̄s: retribuit alijs ꝑ quibus meret. Tunc ad ꝓpositū loquēdo de merito ꝓut cōsistit in bono velle voluntatis. dico q̄ xp̄s meruit nobis tali velle. ⁊ dico q̄ radix alicui' meriti cōsistit ꝓprie loquēdo de merito in affectione iusticie volūtatis nō aūt in affectione ꝓmodi: nec in affectōe iusticie: vt ordinat affectōem ꝓmodi. hoc pz. qz p̄mū obiectum circa qō aliquis meretur primo. est ipe deus sm q̄ affectōne iusticie vult deo bonum vt esse ⁊ bene esse. s. iustum sapientem ⁊c. sz voluntas affectōe ꝓmodi respicit ꝓprium bonus ⁊ aliqñ inordinate nisi regulet ⁊ ordinetur affectione iusticie. ideo meritum non consistit p̄mo in affectione iusticie vt moderatur affectionem ꝓmodi circa ꝓprium bonum. sed sicut p̄mum demeritum angelorum fuit inordinatus motus ⁊ desiderium beatitudinis circa deus. ita meritum est ordinatus motus circa deum volendo sibi bonus. ⁊ post volendo cū debitis circunstantijs sibi ꝓiungi ipm̄ esse ⁊ in alijs. ⁊ ideo esse licitum affectione commodi si non ordinetur ⁊ moderetur affectione iusticie: est demeritum. quia est immoderatus appetitus ꝓprij boni. vel si' posset esse indifferens ō quo nō modo. forte. n. potest sm q̄ preuenit affectionem iusticie. ideo i affectōne cōmodi nisi referat ad vltimū finē affectōne iusticie nō ꝓsistit meritū. Sz alij bti a xp̄o: qz sm totā voluntatē ꝓiuncti sunt ultimo fini. s. deo affectōe iusticie pfectissime. ⁊ habēt sūmū ꝓmodū sibi qō appertūt affectōe ꝓmodi. s. affectus summi boni: iō nō pñt habere actū oppositum affectōi ꝓmodi vt libere velit aliq̄d qō nō sit eis ꝓmodū. nullū. n. est obiectū in patria qō possint velle qō sit eis incommodū. Sz xp̄us sm aliq̄d fuit viator et passibilis sm ptes sensitivas ⁊ portiones inferiores voluntatis. ideo multa habuit obiecta pñtia sensibus ⁊ portioni inferiori que potuit libere velle contra affectionem ꝓmodi que semper est ad pueniēs

illi cuius est. ideo ieiunando. vigilãdo. orando ⁊ multis alijs potuit mereri. uel exercendo talia exterius. uel volẽdo interius talia propter deum. tunc dico q̃ licet angeli habeant bonas operationes circa nos uel alij beati. quia tamẽ illi actus sunt' inclusi in beatudine illorum: hoc est ratione beatitudinis: ⁊ ex illius plenitudine ⁊ collatione obligantur nobis a deo. põt dici q̃ non merentur: sed huiusmodi operationes christi predicte non includuntur i sua btitudine. ideo per illos actus meruit. quia q̃tum ad illos actus fuit viator: non cõprehensor. ita q̃ radicaliter includãtur in sua beatitudine. Similiter si hoc nõ placet. s. q̃ meruit tm̃ actibus partis sẽsitiue imperatis a volũtate fm primaz opp. ē. q̃ non patitur fm partem intellectiuam. tunc potest dici q̃ quantum ad omnes actus portionis inferioris potuit mereri. de his dico qui respiciunt ea que sunt ad finem. sed quomodo: dico q̃ ⁊ si portio superior fuit pfecte cõiuncta deo fm actum beatificum: fuit tamen eadem volũtas passibilis ꝫ portionem inferiorem. ⁊ ut sic fuit viatrix ⁊ potuit mereri ꝓtra illud qõ ẽ in tmino simplicit nõ potuit mereri. ꝫ portõ inferior fuit simpliciter in termino. qz nõ potuit habere actũ inordinatũ circa aliq̃d ad finẽ igit fuit q̃etata ⁊ beatificata q̃tũ potuit qz ñ ẽ ipsius partis inferioris habere actũ circa obiectũ eternũ immediate. ꝫ circa alia in relatõne ad illud obiectum. Preterea sicut i nobis meritum respicit partẽ intellectiuaz sic in christo. sed in nobis non est meritum in portõe inferiori nisi fuerit i superiori pplacẽte sicut nec peccatũ. igitur nec christus potuit mereri secundũ portõnem inferiorem tm̃ nisi mereretur fm superiorẽ. Ad pmum horum cum dr q̃ portio inferior fuit simpliciter i tmino. ⁊ tõ ñ potuit mereri. Dico q̃ portõ inferior in xpo dicitur eẽ in termino ex hoc q̃ portõ superior pjungebatur deo pfecte. s. q̃ affectõne iustitie ñ potuit vel le nisi ordinatũ ⁊ iustũ ⁊ ideo nõ potuit peccare. ꝫ tm̃ nõ fuit ꝫ partez inferiorẽ ex pjunctione cũ deo i termino sic q̃ habuit impassibilitatez. nec habuit oẽ quod habere potuit secundum affectionem commodi. quia non habuit summum bonum sibi coniunctum q̃tum potuit pjungi. sicut est in simpliciter beatis ⁊ in xpo modo de facto i patria. quia igitur sic fuit potuit aliquid accidere sibi p̃ affectionem pmodi qõ tamen acceptauit. ⁊ ita mereri potuit ⁊ pter hoc etiaz portio inferior meruit eliciendo operatiõez circa creata. vt diligendo matrem ⁊ alios bonos in deũ ⁊ malos propter deum. ideo quãdo dicitur q̃ fm portionem inferiorem fuit in termino. si intelligatur omni modo in termino falsum est. Ad secundum cum dicitur q̃ meritum complete non est nisi in superiori portione. Dico propter argumentum q̃ xpus meruit fm portionem superiorem ⁊ secunduz omnem actum ei⁹. h⁹modi tm̃ ẽ difficile tenere. pter alios beatos qui tunc videntur posse mereri i infinitũ. pbo aũt illõ quia ois actus acceptat⁹ a deo tãq̃ act⁹ bon⁹ ⁊ laudabil⁹ p q̃ q̃ de⁹ velit aliquid ꝛtribuere illi c⁹ actum acceptat vel alteri p q̃ fit est meritorius. huiusmõi ẽ ois actus xpi fm nãm humanã. etiã act⁹ beatificus quo secũdũ portionẽ superiorẽ fruit deo. quia psona illa non secunduz oẽz pditõez sui fuit simplr i tmino. tõ potuit de⁹ oẽz actuz creatũ illius psone acceptare tanquan dignum aliquo bono pro eo retribuendo illi psone si indigusset vel alteri scilicet nobis pro quibus meruit ⁊ hoc tenendo oportet dicere q̃ si actus beatificus fm portionẽ superiorẽ christi fuit meritorius quod non includit contradictionem actum beatificum Michaelis vel alterius beati: posse acceptari tanquam aliquid dignum

retributõe. qõ retributum daretur pro pter meritum. puta Michaeli daretur aliquid ꝓpter actum meritorium custo die quã exercet circa me. tamẽ de facto deus non sic acceptat actum illũ. quia ꝑsona illa est totaliter extra statum me rendi fm totum subiectũ. non sic xp̃us sz fm aliquid fuit in statu viatoris. vt ꝓpter hoc ois actus ei⁹ creatus accept⁹ esset z meritorius illis ꝑ quibus offere bat deo. Sz quomõ hoc: ex quo fuit extra viam fm portiõem superiorez nõ videtur q̃ fm illam posset mereri plus q̃ alius beatus in patria. Rñdeo sicut meritum non respicit nec consistit tñ i ipso actu elicito sz in conditionibus ali quo modo per se suppoiti elicientis. sic acceptatio diuia non solũ respicit actũ sz ꝓditiones accidentales suppositi elici entis. Exemplũ aliquis offendit me ve niunt duo z rogant ꝑ offensa venia ter tiũ offendentis. pono q̃ vterq; eque gra tiose z efficaciter roget. rogatio est cau sa quare dimitto offensam formaliter lo quendo. tamen aliqua accidentaĩ condi tio potest esse in alterius illoz suppositi to ꝓpter quam citius z magis dimittã offensam ꝓpter rogatõnem vnius q̃ al terius. puta q̃ sit amicus vel aliquid ta le z tamen supplicatio est causa ꝓcipua quare offensam dimitto. Ita in ꝓpo sito q̃ persona sit fm aliquid extra sim pliciter terminum est aliquaĩr causa q̃ re eius actus etiam beatificus est meri torius fm viam istam qõ videtur diffi cile. Sed tunc vltra posset esse dubi um. an fruitio respectu vbi in se sit act⁹ meritorius vel actus ille vt tendit in ob iecta alia relucentia in verbo. s. vt dile xit matrem visam in verbo z alios ele ctos ita visos ꝓpter deum z in deum z alios inimicos ꝓpter deum. Et po set dici q̃ vtroq; modo vel maxime vt actus tendit in alia a deo visa z dilecta ibi. Habemus igitur q̃ triplicit̃ po tuit mereri eligat via magis grata.

Est igitur uidẽdus an potuerit mereri in primo instanti z potest dici q̃ sic. nec video oppositum: quia omne habens actum primus per fectum z obiectum pñs in ratione obie cti si non impeditur z non sit actus eius 2⁹ successiuus sed permanens potest agere ꝓ quocunq; instanti: si omnia ista con currant. quia non plura requirũtur ad actum. z hec omnia fuerunt in xp̃o in ꝑmo instanti conceptionis. quia. s. potẽ tia perfecta gratia. obiectum presens ꝑ intellectum. s. tota trinitas cui poterat velle bonũ ꝓpter sc. z non impediebatur. z actus volendi est permanens g̃. Cõ tra rationem hanc instо vt magis de claret. z ꝓbo q̃ adhuc omnib⁹ istis po sitis non eet actus meritorius. quia ad talem actum requiritur deliberatio et electio. electio autem ꝑsupponit syllogis mũ practicum z discursum z discursus motam. est. n. actus meritorius electiu⁹ g̃. Rñdeo huiusmodi discursus z sy logizatio practica est ad hoc q̃ habeat actus electiuus voluntatis. z facto iudi cio per cognitionem practicam volun tas eligit. z quando voluntas eligit rõ practica non discurrit. quia facta cõclu sione practica sententiat de eligendo. si g̃ sententia vltimata possit haberi sine discursu precedente ita perfecte poterit voluntas libere eligere in instanti sicut precedente illo discursu. sed perfectus i cognoscendo nõ discurrit. sicut artifex in citharizando non discurrit in percu tiendo cordas nec syllogizat. alʒ videret imperfectus hoc habetur 2° phicorum cum igitur christus a principio sue con ceptionis fuerit perfectus in cognitione omnium saltez abstractiua. potuit sine

tali ſylogizatione eligere. quia electio ꝺ ſe eſt actus ſimplex.

Hoc uiſo uidendū eſt quid meruit. ⁊ ꝺico q̄ non meruit ſi bi fruitionem. quia ſi ſic. aut operatiõe elicita circa ea que ſunt ad finez aut circa ipm finem. non pmo mõ. quia pmū actum habuit circa finem fruẽdo pus .ſ. q̄ aliquez actum haberet circa aliq̄d qꝺ eſt ad finez. ⁊ ſi meritū fuit circa aliqꝺ vel aliqua obiecta viſa in verbo vt ꝺictum ẽ naturaliter tñ p̄ceſſit operatõ circa ipm finem. ſ. trinitatẽ vel eſſentiã in tribus. Nec actu fruitionis q̄ fruebatur trinitate meruit eandem fruitionem. quia hoc non eſſet aliuꝺ ꝺicere q̄ meruit fruitionem. quia habuit fruitõnem. vel meruit quia ꝺeus ꝺedit actuz qꝺ nihil eſt ꝺicere. quia nullus actus ẽ meritoziꝰ ſuiipius. ly poſſit eẽ alteriuſ igitur ꝺeus liberalit̄ ſine aliquo merito p̄cedente p̄iunxit voluntatem iſtaz p fruitionem vltimo fini. ⁊ ita non meruit ſibi fruitionem. Unde Aug. iz. ꝺe trini. c. 9i. ꝺicit q̄ ſumma gratia eſt q̄ homo in vnitate perſone eſt ꝺeo p̄iunctus ⁊ q̄uis loquatur ꝺe gratia vnionis. i. gratuita ꝺei voluntate vniente: tamen ad unionẽ iſtam p̄comitanꝫ ſequit̄ gratia fruitionis ꝺe facto. ideo fuit ſumma gr̄a ſine meritis p̄cedentibus. Sed contra. glozioſius eſt habere p̄mium p merito q̄ ſine merito. igitur ponẽꝺum eſt in xp̄o. Preterea p̄ozitas nature videt̄ ſufficere ad meritum. cum igitur ini voluntatem ⁊ actum elicituz poſſit eẽ p̄ozitas nature: videt̄ q̄ hoc ſufficẽt ad merendum fruitionem. vel idẽ actuſ vt p̄zioz natura ſeipo põt eſſe meritoziꝰ reſpectu ſuiipius. Ad p̄mum iſtozũ cum ꝺicit q̄ glozioſus eſt ⁊c. Dico q̄ vtrũ eſt ꝺ premio qꝺ poteſt haberi ex meritis. ſed hec coniunctio aie chriſti cum ꝺeo per actuz fruitionis fuit tanta ⁊ tã excellens q̄ ad ipam non potuit p̄cedere meritum. ⁊ nobiliꝰ eſt habẽ actũ ad quem non poteſt p̄cedere meritũ ex liberalitate ꝺantis: q̄ habere actum ꝺe biliozem cuz multo merito p̄cedente. ⁊ videtur hoc rationabile. quia ſic ꝺe creauit ineſſe nature aliquam naturam puta naturam angeli ad quã creandaz non potuit coopari cauſalitas cauſe 2ª ꝓpter perfectionem talis nature. ita in genere moris creauit ꝺeus aliquez actũ beatificum ad quem non poteſt eẽ actꝰ aliquis meritoziꝰ p̄zioz. ⁊ huiuſmoꝺi fuit actus beatificuſ anime xp̄i. ⁊ hoc ꝓpter nobilitatem ⁊ excellentiam actuſ ⁊ modi habendi actum. qz ũmediate ante q̄ haberet aliquem actum circa ea que ſunt ad finẽ. Aliter. ponendo q̄ actꝰ ille potuerit cadere ſꝺ mẽito ⁊ ſi glozioſius fuiſſet habenti actuz meruiſſe illũ q̄ nõ meruiſſe. non tamen ſimpliciter eſt glozioſius. quia ꝺecens eſt ꝓpter alios ⁊ ꝓpter perfectionez illius ſtatus q̄ illic inueniant̄ omnes graꝺus p̄incipales i actibus beatificis. vt actual̄ beatitudo chriſti ſit maioz beatitudine oĩum creaturarũ. nam ibi ſunt aliqui beati q̄ nũq̄ fuerũt inimici actualiter peccato actuali. ut multi innocentes. ⁊ multi alĩ qui aliquãꝺo fuerunt inimici. ut mortaliter peccantes ⁊ poſtea penitentes. eſt ibi etiam beata uirgo mater ꝺei que nunquã fuit inimica actualiter rõne peccati actualis nec rõne originalis. fuiſſet tñ niſi fuiſſet p̄ſeruata. igitur ꝺecens fuit q̄ eſſet beatitudo alicuius pſone ſine õni merito precedente. nec io anima chriſti fuit ingloziſioz. qz ſi actus potuiſſz cadere ſub merito anima illa potuiſſz mereri illum niſi fuiſſet p̄cuenta actu beatifico ⁊ ſic p̄cueniri ex liberalitate ꝺ̃tis ẽ maioris nobilitatis. ſicut ſi mihi ꝺaretur illuꝺ quoꝺ habebo in fine totius laboris meritorũ nunc. ⁊ illuꝺ magis eſt ad ꝺecorem ſtatus beatorum. ut ꝺictum eſt. Ad ſecunꝺum ꝺico q̄ p̄zoritas nature potentie p̄cedentis actum nõ

ſufficit quia non eſt meritum niſi in ali quo actu vel paſſione accepta. ſed uolũ tas ut prior natura non habet aliquez actum vel paſſionem acceptam a volũ tate rõne cuius potuit mereri actum be atificum. qz ille actus preceſſit oñe me ritum. nec idem actus eſt meritum ⁊ p̃ minm quia alterum excedit ut premiũ tum etiam qz hoc cẽt dicere q̃ meruit quia deus dedit meritum. Iz idẽ actus in xp̃o poſſit eẽ premium ſibi ⁊ cum hᵒ meritoriᵒ alĩs ut dictum eſt. Preterea talis di. non eſt niſi rationis conſideran tis actum illum diuerſimode que non ſufficit ad actum meriti ⁊ premĩ. Sed nũquid meruit ſibi paſſibilitatẽ aime ⁊ corporis. Magiſter dicit in littera q̃ ſic. Contra. iſtud qõ infuiſſet ſi non fuiſſet per miraculum impeditum q̃tũ ẽ ex rõne ſui ante omnẽ actũ cauſatum illiᵒ pſone ñ cadit ſb̃ merito illiᵒ pſone ſz gla ⁊ ipaſſibilitas corpoꝛi ⁊ aie ifuiſ ſent in p̃mo iſtanti vnionis niſi p mira culum fuiſſet ꝓhibita g̃. Poteſt dici pie ſentiendo cum magiſtro ⁊ pie gloſando q̃ q̃uis nõ meruerit directe impaſſibili tatem vtriuſq; meruit tamen amotio nem impedimenti ꝓpter quod non in fuerunt ſtatim. ſ. deſitionem miraculi ꝓhibentis: redundantiam glorie in por tionem inferiorem ⁊ in corpᵒ. De alĩs que poſſent hic tãgi. ſ. q̃d meruit ⁊ qui bᵒ dicet di. ſequenti.

Ad primum princi

pale cum ỏr q̃ ñ potuit mereri ſimplici ter ſicut nec peccare. nego p̃am in xp̃o Nam licet pfecta coniunctio fini pfecte q̃ etans ſecundum oẽm modũ ipm p̃iunc tum. ſ. fm affectionem iuſticie ⁊ fm af fectõnem commodi fm q̃ affectõ iuſti cie vult pᵒ bonũ deo ⁊ ſecũdario ſibi. ⁊ affectõne commodi vult ſp ſibi bonũ quo alĩ ſci a xp̃o coniunguntur deo. qz ſũt totaliter extra viam ⁊ in termio ꝓhibeat ſic mereri ſicut ⁊ peccare quia tamen affectio iuſticie põt ſeparari ab affectõne cõmodi. ut. ſ. aliquis affectõe iuſticie ſumme coniũgatur fini. ita q̃ nl lo° poſſit iniuſte velle uel peccare. tamẽ non coniungatur affectione commodi vt habeat ſummu m bonum ſũme ſibi p̃iũctũ ⁊ intrm̃ poſſet pati. p̃mo portio ſuperioꝛ in xp̃o coniungitur deo p glo riam quietantem illam portionem ⁊ p affectionem iuſticie totus homo ut pec care non poſſet. potuit tamẽ pati. quia aliquio accidere potuit contra affectio nem commodi. ⁊ illud potuit xp̃s oꝛ dinate velle ⁊ acceptare ⁊ ita mereri ⁊ ſic patet q̃ non eſt ſimile de chriſto ⁊ beatis. Ad ſecundum tenendo q̃ meru it ſecundum portionem inferiorem. Di co q̃ actus beatificus ⁊ meritorius ſũt duo actus qz vnus reſpiciebat eternuz ⁊ alius tempoꝛale in oꝛdine ad finez vl timum. nec oportet quod vniuerſaliter omnis actus meritorius ſit primo ⁊ in mediate i executõe circa deũ. ſz ſufficẽ q̃ itentõne. vñ in executõe põt aliq̃d ĩme diatius diligi ⁊ finaliter in deũ reduci. Hoc dicẽdo argumentum ſolutum eſt Sed ſi teneatur q̃ meruit fm portõnẽ ſupioꝛem tũc põt dici q̃ fuit circa obie cta relucẽtia in verbo. ſicut diligendo electos ⁊ volendo eis bonũ. Et q̃n dicis q̃ hoc nõ fit vno actu. verũ eſt ſed duo bᵒ. Et cũ ꝓbas q̃ nõ. quia portio ſupi oꝛ habz actuz adequatum beatificum reſpectu obiecti beatifici ⁊ non interru ptum. igitur non poteſt ſimul habere alium circa alia relucentia in verbo ne go conſequentiam. quia licet actus ille fuerit adequatus intenſiue ita ut pfec tiorem habere non poſſet non fuit tñ adequatus extenſiue: quin ſimul ali um imperfectiorem habere poſſet. alio quin nullus beatus poſſet cognoſcere res in proprio genere. quia eadem po tentia cognoſcit deum viſione beata ⁊ alia i gnẽ ꝓpo. Ad aliõ rñdet in 2° li°. Dico fñ q̃ actᵒ fuit cõtingẽs i pᵒ ſtanti.

Contingens.n.nunq̃ est formaliter cõ
tingens nisi quando est ideo contingẽs
quando est.contingenter est.non tamẽ
loquor in sensu compositõnis. Non.n.
omne ens quod est. est necessarium.vo
luntas ergo in pmo instanti vt prior na
tura suo actu.ita contingenꝫ elicit actũ
suum sicut si per diem precessisset actũ
elicitum.Unde sicut entia anteq̃ sint:
quedam sunt contingentia ꝛ quedaꝫ ne
cessaria.sic etiam quando sunt:quedaꝫ
sunt contingenter ꝛ quedam necessario
tamen ad formaꝫ argumenti alꝫ respõ
di.quere di.39.primi li.vnõ non est ra
tio quare contingentia sunt contingen
tia.quia eorum causa duratione precel
sit.sed quia causa quando causat conti
genter causat. ¶ Tamen potest ꝓpositio distingui fm compositionem ꝛ diui
sionem dicendo sic. Omne quod est: qñ
est necesse est esse.falsa est ꝛ diuisa.Uel
sic. Omne quod est:quando est: necesse
est esse.vera est ꝛ compota.preterea ali
ter est falsa fm quid ꝛ simpliciter patet
¶ Ad aliud cum dicitur quando due
mutationes sunt ordinate fm prius et
posterius ꝛ termini similiter.verum est
si tempore ꝛ tempore.ꝛ si natura ꝛ na
tura.hic autem tantuꝫ est ordo nature
inter mutationes ꝛ talis est inter termi
nos. ¶ Ad aliud cum dicitur ꝙ si chri
stus potuit mereri in primo instanti ꝛ
angelus peccare.de ꝓnte posset esse ma
gna altercatio. Dico tamẽ ꝓ nunc ꝙ po
tuit peccare in primo instanti ꝛ libere ꝛ
voluntarie.vt voluntas est por natura
actu elicito.quia habens primum cẽ p
fectum ꝛ obiectum approximatũ. si nõ
impeditur ꝛ actus eius sit permanens.
potest habere actum.omnia ista pote
rant esse in angelo in primo instanti.vt
supra dictum est de merito xpi. ꝛ eque
tenet de velle inordinato sicut de ordia
to. Et hoc est ꝙ Aug.dicit.xj de ci.c.ix
qui sentiunt malum angelum peccasse a
principio,hoc est ꝙ semper fuerit sb̃ pec
cato non ex hoc cuꝫ manicheis sentiũt
ponentibus vnum deum malum.ꝛ ita
non esset deus auctor illius mali.sic igi
tur secũdum tenentes ꝙ peccare potuit
in ꝓmo instanti diceretur ꝙ peccassꝫ nõ
inquãtum effectiue a deo:sed vt est de
nihilo.alꝫ eius peccatum redundaret i
deum ¶ Et cum dicis ꝙ omnis effectus
coeuus cause secũde est a causa prima ꝛ
sic peccatum angeli esset a deo sic ignis
est a deo ita ꝛ calere. Dico ꝙ si ꝓpositio sit vera intelligenda est de positiuis
ꝛ non de priuatiuis.peccatum autẽ for
maliter est priuatio boni qõ deberet in
esse actui elicito quando elicitur ꝛ non
ineſt. ¶ Aliter potest dici ꝙ ꝓpositio ẽ
falsa.ſ.ꝙ omne coeuum cause secũde ef
fectiue ineſt sibi a causa sua:quia non ẽ
contradictio de opposito. Unde si deus
crearet vel agens creatum generaret so
lam substantiã ignis. illa haberet in se
causalitatem respectu quantitatis ꝛ ca
loris.vñ in eodẽ instãti tẽporis in q̃ essꝫ
fm sb̃stantiam:esset q̃tus ꝛ calidus q̃
uis non in eodeꝫ instanti nature: posito
etiam ꝙ generans ignẽ annihilaret ita ꝙ
nunq̃ esset nisi per vnũ instãs. Uñ posi
to ꝙ generaret calidus ꝙ nõ posset ge
nerare in se calorem alium in eodem in
stanti.hoc nõ esset ratione alicuius con
tradictiõis.sed solum quia duo accidẽ
tia eiusdem rationis non possunt cẽ in
eodem subiecto: quod tamen est falsuꝫ
fundamẽtuꝫ. ¶ Preterea nõ ẽ verꝫ vlr
ꝙ sic generãs dat sb̃az rei ita dat accidẽ
tia causalr imediate.ſz si verꝫ sit hoc nõ
est verꝫ nisi i generatõe vniuoca.in pro
posito aũt nihil valet. iõ potest sb̃a esse
a deo ꝛ actus maxie quo ad defformati
onẽ potest esse a voluntate ipsa. ¶ Ad
illud Anſ.ipe videt fingẽ vnũ angelum
fm in affectõe ꝓmodi nõ i affectõe iusti
cie.ꝛ qd miꝫ nec talꝫ angelꝰ si fieret pos
set mereri plꝰ q̃ bos. seq̃ret.n.effrenate
appbẽsionẽ intellectꝰ.sic nẽ appetitꝰ sensi
tiuꝰ.ꝛ hoc affectõe ꝓmodi. vñ in ãgelo

ꝛ homine ipa voluntas ꝑm affectionez iuſticie ꝛ ꝓmodi ē totale ꝓncipium pfectum in eſſe ꝓmo reſpectu actus volendi. Ad rōnem autem eius cum dicit ſi habet ꝓmū velle a ſe. aut hoc eēt volendo aut nolendo. Dico ꝙ ſi intelligas volendo actu elicito: ita ꝙ nō poteſt habere actum elicitum volendi niſi ꝑuia volitione ſua qua mouet ſe ad volendum falſiſſimum eſt: imo iretur i infinitum ꝛ non eſſet dare aliquod velle. ſicut nec ꝓmum velle ſed dum vult aliquid actu elicito ſaltem ꝑius natura vult habitu aliter ſic ſe velle. i. ꝑius habet ꝓncipium volendi ineſſe ꝓmo quo vult actu elicito. ꝛ iſte eſt ſenſus verus. ꝛ quia angelus a deo factus nō habet a ſe tale ꝓncipium. ideo dicit ꝛ bene ꝙ non poteſt habere ꝓmum velle a ſe. accipiendo velle ꝓ pfecta voluntate in eſſe ꝓmo. ꝛ ſi hoc ꝓbat concedatur. Ad aliud cuz dicitur ꝙ in ꝓmo inſtanti fuit in angelo motus naturalis rectiſſimus cē. Dico ꝙ ſi ꝓcludit de ꝓmo inſtanti ꝛ de quolibet. quia in quolibet inſtāti motus naturalis ē ꝑior ipo actu libere elicito ſaltem natura. ꝛ vt ē ſic ꝓor eſt rectiſſimus ꝛ ita non pōt in eodem inſtāti oblique velle ꝑ actum libere volūtatis. ꝛ ita nullo inſtanti peccabit voluntas. ideo dico ad argumentū ꝙ motus naturalis non eſt aliquis actus elicitus. ſed ſolū dicit inclinationem naturalē voluntatis in bonum. ꝛ illud nihil reale aliud a voluntate dicit. ſed ſi eſt relatio eſt idem voluntati ꝑ idemptitatem: nec ſapari poteſt ſine contradictione. ꝛ ideo in demonib⁹ manet ille motus ſic rectiſſimus. ſicut ꝛ natura. quia non eſt realiter aliud a voluntate. licet non ſit idem ſibi formaliꝫ vnde ille motus nō eſt niſi habitus motus. i. natura ineſſe ꝓmo. Si autem accipias motum naturalem ꝑ actu elicito conformi tali inclinationi. certe ille pōt eſſe malus ꝛ imoderatus ſtante natura integra: nec actus malus minuit inclinationem naturalem ſicut nec naturā. vñ angelus pōt eſſe pfectus in naturalibus quo ad eſſe ꝓmū. ꝛ peccare actu 2° elicito ꝛ inordinato.

Circa ſecūdum. quod ptinet ad dī. 19. vbi querit. Utrū xp̄us meruerit omibus nobis gr̄am ꝛ gloriā. arguitur ꝙ non. quia ꝓmium excedit meritum ꝛ meritū ordinat ad ꝓmiuz ſicut ad finem. ſed ꝓmiū omiuz alioꝝ non excedit meritum xp̄i. igitur meritū chriſti non ordinatur ad illud ſicut ad finē cum ſit nobilius ꝙ illud ꝓmiū ḡ. Preterea meritum xp̄i fuit quoddam bonum finitū cum fuerit eius ſm naturam humanā. ſed peccatū alioꝝ fuit infinitū malum. quia tanta fuit offenſa ꝛ peccatum quātus ē ille qui offenditur ſi ue ꝓra quē peccatur vel a quo ꝑ ipſum ſepatur. ille ē infinitus. ſ. deus igitur cū finitū nō ſit ꝓportionatū infinito: nullum meritum chriſti potuit mereri delectionem offenſe. Preterea per idem pōt ꝓbari ꝙ nō meruit delectionem pene ꝑ reatu infinito aliorum. quia pena q̄ debetur illi peccato ē infinita. ꝛ meritum xp̄i finitū. ḡ. Preterea de poſſibili poſſunt eſſe homines infiniti ſi mundus ꝛ generatio ſemper duraret. ꝛ quilibet nat⁹ de Adam ꝓtraheret originale. igitur foret tūc in mundo infinita culpa. igitur cū meritum chriſti fuerit finitum: non ſuffeciſſet ꝑ remiſſione offenſe ꝛ collatione gr̄e ꝛ glorie omniū. Preterea ſi ſufficiſſet ad merēdū oibus gratiā ꝛ gliam oibus ꝓferret gr̄a ꝛ glia. qō falſum ē. qz multi ſūt vocati pauci vō electi. qz paucus ē numerus fideliū. nec omēs fideles vel baptizati ſaluāt. Contra. Leo papa in ſermone de nati. ſicut a reatu nullum liberum reperit: ſic liberandis omnibus venit.

Ad queſtionem di

3. part. tit. q. 48

citur q̄ meritū xp̄i p̄t duplicit̄ cōsiderari. s. fm sufficientiā ⁊ fm efficaciaz. p̄° mō meruit oībus deletionē culpe ⁊ collationem gr̄e ⁊ glie. sed 2° mō nō sc̄z fm efficaciā. quia nō omēs p̄secuti sūt redēptionē. ¶ Meritū. n. xp̄i vt dicunt: habet quandā infinitatē ex supposito xp̄i q̄ō elicieb̄at ⁊ exercuit opationes illius nāe assumpte ⁊ ideo vita illius suppositi ⁊ opationes fuerūt bonū infinitū. p̄pter q̄ō ⁊ mors ⁊ passio ⁊ alie opatōes habuerūt quandā infinitatē vt sufficerent p̄ro infinitis peccatis delendis. ⁊ infinitis gratijs ⁊ glorijs conferendis.

¶ Confirmat hoc p̄ Anſl̄. 2° cur deus homo. c. 14. vbi vult q̄ homo deberet potius eligere oīe aliud a deo destrui ⁊ p̄ire q̄ mortem vel aliquā lesionē inferre illi hoī. quia vita eius erat tanta vt i infinitū esset plus amabilis q̄ peccata etiā infinito⁊ hominum si esse possent: sint odibilia. ideo eius mors fuit sufficiens p̄ redemptione oīum. ⁊ multa dicit ibi de excellentia vite. ⁊ per p̄sequēs de acceptatione mortis. quia tantū acceptat mors p̄ illis redimendis q̄tū valuit vita illius: sed vita eius fuit ita amabilis vt hō potius deberet eligere oia peccata mundi cadere supra se. q̄scienter aliquā violentiā intulisse corpori xp̄i: fm doctrinam suā. ¶ Quantū vero ad efficaciam nō meruit oībus. quia actus actiuorum sūt in paciente ⁊ disposito ⁊ vnito agenti. sicut p̄z in agētibus ⁊ pacientib⁹ corpaliter. igitur sic erit in actōe meritoria quātū ad influentiā in alios. sc̄z p̄iunctio cū xp̄o requisita vt meritū xp̄i valeat eis est p̄ cognitionē ⁊ dilectionē fm q̄ homo disponit se ad gratiā cognoscēdo ⁊ diligēdo deum. non autē oīes sic se disponūt quare nō oībus meruit fm efficaciā. ¶ Contra hūc modum dicēdi arguo. quia dicta ista q̄bus dicitur q̄ vita xp̄i fuit ita excellens vt haberet quādam infinitatem videntur iperbolica ⁊ exponēda. quia nūc loquimur de bono velle xp̄i quo meruit ⁊ acceptauit passionem p̄ oībus quantū ad sufficientiam vt dicunt. si bonū velle xp̄i erat tantuz acceptatū quantū erat persona verbi. tūc cū persona verbi sit simplicit̄ infinita illud bonum velle xp̄i fuit infinite acceptatū. sed cuz deus nihil acceptet nisi quantū hz de acceptabilitate. igitur illō velle ratione suppositi habuit rationez infinite acceptabilitatis. ⁊ tunc i acceptabilitate non esset differentia inē velle p̄ p̄rium verbi in se. ⁊ velle illius nature i verbo. quia ex parte acceptabilis non ē maioz acceptabilitas: igit̄ verbū volendo bonū circūscripta natura assumpta potuit mereri quo falsū est. ⁊ vltra sequit̄ q̄ trinitas tm̄ diligeret velle nature assūpte sicut verbi increatū q̄ō nihil est dicere. quia hoc est ponere creatum habere tantā dilig̃ibilitatem sic increatū. ¶ Preterea huiusmōi velle nō est plus acceptū deo q̄ sit. si igitur infinite fuit acceptum vel p̄ infinitis: tūc velle illud cū relatione ad suppositū verbi fuit formaliter infinitum. igitur aia xp̄i potuit ita perfecte frui deo vt velle cum tali respectu sicut verbū suo velle p̄pio. quod nihil ē nisi ponere aiam verbū. ¶ Preterea per se p̄ncipiū illius velle sumptū cum omnibus respectibus ad verbum vel ad aliō est finitum. igitur ⁊ velle fuit formaliter finitum ⁊ limitatum: ⁊ p̄ p̄sequēs finite acceptatum. nec habuit verbuz causalitatem aliquā super illud velle quaz nō habuit tota trinitas. ¶ Et si detur q̄ verbum habet specialem efficientiā sup actum illum adhuc non sequitur q̄ sit formaliter infinitus ⁊ infinite acceptus. q⁹ actus sic infinitus non p̄t essentialiter dependere ab aliqu bus causis finitis: in pfectione cum causa infinita coagente. ita q̄ creatum habeat essentialez causalitatē sup illū actū ⁊ nō accidentalem tantū. sic nā assumpta sup velle verbi. ⁊ sicut albedo in edificatore super edificare. igitur esto q̄ verbum specialiter ege-

rit ibi aliter q̄ trinitas adhuc nō sequit q̄ actus ille habeat vnde infinite acceptetur. ita q̄ fm sufficientiam valeat pro infinitis redimendis: sed sicut meritum fuit finitum in se. ita fm iusticiam commutatiuam fuit finitum retributuz. igitur non meruit infinitis fm sufficientiā in acceptatione diuina. sicut nec fuit infinite acceptum. quia in se finitū. Preterea ꝓtra 2m̄ q̄ nō meruit oibus fm efficaciā. qz agēs nō agit nisi in dispōsito z vnito. Quero a te vtr̄ xp̄us tm̄ meruit q̄ hītes gr̄am quōcunq; z vndecunq; hoc esset haberēt gloziam ex merito xp̄i. z si hoc solū igit non meruit nobis p̄mā gratiā baptismalē in no. te. nec gratiam datam in sacrificijs z circūcisione in ve. te. quod est falsū. quia vnde veniret nobis gratia illa prima? oporteret igit dicere q̄ meruit nobis gr̄az p̄mā q̄ ꝓiuncti essemus sibi. igitur meruit vt nō ꝓiuncti ꝓiungerent sibi. z i hoc potissime cōsistebat meritū. igitur nō solum meruit vt coniuncti sibi vlterius cooperentur ei. z sic tandem glorificarentur: sed meruit vt non vniti vnirentur. etiam qui nunq̄ se dispōsuerūt. Unde magis meruit gr̄am baptismalem z p̄mā. q̄ quod cūq; opus postea ex gratia.

In questōne igitur ista tria sūt videnda. p° quō meruit q̄tū ad efficaciā. 2° quātū ad sufficientiā. aliter intellīgendo vocabula ista. 3° quid meruit. Quantū ad p̄mum dico q̄ incarnatio xp̄i non fuit occasionaliter preuisa. sed sicut finis imediate videbatur a deo ab eterno. ita xp̄us i natura hūana cū sit ꝓpinquior fini ceteris ꝓdestinatur loquēdo de his que p̄destinant tunc iste fuit ordo i preuisione diuina. p°. n. deꝰ intellexit se sub ratione sūmi boni. in 2° signo intellexit oīes alias creaturas. in 3° p̄destinauit hos ad gloriam z gratiā z circa alios habuit actum negatiuum nō predestinando. in 4° p̄uidit illos caſuros in Adā. in 5° preordinauit siue p̄uidit ō remedio qñ redimerentur p passionem filij. ita q̄ xp̄s in carne sic z oēs electi ꝓus preuidebat z p̄destinabat ad gr̄am z gloziam q̄ p̄uideret passio xp̄i: vt medicina ꝑ lapsum: sic medicus ꝓus vult sanitatē homis q̄ ordinet de medicina ad sanandum. Sicut aūt prius predestinantur electi q̄ passio xp̄i p̄uidea tur vt remediū ꝑ lapsum eorum. ita tota trinitas preuidit xp̄i passionē tanquā medicinā acceptandā ꝓ electi cadētibus in Adā prius predestinatis ad gl̄iam finalem. z sicut verbū p̄uidit passionem patri offerendā ꝓ predestinatis z electis z sic eam efficaciter obtulit i effectu: ita tota trinitas ꝓ eis passionem efficaciter acceptauit. z p:o nullis alīs fuit efficaciter oblata. nec ab eterno accepta: z meruit eis primā gratiā ordinantē ad gloriam consūmatam. hoc quātū ad efficaciam meriti. Quantū ad sufficientiaz dico q̄ meritū christi fuit finitū. qz a p̄n cipio finito essentialiter dependēs. etiaz accipiendo ipsū cum oibus respectibus siue cum respectu ad suppositum verbi siue cum respectu ad finez. quia omnes respectus isti erant finiti. z ideo quomōcunq; circunstantionatum finitum erat. aut si fuit infinitū: tunc non fuit meritum plus fm velle creatum q̄ fm velle verbi increatum. Quantū ergo valuit illud meritum ad sufficientiam. Dico q̄ sicut oīne aliud a deo ideo est bonum: quia a deo volitū z nō ecōuerso. sic meritū illud tm̄ bonū erat ꝓ quanto acceptabatur. z ideo meritū qz acceptatum nō aūt ecōuerso. qz meritū ē z bonū. ſō acceptatū z tm̄ potuit acceptari passiue quantū tota trinitas potuit z voluit acceptare actiue. sed ex formali ratōne sua quā habuit nō potuit acceptari in infinitum z pro infinitis. sed pro finitis. tm̄ ex circūstātia suppositi z de ꝓgruo rōe suppositi habuit quandā rationem extrinsecam quare deus potuit acceptare illō in

nfinitū. ſ. extenſiue ꝓ infinitis. Si autē illud meritū fuiſſet alterius pſone. tunc nec rōne operis. nec rōne opantis fuiſſet cōgruitas acceptatōnis illius ꝓ infinitis. ꝓ quātis autē ⁊ ꝓ quot deus voluit paſſionē illā ſiue bonum velle acceptare ꝓ tot ſufficit. ſed quantū eſt de formali rō ne rei acceptabilis in ſe non fuit accepta bilis pro infinitis. ſicut nec in ſe fuit for maliter infinita. Sed quid ⁊ quib⁹ me ruit: Dico q⁹ xp̄s meruit omibus qui p mā gratiā accipiūt collationē illius. ita q⁹ ibi non cooperat voluntas noſtra ni ſi in adultis baptizatis. vbi requirit ali qua bona diſpoſitio voluntatis. et hoc fuit potiſſimū in merito ſuo. q⁹ meruit nō coniunctos coniungi. ⁊ illud obuiat ſecundo membro di. ſuperioris. ſed q̄n tum ad gratiā penitentialē poſt lapſum immortale actuale. licet meritū chriſti ſit ꝓncipale in merendo. ⁊ totalis cauſa de cōdigno. tamē requirit ibi aliquid a parte recipiētis gratiam. vt contritio et compunctio de peccato de congruo. Si militer dico q⁹ chriſtus meruit nobis vt totalis cauſa apertionē ianue paradiſi. vt omibus in gratia decedētibus aperi ret. nec ad amotionē huius obſtaculi in trandi cooperamur ei. ſiue illud obſta culū fuit originale peccatū. ſiue aliquod aliud quod patet. quia Abraā fuit tan ti meriti ſicut aliq⁹ xp̄ianus qui ſit mō Sed q̄uis obſtaculū amoueat per paſ ſionē chriſti: nullus tamē actu ingredit in celū niſi cooperet ⁊ vtatur prima gra quā ſibi meruit chriſtus. Similiter pa tres cooperabant paſſioni chriſti ꝓuiſe ad habitualē ingreſſū vt amoto obſta culo ingredi poſſent. Nos autē paſſioni exhibite. ⁊ amoto obſtaculo coopera mur ad actualē ingreſſum niſi impoten tia excuſet. ſicut in paruulis q⁹bus deus dat immediate introitū in celū. ⁊ ideo habent minimā gloriā.

Sed hic ſūt quedā dubia. ſi enim oībus electis meruit xp̄s prima gratiā. igit meruit eaz primis pa rentibus. ⁊ ita premiū. ſ. collatio gratie in antiquis patrib⁹ p̄ceſſit meritū chri ſti quo illis meruit illius gratie collatio nez. ⁊ per eandē rationē poſſet dici ſm magiſtrū ſententiaz li°. 2°. q⁹ angeli pri mo receperūt premiū: ⁊ deinde ip̄m me ruerūt per bona velle elicita circa cuſto diā noſtram. Preterea ſi paſſio chriſti vt preuiſa ab eterno ⁊ accepta trinitati fuit meritoria. ⁊ ratio conferēdi gratiaz patribus anteq⁹ paſſio exhiberet in effe ctu. eadē ratōne paſſio chriſti ab eterno preuiſa ⁊ accepta trinitati p̄t eſſe ratio predeſtinādi alios. ⁊ ita predeſtinato ele ctozū potuit habere cauſā meritoriam

Ad primū illoz dico q⁹ meritū chriſti preuidebat ab eterno: ⁊ vt ſic preuiſū ac ceptum fuit vt aliquid boni conferet ele ctis rōne illius anteq⁹ exhiberet: vt. ſ. eis qui preceſſerūt exhibitōnem paſſionis eius dimitteret originale ⁊ conferet gra tia. Exemplum de hoc Anſ. 2. cur deus hō. c. 16. Eſto q⁹ multi offenderint vnuz regem ⁊ ꝓ offenſa exulāt. venit vnus in nocens de ſanguine illoz ⁊ ꝓmittit fa cere vnū opus pro rege placitū ei certo die ſtatuto vt rex remittat eis offenſā et reconcilieť eis. rex acceptādo ſeruitiū ꝓ miſſū remittit offenſā. ⁊ ſi aliquis eoz deliquerit ſi ſatisfacere ⁊ penitere volue rit: ꝓmittit ei iterū offenſā illā dimittē. ꝓteſtando tamē q⁹ nullus eoz qui fue runt inimici intrabūt palatiū ſuū: quo uſq⁹ ſeruitiū innocētis promiſſū imple atur. Sic hic. paſſio chriſti homis inno cētis ab eterno preuiſa vt exhibenda in certo tempore: fuit multū accepta trini tati. ⁊ pro iſta omibus credētibus illam exhibendā in tempore remiſit offenſam quā contraxerāt ex Adaz. ⁊ quā poſtea cōmiſerāt ſi penitere voluerit. nō tamē acceptauit eaz tantū vt aliquis ingrede retur palatiuz ſuū eternū: anteq⁹ paſſio exhiberet in effectu. iſto modo remiſit

patribus offensā in circūcisione sic nobis in baptismo. sed nullus ē ingressus in palaciū ante passionē exhibitam.

Ad formā argumenti cum dicis q̄ si p̄mium precessit meritū xp̄i exhibitū in patribus igitur in angelis precedere potuit. Dico q̄ ꝓña non valet. nec est simile hic ⁊ ibi. nam generaliter verū est q̄ sūmū bonū ad quod ordinat meritū nō debet conferri ante meritū exhibitū ⁊ expletū. Summū aūt bonum ad q̄d ordinatur meritū xp̄i respectu eoꝝ pro quibus meruit est ingressus eoꝝ in paradisum. ⁊ ille non dabatur actualiter ante passionē exhibitam licet pro passione preuisa remitteretur offensa ⁊ daretur gratia illis p̄tribus credentibus passionem exhibendā. Summū aūt quod angeli mereri possūt p merita sua ē gloria ⁊ introitus actualis in regnū. q̄ glia dari nō debuit añ merita exhibita. Uñ quāuis deus dederit aliquid ꝓ merito preuiso nō exhibito nō tamen summū q̄d sequit meritū quod ē apertio ianue paradisi. ad cuius obstaculi amotionez nō potuit aliquis nostꝝ cooperari. q̄uis ad introitū quilibet adultus coopetur. aliud. n. est aperire ianuā ⁊ aliud ingredi. ⁊ q̄nq̄ difficilius est aperire ianuam q̄ aperta porta introire. ideo ad ingressū possumus cooperari ad apertionem vero nec patres potuerūt nec nos possumus sed illius precisa causa fuit passio. Ad 2m nego ꝓñam. q⁹ omes pres priꝰ nā erant predestinati q̄ passio xp̄i esset preuisa. sicut patet in p° articulo. q. voluit eni deus ꝓus omes electos habere gr̄az ⁊ gloriā q̄ preuiderit eos casuros ⁊ ꝓus lapsurus q̄ ꝓordinaret medicinā cōtra lapsū ⁊ ideo passio vt ꝓuisa post preuisionem lapsus potuit eē ratio remittendi offensā ⁊ conferendi gr̄am recōcilian tem. nō aūt potuit eē rō p̄destinatōnis.

Ad primum principale

si dctur. q̄ xp̄s meruit fm portōez inferiorē tūc potest dici. q̄ p̄miū aliorū quod receperūt ꝓ merito xp̄i: fuit melioꝛ formaliter q̄ aliquis actus meritorius. portionis inferioris xp̄i. ⁊ potuit tle meritū xp̄i ordinari ad p̄emū alioꝝ sicut ad finē sub fine. Si aūt tenetur q̄ meruit fm portionē superiorem ⁊ hoc vel circa obiectum eternū: vel circa alia relucentia in verbo vel vtroq̄ mō. ita q̄ omi actu suo meruit fm modū supius tactū. tūc pōt dici q̄ non oportet semp p̄miū excedere meritū. nisi q̄n idē mereꝛ ꝓ seipso: ⁊ si nobilioꝛ mereat ꝓ ignobiliori tūc meritū pōt excedere p̄emium. q̄n. n. mereꝛ alicꝰ ꝓ seipo cōiter deus p̄miat vltra ꝓdignū. ideo p̄emiū excedit tale meritū eius. Ad 2m cū dicit meritum xp̄i ē finitum peccatū est infinitum g̃ nō potuit meritorie auferre peccati reatum. dico q̄ ⁊si xp̄i passio ⁊ meritum ipsius totū sit formaliter finitū. quia tñ coniunxit p gr̄az ⁊ gloriā obiecto infinito. ideo potuit delere peccati reatū siue peccatū auertens a bono ifinito. ⁊ cū dicis q̄ nō. quia peccatū illud erat ifinitū intelligas q̄ erat malū formaliꝛ infinitū intensiue falsū est. tunc. n. oportēt ponere sūmū malū ⁊ deuꝫ manicheoꝝ. ⁊ cū ꝓbas q̄ tantū est peccatū q̄tus ē ille in quē fit. si ly tantū ⁊ quātū referatur ad rōnes formales vtriusq̄ in se falsum ē. tñ fm terminū a quo auertit peccatum sortit quandā denoiationē vt sic q̄dam denomiatione extrinseca actus beatific⁹ Michaelis dī infinitus. q⁹ ꝓūgit terminо ad quē infinito in se formaliꝛ tñ act⁹ est finitus. sic pctm̄ mortale q⁹ auertit a termio a q̄ infinito sortit quādā denoinationem extrinsecā. grauius. n. pctm̄ ē pctm̄ in deū quā in alium. ⁊ in regē terrenū q̄ in militē suū. nūq̄ tñ pōt esse q̄ sit formaliter infinitū malū. Exemplꝫ aliud. si ponat ꝓ impossibile ifinitū corrūpi diceret q̄ illa corruptio eēt ifinita nō quidē intensiue ⁊ formaliꝛ sed ratōe termi a q̄ corruptionis. q⁹ corruptio in-

ciperet ab infinito. sic in ꝓpoſito. q2 pec catū auertit ab ifinito ꝛc. ¶ Uñ breuiter dico ꝓbabiliter opinādo q tanto amo re intenſiue poteſt aliquis ſanctus ferri in ſummū bonū diligendo: quanta in ordinatōe intenſiua auertebat. ⁊ q̄tum vnum abduxit a termio a quo tantum aliud coniūgit ei. ⁊ maxime hoc eſt ver de amore aie chriſti. ¶ Ad 3m cum dicit q pena debita mortali eſt infinita. verū eſt ſi volūtas finaliter maneat i peccato illa pēa eſt infinita extēſiue. ⁊ hoc q3 ſb iectū manet ſp ſub culpa. ⁊ hoc ē ex or dinatione dīna q vbi ceciderit lignum ibi ſit nō q̄n de' poſſit punire aliter pec catū illud. Uñ ſi deus puniret aiaz per diem tm̄ p2o culpa mortali. ⁊ poſt anihilaret aiaz nō faceret iiuſticiam. tūc ad formā pena eſt infinita extēſiue ex ordi natione dīna. nō tm̄ q̄n aliter poſſet pu nire peccatū ſi vellet. ¶ Ad 4m dico q bonū velle xp̄i vel paſſio ei' cōſiderata ſm ſe formaliter poſſet recōpenſari per aliquod bonū finitū ſicut ipm vel ipſa fuit nō niſi finitum i ſe. premiat tam̄ de' vltra ꝑdignū. ideo poteſt ratiōez alicui' bonitatis ⁊ perſone patientis acceptare bonū velle chriſti ⁊ eius paſſionē ꝓ ifi nitis. q2 tm̄ ⁊ p2o tot valet q̄tū ⁊ p2o q̄t acceptat a deo. q̄uis aūt poſſet accepta re paſſionē illam p2o infinitis. nō tamē infinite. q2 nō poteſt diligere aliq̄d crea tum a parte diligibilis infinite. q2 nō eſt infinitū. de facto tm̄ nō fuit acceptā niſi p2o electis. q2 p2o eis tm̄ fuit ablata effi caciter dico. ¶ Per idē patet ad vltimū. q2 nō meruit oībus q̄tū ad efficaciaz q2 ex intentōe acceptantis ⁊ offerentis paſſionē ſeu bonū velle chriſti fuit acce pta ⁊ oblata p2o electis ⁊ predeſtinatis tm̄ ⁊ nō p2o alīs.

SUcero. Circa iſtaz .20. diſ. in q̄ magiſter agit de cōuenien tia ⁊ modo paſſionis.

¶ Queritur vnū. vtrum ſcz neceſſe fuerit genus humanū reparari per paſſionez chriſti. q nō: q2 ſi nobilius ens lapſum nō neceſſe eſt reparari per paſſionē xp̄i. nec minus nobile: ſed angelus q̄ eſt no bilior hoie lapſus eſt. ⁊ nō eſt neceſſe ip ſū reparari paſſione xp̄i nec alia. igitur nec hoiem. Reſpōdet ad hoc dupliciter ꝑmo quia nō tota nā angelorū cecidit ſic hominū. ⁊ ideo ne tota ſpēs homim periret neceſſe fuit hoiem reparari ⁊ nō angelum. ¶ Contra ſi q̄libet angelus eſt alteri' ſpeciei ab alio ſicut dicūt ſic rn dentes tūc tot ſūt ſpecies quot idiuidua ⁊ q̄libet ſpecies eſt nobilior ſpecie hūa na ſm ſe. cum igit multi angeli ceciderī maius inconueniens eſt tot ſpecies non reparari ſed perire in eternum q̄ vnam ſpeciem infimam. cuiuſmodi eſt tota ſpecies humana reſpectu cuiuſcunq; an geli ⁊ maxime reſpectu tot cadentium. ¶ Confirmat. quia ſi eſſent duo celi ⁊ al terum ānihilaretur ⁊ eſſent multe muſ ce ⁊ ānihilarent. dicere q' neceſſe eſt ſpe ciem muſcaꝝ reparari ⁊ nō celū: friuo lum videtur cū celū ſit mnlto nobilius hoc de ꝓparatōe angelorū cadentium ⁊ horuz. Ideo aliter rndetur. q' q2 hō alte rius temptatione cecidit ſcz diaboli an geli. ñ ſed ꝓpria volūtate ſolū. ideo de buit homo reparari ⁊ nō angeli. Unde Aug. ſicut angeli ceciderunt nullo alio nocente. ita nullo alio adiuuante ſurge re nō debent. ¶ Contra. factum ē preliū magnum in celo ꝛc. ꝑ q̄ videt q' ſicut dra co pugnauit cum Michaele ſic eū tem ptauit. ¶ Preterea videt q' draco. i. luci fer percando temptauit alios ſibi cōſen tientes. ¶ Preterea ad ꝓncipale. quilibet actus chriſti ſufficiens fuit ad redimen dū genus humanū. igitur nō fuit neceſ ſe redimi hominē per paſſionē. añs p2o batur. q2 actus ē laudabilior paſſiōe. q2 laus conſiſtit in actu. mō illa paſſio xp̄i ñ habet q' ſit ſufficiens meritorie niſi i re latione ad perſonā verbi. eo autem mō ⁊ actus eius elicitus in relatione ad ver

bum fuisset sufficienter meritorius. Preterea 3° eth. c. 5°. passionib⁹ nec laudamur nec vituperamur. igitur videt q̄ passio non sit meritoria sed actio. Preterea Anſ. 2. cur de⁹ homo. c. 14. approbat dictū discipuli sui q̄ minima lesio illius psone fuit peior q̄ peccatū omniū hominū sit malū. sed q̄to pena satisfactoria dummō eēt sufficiens posset eam minor lesio illius psone. tanto pueniētior esset. igit̄ non necesse nec decens fuit hominē redimi morte xp̄i cū minor pena suffeciſſet. Preterea p passionē christi nō potuerūt redimi occidentes xp̄m igit̄ nec genus humanū. añs probat. q̄ tm̄ malum erat actio illoꝝ puans vitaꝝ xp̄i: q̄tum bonū erat vita xp̄i. 7 tūc tanta erat inimicitia occidentis q̄ta erat amicitia christi reconciliātis. igitur vita quā posuit moriendo nō sufficit ad redimendū peccatū occidentiū. quia meritum debet excedere culpā 7 reatum si sit satisfactio. Contra Anſ. cur de⁹ homo. c. 15. ecce vides quō rationabilis necessitas exigat ex boibus perficiendum esse ciuitatē supernā. nec hoc fieri posse nisi per remissionē peccatoꝝ. quam nullus homo habere pōt nisi per hominez qui idē ipse sit deus atq̄ morte sua deo peccatores reconciliet. expresse. n. videt dicere q̄ necesse erat homiez redimi per mortem xp̄i. idē pōt haberi ibidē. c. iii.

Ad istā questionez

que est mere theologica ꝓpter quā solū videt Anſ. fecisse totum librū cur deus homo 7 ibi videt eam soluisse. ꝓ° videndum est ꝓm Anſ. q̄ necessariū fuit hoinem redimi. 2° q̄ nō potuit redimi sine satisfactōe. 3° q̄ facienda erat satisfactio a deo homine 4° q̄ pueniētior mod⁹ fuit hic scz per passionē christi. Primū ondo ꝓm cum. q̄ frustra fieret creatura rōalis nisi posset summū bonū ꝓpter se amare 7 ei p cognitionē 7 amorē ꝓpter se inhereſ. aut ergo deus deducit hominem ad hūc finem: aut non. Si nō frustra igitur factus fuisset. Si sic. cum iaz lapsus fuerit per peccatum necesse est ip suz reparari hoc. c. i. 2. cur deus hō. 7 iō io 4°. c. concludit. ex his ē facile cognoscere q̄ aut hoc pficiet deus de nā humana q̄ō icepit. aut inuanū fecit tam sublimem nāz. 2ᵐ probat sic. c. 25. ꝓmi libri Cur iiustus est ois qui ñ reddit deo q̄ō debet. quia iniustus est etiā si nō reddat hoi quod oz. sed nullus iiustus admittit ad beatitudinē eternaz. igit̄ qui ñ soluit deo q̄ō oz nō saluabit. sz omis peccator abstulit a deo honorē sibi debitū igit̄ q̄ usq̄ satisfecerit ē debitor 7 iniustus. ḡ. Si dicat ꝓtra hoc q̄ nō oz hominem ee iniustum nisi satisfecerit. quia potest excusari per impotentiā. pōt etiā remitti offensa per summā misericordiaz dei remittentis sine satisfactōe ipe excludit vtrāq̄ rñsionē. ꝓ° ꝓmā di. q̄ impotētia excusaret si in ipaz nō spōte se deiecisset hō peccādo. qz igitur sic se in impotēam ꝓiecit: ideo ipa impotētia ē peccatū. qz debet eam nō habere. debet. n. posse reddere honorē deo quē abstulit. 7 ideo si p peccatū facit se impotentē ad reddēdū nō excusat sed vituperatur. 7 ponit exemplum. Si dñs ꝓcipiat seruo facere aliq̄ bonū opus: 7 ꝓcipiat sibi ne se ꝓcipiet in foueam sibi monstratam de qua nō poterit surgē: si seruus spōte ꝓiciat se i foueā ꝓtemnēs mandatū dñi sui vt sic nō posset pficere opus sibi ꝓceptum a dño: non excusatur ex impotētia. quia ipam ipotentiā ipse fecit sibi sic in ꝓposito impotētiaz satisfaciendi fecit sibi hō p peccatū. ideo ex impotētia nō excusat sz est ei peccatū 7 iniusticia. nullus aūt i iustus admittit ad beatitudinem quare oportet satisfacere vt fiat iustus. 2ᵐ excludit sic. cum dicit q̄ remittit per misericordiam. Quero aut remittit debitū vt nō teneat ad reddendū deo honorez quē peccando abstulit. 7 hoc ꝓpter impotentiā reddēdi: qz non potest reddere

aut dimittit penā p peccatis dando beatitudinē. Si primū detur illud non est aliud dicere nisi q deus dimittit meritū qđ habere nō pōt. talem aūt misericordiā attribuere deo veriſio eſt. Si aūt remittat penā ⁊ facit hominē beatū. tunc beatificat hominē ꝓpter peccatū. quia ſ. hz impotentiā reddendi ⁊ ſatiſfaciēdi quā oz nō hīe. qđ eſt habere peccatum. 3m. ſ. q illa ſatiſfactio que debebat nō potuit fieri ab homie puro. ꝓbatur .2. c. li. p̄mi. Nullus ſatiſfacit p peccato hominis niſi reddat aliq̄d maius eo pro q̄ peccatū facere nō debuerat. ſed p omni eo qđ eſt citra deū vel eſſe poteſt nō debuit peccaſſe. igit non potuit ſatiſfacere niſi redderet deo aliq̄d maius omi creatura facta ⁊ poſſibili fieri. Sz mal' omi creatura ſimul ſumpta ſic arguit ibi nō poteſt reddere pur' hō. igit oportet deū ſatiſfacere p peccato. Preterea ad idē. ſi homo peccator reddat deo ſolū illud qđ debet ſi eſſet innocēs ⁊ nunq̄ peccaſſet. nō eſt ſatiſfactio p peccato. ſz omia que pōt homo facē. ſ. deū honorare. cor deo humilit offerre. miſericordiā in dāno ⁊ dimittēdo. ⁊ obedientiā. ⁊ q̄cquid videt poſſe: totū debet deo. etiam ſi nō peccaſſet. igit hoc exhibendo deo nō ſatiſfacit p peccato. igit requirit aliq̄d maius omibus hīs offerri deo ad hoc q ſatiſfactō valeat. qđ nō pt fieri a puro homine. Preterea. c. 24. li. p̄mi arguit ad idem ſic. homo nō pōt ſatiſfacere deo p peccato niſi reddat deo totū qđ abſtulit ſed abſtulit deo q̄cquid de natura hūana deus facē ꝓpoſuerat. ꝓpoſuerat aūt de omibus iuſtis facere numer elector ad quē numerū pficiendū homo factus eſt. ſed nullatenus potuit hoc reddē hō peccator. qr peccator peccatorē iuſtificare nequit. nec decuit q aliqs innocēs nō deſcendēs ex Adam redimēt nos p mortem. qr tunc nō fuiſſet homo reſtituendus ad priſtinā dignitatē vt ſoli deo fuiret. ſed fuiſſet obligatus illi homi quaſi tm p redemptione q̄tum deo pro creatiōe ⁊ ita poſſet reputare ipm deū p reparatione. ſicut verū deū pro creatone. ⁊ preter hoc ille pur' homo q̄tūcunq; innocens non potuit ſatiſfeciſſe. ſicut ꝓbant argumēta in 3° articulo. igit oportuit eē deum hominē. quia nullus potuit niſi deus. nec debuit niſi homo. de iſta materia loquit. c. penul. ſecūdi li. in ſimili de angelo. 4m. ſ. q oportuit xp̄m ſatiſfacere per mortē licet nō eſſet debitor mortis. ꝓbat .2. c. ſecūdi li. ſic. rō docuit ſic patet in tertio articulo q oportebat illū qui ſatiſfacere debeat p homine hīe aliquid maius omni eo qđ eſt ſub deo qđ ſponte ⁊ nō ex debito deberet homo. vt ſicut homo peccauerat per ſuauitatē ſe ſubḡcidēo diabolo. ita vincat p aſperitatem ipm diabolū. nihil aūt aſperius aut difficilius aut maius ſub deo poteſt homo ad honorē dei ſponte ⁊ nō ex debito pati q̄ mortē. igit xp̄us homo qui maior erat omibus ſub deo per mortē quā nō debuit pati ſatiſfacere debuit.

Hoc idem pz. c. 14. ſecundi li. ſ. q mors ſufficit p omibus. vbi approbat reſponſionē diſcipuli di. ipm recte exiſtimare i hoc q dicit ſe malle infinitos mūdos ſi eſſent redigi in nihil: q̄ offendere deum ⁊ potius deberet ſe velle magis oia peccata que ſunt ⁊ fuerūt pmittere cadē ſuper ſe: q̄ hominē xp̄m occidere. ⁊ cōcludit ſic Anſ. videm' hoc q violationi vite corporalis huius homis nulla immēſitas vel multitudo peccatorū extra perſonā dei cōparari valet. hec Anſ. quia igit fuit tam nobilis vita eius: mors eī' fuit multum accepta deo: vt per illaz ſatiſfacere poſſz. hec veraciter vt potui ex dictis eius collegi.

In iſtis dictis Anſ. vident aliqua dubia. Primo eni ipſa concluſio in ſe videt dubia. cum velit q redemptio non poſſit eſſe niſi per mortē chriſti. ⁊ p aliquid ſponte oblatū excedens omnes

creaturam. ꝓmo ꝓbo q̄ aliter potuit homo redimi q̄ p mortē xp̄i. Aug⁹. 13. de tri. c. x. Alius mod⁹ redimendi hominē deo non defuit. eius eni potestati cuncta subiacent. nō ergo fuit necessitas in conclusione. Preterea. nō est aliqua necessitas q̄ xp̄us homo redimat hoiez per mortē nisi necessitas ꝓsequētie s. posito q̄ ordinauerit sic illū redimere. sic si curro moueor. hec est necessitas ꝓnie. sed añs est simplr cōtingens. 7 similiter ꝓñs. s. me currere 7 me moueri. silr christum pati mortē fuit cōtingens sicut cōtingens fuit ipm preuideri passuꝝ. nulla est ergo necessitas nisi ꝓnie. s. si preuisus fuit pati patiet. 3 tam añs q̄ ꝓñs fuit cōtingens. Preterea. nulla est necessitas genus humanū reparari. igitur nec xp̄m pati. ꝓña de se patet. añs ꝓbatur. quia si sic: hoc nō est nisi quia homines predestinati sunt ad gl̄iam. 7 lapsi non possunt intrare nisi per satisfactionē. 3 modo ita est q̄ predestinatio hominis cōtingens est 7 nō necessaria. sicut eni de⁹ ab eterno contingenr p̄destinauit hoiez 7 non necessario. qz nihil necessario operatur respectu aliuoꝝ extra se ordinādo illa ad bonū. sic potuit non predestinasse. nec est incōueniens hominem frustrari a beatitudine. nisi p̄supposita p̄ destinatione hominis. igitur nulla fuit redemptōnis eius necessitas. sicut nec p̄ destinationis eius.

Contra ea q̄ dicūr

tur in 2° articulo. an homo possit reconciliari sine satisfactōne tanget in. 4. c. de penitētia. sed dato q̄ satisfactio requiratur. nō tamē requirit necessario q̄ satisfaciens sit deus. nec hoc ꝓbatur. 7 qñ in 3° articulo dicit q̄ nō satisfacit quis deo nisi offerat deo aliquid maius formalr q̄ pro quo peccare non debuit quod est maius tota creatura. credo salua reuerētia sua q̄ hoc nō est verū. nō eni oportuit satisfactiones pro peccato p̄mi hois excedere totā creaturā formalit in magnitudine 7 perfectōne. suffecisset enim obtulisse deo maius bonū q̄ fuerit malum illius hominis peccantis. Un si Adā per gratiā datā 7 charitatem habuisset vnū vel multos actus diligendi deū ꝓpter se ex maiori conatu li. ar. q̄ fuit conatus in peccando. talis dilectio suffecisset pro peccato suo remittēdo. 7 fuisz satisfactū. 7 tunc ꝓpositio illa est falsa q̄ debuit offerre deo aliquid maius omni eo pro quo peccare nō debuerat. 3 sicut ꝓ amore creature vt obiecti diligibilis nō debuit peccare: ita satisfaciendo debuit offerre deo aliquid maius attigēdo per actum obiectiue q̄ sit creatura. s. amorē attingentē deū ꝓpter se. 7 ille amor obiectiue vt terminat in deū excedit amorem creature sicut deus creaturā. Un si cut peccauit p amorē ignobiliozis obiecti in infinitū. ita debuit satisfacē p amorem nobiliozis in infinitū. 7 hoc suffecisset saltē de possibili. Dico igit q̄ amor quē offerre debet satisfaciēdo debz excedere amorē cuiuscūq3 creature. qō vez est. 7 diligere obiectū nobilius satisfaciēdo q̄ dilexerit peccando. tamē ille actus quo ꝓuertor ad deū p amorē in sua formali rōne nō est maior omni creatura. nec etiā amor xp̄i creat⁹ quo dilexit deū fuit talis. Un ipe vult dio infinitatē hīe vbi nō est ex formali rōne rei.

Contra illud quod

dicit in 3° articulo q̄ nullus nisi homo debuit satisfacē. hoc non videt absolute necessariū. quia vn⁹ q̄ nō est debitor p̄ satisfacē ꝓ alio. sic ꝓ alio orare. Un sic xp̄s hō innocēs nō debitor satisfecit. sic si placuisset deo potuit vn⁹ bon⁹ angel⁹ satisfeciſſe: offerēdo aliq̄d placitū deo ꝓ nobis qō ipe acceptasset ꝓ oībus peccatis. qz tñ valet omne creatū oblatū pro q̄to deus acceptat illud 7 nō plus sicut supra dictū est. Preterea. vnus purus hō potuisset satisfacē ꝓ oībus si fuisset

ceptus sine peccato sicut potuisset fieri sine operatõne spũs sancti ⁊ mris. sicut fuit xps. ⁊ de⁹ dedisset sibi summã grãz quã potuisset recipe sicut dedit xpo sine meritis pcedentibus ex liberalitate sua. talis eni potuisset mereri deletionẽ pcti sicut ⁊ beatitudinẽ. Et cum dicit q tunc obligaremur ei tantũ q̃tum deo .falsũz est. imo simplr deo. qz totũ qõ ille habe ret erat a deo. obligaremur tñ multum sibi. sic obligamur beate virgini. ⁊ alijs sanctis q̃ meruerũt ꝓ nobis. semp tñ fi naliter ⁊ sume deo tanq̃ ei a quo alioꝝ bona ꝓcedũt. Preterea videt de possi bili. dico q̃ q̃libet põt satisfacẽ ꝓ se. qz si data fuisset cuilibet homi ꝑma gra sine meritis sicut mõ licet q̃libet sit filius ire cuilibet tñ dat ꝑmã gram sine merito ꝓ ꝓpijs. ⁊ tũc meret beatitudinẽ. igit potu it etiã meruisse deletionẽ culpe.

Tũc ad questionẽ

dico. q̃ omia hmõi que facta sũt a xpo circa redemptionẽ nraz nõ fuerũt neces saria nisi ꝑsupposita ordinatõe diuina. que sic ordinauit fieri. ⁊ tũc necessariuz fuit xpm pati. sed tñ totũ fuit ꝓtingens: ⁊ añs ⁊ pñs. Unde credẽdũ est q̃ ille hõ passus est ꝓpter iusticiã. vidit eni mala iudeoꝝ que fecerãt: ⁊ quo inordiata af fectione ⁊ distorta afficiebant ad legem suã. nec ꝑmittebant homies curari i sab bato. ⁊ tñ extrahebant ouẽ vel bouẽ de puteo in sabbato. ⁊ multa alia. Ihesus igit volens eos ab errore illo reuocare ꝑ opera ⁊ sermones: maluit mori q̃ tacẽ. qz tũc erat veritas dicenda iudeis. et iõ ꝓ iusticia mortu⁹ est. tñ de facto sui gra passionẽ suã ordinauit ⁊ obtulit pri ꝓ nobis. ⁊ ideo multũ tenemur ei. exq̃ eni aliter potuisset hõ redimi. ⁊ tñ ex sua li bera voluntate sic redemit: multũ ei te nemur. ⁊ amplius q̃ si sic necessario ⁊ ñ aliter potuissem⁹ fuisse redempti. iõ ad alliciendũ nos ad amorẽ suũ: vt credo: hoc ꝑcipue fecit. ⁊ qz voluit hoiem am plius teneri deo. sicut si aliq̃s genuisset ꝓmo hominẽ ⁊ postea instruxisset eũ in disciplina ⁊ sanctitate. amplius obliga retur ei q̃ si nõ genuisset eum: ⁊ alius in struxisset. ⁊ hec est congruitas nõ neces sitas. Si aũt volumus saluare Anſ. di camus q̃ omẽs rõnes sue ꝓcedunt sup posita ordinatõne diuina que sic ordia uit hominẽ redimi. ⁊ sic videt ꝓcedere ita q̃ deus ex ꝓordinatione non voluit acceptare ꝓ redemptione hominum: nisi mortem filij sui. nulla tamen necessi tas fuit. Unde in psal. Copiosa apud eũ redemptio.

Ad primum princi

pale fm Aplm. i. ad Coꝛ. Nunq̃ ange los apprehendit sed semẽ Abrahe. tunc dico q̃ argumẽtũ illud est bonũ sic mo rale ꝓtra illos qui ponũt angelos singu los in singulis speciebus. sed hoc credo falsũ. ideo nõ cecidit aliqua species ange lica tota. licet forte de qualibet specie ce ciderit aliquis. tũc teneo illam respõsi onẽ. q̃ quia tota species humana cecidit ideo magis debuit reparari. Alia etiaz responsio ibi data sumit ab Anſ. iõ põt etiã valere. quia homo peccauit sugge stione diaboli que fuit alterius rõnis. et suggestione vroris. ⁊ forte nõ ita efficaci ter fecit angelus. quia licet aliqua temp tatio fuit alijs ruina luciferi. tamẽ ñ ita efficax sicut homis a diabolo. Ad 2ᵐ cõcedo absolute q̃ per bonũ velle potu it satisfeciſſe. sed tamẽ aliter voluit. Et cũ dicis q̃ actus sunt laudabiliores pas sionib⁹. dico q̃ verũ est loquẽdo de actu virtutis que distinguit cõtra passionez que nõ accidit ex virtute. ⁊ sic loquitur ꝓbs. tamẽ passiones penales ⁊ maxime mors quando est ex actu virtutis accep ta seꝑatim est laudabilioꝛ q̃ actus vir tutis circa delectabile. Unde actus vir tutis circa tristabile est magis meritoꝛi⁹ q̃ actus virtutis circa delectabile. ⁊ pas siones voluntarie comitates actum vir

tutis simul accepte sunt magis meritorie q̄ actus tantū. Unde Saluator ō Paulo dixit. Ostendā ei quanta oporteat eū pati. non dixit quāta oportuit eum agē Q ergo xp̄us voluit sic pati ꝓcessit ex amore intenso finis ⁊ nostri quo dilexit nos ꝓpter deū. Ad aliud cum dicitur q̄ minima lesio istius persone fuit mai⁹ malum q̄ omia peccata. hoc ꝓbat ꝓpositū. s. q̄ aliter potuisset redimē q̄ per mortez. dico tamē q̄ lesio illa valuisset tantū ꝓ quanto fuisset accepta. Ad aliud dico q̄ peccatū occidentiū christū potuit redimi. tamē Ans. dicit. 15. c. 2. q̄ non potuerunt eum sciēter occidisse. h° tñ non credo. sed credo q̄ licet sciuissent eum deum per vnionem adhuc potuissent eum occidisse. ⁊ si hoc fecissent: adhuc eorum peccatum fuisset remediabile per passionē christi. quia plus dilexit deus illā passionem acceptando: q̄ odisset eorum malum. vnde non potuerunt habere actum tam difformem in malitia: sicut fuit bonus bonitati morali actus voluntatis quo christus voluit pati. quia actus ille habuit bonitatez non solum ex potentia volitiua sed ex sūma charitate qua voluit mori. ⁊ aliq̄ mo ex illa persona. sed actus aliorū malus nō habuit tantā malitiā ex habitu peccādē te de ordinato. Et qō apostolus dicit q̄ si cognouissent nunquā dominū glorie crucifixissent loquit nō de iudeis: sed de principibus mundi. s. de demonibus. q̄ si sciuissent eum esse verū deū non instigassent homines ad eius mortē. et hoc ꝓpter bonū secuturū ex morte. s. redemptionē homis. qō bonū nolebant accidere. Unde primo quando ignorauerūt hoc instigauerūt iudeos ad mortē. postq̄ vero sciuerūt ipm esse verū deū: persuaserūt contrariū. vnde vxor Pylati misit ad eum dicē. Nihil tibi ⁊ iusto illi multa enim passa sum ista nocte in visu ꝓpter eum. bene tamen voluissent ipsum mori sine redemptōne humani generis si fieri potuisset.

Post predicta considerandū est circa il ā. 21. di. in qua magister agit de statu christi in morte. et de consequētibus corpus christi post separationē anime. Querit vnū. vtrū s. corpus christi fuisset putrefactum si resurrectio nō fuisset accelerata? q̄ sic. natura non incipit motum quē terminare non potest 2° metha. ⁊. 6° phisi. in fine. terminus autē corruptōnis mixti viuētis est putrefactio ſm phm. 4° methau. sed natura incipit illam in separatōe aie a corpore. illa enim separatio est inchoatio ad putrefactionē ⁊ resolutionē in elementa. sicut patet i alijs homibus. ergo videt q̄ corpus fuisset putrefactū si resurrectio nō fuisset accelerata. Preterea christus assumpsit passiones nature humane viuentis. ſm Damas. 66. Totum hominem ⁊ omnia que sunt homis assumpsit preter peccatuz. s. esuriem: sitim laborem: dolorem: lachrymas. corruptionem mortis: agoniam: timorem: ⁊ talia: que vniuersaliter insūt homini. omnia enim assumpsit vt omnia sanctificaret. hec ille. igitur per eandem ratōnem assumpsit passiones ivature mortue. que naturaliter omibus insunt. talis passio est putrefactio ⁊ resolutio. ergo Contra in psal. Non dabis sanctum tuum videre corruptionem.

Ad questōnem illā respondet. h. quolibet. 12. q. 12. di. q̄ aliquid est futurum quo ad causas naturales si non prohiberet. sed dimittitur sue causalitati. qō tamē nō est futurum. nec euenire poterit ꝓpter causā superiorem prohibentem causas naturales inferiores suā causalitatē exercere. Et ideo simpliciter illud dicendū est esse futurū qō est futurū ſm cām superiorē vincentē. non autē q̄ esset futurum ſm cās inferiores si

sue causalitati relinquerent. Exemplum de hoc ponit Ysaie. 38. de Ezechia cui Ysaias nunciauit mortē. & mortuus fuisset nāliter fm causas inferiores. sed tñ deus ab eterno vidit orationem suā & deuotionem & lachrymas. ideo prohibuit causalitatē causaꝝ inferiorū. & vltra ter minū nālem addidit sibi. 15. annos. vt patet vbi ō sic dicūt in ꝓposito: & totus bene vsq; huc q̄ corpus xp̄i i morte fuisset putrefactū quantū ē ex parte causarū inferiorū nālium si nō fuisset ꝓhibite. quia habuit causā intrinsecā resolutionis scz calorem & humorē. & extrinsecam. sicut alia corpora scz calorē frigus & talia: quaꝝ causalitatē ꝓhibuit deus & ꝓhibuisset etiā si corpus illud nō fuisset viuificatum vsq; ad generalē rsurrectionē. & quia illud dicendū est esse simpliciter futurꝫ quod futurꝫ ē fm causas superiores vincentes causalitatem inferiorum cāꝝ quantum in eis esset. ideo simpliciter dicendū est q̄ illud corp' nunq̄ fuisset putrefactū. & fm illam viā tenendum est & vere q̄ etiā illa sūt simplicit possibilia que sūt possibilia fm causas superiorem non autem que fm inferiorem: nisi fm quid vsq; huc bene dictus est. Sed vltra quomodo fuisset corpus illud preseruatū a corruptione & resolutione in elemēta: dicit q̄ per miraculum nō quidē nouū. sed antiquum quo scz illud corp' xp̄i fuit vnitū ꝑmo vbo i dissolubiliter fm Dmas. li. 3. c. 3. vī. 49 fm aliā cotationem. Contra probo q̄ hoc fuit nouo miraculo. quia naturali actiuo approximato nāliter passiuo non impeditis per causā nālem impedientē: actiuū naturaliter agit in passiuū. & passiuū nāliter patitur: & si impediatur eī actio p cām supernālem. hoc erit p miraculū nouū sicut patet de igne trinū puerorꝫ in Daniel. sed corpus xp̄i in morte fuit nāliter passibile & resolubile. quia nō fuit glorioſū. ꝓstat. nec illa vnguenta scz mirra & aloes ꝓhibuissent sp resolutionē. qui aliqñ alteratio fuisset inchoata & termiata licet nō ita cito sic si non fuisset corpus illud vnctū & habuisset sibi approximatū actiuum nāle intrinsecū & extrinsecum nō impedita per aliaꝫ causā superiorē. igitur si corp' illō nō fuisset aliqñ resolutuꝫ hoc fuisset nouo miraculo. Sed dices q̄ argumentum bene probat q̄ per miraculū sed ñ per nouū. Contra. verbū antiquo miraculo quo ꝑmo sibi vniuit corp' illud nō impediuit passionē corporis sui aliati. quia stante illo miraculo corp' illud patit clauationem. lanceatōem. & mortem. imo si impediuisset illius passibilitatem exquo corp' erat passibile. hoc fuisset necessario nouo miraculo. exquo per antiquū nō fuit prohibitū. ḡ eodem modo si prohibuisset sic ꝓhibuit resolutionem corpis sui exquo fuit resolubile. hoc fuit nouo miraculo nō antiquo. Preterea duplex est processus nature vnus quo ab imperfecto tēdit & proficit in pfectum. & hec est via generationis. alius quo a perfecto deficit & tendit in imperfectū. & hec ē via corruptōnis. in ꝑmo ꝓcessu patet q̄ in seminali gnātis nā incipit a semine. & alterando inducit sanguinē. & vltra per alterationes ducit sanguinē in carnem & ossa. & hoc in organizationē & figuram ꝓuenientem aie. Si ergo xp̄s vniuisset sibi nāz. ita q̄ natura habuisset cursū suū scz q̄ ꝑmo vniuisset sibi sanguinē. & mediante sanguine successiue carnem. & mediante carne carnē organizatam. si sic fecisset tūc nō impediuisset cursū nature successiuū nisi per nouū miraculū aliud ab illo quo ꝑmo vniuit sibi sanguinem. quia illo stante potuit natura habere cursū suū. ideo si cursus impediret hoc esset nēcio nouo miraculo. eodē mō oporteret dicere de ꝓcessu naturali defectiuo. quia non obstante ꝑmo miraculo quo corpus fuit vnitum verbo fuisset corpus naturaliter putrefactū nisi alio miraculo fuisset

Preterea diuinitas in carne viua non phibuisset fluxuz carnis per sudores et labores nō obstante prima vnione: nisi fecisset nouū miraculū. igit nec resolutō nem corpis mortui nisi in nouo miraculo. Nec dictū Damas. facit p eo. nō enim loquit de vnione corpis ad supposituz. sed vnione duaz naturaz in suppositō qō exp̄sse patet p verba sua. dicit enim sic in translatōne Licoñ. inuertibiliter et inalterabiliter vnite sibiinuicē nature. neqz natura diuina exeūte a ppria simplicitate. neqz vtiqz hūana vertēte in diuinitatis naturā. illa igit aduerbia inalterabiliter et inuertibiliter nō referunt ad corp' et suppositū sed ad istas duas naturas. qz vult q neutra versa est in aliā. sz māserūt distincte in suppositō. Si enim refertur ad idepositionē nature a suppositō: ita q nunq̄ dimiserit qō assūpsit. et hoc per antiquū miraculū. tūc antiquo miraculo semp cōseruasset vnionē partiū nature hūane. s. aniā cuz corpe. et si vnq̄ fuerūt separata sicut fuerūt: tūc oportet dicere q nouo miraculo fuit mortuus. exquo enim antiquo miraculo si nō supueniss̄et aliud semp fuissent ptes inter se vnite sicut fuerūt in verbo: sequitur exquo fuerunt sepate q hoc fuit nouo miraculo.

¶ Tunc dico cuz eo in pmo: nō aūt in 2°. Sed nouo miraculo fuit corpus preseruatū a putrefactōe. ita q alia volitione fm rōnez voluit corpus vniri verbo. et alia corpus pseruari a resolutōe impediēdo actōnes causaz naturaliū. et nō ponit aliud p miraculo nisi alia volitio fm aliā et aliā rōnem respectu diuersoz obiectoz. et fm illā viā plus valet rō beati Petri qua probauit corpus eius nō esse putrefactū. qz ita cito accelerauit resurrectionē. ¶ Quantū aūt ad depositionē p verbo Damas. dico q xp̄s nunq̄ aliquā pncipaliū ptiuz deposuit sed semp vtraq̄ fuit sibi vnita in morte tamē licet ptes manerēt vnite verbo nō tamē inter se. et fm hoc potest dici deposuisse quod assumpsit. quia assumpsit totā naturā vnitā et integrataz ex partibus. et in morte talis natura nō sic fuit vnita et integrata ex ptibus sicut erat quando fuit assumpta.

¶ Ad primum princi pale dico q maior est vera si natura nō phiberet a fortiori agente. sed deus voluit inchoare motū illū per separatōem anie. quia cōsonabat effectui redemptionis: nō aūt voluit illū terminari per putrefactionez corpis. qz talis putrefactio nullo mō nobis fuisset pficua. qz ñ meritoria. ¶ Per idē ad 2^m. qz assūpsit passiones nature viuētis. qz illis nobis meruit. sed nō nature mortue cuiusmōi est putrefactio. nō quin posset putrefieri si nō phiberet per nouū miraculū. sz hoc phibet ppter cōmodū nostrū. qz putrefactio nihil nobis valuisset: nec fuit decens: imo fuisset causa erroris et incredulitatis resurrectōis eius. ¶ Ad illō psal. in oppositū. Nō dabis sanctū tuū in. c. verū est de facto. qz sicut voluntate eterna voluit corp' illud vniri vbo qō fuit miraculū. ita etiā voluit q illud corpus inanimatū nō putrefieret. etiā si resurrectio fuisset plongata. et etiā ne in illo triduo inchoaret. bene enim fuisset ibi aliqua inchoatio resolutōnis nō obstantibus illis vnguentis nisi fuisz nouū miraculū Ad damas. eodē mō dicendū est.

¶ Sic prio queritur. Utrū in illo triduo. circa istam. 22. di. in q̄ mgr agit de statu xp̄i i morte q̄tum ad tempus sequēs horā mortis q̄ritur vnū. Utrū. s. xp̄s fuerit hō in triduo q̄ sic. Christus in triduo fuit xp̄s. igitur xp̄s fuit tūc homo. añs patz. qz idem p̄dicat de se. p̄ña patet. qz ex opposito cōsequentis sequit oppositū añcedētis. Silr

aliter ꝓbatur ab inferiori ad superius. añs est inferius ad ꝓñs. ¶ Preterea xp̃s i triduo habuit humanitatẽ. igit fuit hõ. ꝓña patet. añs ꝓbatur. qz habuit aiam ⁊ formã homis. sed forma dicit totã q̃d ditatẽ rei fm pĥm. 7. metha. ⁊ Cõmen. expresse. silr xp̃us habuit totã entitatẽ humanitatis. igit humanitatẽ. hec ꝓña patet. añs ꝓbatur. qz xp̃us habuit corpus ⁊ aiam ⁊ illa sũt tota entitas hũanitatis. nam in morte nõ corrumpit aliq̃ entitas. cuz mors sit tm̃ separatio ⁊ dissolutio vnitoz. nõ aũt corruptio alicuius absoluti. hoc dicit Dion. 5. c. ecclesiastice icrarchie. ⁊ Damas. c. 73. ¶ Preterea ⁊ hoc p̃t ponderari. oñe suppositũ subsistens in natura creata p̃t ab illa natura denominari. sed verbũ in triduo subsistebat in natura creata. habuit eni naturã creatã sibi vnitã. s. corp̃ ⁊ aiam sed nõ p̃t dici anima. nec aiatuz. nec corpus nec corporeũ. igit videt ꝙ potest dici homo. cũ nõ possit haberi alia denominatio a natura in q̃ subsistebat. ¶ Cõtra. xp̃us in triduo nõ habuit aiam vnitam corpori vt formã perficientẽ ꝓpriũ pfectibile. Compositũ enim cuiusmodi est homo non est nisi forma vniat materie vt perfectio perfectibili. quare in triduo non fuit homo.

Dic ꝓmo videduz

est de realitate. q. in se vt est theologica. 2° vt est aliquãtulũ logica. theologi eni nõ querũt. q. ò vi sermonis. vtrũ hec sit vera. xp̃us fuit homo in triduo. sic queritur an sor. sit hõ nullo homie existẽte ex vi sermonis. s. an supius p̃dicetur de suo inferiori nullo inferiori existente. qz posset stare ꝙ supius p̃dicaret de inferiori suo siue illud essz siue nõ. ⁊ tamẽ dubitari de isto an. s. xp̃s fuerit homo i triduo. sicut dicã infra. loquũtur igit theologi de realitate rei. ⁊ fm hoc fuit opi. Dug. li. p°. par. 2°. ꝙ xp̃us fuit homo in triduo. qz habuit aiam sibi vnitã. ideo posuit xp̃m fuisse hominẽ in triduo. nã fm ipm homo dicit tantũ aiam vtentẽ corpore. sed ꝙ vtat hoc accidit ad h° ꝙ sit homo. qz igit xp̃us in triduo habuit aniam sibi vnitã. iõ posuit xp̃m hoiem in triduo. ¶ Magister sniaz aliter motꝰ fuit ponẽdo xp̃m esse hominẽ in triduo voluit eni ꝙ ad hoc ꝙ aliq̃d essz homo oportet ꝙ illud habeat corpus ⁊ animã quod ⁊ vtrũqz requirit ad esse homis. sed posuit ꝙ ñ requirit necessario ad h° ꝙ habens corpus ⁊ animã sit homo ꝙ corpus ⁊ aia vniant mutuo. sed sufficit vnio illoz in supposito habẽte illa vnita sibi. ideo dixit xp̃m eẽ hominẽ in triduo. ¶ Aliqui sunt q̃ in cõclusione incidunt cum Dug. tamẽ generalius loquũtur volentes ꝙ nihil sit per se de ratione q̃dditatis rei nisi forma. ⁊ tunc habens formã habẽt quidditatẽ rei. vt qui haberet animã intellectiuã habẽt humanitatẽ. ⁊ cum xp̃s habuit eam sibi vnitaz in triduo fuit homo. ꝓbatio assumpti s. ꝙ nihil pertineat ad q̃dditatez rei nisi tantũ forma ⁊ ñ materia. quia fz pĥm 7. metha. c. 5. Materia est qua res pot esse ⁊ nõ esse. ideo fm ꝙ vult ibi i omibꝰ generatis siue a natura siue a casu q̃libet talium est possibile nõ esse rõne materie. igit si materia esset pars quidditatis q̃ditas posset generari ⁊ corrupi. quod est cõtra pĥm in eodẽ. 7. c. de p. dif. vbi vult ꝙ quecũqz concipiunt sine materia vt rones specici: solũ hec nõ corrumpũtur. ¶ Preterea ꝓbatur idẽ ex pte cognoscibilitatis rei. qz qõ quid est: est p se ꝓncipiũ cognoscẽdi illud cuiꝰ ẽ. igit qõ fm se est ignotũ nõ includit in ratõne ipius qõ quid est. hꝰ est materia. fm pĥm i. 7. c. de p. dif. ¶ Preterea. in per se habẽtibꝰ q̃dditatẽ. q̃ditas est idem cũ eo cuiꝰ est qõ expresse dicit pĥs in. 7°. c. 4°. qõ igit ꝓhibet q̃dditatẽ esse idẽ cum eo cuius ẽ nõ est de per se rõne q̃ditatis. hꝰ ẽ mã fm ipm ibidẽ. c. 4. in q̃buscunqz cõceptis cum mã mõ est idem qõ quid est cuz

eo cui' est. ¶ Preterea ad hoc sūt auctes nam in. 7. c. de p. dif. dicit q aia est sba animati. 7 species. 7 qō qd erat esse. igit qdditas aialis est tm aia ¶ Preterea. ibi dem. c. 2. materiā 7 compositū ex mā et forma dimittendū est. qz h' sba posteri or est qdditate rei apte excludens per h° materiā a quidditate rei. 7 post h° i epi logo ꝓcludit q ptes 7 mā nō inerūt dif finitioni vel qdditati sbe. ¶ Di vlteri' di cunt aiam dicere totā qdditatez homis 7 ideo si ania in resurrectōne vniret alte ri materie q̄ ꝑus adhuc esset idē homo numero ꝓpter vnitatem anime q̄ dicit totam quidditatem hominis.

¶ Contra ista primo q ꝓdo in qua isti cōueniūt cū Aug. s. q xp̄s fuerit homo in triduo. qz. s. habuit humanitatē. i. animā que dicit totā qd ditatem sit falsa. ꝓbo. naz q nihil dicat homo ab ania patet per Aug'm. iz. de ci. c. vlti. hoc inquit verū est q nō tot' hō sed pars melioz anima est. nec totus hō corpus. sed inferioz pars homis. hec cō tra Aug. Et sequit cōtra magistrū sentē tiaz. sed tamē vtrūq; coniunctū solum habet hominis nomē. hec Aug'. Nota etiā in ista auctē q corpus est pars hois cōtra alios dicentes animā esse totā qd ditatē hominis. qō nō est verū. quia qd ditas dicit totū quod dicit homo. 7 hō includit corpus. vt patet. igit et quidditas eius. ¶ Preterea. Damas. c. 46. plu res ypostases hominū sūt. omnes autez eandē recipiunt rōnem nature. omēs enī ex anima compositi sūt 7 corpore. ¶ Nō q vult q omnes ypostases hominum ꝓcipiant eandē rōnem nature. hoc. s. q quelibz ypostasis componitur ex corpe 7 anima. igit sic componi ꝓuenit nature quā participāt 7 hoc cōtra Aug. 7 alios qui dicunt q alterū tantū est homo. cō tra magistrū est. quia ista composita fa ciunt hominē ¶ Preterea. Damas. c. 58 cōtra hereticos dicentes xp̄m habuisse corpus de celo assumptū 7 tamē per vir ginē transiens. arguit q habuit veram carnē de virgine substantialiter sumptā aliter nō esset homo vniuoce nobiscuz. sed hoc argumentū nihil valet si caro ñ est de ratōne hominis. qz habendo ani mā eiusdē rōnis esset homo eiusdem rō nis si corpus vel caro essz extra rationē homis. Sed vltra cōtra conclusionē in generaliori sensu quo dicunt q materia est extra rōnem quidditatis sbe. s. ignis vel hominis. arguo sic. Essentia substā tie ignis est sufficiens rō intrinseca igni essendi substantiā circūscripta quacūq; alia re ab essentia. non dico modo alia realitate. quia bene facio differentiā in ter rem 7 realitatem. igit si essentia ignis dicit solam formā circūscripta omi alia re a forma. forma erit sufficiens rō igni ipsi essendi ignem 7 substantiā. igit ignis esset vere ignis si sola forma ignis esset. et hoc dicerem si tenerem op. 7 hoc est de struere omnē materiā. Maior patet de se. qz sicut albedo est sufficiēs rō essendi albū. ita humanitas essendi homez. et ig neitas ignem. ¶ Preterea. cuius essentia est fm se incausata: ipm est fm se incau satū. qz q aliqd causet p se 7 nō ei' essen tia que est idē sibi p realē idemptitatem oino nihil est dictū. pz igit maior eodez addito vtrobiq;. illud cuius essentia est incausata a causis intrinsecis. est incau satū a causis intrinsecis. sed si qdditas vl essentia rez māliū nō includit māz: essz incāta a causis intrinsecis. qz nō hz māz cām sui 7 per ꝑs est incāta māliter. sed frustra poneret mā in sba māli nisi esset cā sui. g̃ sequit q si verū est qō cōcessuz ē q mā nihil est ¶ Preterea. ens cōpletū i genē nulli alteri vnit vt faciat p se vnuz cū eo. sz tm faciet cū alio vnū p accīs vl aggregatōe. 7 rō hui' est. qz illa q̄ faciūt p se vnū nō sūt entia completa per se in genere. sed tantū ꝓncipia rei complete in genere. Si igitur forma ignis ē qdditas cōpleta in genere vt tu dicis. qz non pōt

contrahi vt sit pfectio2 p materiã vl alĩ quid tale. tũc forma ignis nulli alii poterit vniri vt faciat cũ eo p se vnũ ens i genere p se. igit h ignis nõ erit ens p se. l si sic nõ h3 materiã sed solã formã qõ ẽ eque incõueniẽs. 7 si h3 materiã ẽ ens p accñs. vl pgregatõe sic acerũ. Preterea qõ nõ includit aliquã q̃ditatẽ i genere nec aliq̃ q̃ditas i genere icludit ipm. illud nõ ẽ in genere nec p se nec p accñs. ñ p se patet. q2 sola illa sunt i genere p se q̃ includũt q̃ditatẽ: vt idiuidua. vl q̃ sũt ipa quidditas: vt hõ vl humanitas. nec p accñs vel p reductionẽ. q2 qõ ẽ sic i genere icluditur i aliquo qõ ẽ p se in genere. Si igit mã ñ includit i q̃ditate hominis nec icludit h° ẽ certũ. nullo° igit ẽ in genere. sz qõ nullo° est i genere nihil ẽ nisi de. Preterea rõi mãe fm se nõ repugnat eẽ cõis diuersis materiis i diuersis indiuiduis. sic nec repugnat rõni forme eẽ cõis diuersis formis i diuers idiuiduis. igit ab hac mã ignis 7 ab illa põt abstrahi cõis rõ mãe. sicut ex hac forma 7 illa cõis ratio forme. sz ex forma 7 materia sic abstracta fit ppositũ p se abstractũ i genere. quia fit ex eis p se vnũ. quia hec potẽtia 7 illa actus i cõi sicut h mã 7 hec forma. q2 hec potẽtia 7 h actus in speciali faciũt vnũ hoc signatũ. illõ g̃ cõpositũ sicut ẽ p se vnũ ita h3 quidditatẽ p se vnã. 7 sicut sua entitas vl vnitas includit p se mã3 7 formã sic 7 sua quidditas. Et hoc ꝓbat ꝑ phm. 5°. metħ. c. de cã. 7 2° phi. cãe 7 effectus ꝓportionãtur si genere: genere. si numero: nũero. 7 h° expressius dicit phs 7 pmẽ. i2. igitur sic illud ẽ vnũ ppositum i genere: sic hẽbit cãe ꝑponẽtes in genere. s. mã3 7 formã in cõi. 7 illa duo sic includũtur i q̃ditate eius. sic 7 in vnitate. Preterea 7° metha. vult phs. q sicut ex hac mã ptracta cũ hac forma fit h° indiuiduũ vltie. ita ex mã cõi 7 forma cõi resultat q̃ditas cõis. cui° ꝓbatio ẽ. quia facẽ p se vnuz i singulari ꝓuenit huic mãe 7 huic forme 7 illi mãe 7 illi forme. igit hoc ꝓueit eis p aliquid cõe cui p° ꝓuenit facere per se vnũ cũ alio. 7 hec ẽ mã in cõi 7 forma i cõi. Nã ratio q̃re hec forma facit per se vnũ cũ hac mã est: quia ẽ act° 7 illa potẽtia. 7 hec ratio. s. eẽ potẽtia 7 eẽ actus ꝓuenit pluribus. igit p aliq̃d cõe eis qõ nõ ẽ nisi p mã3 7 formã q̃ pmo faciunt vnũ. sed oñe per se vnũ hab3 p se quod quid est igitur.

Rationes quas fa

ciũt sũt ad oppositũ. cum dicit q mã est p qõ res põt esse 7 nõ eẽ. igit nõ includit in diffinitõe vl q̃ditate. Arguo q ex h eodem debet includi. q2 scia naturalis q̃ ẽ vera scia nõ est nisi de quidditatibus rez fm phm. 7° metħ. in fi. sz de q̃ditate corpis phỹsici põt aliqua passio demõstrari. passio aũt corpis mixti cõpositis ex elimentis ẽ corruptibilitas. igitur põt oñdi corpus eẽ corruptibile. nõ solũ q h° corpus ẽ corruptibile. quia demõstratio est vlium sic scia: ex 7° metħ 7 p° poste. igit hoc erit p mediũ cõe 7 vle. hoc aũt nõ est dare nisi mã3 tãquã mediũ pmũ 7 imediatũ. igitur materia includit in q̃ditate corpis. alit hec pclo corpus ẽ corruptibile non plus sciret de aliquo ꝓposito vel q̃ditate ꝓposita q̃ de angelo qõ falsum ẽ. vñ de corruptibilibus põt esse vera demõstratio in vli idest q demõstrative oñderetur talia eẽ corruptibilia. nec est mediũ ad hoc nisi quia habẽt materiã. cum igitur scientia naturalis sit vera scia 7 vlium. sequit q corpus mixtũ i sua vniuersali siue generali rõe 7 quidditate includit materiaz. licet. n. nunq̃ corrũpatur actu nisi in h° corpe. tñ de hoc corpe nõ demõstratur passio p°. sed õ corpe. Preterea 2m argumentũ cũ arguitur q quid ẽ ꝓncipiũ cognoscendi illud cuius ẽ. ex hoc ꝓcludit mã3 includi in quidditate: quia res nõ põt cognosci nisi ꝓgnitis causis. fm phz 2° metha. dicit. n. q si cause essent ifinite

nihil ꝓtingeret cognoscere ⁊ exēplificat tam in causis materialibus q̄ in alijs ⁊ ratio sua est. quia tūc cognoscimus rem cū causa eius cognoscimus. infinite aūt cause si eēnt nō possent pertransiri. igit nihil posset cognosci. si g̃ nihil est necessariū ad cognitionē rei nisi quod quid est. ⁊ mā est necria ſm pħm. sequitur q̄ materia includit in quod quid est. quia si mā nō includitur in qō quid est quod est ꝓncipiū cognoscendi tūc perfecte res posset cognosci: q̄uis cause materiales eēnt infinite. homo eni perfecte cognosceretur nō obstante infinitate causaruz materialiū. ¶ Ad 3ᵐ cū arguitur q̄ i habētibus per se quod quid est idem ē qō quid est cū eo cuius est illud ergo quod ꝓhibet cē. seo materia ꝓhibet quod quid est eē idem cum eo cuius est. mioz est falsa loquēdo de materia q̄cūq̄ mō sicut infra patebit magis. Nam sicut qō quid est i imaterialibus est idez cum eo cuius est ꝑmo sic in materialibus quod quid est est idem cū eo cuius ē ꝑmo. vt quod quid est hois cū homine: ⁊ est idē cum hoc homie per se sed nō ꝑmo: sic ħ homo habet pse diffinitionē ſz nō ꝑmo vnde eo modo quo res habet diffinitionem. ⁊ quod quid est sic est idē sibi vl ñ idem. Q aūt quod q̄d est ꝓpositi materialis vt hominis includit mām. ꝓbatur per pħm. 7° metha. c. de p. o. vbi dic: q̄ diffinitio est ratio ⁊ omis rō hz partes sic aūt se habet tota ratio ad exꝑmēdaz totam rem que diffinit. sic oportet ptez diffinitionis exprimere partē rei. exquo diffinitio exprimit totam sūam diffiniti. cū igitur materia sit pars rei: nisi diffinitio includeret materiā: nō habēt vñ exprimeret totam rem. nec q̄ pars eius exprimeret partē. ¶ Pro ista etiam parte sūt auctoritates expresse. pħus. n. 8°. metha. c. 3°. ⁊ ꝑmo de aia recitat opinionem quoꝝundam diffinientium res materiales. aliquoꝝ per materiā tm̃. aliq̄ꝝ per actum tm̃. aliquoꝝ per vtrūq̄ ⁊ isti vltimi ſm ipsum pfecte diffiniūt: vnde ꝓmendat architam qui tam materiam q̄ fozmā conplexus est in diffinitōe. Preterea 8° metha. c. 3. vult q̄ terminum. i. diffinitionē opoztet esse rationē longā: ⁊ hoc quidē ad materiā illud vo vt fozmā eē in diffinitione. Preterea in 7°. c. de p. o. ꝓcludit conclusionē probataz q̄ materia est pars speciei. speciem aūt dico quod quid erat esse.

¶ Quantum ergo ad istum articulum. q. an sz materia sit ps quidditatis rei sue sbe materialis. dico q̄ sic. quia in genere cause efficientis aliqua causata diuersimode se habent ad causalitatem effectiuaz extrinsecam. qz aliqua habent tm̃ vnam causā imediatam effectiuam. vt aie rationales ⁊ angeli sz ipsum deum creantem. aliqua habent causas effectiuas subordinatas prime cause ⁊ etiaz habent ozdinem in genere suo sed mediatius ⁊ imediatius. Similiter etiam ⁊ in genere cause final. quia aliqua habent multas causas finales sbordinatas vni fini vltimo: aliqua pauciozes. eodē modo de causis intrinsecis. quia aliqua entia habent causalitatem intrinsecā per causas inexistētes. materiā sz ⁊ fozmā: vt ētia materialia ꝓposita ⁊ aliqua entia simplicē entitatē nō causatā causalitate intrinseca ex diuersis causis materiali ⁊ fozmali realiter distinctis. vt angeli ſm ꝓmuniozem doctrinam. sicut igit homo includit materiaz ⁊ fozmā tanq̄ causas extrinsecas sui: sic ddditas hois includit māz ⁊ fozmā.

¶ Ad primum argumentū alteri⁹ opi. lz sit ad oppositū. R° tñ ad fozmā cū dicitur q̄ mā est qua resꝑt eē ⁊ nō esse. dico q̄ pħs in. 7. c. de p. o. loquit vario mō de istis trib⁹. spēs sit totū. ⁊ mā. ⁊ eq̄uocatio noīm multotiēs decipit. ideo ꝑmo videndū est ō eq̄uocatione istoꝝ ⁊ p° p h° ad fozmā argumē

ti. ſpeciem aliquando accipit ꝓ forma q̄ eſt altera pars rei compoſite. aliquādo accipit ſpeciem ꝓ vniuerſali abſtracto cuius ſcz vniuerſalis abſtracti ꝑmo eſt ipſum quod quid eſt. ſicut. c. de p. d. q̄ſi in ꝓncipio mota. q. de ptibus diffinitōis dicit ex quibus ē ſpeciei ratio. ⁊ accipit ibi ſpeciē ꝓ vniuerſali abſtracto vt cauitatis ſicut infra. c. 9. vniuerſal' ⁊ ſpeciei ē diffinitio. Similiť ſimul totū alicui accipit ꝓ ꝓpoſito vltiate contracto. Aliqñ ꝓ cōpoſito in vniuerſali. ſtricte aūt accipit ſimul totū nō ꝓ idiuiduo ſb̄ ſtantie ꝓpoſite. quia illō nihil in ſua rōne ꝓtinet q̄re ſibi repugnz recipe predicationem nature ſiue quod q̄d ē. imo qō quid ē hois p̄dicaī de hoc hoīe. licet nō ꝑmo. ſicut. n. ſb̄a compoſita abſtrahit a tp̄e ⁊ ab eſſe exñtie ita hic homo. ⁊ tota coordinatio illius generis. ⁊ ita indiuiduū hominis vt hic hō abſtrahit a tp̄e ſicut homo. ſed ſtricte ꝓ ſimul totū itelligit hūc hominē vel lapidem exñtem ⁊ talia generaně ⁊ corrūpunť. ⁊ ō talib' ñ ē ꝓpie diffinitō nec ſcia. q̄ talia abſtracta a ſenſibus neſcitur an ſint vel nō ſed illorum in ab abſentia ē tm̄ opi. Et ſi arguatur q̄ hic homo exñs ē tātūz ens p accñs. g̊ ſolum ens p accñs generatur ⁊ nō ens p ſe. dico q̄ actio generanť terminatur ad eſſe. ⁊ quāq̄ eſſe exiſtentie hui' homis nō ſit res alterius generis. ⁊ ꝓ tanto cum eo cuius ē nō faciat ens vere p accidens. tm̄ hic hō abſtrahit ab eē exñtie. ⁊ ideo nō ē de intellectu eius. ꝓpter quod logici faciūt vnū ꝓceptum p accñs. tm̄ realiter loquendo hic homo exñs corrumpiť ⁊ generatur ⁊ hoc vult ꝓbs ibidem. ita q̄ q̄uis hic hō poſſit dici generari. tm̄ nō niſi neceſſario ꝓcomitante eē exiſtētie tanq̄ termio generationis. Similiť mām aliqñ accipit ibi: vt nō ꝓtractā per aliquid aduenies ſibi. ſz ſolam vt ē ꝓncipiū potētiale eius cui' ē ⁊ ſic accipiēdo mām mā ē pars quidditatis in ꝓpoſitis mālibus. aliqñ accipit mām contractā p indiuiſibilitatem. ⁊ ſic eſt de eē ſimul totius vt diſtinguiť ꝺ forma vt forma accipiť ꝓ vniuerſali abſtracto ⁊ hoc ē accipe mām vt ē ꝑs indiuidui ſbe. nō aūt vt eſt pars ipius quod q̄d ē.

Aliqñ accipit mām magis ꝓcte vt ꝓhibitur p accñs ſicut mā ſyllabaꝝ diceretur cera. ſz hoc accidit quia cera pōt eē ſine ſyllabis ⁊ ſyllabe ſine ea. Sumiť etiam aliť p accñs ⁊ tm̄ necio. ſic ſemicirculus ē ꝑs mālis circuli q̄ nō cadit in diffōne circuli nec ē ꝑs eſſencialis ſed integralis tm̄ circul' ſp hz ſemicirculū. ⁊ eſt mā ꝓ pinquius ſe hñs circulo q̄ es: cū in ere fuit rotunditas illa. hec in illo .c. ſupra dicto. Per hec ad formā argumēti cū dicitur q̄ aliq̄d dicit corruptibile ratōe māe. Dico q̄ corruptibile pōt dicere potentiā ꝓpinquā ad corruptionem vel remotam. Illud eſt corruptibile potentia remota qō hz in ſe vñ poſſit dici corruptibile. non tm̄ pōt exire in actum niſi priꝰ fiat in potētia ꝓpiqua. ſicut calefactiuum dicitur quod habet calorem. nō tm̄ pōt calefacere niſi ſit approximatum paſſo. Illo mō dicit ignis corruptibilis ⁊ ē p̄dicatio 2°° ſicut color eſt viſibilis. ſed tm̄ ignis non ē i potentia ꝓpiqua ad corruptionē niſi ſit ineſſe exñtie ſic̄ nec ignis generatur ꝓxīmo ſed hic ignis exiſtens. tunc dico q̄ illud quod ē generabile ⁊ corruptibile ꝓxio habet materiā ꝓtractam p eſſe exñtie. ſic. n. materia eſt cauſa ꝓxima corruptionis. iſto mō qō quid ē nō eſt ꝓximo corruptibile. ⁊ iō nec habet in ſua ratōe materiam: vt eſt ꝓxima ratio corruptionis. vt ſcz ē ſb̄ actuali exñtia nec plus concludit ratio.

Ad 2m cum dicitur q̄ quod quid eſt: eſt ꝓncipium cognoſcendi. ⁊ materia ē fm ſe ignota. Dico q̄ habens mām partez ſui nō cognoſcitur niſi ꝓgnita mā nūq̄ eni homo haberet ſciam de ſb̄a compoſita niſi cognoſceret mām. aliter omnis cognitio ſcientifica eſſet ſimpliciū ⁊ immaterialiū fm q̄ ſcientia eſſet de reb' q̄

uis tamē requirat ꝓgnitio materie ad hꝫ
ꝙ cognoscatur sba rei mālis. aliter tam̄
est causa cognoscēdi materia ⁊ aliter fō
ma. sicut. n. cause differūt in perfectōne
⁊ entitate ⁊ causalitate in causādo enti-
tatem causati. ita ⁊ in causando cogno-
scibilitatem eius. sicut. n. forma ē magis
ens ꝙ materia: ita magis causat ⁊ enti-
tatem ⁊ cognoscibilitatē. Similit quia
materia nō habet esse in effectu nisi per
formā. ita forma facit cognoscere etiam
materiā. vtraꝫ tamē sūt vna causa inte
gra cognoscēdi pfecte compositū. Est
igit materia ignota quia non est pfecta
rō ꝓgnoscendi illud cuius ē nec potissi-
ma. Et hoc ꝓcludit ratio ⁊ nō plus. Et
cum dicis ꝙ materia est ignota hoc ꝓ-
tanto dicit: quia forma ē aliquo modo
ratio cognoscēdi materiā. Uel alit ꝙ lo
quit de cognitōe scientifica ⁊ ō materia
ꝓtracta per esse exīntie. ⁊ ita mā est igno
ta sciētifice. ⁊ est causa cōtingētie ⁊ ideo
nō facit ꝓgnitōem scientificā eoꝝ quoꝝ
est materia. sed causat ꝓtingentiā in eis
⁊ nō possūt sciri. sed illorum ē tm̄ opi.
quia cum sint extra sensū nō habetur ō
eis nisi opi. ⁊ per hoc nō excluditur ma
teria a quidditate rei. quia de illis mu-
tabilibus ⁊ corruptibilibus pōt haberi
scientia in vniuersali sciēdo talia ee mu
tabilia. Ad 3ᵐ cum dicitur. ꝙ in cōcep
tis cum materia nō ē idē qō quid est ⁊c.
Dico ꝙ aliquid hꝫ quidditatē per se. ⁊ ꝑ
mo. aliquid p se sed nō ꝑ° aliqd p accns
generaliter in his que habēt quidditatē
p se ⁊ ꝑmo quod quid ē: est p se ꝑmo iō
cum eo cuius est. habēti quidditatē p se
nō ꝑmo idem ē quod qd est p se non pri
mo. habēti quidditatem p accns. solu
per accns est idem quidditas. Tunc ad
ꝓpositū dico ꝙ homo habet qdditatez
p se ⁊ ꝑ°. ⁊ sic est sibi idem qdditas. hic
homo habet qdditatem p se nō ꝑmo ⁊
sic qdditas est idem sibi. hic hō exīstēs
habet qdditatem per accns. ⁊ ita qddi-
tas est idem sibi. sed hic homo alb' hꝫ
quidditatem magis p accns. ⁊ ideo qd'
ditas magis per accidēs est idem sibi.
Tūc ad formam argumēti dico ꝙ i cō-
ceptis cum materia ꝓtracta per existere:
qdditas non est idem p se cum eo cuiuꝫ
est sed per accns sic. ita ad pbm. sed i sb̄
stantijs compositis conceptis cum ma-
teria vniuersali abstracta est idem quod
quid est cum eo cuius est fm ꝙ exꝑesse
dicit pbus 7° metha. c. 4°. Singulum
enim aliud videtur ee a suimet substan-
tia ⁊ quod quid erat esse. singulum dici
tur sbstantia. sicut igitur aliquid hꝫ qō
quid est sic est idem sibi. Ad alias auc
toritates cum dicitur ꝙ anima est sbstā
tia animalium ⁊ ꝙ quid erat esse: dico
ꝙ accipit substantiaz ⁊ quod quid erat
esse. ꝑ notiori parte diffinitionis nō au
tem ꝓ tota diffinitione. quod ꝓbo p
eundem glosantem se infra. ⁊ eodez cā°.
siquidem altera ⁊ nō est anima animal.
⁊ sic quidem hoc dicenduz: hoc autem
nō dicendum sicut dictum est. Sicut
igitur vult ꝙ non est anima animal. sic
nec est diffinitio animalis sed principal'
pars ideo dicit: sic autem dicendum sic
autem non. ita ꝙ vno modo est diffini-
tio alio modo non. Ad aliud dico ꝙ
loquitur de materia cōtracta. vt supra
distinctum est. Simili alibi dicit aia ē
animali esse. sed loquit ꝓ Platonē. auc
toritateꝫ alie si adducant ꝑnt solui p di-
ē positas. Nō ad ꝓpositū ꝓ magis
dico ꝙ xp̄us in triduo non fuit homo:
quia licet habuit partes nāe vnitas sibi
nō tm̄ habuit naturā humanā sibi vni
tam. Natura. n. humana non est partes
nec partes vnite. quia pono ꝙ natura i
se dicit entitatem absolutam vltra ptes
⁊ ꝓbaui di. 2°. vnde humanitas non di
cit solum respectū vnionis partiū vltra
partes. Non. n. illud quo homo forma
liter est homo est relatio. est autē homo
formaliꝫ homo humanitate. Si. n. hō
nihil esset nisi partes vnite sibi homo
nō esset vnū nisi aggregatōne. sicut nec

quinarius est vnitates. 5. sed est illud totum quod resultat ex. 5. vnitatibus. alii si-cēt ille vnitates cēt vnū sicut aceruus. Dico igitur q̄ homo habet vnitatē q̄ndam ⁊ entitatem aliam ab istis ptibus: etiam vnitis. non tamē partialē entitatem que cum istis faciat compositum. tunc eni ꝓcederet in infinitū. ⁊ illud totum siue forma totius nō fuit vnita verbo in triduo. ideo tunc verbum nō fuit homo. ⁊ quāuis illud totum nō sit sine vnione partium tamē vnio illa vel relatio non est formalis ratio illius totius. hoc de realitate. q̄ in se.

Sed quid logice lo

quendo est ne vera? Dico q̄ nō. nec illa Christus fuit homo in triduo. nec ista si aliquis illam ꝓtulisset. in triduo xp̄us est homo. nec propter hoc nego istam. Cesar est homo nullo homine existente quia in illa christus est homo. alterū extremū vt christus non habet vnū cōceptum ſm Damas. c. 59. Christus aūt ait nomē ypostaseos dicimus nō vnimode dictum. sed ouarū naturaꝝ existens significatiuū. dicit igitur duos conceptus ſ. deū ⁊ hominē. ⁊ ex alia parte Cesar dicit vnū conceptū. Modo ad propositū dico q̄ quādo subiectū respecu predicati non habet vnū conceptū sed duplicez includit: oportet ratione illius subiecti cē in se veram ⁊ non includere repugnātiam. alioquin si ad verificationē ꝓpositionis sufficeret predicatū cē de intellectu subiecti ⁊ non requireret q̄ ratio ſb iecti includentis duos conceptus cēt in se vera. tunc cēt hec vera maius deo est. quia esse est de intellectu subiecti. sed qz hoc subiectū maius deo includit in se repugnantiā. ideo non est verū de aliquo nec aliquid de ipso. igitur oportet q̄ ratio subiecti non habentis conceptū vnū sit vera in se anteq̄ verificet ō aliquo vl aliquid de ipso. ⁊ si sit impossibilit vera aliquid impossibiliter verificat de eo. si cut rō huius subiecti maius deo est impossibiliter vera. ideo impossibilit verificatur ō aliquo vel aliquid de ipo. ⁊ si possibiliter possibilit. ⁊ si actu actu. cuz igit hoc nomē xp̄s significet suppositu exīs in duabus naturis. ⁊ in triduo nō existebat in natura humana tota: q̄uis ptes nature eēnt sibi vnite. ideo hec ꝓpositio: Christus fuit hō in triduo: est falsa. qz rō subiecti ꝓ tunc erat in se falsa. ⁊ ideo nō p̄t hō verificari de eo ut h̄ sit vera. xp̄us est hō. qz rō subiecti. ſ. xp̄i nō fuit in se vera. quia nō includebatur suū significatū. Ex^m. hec est falsa. homo albus est homo. qz sequit. g̃ hō est hō albus. ⁊ vltra igit aliquis hō est albus. et ita a primo ad vltimū: nullo hoie exīte hec est vera. aliquis hō est albus. Et si dicat q̄ hec est per se vera. xp̄s est hō: sic supra dictū fuit. ⁊ si per se vera. igit necessaria. R^o sicut supra dictū fuit si ad perfeitatē ꝓpositiōis sufficit q̄ subiectū includit in suo intellectu causa inherentie predicati ad subiectū: ⁊ non requirat q̄ subiectū dicat conceptū vnū. posset cōcedi q̄ hec. xp̄s est homo: semper fuit vera. Sed magis credo q̄ requirit hoc ⁊ plus. ſ. q̄ subiectū habeat conceptum vnū. vel si nō: sed includat cōceptus plures oportet q̄ ratio eius sit in se vera antequā aliquid verificet de eo.

Ad primuz cum di

citur Christus est xp̄s. g̃ xp̄us est homo nego ꝓñam. sicut nec sequit. homo alb' est homo albus. igitur homo albus est homo. quia sequitur q̄ aliquis homo cēt albus nullo homine existente. similit sequit sicut supra dictum est de homine albo si christus ē homo in triduo q̄ hō est christus per conuersionē. ⁊ ita nullo homine existēte homo cēt christus. Aliter q̄ hec est falsa. Christus est christus i triduo. quia christus includit duos conceptus ⁊ significat alterius conceptus n̄ fuit in triduo. ſ. homo. ideo hec fuit in

se falsa christus ē christus. ⁊ ideo nō sequitur ꝓsequens. Aliter ꝓcesso antecedente ꝓsequētia nō valet. nec ex opposito ꝓsequētis sequit oppositum añcedentis nisi ratōe alterius partis. nam consequēs fuit christus est homo. ex opposito christus nō ē homo nō sequit oppositum añcedētis scz christus nō ē xp̄us: nisi ratōe alterius partis scz homis.

Ad 2m cum dicit q̄ aia dicit totā quidditatem homis. ⁊ habēs quidditatē est homo. Dico q̄ illud ē falsum sicut patz in. q. nec etiam ambe partes dicūt quidditatem. sed quidditas est entitas absoluta alia a partib⁹ vnitis. Et si sic patet ad aliam probatōnem añcedētis. quando dicitur entitas homis non est aliq̄d absolutum aliud a partibus vnitis. alioqui aliquio absolutū corrūperetur in christo in morte. Dico. n. q̄ vez ē. quia tota entitas corrumpit. nō tamē corrūpitur aliqua forma partialis que cū aia ⁊ corpore faciat vnum. sed ip'uz totum corrūpitur ⁊ corruptio terminat ad nō esse totius ⁊ tamē pa t s manebāt.

Ad 3m cum arguit: verbum habuit corpus ⁊ a nimā igit potuit denominari. Dico q̄ quāuis hoc vez sit tamē nō placuit doctoribus vt denominat ab illis sic vadit argumentum ⁊ forte nō sine ratō ne: quia q̄ nō denominatur ab aia vel a carne in triduo. ratio est. quia partes que nate sūt esse partes alicuius totius non ſ bsistunt naturaliter nisi in suototo cuius sūt partes. huiusmodi partes sūt corpus ⁊ anima. ⁊ tunc corpus vel caro pōt ꝓsiderari in maxima abstractione. sm q̄ natura abstrahit a supposito: ⁊ dicit carneitas vel corporeitas ⁊ sic non denominat suppositū ꝓprium nec alienum. quia est abstractum maxime ab omni concretione. Aliter pōt abstrahi sicut vniuersale abstrahitur a ꝓprio supposito: vt caro ab hac carne nidiuidua. ⁊ sic pōt caro predicari de hac carne. ⁊ hoc modo caro min⁹ abstrahitur: ⁊ pōt concerni ꝑ ꝓprīū indiuiduū carnis. 3° modo accipit caro magis ꝓcretiue vt ꝓcernit suppositum cuius ē pars scz suppositum hominis ⁊ vt sic accipit nata ē aliquid denominare scz suppositum ꝓprium vt dicat carneū vel carnosum. ⁊ ita pōt totū denominari a parte: ⁊ quia illo modo nō fuit in triduo ipsa caro in verbo vt actu pars illius cui⁹ nata fuit esse pars scz nāe humane. ideo xp̄s ratōne illius nō pōt dici corpus vel corporeus. caro vel carneus. nō caro: qz sic non denominat nisi indiuiduū cui⁹ caro ē vniuersale abstractū. nō carneus quia sic non denominat nisi ꝓcurrente toto cuius caro nata ē esse pars scz natura humana. xp̄s igit in triduo nō potuit dici caro. quia non indiuiduū carnis nec carnalis. quia sm vsū loquentiū h° sonat in vitiū: nec carnosus. quia hoc sonat in superfluū. Si aūt denominatiuū esset impositū sine defectu sonās vt corporeū vel aliquid tale nō posset denominari xp̄s ab eo tūc. quia deficit sibi totum ꝓpositū humanū cuius caro est pars ⁊ nō denominat sic: nisi sit in toto sic ⁊ totum suū ꝓprīū non est suppositū alienum. Exemplū de albedine. pōt. n. considerari albedo in maxima abstractōne ⁊ pōt dici albedineitas: ⁊ sic nihil denominat. Alio modo ꝑt abstrahit ab indiuiduo ⁊ tūc aliquo modo ꝓcernit. ⁊ dicit albedo 3° vt concernit alienum supp situm. ⁊ sic nō denominat illud nisi cū albedie concurrat ꝓprium subiectū. ⁊ similiter de q̄titate. Unde si christus assumpsisset q̄titatē nō diceret quantus in triduo. quia nihil denominat q̄tum nisi concurrente in illo ꝓprio ſbiecto q̄titatis scz ſba materiali. non igit diceret xp̄s in triduo corpus. quia nō fuit indiuidu⁹ū corporis nec corpore⁹. quia ñ habuit totā nām sibi vnitā cui⁹ corpus natū erat esse pars. ⁊ sic denomiare totū ⁊ hñs nāz totā ⁊ totū denominat a parte Sed nunquid pōt denominari ab illis

ſcz aia ⁊ corpe. Dico q̄ ſic ſi eēnt nomia ipoſita ſic ſi accñs dependeret ab aliq̄ ſic a ſuppoſito tm̄ ñ ſic a ſbiecto. l̄ ſi aliq̄o ſupponeret accñs ita tm̄ q̄ nō infoꝛmaꝛet ab accñte. adhuc poſſet denoiari ab illo ſi eēt nomē ipoſitū. ñ poſſet tm̄ dici alb⁹ niſi infoꝛmaꝛet poſſz tm̄ dici hñe alb⁹ dinē ita xp̄s i triduo vl̄ verbū potuit dici hñe aiam ⁊ coꝛp⁹ ſz nec fuit aia nec coꝛp⁹ nec aiatū nec coꝛpoꝛeū ꝓpr̄ dictas cās: pōt etiā denoiari a toto illo qō ſſul tat ex ptib⁹ illis ex coꝛpe ⁊ aia. tm̄ cū deꝛminatōe diſtrahēte. ſ. q̄ fuit hō moꝛtu⁹

Tunc ad foꝛmā argumenti ſuppoſitū ſubſiſtens in nā poteſt ab eo denoiaꝛi. concedo ſicut in ea ſubſiſtit. ⁊ hoc diuerſimode vt dixi. ſed nō ſequitur omi denoiatione quia nō oino ſbſiſtebat. ñ eni ſic ſubſiſtebat vt poſſit dici homo: niſi cū deꝛminatione diſtrahente.

QAm uero ſupra habitū ſic xp̄um fuiſſe plenum gīa. Circa iſtam. 23. di. in qua magr̄ agit de vtutibus. ⁊ p̄mo de fide quātū ad eius eſſentiam q̄ritur vnū. Utꝛ. ſ. de credibilibus nobis reuelatis neceſſe ſit ponere fidē infuſā. Q̄ nō qꝛ ad omnē certitudinē actus credendi quā exp̄imur in nobis taliuz credibilium ſufficit nobis fides acquiſita. igit ſuperfluit ponere fidem infuſā. ꝓña patet quia nō ponit habitus niſi ꝓpter actum ⁊ ſupfluit ponere plura quando vnū ſufficit. añs ꝓbatur. quia ſic firmit haberemus hyſtoꝛiꝫs ⁊ geſtis ſcriptis de rebus bellicis ⁊ alīs que ſcribuntur in cronicis fide acquiſita per hoc q̄ credimus veraces eos eſſe qui talia referunt. ita fide acquiſita firmiter adheremus. hiſtoꝛie ſcripture ſacre ⁊ euangelio. qꝛ firmiter credimus eos eſſe veraces qui libꝛos canonis ꝓdiderunt. igitur ꝓeter fidem acquiſitam ſuperfluit omnis alia ꝓpter certitudinem actus credendi.

Preterea magis eſt ſupra inclinatōez in tellectus imo cōtra. aſſentire falſis ipoſſibilibus oppoſitis neceſſarioꝝ q̄ aſſentire obiectis neutris: que licet ſint vera nō tamē habēt euidentiā ex terminis: ſz aliquis fide acquiſita per falſigraphum aſſentit oppoſito ꝯcluſionis demōſtrate vel demōſtrabilis. ſicut habens ignoꝛantiā diſpoſitionis qui ſcz eſt in erroꝛe firmiter adheret illi falſo. igit multo foꝛtius fide acquiſita pōt firmiter credere vera neutra cuiuſmōi ſunt credibilia a nobis. Sed dices q̄ foꝛte ideo aſſentit quia pſuaſus eſt aliqua apparentia aꝛgumenti: ideo pono aliud exemplum. Ecce aliquis hereticꝰ firmit adheret ſuo erroꝛi credens illum eſſe veꝝ intantum q̄ moꝛi paratus eſt ꝓ eo. ⁊ fide ſua ſic aſſentit illi quod euidens ex terminis ē nō pōt cum ſit falſum: ⁊ hereſis que nō eſt niſi acquiſita. ⁊ eſt in ratione inclinās ipſam firmiter in illum erroꝛē. nec talis eſt perſuaſus ratione ſed credit auditu aliquoꝝ vt ꝓpꝛio ꝓceptui. igitur aliquis pōt fide acquiſita firmiter adherē alicui credibili ſine fide infuſa a deo. Itē ſi ponitur fides infuſa a deo illa nō poteſt coꝛrumpi in nobis nec amitti. hoc autem eſt falſum. igitur ⁊ illud exquo ſequitur. ſ. q̄ aliqua talis fides ſit in nobis. añs ꝓbat. quia ſicut habitus infuſus creatur a deo ⁊ nō poteſt creatura i cauſalitatem ipius. quia nō generatur ex actibus noſtris ita qñ coꝛrūpit annihilatur totaliꝫ. ⁊ ſicut creatura non pōt aliquid creare ita nec ānihilare. igit nullus hñs fidem q̄cunq̄ erroꝛe poſſet effectiue fidē ānihilare attingendo eēntiam habitus: nec demeritoꝛie. quia ſi ſic hoc eſſet per maximum demeritū. ſcz p odiū dei. ſed ſic nō perditur. quia demones credūt ⁊ ꝓtremeſcunt: ⁊ habēt fidez infoꝛmem ⁊ tamē odiūt deum. igitur ſi poneret fides infuſa nō poſſet coꝛrūpi nec amitti igitur nulla eſt fides infuſa.

Preterea ⁊ hoc argumentum pōt ponderari ille habitus ad quē nō pōt hō ex

omibus nālibus suis attingē est simplr
pfectioz oi habitu ad quē pōt attingere
generādo ipm in se: ex suis pncipijs nā-
libus. Si g ponit fides infusa cui hō ex
tota coordinatione viriū nāliū suarum
z earū actuū z obiectoz nō possit ge-
nerare fidē. eēt hī fides pfectioz hit' oi
hitu acqsito. s. scia pclonū z habitu pri-
cipioz z cū pfectioi habitui cozrādeat
pfectioz act'. actus credēdi fidei infuse es-
set pfectioz q actus intelligēdi pma pn'
p habitū pricipioz. quod videt valde i-
conueniēs. Contra. ad Heb. ii. Sine fi
de impossibile est placē deo. sed certū ē
q multi placēt z multi placuerūt deo. igi
tur necesse ē ponē fidē respectu credibili
um nobis reuelatoz. z q loquatur de
fide infusa patet per eundem. i. ad Coz
i3. vbi dicit. Adhuc excellentiozem viā
vobis demonstro. z post subdit de istis
virtutibus theologicis que sunt vite ex
cellentiozes omnibus habitibus acqui-
sitis. ibi enim loquitur de fide infusa sic
de charitate infusa.

In questione ista.

pmo dicam qō certū est: quia certū ē q
in nobis est fides acquisita. z ex hoc sequ
tur vnum cozrelarium. 2° dicam aliud
quod nō est ita manifestū. z ibi duo fm
q duplicit pōt dici de fide ifusa. z eligē-
tis partem quā volueritis. 3° dicam ad
questionē. De pmo certum est q in no
bis est fides reuelatoz credibiliū acqui-
sita qō patet p Aug. in epla contra fun-
dametū manichei qui dicit q nō credēt
euangelio nisi crederet ecclie catholice.
patet igitur per eū vt libris canonis sa-
cri nō est credendum: nisi quia p' credē
dum est ecclie approbāti z auctorizanti
libros istos z otenta in eis: q̄uis aliqui
libri auctoritatem habeāt ex auctoribus
suis nō tñ adheremus eis firmit: nisi qz
credit ecclesie approbāti z testificāti ve-
races eē coz auctoreꝫ. Unde dicit Aug.
ibidē q euangeliū nazareoz nō admit-
tam. quia non admittit ab ecclesia. Sic
igit si nulla fides infusa eēt in me crede-
rem firmiter hystoriis librozū canonis
ppī auctozitatem ecclie. sicut fide acqsi
ta credo alijs histoziis a quibusdam fa-
mosis viris scriptis z narratis. credo igi
tur fide acquisita euangelio. quia eccle-
sia tenet scriptozes veraces. quod ego au
diens acquiro mihi habitum credendi
dictis illoz. Preterea si vnus puer in
deus nunq̄ baptizatus nutriretur inter
nos z disciplinaret more nostro: habitu
acquisito ex auditu crederet z adhereꝛ
omibus quib' z nos. sicut etiā ego fide
acquisita ex auditu parentum z aliozū
credo multa tpa transisse. munduꝫ etiā
nō incepisse mecum. credo etiā Romaꝫ
esse quam nō vidi ex relatu fide digno-
rū. Sic z reuelatis inscriptā per fidē ac-
quisitā ex auditu firmit adhereo credē-
do ecclesie approbanti veritatē auctoz
illoz. Preterea hic est alīq̄s baptizatus
credens oēs articulos postea errat cir
ca vnum tñ. s. trinitatem psonarum z
vnitatem essentie. tñ sentit se firmiter ad
herere omibus alijs credibilibus: nō. n.
oportet errantem circa vnum articulū
errare circa oēs. quia hereses nō sunt
necessario pnexe. ille igitur sine fide ifu-
sa credit alijs articulis: quia fides infusa
corrumpitur cum heresis generatur alis
starent simul fides z heresis. igitur fide
acquisita credit alios articulos: que sez
fuit cum infusa precedēte si aliqua tali e
fuit. nō. n. in illo instanti in quo corrū-
pitur fides infusa p heresim: generat p'
fides acquisita. Naꝫ ille error nō dispo-
nit ad fidem p tūc. immo ē indispositio
vt p tūc non generet. igitur prefuit ante
illum errorē z sic certū est esse in nobis
fides acquisita. Preterea ad Ro. x.
quō credent quem nō audierūt: quō au
dient sine predicāte quō predicabāt nisi
mittant. igit fm Aplm. fides est ex audi
tu. auditus aūt est ex predicāte. predica-
re aūt nullus pōt nisi mittat. igit ō pmo

ad vltimum nō potest homo credere ni si audiat aliquē predicantē sibi credibi lia. hoc argumentū nō valet nisi loque retur ō fide acquisita. quia hec fides ge neratur in homie ex hoc q audit verba p̄dicantis adhibendo fidē dictis suis. qz nō oportet quēlibet talez esse bonū mo raliter per charitatē infusam. sed potest esse in peccato mortali 7 audiendo pre dicantē 7 videdo mirabilia fieri credit ei. 7 hoc qz dictat sibi naturaliter ratio q deus nō assistit falsitati alicuius: ope rando mirabilia ad falsa alicuius predi cata vel dicta. igitur fides illa p̄cedit cha ritatem. 7 per consequens est acquisita. quia infusa non infunditur nisi cū cha ritate. ¶ Ex istis sequitur corrolarium q ꝓpter credulitatē articulorū reuelato rum. vt homo firmiter credat omnibus articulis reuelatis 7 determinet ad alte ram partem sine oppositi formidine: nō oportet ponere fidem infusam. nec neces sitas eius potest ex hoc concludi. quia fi des acquisita est super opi. que adheret vni parti contradictōis cum formidie alterius. licet sit infra scientiā que est ex euidentia obiecti scibilis. quare cui non dico mundū incepisse mecum. nō quia scio ipsum precessisse me. quia preterito rum nō est scientia fm Aug. nec opinor mundū precessisse me. sed adhereo firmiter huic mundū precessisse per fidem acquisitam ex auditu alioꝝ quoꝝ vera citati credo firmit. nec dubito mundus p̄cessisse me. 7 eē partes mūdi quas non vidi. quia nō dubito de veracitate nar rantiū mihi talia 7 asserentiū vera esse Ideo sicut nec hesito de veracitate eorū que est quasi p̄ncipiū. sic nec de dicto eo rum quod est quasi cōclusio sequens eo dem modo. qz homo nō dubitat de ve racitate dei. qz hoc cuilibet naturaliter inserit. s. deū esse veracē. nec dubitat de approbatōne ecclie que approbat dicta 7 scripta virorꝝ p̄cedentiū: ideo non du bitat de his que in scriptura reuelantur sed fide acquisita ex auditu firmiter eis adheret. hoc igit tenendū est tanq̄ certū q reuelatoꝝ in scriptura est in nobis fi des acquisita qua eis firmit adheremus

2° de fide infusa quo sit ponēda in no bis. potest dici q fides infusa similis est in aliquo fidei acquisite imo in multis. Naz sicut fides acquisita assentit vī cre dit dicto alicuius: qz credit veracitati as serentis illud esse verum. sic fides infusa assentit alicui reuelato. qz credit deo vel veracitati dei asserentis illud. 7 quia qō deus asserit supnaturaliter reuelat. ideo fi des assentiēs tali reuelato: qz assentit ve racitati reuelantis est habitus supnālis reuelat aūt credibilia quādo infudit ha bitū. 7 hoc mō dicendo fides nō hz cer titudinē ex obiecto: sed ex veracitate te stis. s. dei. 7 hoc mō facile est videre quo fides est cū enigmate 7 obscuritate. quia habēs fidem nō credit articulū esse vez ex euidentia obiecti. sed ꝓpter hoc q as sentit veracitati infundentis habitū et in hoc reuelantis credibilia ¶ Simili hoc modo teneri potest q sit vna fides oiuz credibiliū. quia nō respicit credibilia sb ꝓprijs ratōnibus illoꝝ. sed vt reuelata sunt a deo. 7 credit omia reuelata ab ip so tanq̄ vera eē eodē habitu q̄ credit re uelantē esse veracē. Si enī habeo habi tum quo credo te esse veracē per eundē habitu credo his que asseris esse vera. q̄tucunq; illa sint diuersarū rōnum. qz illis nō assentio nisi per accidēs. per hoc scz q assentio veracitati tue. 7 ita assen tio illis vt sunt a te asserta ¶ Ita hic. naz credibilibus reuelatis a deo assentio. qz assentio veracitati dei. 7 sic fides respic omnia credibilia vt reuelata a deo. non aūt sub ꝓprijs rōnib⁹. 7 ideo vna fides posset eē de omibus credibilibus q̄ uis geometricalia 7 phylica 7 q̄tucunq; di uersa 7 alterius rōnis intre ducerent hic tanq̄ credibilia. in omibus enī esset vna ratio credendi illa esse vera. quia reuela ta sunt a deo ¶ Contra. si fides infusa re-

ſpicit primā veritatē vt reuelantez articulos ⁊ cauſantē aſſenſū credibilibus. ⁊ non ſit aliud de quo eſt fides vt de obiecto ſequitur q̄ nunq̄ aliquis fidelis aſſentiet huic: deus eſt trinus ⁊ vnus. qz ſm te non aſſentio illi niſi quia eſt reuelatum a prima veritate. Quero igitur a te quō aſſentio huic. ſ. hoc eſſe reuelatū a deo: ſi dicas qz reuelatū eſt a deo deuz eſſe trinū ⁊ vnū eſſe reuelatū a deo. adhuc q̄raz quō aſſentio huic ſecūde. ⁊ ſic in infinitū. ⁊ per ꝓſequēs nunq̄ aliquid firmiter credā de articulis fidei. ſicut ſi ſcientia concluſionis reſolueret in ꝓncias ⁊ illa ꝓncipia in alia ⁊ ſic in infinitū: nū q̄ ſciret aliquid. ſicut nec aliq̄d eſſe pōt. quod dependet eſſentialiter ex cauſis infinitis. Si dicas q̄ huic. ſ. deū eſſe trinū ⁊ vnū eſſe reuelatū a deo aſſētio ex fide acquiſita. ¶ Contra. igitur tūc fides infuſa dependeret in eſſe ⁊ in faciendo ad herē alicui articulo a fide acquiſita ſic a ꝓncipio. quia non potes dicere q̄ per ſcientiā eius adheream. quia deū ee trinū ⁊ vnū eſſe reuelatū a deo nō eſt euidens ex terminis plus q̄ iſta: deus eſt trinus ⁊ vnus. ¶ Preterea. formalis rō obiecti habitus realis nō eſt rō vel ens rōnis. ſz eſſe reuelatū deū ee trinū ⁊ vnū nō dicit vltra deuz trinū ⁊ vnū niſi reſpectū rōnis. quod ee cognitū nō dicit niſi reſpectum rōnis vltra rem que cognoſcitur igit ſi aſſentio deo trino quia reuelatū: formalis ratio obiecti cui aſſentio p habitum realem eſt ens rōnis. qō eſt inco uēniens. cum habitus realis habeat obiectum formale reale ſicut potentia realis obiectum formale reale. igit reuelari paſſiue cuz ſit res rōnis nō poteſt ee formalis ratio tendēdi in hoc deus eſt trinus ⁊ vnus. ¶ Preterea. in primo cui articuli ſūt reuelati ſufficit fides acquiſita vt firmiter credat eis. ſicut in Paulo igitur in alīs poſteriozibus ſufficit fides acquiſita vt firmiter credant talia credēda. conſequētia ꝓbatur. quia ſm Aug. ſuper illud pſal. Suſcipiant modo. p. p. ⁊. c. iuſticiā. inferiozes illuminant per ſuperiozes ⁊ nō magis illuminant q̄ ſuperiozes illuminātes ipos. ꝓbatio añcedētis. Ex puris naturalibus includēdo habitum acquiſitum poteſt aliquis aſſentire omnibus aſſertis ⁊ reuelatis ab aliq̄. quia ex puris naturalibus aſſentire pōt illum eſſe veracē qui talia aſſerit ⁊ reuelat. ſed ex puris naturalibus credit hō ⁊ aſſentit q̄ deus eſt verax magis q̄ hoies ⁊ hoc ſcire ⁊ aſſentire potuit Paul⁹. igitur fide acquiſita ex puris naturalibus poteſt aſſentire omibus reuelatis a deo ⁊ per conſequēs q̄libet alius. igitur preter fidem acquiſitaz nō requirit neceſſario ꝓpter aſſentire aliqua alia fides.

¶ Preterea. q̄ ſufficiat fides acquiſita cum alīs naturalibus ꝓbo. q̄uis enim aliqua ſcientia ꝓpter ſui difficultatem vt Geometria vel alia: nō poſſit ſciri ab iſto homine ꝓpria inuentōe ⁊ in ſuo lumine naturali. tamen poſtq̄ eſt inuenta ⁊ ordinate tradita poteſt hō iſte ex puris naturalibus naturaliter acquirere ⁊ ſcire eam. igitur eodem modo q̄uis nemo naturali lumine intellectus poſſit ꝓpa inquiſitione venire ad noticiam huius. deus eſt trinus ⁊ vnus. tamen poſtq̄ eſt reuelatuz alicui: poteſt alius ⁊ ille cui reuelatum eſt etiam firmiter aſſentire illi ⁊ adherere fide acquiſita. ¶ Preterea. fides infuſa ſi ponit eſt certa: q̄ acquiſita. alʒ fruſtra poneret. ſed q̄ ſit min⁹ certa: ꝓbo quia ꝓcluſio eſt minus certa q̄ principium. exquo tota certitudo eius eſt a certitudine ꝓncipij. ſed huic. deū ee trinū et vnū. aſſentio fide infuſa. ſi ponitur. quia hoc reuelatū eſt a deo. ſed hoc eſſe reuelatum credo. quia Johānes vel alius apoſtolus dixit hoc ſibi ee reuelatum. ſed ſi audiſſem eum aſſerentez hoc ſibi eſſe reuelatū credidiſſem ſibi fide acquiſita: credendo. ſ. ipſum eſſe veracem ⁊ nihil falſiz velle aſſerere. igitur ⁊ mō credo fide acq̄ſita ex auditu ſcripturaz

vel lectione: esse reuelatuz apostolo. deū
ee trinū ⁊ vnū. igitur tota firmitas quā
ponis hoc modo in fide infusa: est a fi-
de acquisita. ergo nō videtur ponenda
fides infusa modo supza posito.

Aliter potest poni

fides ifusa in nobis sic credibilia pñt ac-
cipi ⁊ cognosci a nobis naturaliʒ in quo
libet genere credibiliū in cōceptibus ge-
nera. lib' entis ⁊ veri ⁊ sic de alijs. pos-
sumus enim hanc. deus est trinus ⁊ vn'
cognoscere in terminis suis generalr co-
gnoscendo deum sub cōceptu generali.
⁊ sílr trinū. ⁊ sic de alijs termis. sed hāc:
deus est trinus ⁊ vnus in psonis ⁊ vnus
in essentia. nunq̄ cognoscimus euidēter
nec est nobis euidens ex termis: nisi ter-
mini eius apprehendant a nobis in par-
ticulari sub ꝓpzijs rōnibus. licet igitur
isti termini apprehendant in vniuersali
a nobis. vt tamē sic apprehensi nō sunt
termini ꝓpositōnis immediate simplr
p̄me sed mediate. Jdeo he ꝓpositōnes:
deus est trinus ⁊ vnus. filius dei ē incar
natus ⁊ hi'. ꝓpter oēm cognitionē quā
naturalr possumus habere ex terminis
illarū in vniuersali: adhuc remanēt no-
bis neutre. ita q̄ nō possumus naturaliʒ
scire eas esse veras nec falsas. sed si pos-
semus concipere terminos in particula-
ri. ꝑmo mouerēt intellectū ad simplicez
apprehensionē sui sub ꝓpzijs ratōnibus
coz. 2° ad compositionē terminoz i ꝓ-
positione imediata vera. cum igit de fa,
cto hic in via nō moueāt intellectū no-
strum. sic in particulari ⁊ sub ꝓpzijs rō
nibus. per ꝑs nō habemus assensū eis
tanq̄ ꝓpōnibus imediatis ex euidentia
terminoz: quē tamē assensū nati essent
termini apprehensi causare in intellectu
sed habemus vnū assensū aliū imperfe-
ctum respectu illius ⁊ incluſū in illo sic
imperfectū in perfecto. et ideo ille assen-
sus imperfectioz potest causari in nobis
per aliquid supplens causalitatē termi-
noz imperfecte cognitoruz. sicut ex fre-
quētia actuū cognoscēdi terminos illos
cognitione imperfecta: causaret in nobis
habitus causans assensū ꝓpositionibus
complexis ex illis termis sic imperfecte
cognitis. sed quia nihil mouet intellectū
nostrū naturaliter ad casandū assensuz
intellectus istis credibilibus: ideo deus
supplet vicem obiecti. vt sicut ex frequē
tia actuū cognitōnis imperfecte termio
rum in articulis generat in nobis assen-
sus imperfectus credibilibus: si tamē ter
mini mouerēt imperfecte ad h' assensū
causandū. sic deus infundit nobis habi
tum fidei inclinantē intellectū nostrum
in assensum articuloz. ita q̄ fides respi
ciat ipm deū de quo formant articuli q̄
bus sicut obiectis secūdarijs assentimuſ
per habitū. sed ille assensus nō est ex cui
dentia terminoz. quia omia credibilia
vel sūt necessaria simplr. sicut deū ee tri
nū ⁊ vnū. ⁊ omia alia que respiciūt deū
intrinsece. vel sunt contingētia: vt illa q̄
respiciunt extrinseca cuiusmodi est icar
natio filij. resurrectio mortuoruz: ⁊ hi'.
que dependēt a voluntate diuina. que
contingēter ordinauit illa ab eterno: q̄
uis sint necessaria ex presuppositōne di-
uine volūtatis. s. si ordinauit ea fieri. et
tunc necessitas illoz est conditōnata. et
taliū credibiliū siue necessarioz simplr
siue contingentiū. necessitas vel contin-
gentia. vel ipamet credibilia nō sunt no
bis nota intuitiue. sicut nata essent vide
ri. Jdeo assensus quē causat in nobis fi-
des infusa a deo nō est ita perfect' sicut
erit quādo videbimus eū sicut est. s. deū
sed est imperfectus. Et iste modus ponē
di fidez infusā nō innitit alteri sicut pre-
cedens modus. s. q̄ ideo assentio huic:
deus est trinus ⁊ vnus. quia prius assen
tio deo reuelanti hanc veritatē. ⁊ sic re-
spicit deū vt causantē assensū. nō aūt vt
obiectuz habitus. sed fides respicit deū
sicut primū obiectū. de quo sicut de ob-
iecto primo continēte hi' veritates for-

mamus hi veritates complexas. deus est trinus ⁊ vnus. nec credo hoc eē verū quia prius credo hōc eē reuelatū a deo. sed ille habitus imediate inclinat in artículos fidei: sicut si ex articulis cognitis imediate acquireret eo modo q̄tum ad hoc quo scientia inclinat intellectum in cognoscibilia. nec cognoscibilia sūt presentia in habitu. ita q̄ repsentet ea. sed sunt p̄sentia per spēs. ⁊ tm̄ si obiectū nō eēt pns per spēs adhuc staret habitus. sicut si spēs possent eē delete stante sciētia adhuc sciētia magis inclinaret in illa obiecta que fuerūt sibi aliq̄n pntia in spēb⁹ q̄ in alia. ⁊ sic̄r si eēnt pntia: hō facilius intelligeret ⁊ concludēt pclones ex eis q̄ ex alijs obiectis quoz nunq̄ habuit habitus. sed hec credibilia licet nō sint presentia per fidez infusā. ita q̄ repsētet obiecta. sicut nec aliqs habitus facit. ſz aliunde: puta per auditū vel lectionē. inclinat tamē fides infusa in credibilia pmo sicut in sua obiecta: ita q̄ fides respiciat primā veritatē vt de qua est sicut de obiecto pmo. ⁊ tūc dissilis est fides ista ab acquisita. qz rō tendendi in aliqō credibilē fide acquisita est veritas testis asserētis illud esse verū h̄ nō sic. sed ō ipis credibilibus. s. articulis respicientib⁹ pmā veritatē in qua sūt omnes veritates hi⁹ sicut obiectū pmū. nō sicut illud a q̄ sūt causalit hi⁹ veritates reuelate fm pmaz viā. q̄uis articuli nō sint pntes vt obiecta nisi qz pus reuelati. tamē intellectus nō tendit in eos. qz pmo credit ea reuelata. iō nō respicit p formali obiecto i eis reuelari. sed ipos articulos in se. adhuc tm̄ est obscura. qz licet firmit̄ inclinet intellectū in talia vt obiecta. tm̄ nō facit ea p̄sentia ex euidentia rei nec aliqd aliud facit ea sic euidentia vel presentia. tm̄ habitus fidei inclinat in veritatē fm q̄ inclinat firmiter intellectū in talia obiecta.

Contra. quia sic dicendo sequitur q̄ fides sit potentia ⁊ nō habitus. quia illud est potētia quo sim pliciter possumus in actū. habitus est q̄ sic vel sic possumus. s. facilit̄ ⁊ expedite vel intensiue. sed fides fm hanc viaz est simplr potētia. quia nullo mō possuz assentire huic. deus est trinus ⁊ vnus: nisi per fidem. igit̄ fides est potētia ⁊ nō habitus. Preterea. tūc sequit̄ q̄ actus fidei acquisite ⁊ infuse sint alterius rōnis qz hūt pncipia alterius rōnis. nā actus fidei acquisite dependet ab intellectu et veracitate asserentis aliquid credibile. sed actus fidei infuse ab intellectu ⁊ fide infusa. igit̄ exquo pncipia saltem ptialia sunt alteri⁹ rōnis: sequit̄ q̄ actus sint alterius rōnis. Sed hoc forte pcedit. qz nō est inconueniēs multis sicut de actibus intelligendi respectu obiectoz formaliter distinctoz. Sed ad argumentū pcedens potest dici q̄ fides nō est potentia. quia potētia se tenet a pte anie. fides a pte obiecti vt ptialis causa respectu actus. iō nō est potētia aie sed causat assensū totū vt tenet vicē obiecti. Contra. ⁊ est ad pncipale. Si totus assensus sit ex habitu fidei. tūc habitis omibus q̄ concurrūt ad actū credēdi in eē p̄° sequitur necessario actus credēdi. sed posito aliquo nūc baptizato cui occurrāt fantasmata terminoz illoz simplicium. s. mortis ⁊ resurrectōnis: cum potētia tūc sit habituata habitu necessario inclinā te ⁊ obiectū sit p̄s in fantasmate sequit̄ necessario actus. s. q̄ talis assētiret huic complexo mortui resurgēt. qō falsū est. nunq̄ eni omibus istis positis pl⁹ assentiret q̄ ante nisi pus edoceret de illo articulo q̄ eēt credendus. igit̄ videt q̄ sufficiat fides acquisita ex auditu. nec aliquis experit̄ alia in tali assensu. Preterea si fides infusa pbeat talē assensum per modū nāe inclinās potentiā in actū cum termi articuloz possint apprehēdi añ oēm actū volūtatis. sequit̄ q̄ hō firmiter assentiret credēdis añ oēm actum voluntatis. qō negat Aug⁹. sup Joh̄em

omeł.26. Cetera iquit pōt homo nolēs credere aut nō nisi volens sequit etiam q̄ sine fide acquisita quia habitus pfectus nō eget alio per quod nō presentat eius obiectum. Preterea si fides infusa ponitur prebere talem assensum: cum i ipsa non sint credibilia presentia: oportet ponere aliam fidem vel habitum in quo illa credibilia contineant vt neutra 7 presentia intellectui 7 aliam fidez per quam fieret assensus in talia credibilia: cum termini eoruz 7 complexio sit neutra. 7 sic quilibet perfecte credens vt theologus haberet in se duos habitus intellectuales: vt per vnuz credibilia esset sibi p̄sentia vt neutra: 7 p alīū assētiret.

Ad quēstionem ta

men dico q̄ oportet ponere fidem infusam ꝓpter auctoritatem scripture. 7 sanctorum. sed nō pōt demōstrari fidem infusam ineſſe alicui nisi presuppositā fidē q̄ velit credere scripture 7 sanctis. sz infideli nunq̄ ostenderetur. sed sicut credo deuz esse trinū 7 vnum: ita credo me habere fidem infusam q̄ hoc credo. 7 hoc a deo vt pficiat aiaz in actu p̄mo. qz dei est perfecte pficere qñ perficit. Uñ sic qñ sanat aliquem fm corpus perfecte sanat ꝓ statu in quo est. ita etiam fm animā. 7 quia in aia est imago dei fm tres potētias q̄ deformate erant per peccatū: ideo xp̄s reformādo sicut perfecit voluntatē per charitatem: sic intellectum p fidem q̄ vis voluntas possit diligere deum clare visum ex parte obiecti. eodem mō sine charitate 7 cum charitate. ideo non solum ꝓpter actum p̄mū dat charitatem sed ꝓpter 2m: vt sit pfectior 7 intensior actus diligendi ex potentia 7 charitate q̄ ex potentia tm. sicut pz li° p° di. 17. 7 similiter de fide suo mō. quia sicut charitas facit 2m actū pfectiorem: sic fides. sed charitas vltra hoc facit acceptū actum suum 7 actum cuiuslibet alterius potētie. Unde sicut dictum fuit ibi si fieret vna voluntas perfectissima 7 non haberet caritatem. tanto plus deficeret a p̄ma perfectione in actu 2° quem posset habere fm proportionem geometricaz: propter carentiam caritatis proportionate potentie quantum excederet aliaz voluntatem inferiorem in perfectione p̄ma. perficit igitur has potentias p habitus supnaturales quodā in cē supernāli sicut nate sunt etiam perfici nāliter habitibus supnālibus. nec pono habitum fidei infuse solum ꝓpter gradū i actu. sz etiā ꝓpter assensū. quia assensus non ē totaliter a voluntate. Aliqui. n. sūt qui vellent magis assentire 7 tamē min⁹ assentiūt. Et ideo petebant apli. Domine adauge nobis fidē. 7 in quadam collecta petit augmentū eius. Oipotens. s. deus da nobis fidei spei 7 charitatis augmentum. Istud nō oporteret petere si totus assensus cēt a voluntate. nec fides excludit oēm dubitationem. sz dubitatōnem vincentē 7 trahentem in oppositū credibilis. Quautem requirat fides infusa: non solum ꝓpter intensionem actus: sz etiam ꝓpter assensum 7 certitudinem. patet qz hoc nō pōt esse a fide acquisita s. firmus assensus quia fide acquisita nl̄us credit alicui nisi quē scit posse falli 7 fallere lz credat ipsum nō velle fallere. Sed nemo pōt perfecte assentire dictis eius quez nouit posse falli 7 fallere i his que dicit. cuiusmodi est quilibet homo cui 7 non alī assentit p fidem acquisitā ꝓpter veracitatem illius. exquo igitur ita est. oportet ponere fidē infusam ꝓpter firmū assensum vt respiciat deuz ꝓ obiecto p° de quo sicut de obiecto formantur alie veritates q̄ ptinent in articulis mediatius vel immediatius fm q̄ ipsum sic vel sic respiciūt. Contra hoc vltimū sic. aut intelligis q̄ per fidem infusam assentit ds firmiter ita q̄ ñ possit nō assentire vel dubitare de eo cui assentit. aut q̄ assentit infallibiliter idest indeceptibiliter. ita q̄ non decipit in suo as-

sensu. Si ꝓmo modo. sic etiã est de fide acquisita. quia stãte fide acquisita ꝛ oũ homo assentit per eam alicui obiecto ñ potest dubitare vel nõ assentire. aliter ꝺ eodem obiecto ꝛ sub eadez ratõne eẽt fides siue adhesio ꝛ dubitatõ. ꝛ ita opposita. quod est falsũ. igitur ꝓpter firmã adhesionẽ nõ oportet ponere fidẽ infusam. Si 2° modo. i. ꝙ indeceptibiliẽ adheret ꝛ non fallitur adherendo per fidẽ infusam. potest autẽ falli per adhesionẽ fidei acquisite. Cõtra. decipi ꝛ nõ decipi nõ est a parte habitus nec a pte assensus quẽ facit: sz a parte obiecti ꝑm ꝙ obiectum cui assentit vere vel false ꝓsentatur habitui inclinanti. sed in ꝓposito vterqz habitus inclinat naturaliṫ: ꝛ per modũ nature ꝓbet assensũ. sed error i assensu est a parte obiecti sic vl sic occurrẽtis. sicut habitus ꝓncipioꝝ inclinat a parte sui naturaliṫ in verũ. ꝛ si sit deceptio: hoc est ex obiectis falso occurrentibus ꝛ ꝓsentatis intellectui. ideo nõ est certior ꝙtum ad non decipi fides infusa ꝙ acquisita. Dico tunc ꝙ fides infusa est ꝓpter actum ꝓmũ. ꝛ ꝓpter perfectionem gradus actus secundi. quem gradũ nõ posset habere intellectus cuz fide acquisita solum. ꝛ si ꝓpter aliquam certitudinem maiorem velitis dicere. solutis. argumentũ factũ ꝙ nõ.

Sed quid dices de

fide infusa ꝙ nõ possit demõstrari in eẽ cum Aug. iz. de trini. c. i. dicat. ꝙ homo fidem suã tenet firmissima scientia ꝛ certissima eamqz in se videt. quia reruz absentiũ fides est ꝓsens. ꝛ rerum que sozis sunt intus est fides. ꝛ rerũ que nõ videntur videtur fides. Respõdeo ꝙ accipiẽdo fidem ꝓpter dicit habitum generatuz inclinantẽ ad aliquid non euidens ex se tanꝙ in verũ. ꝛ hoc determinate vt assẽtit illi tanꝙ vero. sic potest aliquis scire se habere fidẽ generaliṫ loquẽdo de fide sicut potest scire se habere scientiã arguendo habitũ esse in se ex ipis actibus. sz ꝙ aliquis sciat vel scire possit se habere fidẽ certã determinate inclinantẽ in verum. ita ꝙ sciat fidem esse verã. ꝛ illud in quod inclinat esse verũ. ita ꝙ facit assentire vero. ꝛ nõ solũ inclinat in aliqd tanꝙ verũ ꝑm ꝓmũ modũ. sic nullus scire potest in hac vita: nisi reuelet sibi. ꝓbatio huius. quia nõ possuz scire me assentire vero nisi ꝓius sciam esse verũ illud cui assẽtio. scire aliquẽ articulum eẽ verũ impossibile est ꝓ statu isto de lege cõmuni. Ideo sicut credo deũ eẽ trinum ꝛ vnũ: ꝛ nõ scio nec scire possuz illud ꝓ statu isto. sic credo me habere fidẽ infusã inclinantẽ in illud sicut in verum quod est in se verũ. Ad argumentum dico ꝙ Aug⁹. loquiṫ de sciẽtia non qua fides sciṫ actu 2° sed actu ꝓmo. quia fides in ania sicut ꝛ omia que sũt in aia ꝛ ipa aia sũt ꝓsentia in memoria: ita ꝙ de illis si respectu eoꝝ posset exire in actum habẽt certã scientiam. sed ꝓ statu isto nõ põt habere actũ 2ᵐ de fide 2°° dicto supza ꝓpter rõnez tactã. ideo credo me hãe fidẽ qua assentio vero in se. sicut credo verũ eẽ illud cui assentio. rõ autẽ huius est. qz aia intelligit cũ fantasmate ꝛ taliũ nõ sunt fantasmata in se.

Ad primum princi

pale añs est falsũ. licet enĩ fides acquisita sufficiat ad assensũ ꝛ certitudinẽ act⁹ ꝓput credere opponiṫ opinari. tamẽ non est ita ꝓfecte certus sicut cuz fide infusa. nec eẽt actus ita intensus. nec sufficit in eẽ ꝓmo. quia fides acquisita nõ perficit aiam ita ꝓfecte sicut infusa. oportet igiṫ ponere vtrãqz fidez. Ad 2ᵐ dico ꝙ aliquis potest assẽtire ꝑ falsigraphũ opposito conclusionis demonstrabilis per apparentẽ syllogismũ. sed nunꝙ firmiṫ. ꝛ tunc causa adhesionis est causa apparentie syllogismi. ꝛ causa ꝓma deceptionis est defectus in forma nõ in materia. quia tũc nunꝙ staret ad aliqꝺ ꝓncipiũ

verum. sed iretur in infinitū in ꝓncipijs ¶ Sed cum dicit ꝙ heretici assentiūt falsis sine rōne. dico ꝙ nō est verū. qz nullꝰ hereticus ꝓprie loquēdo excludēdo simpliciter infideles: est qui ñ reputet se xp̄ianū. ⁊ omīs talis errat male intelligēdo aliquā auctoritatē scripture. ⁊ ex illo falso intellectu cōcludit conclusionē falsaz cui ꝓtinaciter adheret. sicut si aliqs male intelligendo illud Apli ¶ Qui infirmꝰ est olus manducet. ex hoc inferret anathema esse omnē infirmū aliud mandu cantē ꝙ olus. nihil eēt ad intellectū apli quia nō loquit de infirmitate corporali sed spūali in fide ¶ Ad aliud cōcedo ꝙ fides nō corrumpit in nobis effective: sz demeritorie. ⁊ cum dicis. igit ꝓ maximū demeritū. Dico ꝙ nō. sz per illud qō ex rōne sua opponit fidei. cuiusmodi est infidelitas siue error circa credibilia ¶ Ad aliud concedo ꝙ fides infusa est pfectior habitus simplr quocūqꝫ habitu acquisito. eo ꝙ rōne sue pfectionis nō potest causari nisi a deo in rōe cause ut causat obiectū. vel per aliū modū supplēdo vicem obiecti qō nō est pfecte plens in rōne obiecti respectu fidei. Et cū dicis. igit actus credendi est simplr pfectior ꝙ actꝰ intelligēdi elicitus ab habitu naturali ꝓfecto ꝓmor ꝓncipior. Dico ꝙ est loqui de actibus istis in se. ⁊ sic actus credendi est pfectior. qz a pfectiori ꝓncipio elicit. ⁊ in pfectius obiectū tendit. ⁊ est loqui de eis fm ꝙ plus vel minus attingūt obiectū in qō tendūt q̄tum ad intelligibilitatē obiecti. ⁊ sic dico ꝙ actus intelligēdi est pfectior. qz eius obiectū nō tm excedit ipm in intelligibilitate nō intellecta q̄tum deus excedit actū credēdi in intelligibilitate nō intellecta per actuz fidei. Exm oculus aquile videt solem. oculus meus videt candelā. tunc simplr loquēdo visio aquile est pfectior. quia pfectior ⁊ acutiori potētia est elicita. sed loqn̄do de actu fm ꝓportionē ad obiectū est ecōuerso. quia visio mea magis attingit ad totam visionē cādele: q̄ visio aquile ad totā visionē solis in se. ⁊ ita fm proportionē geometricā visio mea ē pfectior. fm aūt arismetricā visio aquile.

Sic qūritur. si fides. Circa istam. 24. di. in qua mgr agit de fide q̄tum ad eius obiectū ⁊ nāz. qrit vnū. Utrū. s. de credibilibus revelatis possit aliquis hīe simul scientiā ⁊ fidem loquendo de scia vt accipit pro omni noticia certa accepta ex euidentia rei. ꝙ sic. Jo. 20. Quia vidisti me Thoma credidisti. Thomas simul habuit ō christo certā noticiā intuitiuā ⁊ tamē fidem. g̃ simul rē. ¶ Preterea. Petrus et Johānes viderūt xp̄m crucifigi. sed vn̄ articulus est de xp̄o hoie crucifixo. igit simul habuerūt noticiā intuitiuā. quia ille homo crucifixus est: ⁊ fidem. qz non est dicendū eos fuisse extra fidem vl cognitionē fidei: quia hoc viderūt. igit stat simul de eodē scia ⁊ fides. ¶ Preterea. ad eandē conclusionē probandā pōt aliquis habere demonstrationē ⁊ syllogismū dyaleticum. quia diuersa pñt eē media ad eandē conclusionē ꝓbandā et sil. igitur de eodē potest esse scientia ⁊ opio quia quādo causa aliquor sūt compossibiles in eodem: videtur etiā ꝙ ipi effectus sint compossibiles. igit scia ⁊ fides pñt eē simul de eodē. quia minus repugnant q̄ scia ⁊ op. ¶ Preterea. i. ad Cor. 12. distinguit Apls dona collata membris christi. ⁊ distinguit scientiā cōtra fidem. dicens. alij datur sciētia. alij fides. sed scientia vt ibi distinguit contra fidē est theologia ⁊ sciētia scripture sacre. igitur habens theologiā habet scientiā vt distinguit contra fidem. sed hꝰ scientia non destruit fidem sed nutrit. roborat. ⁊ defendit. Unde Aug. 14. de trini. c. i. allegans verbū Apostoli supra dictum ⁊ loquens de theologia. dicit. Hanc scie

tribuo illud q̄ fides saluberrima gignit. nutritur: defenditur ⁊ roborat. igitur scientia theologie vt distinguitur cōtra fidem simul stat cum fide. ⁊ est de eisdē de quibus fides. igit de credibilibus reuelatis simul stant scia ⁊ fides. ¶ Preterea. sicut se habet lumē naturale ad obiectum sibi ꝓportionatū cognoscibile in illo lumine: sic lumen supernaturale ad obiectum sibi ꝓportionatū cognoscibile in illo lumine. sed intellectus noster in lumine naturali potest habere scientiaz de cognoscibilibus ꝓportionatis illi lumini. igitur ⁊ intellectus in lumine supnaturali cuiusmōi est lumē fidei potest habere scientiā de cognoscibilibus in illo lumine. ⁊ certum est q̄ de credibilib⁹ est fides. igit simul ꝑt hō hīe fidē ⁊ sciaz de credibilib⁹: alr lumē nāle eēt vtuosi⁹ q̄ lumē supnāle. ¶ Preterea. null⁹ est cui nō sit magis notū q̄ deus nō potest falli nec fallere. q̄ q̄ homo in lumine naturali nō possit decipi in iudicādo de aliq̄ cognoscibili. sed aliquis in solo lumine naturali potest habere iudiciū certum: quod sufficit ad scientiā de aliqua conclusione geometrica. igit potest aliquis habere iudiciū certū in lumine supernaturali de aliquibus credibilibus. quod quidē iudiciū sufficit ad scientiā. cū certius sit deū nō posse falli nec fallere: quī confert lumē supernaturale: q̄ sit de lumine naturali. ¶ Sed constat q̄ de credibilibus habet quis fidē igit simul de eodem potest eē fides ⁊ scientia. ¶ Preterea. ꝑma ꝓncipia sūt imediata ⁊ necessaria ⁊ nota ex euidētia terminoz apprehensoz. sed in credibilibus sunt aliqua ꝓncipia simpliciter ꝑma ⁊ immediata. aut nihil esset creditum. si enī in credibilibus procederet in infinitū: nō eēt dare aliquod primū credibile. ⁊ in essentialiter ordinatis vbi non est dare primum nec aliquod posteriozū. 2° metha. igitur est aliquod primū credibile vel aliqua. ⁊ p consequens necessaria. aut nullū posteriozū esset necessariū cum igitur prima sint nota ex euidentia terminoz apprehensozum. ⁊ ex principijs sic nobis possit haberi scientia deducendo ex illis cōclusiones. igit ex credibilibus potest haberi scientia ⁊ fides constat. ¶ Sed dices q̄ aliqua credibilia sunt simpliciter prima. sicut deum esse trinum ⁊ vnum. sed tamen hoc non est cognitum ex euidentia terminozum apprehensozum. quia non possumus tales terminos apprehēdere. ¶ Contra. nisi termini apprehenderentur nunquā formaremus hanc complexionem. deus est trinus ⁊ vnus. ⁊ per consequens de complexo nō haberem⁹ fidem. quod falsum est. igitur stat ratio. ¶ Contra. 2° ad Cor. 5°. Per fidem enim ambulamus non per speciem glo. mō p fidem tantum illuminamur. si tantum per fidem. igitur non habemus nec habere possumus in via simul scientiam ⁊ fidem de credibilibus reuelatis. ¶ Preterea. omnis cognitio vel conclusio que potest deduci ex credibilibus reuelatis est obscura ⁊ enigmatica de cōmuni lege. igitur talis cognitio de tali conclusione non attingit ad illam cognitionem perfectam que est de re ex euidentia rei. cuiusmodi est cognitio scientialis. igitur cognitio illa ⁊ scia non stant simul.

Questio ista inclu

dit duos articulos. vnum an de credibilibus reuelatis possit esse scientia. et dico reuelata ad differentiam illozum credibiliuz quibus credo ex testimonio alicuius non reuelantis aliquod supernaturale. sicut credo Romam esse. ⁊ huiusmodi. ¶ Secundū an de illis possit esse simul scientia ⁊ fides. Loquendo de credibilibus in se. vtrum de eis sit scientia vel esse possit non disputo. ¶ Sed de eis in comparatione ad finem. vtrum scilicet simul cum fide possit de eis esse scientia. Sic intelligendo quasi dicitur ad eam. q̄ ꝑ si cum fide possit scientia es-

se de credibilibus: non tñ sb̄alternans: sed subalternata tñ. ⁊ p̄mo narro aliq̄ postea formabo rationē. Scia subalternans habet p̄ncipia imediata: ⁊ prima que nō habēt resolui nisi in termios sim plices notos ex euidētia rei in se. ⁊ ideo p̄ncipia sūt nota ꝑpter quid ex termis per se notis ex euidentia rei. Scientia aūt subalternata nō habet p̄ncipia im mediata ⁊ p̄ma resolubilia imediate in terminos simplices notos ex euidentia rei. ⁊ ideo nō sunt nota ꝑpter quid i sci entia illa. sed in subalternante in q̄ sunt cōclusiones demōstrate. ⁊ ideo scia sub alternata accipit p̄incipia sua a scientia subalternante. ⁊ supponit ea esse vera ⁊ sunt nota sibi nō ꝑpter q̄d. Scia p̄mo mō nō stat cum fide. ēlem habent beati de credibilibus q̄ nos credimus: ⁊ ideo nō hñt fidē sz visionē ⁊ cognoscunt pro pter quid. sed scia subalternata scie btō rū bene pōt esse cum fide. Ad hoc ar guitur sic. ⁊ rōnes sūt aliquantulū tedi ose in forma. Scia subalternata fm q̄ subalternata ⁊ sub ꝑpria ratōe qua sb̄ alternata est scia. sed inquantū sb̄alter nata supponit p̄ncipia sua ⁊ accipit ea a scia subalternante. ⁊ iō nō habet p̄ncip nota sibi ex euideuria rei ⁊ ꝑpter quio. igit̄ potest stare vera ratio sci sb̄alina te q̄uis supponat sua p̄ncipia. igit̄ theo logia pōt esse ⁊ est vera scia. quāuis ipa credibilia q̄ sūt p̄incipia eiuſ sint suppo sita ⁊ nō nota ex euidentia rei ⁊ ꝑpter quid in ipa. igit̄ stat theologia vt scia sb̄ alternata sub ꝑpria ratōe talis scie cū fide de eisdem. Preterea pspectia inq̄ tū pspectiua ⁊ sb̄ ꝑpria rōe sua est scia. igit̄ pspectiuus inquātū pspectiu⁹ redu plicando illud quo formalit denoiatur est sciens denoiatiue a scia perspectiua: sed aliquis pōt esse pspectiuus circūscp ta geometria. exquo. n. sūt habitus dis tincti nō sūt necessario ꝓnexi in eodē igi tur aliq̄s pōt habere pspectiuā nō habē do geometriā. ⁊ tñ p̄ncipia perspectiue nō sunt nota in ipsa ꝑpter quid. sed in geometria a qua illa accipit ⁊ supponit ex illis tñ suppositis ⁊ creditis deducit conclusiones ⁊ generat in eo scia pclusi onum igitur eodē modo pōt aliquis ha bere theologiā q̄uis supponat p̄incipia sua ⁊ accipiat ea a scia beatoꝝ. ⁊ non sint nota in ea ex euidentia terminoꝝ ꝑpter quid: sed credita ⁊ suppositā tñ. ⁊ nota. q2 nō ꝑpter q̄d pñt tñ ex eis de duci pclusiones ex q̄bus habet scia sb̄al ternata que nunq̄ est nisi in viatore. igr̄ simul stant fides ⁊ scia de eisdem. Pre terea pbs. 6° eth. c. x. dicit sic. Cum eni aliqualit̄ ognita ⁊ credita sūt ipa p̄inci pia ꝛc̄. sufficit igit̄ fm pbm habē aliquā cognitionē de p̄ncipijs ad hoc q̄ aliquis sciat ⁊ sciam acquirat deducendo pclu siones ex ipsis. Et ꝓmenta. vult q̄ ad scientiam habēdam sufficit inductio q̄ est singularibus ad vniuersale. ⁊ ꝓgnitl sic p̄ncipijs vlibus ex inductione ex ne cessitate sequitur scia. ⁊ dicit q̄ hec scia sic habita est alterius modi a scientia q̄ habetur per sylogismum ⁊ demonstra tionem. sufficit. n. ad sciam habendam q̄ p̄ncipia sint aliqualiter nota vt. s. sint credita ⁊ suppositā ⁊ accepta a superio ri scia in qua sunt nota ꝑpter quid. igit̄ theologia est scia. ⁊ in viatore est simul cū fide ō credibilibus reuelatis.

Contra illam opi.

⁊ p̄mo ꝯ opinantē. nam in 2ª 2ᵉ. vbi q̄ rit hoc ex intentōe: dicit q̄ fides ⁊ scia nō stant sil. sz theologia sī inq̄tū subalter nata scie beatoꝝ sit vera scia ⁊ vt sb̄al ternata nō sit nisi in viatore. tūc sciētia sub ꝑpria ratione scie subalternate stat cum fide in viatore ⁊ de eisdem. s. credi tis nec potest soluere ꝓtradictionez istaz nisi in 2ª 2ᵉ velit dicere q̄ loquitur ō sci entia subalternante non subalternata Preterea ꝯ opi. In se. Scia nō dependet essentialiter ab aliquo sicut causatum a causa nō. n. loquoꝝ dependentiam actꝰ

ad ſbiectum .niſi ab eo quod eſt cauſa illius eſſentialiter. ſed notitia beati quā habet de deo trino ⁊ vno euidenter viſo ex euidentia terminoꝝ. non eſt eēntialiter cauſa noſtre theologie. quia ſcientia nō dependet eſſentialiter niſi ex potētia ⁊ obiecto in ſe vel in ſpecie ſua. ſz ſcientia illa beati nō eſt obiectum ſcientie mee. ita vt cognita notitia eius. cognoſcam deum trinum ⁊ vnū nec eſt potentia anime nec ſpecies obiecti :nec aliq̄d mei qō poſſit eē cauſa ſcientie mee i aliquo genere cauſe efficientis maxime ſic modo loquimur. igit habitus in me in nullo dependet ſic a cauſa eēntialiter :a viſione beatoꝝ nec ſequit :q̄ ſi ſcientia beatoꝝ ſit de creditis a nobis q̄ in nobis ſit ſcientia cum fide. immo eſſet ſile ſi dicerem i me eſſe geometriam quia i Joanne. quia ego credo Joānem habere ſcientiam geometrie. Preterea ois ſciens ſcientiam ſbalternatam que ē de intelligibilibus pōt ſcire ⁊ ſubalternantem. quia pncipia ſbalternantis ſūt pora. ⁊ in intelligibilibus illa que ſūt prioꝝ ſimpliciť ſūt prioza nobis. licet in ſenſibilibus non ſint eadem prioza ſimpliciter ⁊ prioza nobis. quia ſenſibilia poſteriora ſūt nobis magis nota. ſz hec ſcientia ſi eſt ſcientia eſt de intelligibilibus vt diſtinguit contra ſenſibilia. quia ō ſē ſibilibus nō eſt ſcientia nec demonſtratio. ex 7° metha. Si ergo hec ſciētia poteſt ſimul ſtare cum fide: ſequit q̄ aliq̄s pōt ſcire ſcientiam ſbalternātem cum fide. ⁊ ita pōt eſſe cōpbenſor ratōe ſcīē tie. ⁊ viator ſimul ratōe fidei ſil ſtantis.

Alia eſt opi. Sanct.

quolibet. 8. q. 9. ſed tamē hic plura quā ibi q̄tum ad aliquid. ſ. de lumine i quo eſt ſcia. dicit. n. q̄ eſt tripler lumē. vnuz ſufficiens ad apertam viſionē habēdaz de his que nūc credimus ſcz lumē glie i quo credita a nobis clare videntur cognitione intuitiua ⁊ ꝓpter quid. Aliud eſt lumen quod requirit ad credendum articulis fidei. ⁊ aliud eſt lumen mediū clariꝰ lumine fidei :⁊ infra lumē glie. quod eſt ad hoc q̄ credibilia de quibus habemus fidem intelligant ⁊ ō ipſis habeatur ſcientia. ⁊ licet cognitiones extreme in ꝓpꝛijs luminibus ſcz cognitio fidei: ⁊ aperta viſio in lumine glozie non ſtent ſimul tñ cognitio media que ē ſciētia in lumine medio ſtat cum cognitōne fidei. quia extremum ⁊ mediū minꝰ repugnant q̄ extrema inter ſe. Exempluz ſi de aliqua eclipſi iaz ſtante dicat aliq̄s nō videnti lunam q̄ iam luna eclipſat. ille ſi preſumat de veritate dicentis credit q̄ nec vidit p̄oculis nec intelligit .qz p curſum motuum celeſtium non ſcit q̄ in tali inſtanti de neceſſitate debeat lūa eclipſari .ille vō qui hoc nouit illo modo intelligit lunam eclipſari :ſciendo eē aliquaz eclipſim in ſingulari vago. ⁊ ita in vniuerſali non aūt in ſingulari ſignato niſi videat illam p̄ oculis eam ꝓticulariter apprehendendo. ille vero q̄ vidz eam certiſſimum intellectum habet de hac eclipſi vt eſt ꝓticulariter ſignata. de qua in ꝓticulari ſignato aſtrologus nō videns eaz nō habet niſi fidem ſiue opinionem. quanq̄ de ipſa in ꝓticulari vago ⁊ in vniuerſali ſcientiam habeat ⁊ talis ſcientia ⁊ fides ſiue opinio de ꝓticulari ſignato ſimul ſtant abſq̄ cozpozali viſione in ꝓticulari ſignato. ſed cum eſt talis viſio de ꝓticulari ſignato euacuat de eodem fides vel opi. precedens. ita q̄ nunquā euacuatur opi. quouſz veniat viſio q̄tumcunq̄ fozmet cognitio i vniuerſali ⁊ particulari vago p demonſtrationem. ita per omnia eſt in propoſito. fides noſtra eſt de ꝓticularibus vagis. quia de ꝓticularibus indeterminatiſ nobis in hac vita :vt q̄ aliquis vnus hō ē chriſtus. aliqua vna femina eſt Maria aliqua vna natura eſt deitas ſed nihil ⁊ terminatum in re vel in nobis fide percipimus. ſed hoc in viſione expectamuſ

ꝛ de illo signato quod tūc videbimus ē ꝓpꝛie fides quod modo nō cognoscim⁹ nisi indeterminate. ꝛ in hoc consistit enigma fidei. patet igitur ꝑm eum ꝙ visio excludit fidem sed sciētia non. ꝛ hec scia de credibilibus habetur in lumīe medio inter lumē gloꝛie ꝛ lumē fidei. Confirmatur ꝙ Augustī. 14. de trī. c. i. q̄ sciēntia inquit non pollent plurimi fideles q̄ quis polleant ipa fide ꝛ post. aliud. n. est scire tm̄modo quid homo credere debꝫ ꝓpter vitam eternam adipiscendam.

Aliud est scire quemadmodum hocipsum ꝛ pῡs opituletur. ꝛ contra impios defendatur quā ꝓpꝛio appellare vocabulo sciētiam videtur ꝛ po⁹. hec ille. hec igitur sciētia que stat cum fide sicut ē cognitio clarioꝛ q̄ cognitio fidei. ita est in clarioꝛi lumine q̄ sit lumen fidei. aliter nisi esset clarius lumen qui plus habēt de fide plus haberet de hac noticia.

Preterea. Augustī. sup illud Jo. i. vita erat lux hominum. dicit erat Joannes de illis montibus de quibus scꝛm est suscipiant modo. p. pp⁹. ꝛ. c. iusticiam. ꝑ pacem intelligit sapientiam qua maioꝛes illuminantur. appellat iusticiam: qua minoꝛes fidem. vult enīz ibi ꝙ maioꝛes in ecclesia habeant sciēntiam cum fide: minoꝛes fidem tātum. Ulterius dicit ꝙ lumen maius in quo credibilia intelliguntur ꝛ in quo scientia habetur de illis non inest homini nisi cum fide p̄ suppolita. nec illa scientia credibilium pōt haberi nō ꝑsuppolita fide.

Contra hec primo

contra opinantem. namvbi facit sermonem de illo lumine scīz in summa. vult ꝙ maiozes habeant scientiam vt fides defendatur contra hereticos. ꝛ pῡs minozibus exponatur. aliter nisi essent aliqui qui talia facerent ꝛ scirent. cito deficeret fides simplicium ꝛ caderent in crozem. ꝛ vult ꝙ iste sit ozdo acquirendi noticiam credibiliū. scꝫ ꝙ homo ꝓmo debet inuestigare sensum littere in scriptura 2° hoc habito ex sensu littere conclusiones explicitas deducere 3° studere debet vt ipa credita itelligat ꝛ ibi vlt expꝛesse ꝙ ꝓpter istud tertium scꝫ vt credita intelligantur non requiritur ali quod lumen aliud a fide: ꝛ ego tunc infero ꝙ multo minus ꝓpter ꝓimum ꝛ secūdum. quia ad intelligendum sēsum littere ꝛ ꝓclusiones ex illo deducere ꝛ explicare potest homo attigere ꝑ pspicacitatem naturalis ingenī. hoc enim possꝫ iudeus facere de epistolis Pauli sic ego possem. ꝛ si ego credo dictis Pauli. ꝛ ipse nō. in hoc habeo firmiozem adhesionem ipi conclusioni q̄ ipe. quia ego credo sensui littere. ꝛ ipe nō sed opinatur: ꝛ ipe elicit conclusionem opinatam: sic ego creditam. igitur si ꝓpter tertium scꝫ vt credita intelligantur non requirit aliquod speciale lumen vltra lumen fidei. nec ꝓpter noticiam littere ꝛ ꝓclusionum explicandarum ex illo sensu requiritur aliquod tale lumen. ꝛ ita nullo modo requiritur necessario tale lumē.

Contra ꝓclusionem in se. ipe dicit ꝙ ista duo lumina simul stant. ꝛ illud lumen in quo habetur scientia intuitiue lumini fidei hoc videtur falsum ꝙ stent simul. quia lumen illud nō facit cognitionem intuitiuam de credibilibus: sed sciēntiam abstractiuam. ꝛ hoc tota sciēntia geometrie posset ab aliquo haberi simul cum fide. pono enim ꝙ aliquis sciens geometriam expꝛimat alicui ignoranti conclusiones geometrie scꝫ ꝙ omnis triangulus habet ꝛc. ille ꝓesumens de scientia ꝛ veritate expꝛimentis credit ei. habet igitur fidem ꝙ triangulus habet ꝛc. Ponatur vltra ꝙ ille sciens geometriam doceat eum cognitione abstractiua conclusiones quas ꝓius credidit tunc ille simul habebit scientiam abstractinam de ꝓclusionibus geometrie ꝛ fidem si verum dicit ꝙ cognitio abstrac-

tiua non euacuat fidem. Preterea scientia ⁊ opi. non simul stant de eodem. igitur nec fides ⁊ scientia. Respondēt q̄ opinionis ad scientiam est duplex differentia. p̄ma. quia scientia dicit certitudinem ⁊ opi. fortitudinem. Alia q̄ sciētia habet euidentiam ex parte rei. opi. autē non. sed fides sicut scientia habet firmā adhesionem ⁊ certitudinem. ideo fides minus repugnat scientie. ideo possunt simul stare nō autem opi. ⁊ scientia.

Contra. quelibet duo extrema p̄dictōis de eodem sunt incōpossibilia eque inter se. sed certitudo ⁊ nō certitudo de eodez sūt talia extrema. igitur sūt incompossibilia. ⁊ per ꝓñs opi. que habet nō certitudinem ⁊ scientia que habet certitudinem. cum igitur scientia habeat euidentiam ex parte rei ⁊ fides nō euidentiam cum euidentia ⁊ nō euidentia de eodem ꝓtradicant: nō stabūt simul fides ⁊ scia de eodem. Contra hoc ctiā q̄ dicit: q̄ scientia non potest p̄cedere fidem. ſz necessario sequitur arguo sic. Aut hoc est ꝓpter formalem repugnantiam illoꝝ habituū inter se. ſ. q̄ fides non posset in esse post scientiam habitam. Aut hoc est ꝓpter formalē repugnantiam obiectorum. p̄mū non potest dari. quia si sic tunc scia non posset inesse post fidez. cuius oppositum ponis. cum igitur poās istos habitos cōpossibiles videtur q̄ scientia possit p̄cedere fidem. ⁊ causare assensum fidei sicut sequi. si hoc ponis ꝓpter formalem repugnantiā obiectorum hoc est ꝓpositum. quia obiecta eque distinguuntur fm formales ratōnes post fidem positam sic ante. Nec valet dicere q̄ sunt simul sicut cōtraria in medio vt colores ex remi in ruboze sic vna cognitio mixta ⁊ media ex scientia ⁊ fide. tūc enim illa cognitio nec esset fidei nec scientie. sicut ruboz nec ē albedo nec nigredo. Preterea. q̄ illud lumen carē lumine fidei non imitatur in suo effectu: ſz in causando scientiam lumini fidei siue ipsi fidei. dicit Augustī. sup Jo. omeł. 26. Cetera autez potest homo nolens credere autem non nisi volens. tūc sic. Illud quod ex propria ratōne sui nō dependet essentialiter a voluntate non dependet essentialiter ab aliquo essentialiter dependente a voluntate. ista est plana de se. sed scientia saltem speculatiua in quocunq; lumine habetur non dependet essentialiter a voluntate. sed precedit voluntatem sicut prius posterius sicut intelligere velle naturali ordine. igitur nec ab eo quod essentialiter dependet a voluntate cuiusmodi est fides. igitur cognitio faciens scientiam non dependet essentialiter a fide in quocunq; lumine habeatur. nisi dicas illam haberi in solo lumine fidei cuius oppositum dicis. sed in alio. Preterea comparādo illud lumen ad scientiam. arguo q̄ non sufficit ad causandam scientiam in homine. quia impossibile est intelligere aliquam conclusionem mediatam nisi prius natura saltem: intelligantur aliq̄ principia immediata ex quibus illa concluditur. quia tota euidentia conclusionis dependet essentialiter a principijs ſz p̄ncipia imediata non possunt intelligi nisi prius apprehendant termini: vt sūt termini p̄ncipiorum imediatorum. igitur illud lumen quod non facit apprehendere terminos p̄ncipiorum imediatorum fm q̄ huiusmodi. non facit nec facere potest intelligi principia imediata nec per consequens conclusionez que sequit ex illis principijs intellectis. sed lumen istud quod ponis non facit concipere vel apprehendere terminos huiusmodi. deus est trinus ⁊ vnus vt sūt termini propositionis immediate. sed tantum in generali ⁊ in distincte cuius probatio est. quia nullum conceptum habeo in aliquo lumie de deo trino ⁊ vno quez non posit habere hereticus. ⁊ simpliciter infidelis. Quod patet ex hoc. quia per eundem conceptum quem ita

ego affirmo de istis terminis ⁊ de cōclusione facta: ipe hereticus negat. sed certū est q̄ hereticus nō h3 conceptū terminorum distincte sub ꝓpr̄ijs rōnibus. igit nec ego habeo. sed talis apprehēsio terminorum p̄incipioꝝ requirit ad hoc q̄ pclo sequēs sciat. igit tale lumē nō sufficit ad sciam. ¶ Preterea. ad hoc arguo sic. si lumē istud causaret apprehensionē terminorū p̄incipiorū sub ꝓpr̄ijs rōnibus: tunc ipa p̄incipia essent certissima. non solū ex adhesiōe per fidē: sed etiā ex euidentia terminoꝝ abstractiue apprehensoꝝ sub ꝓpr̄ijs rōnibus. ⁊ per ꝑs pclo sequēs esset euidentissima. ⁊ ita theologia eēt certissima scientia ex euidētia terminoꝝ. ⁊ eēt certior alijs sciētijs abstractiuis. exquo eni termi apprehendūt sb ꝓpr̄ijs rōnibus ⁊ in ipsis est tota necessitas ⁊ certitudo p̄incipioꝝ ⁊ pclusionum theologia esset certissima scia ex euidentia obiecti quod ipe negat. ¶ Preterea alij arguunt cōtra eum querētes q̄d sit tale lumē. ⁊ respondens dicit q̄ est quid spūale sicut charitas. iō nō pōt ostendi sed illi percipiūt hoc lumē qui recipiūt. ¶ Contra. charitas pōt ostendi ⁊ actu interiori quo inuenit hō se ꝓmptū ad diligendū deū. ⁊ exteriori quo feruet in actibus extrinsecis ꝑ aliquo dilecto. sicut aliqua scia ostendit actu interiori intelligendo: ⁊ exteriori in bene docendo. ſz tales qui habent hoc lumē fm eos nō melius docent nec firmius adherent in mēte credibilibus ꝓpter lumē istud q̄ alij simplices nō habētes hm lumē. ſz frequēter minus. igit nō debet poni. ¶ Preterea. cōtra hoc est ꝓbs 2° posteri. ꝑ Platonē: qui ponebat omnē sciam in nobis a p̄ncipio. sed q̄ eēt quasi obruta ꝓpter impedimenta aliqua. dicit eni ꝓbs. hoc est incōueniens. ſ. habere taz nobiles habitus ⁊ tamē latere nos. igit est incōueniens ponere tale lumē ⁊ tamē latē nos naz habentē fidē nō latet se habere fidē aliqualr. quin. ſ. sciat se hr̄e habitū quo credit in generali. Q̄ autē ille habit⁹ inclinet ipm in vez simplr hoc credit. cuz igitur habitus iste sit manifestioz ⁊ clarioz. ſ. lumē q̄ ponis nō lateret habentem quin sciret se illud habere. ⁊ posset illud ostendere actu extrinseco. ¶ Preterea quero quādo lumē hoc infundit. si in baptismo cū fide tūc hō sine doctore exp̄s in deserto posset inuenire totaz theologiā: saltē q̄tum ad media necessaria que sūt in ea. q̄ posset in illo lumine terminos apprehendē ⁊ complexionez facere. ⁊ ex p̄ncipijs conclusionē deducē ⁊ ita totā theologiā scire q̄tum ad ea q̄ necessaria sunt. q̄ dico. q̄ multa sūt cōtingentia in ea sicut alis fuit dictū. si nō infundit in baptismo: sed postea quādo homo applicat mentē ad intelligenduz scripturā. ¶ Cōtra. q̄ tunc eius infusio nō esset miraculosa. quādo eni de⁹ assistit vt generalis causa ad aliquē effectuz causandū. si natura disponit nō dicitur mirabile cōferri. nec illud collatū dicit esse supnaturale: sed magis nāle. vt patz de corpore organizato ⁊ infusione anie. si igit assisteret cuilibet inquirenti veritatē scripture ad dandū tale lumē illud nō diceret dari miraculose. nec diceret lumē supnaturale. ⁊ tūc nō fuit miraculuz q̄ mōtes. i. maiores habuerūt istud lumē ⁊ nō minores. ¶ Si dicas q̄ ñ dat sic. sed q̄bus vult. tūc frustra laborare mus in studio ⁊ inquirēdo veritatem. ⁊ eēt multo melioz via veniēdi ad sciam theologie sedere in ecclesia ⁊ rogare deū vt daret nobis hoc lumē.

Ad questionem igi

tur aliter respondeo. q̄ scia multipl̄r p̄t accipi. Uno mō ꝑt aliqua noticia cuz adhesione firma dicit scia. ⁊ q̄ talis scia possit stare cum fide. vult Aug. i. retracta. c. 12. sed isto mō nō querit questio ō scia. quia nō tantū de credibilibus reuelatis potest esse scia hoc modo firmiter adherendo testimonio alieno ⁊ sic stare

cum fide. sed etiam ipa fides est scientia isto modo sicut pz p Augst. xi. de ci. c. 3. Profecto inquit ea q̄ remota sūt a sensibus nostris qm̄ nostro testimonio scire nō possumus: de his alios testes req̄rimus. eisq; credimus a quoz sensibus remota esse vel fuisse nō credimus. z sic est in sensu q credimus alīs de his que viderūt. sic est in itellectu p̄m ipm ō his que mente sentiunt. quia z ipe sens⁹ mētis rectissime sensus dicit. Similit adhuc pōt esse assensus non solum p credulitatem testimonio alieno. sed potest esse sicut veritati scite assentit: licet non ex eisdem causis scz euidētia necessaria. de quo assensu loquit pbus. 6° eth. dic. q habitibus intellectualibus dicit aliq̄s determiate vez z assentit vni pti. sicut aliquis assentiret ꝓclusioni demonstrate. z ita fides qua assentitur alteri parti ꝯdictionis determinate esset scientia fz pbm. z si esset de speculabilibus reduceretur ad scientiam. si ō agibilibus reduceretur ad prudentiam. si de factibilib⁹ ad artem. Et isto modo fides infusa z scientia de reuelati stant simul. quia sic nō accipitur ꝓprie scientia. Sed accipiēdo scientiam proprie vt accipitur p° posteri. requirunt ētuoz ꝯditiones in scia. p̄ma q sit certa excludendo omnem dubitationem z deceptionem. 2ª q sit de cognito necessario. 3ª q sit p causaz euidentem in intellectu. 4ª q sit p causam necessariam euidētē applicatam ad cōclusionem p discursum syllogisticū. ꝓterea dicit pbs p° poster. tūc scire opiamur vnūquodq; simpliciter z non sophistico modo qui est fm accīs. p hoc excludendo omnem dubitationem z in certitudinem cum causam arbitramur cognoscere. s. causam necessariam. z qz illius est causa p applicationem principiozum ad ꝓclusionem. z hoc modo sb iūgit demonstratiuam scias ꝓcedere ex p̄mis z veris z notiozibus causisq; ꝓclusionis. z illo mō accipiēdo sciam ipossibile est de eodē esse simul scias z fidem

Ad propositum tamen magis dico: q aliq̄ notitia pōt haberi cū fide. z alius habitus a fide. z p̄mo videndum est qualem habitū pōt habē hō cū fide. z p° de habitu quē hō pōt hre ex sensu lre scripture sacre de creditis reuelatis. 2° qualē hz exponēdo scripturā z explicādo ꝓclusiōes z soluēdo ea q̄ vident ōria. 3° qualis habitus fuit i mētibus recipientibus p° sciam. De p̄mo dico q notitia quā hz aliquis de his q̄ traduntur in canone biblie nō est tradita p modum scientie demonstratiue mendicando scz notitiā illam siue habitum de intellectu lre ab aliquibus principiis ex quibus demonstratiue concluditur. quod exp̄esse patet p Augst. 18. de ci. c. 41. in fine. vbi loquens de traditis in scriptura dicit. q illa commendata sūt nobis diuinis eloquiis quāuis p homines. non argumentoz concertationib⁹ inculcata. vt non hominis ingeniuz sed dei eloquium ꝓtempnere formidaret q̄ illa cognosceret scz que tradita sunt in scriptura: habet igitur habitū de sic traditis in sensu littere. nō quidem habitū scie sicut descripta est scientia. sed habitū quo imediate assentit omnibus z singulis z nō vni ꝓpter aliud de his que traduntur in scriptura. q̄nimmo si aliq̄ ibi tradita ꝓbarentur ex aliis nō assentiret eis quia sic ꝓbata. sed cuilibet dicto in canone assentit. nō quia ꝓbatur modo dicto sed solum ꝓpter auctoritatez dei ratōe cuius assentit imediate omnibus traditis in scriptura nō vni ꝓpter aliud p syllogisticum discursum. Si dicas q scriptura arguit z procedit diffinitie z diuisiue sicut alie scientie. hoc non video nec scio vbi. Si dicas q Paulus arguit. i. ad Coz. 15°. Si mortui non resurgent nec Christus resurrexerit. igitur mortui resurgent. Et beatus Joannes diligamus nos inuicem: quoniā ipe poz

dilexit nos. ¶ Rndeo q argumentum est de aliqua re 7 faciens fidē de ea que aliter esset dubia. ideo in argumento p prie dicto creditur 7 psentitur conclusioni propter argumentum 7 eius euidentiam. Sed si Paulus dixisset solum ifto mortui resurgent tantum credidissem ei tunc sicut modo. nec est maioris firmitatis illa pclusio q̄ si simplicit narrasset eam. similiter sicut credo pclusioni vel psequenti: sic 7 anti. 7 econuerso. sicut enī credo q mortui resurgent: ita credo xp̄m resurrexisse. quia nullaz certitudinem habemus de christi resurrectione. nisi ex testimonio alioz. scut pz p Aplm vbi ꝫ. qui dicit. Si christus nō resurrexit inueniuntur falsi testes. 7 ido tota certitudo que habetur de resurrectione christi 7 mortuoz nō est nisi certitudo fidei 7 ñ vltra. Sed qđ dixit Jo. Diligamus nos inuicez ꝛc. hoc dixit ad mouendum animos nostros ad xp̄i dilectionem. q tam christus dilexerit nos tali dilectione de qua loquitur. hoc est nobis creditum. 7 si habet certitudinem de conclusione non tamen maiorem q̄ de principio 7 ideo cum pncipium non cognoscatur ex euidentia rei nō pōt habere scientiam de conclusione. sed si aliquis habet habitum vltra fidem illo assentit omnibus 7 singulis que dicuntur in canone. 7 nulli vni ꝓpter aliud. quia 7si vnum posset sequi ex alio nō habet tamē maiorem certitudinem de illo qđ sequit q̄ de illo ex quo sequit.

¶ Si loquamur de secundo mō habēdo habitū cū fide vt sciat quis exponere scripturam 7 pclusiones explicare 7 q̄ria soluere. talis potest esse maior in eccl̄ia. Tūc quero de tali. aut. n. exponit scripturam p scripturaz. scz vnū locum p alium 7 obscuz p manifestum. 7 habet maiorem certitudinē de scriptura exposita q̄ de exponente. ō qua expositione loquitur Augu. xi. de ci. c. 19. Quamuis itaq; diuine sermonis obscuritas etiam ad hoc sit vtilis q plures sententias veritatis parit. 7 in lucem noticie ꝓducit dum alius eum sic: alius sic intelligit. ita tamen vt quod in obscuro loco intelligitur vel attestatōe rez manifestarum vel locis minime ubiꝰ asseratur: siue cum multa tractant ad illud q̄z perueniatur quod sensit ille qui scripsit. hec ille. semp stat tamen q nō est maior certitudo de exposita q̄ de exponente. 7 ideo nunq̄ habet scientiaz ꝓprie. ¶ Si autem exponit p alias scientias ad quod vltimo deuenerunt doctores immiscendo phiam scripture sacre quod sine dubio multū valet. 7 pcipue methaphisicalia vt vitas scripture de trinitate 7 intelligentijs 7 abstractis intelligat: tunc dico q conclusio non hz maiorem certitudinem q̄ altera pmissarum que minus certa est. sicut in omni mixtione certitudo pclusionis est certitudo premisse minus certe. vt ex maiore de necessario: 7 minore de ptingenti nō sequit pclusio de necessario sed de cōtingenti 7 cum pmissa sumpta ex scptura nō sit euidens ex terminis sed credita igitur nec pclusio erit demōstrata generans sciam quāuis possit generare habitum aliū a fide. 7 sicut loquor de expositione sic loquor de ꝓtrarioz solutiōe quia solutio habet tantam certitudinē ex quāta ꝓcedit in accipiendo. q; si accipiatur de scriptura habet certitudinem quam dixi. si aliunde certitudinem quā habere potest tū scriptura cui innititur nunq̄ tamen certitudinem ex euidentia Siquis autem habeat intellectuz exponendi moraliter ad edificationem. ille habet explicationem intellectum q̄ quis scit sensum littere tantum. sed nunq̄ in tali expositione vel explicatione poterit aliquis demōstrare ex euidentia rei.

¶ Sed si loquamur de tertio modo habendi habitum cum

fide qualem. ſ. certitudinem habuerunt illi quibus ſcripture veritaſ ꝑmo reuelabatur. Dico q̄ omnem effectum quē potest deus facere mediāte causa effectiua 2ª potest facere immediate. nunc autem si res ipse de quibus scriptura tractat essent clare apprehense ⁊ intuitiue genera re noticiam certam absq; omni dubitatione. ⁊ hec noticia: quia euidens est oi ceretur scientia. sed deus absq; motione obiecti pōt sic causare noticiam certam absq; omi dubitatione. ita q̄ habens talem noticiam reuelataz a deo nō possit dubitare de veritate illius. cuiusmōi noticiam creditur ꝑphas habuisse. ⁊ multos alios sanctos in scriptura. ⁊ tales) habuerunt habitum prebentem magnum assensum. ita q̄ illo stante nō potuerūt non assentire veritati. illa tamē certitudo non fuit euidens ex euidentia rei: qz tunc ꝓtradictio esset q̄ huiusmodi noticia ⁊ fides simul starent. fuit tamen certitudo illa firma sicut est certitudo sciaalis que causatur ex p̄ncipijs notis ex euidentia terminoꝝ. sed non causabat a talibus p̄ncipijs sed aliunde. ideo scientia non potuit dici ex euidentia rei: fuit tamen maior certitudo q̄ certitudo fidei quia fides non excludit omnē dubitatōnem. sed aliqua dubitatio pōt stare cuz fide. Dico igitur q̄ cum fide stare nō pōt scientia ꝑprie dicta. quia termi non apprehenduntur in particulari sb̄ ꝑprijs rationibus. ideo p̄ncipia non sunt nota ex euidentia rei. ⁊ p̄ consequens conclusio non est scientifica. alias tota geometria ⁊ fides starent simul. habetur tamē cū fide a multis aliis habitus quo assentit veritati scripture firmit ⁊ nō vni veritati ꝓpter aliam: sed cuilibet ime diate. licet sit ordo in dignitate veritatum fm q̄ inter se ꝓpantur.

Ad primum. pro

prima opinione dico q̄ non plus ꝑbat nisi q̄ est scientia in se. quia sicut p̄ncipia sua essent in se p̄ncipia si possent reduci ad p̄ncipia simplr prima ⁊ nota ex euidentia terminoꝝ: ita sunt modo siue reducantur ab aliq̄ siue non. sed sicut sb̄ alternata nō eēt scientia nisi sua p̄ncipia possent reduci in p̄ncipia ꝑma nota ex euidentia terminoꝝ. sic non est huic scientia nisi iste possit eius p̄ncipia reducē in p̄ncipia ꝑma ex quibus demonstrantur quod nunq̄ potest: nisi sciat subalternantem. ⁊ sicut non essent p̄ncipia subalternate nisi essent ꝯclusiones demōstrate in scientia subalternante. ita nec esset isti p̄ncipia nisi essent demonstrata sibi in scientia subalternante. ita q̄ aliqs sciat perspectiuam nisi sciat geometriaz nihil est dictu. potest tamen habere opi. vel fidem de traditis in perspectiua sine hoc q̄ sciat geometriam. quia de eisdez potest esse fides opi. ⁊ scientia. sed non simul. Ad cognoscendum autem p̄ncipia huius habitus theologei sic vt ex p̄mis ⁊ immediatis illa demonstret: nullus attingit nisi comp̄hensoz. Ad 2ᵐ ꝓcedo q̄ perspectiua est scientia ⁊ perspectiua est sciens. Sed cum dicis q̄ aliqs potest esse perspectiuus nesciens geometriam: nego: quia nunq̄ est perspectiuus nisi sit geometer. Et cum dicis q̄ sūt distincti habitus verum est. sed sicut non potest esse habitus ille nisi causetur ex p̄ncipijs geometrie non imediate sed mediantibus conclusionibus ibi demōstratis ex p̄ncipijs euidentibus. ita ñ potest esse habitus huic homini nisi causetur in ipso ex p̄ncipijs illis: que habent certitudinem isti ex p̄ncipijs p̄mis notis in scientia superiori. Si igitur in se non est illa scientia nisi causetur a p̄ncipijs superioribus mediate tamen. ita nec isti est scientia: nisi causetur in ipso ex p̄ncipijs q̄ habent respectu sui euidentiam intellectus ex p̄ncipijs superioris scientie. Si autem scientia subalternata habet aliqua p̄ncipia p̄ma que non accipit a superiori scientia:

q̃tum est ex pte illoꝝ posset scire nō scita supioꝛe. sed hoc nihil ad ꝓpositū: qꝛ in hoc q̃ habet talia p̃ncipia nō est subalternata. Ad cōmen. dico q̃ inductio potest accipi ouplicit. Uno° put ē vna spēs argumētatōis fm q̃ loquit Boeti° de inductōne. Alio mō put inductō dicitur omis cognitio que oꝛitur ex sensu sicut p̃ncipia cognoscimus qꝛ terminos apprehēdimus per sensū. si p̃mo mō loquitur cōmentatoꝛ. dico q̃ inductio nō sufficit ad scientiā nec iō scitur vniuersale. quia ex particularibus deducit. vnde magis sequit scientifice. omne totuz est maius sua pte. igit hoc totū q̃ econuerso. s. hoc ꝛ illud totū. igit omne. vñ euidentia p̃ncipioꝝ in scia nō dependet ex singnlaribus. sed si nullū singulare esset cuz scia sit necessarioꝝ. adhuc staret vera scia. sed p̃ncipia sūt nota ex terminis apprehensis fm q̃ termini vltro se offerunt intellectui. ꝛ resolutio certitudinis stat in hoc q̃ ille est talis intellect' ꝛ hꝫ tales termini. Si 2°° loquitur. verū ē q̃ noticia p̃incipioꝝ dependet ex sensu. tn̄ nō sufficit quecunq; noticia terminoꝝ ad hoc q̃ cognoscant p̃ncipia esse ꝑma: seu talia ex quibus possit cōclusio necessaria cōcludi que habet generare sciam Sed requirit cognitio terminoꝝ sub ꝓ pꝛiꝫ rōnibus ex euidentia illoꝝ sed nō semp imediate ꝛ distincte. sed in aliquibus scientiꝫ sufficit noticia terminoꝝ cōfusa. sicut in subalternatis. sed requiritur q̃ eoꝝ cognitio cōfusa possit reduci in distinctā. Similiter scia natural' ꝓ ut p̃cedit methaphysicā habet suos terminos cōfuse notos. sed methaphysicus mediante diffinitione exꝑimit distincte noticiā illoꝝ. ꝛ tunc est perfectioꝛ quando est cum methaphysica.

Ad aliud ꝓ opi.

2ª q̃ hac scia nō possunt plurimi fideles ꝛc. Dico q̃ simplices credūt oia que ecclesia implicite. nec sciunt fidem explicare nec defendere. ideo illi qui hoc sciunt habent habitū distinctū a fide. sed nō in alio lumine q̃ sit fides. nec ille habitus innitit̃ p̃ncipiꝫ euidēter notis in aliquo lumine. isto tamē habitu non pollēt plurimi fideles. qꝛ ille habitus distinct' est a fide. nō tamē est scia vt describit a pho nec est scia habenti fidem. Ad omēs auctoꝛitates Aug. si essent mille de ista materia q̃ sit tale lumen in quo credibilia cognosci possunt vltra lumē fidei audiat eum. 15. de tri. c. vltio. Si incōcusse crediderūt scripturis sanctis tanq̃ verassimis testibus. agant oꝛādo. querēdo ꝛ bene viuendo. vt intelligant. i. vt q̃tū videri potest videant mēte quod videt fide. hoc est videndo concoꝛdiā vni' cū alio in scriptura sic ex cōfoꝛmitate intelligant vtrunq;. Si aliquis velit adducere Ric. q̃ nō deficiunt demōstratōnes de trinitate ꝑbanda. Dico q̃ veruz est. desūt tamē nobis rōes necessarie ex p̃incipiꝫ euidenti notis. ideo dicit phs i. thop. q̃ demonstratio vel est ex p̃mis sicut idem dicit p̃mo poster'. vel ex his que ex p̃imis ꝛ veris ꝛ imediatis fidez acceperūt. sed dico q̃ p̃ncipia que habemus hic nō acceperūt fidē quo ad nos: q̃uis simplr acceperint fidem sicut credimus ex p̃mis ꝛ veris ꝛ imediatis. iō n̄ possumus trinitatē demonstrare. ꝛ hoc vult Ric. ibidem. i. de tri. c. 4.

Ad primum princi

pale respondet Greg'. in homel. in octaua pasche di. q̃ aliud vidit ꝛ aliud credidit. vidit hominē ꝛ credidit deū. Sed cōtra hoc 2ᵐ argumentū. q̃ petruſ ꝛ Johannes viderūt illum hominē crucifigi ꝛ tamen ò hoc est articulus. Si tenetur q̃ omniū articuloꝝ sit vna fides: potest dici q̃ habuerūt fidem de aliꝫ articulis ꝛ ita credidissent ipm esse crucifixum si nō vidissent. sed exquo viderunt nō crediderunt ꝓ tunc nec vnq̃ postea recogitando illius crucifixionez habuerunt fi-

dem de ea. sicut nec dum viderunt intuitiue. habebant tamē habitū quo illud credidissent si non vidissent. ¶ Ad aliud dico q̄ quādo effectus sūt in aliquo simul incompossibiles. ⁊ cause eorum si mul sunt incompossibiles in causando. quia nō possunt simul causare. sed si altera causat alia nō causabit impedita a fortiori causa illius. cum igit scientia et opi. sint simpliciter incompossibiles in eodem de eodem: si aliquis habeat primo opi. de aliquo ⁊ superueniat demōstratio eorumpit opi. si enī ambe cause sint in eodem. s. medium dyaleticum. et demonstratiuū dyaleticum nihil faciet impeditū a medio demōstratiuo. ita q̄ nunq̄ effectus erunt simul. nec cause simul causabunt. ¶ Ad 4ᵐ patet ex dictis. q̄ habet habitum quo scit exponere sic vel sic distinctum a fide. sed nō habet scientiam descriptam a pho. ¶ Ad 5. dico q̄ si accipitur lumē vtrobiq; in genere suo perfectum bene procedit argumentū. ⁊ ideo in lumine glorie habet scientia de obiectis ꝓportionatis. sed sic argumentum procedit nihil valet. quia lumen naturale in quo habetur naturaliter est supremum lumē ⁊ perfectissimū in suo genere. lumen fidei est infimū inter lumina supernaturalia. ideo non sequit si in hoc potest haberi scientia ⁊ in illo. ¶ Ad aliud dico q̄ procedit de maioribus habētibus habitum quo assentiūt veritati reuelate tantū q̄tum homo in lumine naturali assentit p̄mis p̄ncipijs vel conclusioni ꝑbite ex illis que excludit omnem dubitationem. sed illa certitudo non fuit in eis ex euidentia obiecti ⁊ quāuis aliquis posset forte demōstrare deum non posse fallere nec falli. quia potest probari naturaliter: sicut potest probari deum esse. non tamen potest sciri nec probari ab aliquo q̄ deus dederit nobis lumē supernaturale in quo de reuelatis non possumus falli. sed hoc credimus: quia dare tale lumen dependet ex mera voluntate dei. hoc tamen oportet ad hoc q̄ in lumine supernaturali haberet scientia ex euidentia rei. ¶ Ad aliud concedo: q̄ in credibilibus est aliquod primum ⁊ immediatum ⁊ necessarium. s. q̄ hic deus sub ꝓpria ratōne est trinus in personis ⁊ vnus in eēntia hac sub ratione huius. sed ad illam propositionem immediatam non attingimus. quia nec terminos sub propr̄ijs rationibus eorum intelligimus. sed solum in cōceptibus vniuersalibus in illis propr̄ijs conceptibus inclusis virtualiter. vnde noscimus trinitatem fm q̄ abstrahit a trinitate in numeris vel in rebus corporalibus numeratis. ⁊ concipimus deum non sub propria ratōne eius in se. sed in ratione entis ⁊ cause ⁊ sic de alijs conceptibus generalibus in quos deuenimus ex conceptibus communibus sibi ⁊ creature. Sed ad conceptus proprios dei in se. sicut est deitatis trinitatis personarum ⁊ vnitatis nature non deuenimus in via clare nec confuse. sed intelligimus in communi quid essentia: ⁊ quid persona. ⁊ postea credimus ibi esse tres personas ⁊ vnam essentiam in tribus. non igitur deuenimus in credibilibus ad aliq̄ propositionem immediataz. quāuis aliqua sit talis in se. aliter nulla posterior esset. ⁊ ideo scientiaz de credibilibus nō habemus. sed oportet resoluere omnez conceptum quem nos habemus in plures conceptus partiales anteq̄ deueniretur ad conceptum simpliciter primum de essentia ⁊ personis.

Qrca istam

25. di. in qua magister agit de fide quantum ad eius sufficientiā querūtur duo. Primo. Utrū ante christi aduentum fuerit fides necessaria de his que modo credimus. Secūdo posset eē questio a quo fides habeat

fuam vnitatem. Circa primuz arguitur q non. Exod.3°. dixit dominus ad Moysen. Ego sum deus Abrahaam.deus Jacob.7 nomen meum adonay.hoc non indicaui eis. Moysi igitur aliquid ostendit deus quod non ostendit alijs. igitur alij non tenebantur ad habendū fidem de omnibus de quibus Moyses habuit fidem:qui tamen fuit in eadem lege cum eis.igitur multo minus tenebātur ad habendū fidem de his de quibus nos habemus fidem:cum simus alteri' testamenti. Preterea:ante christi aduentum non fuit necessarium homi credere quod angeli ignorauerunt. quia intellectus angeli excedit intellectum hominis.sed angeli ante christi aduentuz 7 predicationem ecclesie non nouerunt incarnationem christi quā modo nos credimus.ergo.Minor patz per apostolū ad Eph.3°.vbi dicit q sacramentum incarnationis christi fuit absconditum pncipibus 7 potestatibus in celestibus: et per ecclesiam eis innotuit. Et Esa.63°. Querunt angeli .quis est iste qui venit de ebdon.t.v.de bosra. Preterea ad perfectam obedientiam sufficit implere que precipiuntur cum pmptitudine implendi alia si preciperent. igitur ad perfectam fidem sufficit credere quod explicatur credendum cum voluntate credēdi alia si explicarentur sibi.sed ante christi aduentum non fuerunt tot credibilia reuelata quot modo sunt a nobis credita.non enī fuerunt tunc sacramenta nouе legis instituta.nec protunc fuerunt reuelata multa contenta in nouo testamēto que nō continebantur in veteri testamento.ergo. Contra.pro omni statu fuit necessariū homini diligere omia dilgibilia ex charitate.quia cuilibet necessarium fuit charitatem habere.7 charitas in quocunqz gradu ad omnia diligibilia se extendit. ergo similiter pro omi statu necessaria fuit fides respectu omnium credibilium. qui charitas non perficit sine fide.

Ad questionez pri

mo videndū est que fides fuit necessaria viatori pro omni statu.2° videndum est de actu fidei.an.s.aliquis act' fuerit necessarius pro omi statu:7 quis.3° an actus aliquis fuerit necessarius circa eadē credibilia circa que ē necessarius p nūc De primo dico q fides infusa fuit necessaria homini saluando pro omni statu.quia sicut anima non est accepta deo nisi ornetur 7 perficiatur per charitatez quo ad voluntatem. sic non accepta' tur a deo nisi perficiatur habitu supernaturali quo ad intellectum.7 sicut potentie ille sūt naturaliter ordinate.qz intelligere precedit velle.sic in perfectionibus.quia prius natura perficitur intellectus supernaturaliter q̄ voluntas.licz simul duratione. ista autem supernaturalis perfectio qua anima determinate assentit vero 7 credit verum:est fides infusa.sicut igitur necessarium fuit homibus ante christi aduentum habere charitatem.sic 7 habere fidem.non q sit cō tradictio ea separari.quia separant modo in via.manet enim modo fides infoz mis sine charitate. 7 in patria manebit charitas sine fide. sed quia deus de lege ordinata quā statuit nō perficit animaz nisi perficiat eam fm totum. ideo nō p ficit voluntatem charitate:nisi perficiat intellectum fide. ex vno igitur credito. s.q credimus fidem infusam esse in nobis qua assentimus.simpliciter vero cōcludimus fidem fuisse in patribus ante christi aduentuz Sed posito q sic habuerint fidem infusam :videndus est an actus fidei fuerit necessarius pro omni statu.7 dico pmo in generali q sic actus virtutum moralium fuerunt necessarij cuilibet saluando:sicut act' affirmatiui necessarij qui obligant semper.sed nō p semper:sed pro aliquando.quādo.s.cōcurrunt debite circūstantie.s.quādo pp

quid sic oportet ꝛ quō ꝛc. ꝛ sicut actus virtutū thelogicarū sunt p̄o aliquādo necessarij. quia actus virtutū moralium non ordinant in finē nisi per actus theologicarum. vnde quilibet tenetur diligere deū p̄o omi statu si habuerit vsum rōnis. ꝛ hoc p̄o aliquādo. quādo. s. circumstantie debite diligendi deū concurrunt. ita eodem modo dicendū est de actu fidei. q̄ habēs vsum rōnis p̄o omni statu tenetur credere in vnū deū factorē celi ꝛ terre. ꝛ hoc p̄o aliq̄ñ. Sed habito in generali q̄ actus fidei necessarius fuit p̄o omni statu in habente vsum rōnis. videndū est p̄imo circa que credibilia. ꝛ ꝓpter hoc videndū est circa q̄ credibilia sit modo necessarius actus fidei. Circa quod sciendū q̄ si articuli distinguantur q̄tum ad ipsa credita: sic sūt. 14. articuli. Si autē distinguant fm numerum illorum qui p̄mo articulos distinxerūt. sic sunt. 12. fm numerū. 12. apostolorum. Si p̄mo modo tenet: aut articuli fidei sunt de deo tantū. aut de deo rōne nature assumpte. Si p̄mo modo hō conuenit tripliciter. quia aut de deo ratione nature vel essentie. ꝛ sic habet hic articulus. Credo in vnū deū. aut ratōne personaꝝ. ꝛ sic sunt tres articuli fm q̄ sunt tres persone. P̄imus. Patrē oipotentem. Scōs. ꝛ in Jhm xp̄m filiū eius vnicū dñm nostꝝ. Tertius. Credo in. s. s. aut rōne effectus dei. ꝛ sic sunt. 3. articuli de deo p̄mo q̄tū ad creationē. Creatorem celi ꝛ terre. 2° quantū ad gratificationem. remissionē peccatoꝝ. 3° q̄tuz ad glorificationē. carnis resurrectionem. et vitam eternaz. ꝛ sic habent. 7. de deo ratione dei tantū. aliqui tamen includunt opus creatōnis in p̄mo articulo quod pertinet ad vnitatem essentie. ꝛ vltimū op̄ diuidunt in duos articulos. s. carnis resurrectionē dicentes vnum articulū. et vitam eternam aliuz. Sed p̄imo dicest melior. quia apostolus ponit vnum articulum de creatōne per se ad Hebre. 2. Fide intelligimus aptata esse secula verbo dei vt ex inuisibilib' visibilia fierent

Articuli pertinentes ad deum ratione nature assumpte sunt etiam 7. P̄imus pertinet ad conceptionē. qui conceptus est de. s. s. 2° ad natiuitatē. natus est ex Maria virgine. 3° ad passionē. passus sub pōtio pilato. 4° ad descensionē ad inferos. descendit ad inferna. 5° ad resurrectionem. tertia die resurrexit a mortuis. 6° ad ascensionem. ascendit ad celos ꝛc. 7° ad iudicium. inde venturus est iudicare viuos ꝛ mortuos

Dorum articulorum. Petrus in vnū complexus est dicens. Credo in vnum deum quantum ad vnitatem essentie. Patrem omnipotentem. quantum ad omnipotentiam patris. Creatorem celi ꝛ terre. q̄tū ad opus creatōis. Johānes posuit articulum de persona filij. articulos de conceptione ꝛ natiuitate p̄iunxit Jacobus zebedei in vnum articulum. ō passione posuit andreas. de descensu ad inferos Philippus. resurrectionē Thomas. ascensionem Bartholomeus. aduentum ad iudicium Matheus. de persona spiritus sancti Jacob' alphei. op' gratie dixerunt duo apostoli. Nam Simon posuit effectum gratie quo ad collationem boni. s. sanctam ecclesiam catholicam sanctorum communionem: Judas iacobi quo ad mali remotionē. s. remissionem peccatorum. effectuz glorie posuit Mathias. vel fm aliqs Thomas. Sed est ne necessarium habere actum circa omnia hec vel aliqua eorū dico q̄ necessarium fuit p̄o omni statu habere actum implicitum de omnibus tunc enim habetur actus implicite quādo habetur habitus. Sed habere solum talem actum non sufficit. sed in habente vsum ratiōis requiritur actus distincti or ꝛ explicitus. sed non requiritur necessario in quolibet p̄o isto statu. scilicet q̄ omnes illos articulos explicite ꝛ distincte credat. quia deus nullum obligat ad

impossibile. ⁊ ideo si sit aliquis rudis q̄ nō possit concipere quid ē natura ⁊ q̄o psona nō est necesse q̄ habeat actum explicitum de articulo ptinēte ad essentie vnitatem ⁊ personaꝝ trinitatem distincte sicut habent clerici lr̄ati. sed sufficit q̄ si nō p̄t talia intelligere quia nec terminos q̄ credat sicut ecclesia credit. quilibet tamē habens vsum rationis tenet ꝑ aliquādo ad aliquē actum explicituꝫ ⁊ maxime ad illa que sūt grossa ad capiendum. sicut q̄ christus natus est. ⁊ passus ⁊ alia que ptinent ad redemptionē.

¶ Sic igitur oīes tenent ad aliquem actum explicitū ꝑ aliquādo. ⁊ ad alios in generali vt scz credat quod eccl̄ia credit. sed ad omnia credenda explicite tenentur maiores in ecclesia qui p̄ficiunt alīs ⁊ tenentur aliquos in fide instruere verbo veritatis ⁊ exemplo honestatis ⁊ de huiusmōi loquit̄ Aug̃. .i4. de tri. c.i. Aliud est scire tm̄modo quo hō credere debeat ꝓpter adipiscendam vitam beatam que nō nisi eterna est. Aliud est scire quēadmodum hocipsuꝫ ⁊ pīs opitulet̄ ⁊ contra impios defendat̄. q̄ est maiꝝ in ecclesia. aliter cito deficeret fides simpliciū. maiores igitur qui h̄nt alios instruere tenentur fidem explicitā habere de omnibus ⁊ ꝑ tempore illa q̄ credenda sunt alīs explicare ꝑm capacitatem eorum.

Sed hic occurrunt

q̄dam dubia. Si. n. simplices non tenēt̄ur de necessitate oia credibilia explicite ⁊ distincte credere vt dictum est. igitur nō tenentur quemlibet errorem ꝓtrariū articulis cauere. nō. n. tenent oppositus illius cauere cuius oppositū non tenent agnoscere ⁊ ita posset aliquis licite cadere in errorem repugnantem alicui articulo.

¶ Preterea si sufficiat simplicib⁹ habere fidem explicitam de aliquibus ⁊ de alīs implicita: ⁊ tunc si ille cui incūbit instruere simplices predicaret aliq̄d oppositum fidei posset simplex licite adherere doctrine eius credendo tanquaꝫ verum aliquid falsum. ⁊ tunc esset fidelis ⁊ infidelis: fidelis quidem. quia non tenetur actum explicitum habere de articulo contrario. infidelis quia credit aliquid esse verꝫ quod repugnat fidei.

¶ Preterea. videt q̄ maiores in eccl̄ia non tenent explicite credere magis q̄ alīq̄ minores. quia ō necessitate salutis nō tenetur vnus plus q̄ alius nisi ad plus obligetur. sed nō obligatur aliter ad credendum maiꝝ q̄ minoꝝ. quia oīes obligantur in baptismo ad credendum vbi oīes equaliter obligātur igitur nō magis explicite tenetur credere vnus q̄ alī⁹

¶ Ad p̄mum istoꝝ nego ꝓsequentiam p̄mā. quia quilibet simplex tenet cauere nō solū oēz errorem ꝓtrarium articulis numeratis. sed etiā oīe qō est p̄riū veritati scripture. s. canonis biblie. quia ñ posset aliquis ptinaciter adherere p̄rio alicuius veritatis in biblia quin iudicaretur hereticus.

¶ Et cū arguis nō tenet ad cauendū errorem nisi teneat ad credendum explicite eius oppositum. Dico q̄ hec ꝓsequētia nō valet. sicut pz i moralibus alīs. qz tenet cauere q̄libet oīe peccatū mortale ⁊ tamē nō tenet scire ⁊ cognoscere explicite in quo gradu superbia est peccatum mortale. vl̄ gula. quia nec multi experti in scientia sciunt hoc. sed circa hoc sunt altercationes.

¶ Dico tūc ad ꝓpositum q̄ aliqua sūt q̄ cōmuniter p̄dicant in eccl̄ia. ⁊ talia sūt necessaria simplici ad credendū explicite. s. q̄ xp̄s natus ē de v̄gine Maria. q̄ fuit crucifixus ꝑ redemptōe generis hūani. sed si sit aliq̄d credendū qō tm̄ nō p̄dicat cōiter in eccl̄ia. sed predicat spēaliter in vno loco de nouo. non est necessarium simplici credere illō adherēdo illi firmit̄ tanq̄ vero. imo necessariū est magis illi non adherere quousq̄ sciat illud credi ab ecclesia tanq̄ verum. ⁊ cum hoc sibi constiterit: tenetur illi firmiter adherere

ſicut in moralibus quando ſunt alterea
tiones de aliquo peccato quãdo primo
eſt mortale. vt ſi vnus peritus in ſcia di
cat q̃ nõ licet ſic mercari. ⁊ alius dicat:
q̃ liceat tutius eſt nõ ꝓcedere ſic nec ſic
ſz expectare quouſq; veritas pateat alí
unde. Si enim ita eẽt q̃ vnus doctor di
ceret aliquẽ peccare mortaliter niſi ſic fa
ceret: ⁊ alius q̃ peccaret ſi ſic faceret. tũc
ſimplex fozet perplexus. iõ bene vidẽdũ
eſt in moralibus anteq̃ aliquid aſſeraf.
⁊ per hoc patet ad 2ᵐ. Ad 3ᵐ dico. q̃
maiozes tenenf ad credenduz magis ex
plicite ⁊ ad veritatẽ ſcripture magis in
telligẽdã q̃ ſimplices. ſed nõ in hoc q̃
obligauerũt ſe in baptiſmo vt procedit
argumentũ. ſed in hoc q̃ curam anima
rũ ſuſcipiũt. exquo enim ſunt in ſtatu al
tiozi q̃ ſimplices. ideo obligant ſe ad íl
luminandũ alios. ⁊ per conſequens ad
veritatem ſcripture capiendã ⁊ explici
te credendã omnes igitur tenẽtur ꝑ quo
libet ſtatu ad fidẽ mediatozis poſt lap
ſum hominis. quia nullus ſaluaf niſi ſit
membrũ eccleſie poſt lapſũ. qõ non eſt
niſi in fide mediatozis. ſicut patz ꝑ apo
ſtolum ad Heb. x. Diffuſe. ⁊ per Hug. ò
ſa. li. i. Preterea. ſicut creator eſt prin
cipium eſſendi in natura condita. ita et
redemptor eſt principium reparatõnis
in natura lapſa. ſed nullus poteſt recrea
ri ſine recreatore vel redemptore. ſic nec
eſſe ſine creatore. ſicut igitur fides de cre
atore ſemper fuit neceſſaria ad ſalutem
ita fides redemptoris ſemper fuit neceſ
ria ad ſalutem poſt lapſum humani ge
neris. ſed illa fides de mediatore põt eẽ
explicita. ſicut q̃ dei filius deus ⁊ homo
redimeret genus humanũ ꝓpter hoc q̃
naſceret de virgine ⁊ moziretur in cruce
ſed ſic explicite credere in redemptorem
non fuit neceſſe ꝓ omni ſtatu. ſed hoc
idez potuit credi magis confuſe. ſ. q̃ de⁹
ordinaret aliquã viam redemptõnis. ſz
q̃ hoc fieret per filiũ ſuũ incarnatũ: vel
per angelũ. vel hominẽ purũ nõ fuit ne
ceſſe credere. ſed ſic generalr credere fu
it neceſſariũ omni homi ad ſalutẽ. Sed
habentes legẽ moſaycã tenebantur cre
dere magis explicite q̃ nõ habẽtes. quia
ipi habuerũt fidem redemptozie magiſ
explicite traditã in ꝓphetis ⁊ pſalmis.
Ad actum autẽ fidei duo concurrũt
neceſſario. ſ. habitus inclinans determi
nate in verum. ⁊ ipſa credibilia aliquo
modo preſentia. credibilia enim nõ ſunt
preſẽtia in habitu. ideo requirit doctor
qui aliquo modo ipſa explicet. ſ. de⁹ vel
aliquis alius. quilibet igitur tenetur ad
tot credenda ex habitu q̃ credibilia ſunt
ſibi explicita ab aliis ſcientibus. et quia
null' in veteri lege habuit tot ſibi expli
cita quot habemus nos in lege noua. iõ
nullus tenebatur ad tot explicite creden
da. ⁊ ſi alis habuerit ſibi tot reuelata
vt forte Abzaam tenebatur illa credere
⁊ alis credenda explicare ꝓ captu mẽ
tis ſue ꝓ ſtatu illo.

Vltimo uidenduz

eſt. vtrum actus antiquozum fuerit de
eodem credibili de quo eſt noſter actus
⁊ loquor de actu credendi in redempto
rem. Qui dicerent q̃ idem verum eſt ò
preſenti. de preterito. ⁊ de futuro. dice
rent q̃ ſic. ⁊ quia eadem fuerunt extre
ma ſimplicia credita. igitur eadem fuit
vnio extremoruz. ⁊ ideo idem credibile
fuit quod antiqui crediderunt futurum
⁊ quod nos credimus preteritum. quia
⁊ ipſi crediderunt redemptorem ventu
rum. ⁊ nos credimus iam veniſſe. Ali
ter tamẽ ꝑt dici q̃ eadẽ ꝓplexio nõ eſt ſi
mul vera ⁊ falſa. nec ſimul contingẽs et
neceſſaria. ideo nec eſt formalr eadez cõ
plexio cum dicitur modo ⁊ credit a no
bis: xp̃s natus eſt. quia hec eſt vera nũc.
⁊ hec: xp̃s naſcitur eſt. eſt mõ falſa. Si
militer ꝑma eſt nõ contingẽs. qz de ꝑte
rito. 2ª erat contingẽs. qz dependebat ex
libera dei voluntate. nõ eſt igif eadez cõ
plexio de redemptore quã crediderunt

antiqui: ⁊ quā credimus nos. pōt tamē dici eadem cōplexio materialr: ⁊ eadem vnio terminoꝝ si abstrahitur significatum cōplexionis a mō significandi quā ipsi crediderūt ⁊ quā no) credim' modo de redemptore. vt. s. concipiat significatum nomialr ⁊ nō verbaliter. sic cursus vt concipit sine tpe cōsignificato per verbum ꝓteriti temporis ⁊ futuri: ⁊ abstrahitur cōplexio ab oīi mō significandi cū tpe. Silr si intelligit cōplexio sic ꝓ aliquo instante determiato ⁊ abstrahat illud instās a respectib' ad tps ꝓteritus ⁊ futurū. qz hi' respect' nō includunt in rōne instātis. tūc eadē complexionē poterūt ipi concipe ⁊ ꝑ eodē instāte quā nos credim' de redemptore. qz tñ ꝯplexiones nō sunt formalr eedē nisi ꝯcipitur significatū cū mō significādi. ⁊ mod' significandi rōne verboꝝ est cōsignificare tps. iō nō est formalr eadē ꝯplexio quā crediderūt antiq de mediatore. ⁊ quam nos credimus modo. sed ipi xp̄m nasciturū. nos xp̄m natū. ⁊ vna est modo falsa ⁊ alia vera vna mō necessaria de ꝓterito. alia tunc cōtingens de futuro.

Ad primum princi

pale cōcedo ꝙ actus credēdi dependeat ex duobus. s. ex habitu inclināte. ⁊ ꝓsentia credibilis. qz nō sūt pntia in habitu. ⁊ ideo sine doctore ⁊ reuelatore nō tenētur simplices ꝺbus nō erāt tot credēda explicita tot credere sicut Moyses. nec Moyses forte sic tenent modo maiores in ecclesia. qz tot credibilia nō erant sibi reuelata. oppositō mō est de scia. qz hñs habitū scie eo ꝙ generat ab obiecto sic a ptiali causa hz obiectū sufficiēter pnō ꝙuis nō ex vi habitus. sed ꝑ spēs q̄ manent ꝙdiu manet scia. ideo pōt ꝯsiderare qñ vult. ⁊ in ptāte eius est post sciam habitā ꝯsiderare quodcūqz contentoꝝ in habitu. nō sic est de fide: pz. nec sufficit ꝺcunqz occursus credibiliū ad intellectū ad hoc ꝙ habitus inclinet in actū firmiter eliciendū. sicut patz de baptizato nunc cui si statim occurrāt fantasmata illoꝝ termioꝝ mozi ⁊ resurgere. ⁊ cōponat apud se mortui resurgent nō credet nisi pus sibi constiterit per aliquē ꝙ sit articulus credēdus. iō necessario req'ritur cū fide infusa fides acquisita in auditu. ¶ Ad 2m dico ꝙ ꝙuis cōiter ꝑus illuminent angeli ꝙ homies de fiendis. hoc tamē nō est necessariū. sed pōt deus aliter ordinare. vt ꝑus reuelet aliq̄d hominibus per infusionē fidei ⁊ credendoꝝ reuelationē ꝙ angelis. ideo nō valet ꝓña. angeli nō cognouerūt incarnationē ante xp̄i aduentū. igit nec homes crediderunt eam. ⁊ ꝙ dicis ꝙ angelus est ꝙ spicatioris intellectus. nihil est ad ꝓpositū. qz ꝓcedit de cognitis nāliter. tñ angelus qui annūciauit eam nouit ipaz antea ꝙ esset completa. ¶ Ad aliud cōcedo ꝯclonem modo dicto in pede. q. credo tamē ꝙ nō sunt aliqua in nouo testamēto que nō pnt extrahi de veteri i aliquo sensu allegorico vel tropologico. vl anagogico. tamē nō oīa concipiunt in sensu histoie. ⁊ lre in ve. te. ¶ Ad aliud in oppositū potest dici ꝙ accipit falsū. s. ꝙ quilibet tenet ꝑ omni statu diligere oīa diligibilia ex charitate. qz Saluator dicit in Math. Audisti qz dictū est antiquis. dili. a. tuū: ⁊ odi. ha. ini tuū. ergo videt ꝙ nō tenebant inimicos diligere. tñ posito ꝙ sic. dico ꝙ tenent oēs implicite diligere sed nō explicite. sicut ñ tenētur omēs omia diligibilia explicite cognoscere. ⁊ sic tenent oēs implicite omia credibilia credē. ¶ Preterea dico ꝙ nō est simile. qz fides est in intellectu subiectiue. Et si obꝯcitur ꝙ aliquis potest credere nolens. qz que sūt in intellectu ꝓcedunt velle. dico ꝙ nō seqtur. quia actus credendi dependet ex duobus. s. habitu inclināte. ⁊ credibili ꝓsentato. nō quocū qz sed ꝓsentato tanꝙ credibile. ⁊ sic cōit nō pntatur nisi per doctrinā. ⁊ adhuc si sic ꝓsentat: nō necessario credit intelle-

ctus vt sic credere p̄cedit velle. quia p̄o ponens credibile intellectui non demon strat ita vt cogat intellectū ad assentiendū: ideo nō credit nisi volens. q̄uis aūt voluntas sic habeat imperiū sup actuz credendi: non tamē habet imperiū sup oppositum actum stante fide. vt intellectus dissentiat credibili p̄posito per imperium volūtatis. sed solū potest impedire intellectū ne exeat in actum suū credendi elicitū circa credibilia p̄posita.

IXta hoc posset queri. Utruz ad hoc q̄ fides sit in intellectu necesse sit aliquē habitum infusū esse in voluntate. ⁊ dicunt aliqui q̄ sic. quia vt dicunt: intellectus p̄o statu isto non mouetur nisi a duobus. s. ab obiecto ⁊ voluntate que est vniuersalis motor. ⁊ credibile non est ita efficax vt moueat ipm intellectū ad assensuz. ideo ad hoc q̄ intellectus assentiat oportet ipm a voluntate moueri. sed a voluntate moueri nō potest ad assentiendū alicui supernaturali: nisi in volūtate sit aliquis habitus supernaturaliter inclinans ad illud volendum. sicut ergo requirit in intellectu habitus supernaturalis ad assentiendū ita ⁊ in voluntate vt velit ipsum assentire. ¶ Preterea. ad hoc q̄ actus dependens a duobus agentibus sit perfectus: necesse est principale agens perfici supernaturaliter. vel tantuz vel plus sicut instrumentale. sed volūtas respectu actus credendi est motor principalis. intellectus autem instrumentalis. igitur si habitus supernaturalis requiritur in intellectu ad hoc q̄ assentiat: magis requiritur in voluntate habitus supnaturalis ad hoc ut moueat ⁊ velit ipsum assentire. Sed contradictionē non video quin intellectus si fieret mere per se ⁊ haberet obiectum p̄sens posset intelligere vel credere sibi p̄sentato.

Ideo dico ad argumentū q̄ actus credēdi est ab obiecto p̄sente sicut ab efficiente actum. nō sic aūt est a voluntate. aliter si volūtas esset cā actus credendi ⁊ p̄poneretur intellectui astra esse paria: nulla persuasione facta: posset voluntas imperare intellectui credere determinate astra esse paria. et hoc nihil est. sed oportet obiectum habē cālitatem super actum. nec volūtas mouet nisi moueat obiectum. tunc dico q̄ credibilia vt sunt p̄sentia in se: siue in fide acquisita vel infusa. lz hoc vltio mō nō sufficiāt ad mouendū intellectū ad actū sed voluntas vt dicis simul mouet. ⁊ verum est p̄o quāto mouebat ad acquirēdum fidez acquisitā. Sed posita fide acquisita: credibili p̄nte: potest intellectus per habitū infusū credere. dūmodo voluntas nō cōtramoueat. nec plus requiritur. ⁊ esto q̄ requiraē motio positiua voluntatis etiā sufficit voluntas ad sic mouendū in puris nālibus. quia posito vero supnāli p̄nte intellectui posz volūtas mouere intellectū ad intelligendū illud dūmodo in intellectu esset habitus inclinans intellectū in illud. sicut ē in p̄posito. Et qñ dicis q̄ principale agēs oz esse dispositiuū. dico q̄ sicut in istrumēto artificiali sufficit acuties ad hoc q̄ virtus motiua moueat ipm ad scindendum. nec requiritur similis dispositō in p̄ncipali mouente vel dispositio illi p̄oportionata. s. in virtute motiua. ita ḃ ad hoc q̄ voluntas moueat intellectum ad credendū credibile sufficit dispositio intellectus. ⁊ nō est necessariū supnālez dispositionē p̄portionalē illi poni in volūtate. nec ad hoc q̄ diffozmiter operetur per instrumentū requirit talis dispositō p̄portionalis in voluntate q̄lis est in actu credendi pfectiozi ⁊ minus pfecto: sed sufficit p̄portionalis dispositio in intellectu differens fm q̄ gradus differentes in perfectione sunt in actibus.

AD secundū quēsitum potest dici. q̄ q̄libet habitus intellectualis habet vnitatem ex vnitate sui primi obiecti in quo habitus virtualiter continetur sicut in sua causa partiali. sic Geometria dicitur vnus habitus ex vnitate linee. in qua linea omnia alia que deducuntur in scientia illa virtualiter cōtinentur mediatius vel imediatius fm q̄ se habent ad illam. tamē si alia explicita in scientia considerent sub proprijs ratōnibus in se non autē vt ptinentur i aliquo vno pmo subiecto: forte tot sūt habitus quot conclusiones distincte spē sunt demonstrate. nō potest autem dici q̄ fides infusa habeat vnitatem ex obiecto primo scz deo. quia deus nō mouet in ratōne obiecti ad cognitionē omniū credibilium: nec in deo vt in obiecto cōcipiuntur omnia credibilia. vt ex illo ꝺ̄duci possunt. licet ptineat omnia vt causa effectiua omnium ideo oportet dicere q̄ habeat vnitatem vel ab vnitate reuelantis credibilia. quia omnia respiciūtur a fide vt reuelata a deo. ⁊ hec formalis ratō est vna in omibus fm opi. ꝺ̄. dictam. vl̄ q̄ habeat vnitatez in se formaliter ex se ipsa. quāuis illam effectiue habeat a deo ⁊ nō habeat vnitatem ex aliquo vt obiecto. sicut scientie causate ab obiecto.

AD ſt autē spes.

Circa istam. 26. di. in q̄ magister agit de spe. queritur vnū Utrum. s. spes sit virtus theologica distincta a fide ⁊ charitate. Q̄ nō. q̄ nulla passio est virtus. spes est passio ex p°. ethi. g̃. Preterea. nulla virtus theologica determiat medietatē duaꝝ malitiaꝝ spes determiat tale mediū g̃. pbatō maiozis. quia vbicūq̄ est mediū duaꝝ malitiaꝝ ibi pōt esse defectus ⁊ excessus. sz intendendo in deum p̄ desiderium non potest esse excessus. sicut pz in alijs vtutibus theologicis. non. n. potest homo nimis credere in deū vel diligere deum pbatio minozis. quia spes determinat medium inter presumptionē ⁊ desperationem. sicut inter duas malitias. Preterea virtus theologica nō est in nobis nisi a deo immediate infundēte illam. sed absq̄ infusione dei ꝓuenit hr̄e spem respectu eozum respectu quoꝝ ponitur cōmuniter: pbo. quia p̄ spem acquisitā cōuenit sperare ꝓmissum hominis veracis. igitur multo magis p̄ spem acquisitam cōuenit sperare ꝓmissum dei q̄ ē sūme verax. Preterea. duo pfectibilia respectu eiusdem obiecti numero sufficienter pficiunt duabus pfectōnibus. sz in anima nō sūt nisi due potentie pfectibiles respectu obiecti increati. s. intellectus ⁊ voluntas. igitur sicut intellect⁹ sufficienter pficitur vno habitu q̄ est fides talis obiecti: ita ⁊ voluntas respectu eiꝰdem sufficienter pficit vno habitu qui est charitas. igitur nō erūt nisi due virtutes theologice. Q̄ si dicatur esse. 3. ptes imaginis. ⁊ fm eas tres requiri habitus eas pficientes. Contra. quia due ptes imaginis ptinēt ad intellectū. ⁊ vna sola ad voluntatē. igitur si fm illam ꝺ̄. requirent duo habitus: duo habit⁹ theologici ponerent in pte intellectiua: ⁊ vn⁹ solus in voluntate. qō est manifeste falsum. quia spes fm aliquos non ponit esse virtus intellectualis. Contra. 2ª ad Cor. 13. Nunc autem manēt fides spes charitas tria hec.

In ista questione

fundamētū ē auctas Aplī ia dicta cuī initiū facti tractā° ꝺ̄ illa mā. tñ si auctas ptēpneret innitēdo rōi nāli tm̄ cū sz eā pfalitas sit vitāda vbi ñ apparz necitaꝫ ponēdi pfalitatem. ⁊ i ꝓposito nō videatur cē necitas ponēdi tertiā vtutē theologicā distictā a fide ⁊ charitate. negaret spez cē vtutē distictā a fide ⁊ charitate.

Hoc probat. quia voluntas eadē vtute disponit sufficiēt ad velle ordinatuz 7 nolle ordinatū. ꝓbo qz nō pōt esse ordinatū nolle nisi respectu eiꝰ cuius oppositi est ordinatū velle. qō confirmat per illud. i. de aia. Rectū est iudex sui 7 obliq. Eodē etiā sufficiēt disponit ad amādum bonū pñs 7 desiderandū bonū absens. Hoc etiā ꝓbat rōne. quia eodē tendit aliquid in terminū nō habitū: 7 qđ scit in habito. Et aucte Aug. 9. de tri. c ulti. Appetitus inhiātis fit amor fruēdi igit si sit aliqs habitus q̄ voluntas sufficiēter disponit ad ordinatū velle respectu frui. uel respectu boni pñtis. ille sufficiet ad omne velle ordinatū qō est desiderare. 7 ad omne nolle ordinatū. sed ꝑ solā charitatē sufficiēter disponit volūtas supnāliter ad amandū omne diligibile uel fruibile pñs. g̃ ista minor ꝓbat quia amicicia acq̄sita sufficit ad omne velle ordinatū circa amicū. 7 ꝫ tam ad velle desiderū q̄ ad velle qō ē amare ꝑ sens. q̄ etiā ad nolle qō ē oppositū amico. sed nō est minus sufficiēs amicicia infusa quantū ad multitudinē obiectoz̄ q̄ amicicia acq̄sita cū charitas ꝑ latitudinem se extendat ad omnia diligibilia ex charitate. g̃ Tenēdo ꝓclusionē istā posset dici q̄ spes aggregat in se q̄dāmō duas virtutes. s. fidē 7 charitatez. actus enim spei qui est expectare includit certitudinē. 7 hec certitudo ptinet ad intellectū 7 fidē. includit etiā desideriū qō ptinet ad voluntatē. 7 si sit desideriū meritoziuz ptinet ad charitatē q̄ pficit voluntatē. sicut igit expectatio pfecta 7 meritozia includit certitudinē intellectuꝰ 7 desideriū volūtatis ordinate. ita spes ut virtus pfecta diceret includere ꝑ quandam aggregationē fidem 7 charitatē. 7 fm hoc poneret virtus tertia nō formaliter nec simpliciter. sed fm q̄ aggregat formaliter in se duas. Quia tamē desideriū nō habiti pōt esse voluntatis sine charitate: 7 totus actus spei 7 ipsa spes pōt esse in formis. ideo melius videt eē ponendū q̄ spes intm̄ cōuenit cū fide q̄ non est alia virtus. Non enim est alius habitus formaliter vniuersalis 7 particularis. sicut patet in omnib⁹ habitibus intellectualib⁹. sed fides est respectu vniuersalis. qz fide teneo omnē iustū finaliter esse saluandū. 7 spes est respectu particularis. qz spe teneo me iustū finaliter esse saluandū. igit non est alius habitus huiꝰ 7 illius Cōfirmat. qz desperās nō dicit odire sed diffidere nec persuadet ut amet uel optet. quia optaret si crederet illud esse possibile. sed ꝑsuadetur ut credat illō eē possibile a se attingi. Scōm hoc diceret fides esse oium articulozuz reuelatozū ptinētiū ad quascūq̄ personas 7 ad quecūq̄ tpa. Spes aūt est quedam fides. quia de reuelatis ptinentib⁹ ad seipsum qui habet fidē. 7 tm̄ ptinētibus ad futura. nec illa specificatio variat habitū. sicut nec in alijs habitibus intellectualibus. sed est idē habitus specificationē quandā hñs ex parte obiecti. nō g̃ ponit tertius habit⁹. sed fides quātum ad quedā. puta quantū ad futura ptinētia ad ipsum credentez: dicit spes. cū tm̄ fides se extendat ad psonā credentem 7 ad alias Q. si dicat futuritionē in aliq̄ variare obiectū. 7 ita distinguet spem ab alijs virtutibus Cōtra. ꝓmo quia idē est habitus vniuersalis 7 particularis. sicut patet in omnib⁹ habitibus intellectualib⁹. cū igit de ista. omis finaliter iustus saluabit sit fides. igit 7 ō ista ego si sim finaliter iustus saluabor. est fides Secūdo qz si futuritio sit formal⁹ ratio obiecti. g̃ spes nō est virtus theologica. quia non respicit eternū ꝓ obiecto scōm hoc sed aliquid tēporale. quia tēporalitas esset formalis ratio obiecti. Tertio si futuritio requirat ꝓpriū habituz: pari ratione 7 preteritio. 7 ita non erit idem habitus fidei de preteritis 7 futuris Qui teneret viam istaz posset dicere q̄ sicut in anima sunt due po-

tentie nate attingere deū in ratione obiecti. ſ intellectus ⁊ volūtas: ⁊ hoc p actꝰ illcitos ab eis. ita ⁊ ſufficienter pficitur vtraq; potentia vnico habitu reſpectu vnius obiecti ⁊ ita ſicut intellectus ſufficienter pficit reſpectu illius obiecti per habitū fidei infuſum. ita ⁊ volūtas per charitatē ⁊ ſaluarent dicta de ſpe. quia eſt tertius habitus includens p aggregationem hos duos habitus. uel probabilius q̄ eſt quedā fides particularis reſpiciens bona futura ab illa pſona attingenda. ⁊ quo ad hoc diſtinguit a fide abſolute ſūpta q̄ indeterminate reſpicit oēs pſonaſ ⁊ oia credibilia quozūcūq; tēporum. Alia illa nō placet. quia videt obuiare auctoritatibus ſanctozū innitentibus dicto Pauli. quere.

Alio modo poſſet

dici q̄ cū ꝓtingat exceſſiue ſperaſ bonū futurū. ſicut patet in pſumente ⁊ diminute: ut patet in deſperāte. illa paſſio q̄ eſt ſpes indiget moderamine ⁊ per ꝓns ille habit' moderatiuus cuz ſit reſpectu obiecti eterni: qō cōſequit ſperans: pōt eſſe habitus theologicus: ⁊ vocat ſpes. quia p hoc intelligit habitus moderās paſſionē quo ds tēdit in bonū eternum conſequendū. Cōtrā hoc obꝫcit. quia tunc ſpes eſſet virtus moralis: nō theologica. q; virtus moderatiua paſſionū moralis eſt. quilibet n moralis pfectus indiget oibus habitibuſ reſpectu paſſionū que nate ſūt eſſe diminute uel exceſſiue. ⁊ tūc eēt alicꝫs timor infuſus qui tñ nō eſſet virtus theologica. q; nō eſſet reſpectu boni increati. ſz reſpectu mali tm̄ habitus aūt theologicus eſt reſpectu boni increati.

Alio modo dicitur

quere. 8. quodlibet. h. q. 15. q̄ ſpes diſtinguitur a charitate. licet habeant pficere eandē potentiā. ſ. voluntatē. quia ſpes ē in iraſcibili. charitas in cōcupiſcibili. ⁊ illa nō ſolū in appetitu ſenſitiuo: ſz etiā in volūtate diſtinguit. qō ꝓbat quadrupliciter. Primo p obiecta. nā obm̄ concupiſcibilis eſt bonum delectabile. obm̄ aūt iraſcibilis eſt bonū arduū. bonū delectabile eſt bonū concupitū a ꝓcupiſcēte ꝓpter cōmodū eius. bonuz arduū dicitur bonū appetitū q̄ volūtas appetit ſupare oia ſibi ꝓria. ſed iſte due ꝓditiones que ſūt eiuſdē boni ſub eadem rōne obiecti nō tm̄ ſūt ꝓditiones boni ut nūc ſed etiā boni ſimpliciter. igit nō tm̄ ſunt boni ut eſt appetitus ſenſitiui. ſed etiam ut eſt obm̄ volūtatis. ſic igit iſte due cōditiones accītales diſtinguūt iraſcibile ⁊ cōcupiſcibile nō tm̄ in appetitu ſenſitiuo ſed etiā in volūtate. Secūdo ſic. iraſci eſt actus ſolius iraſcibilis. ꝓuenit aūt iraſci nō tm̄ ex paſſione q̄ eſt in appetitu ſenſitiuo: ſed etiā que eſt in volūtate. Iraſci. ⁊ nolite peccare. in pſal. igit actꝰ ille eſt reſpectu volūtatiſ. ⁊ ita iraſcibilis erit in voluntate. Tertio ꝓbat hoc ex cōpatione diuerſozū actuū adinuicem. q; ꝓcupiſcibili volūtatis in ꝓtēplatione deſcente qñq; inſurgit volūtas ad ipugnandū vitia impedientia contēplationem. ⁊ ſic impugnando impedit ꝓtemplationē. nulla aūt eadē vis habet actū impeditiuū ſui ipſius in actu principali igitur cōcupiſcibilis que querit delectari nō inſurgit expugnando per quaz expugnationē impediat a ſua delectatōne igitur eſt alia vis. Quarto declaratur hoc p actus diuerſos ptinētes ad iraſcibile in appetitu ſenſitiuo. quere in. h. q; omnes illi actus vident eque neceſſarij in volūtate. igit qua rōne ponet iraſcibilis in appetitu ſenſitiuo: pari ratione ⁊ in volūtate. Addit q̄ concupiſcibilis ē principalis potentia. iraſcibilis aūt eſt quedam vis eius: ſicut in ſenſitiua oēs paſſiones iraſcibiles oriunt ex paſſionib⁹ cōcupiſcibilis ⁊ terminant ad eas: ſic in voluntate iraſcibilis eſt ꝓpugnatrix cō

cupiſcibilis. Contra illã opi. arguo. ⁊ primo cõtra primã rõnem que procedit de obiecto. ⁊ quia illud de bono arduo poſſet male intelligi. quero q̃d intelligit̃ per bonũ arduũ. aut bonuꝫ abſens. aut nõ ſolũ hoc ſed excedens facultatẽ potẽtie. aut tertio bonũ appetibile .i. amabile excedens oĩa alia ſibi p̃ria. Si primo modo. igit̃ iraſcibilis non erit in patria ⁊ per ꝓſequens ſpei non ſuccedit tentio. quia oporteret q̃ tentio eſſet in eadẽ potentia ⁊ vi cũ ſpe. quia ſuccedit ſibi. In patria enim non erit bonũ deſiderabile abſens. Si ſecũdo modo. igit̃ in deo nõ eſſet iraſcibilis. quia nulluꝫ eſt obiectuꝫ excedens reſpectu eius. igit̃ nec tentio. cõſequens eſt falſũ. quia non videt̃ negandum q̃ in deo ſit tentio reſpectu ſui ipſi⁹ igitur ⁊ antecedẽs. ſ. q̃ in habentib⁹ ſpẽ ſpes ſit habitus iraſcibilis. Si tertio mõ ſic male ponitur bonũ arduum obiectũ ſpei diſtinctũ contra obiectũ charitatis quia charitas inter omnes virtutes maxime reſpicit deum ſub ratione appetibilis. quia ſub ratione boni infiniti.

Preterea aut intelligit̃ appetibilitas iſta i obiecto aptitudinaliter aut actualiter. Si aptitudinaliter. quia. ſ. aptum natum ſit appeti. hoc maxime pertinet ad obiectũ charitatis. qu a ut dictuꝫ eſt charitas reſpicit deũ uel obiectũ ſuum ſub ratione infiniti in ſe. Si actualiter hoc eſt quia voluntas ſic appꝛeciat. tũc male aſſignatur appꝛeciatio iſta eſſet ratio obiecti potẽtie. vel vis: quia ipſa appꝛeciatio actualis eſt. quia volũtas per actum ſuum appꝛeciatur tm̃ obiectum. hec autem appꝛeciatio paſſiua actualis ſequit̃ in obiecto rationẽ formalem obiecti. formalis autẽ ratio obiecti alicui⁹ potẽtie vel vis precedit naturaliter actũ illius potentie. vel vis. igit̃ talis appꝛeciatio non poteſt eſſe ratio formalis obiecti talis potentie. vel vis. Preterea actus adequatus iraſcibilis eſt iraſci. ſicut actus adequatus intellectus eſt intelligere. ſed iraſci non poteſt reſpicere ꝓ obiecto bonũ arduum aliquo predicto rum modoꝝ. quia iraſci eſt appetẽ vindictam ſiue punitionem: ut dicit. ij°. rethoꝝ. nullum autẽ appetere reſpicit ꝓ obiecto uel puram punitionẽ uel ipſuꝫ punibile. quia neutrũ eſt appetibile. igit̃ iraſcibilis nõ reſpicit arduum. ⁊ hec ratio improbat ſecundã rationẽ. ꝓ opi. predicta. quia ſi iraſci eſt actus iraſcibilis. ex hoc ſequit̃ q̃ nõ diſtinguitur a cõcupiſcibili per rõnem boni ardui diſtincti a bono delectabili. Cõtra tertiam rõnem arguit̃. quia ſi illud qõ natũ eſt impedire delectationẽ alicuius potentie per actũ poſitiuũ ſit expugnãdũ per aliquem actũ ad hoc ut potẽtia quiete delectet̃. tamẽ qõ natũ eſt impedire tm̃ priuatiue nõ oportet expugnare poſitiue. ſed tm̃ priuatiue. ſ. fugiendo. Sed actus vicioſus nõ impugnat nec impedit poſitiue delectationẽ ordinatã cõcupiſcibil̃. quia nõ ſimul inſurgit talis actus quaſi impediẽs actũ ꝓcupiſcibil̃. igit̃ nõ oportet actũ illuꝫ expugnare niſi tm̃ priuatiue. ſ. ne talis actus inſit. Sed cuius ẽ cõcupiſcere obiectũ honeſtũ: eius eſt fugere obiectum inhoneſtũ. igitur concupiſcibilis expugnat. Preterea in iſta op. primo ponitur q̃ concupiſcibilis nõ ꝓpugnat. quia illa pugna impedit ꝺlectationem. ⁊ poſtea narrando dicitur q̃ cõcupiſcibilis defenditur per iraſcibilem. ne in ſua delectatione perturbetur. iſta videntur duo oppoſita. q̃ ſcilicet potẽtia ꝓpugnans impediat concupiſcibilem. ⁊ q̃ non impediat ſed ſaluet. eaꝫ in delectando. Ex iſto etiam improbat

Quarta ratio qua aſſignantur illi diuerſi actus in iraſcibili. poſſet etiam argui q̃ aliqui iſtoꝝ actuum non cõueniant iraſcibili ſaltem in parte ſenſitiua que non habet actum circa futurum ut futurũ eſt. Qõ additur in p̃ma rationẽ q̃ cõcupiſcibilis appetit aliquid ꝓcupitum a ꝓcupiſcẽte ut cõmoduꝫ ſibi: nõ

videt ꝑbabile. quia in deo nō negat cō/cupiscibil. sicut nec delectatio perfectissi/ma. ⁊ tamē nō cōcupiscit aliquid tanq̄ cōmodū sibi. ¶ Quantū ꝫ ad h. an i vo/luntate sit irascibilis ⁊ cōcupiscibilis ꝑt dimitti dubiū usq; ad di. 34. Et si debe/ant poni in volūtate poni vident ꝑpter di. virtutū moraliū ꝑficientiū volunta/tem. nō aūt ꝑpter di. virtutū theologi/carū spei ⁊ charitat. sicut ponit ista op.

¶ Preterea sicut vis ꝑsupponit poten/tiam ita ⁊ obiectū eius. igit actus ipsius vis includit actū potētie circa obiectū eius ⁊ aliquid additū. sed istud additū vniuersaliter est nobilius. apparet i om/nibus actib⁹ ꝓnibus ⁊ addentibus sibi inuicē. igit si irascibilis est vis ⁊ cōcupi/scibilis est potētia. actus spei erit simpli/citer nobilior actu charitatis.

¶ Ad questionē igit dico ꝙ spes ē virtus theologica distincta a fide ⁊ cha/ritate qō ꝓsuadet sic. experimur i nobis hunc actū. s. desiderare bonū infinitum ineſſe nobis. ⁊ hoc a deo scipsum nobis liberaliter cōferente. nō quidē ꝓmo sed ꝓpter aliquid aliud acceptū sibi ordi/natū ad illud. iste actus est bonus. quia debite circūstantionatus. igit ad ipsū ꝑt esse virtus inclinās. Assumptū ꝓz ꝑ cir/cūstantias oēs discurrēdo. nam obiectū hui⁹ actus est bonus infinitus. ¶ Prima circūstantia includit in hoc qō est desi/derare qō est velle non absolute sed ab/sentis. deus enī viatori est absens in rō/ne obiecti ꝓfecte hūdi. igit velle tendens in ipsum sub tali rōne habet ex ista par/te circūstantiam debitā. Quantē addit ineſſe nobis bonum est circūstantia cui/qua istud bonū est debitum illi cui ap/petitur esse bonū. nullum autē bonum sufficienter quietat appetitū nisi sit infi/nitum bonum. qō additur a deo ⁊c. no/tat circūstantiam debitam ex parte ciu⁹ a quo. non enim potest hoc bonū com/municari nisi a deo liberaliter se confe/rente. qō addit nō ꝓmo ⁊c. notat dispo/sitionē ex parte eius. s. quo ad istud bo/num perueniatur. qō notat dispositio/nem cōuenientem scōm ordinationē di/uinam ad hoc bonuz consequenō. quia disponit sapientia diuina non ꝓfecte cō/municare se nisi aliquo ꝓaccepto. patet igit ꝙ ille actus ē rectus. quia debite cir/cūstantionatus. igit ad ipm pōt esse vt⁹ inclinās. ⁊ꝫ virtus ē virtus appetitiua. quia actus exꝑssus est actus appetitiu⁹. ⁊ circūstantie sunt circūstantie actus ap/petitui. ¶ Hec etiā virtus inclinans ē vir/tus theologica. ꝓbo quia respicit deuz ꝓo obiecto imediato. nā ꝑ omnia alia que addunt ipsi obiecto nō tollit rō ob/iecti ut obm est. quia enim desidero illō mihi uel tali: uel tali. nō tollit quin desi/derem illud ut obiectum. igit illud circa qō est actus spei est bonū infinitū. ⁊ ita eternū. igit est virtus theologica. ¶ Si dicat desideriū includere abnītiam obie/cti. ⁊ ita conditionē tēpozalē in obiecto hoc nō videt ꝓbabile. quia fin eandem rōnez formalē respicit spes obiectū ⁊ tē/tio. sicut eadē rō formalis est tendēdi in illud ⁊ quiescēdi in eo. sed differētia est. quia illud obiectuz est diuersimode ap/ꝓximatū. quia absens: uel ꝓximatum imperfecte desiderat. ꝓsens autem uel ꝑfecte ꝓximatū: amat. sicut i na/turalibus ignis magis ⁊ minus ꝓxi/matus causat calorē remissuz ⁊ inten/sum. nō tamē calor in igne est minus rō/actiui in causando uel calefaciendo hoc uel illud. ¶ Similiē sol causat radiuz re/ctum ⁊ reflexū magis ⁊ minus distans.

¶ Ex hoc pōt argui in ꝓposito. quia sicut in effectiuis nō variat rationē effi/ciendi qō nō ptinet ad ꝑ se rationē effici/endi. ita in finib⁹ illud nō variat rōnē fi/nis. qō non variat rationē terminandi. tale est esse absens uel ꝓsens modo ꝑ dicto. igit nō variat formalitatē obiecti siue rōnez formalē eius. ¶ Si dicatur ꝙ desiderat bonū mihi variat formalē

rationē obiecti. quia cōmutat bonū honestū in bonū utile. hoc falsum est. quia cōditio illa nō est cōditio obiecti per se. imo talis conditio potest addi sup obiectum stante formali rōne obiecti. sicut patet in fide. Nō enim credendo deū ē saluatorē ꝛ beatitudinē omniū bonoꝝ habeo aliud obiectuz formaliter a deo de quo credo q̄ est trinus. ꝛ ceteros articulos. Sed per ista tm̄ cōparo eternum ad aliqd̄ tēporale que cōparatio nō dicit' nisi respectum rōnis. ꝛ hoc modo in ꝓposito nō dicit nisi respectu voluntatis de quo respectu non tangā. sicut enī potentia collatiua potest obiectū suū comparare ad aliud ꝛ i eo sic cōparato causare respectuz rationis qui non ineſt ex natura rei sed ex actu potētie. ꝛ ita sicut ratio cōparando obiectū suū pōt causare in eo respectū rōnis. sic ꝛ volūtas cōparando obiectū suū pōt causare in eo respectū aliquē qui pōt dici respect' appetitiuus. ꝛ talis causat in obiecto utili p actū usus q̄n voluntas utit aliquo. ꝛ talis pōt dici causari i deo q̄n volo illd̄ bonū infinitū in se esse mihi bonum. qz voluntas cōparat istud bonū obiectum ad aliud quadā cōparatione que nō est in eo ex natura rei. ¶ Si obīcit. q̄ voluntas sperans est mala. quia utit fruendo referendo illud aliud. ¶ Rñdeo nō omis cōparatio obiecti p voluntatē ad aliud obiectū est cōparatio que est usus. ſz tm̄ q̄n cōparat ut minus bonū ordinatum ad aliud tanq̄ ad maius bonū cōsequēdum p illud. sic aūt nō est in ꝓposito. ſz voluntas cōparat illud ut abundās bonū ad minus bonū cui liberalit cōcedit tanq̄ pficiendū ab eo. Et hec ē cōpatio liberalitatis de q̄ loq̄t Auic. 6. metha. ¶ Si obīcit cōtra h̄ q̄ non sufficiat ad virtutē theologicā habere bonū increatum ꝓ obiecto. quia tūc fides acquisita ꝛ charitas acquisita essent virtutes theologice. habent enim idem obiectū ꝛ sub eadem ratione obiecti cum fide ꝛ charitate infusis. Rñdeo tres cōditiones ponunt ptinere ad virtutē theologicā. prima est respicere deum pro ꝓmo obiecto secunda habere pro regula primā regulam humanoꝝ actuū. nō aūt regulā ac quisitam. tertia imediate infundi a deo. sicut a cā efficiēte. hec distinguunt sicut alia est ratio obiecti. alia regule. alia efficientis. Si oēs tres requirant ad virtutem theologicā. p̄z q̄ fides ꝛ charitas ac quisite nō sunt virtutes theologice. nec spes acq̄sita. qz deficiūt in tertia ꝓditione. si prima sufficiat uel etiaz ꝓma cū 2ª sic spes acquisita pōt poni virtus theologica. qz est circa deū imediate ut circa obm̄ desiderādo ipm̄ ut bonū sperāti. ꝛ si nō speret illud in se. tm̄ sperat. i. desiderat illud sibi ꝛ nō aliud. Simili 2ª ꝓditio cōcurrit ibi. qz hñs spem acq̄sitā inititit imediate prime veritati ut ꝓme regule nr̄oꝝ actuū. Nō enim desiderat q̄ prudentia acq̄sita dictat desiderandū sed qđ veritas prima supnāliter ostēdit esse desiderandū. ¶ Si obīcit q̄ regula spei acquisite ē fides acq̄sita ꝛ non vitas prima. Dici pōt q̄ si fides acquisita nō sit in se ꝓma regula. tm̄ respicit primā regulā. ꝛ ita ois virtus humana hñs eam ꝓ regula nō h̄z p̄udētiā nālem ꝓ regula sed primā veritatē. ꝛ si nō in rōne habitus: tm̄ in rōne obiecti habit' regulantis. ¶ Si ille due cōditiones non sufficiant: oportet dicere ꝓpter q̄ theologia nō sit habit' theologicus. pōt. n. esse ꝛ non imediate infusa a deo sed acq̄sita. ꝛ h̄ tā ad assensum actualē q̄ habitualē qui ē fides acquisita. q̄ etiā quantū ad apprehensionē que habet ex doctrina. ꝛ tunc oportet multū restringere habitū theologicū si due prime cōditōes de obiecto ꝛ regula nō sufficiant sine tertia que est de agente. ꝛ tunc cōcludendū est q̄ spes licet ad hoc q̄ sit virtus theologica requirat duas primas cōditōes ꝛ inquantum h̄z illas habeat pars ꝓpositi. cōpletiue tm̄ habet q̄ sit virtus theologica ex

tertia conditione. ex hoc. ſ. q ipſa eſt nata infūdi. ⁊ ſi nō infundat nō habet ita pfecte ſicut nata eſt haberi ex infuſione cū. n. ſuprema pare rōnis imediate ſubdat deo: nō pficit pfectiſſime ab aliquo creato. ſed imediate a deo pficiente. habitus aūt qui natus ē eē circa deū imediate ut circa obm. ⁊ inuiti ſibi ut pme regule imediate natus eſt pficere ſupmā portionē. igit licet aliqs habitus acqſit' poſſit haberi. nō tn pfectiſſimus. ⁊ p cō ſequēs ſicut dcm ē. ſ. de fide q ē aliqua acqſita ⁊ cū hoc etiā neceſſario requirit infuſa. licet neceſſitas illi' infuſe nō poſſit probari p rōnem nālem. eodē mō dicendū ē in propoſito de ſpe. Et ſicut illa ſaluat theologica ppter obm ⁊ regulaz ⁊ aptitudinē ut infundat qne concludit ex portione recipiente ita etiā arguit in ppoſito ō ſpe. licet aliqua ſpes poſſit eē acquiſita ſicut ⁊ aliq fides. Hec eſt igit prima cōcluſio ſolutōis q reſpectu act' ſperandi pōt eē aliqua virtus theologica. huic adiūgo q ipſa nō pōt eē nec fides nec charitas. igit tertia diſtincta ab iſtis. pbatio minoris. primo de fide. quia omnis actus fidei eſt credere. nullū deſiderare eſt credere. gā De charitate probatur. qz charitas eſt ſupma virtus affectiua. ⁊ p pns ſupremus amor bitualis Amor aūt amicicie eſt ſimplicit pfectior amor: cupiſcētie. igit charitas inclinat ad amandū ſimplicit amore amicicie. ſed deſiderare bonū infinitū eſſe bonū meū: nō eſt amor amicicie: nec eſt nobiliſſimus. quia nobilius eē habz illud obiectū in ſe q̄ habeat in alio. uel q̄ ſit cōparatio eius ad aliud a ſe. igit illō deſiderare qō pcluſuz eſt prius nō eſt act' charitat. Preterea ſine tali deſiderio pōt eē actus charitatis intenſus ⁊ remiſſus ⁊ medius. de remiſſo pz. qz poſſum remiſſe velle deū in ſe eē bonū nō deſiderando illud mihi. Similit pz de medio de ſuprema pz. qz ſume diligit ſe deus: ⁊ ſūme beatus ē. ⁊ tū in hoc nō deſiderat formaliter ſe eē bonuz alīq amāti. nec oz potentia libere agentē neceſſario agere quantū pōt. pbant etiaz hec mēbra oia p hoc q nō eſt neceſſe volūtatē hre duos actus in ſe. ſed actus amādi deū in ſe ⁊ deſiderandi eū amanti ſūt duo. igitur vnuſ pōt eē ſine alio. Hoc etiā pbat 3° quia ſm Anſel. de ca. dya. 14. ⁊ de pcor dia. c. 9. In volūtate ſūt due affectiones. ſ. iuſtitie ⁊ cōmodi. Nobilior aūt ē affectio iuſtitie nō ſolū intelligendo de acqſita ſed etiā de infuſa que eſt libertas ingenita ſm quā aliqs pōt velle aliqō bonū nō in ordine ad ſe ſm affectionez cōmodi nō pōt velle niſi in ordine ad ſe. ⁊ hanc haberet ſi eēt pciſe appetitus intellectiuus ſine libertate ſequente cognitionem intellectiuā. ſicut appetitus ſenſitiuus ſequit cognitionē ſenſitiuā. Ex hoc volo hre tm: q cuz amare aliqd in ſe ſit actus liberior ⁊ magis cōicatiuus q̄ deſiderare illud ſibi: ⁊ magis cōueniēs volūtati inquantuz hz affectionē iuſtitie ſaltē innate. alius aūt cōueniat volūtati inquantū hz affectionez cōmodi. ſequit q ſicut ille affectiones ſūt diſtincte i volūtate. ita habitus inclinātes ad actus iſtos erūt diſtincti. Dico igit q charitas pficit voluntatē inquantū ē affecta affectione iuſtitie. ⁊ ſpes pficit eā inquantū eſt affecta affectōe cōmodi. ⁊ ita erūt diſtincte virtutes nō tm ex actib' qui ſunt amare ⁊ deſiderare. ſed etiā ex ſuſceptiuis q̄ ſūt volūtas ſm illam duplicē affectionē affecta. Ex obiectis aūt nō diſtinguunt. ſ. p arduuz ⁊ delectabile. ut dixit pcedens op. imo ē oio eadē rō formalis utrūſqz obiecti. licet aliq addant hic q̄ nō ibi. Siquidē eē excedēs dicit cōditionem nō eiuſ qō eſt eē obiecti. ſed eiuſ qō eſt eſſe a quo. eſſe abſens dicit conditionem concomitantem iſtam. tam in cauſa efficiente q̄ in fine. ſ. remotionem obiecti. Non autem dicit rationem formalem obiecti. velle mihi dicit conditionē cui. ⁊ velle ex meritis dicit conditionez

qualiter. sicut prius expositum est.

Contra uiam istaz

que ponit desiderat actū spei. arguo tripliciter. primo sic. Desperans desiderat beatitudinē. qō ꝓbat. qz tristat de amissione beatitudinis. nō aūt tristat ō amissione alicui⁹ nisi amati uł desiderati. igr desperans desiderat aliq̄d. ꝛ nō sperat. ergo. Preterea eodē possū amare aliquē amore amicicie ꝛ ꝓcupiscere illi bonū. nullū eni in se amo cui nō velim bonū. igit si ex charitate amat quodlibz diligibile in se. ex charitate cōcupiscit sibi bonū. ꝛ eodē etiā cōcupiscit sibi bonuz. pñs ꝛ absens ſm illā auctem. Aug. 6. ō tri. c. igit desiderare non est sperare. Preterea beatitudo nāliter ꝓcupiscitur ſm Aug. 13. de tri. c. 5. igit ad ꝫ non est necessaria virt⁹ supnālis. Preterea si spes est virtus inclinās ad desiderandō igit desiderare qō est actus eius pōt esse meritorius. pcipue cū sit virtus theologica. sed nullus actus est meritoriuz nisi elicitus uel impatus a charitate. Si eliciat a charitate habet ꝓpositū q⁹ spes ē charitas si imperet. igit simul spes elicit ꝛ charitas impat illū. ꝛ p te utrq; ē actus volūtatis. igit voluntas habebit simul duos actus circa idē obiectuz. qō videt inconueniens.

Ad primum horuz

dico sicut dcm est di. 15. hui⁹. q⁹ velle cōditionatū sufficit ad tristitiā si nō eueniat nolitū cōditionatū. desperās aūt ꝺditionaliter vult beatitudinez. i. desiderat eā si posset eā attingere. ꝛ qz intellectus errās oñdit sibi tanq̄ impossibile attingi: tristat. Exemplū hui⁹ est ibi tactū de proꝟciente merces in mare timore tēpestatis. nisi. n. absolute uellet: nō ꝓꝟceret cū nō cogat. ꝛ tñ quia ē ibi velle ꝺditionatū ad nō proꝟciendū. qz vellet nō ꝓꝟcere si posset. igit tristat ꝓꝟciendo. illa eni ꝺditio ꝓpter quā vult proꝟcere est simplicit nō volita ita in ꝓposito. ille ō siderat beatitudinē ꝛ vellet ipsam si eēt sibi possibile. sed in intellectu eius oñdit sibi ꝛriū. hec ꝺditio sub qua vult. quia vult si posset eē sibi possibilis est volita. iō tristat de oppositō illi⁹ ꝺditōis volite ꝛ etiā de illo qō sequit ad illā. Dico igit ad formā argumti q⁹ desperās desiderat desiderio ꝺditionato. qz vellet si posset. nō aūt desiderat absolute. quia absolute desiderare p̄supponit conceptio intellectus ostendens sibi desideratum. sicut possibile desiderāti. quicq̄d enim ostenditur volūtati tanq̄ impossibile uł volūtas oīno nō vult illud. vel vult illud cōditionate. ꝛ hoc modo forte uerū est qō dictum est in secūdo libro q⁹ angelus voluit equalitatē dei nō absolute q⁹ appeteret hoc tanq̄ possibile. sed velle cōditionato in quo sufficiēter est ratio meriti ꝛ etiā peccati. ꝛ etiam sicut nunc tactum est ratio gaudij ꝛ tristitie de oppositō. igitur actum spei precedit aliqua fides infusa uel acquisita ꝓ quanto desiderare absolute non potest esse nisi ei⁹ quod ostenditur possibile. ꝛ illa possibilitas boni cōsequendi ostenditur a fide applicata ad bonum desiderabile. qō si ostendatur tanquā impossibile tunc ei⁹ non est desiderium absolute. sed tantū conditionatuz. quia scilicet desideraret si non esset talis apprehensio uel ostensio. ꝛ tale desiderare conditionatum nō est sperare. Ad secundum dico q⁹ sicut charitas in actu recto habet ꝓ primo obiecto deum ut in se. ita etiam inquocunq; actu reflexo est quodammodo principium tendendi in deum ut in se. principiū eni actus recti est principiū omniū actuū reflexoruz tendentiū in finem ultimū sub eadem ratione. sicut ꝫ ex charitate diligo deuz in se. ita ex charitate diligo me diligere deum in se quotienscunq; igitur reflecto nunq; habeo obiectū ut cōmodū mihi. sed tm̄ bonū infinituz ut in se bonum. ꝛ ille est actus

perfecte meritorius in desiderando beatitudinē nō ut cōmodū sibi. sed ut est p fectus amor dei ut in se boni. ꝓcedo igit ꝙ eodē quo amo cōcupisco bonū amato. sz nō cōcupisco quodcūqz bonū. sed bonū cōmodi qō principaliter terminat a. illud bonū qō ex charitate diligo i se hoc est ꝙ cuicūqz amato ꝓcupisco amare deū ꝓpter se. i. inquantū est bonuz in se nō inquātū bonū huic. Ad tertiū dico ꝙ beatitudo in vniuersali est ex nālibus cōcupita ex affectione cōmodi. qz fm Anselm. de cōcor. c. x. uel. ix. Cōmoda nolle nō possumus. sed beatitudo in pticulari nō est sufficienter ex nālibus cōcupita. sed etiā cū spe acquisita. sed nec sic perfectissime ꝛ sufficientissime sine spe ꝛ charitate infusis. quēadmodū dictū ē de fide acqsita qua nō ꝓfectissime assentitur sine fide infusa. Ad quartū concedo ꝙ voluntas meritorie desiderans hz duos actus. vnū iperandi elicitum a spe aliū impantē illū elicitū a charitate. nec est incōueniens in actibus subordinatis plures inesse vni. imo forte ē necessariū scientē conclusionē duz actu speculatur scientifice intelligere simul principiuz ꝛ amantē ordinate illud qō est ad finē utē do simul frui fine.

Ad argumēta. Pro pri ma via q̄ vident sequi rōnem nālem. Rnderi pt ꝙ hic est necessaria pluralitas. ꝛ ad pmā ꝓbationē in oppositū patz ex dictis. qz cōcupiscere h. s. huic ibi sistendo nō pōt esse actus eiusdē virtutis cuius est velle illud ordinate i se. licet cōcupiscē h huic ut per hac ille tendat in illud ut ē bonū in se sit actus eiusdē uirtutis. Qz addit de amicicia acquisita. posset dici ꝙ illa est alius ꝛ alius habitus formalit. Qō addit postea de certitudine spei ꝛ sperātis. dico ꝙ illa ꝓcedit actuz spei ꝛ desperationis. nō. n. efficaciter ꝛ absolute desiderat nisi possibile attingi. ꝛ ideo persuadet desperanti ut credat: non ut diligat. quia prima radix huius erroris. s. ꝙ nō absolute desiderat nec efficaciter: nō ē in voluntate sed in intellectu. qz. s. intellectus nō oīdit illud efficaciter tanqz desiderandū. Per idē pz ad illud de vlī ꝛ particulari. qz credere me iustū finaliter saluandū non est nisi fides applicata ad aliqd particulare. sed desiderare hoc est actus spei. Sz tūc obiicit. igit desiderare alteri ꝓmo bonū eiusdē rōnis est actus spei. imo qō plus ē velle bonū pñs eiusdem rōnis. b. Petro erit actus spei qō ē absurdū. Rnsionem quere.

Ad primum principale dico ꝙ noīa sūt imposita ad placitū. vñ spes pōt iponi ꝛ iposita est ad significandū talē passionē impssam appetitui sensitiuo ex delectabili pñte non in se sed in fantasia. qō si esset in se pñs natū esset impzimē delectationē. sicut ex alia parte malū pñs in imaginatōe impzimit timorē. pñs in se impzimit dolorē. hoc mō cōcedo ꝙ spes non est virtus moral nec theologica. tm idē nomē pōt significare habitū pdcm cuius est inclinare in talē actū q̄ est desiderare bonū infinitū esse mihi bonū a deo liberaliter ꝓferēte ex meritis q̄ hēo uel mihi spero. Ad 2m licet dicat ꝙ nō est mediū participās extrema sed vniēs ea. pōt tm cōcedi ꝙ virtus theologica ē ꝓpzie media nō ex pte obiecti sed ex pte excessus qui pōt eē in actu virtus quidē moral hz excessū ꝛ defectū nō tm ratōe modi actus. sed etiā rōne obiecti in qō tendit actus. nō sic theologica. qz obm in qō tendit est infinitū. Sed in hoc pt tendere actu imoderato aut in mal aut in minus. virtus aūt moderat ut medio mō tendat in illud. Et hoc mō pōt cōcedi fides esse media inter leuitatē qua qs nimis firmit assentit ei qō nō est credendum. iuxta illud. qui cito credit leuis est corde. ꝛ inter ptinaciā qua qs nimis resistit credendi nolēs alicui assentire nisi p rōnē nālem oīdat. sic etiā nimio amo

re pōt quis tendere in aliqō diligibile. ⁊ nimis remisse. licet nō in nimis bonum nec in nimis verū possit aliqs credendo tendere in deū. Tēperantia uero moral' requirit mediū utroqz mō. qz pōt in obiectū excedens ⁊ deficiens: ⁊ tendere pōt actu deficiente ⁊ excedēte. ⁊ ille secūdus modus est cōis virtuti morali ⁊ theologice. primus nō ¶ Ad tertiū p3 ex dictis in. q. de fide. ⁊ etiā in hac. q. quia nō pt ꝓbari nāli rōne ꝙ sit aliqua virtus sic infusa. qz actus quos experimur in nobis pñt inesse eiusdē rōnis ⁊ forte eque perfecti. dato ꝙ nulla virtus infusa esset. ſz credendo aliquā virtutē infusam esse tenetur ꝙ actus nō est ita pfectus sine ea: sicut cū ea. licet enim ſpe acquisita possit aliquis sperare a deo promissa: sicut ⁊ fide acquisita credere illa. tñ nata ē esse aliqua virtus pficiens portionē supiorē voluntatis in desiderando bonū infinitū sibi. qua habita perfectius desiderat illud bonū ꝙ sine ea ¶ Ad quartū dico ꝙ volūtas hz duas affectōes ⁊ utraqz attingit deū imediate. ſ. affectionez iustitie qua p actū amicicie tendit in deū imediate ut est bonū in se. ⁊ affectionem cōmodi qua p actū ꝓcupiscētie tēdit in deū imediate ut est bonū huic. ⁊ uteraqz actus pōt esse ordinatus ⁊ habere habitū inclinātē ad ipm etiā theologicū. qz respicientē deū imediate p obiecto. nō sic ex parte intellectus. quia non est nisi vna potētia nata habere actū secunduz attingentē deū. ſ. intelligentia. ⁊ illa sufficienter pficit vno habitu tendente in verum cui assentiendū est ꝓpter reuelationem. Et p hoc patet ad illā obiectionez de partibus imaginis. quia etsi sint due partes imaginis ex pte intellectus ⁊ vna ex parte voluntatis: hoc nō est. qz intellectus duplici actu elicito attingeret obiectū volūtatis. memoria. n. etsi habeat actionē de genere actōis. nō tñ hz actōez de genere qualitatis qua attingat deuz. sed sola intelligentia habet huiꝰ actōem que est opatio circa tale obiectū. ⁊ p tā to i intellectu est rō parentis cui cōpetit actio de genere actionis ⁊ produci. que duo repzesentant in diuinis patrē ⁊ filiū in voluntate aūt nō est talis rō originā dināliter sed libere. ⁊ inquantū habet rōnem originantis pōt poni voluntatē cōcurrere cū memoria sicut dictū ē di. 3. primi li. q. ulti. Dico igit breuiꝰ ꝙ isti habitus nō conrñdent partibus imaginis. sed tñ sunt due potentie quarū est attingere deū imediate p actus elicitos tales aūt sūt intellectus q̄ ut indistinctus per vnicū actū elicitū imediate attingit deū credendo. ⁊ volūtas ut hñs rōnem affectionis iustitie ⁊ cōmodi amando ⁊ sperando.

¶ Ad argumēta ꝓo illa op. q̄ ponit charitatē in cōcupiscibili ⁊ ſpem in irascibili q̄ ponunt ad ꝓbandū di. ira scibilis ⁊ cōcupiscibilis in volūtate ubi forte cōcedet di. illoz conrñdens di. virtutū moraliū pficientiū uolūtatē: ut dicetur di. 34. patebit ibi. sed ad ꝓpositū nō ē necessaria illa di. ad hoc ut ille due virtutes sint in uolūtate. imo ſpes ē magis cōcupiscibilis accipiendo cōcupiscē stricte pro desiderare cōmodū concupiscenti. absolute n. sunt ambe ille virtutes appetitiue theologice in cōcupiscibili. quia irascibilis nō est nata hre deum pro imediato obiecto. sicut tangit vnū argumentū cōtra illā op. de irascibili. ⁊ tangetur inferius in materia de virtutibus moralibus.

¶ Vtrum christus fidem ⁊ ſpem nō habuerit. Circa di. 27. in q̄ magr agit de charitate qua diligimus deū. queritur vnū: vtrū. ſ. sit aliqua virtus theologica inclinans ad diligendū deū sup oia. Et nō. quia talis virtus esset q̄daz amicicia. qō patet ex actu. quia eius actꝰ eēt amare. ſz fm phm. 8. ethi. nō ē amicicia

ad deum. quia deus incõparabiliter excedit. ⁊ talis excessus fm eũ ꝓhibet amiciciam. quia amicicia est inter aliq̃ mõ equales. ¶ Preterea nulla vtus inclinat in actũ impossibilẽ hñti. sed impossibile est nos amare deũ sup omnia. qõ ꝓbatur dupliciter. primo ex. 9. ethi. Amicabilia ad alterũ mensurant ex his que sunt ad ipm. mensuratũ aũt nõ excedit mensurã in mẽsuris acceptis cũ pfectõe igit amicicia ad alterũ nõ excedit illam que est ad seipm. secũdo quia amicicia fundat sup vnitatẽ. impossibile autẽ est aliq̃d esse eque vnũ amãti sicut ipsemet sibi. ¶ Preterea homo sine virtute põt diligere deũ sup oia. igit nõ est ad h necessaria virtus theologica. ꝓbatio antecedentis. quia cũ habitu põt. sed habit nõ dat posse simpliciter. quia tũc cẽt potentia. tum etiaz quia ex nãlibus potest aliquo frui ⁊ nõ necessario inordinate. nõ aũt fruitio ẽ ordinate circa aliud obiectũ a deo. g̃ ⁊c. ¶ Preterea ex actib diligendi deũ sup omnia frequentatis põt acquiri habitus similis inclinãs ad diligendũ deuz super omnia. igit charitas nõ potest inesse habenti talẽ habitũ. qz si sic. tunc duo habitus eiusdẽ speciei in essent eidẽ: qõ videt incõueniens. añs pz quia si ex precedenti rõne conuenit diligere deuz ex naturalibus sup omnia: ex talibus actibus põt acquiri habitus q̃ conuenit sic agere. Nec põt dici ꝙ isti duo habitus se cõpatiunt. quia sunt alterius speciei ꝓpter causas efficientes diuersas quia sola causa efficiens diuersa non distinguit effectũ spẽ. sicut per Aug. patet 3. de. t. c. 9. per Ambro. de incarnatione verbi. dria originis non diuersificat speciem. Contra. magister in lra. ⁊ Aug. de doctrina xpiana.

¶ In ista questione

tria sunt videnda. quia. n. habitus manifestant ex actibus. videndũ est primo de illo actu qui est diligere deũ sup oia. an sit rectus. ita ꝙ ad eũ possit cẽ virtus ¶ Secũdo de formali rõne actus ⁊ habitus inclinantis ad ipm. ¶ Tertio utruz natura sine habitu infuso possit in illũ.

¶ De primo dico ꝙ diligere deũ super oia est actus cõformis rationi naturali recte que dictat optimũ eẽ sũme diligendum. igit est rectus. imo eius certitudo est per se nota. sicut rectitudo primi ꝓncipij in opabilibus. aliq̃d enim est sũme diligendũ. ⁊ nõ nisi sũmũ bonũ. sicut nihil aliud a sũmo uero est maxime tenẽdum uel credendũ tanq̃ uerũ apud itel lectum. Confirmat. quia ꝓcepta moralia sunt de lege nature. ⁊ p ꝓns illud ꝓceptũ. Diliges dñm deũ tuũ: est de lege nãe. ⁊ ita nãliter notũ est hunc actũ esse rectũ. Ex hoc sequit ꝙ ad ipm põt esse aliqua virtus inclinãs. ⁊ h theologica. quia est circa obm theologicũ. s. deum imediate. nec h tm̃. sed innitit imediate prime regule humanoz actuũ. ⁊ infundi põt a deo ⁊ sic nata est perficere sup̃ma portionẽ aie que nõ pfectissime perficitur nisi imediate a deo. hec virtus distincta est a fide. quia actus eiusdẽ est credere. similiter a spe. quia actus ei nõ est concupiscere bonũ amãti inquantũ est cõmodum amãtis. sed tendere in obiectum fm se. etiã si p impossibile circũscriberet ab eo cõmoditas eius ad amãtem. hanc virtutẽ affectiuaz pficientem voluntatẽ inquantũ habet affectionem iustitie voco charitatẽ.

De secundo dico

ꝙ hui habitus obiectũ posset poni de in se fm rationẽ eius absolutã. vel deus inquantũ conueniens amãti. vel tertio modo inquantũ includit utrunq̃. put .s. est quoddã bonũ infinitũ in se. cuius amans est quedam participatio. sicut finitum est quedaz participatio infiniti.

¶ Secundũ ponerẽt hoc modo. quia deus etsi inquantũ bonuz creature ꝓput dat esse ei per creationẽ diligat amore

naturali. tamē inquātū dat ei esse beati ficum diligit amore charitatis. ideo ob iectum charitatis est deus inquāruz est obiectum beatificū amantis. Tertiuz ponere pr̄opter illud qō nūc tactum est quia nō sufficit sola bonitas infinita in se ut sūme diligat. sed oportet ꝯcurrere ꝙ sit bonū huius inquantum participa tur ab isto.

Contra primā uiā

arguit sic. quia tūc si p impossibile esset alius deus: esset sup omnia diligendus ex charitate qō videt incōueniens ex se. ⁊ etiā p rationē. quia nō pnt esse duo oi ligibilia sup omia. quia vnū sup altez diligeret. ⁊ tunc vnū ⁊ idē diligeret sup omnia ⁊ nō diligeret. Secūdo qz si rō boni simpliciter est ratio diligibilis sup omnia. igit rō maioris boni est rō maio ris diligibilitatis. ⁊ ita quilibet teneret magis diligere primū meliorem se ꝙ se ipsum. qō nō videt probabile. Secun dum improbat. quia actus charitatis q̄ est perfectus respicit deū sub perfectissi ma ratione diligibilis. non est autē per fectissima ratio diligibilitatis in deo cō paratio aliqua sui ad creaturā. sed aliq̄ ratio eius absoluta in se. absolute enim est melius in se ꝙ posset esse quecunqz habitudo ad alterū. Preterea si in quantum est beatificū est principale ob iectum charitatis. Quero quid est eē beatificū. aut respectus aptitudinalis q̄ natus est beatificare. aut actualis q̄ actu beatificat. si primo modo. aptitudo nō est ratio terminandi actū perfectuz pfe cte nisi ratione nature cuius est talis ap titudo. sicut nec vniuersaliter aptitudo est perfectio. sed necessario cōplicat secū naturā cui ineſt. nō est igit dicendū deū esse sic obiectū charitatis. Nec secūdus modus videt pbabilis. quia illa relatio que est in obiecto inquantū actu beatifi cat sequit actū. non eni est differentia in obiecto inī actuale ⁊ aptitudinale: nisi quia actus est circa ipsum elicitus. igit hoc esset dicere ꝙ inquantum terminat actū a charitate elicitū haberet rationē formalē obiecti actus. Similiter appe tere bonū ut huic pertinet ad affectionē cōmodi scōm quā voluntas nō pficitur a charitate. Preterea beatificatio tam actualis q̄ aptitudinalis si dicit aliq̄d i deo dicit precise relationē rōnis aptitu dinalem uel actualē. nullus aūt respect rationis pōt esse formalis ratio termina di actuz charitatis. Et ad hoc pnt fieri aliqua argumēta que tacta sūt in ꝓhe mio primi li. q. de subiecto theologie.

Cōtra tertiū arguit. quia eiusdē act nō videt duplex formalis rō obiectiua. altera igit illarū rationū ponet formal ratio terminandi actū charitatis. Et ex hoc arguit ulterius. quia illud qō ē for malis ratō quādo ꝯiungit cū altero si p se esset. eēt obiectū formale. sicut patz in alijs rōnibus formalib. puta si calor cō iūctus est rō formal calefaciēdi si p se eēt eēt calefactiuū p se. igit alterz illoz qō nūc ē p se rō obiectiua si p se eēt termia ret. ⁊ p ꝑs reliquū nō terminaret nec mō termiat. ℞. si aliq̄ creatura intellectua lis eēt a se. i. nō ab alio effectiue ⁊ eēt de se infinita. sicut ponit ꝓbo ꝙ asserat ℔ de intelligēt tijs alijs a ꝑma. tal creatura posset diligere aliq̄d sup oia ⁊ nō aliud ꝑm rectam rationē non primā. ⁊ tamen non esset participatio primi effectiue.

Quantum ad istū articulum dico ꝙ ratio obie ctiua actus charitatis ⁊ habitus potest intelligi tripliciter. uel prima que scōm se accepta nata est per se esse ratio ter minandi. vel secunda que est aliqua rō p̄cedens actū ꝓpter quā natus est actus elici circa obm. vel tertia q̄ quasi conco mitat. imo quasi sequit ipm actū elicitū. prima rō est ꝓprie rō obiectiua. ⁊ non alia stricte loquēdo. ⁊ hec rō obiectiua est ratio dei in se. precisa enim rō huius essentie est rō formalis terminandi oēm

actum ⁊ habitū theologicū. ⁊ hoc in q̄ cunq; natura intellectuali sicut tactum est in primo. q. de obiecto theologie. qō probari videt ex hoc q̄ potentia respicit ens aliqō obiectuz cōmune siue in rōne motiui siue in ratione termini: non pōt pfectissime q̄etari nisi in eo solo in quo est pfectissima rō obiecti adequati. ois autē potentia intellectiua ⁊ volitiua respicit p̄o obiecto adequato termināte totū ens. igit in nulla natura siue creata siue increata pōt pfecte quietari: nisi in illa in qua est pfecta rō entitatis. tale autē est solū ens primū non sub rōne aliq̄ relatiua. sed sub rōne qua est hoc ens.

¶ Secunda rō pōt aliquo modo dici rō obiectiua actus allicies ad amandum nā ipsa nata ē allicere aliq̄liter ad amādum. ⁊ talis in ꝓposito est ratio relatiua hui⁹ nature ad amantē inquantū est cōueniens bonū cōmunicatiuū sui illi. sicut enim in nobis primo amat aliquis ꝓpter bonū honestū. secundo quia scit redamans illa redamatio in eo est vna specialis rō amabilitatis in eo allicies ad amandū alia q̄ propter bonū honestū. ita in deo non sola bonitas infinita uel hec natura ut hec natura allicit ad amanduz. sed q̄ hec bonitas amauerit me cōmunicādo se mihi secūdario hec allicit. ⁊ in isto gradu amabilitatis pōt poni omne illud in quo inuenit rō amabilitatis ⁊ pōt se demonstrare redamare siue causando siue imparando siue disponendo ad beatificandū. ita q̄ inī hec non sit distinctio. nec charitas respiciat magis ultimā q̄ secundā. nec secundam q̄ primā. sed omnes sicut rationes quasdam nō solū boni honesti: sed boni cōcatiui ⁊ amantis. ⁊ quia amantis ideo digni redamari. Juxta illud Jo. Diligamus nos inuicē qm̄ ipse p̄or dilexit nos

¶ Tertia rō que est esse obiectū finiens actū non est proprie rō formalis obiecti ua. quia naturaliter sequit actuz elicitū ⁊ tamē p̄o quanto semp comitat actū posset poni aliqua ratio obiecti. ⁊ hoc modo diligit inquantū est bonum beatificum diligentis. sicut diceret deus diligere inquantū summe diligit. qō non est ex ratione formali obiecti. sed sequit rationē in obiecto concomitantē actū. Exemplū hui⁹ di. trimēbris esset si poneretur vnū qō esset pulcherrimū visibile ex natura rei. secūdo q̄ illud daret virtutē visiuam oculo qua videretur. tertio si esset quietans visum inquantū attingit ab oculo per actū videndi. qui est rō formalis terminandi amorē visiuum si visus posset amare tale obiectū

¶ Prima ratio qua visus tendit in obm̄ est prima rō talis nature ꝓ eo q̄ in tali natura est pfecte rō obiecti adequati tali potentie quantum pōt esse in aliquo. Secundo est quedam ratō allicies ad amanduz p̄o quanto cōicauit se huic: dando potentiā videndi. Tertio est rō cōcomitans actū in quo pfecte quietat visus absolute. igit prima rō in visu respectu amare si posset amar eēt rō hui⁹ nāe minime ⁊ imp̄opr̄ijssime rō ei⁹ q̄ attingit ꝑ actū. Ex q̄ videt sequi q̄ imp̄opr̄ijssime dicūt dicentes deuz inquātum est obiectū beatificū esse obiectum charitatis. si intelligant per beatificū respectū actualē. inquantū. s. terminat respectū actus beatificādi. Si autē intelligant respectū aptitudinalē. tūc sicut argutū est illa non est rō terminandi nisi quia nā est rō terminandi.

De tertio articulo

ponit q̄ nā non sufficit ad actū istū sine habitu infuso. primo quia nā determinat ad vnū. oeterminat aūt ad esse p̄o p̄ium appetenduz. ex secūdo de generatione. igit nō pōt appetere sui non esse. ⁊ hoc quocunq; posito nisi dicat q̄ determinet ad appetendū sui esse tm̄ cōditionaliter. quod non videt probabile. igit quecūq; nā intellectualis magis determinat ad appetendum se esse q̄ ad

appetendū deū esse. quia ad appetendū se esse determinat tanq̄ ad vnū natura le ad cuius oppositū nō pōt inclinari q̄ cunq̄ cōditione posita circa aliud. quia tunc nō appeteret se nisi cum ꝓditione.

Preterea naturalis appetitus nō videtur esse nisi respectu conueniētis appetenti. ⁊ per ꝓns est primo respectu illius cui appetit conueniens. illud ē ipse amās sed si est primo respectu eius nō pōt esse magis respectu alterius. Contra hoc arguit primo. quia pars magis diligit esse totius q̄ esse sui ipsius. qđ declarat ⁊ in maiori mundo ⁊ in minori. In maiori. quia aqua ascendit ne fiat vacuū in vniuerso. sicut patet multis expimentis. qđ tamē est cōtra naturalē inclinatōnē particularē hui⁹ nature aque. sed vincit ab inclinatōne nature vniuersal⁹. saluat. n. in hoc bonū totius vniuersi. s. ꝓtinuitaſ partiū eius. ad qđ bonū ut uidet in isto exemplo. magis inclinat aqua q̄ ad suū bonū particulare. patet etiaz in minori mundo. q⁹ magis exponit se manus ad saluandū caput q̄ se uel aliud membrū tanq̄ magis appetēs salutem capitis q̄ aliorū. ⁊ in hoc magis q̄ sui ipsius ex h ultra. cū quelibet creatura sit ꝓticipatō bonitatis diuine. magis appetit eē boni dei q̄ sui ipsius. ⁊ p ꝓns nā rōnalis poterit ex nālibus magis diligere bonū dei uinū q̄ aliud qđcūq̄. Preterea. nā rōnalis sume diligit beatitudinē. sicut colligit ab Aug. 13. de tri. c. 5. sed nō magis diligit beatitudinē q̄ obiectū beatificū. igit sume diligit obm̄ beatificū. igit sup omnia ⁊ sup se. Cōfirmat. q⁹ desperās ⁊ occidens seipm̄ odit suuz esse. ⁊ tm̄ nō odit beatitudinē. quia appetit eā si posset eā hre. igit plus amat beatitudinē. ⁊ p ꝓns obm̄ beatificū q̄ seipm̄. Iste rōnes nō cogūt. ꝓma. n. q⁹ exēpla illa non oñdūt ꝓpositū. solū. n. oñdūt q⁹ totum diligit magis bonū sui ipi⁹. uel ptes ꝑncipales q̄ minus ꝑncipales. pz in ꝓ⁹ ex⁹. quia impossibile est aquā se mouere ad sursū ꝓpter qcūq̄ bonū vniuersi. q⁹ exquo habet forma nālem q̄ deimiata est ad vnā actionē: illa forma manēs eadem numero nunq̄ pōt esse rō formalis agēdi oppositā igit aqua nō se mouet sursū. sed solū mouet ab aliq̄ mouēte extrinseco cui etiā nihil cōfert quātū est ex nā sua violenter. igit mouet cōparando ad ꝓpriā nām aq̄. ps igit illa nō amat bonū toti⁹ plusq̄ suū. nec ex amore saluat totū. sed totū siue virtus regitiua in toto cui attribuunt ptes vniuersi mouet quālibet ptē vniuersi sicut cōgruit bñ eē toti⁹. ex h igit nō habet nisi q⁹ totū vniuersū magis diligit bñ eē totius q̄ bñ eē ꝓpriū hui⁹ ptis. Idē etiā habet ex alio exēplo. nō. n. man⁹ ex suo appetitu exponit se ꝓ toto corpore. sed hō bñs illas ptes vnā tanq̄ ꝑncipalē. ⁊ aliā tanq̄ minus ꝑncipalez. exponit minus ꝑncipalē: qua pōt amittē sine periculo totius ad saluandu⁹ totū. ⁊ aliquā ꝑtem ꝑncipalez quā nō pōt pdere sine periculo totius. ⁊ ita potes hre in ꝓposito q⁹ deus magis diligat bñ eē vniuersi q̄ bñ eē vni⁹. uel bñ eē partis ꝑncipalis q̄ alterius minus ꝑncipalis. sed nō potes habere q⁹ aliq̄ pars vniuersi magis diligat bonū alterius partis quantūcunq̄ ꝑincipalis uel totius q̄ suū esse ꝓpriuz sicut in illis exemplis pars sibi dimissa ⁊ cōsiderata fm inclinationē suā. nunq̄ exponit se ad nō esse ꝓ alio. Jn h etiaz peccat similitudo. quia ⁊ si uerū eēt qđ accipitur de partib⁹ istis: iste sunt aliqđ totius realiter ⁊ in saluando totū saluāt seipm̄ inquantū habent esse in toto. nō sic autē creatura est aliquid dei quasi ptialiter. licet sit aliquid dei ut effect⁹ uel participās ipm̄. Secūda ratio de beatitudine non cōcludit. quia procedit tm̄ de affectione cōmodi. nam inter concupita ipsi amanti beatitudo maxime cōcupiscitur. sed nō maxime diligitur imo illud cui concupiscit magis diligit sicut finis: eo qđ est ad finem. Similiter qđ

assumit ꝛ beatitudine nō est verum nisi loquendo de ipsa in vniuersali nō determinando illud in quo cōsistit. ꝛ ex ꝟ nō habet ꝙ aliquid diligat aliud a se plus ꝙ se. quia nō determinat ꝙ illud i quo est beatitudo sit aliud ab amante.

Istis igitur rōnibus non innitendo pono alias duas rōnes ad cōclusionē principalē. prima est ista ratio nālis oñdit nature intellectuali eē aliqd sūme diligendū. qz in oibus actibus eēn tialiter ordinatis est aliqd supmū. ꝛ ita aliqua dilectio supma ꝛ ita supmū obiectū sic diligibile. rō aūt nālis nō oñdit aliud a bono infinito esse sūme diligendū. qz si sic. igit charitas inclinat oppositū eius qđ dictat rō recta. ꝛ ita nō eēt virtus. igit dictat solū sūmū bonū infinitū esse sūme diligendū. ꝛ p ꝑns voluntas hoc pōt ex puris nālib⁹. nihil. n. ꝑt intellectus recte dictare: in qđ dictatum nō possit volūtas nālis nāliter tendere. alꝫ volūtas eēt nāliter mala uel saltem nō libera ad tēdendū in q̄dlibet ꝑm illā rōnem boni ꝑm quā oñdit sibi ab intellectu. Et ꝟ est qđ arguit in ꝓāli de angelis. qz i statu inocētie nō fuerūt nō recti. qz tūc nō potuerūt hr̄e actū non rectū. potuerūt tamē hr̄e aliquē actū elicitū ꝛ supponendo ꝙ habuerūt. ꝛ ꝟ rectū ꝛ nō potuit esse aliq̄s actus rectus di igendo se sup omnia. ḡ ¶ Preterea. 9. ethi. vult ꝓbs ꝙ fortis politicus scōm rectā rationem debet se morti exponere pro bono reipu. ꝓbs tamen poneret talem habitum aliqđ premiū post hanc vitā. sicut patet ex multis locis in quibus dubitat animā esse imortalē. ꝛ magis videt declinare ad partē negatiuā. saltem si quilibet sequēdo rationē naturalez dubitat de vita futura. propter eam non debet exponere se morti. sed si debet exponere se hoc est. quia in non exponendo est certissima amissio boni virtutis. ergo circumscripto omni premio futuro: hoc ē consonum recte rationi ut fortis politicus velit se non esse: ne pereat bonū rei pu. scōm aūt rectā rationē magis est diligendum bonū diuinū ꝙ bonū alicui⁹ particularis. igit scōm rectā rationē quilibet debet velle se nō esse propter bonū diuinū. ¶ Dicit ꝟ ꝙ fortis in exponēdo se morti propter bonum virtutis experitur maximū bonū virtutis ꝛ maximaz delectationē. ꝛ ꝑpter hec bona licet bre uia debet eligere talē actū. melioz est. n. vnus actus excellēs ꝙ quotcūq; remissi in hoc. igit fortis politicus nō eligit suū nō esse. sed optimū esse scōm esse virtutis. quia scōm rectā rationē magis ē eligendum nō carere vno actu virtutis ꝙ non carere multis alīs cōmodis. ¶ Contra hoc. simpliciter magis amat illud ꝑ cuius salute volo aliud nō eē uel cui ne male sit volo aliud nō esse. sed talis fortis ne male sit reipu. vult se ꝛ actū virtutis nō esse. igitur simpliciter magis diligit bonum publicum qđ vult saluari ꝙ se. uel actū virtutis. pro cuius salute nō se exponit. sed pro salute reipu. ꝛ ita stat argumentū. ¶ Addit quedam persuasio theologica. quia si nullus potest habeꝛ actuz virtutis pfectū diligendi. deuz sup omnia ex puris naturalibus. igitur qui inueniret se pronū ad talē actum posset scire se esse in charitate. quia sine charitate non est talis pronitas. cōsequens est falsum. ergo.

Quantum ad illuz articulū propter istas duas rationes de cōformitate voluntatis ꝛ rationis recte ꝛ de forti politico. concedo conclusionē ꝙ ex puris naturalibus potest quecūq; voluntas saltem in statu nature institute diligere deū super omnia. ¶ Ad cuius declarationē primo expono qualiter sit intelligendū illud super omnia. ¶ Secūdo qualiꝫ ad hoc teneat creatura rationalis. ¶ Tertio ꝙ hoc nō obstante habitus charitatis est necessariu⁹ ꝛ ad quid.

De primo dico q̄ illud sup oia: pōt intelligi extēsiue. puta q̄ pl⁹ diligat deū q̄ oia alia. ⁊ citi⁹ vellet oia alia nō eē q̄ deū nō esse. ⁊ intēsiue puta ex maiori affectu vult deo bene esse q̄ alicui alteri. De p̄mo mēbro cōcedit cōiter q̄ nihil aliud a deo nec oia simul sūt eque app̄cianda sicut de⁹. De secūda ponit vna di. q̄ amor excedit amorē uel q̄ feruentior siue tenerior. uel quia fortior siue firmior. ⁊ dicunt isti amores sese excedere sicut mater dicit teneri⁹ ⁊ ardenti⁹ diligere filiū. pater vero fortiꝰ ⁊ firmi⁹. q̄ maiori piculo se exponeret p amore filij. hoc mō dī q̄ dilectio dei debz eē sup oia quantū ad firmitatē. ne. ſ. aliq̄d aliud possit ad hoc euellere. sed nō oportz q̄ sit ad feruorē ⁊ te neritudinez ⁊ dulcedinē. quia aliq̄n inuenit se ḡs feruentiꝰ diligere creaturā q̄ alīs deū. Cōfirmat hoc. quia si posset p̄ statu isto utroq̄ mō diligere deū sup oia. igit posset implere illud p̄ceptū. Deutro. 6. di. do. de. tu. ⁊c. cuius oppositū habet in lr̄a a magistro ⁊ Aug. qui nolūt q̄ hoc p̄ceptuz sit. nec q̄ teneamur illud implere: sed qō implebimus. Cōtra istaz di. arguit. q̄ solū hoc magis diligit qō firmius diligit. h. n. magis diligo cui mi⁹ volo malū accidere. ⁊ p̄ cuius bono saluando magis me expono ex amore. q̄ exponē sequit amorē. ⁊ h loquēdo ō amore d̄ē actus volūtatis. nō de illo d̄ē passio appetitus sensitiui. ⁊ si aliq̄ igit dicant diligere feruenti⁹ uel teneri⁹ d̄ tñ firmi⁹ nō diligūt hoc nō ē ex aliquo excessu amoris intellectiui in eis. sed forte alicuius passionis amoris sensitiui. sicut aliq̄ qui dicunt deuoti sentiūt aliquā maiorem dulcedinē q̄ alij mlto solidiores i amore dei qui in centuplū promptius sustinerent martyriū. nec dulcedo ē act⁹ volūtatis elicitus. sed passio q̄daz actui retributa qua deus allicit ⁊ nutrit paruulos ne deficiāt in via. Dico igit q̄ illō sup oia debet intelligi utroq̄ mō. sicut enim teneor diligere deū super oia alia extensiue. ita etiam maiori affectu q̄ ali quod aliud. ⁊ dico maiori simplicit. q̄ ſ. magis repugnat effectui oppositō. q̄ facilius posset inclinari ad oppositū dilectionis cuiuscunq̄ alteriuſ q̄ dei. Qō addit de illo p̄cepto. quia pari rōne fuisset dandū p̄ceptū de visione dei nō ut implerē: sed ut scirem⁹ quo esset tendendum cui⁹ oppositū satis p̄z. Dico igit q̄ illud p̄ceptū extensiue ⁊ intēsiue sm viā predictā pōt impleri in via. sed non quantū ad omēs conditiones que exponunt p illas additiones ex toto corde ⁊ ex tota anima ⁊c. quia nō pōt esse i vita ista tanta recollectio viriū ut amor impedimentis possit volūtas tanto conatu ferri. quāto posset si vires essent vnite ⁊ nō impedite. ⁊ q̄ ad talē intensionez actus expulsis impedimentis ⁊ recollectis viribus debet intelligi dictuz Aug. ⁊ magistri q̄ p̄cepti illud non implet in via. nam p̄onitas viriū inferiorū p statu isto impediūt superiores ab actib⁹ perfectis.

Quantum ad secū

dum dico q̄ illud p̄ceptū affirmatiuū Deut. 6. ⁊ Math. 22. di. do. de. tu. ⁊c. non tantū obligat semper ad oppositū fugiendum. ne. ſ. insit actus odij. sed obligat p̄ aliquādo ad actum elicitum. quia ille actus est circa finem ex cui⁹ bonitate descēdit omnis bonitas moralis in actibus que est ad finem. sicut igitur homo tenet habere aliquē actum illius precepti circa finem gratuite diligendū. quādo autē sit hoc forte determinauit hoc illud p̄ceptum diuinū. sanctifica sabbatum. ⁊ maneat vnusquisq̄ apud se. i. recolligendo se ⁊ ascēdendo ad deū suum. ⁊ ecclesia specificauit quantuz ad missam audiendaz in die dominico de conse. di. ij. missas. nō est autē simile de p̄cepto diligendi proximuz sicut patebit di. sequenti.

De tercio dico sicut dictū est di. 17. primi li. q ille habit⁹ charitatis quātū ad sūam actus dat alicui quā intensionē ulteriorē q̄ eadē potētia ex equali conatu dar posset actui suo quanto potētia creata ē pfectior. tanto plus deficit in actu si nō habeat charitatē correndentē sibi fm ꝓportionē. dico arismetricā. quia fm geometricā est equalitas. quantū. n. deficit volūtas minor si non habet charitatē sibi ꝓportionabilē. tantū deficit volūtas maior geometrice si nō habeat charitatē sibi proportionabilē. Quantuz uero ad illā circūstantiā actus que est esse acceptū deo dictū est in ꝑmo ubi. s. q̄ h est a charitate principalit̄ et minus principaliter a voluntate. uniformit̄ igit̄ sicut ibi dictū est de necessitate habituū ꝓpter act⁹ et ꝑcipue charitatis quantū ad aliq̄d qō ē ō circūstātia actus. quantū aūt ad sūam actus dico sicut dictū est illic. Quantū etiā ad hāc cōditionē habit⁹. s. q̄ ipse sit infusus. Dico sicut ꝓius dcm̄ est de fide et spe q̄ nō pōt ꝓbari p rōnem nāles esse tales habitus infusos: sed solū fide tenet et cōgruitas bona apparet. quia quantū ad actus circa deū imediate ꝓbabile est q̄ nō possit pfectissime pfici supma potentia nisi imediate a deo.

Ad primum argumentuz ꝓncipale cōcedo q̄ charitas proprie pōt dici amicicia. licet nō oio accipiēdo amiciciaz stricte sicut accipit phs ibi. sed aliquantulū extendēdo. sicut fm intentionez eius ad deū ē aliq̄d excellētius amicicia. illa. n. excellētia obiecti nō tollit qō est pfectionis in obiecto. sed illud qō est impfectionis. honestas q̄ppe in diligibili et redamatio in dilecto: sunt cōditiones p se in diligibili. nō quidē impfectiōis. imo nō esset pfectior si nō redamaret. sed equalitas in istis est cōditio concomitās. deus aūt habet honestatē et redamationē sine amationē. et excellentius pōt esse amicicia ad ipm: ita ut dicat sup amicicia. Et si arguit q̄ equalitas est rō amicicie. verū est suppositā honestate q̄ est ꝑma rō amabilis. equalitas autē est rō amicicie stricte. sed excellentia ē rō habitus magis similis uel pfectioris q̄ sit amicicia. talē in ꝓposito voco charitatē. Ad 2m dico q̄ nō solū ex charitate pōt deus supoia diligi. sed ex nālib⁹ saltē in statu nāe institute. et ad illud ꝓncipiuz phi. di. 9. eth. Dico q̄ deb3 intelligi quantū ad innotescentiā. innotescit quippe amicicia ad alterū qñ appeto alteri similia his q̄ mihi. sed nō quantū ad p se rōnem. q̄si nō sit alia amicicia. iamicicia tñ stricte accepta q̄ est inter equales ibi siquidem amicicia ad se est mēsura amicicie ad alterū et nō ecōuerso. Et cū arguit ibi de vnitate. Dico q̄ due cōditiones concurrunt in obiecto amabili. s. vnitas et boni tas. et licet vnitas qñq̄ supet vnitatem tamē bonitas ex alia parte recōpensat.

Ad tertiū concedo conclusionē: nec tamen superfluit charitas ut dictuz est.

Ad quartū dico q̄ nō potest acquiri ex actibus aliquis habitus eiusdem speciei cū charitate. licet possit acquiri aliqua amicicia tendens in deū sub eadem ratione obiecti et etiam p actū similem quia sup oia diligēdo. quecūq̄ eniz nā nō pōt esse ab aliq̄ efficiēte eiusdē speciei cū efficiēte alterius. nō est eiusdē speciei cum illa alia sicut est in ꝓposito.

Ad duo argumēta ꝓ ꝑmo mēbro in articulo de obiecto formali charitatis. Ad primū dico q̄ illa positio duoz deoz destruit nām charitatis. quicūq̄. n. habitus ex se tendit in vnū ponere ipm tendere in plura est ponere ipm nō esse ipm. sicut si aliq⁹ habitus ꝓprius simpliciter primi ꝓncipij poneret esse alterius ꝑmi principij: esset ponere hunc habitū esse huius obiecti ut ꝓprij et non ꝓprij. ita dico in ꝓposito

q̄ plures esse deos includit utrūq; esse diligendū ex charitate ⁊ neutrū. Ad aliud dico q̄ non est simile de magis ⁊ minus in aliquo ordine ⁊ de supremo i illo ordine quo ad oīe extrinsecū operans circa illa illius ordinis. pōt. n. operatio alicuius necessario requirere supmum ut sit pfectissima. ⁊ tamē nō necessario habet ordinez ad alia ordinata in illo ordine. Exemplū in coloribus. non p̄t esse pfectissima visio nisi pfectissimi coloris. ⁊ tñ nō oportet necessario q̄ sit pfectior visio circa colorē ꝓpinquiorez illi. ⁊ rō est quia rō quietationis ex parte pfectissimi coloris est rō totalis eius. que in alio est diminute. ⁊ ideo licet in proposito vnū aliqualiter excellat alterum. in nullo tamē est rō quietandi. licz potentia naturaliter sit libera. licet ḡ solum infinitū bonū quietet voluntatem ⁊ hoc inquantū infinitū bonū. nō tamē oportet quodlibet bonū finitū fm gradum suū in bonitate magis ⁊ minus quietare. quia isti gradus sunt accidentales p cōparationē ad extrinsecū q̄tanduz.

Hic queri pōt

Circa istā. 28. di. in qua magister agit ō diligēdis ex charitate queritur vnū. vtrū. s. eodez habitu sit diligendus ꝓximus quo diligit deū. Q; nō. quia vnius habitus est vnū obiectum formale. in deo autē ⁊ ꝓximo est alia rō formalis bonitatis. Preterea ille habitus quo diligit deus est habitus theologicus. igit respicit solū deū ꝓ obiecto nō aūt aliq̄d creatū. Rñdet q̄ hoc uerū est principaliter. tamen respicit aliud ꝓut attribuit ipsi deo. Cōtra. si attributio sufficeret: igit omniuz possit eē vnus habitus intellectualis ⁊ etiā appetitiuus. quia omnia attribuunt ad vnū similiter omnes virtutes morales attribuunt ad vnū. s. ad felicitatē tanq̄ ad p se appetibile. Preterea ad principale. alius est habitus principiū ⁊ cōclusionis igit similiter in appetitiuis alius est habitus finis ⁊ eius qđ est ad finē. charitas est finis. ḡ ⁊c. Cōtra. i. can. Jo. 2. c. Hoc mandatū habemus a deo ut qui diligit deum: diligit ⁊ fratrem suum.

Hic sunt tria uidē da. primo qualiter ille habitus quo diligit deus respiciat proximū. Secūdo de habitu habendo circa proximum. Tertio quis sit ille ꝓxim⁹. De ꝑmo dico q̄ charitas sicut tactū est di. 17. primi. dicit habit⁹ quo deus habet carus. posset aūt haberi carus alīq̄ amore priuato q̄ amans nollet habere cōdiligētē. sicut in zelotipis habentib⁹ mulieres caras. sed ille habitus nec eēt ordinat⁹ nec pfectus. nō quidē ordinat⁹. quia de⁹ qui est bonū cōe nō vult eē bonū priuatum alicui⁹. nec fm rectā rōnem debz sibi appropriare istud bonuz cōe. ⁊ ideo amor ille inclinās ad hoc bonū ut ad bonū ꝓ priū nō condiligenduz nec habendū ab alio: esset inordinatus: eēt etiā impfect⁹ quia pfecte diligens vult dilectū diligi. sicut p̄z p Ricar. igit deus infundens habitū quo anima ordinate ⁊ pfecte tēdat in ip̄m dat habitū q̄ habeat car⁹ ut bonum cōe ⁊ ꝓdiligendū ab alīs ⁊ ita habitus ille qui ē dei inclinat etiā ad velle ipsum haberi carū ⁊ diligi ab alio. saltē cuius amicicia sit ei grata uel nō displicens ꝓo tūc ꝓo quando est grata. sicut igit ille habitus inclinat ad diligendum deū in se ordinate ⁊ pfecte. ita inclinat ad velle eū diligi a se ⁊ a quocunq; alio cuius amicicia sit grata ei. Ex hoc p̄z qualiter habitus charitatis sit vnus. q̄ nō respicit ꝑmo plura obiecta. sed solum deū respicit ꝓo primo obiecto ut in se bonū primū. ⁊ secūdario velle eū diligi ⁊ p dilectionē haberi a q̄cunq; quantū est in se. quia in hoc est pfecta ⁊ ordinata dilectio ei⁹: ⁊ hoc volēdo: diligo me ⁊ proximū ex charitate volēdo mihi ⁊ sibi velle ⁊ p dilectionē habere deū in se

qō est bonū simplicit iustitie. ita q; pmū obiectū est solus deus in se. omnia autē alia sūt q̄daz obiecta media quasi actuū reflexoz̄ mediantibus quib' tendo i infinitū bonū qō est deus. idem aūt est habitus act' recti ⁊ reflexi. ¶ Cōtra ℔ obj̄citur. quia nō eodē habitu intelligo deū ⁊ aliū intelligē deū igit a sili nō eoō volo deo bn eē ⁊ altū velle deo bn eē. ℟ act' sup quē fit reflexio pt significare nominaliter. ⁊ tūc significat actū suū scōm quidditatē uel verbaliter ⁊ tunc significat actū suū ut in supposito uel ut ꝓcernentē suppositū. primo mō vniuersalit eodem habitu pōt elici actus ⁊ fieri reflexio super illū nō solū in intellectiuis. sed in appetitiuis. quo eni intelligo aliquid intelligo intellectionē illius siue inherentē mihi siue alteri. secundo modo exprimit p infinitū. ⁊ tunc si cōparat ad velle nō necessario accipit sub rōne presentis. possum. n. velle te currere: licz nō ꝓ nūc sed ꝓ alīs. ¶ Si aūt cōparetur ad scire. quia sciētia nō est nisi respectu veri: nō reflectit sup actū sic significatuz nisi actus insit supposito cui significat ineſſe. ⁊ quia possibile est in me esse sciētiam actus recti ⁊ reflexiui in se absq; ℔ q; actus ille inexistat alī a me. ideo non habeo actū reflexuz illius suppositi sup actū istū ut significatū verbalit ⁊ dictū de aliquo supposito. ꝓ igit q; licet non eodē sciam deū ⁊ sciam te scire deū. tamē eodē volo deū ⁊ volo te velle deū. ⁊ in hoc diligo te ex charitate. quia fm hoc volo tibi bonū iustitie. ⁊ fm hoc nō assignat proximus quasi secundū obiectū charitatis. sed quasi omnino accidētale obiectū. quia ut aliqd potens cōdiligeř mecū perfecte ⁊ ordinate dilectū. ⁊ ad ℔ eū diligo ut condiligat. ⁊ in hoc quasi accidentaliter eum diligo non propter eum sed propter obiectum qō volo ab eo condiligi. ⁊ volēdo hoc ab eo diligi. volo sibi simpliciter bonuz. quia bonū iustitie.

De secundo dico

q; sicut negatio cōclusionis non necessario arguit negationē principiū. sed pōt stare cū assertione principiū. quia nō oīs error circa conclusionē destruit assertionem principiū. ita etiā nō necessario sequit ex dilectōe infiniti boni dilectio boni finiti. nec in actibus sequit ex natura rei destructio dilectionis dei ex destructione dilectionis primi. ⁊ hoc siue itelligat destructio dilectionis cōtrarie uel cōtradictorie. ⁊ multo magis ex natura habitus nō esset cōtradictio q; eēt respectu dei ⁊ nō respectu proximi. est igitur iste habitus circa aliud quatenus precептū est datū de diligendo illud aliud. ⁊ ad illū actū oportet uti illo habitu. aut ſ altem nō cōtra agere illi habitui. aliōquin destrueret act' ⁊ habit' circa deū. nō quidē ex natura ōdictionis sed p naturā demeriti. transgressio eni precepti nō corrumpit positiue habitū nec actuz diligendi deū. sed demeret ut deus se ſbstrahat. ⁊ sic nec habitus nec actus posset ineſſe. quia quantū est ex parte habitus ille est talis q; ex nā sua natus est inclinare ad amandū non priuate. ⁊ ideo actus amandi priuatus qui ſ. destruit amare primū nullo modo pōt eē talis habitus. ⁊ i hoc apparet magna pfectio huj' habitus. quia etsi zelus acquisitus possit esse maior q; minima charitas infusa quantū ad intensionē actus elicien di hincinde. tamen ille habitus infusus quia ordinatus ⁊ pfectus in genere habituū appetitiuoz̄ nō pōt esse dei nisi ut boni cōis ⁊ cōdiligendi. ideo nō pōt esse principiū alicuius actus quo diligatur deus cū cōtrario dilectionis primi patet igit de actu qualit est necessarius ex nā habitus si aliquis debeat elici de illo habitu. hoc tamē intelligēdo q; nō pōt elici ut priuatus nec ut ōrius actui circa primū. ex nā etiā precepti superadditi habitui oportet elicere actū circa p

primū positiue. uel saltem non contrarie ne. s. demereat ds corruptionem habit' qui est circa deum.

Quantuz ad tertiū dico q primus ē qlibet cui' amicicia ē grata dilecto .ut. s. ab eo diligat. nō enī debeo sūme dilectū a me velle diligi ab aliq̄ cuius dilectio nō est sibi grata ꝛ a q̄ nō vult diligi. quia igit certū ē btōz dilectoz eē deo gratā. absolute debeo velle ipsū ab eis diligi. ꝛ qz de q̄cunq̄z viatore signato ē dubiū. debeo hoc sibi velle ex cōditione. s. si placet ei ab eo diligi. ul' q̄ placet ei ab eo diligi. circa viatores aūt in cōi. qz semp supponendū ē eē alios sibi gratos pōt hī absolute act' volendi deū ab eis diligi.

Ad primum argumentuz ptz quō hic ē vnū obm tm. ꝛ cū pbat q sit alia ratō bonitatis in deo ꝛ in primo. dico q rō bonitatis primi non est rō terminādi actū: sed tm rō bonitatis diuine. qz si in bonitatē primi tendat: hoc non est nisi actu reflexo qui semp ulteri' tēdit in obiectū actus recti. sicut prius dcm ē. **Ad 2m** pz p idē. qz h virtus hz p obiecto qtatiuo tm deū. tm p obiecto prio i actu reflexo pōt hre aliqd creatū. ꝛ ita forte visio in prima poterit hre p obiecto aliqd creatū. nō tm sistēdo ibi: sed ulterius tendendo in deū. **Ad tertiū** dico q per habitū pncipij tendit in principiū scom ppriā veritatē quā hz ex terminis. ꝛ p habitū cōclusionis tendit in cōclusionē scm ppriā veritatē eius quā hz ex terminis aliā a veritate principij. nō sic in p̄posito. sed tm est vna bonitas que ē rō tendendi. nō. n. mouet me plus bonitas primi q̄ festuce. si festuca posset deū diligere. si enī pfecte diligo cū: volo eū diligi ab omnipotēte diligere eū ordinate. cuius dilectio ei placet. nec est generaliter simile in obiectis intellectus ꝛ ostentis. ꝛ in obiectis volūtatis ꝛ affectiuis.

Post predicta de ordine charitatis. circa istā. 29. di. in q̄ magr̄ agit ō ordine diligendi ex charitate. **Querit** vnū utrū. s. qlibet teneat maxime diligē se post deū. Q nō. 9. ethi. vituperat amatoz sui. ꝛ multa ibi de hoc. **Preterea** Grego. in omel. sup illud Luce. Misit illos binos. nemo ad seipm ppriē charitatez hre dī. sed dilectio in alterū tēdit ut charitas dici possit. **Cōtra.** mēsura est pfectioz mēsurato. sed dilectio sui est mēsura dilectōis primi. Juxta illō Math. Diliges primū tuū sicut teipsum.

Ex dictis. In q̄one p̄cedenti pz solutō hui' q̄nis. Charitas. n. ex hoc q ē pncipiū tendendi in deū actu directo: est pncipiū reflectēdi sup actus illos q̄bus tēdit i deū ꝛ in hoc sicut dictū est ibi ē pncipiū volendi cuilibet potēti diligere deū q̄ diligat ipm. inter oēs autē actus eiusdez rōnis tendentes in deum charitas est principium imediate reflectendi sup actū quē elicit habens charitatē quo tendit ꝛ diligit deū. igit post deum imediatissime vult quis ex charitate se diligere illud q̄ tendit in deū. s. se diligere deū. ꝛ hoc volendo diligit se. quia diligit sibi bonum iustitie. igit imediate post deū tenetur se diligere ex charitate. **Hoc confirmat.** quia pensatis rōnibus bonitatis ꝛ vnitates que sunt rōnes diligibilis post bonum infinitū in quo ē perfectissima rō bonitatis. occurrit in seipso alia rō maxima. s. vnitatis que est pfecta idēptitas igitur quilibz inclinat naturaliter ad dilectionē sui post bonū infinitū. inclinatio autem naturalis est recta.

Ad primum argu/ mentuz dico q phs exponit se ibi. quomodo vituperabile est esse imoderatum amatorem sui. non autem moderatum

Ad secundū dico q̄ omnis diligens se ex charitate diligit se in ordine ad bonum infinitū. quia diligit sibi actū illuz uel habitū quo tendit in illud bonum. ⁊ in hac dilectione tendit in altez. quia in deū tanq̄ in principale obiectū actus ⁊ tm̄ ad se habet charitatez. licet non ut ad obm̄ finale. sed proximū ordinatum ad obiectū ultimū qō ē ab eo distinctū.

Sic queri solet Circa istā 30. di. in qua magr̄ agit de charitate quantū ad pfectōnē meriti. Queritur vnū utrū necesse sit ex charitate diligē inimicū. qō nō. Luce. x. Phariseo interroganti. quis est meus proxim'? rñdit xp̄s qui fecit misericordiā cū illo. videt g̃ determinasse q̄ solus ille habendus est p̄xim' qui talia facit. sed inimicus nō facit talia g̃. ¶ 3°. reg. 7. sup illud. Fecit mare. Glo. decem p̄ceptis in lege dn̄s oia que facer debemus exp̄ssit. sed ibi nō est aliqō p̄ceptū de diligēdo inimicū. ¶ Preterea. Luce. x. glo. quere. ⁊ Aug. sup illō ps. Reoculos meos. Et math. 5°. Audistis. qz dictū est an odio habebis inimicū tuū. Sed moralia p̄cepta manēt eadē in nua lege que in veteri. igit manet h̄ in nua lege. ¶ Preterea 2° topicorū. in p̄ris tenet p̄ntia in seipsis. igit si amicus est diligendus inimicus est odiendus. ista enī sunt cōtraria de cōtrarijs. ¶ Cōtra. Mathei. 5. Ego aūt dico vobis diligite inimicos vr̄os rē. ⁊ probat illud ibi. quia si diligitis eos qui vos diligūt quā mercedem habebitis. ¶ Preterea. Math. 6. Dimittite. rē. ⁊ subiūgit p̄bationē illi' argumenti. igit quilibet ō necessitate ad hoc tenet. ¶ Preterea. Math. 16. In para'bola de seruo qui petijt debitū subiūgitur sic. Et pater vester celestis rē.

Respondeo inimicus pōt cōsiderari p se. i. inquantū inimicus. ⁊ per accidēs in quantū hō. primo mō dico q̄ inimicus non est tm̄ malus priuatione boni. sed habitu positiuo vitij. sicut iiustus dicit nō tm̄ carēs habitu iustitie. sed etiā habens habitū iustitie cōtrariū causatū ex actib' iniustis. sicut habet a Boetio sup p̄dicamētis. c. de qualitate. hoc mō cuz amicicia respiciat bonū vtutis in amato ⁊ hoc cōueniens actui virtutis i amāte. inimicicia respicit maluz discōueniēs bono qō est in eo qui ē inimicus. inimicus g̃ inquantū talis est malus ⁊ vitiosus. ⁊ per p̄ns nullo modo est sic diligēdus. hoc enī mō odiuit inimicū q̄ dixit. Deficiāt peccatores a terra. ⁊ iniqui ita ut nō sint. nō sūt quidē inimici siue iniq̄ quia verte impios ⁊ nō erūt. puer. Loquēdo aūt de inimico p accns̄. s. de hoc homine qui nūc est inimicus hz questio difficultatē. ⁊ illo modo possumus loq̄ de dilectione. uel ponitur quasi p modō actus eliciēdi. uel quasi p habitiue p modū actus cōtrarij arcendi. secundū ē magis necessariū. quia p̄cepta affirmatiua magis obligant ne cōtraria cozū fiāt. ⁊ isto mō accipiēdo diligere. s. p nō odire distinguo q̄ dupler bonuz possum' nō odire sibi. s. bonū spūale. s. quo attingit uel natus est attingere deū. uel aliud bonum indifferēs qō pōt ordinari ad illō ⁊ ad oppositū. vbi gra de p̄mo. ipm diligere deū amore amicicie ut est bonuz honestū. uel cōcupiscere sibi deū ut ē bonū cōmodi. ipsum audire missas: p̄dicationē: correctionē: instructionē p que cōuertitur ad diligendū deū. Exemplū de secundo: ipm viuere vita corpozali esse sanū: diuitē: fortē. ⁊ hui. ¶ Quantū ad prima bona nō videt q̄ possim' illa sibi odire uel nolle. quia hoc nō stat cū pfecte diligere deū. s. nolle ipsum condiligi ab alio cuius amicicia non nosciť ei displicere. ⁊ hoc p̄diligi tam rōne boni honesti. s. propter se. q̄ rōne boni cōmodi eius. nec pari ratione stat cū pfecte diligere deū nolle. alū illa p que inducatur ad p̄diligendū deū. Sed de alijs bonis

indifferentib⁹ videt q̄ possim odire illa proximo. tū quia possum ordinate odire uel nolle illa mihi. tum etiā quia ille pōt ordinate nolle sibi ea. ⁊ quecunq; ipse pōt ordinate nolle sibi ul' ego mihi si essem talis qualis est ipse. possuz sibi ordinate nolle. assumpta patent. possū enim ordinate nolle mihi diuitias: sanitatem. ⁊ vniuersaliter necessaria ad vitam corporalē. ⁊ hoc dupliciter. uel cōtenendo ea: sicut si fiam paup voluntarie. uel volendo deū infligere illa mihi ꝓpter peccata mea uel volūtate consequente ut si sint inflicta acceptare ea ⁊ gaudere de his iam inflictis. Cōsimiliū q̄ possum tot modis uelle oppositā corr sibi ut paupertatē voluntariā. ⁊ ita carere diuitijs infligi sibi a deo aliq̄ mala ad correctionē si crederē ipsum p talia cōmoda semper addere ad peccata sua possum velle sibi opposita illoꝝ cōmodorum. Et quo ad hoc cōformiter est dicendū de bonis fortune ⁊ de bonis corporis. Sed de vita corporali videt dubium an possim illam sibi odire ul' nolle. ⁊ videt q̄ sic. tum quia iudex in causa criminali potest iuste sentētiare ꝓ tra eum. actor etiā in eadem causa pōt licite agere contra euz. uterq; igit pōt velle effectum illius sententie qui effectus est occisio rei. Similiter si quis impugnet ecclesiam cū talis quantū est in se impediat bonū cōmune. s. pacem ecclesie: ut bonū cōmune saluet videt q̄ aliq̄s possit ordinate velle tali persecutori mortem corporalem.

Quantum ad hoc

dicit q̄ nō potest quis absolute velle ꝓximo mortem corporalez uel nolle sibi vitam. quia post mortē nō est penitētia ut tenet nec cōuersio ad diligendū deū. sicut est post priuationē diuitiarū ul' fortitudinis ⁊ talū. imo priuatio taliū ꝓt esse occasio penitentie. nō aūt priuatio vite corporalis. nō videt aūt q̄ possim ordinate velle alicui illō per qō simpliciter excludit a possibilitate diligendi deum. pōt tamē quis ordinate velle ꝓximo mortē corporalem sub cōditione. puta si credat eū finaliter futurū malū ⁊ tunc sibi pōt optare mortē. uel ut det locū sanctis quos impedit. uel ne addat peccata peccatis ꝓpter que post mortē acrius puniat. ⁊ ille due cause colliguntur ex legenda beate Anastasie que scripsit Crisogono de viro suo publi. ut si deus puideret eum in infidelitate mansurū. iuberet cū dari locū sanctis. hoc q̄ ad primum. Et sequit quo ad secundū. quia melius est ei animā exalare q̄ dei filiuz blasfemare ⁊ ita nec i isto casu nec i duobus p̄cedentibus de iudice ⁊ tyrāno ꝓt qs absolute velle ꝓximo mortē corporalem imo magis quantū in se est debet nolle. Ubi sciendū q̄ sicut tactū est dis. 14. hui' ⁊ alias sepe qñ ex positione alicuius cōditionis simpliciter nolite aliq̄s vult aliquid. non simpliciter vult illud sed magis respuit. sicut pz de proiciēte merces in mare qui ꝓpter tēpestatē exortam que est simpliciter sibi nolita: voluntarie proiecit merces. istud voluntariū m nō est mere voluntariū. quia non est volitū nisi ex suppositōe cuiusdā nolīti. qō autē est possibile tm̄ ex suppositione impossibili nō est simpliciter possibile. In omnibus aūt p̄dictis casibus illud ꝓpter qō mors est volita est simpliciter nolendū. tenet eni iudex ⁊ actor nolle ipm̄ esse reū ex suppositōe crimis. tenet etiā patiens psecutionē tyranno nolle eos esse tyrannos contra ecclesiaz tenet etiā in tertio casu quis quantū est in se nolle ipsum esse finaliter reprobū. ⁊ ideo si ponant opposita istoꝝ potest velle sibi potius mortē. tamē cū quadā tristitia qō nō est simpliciter velle. dcm̄ est enim sepe supra q̄ velle conditionatum sufficit ad causandū tristitiā si oppositum veniat. Patet igit ad primuz argumentuz de iudice ⁊ actore. ⁊ licet p

ídem posset dici ad secundū de tyranno tamē ibi aliter pōt dici q̄ tyrannus nō pōt inferre nisi psecutionē extrinsecam iuxta illud Sal. Nolite timere eos qui occidunt corpus. ⁊ postea nō habēt amplius quid faciāt. talis autē psecutio exterior frequenter est electis materia proficiendi in virtutibus. precipue in pacientia que ſm Jacobū opus pfectū habet. hoc enim mō a principio quelibz eccl'ia psecutionē passa est ⁊ ex hoc ꝓfecit. ⁊ iō in casu illo nō uidet q̄ liceat optare tyranno etiam mortē corporalē. nisi forte esset aliquis a quo iuste esset sibi talis mors infligenda ꝓpter petā sua: ⁊ tunc posset aliquis optare q̄ a tali iudice fieret iustitia. tamē cū tristitia. quia semp tenet nolle ipsum esse dignum tali pena.

Sed loquēdo de alio intellectu ꝓcepti .ſ. de actu positiuo diligēdi inimicum. posset dici q̄ nō tenet quis aliqñ elicere actū diligendi proximū. quia nec etiaz tenet cogitare de eo. puta si esset aliquis ita ocupatus circa contēplationē dei q̄ nunq̄ cū plena deliberatione cogitaret de proximo. Si etiā cogitet nō est necesse elicere actū diligendi circa ipsum. q⁊ absqz hoc potest habere circa finē actus ordinatos: ⁊ circa ea que sunt ad finem consequendū necessaria. ⁊ si hoc. igitur multo magis non tenet elicere actū diligendi circa inimicum. quia nec cogitare de eo. tamē moderādo illud potest dici q̄ si appareat alicui euidens necessitas proximi. puta q̄ sine ipso nō potest habere sibi necessaria ad attingendum ad dilectionē dei. puta si est infidelis ⁊ sine eius doctrina non possit cōuerti ad veritatem. uel si est malus ⁊ sine eius correctione non pōt conuerti ad bonū qō tñ forte nunq̄ ꝓtingeret: ibi tenet ds ad velle bonum finale spūale ꝓximo. imo etiā ista bona necessaria sibi ad ꝓsequēdum finale bonū nō solū uelle sed etiaz exequi opatōne efficaci si adest facultas. Quantū aūt ad diuitias uel sanitatē ⁊ huiꝰ quozū opposita pōt sibi velle ut tactū est ꝓius: nō tenet quis in aliq̄ casu positiue velle sibi ista. Quantū autē ad bona spūalia tenet etiaz ds velle sibi nō solū interius sed etiā exterius efficaciter in ope. spāliter quantuz ad hoc q̄ dlibet tenet orare deū. suū ꝓ se ⁊ ꝓ tota ecclesia dei. ⁊ tenet velle ista oīonem valere bono ⁊ malo ad bonū spūale. sicut eni esset malus stomachꝰ q̄ nollet sustentationē suā valere sustētationi manus. ita nō esset bonus in ecclesia qui nollet bonū actū suū si quē habz valere omni mēbro ecclesie ꝓ quibus deus illū acceptat ⁊ pro quāto pōt valere sibi ⁊ alijs nunq̄ aūt tenet ds velle simpliciter illō cuius oppositū pōt bene nolle. Sz de vita corporali forte tenet ds velle q̄ ad actū interiorē. ⁊ eaz saluare simpliciter q̄ ad actū exteriorē si nō assit alius proximus qui possit eū iuuare. puta si quis morēret fame uel i fluuio. ⁊ unus solus adesset qui posset liberare eū. tenerctur forte nō tm̄ huic velle vitā sed ut eā habeat pro viribus laborare. Unde tamē probetur ista tentio non uidet manifestum ex scriptura nec ex ratione. quia si tunc periclitaret posito q̄ esset bonus p tingeret ad diligendū deuz pfecte in patria: ⁊ saluatus ad vitā corporalē forte fuisset postea lapsus in peccatū: ⁊ forte finaliter malus. piū tñ est laborare pro vita proximi saluāda. quia supponenō est si est bonꝰ q̄ erit melior ⁊ valebit sibi ⁊ alijs sua bonitas. ⁊ si est malus supponendū est q̄ corriget. hoc eni est pie iudicare. ſ. interpretare semp melius qñ nō est oppositum manifestū.

Ad primum argumentuz oico q̄ illa rēsponsio xp̄i ad. q. quis est proximus debet sic intelligi. ꝓximus dicit relationez equipantie sicut amicus uel frater. igit si faciens misericordiā est ꝓximꝰ. qō habebat ex rēsponsione pharisei sequit q̄ ille cui facta est

misericordia habebat apud eū tanq̄ p̄ximus. non erat aūt gentis sue nec sibi ligatus ex natōne sed extraneꝰ ex patria igit quilibet quantūcūq; extraneus cui ego possū seruire in necessitate est habē dus ut p̄ximus. ⁊ hoc est qđ dicit ibi Sal. Uade ⁊ tu fac similiter. i. habe p̄ p̄ximo omnē cui potes bene facere. etiā si sit tibi extraneus nō igit bene faciens est tm̄ p̄ximus. sed etiā ois potens bene pati a nobis. ⁊ hoc siue passione exterio ri siue bona dilectōne passiua que ē mo tus interior. ⁊ hoc mō beati quib⁹ non possumus bene facere p̄nt bene diligi ⁊ esse p̄ximi. deus aūt licz bñ diligatur nō tm̄ ex dilectione alicuⁱ p̄t addi sibi aliqđ bonū. ⁊ ideo nō cōprehendit sub p̄ximo. Ad secundū dico q̄ oia p̄ce pta secunde tabule explicāt illud p̄cce ptum. Diliges p̄ximum. qz specificāt illa in quibus nō debeo odire inimicū. nam nō occidere includit non odire sibi iniuste vitaz corporalē. non furari non mechari includunt non odire sibi bonū fortune uel fame. ⁊ sic de alijs. Ad au ctoritates Aug̃. quere ad illud Math. 5°. dictuz est antiquis signanť loquitur Sal. dictum est: ⁊ non scriptuz est. quia ⁊ si scriptū erat. Diliges amicum tuū. non tamē erat scriptū: odies inimicum sed iudei peruertentes scripturā arguūt hoc per locū a cōtrario sensu. ⁊ ita ser uabant. Qđ aūt male intellexerint pro bat Sal. si enim tm̄ diligis illos qui te diligunt: quā mercedē habebis. sic etiaz male intellexerūt in pluribus alijs locis sicut patet ibi de illo p̄cepto. Honora patrem tuū ⁊ matrem. de quo redargu it eos Sal. quia interp̄etabantur q̄ si quis offerret substantiaz suā in templo ⁊ non daret patri egenti q̄ seruat p̄cce ptum. Quia deus est pater spiritualis. sed deus hoc reprobat irritum inquit fe cistis mandatū dei p̄opter traditionez nostram. Per hoc patet ad illud de secundo topi. quia illa regula non intel ligitur nisi de cōtrarijs p̄cisis. hoc est ubi non ambo p̄traria ex vna parte sb̄ sunt vni extremo alterius cōtrarietatis Si enim color haberet contrariū. puta a. non sequit: albū est colorat̄ū. igitur ni grum est a. sic est in p̄posito. quia sub ratione diligibilis cōtinet amicus ⁊ ini micus. loquēdo de inimico per accidēs qz eadē ratio diligibilitatis est i utroq; .s. possibilitas diligēdi p̄mū obiectuz charitatis inquantū sūt ymago dei.

Illud quoq; p̄etermittendū nō est. Lir ca istam. 23. di. in qua magi ster agit de charitate quantū ad eꝰ du rationem. Queritur nū charitas mane at in patria ita q̄ nō euacuet. Qđ non. Nam ratio apostoli. i. ad cor. 13°. quare aliqua dona euacuant est. quia sunt ex parte. sed charitaſ nūc est ex parte. quia imperfecta. alioquin cū in ea sit beatitu do. esset nūc aliquis hic perfecte beatus Qđ si dicaſ beatitudinē nō cōsistere in habitu charitatis: sed in actu eius. Cō tra. fm p̄fectōez hīt ꝰ ē nūc eccl̃ia ei q̄ ē in p̄ria. ꝑsilr erit ⁊ actꝰ. ⁊ ita fruitio ita itē sa. ⁊ p̄fecta nūc sic nūc. Preterea fides euacuaſ. qz est circa obm̄ latēs. circa idē uero est charitas. Preterea Aug̃. 83. qōnum. q. 48. quedā sūt credibilia que nunq̄ sciunt sed tm̄ crediť sicut hystoria. sed taliū q̄z nūc hī fides in via. aliq̄ cognitio p̄t hī i patria: ⁊ nō nisi fides quia tm̄ possunt credi. igit fides saltem quantū ad illa nō euacuaſ. Preterea eodem habitu cōcupisco aliquid ⁊ quie sco in habito. Nam fm Aug̃. 9°. de tri ni ca°. ulti. appetitus inhiātis fit amor fruentis. ⁊ multo magis patz de habitu p̄bat etiā a simili in nālib⁹. qz eadē for ma ē p̄ncipiū mot⁹ ad īmiuū ⁊ q̄ti i ter mino. Cū igr̄ spes sit hīt ꝰ tēdens i termi nū erit hītus q̄escendi in ipo hīto. ⁊ ita nō euacuaſ. Cōtra. i. cor. 13°. videſ au ctoritas apostoli expressa ad oppositū.

Respondeo. Nullus habitus ponendus est ibi manere frustra. frustra autez esset ibi habitus cuius inclinatio cet tūc impossibilis. Fides aūt ex ratione sua inclinat tm̄ in verum latens fm glo. super illud Hebre. x. Fides est argumentū nō apparentū. ⁊ spes tm̄ inclinat in bonum cōmodū abs̄. iuxta illud Ro. 8. Spes que videt nō est spes. accipiēdo spem p sperato. s. pro obiecto. Inclinatiões aūt iste nō poterūt haberi in patria ubi erit verū patens ⁊ bonū habitū. igit isti habitus nō manebūt. quia essent superflui. Sed hic est vnū dubiū an. s. iste vtutes euacuent. quia succedāt eis aliqua incōpossibilia. Ad nō oportet ponere q̄ succedant eis alq̄ habitus: loquēdo ꝓprie sicut habitus differūt ab actib⁹. qz sicut dictū est. ā. in mā de aia xp̄i. nō est necessariū ponere aliquē habitū in pria creatum in ipsa aia qui sit p̄ncipiū videndi uel tenendi obm̄ saltē aliū nisi charitatē quia habitus nō ponit i potētia nisi ad facilitandū ⁊ habilitandū potentiā ad eliciendū actum uel saltē in intellectualibus ut obm̄ sit p̄sens intellectui: ut intellectus possit ꝓmpte opari circa illud qō nō posset si obm̄ esset in q̄libet actu de nouo adipiscendū. sed ibi obm̄ semper erit p̄sens ⁊ semp agens in potentia ⁊ potētia summe facilitata ⁊ inclinata. Q si succedāt aliqui actus repugnātes illis qui nūc habētur: ut videre ⁊ tenere succedāt credere ⁊ sperare. illi actus succedētes nō habēt ꝓprie impossibilitatē ad habit⁹ fidei ⁊ spei: qō ꝓbat. qz Paulus in raptu habuit saltē actū visionis. ⁊ tm̄ nō erat i eo euacuatus habit⁹ fidei. igit ille actus nō repugnat habitui fidei nō g̃ euacuat fides ⁊ spes. quia succedat eis aliq̄d icōpossibile. s3 qz eēnt superflui.

Sed adhuc restat aliud dubiū circa obm̄ istarū virtutum. quia videt q̄ earū formale obm̄ non sit deus ut latens siue ut abs̄. ita q̄ latentia uel absentia sit formalis rō obiecti. sed sola ratio obiecti est deus ut deus. sicut tactū ē di. 13. hui⁹. ⁊ in p⁹. q. de obiecto theologie. ⁊ tūc nō videt q̄ formali rōne obiecti careāt habitus isti. ⁊ ita poterūt manere ⁊ inclinare in obm̄ pro priū. ⁊ eodē mō pōt argui de actib⁹. nā idē sub eadē rōne ē obm̄ habitus ⁊ act⁹ ꝓprij illius habitus. Preterea sicut argutū est saltē de spe. videt q̄ possit cē inclinans ad desiderandū abs̄ ⁊ amandū pm̄s. Dico q̄ respectu eiusdē obi ⁊ sub eadē rōe formali pnt cē multi act⁹. ⁊ nō solū potētiaꝝ ordinataꝝ. s3 eiusdē potētie differētes fm pfectū ⁊ impfectū. nec tm̄ fm q̄ pfectū ⁊ impfectū se hnt sicut maius ⁊ min⁹ in eadē spē. s3 sicut se hnt diuerse spēs in eodē gn̄e. puta media ⁊ extrema hoc mō. dico q̄ respectu dei in se nō solū sūt actus intelligēdi ⁊ uolēdi q̄ sūt actus subordinati. sed etiā act⁹ diligendi sic ⁊ sic. s. nō tm̄ differentes fm magis ⁊ minus in eadē spē: sed sicut media ⁊ extrema. qō pt sic poni i ꝓposito qm̄ eni pfectio act⁹ ē a duob⁹. s. a potētia ⁊ obō qm̄ variat ꝓpria rō istoꝝ uel alterius eoꝝ in se. uel cōiunctōe cū reliqua cā. uel fm approximationē ad reliquaz cām. qz minus pfecte agūt cāe partiales respectu effect⁹ qm̄ nō sunt sufficiēt approximate ⁊ ꝓiūcte. uariabit tūc pfectō huj⁹ act⁹. ⁊ ita ē in ꝓposito respectu. n. act⁹ tentōis obm̄ volūtatis ē in se pm̄s. respectu autē act⁹ desiderij fm rōnē formalē talis act⁹ obm̄ nō ē in se realit ꝓiūctus potētie. est igit ille act⁹ impfect⁹ respectu illi⁹. ⁊ h̄ in alia spē q̄ est ut media ad extremū nō ꝓpter aliā rōnē in obō. sed ꝓpt approximationē obiecti ad reliquā cām partialē q̄ sufficit ad distinguēdū spē effect⁹ illarū duarū cārū. sicut si alia actio sequeret solē inquantū pcise est pm̄s fm radiū reflexū. ⁊ alia fm q̄ ē pm̄s pcise fm radiū rectū. isti effectus distinguerent spē. nō ex distinctōe passi ul

agentis quantū ad rōnem formalē agē tis. sed ex approximatōe alia ⁊ alia eiusdem agētis ad idē passū. Qñ g arguit obm est idē formaliť. pcedo obm vtutū in se ⁊ in pria. nec ex h sequit q̄ act' sint idē spē. etiā qui sūt eiusdē potentie. imo pñt eē diuersi i eadē vi si p se sint circa obm diuersimode pñs potētie. ⁊ similis distinctio pōt poni habituū inclinātiū ad tales actus. Nā ad oēm actū alicui' speciei in nā rōnali qui pōt frequenť eli ci. pōt esse aliq̄s habitus realiť inclinās ad tales actus. Quantū ad aliud q̄ tā gitur de spe. dici posset q̄ sic q̄libz actus distinctus spē ab alio pōt hre pprium habitū in volūtate uel in intellectu inclinantē ad ipm. ita etiaz pōt esse vnus habitus gnalis inclinās ad vnū actū in gne ⁊ multos in spē. quēadmodū si iustitia ponit virtus vna fm genus nō fm spēm hz actū similiť vnū. ⁊ h mō possz esse vnus habit' q̄ p se reſpiceret deū in quantū pueniēs nāe rōnali ⁊ sic indistincte inclinaret in ipm. ⁊ si hui' act' esset habit' sic indistincte tendens in ipm. i. nō sub pprīa rōne inquantū. s. ē sic approximat' uel sic plūct' potētie tēdenti ille habit' nō variaret siue potētia tenderet in obm desiderādo uel tenēdo. talis habit' nō ponit spes: sed ponit pcise inclinās ad istū actū impfectū q̄ ē desiderū. pcedo igit q̄ bñ posset eē vn' habitus tendēs in ipm deū ut est bonū cōmodū ⁊ nō oporteret illū euacuari. sed spes ponit pcise ad actū impfcm. ⁊ hoc impfectōe alteri' rōnis quā facit absentia obiecti reſpectu potētie tēdentis.

Vlso de fide ⁊ spe

quō euacuant. videndū ē de charitate quō manet eadē in pria. suppono eni q̄ hec sit rō charitat. s. q̄ est amicicia dei. ut in se bonū. iste habitus nō distincte inclinat ad actū pfectū amandi deū. sicut amat qñ est in se pñs. nec ad actū impfectū sicut amat qñ est impfecte pñs. sic in enigmate. sed inclinat ad hūc actū ⁊ ad illū licet indistincte. ⁊ q̄ talis habit' possit hri. p; ex dictis. nūc de spe. rōnabilius eni est h de habitu tendēte i deū ut est bonū in se q̄ de habitu tendente i deū ut ē bonū mihi. qz nō variat actus ille q̄ tēdit i deū ut ē in se bonū ex pfectia perfecta uel impfecta dei. sicut ille q̄ tendit in deū ut ē bonū cōmodū. pma eni variatio uel non est fm speciē. uel si est. nō tm est fm spē remotā sicut 2ª. Ex q̄ eni inclinatio manebit in patria ad diligendū deū in se. manebit etiā inclinatio ad actū illū qui ponit esse charitat ut actus eius ⁊ ita habitus ille poterit manere. Si obūcit q̄ pñtia obiecti talis uel talis pōt variare actus fm spēm igit pñt esse duo habit' distincti specie. q̄rū vn' sit pncipiū diligēdi deū in se ut pñtatus est p fidē ⁊ ille euacuabit. aliuſ ut est pñs p visionē ⁊ ille succedet. Cō cedo q̄ duo tales habitus pñt eē simul in uolūtate. sed hec nō ponit rō charitatis q̄ sit pcise pncipiū actus impfecti circa obm latēs. sed q̄ sit indistincte pn cipiū tendēdi in deū ut in se bonū pcise

Breuiter igit q̄d sit de fide. de istis tm duabus virtutibus appetitiuis spe ⁊ charitate cōcedi pōt q̄ pōt esse vnus habit' appetitiu' respectu cōmodi manens sicut charitas. ⁊ pñt esse duo hit' appetitiui reſpectu dei ut est bonuz honestū. sed vn' euacuaret sicut ponit nūc fide euacuari. sed supponim' nūc ex dictis scōz. d. illoz habituū. s. spei ⁊ charitatis. ita q̄ spes nō inclinat ad actum tendēdi in bonū cōmodū absolute. sed ad actū impfectū ex abñtia obiecti. ita q̄ illa impfectio nō accidat actui inquātū est hui' habit' sed sit de rōne ei'. charitas aūt sit pncipiū ⁊ habit' tēdendi in deū ut est bonū in se. ita q̄ actui ut ē eius accidat pfectio ⁊ impfectio ex pre sentia uel absentia obiecti.

Ad primum argu

mentū dico q̄ alie virtutes sunt ex parte. quia includūt essentialiter in actibus suis aliq̄d q̄ necessario determiat sibi impfectōnē que tūc euacuabit. charitas aūt nō necio determiat actū suū ad aliquid q̄ sequat impfectio. sed actus inquantū est eius est indifferēs. ita q̄ accidit sibi talis impfectio uel pfectio posita ¶ arguit ꝯ illā solutionē datā ibi que bona est inquantū negat beatitudinem posse hic hr̄i. nā ꝛ si aliqs haberet h̄ eq̄lem charitatē sicut in patria: nō ꝓpter hoc esset h̄ btūs. q̄ nō posset hr̄e equalē actū sicut tūc hēbit. ꝛ in actu ꝓsistit bti tudo. nec sequit si hitus est eq̄ pfectus h̄ ꝛ ibi. igit ꝛ act⁹ similit. q̄ act⁹ diligendi dependet sicut a cā ptiali. nō soluz a volūtate ꝛ charitate. sed etiā ab obiecto p̄sente p actualē intellectionē sicut dcm̄ ē di. 25. secundi. ꝛ h̄ fm determinatā pfectionē fm q̄ est determinate pñs. si magis: magis. si minus min⁹. in via de cōi lege nō pōt esse obm̄ pñs sicut in patria etiā pñtia spei illius. vnde ex h̄ sequit q̄ actus nō possit esse ita pfect⁹ ꝛ si habit⁹ sit equalis. q̄ habit⁹ nō erit totū principiū illius actus sed ptiale. ꝛ eo mō q̄ ipe habitus est principiū semp eq̄liter se h̄z ad actū. semp. n. quātū ē ex se dat actui suo q̄ sit q̄dā amare dei inquantuz est sūmū bonū. nec habit⁹ dat sibi q̄ sit dei ut pñs uel absens. nec dat sibi pfectōem quā habz ex obiecto sic uel sic p̄sente.

¶ Ad secundū p̄z q̄ si abnītia nō sit formalis rō in obiecto fidei uel spei. tñ act⁹ fidei ꝛ spei est talis p se q̄ necia cōcomitat ipm̄ impfectio. ꝛ iō fides determiate inclinat ad actū talis speciei ad quez nō pōt eē determinatio in patria. charitas aūt ꝛ si nūc sit determinata ad actū circa illud q̄ latet. ꝛ p pñs circa impfectū. nō tñ inclinat ad actū sic impfcm̄. sed ad actū cui accidit impfectio ¶ Ad 3m̄ pōt dici q̄ credibilia sūt i triplici differētia. Quedā. n. sūt q̄ꝛ visio p se pti net ad btitudinē. sicut ē visio trinitatis. ꝛ talia sunt scibilia extēdēdo scire. ꝛ sūt visibilia extēdendo videre. ꝛ de istis p se intelligendum est q̄ fidei succedet visio. Alia sūt quorū visio aliq̄ mō ptinet ad btitudinē nō tñ essentialit. que etiā non sūt scibilia. q̄ sūt quedā facta tēporalia sicut sūt credibilia de incarnatōe. ꝛ ō talibus ꝓcomitanr̄ succedet fidei visio. nō tñ rei in se. q̄ nō videbit in patria xp̄us in cruce. nec in utero virginis. sed i vbo. Alia sūt nec vnq̄ visibilia. q̄ nec scibilia. quia facta tēporalia nec ptinētia ad btitudinē p̄cipaliter nec ꝓcomitanr̄. cuiusmodi sūt aliq̄ uera ptinētia ad actus humanos. de talib⁹ aūt si q̄s viator haberet fidē pōt ꝓcedi q̄ in illo pōt manēr fides ¶ Ad ultimū p̄z ex dictis in corpore questionis.

PRemissis adūci enduz est. ¶ Circa istā. 32. di. in qua magister agit de charitate q̄ deus diligit creaturā ¶ Quērit utrū de⁹ diligat ex charitate oia equaliter. Qō nō. charitas est habitus. ꝛ p pñs pficiēs potentiā formaliter. igit supponit eā eē impfectā. voluntas aūt dei est pfectissima. g̃ ꝛc ¶ Preterea nō oia sunt diligibilia ex charitate. q̄ nō inaiata nec irrōnabilia. g̃ ¶ Preterea deus nō omēs eligit sed quibusdā irascit igit electos ꝛ q̄bus irascit nō eq̄ diligit ¶ Preterea non oibus dat bona eq̄lia. in oibus etiā non implet volūtas beneplaciti eius. igitur i oibus vult bona equaliter. ¶ Cōtra. oia intelligit eq̄liter. q̄ p vnā rōnem formaliter. igit a simili ō diligere ex charitate.

¶ Dic sunt tria nidē da. primo q̄ deus diligat oia. secūdo q̄ ille actus nō est ꝓprius alicui pſone. 3° q̄ est vnus actus ꝛ in hoc dicit quō eq̄liter ꝛ inequaliter est respectu omniuz.

¶ Primū probat. quia sicut ostensuz est di. 2. primi. Deus est intelligēs volēs

ꝙ per ꝓñs beatificabilis. non aũt ꝓcedit in eo potentia actũ. quia tunc esset imperfectus. igit est beatus. ꝙ nõ nisi intelligẽdo ꝙ volẽdo se. qz nullũ aliud obiectuz põt creaturã rõnalem beatificare ex di. i. q. 2. primi. igit actu intelligit ꝙ diligit se. Qõ etiã alia ꝓbaf. quia sicut ois intellectus põt in qõlibet intelligibile. ita omnis volũtas in qõlibet volibile igit volũtas diuina põt diligere oia diligibilia alia a se. Obꝫcit hic. qz tunc simul diligeret cõtraria. quia utrũqz hz rõnez diligibilis. Et cõclusio est cõcedenda de se in naturis que sũt ꝓria. sed nõ diligit ea simul eidẽ susceptiuo. qz hoc nõ ẽ diligibile quedã tñ diligit dilectõe efficaci puta illa que aliqñ ꝓducit in esse. ꝙdaz volitõe quadã cõplacẽtie non efficaci ꝙ tñ nunqz ꝓducet in esse. ostenduñ tamẽ ab intellectu suo ut passibilia hñe tantã bonitatẽ sicut illa que diligit dilectione efficaci. Ad hanc aũt ꝯclusionẽ ꝙ supponit ꝓbata ex di. 2. ꝑmi. s. ꝙ deus sit formaliter volens ponit vna rõ. quia eẽ volentẽ est ꝑfectio simpliciter. in oĩbus enim diuidentib' ens. nobiliuſ ens est perfectio. s. simpliciter.

Ex istis sequitur

secundũ. qz nulla ꝑfectio simplicit est ꝓpria alicui pſone. hoc eniz ꝓbaf alit. qz si esset ꝓpriũ alicui pſone: esset ꝓpriuz spũi scõ. ꝙ ita uel spũs scus nõ necio procederet. uel deus amaret necio aliqd ali ud a se. pari rõne sequit de vbo ꝙ nõ dicat alium respectũ ad ipm ꝙ ad deum. Pro utroqz ẽ vna rõ cõis. qz respect' ñ ꝑt eẽ mag necessarie extrẽo. qz utrũqz extremũ ꝑexigit. sz nihil aliud a deo in qcunqz esse est ex se necium. igit nullus respect' ad qcũqz aliud a deo in qcũqz esse est necessarius simplicit. igit nec pot esse intrinsec' alicui pſone diuine inquatũ habet nãm diuinã determinato mõ habendi. De verbo etiã arguit alit. qz si verbũ diceret ꝓpriũ respectũ ad creaturam: hoc esset inquantũ creatura habet esse in memoria paterna. ꝙ sic exprimit verbũ sui. Sed hoc est falsum multipliciter. primo quia nulla creatura habet esse ꝓprie in memoria. ut memoria est. sicut tactũ est. q. i. secũdi. fit enim ꝑmo actu intelligibile p actum intelligentie diuine: ꝙ in illo est primo. secũdo qz tunc esset rõ mouendi intellectũ infinitum ad verbum exprimendũ inquantũ est eius. ꝙ ita finitũ moueret intellectuz infinitũ. ꝙ ita vilesceret ille intellectus. saltem si per impossibile i memoria eẽt vnus lapis. sicut in memoria nostra est aliquãdo vnũ intelligibile. ille cũ essentia in memoria esset rõ exprimendi verbum. ꝙ tũc sequeret ꝓpositum ꝙ finitum esset rõ intelligẽdi intellectui infinito. ꝙ rõ producendi notitiã infinitã. qõ videf falsũ. illud etiã qõ non est formaliter infinitũ. nec in memoria. nec in intelligibili nõ videf ꝓbabile quo modo fundaret relationes originis oppositas. videref etiã sequi ꝙ essent tot verba ꝙt intelligibilia essent in memoria paterna ꝙ similiter distincta. quia si ipsa essent i memoria. ꝙ sic exprimerent: nõ exprmerent nisi ut qõlibet est sic intelligibile. Qõ si detur alius intellectuſ ꝓius dicti. s. ꝙ verbum declarat alia inquantum alia habent rationem termini respectu actus declarationis in quodam esse intelligibili. sicut dictuz est in prima qstione secundi. tunc non erit ꝓpriũ verbi quia quelibet persona sibi meminit cuiuslibet. Qualiter autem concedatur pater dicere verbo ꝓprio dictum est di. 33. ꝑmi. quia dicere ibi importat duplicem respectum. vnum realem originis qui est expressi ad exprimentem. alium rationis qui est declarati ad declarantem: ut sic per illud quo notef ꝙ expressum a dicẽte ipsũ ꝙ declarans dictũ per illũ. ꝙ ille respectus qui est declarat tñ est appropriatus vbo. quia procedit

per modū notitie genite. ⁊ ita declarati ue. est tm̄ cōis tribus accipiēdo declarar formaliter. sed accipiēdo p̄ncipiatiue. pōt esse p̄ius p̄ri. qz p̄ p̄ncipiatiue ō clarat inquātū exprimit notitiā genitā qui duplex modus accipiendi declarar .s. formaliter ⁊ p̄ncipiatiue. ptz in alīs relatiuis. sicut i assimilare ⁊ adeq̄re. forma. n. q̄ aliq̄d est simile formaliť assimilat ipsū alteri. sed agēs dās formā illā assimilat effectiue uel p̄ncipiatiue. eodem mō pōt p̄cedi q̄ p̄ diligit spm̄ scm̄ mō q̄ expositū est di. 32. p̄mi. ⁊ h̄ est appropriatū spūi scō nō p̄priū. ⁊ notat ibi duplex relatio. s. spiratio. ⁊ alia rōnis ispiratio ad amatū ipso qui respect' rōnis est appropriatus spūi scō. vere tamē cōmunis est tribus.

Tertium patet Quia vna ē potētia. vnū obm̄ p̄mū. ⁊ hz vnū actū infinitū adequatū sibi. nec oportet illū vnū esse oium quasi oia requirant ad pfectionē huī actus. sed solū ex pfectōe huī actus sequit. quia pfecte tendit i p̄mū terminū q̄ pfecte tendat in oia circa que p̄mus terminus ē totalis rō agēdi. Sola aūt essentia diuina potest esse p̄ima ratio agēdi tā intellectui diuino q̄ volūtati. quia si aliq̄d aliud posset eē p̄ma ratio agēdi vilesceret illa potentia

Ex hoc patet quomō est equalitas in deo in diligendo oia. compando actum ad agens. sed compando actū ad cōnotata siue ad ea sup que transit: est ineq̄litas. nō tm̄ quia illa volita inequalia. uł inequalia bona sunt eis nolita. sed etiā quia fm quendā ordinē transit sup illa nam ois rōnabiliter volens vult p̄mo finē. ⁊ secūdo illud q̄ō imediate attingit finē. ⁊ tertio alia que remotius sūt ordinata ad attingendū finē. cū igit deus rōnabilissime velit licet nō diuersiś actib' sed tm̄ vno inquantū illo diuersimode tendit sup obiecta ordinate. p̄mo vult finē. ⁊ i hoc est actus suus pfectus ⁊ voluntas eius beata. secundo vult illa que imediate ordinant in ipm̄ p̄destinādo .s. electos qui imediate attingunt ipsuz. ⁊ hoc quasi reflectendo volēdo alios diligere idem obiectū secū sicut p̄ius dcm̄ fuit de charitate. di. 28. huī'. qui enim amat se primo ordinate. ⁊ per ꝓsequens non inordinate zelando uel inuidendo isto mō. 2° vult habere alios diligētes. ⁊ hoc est velle alios habere amorē suū in se. ⁊ hoc ē p̄destinare eos si uelit' eis hoc bonū finaliter. tertio vult illa que sunt necessaria ad attingendū hūc finē. .s. bona gratie. quarto vult ꝓpter illos alia que sunt remotiora. puta hūc modum sensibilē ut seruiat eis. ut sic ueruz sit illud. secundo phi. Homo quodammodo est finis omniū sensibiliū. s. quia p̄opter ipsum volitum a deo quasi in secundo signo nature sunt omnia sensibilia volita quasi in septimo signo. illō etiā q̄ō est ꝓpinquius fini ultimo ꝓsue uit dici finis eoz̄ que sunt remotiora. siue igitur quia deus vult munduz sensibilem in ordine ad hominem p̄destinatum. siue quia quodāmodo vult immediatius hominē amare se q̄ mundū sensibilem esse. homo erit finis mundi sensibilis. patet igitur inequalitas volibilium quantū ad ipsa volita non ut uolitio est ipsius voluntatis. sed ut trā sit super obiecta modo p̄dicto. nec tamen illa inequalitas est p̄opter bonitatem p̄esuppositam in obiectis quibuscunq̄ alīs a se que sit quasi ratio sic uł sic volendi. sed ratio est in ipsa volūtate diuina. quia sicut ipsa acceptat alia i tali gradu. ita sunt bona in tali gradu. ⁊ nō ꝛcōuerso. uel si det q̄ in eis ut ostēsa sunt ab intellectu ostendit aliqs gradus bonitatis essentialis fm quā rōnabiliter dz cōplacere volūtati. hoc saltē est certū q̄ cōplacentia eoz̄ quantū ad actualē existentiā est mere ex voluntate diuina absq̄ alia ratione determinante ex parte eoz̄.

Ad primum dico q̄ habitus habet aliquid pfectionis. ⁊ quo ad hoc ponit in deo. q̄ aūt requirit impfectōnē i perfectibili hoc est p accūs Unde in deo est p idēptitatē cū potētia cū quodlibet sit infinitū Ad 2m dico q̄ licet inaiata nō sint ppie diligibilia ex charitate que ē amicicia. ⁊ ad ipsa nō est amicicia proprie habēda. pōt tn̄ hri ad ipsa aliq̄ velle ex charitate quale. s. habendū est ad ea. possū. n. ex charitate velle arborē esse. ⁊ arborē mihi seruire ad talē actū inquantū talis actus iuuat me ulterius ad diligendū deū in se. ⁊ h mō pie pōt concedi q̄ deus ex charitate diligit omnia. nō volitione amicicie. sed tali qualis est habēda respectu eorum. tertiū cōcludit inequalitatē quantū ad bona volita ipsis dilectis. nō enim vult nō predestinatis tanta bona quanta p̄ destinatis. nec illis quib' dicit irasci vult tantū bonū p tūc p qñ dicit irasci quā tum vult alīs q̄bus dicit nō irasci. ⁊ ista inequalitas dilectionis hoc est effect' dilectionis cōcedenda est nō solū quantū ad gradus specificos. sed etiaz in indiui duis eiusdez speciei. nec rō huius est nā in isto ⁊ in illo. sed sola volūtas diuina

Ad argumentū in oppositū nō p̄clu dit equalitatē nisi ut actus est operātis. nō aūt ut transit sup obiecta.

Post predicta de quatuoz virtutib' Circa istam. 33. di. in qua magr agit de virtutib' moralib' uel cardinali bus Queritur utrū vtutes morales sint in volūtate sicut in subiecto Qō non. phs. i. ethi. dicit q̄ sūt in parte irrōnabili anime. ⁊ cōmentatoz exponit q̄ in ea que est media inter plantatiuā ⁊ rationalem. talis nō est volūtas sed appetit' sensitiuus Preterea. 3. ethi. ponit phs fortitudinē in appetitu sensitiuo P. 6 ethi. cōmēto. vij. Prudentia est rē. que re ibi Preterea. i. politi. c. 3. Rō oñat appetitui inferiori principatu politico. .i. ciuili. ita q̄ appetitus ille pōt contra moueri. igit ad hoc ut delectabilia mo ueatur a rōne recta. est necessariū ponē in illo tales habitus. Preterea fortitu do ⁊ tēpantia dicunt esse in irascibili ⁊ cōcupiscibili. hec aūt nō distinguunt in volūtate sed tm̄ i appetitu sensitiuo. qz cōditōes quas respiciūt. s. bonū arduuz ⁊ bonū delectabile nō p se variāt obm̄ voluntatis. sed tm̄ bonū sensibile qō ob ȳcitur appetitui sensitiuo Cōtra. virtus est habitus electiu' ex diffinitōe sua 2°. ethi. electio aūt est actus volūtat uel rōnis. 6. ethi. est enī appetitus p̄siliatiu' hoc aūt ptinet ad voluntatē que operat p̄supposita cognitōe rōnis. habitus aūt est illius potētie. cuius est p se talis opatio. igit habitus moralis ē p se volūtat

Preterea virtus habet p p se obiecto bonū honestū. illud aūt est p se obiectū volūtatis Preterea virtus est p se p̄ncipiū actus laudabilis. 2°. ethi. nulli aūt debet laus nisi volūtarie agenti. igit ei' est virtus cuius est p se libere agere: illud est voluntas.

Dic dicitur q̄ phs sensit p tem negatiuaz quia ubicūq; loquit de virtutibus moralib' videt p̄cedere q̄ sint i parte sensitiua. nusq; aūt q̄ sint in intellectiua nisi 5°. ethi. de iustitia. Ad hoc ponūtur rōnes. prima est hec volūtas est ex se determinata ad bonū simpliciter. quia ul illud est proprium obiectū eius ut distinguit cōtra bonū ut nūc. qō est obiectuz appetitus sensitiui uel si potest tendere i bonū ut nūc. potest sufficienter determinari in tendendo uel nō tēdendo ex ostēsione rationis. videt enim q̄ obiectum moueat solū sicut est apprehensuz ipsaz voluntatē. ⁊ ita nō est necesse ponere in ea habitū. sed sufficit q̄ intellectus sufficienter pficiat ad recte ostendendum.

Secūdo arguit ex libertate voluntatis

quia voluntas cū sit libera pōt sufficien ter se determinare. igit non indiget alio determinante. Hoc etiā arguit alii. qz si libere agit repugnat sibi determinari ad agendū per modū nature. sed virtus inclinat p modū nature. ⁊ ita repugnat modo agendi ipsius volūtatis. ⁊ ita nō est in ea. Tertio sic. ubi sunt extrema ⁊ mediū. igit ubi sunt passiones excedē tes: ibi erit virtus que ē moderatrix ea rum. sed passiones sunt in appetitu sen sitiuo. nō aūt in uoluntate. g. Quarto quia si in voluntate posset esse virtus ex actib⁹ eius rectis mozalib⁹ alīs ab actī bus appetitus sensitiui acquisita. igitur angelus ex rectis volitionibus mozali bus posset acquirere virtutes mozales. consequens uidetur incōueniens ⁊ con tra phm. 7. ethi. vbi manifeste negat ab eis tales virtutes.

Hec opinio impro

batur vīj similibus his que posite sunt ab eis pro ea. ⁊ primo per philosophuz primo politi. Necesse est inquit princi pantem habere virtutem ut recte princi petur ⁊ principaliozē q⁹ in seruo ut recte subijciaf ⁊ applicat ad partē superiozez ⁊ inferiozē in anima. Preterea isti con cedunt iustitiā esse in voluntate. igitur rationes de voluntate ⁊ virtute mozali non concludunt. nec etiam auctozitates philosophi. primo ethi. de obedientiali rationi debent intelligi de solo appetitu sensitiuo. quia si solum illū intelligeret per obedientiale rationi. igit insufficien ter diuidit animaz inquantuz est capax virtutis mozalis: ⁊ inquantū tractat de ipsa. tractat enim de ea ut est susceptiua mozalis. ⁊ tamē volūtas est susceptiua iustitie. propter quā saltē est susceptiua virtutis mozalis: que nec est in rōne nec in obedibili rationi ut ipsi intelligunt illa duo mēbra. Preterea ante diffini tionē virtutis circa mediū primi. uolēs phus inquirere diffinitionē virtutis di cit sic. Separandū igr nutritiuā ⁊ au gmentatiuā uitā. sequēs aūt sensitiua q̄ dā utiq; erit. videt g ⁊ h cōis homini ⁊ eq; ⁊ boui ⁊ omni aiali. relinquit g opa tiua q̄dā rōnem hītis. h aūt h⁹ quidez ut hn pſuasibile rōne. hec aūt ut habēs ⁊ intelligens. Ex ista lra pz q⁹ primo po nit partē sensitiuā. quia in ista nō ē opa tio hois fm q⁹ hō qualis est opatio fm virtutes mozales. ⁊ p pñs nō sūt princi paliter ponende in ista parte. igit illud qō relinquit. s. opatiua hui⁹ est per se ex cellens super totā partē sensitiuā ⁊ illud diuidit ipe in intelligens ⁊ in bene pſua sibile a rōne. igit p persuasibile a rone i telligit voluntatez. quia per intelligens cōstat q⁹ intelligit intellectū. Sic igitur patet expresse ex dictis suis q⁹ obedien tiale rationi uocat aliqn appetitū sensi tiuum. aliquādo voluntatē sicut in fine primi. ⁊ sicut odibile rationi dupliciter accipit. ita ⁊ rōnale accipit dupliciter. vno mō stricte ⁊ primo. ⁊ sic cōuenit so li intellectui. Alio mō nō stricte nec pri mo sed simpliciter. ⁊ sic cōuenit etiā vo lūtati. Sed tertio. s. appetitui sensitiuo non cōuenit p essentiā sed transūptiue. igit illud mediū qō est volūtas. nūc vo catur rōnale ab vno extremo. nūc obe dibile rōni ab alio extremo. Stricte. n. accipiendo rōnem ipsa est pſuasibilis a rōne. accipiendo rationē large prout oi uiditur cōtra sensum. sic est rationalis appetitus aūt sensitiuus non est pſuasi bilis a ratione. sed obedibilis rationi. ⁊ hec verba bene possunt ponderari. qz li berū bene est pſuasibile. nō tamē ꝓprie odibile. appetitus aūt sensitiuus qz nō est liber nō est pſuasibilis. sed obedibilis imperio volūtatis. Preterea ad hoc sūt multe auctozitates Aug. vna ō mo ribus ecclesie. ubi vult q⁹ quatuoz vtu tes mozales nō sūt nisi amoz ordinatus uel amoris ordinati. quē ibi. itē. 14. de ciui. c. v. ⁊. vi. diffuse. quere ibi. De hoc Auic. 9. metha. c. ulti. Preterea rōneſ

adducte p̄o opīone ducunt ad oppo
situm. p̄ima sic. volūtas est indetermia
ta nō tm̄ ad opposita. sed etiā in modo
agendi. s. recte ⁊ nō recte. igit̄ indiget ali
quo inclināte determinate ad recte agē
dum. ⁊ illud est virt⁹. p̄ntia patet. q̄ ad
hoc ponunt virtutes in potētijs ut po
tentie que de se p̄nt recte ⁊ nō recte ager̄
regulent̄ per virtutes. probatio añtis.
quia volūtas pōt velle sibi quodcunq;
bonū in quo ostendit̄ ratio sui p̄mi ob
iecti ⁊ in diligēdo ⁊ in volēdo talia. pōt
nō recte agere. Q̄ō si dicas q̄ sufficit rō
nem recte ostēdere. ideo nō requirit̄ vir
tus in volūtate sed in rōne. hoc ē falsū.
quia tūc oporteret p̄us rōnē errare in
ostēdendo q̄ volūtatem male eligere. ⁊
ita ante p̄imū peccatū volūtatis erit er
ror in intellectu q̄ō est irrōnabile. quia
tūc pena ante culpā. Preterea dato q̄
volūtas possit sufficienter determinari
p intellectū ad recte eligendū. nō tm̄ seq̄
tur q̄ nō generet habitus in ea. q̄ intel
lectus magis determinat ad recte vidē
dum. q̄ inquantū hz̄ opationē p̄uiam
actui uoluntatis. mere nāliter agit ⁊ tm̄
nō negat in intellectu ex frequētib⁹ acti
bus habitū gn̄ari ad recte videndum. s.
p̄udentiā. Cū igit̄ volūtas nō sit magis
determiata ex se ad vnū q̄ intellect⁹ pōt
in ipsa ex actib⁹ ei⁹ frequent̄ elicit̄. q̄dam
bilitas gn̄ari inclinās ad silēs act⁹: ⁊ illā
uoco virtutē. S. bitus nō ponit̄ i potē
tijs ut p eos potētie agāt recte. sz̄ ut dele
ctabilit̄ ⁊ ꝓmpte. q̄ recte p̄t agē dō sine
hitu ꝑpe acq̄sito. sic p̄z̄ i vicioso nouit̄
puerso ad bonū cui si rō recta dictet ali
q̄d oppositū vitio ꝓsueto eē eligēdū. licet
istud eligat. nō tm̄ delectabilit̄. nō eni sta
tim in p̄mo actu corrupt⁹ ē tot⁹ hit⁹ vi
cioſus. imo uel nihil uel parū remissus
h̄ p̄z̄ p expientiā q̄ talis difficulter eligit
bonū honestū ⁊ delectabile sibi eēt eli
gere oppositū sm̄ malā ꝓsuetudinē p̄ce
dentē. igit̄ ad h̄ q̄ uoluntas delectabilit̄
agat directa. tm̄ a rōne requirit̄ habitus
ad eliciendū actū ꝓformit̄ illi habitui.

Ad rationē igitur
p̄imā. Rn̄deo q̄ p̄cedit ex equocatōne
eius q̄ō est bonū simplicit̄. illud eni pōt
intelligi. uel ut distinguit̄ ꝓtra bonū ap
parens. uel ut distinguit̄ cōtra bonū in
singulari acceptū. si p̄mo mō sic bonus
simpliciter nō ē obm̄ volūtatis q̄ tūc
volūtas nō posset hr̄e actū circa aliq̄d
obm̄ apparēs. nulla. n. potētia pōt hr̄e
aliquē actū circa illud in q̄ nō saluat rō
sui p̄mi obi ⁊ ita volūtas cuiuscūq; via
toris eēt ꝓformata ex obō suo ne posset
peccare. 2° mō p̄t p̄cedi. q̄ bonū sb̄ rōe
boni in vli est obm̄ appetitiue ⁊ sue p̄
prie cognitiue. sensus aūt fm̄ cōiter lo
quētes. cognoscit singlare. ⁊ intellectus
vle. iō appetit⁹ sensitiu⁹ hz̄ p obō bonū
ut nūc. i. bonū singlare cū ꝓditōib⁹ idi
uiduātib⁹. volūtas aūt hz̄ p obō bonū
oñsū ab intellectu q̄ō ē bonū vle: q̄ō ē bo
nū simplr. Q̄ō addit̄ ibi q̄ sufficit rōnē
rectā offendere. Cōtra. q̄ tūc voluntas
nō posset in oppositū. 2ª rō ducit̄ ad op
positū. sic magis indiget dispositione p
virtutē habens actionē suā in potestate
sua q̄ non habens. quia nō habēs non
opat̄ laudabilit̄ uel vitupabilit̄. sz̄ hōs
sic igit̄ indiget illo p q̄ō possit laudabi
liter opari. h aūt ponit̄ virtus. sed volū
tas hz̄ in ptāte sua actionē suā ⁊ nō ap
petitus sensitiuus. g̃. videt etiā mirabile
q̄ illud ꝑpter q̄ō hō laudat̄ in opando
sit p̄cise in eo q̄ō ē sibi cōe cū brutis. nec
ualet h arguē q̄ nāle agēs determinat̄
ad agendū. igit̄ ⁊ volūtas cū nō sit potē
tia actiua nāliter. nā a puris agentibus
nālibus omēs remouēt habit⁹. q̄ ex se
sūt sūme inclinata. in intellectu tm̄ q̄ ma
gis nālit̄ agit q̄ volūtas nō negat̄ hitus
q̄ nō est ex se sūme determinatus uel in
clinat⁹. nec ista indetermiatio ē ex ipfcō
ne actui. sz̄ ex illimitatōe q̄ ē pfcō actiui
alia. n. mere nālia determinat̄ sic ad vnū
q̄ nō p̄nt i oppōitū p̄ric uł saltē p̄dcōrie

volūtas aūt non ſic determinat ſicut dictum eſt. di. 25. ſecundi. illa etiā ꝓbatio que ibi addit q̄ virtus inclinat p modū nature. qđ eſt cōtra modū volūtatis. cōcluderet charitatē ⁊ ſpem nō eſſe in voluntate qđ eſt cōiter cōtra omēs theologos. ¶ Ad primū igit iſtarū ꝓbatōnū dico q̄ licet volūtas ex ſua libertate poſſet ſe determinare in agendo. tñ ex actōne ſua eſt receptiua alicuius habilitatis derelicte inclinantis ad ſimilē actionem illa enim determinatio eius nō eſt p formam nālem qualis eſt in igne ad operādum. ſed ex libera actōe que procedit a potentia indeterminata ⁊ ita determinabili p habitū. ¶ Ad ſecundā ꝓbatōez patet ex dictis. di. xvij. ꝑmi. ⁊. xxv. ſecūdi. qualiter cauſa ſecūda nāliter agēs pt cōcurrere cū cauſa prioze libere agente. ⁊ qualiter effectus dicit liber propter libertatē cauſe principalis. habitus aūt ſi eſt cauſa ſubſtantie actus eſt cā ſecunda reſpectu uolūtatis. ¶ Tertia rō de moderatione paſſionū ducit ad oppoſitū ſic primo. qz in volūtate ſūt paſſiones ſm Aug. xiij. de ciui. c. v. ⁊. vi. igit ſi ꝓpter moderationē paſſionū ponēda ſit virtus in ſupmo illius potentie in qua ē paſſio ſequit q̄ cū in ſupma parte aie. ſ. voluntate ſint alique paſſiones q̄ ibi ponētur virtutes. ¶ Preterea moderatio paſſionis intelligi pōt dupliciter. aut inexiſtentis aut future. inexiſtentē moderari cōuenit dupliciter. uel minuēdo paſſionez que nata eſt fieri ab obiecto ſm ſe ne ſit īmoderata. ſicut obiectū eſſet natū delectare potentiā ſenſitiuā ſibi derelictaz. aut referendo delectationē illā in finem cōuenientē rationi recte ad quē nō refertur ex rōne abſoluta obiecti appetitus ſenſitiui. ¶ Futurā etiā moderari pōt dupliciter intelligi. uel fugiēdo obiectū qđ natū eſt delectare potētiā īmoderate uel aſſumendo ſola obiecta que nata ſunt moderate delectare. ⁊ tūc paſſio futura nō moderat in ſe. ſed ne īmoderata inſurgat precauet. quocunq; iſtorū modoz intelligat moderatio paſſionis. magis pt voluntati cōpetere q̄ appetitui ſenſitiuo ſi paſſio ineſt uel inerit illi appetitui ſenſitiuo. Nā de paſſione inexiſtēte ſi poſſibile eſt minui. magiſ pōt eā minuere voluntas que libere agit q̄ appetitus ſenſitiuus qui patit ab obiecto. uel qui coagit ſibi quantuz pōt. magis etiā pōt volūtas referre ad finē conſonū rationi recte q̄ appetitus ſenſitiuus. quia voluntas eſt prozie appetit' rōnalis. ⁊ ita ꝓprie collatiua ad finē quē rō oſtēdit. uti enim qđ eſt referre aliquid ad finē debitum nō eſt actus appetitiuus ſenſitiui. ſed voluntatis. prozie. n. nō cōcedit cōferre appetitiui ſenſitiuo uel cuicūq; ſenſui ſicut uoluntati ⁊ intellectui. Si intelligatur de paſſiōe que īmoderata debet p̄caueri ⁊ moderata aſſumi. ſatis videt planū. quia circa futurū magis videtur voluntatē poſſe hr̄e actū rectū q̄ poſſit appetitus ſenſitiuus. quia cognitiua volūtatis que eſt rō magis pōt cōſiliari de futuris q̄ ſenſus. ¶ Ex his rōnibus adductis pro opinione p̄dicta pz quō concludit oppoſitū. tum quia volūtas ē rectificabilis reſpectu ꝓprie opatōis ⁊ nō de ſe recta. tum quia eſt indeterminata ⁊ determinabilis nō minus q̄ intellect' a quo nō negat habitus. tum quia eius eſt principalitas in opando opationes humanas. quia libera eſt. ⁊ opationes humane requirūt in ꝑncipali agēte virtutem rationē cuius habeat laus. tum qz nata eſt ꝓprie delectari in ſua opatione ⁊ ita habere habitū quo delectabiliter opetur. tum quia volūtas magis pōt p habit' moderare paſſiones debito mō q̄ appetitus ſenſitiuus ſi eos haberet. ¶ Preter iſtas rōnes arguit cōtra opinantē ſic. Si ſm eum in ſtatu innocētie nō eſſet in appetitu ſenſitiuo aliqua paſſio repugnans recte rationi. nō eſſet neceſſariū ponere virtutē in illo appetitu. ⁊ tñ virtutes tūc fuiſſent. qz tunc fuiſſet

homo perfectus fm eas. sicut patet per magrm in lra. Pro hoc etiã est Aug. in epi. 35. uel. 36. Itẽ in soliloquio pfecta est ratio aia pueniens ad finẽ. Itẽ. i. de ciui. c. xv°. Itẽ magister assignat actꝰ in q̃ pñt. ⁊ illi nõ sũt appetitꝰ sensitiui.

Ad questionem po

test dici q̃ licet volũtas sine habitu posset in actũ rectũ etiã mozaliter bonum nec tm̃ h. sed ⁊ intellectus põt in rectuz iudiciũ sine omni habitu intellectuali. primus. n. actus rectus intellectus ⁊ prima actio voluntatis recta p̃cedunt habituz etiã fm quẽcunq; gradũ. quia ex eis gñatur quicqd primo ineſt de habitu. tm̃ sicut intellectu uel p primũ actuz uel p plures actus elicitos recte generat habitus prudentie. ita etiã p ipm̃ rectũ eligere cõsonũ recte rõni uel recto dictamini rationis uel p multas tales electiones gñat in volũtate virtus recta inclinans ipsam ad recte eligendũ. Hoc probat. quia ꝑfus nãliter eligit voluntas q̃ ipsa rõ aliqd imꝑmat appetitui sensitiuo. rõ enim nõ videt attingere appetitũ sensitiuũ nisi mediante volũtate que est ꝓprie appetitus rõnalis. volũtas aũt ꝑfus vult aliqd in se q̃ impet potẽtie inferiori actũ circa illud. nõ. n. q̃ imparat potẽtie inferiori ideo vult. sed ecõuerso igit in illo priori põt volũtas cũ sit indeterminata ⁊ determinabilis sicut intellectus gñare in seipsa ex rectis electionibꝰ habitũ inclinantẽ ad recte eligendũ. ⁊ h̃ habitus ꝓprissime erit virtus. quia ꝓprissime habitus electiuus inclinans ad recte eligendũ. sicut ex rectis electionibꝰ generat. Potest tamẽ cõcedi q̃ si volũtas volens potest impare appetitui sensitiuo uel moderando passionẽ eius uel pfecutionẽ uel fugã si sint actus appetitus sensitiui põt derelinquere ex imperũ rectis aliquẽ habitũ in appetitu sensitiuo inclinantẽ ad hoc ut appetitꝰ sensitiuus delectabiliter moueat ad sensibilia ex imperio volũtatis. qui habitus derelictus licet nõ sit ꝓprie virtus. q̃ non habitus electiuus nec inclinãs ad electõnes. potest tamẽ concedi aliquo mõ esse virtus. quia inclinat ad illa que sunt cõsona rationi recte.

Cõtra primũm mẽ

bzũ obꝺ̃cit. quia tũc i angelo possent eẽ virtutes mozales. nã angelus põt habere velle rectũ circa ea circa que appetitꝰ sensitiuus natus est passionari. ⁊ ita ex multis talibus velle generaret virtus in eo. Confirmat. quia nõ solũ circa passiones inexistẽtes in parte sensitiua conuenit recte eligẽ. sed circa passiones ostẽsaſ ab intellectu. etiã si nunq̃ inerũt nec infuerũt. sicut tactũ est in. q. de scientia practica in ꝓhemio ꝓmi. igit ex talibus electionibus generat virtus in volũtate ⁊ nulla cõcomitat in appetitu sensitiuo. Preterea si virtus mozalis esset i voluntate. igit ipsa esset nobilioz q̃ prudẽtia. quia nobiliozis ꝓfectibilis nobilioz est ꝓfectio. ꝓñs est cõtra ꝓbm. igit ⁊ añs. Cõtra aliud mẽbzũ arguit. quia si ex h̃ solo q̃ appetitus sensitiuꝰ mouet ab imperio voluntatis potest generari in ipso quedã qualitas inclinãs ad similes actꝰ ⁊ illa sit virtus. igit pari ratione in parte cozporis frequenter mota ex imperio volũtatis. põt generari habitꝰ mozalis. ⁊ etiã in inaiatis ⁊ irrationabilibus quibus voluntas utitur.

Ad primum conce

di põt q̃ si angelus esset creatus in puris nãlibus nõ hñ in volũtate virtutes mozales: possent generari i eo ex multis rectis electionibus. nõ quidẽ circa passiones in appetitu sensitiuo sibi inexistẽtes nec etiaz que infuerũt uel inerũt uel pñt ineſſe. sed soluz circa tales passiones in vniuersali ostensas per intellectuz. qua ostensione posita ⁊ dictato quid eẽt eligendum si possibile esset eas haberi ab

e

eis. volūtas eius cōsona tali dictamini ex multis electionibus posset haberī habitum mozalem rectum. ¶ Hoc pzobat. quia omnem voluntatem non necessario carentem perfectione cōuenīēre voluntati cōuenit habere quamcūq; perfectionem voluntatis. velle autē bonuz circa agibile non solum sibi sed etiā alteri. ⁊ hoc non tm̄ in ozdine ad bonū diuinum. sed inquantū est quoddā bonū pzopziū est quedam perfectio volūtatis ⁊ voluntas angeli non est necessario imperfecta. igit potest sibi cōpetere habit' quo velit mihi bonū tēperantie inquātum est mihi bonū cōueniens. Habitus iste non potest dici charitas. quia ut dictum est. iste habitus non est tm̄ bonuz ut aliquid ozdinatū ad diligendū deuz. sed sub ratione pzopzie bonitatis in eo. nec est alius habitus q̄ tēperantia quia par mihi ⁊ tibi non variat ratio formalis habitus. igit sicut habitu tēperantie formaliter eligo mihi hoc bonū. ita habitu eiusdem rationis potest mihi quilibet velle hoc bonū. ¶ Hoc modo cōsequenter posset poni in deo esse rationē virtutū mozaliū sicut in eo cōcedit charitas sine accidentalitate e⁹. ⁊ ita ex ista ratione de angelo que adducit contra pzopositū sumitur ratio ad pzopositū. Nam volūtas angeli potest velle mihi bonum tēperantie inquantū est tale bonum qō velle est pzopzius actus tēperātie. igitur ex habitu tēperantie pōt illud velle sicut argutum est. ⁊ ita erit in eo tēperantia. ⁊ nō in parte sensitiua. igitur in alia. ¶ Si obiciat qō est contra philosophuz x°. ethicoz. qui negat a dīs virtutes mozales. Respondeo: ita forte negaret ab eis omnē habitū accidentalem si scīm aliquos poneret eos naturaliter beatos. Aliter si non placeret ponere in eis virtutes mozales: potest negari consequentia illius rationis facte cōtra pzopositum. ⁊ hoc altero istozū modozum uel quia virtus non est circa quodcūq; bonū. sed circa bonū difficile. bonū autem tale quod ponitur obiectū virtutis non est difficile nisi habenti appetitum sensitiuū qui natus est ferri in oppositū illius boni. saltem quantū ad aliquam circūstantiam. ⁊ ex hoc q̄ appetitus sensitiuus sic inclinat. volūtas in eodez nata est sibi condelectari. ⁊ ex hoc difficile est voluntati tendere in bonū debite circūstantionatum. voluntas autem angeli. quia non est coniuncta appetitui sensitiuo non est nata cōdelectari sibi. ⁊ ita sine difficultate tendit in bonum mozale. i. recte circūstātionatuz. ¶ Alio modo dici potest q̄ duplex ē volitio. vna simplex que est quedaz cōplacentia obiecti. alia efficax qua. s. volēs prosequitur ad habendum volitū si nō impediat. ¶ Sola autē secūda est pzopzie electio. eo modo quo philosophus loquit tertio ethicozum. voluntas est impossibilium. electio nō. Nullus enim eligit impossibile. i. efficaciter vult ex qua volitione prosequat illud. licet aliquis posset simplici volitiōe velle impossibilia. quomō forte peccauit uel peccare potuit pzim⁹ angelus volēdo equalitatem dei. ¶ Potest igit dici q̄ in habentib' appetitū sensitiuum volūtas potest esse pzincipiū multarum electionū respectu obiecti mozalis. ⁊ ista volitio efficax est electio que sola nata est generare habitū. qui licet sit pzioz omni habitu i appetitu sensitiuo. tamē natus est esse pzincipium imperādi tali appetitui. ¶ In angelo aūt potest esse volitio simplex nō nata imperare.

¶ Ad secundū quāuis posset negari q̄ oportet omnē perfectionē nobiliozis perfectibilis esse nobiliozē quacunq; perfectione pfectibilis minus nobilis. sed sufficit supzemam nobiliozis excedere supzemam minus nobilis. virtus aūt moralis non est supzema perfectio voluntatis nec pzudentia intellectus. tamen ista responsio nō videtur sufficere. quia respectu eiusdem obiecti nobiliozis poten-

tia videtur habere nobiliozē actū qnan
do vtraq; agit scom totam virtutē sui.
quia ibi non est excessus ex parte obiec
ti.quia idem est.igitur ex parte poten
tiarum.7 eatenus nobilioz excedit.cum
igitur circa bonum mozale qō est idem
obiectū sit actus intellect' practici 7 vo
lūtatis.si utraq; perfecte agat hec dictā
do.illa eligēdo.simpliciter nobilioz erit
electio recta q̄ dictamen rectū.7 per cō
sequens habitus generatus ex electioni
bus rectis erit nobilioz habitu generato
ex dictaminibus rectis:qō cōcedo.7 ad
philosophū preferentē prudentiam.Re
spondeo:prudentia quodāmodo est re
gula aliarum virtutū pro quanto ipsa
uel actus eius precedit generatione ha
bitum 7 actum virtutis mozalis.ex ista
proprietate actus 7 habitus mozalis cō
formatur sibi 7 non econuerso. Simili
ter hec priorita' apud philosophum vi
detur concludere rationem regule 7 mē
sure:7 in hoc dignitatem.sed non sequi
tur.ergo simpliciter dignioz. ¶ Ad ter
tium conceditur q̄ in parte corporis po
test esse virtus 7 habitus.sicut patet in
manu scriptoris 7 pictoris ¶ Manus
enim mea inexercitata inhabilis est in
illa facultate que est ad citharizandum.
exercitata autem est habilis.quod non
est,nisi habilitate inherente manui que
habilitas conceditur esse quedam virt'
quia quedam qualitas habilitans ad
opus virtutis mozalis.conceditur autē
hoc ulteri' de irrationabili:ut de equo
ad actus quosdam ad quos est assuefa
ctus.sed in mere inanimatis non inue
nitur. Non enim ex consuetudine proꝯ
citur facilius lapis sursum.

¶ Ad argumēta prin
cipalia ad omnes auctoritates.concedo
q̄ affirmant scilicet q̄ in appetitu sensi
tiuo est quedam qualitas que potest di
ci virtus.licet minus proprie q̄ illa que
est in voluntate inclinans ad electionē.
¶ Ad illud de irascibili 7 concupiscibi
li:dico q̄ sunt non tantum in appetitu
sensitiuo sed in voluntate. ¶ Et cum
obꝯcitur de obiectis arduo 7 delectabi
li siue illa sint obiecta siue non.de quo
questione sequēti ita potest inueniri oi.
ex parte obiectorum comparando ad
voluntatem sicut comparando ad ap
petitum sensitiuum ¶ Ad aliud cum
dicitur q̄ voluntas sufficienter perfici
tur per virtutem theologicam. ¶ Re
spondeo:verum est respectu boni diui
ni.7 respectu nullius alterius nisi in or
dine ad diligere deum.ita q̄ nullus ac
tus elicitur ex charitate nisi cuius obie
ctum ad quod sistitur est deus.licet per
alia obiecta media.non solum autem
possum ordinate velle deum.uel hoc bo
num in ordine ad deum.sed etiam bo
num hoc inquantum habet talem bo
nitatem conuenientem mihi scom pro
priam rationem 7 sic velle hoc bonum
est ex alio habitu. ¶ Si obꝯcitur.ille
habitus non erit ratio referendi in de
um.igitur non erit rectus. Quia actus
eius videtur frui bono creato. ¶ Re
spondeo.habitus inferioz non habz de
se actum habitus superiozis caritas au
tem que est habitus superioz habet re
ferre hunc actum immediate in deum.
nullus igitur alius habitus habet pro
prie ex se sic referre.sed tantum habet
ex se suum actum proprium diligendi
hoc bonum quod bonum debet ulteri
us referri per charitatem.nec ex hoc se
quit q̄ inferioz sit malus.nec q̄ sit prin
cipium fruendi bono creato ¶ Quia etsi
non referat tantum negatiue fruendo.
7 non contrarie scilicet repugnandi frui
recto.hoc non est frui.quia frui non tā
tum includit non referre negatiue.sed
oppositum eius contrarie scilicet vti.
sicut dictum est distinctione p̄ma primi.

Ad illud de principatu despotico ⁊ politico dicit q philosoph⁹ putauit cō-ditionem nature corrupte esse conditionem nature institute. tamē de hoc aliter dictū est in secundo libro qualiter appetitus inferior natus erat habere suā delectationē. ⁊ qualiter potuit cōcorditer volūtati moueri. ita tamē q potuit poni aliqua virtus in utroq; appetitu. nisi forte iustitia originalis faceret in voluntate pfectius oīum respectu appetitus sensitiui. ita q posset statiz uti appetitu sensitiuo seruiliter. sed adhuc nō saluaretur ut videt q appetitus sensitiuus delectabiliter moueret quantūcūq; volūtas dominaret sup eū nisi in ipso appetitu esset aliquis habitus inclinans ad talē actū eliciendū. sicut ego volēs te recte eligere circa passionē aliquā: possem generare in me virtutez moralē ex hoc.

Tenēdo igit uiā illā distinguit de voluntate ut natura ut libera ⁊ ut deliberatiua. primo mō negat ab ea virtus. q̄ sic nāliter tendit in finē ⁊ in bonū cōcūq; ostensū. ut in ipso relucet finis. ⁊ propter talem determinationē nō requirit virtus in ea ut sic. nec etiā requirit in ea ut libera. quia virtus inclinat p modū nature ⁊ ipsa ut libera nō est nata moueri nāliter. si enim posset inclinari nāliter. igit posset necessitari ut libera. Tertio igr modo. s. ut deliberatiua nō est respectu finis sed est respectu eoz̄ que sunt ad finem. ⁊ respectu hui⁹ erit in ea habitus moralis. Addit etiā q virtus mouet p modum nature. quia subito. vnde ſm phm 3°. ethi. Si in repentinis sit impauidus maxime apparet fortis. Cōtra. hec p̄mo. q̄ volūtas ut nā nullū actum elicit. ut dictū est di. 15. hui⁹ tertij. igitur ut nā nō tendit in aliq̄ obm̄ nec finem nec aliud p actum elicitū. sed tm̄ tendit p inclinationē nālem. sicut graue dicit tē dere deorsū etiā si quiescat sursū. Contra ista duo mēbra. q̄ vnuz videt includere aliud. nā ut ē deliberatiua ē libera Aut eni dicit deliberatiua inquantū p̄cipit deliberationē aut inquantuz eligit puia deliberatiōe. ⁊ utrūq; cōuenit sibi inquantū libera. q̄ libere impat illam deliberationē ⁊ libere eligit. igit negādo in ea esse virtutē ut libera. ⁊ cōcedendo in ea esse virtutē ut deliberatiua: est contradictio. nec illa ꝓbatio q nō sit in ea virtus. quia tūc posset necessitari. cōcludit. quia agēs supius in cuius potestate est actio inferioris nō pōt necessitari ab inferiori agente. virtus autez si aliq̄ mō est agens ad actū: est inferius agēs ut dictū est di. 17. primi. de habitu ibi etiā dictum est qualiter nō repugnat q libere agat. ⁊ tm̄ habitus agat in ea p modum nature. Cōsimiliter etiā posset improbari q nō sit virtus in ea ut deliberatiua. nec illud est uerū q virtus sit repentine puenies deliberationē. nā volūtas ut repentina nō videt deliberatiue agere sed puenire deliberatōnē. tamē nō oportet huic inniti. quia oportet q illud verbū exponat. absolute eni nullus vitiose agat nisi agat ex deliberatione. sicut eni nō humane agit nisi agat intelligendo. ita circa illud qō ē ad finē non humane bene agit. nisi intelligendo illud ꝓpter qō agit. ⁊ istud intelligere est deliberare. vñ virtuosus nō sic agit repentine ⁊ sine deliberatione sicut agit natura. ex secūdo phisicoz̄. Debet igit sic intelligi dictum phi. q sicut virtuosus obiecto ostenso inclinat ad recte eligendū ex recto habitu. ita etiā p prudentiā ordinatus est ad statim recte dictandū circa illud eligibile. ⁊ quasi inpceptibiliter deliberat propter promptitudinē eius in silogisando practice. Alius aūt impfectus cum difficultate ⁊ mora silogizat practice ⁊ si tandem recte eligat nō dicit repentine agere sed morose. ⁊ alius pfectus quasi repentine agere respectu illi⁹. quia agit quasi in tēpore inperceptibili.

Hinc de septē

donis. Circa istam.34.di.in qua magi ster agit de septē donis. Quērit vtrū virtutes dona ꝛ beatitudines ꝛ fructus sint idem habitus inter se.qđ sic. Greg. super illud Job ꝑmo. Nati sunt ei septē filij ꝛ tres filie.quere ibi. Preterea si isti essent alij ab alijs.nullus ex vna parte esset idē. alij ex alia parte.cōsequens est falsum.quia fortitudo est donū ꝛ virtus. Et si dicat ꝙ fortitudo hec ꝛ illa sunt alterius rōnis. Cōtra.quia habēt actū eiusdem rōnis. Contra.nō est idē numerus donorū beatitudinū ꝛ virtutum numerata etiā nō cōcordant.sicut patet.quia aliquid est beatitudo qđ nō est donū ꝛ econuerso.ꝛ aliqđ donū quod non est virtus.ꝛ sic de alijs.

Ad questionem dicitur.q.4.q.33.ꝙ sicut circa delectationes vitiosas cōuenit tripliciter se habere .s.modo humano:suphumano:ꝛ inhumano.ꝛ similiter circa tristitias inordinatas. Modo humano ut quando circūstantijs debitis sustinet quis terribilia ꝛ ad hoc ē virtus moralis acquisita uel infusa que tamē non facit sustinere sine tristitia scōm ꝓm.3°.ethi.ꝛ ꝑm Aug. 14.ō ciui.ca°.17°. Modo suphumano ut qñ terribile sustinet cū gaudio.sicut fuit in quibusdā martyribus. Modo inhumano ꝛ ut quasi diuino qñ mors nō solū no timet sed cū gaudio appetitur. sicut Paulus cupiebat dissolui ꝛ esse cū xp̄o.qđ probat per Augu.super Jobe. omel.prima.tractantē illud.i.ad Cor. Cum sint in vobis scismata nōne homines estis dicit Aug. voluit ꝙ essent oēs.sicut dicit in ps. Ego dixi oēs estis. Ad hunc tertiū modū est virtus eroyca quas virtutem cōiecturat philosophus opponi bestialitati que est inhumana circa delectationes vitiosas.de qua virtute dicit 7°.ethi.igit virtutes ꝑficiunt homines modo humano.ꝛ dona modo suphumano.ꝛ beatitudines modo inhumano

Sed cōtra hoc obꝫcit multiplicit ꝑmo quia charitas est excellentissimū donū dei ꝑm Aug.3°.de trini.ca°.19°.ꝛ ꝑm aplm.i.ad cor.13°. Si fortitudinem habuero:ꝛ si tradidero corpus meū ita ut ardeam.qđ videtur esse modo inhumano velle ardere ꝓ deo.charitatem aūt non habeā nihil mihi ꝓdest.igitur nō vidēt esse aliqđ donū qđ excellentius ꝑficiat ꝙ charitas.ꝛ tamē est virtus.ꝛ ħ si in ꝓmo gradu loquit de virtutib' moralibus ꝛ theologicis. Preterea circa terribilia cōuenit virtute humanam recte tenēr mediū.igit rectius ꝛ rectissime quantū possibile ē tali nature.sz hoc ex habitu fortitudinis eiusdē speciei pōt intendi ꝑm gradus qui nō variāt speciem igit idē habitus spē disponit ad sustinēdum modo pfecto ꝛ supmo sicut ꝛ infimo. Si dicas ꝙ nō eodē sed alio.igitur ille qui disponit ad sustinere in infimo gradu de necessitate est impfectus quantū ad actū suū ꝛ obiectū.quia circa sustinere terribilia nō pōt habere pfectiorem.sed ad hoc ꝙ aliquis pfecte se hēat ad illud oportet ꝙ habeat habitū aliuz in specie.Sed pluralitas specierꝫ nō videtur ponenda sine necessitate manifesta.vbi.s.vna species non sufficeret.qđ nō apparet in ꝓpositō. Preterea xp̄s tristabat in passione sua sicut dictū est.di.15.huī°.ꝛ vniuersaliter omnis martyr sibi dimissus.i.si nō fiebat circa euz miraculū quantūcūqꝫ sustineret voluntarie nō sine tristitia quacūqꝫ sustinuit. sicut probat per Augu.14°.de ciui.vbi arguit cōtra philosophos dicentes se eē beatos.qz habuerūt quicqđ voluerūt. quia si prospera acciderūt illa voluerūt si aduersa:similiter.quia patienter sustinebant. Arguit aūt cōtra eos.ꝙ in aduersis nō habuerūt qđ voluerunt.qz quantū erat ex se noluerūt ea accidere. si tamē accidebant:voluerūt ea patienti portare ne amissa pacientia miseriores essent.ꝛ hoc vniuersaliter ꝑsuadet.quia

pacientia nō potest esse circa fm se appetibilia. miseri ergo erant in vita ista. quia sustinendo aduersa habuerūt ali, quid qō non omnimodo voluerūt. qz obiectū pacientie ipsozū nō erat absoluta ratione volibile: sed supportandum pacienter. ¶ Preterea impossibile ē eundem agere simul aliquē actū humane: suphumane z inhumane. igit acquisito dono euacuabit virtus prius acquisita uel infusa in baptismo. uel si maneat nō erit possibile exire in actū suū. vel non erit necessaria. quia ex perfectiozi dono poterit exire in actū suū. eodem mō beatitudines euacuabunt virtutes z dona. uel saltem necessitatē eoz qō videt inconueniens: potissime si sit sermo de virtutibus theologicis. quia charitas nō euacuabit in patria. nec fides nec spes i via. ¶ Preterea ista vocabula suphumane z inhumane sūt metaphozica. nam oīs actus hominis ꝓprie loquēdo ē humanus. sicut enim necessariū est actū rectū cōuenire obiecto fini z alīs circunstantijs. ita etiam necessariuz est ꝙ cōueniat ipsi operanti. nō enim cōuenit mihi agere qō cōuenit tibi. z multo minuſ qō cōuenit angelo. igit necessariū est ad rectū actū hominis ꝙ agat illo modo humano. igit quicunqz habitus disponit hominē simpliciter ad agenduz modo humano. disponit ipm absolute ad agenō circa qōcunqz. ¶ Preterea si quis semp ozaret z daret sibi donū intellectuſ z nō exercitaret se circa credibilia. quia non haberet fidem acquisitaz sine qua fides infusa nō exit in opus. posset opari mō suphumano p te. quia haberet donum intellectus. igit posset excellentius agere circa credibilia ꝙ alius exercitatus i scriptura sacra. qō nō experimur. imo quicunqz talis forte facilī errareret circa credibilia ꝙ alius bene exercitatus in scriptura. ¶ Preterea circa tot cōuenit bene ordinari humane circa quot suphumane z inhumane. igit ē idē modus ubiqz. ¶ Item tunc beatitudo uera esset i actu alicuius beatitudinis quasi supremi habitus.

¶ **Aliter dicitur** ꝙ cōuenit per virtutes agere recte. per dona perfecte: z per beatitudines expedite. ¶ Contra hoc. eadem virtute recte ago. quia virtus ē rectitudo potētie: z perfecte ago. quia virtus est pfectio habētis in se: z qua opus eius perfectum reddit z expedite. quia virtus est habitus faciens expedite z facilīter operari.

¶ **Aliter dicitur** ꝙ oportet alīq̄ disponere voluntatē ut est mobilis a ratione recta qō fit per virtutem. z aliter ut est mobilis a spiritu. s. qō fit per donum. Hec enim duo ponunt mouentia volūtatem. ¶ Contra hoc. quia z falsum est quod supponit ꝙ ratio mouet voluntatem. ita ꝙ virtus non sit nisi dispositio mobilis in voluntate. z secūdo hec non ponit distinctio beatitudinuz a donis z virtutib'. z tertio exquo deus dedit habitum voluntati semper assistit voluntati z habitui ad actus sibi cōuenientes sicut postꝙ illuminauit cecū miraculose semp assistit illuminato ut possit mouere illam potentiā. igitur per idem est aliquid ꝓportionatū mouenti primo z secundo. igit si per habitū ꝓportionatur potentia sibi ipsi. per idem sufficienter ꝓportionat spiritui sancto: ut alīq̄ mouenti. nō igit ꝓpter istam motionem oportet ponere necessario alios habitus.

¶ **Ad istam questionem** potest dici sine assertione ꝙ nō sūt necessarij in via nisi illi habitus qui sūt virtutes mozales. intellectuales z theologice. qō ostenditur sic. ¶ Nam ratione naturali concluditur necessitas habituſ intellectualis perficientis intellectuz cir-

ea ſpeculabilia ⁊ circa operabilia. ⁊ ita habetur habitus intellectualis ſpeculatiuus ⁊ practicus. cōſimiliter ratione naturali concludit neceſſitas habitus perficientis appetitū circa appetibilia in ordine ad ſe. ⁊ ulteri⁹ circa appetibilia in ordine ad alteruz. ⁊ ita habeꝫ prima diſtinctio virtutis appetitiue ordinantis talem potentiaz in actibus ad ſe ⁊ ad alterum. Preter iſtos habitus ⁊ ſi forte concludatur per rationē naturalē q̄ homo non ſufficienter perficit iſtis habitibus ſicut nititur oſtendere ſolutio p̄me queſtionis primi. neceſſitatē alterius cognitionis q̄ acquiſite. tamē ratio naturalis non ſufficienter concludit quis habitus intellectus diſtincte. ⁊ quis appetitiuus ſit neceſſarius alius ab iſtis. ſed rationabiliter tenēt propter illas perſuaſiones que poſite ſunt in queſtione illa primi. q̄ preter iſtos habitus eſt neceſſarius ille habitus cognitiue. ⁊ illi appetitiue habitus quos eccleſia catholica docet eſſe neceſſarios: ⁊ fide tenemus tres virtutes catholicas eſſe neceſſarias perficientes immediate animā reſpectu obiecti increati. Ex iſtis arguo ſic. Illi habitus tantū ponendi ſunt in viatore quibus perficitur circa omne obiectuz quo perfici poteſt in via. huiꝰ ſunt ſeptē virtutes in genere non curando de ſcientijs ſpeculatiuis. igitur preter ſcientias ſpeculatiuas acquiſitas nullus erit habitus in viatore ponendus alius ſimpliciter a ſeptem virtutibus. Probatio maioris. Obiectum circa quod perfici poteſt viatoꝛ: non poteſt eſſe niſi deus uel creatura. ſed circa deū ſufficienter perficitur trib⁹ virtutibus theologicis. ⁊ hoc perfectiſſime quantuz perfici pōt. ſi illi tres habitus ſint perfectiſſimi in ſuo genere. circa creaturā vero non loquendo de ſpeculatiuis. intellectus perfectiſſime perficit per prudentiā ſi prudentia ſit perfectiſſima. ipſa enim eſt de omni agibili ⁊ quantū ad omnē conditionē agibilis perfectiſſima notitia. Similiter quantuz ad appetitū perfectiſſime perficit tribus virtutibus mozalibus ſi ſint perfectiſſime. quia tam circa aliuz ⁊ appetibile alteri q̄ circa ſe ⁊ appetibile ſibi. ⁊ hoc uel primo ⁊ directe. uel ſecundario propter illa prima. ⁊ hoc intelligendo de iſtis q̄tuoꝛ virtutibus cardinalibus q̄ nō ſint in aliquo vnus habitus numero qui ſit ſibi vniuerſalis tēperantia uel vniuerſalis iuſtitia. hoc eſt circa omnia ſcōm q̄ ſingule ſpecies iuſtitie inſunt in ſuis propꝛijs ſingularibus. Per tres autē virtutes theologicas ſufficienter perficitur viatoꝛ circa deum imediate. quia circa ipſum ut imediate cognoſcenduz in via ſufficienter perficit fides. quia de deo in fide nō poteſt haberi niſi cognitio fidei. ſicut dictuz eſt ſupra in iſto tertio. Circa ipſum ut diligibile in ſe ſufficienter perficit charitas ⁊ ut appetibile ut commodum mihi ſpes. ſicut patet in queſtionibus ſuperioꝛibus de fide ſpe ⁊ charitate ſed non cōuenit viatoꝛem habere circa deū actus ordinatos alios q̄ intelligere ⁊ diligere ipſuz in ſe ⁊ appetere eū mihi ut bonum meum. ergo. Conſimiliter circa omne aliud bonum a deo ut circa obiectum ſufficienter perficit viatoꝛ habitibus intellectualibus ⁊ appetitiuis. Sed iſti habitus intellectiui perficiētes intellectum ſunt virtutes intellectuales. ⁊ ille ſufficienter perficiūt viatoꝛē quantum poſſibile eſt. ⁊ ad conſideranduz ⁊ ad ſyllogiſandum practice. habitus etiā appetitiui ſunt virtutes appetitiue que virtutes ſufficienter perficiunt viatoꝛez ad appetendum uel ad diligendum. ſiue in ordine ad ſe. ſiue ad aliud. Igitur homo perfectus tribus virtutibus theologicis ⁊ virtutibus intellectualibus ſpeculatiuis ⁊ practicis. ⁊ virtutibus mozalibus ordinantibus ad ſe: ⁊ ad alterum perficitur quantum poteſt competere viatoꝛi. Igitur non videtur alia neceſſitas ponendi aliquos alios

habitus ab istis qui sunt virtutes theologice intellectuales ⁊ morales. ¶ Notandum vlterius q̄ sicut habitus in genere qualitatis est quoddā genus intermedium. ita habet sub se multa intermedia anteq̄ veniat ad species specialissimas. siue enim p̄mo diuidat per intellectuale ⁊ appetitiuū q̄ videt probabile. ⁊ ulterius utr̄oq; horū per acquisitū ⁊ infusū siue ecōuerse p̄mo per acquisitū ⁊ infusum. ⁊ utrūq; p intellectuale ⁊ appetitiuum: saltem vlterius intellectuale acquisitum diuidit p speculatiuū ⁊ practicū. ⁊ appetitiuū acquisitū in ordine ad se. ⁊ ad alterū. acquisitū aūt speculatiuuz diuidit p realem ⁊ rōnis. uel quia est circa ens reale uel rōnis. qui autē circa ens reale diuidit illa diuisione que ponit. 6° methaphysice. ⁊ quodlibet mēbruz illi' diuidit forte multis diuisionib' anteq̄ deueniat ad species specialissimas. habitus etiā practicus acquisitus diuidit in eum qui est circa agibile. ⁊ in eū qui est circa factibile ⁊ qui ē circa factibile plures habet diuisiones anteq̄ deueniatur ad spēs specialissimas. qui aūt est practicus circa agibile diuidit multiplici diuisione. sicut patebit in questione de cōnexione virtutū. siue enim sit sciētia practica siue sit prudentia practica non est vnius circa omnia agibilia. sicut ibi tangetur. De tota illa diuisione habitus intellectiui nō accipit in numero virtutū nisi vna virtus infusa que est fides. ⁊ q̄daz genus intermediū ad multas practicas acquisitas q̄ dicit prudentia. ⁊ sic ꝓnumerando species satis cōmunes possūt haberi tres. s. fides. prudentia. ⁊ scientia practica. scientia autē speculatiua. quia non perficit hominē ad bene operandū ideo non connumerat inter virtutes cardinales. minus enim ē necessaria homini ad recte viuendū humane q̄ prudentia. ⁊ etiam fides. appetitiue etiā possūt poni quatuor due acquisite ⁊ due infuse. stando in ipsis speciebus sub habitu appetitiuo ifuso ⁊ acquisito. Sub infuso quidē p̄mo sūt spes ⁊ charitas. Sub acquisito autē virtus disponens appetitum ad se ⁊ ad alterū. que ad alterū vocatur vno nomie cōmuni q̄ est iustitia que autē ad seipsum nō habet nomē cōmune. ⁊ forte illa est ratio quare nō stat in illa numeratione virtutū cardinaliū sed descendit sub illa ad alias proximas sub eis. appetibiliū enim ad seipsuz que dam sūt appetibilia ex se que. s. nata sūt ex se statim cōuenire. ⁊ quedaz etiā sunt p̄mo fugibilia que. s. nata sunt ex se statim discōuenire. ¶ Alia sunt appetibilia non p̄mo. ⁊ alia nō p̄mo fugibilia. sed secundario propter illa p̄mo appetibilia ⁊ p̄mo fugibilia. virtus in cōmuni que disponit circa p̄ma vocat temperantia. que circa secunda fortitudo. ⁊ p̄ma pertinet ad cōcupiscibilē. ⁊ secunda ad iracibilē quarū distinctio ut aliqualiter videatur est notandū q̄ concupiscibile respicit illud q̄ ex se natum est esse cōueniens uel discōueniens. ita q̄ nullo alio posito circa ipsum nisi sola apprehensione facta. natus est sequi actus delectandi uel tristandi siue prosequendi uel fugiendi quantum est ex parte eius. talia nō respicit iracibilis. actus enim iracibilis est iracsci. quod scōm philosophum secūdo rhetoricoꝝ est appetere vindictā scōm rationē apparentem propter apparentē paruipensionē. igit obiectuz iracibilis est vindicare. uel veriuſ si hoc est actus eius scilicet punibile q̄ posset dici iracitiuū. uel vsitatioꝛi modo loquēdi offendens. q̄ offendens nō dicit statim discōueniens cōcupiscibili. sed quia impendit illud quod est p̄mo cōueniens appetitui eius gustatiuo. puta cibū: ⁊ in tantū offendit animal. idco p̄mo concupiscit remouere tale offendens quod est prohibens cibū. obiectuz igitur iracibilis est tale offendens circa quod iracibilis habet quoddaz nolle. non quidem proprie refugientis sicut

concupiscibilis nolens refugit. sed magis respuentis siue repellentis. quia irascibilis nolens repellit. non enim concupiscit tantū amouere illud impediens: sed etiam ultra punire. quere supra di. 26. huius. quia tamē eius actus est velle vlcisci. ⁊ obiectū nolitū non punitum est adhuc presens. ideo semper irasci est cum tristitia. nō tantū concupiscibilis. sed etiam cum tristitia irascibilis. ⁊ hoc non nisi tunc quando irascibilis habet actum imperfectum. quādo scilicet desiderat vindicare sed nō vindicat. quādo aūt actu vindicat tunc actus eius est perfectus assimilatus fruitioni ex parte cō cupiscibilis. ⁊ tūc irasci irascibilis ē sine tristitia. imo est cum magna delectatione propria fm Aristo. secūdo rhetori. Ira viri quasi mel. Sicut ergo concupiscibilis indiget ordinari circa ea que sūt nata primo appeti ne ea inordinate appetat. sed scōm moderamen recte rōnis ita etiam irascibilis indiget moderari per habitum ne imoderate velit propelere offendens ⁊ ulcisci de illo. sed moderate velit propellere propellenda ⁊ non propellere nō propellenda. habitus aūt quo disponit ad propellendū propellenda non est nominatus. licet posset dici bellicositas uel aliquid tale. habitus autem quo disponit ad non repellendum nō repellenda. sed ad sustinenduz dicit pacientia. ⁊ quia difficilius est nō repelere offendens q̄ repellere. ideo pacientia est nobilissima fortitudo. iuxta illō poete. Nobile vincendi genus est pacientia. vincit enim qui patit. irascibilis igit nō habet pro obiecto arduuz siue appetibile quod est obiectuz concupiscibilis. sed ipsum offendens. ita q̄ actus eius adeq̄tus est velle vindicare uel nolle offendēs velle quidem quasi imperfectum dum irascitur ante repulsionem uel sustinentiam quod assimilatur ei qō est desideriū ex parte concupiscibilis. ⁊ velle perfectum quod assimilat fruitioni in concupiscibili quando moderate repellit. uel moderate sustinet. Si dicas q̄ ipius concupiscibilis est velle vnum oppositū igitur ipsius est nolle alterū. Respondeo semp quādo irascibilis habet actuz suū sunt ibi duo nolita. vnū concupiscibilis ⁊ aliud irascibilis. ut in exemplo posito nolitum concupiscibili est carere cibo. ex qua nolitione sequitur in concupiscibili tristitia. qua quasi refugit nolitum ⁊ nō repellit. est etiā ibi aliud nolituz. s. illud qō aufert cibū. ⁊ illud est nolitum ab irascibili. non actu refugitiuo sed repulsiuo. ⁊ dum nō actualiter repellit est tristitia propria irascibilis. patet autē q̄ isti dolores. s. irascibilis ⁊ concupiscibil nō sunt idē dolor. quia si offendens illō offerat sub ratione impossibilis repellēdi. erit maior tristitia in cōcupiscibili. ⁊ tamē nō erit propie ira. nullus enī maxime timens irascit scōm philosophum secundo rhetori. ⁊ tamen timēs quanto magis timet tanto maiorē dolorē habz ipsius cōcupiscibilis refugiētis qō timet ⁊ licet aliquādo doleat irascibilis de nō posse vindicare. quando. s. non est potestas vindicandi. tamē de alio dolet concupiscibilis. s. de carentia obiecti concupiti. dolor etiā concupiscibilis fit cū alia mutatione organi in pte sensitiua q̄ dolor irascibilis. quia ille cōcupiscibilis est cum restrictione sicut delectatio oppositi fit cum dilatatione. dolor autē irascibilis fit cū calefactione que est accensus sanguinis circa cor. ⁊ ex hoc sequitur q̄ irascibilis ⁊ cōcupiscibilis in parte sensitiua habent diuersa organa. quia idem non posset moueri simul diuersis motibus talibus. in parte autē rationali possunt habere similem distinctionez obiectorū sicut in parte sensitiua. Nam voluntati est aliquid primo delectabile: puta bonum sibi cōueniens scōm se uel cōueniens appetitui sensitiuo cui cōiungit in eodem suppositō. potest etiam habere voluntas obiectum offendens. ⁊ fm

rectam rationem ⁊ cōtra rectam rationem ⁊ respicere illud ut offendens actu nolendi repulsiuo ⁊ imperioso. non tamen est tanta distinctio bonorum in voluntate quanta est in appetitu sensitiuo. qz voluntas non est organica. nec oportet dicere magis q̄ alterum istorum sit vis ⁊ alteruz potentia q̄ ecōuerso. sed sicut ratio distinguitur in portionē superiorem ⁊ inferiorem per comparationem ad obiecta diuersa. ⁊ tamen est simpliciter eadem potentia. de vi autem nescio quid oporteat loqui. est enim verbum superfluum. Idem enim simpliciter est ratio operandi circa ista obiecta distincta superius scilicet ⁊ inferius. sicut dictum est di. 14. secundi. Eodem etiam modo potest dici circa prima ⁊ secunda delectabilia uel tristabilia q̄ eadem potentia uel vis omnino est ratio operandi. Nam potentia est illud quo potens est potens. ⁊ quo potens est fortis. in spiritualibus enim idem est esse potentem ⁊ fortem. non erit igitur hic distinctio: nisi ex parte obiectorum in que tendit. sicut si diceremus intellectum distingui in principia ⁊ conclusiones inquantum tendit in conclusiones per principia. sed propter talem distinctionem principiorum ⁊ conclusionum nullus distinguit intellectum. nec in potentias nec in vires.

His suppositis de ira scibili ⁊ concupiscibili redeo ad virtutes. ⁊ dico q̄ propius habitus perfectus concupiscibilis est temperantia. ⁊ irascibilis fortitudo in cōmuni. ⁊ loquendo de habitibus acquisitis ⁊ non infusis. ambe autem infuse perficiunt concupiscibilē. quia deus quem habent pro obiecto est tantum volibilis. Et si utraq; istarum specierum intermediarū tam scilicet fortitudo q̄ temperantia possint subdiui-

di. tamen in connumeratione virtutum cardinalium remanent indiuisa. scōm hoc igitur in connumeratione omniuz virtutum sunt tres theologice ⁊ quatuor cardinales. De theologicis habet ab apostolo. i. Cor. 13°. ō moralibus. Sap. 8°. iste numerus septenarius simpliciter perficit viatorē. ita q̄ scōm gradus istarum in specie sua est ipse perfectus. sm enim q̄ iste sunt intensiores ⁊ remissiores scōm hoc est magis uel minus perfectus. ⁊ si sint intensissime quantū possūt esse in via. est homo simpliciter perfect⁹ quantum potest esse in via: non curando modo de ista perfectione que habet per vtutes speculatiuas acquisitas que prius excluse sunt. Per istas quippe septem virtutes intelligendo de eis ⁊ de speciebus earū necessarijs de quibus postea dicetur si sint in se perfectissime est homo simpliciter perfectissimus. ⁊ circa deum in se. ⁊ circa omnia alia a deo ut intelligibilia ratione practica. ⁊ ut appetibilia uel sibi uel alteri. ⁊ hoc in ordine ad se in quem possūt virtutes acquisite ex se. uel in ordine ad finē ultimum in quez possunt virtutes acquisite cum charitate. Ulterius ad videndum de beatitudinibus donis ⁊ fructibus. Notandum est q̄ tres virtutes acquisite scilicet fortitudo: tēperantia: ⁊ iustitia sūt genera intermedia. nam prima concupiscibilia videntur esse duo scilicet honor ⁊ voluptas. uł delectatio stricte sumpta aliter ponitur q̄ primo bonum est conueniens. ⁊ hoc uel honestum uel delectabile siue etiam utile. Sed utile nō potest esse primo motiuum ad concupiscendū quia nō concupiscitur nisi in ordine ad aliud. Idē concludit illud primo. Joh. 7°. Omne quod est in mūdo ⁊c. Nam concupiscentia oculorum que scilicet respicit diuitias non potest esse prima loquendo de diuitijs inquantum sunt bonum utile. ⁊ non delectabile. q̄ si loqua

mur ō diuitꝫ inquantuꝫ ſunt pulchre hoc eſt inquantum ſunt bonum delectabile. ſic poſſunt primo concupiſci ſicut aliud pulchrum viſibile ita q̄ prima cōcupiſcibilia ut dictuꝫ eſt a natura rationali ſunt honor ⁊ delectatio ſtricte ſumpta. Igitur prime ſpecies temperantie que moderantur circa concupiſcibilia erūt due. quia que moderatur circa honores dicitur humilitas. que circa voluptates retinet nomē generis. ⁊ quot poſſunt eſſe voluptates diſtincte circa quas voluntas moderatur. tot poſſunt eſſe ſpecies illius temperantie que moderat ipſas voluptates. puta altera circa guſtabilia. altera circa tangibilia. nec ſolū de voluptatibus ſenſitiuis quibus delectatur voluntas coniuncta. ſed etiaꝫ de voluptatibus proprijs ipſi voluntati ut voluntas eſt. Unde voluntas angeli poteſt appetere bonuꝫ delectabile. licet nō habeat appetitum ſenſitiuum coniunctum. Et q̄ ille temperantie diſtinguantur. probatur. quia circa aliqua poteſt eſſe ſumma delectatio circa alia nulla. poteſt enim eſſe aliquiſ temperatus ſimpliciter circa venerea: ut uti tantum ſua uel ſimpliciter nolens uti. ⁊ intemperatus circa guſtabilia volens comedere nō comedenda. poteſt etiam aliquis eſſe tēperatus circa ſenſibilia. ⁊ intemperatuſ circa ſpeculabilia. puta ſi voluntas ſua delectetur in hoc q̄ intellectus ſumme ſpeculatur intelligibilia. quorum ſpeculatio non eſt multum utilis ſcōm ſe. hec delectatio eſt immoderata ⁊ moranda. Que autem ſunt ſpecies fortitudinis nō oportet ad propoſitum ita explicare. quia non tāgitur inter alia niſi fortitudo in ſe uel pacientia. que ut dictuꝫ eſt. eſt nobiliſſima fortitudo que non repellit repellenda. ita q̄ pari eſt quoddaꝫ permittere. ⁊ ſic dicetur de permiſſione q̄ ſit actus poſitiuus velle ſcilicet uel nolle. uel forte nihil velle. uel non impedire. ita diceretur qualis actus ſit pati in voluntate reſpectu terribilis. Juſtitia ſubdiuidenda eſt propter ea que ſequuntur. Ubi ſciendum eſt q̄ in ordine ad alterum poteſt aliquis primo recte ſe habere cōmunicando ſe illi quātum poteſt ſe cōmunicare. uel cōmunicando illi aliquid aliud. virtus inclinās ad primum eſt amicicia qua quis dat ſe ipſum proximo quantum poteſt ſe dare. ⁊ inquantum poteſt proximus habere cum. Et hec eſt perfectiſſima virtuſ moralis. quia tota iuſtitia eſt perfectior his que ſunt ad ſeipſum. ⁊ hec eſt perfectiſſima iuſtitia. Si autem cōmunicet ſibi alterum. aut igitur bona extrinſeca aut intriuſeca pertinentia ad victuꝫ humanum. De bonis extrinſecis que indigent homines cōmutare dicitur iuſtitia cōmutatiua. ⁊ hec frequēter dicitur iuſtitia pro tanto. quia ei commutatur aliquid equiualens. Si autem cōmunicet ſibi aliud neceſſarium adiunctum. aut igitur regimen. ⁊ hoc conuenit preſidenti. ⁊ hec ſpecies iuſtitie eſt innominata. poſſet tamen dici preſidentia uel dominatio iuſta. aut communicat ei ſubiectionem iuſtam. ⁊ hec denominatur a ſubijci. His intellectis dico q̄ beatitudines quaſ ponit Saluator. Mathei quinto. Sunt idem habitus cum habitibus virtutum. Tamen aliquando nominantur ſpecies ſpecialiores virtutum quam ſumantur in numero illo ſeptenario virtutum prius aſſignato.

Duas quidem ſpecies temperantie enumerat Saluator inter beatitudines ſcilicet humilitatez que moderatur circa primum delectabile ſcilicet honorez ⁊ hanc exprimit ibi. Beati paupereſ ſpiritu. vbi ſcōm Auguſti. recti intelliguntur pauperes ſcilicet recti aut timentes deū non habentes inflantē ſpiritū. Aliā ſpeciē moderantē voluptates i cōmuni exprimit illud. Beati mundo corde ꝛc.

Mundicia eni cordis est imunitas voluntatis ab omni inordinata affectione uel delectatione. tam ratõne sui q̃ ratione appetituũ sensitiuorũ quibus cõiungitur. fortitudinẽ exprimit in sua specie perfectissima. ibi. Beati qui persecutionem paciunt propter iustitiã ¶ Justitie exprimit tres species. vnam quidez que est in cõmunicando seipsum per amiciciam. ⁊ hanc exprimit cum dicit. Beati mites. q̃uis enim amicicia plus sit q̃ benivolentia scõm philosophũ. 8. ethicorum. non latens in contra passis. ⁊ benivolentia plus sit q̃ mititas. quia mites sunt qui non offendunt nec resistunt in malo. tamẽ propter hoc minimũ quod est quasi infimum in amicicia exprimit illã qua quis cõmunicat se proximo.

¶ Aliam speciẽ que diuidit in donationẽ iustam ⁊ obedientiã exprimit per illud Beati pacifici. pax quippe seruat in hoc q̃ presidens recte regit. ⁊ subditus recte obedit. Tertiã speciẽ iustitie que ẽ quã tum ad exteriora cõmunicanda: exprimit ibi. Beati misericordes nullo enim alio modo potest aliquis esse pfecte dispositus circa exteriora cõmunicanda proximo q̃ per misericordiã. misericors enim cõmunicat nõ ut rehabeat nec ut prius rebeneficiatus ab eo cui cõmunicat liberalis quidez ⁊ si cõmunicet amico. potest tamen esse aliqua liberalitas inferior q̃ misericordia. ⁊ ita liberalitas est imperfectior species iustitie q̃ misericordia. Hanc autẽ iustitiaz que est circa tẽporalia cõmunicãda expressit Saluator. Luce. 8°. Cum facis conuiuiũ. Sic igitur habemus tres virtutes morales expressas in se uel in suis speciebus. Duas autẽ theologicas exprimit charitatẽ ibi. Beati qui esuriũt ⁊ sitiũt iustitiam. Esurire quidem non est sine misericordia. sed habitus quo elicit est charitas. proprissime enim charitas vie est habitus quo esurimus iustitiã ⁊ diligimus deum in se quod est uera iustitia. spem exprimit per illud. Beati qui lugẽt. Luctus enim est habitus desiderandi illud Sic itaq; in octo beatitudinibus due exprimuntur virtutes appetitiue theologice. ⁊ tres morales. fortitudo in se. ⁊ tẽperantia in duabus speciebus. ⁊ iustitia in tribus speciebus. Due autẽ virtutes intellectuales. vna acquisita ut prudentia. ⁊ alia infusa ut fides. que non exprimuntur in se nec in suis speciebus. satis dantur intelligi p appetitiuas. quia nõ est voluntas optime disposita sine virtute correspondente in intellectu ¶ De donis dico q̃ ibi enumerant quattuor virtutes cardinales ¶ Prudentia p donum consilij. prudentia enim est habitus consiliatiuus. quia est habitus recte syllogisandi practice. ⁊ tale syllogisare est cõsiliari. vnde habitus quo quis est cõsiliatiuus est prudentia. Fortitudo exprimitur suo nomine inter dona ¶ Timor autẽ est species tẽperãtie. idem enim est omnino timor qõ humilitas. licet alio nomine nominet sicut patere potest per Aug. super illud Math. 5°. Beati pauperes spiritu. frequenter enim numerãtur non nominibus proprijs. ⁊ ideo scriptura frequenter cõmendat timorẽ. vñ illud. Jnitium sapientie timor domini. nihil aliud est nisi humilitas que est pncipium virtutũ. cũ inter dona ponitur pietas. hec est que apud Saluatorez vocatur misericordia. ⁊ ita est species iustitie. Exprimuntur ꝯ inter dona quatuor virtutes cardinales. due quidẽ ut prudẽtia per consilium. fortitudo proprie nomine suo. ¶ Due autem alie non sub ratione illarum specierum intermediarum que enumerantur in illo alio septenario. sed in quibusdaz speciebus earũ puta tẽperantia in timore. ⁊ iustitia in pietate ¶ Due infuse exprimuntur ibi. ¶ Charitas quidem per spiritum sapientie. ¶ Uniuersaliter enim quando in scriptura cõmendat sapiẽtia. ut beatus vir qui in sapientia morabitur ⁊ buꝰ. ibi

sapientia est charitas. est enim habitus q̄ sapit habēti illud obm̄ qō est in se sapiendū. quo. s. placet mihi bonū eius i se. ⁊ illud volo mihi. p alia duo dona intellectū ⁊ scientiā exprimit fides infusa ita q̄ illa duo nō circūloquunt duos habitus. sed vnuz tm̄ fm perfectū ⁊ imperfectū. ⁊ vnus pōt dari sine alio. sed nō ecōuerso. pōt. n. intellectus dici fides imperfecta que est notitia articulorz p̄moz ⁊ scientia fides pfecta q̄ est explicita notitia de articulis. sicut in scibilibus nālibus intellectus dicit esse principiū. ⁊ scia cōclusionis. Spes aūt explicite nō enumerat hic. sed dat intelligi p charitatez que ē sapientia. Sapientia enim est qua sapit mihi deus in se. ⁊ q̄ sapit mihi ut bonū. nā qui sapit ⁊ sapore in se apprōbat ⁊ sibi appetit. De fructibus dico q̄ quidam illorū sunt virtutes fm illā regulā fm quā enumerate sunt i illo septenario. Quedā aūt sunt species virtutū sūdē enumerataz. quedā nec sic nec sic sed delectationes cōsequentes actus. vbi gratia. charitas exprimit ibi ꝓprio nomine ⁊ similiter fides. spes aūt in h̄ qō dicit longanimitas. vnde legit de patriarchis. longanimes in spe. qui in longū animose expectātes. Virtutes morales exprimunt ibi. Fortitudo quidē in pacientia. Justitia in sua specie que est misericordia. in hoc q̄ dicit bonitas sic cōiter dicit bonus qui cōicat se primo ⁊ in alia specie que ē amicicia exprimit ibi benignitas que ē quasi beniuolentia ⁊ bona igneitas. In tertia specie q̄ pertinet ad regimē ut ad subiectionē. ibi mā suetudo. uel spāliter exp̄mit ibi obedientia. Māsuetus. n. ē qui exequit iniūcta sine murmure. Tempantia exprimit in duab⁹ spēb⁹ suis. in cōtinētia ⁊ castitate Si placeat dicere ꝓtinentiā circa alia delectabilia q̄ castitatez. uel pōt poni vna spēs tpantie ut cōtinentia dicat vna spēs ⁊ castitas circa q̄cūq; delectabilia. quō pbs. 7°. ethi. ponit castitatē ee quendaz gradū in qualibet virtute. Prudētia exprimit p modestiā. Modestus. n. ē qui modū debitū tenet in agēdo ⁊ prudētie est inuenire modū in actōne ⁊ pfigere ⁊ terminare. Sic igit habemus tres vtutes in se. fortitudinē in paciētia. iustitiaz in tribus spēbus. tēpantiā in vna specie uel duabus. prudentiā in vna spē. ⁊ ita oēs virtutes tā intellectuales q̄ morales Alia quedā enumerāt ibi q̄ sūt delectationes cōitantes uel ꝓsequētes actuz: ut gaudiū qō ꝓprie est delectatio in voluntate. ⁊ pax q̄ est securitas hōdi obm̄ sine repugnantia. Sic igit pz q̄ in sustinēdo septē vtutes sufficienter pficere hominē in via in se uel in suis spēbus. nō erūt necessarij alij habitus qui nec sint illi nec spēs earū. nec enumerant alij in donis nec in beatitudinibus nec in fructibus. Et licet numerus sit alius explicitus beatitudinū ⁊ donorū. hoc est quia aliq̄ spēs illarū septē virtutū alie exprimunt hic q̄ ibi. ⁊ nō quia alij habitus qui nō sūt illaz virtutū spēs. Si etiā tm̄ ponderaret scriptura que ponit alicui octonarium alicubi septenariū ut oporteāt eos distinguere ut diuersos habit⁹. quare igit nō ponunt distincti habitus illi de q̄bus facit mentionē apl̄s. i. cor. 12°. ubi ponit nouenari⁹ ab illis quos enumerat ministrantes fidē q̄nq; virtutē ⁊c. Frequēt igit scriptura eadē realiter exprimens. exprimit sub alijs verbis. nūc omittens quedā. nūc al ibi explicans sic omissa.

Ad argumeta in oppositū ptz. q2 ⁊ si numerus nō sit idē hoc nō ē bituz ab habitib⁹. sed spērū intermediarū uel spāliū marū ꝓtentarū sub istis sunt alij numeri. uel si omittunt aliquarū illarū alicubi: ⁊ alicubi non. numerata tm̄ h̄ ⁊ ibi sūt eadē ut declaratū est. Ad illud philosophi de virtute eroyca qō addu cit p opinione prima: dico q̄ in oi bonitate assignat q̄tuor grad⁹ qui sūt eiusdē habitus in spē. s. pseuerantiā. ꝓtinentiā

tẽperantiam ꝛ eroycam. Perfectissima igitur virtus in eadem specie manens ẽ eroyca. ꝛ sic methaphorice loquunt aliqui ꝙ perficit modo in humano. quia .s. non est cõmuniter hominis ad illum gradum licet eiusdem speciei attingere. Et qõ adducit per oppositũ de bestialitate posset similiter dici ꝙ esset excessus in eadẽ specie vitij. Sed melius põt dici alterius speciei. quia circa aliud obiectũ sed ex hoc nõ sequit propositũ. quia circa multa contingit errare ꝛ vitiose agẽ sed circa tm̃ vnũ. s. pfecte circunstantionatum cõtingit recte agere: rectius ꝛ retissime. licet igit bestialitas sit alius habitus a cõi vitio humano qui est circa aliud obiectũ. nõ sequit eroycam esse alterius speciei a virtute humana. qz circa idem obiectũ ordinat. sed excellenti? nec est manifestum hanc excellentiam non posse esse per alium gradũ eiusdez speciei.

POst premissa diligenter considerandũ est. Circa istã. 35. di. in qua magister agit de donis compando vnũ ad aliud. Querit utrũ sapientia: scientia: intellectus ꝛ consiliũ sint habitus intellectuales. Solutio huius patet ex dictis. Sapientia quidẽ est habitus appetitiu? .s. charitas. licet includat fidẽ tanꝙ puium sicut actus volũtatis actus intellect? Scientia ꝛ intellectus circũloquunt habitũ fidei pfectũ ꝛ imperfectũ. sicut ocm̃ est prius. Consiliũ acceptũ pro habitu ẽ habitus prudẽtie. Sed obijcit ꝙ scientia ꝛ intellectus nõ sunt vnus habitus. quia in cognitione acquisita alius ẽ habitus principij qui dicit intellectus. ꝛ alius cõclusionis qui dicit scientia. igit a simili in cognitione infusa alius est habitus cognoscendi articulos. ꝛ ali? cognoscendi cõsequẽtia uel explicita ex articul? R?. cõsequentia nõ ualet. quia in acquisitis assentitur uero cõplexo ꝓpter euidentiam ex suis terminis. aliam autem euidentiam habet ꝓpzie principium ex terminis suis. ꝛ alia conclusio ex suis ꝛ alterius rationis licet ista euidẽtia sit causata ab illa. ꝛ ideo potest esse ali? habitus respectu hui? ꝛ illius qui respicit formalem rationem veritatis hic ꝛ ibi. sed in creditis non assentit propter euidentiam crediti. sed propter veritatẽ reuelantis cui assentitur. ꝛ illa est eadez respectu primoz̃ articulozum ꝛ respectu aliozum explicatoz̃ ex illis. ꝛ ideo non est alius habitus vnius ꝛ alterius. quia est idem obiectũ sub eadẽ rõne formali.

SOlet etiam q̃ri circa istam. 36. di. in qua magister agit de virtutũ cõnexione. Querit utrũ virtutes morales sint cõnexe. qõ nõ. Aliquis põt esse naturaliter inclinatus ad actus vni? virtutis ꝛ nõ alterius. sicut vnus est cõplexionatus ad faciliter irascendũ. ꝛ tm̃ nõ ita inclinat ex natura ad actus concupiscentie. igit talis põt facilius exercitare se circa illos actus ad quos inclinat. ꝙ circa illos ad quos non inclinatur. ꝛ ita habebit virtutem circa hos ꝛ non circa illos. Preterea qualitercũqz aliquis sit inclinatus põt habere materiã exercendi se circa actus vnius virtutis ꝛ nõ alterius. puta religiosus potest habere oppoztunitatem circa passiones refrenandas. nõ aũt circa terribilia bellica aggredienda uel sustinenda. igit generabit in se temperantiam sine fortitudine. Preterea ratione existente erronea voluntas potest elicere actum contra iudicium eius. ꝛ tamen recte eligere. igitur ex talibus frequentibus electionib? potest generari habitus moralis. ꝛ tamen in intellectu non generatur prudentia. quia intellectus nõ recte dictat. ꝛ ita potest esse virtus moralis sine prudentia. Preterea intellectu ecõuerso recte dictante voluntas potest nõ eligere dicta

tum sed oppositum eius. ꝛ ita ex sic frequenter dictare generabitur prudentia in intellectu. non tamen virtus moralis in voluntate sed potius vitium. Preterea actus continendi omnia ꝓpter deū est arduus ꝛ cōsonus rationi. igitur ad illum potest esse virtus inclinans. igitur talis sic contemnēs videt habere virtutem sic inclinantez. ꝛ tamē nō potest habere liberalitatez ut videt. quia non habet materiā huius virtutis. quia nihil habet qō possit dare. Similiter etiam multi habent alias virtutes qui nō sūt pauperes. Preterea continētia cōiugalis videt esse virtus. ꝛ tamen est sine virginitate que videtur esse virtus. Preterea magnanimitas ē virtus que videt repugnaꝛ humilitati. quia magnanim' dignificat se magnis honoribus. humilis autem dignificat se paruis honorib' quia reputat se parum valere in oculis suis. Contra. 6. ethicorum. ꝛ Aug. 6. de trini. caꝑ. 4°.

Hic sunt quatuor

articuli. Primus de cōnexione virtutū moraliuz intra se scōm genera ꝛ species illorum generum. Secundus de connexione cuiuslibet virtutis moralis cuz ꝓudentia. Tertius de connexione virtutum moralium cum theologicis. Quarto de connexione theologicarum inter se. Quantum ad primum dicitur sic. philosophus. 6°. ethicorum dicit sic. In omni genere bonitatum uel maliciarum est distinguere quatuor gradus quoruz primus apud philosophuz dicit perseuerantia. secūdus cōtinentia. tertius tēperantia. In quarto aūt dicit virtus eroyca. ꝛ in duobus primis gradibus nō est virtus. sed tm̄ quedā dispositio imperfecta quā nata est sequi vtus perfecta. In tertio gradu est virtus cōiter dicta. In quarto est virtus in gradu superexcellenti. Concēdit ergo ꝙ in duobus primis gradibus nō est cōnexio. qz pōt aliquis exercitari in actibus vnius virtutis ꝛ non alterius. ꝛ ita acquirere tam perseuerantiam ꝙ continentiā vnius ꝛ non alterius. In tertio gradu distinguit quia aut est virtus impfecta aut mediocris aut pfecta. ꝛ in duobus primis gradibus non oportet esse connexionē ꝓpter idem qō ꝓius. quia. s. aliquis pōt exercitari in actibus alicuius virtutis ꝛ non alterius. In tertio autē gradu hui' tertiū gradus ꝛ multo magis in quarto gradu est cōnexio. quod ꝓbatur multipliciter. primo quia non est virtus vēr perfecta que in contrarium fini suo obliquari potest scōm qō dicit Aug. in sermone de operibus misericordie. charitas que deseri potest nunquā uera fuit. sed si vna virtus moralis esset sola sine aliis posset obliquari circa alios fines. igitur non est vera virtus. ꝓbatio minoris. quia vna virtus non firmat voluntatem circa illa appetibilia que non per se respicit. igitur si voluntas nō habeat nisi illam virtutem potest obliquari circa alia appetibilia presentata sibi. sed ex obliquatōne circa alia potest obliquari circa obiectum illius virtutis. ergo ꝛc.

Hoc patet in exemplo. quia habens temperantiam ꝛ non fortitudinem non firmatur circa terribilia sustinenda. igitur si presentētur sibi terribilia puta uel ꝙ fornicetur uel sustineat mortem potest obliquari circa terribilia. ꝛ per consequens circa ea que sunt temperantie. Nam talis potius eliget non sustinere mortem ꝙ non fornicari. quia non est firmatus circa illam passionem terribilem. Hoc arguitur secundo. quia virtutis est delectabiliter operari. secundo ethicorum. sed vna virtus sine alia non est principium delectabiliter operandi. sicut patet in exemplo predicto. Nam temptatus de intemperantia si non sit iustus non delectabiliter fugiet que pertinent ad intemperantiā. ꝛ per ꝓsequēs non est perfecte tēperatus. codē mō pōt

poni exemplū. Si quis eni sit auarus eliget seruare pecunias plusq; tpantiā. Preterea tertio virtus perfecta pducit ad finē virtutis. quia perfectio in moralib' est pducere ad finē. sed vna virt' sine alia nō perducit ad finē. nec virum politicū facit. g̃ ꝛc. Confirmat illa positio per Greg. 20. moraliū. ca°. i°. Si q̃s vna virtute pollere credit. tūc veraciter pollet cū vitijs ex alia parte nō subiacet ꝛ li°. 19°. ca°. 3°. Una virtus uel nō ē virtus uel oio nō est. Preterea cōmētator sup 6°. ethi. in principio. Nō existēte tē perātia qualiter erit iustitia. Preterea idem sup illud. 6°. ethi. Tēpantiā h appellamus noie uelut saluantē prudētiā. cōmentator sozores ad inuicez virtutes sunt. Hoc idē probat per glo. sup illud Apoca. 20. Ciuitas in quadro posita ē. quere ibi. Cōtra hoc arguit pmo sic. sicut p te pting it duos gradus esse inconnexos. s. pseuerantiā ꝛ ptinentiā. ꝛ cōsimiliter duos pmos gradus tertij grad'. s. quādo virtus est impfecta uel medio cris. eodē modo arguit de virtutib' fm tertiū gradū virtutis. quia contingit aliquē hītem virtutē fm duos gradus ex exercitari circa actū vni' virtutis ꝛ non alterius. Nō enim minus est dispositus alicui hīs habitū ad opandū circa ista obiecta q̃ alius nullū hīs habituz. igit si alicui a pncipio potuit se exercitar fm actus vni' virtutis ꝛ nō alterius. multo magis cū habuerit habitū vni' virtutis fm duos gradus tertij grad' poterit exercitari circa obm illius virtutis ꝛ non alterius. ꝛ ita poterit sibi acquirere vnā virtutē pfectā ꝛ nō aliā. Confirmatur q̃ pōt nō cōcurrere sibi opportunitas agendi circa materiā alterius virtutis. nec inclinat ad hoc sicut ad illud cuius habet habitū. Si dicat q̃ licz materia alterius virtutis nō occurrat exteri'. occurrit tn i fātasmatib': ꝛ circa illa oportebit recte eligere. uel virt' acquisita nō saluabit in aliq̃ gradu. Cōtra. possibile est illa alia nō cōsiderare. sed solū illa ad que inclinat habitus virtutis. q̃ nō contingit intelligere simul duo distincte scōm cōmuniter loquentes. igitur si occurrant alia que pertinēt ad aliā virtutem non pōt voluntas eligere circa illa nec bene nec male. sed pcipere nō considerationem illoz̄ ꝛ consideratōnē eoz̄ que pertinent ad virtutem quaz̄ habet. ꝛ stabit propositum.

Dicitur aliter ꝛ melius q̃ possibile est habitū quantūcūq; perfectū in genere nature acquiri ex actibus frequēter elicitis circa obiectū vnius virtutis absq; acquisitione alterius habitus. sed ille habitus quantūcunq; intensus non habet rationē virtutis nisi sit cōformis alijs uirtutibus acquisitis. ꝛ ideo nō est virtus. pcordia enim habitus ad habitū necessaria est in quolibet habitu qui est virtus. Istud dem posset faciliter impzobari. si virtus moralis esset per se ens ꝛ per se vnū in gne qualitatis. Sed quia non credo hoc ee verū sicut tangetur inferius. ideo aliter arguo sic. Virtus cū oibus que sunt de per se ratione uirtutis generat ex actib' conformibus recte rōni. ita q̃ ultra nāz actus uel bitus rō actus uel habitus virtuosi non requirit nisi conformitatē ad rectam rationē ex secūdo ethi. virtus ē habitus electiuus immediate existens q̃ ad nos determinata ratione ꝛ ut utiq; sapiēs determinabit. Sed sine pcordia aliarum virtutum concurrentium i eodem operante potest esse talis conformitas tam actus q̃ habitus ad rectam rationem circa illud quod elegit. Assumptum patet. nam recte eliget circa materiam temperantie precedente tamen recta ratione dictante de tali eligibili. potest autem precedere dictamen rectum circa materiā vnius virtutis absq; omni dictamine rationis circa materiam alterius virtutis. ergo ꝛ cetera.

Preterea. sequit ex isto oco q̄ quelz vtus est alij rō eendi vtutē. ꝓns est falsū igit ⁊ añs. ꝓbō ꝓntie: qz si habitus tpantie nō est virtus nisi qz ꝓcomitat alia vtus puta fortitudo. igit fortitudo virtus inquantū ꝓcomitās tpantiam est rō illi habitui essendi vtutem. ⁊ pari rōne eco uerso. tēpantia ut ꝓcomitās erit fortitudini rō essendi virtutē. igitur quelz erit alteri rō essendi vtutem. cōsequens ē falsū: quia sequeret q̄ aliqua erit vtus āte quā sit vtus. ⁊ ita nulla ꝑma vtus. ⁊ ita nulla vtus erit. Probō illoz. accipiamus. n. habitū illum de genere qualitatis qui dz esse tpantia. si nō pōt esse virtus nisi ꝓcomitante alia vtute q̄ est fortitudo. igit fortitudo ꝑus erit vtus q̄ temperātia sit virtus. ⁊ tñ nō pōt fortitudo esse vtus nisi ꝓcomitante tpantia virtute ꝑ ypothesim. igit fortitudo erit vtus ꝑus q̄ sit vtus. Per idē ꝓbat q̄ nulla erit ꝑma vtus: quia nō tpantia: qz illa nō pōt esse vtus sine ꝓcomitantia omniuz aliarū. ⁊ hoc hñtiū rōem vtutis ex ypothesi. Si dicat ad hoc ꝓbabilit q̄ aliq̄ pōt esse vtus hns secū oēs vtutes ꝓcomitantes. lz in rōne q̄ est talis habitus vn⁹ ꝓcedat aliū. nō tñ in rōne qua est virt⁹ sed oēs habitus siue ꝑus siue posterius gnāti habent rōem vtutis ex rōne ꝓpria ⁊ ꝓcomitantia mutua. Cōtra h: qz sequit tunc q̄ vnus actus gnābit oēs vtutes morales in cē virtutis: qđ vī incōueniens. ꝓbatio ꝓntie. pone habitū tpantie generatū: ⁊ ꝑ ꝑns habituz fortitudinis gnātū ad silem gradū. tñ nullus istoruz habituum erit virtus quousq̄ quilibet habitus sit in eo gradu in quo est vtus Aut igit quilibet habitus erit āte aliuz virtus uel esse poterit: ⁊ hī ꝓpositū q̄ vnus habitus pōt esse vtus sine alio. et ita nō erit cōnexio virtutū. Aut non et tunc oēs habitus sil fiēt per vnum actū in cē vtutis: qđ vī incōueniēs. qz ille act⁹ vī cē vnius vtutis. ⁊ sicut ecē act⁹ vnius vtutis si esset gnāta. ita est gnātiuu⁹ vnius. igit nō omniū. Preterea. tertio rō nabilius vī spēs eiusdē generis in vtutibus moralibus eē ꝓnexas q̄ duo genera qz magis inclinat alicq̄ ad ozdiare se habendū ex vtute quaz hz circa mām magis ꝓiunctā materie vtutis quā hz: q̄ circa magis remotā. māe aūt spēz eiusdez generis magis sunt cōnexe q̄ māe diuersoz generz. sed spēs eiusdē generis vtutū non sunt ꝓnexe: puta vginitas ⁊ castitas ꝓiugalis. ḡ.

Quantuz ad istum

articulū ꝓcedo q̄ vtutes morales nec secundū genera sua que cōiter assignātur iustitia: fortitudo: ⁊ tpantia. nec fm illa gnālioza que ꝑus assignaui q̄ sunt virtutes disponētes affectuz ad se ipm uel ad aliū sunt necio ꝓnexe. Ad hoc ē persuasio talis. qz vna virtus est aliqua perfectio hois sed nō totalis. sufficeret enim tunc vna vtus moralis. igitur partiales quando aūt sunt plures pfectōes partiales idē pfectibile pōt esse simplr pfectū fm vnā pfectōem in sūmo: ⁊ simplr imperfectū fm aliā: sicut patet in hoie cuius est habere multas pfectōes organicas pōt habere vnā pfectōez in sūmo nihil habendo de alia: ut eē sūme disposituz quo ad visū uel gustū ul olefactū nihil habendo de auditu. igitur pōt aliqs habere pfectōem respectu materie tpantie nihil habēdo de pfectōe que requireret respectu materie alicuius virtutis. ⁊ ꝑ ꝑns pōt esse simplr tpatus ctiā quantū ad quēcunq̄ habitū tpantie. non tamē erit simplr moralis sine omnibus vtutibus moralibus. sicut nō est pfecte sentiens simplr sine omnib⁹ sensibus: sed nō est minus temperatus: licet sit minus pfecte moralis: sicut non audiens non est minus pfecte videns: lz sit minus pfecte sentiens.

Per hoc patz ad q̄

dam tacta ꝓ ꝓma opinione: puta ad

illud q̄ virtus potest obliquari. hoc. n. est falsū de virtute. nam virtus nō obliquatur sed habens virtutem ex defectu alterius virtutis obliquatur rīspectu alterius virtutis. nec ex hoc est virtus ista imperfecta. quia non est eius dirigē hominem circa omnia. sed circa ꝑpria obiecta. sicut nō magis obliquatur homo in videndo si potest audire q̄ si nō. ¶ Si arguitur sic. est ꝺ facili amissibilis talis habilitas uel dispositio. igitur non ē virtus. nego antecedens. immo licet cōtra eius inclinatōem fiat. nō tamen corrumpitur nisi multis peccatis. dispositio ār bona corrumpitur vno uel pauc. ¶ Per idez ad illud de delectabilit operari. nā quantum est ad illam materiaz ꝓcise sumptā delectabiliter opatur. puta delectabile sibi est abstinere ab opere intēperati. sed nō est sibi delectabile subire terribilia: q̄ circa illa non est ordinat' tristatur ergo cum cōmittit actum intēperantie: quia est cōtra habitum suum sed tristius esset sibi subire terribilia. fugit enim tristius z eligit quodāmō min' triste ne incurrat tristicius. concedo igr̄ q̄ talis est imperfectus z tristabilit operatur. sed non circa mām illius virtut quā habet nisi tm̄ ꝑ accīs: quia. ſ. cōcomitatur alia materia circa quā non est virtuose disposit⁹ ut circa ipsaz virtuose z delectabiliter operet. ¶ Per idem patet ad aliud de fine virtutum moralium: quia vna virtus non pducit pfecte ad finem virtutū. sicut nec vnus sensus pducit hominē ad perfectum actuz sentiendi. sed quelibet virtus quantū in se est pducit ad finem. omnes autem reḳrunt ad perfecte perducendū ꝓcedit igit q̄ vna non pducit sufficienī simpliciter sed quantū sufficit ad perfectionem tal' virtutis. ¶ Ad p̄mum argumentū q̄ō adducitur ibi de Aug. dico q̄ phs in p̄dicamētis non dicit habitū esse inamissibilem: sed de difficili amissibilē. lz igit virtus possit amitti. z ita habens eam possit obliquari. non tamē virtus ipsa obliquat: sed habens recedit ab apice vtutis. non tñ sequit eam nō fuisse vtutē etiā pfectā ꝑm rōnem habitus: q̄ nō fuit inamissibilis. z qō dicit de charitate oz exponi. quia aliqs vere fuit in charitate quia postea peccauit mortaliter: lz nō fuit uera charitas. i. vere ꝓiungēs fini. ſ. beatitudini. Ad auctoritates Gre. potest dici q̄ loquitur ibi de virtutibus ꝑut sunt habitus qui sūt ꝓncipia merēdi. z hoc modo uerum est q̄ vna virtus moralis sine alia non est virtus: ḳa nō meremur ꝑ vnam sine alia: uel non comitante alia. nam habens temperantiam moralem non meretur si non ꝓcomitet humilitas: uel saltem si oppositū non insit ei. ¶ Per idem ad glo. super Apoca. z ad ꝓmentatorē ꝓcedo. n. q̄ sorores z si iuuent se mutuo ad iuuandū vna tñ non est altera. nec essentialit pficit alteram. ita iste virtutes bene iuuant se ad saluandū se mutuo. z in hoc ꝑt intelligi dictum quorundam q̄ vna nō ē tota sine alia: quia nō ita bene saluatur sine alia. nam hōi exposito multis tempestatibus circa diuersas mās. imperfectio circa vnam mām est vna occasio i pfecte agēdi circa aliam. z pfecta dispositio agendi circa vnaz iuuat ad recte se habendū circa aliam. iuuāt ergo se mutuo sicut sorores. sed nulla est requisita ad pfectōem essentialem alterius. sicut ꝑus nascitur vna sororq̄ alia. z similit vtutes non possunt simul gnāri. nō enim possunt haberi duo actus perfecti gnātiui duarū virtutum.

Secūdus articulus

hz duo dubia. ꝑmo de ꝓnexiōe cuiuslibet virtutis cū sua prudentia. 2° de ꝓnexione omniū cuz vna prudētia. ¶ Quātum ad p̄mū vi q̄ illa ꝓnexio sit necessaria. qō ꝓbat ꝑ phm. vī. ethy. c. xv. ubi sua sua est q̄ si voluntas male eligit in

tellectus male dictat. Idem ibidem dic aliud ad eandē sniam. quere ibi. ca. xv. Idem etiam in libro de motu aialiū. si maior ꝓponatur ab intellectu ꝛ minor sumat a sensu uel fantasia. ꝓcto erit opatio. ita ꝙ necario est opari fm cū si non ipediatur. igr fm cum nunꝯ est opatio ꝓria dictamini rōnis. ¶ Hoc ꝓfirmat p aug. sup illud ps. Loquet ad eos i ira sua. obumbratio mētis sequit eos q̄ legem dei transgrediunt. ¶ Item dyoni. iij. de diui. no. Nullus operat ad malū aspiciēs. Preterea. iij. ethy. Omnis malus ignorans. cui cōcordat illud Sap. Excecauit illos malicia eorum. ¶ Modus ponitur iste q̄re q̄li. v. q. ¶ Sto obj citur ꝑ hoc p articulū excōmunicatum stante scia i vniuersali ꝛ in pticulari uoluntate3 non posse uelle oppositū. error ¶ Respondent q̄li. x. q. x. ꝙ ista ꝓpositō stante sciente ꝛc. est distinguenda scōm ꝓpositōem ꝛ diuisionem. ꝛ in sensu diuisionis est falsa: qz significat ꝙ uoluntas nunꝯ h3 potestatē uolēdi oppositū ¶ In sensu autē ꝓpōnis adhuc ē distinguēda: p hoc ꝙ ablatiuus absolut' pōt exponi p si uel qz uel oū. Si exponat p qz falsa est. ꝛ uerū est esse errorē: quia significat ꝙ rectitudo in scia uel in intellectu est cā rectitudinis i volūtate. Si āt exponat p si uel oū ita ꝙ notet ꝓsecutionē uel ꝓcomitantiā nō cālitatē. tūc f3 eū pt ꝓpō hāc ueritatez. nec sic ꝓdēnat. ita tn ꝙ intelligat ꝙ nō sit ꝓpositas nāe in errore intellect' sz volūtatis. sil. n. tpe fm eū ꝓcomitant se ille et ille. sed ꝓpr nā est error uolūtat'. ita ꝙ ꝓsiderando intellectū fm illud quod est ꝓpr nā uoluntate actus intellect' rectus est: sed voluntate libere errante intellectus excecat. ꝛ si sil tpe tn posterius nā ¶ Pro isto arguitur sic. Si ꝑma electio non excecaret intellectum nec aliqua alia. nam ꝑma potest esse eque male sic quecunꝯ alia. ꝛ si nō excecat q̄n est mala. igit nunꝯ. ꝛ ita q̄t cunꝯ malitie actuales i uolūtate nūꝯ excecarēt intellectuz. ꝛ ita posset eē quā tūcūꝯ malus absꝯ omni errore intellectus. quod vident negare plures auctoritates.

Contra hoc argūi

tur. p° p aug. sup illud ps. Forte viuos deglutissent nos. si viui forent q̄ sciūt malum eē ꝛ ꝓsentiunt. aut forte moriūt Idē sup illud ps. Fiat mēsa eor coram ipsis ꝛc. quid est viuos ꝓsentientes nisi sciētes nō debere ꝓsenti. ecce norūt muscipulā ꝛ pedē ponūt. Idem sup illō ps Cōcupiuit aia mea desiderare ꝛc. precedit intellectus. sequit tardus aut nullus affectus. ¶ Ad hoc est auctas. ij. ethic. Rō ad nihil ualet ad virtutē. Si autez rectitudo intellect' in ꝓsiderādo necio haberet p ꝓcomitantiā volitōem rectā cum scia multū faciat ad ꝓsiderationez rectā. p ꝓns multū faceret ad rectuz vel le. immo sequit aliud qō nō oportet persuaderi alicui q̄ nō esset vicios⁹. sed q̄ deberet ꝓsiderare fm habitū virtut'. nā p te ꝓsiderando recte fm habitum scīē tie voluntas nō potest simul nō eē recta ꝛ ita non oportet ꝑsuaderi alicui de recte uolēdo: sed de recte considerando. ¶ Preterea. intellectu recte dictāte uolūtas pōt nihil eligere. sicut pōt nō eligē qō dictat ab intellectu: qz rō non mouetur simul ab isto intellecto ꝛ ab illo. nihil aūt eligendo non generat in ea vtus aliq̄: sed ex recto dictamine gnātur prudētia. Per te igit prudentia generabit sine alia virtute morali ¶ P. ꝙ mala electio non possit excecare intellectū. ita ꝙ erret circa eligibilia. ꝓbo. termini sunt totalis causa noticie primi principij. ita in practicis sicut in speculatiuis. ex ꝑmo posteriorum. ꝛ forma syllogistica ē euidens omni intellectui p diffinitiōem syllogismi ꝓfecti. i. pozz. igitur termis apprehensis ꝛ compositis: et facta deductione syllogistica: necesse est intellectuz acquiescere conclusioni: cuius noticia

dependet ꝑcise ex noticia ꝓncipꝫ ⁊ noticia deductois sylogistice. igitur impossibile est uoluntatem facere intellectum cōsiderātem ꝓncipia ⁊ deductionem syllogisticam errare circa conclusionez sic deductam: ⁊ multo minus circa ꝓncipia. igitur nllo modo excecabitur intellectus ut erret. Si cōcedas conclusionē ⁊ dicas ꝙ ideo uoluntas excecat: quia auertit intellectum a consideratōne recta.

Contra: quia sic auertere non est excecare: quia sic posset auertere stāte ꝓdentia. possibile est enim ꝓdentem nō semper cōsiderare ea que sunt ꝓdētie sed uoluntarie quādoq; alia. Preterea: uelle auertere requirit aliquod itelligere simul in tempore ⁊ ꝓius natura: illud aut est dictamē rectum ratōnis a quo uoluntas vult eam auertere. ⁊ tūc sequitur ꝙ uelle auertere non est pctm̄ per te: quia stat cū recto dictamie. Aut ille actus ꝓcuius ipsi uelle auertere est alius a dictamine recto. ⁊ si sit rectus sequitur idem qd ꝓus. s. ꝙ uelle auertere non sit peccatū: ⁊ ita nec ad ipm̄ sequit excecatio. Si autem ille actus ꝓcui⁹ ipi uelle auertere nō sit rectus. tunc nō erit excecatō sequens ipm̄ uelle auertere. qz ꝑcedit illud uelle. Preterea. aut stante recto dictamine uoluntas male eligit ⁊ ita habet ꝓpositū aut si male eligit. ⁊ isto modo stāte eligit: eligit ꝓuio a⁹ actu intellectus ⁊ non recto: quia si eēt rect⁹ tunc per te uoluntas eligendo nō peccaret. igitur ille actus alius nō rectus erit ꝓuius ipsi uelle malo. ⁊ nō erit nō rect⁹ per aliud malū uelle. quia non est circulus ꝓpter ꝓcessum in infinitum i causis ⁊ causatis. ⁊ p cōsequens uoluntas ñ excecat ad illud malū dictare: quia p te sequitur ad illud uelle malum. Preterea. nullus in via est incōrigibilis. igit nullus potest omnino errare circa ꝑma ꝑncipia ꝓactica. ꝓbatio consequentie: quia errans circa ꝑma ꝑncipia ꝓactica nihil habz per quod possit reuocari ad bonum. quomodocunq; enim fiat sibi ꝓuasio negabit assumptā ꝗa nihil pōt assumi notius ꝙ ꝓmū ꝓncipiuz ꝓacticum. Preterea. damnati non accusant huic tanꝙ vero deum esse eē odiendum: quia tunc non esset uerum illō Esa. vlt. Uermis eorum nō morietꝫ. nā simplr delectabiliter odirent deū absq; remorsu. ꝙ.

Quantum ad illuz

articulum potest dici: ꝙ rectuz dictamē simplr stare potest in intellectu absq; recta electōne illius dictati in uoluntate. ⁊ ita cum vnicus actus recte rōnis generet ꝓudentiā generabitur ꝓudentia in intellectu absq; habitu virtutis moral. Et si tunc querit quomodo malicia excecat intellectuz fm illas auctoritates pōt dici ꝙ excecat dupliciter. vno modo ꝓuatiue. alio mō positiue. Pziuatiue ꝗa auertit a ꝓsideratōne recta. uoluntas. n. eligens oppositu⁹ alicuius recte dictati non pmittit intellectum diu stare i illo recto dictamine. sed auertit ipm̄ ab illo ⁊ ꝙuertit ad ꝓsiderandū rationes ꝓ oppositō si que pnt esse sophistice uel ꝓbabiles: saltē auertit a ꝓsiderādo illud imperans. ne stet illa actualis diſplicētia q̄ stat in remorsu illo qui habetur i eligēdo oppositū dictati. Positiue autez excecat sic. nam sicut uolūtas recte eligēs finem ꝑcipit intellectui considerare illa que sunt necessaria ad illū finez. ⁊ intellectus sic inquirendo media ordiata ad illum finē rectū generat i se habitū ꝓudētie. ita uolūtas eligens sibi malū finē pōt eni sibi ꝓstituere malū finez sicut dictum est di. i. ꝑmi. ꝑcipit intellectui iuenīr media nēcia ad delectabilia ꝓsequēda ⁊ tristia opposita fugienda ⁊ sicut ex imperio uoluntatis bene eligentis generatur in intellectu bene dictāte circa media ad illum finem bene electuz perquirendum. habitus qui est ꝓudentia. ita uolūtate male eligente habitus acqsit⁹

ex dictamine circa ea que ordinant ad malū finem electum est error: ⁊ habit⁹ directe oppositus habitui prudentie: et pōt vocari imprudētia vel stultitia nō tm̄ priuatiue sed positiue ⁊ cōtrarie: qa sicut prudens habet habituz quo recte eligit ordinata ad finem debitū: ita imprudens vel stultus habet habitū quo ꝓmpte eligit ordinata ad finem pstitutum a volūtate mala: et talis habit⁹ generatur ex impio volūtatis male eligētis. Pro tanto igitur verū est q volūtas mala excecat: non quidem faciendo errare circa aliqua cōplexa: sed faciēdo intellectū habere habitū considerandi aliqua vera ordinata ad malū finem: ⁊ totus ille habitus est error in agibilib⁹ sz nō sit error deceptiuus q̄tum ad psiderationem siue speculationem.

Aliud dubiuz pos

set hic esse: si nō necessario generetur simul habitus rect⁹ intellectiuus: ⁊ habitus bon⁹ appetitiuus: quia ꝓuenit bene dictare circa aliqua nō bene agendo circa illa: an habitus intellectualis generatus sine virtute morali sit prudentia: et an ecōuerso habitus generatus in appetitu sine illo in intellectu sit habit⁹ moralis. Quantū ad primū de prudētia pōt dici q stricte loq̄ndo prudentia nō est sine virtute morali: quia est rō recta cōfesse se habens appetitui recto. ex. vj. Ethic. Appetitus aūt nō est rectus sine virtute morali. patz ibi. Et si hoc verū esset: tūc nō tm̄ prima dictamina circa ꝓncipia agibiliū essent recta: et non tm̄ essent prudētie: sed quasi quedā semina ria prudentie: sed etiā circa media necaria ad finem pstituendum a voluntate esset aliquis habitus recte dictatiuus: ⁊ tm̄ nō esset prudentia. Posset igit poni duplex habit⁹ intellectualis circa agibilia rect⁹: ⁊ neuter esset prudentia. Unus quidem qui pcederet rectam electiōem finis in particulari: ⁊ ille nō esset prudētia: quia prudētia est circa ordinata ad finem: quia ē habitus cōsiliatiuus. consilium aūt nō est de fine sed de entibus ad finem. est etiā discursiuus: quia cōsiliatiuus: ⁊ ita de his ad que discurrit.

Electo aūt fine bono nō tm̄ in ꝓmuni sed in pticulari etiā: vt q̄ caste viuendū est pōt esse aliquis habitus dictatiuus recte de his que sunt ad finem: sed non habēs secum electionem rectā tanq̄ cōmitātem: ⁊ ille q̄tum est ex parte obiecti esset prudentia. esset. n. recta ratio circa ea que sunt ad finē: sed deficeret sibi alia cōditio: quia nō esset cōcors appetitui recto circa eaō obiecta. Scōm istam viaz esset dicendū q̄ quicūq; habitus generaretur in intellectu: licz practicus ⁊ rectus: et hoc siue circa finem: siue vniuersalem siue particularem: siue circa media necessaria ad cōsequenduz finem illū partitularem electuz si nō cō comitetur recta electio voluntatis circa eadem nō est prudentia. Si arguit cōtra hoc sicut arguit contra ꝓdictum articulum de cōnexione virtutū moraliū quia in ista cōcordia sequeret prudentiam cōstituere vtutem moralem: ⁊ econuerso. ⁊ ita per vnū actū vltimate generaretur vterq; habit⁹. s. prudētia ⁊ virtus moralis. Ille aūt act⁹ nō posset esse intellectus ⁊ volūtatis simul: sed tm̄ alterius. igitur nō posset esse generatiuus vtriusq;. Posset dici q nō est necessaria ꝓximitas vnius vtutis moralis ad aliā: quia nulla est regula alteri⁹: sed cuiuslibet est necessaria ꝓximitas ad prudentiam: qz in diffinitōe virtutis cadit q̄ sit habitus electiuus fm rectam rationem: ⁊ ideo pōt esse cōstitutio per modum cōcomitantis: ⁊ hoc ipius habit⁹ in esse morali p prudentiaz ⁊ ecōuerso. nō sic aūt moraliū inter se: ⁊ tūc cōcederetur q̄ simul generaret aliquis habit⁹ in rōne virtutis moralis p actum vnuz qui generat vltimate tam vtutez moralem q̄ prudentiā: incōueniens q̄dez est

in moralibus q̄ vñ' actus vltimate generet duas virtutes morales. sed nō est hoc incōueniens in tempantia ⁊ prudētia: q̄ ille actus qui generat prudentiā in ratiōe regulatiui generat tempantiā in ratiōe regulati. nō aūt habet ratōem virtutis nisi ex rōne regulati. ⁊ ideo generat tempantiam in rōne virtutis. nō sic pōt compando eam ad fortitudinē: quia fortitudo nō est regula eī. Dicetur igit q̄ nō constituūt se in esse vtutis p aliquam ꝓportitatem quasi vna sit ꝑs virtus q̄ reddat aliam esse vtutez. sed simul nā est habitus intellectualis prudentia ⁊ habitus moralis virtus.

Et si queritur tūc per quid generantur isti duo habit' in esse pfecto. cōcedo q̄ per vnū actum siue act' ille sit recta electio: quia absq̄ recta electōe habitus finis nō est habitus intellectualis cōcors appetitui recto: ideo nec prudentia siue actus sit intellectus: quia absq̄ recto dictamine nō est electio cōcors recte rōni iō nec virtuosa nec generatiua virtutis moralis. igit tam actus intellectus q̄ actus volūtatis generādo aliquid per se in esse nature: potest ꝓcomitanter generare illud in esse relatiuo: ⁊ vlterius cō comitanter suū correlatiuū: ⁊ ita vnus actus generaret simul natura virtutez moralē ⁊ eius prudentiaz. ⁊ fm hoc dicetur q̄ vterq̄ habitus p̄cedēs electionem rectam esset quidā intellectus scientie moralis siue quedā scientia moralis. sicut. n. in factibilibus artifex differt ab experto: quia artifex scit ꝓpter q̄d: exptus tm̄ quia. j. metaphysice artifex nō est ꝑmptus in agēdo: expertus aūt ꝑmptus est: vt habet ibidez. ita in moralibus habēs habitum rectū principū vel cōclusionis. nō autez exercitatus in opando vel dirigendo circa agibilia: lz habeat habitū directiuū remotuz: qui habitus potest dici intellectus vel scientia moralis: nō tamen habet habitum directiuum ꝓpinquum: qualis est prudentia: ⁊ qualis in factibilib' est habit' experti. Licet istud videat probabiliter dictum de distinctōe scientie practice et prudentie: tamē quia prudentia nō solum est circa media ordinata ad conse quendū finem vltimū: sed etiā in dictādo de illo fine saltem in pticulari: puta de castitate. quod ꝓbatur ꝓmo: q̄a virtus moralis semp sequitur ordine nāe prudentiā aliquam. ex electione autē finis particularis puta castitatis generatur virtus moralis. igit istam electōem p̄cedit aliqua prudētia. igitur nō est ita ꝓprie restringenda vt tm̄ sit habitus circa media ordinata dictata ad consequendū finem particularem electum.

Scdo ꝓbatur idem: quia tunc nō eēt vna prudētia correspōdens vni virtuti Nam vtus moralis ē vna vnitate finis ad cuius electōem ꝓncipaliter inclinat. Si aūt ad dictandum de illo fine nlla esset prudētia: sed tm̄ de medijs ad illū finem: nullum esset obiectū a quo esset vnitas prudentie dictatiue: sed eēnt multe prudētie de multis medijs dictatiuis ad finem ordinatis. vbi tamē esset vna virtus moralis ex vnitate finis. igitur. tum ꝓpter ꝓpositatem naturalē prudentie ad virtutem moralē. tum ꝓpter vnitatem prudētie respectu vnius virtutis moralis videt esse cōcedendū q̄ ille habitus practicus qui est recte dictatiuus de fine particulari sit ꝓprie prudētia.

Nec obstat quod dicit prudentiam esse habitū cōsiliatiuū: ⁊ ita ad fines discursiuum. nam de finibus ꝓprijs virtutū moralium dicitur discurrendo a principio practico ad cōclusionem ut a fine vniuersali ad particulares. ⁊ illa discursus est ꝓma consiliatio: lz cōmunius dicatur consilium de medijs virtutum.

Qō etiam additur q̄ sit cōcors appetitui recto nō mouet. nam ꝑs naturaliter nō videtur habere aliquid de ratōe sua dependens a posteriori. prudentia videt esse naturaliter ꝓz virtute mora

li: quia diffinit ipm. q ergo ibi dicit cō
eorr sicut tactum est in pmo. q. de theo
logia practica ⁊ speculatiua debet intel
ligi id est cōformatiua praxis recte sibi
ipi: hoc est q debz esse talis cognitio q
ꝙtum est ex se praxis recta debet sibi cō
formari. ⁊ talis cognitio est prudentia:
siue in eodem dictante sequatur electio
recta siue nō. ¶ Potest ergo aliter dici
q ille habitus generat' ex dictaminib'
siue circa fines quosdam pticulares sal
tem qui sunt propꝛij fines virtutū mo
ralium: siue circa media ordinata ad il
los fines est pprie prudentia: lz electō re
cta nō sequatur in eodem dictāte: ⁊ ita
nō erit oīno necessaria cōnexio alicu
ius virtutis moralis ad prudentiam di
ctatiuam de sua materia: tamē ecōuer
so sic: q̄a nulla electio pōt esse recta mo
raliter nisi sit pcorr sue regule ⁊ sue mē
sure que est dictamen rectū. Dictamen
aūt rectum est vnū tm̄ natum generare
prudentiaz. ideo ecōuerso potest cōcedi
cōnexio: quia virtus moralis nō potest
esse sine prudentia circa suam materiā
Ad auctoritates Augusti. responderi po
test. quere.

¶ De alia parte hu

ius articuli. s. de cōnexione omniuz vir
tutum moraliū ad vnam prudentiam
pbūs. vj. Ethicoꝛ videtur dicere q sic
Prudentie vni existenti oīes inerunt.
pmentatoꝛ: quere ibi. qualiter aūt vna
prudentia sit circa oīa moralia possz
poni: sicut de vno habitu sciētie. quere
hoc quoli. ix. q. iij. quam opinionem ⁊
eius imprObatiōem quere super. vj. me
taphysice. q. j. ¶ Quātum ergo ad istuz
articuluz potest dici q sicut ars respicit
factibilia: ita prudētia agibilia. nec erit
maioꝛ connexio agibilium vt respician
tur ab vno habitu q̄ factibilium. sicut
ergo diuersa factibilia requirūt diuer
sas artes ppias: ita diuersa agibilia di
uersas prudentias ppias. ⁊ sicut aliqs
potest esse moraliter bene affectus circa
aliqua agibilia ⁊ male circa alia: ita eti
am in dictādo post esse habituatus ad
recte dictandū circa ista ⁊ nō circa illa
cum nec circa illa habeat principia ad
dictandū de illis nec cōclusiones sequē
tes ex eis. ¶ Qualiter aūt oīes prouden
tie sint vnus habitus: ⁊ oīes habitus
geometrie ptineant ad vnam scientiaz
vniuersalem dictū est. q. j. super. vj. me
taphysice: q̄a ibi debet intelligi vnitas
nō formalis sed virtualis. habitus enīz
ille qui est de pmo obiecto est virtualiē
vnus: ⁊ est virtualiter omniū que cōti
nentur in illo pmo obiecto. sed non est
formaliter omniū illoꝛum. ita ille habi
tus qui est formaliē alicuius finis in ali
quibus agibilibus est virtualiter omni
um eoꝛū quoꝛum cognitio practica vir
tualiter cōtinetur in illo fine. sed nō est
formaliter omniū illoꝛū: ⁊ ita vna pru
dentia est virtualiter omniū virtutum
extendendo nomen prudentie ad habi
tum illū qui est intellectus primi princi
pij practici. fm hoc expōi potest aucto
ritas illa. vj. Ethicoꝛ: Uni prudētie ꝛē
Uel si loquit de vna prudentia formali
tunc debet intelligi q illi existenti vni
perfecte nō tm̄ fm intensionem: sed eti
am fm extensionē oīes inerunt. nunq̄
aūt est perfecta extensiue q̄ntum potest
esse nisi sit perfecta circa omnia illa ad
que potest se extendere: ⁊ illa sunt oīa
pertinentia ad quascunq̄ virtutes mo
rales. ¶ Alio modo potest exponi illa
auctoritas nō de vnitate formali: sed ō
vnitate generis. sicut enim temperātia
apud pbum dicitur esse vna virtus: et
fortitudo alia: vtraq̄ tamen illaruū est
quoddā genus intermediū habens sub
se multas species sicut dictū est pbus. ita
prudentia correspondens isti pnumera
tioni vel coordinatiōi generum medio
rum potest dici vna ppter vnitatem ge
neris intermedij: lz cōtineat sub se mul
tas species. sic intelligendo vnitatē vni

prudentie fm genus omnes virtutes sūt connexe prout sibi fm quamcunq; suā speciem aliqua virtus est connexa. 7 h supponendo precedentem articulū de connexione cuiuslibet virtutis ad suam prudentiam: uel mutua: uel non mutua.

De tertio articulo

Augustinus contra Julianum libro qrto. c. scdo videtur dicere q non sunt vere 7 pfecte virtutes sine charitate. Et hoc probat quia talis nō gloriatur perfecte in domino. Contra hoc est Augustinus in sermone de patientia. 7. xlix. p me partis. 7 de peni. di. iij. para. quāuis de heretico 7 scismatico si moriatur et neget christum nunqm eius patientiam commendabimus igitur habet patientiam. Preterea. quando aliqua ordinant essentialiter sicut dispositio et forma ad quam est dispositio: licet dispositio possit esse sine forma. tamē non ecōuerso. sed virtutes videntur esse quedā dispositōes ad charitatem: sicut felicitas naturalis ad supernaturalem. ergo. Preterea. tertio diffinitio vtutis moralis potest pfecte saluari i aliquo sine vtute theologica. Potest dici q nulla virtus inclinat ad finem vltimum nisi mediante illa cuius est per se respicere finem ultimum. 7 ita si sola charitas respicit finem ultimum immediate: alie nō erunt ad finez ultimuz nisi mediāte charitate. quatenus autem sunt quedaz instrumenta perficiendi hominem debēt esse instrumenta ordinandi ipsum ad finem ultimum in quo est sua perfectō. et ideo sunt imperfecte sine charitate sine qua non possunt sic ordinare. tamē ꝺa ista imperfectio non est earum fm propriam speciem: ideo quelibet earum potest esse perfecta in sua specie absq; charitate. Pro tanto igitur dicūtur esse informes sine charitate pro quanto charitas ordinat ipsas 7 earum fines i finē ultimum. in qua ordinatōne est ultima earum perfectio licet extrinseca. Per hoc patet ad Augustinū. nam virtutes non sunt vere sine charitate. quia nō producunt ad beatitudinem. Sed si ecō uerso virtutes theologice presupponāt morales: dubium est. 7 quantū ad actū manifestum est q non. Nam si aliquis prius vicios⁹ de nouo conuertatur: talis in penitentia habet omnes virtutes theologicas: 7 tamen non morales saltē acquisitas. patet quia nō operatur dele ctabiliter aliquod eorum ad que inclinat eius habitus virtuosus: immo delectabile sibi esset operari fm habitum vitō sum prius acquisitum 7 tristabile scōm oppositum. Si dicatur huic in penitentia esse infusas virtutes etiam morales. 7 consimiliter de paruulo in baptismo. 7 per hoc saluetur predicta pnexio quia si non habet innatas: saltem habz infusas. quod pbatur: quia habebit eas in patria fm augustinū. 7 adducitur in littera. non videtur enim probabile q haberet eas in patria nisi habent eas in via. nec acquirit eas in via cum moriat Licet de istis virtutibus moralibus infusis multa dicantur. s. q videnē necessarie ꝓpter modum medium 7 finem. quia tamē omnis finis quem possūt habere ex specie sua determinant sufficienter ex inclinatōne charitatis. Modus autem 7 medium determinātur p fidez infusam: ideo nō videtur necessitas ponendi virtutes morales infusas. sed acq̄sitas tm̄ in his que habent eas acquisitas uel habere possunt. nec etiam i alijs qui. s. non possunt eas acquirere ꝓpter defectum vsus liberi arbitrij: quia non est maior ratio quare isti debeāt habē 7 non illi. Et tunc ad illud de paruulis potest dici q nō est necesse eos habē virtutes morales in patria: sed sufficiē q bene disponant circa appetibilia per charitatem. charitas enim disponit circa omnia volibilia. vnde 7 in illa ratōne dicit

q̄ non oportet q̄ habeant omnes scientiam in genere ꝑpio. sed sufficit habeꝛ eas in verbo que est noticia perfecta.

¶ Vel secūdo si habebunt eas: potest dici q̄ infundentur eis in instanti beatitudinis. ñ est .n. magis necesse illa que pertinent ad viatorem: si aliquando eēt futurus viator dari sibi in baptismo q̄ ea que pertinent ad statum comprehensoris dari sibi in instanti beatitudinis immo magis rationabile hoc q̄ illud. ¶ Vl tertio potest dici q̄ si illa pertinēt ad aliquam perfectionem comprehensoris et non dentur in instanti beatitudinis: poterunt eas acquirere per actus suos. sic enim nō apparet ratio quare non poterunt addiscere aliqua scibilia in genere ꝑpio que primitus nō nouerunt. ita ñ apparet ratō quare nō poterūt ex bōis electionibus circa appetibilia ad finē nō tm̄ ut sunt uolenda ꝑpter deum in se. sz ut sunt uolenda inquantū cōmoda sibi acquirere sibi vnum habitum inclinantem ad electionem talium appetibiliuz sub proprīa ratōne: z ita virtutem moralem.

Quantum ad illuz

articulum dico sicut ꝑus dictum est virtutes morales non requirere theologicas ad hoc ut ipse morales sint pfecte in specie sua. licet non sint pfecte perfectōe ulteriori quā possint habere. ita etiaz ecō uerso theologice siue in via siue i patria non requirūt necessario morales.

Quantum ad quar

tum articulum dico: q̄ virtutes theologice nō sunt connexe inter se: sicut patet in patria vbi manebit habitus z actus charitatis sine habitu z actu fidei z spei Sicut etiam patet in via ubi in peccatore manēt fides z spes sine charitate. igit ex rōne habituum in existendo non est necessaria connexio earum. ¶ Sed nū quid in fieri uel in infusione sunt ꝓnexe ita q̄ vna nō possit infundi sine alia. Rō quecūq; separari ꝑnt in eē pōt deus separi in fieri: z ideo quantū est ex se non necessario ꝓnectunt in infusione. sed ex liberalitate diuina cōnectunt: qz deus totum hominē perficit. ita q̄ sicut corporaliter nullū sanauit nisi perfecte. ita etiam spiritualiter nō sanet hominē nisi p fecte sanat. Perfecta autez sanitas est si quantū ad intellectū habet fidez z quā tum ad voluntatem spem et charitatez de peni. di. iij. c. si quid. ¶ Si queritur vtrū fides z spes sine charitate eēnt virtutes: dici potest sicut ꝑus dcm̄ est ō virtutibus mozalibus q̄ in spē sua possūt esse pfecte: inquantū. s. sunt ꝑncipia prōpriozz actuū respectu ꝑpriozz obiectozz sed pfectōem illaz vltimā quā hñt in attingendo finem ad quē ozdinant ex charitate nō possunt habere sine ipsa. Et h quidē pfectio tam in mozalibus q̄ ijsti licet dicat esse in attingendo finem p aliquā operatōem elicitā. siue per aliquez ozdinem istarū uel earum actuum ad finē. potest tm̄ dici esse pcipue in hoc q̄ ē acceptari a deo ozdinando ad beatitudinē. sic quippe nulla virtus nec eius act⁹ acceptat sine charitate: que sola diuidit inter filios regni z pditionis. ¶ De habitibus intellectualibus planū est q̄ nō ē necessaria eorū ꝓnexio nisi forte sint habitus subozdinati. quales sunt habitus ꝑncipiozz z habitus conclusionū. z ita libus poz pōt esse sine posteriozi: lz non econuerso.

Ad argumēta ꝑn

cipalia. duo ꝑma concedo: quia concludunt quod dcm̄ est in ꝑmo articulo.

¶ Ad tertiū dico q̄ licet ex frequenter sic operari generetur quedā qualitas q̄ nata est esse concoꝛs recte rationi. z esset virtus si haberet rectaz ratiōem in operante cui esset concoꝛs. tamen quia non est rectum dictamen in illo deficit respectu operatōis recte: z ideo electio q̄ na

ea est esse recta non est recta: quia nō est regulata ꝛ p consequens si generat qualitatem aliquam. illa tamen non est habitus electiuus. ꝛ per consequēs nec est virtus. ¶ Quartum concedo quia cōcludit quod dictum est in articulo ò cōnexione virtutum moralium cum prudentia. ¶ Ad alias ratōnes sequentes de virtutibus: concedo ꝙ licet posset dici ꝙ nulle virtutes etiam in specie sint i compossibiles. tamen inquantuz adducuntur ad propositum concludunt ꝙ diuerse spēs eiusdez gener| vtut| moral| uł diuersorum generum non sunt necessario connexe. Et concessum est in primo articulo questionis.

Sed iaz de decalogi. Circa istam dis.37. in qua magister agit de preceptis. Queritur vnum vtrum omnia precepta decalogi sint ò lege nature. Q non. in his que sunt de lege nature non vī posse deus dispensare. sed dispēsauit in aliquibus que vident eē contra precepta decalogi. ergo probatio maioris. Que sunt de lege nature uel sunt principia necessaria nota ex terminis vel sūt conclusiones necessario sequētes ex talibus principijs. Sed siue sic siue sic: hāt veritatem necessariam. igitur deus nō potest facere ea esse falsa. igitur non pōt facere illud quod mandāt fieri non esse bonum: et quod ꝓhibent non esse malum. ꝛ p consequens de tali illicito licitum. ꝓbatio minoris: occidere ꝛ furari sunt contra precepta decalogi: ut patet Exo. xx. Sed in istis videtur dē dispensasse. Nam de homicidio patet Gene. xxij. de abraaz de filio imolando. ò furto Exo. xi. ꝛ xij. de filijs israel quib' p̄cepit ut spoliarent egyptios: que spoliatio est ablatio rei aliene inuito domino que est diffinitio furti. ¶ Preterea. ro. vij. dicit aplus: Concupiscentiam nescibaz. sed ea aque sunt nota ex lege nature sciuntur esse vitanda uel agenda: etiā si nō sint scripta. sicut ea que sunt naturaliter nota in speculatiuis essent naturaliter nota etiaz si non essent reuelata ¶ Preterea. lex nature obligat in omni statu: quia notum est in tali natura esse sic agendum uel nō. Sed decalogus nō obligauit in omni statu: puta nō in statu innocentie: cum tunc lex decalogi nō esset data: ꝛ antequā esset data non obligaret. Contra in canone distin. ix. ꝛ in principio decretorum. ꝛ ꝑma Joannis. ij. quere.

¶ Hic dicitur ꝙ sic ꝛ ponitur talis modus. Lex nature est lex descendēs ex primis principijs notis in agibilibus. talia sunt quedam principia practica nota ex terminis: que sūt q̄dam seminaria ad quorum veritatē inclinatur naturaliter intellectus ex terminis. ꝛ ad assentiēdum tali dictamini inclinatur uolūtas naturaliter ex talibus principijs. Sed omnia quecunq; sunt in decalogo sūt talia uel immediate uł mediate. oīa enīz que ibi precipiūtur habent bōitatem formalez que fm se ordinata est ad finem vltimū ut per illa homo cōuertatur ad illum finē ꝛ ꝙsequat ip̄m. similiter omnia que ibi ꝓhibētur habent maliciam formalē auertentem a fine vltimo. ita ꝙ ibi precepta sunt bona: non tm̄ quia p̄cepta. sed ideo p̄cepta quia fm se bona. Similiter ibi ꝓhibita sunt mala. nō tm̄ quia ꝓhibita: sed ideo ꝓhibita quia mala. ¶ Et tunc videtur consequenter esse dicendum ad primuz argumentum ꝙ deus simpliciter nō potest dispensare in talibus: quod enim ex se est illicitum non videtur posse fieri licitum per aliquam voluntatem ut si occidere ex hoc ꝙ est actus transiēs super talem materiam. s. primum est actꝰ malus: stante illa causa semper erit malus ꝛ ita nullum uelle quod est extra rōnez illoz terminorū potest facer ꝙ sit bonꝰ

ꝛ tunc oportet exponere auctoritates q̄ videntur dicere deum in talibus dispensasse. ꝛ exponunt vno modo q̄ licet posset fieri dispensatio circa actū in genere actus. nō tamen circa ipm inquantum est ꝓhibitus. ꝛ ita nec contra ꝓhibitionem. Aliter dicitur q̄ actus manens in ordinatus potest fieri ordinatus. actus autem inquantū est contra ꝓhibitōnez est inordinatus: ideo non potest dispensare in illo inquantū est contra prohibitōnem. Sed iste expositōnes que forte redeunt in idem nō videntur saluare ꝓpositum. dispensare enim non est facere q̄ stante p̄cepto liceat facere contra preceptum. Sed dispensare est reuocare p̄ceptum uel declarare qualiter debeat intelligi. Est enim duplex dispensatio: scz iuris reuocatio. ꝛ iuris declaratio. quero an stantibus omnibus circumstantiis eisdem in isto actu qui est occidere homines variata sola circūstantia ꝓhibiti ꝛ nō prohibiti posset deus facere q̄ ille actus qui cuz talibus circumstantijs alijs est aliquando ꝓhibitus alias esset nō prohibitus sed licit⁹. si sic. igitur simpliciter potest dispensare. sicut simpliciter mutauit legem veterem quantū ad cerimonialia quando dedit nouam nō quidem faciens q̄ manere precepto de cerimonialibus illa nō essent seruanda. sed faciens q̄ actu illo manente eodem nō tenebatur quis ad illam sicut prius. ita etiam dispensat quicunq; legislator simpliciter quando reuocat preceptuz iuris positiui facti ab eo. non quidem faciēs q̄ actu prohibito uel precepto manente ꝑm se auferatur ratō illiciti ꝛ fiat licitū. Si autem deus non potest facere ȝ isto actu qui cū talibus circumstantijs erat ꝓhibitus q̄ manentibus eisdem circūstantijs prioribus de ꝓhibitione nō sit ꝓhibitus. igitur non potest facere q̄ occidere non sit ꝓhibitum. cuius oppositum manifeste patet de abraam. Pretera que sunt uera ex terminis siue sint necessaria ex terminis siue cōsequentia ex talibus necessarijs p̄cedunt in veritate omnē actū uoluntatis. uł saltē habēt ueritatē suā circūscripto p impossibile omne uelle. igit si p̄cepta decalogi uel ꝓpones practice que possent formari ab eis haberent talē necessitatē: puta q̄ hec esset necessaria: primus nō est occidend⁹ furtū nō est faciendū. ita q̄ circūscripto omni uelle apud intellectū apprehendētem tales ꝓplexiones essent sic note. igit intellectus diuin⁹ apprehēdens talia necessario apprehēderz ea tanq̄ ex se uera ꝛ tunc uoluntas diuina necessario p̄coz daret istis apprehēsis. uel ipsa nō eēt recta. ꝛ ita esset ponere in deo rōnem sciētie practice: quod negatū est in ꝑmo. Esset etiā ponere q̄ uolūtas eius simplicit necessario determinat circa aliqua uolibilia alia a se. cuius oppositum est dcm̄ in ꝑmo. ubi tactū est q̄ uolūtas diuina in nihil aliud a se tendit nisi ꝓtingenter. Q̄ō si dicat voluntatē creatam necessario debere ꝓformare se istis ad hoc q̄ sit recta nō tn̄ uoluntatē diuinā oz ꝓformiter uelle istis uel. Sed q̄ ꝓformit vult iō sunt vera. Iste rñdet ad dc̄onem: dar̄ō ꝓbat oppositū. nam intellectus diuinus ꝑus apꝓhendit istos trminos. ꝛ pōt apꝓhendere veritatē ꝓplexionis in eis quā ꝓplexio hz: q̄ uolūtas sua bēat aliquē actū circa ea. igit in scdo sīg nature s. qn̄ uolūtas hz actū circa illa oz nec̄io q̄ uelit ꝓformit illi dictamini.

Ad questionez igitur

dico q̄ aliqua possunt dici esse ō lege nature duplicit. Uno modo tanq̄ ꝑ principia nota ex terminis uel cōclusiōes necessario sequentes ex eis. ꝛ hec dicuntur cē strictissime de lege nāe. ꝛ rōes contra ꝑmā opinionē ꝓbant q̄ in talib⁹ nō pōt esse dispēsatio: quas ꝓcedo. ſz talia nō sunt quecūq; p̄cepta scde tabule: dar̄ōnes eoz que ibi p̄cipiunt uel ꝓhibentur non sunt principia practica simplicit

neceſſaria. nec cõcluſiones ſimplicit ne ceſſarie. nõ.n. in his que ꝓcipiunt ibi ẽ bonitas neceſſaria ad bonitatez vltimi finis ꝓuertens ad finem vltimũ. nec in his q̃ ꝓhibẽtur eſt malicia neceſſario auertẽs a fine vltimo: q̃n ſi bonũ iſtud nõ eſſet ꝓceptũ poſſet finis vltim⁹ amari ⁊ attingi. ⁊ ſi illud malũ nõ eſſet ꝓhibitum: ſtaret cũ eo acquiſitio finis vltimi. ¶ De ꝓceptis aũt ꝑme tabule ſec⁹ eſt q̃ illa immediate reſpiciũt deum ꝓ obiecto. duo q̃dem ꝑma ſi intelligant eſſe tm̃ negatiua. ꝑm⁹: Nõ habebis deos alienos. 2m⁹: Nõ aſſumes nomẽ dei tui i vanum. i. non facies deo tuo irreuerentiã. Iſta ſunt ſtricte de lege nãe: q̃ ſequit neceſſario ſi eſt de⁹ eſt amãdus ⁊ deus: ⁊ q̃ nihil aliud eſt colendũ tanq̃ de⁹: nec deo eſt faciẽda irreuerẽtia: ⁊ per ꝓñs in iſtis nõ poterit deus diſpẽſare: vt aliq̃s poſſit licite facere oppoſitũ talis ꝓhibiti. ¶ 3m ꝓceptũ q̃ eſt ō ſabbato ẽ affirmatiuũ tanq̃ ad aliquẽ cultũ exhibendum deo determinato tpe: ⁊ q̃tum ad determinatõem illi⁹ nõ eſt de lege nature ſtricte loquẽdo. Silr nec ad ptem negatiuã que includit: q̃. ſ. ꝓhibet act⁹ ſeruilis ꝓ tpe determinato ꝓhibens a cultu tũc exhibendo deo. Ille.n. act⁹ nõ ꝓhibetur niſi q⁹ impediẽs vel retrahẽs ab iſto cultu qui ꝓcipit. Sed an ſit de lege nãe ſtricte hoc ꝓceptũ de ſabbato q̃tuz ad cultũ ꝓ aliquo tpe determinato exhibendũ deo: dubiũ eſt: q⁹ ſi nõ. igit abſolute de⁹ poſſet diſpẽſare q̃ hõ toto tpe vite ſue nõ hẽret bonũ motũ circa deũ quod nõ vi ꝓbabile: q⁹ ſine oñi bono velle finis vltimi nõ pot aliquis habe ſimpliciter bonũ velle circa ea que ſunt ad finẽ: ⁊ ita nuſquã teneret ad bonum velle ſimplicit: q⁹ q̃ rõne nõ ſequit ex lege nãe ſtricte loquẽdo q̃ nũc ſit exhibẽdus cultus deo: pari ratõe nec tũc: ⁊ ita pari rõne de quolibet tpe determinato: ⁊ ideo ſtricte loq̃ndo nõ videt quõ poſſit ꝓcludi q̃n aliquis teneat ꝑtũc vel nũc exhibere cultũ deo: ⁊ pari rõne nec aliq̃n indiſtincte: q⁹ ad nullũ actum teneat aliquis ꝓ aliquo tempe indetermiato ad quez nõ tenetur ꝓ aliquo tempe ſignato aliquib⁹ oportunitatibus cõcurrentibus. Si aũt illud ſit de lege nature ſtricte: ita q̃ ſequat necario: de⁹ nõ eſt odiẽdus: vel ex aliquo alio dato. igit de⁹ eſt diligẽdus: ⁊ hoc aliq̃n actu elicito circa ipm. tũc argumẽtuz illud nõ tenet a ſingularibus ad vniuerſale: ſed eſt fallacia figure dictõis: ſicut in alijs a pluribus in determinatis cauſis ad vnã. ¶ Si aũt illud tertiũ ꝓceptũ nõ ſit de lege nature ſtricte: tunc iudicanduz eſt de illo ſicut de ꝓceptis ſecũde tabule. ¶ Alio mõ dicuntur aliqua eſſe de lege nãe: q̃a ſunt multuz conſona illi legi: ilz nõ ſequãtur neceſſario ex ꝓncipijs ꝓacticis q̃ nota ſunt ex terminis et oñi intellectui apprehẽdẽti ſunt neceſſario nota: ⁊ hoc mõ certũ eſt oñia ꝓcepta etiam ſcõe tabule eſſe de lege nãe: q⁹ eoꝝ rectitudo valde ꝓſonat ꝑmis ꝓncipijs ꝓacticis neceſſario notis. ¶ Iſta diſtinctio pot declarari in exẽplo. nã ſuppoſito iſto ꝓncipio iuris poſitiui pacifice eſſe viuendũ in cõitate vel politia. ex hoc nõ ſequit neceſſario igit quilibet debet habere poſſeſſionez diſtinctaz a poſſeſſione alterius. poſſet .n. ſtare pax in cõuiuendo: etiã ſi oñia eſſent eis ꝓmunia. nec etiã ſuppoſita infirmitate illoꝝ qui conuiuũt ẽ neceſaria illa ꝓñtia: ſed tm̃ poſſeſſiones eſſe diſtincte ꝓ perſonis infirmis valde ꝓſonat pacifice ꝓuerſationi. infirmi enim magi curant bona ſibi ꝓpria q̃ bona cõmunia: ⁊ magis vellẽt appropriare ſibi cõmunia bona q̃ cõitati ⁊ cuſtodibus cõitatis. ⁊ ita ficret lis ⁊ turbatio: ⁊ ita ẽ ferre in oñib⁹ iuribus poſitiuis. q̃ ilz ſit aliquod ꝓncipiũ q̃ eſt fundamentũ in cõdendo alias leges vel iura: tm̃ ex illo ꝓncipio nõ ſimpliciter ſequũtur leges poſitiue: ſed declarant ſiue explicant illud ꝓncipium q̃ntum ad certas particulas

que explicationes cõsonant valde ꝓncipio naturali vniuersali.

Sic igitur omnia recollígendo ꝓmo negatũ est oĩa ꝓcepta secũde tabule esse de lege nãe stricte loquendo. scõo cõcessum est duo ꝑ ꝓme tabule esse ỏ lege nature stricte loquendo. tertio dubitatũ est de tertio ꝑme tabule ꝑcepto. ⁊ qrto concessum est oĩa esse de lege nãe large loquendo.

Cõtra primum istorum arguo: quia fm aplm ad Ro. Nõ mechaberis. Nõ occides. ⁊ si qỏ est aliud mandatũ in hoc verbo staurat. Diliges ꝓximum tuum sicut teipm. igit in isto ꝑcepto Diliges ꝓximum tuũ includũtur necessario ꝑcepta secũde tabule. hoc enim videt aplus ibi ꝓbare exꝑsse vñ in fine cõcludit: Qui diligit ꝓximũ legem impleuit. hoc ꝓbatur aucte salua tore Matth. xxij. In his tota lex pendet ⁊ ꝓphete. sz dilectio ꝓximi necessario sequitur ex hoc ꝓncipio necessario: deus ē diligẽdus. igit a ꝓmo ad vltimũ oĩa ꝑcepta secũde tabule sequũtur necessario ex ꝓmo ꝑcepto ꝓme tabule: ⁊ ita si ꝑcepta ꝓme tabule sunt stricte de lege nature: q̃ includunt in ꝓmo ꝑcepto ꝓme tabule: sequit q̃ ꝑcepta secũde tabule erunt etiã stricte de lege nature: sz sint ꝓclusiones eiusdem ꝓncipij. ꝓbatio assumpti patet ex dictis dist. 28. vbi ꝓbatur dupliciter q̃ pfectus amor dei nõ põt esse çelus a ꝓprietate loquẽdo: quia amor boni cõis vt appropriati sibi soli est inordinatus amor etiã alicuĩ nolẽtis dilectũ condiligi est imperfectus. ergo sequit q̃ si deus est pfecte ⁊ ordinate amãdus q̃ amans deũ debet velle ꝓximũ diligere deũ: ⁊ hoc volendo diligit ꝓximũ. hoc. n. modo solũ diligitur ꝓximus ex charitate sicut dr ibi. g. Ad hoc põt dupliciter respõderi. ꝓmo mõ q̃ illud ꝑceptum: Diliges dñm deũ tuum. nõ est simpliciter de lege nature inq̃tum est affirmatiuũ: sz inq̃tum est negatiuũ ꝓhibens oppositũ. nõ odire. n. est simplicit de lege nature. Sed an aliqñ amare dubitatũ est. ꝫ. in tertio ꝑcepto. nunc aũt ex illa negatiua nõ sequitur q̃ volenduz sit ꝓximo diligere deũ: lz sequeret ex affirmatiua illa de qua nõ est certũ q̃ sit de lege nature stricte loquendo. 2° põt rñderi q̃ ex illo ꝑcepto: Diliges dñm deũ tuũ. nõ sequitur q̃ debeã velle ꝓximũ diligere deuz ⁊ cum ꝓbatur q̃ çelus nõ potest esse amor pfectus ⁊ ordinatus. Rñdeo: nõ debeo velle bonũ cõe esse alicuius tm: ⁊ ita nõ amari ab alio. sed non oportet me velle illud bonuz esse alterius: puta q̃ nõ placet mihi illud bonũ esse eius. sicut deus ꝑdestinans vnũ ⁊ nõ alteruz vult bonũ esse ꝑdestinati ⁊ nõ alterius. Et ꝓ idem ad illud q̃ pfecte diligens vult dilectũ condiligi. Põt dici q̃ hoc ē verũ ab eo. ſ. cuius amicitia placet dilecto. nõ aũt est certũ ex lege nature de quocũq̃ q̃ eius dilectio acceptet a deo dilecto. Tertio põt dici q̃ lz sit ỏ lege nature stricte ꝓximum esse diligendũ: sicut ꝓus expositũ est. i. simplr esse volẽdum ꝓximo ipm diligere deũ. q̃ hoc ē diligere ꝓximũ. tñ ex hoc nõ sequunt ꝑcepta secũde tabule: puta q̃ nolenduz sit ipm occidere. quo ad bonũ persone ꝓprie. vel q̃ nolẽdũ sit adulterari quo ad bonũ persone ꝓiuncte sibi. vel q̃ nolendũ sit furari quo ad bonũ fortune q̃ ille vtitur q̃ exhibenda sit parentib⁹ reuerentia tã in honoribus q̃ in sustentationibus: ⁊ ita de alĩs ꝑceptis secũde tabule: q̃ possibile ē me velle ꝓximum diligere deũ: ⁊ tñ nolle vel nõ velle sibi vitã corꝓalem vel seruare fidem ꝓiugũ ⁊ sic de alĩs: ⁊ per cõsequns possunt ista duo stare simul. ſ. me velle ꝓximũ diligere deũ: sicut ego debeo deum diligere: sicut quoddã verum necessariũ conclusum ex ꝓncipijs ꝓacticis. ⁊ me nolle

primo hoc bonuz vel illud cui⁹ est ex
pressiuum ꝑceptum secũde tabule cum
nõ sit verum necessariũ. Et tũc ad au
ctoritates pauli ⁊ christi põt dici q⁹ de⁹
nũc de facto explicauit dilectiõem pri
mi vltra illud quod includit in ꝙtuz se
quitur ex ꝓncipijs legis nature: ita q⁹ lz
vt concluditur ex ꝓncipijs legis nature
nõ contineat nisi velle primo ipsuz di
ligere deum in se: tñ vt explicatuz est in
cludit esse volenduz bona illa vel saltez
esse nõ volendum primo mala oppositta: vt iniuste sibi auferre vitã corpalem
fidem cõiugũ. bona tempalia ⁊c. Uerũ
est igitur q⁹ diligens primum legez im
pleuit eo modo. s. quo lex explicata est
debere seruari: lz nõ eo modo quo dile
ctio primi ꝯcluditur ex ꝓmis ꝓncipijs
legis nature. ⁊ a simili tota lex ꝙtuz ad
secundã tabulam ⁊ prophete pendẽt ex
hoc ꝑcepto: Diliges primum tuũ sicut
teipm. intelligẽdo tale ꝑceptum nõ vt
sequtur ex ꝓmo principio practico legis
nature: sed vt legislator intendit debere
illud seruari put explicatur in ꝑceptis
secunde tabule.

Ad argumẽta prin

cipalia. Primũ est ꝓ me: quia ꝓbat q⁹
ꝑcepta secũde tabule nõ sunt ỏ lege na
ture stricte loquẽdo. Ad 2m dico q⁹ et
si deũ esse posset ꝯcludi rõe nãli ex prin
cipijs per se notis: tñ illi populo rudi et
nõ exercitato in intelligibilib⁹ non erat
hoc notũ nisi ex lege. vnde ad hebr. xj.
Oportet accedentẽ ad deum credere q⁹
est. intellige si nõ habeat nec hãe possit
aliam noticiã de deo. ita etsi aliqua cõ
cupiscentia possit cõcludi esse contra le
gem nature: hominib⁹ tñ corruptis nõ
erat notum esse cõtra legem nature. iõ
necessariũ fuit explicare per legez datã.
Uel aliter: cõcupiscentie ꝓhibentur ꝓ
precepta scõe tabule: ⁊ de illis ꝓcessum
est q⁹ nõ sunt per se nota. Ad aliud di
co q⁹ in oñi statu seruabuntur ⁊ serua
ri debent ista precepta. in beatitudine
quidem erit summa obseruatio illoruz
affirmatiuoꝝ: nisi forte illius solius de
honoratione parentuz. nõ quin tũc ibi
sit voluntas honorãdi. sed quia nõ erit
necessitas impendendi actũ huius saltẽ
prout honor ille extenditur ad sustenta
tionem necessariam: quia ibi nullus in
digebit auxilio in statu innocentie ⁊ an
te legem scriptam tenebantur oñes ad
ista: quia erat scripta interius in corde:
vel forte per aliquã doctrinam exterio
rem datam a deo quã discebant paren
tes ⁊ deriuabant in filios. nec oportuit
ea scribi in libro: quia potuerũt illa fa
ciliter memorie commẽdare ⁊ retinere
quia populus illius temꝑis fuisset et fu
it melioris dispositiõis in naturalibus
q⁹ pplus temporis posterioris: quo tem
pore infirmitas populi requirebat legẽ
dari ⁊ scribi. Unde quod tãgebatur in
ꝓmo argumento de filijs israel spolian
tibus egyptios potest dici q⁹ ibi nõ dis
pensauit cõtra ꝑceptuz de furto: quia
ipi non acceperunt simpliciter alienuz:
tum quia deus erat superior oñs: ⁊ po
tuit transferre dominiũ illarum rerum
in eos etiã inuitis inferioribus oñis. et
hoc modo nõ peccauit christus licenti
ans in porcos intrare demones qui sta
tim ꝓcipitati sunt in mare. Nõ enim in
iuste ꝓiudicauit illos porcis suis. tum etiam qz filij israel seruiendo egyptijs me
ruerant tanta recipere: lz egyptij nollẽt
ea reddere: ⁊ tũc per superiorem iudicẽ
potuerũt compelli: de cuius licẽtia filij
israel potuerunt iuste ⁊ licite accipere.
Ad aliud in oppositum de can. debet
intelligi de lege nature large loquendo.
Et hoc de ꝑceptis secũde tabule.

Di. xxxviij.

Sciendum ta
men est. Circa istam di

ſtinctionē. xxxviij. in qua magr̄ agit de quibuſdam peccatis pertinētibus ad explanationem quinti p̄cepti puta de mēdacio ⁊ periurio: que in illo p̄cepto p̄hibentur. Queritur vtrū oīe mēdacium ſit peccatum. Q̄ non: Geneſi. xxij. Ego et puer illuc vſq; pperātes poſtq; adorauerimus reuertemur ad vos. ſed ipe intendebat occidere puerum: quia erat p̄ceptum. igitur intendebat puerū nō reuerſurum ſecuz. igitur dixit oppoſitum eius quod habuit in mēte. igitur mentiebatur. nec eſt veriſimile q̄ tunc peccauerit quando exequebatur talem obedientiam p̄o qua tantū a deo commendatur. Preterea: hoc probatur p multa exempla alia. Geneſ. xxvij. dixit Jacob ſe eſſe primogenituz: quod tamē ſciebat eſſe falſum. Preterea: Geneſis. xlij. dixit Joſeph fratribus ſuis per ſalutem pharaonis: exploratores eſtis. et tamen ſciebat oppoſitū eſſe verum.

Idem etiā terrēs fratres ſuos de cypho inuento in ſacco: Beniamin dixit ſe auguriari in cypho cum tamē nō eſſet auguriator: quia non licuit auguriari habentibus legem dei. Preterea: Raab mentiebatur de illis exploratoribꝫ: Joſue. ij. ⁊ Judith ſimiliter: ⁊ Rachel ſternens ſibi ſtramenta cameli ſuper deos patris ſui: dicens ſibi accidere ſm cōſuetudinem mulierum. Obſtetrices etiā mentiebantur dicentes: Exodi p̄mo de mulieribus hebreis q̄. ſ. haberēt artem obſtetricandi. nec videntur in hoc peccaſſe: quia bene fecit eis deus: et edificauit eis domos. nō retribuit autez bona p̄o malis ergo. Preterea: nō eſt maius peccatum ſimulatio in verbis q̄ in factis: immo ſicut facta ſunt euidentiora ſigna q̄ verba: ita ſi eſt falſitas vtro biq; vituperabiliō videtur eſſe falſitas facti: quia magis p̄etendit illud quod eſt in anima q̄ falſitas verbi. ſed mēdacium ſine ſimulatio in facto non ponit ſemper eſſe peccatum: ſicut patz in illo facto Dauid p̄mo Regum. xxj. capło: qui coram Achis ſimulabat ſe furere. Jehu etiam. iiij. Regum ſimulabat ſe colere baal: cuius tamen electores voluit deſtruere. nec in illa ſimulatiōe vituperabatur. ſz magis laudabatur: quia videbatur habere ze'um dei cōtra baal.

Cōtra eſt Auguſtinus in libro de mēdacio. ⁊ adducuntur auctoritates eius in littera. Preterea q̄ oīe mendaciū ſit peccatū mortale probo: quia eſt contra illud p̄ceptū. Nō facies alij quod tibi non vis fieri. nullus autem vult ſe decipi a proximo quādo proximus debet ſibi exprimere cōceptum ſuum. igitur nec alteri debet alter facere. Preterea: quicquid eſt contra aliquam virtutem neceſſariā vel eius actum eſt peccatum mortale. mendaciū eſt huiuſmodi: quia eſt contra veracitatem que eſt virtus cōtenta ſub iuſticia. verax enim cōmunicat proximo quod eſt cōmunicandum. ſ. conceptū cordis ſui ſicut eſt: mendax autem nō: ſed ſubtrahit illud quod in loquendo debet cōmunicare: quia ad hoc loquitur vt conceptum ſuum exprimat: ⁊ illud non exprimit: ſed oppoſitum. Preterea mentiri eſt abuti voce: quia ad hoc voces inuente ſunt ſm Platonem in Thimeo: vt preſto fiant voluntatis indicia. mentientes aūt non vtūtur vocibus tanq̄ indicijs voluntatis ſed oppoſiti. Preterea: hoc videtur dicere auctoritates quedā Auguſtini in libro predicto que adducunē in littera.

In iſta queſtiōe tenetur cōmuniter ab oīibus q̄ ipſum mendacium eſt peccatuz: quod ꝓbatur ratiōe Auguſtini libro cōtra mēdacium: Stultum eſt credere illi cui licet mentiri. ſed multis eſt credendum: alioquin totaliter periret quictus humanꝰ ⁊ manifeſtatio conceptuū ⁊ affectionū

mentis. igit illis quib⁹ est credendū nō licet mentiri. Ratio aūt quare hoc est ponitur diuersa a diuersis. Quidaz dicunt q ideo necessario mendaciū ē peccatum: quia necessario auertit a deo q̄ est veritas: ⁊ mendaciū est cōtra veritatem. Sed cōtra: mendaciū non opponitur immediate p̄me veritati. sed veritati alicuius rei de qua loquens mentitur. sicut igitur malicia opposita alicui bono creato nō necessario auertit a bono increato: ita nec falsitas opposita cuicunq; veritati imptinenti p̄me veritati auertit a p̄ma veritate.

Aliter dicitur q̄ actꝰ dicit bonꝰ vel malus in genere moris ex obiecto: qz genꝰ sumit a potentia: ⁊ ē etiaz potentiale respū differentiarū. Primū aūt ꝓpter quod actus cōstituitur in genere moris vt vlteriꝰ possit determinari p alias circūstantias quasi p differentias: est obiectū. nam vltra bonitatē naturā quā habet actus ex quidditate sua primū quod determinat ipm vt sit moralis potentialiter ⁊ materialiꝫ est obiectum. Tunc ad ꝓpositum dicit q̄ actus malus ex genere nunq̄ p̄t esse bonus: qz nulla circūstantia adueniens potest tollere maliciaz illam que habet ex p se obiecto: quia oīs circūstantia p̄supponit obiectū. mentiri est actus malus ex genere: quia trāsit sup materiā disconuenientem actui. Nā materia ꝓueniens actui loquendi debet esse verū vl̄ creditum esse verū. In mentiēdo autē est mā oppositā. Cōtra hoc: nō magis est materia indebita locutionis qñ creduntur oīa esse falsa: q̄ sit illicita materia occisionis more hominis innocētis ⁊ vtilis reipublice. sed stantib⁹ istis ꝑditionibus ex parte materie. ſ. hominis ⁊c. potest fieri licitū occidere talem hominez puta si deus reuocet illud p̄ceptū: Non occides. sicut dictuz est in questione p̄cedente. ⁊ nō solum licitū sed meritoriuz puta si deus p̄cipiat occidere: sicut p̄cepit abrae de isaac. igit a simili vel a maiori potest fieri licitum ꝓferre oratiōem creditā esse falsam si p̄ceptum reuocet. qō vī esse de nō decipiēdo: sic si reuocet p̄ceptum de nō occidēdo. minus. n. malum est auferre ꝓximo opinionē verāz vel occasionaliter generare in eo opinionem falsam q̄ auferre sibi vitā corporalem: immo nō est quasi compatio.

Cōfirmatur: qz si mentiri hēat necessario maliciā ex hoc q̄ transit sup talem materiaz. igit mentiri nō ꝓhibetur per p̄ceptum secūde tabule: quia in secūda tabula nō ꝓhibētur nisi mala ꝓximis. Istud aūt per te nō est malum tm̄ quia nocet ꝓximo: quia tūc vt argutū est cū sit minus malum q̄ occidere hominē: ita esset possibile q̄ hoc nō haberet rōnem mali sicut illud: immo possibilius igitur est cōtra p̄ceptuz p̄me tabule: qō nō videt ꝓbabile: quia non auertit immediate a deo: sicut nec actꝰ oppositus hz immediate deū p̄o obiecto loquendo de aliquo vero indifferenti. Preterea: si dicens hanc oratiōem ille currit esset deceptus: ⁊ crederet illud esse verū actus dicendi transiret sup eandē materiam sicut si nō esset deceptus: et tm̄ credens esse verū quod dicit nō peccat. igitur nō est ibi malicia ex obiecto sup qō transit.

Aliter dicitur q̄ mentiri ex ratione sua dicit intentiōem malam qz intentiōem decipiendi. Iz aūt aliqui actus nō includentes intentiōem malā possint aliqñ esse boni ex aliqua bona circūstantia: actus tm̄ includens secū intentionem malā nunq̄ p̄t esse bonus: quia includit formaliter malum velle. ita est in ꝓposito. Hoc p̄t exponi sic: quia Iz actus positiuꝰ ⁊ malicia nō sint vnū per se nec in cōceptu: potest tm̄ aliquod nomen imponi ad significanduz nec actū solum nec deformitatem illā:

sed totum simul. sicut hoc nomen adul terium impositum est ad significandu non tantum actum naturalem coeūdi sed cum deformitate scilicet cum aliena Et hoc nomen furtum impositum ē ad significandum non solum acceptionem alicuius rei aliene: sed etiam contra vo luntatem eius cuius est. ⁊ cuiuscunq; al terius superioris domini. talia tota im portata per huiusmodi nomina non vi dentur posse esse bona. sed illud quod ē sibi substractum puta actus coeundi uł accipiendi talem rem. possibile est esse si ne tali deformitate. Ita in proposito li cet ꝓlatio talium vel talium quorūcun q; significatorum possit esse sine pecca to. tamen prolatō eorum cum conscien tia oppositi. ⁊ per consequens cum intē tiōe fallendi non potest esse sine peccato quia includit actum substractum cū cir cumstantijs ipsum necessario deformā tibus. ¶ Assuptus patet: quia ista ora tionem si dix. quia nescio eum ero similʒ vobis mendax protulit christus sed nō assertiue. quecunq; etiam verba latina quantūcunq; falsa posset vnus grecus ꝓferre sine peccato.

Secundo uidēdus

est quale peccatum sit mendacium. et li cet distinguatur multiplex mendacium ad propositum tamen sufficit distinctō trimembris. ſ. pernicioſum: officioſum: ⁊ iocoſum. Pernicioſum est quod uel ē nociuum ex se. uel nocet cui mentior uł de quo mentior. ⁊ si nocumentū est q̄n tum ad religionem christianam: puta circa fidem uel mores tunc est peccatus mortale. si quantū ad vitam corporalē vel quantū ad fidem coniugalē non ser uandā sibi. uel quantū ad ꝓlem uł per sonas quantūcunq; uel qualitercunq; sibi cōiunctas auferendas uel quantum ad alia bona tēporalia ſm q̄ plus ⁊ mi nus nocet: quod pensat ex bono cui' est ablatiuum ſm hoc pensatur grauius ⁊ minus graue. ⁊ vniuersaliter omne tale mendacium ex deliberatōe dictus ē pec catum mortale cuicūq;. ꝓhibetur enim simpliciter illo ꝓcepto: Nō dices cōtra ꝓximum tuum falsum testimoniū. nō enim testimoniū est ꝓcise in iudicio: sed qñ aliquis ex certa deliberatiōe asserit qō ignorat vł cuius oppositū scit. Qui cunq; igit cum intentōe decipiendi illū cui ꝓfert oppositū ei' qō scit vel credit esse verū: ⁊ sic dicendo intendit nocere illi cui loquit vel de quo loquitur: dicit falsum testimonium contra ꝓximum. Utrum aūt indeliberatio excuset tāge tur questione sequenti. ¶ Officioſus est quod nulli nocet ⁊ alicui vtile est. ¶ Jo cosum aūt nō est narrare fabulam de q̄ omēs audientes sciūt q̄ nō est verum: nec narratur tanq̄ verum vbi nec audi ens decipit: nec loquēs intendit decipe re nec sermo est de se deceptus: quia non est talis qui sit natus credi ab audienti bus: sed magis vt sciatur esse dictū sine opinione faciēda alicui de veritate. sed mendaciū iocoſum est qñ aliquis iocā do intendit decipere: ita q̄ deceptus ve re decipit: nō tñ in aliquo i quo sibi no cumentū magnū inferat: in quo etiā io cantur illi qui sciūt ipm decipi. ⁊ simlr pōt ipe iocari: quēadmodū dicit Aug. fuisse de mendacio Joseph qui veracit voluit decipe fratres suos in verbis su is dicens: Exploratores estis ⁊c. tñ ipse qui sciuit veritatē iocari potuit de ipso rum deceptōe ⁊ timore quē incurrerūt decepti. ⁊ si qui alij hoc sciuissent perce pissent tandē ipm nō serioſe sed iocoſe fuisse locutū. ¶ De istis duob' officioſo ⁊ iocoſo cōcedit cōiter q̄ neutrū est pec catum mortale in viris impfectis: quia neutrū ex se est cōtra charitatē. nec con tra aliquid de se requisitū ad statū tali um pſonarū. sed in viris pfectis dicit a quibusdā vtrūq; esse pcm mortale: q̄ auferūt eis auctem ne credatur eis: ⁊ in hoc faciunt statū suū vileſcere: ⁊ etiam

obſunt audientibus ꝓpter ſcandalum.
¶ Cōtra illud ſecundū arguitur: ꝺa nulla circūſtantia facit quod eſt veniale in vno eſſe mortale in alio: niſi ille alī ne ceſſario obligetur ad illud ad quod nō obligatur alter. ſed vir pfectus nō obligauit ſe ad vitatem ſeruandā in verbis aliquo voto vel iuramento plus q̄ qui cunq; chriſtianus. igitur circūſtantia pſone exquo ipa nō eſt ſpecialiter obligata nō tranſfert veniale in mōtale.
¶ Dic poteſt dici diſtinguendo: q̄ queda eſt pſona perfecta in ſtatu perfectiōis exercē de ſicut ꝓlatus. quedam in ſtatu pfectionis acquirende: vt religioſus.
¶ De prima perſona poteſt cōcedi q̄ exercendo actus qui cōpetunt ſibi ratōe talis ſtat' perfectōis: puta docere: iudicare: p̄dicare: vtrūq; mendaciū eſſet in eo peccatū mortale: ꝺa aufert auctoritates doctrine quam p̄dicat: iuxta illud Auguſ. in epiſtola ad Hieronymū. Si ad ſcripturas ſacras admiſſa fuerint quantūcūq; iocoſa mēdacia: nihil remanet in eis ſoliditatis: puta ſi ꝓlatus p̄dicans miſceat mendaciū iocoſum: nihil ſoliditatis remanet in doctrina illa. pōt enim quilibet dubitare de quocūq; dicto ab eo ſicut de mendacio. vel qua ratione nō aſſentiret illi mendacio iocoſo: pari ratione nec alī dicto ab eo: z ita pibit auctoritas doctoꝝ in docendo: z vtilitas populi audientiſ. cōſimiliter peribit auctoritas in iudicio ſolenni. et intelligo ita q̄ illud mendacium nō percipiatur eſſe dictū ſeoꝝſum ab actu docendi vel iudicandi. dū enim aliquis ſedet ad iudicandum poteſt aliquā truſam miſcere que ex modo loquendi ſcitur nō eſſe de iudicio. videtur tn̄ q̄ vnicum mēdacium iocoſum vel officioſum nō impediat auctoritatē docentis vel iudicātis ſed tale mendacium frequentatū vel cōſuetudo ſic mentiendi. ſed tūc cum fm iura binus actus inducat cōſuetudinē: ſequitur q̄ actus ſecūdus ſit peccatum mortale: z nō primus: cū tn̄ ſecūdus ſit oīno ſimilis ꝑmo vt videt fm oēs circūſtantiaꝫ: ꝺcquid ſit de vno vel de pluribus: ſaltem vti talib' mēdaciꝫ in actibus alīs a p̄dicando z iudicando: nō eſſet eis peccatū mortale excluſa ratione ſcandali.
¶ Sed de illo qui habet ſtatum perfectōnis acquirende nō exercende videt aliud dicendū: qz talis non videt obligat' ad aliqua que ſunt perfectionis plus ceteris niſi ad illa q̄ vouit. nō enim aſſumpſit ſtatū cure paſtoral'. z ideo nec actū pertinentem ad pſonaz talem. igitur talis ſi nō exerceat actus pfectionis: cuiuſmōi ſunt docere: p̄dicare z hmōi. nō videtur plus peccare mō taliter in mēdacio officioſo vel iocoſo q̄ alius chriſtian': niſi forte ꝓpter ſcandalum: qz impfecti poſſunt magis ſcandaliçari de mendacio talis pſone q̄ perſone cōmunis. ſed facta nō debent indicari eſſe talia qualia ſunt ex ſcādalo cōſequente vel nō conſequente vniuerſaliter enim fm legem euangelicā vitanda ſunt quecunq; ſcandala puſillorꝫ: fm illud Matth'
¶ De homini illi p quem. ſ. ve. ſcādala aūt phariſeorū nō data ſed accepta nō ſūt vitāda: iuxta illud mat. dicentib' diſcipulis: Scis quia phariſei audito hoc verbo ſcandaliſati ſūt. Reſpondit chriſtus: Sinite eos abire. ceci ſunt z duces cecorꝫ. ſiue igit in factis in differentib' ex ſe quale eſt comedere carnes: de quo apl'us. j. Corinth'. Si frater meus ſcandaliſat nō mādducabo carnes in eternuꝫ. ſiue in factis que habent ali quam malicia puta venialem: tn̄ nata ſunt ſcandaliſare occaſionaliter puſillos p̄ſentes vitanda ſunt ꝓpter ſcandalum Sed p hoc nō poſſumus iudicare quale ſit iſtud factū ex natura facti in ſe. q̄n tum eſt igitur ex natura mēdaciū officioſi z iocoſi in factis ſecūdo modo dicti nō videtur q̄ talis obligeꝫ ex ꝓfeſſione ſua ad vitandum tale pcm plus q̄ qui cunq; chriſtian'. veruntn̄ ſi ratio recta

dicteꝫ q̄ actus eius vnic' vel frequentatus sit scandalū audientibus: q̄uis cōsimilis actus in alio nō esset scandalisatiuus: ille tenetur ex charitate ꝓximi vitare scandalū: sicut tempe persecutiōis tenetur pastor nō fugere quādoq; iuxta illud Johan. Mercenarius autē ⁊ qui nō est pastor vidit lupum venientem ⁊ fugit ⁊c. quod augustin' bene ptractat in epistola illa: quere quoli. xv. q. xvij

Alius aūt qui est in statu perfectōnis acquirende ⁊ qui nō est pastor: nō tenetur ex necessitate nō fugere si potest alii fieri: sed tenetur nō scādalisare ꝓximū fugiendo: ⁊ quādoq; eius fuga scandalisatiua esset: quādo fuga infirmi nō eēt scandalisatiua. Iudicarēt enim ꝓximi ex fuga eius eq̄uo talis qui talez viaz eligit nō exponit vitam suam ꝓ fide defendenda: non est vita exponenda ꝓ tali causa: vel quia non bene sentit de fide.

Ad argumēta. Ad

primum dico q̄ abraam non dixit contra illud quod habuit in mēte. Nam sicut refert Josephus i libro antiquitatū dum iret solus cum filio relictis pueris informauit eum qualiter fuerit miraculose conceptus: ⁊ qualiter si esset immolatus deus cum miraculose resuscitaret ⁊ hoc creditur firmiter expectasse: quia non dubitauit de ꝓmissione dei. in Isaac vocabitur tibi semen ipse igitur licet intenderet immolare Isaac. credebat tamen illum miraculose resuscitandum a deo ⁊ secum reuersurum ad pueros. vnde etiam cum dixit reuertemur ad uos dixit quod habuit i corde. nec est imponendū faciliter mendacium aliq̄ abrae cuius vita fuit ualde exemplaris. Ad illud de iacob licet aliqui conent multū saluare eum ⁊ aliquos patres ueteris testamenti nō fuisse mentitos. cum tamē in alīs concedant eos habuisse legez imperfectam ⁊ gratiam modicaz respectu nostri qui ⁊ legem habemus perfectam ⁊ gratiam superabundantem. ⁊ de nr̄is non negatur aliquando mentiri uel fuisse mentitos non videtur multum rationabile negare illos quādoq; fuisse mentitos uel potuisse mentiri. q̄ si ita est et si laudemus bona facta eorum ⁊ illa sumamus in exemplum. mala autem nec recipimus in exemplum nec pertinacit excusamus. dicitur tamen q̄ tales ſmones possunt figuratiue intelligi: uel sub alio intellectu q̄ verba ꝓmo exp̄mant Sed circa tales intellectus non oportet immorari. Ad illud tamē de ioseph quia ipse erat perfect' seruator legis dicitur: potest dici q̄ eius mendacium cōtra fratres non fuit nisi iocosum: quod patet ex euentu. in fine enim aperuit fratribus veritatem: ⁊ interim dum terruit eos puniuit eos ſm quod meruerant puniri. illa enim proditio qua vendiderunt eum in egyptum bene meruit non tm̄ illo timore: sed maiori pena puniri. Ad aliud de Raab ⁊ Rachele ⁊ obstetricibus non oportet eas excusare. non enim in scriptura cōmendatur factum earum q̄tum. s. ad mendacium: sz prudentia ipius Raab qua sibi ⁊ suis ꝓcurauit salutem cōmendetur. Quod autem dicitur de obstetricibus q̄ deus edificauit eis domum: de hoc sunt opiniones: sicut recitat magister hist̄oriarum super illum locum. et forte illa est probabilior que dicit illas habuisse bonum motum pietatis: ⁊ propter illum remunerauit eas deus temporaliter: quia peccatum annexum demeruit ne remunerarentur eternaliter. Uel probabilius dici potest q̄ mendacium illud fuit officiosum: quia vtile ad salutem parvulorum iudeorum ⁊ nulli nociuū: ⁊ deum remunerasse eas ꝓ bono motu: ⁊ tamē non abnegasse eis vitam eternam ꝓ illo peccato quod erat in eis veniale.

Sed tunc esset dubium: si quandoq;

eligendū sit mendaciū veniale cum magno motu pietatis: an simul vtrūq; fugiendum. 2m videt q; veniale nullo mō est eligendū vel eliciendū. Primū videtur pbari quia veniale debebit qualiter cunq; vel in vita ista vel post. motꝰ aūt magnus qui est magnus meritus meret aliquem gradū premiū qui erit eternus sed ꝓpter qualecūq; malū quod est ex se temporale nō videtur obmittendus aliquid quod ē ex se causa eterni boni.

Hanc questionē dimitto. De obstetricibus aūt teneri potest ad ꝓpositum q; nō peccabant nisi venialiter: quia mendacium earū erat penitus officiosum ⁊ motꝰ pietatis si fuissent ibi alia requisita ad meritū: fuisset meritorꝰ vite eterne. ⁊ etiā alicuius boni temporalis: q; deus ꝓ tempe illo remunerauit electores suos bono temporali. Ad illud de Judith dicit q; ipa in nullo mentiebat: da verba illa excessiua que dixit: nō dixit holoferni sed deo. nō tenebatur aūt necessario loqui extraneo fm intentiōem recipientis: sed poterat loqui fm ꝓpriā intentiōem loquentis. loquendo tñ pre lato cui tenet bona fide loqui: ⁊ respōdere dicitur q; oportz loquentē loqui ⁊ respondere ad intentiōem querētis: ita q; si ei respōdendo dicat aliqua verba que sunt falsa si dirigant ad audientez. vera aūt si dirigātur ad deū: nō loquit veraciter: quia in casu illo nō licet alloqui deum. Sed hoc posito nihil videtur certū in humana loquela: nec aliqs videret habere certitudinez de loquela ꝓximi loquentis. si enim nullus videt mentiri quicquid dicat in secūda persona: dū tñ illud possit verificari dirigendo illud in deum ⁊ nō ad extraneū: tūc nō dicendo tibi verus possum esse inobediens vel mentiens. nō dicendo autē extraneo nō ero inobediēs vel mentiēs Sed nō videtur quomō sim plus mentiens loquendo tibi q; alteri. sic igit verba ista excessiua dicta ibi nō vident rationabiliter posse saluari. Aliter dicit q; nō videtur magnū inconueniens cōcedere eam fuisse mentitaz officiose genti sue sed pnicioſe illi cuius mortē intendebat. ista tñ officiositas ꝓfertur illi pnicio sitati: quia bonus rei publice maxime colentis deū: ꝓfertur bono tempali ꝓpriuate pſone: maxime infideli. Huic etiā obuiat q; in bellando cōtra quencunq; oportet seruare fidem: ita q; infidelitas vel mendaciū cuiuscunq; christiani in bello cōtra infidelem damnat: lz possit vti aliquib' cautelis belli que per se nō repugnāt veritati: nec includunt mēdacium. Ipa etiam se ornauit ea intentione vt holofernes caperetur in aspectu suo: ⁊ hoc volēdo ipm velle peccare secum mortaliter: ⁊ velle aliū velle peccare mortaliter est peccatū mortale. vñ non videt oīno certum q; excusata sit ab oī peccato mōtali. ⁊ lz factū eius narretur in scriptura ⁊ recitetur in ecclesia tanq; laudabile q̄tum ad aliqua q̄ erāt ibi religiositatis: aliq̄ tñ ibi annexa nec laudant nec licēt. Ad vltimū de simulatione. dico q; aliquis pōt simulare ꝓ aliqua signa ꝓbabilia ostēdendo se habere aliqua bona que nō habet: vt per genuflexiones ⁊ oratōes pōt ostendere deuotiōem sibi ineſſe que nō ineſt. ⁊ talis simulatio est hypocrisis ⁊ est pccm. Alio modo pōt aliquis simulare mala nō ineſſe sibi: ⁊ hoc ouplicit. vel oīndendo signa opposita illis malis. vel nō ostendendo signa que cōiter ꝓsueuerunt sequi mala illa. Primū istoꝝ videt pertinere ad hypocrisiz: puta si aliqs luxuriosus audiēs loqui de mulieribus speret in signū castitatis: ostendēs se habere oppositū in corde. 2m nō est aliqd malum: imo sicut pōt esse laus in malo est laudabile: quia vituperabile est p̄dicare peccatū proprium: eo modo quo dicit ō quibusdā: Peccatū suū sicut sodoma p̄dicauerunt nec tacuerūt. etsi. n. malum sit esse malus interius in corde, addere

tamē malū signū exterius est addere malum malo. Jn indifferentibus aūt pōt aliquis facere aliqua facta que ex natura sua sunt signa alicuius sicut sudare ex natura rei est signū fatigatōis. uel alicuius resolutōis corpalis: ⁊ aliqua que ex natura rei non sunt signa. ſz scit ea cōcipi a circūstantibus tanq̄ signa: sicut spumare. ita q̄ saliua decurrat p barbaz ex natura sua nō est signū insane mētis. tñ pōt aliquis scire illud iudicari a circumstantibus tanq̄ signuz furie: puta q̄ talia ꝓsueuerunt esse signa furiosoꝝ in terra illa. Uniuersaliter ergo ȯ ꝑma ⁊ secunda simulatōe dico q̄ sunt peccata ⁊ frequenter mortalia: q̄ ypocrisis. Sīlatio tertia dūmodo aliud maluz nō ꝓcomitetur est laudabilis. ita q̄ homo non ostendat vnum malum per aliud malū Jn indifferentibus simulatio ꝑma: i aliquibus licet esset forte mala nō tñ grauiter: puta siquis posset se facere sudare sine labore ꝓuio: sicut quidam ioculatores vtunt suis corporibus ad aliqs motus significantes aliquas dispositiones que non insunt eis nec ꝑcesserunt. Sīlatio quinta que est secunda in indifferentibus nullum peccatuz est: ⁊ talis fuit simulatio dauid. simulationē vero iheu non oportet excusare: quia preter illam simulatōez que forte posset excusari adduxit mendacia. d. sacrificiuz mihi magnum est Baal. quod mendaciū l; fm intentionē suā essz quodāmodo officiosū quia destructiuū cultus Baal. tñ ex rōe sua erat pernicioſum. nō solū quia ꝑcuratiuū mortis illoꝝ. sed etiā ꝓuocatiuū quantū erat ex se ad cultū Baal. Et licz ipse ꝓmendet inquantū detestabat et p sequebat cultū Baal. vituperat tñ quia non recessit a cultu Jeroboam. nec fuit verus cultor dei israel.

Hinc de periurio. Circa istā. 39. dist. in q̄ magister agit de ꝑiurio.

Queritur vtz omne ꝑiurū sit peccatū mortale. Q̄ non: quia potest quis iurare quod illicitū est implere: quod autez est de se illicitū nō fit licitū p iuramētuz igitur post iuramentuz illud remanet illicitū. ⁊ ita implendo quod iurauit peccat mortaliter. igitur nō implēdo illud non peccat mortaliter: quia nullus est plexus in lege christiana: ut. ſ. faciendo aliquid uel nō faciendo peccet mortaliē quod videt dicere pplexum: ⁊ tamē iste nō implendo quod iurauit piurat. igit illud piurare non est pctm̄ mortale. ℞ grauius est iurare per deum q̄ p euangelium: sicut patet per saluatorē Matth. v. Maius est iurare per templum q̄ p aurū: quia maius est templum quod sanctificat aurū q̄ aurū quod sanctificatur per templū: ⁊ hoc quantū ad reuerentiam. igitur si periurare ē peccatuz mortale: piurare p deū erit maximū peccatuz mortale. igitur cōes pſone tota die peccant mortaliter: quia ꝑ nihilo habēt iurare per deū: etiam asserendo falsuz: q̄ō videt dicere. Preterea. non omne iuramētū ꝑmissoriuz obligat necessario. igit nec periuriū est peccatum mortale. Antecedēs ꝓbat ꝑmo de iuramento coacto: extra de iureiurando. quere. de iuramēto aūt doloso ꝑz q̄ iurans nō intēdit se obligare. nullus autē se obligat nisi intēdat se obligare. de istis duobus simul ꝓbat per simile de matrimōio. nā ꝓsensus coactus ⁊ dolosus nō obligant aliquē uel aliquā ad matrimoniū. ȯ iuramento incauto ꝓbat: quia si impleat illud fit in peiorē exitū. igit malum ē implere. Contra Exo. xx. Non periurabis: reddes aūt dño deo tuo iuramenta tua. ⁊ in psalmo. Uouete ⁊ reddite ⁊c.

Jn questione ista

ꝑmo videndū est de ratōne iuramēti. ⁊ scōo ex hoc q̄ p iuriū est pctm̄ mortale 3° de distinctōe iuramenti: ⁊ q̄liter iuramēta sunt petā. Quantū ad ꝑmū dico

q̄ iuramentū est assertio dicti humani q̄ ip̄m sit uerū: ⁊ hoc ultimate. iuxta illud ad hebr. vi. Omnis p̄trouersie finis est iuramentū. homo enī sciens hoiem esse mendacē ⁊ ignorantē. ⁊ p ꝓns posse fallere ⁊ falli: nō pōt certam fidem adhibere dictis suis: ⁊ ideo inuentus est modus asserendi dicta adducendo aliuz in testem qui est verax ⁊ sciēs: qui nec fallere nec falli pōt: quod fit dū in iurando adducit in testem assertiōis iurantis ipe deus qui scit veritatē ⁊ mentiri nō pōt Et ex hoc sequitur ꝓpositus de piurio: quia adducere deū tanq̄ testē falsi est facere irreuerentiam deo uel adducere eū tanq̄ ignorantē veritatem: ⁊ ita nō omniscientē. uel adducere cū tanq̄ volentē testificari: qō falsum est. vtroq; aūt mō fit irreuerentia deo immediate p̄ illō p̄ceptū p̄me tabule. Nō accipies nomen dei tui in vanū. ⁊ ideo vtroq; modo si ex deliberatōne fiat est peccatum mortale.

Sed hic sunt duo dubia. Unum an indeliberatio excuset a pectato mortali. Scōm an adducens deum in testem mō p̄dicto ad aliq̄d qō credit esse verum: ⁊ nō sit. puta ad aliq̄d de quo habet aliquā opinionē. ⁊ magis assentit illi pti ꝑ qua iurat peccet mortaliter. Quantū ad p̄mū cōit conceditur q̄ vnicū piuriū leue non est peccatū mōtale. tamen ex consuetudine piurare est peccatum mortale. ⁊ hoc videt posse poni: quia habitus generatus ex multis actibus inclinat ad grauiorē actuz q̄ sint p̄cedentes. Contra hoc. si p̄mus actus piurandi non est peccatū mortale. igr nec q̄cunq; alius etiā ex quocūq; habitu fiat: quia habitus inclinans non pōt facē grauiorē culpā. Nam siquis acquisiuit magnū habitū incōtinentie ⁊ postea penitet si post penitentiā habeat aliquem motū incōtinētie licet ad illū incliet magnus habitus. nō tamē in eo est peccatū mortale: immo nec grauius mortalit q̄ esset in alio nullū habitū hñte. Confirmatur. quia habitus non potest esse grauior si quā grauitatē hz q̄ actus ex q̄bus generatur. cum ꝓprie loquēdo nullam grauitatez culpabilē habeat nisi ex actibus. cū igitur actus ex quib⁹ generatur sint veniales. habitus iste nō faciat aliquā grauitatem mortalē in actib⁹ elicitis ex habitu. Videtur ergo posse dici q̄ habitus uel ꝯsuetudo nihil facit ad ꝓpositū. Sed piurium ex pleno ꝯsensu est ꝯ p̄ceptū p̄me tabule. ⁊ p ꝓns immediate auertēs a fine vltimo. ⁊ ita nihil ō ficit sibi de rōne peccati mortalis. Si āt fiat piuriū indeliberate quantūcūq; frequēt fiat cum actus meritorius requirat q̄ sit plene humanus: ⁊ hoc est esse ex plena deliberatōe. ⁊ act⁹ demeritoriꝰ nō minus reqrat illud. nō est enī deus p̄nior ad ꝯdemnandū q̄ ad parcendū. pt dici q̄ illud piuriū indeliberatū etiaz q̄mōcunq; iteratū nō est pctm̄ mortale. Aduertendū tn̄ q̄ sicut dcm̄ est supra de virtuoso q̄ habet breuem deliberationē: que nō vī deliberatio qz habet prudentiā magnā qua ꝓmptus est ad deliberandū: quasi in tpe imperceptibili ita possz aliquis ex habitu oppositō acquirere facilitatē deliberandi ꝓmpte ō opposito. ⁊ quasi in tpe in pceptibili. ⁊ tal deliberatio esset sufficiēs ad rōnem peccati: sicut est sufficiēs ad rōnem meriti. Nō igitur distinguo quantū ad rōnem peccati mortalis inter raritatem ⁊ freqn tiam piurij. sed inter deliberatōem ⁊ indeliberatōem. ita q̄ deliberatio concurrēs reddit pctm̄ mortale. ⁊ hoc siue sel si ue quotiēscūq; ⁊ indeliberatio excusat siue sel siue q̄tiēscūz Quātū ad 2m dubiū dico q̄ ille cui iurat aut ꝓcipit ex lege positiua uel ex ꝯsuetudine iuramētū tanq̄ simplr assertiuū iurati. aut nō tanq̄ simplr assertiuū: sed tanq̄ ꝓbabiliter inductiuū ad credendō iurato. Primo mō dico q̄ iurans quodcūq; dubiū

hoc est qđ nō est simpliciter certū peccat mortaliter: quia ad ꝓfirmandū illō qđ asserit esse simplr certū & verū induc deum testem: cum tñ illud nō sit simpliciter certū. Et hoc mō debent intelligi oīa iuramenta illoꝝ qui iurant in iudicio. ꝑ quoꝝ testimonio ꝓsueuit ferri sentētia qualis ñ deberet ferri nisi illud assertum esset ut simplr certū. vbi gra. Sñia mortis nō ꝺr ferri nisi ꝑ crimine certo. igit iurans illū criminosū cū non sit certus de hoc quantūcūqꝫ ꝓiecturet euꝫ eē talē ꝓbabiliter. & iurās hoc in tali foro ubi ex lege positiua uel ꝓsuetudine sequt ꝓdemnatio ad mortē peccat mortaliter. Consimiliter in foro quocunqꝫ ubi ex h qđ aliquis ꝓuincit ꝑiurantes ꝓdemnat ut reus simplr. ibi. n. nō tñ fit irreuerētia nomini dñi ꝫ ꝑceptū ꝑme tabule. ſz etiā est quid pniciosū: qꝫ nociuū ꝓmo

Et si dicas qđ est utile rei publice: aliqñ mali nimis multiplicarent. Respondet deus iuste qđ iustū ē exequere. Sūt eni quedā mala que nō sunt puniēda ꝑ hoies sed relinquēda vltiōi diuine: puta oia que hō ut hō nō pōt sufficienr scire. & de quib nō pōt sufficiēter docē veritatē eo mō quo deberet doceri ad hoc qđ iuste ferret snia debita punitiua. nec in istis sunt culpabiles soli testes: ſz etiam iudex. Si tñ ipse sciat qđ ex cōsuetudine testes nō testificant sub iuramento nisi de credulitate. tūc nō ꝺr ferre snias qualis esset ferenda si culpa esset simplr probata coram eo. Scit eni ex cōsuetudine culpā nō esse sufficienr ꝓbatā coram eo ut tali pena puniat. Si aūt ex lege positiua uel ex ꝓsuetudine habeat qđ iurans nō tenet deponē de cert tudine ſz de credulitate: qꝫ iuramentū hī ꝑ credito. nō aūt simplr ꝑ certo. tunc iurans non peccat dūmō ex signis ꝓbabilibus cōiecturet magis ptem istā qđ aliaꝫ: sic hī extra de testimonio & sententia in ordine faciendo. c. vnico. Dñs papa. Rādet eni qđ quātū humana fragilitas sinit noscere scit & testificat illum ad hi offic on esse dignum: ut dicit papa qđ in tali testificatōe aliquē peccare nō credimus in promotōnibus igitur talibus siue ad quascunqꝫ dignitates per electones fiendas i quibuscunqꝫ collegiis: puta in vniuersitatibus ad magisteriū in religionib ad ꝓlatōem. uel ad aliquos alios actus si sit consuetudo approbata qđ tales responsiones sub iuramento ꝓstito uel sb fide data uel sub obedientia ꝓmissa nō debent intelligi nisi de credulitate quantum sinit humana fragilitas noscere. cū illū quē nō nouit indignū debeat estiare dignum omnes tales responsiones debent intelligi de illo fm ꝓsuetudinez cōmunē nec respondētes peccant i aliquo quāuis sic promotus non sit dignus ul potest responderi cum additione illa: quam ponit decretalis predicta: et non simpliciter: scilicet quantuꝫ sinit humana fragilitas: & in talibus etiam iudex ꝑ mouens talem non peccat. quia consuetudo est ut talis testificatio de credulitate sufficiat. hic enim fauor amplia tur et odiuꝫ restringitur: iuxta illam regulam iuris quia in condemnabilibus oportet testem iurantem stricte dicere veritatem. & hoc certam: quia aliter non esset propter eam sententia condemnationis ferenda. Ad sententiam uero que fertur in fauoribus sufficit iuramētum de credulitate. potissime vbi est talis consuetudo uel lex positiua in collegio iurare de credulitate: quia propter veritatem sic testificatam presidens potest promouere ad talem graduꝫ. Uniuersaliter autem siue in fauoribus siue in odiis iurans de illo cuius oppositus magis credit. uel de illo ꝺ quo est dubius. i. qđ non magis assentit vni parti qđ alteri peccat mortaliter: quia adducit deum tanq testem eius: quod neutro mō est sibi certum: quo deberet esset certuꝫ.

Sed obiicitur contra hoc qđ dcm ē piuriū esse ꝑceptuꝫ ꝑme tabule: quia

videt fm magistrū q periuriū sit quoddam mendaciū: ⁊ ita cōtra illud pceptum secūde tabule: Nō dices cōtra pximum tuū falsum testimoniū. Pōt dici q in periurio est qñq; duplex peccatum .s. mendacium tanq; māle: ⁊ assumptio nominis dei in vanū: hoc est nō solū in cludit mentiri sed etiam irreuerentia. ⁊ pmū ptinet ad secūdā tabulā: sed 2m formaliū ad primā: qz irreuerentia phibetur ibi ¶ Pōt etiaz esse peririū absq; mentiri: puta si simpliciter dubitans iurat ptem de qua dubitat: quaz forte dicendo nō mentiret: quia nō habz oppositum in mente aut saltē in aliquo casu vbi iurās tenet esse certus: piurat si nō est ita cert⁹. ⁊ tñ si illud assereret sine iuramento credens illud plus q̄ oppom: nō mentiret. Periculū igit est hie freqnter iuramentū in ore: qz in multis fmonibus sine iuramēto nō peccaret: vbi addito iuramēto peccat: ⁊ grauiter si fiat ex deliberatiōe. propi quod vtile est documentuz illud Mat. v. Sit sermo vester: est est: nō non.

De tertio articulo

dico q dictum humanū vl est de pteritis ⁊ pntibus quoz est determinata veritas. vel de futuris quoz veritas est incerta. De pmis quidem dī dictum assertiuum: ⁊ hoc extendendo assertionē ad affirmatōem ⁊ negationem. In futuris aūt cuz sit in ptāte iurantis dicit esse pmissoziuz: ⁊ fm hoc cum iuramentuz sit vtriusq; dicti assertio: duplex ē iuramentū. .s. assertoziū ⁊ pmissoziū. vtrunq; tñ est obligatoziū. Assertoziū quidē quia obligat iurans ad dicendū verū: exquo talem testē inducit ad assertionē dicti sui. Promissoziū: qz obligatur vt illud verū esse faciat: ⁊ qz assertoziū nō obligat nisi p tpe p quo iuratur. ió appropriate iuratoziū dī obligatio vo qz respicit futuruz: ió appropriate iuramētum pmissoziū dī obligatoziuz: qz obligat ad factū iuratum implendū. Et assimulant ille due species iuramēti duab⁹ specieb⁹ obligatiōis in sophismatib⁹. .s. positiōi ⁊ petitioni. Positio obligat ad sustinendū positū tanq; verū. Petitio: ad exequendū petitū in facto. ¶ Dic tñ est vnū dubiū: vtrū in iuramento pmissozio psupponat qualitas iurati: et illa psuppositā adducat testis idone⁹ ad dictū illud cōfirmandū: an psupponat qualitas testis: ⁊ secūdario cōsideretur qualitas dicēdi sub testimonio illi⁹: qa si pmū esset verū: videret sufficere q iurans de futuro haberet intentōem faciendi qñ iurat: lz mutaret eā post. 2m vī magis consonū cōi sentētie: qz in illo iuramento dī quis semp manere obligatus donec impleat illud ¶ Quantuz igit ad piuriū assertoziū nō oportet in spēa li plus tangere q̄ tactū est in articulo ò piurio in cōi ¶ Quantū ad piuriū pmissoziū vel obligatoziū dico q pōt cē quadruplex. .s. dolosuz: incautū: coactū ⁊ carens istis trib⁹ ditōibus indebitis. ¶ Dolosum est: qñ iurans aliqd esse facturum in ipo actu iurādi intendit oppositū: ⁊ nō intēdit se obligare ad illud qō iuratur. ⁊ talis in ipso actu iurandi peccat mortaliter: qz adducit deum tanq; testē sui ppositi de aliquo implēdo: cuz tñ intendat oppositū: tñ post illud iuramentum nō remanet obligatus: qz in obligationibus puatis nullus obligat nō intendens se obligare. nec sequit q talis expectatio reportet cōmodū: qz si nō iurasset dolose esset obligat⁹: qz nullū cō modum ē reportare pcām mortale: qō nō reportaret si nō iurasset dolose: licet teneret implere iuramentuz: que tñ tentio nō ē ita damnosa sicut peccatū mortale quod incurrit in iurando dolose. ¶ Juramentū incautum pōt cē duplex: vel qz transit sup materiā omino illicitam: vt cū quis iurat occisurū vel aduleraturū: ⁊ tale iuramentū nō obligat ad implerionē sui iuramenti: ita q post

iuramentū debeat illū actū implere: tñ qñ iurauit si nō habuit intentiōem implendi illud: peccauit mortaliter: qz addūxit deū in testimoniū falsi. si etiā habuit talem intentiōem: peccauit mortaliter qz velle peccare mortaliter ē peccare mortaliter. talis igit in ipō actu iurādi oñi mō peccat mortalit. post iuramentū tñ debet illū actuz nō implere: qz nō debet addere peccatū pcō. nō enīz qz iurauit illicite fit sibi licitū quod pus fuit illicitum. Alio mō est iuramentū incautū qō transit sup aliquam materiā que de se esset licita: sed nō est mā iuramenti licita: vt cū aliquis abiurat opa perfectōnis. Jn hoc enim ponit obicem motiōi spūssancti: vnde tale iuramentū seruaf vergit in peiorez exitū: z ideo post actū nō est seruandū quod iurat. Iz enim absolute liceat nō facere opa perfectōnis: nō tñ licet habere fixum vel nunq̄ faciendi opa perfectōis: quia hoc est habeř velle fixū cōtra monitiōem spūssancti.

Jn his igit duobus iuramētis. s. dolo z incauto duobus modis p̄dictis patet q̄ iurans nō manet obligatus ad implendū quod iuratur post iuramentū. sed in actu iurandi peccat mortaliter.

Posset poni aliud iuramētū incautū vt qñ aliquis iurat se facturū quod nō pōt facere: Iz cum iurat putet se posse illud facere. Et de hoc iudicādū est sicut dictū est in articulo de iuramēto in cōi quia si posset i futurū tenet: si nō possit excusat in fauorem. De iuramēto coacto coactiōe que pōt cadere in constātem virū sunt opiniones. quere Juramentū p̄missoz̄ū carens ūltis trib⁹ p̄dictionibus dolo incautela z coactōe obligat iurantē ad nunq̄ hōdum oppositā voluntatē ei qō iurauit. z Iz differat implere illud ꝓpter circūstantias ꝓpter q̄s videt rōnabiliter differendū: nō peccat nec tūc p̄mo vult deū esse testem falsi.

Ad primū argumē

tum patet: in turpi voto muta decretū in iurando tñ peccauit mortalit. Ad aliud dico q̄ ceteris paribꝫ maximum iuramentū est iurare p deuz: qz p nihil aliud licite iuraf nisi inquātū in eo speciali mō habitat deus vel est: puta per euangeliū: qz in eo specialit relucet deꝰ. per celū: qz ibi speciali mō habitat deꝰ. per ecclīam: qz ibi speciali mō colit deꝰ. Consuetudo tñ rōnabilis hoc exigit: vt quedā iuramēta fiant cū maiori solēnitate q̄ alia: z de factis cū solēnitate p̄sumitur q̄ nunq̄ fiant sine deliberatiōe. Statuit igit ecclesia ad terrorē: vt p huiusmodi nō iureť nisi solennit tñ: z per p̄ñs deliberate: z vbi vitas simplicit est cōiter asserenda. p deū aūt iuraf cōiter z leuit z frequent sine deliberatōe. dico tñ q̄ ceteris paribꝫ grauissimū est iurare p deū. Sed posita indeliberatiōe ex illa pte z plena deliberatiōe ex alia pte qualis hī qñ iuratur sup euangeliū: ponitur ħ esse pcm mortale: nō solū ꝓpt irreuerētiā illius p quod iuraf: sed ꝓpt deliberationē que ponit hic z nō ibi.

Et si querat quare igit piurans p euāgelia est infamis: iurans p deum nō est infamis. Rñdeo: infamatio nō sequit semp qualitatē culpe: sed crimen publicum. statutū est aūt q̄ iuramētū publicum z cū deliberatōe est qñ iuraf super euāgelia. z iō transgressoz talis iuramēti p̄sumitur tanq̄ violator fidei. z ideo rōnabiliter hī infamis. non sic aūt pōt p̄sumi de aliquo leuit piurāte p deū.

Ad vltimū patet quomō iuramentum p̄missoz̄ium obligat: z q̄ nō ad implēdum actū iuramenti.

Extuz precep

tum ꝛc. Circa ista. xl. di. in q̄ magr agit de duobus vltimis ꝑceptis secunde tabule: z de vtriusq̄ legis vtilitate. Quaritur vtrum lex noua sit grauiō veteri Q sic: qz lex noua multa supaddit legi

veteri: sicut pz Mat. v. dictū est antiqs
Nō occides: ego aūt dico: qui irascitur
fratri suo. ⁊ sic de alijs p̄ceptis. ⁊ p̄ter
hoc cōtinet totā illā: sicut patet Mat.
.v. Nō veni legem soluere sed adimple
re. igit̄ includit totā grauitatem illius:
⁊ addit vltra aliquā aliam. igitur ē gra
uior. ¶ Preterea status sub gr̄a est perfe
ctior ⁊ virtuosior q̄ sub lege. igit̄ diffici
lior cōsequentia patet: quia vtus est cir
ca bonū ⁊ difficile. ¶ Contra Matth. xj.
Uenite ad me oēs ⁊c.

Hic sunt duo videndа: quia ex duob' pendet grauitas legis alicuius in compatione ad aliā. s. ex one re impositō: ⁊ ex defectu r̄medij ad supportandū onus impositū. ¶ Onera imposita in veteri lege erant p̄cepta moralia: ceremonialia: ⁊ iudicialia: ad q̄ omnia tenebant. de moralib' patet. de ceremonialibus etiā patet. nā lz possent tā gere mortuū ⁊ hmōi: incurrebant tamē ex hoc multas immūditias: ad quarum purgatōem si nō faciebāt que i lege mā dabātur peccabāt mortaliter. sic explicat ibi: Anima q̄ fecerit vel nō fecerit sic et sic: morte morietur ⁊ bibit de poplo suo: que ē ꝓminatio damnatōis eterne. Ad oēia etiā iudicialia tenebant vel per se vel q̄n decernebant p iudices eorum: ⁊ maxime p sacerdotem leuitici generis: siq̄n erat casus dubius apud iudices inferiores: iuxta illud Deut. Oēis aia que cō tempserit iudiciū sacerdotis morte moriatur. ¶ In lege noua moralia sunt eaꝺ que tūc sed magis explicata. ceremonialia sunt multo pauciora ⁊ leuiora q̄ imposita sunt p christū. ¶ Iudicialia nulla sunt posita p christū: sed magis ē lex miseratis ⁊ humanitatis i qua nō oportet hāe iudicialia: iuxta illud j. Cor. vj. Jā quidem omnino delictū est in vobis q̄ iudicia habetis int̄ vos: quare nō magis iniuriā accepistis: quare nō magis fraudem patimini. hoc enim docuit christ' Matth. v. Si quis pcusserit te in vnā maxillā: p̄bet ei ⁊ alteram. ⁊ siquis voluerit tibi tollē pallium: relinque ei tunicā. ¶ Compando moralia ad moralia dubium est vtrū fuerit equalitas: quia dubium est vtrū illi tenerent ad oēia illa p̄cepta: ⁊ eodem mō explicata sicut nos tenemur: quia si illi nō tenebant ad p̄cepta illa nisi sicut iudei interp̄tabantur: tūc licuisset amare amicū: ⁊ odio habere inimicū: ira enim docuerunt pharisei simplices de populo. Hoc autē nō licet hodie christianis: ⁊ ira forte de quibusdam alijs explicantib' quedam p̄cepta moralia: sicut patet Matth. v. q̄ si nō: tunc lex nr̄a esset grauior q̄tum ad moralia. sed hec grauitas nō equiparatur grauitati ceremonialiū legis veteris: de qua statim dicet. ¶ Quantū enī ad ceremonialia dico q̄ illa fuit multo grauiō ⁊ ō̄tum ad multitudinem ⁊ q̄ntum ad difficultatē obseruandi. Aug'. n. ad inquisitiones Januarij. ⁊ tangit in cano. dis. xij. Oēia vniuersaliter. dicit q̄ rabi moyses enumerauit plus q̄ sexcenta p̄cepta ad que oēia tenebant illi: quorū quedā erant valde difficilia: puta q̄ oē masculinū ter i anno p̄sentaret in hierusalem quantūcunq̄ distarent: ⁊ septimum annū colere. propt̄ qō oportebat eos duobus annis vacare a collectione fructuū: ⁊ multa alia. sicut de nō tāgendo mortuū: vel nō de comedendo vbi bēdo post tactū mortui sine baptismo. vñ dicit Petrus in actib' apl'orum: Quare vultis nobis imponere on' graue qō nec nos nec patres nostri portare potuimus. lex aūt noua fm Augus. ibidem paucis ⁊ manifestis sacrāmētorū ritib' cōtenta est. Nō enim habet nisi septē sacramenta que etiam oēia nō sunt oēibus christianis necessaria. nō enī oēs recipiunt ordines nec oēs matrimoniū

cõtrahunt. sed necessarius est baptism' ⁊ post baptismũ in peccatuz mortale recidiuando penitentia: ita q̃ difficili' q̃ est in ecclesia videt esse cõfessio. difficile enim videt alicui peccata sua ꝑuata soli deo ⁊ sibi nota reuelare alicui hominí. sed ibi apposita sunt remedia: ita q̃ ꝓpter reuelatiõem talem nõ oportet timere cõfusionem. obligat enim audiẽs ad maximũ sigillum secreti. alia sacramenta a baptismo ⁊ penitẽtia forte nõ sunt necessaria. aut si sunt: sunt satis facilia: puta ꝓfirmatio: eucharistia: extrema vnctio. ¶ Quantũ igitur ad ceremonialia lex noua est lõge facilioz q̃ lex vetus inquantũ a christo data est. ⁊ hec ẽ simpliciter leuitas que longe preponderat illi grauitati: siqua sit in moralibus maioz. ¶ Quantũ ad iudicialia de lege noua patet q̃ ẽ leuissima: quia nulla iudicialia xp̃us imposuit. Si tñ loq̃mur de lege noua inquantũ non solum est a christo: sed etiaz inquantũ est per alios declarata: vel inquantũ super eam sunt alia per alios addita. ¶ Quantũ ad ceremonialia dici põt illud quod dicit Augustinus vbi supra: ⁊ adducitur ibi.

¶ Quantũ etiaz ad iudicialia licitum est iudicibus statuere leges ad pacẽ seruandam: siue illas que fuerũt in lege moysi ⁊ hoc oñes. siue alias ⁊ quascuq̃ vel quotcũq̃: ⁊ tenentur eas subditi seruare: dũmodo nõ repugnent legi diuine. et quo ad hoc posset poni maioz grauitas in lege christiana: quia tũc nõ licuit sacerdotibus vl̃ iudicibus cõdere quascunq̃ leges sicut modo licet ꝓncipibus christianis. Sic ergo quantũ ad hoc videtur q̃ pauciora sunt onera legis christiane inquantũ ipla est a christo tradita: sed forte plura inquantũ ipsi postea sunt addita alia per eos qui habent regere populũ christianum.

¶ Quantuz ad secundum articulum dico q̃ passio christi exhibita plus meretur de gratia credentibus eam iam exhibitam q̃ ipa vt exhibenda meruerit illis qui crediderunt illam vt exhibendam: ⁊ ideo sacramẽta nostra que habẽt efficaciam in virtute passionis christi exhibite plus ꝓferunt de gratia q̃ sacramenta veteris legis.

¶ Preter hec habem' plura adiutoria gratie: quia plura sacramenta. Nam illi preter matrimoniũ si tamen fuit illius sacramẽtum de quo tãgetur in quarto nullum habuerũt sacramẽtum nisi circuncisionem: ⁊ hoc vt remedium cõtra originale. ¶ Post recidiuatiõem vero si mereri potuerint gratiam aliquaz motu proprio bene quidem: sed ad gratiã tunc acquirendaz nullum fuit sacramẽtum tunc institutum apud eos. nõ enim habuerunt sacramentũ penitentie: nec alia plura adiutoria ad gratiam impetrandam que habemus nos. ¶ Tertio preter maiorem efficaciam sacramẽtorum ⁊ pluralitatem eorũ habemus doctrinam magis explicatam ⁊ declarati uam veritatis q̃ ipsi habuerũt: ⁊ exempla sanctorũ plura ⁊ efficaciora ad imitandum. ¶ Et quarto plura merita sanctorum qui forte non tm̃ sibi sed etiam nobis meruerunt: ⁊ nos etiã meremur inuocando auxiliuz eorum ⁊ intercessionem apud deum. ¶ Simpliciter ergo plura adiutoria et efficaciora sunt in lege christiana q̃ veteri. et ideo ex ea parte lex noua est leuioz. ¶ Est etiam vnuz adiutoriuz valde notabile: quia nobis pro obseruatione legis christiane promittitur explicite vita eterna. Illis aũt vel raro vel nunq̃m nisi bona temporalia promittebantur. nunq̃m autem tantum alliciunt animam ad seruandum legem bona temporalia sicut bona eterna.

¶ Quantuz ad secun

¶ Ad primum conce

do. q̄ si lex noua p̄mineat oia moralia q̄ lex vetus. ⁊ addat alia uel saltē addat aliquā explicatōnem aliquorum ad quā forte ipsi nō tenebant q̄ quantū ad hoc est grauior. tñ hoc ñ tm̄ grauat sicut ex alia pte grauat cerēonialiuz multitudo ⁊ iudicialiū. Ex pte aūt legis noue plus alleuiat multitudo ⁊ efficacia auxilioz ita q̄ illa modica grauitas si qua sit maior in moralibus nō p̄ponderat grauitati in alijs. ⁊ hoc pensatis auxilijs hic iñ.

Ad 2m̄ dico q̄ difficultas in ope virtuoso nō est p se ex pte opantis: sed ex pte opis. difficilius enim ē auaro dare vnū q̄ liberali decez. ⁊ tñ nō virtuosius. nec qualiscunqz difficultas ex pte opis arguit maiorē virtuositatē. Sed illa que per se includit excellentiaz obiecti: qō per se attingit p opatōem. talis aūt difficultas stat cum maiori leuitate. Nam leuis est attingere amando obiectū excellentius q̄ obiectū minus excellens. ⁊ talia opera excellentia imediate respicientia deū plura sunt explicita i lege noua. Multi enim actus dilectōis dei immediate magis explicantur christianis q̄ iudeis. nec mirum quia illa dicitur esse lex timoris hec aūt amoris. amor autez ⁊ p̄cipue finis si ille queraf in omnibus: facit oīa onera leuia: ut uerū sit qō dixit saluatō Math. 20. Uenite ad me. Et sequitur. Jugum enim meū suaue est: ⁊ onus meum leue. Cui sit laus honor ⁊ gloria per infinita seculorum secula. Amen.

Explicit scriptuz super tertio sententiarum editum a fratre ioanne duns: ordinis fratrum minoz doctore subtilissimo ac omnium theologorum p̄cipe. Per excellentissimum sacre theologie doctorem magistrum Thomaz penketh anglicū ordinis fratrū heremitarū sancti Augustini: in famosissimo studio Patauino ordinarie legentem maxima cū diligentia emendatum.

Impressum venetijs ad expēsas ⁊ mandatuz Joannis de Colonia Nicolai ienson sociorūqz eorum. Anno domini M.cccc.lxxxj.

Laus deo.

Distinctio ꝑma.

Qum venit plenitudo tpis. Utrū possibile fieri nām hūanaz vnirī vbo in vnitate suppositi. i

Utrum tres psone possent assumē eandem naturam numero. 2

Utrum vna psona posset assumere plures naturas. 3

Utrū vnū suppositū creatū posset sustē tificare ypostatice aliquā aliā naturā creatam. 4

Utrū formal' rō terminādi illam vnionem sit ꝑprietas relatiua. 5

Distinctio.2.

Et quia in hoie tota natura. Utrū nām vnirī vbo ⁊ non frui includat ꝓtradictiōem. 6

Utrū fuerit ibi aliqō mediū ꝓgruitatis ⁊ ut includā vtrūq; mediū. s. intrīsecū ut aiaz: ⁊ extrinsecū ut gr̄am q̄ro. 7

Utrū verbuz ꝑmo ⁊ imediate assūpsit nām humanam. 8

Utrū incarnatōem p̄cesserit coꝛpor| oꝛganizatio ⁊ animatio. 9

Distinctio.3.

Queritur etiā de carne verbi. Utrū beata virgo cōcepta fuit in oꝛiginali peccato. io

Quare christus ⁊ quomodo nō contrazit oꝛiginale. ii

Distinctio.4.

Qum vero incarnatio ⁊c̄. Utruz btā vgo fuerit vere mr̄ dei. i2

Distinctio.5.

Preterea q̄ri solet. Utrū nā diui na assumpsit humanam uel assumere potuerit. i3

Utrū psona creata fuerit assumpta uel potuerit assumi. i4

Distinctio. 6.

Ee ꝑmissis aūt. Utrū in xp̄o sit aliud eē vbi ab eē creato. i5

Utrū christus sit aliq̄ ouo. Que illarū opi. q̄s recitat mgr̄ sit tenēda. i6

Distinctio.7.

Secundā psonā vo. Utrū sit ista uera: deus est homo. i7

Utrū hec sit uera: xp̄s fact' est hō. i8

Utrū xp̄s sit p̄destinat' eē filius dei 19

Distinctio.8.

Post p̄dicta inquiri oportet. Utrū in christo sint due filiationes. 20

Distinctio.9.

Preterea inuestigari oportet. Utrū christo debeatur latria solū fm nām diuinā. 2i

Distinctio.io.

Solet etiā a quibusdā inquirī. Utr̄ xp̄s sit filius dei adoptiu' 22

Distinctio ii.

Solet etiā q̄rī ⁊c̄. Utrū christus sit creatura. 23

Utrū christ' fm q̄ hō sit creatura. 24

Utrū christus incepit esse. 25

Distinctio.i2.

Solet ⁊ queri ⁊c̄. Utrū christ' potuerit peccare. 26

Distinctio.i3.

Preterea scienō est. Utr̄ christo potuerit ꝓferri sūma gr̄a possibilis ꝓferri creature. 27

Utrū aie christi fuerit collata sūma gr̄a possibilis ꝓferri creature. 28

Utrū possibile fuerit uoluntatē aie xp̄i hīe summā fruitōem possibilem natu re create. 29

Utrū aia christi potuerit sūme frui deo sine sūma gratia. 30

Distinctio.i4.

Sic q̄ri opus est. Utrū possibile fuerit intellectū aie christi ꝑmo ⁊ imediate pfici visiōe uerbi pfectissima possibili creature. 3i

Utrū possibile fuerit intellectuz aie xp̄i videē in vbo oia q̄ vidit ipsū vbū. 32

Utruz aia xp̄i nouerit omnia in genere ꝓprio. 33

Utrū christus pfectissime nouerit omnia in genere ꝓprio. 34

Distinctio.i5.

Illud aūt ꝑtermittendū non est.

Utrū in alia christi ꝑm portionem supplorem fuerit verus dolor. 35
Distinctio.16.
Sic orit questio. Utrū christ' habuerit necitatē moriēdi. 36
Utrū in ptate aie fuerit nō mori ex violentia passionis. 37
Distinctio.17.
Post ꝓdicta ꝓsiderari oz. Utr in xpo fuerit trīa oue uolūtates. 38
Distinctio.18.
E merito xpi ꝛc. Utrū xps meruit in ꝑmo instanti. 39
Distinctio.19.
Utrū christus meruerit oībus nobis grām ⁊ gloriam. 40
Distinctio.20.
Si vero querit. Utrū necesse fuerit humanū genus repari p passionem christi. 41
Distinctio.21.
Post ꝓdicta ꝓsiderandum est. Utr corp' xpi fuisset putrefactū si resurrectio nō fuisset accelerata. 42
Distinctio.22.
Sic querit ꝛc. Utrū in triduo fuerit homo. 43
Distinctio.23
Cum vo supza hitū sit. Utrū de credibilib' nobis reuelat' nece sit ponere fidē infusam. 44
Distinctio.24.
Sic querit si fides. Utrū de credibilib' reuelatis possit aliqs habē sīl fidem ⁊ sciam. 45
Distinctio.25.
Predictis adiciendū est. Utruz añ xpi aduentū fuerit necia fides de his q̄ mō nos credim'. A quo fides habeat suā vnitatem. 46
Distinctio.26.
Est aūt spes virtus. Utrū spes sit virt' theologica distincta a fide ⁊ charitate. 47
Distinctio.27.
Cum aūt xps. Utr sit aliq̄ virt' theologica inclinās ad diligendū deū super omnia. 48
Distinctio.28.
Sic q̄ri pt. Utrū eodē hitu sit diligēdus ꝓxim' q̄ diligit de'. 49
Distinctio.26.
Post ꝓdicta de ordine charitatis. Utruz quilz teneat maxime diligere se post deū. 50
Distinctio.30.
Sic queri solet. Utrū nece sit ex charitate diligere inimicū. 51
Distinctio.31.
Illud quoq; ptermittendū nō est. Utr charitas rēaneat i ptia. 52
Distinctio.32.
Remissis adiciendō est. Utr deus diligit oia ex charitate equaliter. 53
Distinctio.33.
Post ꝓdicta de q̄ttuor virtutib'. Utrū virtutes morales sint in uoluntate sicut in subiecto. 54
Distinctio.34.
Hunc de septē doniis. Utr dona beatitudines. ⁊ fruct' sunt idē habitus inter se. 55
Distinctio.35.
Post ꝓdicta diligenti ꝓsiderandū e Utrū sapia: scia: intellectus: ⁊ cō filiū sint habitus intellectuales. 56
Distinctio.36.
Sic queri solet. Utrū virtutes morales sint ꝓnexe. 57
Distinctio.37.
Ed iā diffi' decalogi. Utr oia p cepta decalogi sint ō lege nāe. 58
Distinctio.38.
Liendū tñ est. Utr oē mendacium sit peccatū. 59
Distinctio.39.
Hunc de piurio. Utrū oē piurīū sit pcm̄ mortale. 60
Distinctio.40.
Extū ꝓceptū. Utrū lex noua sit grauior lege ueteri. 61. Laus deo

a

ꝓma vacat
Incipit
humane
relinquerecur

b

deus poteſt
eſt maxime
beatificabilis
modus

c

[illegible]
tiõem coꝛpoꝛis
tre integrans

d

neq; per accidens
minis qꝛ ꝓtingẽs
tm̃ intrinſecum
nã. igitur

e

vel virtutes
betur ratione
ergo habuit
qui eſt crea

f

ditur quelibet
non ſit ſum
onẽ q̃ volũ
de nouo

g

Et ſi obj̃citur
obiectum
ꝓpoꝛtione
minans

h

ꝑpaſſionem
ideo tandem
Ad primum
opponitur

i

ꝛhomine
rit ibi
patribus
bum fuiſſet

k

nihil con
uis tamen
ſe falſa
onibus

l

ad ſubiectum
tiua non
cum fide
fide qualem

m

hoc ꝓbatur
cupiſcibilis
rationem
qualiter

n

q; plures
ꝛimum poſiti
indifferentibus
miſericoꝛdia

o

homo per
tia videtur
donis
ca ſpecula

p

ꝓterea
tellectus
ex dictamine
liꝛquia

q

ſed totum
dicter q;
tamen malum
hoc eſt quod

Finis.

Incte res difficiles ait salomon Ec.j.⁊ cui intelligat eas esse difficiles subdit:nō pōt eas hō explicare sermone.2ᵐ igit distictionē rex pt accipi distinctio difficiliū qōnum. Res autē pr̄ᵃ sui diuisione diuidi potest i rē creatā ⁊ increatā. siue in rē a se ⁊ in rez ab alio habentē esse.siue in rē nēciam ⁊ rē possibilē.siue in rē finitā ⁊ infinitaz. Res autē incausata infinita ⁊ necessaria deus est. Res autē causata possibilis ⁊ finita cōi noie dr̄ creatura. De vtraq; re,ppōsite sunt alique qōnes. Iteruz in diuinis res accipit ēntialiter ⁊ notōaliter:iuxta illud Aug.j. de doc.xp̄ana.c. 2.res quib⁹ fruendū est si pr̄ filius ⁊ spi. san.eadē q; trinitas.vna quedaz sūma res cōis oibus fruentibus ea. In p̄ᵃ parte auctozitatis accipit res personaliter.In 2ᵃ ēntialit. Fuerunt igit aliq; questa i diuinis de ēntiali.aliq; ō notōali siue personali.vnicū āt questū erat de ozdine ēntialiū ad notōalia. Illud vnicuz pⁿponit vtpote ex cui⁹ solone patebit ozdo p;cedendi circa alia questa.

Est igitur p;ima questio.

UTrum in diuinis ēntialia sint imediatōza ēntie diuine. vel notionalia:q; notōalia ,pbaf.que cōstituūt suppōsita alicuius nature.sunt imediatioza ipsi nature q; iᵃ que sunt ,pprietates nature.notōnalia āt in diuinis pstituunt suppōsita nature diuine. ēntialia nō.sed sunt quasi pprietates illius nature igit ⁊c. ,pbaᵒ ma.nā imediate se hz ad suū suppoᵐ ,pprium.qz de illo dr̄ in pr̄ᵒ modo dicendi per se. nō autē de aliqua ,pprietate.nec ecōuerso.sed tantū 2ᵒ igit illud quo suppōsitū constituit formalit. imediatius se hz ad naturā q; pprietas aliqua. ,pbatio minozis.ēntialia sunt cōia tribus personis ⁊ per cō sequēs per nullū ēntiale cōstituit suppōsitū.igit per notōale si ēt ēntialia ,pprietates nature ꝫ dama.c.3.si bonuz inquit si iustū si sapiēs si qōcūq; aliud dicas nō naturā dicis deū.sed que circa naturā. Et Aug.i5.ō trl.c.5.vel.9.Si dicā eternus imortalis iustus bonus beatus spiritus.hozū omniū nouissimuz qō posui videt significare sp̄am. cetera vero hui⁹modi qualitates. Ad oppositū ipsi ēntie imediatioza sunt iᵃ que sunt perfectiones simplr:quā que nō sūt huiusmodi.ēntialia sunt perfectōnes simplicit:notōalia nō.g ⁊c. ,pbaᵒ ma. ꝑme perfectioni imediatioza si iᵃ que magis habēt ratōz perfectionis simplicit. essentia autē diuina ē pr̄ima perfectio. perfectiones aūt simplr habēt magis rōem perfectionis q; illa que nō sunt perfectiones simplr. ,pbaᵒ minozis. Anf.mono. i5.ēntiale ē in qlz meli⁹ ipz q; nō ipz.sz tale dr̄ pfecᵒ simplr.notōale nō est hi⁹qz cū qlz pᵃ careat aliq; notōali.carez aliq; qō ēet in qlz meli⁹ ipz q; nō ipz.⁊ ita qlz persona nō ēet simplicit perfecta qō est inconueniēs. Respōnᵒ pᵒ ad intellecᵐ questionis sunt aliqua necessaria pmittenda.scōo questio soluenda.3° contra solutionem questionis dubia occurrentia excludenda.

De primo hic que rit de ozdie imediationis istozuz duozuz essentialis ⁊ notionalis.in compatione ad ēntiaz diuinā videat ergo primo intellectus istoz quatuoz terminozū qui ponuntur in titu° s.ēntia essentiale notionale ⁊ imediatius. De pmo in diuinis necessario est aliqua entitas realis siue ex nā rei.⁊ hoc in existenᵃ actuali.alioqui nihil ēet ibi reale in actu. Illa entitas realis actualis siue ponatur vnica siue ponatur aliquoᵒ distictio rei vel rationis

ſp erit ibi ponē de nōitate aliquā entitatē realē primā vnicam q̄ non p̄exigat aliquā priorem. Si eni quelibet ꝑexigeret porem: nulla eēt ꝑma ⁊ p cōſequens nec aliq̄ alia eſſēt posterior. Illā etiaz p̄ mam entitatē oportet eē abſolutā: ſiue ad ſe: q̄ ſm aug. 7. de tri. c. 3. vel. 6. ois eēntia que relatiue dī eſt aliq̄d excepto relatiuo. Et ſm ip̄m ibidē in p̄ncipio 3ⁱ. ſi non eſt aliquid ad ſe: non eſt oino q̄ relatiue dicatur. Hēt ergo iſta cōcluſio: q̄ in diuinis oz ponē aliquā entitatem realē in exiſtēria actuali ⁊ aliquā vnicā primam ⁊ illā eſſe ad ſe. Iſta realis entitas que eſt in deo cū ſit ꝑma rō eēndi ſimplicit: rōnabiliter a ſanctis vocat eēntia: vñ aug. 7. de tri. c. 4. q̄ eſt ſapientie ſapere: ⁊ q̄ eſt potētie poſſe ⁊ eternitati eternū eſſe: ⁊ iuſticie iuſtū eē: h eſt eēntie ip̄m eē: ⁊ infra .c. 3°. vel. 6. ab eo q̄ eſt eē appellat eēntia: ꝑpter q̄ deus ipſe cui ꝑp̄riſſime ⁊ veriſſime cōuenit eſſe veriſſime dī eēntia: ⁊ h° ꝑmo dicēte aug. ibidem. c. 8. vel. 13. Manifeſtuz eſt deum abuſiue vocari ſbam: vt noie vſtratiori intelligat eſſentia: quod vere ac ꝑprie dicitur ita vt fortaſſe ſolū deū oporteat dici eēntiam. Eſt enim vere ſolus q̄ incōmutabilis: idq̄ nomē ſuum ſuo famulo enūciauit moyſi cum dixit ego ſum q̄ ſum. ſed tū ſine eēntia dicat: q̄ ꝑprie dicitur: ſiue ſba quod abuſiue dicitur vtrūq̄ ad ſe dicitur: nō relatiue ad aliquid. hec ille. De iſta eēntia ſiue min° ꝑprie ſba q̄ ipa ſit ſola ratio ſimpliciter eēndi in diuinis cuicūq̄ habetur ibidem. c. 9. vel. 34. ſba p̄ris ipſe pater eſt non quo pater eſt ſz quo ē. hec ille: ⁊ intelligit q̄ eēntia non ē ratio formal p̄ri eēndi p̄ez: ſz eēndi ſimpliciter. huic concordat Dama. c. 9. dicēs ſic videtur quidem p̄incipalius oium que de deo dicūtur noīa: eē qui ē. ⁊ h° probat per illud Exo. 3. qui eſt mi. ⁊ ſbdit: totū enī in ſe ꝑprehendens hz eē velut quoddaz pelagus ſbe infinitū: ⁊ iuſminatū hec ille. Recte g̃ in diuinis i ꝑpatōne ad eēntiā tanq̄ ad entitatē ſimplicit primaz ⁊ abſoluta, ꝑſideratur oīs ordo cuiuſcūq̄ ſiue quorūcūq̄ q̄ in diuinis ſūt. Cōtra iſta que dicta ſunt de iſto termino eēntia. pōt obꝛici dupliciter ꝑmo ſic p auctoritatē Dam. adductam totū in ſe tē. g̃ ſm iſtā auctoritatē eēntia includit totam pfectōem diuinā: ſz tota pfectio diuina ꝑſiſtit in oi pfectōe ſimplr: q̄ q̄cūq̄ nō includa: non hētur totaliter pfectō: ñ g̃ eēntia ē ꝑcise iſta ꝑma entitas diſticta q̄litercūq̄ ꝓtra eēntialia: imo ē vna tōtalis entitas vnitiue icludēs oia eēntialia cui vī ꝓcordare illud vocabulū q̄ dicit pelag̃ ꝑpter īmēſitatē ꝓtinētie vnitiue: h° ꝑfirmat p illud anſ. deus ē q̄ maī excogitari nō pōt. ſz quacūq̄ vnica pfectōe ſimplici nō includente oēm pfectōnem ſimplicit: pōt aliq̄d maī excogitari vt puta entitas aliq̄ oēm pfectōem ꝓtinēs vnitiue: g̃ eēntia diuina ē talis entitas includens vnitiue oēm pfectōem ſimplr. 2° ad idē arguit ſic: In omni creatura eēntia eo mō quo diſtinguit ab exīntia vī eē ꝑor illa ſicut pōntiale ⁊ ſuſceptiū eſt priuſ actu ſuſcepto: g̃ vī ſimili i deo ſz ſm dicta aug. ⁊ dam. iā adducta: eēntia accipit p exīntia actuali ſicut apparz p illā auctoritatē exodi qua ambo vtūtur q̄ eſt tē. g̃ ſm iſtas auctoritates exīntia eſt ꝑma entitas ⁊ nō eēntia: vt eēntia vel ſaltē ille auctes h ñ oñdūt. Ad p^am q̄ro ſup p^rim dī. 8. q. 2^a. Aliī dī h iſta rō ſi q̄d vz vī eē ꝓtra illud q̄d. q. ſuppon. t. aliquā imediatōem eēntiaī ad eēntiā ⁊ q̄rit quāra. p iſto ār ſuppoſito arquia oīs pfectio ſimplr ē ſimplicit ſimplex ꝑbat ſi ē aliq̄ modo reſolubil in diſticta ſint a ⁊ b neutr: ꝑt eē pfectio ſimplicit ſimplex: q̄ tūc vnū non facēt p ſe vnū cū reliq̄: q̄ nō ē p ſe vnū ex q̄buſcūq̄ diſtinctis niſi vnuz ſit actus ⁊ aliud ſicut potentia.

De altero termino

Essentiale

.s. eẽntiale duplex dist̃c° vñ. vna q̃ alii vtunt coiter hoc nõie eẽntiale phi ⁊ alr theologi spalr in dinis. nã in phia accipit cõiter eẽntiale vt distinguit ꝑ accñtale, put accñtale cõtinet sub se oẽ accñs p accñs siue accñs cõe ⁊ accñs per se siue ꝑpum. vñ ibi eẽntiale dr̃ qđ per se includit in eẽn°. quẽadmodũ in ꝓposito realli mã ⁊ foz° dicunt sibi eẽntialia. ⁊ in cõposito rõnis vel in ipso diffinito. gen° ⁊ dia dicũt partes eẽntiales rõis siue rei diffinite. Theologi alii vtunt hoc nõie eẽntiali in dinis. Cũ. n. eẽntia sit oio p'm vt ia dcm est. ⁊ silr est cõe cõitate reali. qz dr̃ de qualz p° ⁊ de oib' singulariter ⁊ iõ qõcũq; ẽt aliud predicet sili mõ in dinis dr̃ eẽntiale. qz sile eẽntie in mõ p̃dicandi. siue in cõitate reali. Et p oppositũ notõale dr̃ illud qđ nec sic p̃dicatur nec hz talẽ cõitatẽ. sed q̃ pertiet ad notiã distinctois personaꝝ. sic g̃ distinguit thologus eẽntiale ꝑ notõale: de h° aug. 5. de tri. c. 5. In reb' creat' atq; mutabilib' q̃ nõ fz sbam dr̃. restat vt fz accñs dicat. Jn deo ãt nihil fz accñs dr̃ nec tñ oẽ qđ dr̃ fm sbam dr̃. dr̃. n. ad aliqđ sic pr̃ ad filiũ: ⁊ filr ad pr̃em hec ille. Vult g̃ q̃ in creatur' distiguit eẽntiale ꝑ accñtale. Jn dinis ãt nõ ꝑ accñtale sz ꝑ relatiuum ad intra. q̃. s. dicit rõnẽ p° ad psonã ⁊ p ꝓs pertiet ad distinctã notitiaz p° a p°. ⁊ iõ vt dat regula ibi. c. 4. de dictis de deo sbalr̃ ⁊ relatiue cõiter dr̃ notionale. lz aug. h° vocabulo nõ est vsus sed sit vsus vocabulo relatiui vl ad aliqđ. Ex isto 2° pz breuit de 3° vocabulo qđ sit notõale. qz oẽ notõale est relatũ ad intra. ⁊ ep' eẽntiale ãt nõ est relatũ ad intra. qz tunc eẽt cõe ⁊ nõ cõe/ 2° distinc° h' vocabuli qõ est eẽntiale ꝓput in dinis spalr accipit. ꝓt poni talr: q̃ aliqõ est eẽntiale qõ ipoztat respẽm ad extra ⁊ aliqõ nõ. Jsti° distictiois p° p'm mẽbz exponat postea 2m ꝓbat. qz forsitan ab aliquib' posset negari. de p° certũ est. qz si dr̃ dicat relatiue ad extra 03 q̃ i° re° ꝓuenĩat deo fm aliqõ fundamẽ'm ꝓbuz qz nõ ꝓpat deus ad extra nisi fm aliqõ intrinsecũ sibi: ⁊ illud ꝓt dici fundamẽ'm. Ex isto intrinseco cũ sit reale ⁊ respũ ad extra cũ sit rõis nõ ꝓt eẽ aliqđ hñs ꝓceptũ p se vnũ. g̃ si aliqõ nomẽ sit ipoztat illud intrinsecũ deo qõ est fundamẽtum ꝓportionis ad extra. ⁊ cũ hoc significabit illam ꝓportionẽ ad extra. illud nomẽ vr nõ significabit ꝓce'm per se vnũ vel nõ significabit ambo i°. sed tm altez significabit altez ꝓnotabit. eẽntiale g̃ i dinis q̃. s. hz cõceptũ per se vnũ nõ icludit sil ⁊ per se absolutũ ⁊ respectũ ad extra. ⁊ p ꝓns si includat respẽm ad extra nõ p se illũ includit. sed ꝓncipalr. ⁊ p° ⁊ p se icludit absolutũ qõ est fundamẽtũ. illũ ãt respectũ cõnotando includit. ⁊ h°° intelligit p'm mẽbzũ h' distinctionis. de 2° mẽbzo h' distictionis dices forte: q̃ nullũ est eẽntiale nõ includẽs respectuz ad extra sed sola eẽntia est hi°. quodcũq; ãt aliud cõe trib' vel est respect' ad extra vel includẽs respectũ ad extra. Quia vero solo questionis dependet ab ista distinctione eẽntialis priue posita. q̃. s. aliqõ eẽntiale est absolutũ ad intra. aliqõ vero dicit respz ad extra. iõ probo 2m mẽbzum qõ negandũ fozsitan alicui videret. s. q̃ aliquod eẽntiale nõ includit aliquẽ respectũ ad extra. p° per rõez fundatã in auctozitate ex ratõe simpliciter perfectionis. 2° per rõem sumptaz ex rõe diuine eẽntie. 3° per rationẽ sumptã ex ratione intellectus diuini. 4° ex ratione potẽtie vel operationis diuine. Prima ratio talis est/ q̃ est perfectionis simplr nõ includit per se relonez ad creaturã. sed aliqõ eẽntiale in dinis est perfectio simplr. g̃ rẽ. ꝓbõ ma. perfec° simpliciter nõ includit aliquid per se cui repugnat per se rõ perfectionis simplr. qz tunc nõ eẽt in quolz melius: cũ includat aliquid cui repugnat rõ perfectiõis simplciter. Sed rloni ad creaturã repugnat q̃ sit perfectio simplr cũ sit ad ĩminum

iperfectū ⁊ potētialē. ꝙ̄ ät nec̄io coexigit aliq̄ò ens potētiale eo° quo rl'o coexigit terminū tanꝝ. ſ. aliquid ſecū ſimul nā vel ꝑus. illud ſic coexigēs nō eſt ſimplicit nec̄iuz. nec ꝑ ꝓñs ſimplr pfectuz. mio: pz ex itentone anſ. mono. 15. vbi ponit talē diſtictionē d̄c̄d̄ eſt ꝑter rla. aut eſt tale vt oio meli° ſit ipm ꝙ̄ ñ ipz aut tale vt nō ipz in aliq̄ ſit meli° ꝙ̄ ipz Et expoſita ⁊ declarata iſta diſtictione cōcludit ſic nefas ē putare vt ſb'a ſume nature ſit aliq̄d q̄ meli° ſit aliquo° ñ ipz ꝙ̄ ipm. ſic nece eſt vt ſit oio d̄c̄d̄ meli° eſt ipz ꝙ̄ ñ ipz. Et poſtea infert in ſpāli q̄d nō eſt. Nō eſt ḡ int̄ct coz' nec aliq̄d coz q̄ coz'p̄ ſenſus diſcernūt. Et p' ſb'dit in ſpāli q̄d vl' q̄le eſt q̄ſ int̄ct nece eſt ipm ee viuentē. ſapientē. oipotētē. vez iuſtū. eternū. ⁊ d̄c̄d̄ abſolute eſt meli° ipz ꝙ̄ nō ipm. Planū eſt ät ꝙ multa iſtoꝝ ſ̄t eēntialia in oinis. Dz ḡ iſta minoꝝ ꝙ aliq̄ò eēntiale in oinis eſt pfec° ſimplr. qz melius eſt in quolz ipz ꝙ̄ ñ ipz. Iſta ſnia Anſ. vī poſſe accipi ab aug. i5. de tri. c. 4. vel. 5. viue° nō viuentib' intelligētia nō intelligētib'. ininſtis iuſta. btā miſis pferēda iudicam'. ac p b° qm̄ re b' creati) creatoz ē ſine dubitatōe ꝓponi m'. oz vt eū ſume viuē ⁊ cūcta intelligē iuſtiq̄ ⁊ benigniſſimuz ⁊ beatiſſi'm fateamur: hec ille. Tenet ät hec ꝓ̄a per ꝓ' põem hanc neceſſe eſt vt creatoz ſit ꝙ̄quid in entibus p̄ferē ipm nō ipſi. vel vt Anſ. dicit melius eſt ipm ꝙ̄ nō ipm. Dz̄ iſta ſentēcia poteſt adduci hillarius. i2. de tri. c. pe qui loquēs ad p̄em ait: perfecta dei qui ⁊ verbū tuū ⁊ ſapiē tia ⁊ vtus eſt abſoluta genera° eſt. vt iñ ſepabilr a te ſit ſemp qui in his eternaz ꝓpzietatū tuaz noibus. ex te natus eſt hec ille. Nihil ät dei filius per natiuitatē accepit q̄ dicat reſpēm ad extra. Itē ex eode me° pōt argui accepta ꝑ maioꝝ extremitate hoc q̄ eſt rel'o rōnis. vt ſit maioꝝ iſta. perfectio ſimplr nō includit rl'onem rōnis. Minoꝝ que ꝑus: ⁊ ſequitur ꝓ° ꝙ aliq̄ò eēntiale nō includit relationē rōnis. oio ät reſpēs dc̄i ad creaturā eſt rōnis tm̄. Ex 2ª q̄ōne o'dinaria ò reſpectu ad extra. qz rel'oni rōnis repugnat perfec° ſimplr. qz eſt ens diminutū minus habēs de entitate ꝙ̄ q̄ò cūq; reale. qz tm̄ in cōſideratione intellectus eſt hñs ſuū eſſe. Itē 3° ex eode me° pōt argui accipiēdo ꝑ ma. extremitate rl'onez in'cōi ſic perfec° ſimplr nō eſt rl'o aliqua nec includit per ſe relationē aliq̄ vltra vt ꝑus. hec maioꝝ p̄obat. qz rl'o o'digis nō eſt perfec° ſimplr. ſi tm̄ aliqua rl'o eēt perfec° ſimplr: maxime de illa videret. Ad iſtas rōes que p̄cedunt ex eodem me° pōt ſic rñderi ꝙ aliud eſt dicē aliq̄d eē perfectionē ſimplr ⁊ aliud aliquid eē perfectionis ſimplr p̄m ipoztat ꝙ illud eſſentialr ſiue quiditatiue ſit perfec' ſimpliciter. 2m̄ ipoztat nō ꝙ eēntialr fit perfectio. ſed ꝙ tale denoiatiue ſoli pfectōi ſimplr cōueniat. Ipz ergo perfectionis ſimplr eſt quā regrit in 1° de q̄ pdicatur denoiatiue. ⁊ quā oñdit ſibi ieſſe vtpote quā vlr cōſequitur. ⁊ ſic eſt perfectionis ſimplr triplici mō. ſ. pexigendo: oſtēdēdo ſiue manifeſtādo. ⁊ perfectiōz ſimpliciter ꝓſeqndo. Conſilr exponat illud Anſ. ſic in quolz eſt melius ipm ꝙ̄ non ipm. qz hoc verū eſt intelligēdo de pdicatiōe denoiatiua ⁊ pexigendo: oñden° ⁊ ꝓſequēdo vel in quolz eſt meli° ipz ꝙ̄ nō ipm quēadmodū eſſe ipz denoiatie ponit illud eſſe ſimpliciter perfectū. nō quidem ſicut aliquid eſſe album ponit idem eſſe coloratum: ſed ſicut quid eſſe album vel coloratum ponit idem eſſe ſupficiatū. vnde ſi in aliquo nō eſt melius ipm eſſe ſupficiatū. nec per ꝓñs erit meli° ipm eſſe albū. Conſilr exponat dicrū aug. de pferri: Itē inſtat ꝑ rōz. qz cōcludit q̄ò cūq; eēntiale eſſe ad ſe. qz q̄ò cūq; illoz eſt perfectiōis ſimplr. ſed illō illatū eſt falſuz. vt pz in exemplis Anſ. ⁊ Aug. qz augu. ponit potētiſſi'm iuſtiſſimū. ⁊ anſ. ponit oipotētē iuſtū ꝛc. ⁊ tñ iſta dicunt reſpēm ad extra. 2ª rō ad ꝓpoſitionem talis eſt. In deo eſt eēntia ſub

ꝑpleta actualitate eẽntie maĩie ex nã rei
sic intelligẽdo q nec eẽn nec aliq̃d p se
incluſuz in ia vel actualitate ei sit p̃cise
ex cõſideratiõe cuiuſcũq intellect. hec
ꝑpõ ſic itellecta ſatis pz ex dictis in p̃n
iſtius articuli exponẽdo q̃d intelligẽdũ
ſit p iſtũ iminũ q ẽ eſſẽtia. Ex hac ꝑpõe
ſequiſ iſta que eſt maioz rõis. ſ. q ſi ali
quid eſt idẽ eſſẽtialr eſſẽtie illud ẽ actu
in deo materie ex nã rei. z hoc ſiue ſit idẽ
eſſẽtialr idẽptitate adequata ſic in cre
aturis eſt illud idẽ qõ intelligiſ p diffi
nitiõez ei qõ intelligiſ p diffinituz. ſiue
ſit idẽ tanq̃ incluſuz eſſẽtialr in io. quo
illud qõ intelligiſ p ptẽ diffinitiõis poſ
ſet dici idẽ ei qõ intelligiſ p diffinitum.
Nã licz aliq̃d poſſit eſſe in re ex nã rei
z ei diffio vel pars diffinitõis nõ ſit ac
tu cõpleto in re. ſed tm̃ in intellectu ꝯſi
derãte. tm̃ illud qõ intelligiſ. per diffini
tionẽ vel ptẽ diffinitiõis ſicut ſignifica
ꝑ ipm ſignũ nẽcio eſt in re actu. ſi illud
qõ intelligiſ p diffinitũ ſit iã re actu. nã
ꝺictio vi eſſe q aliquid ſit realr actu.
z q illud q eſt idẽ ſibi eſſẽtialr hoc mõ
vel illo nõ ſit realr in actu. Nũc autẽ in
tellectualitas ſiue vita itellectiua vel i
tellectualr eſt idẽ eſſẽtialr eſſẽtie diuine.
ſic intelligẽdo q nõ tãtum eſt idẽ realr
ipſi eſſẽtie z hoc idẽptitate ſimplici ſic
forte qõcũq attributũ ponit idẽ ipſi eſ
ſẽtie. ſed hoc mõ eſt idẽ ſibi q ſi ipſa eſ
ſẽtia diuina diffiniret vita intellectualr
ſiue intellectualitas nõ eſſz extra q diffi
nitionẽ. ſicut ſapiẽs vel bonũ. Ex parte
eſſẽtie arguitur ſic. quicquid ꝑ ſe ſcl
ditur in eſſẽtia diuina eſt in deo ex natu
ra rei. z per cõſequens ſiue reſpectu ad
extra. intellectualitas eſt huiuſmodi. g
tc. maioz pz. nã fm iã dicta in p̃n iſti
articuli eſſẽtia ẽ ibi ex natura rei. ergo
quicquid includit in rõne eſſẽtie. mioz
ſic intelligitur q intellectualitas nõ ha
bet rõnem attributi. q actus ſcõi adue
nientis ipſi. ſed rõnem perfectionis oio
intime. quẽadmodũ vita ẽt in deo ẽ ac
tus nõ attributus ſiue aduenieſ ſed oio
intimus z idẽ eſſẽtie. Iſta vita perfecta
que ſoli deo ꝙuenit cuiuſmodi eſt vita
intellectualis eſt idẽ eſſẽtialiter ipſi pe
eſſẽtie. hec mioz ſic intellecta. ꝑbaf au
ctoritate z rõne. auctoritate aug. i5. de
tri. c. 5. vel. 7. Que vita inquit dicit in
deo ipſa eſt eſſe ei atq nã. hec ãt vita
nõ talis ẽ qualis ieſt arbori. nec qualis
ineſt pecori qõ habet ſenſuz ſed nulluz
habet intellectuz. at illa vita qua deus
eſt ſentit atq intelligit oĩa z ſentit mẽ
te non corpoꝛeã. q ſpiritus eſt deus: hec
ille. vlt ergo dicere q illa vita que eſt eſ
ſẽtia diuina eſt pſe intellectualis. Idẽ
6. de tri. c. vlti. loquens de deo ait ſic.
vbi eſt ꝑma z ſũma vita ibi nõ eſt aliõ
viuere z aliud eſſe. ſed idẽ eſſe z viuere
z quale ſit illud viuere q. intellectuale
ſubdit ꝑmuſ ac ſũmus intellectus cui n
eſt aliud viuere aliud intelligere hec ille
Minoꝛ etiam iſta ratione ꝓbatur ſic
Cuicũq nõ repugnat eſſe idẽ alicui ſbẽ
ſtantie eſſẽtialiter. illud nõ conuenit ve
riſſime alicui ſubſtantie niſi conueniat
ſubſtãtialiter z eſſẽtialiter. ſz intellectu
alitati nõ repugnat eẽ idẽ ſbſtantie cui
conuenit eſſẽtialiter. ſicut patz in crea
turis. q. quecũq ſbſtantia ẽ intellectu
alis intellectualitas eſt intra rationẽ eſ
ſentialẽ eius. ſicut etiã in ſpeciali patet ẽ
homine. in cuius ratione ponitur ratio
nale. z per conſequẽs iſta intellectualẽ
tas que per ſe intelligitur per rationale
eſt idẽ homini eẽntialiter. imo vt actu
aliſſimũ z cõpletiſſimuz in eſſẽtia. ergo
cũ deus veriſſime ſit intellectualis eius
intellectualitas erit idẽ eẽntialiter eius
eſſẽtie. Tertia ratio ſumitur ex parte i
tellectus diuini ſic. nullus itellectuſ ha
bet eſſe ꝓpꝛiuz z ꝑmũ intellectus per
aliquẽ actũ intelligẽdi cõueniẽtẽ ſibi vl
ſuppoſito fm ipſuz. hoc pz q. ois actuſ
intelligẽdi vel nãliter ꝑexigit intellectũ
cẽ hñtẽ ꝓpꝛiuz actuale eẽ itellẽtis vel ſal
tẽ coexigit. ita q nullo tale eẽ actuale

ꝑpriuꝫ intellectus vt intellectus: nec ali
quid p se includū in tali esse actuali: per
actū intelligēdi ipsi intellectui attribuit
qꝫ ois actus est posterior: ⁊ iō ꝓexigit
suū priꝰ: g̃ in ꝺo intellectus vt intelle
ctus suū ꝑmū eē actuale nec aliq̃d p se
includū in illo eē nō hꝫ p̄cise p intelligē
diuinū: sꝫ ꝓpatio eēntie diuie ad qȯcūq̃
extra hꝫ p̄m eē suū actuale p intelligē
diuinū: g̃ intellect' in deo vt actu intel
lectus nō includit aliquā ꝓpatōem ad
extra. ꝓbatio mi. ꝓpatō cuiuscūq̃ itrin
seci i ꝺo ad qȯcūq̃ extrinsecū cū sit respe
ctus rōnis hꝫ eē suū ꝑpriū p actū alic'
intellect' ꝓpantis. sed qȯcūq̃ intrinsecū
pōt ad qȯcūq̃ extrinsecū p quēcūq̃ a
ctū intellect' creari ꝓpari: illud ad idem
ꝓpari pt p actū intellect' diuini. qꝫ itel
lect' ille pt obiectū illud sb̄ oi rōne ex p
te obiecti itelligē sb̄ q̃ est itelligibile: cuꝫ
sit ei adequat' ⁊ ei' ꝓphensiu': sed quic
quid itellect' diuin' pt ad qȯcunq̃ ꝓpa
re intelligendo: hꝰ actu itelligēdo ꝓpat:
qꝫ nulla ē ibi potētia sine actu ad qȯcū
q̃ intrinsecū: g̃ p actū intellect' diuini a
ctu ꝓpatur qȯcūq̃ intrinsecū ad qȯcun
q̃ aliud ad qȯ pōt itelligēdo ꝓpari: ⁊ p
ꝑs ꝓpatio cuiuscūq̃ talis ad qȯcunq̃
tale: hꝫ esse suū actuale p actū intellect'
diuini ꝓpantis: nō ꝺico q̃cūq̃ ꝓpatio
hui' ad hꝰ: qꝫ non formaliter illa q̃ intelle
ctus creatus ꝓpabit: sꝫ aliq̃ ꝓpatio hui'
extremi ad hꝰ extremū. Ex hoc vlteriuſ
pꝫ 2ª ps minoris. s. q̃ ꝓpatio alicui' in
trinseci ad aliqȯ extrinsecū hꝫ suū p̄m eē ⁊
ꝑpriū p illud itelligē: qꝫ illꝺ itelligē est
p̄m intelligē respectu hui' obiecti: ⁊ ꝑmi
tate eēntiali sive pfectōis: ⁊ ꝑmitate ou
ratōis qꝫ eīnū. nec eni est sil' pfectōe cuꝫ
itelligē creato nec posteī': qꝫ vtroq̃ mō
sequtur q̃ eēt limitatū ⁊ mēsuratū: nec ē
sil' nec posteri' ouratōe quocūq̃ itelligē
creato: qꝫ tūc seqūret q̃ itelligē in deo vt
itelligē eēt nouū. Vel sic: nulla po' hēt
suū p̄m eē p operatōez suā: hꝰ pꝫ de se: qꝫ
nihil seipm ꝓducit ad esse vt sit: ꝑ° de
tri. nec p ꝑns aliq̃ poª p opatōez q̃ ē ab
ipsa. accipit suū eē p̄m: sꝫ oē intelligē est
opatio itellect' vt itellect': g̃ itellect' vt i
tellect' nō hꝫ p̄m eē in deo p opatōnem
suā: sꝫ d̃cd̃ ē in deo p ꝓpatōez ad extra
inquātū hmōi hꝫ suū eē p itellect' opa
tōez sive itellectōez: qꝫ eē ei' ꝓsistit in ꝓsi
deratōe itellect': cū sit eē rl'e rōis g̃ nō. 4ª rō sumit ex pte opatōis seu act' itel
ligendi ⁊ hꝰ sic: Act' ille q̃ de' ꝓphēdit
eēntiā suā vt obiectū btificū sb̄ rōe q̃ ta
lis. est in deo ex nā rei: sꝫ de' p intelligē
vt itelligē ꝓphendit eēntiā suaꝫ vt obie
ctū btificū: g̃ maioꝫ ꝓbat: qꝫ infinitas i
tēsiua nō ꝓpetit alicui enti rōis: sꝫ soluꝫ
enti reali q̃ arº: qꝫ oē ens rōis ē sola reº
rōis. sꝫ nulli relatōi ifinitas ꝓpetit etiaꝫ
reali: vt patebit infra. q. 5. Illud autē q̃
de' ꝓphendit eēntiā suā vt infinitaꝫ sub
rōe q̃ est ꝓphensiuū ē infinitū qꝫ ifinitū
obiectū vt infinitū ꝓphendi nō pt aliq̃
actu nisi ifinito vt ifinito: g̃ cū infinitū
simplr in pfectōe nō includit perse ali
q̃d cui intrinsece repugnat infinitas: seqūt
q̃ infinitū simplr nō ē ens rōnis nec in
cludit p se pmo ens rōis. Istas ꝓpositō
nes expositas ⁊ ꝓbatas ꝓiūgendo loco
maioris ⁊ minoris. i syllogismo arguit
sic: illud qȯ ē eēntie diuine idē eēntialit
ē actu in deo mē ex nā rei. sed itellectua
litas sive vita itellectualis est hmōi: g̃ ē
in deo mē ex nā rei. Ex hoc vlteriuſ
q̃cd̃ ē actu itellectuale sive viuēs vita i
tellectuali ⁊ hꝰ mē ex nā rei; hꝫ actu vel
pōt hāe actu intellectū vt itellectū: ⁊ itel
ligē vt itelligē. de' aūt ē actu itellectuaſ
sive viuēs vita itellectuali ex nā rei: sicut
ꝓcluſū ē i ꝑ° syllogismo: g̃ de' hꝫ actu vt
actu pōt hāe itellectū vt itellectū: ⁊ itelli
gere vt itelligē: sꝫ non pt hāe actu aliqȯ
ens reale: sive ex nā rei qȯ tā ñ hꝫ ex nā
rei: qꝫ hꝰ eēt ꝓtra ei' simplicitatē: g̃ deuſ
actu hꝫ intellectū vt itellectū: ⁊ itelligē
vt itelligē: ⁊ hꝰ mē ex nā rei: sꝫ nulli' re
spectus dei ad extra nec aliq̃d p se inclu
dēs talē respectū ē in deo actu ex nā rei:

Ihs deus dr̄ ē ꝓphetia et
eius compat m q̃ ñ ē pñs
accꝰ ꝺpat ꝺpaut et q̃babit

quia respect⁹ ei⁹ ad extra non p̄t ee nisi relatio rōnis: g aliqō eēntiale puta intelligē est sic absolutū: qō nec ē respect⁹ ad extra nec p se talē respectū includēs. m. scōi sylogismi ꝓbat sic: nā viuēs vē hēt realiter vel hīe pōt opatōem vitalez: q̄ sit ens rale sic itelligēdo: qō nec sit ens rōis nec p se tale ens includēs: qz opatio talis ē ꝓpria pfectio nē intellectiue: vñ z i ista ponit ꝑsistere btitudo talis nē. ꝓpa. aūt pfectio z ꝑcipue btifica nē hōtis esse vium ex nā rei: nō pōt ee ens rōis: nec p se includens ens rōis qz ens rōis ē ita di minutum: q nō pōt ee pfectio pse entis real. nūc aūt itellectiē ꝓpria opatio nē viuētis vita itellectuali: z si ꝓteruiēdo neget h⁹ in deo. philo. vī specialiter h⁹ cō cedē de ipo. 12. metaph̄. vbi tractās que stionē de itellectu z intelligē diuino ait sic: si nō intelligat supple de⁹ actu: sz hz se quēadmodū vt sit dormiēs: qd vtiq; inquit esset insigne z venerabile: siue intelligat nō est aūt hoc q̄ sua intelligē tia sit potētia: nō erit itaq; optima sba. p intelligē eni ei honorabilē inest io. io. eth̄. pfecta felicitas qm̄ speculatiua qdā est opatio apparet z hinc vtiq; appare bit. deos eni maxie suspicati sum⁹ btōs z felices ee. actōes ār q̄les attribuere de bitū ē ipis: z post exclusis ab eis actōni bus vtutū moraliū sōdit sz tm̄ viuē oēs suspicati sunt eos z opari: nō eni oz dor mire. z paulo post cocludit: q̄re dei ope ratio btitudine differēs speculatiua vti q; erit: z humana vtiq; q̄ huic, cognatissima felicissima.

De quarto termio

s. immediatio ē distinguēdu: qz dī immediatius aliq̄d dupliciter. vel ita: q ipz sit mediū inī ꝑmū z vltimū: z tūc ē immediat⁹ positiue. Ex⁹ superficies ē immediatior sbe q̄ color: ita q hz rōez medī positiue inī illa: sz risibile ē immediatius hoī q̄ color negatiue: nō eni mediat inī illa extrema positiue sz magis excludit mediū inī hoiem z risibile q̄ inī hoiez z colorē vt sic breuiter dicat illud ee immediat⁹ positiue qō tanq̄ mediū inī extre ma includitur: z illud immediati⁹ dicat negatiue vbi aliq̄d tanq̄ mediū magis excludit. Posset aūt distingui de immedi atōri fm rem z rōem: qz immediat⁹ z mi nus immediatū vel mediati⁹ nō sūt sine ordine. ordo aūt nō vī posse intelligi si ne distictōe sz qz h nō querit qualiter est di stinctō eēntialiū a notionalibus vl vtro rūq; ab eēntia: iō ista distinctio immedia tōis non tractat ad pñs: sz q̄liscunq; sit distinctio eēntialium a notionalib⁹ vel vtrorūq; ab eēntia: fm ista dicet q̄ istorum sit immediat⁹ ipsi eēntie puta eēntia le aut notionale. Itaq; recolligendo de isto ꝑmo articulo: eēntia ē illud ad qō fit eorz ꝓpatio quorz querit ordo. eēntiale aūt z notionale sūt illa q̄z querit ordo in ꝓpatione ad eēntiā. de immediatōe autem istorū ad illud ꝑmū ē questio: z ꝑncipaliter requirit ꝓpter solōem duplex distictio posita i hoc articulo vna de eēntiali. alia de immediatiori. ꝑma de eēntiali talis ē: aliqui⁹ eēntial⁹ rō sine actualitas total⁹ ē mē ad intra. aliqui⁹ aūt ad extra. 2ª de immediatiori tal⁹ est q̄ aliq̄d dicē est immediat⁹ positiue ita q ipz ponitur medium. aliquid priuatiue ita scilicet q̄ non requiritur mediuz aliqō inter ipsum z ꝑmū sicut inī aliud extremum z primū.

De secundo articulo

dico tres ꝓclones: q̄rū due sūt breues 3ª principalis: ꝑma est ista: nullum notionale est immediatius ipi essentie diuine aliq̄ eēntiali z hoc loquendo de immediatōne ꝑmo mō. hoc ꝓbat sic: qō ē immediat⁹ ꝑmo nō excedit a 3°. cū sit pse medium inī ipm ꝑmū z 3ᵐ: sz oē eēntiale excedit qōcunq; notionale qz eēntiale est cōmune trib⁹. notionale vero nō q̄ tē. 2ª ꝓclo est talis. omni essentiali i cludēte respm ad extra: immediatius est

ēntie aliq̄ notionale: ⁊ hoc loquēdo
de imē. 2°. mō h°. ꝓbat: q⁹ tale ēntiale
non ꝓuenit ipi deo nisi ꝑ oparōem itel-
lectus opantis ad extra: notōnale autē
ꝓuenit ēntie ex nā rei absq; oi ꝓpatōe
intellect⁹ ad extra: g̃ min⁹ req̄ritur medi
um inf ēntiā ⁊ notōnale q̄ inf ēntiaz
⁊ tale ēntiale vbi nc̄ario mediat actus
itellect⁹. 3ª ꝓclusio ē: oi notionali ē ali
q̄ ēntiale imē ēntie vtroq; mō ime-
diatōis: h°. ꝓbat dupl⁹. ꝑmo sic: q̄lis oz
do pse[illegible] realis eēt inf aliqua si ēent di-
stincta realit⁹ tal⁹ pse[illegible] ordo ē inf illa coz
rñdens illi distinctōni quā hñt: vtpote
rōnis: si distinguātur rōe: ⁊ hoc siue rō
ne sūpta ex pte rei siue materie causata
ꝑ actū intellect⁹: nūc aūt si eēt distinctō
realis inf ista ēntia memoria pfecta ⁊ di
cē pfectū. memoria eēt p⁹ in ordine rea
li imediatior ipi ēntie q̄ dicē: g̃ ⁊ mō
q̄cūq; sit distinctio inf illa eo mō est im
mediatō cozrñdēs. maior ꝓbat a poste
riori sic: vbi ē distinctio rōis siue vno°
siue alio accipiendo rationem: ibi con-
cludimus ordinem sic distinctorum h°
q̄ illa sic distincta haberent talem or
dinem realem vbi essent distincta rea-
liter. Nec ista maior inuenit hāc instā-
tiam: nisi forte in aliq̄ qō non ē ad ꝓpo
sitū. Et illud sufficiēter excluditur per
exceptōem istā si addat in maiori sic: q̄
lis ē ordo realis ⁊ rōnis: nisi forte i di
stinctōe realī illud qō ē posteri⁹ aliq̄ in
distictōe mīnori hāet veri⁹ eē illo: ⁊ illo
qō sibi cozrñdet. 2°. ꝓbatur a ꝓori illa
maior. p⁹ ordinē intelligo q̄ est ex p⁹ rō-
nibus extremoꝝ: ⁊ h°. accipiēdo p⁹ rō-
nem ēntialē siue q̄dditatiuam non det-
minā° illud cui ē rō ad eē in re vel i in
tellectu. sic q̄dē illud qō indifēter pōt hāe
rōem q̄dditatiuā itelligibilē nō determi-
nādo nihil aliud eē. Ex h°. ꝓz maior: nā
vbi manet p se rō silis ordinis ibi ma-
net silis ordo: sz in istis distinctis i tali vl
i tali eē manet p⁹ eadē rō ꝓsilis ordinis
q⁹ rō q̄dditatiua a: ⁊ rō q̄dditatiua b:

I

g̃ ⁊c. nō ei eē in intellectu dat ipi a rōez
q̄dditatiuā. minor ꝓz: q⁹ si illa ibi posi-
ta ēent realiter distincta eēt tal⁹ ordo real⁹:
qō q⁹ eēt ēntia nā intellectualis pfecta
iō hāet intellectū pfectū: ⁊ vlterius hāet
vel habē posset obiectū actu intelligibi
le ꝓportionabiliter sibi pñs. ⁊ vltra: iō eēt
vel eē posset memoria pfecta: nā hec est
rō memorie pfecte: intellect⁹ hñs obiectū
itelligibile ꝓportionatū actu sibi pñs:
⁊ ex h° vlteri⁹ ipa eēt vel eē posset sup-
posito hñti eā pfecte ꝑn⁹ exꝑmēdi: g̃ ex
ꝑmeret vel exꝑmē posset noticiā decla
rtiuam cozrñdentez illi memorie: nūc
aūt ꝑ⁹ notōnale saltē qō includit ꝑ⁹ re
spectū positiuū ad aliquā psonā ē dicē:
g̃ ꝑmuz notōnale hz ēntiale aliq̄ ime-
diatius ēntie vtroq; mō: ⁊ ꝑ ꝓns qōcū
q; aliud notōnale. sic argutū est de me
moria ⁊ dicē: sil⁹ posset argui de volū-
tate ⁊ obiecto sibi pñte ⁊ actu spirandi
2° ad idē sic ēntie mediatior ē potentia
q̄ actio realiter ꝓductiua fm illā potētiā
oē aūt notionale ē actio ꝓductiua fm
aliquā potētiaz in nā diuina vel suppo
nēs illā: q⁹ ē ꝓductio alicui⁹ suppositi:
vel suponēs ꝓductōem. ois aūt tal⁹ acrō
ē alicuius potētie q̄ hz rōem ēntial⁹: vel
q⁹ ē ipi⁹ itellect⁹ vel q⁹ ē ipi⁹ volūtatis: g̃
⁊c. Sic igit quātū ad istuz articulū pz
q⁹ ēntiali ad extra notōale ē imediatū
2°°: nullo aūt ēntiali ē aliq̄ notōnale
imediatū vtroq; mō. q̄libet aūt notio-
nali ē aliq̄ ēntiale ad intra imediatū
vtroq; mō: q⁹ saltē itellect⁹ ē imediatus
q̄ dicē q̄ est ꝑ⁹ notionale: ⁊ ita ꝑns q⁹
cūq; notionali: volūtas ēt imediatior
ē ipso spirare: ⁊ ꝑ ꝓns q̄cūq; ptinēte ad
ꝓcessionem. s. s.

De tertio articulo

instat cō istas duas rōes positas i 2° ar°
ꝑ 3ª ꝓcloe cō ꝑmā sic vbi nō manet eadē
rō ordinis nō oz ponē eūdē ordinē vel
ꝓsilem: sz i diuinis vbi istoꝝ ēntia me-

moria dicē sola distinctio rōis ñ manz eadē rō ordinis q̄ ē vbi ista sī distincta re alīt g̃ tc̄. ꝓbatio mi. ī creatura rōali iō memoria p̄cedit dicē qz ipa ē p̄n̄ dicē di. nō sic ät i deo loquēdo de memoria vt memoria siue vt distincta ab eēntia: imo rō p̄cipiādi emanatōez psonalē ē eēntia diuina sola sb̄ rōe eēntie vt ei cō iūgit respect⁹ real': qō ꝓbat dupl'r: p⁹ sic vbū ē expssiuū oim illoz q̄ i eēntia diuina q̄si uolūtē ꝓtinent: g̃ i vbo diuio i telligit de⁹ qōcūq; distincte itelligit: g̃ nō ꝑt aliq̄lis distinctio actual' accipi i itellectu diuio int eēntiā z memoriā p̄cedēs q̄dā⁹ ꝓductōez vbi. p̄m ꝓbat p aug. 6. d tri. c. vlt. vbi dic: q⁹ vbū ē ars ꝑfis plena oim rōnū viuētiū. Itē distinctio fm rōez ñ ꝑt ee nisi fm aliquē actū itelligēdi: in deo aūt p̄m' act⁹ itelligēdi ē p̄n̄ emanatōis vbi supposita ꝓpetate psonali: cuz vbū ꝓducit nālit z actu nāli ipi⁹ itellēs g̃ nullo actu. q. ꝓcedēte ꝓductōz vbi ꝑt hēi distinctio ad extra vl ad itra⁹ si q̄ratur ab eis quō g̃ distinguūt i deo itellēs z volūtas si ñ ꝑsupponit i deo distinctō ꝓductōib⁹ psonarū: dicūt q⁹ ponit⁹ istis ꝓductōib⁹ dictōe z spiratōe: z h⁹ꝑ solā eēntiā vt p̄n̄ fōle respectu vtriusq; ꝓductōis: ꝑt itellect⁹ diuin⁹ ꝓpare eas ad aliq̄ silia i creaturis vniuers⁹ ē ꝓductio. itellect⁹ i creatura: qz ipa ē nulla ꝑsup⁹ posita alīt silis ē ꝓducto volūtat': qz ipsa ē alia ꝑsuppositā: z ita ex tali ꝓpatōne ad extra itellēs ꝓcipit ista⁹ ꝓductōes vnā. q. itellect⁹ z aliā. q. volūtatis ꝓpt silitudinē ista⁹ ad istos act⁹: z ꝓpt illud ista⁹ ꝓductōnū p̄n̄ ꝓductū ꝓcepit i tellect⁹ sb̄ rōe istoz duoz p̄ncipioz. s. itellect⁹ z volūtatis p h⁹ipedit 2ª rō: qa memoria vt memoria vl itellēs ñ hēt rōem p̄ncipiādi respectu dicē sz ipa eēntia z bñ ꝓcedit q⁹ eēntia ꝓt ē notionali. sz nō hēt p h⁹ q⁹ aliqō eēntiale aliq⁹ distinctū ab eēntia ē imediatū q̄ aliqō notionale. Cōtra. ista rō posz multiplicit ꝓbari: qz duaz ꝓductōnū alteri⁹ rōis nō vī posse poni idē p̄n̄ fōle ꝓductiuū: z spēalit taliū ꝓductionū quaz vna nō pōt poni nisi ibi altera ponat. Nō vī etiā rō q̄re ꝓductōes sint alicui⁹ determinate plalitatis respectu q̄z vnū est p̄ncipiū formale eiusdē rōis z h⁹ i ꝓductōnibus necessarijs: tñ ista vsq; ad primā. q. differatur: z h tñ ratio ꝑma confirmatur. Cū enim accipitur cōtra maiorem ꝑmē rōnis q⁹ nō manēte eadē ratione ordinis nō manebit idez ordo: ꝓcedit de illa q̄ est ꝑma z ꝑsc causa: z rō ordinis: sicut vlr tenet de ꝑmo p⁹ ordine quorūcūq; z iuxta h⁹ arguēdo assumo hāc maiorē: vbi manet ꝑma p⁹ rō ordinis eadē ibidē manet idem p⁹ ordo: sz ꝑma p⁹ rō istoz ordinis. s. memorie z ipi⁹ dicē: ē ex p⁹ rationibus istorū s. q⁹ memoria ē memoria z dicē est dicē In q̄cūq; g̃ eē reali siue diminuto ista ꝓcipiūtur stati habet ex rōnib⁹ istoz q⁹ memoria ē immediatior ipi eēntie q⁹ dicere: g̃ manētib⁹ p⁹ rōnib⁹ istoz duoz extremoz occurrentium intellectui siue habentium esse reale siue ratōis qō cunq; semper manet eadem vel simílis p⁹ rō ordinis. Et vlteri⁹ cum dicitur in minori: q⁹ in diuinis non manet ista ratio memorie z dicē q̄ in creaturis qz nō est ibi rō ꝓncipij ad ꝓncipiatum. esto q⁹ illa esz rō ordinis. s. rō principij formalis agendi z actōnis adhuc habebo ꝓpositum: qz fm aug. 15. de tri. c. 15. Sic g̃ h⁹ vbū nr̄m de nr̄a scia nascit: quēad modū illō dei vbū de scia pfis natū est z vbiq; vult q⁹ de ratione vbi est nascī de scia que scia ē in memoria: z sic vbi q; dicitur verbum nasci de memoria: filius aūt cuius ꝓduci est dici fm ipm: verbum ē. 83. q. q. 63. vbi vult q⁹ optīe positū est illud: in principio erat vbum quantum ad trāslatiōnem nōis 2ª p⁹. ē g̃ memoria p̄n̄ ꝓductū 2ª p⁹ z ita manet ista rō ordinis int memoriā z dicē. Cōsumo h⁹: qz si nō ꝓcedat 2ª p⁹ per mēoriā vt mēoria: sz g̃ mēoriā vt eēn⁹

nō magis ḡ ꝓducit ꝓcise per actum memorie q̄ per actū voluntatis. q2 eēn^a vt entia nō magis ē h° q̄ illud. ḡ ꝓduc° e° in sua realitate nō est magis dictio q̄ spira°. nec ipsa magis ex realitate sue ꝓ ductionis filij siue verbū q̄ spūs. qō est patent ꝑ intentionē aug. ¶ Ad arg^m ꝓbā^m q entia sub rōe entie vt tñ conūgit ei respect^u realis est ꝑn^m formale ꝓmū ꝓducēdi fi^m. Ad ꝑ^m cuz dicit deus qōcūq intellectu distincte intelligit vbo iā ꝓducto intelligit. verū est q verbū ē einaliter ꝓductū. sed nō queritꝫ de ordine ourationis sꝫ origis. sic āt intelligēdo q ꝑ nō intelligat quecūq distincta i se vt est ꝑor origie vbo: flm est: ꝑ rōz ꝑ aug. 15. de tri. c. 7. vbi vult q quelz ꝑ sona sibi memit: sibi intelligit: sibi diligit/ sic infert q si filio intelligerz ꝑ. ꝑ nō eēt sapiēs de seipso sed de fi°. Ex h° formaī ꝑ^a rō sic: q̄cūq pfectionē ꝑ hīe ꝑt hz eā vt est origie ꝑor filio. q2 hz eaz a se. nullā. n. pfectionē ꝑt hīe nisi a se. ḡ nec a fi°. ḡ si ꝑ posꝫ noscē distincte actu oē intelligibile nouit vt est ꝑor fi° origie nō nouit ḡ aliq intelligibilia distincte ꝑci se in fi°. hoc ēt pz ꝑ aug. 15. de tri. c. 14. nouit deus ꝑ oia in se nouit ⁊ in fi° in seipso tanq̄ seipsum. Ex hoc formaī 2ª rō. ꝑ vt est ꝑor origine fi° nouit seipsuz nō tm̄ per memoriā siue actu p°/ sed ꝑ intelligētiā siue actu 2°: qō ꝓbatur q2 cōsilis est ordo originis ꝑis ad filiū in habēdo intelligentiā perfectā qualis est in hñdo memoriā perfectā. q2 vlr eiusdē p° ē hīe intelligentiā perfectā cui° est habē memoriā perfectā: sicut ḡ ꝑ non ꝓcise in filio nouit seipz. q. per memoriā. sed per seipsuz vt est ꝓio2 filio. ita ⁊ de notitia actuali per intelligentiā: ⁊ tē vltra. sicut ḡ actuali notitia siue intellectione per intelligentiā nouit ꝑ seipsuz ꝓius origine q̄ in filio: ita actuali intellectione per intelligentiā ingenitā nouit oia distincta in se ꝓius q̄ in filio ¶ Ad ꝓbationē cū dī q verbū est expressi^m oium que in eēntia diuina. q. inuolute cōtinent: cōcedo. sed nō ꝓcise verbum nec ipsa ꝓcise relucent in verbo. sed eq̄ distincte relucent in intelligentia ꝑis vt ꝑis est. Quā° autē ꝓbat i^a ꝓcise eē relucen^a in vbo per illud. 6. de tri. de arte. ad hoc rñdet aug. 7. de tri. c. 4. Ita est verbū ars ꝑis quo sapia ꝑis. ⁊ q̄liter hoc est ita inquit: dī filius sapia patris quo lumē patris est. ſ. vt quēadmodū lumē ō lumie ⁊ vtrūq idē lumē. sic intelligitur sapia de sapiētia ⁊ vtraq vna sapiētie: hec ille. Si queratur quare verbū dī magis ars ꝑis q̄ ipsemet pater. Rñdeo 2° persone ex vi sue ꝓductionis cōperit q est notitia declaratiua q2 est ꝓducta per actū memorie exprimentis talē notitiā. ⁊ iō appropriate dicunt de ea que pertinēt ad perfectionez cognitionis actualis. magis tamē ꝓprie dī sapiētia sicut loquitur aplus q̄ ars sicut loquitur aug. q2 ex productōe sua magis est notitia declaratiua eterno rū q̄ factibiliū ¶ 2ª ratio innititur isti ꝓ positioni. primus actus intelligendi in diuinis est principiū ꝓpriū ꝓducendi verbū. Jsta est falsa ꝓpter duo. p° q2 nullus actus intelligendi est ꝓprie ꝑin^m producendi verbū. 2° q2 nō est ꝑmus actus intelligendi. sicut ipse intendit loqui de illo. ꝓbo q2 actus intelligendi cōiter accipitur ꝓo ipsa operatōne que est intellectio. si ergo primus actus intelligendi est princi^m emanationis vt ipse accipit hoc itelligitur altero istorū duozū modozū. aut ita viz q̄ est principiū formale quo verbū ꝓducitur sicut calor in calefaciente respectu calefactionis est principiū. aut ita q̄ est principiuz emanationis sicut actus productiuus sicut calefactio dicitur principium productiuū caloris ꝓducti. neutro aūt mō pōt intelligi. q2 omne intelligere est ipsius intelligentie. scōm Augus. 14. de tri. c. 7. Intelligentiā dico q̄ intelligim^s cogitantes. producere autē verbuz siue

hẽ prin^{m} formale producendi nõ cõpetit nisi rõe memorie. 2^{m} pz ex dictis. q2 p ductionẽ verbi precedit origine intellectio distincta que cõuenit patri fm itel ligentiã propriã ingenitã. non g̃ producit verbũ p^{o} actu intelligendi loquẽdo ò p^{o} origine sicut ipse accipit. cũ probat per hoc q^{z} verbũ naturalit producit. ꝓntia nõ valet. q2 quozũcũq3 intellectus est ꝑn^{m}. est ꝑn^{m} oiuz illoz per modũ nature vel põt breuiter dici ad istã scõam ꝓbationẽ q^{z} lz verbũ producat in diuinis per p^{m} actũ intellectus. loquẽdo de pri^{o} actu. pductiuo qui tñ nõ dr̃ ꝑpe actus intelligendi. lz sit actus intellect^{o}. nõ tamẽ p^{o} actu operatiuo: qui ꝑpe dr̃ actus itelligendi. sed prior est origine actus intelligendi. vt est intelligẽtie pme. ⁊ isto vt sic prioze intelligit pr̃ eẽntiã. ꝓpaz distincte. nõ tm̃ in verbo producto. Jsta distinctio de actu productiuo ⁊ opatiuo patebit post. q. 13. Act^{o}. n. operatiuus nõ bz terminũ. pductũ sed est vltimus ẽminus: vt pz ex p^{o} ⁊ 10. eth. Actus ãt productiuus semp est alicui^{us} termini per se qui per ipm̃ accipit eẽ. Rñ^{o} ad scõam rationẽ posita ab ipso excluſa est per b^{o} q̃ probatũ est. eẽntiã vt eẽntiã nõ eẽ ẽmediatũ ꝑn^{m} formale. pductionis excludẽdo memoriã vt memoriã a rõe talis ꝑncipij. Ad arg^{m} ꝓncipale supponit q^{z} p^{a} diuina ꝓstituit per aliq̃ notionale ⁊ p nũc supponat. Ad maiorẽ g̃ rñ^{o} per distinctionẽ. q^{z} aliq̃n suppo^{m} constituitur per aliquid eiusdẽ generis cũ ipsa natura. ⁊ tunc videt posse cõcedi: maior. q2 nõ solũ natura imediatius se habet ad suppositũ. sz etiã ad illud formale q̃ cõstituitur suppositũ. ⁊ hoc aliqua ẽmediatione. Si autẽ suppositũ cõstituatur per aliquid alterius generis. q̃ esset remotius a natura q^{z} genus illius q̃ est proprietas nature. tunc maior eẽt falsa. Si eni sortes ꝓstitueretur per rationem cũ re^{o} plus distet a genere substantie q^{z} q̃litas vel quantitas. falsuz esset q̃ cõstitutũ sortis esset ẽmediatius humanitati q^{z} qualitas vel quãtitas. Nunc ãt supposita ista opinione q^{z} rõ constituit p sonã siue suppositũ diuinũ: oportz dicẽ q^{z} suppositũ ibi nõ cõstituit per aliquid eiusdẽ generis cũ natura. eo modo quo ponit ibi genus. sed illud q̃ est ad alterũ: ⁊ natura est ad se. Illud autẽ cõstitutiuũ aliquo mõ magis distat a natura q̃ proprietas nature. q2 si ibi proprie essent genera: sapiẽtia pertinẽt ad genus qualitatis ⁊ paternitas ad genus rõnis g̃ ibi suo mõ ꝓprietas potest eẽ ẽmediatior ipsi nature i^{o} q̃ est cõstitutũ suppositi. Si queraꝫ quare nõ põt hoc suppositũ cõstitui per aliquid q̃ est eiusdẽ generis cũ natura. hec questio est ò eo q̃ q̃ supponit. nec per ꝓsequẽs est ad propositũ. sed ad cõstitutionẽ personaruz. tamẽ cõcedo ad ꝑsens suppositũ. ⁊ tũc põt dici q^{z} vbi est aliquid de se hoc. ⁊ tñ nõ incõicabile nõ potest intelligi aliqua determinatio vlterior nisi ad incõicabile. eẽntia autẽ diuina est de se hoc. ⁊ tamẽ cõicabilis. si g̃ dẽt intelligi aliqua determinatio ad suppositũ cũ suppositus sit incõicabile. oz q^{z} in hoc sit per aliquid q̃ est p^{o} incõicabile tale non põt eẽ q̃ est ad se. q2 quicquid est ibi ad se ꝼz istõ suppositũ est perfectio simplr. ⁊ sic cõicabile. ⁊ ita oz ꝓstitutũ suppositi differre a natura genere. nõ qualitercũq3 sed ea ratione que est inter rẽ ad se ⁊ rẽ ad alterũ. ꝓbatio autẽ ma. principalis nõ ꝓcedit nisi de cõstitutiuo suppositi pertinẽte ad idẽ genus cũ mã. Ulso de ordine eẽntialiũ ⁊ notionaliũ in diuinis patz ex hoc ordo ꝓcedẽdi in qõnib^{o} de deo. q2 si aliq̃ fuisset mota de eẽntia vel eẽntiali ad intra i^{o} eẽt tractanda ãñ qõnes de notionalib^{o}. nulla ãt est mota de eẽntiali nisi q̃ iportat respectz ad extra. ⁊ q̃cũq3 notionale suo^{m} est prius q̃cũq3 tali eẽntiali. ió p^{o} tractãde sũt qõnes mote de notionalib^{o}. notionalia ãt vel sũt rõnes vel ꝓductiones. siue i^{o} sũt idẽ siue nõ. ñ curo. Est

g p° qō tal' de notiōalib' siue productōib'

QUeritur utrū in deo pñt ee plures productōes eiusdē rōis ar° q sic. productio suppositi in ee nature sbalis ē gnātio: sz in diuis ē duplex productio p modū nature g duplex gnātio t p pñs duplex productio ei' dē rōis. minor pz. q ois productō suppositi i nā diuia ē in ee nē sbal'. pba° ma. nā p h° distinguit gnātio ab alīs muta tōib' p phm. 5. phy. q ipa ē ad sbaz siue ad ee sbale g ꝛc. Cōtra. si possūt ee plures productōes eiusdē rōis: vel g plures gnātōes: vel plures spiratōes: t per pñs plures filij vel plēs spūssancti. pñs falsū g ꝛc. Dic prordāt oēs theologi i prdoe negatiua sz oz videē an ista sola fide teneat. an p rōem. Ad ipam aūt diuersi diuersas afferūt rōes. primo g tāgētur rōes aliquor q ad prclusionē istam ponūtur. 2° dicet qd magis circa h° vī ee tenendū. 3° qdā dubia occurrētia excludent de primo apponūtur ad h° qtu or rōes. p° ē ista: ois forma eiusdē spēi siue qō magis ppie dī in diuinis eiusdē rōis nō multiplicat nisi fm māz. mā aūt i diuinis ee nō pōt. vñ in diuinis nō est nisi vnica filiatio sbsistēs sicut albedo sbsistēs nō pōt ee nisi vna. 2° rō. de' oia intelligit t vult vno actu simplici: g nō pōt ee ibi nisi vna p°. prcedēs p modū vbi: t vna p modū amoris. 3ª rō: qr psone prcedūt nālit. nā aūt determinat ad vnū g ꝛc. 4ª rō. ex h° ē pfect' fil': qr tō filiatio diuina in eo prinet: nō g pōt ibi ee aliq alia. Dzia rō videt ee trāscēdēs t assumē ou' siue falsū fm multos. Illa eni ppositio ma. s. q forma eiusdem rōis non multiplicat nisi fm māz q fm eos eq bñt locuz de angelo sic de deo. aut intelligit sic: q forma qcūq imālis sit de se hec siue ex rōe sue qdditatis: sic de' deitate ē h: ita q nihil aliud itelligēdo nisi deitatē ē prdictō fōrlis deū nō ee, hūc. Aut itelligit sic: q quis fōr imālis aliq non sit hec fōrlis sua qdditate tñ ip sa in re multiplicari nō pōt qr vnica fōr talis singularis signata hz in se totā entitatē illius forme t intēsiue t extēsiue. Si itelligit primo mō sequtur q rō forme specifice in angel includit repugnātiam imo prdictōem ad pplificari realiter: t ita sicut nō stat cū prceptu hōis qō cōcipiat irrōnalis: vel cū cōceptu dei: qō prcipiat tanq indifferēs ad plures deos ita nō stat cū prceptu talis speciei qō cōcipiatur plurificabil': t p pñs quicunq posuerūt speciē angelicam posse plurificari. habuerūt in itellectu suo prceptus formalit repugnātes: qr prcem talis spēi t plurificabil': t p pñs quic ūq cōcepe rūt ibi ee rōnem vlīs simplicit. s. dicibilis de plurib': imo prcipiēdo natural i tali vniuersalitate: icludit in illo intellcu repugnātia formalis int obiectū intellectū t modū prcipiēdi. Istud pñs non vī pbabile cū multi theologi t catholici sic prcipiētes nām angelicā t speciem sicut alīs sine omni repugnātia prceptuū cesserūt ibi plurificatōem t vlitatez predictā. Sācti aūt vident ad hāc ptem de clinare sicut dam. in elemēta°. ca° 12. dicēs: q vnicū est cōicabile t incōicabile. ipsius aūt q vni' spēi cōicatio: t ipa beata nā in trib' psistit hypostasib'. t sequtur post hoc: fm vnūquēq ordinē angelorum t virtutū drūtes hypostases cōdidit: non solū hoc: sz etiā fm vnamquamq spēm: vt vtiq cōicantes adinuicem naturam gaudeant adinuicem: t naturali beatitudine contēplati. adinuicem secure t amicabilit disponant. hec dam. Et articuli dānati tres videntur istū articulū prma facie reprobare. vnus est a domino stephano prdēnatus: q dicit sic: q quia itelligentie nō bñt nāturā deus nō posset eiusdem spēi facere plures. error 2° q deus nō pōt multiplicare indiuidua sb vna specie siue materia error tertius: q forme non recipiunt diuisionem nisi fm mām. error non intel

ligitur de formis eductis de p-ona mē: g de formis nō eductis si det scōs intellectus ꝓpositōis tūc sequitur q natura specifica michael de se nō est hec: g non repugnat sibi ꝯdictorie non cē hanc vel nō esse in hoc: p illam g potētiam q̄ pōt i quodlibet quod non includit ꝯdictionem pōt natura illi' fieri 7 non in hoc: dicetur forte q̄ non posset stāte illo: h° non excludit ꝓpositum: 7 tñ est falsum. ꝑmū pz: quia destruat iste 7 tūc fiat nā in alio. non g oino ē necesse michaelem cē hunc vnicū. 2^m pz. quia q̄ simul sunt in potētia actiua agētis nec int se repugnant: illa pñt simul cē in effectu: hmōi sūt iste michael 7 ille michael si nā non est de se hec. Esto etiā q scōus intellect' cēt verus. saltē ad ꝓpositū habemus q ista ꝓpositio forma eiusdē rōis non potest plurificari nisi p materiaz non concludit oīmodā impossibilitatez plurificatōis filiatōnis in diuinis: cū tamē illa plurificatio sit impossibilis simpliciter includens cōtradictōem. Jsta ergo ꝓpositio non concludit ꝓpositum .s. cōclusionem quam tenemus sicut ipa est vera nisi accepta fm primum intellectum: qui rōnabiliter vī multis esse falsus: vt dictum ē. Nō enim est doctrina conueniens conclusionem certissimam 7 sūme necessariam tenē ꝓpter rōnes nimis generales q̄ videntur multis hīe plēs instantias. ¶ Preterea instatur de aia itel lectiua q̄ prius nā est terminus creatōis q̄ infundat. ꝑmus aūt terminus creationis vt talis formaliter est hec: g aia naturaliter ꝑus est hec: q̄ vnitur mē: 7 pari rōne de ista anima ꝑus nā est hec q̄ vnitur materie: vñ ista aia est hec sua ꝓpria singularitate: 7 inde est non illa: 7 p ꝑs prima distinctione singularitatis distinguitur a singularitate distincta ab illa: g distincte sunt iste anime ꝑus nā q̄ vnūtur mē: non g plo 7 ꝑmo distinguūtur sua mā: prima ꝓpositio probat: quia illud qō sine contradictōne potest esse sine alio: 7 non econuerso est pr' nāliter illo: hoc accipitur. 5°. metaphy. c. de priori ¶ Aliq̄ inquit fm naturam 7 sūam sunt ꝑora: quecūq; contingit esse sine alīs: 7 illa nō sine illis: 7 in fine capi ad istum modū reducit oēs modos prioris. 7 in. 7. metaphy. cē inqt sūbe est ꝑmū oīm: 7 hoc ꝓbatur. alioz enī nullum ē sepabile a sūa. aia aūt non soluz fm sūam 7 cēntiam sz fm exīntiaz 7 vt termin' creatōnis diuine pōt cē sine mā g potest cē sine h° q̄ vniatur mē. nullo° aūt potest esse in materia nec per creationem nec aliq̄ mō qualitercūq;. nisi ipsa sit hec ꝓpria singularitate. sequitur ergo ista ꝓpō ꝑma q̄ fuit ḃ ꝓbanda. si dēcatur q̄ non ē hec sic p materiam. .s. per vnionem actualem: vel per cē actuale i ipa: sed per aptitudinem essendi in ipsa mā: 7 ipsa non est prior illa aptitudine ¶ Jstud non euadit argumētū: q; nā ipsa absoluta ē prior nā ipa aptitudine: q̄a hec anima habet aptitudinez hanc ad hoc corpue: 7 illi ānime repugnat aptitudo hmōi ad corpus hoc 7 conuenit sibi alia aptitudo ad aliud corpus. Tūc arguo sic: qō conuenit 7 repugnat alī eiusdem speciei non conuenit huic persone fz illud quod est cōmune istis: vel saltem ꝓexigit distinctionem in istis necessario .s. huius ab illo. hec aptitudo cōuenit huic 7 repugnat illi: ergo necessario ꝓexigit distinctionem huius ab illo: g prima distinctio non est per aptitudinē nec prima singularitas huius 7 illius: ¶ Confirmatur ratio aptitudinis formaliter loquendo non est ad se: nec est ratio entis in actu. ꝑmum probatur: q; si intelligeretur ad se: ergo posset intelligi 7 non ad aliud vt ad terminum. 2^m etiam ex h° pz: q; aptitudo possz cē ad īminū nō exīntē. qō ät nēcario exigit aliq̄d ñ exīns: ipm ē ñ exīns i actu. nūc aūt hec aia ē singulare absolutū: 7 singularitate absoluta: 7 singularitate in actu: 7 singularitate actuali: g aptitudo ñ est

rō formalis siue regularitatis. Ex ista instantia de aia hic hꝫ q nō est oio neciuz (hoc est cuius oppm includit cōtradicti onē) q forma eiusō rōnis nō pōt plurifi cari sine materia realiter. ⁊ licz habeat aptitudinē ad materiā tamē pr̄iuz natu ra habet plurificationē. g̃ ꝓma rō pluri ficationis nō est materialitas generalr. ⁊ q imaterialitas nō sit pr̄iª rō forme eiusō rōis essendi hanc nec mālitas pª ratō plurificationis i forma. probatur qz quo aliquid est in actu extra cām ⁊ i tellectū: eo est hoc pº. qz sic esse nō com petit nisi huic. imo vlitas siue nō hoc n pōt alicui cōpetere nisi in intellectu. nūc autē quecūq entitas precipue absoluta seipsa pº est in suo esse qz seipa pº recedit a nō ee ad ee. qz lz multa cōcurrant ad suū ee sicut materia ad ee forme ⁊ forª ad ee materie. tamē nullū cōcurrēs est sibi pr̄iª rō essendi in suo ee. g̃ seipsa pr̄º est hec. ⁊ per ꝓñs filiationē diuinaz esse hanc. accipiet pº ex rōe filiationis talis nō ex imaterialitate que tm̄ aliq̄d pōit vel excludit aliquid ānexum ꝓpe singu laritati. Cōfirmat hoc per auctoritatez qz mā nō est pez cā forme lz sit mā forª. fm Auic. ⁊ nullo modo videt aliquid ee hoc per illud qō nō est per se eius cā ⁊ hec est intentio pbi. i2. meta. c. 3. vbi vult q tā cā materialis q̃ formalis ⁊ ef ficiens hñt vnitatē ⁊ distictionē specifi cā ⁊ numeralē. ꝓportionatā ipsis pr̄inci piatis. hoz inquit que sī in eadē nā di uersa nō spē. supple sī pn̄ª. ⁊ subdit. sed qz singulariū aliud tua mā ⁊ motus ⁊ mouēs ⁊ spēs numero. rōe aūt ylī eadē hec ille. vtrūq; n. per se pr̄im cōpositi oz hīe indriaz cōsilem indiē cōpositi. ⁊ determinatioz simile determinationi cōpositi qz neq; indrīs cōstat ex determinatis. neq; determinatū ex indrīnti bus indria vlitatis g̃ frustra querit rō singularitatis. ⁊ hoc pr̄iª ratio singula ritatis determinate per aliquid extrinse cū. tanq; per pr̄im formale quocunq; extrinsecū sit cā aliqualis cōcomitans. qz semp oz q pr̄iª rō formalis singulari tatis signate sit per aliquid pº intrinse cū singulari. De 2ª rōne ꝓntia est ēptiª ⁊ videt isti propositioni initi. vbi ñ po test ee nisi vnicus actus intelligendi ibi nō pōt ee nisi vnicū verbū siue vnicum dicere. hec propositio gratia materie veritatē hz in intellectu creato. nō qz iº actu intelligendi producitur verbū sic alias dicet. imo actu dicēdi qui non est aliquis actus intelligendi. sed qz oē in telligere in nobis expressuz est per actū dicendi ⁊ per oē dicē expimit aliquod intelligere. ⁊ per aliud dicē aliud intelli gere. iō si vnicū est intelligē vnicū est di cere. sed ista propō oio nō hz rōz verita tis in deo. qz nō oē intelligē diuinū est per aliqō dicē. imo intelligē paternum respectu cuiuscūq obiecti nō est per aliqō dicē. ⁊ iō posset pater quātuz ad hº hīe intelligē vnicū respectu oium obiec torz. lz habēt singula dicē respectu sin guloz obiectoz. si singula obiecta ha berēt ꝓpa verba. Vel br̄ hec propoſiº nō videt necia gīa forme. qz lz in vno ñ sit nisi vna forª absoluta eiusō rōis. ipz tm̄ potest habē plures ꝓductiones actiuas pluriū termiozuz. Exm̄: licz sol vna luce sit luminosus. tamē potest habere plures actus illuminādi. Intelligē autē ē perfecº intelligētis: ⁊ forte forma ab soluta. saltē est perfectio inexñs operā ti. nō autē productio alicuius termini. dicē autē oī actio productiua termini. nō g̃ gīa forme sequit si intelligere non plurificat. g̃ nec dicē. Sed dices q dicē nō est actus transiens sicut illuminare. imo termin' eius ēt manet in eoō intel lectu. si g̃ intelligere qz imanēs nō est ni si vnicū in intellectu diuino. pari rōne nō erit nisi vnicū dicē. Istud quidē ve rū est. q est vnū dicere in intellectu diui no sicut vnū intelligē. sed querēti rōem oportet probare ꝓntia. qui. n. poneret filiū in diuinis dicere. poneret duo dicē

vnū pīs ⁊ alterū filij. qz non eodē actu dicendi filius producitur ⁊ producit. ⁊ tam nō poneret nisi vnū intelligere: qz intelligere est ꝓmunicabile in diuinis sicut ⁊ quodlz essentiale. ⁊ ideo per quos cūqz actus notō ales cōicaretur. semper ipsuz essz indistinctuz. ⁊ tamē ibi actus essent distincti. sicut modo essentia est omnino eadez: quāuis cōicetur pluribꝫ ꝓductionibus magis distinctis q̄ essent duo dicere. qz distinctis fm rōnem formalē. Jsta tn̄ ppō intellectꝰ hn̄s vnū intelligē hz vnū dicē: va est in intellēu creato gīa mē. p tanto q̄ intelligē est ibi termin⁹ formal⁹ actꝰ dicēdi. ⁊ ita vez est ibi q̄ alter⁹ actꝰ expzimēdi. alꝰ ē ⁊minus formal⁹ pp limitationē ipsi⁹ ⁊mini. Jsta rō nō tenet i dinis. qz ⁊min⁹ formal⁹ actꝰ expzimēdi est illimitatus ⁊ ío ñ oz q̄ distinguaf fz distinctionē actuū expzimēdi. qz si actꝰ psonales. Tn̄ vī q̄ ista ꝓpō vbi vnū intelligē ibi vm dicē posset hīe aliq̄ euidētia ꝓpan⁹ ad obā. qz ille intellectꝰ q̄ pt vno actu intelligēdo ꝓphendē plā. pari rōe pt vno actu expzimēdi exꝑmē notitiā declaratiuā plīuz. ⁊ tūc tn̄ ex ia pn̄a hī q̄ in dinis ñ est aliud ⁊ aliō dicē pp distinctionē obōz sīc nec aliud intelligē. Sed vltra ad hn̄dū tom ꝓpom opz ꝓbare q̄ ñ est ibi aliud dicē respcu eiusō obi. ⁊ h⁹ vel alter⁹ pn̄s dicēt vtpote si ponat fm dicē suū vbū vel eiusō pc vtpote si ponat pīez dicē aliud vbum. ¶ De 3ª rōe. ista, ꝓpō nā determinat ad vnū ñ concludit q̄ tn̄ posset vnica pa nāliꝫ siue p modū nē, pduci. qz non som nā specifica eaō. sed nā vnica in vno singulari pt eē pnm, pductm plīum nāliter. sicut ò igne, pducēte plēs ignes nāliter. Est g̈ intellectꝰ h⁹ rōnis nā determinat ad vm nō quiō ad vm, pducibile. vm ínq̄ numero siue singulare sed determinat ad vnū determinatū modū, pducēdi. qz ñ est ibi pnm indeterminatū respectu oppositoz sicut voluntas. Si dicāt q̄ ío nā pt eē pnm plīuz ꝓductoz p mom nature. qz, pducit de plīb⁹ materijs. ⁊ ío ꝑexigit plā oppōsita de quib⁹, pducit. hic āt, pducēs nō, pducit de aliq̄ opposito nec ēt pn̄t plēs eē ma de quib⁹ fiant, pductiones. hoc ñ obstat qz si agens nāle qō hz in vtute sua actiua effectū suū ptialr q̄m ad formā pt in plā, pducibilia. multo magis agens illō qō in vtute sua actiua hz effcm totaliꝫ nullā māz pīsupponē pt in eaō vel i tot, pducibilia. qz pfecꝰ vtutis actiue in habēdo effcm totalr nō limitat ipm respectu, pducibiliū. nūc āt p tē agēs nāle qō hz in vtute sua actiua effcm suū ptialiꝫ .s. q̄m ad formā pt idē manēs plā, pducibilia vniꝰ spēi, producē. g̈ silr posset si haberet effcm suū totalr in vtute sua actiua nulla. s. mā pīsupposita. Et illud pz manifeste. qz sicut agens vniꝰ spēi pt generare multa simlr. ita ⁊ deꝰ creare. nō g̈ solū p hꝰ est possibilitas respectu plīum possibiliū ab eodē, pductiuo ad eadē, producēda: qz, pducit vel, producē pt de pluribus principijs passiuis. sed pp rōem ipsi⁹ po actiue. ⁊ pp cōitatē siue plālitatem termini, pducibil. ōz g̈ ad, pbandū vnicū eē terminū, pductionis vel ēt eē, producti one vniꝰ rōnis, pbare q̄ termin⁹ productionis nō pt ꝓpetē plīb⁹, productionibus eiusō rōnis siue, producꝰ fuerit de aliq̄ siue de nullo siue pn̄m sit nā siue non. ¶ De 4ª rōne filꝰ est pfectꝰ deus ⁊ tn̄ non hz diuinitatē oim̄o hn̄dī eā. imo pt diuinitas hīi ⁊ si nō alia tn̄ in alio suppōsito. ⁊ alio mō hn̄dī eā. g̈ ex hꝰ qō est pfectus filius intēsiue sicut est perfectꝰ deus. nō sequit q̄ hēat oēm filiationē possibilē extēsiue vel saltē nō oim̄o possibili. Jn filiatione āt cū nō sit eadē cōicabilis plurib⁹ nō oz distinguere inter alietatē filiationis ⁊ aliū modū hn̄dī. imo sicut diuitaſ pt eē pfecta in aliq̄. ⁊ tn̄ alio⁹ haberi in alio. ita filiaꝰ pt eē pfecta in aliq̄ ⁊ tn̄ alia hīi in alio. Ad pcłonem negatiuā apponit rō talis a quibusdā. Si tota fecūditas ordinata ad gnātionē filij sit exhausta in vnius filij generatione

ipossibile eēt cū illo aliū generāi. qz ille alius generaret sine oi fecūditate ordiata ad filij generationē. sed in deo tota fecūditas ordiata ad filij gnātionē exhaurit in vnū filij generatione. qz vnico actu gnāndi semp manēte, producit vnū filiū semp manēs & ex eōd sp vniformiter se hābte. nō posset g restare fecūditas ad alterū filij gnātionē nisi possent sīl eē due productiones oio eiusdē rōnis & ex eodē qō est ipossibile sicut ipossibile est vnā & eaō māz sīl moueri plūb motib gnāti oniſ vl alterōiſ fidē ꝛz spēz ordntib at ꝛz numerū: & hoc iuxta artē phō. qui determinat. 5. phi. nō eē possibile q idē simul moueat plūb motib fm eandē spēz motus. hē g minor q in diuis in generatōe filij exhaurit tota fecūditas ad gnātiōz filij. qz act ille sp manēs est ex eōd semp vniformit se hābte. Cōfirmat per exm: si vn hō hāet vnicū semē & nō eēt possibile aliud q ad gnātionē hois: & de i scie sp eēt iste filius genit. ipossibile eēt alium filiū gnāri. Dic bī formādo arguit sic: act adequat pn & sp stans nō ꝓpatit se cū aliū eiusō rōis ab eōd prin actiuo. Act vnic gnātiōis in diuis est adeqtus suo pn & sp stat g tē. De p rōe vbū illō exhaurit si ꝓpe accipiat sic accipit i corpozalib denotat nihil illd qō exhaurit remanē in i in q pfuit: vt pz de aq i puteo. isto nō pōt intelligi in ꝓposito. qz fecūditas nō exhaurit sic per productionē filij qui tota ipsa eaō sp manet in pie. g oz q ꝛz altera silitudinē intelligi. vt vel dicat exhauriri p qto q manet in pre ad aliū actū, productiōis vel gnātiōis alterius filij sic si nō maneret aq in fonte qtū ad aliū actū potatiōis posset aliq dici exhausta p actū potatiōis. cōcedit ergo maior. qz exhausta isto tota fecūditate ordinata ad gnātionē filij nō possz alius gnāri. sed illa minorē q in diuis sic exhaurit in gnātōe vnī filij tota fecūditas q est in diuis ad gnātionē filij: oz pbare. Innuit at pbō ei per hoc q gnātio ista sp stat & est de eōd pn. q. de q. & de eodē pn. q. passiuo. & io nō pnt eē sīl plures productiones sic nec plures mot. Contra istā pbatiōz q ñ cōcludit sufficienter ppositū pōt argui sic: quecūq possz hīe aliū actū si ille act nō staret sp. i simpliciter pōt hīe aliū actū. sed po gnātiua in diuis per te solū ex h nō pōt hīe alium actū. qz ille act sp stat. g i po absolute pōt hīe aliū actū. ita q in hoc nō ē ꝺdictio: sed si pōt hīe aliū actū. g necio hz. nihil. n. est ibi possibile. s. q nō includit ꝺdictionē qui sit in actū. g ibi si in actu plures gnātiones. ꝓ falsa. g altera pmissaz nō maior. g mior. q vi eē accepta ex rōe arguēti tui, pbō maioris rōe & ex. rōe sic. po nāli poz est actu: dcd at nō repugnat pozi nāli nisi p illud qō est posteri nāli: simplr non repugnat sibi. qz ꝺdic simplr nō est alicui ad pz per h q illud hz ꝺdictiōz ad posteri nā. si g actus ali nō repugnat porētie nisi qz po sp ē sub isto actu: absolute nō repugnat potētie ali act. & ita sine ꝺdictione simpliciter pōt alius act sibi cōpetē. Exēm habemus: si sol illuminaret vniuersum vna illumiatione adequata sibi intēsiue qz. s. ita perfecte sicut posset illuminare & extēsiue. qz. s. illa illuminatio essz toti us illuminabilis pō posset eē illumia a sole. si ille actus sp staret: ita q sol nō posset hīe alia illumiationē: hoc ñ eēt. qz simplr repugnat soli vt est pncm illuminatiuū q sit pncipiū alterius illuminationis. imo solū ex hoc qō totale suum passiuū est ꝓportionabiliter actuatū. absolute g soli est cōpossibilis alia illuminatio. & per ꝓñs si sol necio causaret oēm illuminationē q posset cāre. sol haberet aliā illuminationē in actu. nūq est g necitas illius simplr vnice ꝓductiōis nec est necitas istius vnitat ex ex hoc q vna, productio sp stat. Cōfimat ista rō. qz si po ex rōe sui nō necio determinat ad istū actū. sed tm ex hoc q iste act sp stat elicitus a po. i po absolute

vt ꝑ̃ actu posset extendẽ se ad aliũ actũ. g̃ irrõnabile videt q̃ ille act⁹ magꝭ eẽt ab ista po⁹ q̃ iste. ⁊ per ꝓ̃s cũ neut posset eẽ min⁹ nec̃ius altero. vel vterq̃ sit ẽ a po⁹ vel neut. Ut g̃ q̃m ad istã rõez qõ nec per h° q̃ actus sẽp stat. nec per h° q̃ vna po⁹ nõ põt sit perfici oĩuersis actib⁹ hĩ ꝑ° rõis sufficient pbata. sic ipsa ẽ vã. imo oz pbare q̃ sic est necitas ad vnam ꝓductionẽ vni⁹ rõis: qõ si per ipossibile illa nõ sp staret vel nunq̃ eẽt adhuc n⁹ alia posset hĩ i oĩnis eiusõ rõis. vt quẽ admodũ si hic pr nõ eẽt in oĩnis oio ꝯ dictio eẽt dicẽ ꝓiem in oĩnis. ita si h̃ pr hac gnãtiõe nõ generaret vel per ipossibile gnãret actu transeũte ⁊ ñ stãte. nullã aliã gnãtionẽ posset hĩe. qz nõ posita absoluta ⁊ oĩmoda necitate ad vnicã ꝓductionẽ. ibi possibilitas ponit ad aliã ⁊ per ꝓ̃s necitas. qz ꝺcꝺ est ibi possibile est necium. Ex hoc ꝓz q̃ 2ª ratõ ꝺẽ adeq̃tione abbreuians istã nõ cõcludit. qz aut maioꝛ accipit adequationẽ intẽsiuã tm̃. vel extensiuã ⁊ intensiuã. si intensiuã tm̃. ex tali adequatione nõ ꝓcludit q̃ sit vnica ꝓductio possibilis. imo alia põt eẽ possibilis lz nõ sit stans. hĩ g̃ tm̃ q̃ vnica est possibilis sit. sed vbi nõ hĩ de vnica ꝓductione possibili nisi sic q̃ alia nõ sit sit possibilis. ibi nõ hĩ qui alia sit simplr possibilis. ⁊ per ꝓ̃s in ꝓ posito nec̃ia simpliciter. Si accipiatur adequatio 2°° minoꝛ non pbatur nisi forte initratur isti q̃ vnica ꝓductio sp stat. ⁊ de hoc tactũ est supra.

De scdo articulo.

ꝺico q̃ ista ꝓ° in oĩnis nõ ꝓ̃ eẽ plures ꝓductiones eiusõ rõis. nõ sola fide tenetur. sed ẽt rõe nec̃ia oñdit. Et p̃t formari rõ p° ꝺeducẽdo ad ipossibile. 2° ostensiue. 3° põt cõfirmari ꝑ ppo⁹ ex intentiõe phĩ. Format g̃ rõ sic: si p̃t eẽ plꝰ ꝓductiones eiusõ rõis. g̃ ⁊ ifinite. ⁊ si sic: ergo nec̃io si infinite. qz nihil põt ibi eẽ nisi nec̃ium. vltm⁹ ꝓ̃s est ipossibile mãifeste g̃ ⁊ ꝑm añs. ꝑbõ ꝑme ꝓ̃tie auctoritate ⁊ rõe. auctoritas est aug. ꝯ maximinuz li° ꝑ°. Absit vt tõ potẽtioꝛ sit pr̃ filio. vt puras qz creatorẽ genuit pr̃. filiꝰ ãt ñ genuit creatorẽ. neq̃. n. nõ potuit sed non oportuit. ⁊ subdit quare nõ oportuit. i moderata eẽt oĩna gnãtio si genit⁹ filiuꝰ nepotẽ gigneret pr̃i. qz nisi ⁊ ipse nepos auo suo ꝓnepotẽ gigneret. ꝳz vãz mirabilẽ sapiam ipotens ꝺiceret. silr ⁊ ille ⁊ ille ⁊c. Et sb̃dit nec ipleret gnãtõis series si sp alter ex altero gigneret nec ẽt perficeret vllus eã. si nõ sufficeret vn⁹ oipotẽs hec aug. Ex ista intentiõe augu. hĩ. q̃ si vna ꝑsona ꝓducta. ꝓductiõe tali ñ sufficeret ad cõplendã vnã vel totã ꝓductõz in oĩnis. pari rõe nec alia aliq̃ nec q̃tcũq̃. ⁊ ita sive eũdo indirẽm q̃ filꝰ gnãret aliũ filiũ. sive compando ad eandez ꝑsonam patris. qõ. ſ. habeat istum fm̃ ⁊ aliũ fm̃ semper qua rõe ponitur pluralitas pari ratõne. sequitur infinitas eiusdez rõnis. ꝓbatur eadez ꝓsequẽtia ꝓ rõnem sic: q̃cꝺ est plurificabile eiusdez rõnis vel ad plura se habens nõ determiatur ex se ad certã pluralitatẽ. hec ꝓ posi° pater. sive compando cõe ad sua singularia. sive causaz ad sua causata. si ue ꝓin⁹ ad sua ꝓcipiata. cõe enĩ plurificabile eiusdẽ rationis nõ determinat ex se ad certã pluralitatẽ inferioꝛ. causa etiã nõ determiatur ad certa causata ex se. Ex hac ꝓpositione ꝓbata sequitur q̃ quodcunq̃ plurificabile eiusdez rationis quãtum est ꝺe se potest extẽꝺi ad infinita nisi determinetur aliunde: nec determinari potest per ꝓncipium eiusdez ratõnis sive productionis. ergo si per aliquod ꝓncipiũ in diuinis ꝓductiuũ potest esse pluralitas productiõnũ eiusdez ratõnis non determinatur talis produc⁹ ex se sive ex suo ꝓin⁹ fõt malí ad certã pluralitatez. nec ex h° nec ex illo ꝛpugnat sibi quecũq̃ pluralitas ergo vel poterunt esse infinite ⁊ per cõ sequens sũt infinite: q̃ est ꝓclusio illata

vel fiet determinatio taliuz ꝓductonum ex alio ad certam plitatē ꝙ ex se: vl ꝓ principio ꝓductiuo: sed hic non pōt dari vñ fiat ista determiatio. nō enī ab aliq̄ posteriozi qz a posteriozi nihil hz suā entitatē: g̃ nec vnitatē nec certā plitatez: nec ab aliq̄ qō ē sil nā cū ꝓductōib⁹: qz q̄ rō ne ipa ꝓductio q̄ est vn⁹ rōis non determinat ex se ad certā plitatē pari ratōne nec illud qō est sil nā cū illa: nec ab aliq̄ ꝓiozi qz illō ꝓi⁹ vl ē ꝑn⁹ formale ꝓducendi: vl ꝑn⁹ ꝓdūcēs quod ē suppositū. a ꝓncipio fōzli ꝓductiuo nō ꝑt cē determinatō vt pz i ꝓbatōe ma. qz ꝑn⁹ ꝓductiuū eiusdē rōis nō determinat se ad certā plitatē ꝓductionum eiusdem rōnis. nec a supposito ꝓducente ꝑt determinari qz in tot ꝓductones ꝑt suppositū ad q̄t se extēdit ꝑn⁹ ꝓductiuū qō ē in supposito: si g̃ nō ē determiatio a ꝑte ꝓncipij fōzlis ꝓductiui: nec etiā a ꝑte ꝓducētis. sic g̃ pz ista ꝓnīa ad ipossibile ꝙ si possent ibi cē plēs ꝓductōes eiusdē rōnis: g̃ z infinite. 2° arguit oñsiue sic: illud nullo° ē plurificabile i oīuis qō ñ ꝑt determiari aliq̄ mō ad aliquā certā plalitatem eiusdem rōis: sz ꝓducto eiusdē rōis i oīuis nullo° pōt determinari ad certā plitatem aliquaz: g̃ nullo° ē plificabil: qō ē ꝓpo⁹ ma. p° exponā. 2° ꝓbabo eā. certā plalitatē dico vtputa dualitatē trinitatē q̄ternitatē vel aliquā aliā datā. oīo determinari ad certā plalitatē: o° ꝙ ipossibile ē illā excedē z ñ q̄līcūq; ipossile a posteriozi vel a sili: sz includes manifeste ꝺdictō nē. maiozē sic itellectā ꝓbo: si non ꝑt oīno determiari quātū ē de se ad certā plalitatē: g̃ quātū ē de se pōt in qōcūq; qz cōtradictōz nō icludit ꝙ quācūq; platatē excedat z h°i ifi⁹. sz nihil ꝑt cē i oīuis possibile sic vltra quācūq; plalitatē plificari: qz tunc neccario cēt plurificatus vltra quācūq; plalitatē z ita cēt i ifinitis; ꝓbatio mi. illud nō pōt oīno determinari ad certā plalitatē iferiozē ciusdē rōis qō ñ necessario ꝑexigit aliqua plura alteriꝰ rōnis ꝓ que determinetur ad certā plu⁹ralitatem. ꝓductio eiusdē rōnis i oīuis nō necessario ꝑexigit aliq̄ plura alteri⁹ rōnis per que determinetur ad certam plalitatē: non g̃ pōt omnino determinari ad certā pluralitatē. Jst⁹ rōis ꝓbo ma. z mi. ma. sic: si ē plurificabile eiusdem rōnis nō determinat ex se ad certaz plalitatem: hoc ꝓius ꝓbatū est i arguendo ad ipossibile: tunc pari rōne illa i ferioza vel singularia q̄ sunt eiusdē rationis nō hñt ex se certam determinatōez ad certam plalitatez: qz sicut ignis ex se non determinatur ad certam pluralitatē ignīū: ita ignes singulares ex se nō determinant ad certū numerū vt sint tot vl tot ignes. plurificabile g̃ eiusdem rōnis si necessario determinet ad certā plalitatē h° ē p aliud nō p posteri⁹ nā: nec p illō quod ē sil nā sicut dictuz ē z deductum ad ipossibile: g̃ solo° p ꝓius vel ꝓza nā nō aūt p aliqd ꝓius eiusdē rōis: quia sic dictū est ꝓius deducēdo ad impossibile illud ꝓius nō ē determinās ad certaz plalitatē illoz q̄ sunt eiusdē rōis: igit oportz ꝙ hoc sit p aliq̄ ꝓzoza non eiusdem rōnis quia eadē. q. esset de illis: nec etiam hec possent exquo eēnt eiusdem rōnis. habet g̃ ista ꝓpositio ꝙ illud ñ pōt oīo determinari ad certā plalitatē qō nō pōt determinari p aliquam plalitatem ꝓpez alteri⁹ rōis. minoz ꝓbat: qz ille ꝓductō nes plures q̄ ponūtur eiusdē rōnis non ꝑexigūt nisi ꝑn⁹ formale ꝓducēdi z ꝑncipium ꝓducēs i neutro istoz ē pluralitas alterius rōis p quaz determinet ꝓductio ad certaz pluralitatē neccario ꝑexacta. ꝙ non est in ꝓncipio formali ꝓducendi. patet. exquo ponuntur ꝓductiones eiusdem rationis: ꝙ etiam non in supposito ꝓexigatur pluralitas alteri⁹ rationis saltem per quā determinet ꝓductio ad certā plalitatē. pz. qz in tot ꝓductones pōt suppositum ad quot ꝑn⁹ se potest extendere. Jsta ratio ostēsiua sic ꝓbata pōt sic cōfirmari. oīs pluralitas

nēcio finita: est alterius ratōis vel si nō alterius ratōnis necessario p̄exigit alia quā alterius rationis per quā determinetur. omnis pluralitas in diuinis necessario est finita. est ergo talis vel talis. sed non potest esse pluralitas productionū eiusdē rationis tali vel tali modo se habens. ergo nulla pōt esse pluralitas eiusdem rationis in productōnibus. maior istius rationis declarata est in argumēto ad impossibile. & etiā ostēsiuo. minor primi syll̄i satis est manifesta. q̄ possibilitas in diuinis ponit necessitatez. & per ꝓns possibilis infinitas vel nō necessaria certa finitas ponit necessariaz infinitatez. & minor scōi syll̄i. hec. s. q̄ productiones eiusdē rationis nō possunt hoc modo vel hoc se habere: ꝓz. nō enim sūt alterius ratiōis ex quo sūt eiusdem rationis. nec p̄exigūt pluralitatem alteri⁹ ratiōis per quā determinētur. hoc ōclaratū est in argumēto ad impossibile. & ° declaratur iuxta intentiōem ꝓbi. i. meta. vbi arguit q̄ nō possūt eē plures celi: quia nō possūt eē plura prima mouētia. hoc probat q̄ quecūq; sūt numero multa vnū autē specie: habēt materiā. primū autē nō hz materiā. est enim actus purus. vnū ergo & ratiōe & numero primū mouēs & imobile ens. ex hoc infert vnū ergo celū. Ex ista intētione philo. videtur cōfirmari illa prima rō adducta in primo arti. cul̄o. q. s. vnitas numeralis necessario cōpetit cuilibet forme i materiali eiusdē ratiōis. Sed cōsiderādo intentiōem Aris. in diuersis locis diuersimode materiā accipit. & ex hoc cōfirmari videtur nostrū ꝓpositū. nec tamē illa prima ratio habebit robur ex intētione Aris. materiā ei quādoq; vocat principiū receptiuū faciēs compositiōez cū actu siue cū forma. quo dicit mām & formā eē duo pria. j. phi. & multis alijs locis. & per oppm fōma dī illud aliō principiū qō hz rōem actus qō cū mā cōstituit ꝓppm. Alio fortasse dī quidditas fm ipm in multis locis. & per oppositū mā dicitur quicquid hz rōem ꝑhentis vel ōterminātis ipsaz quidditatē. & hoc mō differētia indiuidualis quecūq; sit ipsa. dī mā respectu quidditatis specifice. dī ḡ materia qñq; illō qō recipit formā informātē. qñq; illud qō ꝑhit vel determinat q̄ditatē indīntē. Sed tale ꝑhens vel ōterminās potest intelligi dupliciter. vno. q. intrinsecū inferiori vel ōtermiato sb̄ tali cōi. Alio. q. p̄suppositū determinato. Exm dīa indiuidualis sortis ꝑhit hoiem p° q̄ est intrinseca sorti. sed 2° h° corp' ꝑhit albedinez vel colorē. q̄ in a° corpe est a° albedo. & fm h° si nō posset eē nisi tria corpa nō posset eē nisi tres albedines. ꝑhens ḡ 2° pōt reduci ad mām p° vel saltē in diuis q̄si māz. vbicūq; ḡ est plalitas eiusdē rōnis ibi neccē est ponē māz accipiēdo māz nō p̄ recipiēte. sed p ꝑhētē sic vl̄ sic accipiēdo. q̄ n° pōt poni nām q̄ est vni⁹ rōis plificari nisi sit aliq̄d ꝑhēs h° vel i°: & p oppm vbi nō est h° mā: impossibilis est plitas eiusdē rōnis. sed nec talis mā est possibilis respectu ꝓductionū in diuinis. q̄ nihil tale ꝑhēs vl̄ determinās posset eē nisi determiatū ad certā plitatē. & per ꝓns pri⁹ hūs plitatē alterius rōis. & nulla plitas alteri⁹ rōis posset poni poz ꝓductiōib' talib'. sic applicata est intentio phi. ad cōclonē hic intētā Sed inquirēdo qualr & vbi gnāliter fz phm beat veritatē: videt dicēdū q̄ phs diceret q̄ nec talis mā poni posset i aliq̄ qō est in diuis. s. mā 2° dicta. imo nec in aliq̄ imāli. vñ dic. 7. meta. c. 9. q̄ quid erat eē & vnūqōq; est in quibusdā idem vt in ꝑmis sbijs. dico ād ꝑmā q̄ nō p aliud in a° est vt in mā. quecunq; vo accepta cū mā nō idē: hec ille. nō vult ibidē dicē q̄ in māli' nō est idē q̄ quid est & illud cuius est. Iz aliq̄i sic exponāt. sed nō ad intētionē eius sicut patere potest exponēdo 3m ca 7. dē quo mō transeo seo in nullo māli hoc ē quocūq; modo plificabili est oio idē q̄ quid & ip̄m. q̄

ipz includit mäz hoc est aliquid ꝫhens ipsaz ꝺdditatē. qꝺ nō includit in rōe foz mali ꝺdditatis. ꝙuenimus ꝑ cū pho in hoc q foz nō habens mäz 2°° nō est plurificabilis. ⁊ hoc sufficit ad propom nrz. qꝺ. s. productio eiusdē rōis nō sit plurificabilis. sed ñ propter hoc cōceditur q nō habens mäz que sit pars realis ꝓpositi nō potest plurificari. ⁊ tūc illud phi q primū nō habet mäz qz est actus pur⁹: debet intelligi de materia 2°° dicta. qz ñ habet eā ad ꝓtrahendū suā quidditatē vt sit hec. qz sua quiditate est hoc. Utz ät illud qꝺ nō habet materiā ꝑ°° dictaz habeat materiā 2°° dictā forte aliter dicerētur fz phm ⁊ aliter fz theologos. de q nihil ad pñs. nisi q iª rō de. 12. meta. ñ hz ꝑ medio hoc qꝺ est nō hīe materiaz p°° dictā. sicut intelligūt illi quoz est pma rō in p° articulo. sed hz ꝑ p° medio hoc q est nō hēre mäz 2°° dictā. ⁊ sic taz maior q minor vera est fz phos ⁊ theologos. ⁊ p pñs qz nā diuina nō pōt plurificari in diuersis suppositis est ad propositū etiā vtraq premissa vera de productione eiusdem rationis. ⁊ per consequens ꝓclusio est vera.

De tertio articulo obijcit ꝫ predicta. ⁊ p° contra cōclusionē. deinde cōtra premissas. cōtra cōclusionem ꝺupliciter. p° sic: vbi principiū est eiusdē ratiōis ⁊ termin⁹ formalis eiusdē rōis ibi est ꝓductio eiusdē ratiōis. sed essētia diuina que est eiusdē rationis in diuinis est principiū ꝓductm cuiuscūq ꝓductionis. ⁊ etiā termin⁹ formalis cuiuscūq ꝓductionis. ergo quelz ꝓductio est ibi eiusdē ratiōis cū quacūq. maior videtur haberi ex. 5. physi. qz nō videtur productio distingui nisi vel ex pn° formali vel ex termio. phō mio. p° quātuz ad scōaz partē de termio formali quodlz productū productione accipit eēntiaz. qz sicut filius nihil hz nisi natū fz billarū hoc est nisi q nascēdo accipit ita spūs scūs nihil habet nisi q procedēdo accipit. nō accipit essētiā nisi sicut terminū formalē. Confirmat illō per aug. 15. de tri c. 26. vel. 25. sicut filio A
prestat essētiaz de pīe gnātio. ita spūi sācto de vtroq ꝓcessio. nō pōt ät illud intelligi de pstando siue cōicando nisi sic de termio formali ꝓductionis. nec pt intelligi essētiā cōicari per ꝓductionē nisi sicut prim⁹ termin⁹ formalis. qz nō sicut ꝓpñs aliū terminū formalē cū essētia sit pm⁹ ium. Ex hac probat alia pars mi. s. q essētia sit prim⁹ formale respectu vtriusq productionis. qz termin⁹ formalis nō pōt aliquo° eē prioz prin° formali ꝑ ducēdi. Si ꝑ essētia est termin⁹ formalis productionis vt iā ꝓbatū est ⁊ ipsa est pm⁹ens in diuinis. vt iā probatū est in priª qōne. sequitur q ipsa essētia fm se ē principiū formale producēdi in quacūq ꝓductione. minoz etiā probatur quātum ad vtrāq partē per hoc q illud est principiū formale ⁊ terminus formalis i q̄ producens assimilatur producto. ⁊ principue quādo est productio vniuoca. nec autē priª assimulatio ꝓducentis ad ꝓductū in diuinis est essētia ipsa vt essētia. ergo ipsa est formalis terminus productionis ⁊ formale prn⁹ producendi. 2° cō tra cōclusionē sic. habens principiuz formale ꝓducendi perfectū potest illo producere: sed filius habet principiū formale dicendi ⁊ generandi perfecte. ergo ꝛc. proba° ma. qz ideo est suppositū potens agere. qz habet principiuz agendi ⁊ maxime perfectū. proba° mi. memoria perfecta est primū principiū dicendi siue generandi. filius autē habet memoriā sicut patet. 5. ꝺ tri. c. 7. quelibet persona memin̄it sibi ⁊ perfectā pz 3° contra illam. p positiones q prima distinctio finita est vt
aliquoz alterius rationis instat ꝺupliciter. primo quia vnitari est imediatioz distinctio minoz q̄ maioz distictio eiusdē rationis est minoz q̄ alterius ratiōis

2°q2 a deo possunt esse imediate plura creata ⁊ in eadē specie. ergo possibile ē q̄ pluralitas eiusdē rationis essz omnio prima ⁊ imediata vnitati. ⁊ sic in causa ⁊ causatis pari ratione in principio ⁊ principiatis. ¶ Ad primū duplex est via respondendi. primo ad maiorez q̄ licet essentia esset principiū elicitiuuz. tamē respectu alterius ⁊ alterius productionis esset aliud principiuz ⁊ aliud determinatiuuz. puta alius ⁊ alius respectus. ⁊ tc maioz est falsa. q̄ vbi est principium elicitiuuz eiusdez rationis esset produc° vnius rationis. nisi cuz hoc esset principiuz determinatiuuz eiusdez rationis. qō ñ est in proposito. Contra hoc si principium elicitiuum nō sufficit sine principio determinatiuo hic ⁊ ibi eadez questio ē per quid essentia que est principium elicitiuuz indeterminatuz determinatur ad hoc vel ad illud determinatiuuz. si enim principium eiusdez rationis nō potest cē per se principium respectu pluriuz alterius rationis nō poterit essentia que ē principiū radicale elicitiuuz esse principiuz imediatū respectu pluriuz determinatiuoꝝ principioruz alterius ratōis. quia qua ratione aliquid eiusdē rationis est principium aliquoruz pluriuz diuerse rationis eadez ratione ⁊ alioꝝ. vel si illa precedant alia: erit processus in infinitū. vel si ille est impossibilis: determinatio per respectus vt per principia determinatiua nō sufficit. ¶ Preterea illi respect' sunt productiones: nec autē idem determinat se ad se. dicere enim essētiaz determinari ad generationē actiuā per respectuz qui nihil aliud est q̄ generatio actiua vt dicetur postea est dicere q̄ ōrminetur ad generationē per generatiōz ⁊ ita q̄ idez est principium determinatiuum sui. ¶ Scōo mō diceretur negādo ma. quia ⁊ si sola essētia sit principium productiuuz ille tamē productiōes possūt esse alterius ratōnis. quia aliqua pluralitas potest esse prima. ⁊ nulla potest cē actu infinita. nec etiaz in potentia infinita in diuinis. nulla autē potest cē necessario finita. nisi que est alterius ratiōis vel p̄exigens aliquā alterius rationis ergō stante prima pluralitate necesse est q̄ in diuinis sit aliqua pluralitas p̄ma omnino ⁊ imediata vnitati. ⁊ ita potest poni q̄ ista pluralitas sit productionū sicut quoruūcūq; falsa est ergo ista ma. in diuinis q̄ vbicūq; est idez principium ⁊ idē terminus ibi est productio eiusdē rationis. vera est tamē in creaturis: vt loquitur philosoph'. qz ibi ē principiuz formale productiuū vel est limitatum ad productionē vnius ratiōis sicut ips est principium vnius rationis vel si ē p̄n cipiuz equiuocuz ⁊ ita productiuū plurium alterius ratiōis terminus formalis vtriusq; limitatus est ita q̄ non potest esse idez principium ⁊ terminus plurium alterius rationis. neutrū potest esse in proposito. quia ibi principiuz est illimitatum ⁊ etiaz terminus formalis. Sed contra arguitur sicut argutum est in prima questione. qz tūc prima persona producta nō magis ex productione sua reali esset verbuz q̄ sanc. spi. nec spiritussanc. magis esset spi. san. q̄ verbuz Item suppositum habens idem principium formale perfectum aliquaruz productionuz potest ita primo per illō principium in vnam illarum sicut in aliam ⁊ ita prima persona eque primo posset producere spiri. sanc. sicut ⁊ filiuz. ⁊ ita spiri. sanc. nō necessario est a filio. Tertio modo conceditur minoz q̄ essentia est principium formale ⁊ terminus formalis vtriusq; productionis. non tamē sic totale quin aliquid includitur per se ⁊ in principio formali ⁊ in termino. in principio quidem formali quia memoria perfecta ⁊ volūtas perfecta icludit in essen^a ⁊ in termino formali quod est verbū perfectū ⁊ spi. san. perfect° icludit

etiam eẽntia ꝛ forte respectu vtrozũqꝫ tã in principio q̃ in termino eẽntia hẽt rõnem principalis: ꝛ respectu illi⁹ quod ꝯcurrit cum eadẽ. ſ. intellect⁹ vel noticie volũtatis vel amozis. ꝓpi ğ idẽtitatẽ eſſentie idẽ eſt q̃ ꝓducens ꝓducit ꝛ terminus formal'. ꝓpter aũt diſtinctõnem ꝯcurrẽtis cũ eẽntia vtpote intellectus ꝛ volũtatis i principio ꝓductiuo: ſufficit ꝑncipiũ hoc ꝛ illud ad ꝓduct̃oẽ alteri⁹ rõnis ꝛ ad terminos quodãmodo alteri⁹ rõnis: ꝛ ſic in ꝑncipio hẽmus eẽntiã ꝛ intellectũ: eẽntiam ꝛ volũtatem. i termino aũt habem⁹ eẽntiã ꝛ noticiã: eẽntiã: ꝛ amozẽ ꝛ rõe ei⁹ q̃ ideꝫ ẽ in ꝑn⁹ formali cõicatiuo ſit idẽ in termino formali cõicatum: ꝛ rõne eius q̃ diſtinctuꝫ ẽ in principio ſit formal' ratio diſtincta ꝓductõnis: ꝛ illud q̃ ꝯcurrit in termino ſit formaliter diſtinctũ. Si queras iſtozũ duoꝝ ꝯcurrentiũ in principio formali nõne alterꝫ ẽ ꝑncipiũ formale ꝛ reliquũ ꝯcomitans: ğ ab illo altero formali vel dicetur ꝑncipiũ formaliter idem vl' omnino alterꝫ. Rño. duo q̃ concurrũt i ꝑncipio. ſ. in memozia pfecta eẽntia ꝛ intellectus ꝛ i volũtate pfecta. volũtas ꝛ obiectum diligibile p̃ns non ſe habent p accñs: nec ſicut remotũ ꝑncipiũ ꝛ ꝓpinquum: ſꝫ totũ hoc itellect⁹ infinit⁹ hñs obiectũ infinitũ itelligibile ſibi p̃ns eſt per ſe vnũ principiũ: ita q̃ alterꝫ ſine altero non ẽ principiũ ꝓducendi: ꝛ ideo ẽ vnicũ principiũ ſimpliciter ꝓductiuuꝫ non diſtinctũ i duo ꝑncipia ꝓductiua: ꝓſimiliter de volũtate ꝛ obiecto reſpectu ſpiratõis: ꝛ cõſimiliter de terminis reſpectu ꝓductõnum. Si q̃ras quare nõ ꝑt eẽntia ſola vt diſtinguitur ꝓtra voluntatem ꝛ intellectũ eſſe ꝑncipiũ cõicandi ſe. Rño eẽntia ~~ma~~ erie intellectual' nõ eſt ꝑncipiũ alicui⁹ ꝓductõis niſi vt coincidit cũ memozia ꝛ volũtate. Ad 2ᵐ ꝛ ꝑmo ad rẽ. 2° ad formã argumẽti. ad rẽ põt dupl'r rñderi. forma q̃ eſt in aliquo ſuppoſito ꝑncipiũ ꝓducẽdi ꝓductõe ad equata illi forme nõ põt eẽ alicui alteri ꝑncipium ꝓducendi. nũc aũt memozia ẽ pri principium ꝓducendi ꝓductõne adequata illi ꝑncipio: ğ ꝛſi ſit in filio ñ poteſt eſſe filio ꝑncipium ꝓducẽdi. maioꝛ ꝓbatur exemplo ſic: ſi caloꝛ eẽt igni principium calefaciẽdi lignum calefactõe adequata illi calozi: ꝛ ille idez caloꝛ cõicaret ligno: nõ poſſet eẽ ligno ꝑncipium calefaciẽdi: ꝓbo qꝛ nec calefaciendi ſe: qꝛ tũc caloꝛ eẽt ꝑncipium calefaciendi ſiue ꝓducendi calozem in eodez ſuppoſito nec alterꝫ quia calefactio iſta ponitur adequata illi calozi. Et ꝓcedit iſta ꝓbatio ꝙ adequatõe oĩmoda vbi impoſſibile actõnez excedere ꝑncipium formale agendi ꝛ fm iſtum intellectum ꝓz minoꝛ: qꝛ memozia ſic in ꝑie hz dictionem in ꝑie adequatam q̃ impoſſibile eſt principium dictiuũ excedere hãc dictionem: ſicut ipoſſibile ẽ in diuinis dictõem eſſe niſi hanc: qꝛ de ſe eſt hec. ꝓz ex ſolutõe queſtionis: quia quicquid in diuinis non preexigit pl'alitatẽ alterius rõnis illud de ſe ẽ hoc. dictio in diuinis non neceſſario preexigit pluralitatẽ al'terius ratõis: ğ de ſe ẽ hec: ꝛ p ꝑns ꝑncipium ei⁹ habet hãc dictõem oĩno adeq̃ tam ſibi: nõ põt ğ eſſe ꝑncipiuꝫ in filio.

Ad eandem rõnem ꝓbandam accipienda eſt iſta propoſitio ꝛ redit in eandem ſniam cum alia ſuppoſitum accipiens formã p ꝓductõem adequatam illi forme nõ ꝑt p illã formã ꝓducere. filius recipit memoziã p ꝓductõem adequatam illi memozie ğ rẽ. minoꝛ declaratur ſicut in rõne iam facta ꝓbatõ maioꝛis: quia ſi fm illam ꝓducẽt aut ergo ſe aut alterꝫ: non ſe qꝛ hoc eſt ipoſſibile fm aug. i. de tri. c. i. nec alterum quia ſi la ꝓductio illius ponitur adequata ꝑncipio ꝓductiuo: ſic ergo non oportet q̃ rere determinatiuum concurrens cum ꝑncipio elicitiuo vt ſit vna dictio: nec etiam aliquam negatõnem poteſt habere ſic vt ſit tale principium formale: ſed

esto q essentia vel quodcunq; positiuũ materie acceptum sit in parte formalis ratio dicendi vl generandi: tamen non potest esse in filio ratio dicendi vel generãdi: qz ipm vt in pte ẽ pncipiũ ꝓducti onis adequate quantum ad pmam rationem ⁊ per illam filio cõmunicatur quantum ad scõaz ratõnem ¶ Quantum ad scõam videlicet ad formã argumenti põt fieri aliqua difficultas i ma. ⁊ mi. qz haberi põt aliquid dici multipliciter ex pñtis. licet proprie non dicit aliquid formam habere in abstracto nisi habeat eam sicut forma: sic significata nata est haberi/hoc est tanq; formaz non enim proprie diceretur hic albedinem qui haberet eaz clausam in bursa qz non est ille modus pfect': qz albedo nata ẽ haberi vt forma ifomãs. Ultr' nomen abstractũ significãs pncipiũ agẽdi constructũ cũ gerundiuo significãte aliquam actionem natũ ẽ hĩi a supposito vt sit illi pncipiũ agendi illa actõne vbi gratia: habeo potẽtiam vidẽdi: ista potẽtia nõ solũ nata est hĩi a me vt forma: sed etiam vt pncipiũ mihi operãdi fm illã formam: ⁊ hoc notat illa pstructio gerundiui cũ abstracto tali. Similiter ista grãmatica pz ex vsu loquẽdi ⁊ si eni vera sit hec. filius dei scit generationem pris nõ tm ista: filius habet sciam generandi ꝓsimiliꝫ nec ista. iste hz volũtatem generãdi: nec est aliq; ratio nisi ex cõstructõne grãmaticali: quia non solũ notatur abstractũ haberi ab illo vt forma sed vt pn' talis opatõnis ꝓcedẽtis ab isto supposito: ꝓsimiliꝫ hic michael scit deum creasse mundum ⁊ creatõem mundi: non tamen scit creare mundum quando ergo accipitur in ma. illud qõ habet pncipiũ dicendi pfectum põt per illud dicere loquendo de hic pprie sic dicitur abstractũ haberi quãdo habet vt forma suppositi ⁊ etiam de pstructõne ꝓpria nõis significantis principium actus cum gerũdiuo significante actionem que cõstructio notat illã huic supposito esse pncipium agendi: pcedo maiorẽ: quia in sbiecto includuntur illa q̃ requirũtur ad hoc q predicatum insit: quando eni in hoc forma habet vt forma huic ⁊ huic pncipium agendi põt p hoc eẽ pncipiuz agendi: sed sic minor est falsa: quia ⁊si filius hẽt memoriam perfectam aliquo modo habendi: non tamen vt formam: ⁊si habet vt formaz non tamen vt pncipiũ agendi: propter rationem dicta in responsione reali.

¶ Ad pbatõem mi. illa ꝓpositio memoria perfecta est principium pfectum dicendi posset dici q est ꝓpositio truncata ⁊ oporteret eam supplere p aliqõ additum significãs cui sit pncipium dicendi: vl quia ẽ indifferens põt pcedi q absolute ẽ principium dicendi: nec pl' ponit mi. de memoria: q filius habet memoriam pfectam est manifestum. cõcludendo ergo filius hz pncipium pfectuz dicendi que fuit minor primi sylogismi fit fallacia amphibologie vel figure dictõnis vel pñtis amphibologie: qz i maiore pstructio nõ determinat actũ illuz significatum per gerundi' procedẽ ab aliquo supposito determinato: quia nullum suppositum certuz ponebatur ibi in sbiecto oratois: sz tm designabatur q pcederet ab aliquo pncipio formali. qz illud ponebatur i ꝓpositõe pro sbiecto in conclusione autẽ ponitur ⁊ suppositum determinatũ ⁊ forma: ⁊ iõ ex vi constructõnis notat in conclusione q actus non tantum cõparatur ad principium formale: sed etiaz ad suppositũ vt egrediens ab aliquo. Figura dictõnis: quia per similitudinem dictõis actus significati in gerũdiuo in premissa ⁊ in cõclusione cõmutatur habitudo actus ad formale principium in habitudinez actus ad suppositum agens: ⁊ sic cõmutatur quale quid in hoc aliquid. Fallacia consequentis: quia in maiore habetur actus significatus in gerundiuo in vniuersali

ad nullum ſuppoſitū ꝓparat⁹. in ꝯcluſi
one determinat ad certū ſuppoſitū: ⁊ ñ
ſequitur: actus ẽ per hoc ꝑncipium ḡ eſt
hmōi ſuppoſiti. Ad 3ᵐ dī ꝙ illa ꝓpo
ſitio eſt vera ꝙ ꝑma plalitas neceſſario
finita ẽ alteri⁹ rōis: quia quelibet neceſ
ſario finita ſi nō eſt alteri⁹ rōnis neceſſa
rio ꝓexigit aliquā alterius rōnis per
quam neceſſario determinetur vt ꝓz in 2°
articulo: ꝑma autem pluralitas in diui
nis ẽ ꝑma neceſſario finita. ꝙ ꝑma ꝓz.
ꝙ etiam neceſſario finita ꝓz: ꝗa nulla ẽ
ibi poſſibilitas niſi ad illud quod eſt a
ctu ... ſequit ḡ cōcluſio ꝙ ꝑma plurali
tas in diuinis neceſſario eſt alterius ra
tionis ⁊ ꝓ ꝑñs illa ẽ ꝓxima vnitati: qñ
ḡ accipit mā ꝙ vnitati imediatior ẽ mi
nor pluralitas q̄ maior. Rño pōt itelli
gi maior vel minor intenſiue vel exten
ſiue itelligēdo ſic itēſiue quātū ad mino
rem rōnem diſtictōis: ſicut min⁹ diſtin
guitur mediꝫ ab extremo q̄ ꝯrium a
ꝓtrario. min⁹ extenſiue ſiue minor diſti
ctio ſiue minor plalitas eſt que ẽ maior
paucitas: ſicut ternarius eſt minor plā
litas quaternario: hoc modo maior eſt
vera: qr vnitati imediatior ẽ binari⁹ q̄
quaternarius vel ternari⁹: ⁊ tñ binari⁹
non ẽ minor pluralitas itēſiue q̄ terna
rius: quia intēſiue tanta diſtictōne diſti
guunt due vnitates in binario q̄ta treſ
i ternario. Extēſiue vero ẽ: quia ab vni
tate ꝓcedūt pluralitates ſiue diſtictō
nes ordinate ita ꝙ ſemp minor extenſi
ue ſiue nūer aliter eſt ꝓpinquior vni
tati q̄ eſt ꝓncipiū: ⁊ ſic ꝓcedo ꝙ iſta di
ſtinctō eſto ꝙ ecē alterius rōis eſt tamē
maxime paucitatis qr non fūt niſi due
ꝓductiones: ⁊ non ẽ plalitas minor du
alitate. Si tamen loquamur de maiori
vel minori diſtictōne vel pluralitate in
tenſiue adhuc pōt intelligi dupliciter:
quia aut intelligitur per ſe quātum ad
formalem rationem diſtinctionis extre
morum. aut per accidens quantum ſcz
ad maiorem ⁊ minorem diſtinctionem
eorum que diſtinguuntur. Exemplum
ſortes ⁊ plato magiſ diſtiguūtur quātū
ad realitatem extremorum q̄ iſte due i
tentiones genus ⁊ ſpecies: quia iſte due
poſſunt concurrere in eodez vt in colo
re: ⁊ minor eſt entitas iſtorum extremo
rum genus ⁊ ſpecies q̄ iſtorum ſortis ⁊
platonis. Si aūt intelligitur maior de
minore diſtinctione mäiter forte poſſz
alicubi habere veritatē: quia alicui vni
ꝑmo imediatior eſt diſtinctio rationis
q̄ rei: ⁊ minor eſt diſtinctio ratōis quā
tum ad entitatem extremorum: ⁊ incom
poſſibilitaſ diſtincto q̄ diſtinctio rea
lis. ſed in ꝓpoſito non oportet de iſta
maioritate ſiue minoritate curare: quia
non ponitur aliqua diſtinctio rationis
immediata vni a quo ꝓcedit omnis
multitudo. ſ. ipſi eſſentie. 2° mō de iſta
maioritate intenſiue ⁊ per ſe quantum
ad formalem rationē diſtinctionis ma
iorꝫ eſt ſimpliciter falſa: quia oportet
ꝙ vni primo a quo ꝓcedit aliqua di
ſtinctio ſiue ſit rei ſiue rationiſ immedi
atiſſima ſit aliqua diſtinctio alteri⁹ ra
tōniſ: quia aliqua finita ⁊ quia illa que
eſt alterius ratōnis eſt primo finita: vt
argutum eſt: ⁊ hoc patet quia ſm cōez
opinionem vbi vnitatem realem ſequi
tur immediate diſtictō rationis: ibi iſta
rationē diſtincta habēt diſtinctionez al
terius rationis: non eiuſdem: ⁊ illa eſt
maior ſm formalem ratōnem diſtincti
onis licꝫ ſit minor duplici modo: ⁊ ma
iorꝫ paucitatis ⁊ minorꝫ realitatis ⁊ i
compoſſibilitatis in extremis. per hoc
patz ad illud de pluralitate quī ẽ imme
diate a deo: quia in creaturis vbi natu
re ſpecifice ſunt plurificate in ſuppoſitiſ
nulla eſt neceſſario determinata: quia
a ſola voluntate agentis ſunt tot vl tot
ita ꝙ non repugnat nature eſſe in pluri
bus: ſi ergo talia plura eiuſdem ratōniſ
ſunt immediate a deo: ſunt tamē finita

Qō

in actu quia voluntas diuina imponit eis finitatem: sed non sunt necessario finita. quia nihil est intrinsecum creaturis cui contradictorie repugnat maior vel minor pluralitas. quecunq; enī pluralitas est possibilis in diuinis ipsa est omnino finita.

Ista de productionibus: sequuntur questiones de relationibus: ⁊ ꝑmo de relationibus originis. 2° de relatōibus cōibus de relationibus originis primo queritꝰ in comparatione ad essentiam. 2° in cōparatōne ad personam. 3° quantum ad perfectionem siue quantitatem ꝓpriaz

Est ḡ questio ꝑma vtrū ista duo pñt sīl stare q; relatio vt ꝓparata ad oppositū sit res: ⁊ vt ꝓparata ad eēntiam sit ratō tantum: arguitur q; non: quia si vt cōparata ad essentiam sit ratō tm̄ hoc est quia vt sic transit in essentiaz: sed vt cōparata ad oppositum manet eadem ratio: quia vt sic est eadem essentie: quia nullo modo potest esse non eadē ꝓpter simplicitatem diuinam: ergo si est ratio vt comparata ad essentiam necessario est ratio vt comparatur ad oppositum. Ad oppositum arguitur sic. vt comparatur ad essentiam est ratio probatur propter simplicitatem diuinam: vt autem comparatur ad oppositum non est ratio sed res: aliter non constitueret realiter distinctū: ergo predicta simul stant. Hic sunt tria videnda Primo si relatio originis in se sit res ⁊ que res Secundo si comparata ad essentiam sit res ⁊ que res: ⁊ ex hoc apparebit compossibilitas vel incompossibilitas istorum de quibus queritur Tertio circa dicta in solutione q̄dam dubia occurrentia dissoluentur.

De primo quia de

equiuoco non est simpliciter respondē dum: ⁊ hoc nomen res sicut patet ex auctoritate loquentium de isto nomine: res est equiuocum: ideo primum distinguendum est de hoc nomine res. Sicut autem colligitur ex dictis auctorum. hoc nomen res potest sumi cōmunissime communiter ⁊ strictissime Cōmunissime: Communiter: Strictissime

Cōis sime: prout se extendit ad quodcunq; quod non est nihil: ⁊ hoc potest intelligi dupliciter. verissime enim illud est quod includit contradictionem ⁊ solū illud: quia illud excludit omne esse extra intellectum ⁊ i intellectu. quod enī est sic includens contradictionem sicut non potest esse extra animam ita non potest esse aliquid itelligibile vel aliqō ens in anima: quia nunq; ꝓtradictoriū cū ꝓtradictoꝝ ꝓstituit vnuz intelligibile neq; sicut obiectū cū obō neq; sic modus cum obiecto. Alio mō dī nihil q; nec est nec eē potest aliqō ens extra animam. ens ḡ vel res isto ꝑmo mō accipitur oīno cōissime ⁊ extēdit se ad qōcunq; quod non icludit ꝓtrādictōnem siue sit ens rōnis hoc est precise habēs eē in intellectu ꝓsiderāte siue sit ens reale habens aliquā entitatē extra ꝓsideratōem intellect': sed accipitur in isto 2° mēbro minus cōiter ꝑ ente qō hz vel hīe pōt aliquam entitatē nō ex ꝓsideratōe intellectus. ⁊ istoꝝ duoꝝ mēbroꝝ quorum vtrūq; ptinet ad ꝑmū mēbr̄ distinctōis ꝑm vī valde extēdē nomē rei: ⁊ tñ ex cōi mō loquēdi satis ꝓbat. cōiē enī dicim' intētōes logicas eē res rōis: ⁊ relatōnes rōis eē res rōis: ⁊ tñ ista nō pñt eē extra itellectum: nō ḡ nomē rei ꝑz vsū loquēdi determinat se ad rem extra aiaz: ⁊ isto intellectu cōissimo ꝑut res vel ens dicitur quodlibet cōceptibile quod non includit contradictōnem siue illa cōitas sit analogie siue vniuocatōnis de quo non curo mō cōissime ꝑut se extendit ad quodcūq; quod non est nihil: ⁊ hꝰ potest itelligi dupliciter. vissime ei illō

est nihil qđ includit ꝺdictionē ⁊ solū il lud. qz illud excludit oē eē extra intellēz ⁊ in intellectu. qđ. n. est sic includēs ꝺdi ctionē sicut nō ꝑt eē extra aiaz ita nō ꝑt eē aliq̄d intelligibile vel aliqđ ens in aia qz nunq̄ ꝺdictoziū cū ꝺdicto° cōstituit vnū intelligibile neq; sicut obm̄ cū obō neq; sicut mod' cū obō. Alio° oī nihil: ꝙ nec est nec eē ꝑt aliqđ ens extra aiam ens ģ vel res isto p°° accipit oio cōissiue ⁊ extēdit se ad qđcūq; qđ nō includit ꝺ dictionē siue sit ens rōnis. hoc est ꝑcise hñs eē in intellectu cōsideāte siue sit ēs reale hñs alīq̄ entitatē extra ꝙsideratōz intellect'. sed accipit in isto 2° mēbzo mi nus cōiter ꝑ ente qđ hz vel hīe ꝑt. alīq̄ entitatē nō ex ꝙsideratiōe intellect'. Et istoz duoz mēbzoz quoz vtrūq; pti net ad p'm mēbz distictionis. p'm videtur valde extēdere nomē rei. ⁊ tn ex cōi mō loquēdi satis ꝑbat. cōiter. n. dicim' intē tiones logicas eē res rōis: ⁊ rionis rōis eē res rōis. ⁊ tn ista nō ꝑnt eē extra intel lectū. nō ģ nomē rei hz vsuz loquēdi ꝺe termiat se ad rē extra aiam. ⁊ isto intel lectu cōissimo ꝑut res vel ens oī qđlz cōceptibile qđ nō includit ꝺdictōz siue i° cōitas sit analogie siue vniuocatiōis ꝺe quo nō curo mō possет poni ꝑmuz obm̄ intellect'. qz nihil pōt eē intelligibi le qđ nō includit rōem entis isto°. qz vt dictū est p'i includēs ꝺdictionē nō est intelligibile. ⁊ isto° quecūq; scia q̄ nō so lū vocat realis. sed ēt que vocat rōis est de re siue de ente. Jn 2° mēbzo isti' ꝑmi mēbzi oī res ꝙ hz vel hīe pōt entitatez extra aiaz. Et isto° videt loc̄ auic ꝑ me ta°. c. 5. ꝙ ea que sī cōia oib' generib' sī res ⁊ ens. nec ꝑt illud intelligi ꝺe voca bulis in vna ligua. qz in vnaq̄q; ligua ē vn' cōcept' indīns ad oia illa q̄ sī extra aiaz. cōcept'. n. sī idē apud oēs p° pyar menias. ⁊ cōiter in q̄lz ligua ē vnū nom̄ ipo'm tali ꝓceptui cōi q̄liscūq; sit i° cōitas siue analo° siue vniuocatiōis. Dēmus ģ p'm mēbzū. s. cōissimū bipertitū in illud qđ nō includit ꝺdictionē qualecūq; eē habeat. ⁊ in illud qđ hz vel habere pōt ꝑpium eē extra intellectū. ⁊ isto mō vel vtroq; mō vel saltē 2°° accipit auic. rem ⁊ ens: vt dictū est. 2°° accipit boetius oī stinguēdo rem ꝑ modū rei. sicut loquit li. ꝺe tri. pz inquit que sit differentia p dicationū. qz alie quidē. q. rē monstrāt alie. q. circūstantiā rei. qz ista predicant sic. ꝙ fm se rē aliquā monstrant. illa ve ro nō vt esse sed potius extrinsecus ali quid apponunt. vlt ergo distinguere rē cōtra circūstantiā. ⁊ sic hz eū sola tria genera sb̄a qualitas ⁊ quātitas rē mon strant. alia vero rei circunstantias. Hoc nomē res in 2° mēbzo acceptū dicit ali qđ ens absolutū distinctū cōtra circun stantiā siue modū qui dicit habitudinē vn' ad alteruz. 3° modus hī a pbo: qui dicit. 7. meta. accidētia dicunt entia qz sunt entis ⁊ infra. c. 3. sicut ꝺe non ente logice quidaz dicunt esse non ens. non quidē simpliciter: sed nō ens. sic ⁊ quali tatē ⁊ infra quēadmodū non scibile est scibile ⁊ quēadmodū medicinale eo ꝙ ad idē quidē ⁊ vnū nō idē autē ⁊ vnuz sic ⁊ ꝺe ente. ⁊ videtur eandē sniam di cere in principio. 4. ꝙ quēadmoduz me dicinale ⁊ salubre multipliciter dicitur ita ⁊ ens. Ens ergo siue simpliciter siue potissime dictuz. ⁊ hoc siue sit anologū siue vniuocū accipit ibi philosoph' pro ente cui per' ⁊ primo cōuenit esse qđ est sb̄stantia sola. sic ergo sub primo mēb° cōissime cōtinentur ens rationis ⁊ ens qđcunq; reale. sub 2° ens reale ⁊ absolu tuz ⁊ sub 3° ens reale ⁊ absolutuz ⁊ per' ens. Ex ista distinctōne patet ꝙ questio sī rīo sit res nullaz difficultatē habet ꝺe re 3° modo accipiēdo vel 2° modo: quia non est sb̄stantia neq; ad se tantuz. ergo in ꝑmo mēbzo. sed nec ꝺe ente rationis. qz ꝑz ꝙ rīo ē intelligibilis sine ꝺdictiōe Est ergo hic sermo si habeat eē siue sit res habens entitatē realē prop: tā extra aiam. ⁊ ꝺe hoc dico ꝙ est res. 2° que res:

q̄ autē relatio sit res ꝑbo: hitudo ꝑñs extrema realia ⁊ realit̄ distincta ⁊ hᵒ ex natura rei est realis: qz entitas ei⁹ q̄lē hēt nō ē ꝓcise i aīa: ⁊ p ꝑñs ipa fm entitatem ꝓpriaz est res suo mō: sz habitudo patris ad filiū est talis vt pz ex scōa questione ordinaria. Ex hoc apparet q̄ res ipsa sit: qz si sit res singularis vel ē ad se vel ad altez. ipsa formaliter est res ad alterum: nec ista determinatō ad altez repugnat ei q̄ est res isto mō loquēdo. qz isto mō res ñ distinguit̄ ꝓtra moduz vel habitudinē vel circūstantiā rei: sed includit eam.

De secundo articū

lo ꝑᵒ dicēt illud qō ē reale: 2° quātū pti net ad logicū ꝓsideratio huⁱ⁹ ꝓpositionis: rīo vt ꝓpat ad entiā ē res. 3°ptēbit de ꝓpossibilitate ⁊ icōpossibilitate istorū de q̄bⁱ⁹ q̄rit. Dᵉ ꝑᵒ dico q̄ rīo vt ꝓpat ad entiaz est res: qō ꝓbatur sic: qñ aliq̄ quocūq̄ mō distincta constituunt 3ᵐ nō ꝓstituunt illud nisi vt aliq̄ mō se hñt adiuicē vl aliq̄ mō vniūtur: ⁊ hoc apparet de causis extrinsecis q̄ nūq̄ cānt nisi aliq̄ modo ꝯcurrāt ad causandū: ⁊ magis de cāis itrīsecis q̄ ñ ꝓstituūt suppositū nisi vt suo mō vniant eēn^a ⁊ rīo sec^o dēs ꝓstituūt ꝓsonā q̄lēcūq̄ rōez habeāt ꝑncipiū: g̃ hᵒ ē inquātū ꝯcurrūt qō ñ ꝑt ee nisi vt rīo ē i eēn^a. ex hoc hēo q̄ entia ⁊ rīo ꝓstituūt ꝓsonaz non nisi vt rīo ē in entia: sz relatōem ee in entia ē relatōem hīe ꝓpatōnem ad essentiā verissimā quam pōt hīe circa ꝓsiderationem intellectus: g̃ relatio non ꝓstituit ꝓsonā nisi vt ꝓpata ad entiā: sed non cō stituit personam nisi vt res. alioquin ꝑsona vt ꝓstituta formaliter nō esset res g̃ relatio vt ꝓpata ad essentiam est res. 2° sic: qz ꝓparatio ad entiaz ē oīno ipsa met relatio aut aliq̄d supueniēs siue rei siue rōnis non curo quatum ad ꝓpositum. si est omnino ipamet pz q̄ ipa sit res ex ꝑmo articulo: ⁊ cum ipamet sit sua ꝓpatio ad entiaz: g̃ ipsa vt cōparata ad entiā est res. si 2° mō nulla habitudo aduenies cuicunq̄ siue absoluto siue respectiuo siue etiam illa habitudo sit realis siue rationis destruit illud cui aduenit sz potius ꝓsupponit ptz de intentōibus scōis que non destruūt rōes intentōnum ꝑmarū quibus aduenīūt: ñ g̃ destruit illa realitas relatōis p hᵒ q̄ ò est ꝓpata: ⁊ p ꝑñs pz ꝓpoᵐ. Ex hoc pz que res sit: qz ad q̄cunq̄ ꝓparatur aliquid ipsum ē ipm. nā fm phm p° phy. q̄ vere est nulli accidit. ⁊ esto q̄ sba bouis ꝓparata ad hominem non sit sbstātia hominis: tñ semp est res ⁊ que res ē sba: ⁊ q̄ sba bouis: quia ipa est ipa sic ħ relatio q̄ essentialit̄ est ad altez nunq̄ ē nō res: nūq̄ etiā ipsa est nisi ipamet res ad altez. ꝓparatio aūt vt dictū est nunq̄ destruit realitatē ꝓpriaz sz ꝓsuppōit. Dic tñ est alius modus dicēdi ò istis relatōib⁹ q̄ talis ē. relatō ꝓpatōez ipōrtat ⁊ ad oppositū ⁊ ad fundamētū. ex alio aūt ordine hz q̄ sit realis simplr. s. ex ordine ad fūdamētū. ex aliō q̄ sit distincta ab alia. s. ex ordie ad oppm. pᵒ entia diuina ē realitas oīm rīonū diuiaz: ió fm huⁱ⁹ ꝓpatōem nō dīnt realit: sz 2°° g̃ ⁊c. Cōtra. illud q̄ aliqō ens hēt entitatē eo tanq̄ fundamento ꝓximo. vnitatis est vnū vnitate cōnotāte tali entitati. ⁊ per ꝑñs distinctū a quocūq̄ ente non hñte hāc vnitatē. a q̄ g̃ relatio ē res in actu extra suā cām ab cō ē distincta realit̄ a rīone q̄cūq̄ q̄ nō est ipamet siue q̄ non ē ens entitate ꝓpria ipsius.

Cōfirmat ꝑālit̄ de rīonib⁹ idiuiduis q̄ q̄lz rīo saltē ꝑsonal̄ seipa formalit̄ ē incōicabil̄. q̄ aūt seipo formalit̄ est incōicabile seipo formaliter a quocūq̄ cōmuni cabili est distinctū g̃ relatio a quo hz suā realitatē qua formalit̄ est incōicabilis ab eo habet distinctōnez. Preterea si essentia vt dicitur est realitas oīm relatōnum ⁊ ió fm illā ꝓparatiōnez nō differunt realiter ergo cum illa ꝓparatio

sit ēt i eēntia: seqt̄ q̄ vt sī eēn⁹ nō differūt realit̄: g̃ vt sī in eēntia: vl̄ nullo⁹ differūt qō oio ē irrōnabile vl̄ sola ratōne differūt: ⁊ si hoc: g̃ pstituta p ipas vt sūt i eēntia sola ratione differūt. persone autem cōstituuntur per ipsas vt sunt in eēntia vt dictum est in pma ratione ergo ⁊c̄.

Dor. ad

Quantū g̃ ad istud videt rōnabilius q̄ ab eōdem habeat q̄ sit realis ⁊ q̄ sit distincta a relatione opposita: ⁊ hoc intelligendo quomodocūq; nam non est itelligibile q̄ sit realis nisi sit realis habitudo ad oppositū: ⁊ sic realiter distincta ab opposito: nec ipa potest esse realiter distincta ab opposito nisi vt habitudo realis: ⁊ sic est res eo modo quo sibi cōuenit esse res: seipsa ergo formaliter est res ⁊ seipsa formaliter est distincta ab opposito. Ad fundamento autez habet vtrunq; fundamentaliter ⁊ radicaliter. Quacū ad logicuz ista ꝓpositio relatō vt ꝓparata ad essentiā est res videtur distinguenda: q̄ ista inquantū vel fm q̄ vl̄ vt dupliciter accipiuntur aliq̄n eni hec dictiones notāt rationez accipiendi illud quod determinat p ipa. aliquando eni non solū hoc: sed ꝓprie importāt causalitatem respectu inherentie predicati. Exēplum motus est actus entis i potentia fm q̄ in potentia. li fm q̄ iportat rōnem fm quam motus ē actus mobilis: quia cū sint imobili due rōes est eni in actu ⁊ est in potentia ad aliud motus est actus eius cōsiderati i potentia. nec tamē ibi hoc qō est fm q̄ est in potētia notat cām inherētie predicati: quia quādo sic accipitur infert vl̄z fm pbm pmo poꝛ. vt iusticia ē bonū ſz q̄ bonū sequitur fm ipm: g̃ iusticia ē omne bonuz: ⁊ planius a parte sbiecti: vt si homo fm q̄ rationale intelligit: sequit q̄ omne rationale intelligit. hoc modo etiā qñ idem ponitur determinatio sui ipsi⁹ mediante hac dictione inquantuz In pmo sensu ꝓsideratur pcisa rō ipsi⁹ qō determinatur in alio sensu notatur q̄ rō reduplicati sit ratio inherētie p̄dicati cū sbo. pmo⁹ dicim⁹ q̄ hō ꝓsideratus inquantum homo est precisissime cōsideratus. 2° mō hō fm q̄ homo ē rōnal⁹ qz qō ꝓsequitur reduplicatōem est rō i herentie predicati. ⁊ etiam ꝓcedi pōt q̄ homo fm q̄ homo est risibilis: ⁊ est ibi cā inherentie 2°° dicendi p se. Ad pō positum cū dico q̄ relatio vt compara ta ad essentiam diuinam est res: potest intelligi dupliciter. pmo mō vt rlōi ꝓsiderate sb̄ tali ꝓparatōne ꝓueniat h⁹ pdicatū res. vel 2° q̄ illa ꝓparatio sit rō inherentie hui⁹ pdicati qō ē res. 2°° ꝓpositio est falsa: qz illa cōparatio ad essentiam est sola cōparatio rationis. est eni inter extrema non distincta realit̄ relationem. s. ⁊ eēntiam: que tñ pōt intellēs ꝓparare ⁊ ita ē inī ea relatio rōnis. non ergo de isto intellectu loquitur ſz de primo: ⁊ tunc est sensus q̄ paternitas non solum precise accepta fm q̄ paternitas sed etiam fm q̄ ꝓsiderata sb̄ ista rōe vt comparatur ad essentiam vel vt est in essentia est res: quia ista comparatō nō diminuit nec destruit pēnitatem eē rem sed pſupponit sicut procedit 2ª ratō ad conclusionem scōi articuli. Ex^m homo vt risibilis intelligit. hec nō est vera sic q̄ risibilitas sit cā inherentie predicati: sed sic est vera q̄ homi ꝓsiderato sb̄ rō ne risibil̄ non repugnat h⁹ pdicatū itelligere: sed ꝓuenit ⁊ isto mō quecūq; determinatio sb̄ q̄ cōsideratur sbm q̄ tñ non excludit pdicatū nō falsificat ꝓpositōem in q̄ predicatū oī de sbo sic determinato. Ex istis patē potest illud qō q̄rit̄ ſz oꝛ pmo videre itellectuz hui⁹ qō oī q̄ rlō ē rō. naz q̄ aliquid dicatur rō pōt ad ꝓpositū itelligi dupl̄r. vno⁹ qz ē modus illius cui ꝓpatur ⁊ non res tali realitate sic boeci⁹ vocat habitudines circūstantias ⁊ nō res: qz nō hñt talē realitatez qualē hñt ille q̄rū sūt circūstātie ⁊ quāto aliquid recedit a realitate pfecta tāto magis accedit ad rōnem.

Alio modo aliqd vt accipitur ſb̄ rōne formalit̄: pōt dici rō vel ens rōnis ſic ſi homo vt vl'e dicatur eē rō: p quāto ꝓſideratur ſb̄ vl'itate q̄ eſt p ſe rō. Jſtis ou obus modis pōt ꝓcedi q̄ relatō vt ꝓparatur ad eēntiam eſt ratio: quia eſt modus circa eēntiā ⁊ nō habet talem entitatem formalit̄ q̄lem hz eēntia. ſz eſt. q. circunſtātia reſpectu eius: ⁊ etiā cum dico vt ꝓpat ad eēntiam hec cōpatio vt dictū eſt importat rem̄ rōnis: ⁊ ſb̄ ea ꝓſideratur p̄nitas: ⁊ p tāto p̄nitas vt cōparat ad eēntiā ē ens rōnis q2 acceptuz ſb̄ rōe ſz ſiue ſic ſiue ſic dicat q̄ p̄nitas vt ꝓpata ad eēntiā ē rō non tollit̄ quin p̄nitas ſit res q2 quātū ad primum ipa ſuo° eſt res. ſ. res ad aliud: licet dicat rō reſpectu rei ad ſe quātū ad 2m̄ ipa ꝓſiderata ſb̄ rōe q̄ eſt ꝓpatio ad eēntiā dī res q2 illud ſb̄ q̄ ꝓſideraf nō deſtruit realitatē ei°: ſz ipſam p̄ſupponit. ꝓpatio enī alicui° ad alterꝫ p̄ſupponit entitatē frm̄ ſe. Ex hoc pz q̄ iſta ſtant ſimul q̄ ipa relatio ꝓpata ad eēntiam ſit rō. ſ. duplici mō p̄dicto: ⁊ tñ q̄ ipa vt ꝓpatur ad eſſentiam ſit res ſicut iā dictū ē. ſtat etiaz q̄ ipa ꝓpata ad oppoſitū ſit res q2 ipſa met eſt cōparatio ad oppoſitum ⁊ ipſa met ē ipa res q̄ eſt talis ꝓpatio ⁊ magis vſitate dī res vt ꝓpata ad oppoſituz ⁊ rō vt ꝓpatur ad eēntiā: q2 vt cōpat ad oppoſitū eſt eque ⁊ ſil'is entitatis cū oppoſito nec reſpectu eius hz rōem modi ſicut nec ecōuerſo ſil'r ipa ē ꝓpatio ſui ad oppoſitū ⁊ iō cū dicit vt ꝓpata non ꝓſideraf ſb̄ aliqua rōe q̄ ꝓprie dicat rō nō eni ē aliud p̄nitas vt ꝓpat ad filiatōnem q̄ p̄nitas vt ꝓpatio ad filiatōem: ⁊ h° eſt in ſpāli p̄nitas vt ē p̄nitas. ſtāt g̃ ſimul q̄ p̄nitas vt ꝓpata ad oppoſitum ſit res nō tm̄ eo mō q̄ vt ꝓpatur ad eēntiā ē res: ſz vt ꝓpa ad oppoſituz eſt res iſtis duobus mōis q2 ſil'is entitatis diſtincte cōtra modū ⁊ ē res nō accepta ſiue ꝓſiderata formalit̄ ſb̄ ratione: ⁊ q̄ ipſa ꝓpata ad eēntiā ſit rō ꝓpt̄ duo oppoſita: q2. ſ. mod9 eēntie: ⁊ q2 accepta ſb̄ rōe q̄ ē ipa ꝓpatō ad eēntiā: tñ vtroq3° ⁊ vt ꝓpā ad opp̄m̄ ⁊ vt ꝓpā ad eēntiā eſt res ⁊ eadē res: q2 ipſamet eſt ꝓpatio realis vt ꝓbatū eſt.

De tertio articulo

arguitur ꝑ ꝓdicta ꝑ° ſic. ſi rl'o ꝓpata ad eſſentiam eſt res: aut ergo res ad ſe aut ad alterū q̄ relatio ſit res ad ſe q̄litercūq3 videf includē ꝓtradictionē: g̃ vt ꝓparata ad eēntiā eſt res ad alterꝫ ſz vt ꝓpatur ad eēntiā eſt idem qđ eēntia: g̃ relatio vt idem ē eēntie vel vt ē eēntia ē res ad alterꝫ: ⁊ tē vltra: g̃ eēntia ē res ad alterꝫ. Jſta ꝓña ꝓbaf ꝑ ſil'c: qa ſi hō fm q̄ rationale itelligit: g̃ rōnale itelligit: ⁊ rationē etiam quia p̄dī̄m qđ ꝓuenit alicui per rationem alicui° ꝓprius conuenit ei. Jtem ſi relatio vt ꝓpata ad qōcunq3 ſit res ꝓpria realitate: g̃ ſimiliter relatō in creatura vt ꝓpata ad fundamētum eſt res ꝓpria realitate: ⁊ nō p̄cise realitate fundamēti: g̃ eſt ibi accīs ꝓpria accīntalitate: q2 non ē ibi ſb̄a ⁊ tūc ſequitur q̄ alia eſt actualitas relationis in creatura: ⁊ accidentalitas abſoluti in quo fundatur: ⁊ ſic videtur ſequi ꝓceſſus in infinitum: quia illa accidentalitas relatōnis habet ꝓpriam realitatem: ⁊ nō niſi accidentalem: ergo hz ꝓpam accidētalitatem ⁊ illa ſimilit̄: ⁊ ſic in infinituz

Cōſimilit̄ in diuinis ſi hz ꝓpriam realitatem vt ꝓpatur ad eſſentiam: g̃ illa eſt ſb̄alis vel accīntalis. non accidental': quia nullum accedentale eſt in deo. 5. de tri. c. 5. g̃ habet ꝓpriam ſb̄alitatem: ⁊ tunc pater paternitate habebit eſſe p ſe ⁊ ad ſe qđ ē incōueniēs: q2 tūc erūt in diuinis tria p ſe cē: q2 tres rl'oes: cuz tamē nō ſit ibi niſi vnicū p ſe eē. fm btm̄ aug 7. de tri. c. 8. dicētē: q̄ ſb̄a ē q̄ paſ eſt ⁊ q̄ filiꝰ ſimilit̄ habet eſſe: lz non ſit q̄ pat eſt p̄z. Rño ad p̄m̄ pz in 2° articulo de diſtinctōne iſtī ꝓpoſitōnis relatio vt ꝓpatur ad eēntiā ē res: q2 vera eſt ꝓpt̄ li vt vel

inquãtuz denotat determinationẽ vel
ſpecificationẽ ſiue determinatã accepti
onẽ paternitatis ſub iſta rõe que eſt cõ
patio ad eẽntiã. nõ eſt ãt vera prout de
notat cauſalitatẽ inherẽtie predicati ad
ſ̃m. Jn p̃mo g̃ intellectu quãdo queri
tur que res ſit dici poteſt q̃ eſt res ad al
terũ. q; ꝓpa° ad eſſẽtiam nõ facit q̃ pa
ternitati repugnat ſua proꝑia realitas
que eſt realitas ad alterũ. nec tamẽ ẽ ſic
intelligendũ q̃ paternitas ꝓpata ad di
uinitatẽ ſit reſ ad alterum ita q̃ alteruz
ſit diuinitas vt ſit ſẽſus p̃nitas ẽ res ad
dinitatẽ. ſed eſt ſenſus paternitas cõpa
ta ad eſſẽtiã eſt res rõnis ⁊ in ſe res ad
alterũ. ſ. ad fi^m. q; qui compat p̃nitatẽ
ad diuinitatẽ excludendo filiũ vel non in
cludendo fi^m nõ compat paternitatẽ ni
ſi habeat duo ꝓtradictoria in intellecu
ſuo. cũ paternitas ſm illud qõ eſt ſit p^e
ad fi^m. ⁊ ly paternitas nõ ſit ſeipſa com
pata ad diuinitatẽ ſed ad fi^m vt ad coꝛ
relatiuũ. tamẽ paternitatẽ ipſaz indudẽ
do ad fi^m poteſt intellectus compare
ad diuinitatẽ. q; intellectus p̃t aliquid
compare per actũ ſuuz ad illud qõ non
eſt per^c cozre^m ex nã rei. ſz hũc itellectuz
poteſt dici q̃ paternitas vt compata ad
eſſẽtiaz eſt res ad alterũ ⁊ cũ inferi g̃ vt
eſt eſſẽtia vel vt idẽ eſſẽtie ẽ reſ ad altez.
cõcedat in ſili intellectu. ⁊ vltra cũ dici
ſ g̃ eſſẽtia eſt res ad altez. Rñdeo hoc p̃t
itelligi oupl'r per idẽptitatẽ vel fozma
liter. p°° poſſz cõcedi ⁊ eſt ſenſus dicti q̃
diuitas eſt res que eſt ad alterũ. q; ẽ pa
ternitas. nõ ãt eſt cõcedendũ fozmal'r q̃
diuitas ſm ſuaz fozmã ſit ad alterũ. ſz
q; in añ^e fuit predica° formalis dicendo
p̃nitas vt compat ad eſſẽtiã eſt res ad
altum. iõ ſi inferat ſili's predica° in p̃nte
q̃ diuitas eſt fozmal'r ad altum negãda
eſt p̃nã. q; nõ oz q̃ predi^m eo° ꝓueniat ò
terminationi. quo ꝓuenit alicui inteſ
tali determiatiõe. qñ i^a determia non notat
ẽe rõ inherẽtie predicati ad ſ̃m ſic hic.
⁊ p hoc pz ad ꝓbatiões p̃ntie. hõ ſm q̃
rõalis ẽ. Jſta p̃nia tenet prout ly ꝼz q̃
notat cãlitatẽ iherẽtie predicati ad ſ̃m
ſic ãt nõ accipit in ꝓpoſito hoc qõ dicit
vt compat ad eſſẽtiã. ⁊ ſil'r ad ꝓbationẽ
ſequẽtẽ. eſto q̃ predi^m veriuſ inſit illi qõ
eſt rõ inherẽtie alij hoc nõ habeẽ niſi ꝼz
q̃ ly ſm q̃ teneat ꝓpe reduplicatiue. hic
ãt nõ ſic accipit. vt dcñ eſt in illa diſtin
ctiõe logica i ſcõo articulo. Sz ſi obijci
atur. q; illud qõ eſt in aliquo fozmaliꝫ
poteſt illud denomiare. ergo ſi relatio
vt compata ad eſſẽtiã ſit in eſſen^a: eſſẽ^a
poteſt denomiari a reſone. ⁊ per conſequns
eſſen^a fozmal'r referi ad aliud. Rñdeo
aliqua denomiatiua vel cõcreta predi
canẽ de aliquibus. p° modo per^c aliqua
de aliquo per^c 2° modo ſiue ꝑ accidẽs
de compoſito quidẽ ex ſuſceptiuo ⁊ foz
ma predicatur denominatiuuz ſiue cõ
cretũ fozme per^c primo modo ſpecial'r
ſi ſubiectũ eſt per^c vnum quãtuz ad cõ
ceptũ. ſicut homo dicitur rationalis ſi
ue animatus per^c primo modo. ſed cõz
pus qõ eſt altera pars compoſiti dicit
denominatiue animatuz ſiue per^c ſcõo
modo ſiue per accidens. q; illud nõ eſt
totũ includens fozmã ſed ſuſceptiuum
recipiens fozmã. vbicunqz ergo eſt aliq̃
fozma oportet dare predicatiõz fozma
lẽ de toto que eſt per^c primo modo. etiã
in creaturis oportet dare cõmunit̃ pre
dicationẽ que ſit proꝑie denominatia
fozme de ſuſceptiuo. Jn diuinis prima
predicatio nõ negatur. nã pater generat
ſiue generans generat. pater eſt. q. com
poſituz includens. q. eſſentialiter foz^am
illã que de ipſo predicatur. ſed denomi
natiuaz predicationẽ. q. fozme de. q. ſu
ſceptiuo non oportet dare illi. hoc de
claratur auctozitate ⁊ ratione. ratione
ſic q̃ itelligitur ibi. q. ſuſceptiuũ fozme
eſt illimitatũ ad oppoſitas fozmas vel
relationes. ⁊ tamen non diſtiguitur ab
eis. q̃ autez denominatur a fozma ali
qua denotatur per hoc eſſe diſtictum
ab oppoſito. quia ergo hic non eſt ſuſce

ptiuum p̄opr̄iuꝫ forme. ſed cōmune ſi-
bi ⁊ oppoſito ⁊ forma talis denomiare
ñ poſſet niſi p̄ꝑium ſuſceptiū. qz nō niſi
diſtictū ab oppoſito: ió nulla eſt p̄dica°
denoiatiua rl'onū de ſuſceptiuo. hoc cō
firmaſ per dam. li. j. c. 5. vbi vult q rl'o-
nes determināt hypoſtaſes nō nāz notant
g̃ illud determinare de q̄ p̄dicāt in ꝓcreto
qz notant illud ꝑꝑare ad oppo^m ⁊ diſti-
guere ab oppo°. Ad formā g̃ rōis qñ ac
cipiī re°ē in eēn^. g̃ eēn^a p̄t denomiari a
rl'one. nō ſeq̄t ⁊ rō dicta ē. ⁊ cū oī omis
for^a p̄t denoiare illud in q̄ eſt. extenden°
denoiationē ad p̄dicationē denoiatiuā
eſſētialē in ꝓcreto: ſicut hō eſt aiatus. ⁊
ad denoiationē ꝑꝑe dictā. ſic hō eſt riſi
bilis. vel lig^m eſt albū. vel hō intelligit.
cōcedi p̄t q oīs for^a aliq̄ iſtoꝝ modoꝝ
denoiat illud in q̄ eſt. qz ad mun^m de ꝑpo
ſito p̄dicaſ in ꝓcreto. ly illud ſit extēdē°
denoiationē. ſed ſi tu accipias de i°in q̄
eſt vt in ſuſceptiuo p̄dī^m p̄dicaſ ꝑꝑe de-
noiatiue: negandū eſt. niſi illud ſuſcepti
uū ſit limitatū vel niſi p̄dica°i^a denoia-
tiua ipoꝛtet ſb̄m eē ꝑꝑium ⁊ diſtictū ab
oppo°. Ad 2^m ly eēt magna difficultas
p ſe tñ in ꝑpoſito eā ptr̄aſeo. ꝓcedē° tñ
q rl'o q̄ eſt accīs in creaturis ꝑꝑam hz
accñtalitatē. qz i°eſt p^s res ⁊ nō eſt i^a res
in q̄ fundaſ. nec eſt res p^s ens ſic ſb̄a. ita
oz dare q ipſamet p^s ſit res hñs ꝑꝑam
accñtalitatē. q̄ nō ſit accñtalitas ent̄ ad
ſe ſed accñtalitas ad alterū. ſicut. n. non
eſt eadē entitas ad ſe ⁊ ad alterū. ſic nec
eadē accñtalitas accñtis entis ad ſe ⁊ ac
cidētis entis ad alterū. ⁊ cū arguit q eſt
ꝓceſſus in infi^m. Rñ°ſtandū eſt i ipſa
rl'one: nec vlter^ ꝓcedit. vbi gīa. in albe
dine fundaſ ſil'itudo iſta ſil'itudo hz aliq̄
accñtalitatē ꝑꝑam ab accñtalitate albe
dis diſtictā. ſicut rl'o eſt gen^s diſtictum a
genere q̄li ratis. Si q̄ras de accñtalita^e
ſil'itudis ſi ipſa eſt alia a ſil'itudie: dico
q nō. qz ſil'itudo eſt ſua accñtalitas ad
fun^m ⁊ ſeipſa accidit fundamēto. ſicut ſe
ipſa eſt ad oppo^m. Vlr ei q̄ cōuenit ali
cui ſic. q oīmoda p̄dic° ſit illud eē ſine
hoc. hoc eſt idē realit illi. ⁊ per oppo^m
vbi nō eſt oīmoda p̄dic° nō oz idez eſſe
oīo. nūc ät p̄dic°eſt ſil'itudinē eē ⁊ nō eē
fundamē^m ⁊ ēt nō eē ad terminū. ió ac-
cidēt alitas ſua ad fundamē^m eſt idē ſibi
ſicut ipſamet eſt ſil'itudo vel hitudo ad
oppo^m. ſtat°eſt g̃ qz accñtalitas ſil'itudis
nō eſt alia res a ſil'itudie. ſed ſil'itudo eſt
quedē res a^a ab albedie. qz hitudo ⁊ ēt
accñtalitaſ albedis p̄t poni q̄dā res a^a
ab albedie. qz albedo eſt q̄dā res abſo^a
⁊ abſolutū p̄t eē ſine p̄dictiōe ſine ſb̄o
⁊ ió nō eſt idē hitudini ſue ad ſb̄m. nec
ſeipſa accidit illi. ſtā eſt g̃ i^a qua rōe ſil'i-
tudo accñtalis albedis hz aliā accñtali
tatē ab albedie. pari rōe accñtalitas ſil'i
tudis hēbit aliā accñtalitatē a ſil'itudie.
falſa eſt ēt i^a qua rōe accñtalitaſ ſil'itudi
nis eſt eadē ſibi pari rōe accñtalitas al-
bedinis ē eadē ſibi. qz albedo eſt ens ab-
ſolutū ⁊ ſimilitudo rl'o ⁊ ex hoc nō eſt
p̄dictio albedinē eē ſine ꝑpōe ad ſuperfi
ciē. eſt aūt p̄dictio ſil'itudinē eē ſine ꝑpa
tiōe ad fun^m. ⁊ ió illa ꝑpō nō eſt eadem
albedini. iſta ät eſt eadē ſil'itudini. nihil
autē aliud eſt ſil'itudinē eē q̄ hitudines
h^a ad hoc. nec tñ dico q rl'o ad qōcūq;
ꝑpetur: ſeipſa ꝑpatur. qz pōt ꝑpari rl'o-
ne rōis que nō eſt ipſa. ſed ēt forte realr
alia a ſe. ſicut ꝓportionabilitas fundaſ
in ꝓportione. ſed hoc dico q rl'o ſeipſa
⁊ nō a ꝑpatione ꝑpatur. ſi tamē ꝑpetur
ad qōcūq; ſine quo eſt p̄dictio ipſaꝝ eē.
Et cū arguitur vlteriꝰ de ſb̄alitate re-
lationis in diuinis. dico q licet ꝑbus di
ſtinguat in p̄dicamentis ſb̄am primā a
ſcōa tamen ad p̄poſitū ēntia habet
ratiōem vtriuſq; ſb̄ſtantie quātum ad
aliquid. ſb̄ſtantie quidē ſcōe quo ad h°
q ipſa eſt cōis nō tamen quo ad hoc q
ipa ſit vniuerſalis. hoc eſt diuiſibilis vl
plurificabilis eſt. n. cōis cōitate reali ꝰ
dam. c. 4. ibi eſt cōitas ſola ſb̄ſtantie ñ
rōnis ſicut ē in natura creata. hz autez
ratiōem ſb̄ſtantie p̄me quātum ad h°

q̄ est eē hoc. siue singulare. q2 eēn^{a} de se ē hec. nō dico quo ad hoc q̄ ē eē incōi-cabile. q2 hoc eēt iperfectiōis. nō restat aūt alia rō ſbe qualitercūq; accepte in diuinis queren^{a} vltra rōem eēntie nisi rō incōicabilitatis. ista aūt in diuinis n̄ pōt eē per^{e} rō ſbe q̄^{m} ad cōem opini. ꝓ quā loquimur cōiter in istis q̄nibus. q^{m} nō mouet de hoc q̄ adhuc. q2 q̄quid ē ibi nō tantū ſba sed ēt ad se cōi-cabile ē. p3 g̃ q̄ re^{e} in diuinis nullā h3 rō3 ſbalitatis. q2 tm^{o} h3 rōem incōicabilita tis. que nec ē rō ſbe scōe nec p̄me q̄^{m} ad illud q̄ pertinet ad perfectiō3 ſbe q̄ ē eē hoc illud eni cōuenit eēntie de se. Si arguit ꝯ hoc q̄cq̄d pertinet ad ſbam p̄ mā h3 per se rōem aliq̄ ſbalitatis hī^{o} ē incōicabilitas que nō est ibi nisi per re-latiō3 g̃ ↄ. Rn̄ intelligēdo maior^{e} de incōicabilitate pertinente ad ſbam p^{am} que ē incōicabilitas singularitatis ipsa va ē in creaturis nō sic in deo. ↄ rō ē q2 vlti^{m} ꝯhens nām siue ad singularitatez siue ad incōicabilitatē in creatur ē eiusdē generis cū nā ꝯcta. ↄ per ꝯs ip3 fm rōem suā formalē pertinet ad gen^{s} ſbe. in deo nō ē sic vt dictū ē p̄ius. q2 vt dictū est p̄i^{o} ad incōicabilitatē ꝯhere non pōt aliquid pertinēs ad gen^{s} ſbe in diuinis. q2 q̄lz tale est cōicabile. Sz adhuc arguit: illud per q̄ in diuinis fit ꝯctio vel determia^{o} q̄liter cūq; dicta ad incōicabilitatē vel ad incōicabile. fm rōnem suā formalē est ſba vel accīs q2 inī hec nō cadit me^{m}: nō āt accīs. p3 g̃ ſba. g̃ h3 ꝑpam ſbalitatez. Rn̄deo: hic respōdet Aug. 5. de tri. c. 6. q̄ nō dē q̄ in deo est fm ſbam dī vel fm accīs. dī eni aliq̄d ibi q̄ nec fm ſbam dī nec fm accīs. vt pote illud q̄ ad alterū3 dī. Si adhuc 3° replices sic. illud quo formal^{r} suppositū in diuīs incōicabile ē aut est tale cui cōpetit formaliter inherere aut cōuenire pōt aut cui repugnat dico: si p̄mū. g̃ est accīs: si 2^{m} cū illud sit ſba cui repugnat inherere alteri. ↄ hoc p̄out ſbstātia distinguitur cōtra accidens. sequit q̄ habet rōem ſbe p̄opriā ↄ ita p̄opriam ſbalitatem q̄ est p̄positum. Rn̄^{o} fm Aluic. 2° meta. nō inherere ↄ nō pos se inherere. nec est ratio ſbe vt ſbstātia est genus nec inherere est ratio accidentis vel alicuius generis accidentis. quia inherere est dare esse vel actū fm quid alicui termino p̄uori simpliciter enti. sz ſba est illud substractū cui conuenit nō inherere vel cui repugnat inherere ↄ accidens vel qualitas vel quātitas est natura cui cōuenit inherere. Detur ergo ī diuinis illud mēbrū q̄ quo per^{a} in diuinis ē formaliter incōicabilis est tale cui repugnat inherere. repugnat eni illi dare eē fm quid alicui enti simpliciter p̄ori. ergo ↄ inherere. ↄ hoc fm rationem suā formalē. nec tamē sequitur q̄ fz suam rōem formalē habeat p̄opriam ſbstātialitatez. q2 vt dictū est hoc nō complet rōem ſbstantie vt distinguitur cōtra alia genera. Si. 4. replicet quibuscunq; repugnat inherere. repugnat eis per aliquā vnā rōem. ſbstantie autē cōuenit vel alicui de genere ſbstantie hoc ↄ per te p̄oprietati incōicabili in diuinis ergo per aliquid cōmune eis nō per rationē entis. q2 enti nō repugnat inherer nec per rationē alicuius inferioris ente nisi ſbe. patet discurrendo. ergo illa p̄prietas incōicabilis cui fm se repugnat inherere. fm se includit p̄opriā rationē ſbstantie. ↄ ita habebit p̄opriaz substātialitatē q̄ est p̄positū. Respōdeo i^{o} perfectio potest repugnare alicui vel q2 includit perfectionē simpliciter vel quia includit imperfectionē illi imperfectioni repugnantē. siquidez sunt multe imperfectiones repugnantes inter se. verbi gratia. repugnat deo esse albuz. ↄ nigro repugnat esse album. deo autē p̄opter perfectionē simpliciter. que repugnat toti generi colorīs. imo toti generi entis causati. nigro autē repugnat albuz p̄opter perfectiō3

ſuã limitataz ſub genere coloꝛis que p/fectio limitata neceſſario habet imper/fectionẽ ãneram. aliaz tamen ⁊ in alio gradu a perfectione albi. ergo illa ma. neganda eſt. quibuſcũq; repugnat eadẽ imperfectõ cuiuſmõi eſt inherere vel de pendentia ad ſubiectũ eis repugnat per aliquid idez in ipſis. quia nõ opoꝛtet q eis quibus repugnat aliquid idez ſit. ali quid vnius rationis q a parte ipſoꝛum ſit ratio illius repugnantie. imo ratio p ꝓpꝛia vniuſcuiuſq; eoꝛum poteſt eſſe ra/tio repugnantie ad aliquid idẽ. Ad ꝓo poſituz inherere ſiue dependere ad ſu/biectum eſt imperfectio. ideo iſta repu/gnat ſbſtantie cum ipſa talis entitas ſit q ſibi repugnat eſſe entitatẽ diminutã. quia dat eſſe ſimpliciter. ſiue primum. qõ eſt oppoſituz ei qõ eſt inherere. cum hoc etiaz repugnare poteſt relationi in diuinis que licet non det eẽ ſimpliciter: ſiue per ſe eſſe. tamen ipſa talis entitas ẽ q repugnat ſibi eẽ entitatẽ diminutã ſiue actum ſcõm quid. inherere autem repugnat eſſentie diuine. quia eſt perfe ctio ſimpliciter. repugnat etiaz relatiõi diuine licet nõ ſit perfectio. quia ipſa ex ratione ſua nõ poteſt eẽ entitas imper/fecta. ⁊ inherere nõ poteſt competere ni ſi enti dependenti ⁊ per cõſequens imp/fectõ. Ad argumentũ principale cũ ar guitur q relatio vt compata ad eſſenti am eſt ratio. ⁊ q cauſa huius eſt. q ipſa vt compata ad eſſentiã tranſit in eſſen/tiam. vtrũq; aſſumptuz poteſt habere vnũ intellectuz verum ⁊ aliuz falſum. poteſt eniz intelligi ratio vt ratio oppo nitur rei ſiue enti extra animã: ⁊ hoc eſt falſum. quia ad quodcunq; compatur ſemper eſt res extra animaz ꝓpꝛia re/alitate que eſt ad alteꝛ. Alio modo po teſt intelligi ratio idem: q modus ſiue circunſtantia rei: ſcõm boetiũ ſic conce/denduz eſt q relatio ſit ratio reſpectu eſ ſentie. nõ tamen ꝓpter hoc tollitur q̃n compata ad ipſam ſit res. Conſimiliter poteſt intelligi tranſire in eſſẽtiam. vno modo ita q nõ habeat ꝓpꝛiaz entita tez ad alterũ. ⁊ iſte intellectus eſt falſus Alio modo tranſire in eſſẽtiaz ſic q nõ remanet diſtincta realiter ab eſſẽtia. Et licet nõ ſit hec queſtio de idẽptitate vel diſtinctõ relationis ⁊ eſſẽtie. imo illa eſt difficilioꝛ queſtione ꝓpoſita. tamẽ cõ cedi poteſt q relatio compata ad eſſẽti am eſt ratio ſcõo modo ⁊ hoc modo ñ manet realiter diſtincta eſt tamen reſ ex tra animã ꝓpꝛia realitate que eſt ad alterũ. ⁊ ſic manet ꝓout manere exclu dit tranſituz deſtructiuuz ꝓpꝛie reali tatis. Conſimiliter ſi inferatur in cõclu/ſione q ipſa vt compara ad oppoſituz eſt ratio ſupple reſpectu eſſẽtie. quia ſic accipiebatur in ꝓemiſſa cõceditur. ad nihil eniz cõpari poteſt qõ tollit ab ipa quin ſit modus eſſẽtie. tamen nõ ſequẽ tur ergo vt compatur ad oppoſitũ non eſt res. q2 hoc modo eẽ rõnem nõ repu gnat ei q eſt eẽ rẽ. Si arguitur reſpectu eſſẽtie eſt res: ergo ⁊ alia res. ⁊ ſic ñ trã ſit in eſſẽtiam quãtum ad idẽptitatẽ re alẽ. Reſpõdeo q queſtio de realitate re lationis nõ eſt queſtio de alietate. imo ꝓima pertinet ad ꝓoblema de accñte vel genere. 2ª ad ꝓoblema diffinitionũ de eodẽ vel diuerſo: patz ex primo tho. in exemplo etiã patet idẽ. homo vt cõ patur ad ſoz. eſt res. imo ſoz. vt compa tur ad ſoztẽ res: ⁊ vtrunq; ꝓbatur: q2 idẽptitas realis nõ eſt niſi rei ad rẽ. ho mo eſt idez realiter ſozti ⁊ ſoz. eſt idem ſozti ⁊ vt dicitur idẽ ſoz. compatur ſozti patet de ſe. nec tamen homo vel ſoz. vt compatur ad ſoz. eſt alia res a ſoz. ſic ꝯ in ꝓpoſito ſtant q relatio vt compa ta ad eſſẽtiaz eſt res ⁊ tamẽ nõ alia res. Et ſi queratur nũquid ẽ eadẽ reſ cũ eſſẽ tia vel alia. ſi detur q eadẽ realiter hoc tamẽ nõ opoꝛtet ꝓpter cõem ꝓpoſi tã. ſed ſufficit dicẽ q ipſa ẽ res que ẽ ad alterũ. ſic ꝯ ad quodcũq; competur trã ſit in eſſentiam ⁊ manet.

Oeide quēritur de relatione originis in comparatōne ad psonam: ⁊ spēaliter ad psonā pmā ſcz. ſ. ſepata vl abſtracta relatōne originis poſſet manere pma pſona diuina ꝑſtituta ⁊ diſtincta: ⁊ arguit q̄ ſic qō aduenit pſone ꝑſtitute nec ꝑſtitū nec diſtinguit pma diſtictōne relatio originis eſt hmōi reſpectu pme pſone i diuinis g̃ ꝛc. ꝓbō mi. relatō originis ſequit actōem vel paſſionē ex. 5. metha. illa q̄ ꝓuenit pme pſone nō pōt ſeq̄ niſi actōez q: pma pſona nō ē ab aliquo. actio aūt nō pōt eē niſi ſuppoſiti exiſtis: ita q̄ rō actōis pſupponit rōem ſuppoſiti: g̃ pma pſona ē pſona vel ſuppoſitū p aliq̄d pr̄ ipa relatōe. Oppoſitū abſtracta relatōe nō manet niſi cētia vel ſb̃a cōis q̄ nō pōt eē rō ꝑſtituēdi pſonaz q: nō ē ꝑpa nec cōicabil g̃ ꝛc.

In hac queſtione q̄ ſuppōit quoddā dictū cōe. ſ. q̄ pſona diuina ꝑſtituit p rōnem: qō dictū nō diſcutiatur h̄ q: ē difficilī ꝓpoſito ſz ſit in iſtis queſtionib' ſuppoſitū tanq̄ cōiter ꝓceſſū. nō enī oz oia in dubiū reuocare vbi ſuppoſitis dictis cōib' ꝓpoſitū pōt declarari. nā iſta queſtio nō querit gnāliť ſi pſona diuia pōt ꝑſtitui p relatōem: ſz ſpāliť de pma pſona q: de ea vī cē ſpeciāl difficultas ⁊ hoc ꝓpt ꝓzitatez ei' ad alias q̄ vī repugnare nē coꝛrelatiuoꝛ. g̃ ſupponēdo cōem opi. de eo qō q̄rit ſpāliť de pma pſona ſūt hic tria videnda. ꝓmo ſuppoſito q̄ aliqua pſona diuina ꝑſtituat p relatōem vt vī queſtio ſupponē. an repugnet ſpēaliť pme pſone. 2° dato q̄ nō. q̄ relatōe poſſet pma pſona ꝑſtitui. 3° q̄ liter ſe hñt iſte relatōes adinuicē q̄ cōit ꝓcedunt ineſſe pme pſone. ⁊ vltimo patebit. q. ꝓ quodā coꝛrelatiuo cuz q̄lī abſtractōne vel ſepatōne poſſit ſtare rō pme pſone.

De primo accipio hanc ꝓpoſitōem ſuppoſitis eiuſdez nē non repugnat hīe ꝓpietates hypoſtaticas q̄ ſunt ſimul natura: ꝓbatur iſta q: ſuppoſita eiuſdem nature nō hñt inſe ꝓzioritatem nature ſeu ꝓzioritatez eētialem. ⁊ ꝑfirmať p ꝑbm 3°. meta. ꝓcedāt em in hoc cū p. q̄ in his q̄ ſūt eiuſdem ſpēi non eſt ꝓus ⁊ poſterius. nūc aūt ex hypoteſi. 2ª pſona pōt ꝑſtitui p relatiōnem aliquam originis: g̃ non repugnat pme pſone conſtitui p aliquam ꝓprietatem q̄ ſit ſimul natura cū illa eiuſmodi eſt alia relatō originis. Preterea ſi ſpecialiter repugnaret pme pſone ꝑſtitui p relatōem originis non eſſet ꝓpt aliq̄d cōmune ſibi ⁊ alīs q: ex hypoteſi non repugnat alī: g̃ ꝓpter aliquid quod eſt ſpēale pme pſone ſed hoc ē falſum: q̄a nihil eſt ſibi ſpēale niſi ꝓzioritas originis ſm quā quelibet pſona ē ab ipſa ⁊ ipſa a nulla: ſed ꝓpt hanc ꝓzioritatem non repugnat ſibi ꝑſtitui p relatōem originis ad 2ªm pſonā: quia hoc non eēt niſi ꝓpt ſimultatem quam requirit relatō inter duo extrema: que ſimultas videtur repugnare illi ꝓzioritati in hac perſona: ſed hoc non eſt verum ꝓbo. quando ſunt aliqui ordines alterius rationis: quorum vnus non includit alium: nec ꝓexigit: nec coexigit neceſſario illum. poteſt iſte eſſe ſine illo: imo cum quadam ſimultate oppoſita illi ordini: patet ſatis in exemplo. ordo durationis ⁊ nature ſunt tales: q̄ ille qui eſt nature non includit illum qui eſt durationis. nec neceſſario ꝓexigit ſiue coexigit: ıō poteſt eſſe ſine illo: patet et ratione: q̄a nunq̄ eſt impoſſibilis ſeparatō niſi per hoc quod hoc includit ſiue neceſſario coexigit illud. Nunc autem ordo nature ſiue eſſentialis ⁊ ordo originis ſic ſe habent q̄ ordo originis non ſemper includit ordinem eſſentialem. nec ipſum neceſſario ꝓexigit nec coexigit: ergo poteſt ſtare ſimultas oppoſita ordini eſſentiali cum ordine originis: ſed ſimultas

oppoſita ordini eſſẽtiali ſufficit ad ſimꝫ
tatẽ correlatiuorũ. ergo pñt aliqua eſſe
ſimul ſimultrate correlatiuorꝫ. que eſt ſi
multras eẽntialis ꝛ tamẽ eẽ ordo origis
inter ea. minor que eſt bipartita. ſ. de ñ
includendo ordinẽ vel nõ preexigẽdo il
lũ. probatur. qz ordo nature ſiue cẽnti
alis neẽio includit imperfectionẽ in al
tero extremorꝫ. ſ. in poſteriore. ordo ori
ginis nõ requirit niſi q hoc ſit ab hoc.
hoc autẽ eẽ ab hoc nõ includit neceſſa
rio iperfectionẽ eius qõ eſt ab hoc. qz ñ
includit neẽio qõ ꝓcedens ſit iperfectꝰ
natura illo a quo ꝓcedit. ꝓceſſio ei
nõ includit de ſe q ſit equiuoca. nec per
ꝓſequẽs q forma imperfectior ſit in ꝓ
ducto q in producente.

Juxta illud qõ ſup
ponitur de 2°arti°. dico q alia relatõe
cõſtituitur 2ª perſona ꝛ alia ſibi oppoſi
ta cõſtitnitur pª perſona. probatur ſic.
pª proprietas incõicabilis poſitiua ẽ ꝓ
prietas cõſtitutiua prime perſone. talis
eſt illa que corrñdet correlatie prime re
lationi in perſona producta. g ꝛc. ma.
ꝑz. qz cũ perſona includit eſſẽtiã ꝛ enti
tatẽ incõicabilẽ que ſunt in qõne ſuppo
ſita ſm Ric. 4. de tri. proprietaſ ꝑme p
ſone nõ oꝫ q aliquid per ſe iportet niſi
prima entitatẽ incõicabilẽ. minor patet
qz ſm ſniam cõem in iſta queſtiõe ſup
poſita nihil poteſt eẽ ibi incõicabile niſi
proprietas pertinẽs ad originẽ. ꝛ per cõ
ſequẽs in pª perſona nõ eſt incõicabile
niſi proprietas pertinẽs ad primã origi
nẽ. Illa. n. que pertinet ad ſcõam origi
nẽ cõicabilis eſt. qz eſt duarũ perſonarꝫ
producentiũ. Illa aũt que pertinet ad ꝑ
mã productiõꝫ actiuã opponitur illi q
pertinet ad primã paſſiuã ſicut. n. filiuſ
primã proprietatẽ habꝫ pertinentez ad
generari ſiue dici ita pater primã ꝓprie
tatẽ incõicabilẽ habꝫ pertinentẽ ad di
cere ſiue gignere. qz illa cõuenit patri ꝓ
q hꝫ intellectũ ſecundũ qui intellectus
eſt pª rõ productiua in patre. Contra
iſtaꝫ rõem inſtatur cõtra vtranqz iſtarꝫ
premiſſarũ ꝛ pq̃m ad ma. vi cniz q in
genitũ ſit prima rõ cõſtitutiua prime pc
ꝛ tunc maior ẽ falſa. q prima propetaſ
poſitiua ſit proprietas perſonalis. hoc
probatur auctoritate ꝛ rõne. Auctori
tas eſt dam. c. 8. oia inquit que habꝫ pf
filij ſunt ꝓter ingnãtionẽ que nõ ſignifi
cat dñiam ſbe ſed modũ exiſtie: hec ille.
Ratio ãt talis eſt: primũ incõicabile eſt
ꝑma ratio cõſtituendi primã perſonã.
hoc probatur. qz cũ eẽntia ſit ratio per
ſone eẽndi ſimpliciter ꝛ cuilibet pſone
etiã eẽndi hec. nihil ergo vltra requirit
ad rationẽ per ſe niſi incõicabilitas. ꝛ
ita incõicabili quocũqz pcõ habito habet
perſona. ſed ingenitũ videt importare
primũ incõicabile. g ꝛc. probõ mi. qõ ẽ
ab aliquo ꝛ ab ipſo aliud prius reſpicit
illud a quo eſt q̃ illud qõ eſt ab ipſo. hꝰ
probatur qz per prius a quo ipſum eſt
habꝫ eẽ. ordo autẽ ad poſterius preſup
ponit eius eẽ. Ex iſta propoſitione ꝺ or
dine poſitiuo ad prius ꝛ poſterius iſer
tur hoc ꝓſequens q ſi aliquid nõ habꝫ
ordinẽ ad prius ſed tantũ ad poſterius
qõ eſt ab ipſo; per prius ſibi conuenit ne
gatio ordinis ad prius q̃ ordo ad poſte
rius. nunc autẽ prima perſona non ha
bet ordinẽ ad priorẽ ꝛ habet ordinẽ ad
poſteriorẽ. ergo ſibi prius conuenit illõ
qõ negat ordinẽ ad ſuuꝫ prius. tale ẽ in
genitũ. probo. qz non tantũ cõtradicto
ria referuntur ad idẽ inſtans ouratiõis
ſed ſicut licet loqui ad idẽ nunc ſiue ſi
gnũ nature hoc ꝑz inducẽdo. qz cũ hec
ſit vera pº dicendi perc hõ eſt rõnalis.
hec aũt vera 2º homo eſt riſibilis. hec
aũt per accñs hõ eſt albus. ꝛ ſic pñt aſſi
gnari inſtãtia nature ſiue ſigna nature
q̃m ad ordinẽ iſtarũ predicationũ ſi af
firmaret hoiem eẽ rõalẽ per ſe in ꝑmo
ſigno nature ſiue primo mõ ꝛ negeꝫ ipꝫ
eẽ rõalẽ 2°mõ ſiue in 2° ſigno nature nõ
eſt cõtradictio. ſicut nõ eſt cõtradictio ſi

dicatur hoiem eē albū in 3° signo ꝛ nō eē albū in p°signo vel 2°. pz ḡ q̄ ista non est ꝑdictio nisi p̄o eodē signo nature. ꝛ ita in signis originis eē ab alio ꝛ nō esse ab alio sūt ꝓtradictoria: patz de se. ergo p̄o quocūq; signo attribueret alicui eē ab alio. si hoc sibi competeret p̄o eodē signo attribueret sibi hoc qō est non eē ab alio. si hoc sibi cōpetit. sicut ḡ ei qō ē ab alio per p̄ius cōuenit ordo a illō a quo est. q̄ ad posterius sic ei qō nō ē ab alio p̄ius cōuenit negatio ordinis ad p̄ us q̄ ordo positiu' ad posterius. Si arguitur cōtra hoc q̄ negatio nō hz cōsti tuere personā. Rndet q̄ illud personale qō intelligitur supaddi essētie sufficit q̄ habeat primā rōem incōicabilitatis. es sentia. n. per' tribuit eē ꝛ hoc eē ꝛ quic quid positi'' est. Si ergo affirmatio vel negatio posset habere rōem incōicabili tatis in pri'' persona sufficit ad cōstituē dū psonam. illa aūt negatio hz vt pro batum est primā rōem incōicabilitatis ergo ꝛc. Cōtra istū modū dicendi ar guitur sic. proprietas cōstitutiua est oio formalis ꝛ primo incōicabilis. nulla ne gatio formaliter ꝛ per seipsā est incōica bilis. ingenitū vt distinguitur formalit ab eēntia ꝛ relatione positiua ad produ ctuz. nō dicit nisi negatioz formalit. q̄ fm Aug. 5. de tri. c. 7. cū ingenitum di citur nō quid sit sed quid nō sit ostendi tur. ꝛ multe auctoritates ad hoc patēt. ḡ. Prima propositio pz q̄ cuz persona sit formaliter incōicabilis existētia: opz q̄ illud quo aliquid est persona primo sit formaliter incōicabile. ergo ꝛc. 2ª propositio pz q̄ negatio proprīa exigit positū proprīū ad qō cōsequitur. nulla enī negatio est propria oio alicui. hoc ē soli illi nēcio cōueniens nisi q̄ ei repu gnat affirmatio opposita. Affirmatio autē quecūq; nulli enti repugnat nisi p aliqō positiuū. q̄ si per negationē que ro an illa negatio cōsequitur aliqō posi tiuū cui repugnat illa alia affirmatō ꝛ sic habetur propositū. aut nō cōsequit positiuū. ꝛ tunc negatio oio prima est i illa vnitate siue distinctione ꝛ entitate per ꝑnās qō est incōueniēs aut nēcio da bitur q̄ negatio cōsequitur positiuū ꝛ nō proprīū isti. ḡ ꝛc. ꝛ tunc sequit q̄ ne gatio nō erit propria isti q̄ illud per qō negatio cōuenit nō est proprīū isti. Rndet ad mi. q̄ ingenitū ñ importat negationē simpliciter sed aliquid pertinēs ad dignitatē q̄ h° qō est hīe eē a se. Alio° importat fontalē plenitudinē qō est pfe ctionis simpliciter in p°persona ꝛ Au gu. 4. de tri. c. 9. Contra p'' cū dicit a se aut intelligitur q̄ hec prepositio. a. importat circūstantiā cause vel principij positiue. ꝛ stati pz ꝑdictio. q̄ fm Aug. p° de tri. c. j. nulla mens capit q̄ aliquid sit a se aut intelligitur negatiue tm̄. q̄ ñ hz aliquid p̄o p̄in° vel cā ꝛ hī propo'' de negatione. Cōtra 2''fontalis pleni tudo aut dicit negationē ꝛ hī proposi'' aut posi''. ꝛ tunc vel eēntiaz ꝛ sequitur q̄ si ingenituz sit proprietas personalis ergo ꝛ eēntia. aut rīonem positiuā. ꝛ pz q̄ nō nisi ad personā. ꝛ tunc si ad psonā aut ad vnā aut ad plures. nō ad produ centē vel producētes. ḡ ad ꝓductā vl' ꝓ ductas. si ad plures nō potest eē vnuz formale principiū cōsti''per' si ad vnaz ꝛ singularē aut relationē ad personam primā productā aut scōam. ꝛ tunc non tenet positū. ſ. q̄ ingenitū vt distinguit ꝑ pr̄nitatē vel spirationē pstituat perso nā aut relationē vnā abstractā ab istis .ſ. pr̄nitate ꝛ spiratione. ꝛ tūc si p̄ aliq̄ talis rīo cōis abstrahi ab istis duab'. se quitur q̄ p° persona nō aliq̄ vna rīone .ſ. singulari signata in exīntia sit p°. sed aliquo° vna abstracta a rīonib' duab' ꝛ hoc alteri' rōis. q̄ patū est in qōe p̄ce dēte q̄ due productiones actiue in diuis nō p̄nt eē eiusd̄ rōis. ꝛ tunc p°p°nō cō stitueret formalr aliq̄ pstitutio vni' rōis .q. specifice. sed vno abstracto a duob' .q. alteri' rōis. Nec oz hic imorari quia

multi magistri hic cōcedūt ꝓpoᵐ q̄ᵐ ad ma. q aliq̄ incōicabili positiuo cōstituitur pª pª de q̄ est hic ꝑmo. Cū g̃ arguitur ꝓ ista opi. ꝓ ingenito p Dam. pz p eū rn̄ ibidē. subdit. n. in solis ꝓprietatibus paternitatis ⁊ filiationis ⁊ processionis differentiā cognoscimus. ergo quā do ꝑius accepit omnia ꝑter ingenerationē ⁊c. intelligendū est q sub ingenerationē cōprehendit paternitatē sicut patet in diuersis capitulis eiusd. nunc nominat vnā ꝓprietatē ꝑme persone nūc aliā. ⁊ per ꝓsequens per vnāquāq; itelligit quācunq; ꝓprietatez ꝓpriam.

Ad rōem cōcedo q ordo ad ꝑius quo dāmodo precedit in aliquo ordinē ipsius ad posterius maxime quādo ordinatum est in se absolutū. concedo etiaz q negatio ordinis ad ꝑius in aliquo precedit ordinē positiuū ciusdez ad posterius. sed nō sic in illo qō constituitur formaliter per ordinē ad posterius q nullus ordo in illo potest esse ꝑior nec etiā negatio ordinis quā sit ordo quo cōstituitur. si ergo cēt suppositū absolutum posset cōcedi q ingenitū esset quodammodo ꝑius paternitate. sed cuz probatur generaliter de quocunq; supposito ⁊ de ordine ad posterius ⁊ negatiōe ordinis ad ꝑius. illa propositio qua dicitur q cōtradictoria referuntur ad idem nūc nō solum in ordine durationis. sed etiam nᶜ ⁊ originis est vera intelligendo de perᶜ cōtradictoriis. prout affirmatio cōparatur ad negationē. nō est autē vera intelligendo de affirmatione ⁊ negatiōe comparādo ad 3ᵐ de quo dicūtur. Exemplū albū ꝓ. a. ⁊ nō albū ꝓ. b. nō cōtradicunt inter se nec ad quodcūq; comparātur. ⁊ hoc intelligendo per a. ⁊. b. siue signa durationis siue signa nature vel originis. Sed si ista comparāt ad aliquid cui cōuenit vel cōuenire possunt: nō oportet q si album cōueniret ipsi c. ꝓ. a. q nō album cōueniret ipsi c. ꝓ. a. Nihil ei est q nō dio ꝑmo sit ipsuz sicut homo dio est homo. ⁊ si homo esset lapis esset dio ꝑmo lapis. sic lapis est lapis tamē nō dio ꝑmo est nō lapis. q nulla negatō pōt cē eadē alicui pᵒ. sicut ipm est ipm pᵒ. ꝓcedo g̃ q itelligēdū est cē ab aliquo ⁊ ñ esse ab aliquo referri ad idez instās siue nūc cuiuslibet ordinis ad hoc q sint cōtradictoria. vt .s. ꝓ. quo nūc affirmatur esse ab alio q ponit ꝓ. eodem nūc nō esse abneget illud idem. sed nō oportet q illi de quo ista dicūtur cōueniat eque ꝑmo nō cē ab. sicut illi cōueniret esse ab si esse ab sibi cōueniret. ⁊ per ꝓsequens supposito cui cōuenit negatio ordinis ad ꝑius pᵒpositate originis nō eque ꝑmo cōuenit ista negatio sicut cōueniret affirmatio ordinis si illum ordinez haberet. Respōdetur aliter ad mi. principalis ratiōis. ⁊ hoc dupliciter. primo sic q: ꝑma proprietas incōicabilis in pªpᵃñ est rīo accepta sb̄ ratiōe actuali. sed sub ratione aptitudinali. vtpote nō sub ratiōe paternitatis. vel generationis. sed sub rōe gn̄atiuitatis ⁊ pr̄nitatis aptitudinalis. ⁊ hoc ꝓbat q: hec ratio suppōitur cuilibz alteri. ex hoc sequit ad ꝓpoᵐ q ñ sub rōe cōicationis vel gn̄atiōis actualis ad ꝓcedēs accipitur cōstitutū pᶜ pᶜ. sed sb̄ rōe hiruidis aptitudialis accipiet ꝑᵐ incōicabile.

Alia rn̄sio ad eandē mi. q illud qō est i pª perª. q. habitudo ad scōam pōt dupl̄r cōsiderari vno mō vt ꝓpietas. alioᵒ vt relatio. 2°° simul est cū cōstitutiuo scōe pᶜ pp nām correlatiuoꝝ. pᵒmō pt cōstitue re. nec repugnat sibi ipsa rō simultatis q̄ uenit relatiuis. Cōtra ista sic pᵒ. ambo ꝑiūctim. 2° vtrūq; diuisiz. pᵒ sic. in pªpª dina ē vna entitas formalr incōicabil ⁊ pᵒ ⁊ hᵒ in exñª actuali ⁊ in re ex nā rei. ⁊ hᵒ pz de se. q plures cē entitates incōicabiles ꝑmas in eadē pª dina ⁊ ex nā rei est incōpossibile. nulla. n. potest ēs se ꝓpietas psonal nisi sit entitas incōicabil formalr. ⁊ pᵒ ⁊ pᶜ incōicabil in tali p sona. ⁊ hᵒ in exñtia actuali. ⁊ ex nā rei.

quia persona diuina nō per aliq̄d potē tiale: nec per aliquid quodcūq; non re ale: nec per aliquid cōicabile nec per ali quid non pmo incōicabile. potest esse p mo hec psona: g̃ qualitercunq; intellect consideret diuersimode q̄ est in prima psona reale aliq̄d ꝓstitutū p se: tamen ē habens condiciones p̄dictas: ⁊ ita non opotet distinguere q; vt accipit maior tale nō potest esse nisi vnicū dio. Ista ātentitas dio vnica quomodocūq; ꝓsideratur necesse ē vt in se sit actus nō solū aptitudo vel potentia: q; nihil ē ibi nisi actualissimū. etiā ē necesse vt i se sit hec entitas vel ad se vel ad alterum. Nulla enim entitas potest esse in existētia actu ali quin sit ordinē ad se vl ad alterū: ⁊ ita quōcunq; distinguitur in consideratōe rō generatōnis vel generatiuitatis i pa nitate. necesse ē in re q̄ ista entitas incōi cabilis prima que dicit actualiter habi tudinem pme persone ad scōaz sit pma entitas incōicabilis in prima persona ⁊ ita pmum formale constitutū in pma p sona. Preterea ꝓtra vtrāq; viam du plicit: q; ille distinctiones fiunt ad vitan dam difficultatem istā: quomodo pma psona pōt eē prior scōa: ⁊ tamen sit nulla cum ea: ꝓpter hoc requirit q̄ ꝓstitu tum pme persone aliq̄ mō non sit sil cum scōa: quia si constitutiuū sit simul cum scōa psona g̃ ⁊ ꝓstitutū. si aūt relatōne ad scōam ꝓstituatur illud quod cōstitu tū est erit dio simul cū 2ª. Ꝙpt hoc eni videt prima via ponere gnātiuitatez ne ponat ꝓstitutū pme persone illud quod ē dio simul ⁊ non pus 2ª persona. Scōa via videt querere aliq̄d ꝓstitutum vt p prietatez sibi nō vt relatōez. lz vt relatō sit simul cū filio tū sub illa alia ratione vt. s. ꝓpetas possit aliquo mō hīe ratō nem poris. Est ergo distinctio i vtraq; via ꝓpter hanc difficultatem fugiēdaz .i. ne ꝓstitutū prime persone vt cōstitutū sit dio simul cum scōa persona: sicut correlatiuum cum correlatiuo. Ista au tem difficultas est nulla: ⁊ illud quod i tendit fugere non est inconueniens: sed necessarium. primum paret: quia quan do vnus ordo p se non includit alium: nec necessario preexigit illuz nulla est re pugnāt istum esse sine illo. patet non so lum de origine sed etiam de alīs. nunc autem ordo originis nō per se includit ordinem essentialem: saltez illū in quo prius potest esse sine posteriori. nec ne cessario preexigit illuz: ergo potest esse sine illo ordine ⁊ cum simultate oppo sita illi ordini: ergo p̄t ordo originis sta re cū hoc q̄ō altez extremū vt est extre mum huius ordinis nullo modo possit esse sine reliquo: ⁊ ita simul natura cuz simultate. s. oppolita illi ordini. minor probata est prius q̄ ordo originis nihil includit nisi hoc esse ab hoc: quod po test stare cum simultate nature: q; non includitur ibi aliqua ratō cause nec ali qua ratio principiī. istud potest ostendi per exemplum. sed exempluz est aliqua liter omnium. ꝓprietas personalis ē dio pma ⁊ ꝓpria persone cuius est. negatio aūt non est dio alicui enti ⁊ primo pro pria. ingenitū autem vt distinguit ꝓtra essentiam ⁊ relatōem positiuam i pma psona p se ipsa ꝓtat negatōnem ergo ⁊c.

Alii rndetur adhuc ad rōem ⁊ ad mi norē sic: q; licet p̄ prime ad secūdam sit relatio originis sola vna realiter tamen illa distinguitur fm rōnem. put est ha bitudo prime persone ad scōam. potest eni intelligi sub ratione aptitudinis ad generandum vt exprimitur sb nomie ge neratiui: ⁊ sb ratōne potētie: vt suppositum exprimitur p hoc q̄ est potens ge nerare: vel sb ratione actus vt exprimi tur per hoc nomen generans: vel sb ra tione habentis genituz coexistens vt ex primitur nomine patris. illa ergo relatio persone pme ad scōam que est realiter vna fm illā rationem ꝓstituit primam psonaz fm quā dat ei esse personale: h° aūt est fm primā istaz rōnū: q; fz quā

libet aliā vī ꝓpetere persone ſam ꝓſtitu te. ꝑª aūt oio ē rō generatiui. g̃ ꝛc. Dec minoꝛ declaratur qꝛ illa ē prioꝛ ꝑz quā immediatius habet ordinem ad oppoſitum. nam in ordine ad oppoſitum attenditur iſta diſtictio ratōnum. mediatius autem reſpicit oppoſitum ſb̄ ratō ne iſta q̄ eſt paꝛ ⁊ imediatiꝰ ſb̄ iſta ratō ne gnāuum. bº etiā declaraꝛ qꝛ alie rō nes ſm quēdā ordiné ſe includūt ⁊ non ecōuerſo. nō ei oē gnātm̄ ē potēs gnāre ſz ecōuerſo: ſicut nec oē potēs gnāre generaꝛ: ſed econuerſo. nec oē gnāns ē paꝛ vtpote ſi moꝛiaꝛ ante formatōem fetus in vtero: ſed ecōuerſo oīs pī q̄ hz ſecum gnātum coexiſtēs gnāt vl̄ gnāuit: vī g̃ generatiuum eſſe primum tanq̄ inclusuz in ceteris vel eis preſuppoſitum. Q̄n g̃ accipiť in mi. rationis ꝓncipalis in iſto articulo q̄ generare eſt prima ꝓprietaſ incōicabilis in ꝓma perſona: hoc eſt verum loquēdo de iſta relatione ſm rem quā ímpoꝛtat generās vel generare ſed non loquēdo de ipſa ſb̄ rōne gnāre: ſed ſb̄ rōe generatiuitatis: qꝛ ſic eſt ꝓoꝛ ⁊ ſi huic addatur q̄ 2ª pſona ꝓſtituiť per generari vt gnāri: tūc illa ē falſa prima ꝑſona ꝓſtituitur ꝑ rl̄onez oppoſitā illi q̄ ꝓſtituit ſcōam pſonā: ⁊ hoc intelligēdo nō de relatōe eadē ſm rem: ſed de rōne eiuſdem rl̄onis realis. Aliť rñdeť ad eādem mi. q̄ ꝓſtitutū̄ prime perſone pōt dupliciter ꝓſiderari: vno mō vt ꝓpetas alio mō vt rl̄o ꝓſtituit aūt vt ꝓpetas ⁊ ꝑ ꝓſequens non vt relatio coꝛrñdens relatōni i 2ª pſona. Cōtra iſta arguiť dupliciť: ꝓmo ꝓtra ambo ꝓiūcti. 2º contra vtr̄q̄ diuiſim. ꝓiūctim ſic relatō ñ ꝓſtituit pſonā niſi ſm q̄ eſt in re ⁊ ex nā rei alioquin nō ꝓſtitueret pſonā realez qꝛ reale non conſtituitur niſi ꝑ illud qō eſt in re ⁊ ex natura rei. iſta relatō ꝑme pſone nō eſt in re ex nā rei niſi i ratione actuª poſſibili ſibi: g̃ quātūcūq̄ poſſit ꝓſiderari per intellectū ſb̄ ratōne aptitudinis vel actualitatis cū non conſtituat perſonaz diuinā niſi vt eſt in re ex nā rei ⁊ hoc non eſt niſi ſb̄ ratōne actu aliſſima ſequiť q̄ non ꝓſtituit niſi ſb̄ rō ne actuª. Per idem ꝓtra ſcōam rñſi onem: quia ſi intellectus poſſit ꝓſidera re circa pīnitatem rōnem ꝑpetatiſ ⁊ rō nem relatōis: nō tñ ipſa eſt in re niſi ſb̄ vnica rōne reali: ſb̄ iſta g̃ ꝓſtituet ⁊ ſub illa non poteſt eſſe ad ſe: ergo relatio: ⁊ non niſi relatio coꝛreſpondens 2ª pſone ⁊ ita ſequitur ꝓpoſitum. 2º ſic iō queri tur iſta diſtinctio i vna via ꝓncipiī generati ⁊ in alia ꝑpetatis ⁊ relatōnis vt viteť ꝓſtitutū̄ ꝑme pſone cē oino ſimul cum cōſtitutiuo ſcōe pſone: qꝛ videtur aliq̄ modo eſſe prius: ſed nō opoꝛtet hº vitare tanq̄ inconueniēs: quia vt argutum eſt in primo articulo vbi ſunt oꝛdines diſtincti ꝛc. ergo ſimul ſtāt ordo originis inter primam perſonam ⁊ ſecūdam ſiue inter conſtitutum̄ huius ⁊ illius: ⁊ ſimultas coꝛrelatōis: non g̃ vt vitetur iſta ſimultas opoꝛtet ponere illā gnātiuitatem conſtitutiuā pīis: vl̄ aliaz ꝓprietatem ⁊ nō paternitatem. quātuz ad ꝑmam viam: nec etiam paternitatez vt ꝓprietatem nō vt rl̄onem. quātū ad ſcōam viam: qꝛ oino ſb̄ ratōne reali cō ſtituit ⁊ ſb̄ illa eſt ad ſcōam pſonam: ⁊ ita ſimul cum illa. Confirmatur quia q̄ neceſſario dat eſſe pfecte alteri ex hº neceſſario eſt prius origine illo: ⁊ ſimul cum eo ita q̄ non poteſt eſſe ſine eo. nō eſt g̃ repugnantia inter eſſe prius oꝛigie ⁊ eſſe ſimul natura ſed neceſſario cōcomitantia qñ eſt perfecta oꝛigo ⁊ ꝑpleta. Confirmatur illud exemplo ſed foꝛſa includit aliquod oubiuz ſi ſoꝛtes eſt paꝛ platonis nō ſolū ſoꝛtes eſt prioꝛ oꝛigine platonis: ſed ſoꝛ. paꝛ ꝑus eſt oꝛigine plā. filio: ꝑbo qꝛ pīnitas ē p ſe cā ꝑ oꝛitatis originis. includēdo g̃ totum illud quod eſt per ſe cauſa alicuius prioritatis non per hoc tollitur illa prioritaſ ergo ſoꝛ. paꝛ ꝑut includit paternitatē que eſt cauſa ꝓoꝛitatis: adhuc eſſet poꝛ

origine pla. filio vbi icluditur rō posteriozitatis originis: ⁊ tn̄ soz. vt pater est simul natura cū pla. filio sicut cozrelatiuum cum cozrelatiuo. Posset etiam cō firmari ratō ꝓncipalis ꝓtra vtrāq; rn̄sionem ad ista mi. quia in 2ª ꝑsona nō q̄ritur distinctio aliqua in ꝓstitutiuo nec etiā fm aptitudinē nec fm actualitatez nec fm rōnem ꝓprietatis ⁊ relationis: ⁊ tamē equalit requiritur entitas positiua ⁊ entitas relatiua ad ꝓstituēdū primam ꝑsonam sicut scōam: qz vtraq; ē eque incōicabil ⁊ vtraq; ē eque actual: ⁊ fm cōem viam nulla pōt eē ꝑma entitas incōicabil nisi relatio originis. Cō tra ꝑmam viā arguitur spāliter. ꝑmo p hoc q aptitudo non ē primo icōicabilis. nō enim videt aptitudo incōicabilis nisi vt per fundamentū c' ē vel p terminum ad quem. si enim aptitudo vt aptitudo non est primum sed est alicuius entis cui aptitudo conuenit. nec ei' vnitas siue incōicabilitas erit oīno ꝑma. ſz reducetur ad aliquam entitatem que si sit cōicabilis etiā aptitudo ꝓsequens ē cōicabilis. sicut eni natura humana cōicabilis ē ita aptitudo risibilis ꝑñs ē cōicabilis. ⁊ cōiter rn̄siones per aptitudinem videntur minus efficiētes: nisi dct aliq̄d p quod sit illa aptitudo alioquin facile cēt soluē oia: dicēdo hoc sic ē: q̄a talis aptitudo est non sufficit hoc: si eni queratur quare lapis descendit non sufficit rn̄dere qz apt' natus est: nisi assignetur que ē ratio aptitudinis: quia. ſ. grauis: ⁊ hoc quia sic mixtū est: qz .ſ. in eo dn̄atur terra: qō est elemētū graue ⁊ terra grauis: qz talis fm aliquā q̄litatē prioꝛem: vel qz talis fm q̄ddītate specificā

Qn̄ ergo arguit ꝑ illam rationez q relatio constituit ſb' ratōne generatiuitatis. ꝓcedo ma. quia ſb' ratōne illa constituit ſb' q̄ dat ꝑmo eē incōicabile. gn̄atiuitas vt talis. ſ. vt distinguitur a gnāre est hmōi minoꝛ ista duplicit est falsa Et qz vt sic nō dat eē actu''' quale soluz pōt eē in diuinis. ⁊ quia vt sic non dat eē incōicabile ꝑmo qō p' refert ad eē ꝑsonale. ꝓbō illa de mediatioꝛi ⁊ immediatioꝛi ꝓcludit p nobis: quia loquēdo de relatōe originis ꝑme ꝑsone ad scōaz ipsa solū ſb' illa rōne ſb' qua respicit immediate scōam ē ibi actualissime ⁊ simpliciter icōicabilis: imo circūscpta illa ratōe ſb' nulla alia essz ibi actualissime nec incōicabilit. Qō innuitur in illa ꝑ batione q rōnes alique eiusdem rionis q. sunt ꝑsone iam constitute: rn̄debit in rn̄sione ad ꝑmū ꝓncipale. posset etiam illud de imediatioꝛi alit adduci ꝑ ꝓdusiōe nostra: quia 2ª persona formaliter cōstituitur relatōne ⁊ imediate respicit ꝑmā ꝑsonaz. nō eni ponitur illa ꝓstitui gn̄abilitate ⁊ pari rōne in ꝓposito.

Qn̄ ꝓfirmatur illa ratio ꝑ hoc q gn̄atiuū includitur in quolibet alio nō ecō uerso: hoc nō concludit ꝓpositatem ꝓstitutōnis ꝑsonalis: qz nō ꝓpositatē i actualitate incōicabili: ſz tm̄modo i ꝓncto: ⁊ vt ꝑmū que sunt ꝑioꝛa in ꝓncto sunt cōioꝛa ⁊ minus incōicabilia: Contra 2m. nulla entitas vera hec signata potest esse extra aiam quin vel sit formaliter ad se vel ad alterū: licet forte fm aliquos possibile eēt aliquem conceptum indifferentē haberi q̄ nec per se essz ad se nec ad alterū: tn̄ nulla res extra aiam posset eē indifferēs quin p se entitas hec sit ad se vel ad alterū. dct illud g̃ qō dicit cōstituere vt ꝓprietas dicatur a quero ergo ꝓnter an entitas eius in re sit formaliter ad se vel ad alterū. si formaliter ad se cōstitutū p ipsum est formalit ad se qō ipi negant. si formaliter ad alterū g̃ illud ſb' ratōne formali qua cōstituit ē relatio. qō est ꝓpositum Preterea cum dicis paternitas vt ꝓprietas: quero quid intelligis: vel reduplicat ibi formale cōstitutiuū ꝑsone. aut aliq̄d ꝑñs in re vel in intellectu formale ꝓstitutiuū eius. si 2° mō da ergo illud formale ꝓstitutū ad qō se quitur illud qō nō ē nisi paternitas vt pat

nitas q3 modus ille non ꝓsequitur nisi
illā realitatem formalē: ꝙ ꝓstitutū est p
se entitas ad alterū. si ꝓmo mō cum ꝓpe
tas pᵉ relatōz rōnis importat. sequit q
illa ꝑma persona ꝓstituit relatōe ratōis
qō est absurdū. q autem ꝑcise importz
relatōem rōnis ꝓbat: q3 dicit habituđi
nem pīnitatis ad patrem. paternitas āt
ad patrem nullam habet habitudinem
nisi rōnis: q3 nec distinctōem. Jsta ratō
z ꝑncipal' ꝙclō ꝓtra istā distinctōem de
claratur sic quantumcunq3 sit relatō re
alis ad oppositū realiť distictū tm intel
lectus pōt ꝓpare illā ad fundamētū vel
sb̄m in quo ē: z si ibi nō sit distictio realis
nulla potest ibi esse cōpatio nisi p itelle
ctū z soli' ratōnis. Jtez autem intellēs
pōt ꝓsiderare illud sb̄ ratione istius cō
paratōis vel relatōe rōnis. per hoc enim
q sic ꝓsiderat nihil variat in rōne illius
qō pᵒ ꝓsiderat. Exemplū risibile ꝓpara
tur ad hoiem sb̄ illa ratōne z habituđi
ne qua est ꝓprietas eius. z rationale vt
ē dīa specifica humanitas ꝓparatur ad
hoiem sb̄ rōe qua est natura siue q̄ddi
tas eius. Jn omnibus istis ꝓpatōibᵒ nō
variat eēntia persone eī qō ꝓparat si ei
q̄ratur qua rōne risibilitas est demon
strabilis de hoie vel est p se passio eī. ri
sibile vt risibile: ita q si verum ē hoc ri
sibile vt ꝓprietas demonstratur de hoie
p illud vt denotat aliq̄d ꝓnīs rōez risibi
lis. non aut̄ distrahens ab eius ratōne
etiā vt ꝓparat ad ipm: vñ si risibile fm
q risibile est qualitas: etiam vt p se pas
sio demōstrata de hōine ē qualitas. nō
aūt est relatio: licz illud qō dicit modū
eius. s. ꝓprietas dicat relatōnem. cōsilr si
rōnale vt rōnale sit sb̄a suo mō. rōnale
vt dīa specifica hois est sb̄a sili modo:
licet hᵒ qō est esse dīam importat quā
dam relatōem rōis q3 utētoez scōaz z sic
vlr q̄cq̄d reale ꝓuenit alicui ꝓsiderabi
li fm se z fm aliquā habitudinē rōnis
si dicatur sibi ꝓpetē vt tale. s. vt ꝓprietas
vel dīa: nō destruit p se rō illius qō sb̄
est illi habitudini nec illa habitudo est
formalis ratio alicuius p̄dicati realiter
iherēti. sz tm mō est rō sb̄ qua illi quod
sb̄est ꝓpetit illud ꝓpium. de ista redupli
catione eī qō dī vt tale patet i ꝓcedēte.
q. articulo 2°. Ad ꝓpositum pīnitas
vt ꝓprietas: cum non habeat ibi nisi
quedam relatio rōnis stabit semp eadē
ratio formalis eius de quo dicit ista cō
paratio: z illa ꝑcise erit ratio cuiuscūq3
ꝓpriꝫ dicti de sb̄o: z ita si pīnitas vt
paternitas sit relatō. paternitas vt ꝓprie
tas erit relatio. si enim intelligeretur li
vt ꝓprie vt causalitas inherentie p̄dica
ti realis ad sb̄m sicut ista est falsa pater
nitas vt ꝓprietas est relatio ad filium:
ita ista esset falsa paternitas vt ꝓpetas
ē relatio realis: sz sic ē rō rōis: quia hᵒ qō
est eē ꝓpetatem non est ratio inherētie
alicuius p̄dicati realis: cum ipz dicat for
malit relatōnem rōis. spāliter aūt de cō
stitutōne reali extra aiaz nihil iuuat ta
le vt q3 qō ꝓstituit formaliť aliq̄ō reale
oportz eē reale z vt reale. Alii dī adhuc
ad mi. q. exponendo istam rnsionem se
cundam de ꝓpetate: q essentia diuina
ꝓstituit personam. non tamen absolute
vt eēntia: sz vt sola rōne dīns a rlōe: pᵐ
ꝓbatur sic: quia psone ꝓuenit p se sb̄sis
tere. sola autem essentia est ratō sb̄sistē
di: quia fm aug. 7. de tri. c. 8. vel. 9. sb̄a
ē qua p se pi ē. z idē. 5. c. 8. ois res ad se
sb̄sistit quāto magis deus. p rlōnez aūt
comparatur psona ad oppositū. Con
tra illud. cum dicitur q essentia vt sola
rōne differens a relatione constituit p
sonam primam. aut li vt dicit formalē
rōnem respectu predicati. aut quid ꝓns
formalem rōnem. si ꝓmo modo cū hoc
quod est differre sola ratione a relatio
ne non importet nisi relationem ratio
nis. sequitur q relatio rationis est ra
tio formalis constituendi personam.
Si secundo modo tunc quero illud re
spectu cuius illud vt dicit rationem cō
sequentem: hoc nō potest poni nisi eēn

fm se. qz tu dicis q essētia nē. ergo essē fz se erit rō cōstituēdi in re qō tu negas

Preterea essentia vt sola ratōe . . differens a rone aut est cōicabilis aut nō. si cōicabilis g cōicabile formaliter cōstituit incōicabile si incōicabile 7 essentia omnimodo eriā vt eēntia sola rōne differt a relatione tm modo est ad se. 7 ita nō formaliter ad alterū sicut relatio. 7 tamē nō realiter distincta a relatiōe. ergo eēntia dio vt eēntia est sola rōe differens a relatione. 7 tunc vt prius essen vt eēntia cōstitueret. Consimiliter pōt argui si eēntia vt sola rōe differens a relatione cōstituit tunc eēntia aut est ad se aut ad alterū. si est ad se ergo cōstitutū formaliter est ad se. si ad alterū. ergo eēntia vt essētia erit in alterū. qz essētia vt essētia sola ratione differt a relatōne sicut probatū est. Preterea generalit cōstitutū est cōstituto ratio differēdi vl cōueniendi. nō autē ipsum vt cōueniēs vel differens sed fm se cōstituit sicut rationale fm se nō vt cōueniens nec vt differens cōstituit hoiem licet homo cōstitutus per rōnale per ipsum distinguat formaliter vel cōueniat. distinctio ergo vel cōuenientia cōuenit cōstitu per rationē formalē cōstitutiuā. nō autē includitur in ipsa ratione vt est cōstitutiua. Da ergo hic aliquā rationē cōstitutiuā que sit cōstitutio ratio cōueniētie vl differentie. ita tamē q in ipsa vt est rō constituendi nō includatur per p cōueniētia vel differentia. Ad arg de ista via de subsistere dico q subsistere est eq cū. vno modo accipitur pro per eē pro ut excludit inherere. 7 in alio esse vt pars in toto. 7 hoc modo vnū est subsistere sicut vnum est per esse. 7 sic loquūtur aucrozitates Aug. Alio modo subsistere est incōicabiliter per eē. 7 hoc mō sī tres subsistentes sicut sī tres persone qz tres subsistentes incōicabiliter licet non sit nisi vnum per ens. maior ergo ista constī persone dat esse subsistere vel est ratio subsistendi debet intelligi 2° quia est rō incōicabiliter subsistendi.

De tertio articulo

vi q si aliquid cōstituat sub ratione pri ozi ipso sepato per rōz rōe posteriozi: possit remanere cōstitutū. qui g diceret q relatio originis ad scōam personā cōstituat primā sub rōe generatiui que est prior ratione generationis vt generatio: videtur cōsequenter dicere q separato siue circunscripto generare posset prima persona remanere vel in se vel saltē in intellectu cōsiderante sed in re nō posset fieri circūscriptio vnius sine altero. qz sunt idē realiter. Consimiliter si generare eēt prius paternitate 7 generare sb ratione generare cōstitueret primā personaz: videretur q prima persona posset remāere circūscripta paternitate vt paternitas est. Hic ergo duo sunt videnda. primo de re si est aliqua distinctio p prietatū in prima persona nō quarūcūq; qz quia de ingenito 7 spiratione actiua nō est hic sermo sed illarum que dicūt relationē originis inter primaz personā 7 scōam. Et scōo ex hoc cū quali circunscriptione vel abstractione posset prima persona remanere. De primo dico duas cōclusiones. Prima est ista vnica sola 7 omnino vnica est relatio originis iter primā personā 7 scōam. ita q nulla est distinctio talis realis qualitercunq; in re ante meraz considerationē intellectus. scōo dico q illa relatio que omnino vnica est sic in re potest ratione distingui siue diuersis rationibus cōsiderari. Primuz probatur dupliciter. primo sic vnica 7 sola est vnius ab vno perfecta ozigo. 7 hoc intelligendo originem actiuam a parte originantis 7 vnicam passiuaz a parte originati. Iz hec 7 illa sint quodāmō due. Relatio autē origis iter primā personā 7 scōaz dicit pfectā rōez originis scōe persone a p. g est tm vnica. 7 hoc accipiendo actiue a pte patris

ꝛ tunc est vnica actiua in patre: ꝛ quasi passiua a parte filij ꝛ erit ibi etiam vnica passiua. ꝓbatio maioris. illa non est perfecta originatio vnius ab alio qua circumscripta nihil minus ipsum esset perfecte originatum ab illo. sed si sint plures relationes originis qualitercunqꝫ distincte a parte rei sint a ꝛ b vna earum circumscripta adhuc secunda persona esset originata a prima: quia altera vt a ē relatio originis ꝛ non nisi perfecte originis: ergo b nō est perfecta originatio: siue relatio perfecte originis inter illas: sed si esset distincta ab a essz relatio originis perfecta ꝛ distincta. Consimiliter arguitur de b circumscripta a ꝛ ita vtraqꝫ istarum circumscripta essz secūda persona a prima: quia per alterā originem: ꝛ non esset: quia perfecta eꝰ originatio est circumscripta. Si dicas non potest a circūscribi manēte b nec econuerso: istud non valet quia duabꝰ originibus quarum vtraqꝫ sit perfecta non potest idem suppositum originari ab eodem. per vtrāqꝫ enim totum haberet totum esse quod possz accipere a producente: ꝛ ideo impossibile est ꝙ per alteram siue manētem cum ea siue quocunqꝫ modo accipiat aliquod esse. Hoc scdo arguitur per quoddam argumentum magis logicum: quia relationes distincte qualitercunqꝫ in re sic ꝙ nō sint omnino vnica formaliter realis nō predicantur de se inuicem in abstracto licz sint in eodē suppositro. hec enim est falsa paternitas siue generatio actiua est spiratio actiua siue inascibilitas fm augst. 5. de tri. c. 6. non est hoc idē dicere ingenitum: quod est dicere patrez: quia ꝛ si filium non genuisset nō prohiberet ipsum esse ingenitum. Ista auctoritas habet suum intellectum: quia in secundo articulo dictum est ꝙ relatio ad secundam personam presupponitur ingenito: sed saltem tantum habemus ꝙ nō est hec vera predicatio in abstracto paternitas est innascibilitas. hec autem ē vera generatio actiua est paternitas ꝛ econuerso. ꝛ generatiuitas est generatō actiua sicut paternitas ꝛ ecōuerso. Cōtra istud. relatō pertinens ad scōm modum fundatur super actionem ꝛ passionem ex. 5. meta. ꝛ ad propositz videtur ibi dicere ꝙ pater dicit quia genuit sicut filius quia genitus est. sicut ḡ fundamentum non est idē relationi nec ecōuerso sic nec generatio ꝛ paternitas. Sc̄o confirmatur per hyl. 9. de tri. c. 15. exitio autem a deo est absoluta natiuitas ꝙ paterni nominis consecuta est confessio. Vult ergo dicere ꝙ paternitas consequitur natiuitatem siue generatōnez ꝛ hoc declaratur per hoc quia pat̄ non est pater ex hoc ꝙ generat: sed precise p hoc qđ habet genitum coexistens secuz habere autem genitum coexistens videtur differre ab eo quod est generare. qz in animalibus descindens semen habet actum generationis sicut sibi conuenit actus: ꝛ tamen tunc non habet genitum secum coexistens. ꝛ per consequens tūc non est pater sed postea. Dico tamē ꝙ in deo oīno eadem relatio realis est generatiuitas: generare ꝛ paternitas: qz fm aug. de fide ad petrum. c. 12. ꝓprium solius patris est: non quia non est natus ipse sed quia filium genuit ꝛ fm hyl. 12. de tri. patri ꝓprium est ꝙ semper est pater: ꝛ filio ꝙ semper est filius ꝛ ponit magister sniaꝫ auctes li. p°. di. 26 nō ē aūt nisi vna ꝓprietas psonal vnius psone ḡ ē eadē hec ꝛ illa. ē tm̄ ista ꝓpetas distincte ꝙsiderabil: ꝛ sic potēs hīe distinctas rōes: ꝛ hec sit 2ª ꝙclo ꝟ ꝓpositz: ꝛ iuuabit ad solutōnez obiectoꝝ. Hic duplicit qđ dē possz assignari ōria rōis siue rōnū sc̄ quib' possz ꝙsiderari ista relatio: vna quātū ad ideitatē siue indiuisibilitatem vel abstractionē in cōsiderando. Alia quātū ad possibilitatē vel actualitatē vl̄ ꝙpletōz siue determinatōez. quātū ad ꝑmā ꝑtē ista ꝙsiderari: ꝓducēs nāliē

ꝛ ſimile in nā ꝓducēs: ꝛ 3° incōicabili
exñs ꝛ q̄ ad hoc ꝓducēs. ꝛ ꝑz q̄ tertius
modus ē indeterminatio⁹ 2° ꝛ 2ª ꝑmo.
2° aūt modo poſſum ꝯcipē hūc hac ge-
neratōne gnātiuum; hunc potētem hac
gnātione generare; hūc hac generatōne
generātem; hūc quia hac generatōe ge-
nuit; hūc quia hac generatōe hz genitū
ſecū coexñs. In creaturiſ ꝑma ōra ē vni
uerſalitatis ſic q̄ extēdit ſe ad plura. 2ª
differentia que eſt hic rōnis eſt ibi realꝫ
ꝛ cum ſeparatōne reali. ꝓ eo q̄ aliquid i-
perfectōnis importat ꝑ ſe in vno quod
nō in altero: ꝛ hz in diuinis ꝑma differē
tia rōis poſſit aliquo modo ſaluari in
vna conſideratōne intellectus ita q̄ rema-
neat ꝯceptus indeterminatio⁹ nō rema
nente conceptu determinatio⁹i tamen i
re non iuuat: quia oio idem eſt in re q̄d
ſubſternitur iſti conceptui ꝛ illi. 2ª differē
tia in diuinis ſaluat diuerſitatem cō
ceptuum ſiue diuerſo⁹ modo⁹ conci-
piendi idem. tamen applicando ei q̄d ē
in re debz in quolibet accipi quod eſt p
fectionis: ꝛ omitti quod ē imperfectio-
nis. nam in aptitudine ꝛ potentia imp-
fectōnis ē ſeparari ab actu. in actu ē im
perfectionis q̄d non ſtatim hēt ſecū ter
minum: ꝛ q̄ non manet ſed trāſit: ꝛ in
eo q̄ quaſi conſequitur actū ſuuz ſicut pa
ternitas eſt impfectōis quod nō eſt ſem
per in ſumma actualitate cōicatōis na-
ture. pfectionis aūtē eſt q̄d manet ꝛ ha
bet ſecum cozre^{m} coexñs. Ablatis ergo
imperfectōib^{9} ꝛ retentis his que ſunt p
fectionis generatio non eſt tantū diſpo
ſitiua ad terminū: ſed complete ꝓduc-
tiua termini: que quidem generatio p
fecta ꝛ generatio ꝯpleta ꝛ generatio nō
tranſiens ſed ſemper manēs includit to
tum q̄d requiritur. paternitas etiam q̄
non ſequitur actuz generandi quaſi diſ
poſitiuum ꝛ ꝑfectiuum ꝛ ita tranſeuntem
ꝛ manet in ſua actualitate completa q̄
ſemper eſt incompleta cōicatione natu
re ipſa includit totum. gnātio ergo iſta
completa ꝛ eterna: ꝛ paternitas illa cō
pleta ꝛ eterna: ꝛ paternitas illa ꝯplete ꝛ
eterne actualitatis omnino idem dicūt
ex parte rei: ſed vnam rōnez pfectionis
que eſt in creaturis magis importat h°
nomē generatio q̄ paternitas: ꝛ ecōuer
ſo eſt de alia. Ex his patet ad obiecta i
primo articulo que videntur ꝓbare ali
quam diſtinctōem ex natura rei inē ge
nerationem ꝛ paternitatem: quādo ꝓi
mo arguitur q̄ paternitas fundatur ſu
per generatōem actiuam ex. 5. meta. il-
lud requireret ꝓlixiorem tractatum ꝛ
de hoc ſatis dictum ē alibi. tamen ad ꝓ
poſitum dico q̄ ſi quo modo generatō
eſt ꝓius paternitate in creaturiſ non ta
men eſt vt fundamentum: ſed ipſa potē
tia generatiua ſiue natura que generat
eſt fundamentū: ſed eſt ꝓuia vt diſpo-
ſitiua ſine qua non exñte paternitas nō
ineſt: ita q̄ ibi eſt diſtinctō ſicut eſt inter
diſpoſitōem ꝓuiam ꝛ terminuz com-
pletum. ꝑz g̃ q̄ iſta ratio diſtinctionis
non manet in diuinis: quia ibi non eſt
generatio niſi completa ꝛ neceſſario ſe
cum ponens terminum in eſſe. nec ē pa
ternitas conſequens cōicatōnez ſed perpe
tue communicatōniſ. Ad hyl. poteſt re
ſponderi q̄ nomen paternitatis poteſt
dici ſequi generatōnem ſm q̄ iſta i deo
comparantur ad generatiōez ꝛ paterni
tatem in creaturis: eſt quidem tunc que
dam cōſecutio ſm rōnem ſicut in crea-
turis eſt cōſecutio realis. vbi enim aliq̄
ſunt diſtincta ſm rōnem ſimilez habēt
ordinē rōis q̄lem hēnt realē ſi eſſent di
ſticta realiter ſicut alias dictū eſt. Si quiſ
autem ꝓterue inſiſteret in vbis huius
auctoritatis poſſz facilē rñderi: q̄ ꝓfeſ-
ſio noſtra ꝑni conſecuta ē creatōem mundi
ꝛ forte nomē ꝑnū ꝛ h°loquēdo de ꝓfeſ
ſione ꝛ noſtra a q̄cūq̄ intellectu creato: ſz
ipſa ꝑnitas nō ē conſecuta nec natitatē ſi-
lū de q̄ intēdit i auctē hyl: nec etiā gnāti
onē ꝑtis niſi conſecutōe rōis: de qua dictū
ē ꝑ h° ꝑz ad aliud q̄d dī de ꝑnitate q̄ ē

habitudo hñtis secū genitū ⁊ iō distin
guitur a gnātōe in creaturis: ⁊ p oppo
situ h nō distinguit nisi rōne.

Existis duabus cō

clusionibus.quomodo .ſ. vnica ē in re
latio originis pme p^e ad scōam q̄dāmō
tñ distincta fm rōem patē pōt quō p^a
p^a manē pōt sepata rl'oe originis ad 2^am
si intelligat de manē in eē reali. p3 q̄ nō
nec op3 distinguere de ista rl'one vt fm
vnam rōnem vel aliā accepta:q3 quan
tum ad rem vnica ē ⁊ ita vnica sepata
in re:non manet pstitutū p ipa3. Si āt
intelligatur de manere fm pslideratōez
intellectus:⁊ hoc absq̄ implicatōe ꝺdi
ctōis vt sit sensus:an in pslideratōe itel
lectus sepata relatōe originis int̄ pmaz
psonā ⁊ scōam posset manē sine ꝺdictō
ne intellēs pme p^e. Distictōe illa vī vten
dū q̄ prius posita ē de diuersis rōnibus
eiusdē rl'onis q3 ipa sepata fm oēs illas
rōes: ⁊ hoc in itellectu sic circūscribēte
eam a suppōsito non manet i intellectu
aliq̄ suppositū relatū rl'one tal' origis
q3 q̄ cito intellect^ capit rl'onem talem
origis fm nullā rōez ineē suppo^. ꝺdcō
ē q̄ sil' capiat suppo^m rela^m tali rl'oe se
pata tñ illa re^ apō itellectū fm vnā rō
nē posteriozē nō ē ꝺdictio q̄ maneat i i
tellectu suppositū rela^m fm rōem pozē.
Iste aūt rōes i intellectu nr̄o habēt rōez
ꝺceptibil' poris ⁊ posteriozis sic nate ēnt
capi ab obis ꝓpozt̄oabil' motis nr̄i i
tellect^ sepata tñ rl'oe origis ad 2^am p^am
fz quācūq̄ rōez ei' siue quātū ad idrīa
siue ideriminatōez siue quātū ad actuali
tatē siue aptitudinē siue p̄itōez: adhuc
forte sine ꝺdictōe posſz itelligi ds incōi
cabilit sb̄sistēs. Sz si q̄rit q̄ fōzlit intelli
gēt̄ur eē incōicabilit. Rño. ab ipo ꝺce
ptu relatio icōicabili ⁊ ab illa fōz absō
luta icōicabili forte posſz abstrahi q̄dā
ꝺcept^ indrīnticz hec.ſ. fōz vel entitas in
cōicabil':⁊ illud in suo singulari ꝓprio
posset intelligi eē q̄ h^ p^e:lz nō intelliga
tur i singulari aliq̄ alic^ ꝺcept^ iferiozis
sicut intelligo aliquando nō solum ens
sed hoc ens:vel substantiam hanc non
determinate concipiendo in intellectu
meo singulare alicuius inferiozis: puta
hoc animal vel hūc lapidem:sicut quā
do video a remotis prius apprehendo
q̄ est corpus q̄ animal ⁊ animal q̄ hoc
animal.⁊ istum conce^m indifferentē for
te incōicabil' forte itellexit ille qui cōce
pit suppositū in diuis nō determinādo i i
tellectu suo illud suppositū eē absolutū
vl' relatm̄ quō oz dicē ꝺ phis nisi pona
tur q̄ ois eoz de deo ꝺcept^ ad extra sit
falsus:q3 planū ē q̄ ñ ꝺceperīt h^ suppo
sitū relatiuū mouē celū: ⁊ tñ aliq̄ hoc
suppo^m posuerūt mouē celū:q3 actio ñ
est nisi suppositi. si ergo nō ꝺceperūt rō
nem suppositi incōicabilis indifferentē
ad suppo^m absolutū ⁊ relatm̄ nēcario
ꝺceperīt h^ suppositū abso^m mouē celū
q̄ ē flm̄:nec isti q̄ ꝺcm̄ ē de ꝺceptu ali
cui^ idrīntis ad abso^m ⁊ relatm̄ ⁊ de ꝺce
ptu incōicabil' suppositi ad supposituz
absolutū vl' relatiuū repugnat illud q̄
ꝺcm̄ ē supza q̄ q̄cūq̄ entitas signata in
re vl' ē fōzlit absoluta vl' fōzlit ad alte
q3 bñ possibile est ab aliquibus abstra
hi conceptū indrīntez. nec absolutū nec
relatm̄ ⁊ tamē quodcūq̄ signatū exñs
extra aiaz nēcio ⁊ determiate ē h^ vl' illō
ita q̄ indrīa ꝺcept^ abstrahibil' a pluri
bus nō ꝓcludi indram singularis exñtis
ad h^ vel illud. Ad arg^m ꝓncipale p3
i solutōe questōis q̄ mi. ē negāda. ⁊ ad
ꝓbatōem ei' ꝺcedit q̄ illa rl'o cōstituēs
pmā psonā priner ad originē imo ipsa
ē originatio actiua. ⁊ cū accipit q̄ actio
p̄supponit suppositū. R^o q̄ pma entī
tas incōicabilis non p̄supponit aliq̄
ens incōicabile: nec p ꝓns p̄supponit
supposituz:quia suppositū ē ens icōica
bile. Actō aūt prima productiua siue p
ductō pma vel originatio actiua est p^a
entitas incōicabilis i diuinis:q3 illaz ni
hil ꝺcedit nisi memoria pfecta vel eēn^a

ꝛ totuꝫ hoc est cõicabile. sed primũ pro ducere nõ potest cõicari. qz tunc produ ctũ per illud producerꝫ se. qđ est impos sibile. nec enim mens hoc capit ſꝫ aug. pº de tri. c. j. Cũ ergo accipitur ꝙ actio ñ potest esse nisi suppositi existentis si intelligatur hoc de eẽ hypostatico potest intelligi vel suppositi existentis aliqua entitate priori ipsa actione vel suppositi existentis hypostatice ipa actione formaliter. ꝛ sic dupliciter potest intelligi. primo mõ est falsa. qz nõ est ibi entitas hypostatica quia nec incõicabile añ actionẽ. scõo modo est vera. qz ipsa actõe est ens hypostatice quia incõicabiliter.

Sed arguitur cõtra hoc. quia oẽ agere presupponit eẽ. ergo agere nõ potest eẽ prima ratio eẽndi ipsius agentis. Respondeo eẽ in diuinis potest accipi vel pro eẽ simpliciter vel pro eẽ incõicabili simpliciter nõ est ibi nisi vnicũ eẽ. sicut sepe dictũ est per augus. vt eẽntie. eẽ autẽ incõicabile siue hypostaticum est ibi aliud ꝛ aliud: sicut alia ꝛ alia persona. Si ergo accipias in proposito ꝙ agere presupponit eẽ simpliciter qđ est eẽ ad se cõcedo. Si autẽ accipias ꝙ agere presupponit eẽ hypostaticũ ꝙ i proposito nõ est nisi eẽ ad alerũ falsuꝫ est. quia ipꝫ agere est primuꝫ eẽ ad alterũ. sicut ipsa actio productiua ẽ prima habitudo ad alterũ. Et si arguas ꝙ non solum agere presupponit quodcũq eẽ sed presuppo nit potens agere. si enꝫ nihil est potens agere tunc nõ erit actio. sed potens agere nihil est in proposito nisi suppositus ergo vt prius agere presupponit suppositũ. Respõdeo hic posse agere nullo modo a parte rei ꝑsupponitur ipi agere. imo agens est primo potens ipso agere. sed presupponit illud quo vt pricipº formali aliquid est potens agere. Istud ꝛ oia dicta in solutione istius articuli patere possunt si cõcipiatur hoc ꝙ aliqua habitudo realis vnica originis est inter primã personaꝫ ꝛ scõam. Illa enꝫ vnica est productio actiua ꝛ est habitudo productis ad productũ. sed vt cõiter loquimur de productione tanꝙ de habitudine vel relatiõe cõcipimus ipsã habere aliquid vt fundamentũ. quãdo loquimur de ea vt de actione cõcipimº eam habere principiũ formale productiuũ. si ergo alicui nõ est difficile concipere ꝙ relatio nõ presupponit suppositum. sed tantũ essentiã que est quasi fũdamentũ sicut cõceditur cõmuniter ſꝫ cõmunez viã nõ est ei difficile cõcipere: ꝙ actio nõ presupponit suppositũ neqꝫ vt agens neqꝫ vt potens agere. sed tãtũ presupponit eẽntiaꝫ que est quasi ratio formalis agendi. Si cõtra illud arguitur actio in diuinis nõ est pure relatio: sed aliquid absolutũ. Hoc dictuꝫ licet i creaturis a quibusdaꝫ negaretur saltez de actione productiua quia nõ videtur ꝙ ratio productionis actiue possit itelligi ad se sed ad alterũ tamen quicquid sit de hoc in diuinis actio productiua ẽ mere habitudo. quia ſm August. 5. de trini. c. 5. ꝛ. 10. omne qđ est in diuis aut ſm ſbstantiã dicitur aut ad alterꝫ. ꝛ qđ ſm ſbstantiã dicitur cõmune est. oꝛigo igitur quecunqꝫ siue dicatur actio siue passio formaliter est relatio. Si tandeꝫ arguitur logice omnis actio denomiat aliquod agens. sed in proposito nõ denominat nisi suppositũ: denominãs autẽ presupponit illud qđ per ipsuꝫ denominatur. ergo ꝛẽ. Ad hoc patet ex responsione ad ꝑmuꝫ argumẽtũ in tertio articulo questionis precedentis. vbi dictũ est ꝙ nulluꝫ personale in diuinis ꝑ prie predicatur denomiatiue de aliquo subiecto incõicabili de quo est modo ſmo. licet forte posset dici predicari õnominatiue de aliquo significante eẽntiaꝫ cõiter in cõcreto. vt deus est generans. õ tali denominatiõe nõ oportet hic loqui quia talis predicatio denominatiua verificatur pro aliquo cõtento ſb ſbiecto quare autẽ nõ sit ibi proprie denomiº

siue p̄dica° oenoiatiua de sō nō trāsce dēte cā ē. q; ꝑpe p̄dica° ōnoiatiua ō sō nō ē nisi i ꝓcreto. ⁊ nō de eo qō includit ꝑpuz: sed ō sō receptiuo ꝑpij. ꝑpetas at psonal' i oīnis nō p̄dicat de aliq̄ incō creto nō trāsce dēte nisi de ipsa p° ꝓstitu ta p ipsā. ⁊ ita icludēte ipsā. ḡ de i°ā de noiatiue p̄dicat. sola at eēn° ē ibi. q. sō receptm̄ tal' ꝑpetatis. Sz de eēn° nō p dicat i ꝓcreto pp cāz q̄ tāget in fine p̄mi articuli qōis seq̄nt. Cōsequnt q̄rit de rone origis in oīnis q̄tum ad perfectio nem suam intrinsecam ⁊ est questio.

Crū re° origis sit forma lis infinita. arguit q̄ nō. q; d̄c̄d est formal'r infi'm ē pfec° simpl'r. q; nō ꝑt eē magis pfcm̄ q̄ infi'm formal'r. ⁊ lo origis nō ē p fec° simpl'r. ḡ ⁊c̄. pbō. mi. vna p° hz lo nē origis q̄ a° nō hz. si igi i° eēt perfectō simpl'r vna p° hīet aliq̄ pfectiōz simpl'r q̄ a° careret q̄ ē inconueniēs. Oppō'm ar guit sic. ens dicit p fi'm ⁊ infi'm ꝑ' q̄ descē dat i. io. gnā. ḡ qōcūq; ens ⁊ si ñ sit i ali q̄ genē fi'm vel infi'm. re° origis ñ ē finita q; tc̄ nō eēt idē real'r eēn° oīne. fi'm. n. ñ pōt eē iō real'r infinito. igi ipsa est formal'r infi nita. Dic si tria videnda. p° de intellcu qōis 2° quid est tenēdum de questiōe. 3° du bia occurrētia excludētur.

De primo infi'm ꝓz pbus 3° phi. ē c' q̄titatez accipiētib' sp ē aliq̄d accipe extra. Intel ligit sic. c' q̄titatē accipiētib'. i. q̄tūcūq; accipiētib' sp aliq̄d restat accipē. Et rō ē q; infi'm in q̄titate sic loq̄t pbs nō ꝑt hīe eē nisi in po°i accipiēdo sp alterz p' alte rū. ⁊ iō q̄tūcūq; accipiat illō ñ ē nisi fi'm ⁊ q̄dā ps tot' infiniti pōtis. ⁊ iō restat ali q̄d alterz ipsi' infiniti accipiēdū. Ex h° cō cludit q̄ sic infi'm hz eē in fieri ⁊ in po° in q̄titate. ita nō hz rōz totī. q; totū est c' nihil ē extra. sed extra illō infi'm h° ē ex tra illō qō hz eē de ipso sp ē aliq̄d extra nec est pfcm̄ q; pfcm̄ ē cui nihil pfectōis deest. sed isti sp aliq̄d deest. Ex h° ad p

po'm ꝓmutem' rōz infiniti in pō in q̄titate in rōez infiniti i actu in q̄titate si posset ibi eē i actu. si. n. sic nūc necio sp crescēt q̄titas infiniti p acceptionē ptis p' partē sic imagiaremur oēs ptes acceptabiles sil' acceptas ⁊ sil remanē hērem' infi'am q̄titatē in actu. q; tanta eēt in actu q̄ta eēt in po°. Et oēs ille ptes q̄ i infinita suc cessiōe eēnt reducte in actū ⁊ hīent eē p' alias: tūc sil' eēnt in actu accepte illō infi'm in actu vē eēt totū. ⁊ vē pfcm̄ totū. q; ni hil sui eēt extra. pfcm̄ esset. q; nihil sibi deesz. imo nihil ꝑt addi fm rōz q̄titat q; tūc posset excedi. Ex h° vltra. Si i en tib' intelligam' aliq̄d infi'm entitate i ac tu illud oz itelligi ꝓpoꝛtiōabilr q̄titati imaginate infinite in actu. sic vt ens illō dicat qō nō ꝑt ab aliq̄ in entitate excedi ⁊ ipz vē hēbit rōz totī ⁊ pfecti. totū. q̄dē q; lz totū infi'm actu in q̄titate nulla pte sui nec eēt pte q̄titatis talis careret tam q̄lz ps eēt extra aliā. ⁊ sic totū eēt ex ip fectis. sed ens infi'm in entitate sic nihil ēti tatis hz extra: q̄ nec ei' totalitas dependz ex aliq̄b' ipfectis in entitate. sic. n. totū ē q̄ nulla hz ptē extrisecā. q; tūc nō eēt to talit totū. ita ēt q̄uis infi'm in actu eēt p fectū in q̄titate. q; sibi fm se totū nihil q̄titatis talis deesz. tm̄ cuilz pti e' deesz aliq̄d q̄titatis: q̄. s. eēt in alia. nec ipz eēt sic pfectū nisi qōlz ei' esz ipfectū. Sz ens infi'm sic est pfcm̄. q̄ nec sibi nec alicui ei' deest aliq̄d. sic ḡ ex rōe infiniti posita in 3° phi. p° applicādo ꝓz imaginatiōez ad ac tualē in q̄titate si esz possibil' vlteri' ap plicādo ad infinitatē actualē in entitate vbi ē possibil'. Dēm' aliqlē intellēm q̄lr ꝓcedēdū ē ens infi'm itēsiue siue ipfectiōe vel in vrute. Ex hoc possumus ens infi nitū in entitate sic describē. q̄ ipz est cui nihil entitatis deest eo° q̄ possibile ē illō hīi in aliq̄ vno. Et h° ꝑ tato addit q; ñ pōt in se real'r ⁊ formal'r per idēptitatē oēm entitatē hīe pōt ēt describi p excess ad qōcūq; aliud ens finitū sic. Ens i finitū ē qō excedit qōcūq; ens finitū nō

D

ꝫ aliquā determinatā ꝓportiōz: ſz vltra oēz determiatā ꝓportiōez: vel determiabilē vbi gra. accipiat hec entitas albedo. excedit ab alia entitate q̄ ē ſcia in triplo. itez excedit ab aīa itellectiua i ōcuplo. itez a ſuꝑmo anglo: eſto q̄ i cētuplo: q̄liſcūq; p cedis in eñtib⁹ ſp eēt dare in q̄ ꝓportioe determiata ſupmū excedit ifimū ñ q̄ ibi ſit ꝓpe ꝓportio talis q̄li vtunt mathematici: q̄ nō ꝓſtat angel⁹ ex aliq̄ iferioꝛe cū aliquo addito cū ſit ſimplicioꝛ: ſz itelligēdū ē h⁹ ſm ꝓportiōez vtutis ⁊ pfectionis ſic ē excellus i ſpēb⁹. h⁹ mō p opm ifinitū excedit i entitate finitū vltra oēz ꝓportiōem aſſignabilez. Ex h⁹ ſequit q̄ ifinitas intēſiua nō ſic ſe hēt ad ens q̄ō oī ifinitū tanq̄ q̄dā paſſio extriſeca ad uenies illi enti: nec etiā eo⁹ q̄ vez ⁊ bom itelligūtur paſſiones vl̄ ꝓpetates entis ꝛmo ifinitas itēſiua dic̄ modū itriſecū illi⁹ entitatis cui⁹ ē; ſic itriſecū: q̄ circumſcribēdo q̄libet q̄ō ē ꝓpetas vl̄. q. ꝓpetas ei⁹ adhuc ifinitas ei⁹ ñ excludit: ſz included in ipa entitate q̄ ē vnica. vñ ipa entitate p̄ciſiſſime accepta abſq; ſ. q̄cūq; ꝓpetate vez ē dicē q̄ aliquā magnitudinē ꝓpaz vtutis hz ſibi itriſecā: ⁊ nō magnitudinē finitā q̄ ipa repugnat ſibi: g̃ ifinitā. ipm etiā infinitū p̄ciſiſſime acceptū nō ſb aliq̄ rōe ꝓpetatis attributal vt bonitatl vl̄ ſapie p̄t ꝓpari ſm ordinē eēntialē ad aliq̄ q̄ excedit ⁊ nō ſm aliquā ꝓportiōez determinatā q̄ tūc eſſz finitū. itriſec⁹ g̃ mod⁹ cuiuſlibet ifiniti i tēſiue ē ipa ifinitas q̄ itriſece dic̄ ipm eē cui nihil deeſt: ⁊ q̄ excedit oē finitū vltra oēm ꝓportiōez determiabilē. Et iſtō coꝛrelariū cōfirmat p dam. c. 7. vbi ipe vult q̄ eēntia dic̄ pelag⁹ l̄ be ifinitū ⁊ itermiatū. ſba g̃ ſm q̄ hz rōez oīo ꝑmi i diuiſ: ⁊ vocat ab eo pelag⁹ ſic ipa ē ifinita ⁊ itermiata. ſic āt ñ icludit i ea nec vitas nec bonitas nec aliq̄ ꝓpetas attributal: g̃ ipa ifinitas ē mag⁹ mod⁹ itriſec⁹ eēntie q̄ aliq̄ō attributū. Alſo de ifinito de h⁹ q̄ō q̄rit videam⁹. ſ. ſi rl̄o fōzlit poſſz eē ifinita. h⁹ ei nō ē q̄rē ſi rl̄o ſit eadē realit aliq̄ ifinito de q̄ nō ē dū cōit q⁹ realit ē eadē eēntie: nec etiā ē q̄rē ſi rl̄o ſit p idēptitatē illō ifim. ſz ē q̄rē ſi rl̄o fōzlit: h⁹ ē ſm ſuā entitatē ꝓpaz q̄ eſt entitas ad alt. ſit ifinita itēſiue ifinitate illi⁹ entitatis: h⁹ ē ſi entitati ꝓpe h⁹ p̄initatis vt eſt entitas ꝓpa h⁹ p̄initatis ſit ifinitas itenſiua mod⁹ p ſe itriſec⁹: ita p ſe itriſec⁹ q̄ nō tm̄ rōe alicui⁹ aliⁱ⁹ q̄ ſit realit illi entitati idē: ſz nō icludēdo aliquā entitatē niſi iſtā: ꝛmo circūſcribēdo q̄libet ꝑter iſtā ad alt. adhuc eēt entitas illa q̄ eſt ad alt. itēſiue ifinita i ſcipa. Ex hoc pz ſtati q̄ rñſio illa q̄ cōit dat nō ē ad q̄ſtionē vtpote dicēdo q̄ rl̄o oziginis ē infinita fōzlit q⁹ eēntia ē infinita ⁊ illa rl̄o eſt eēntia. Nō eni q̄rit ſi ſit p idēptitatē aliq̄ res que ſit fōzlit infinita: ſz q̄rit an ipa p ſe ꝛmo⁹ ſit illa res cui⁹ mod⁹ p⁹ itriſec⁹ ſit ifinitas. Et iō ſi ſic arguit: diuinitas ē ifinita fōzlit p̄initas ē diuinitas g̃ ⁊c. pz q̄ arg⁹ nō ꝓcludit q⁹ maioꝛ eſt va de p̄dicatiōe fōzli. mioꝛ āt nō niſi de p̄dicatōe p idēptitatez. p̄initas ē deitas ſm oēs: g̃ nō p̄t iferri ꝓclo in q̄ ē p̄dicatio fōzl⁹ q⁹ nō p̄t maioꝛ idēptitas ꝓcludi i ꝓclone extremoꝛ q̄ ſit idēptitas eoꝛ ad mediū in p̄miſſis. Uñ ex alia de nēcario: ⁊ altera de ꝓtigēti ñ ſequit ꝓclo niſi ꝓtigēs vl̄ vnio ꝓtigens extremoꝛ. Niſi aūt i ꝓcloe hiet p̄dicatio fōzl⁹ hui⁹. ſ. p̄initas ē infinita nō habet ꝓpo⁹ ſic pz p ite⁹ p̄ expoſitū: q⁹ ñ hiet niſi q̄ p idēptitatē ē res q̄dā q̄ ē ifinita. Si āt īredeas cōcludē p̄dicatōez fōzlē ⁊ ñ tm̄ p idēptitatē ibi eēt ꝓmutatō p̄dicatōis idēptice in p̄dicatōem fōzlē: ⁊ iō i illatōe ē falla⁹ fi⁹ dictōis. ꝓmutat eni q̄le q̄d i h⁹ aliq̄d. i. iterptat mediū q̄ō ē q̄le q̄d eē h⁹ aliq̄d: q⁹ ſic ille ex me⁹ oñte q̄le q̄d infert me⁹ dicēs h⁹ aliq̄d ita⁹ h ex vi illatōis talis p̄dicatōis fōzl⁹ itēdit iferre ac ſi eēt h⁹ aliq̄d ex vi illatōis q̄ aliⁱ nō tenēt. altera autē nō fuit niſi p idēptitatē g̃ ꝓmutatā p̄dicatōz p idēptitatē ifōzlē vl̄ inꝛpretari vtrā

q̄ p̄dicatōez i p̄missis fuisse fōzlē: ſz nō
ē ibi p̄dicatio formal': qz nō pōt illa mi
noz vificari nisi p p̄dicatōem idēptica3
Pōt aūt bzeuiꝰ dici q̄ ꝓclo ista p̄nitas
ē ifinita ꝓpe loquēdo non ē va: ⁊ rō est
ex mō significandi formali adiectiui: qz
significat formā vt forma ē cius de q̄ dī
ꝓpī istā ꝓpetatē adiectīn nō pōt p̄dica
ri nisi p̄dicatōe fōzli: ⁊ tūc inferēdo ea3
ex p̄missis erit fallatia figure dictōnis
fm modū pus assignatū. si g̃ infinitum
nō dī formali p̄dicatōe de p̄nitate sim
plicit ꝓclo est falsa: sic g̃ intelligēdo ꝓclo
nē de idēptitate reali alicui' ifiniti ad pī
nitatē trīmō oz inferri hec ꝓclo. ſ. q̄ pī
nitas ē aliq̄d qō ē infinitū: ſz questio hz
ſpālē difficultatē fm q̄ alio mō itelligi
tur. ſ. de ifinitate q̄ sit formal' modꝰ itri'
sec' p̄nitatis fm suā entitatē.

De secundo articu

lo teneo hāc ꝓclo3 fz q̄ expositū ē. p̄ni
tas nō ē fōzlit infinita. Et ad hꝰ sūt tres
rōes. ꝑma rō sumit ex entis infiniti vni
tate. 2ª ex eī cōicabilitate. 3ª ex eī sim'
plicitate ⁊ incōponibilitate. Si q̄dē ens
ifinitū itēsiue ē vnicū iplurificabile ⁊ ñ
artatū ſz cōicabile ⁊ cuicūq; icōponibi
le. ꝑma rō sic formatur: nō pñt ee plu
ra realit distincta ⁊ fōzlit infinita. plures
sūt rloes ozginis realit distincte: g̃ nō sūt
formalit intēsiue infinite: nec p ꝓns aliq̄
illaz qz q̄ rōe vna ⁊ q̄libet alia maioꝛ p
bat pꝰ ꝓpando ista pla int se. 2° ꝓpādo
infinitū intēsiue ad entia finita gnāliter
⁊ 3° ad itellēz ⁊ volūtatē spālit. Pzio sic
ifinito nihil deficit ent eo mō q̄ possibi
le ē illud hīi in vno: ſz oēm pfectoez sim
plicit possibile ē realit ⁊ p idēptitatē hīi
i vno sūme pfecto. infm g̃ hz i se realit ⁊
p idēptitatē oēm pfectoez simplr: ſz nō
hz i se realit ⁊ p idēptitatē illud qō rea'
liter ē distinctū ab eo: g̃ ab ifinito nulla
pfectio simplicit siue nullum pfectum
simpliciter pōt esse realiter distinctum.
esset autem perfectio simpliciter distin'
cta realiter si esset aliud infinitum reali
ter distinctum. Habemus ergo ma. q̄
non possunt esse infinita plura realiter
distincta. sed in ꝓbatione illa ma. ſcda
ꝓpōtio videt esse ꝓbanda. ſ. q̄ possibi
le ē omnem pfectōem simplr per idēpti
tatez haberi in summo pfecto. ꝓbatur
g̃ sic: quia nihil est summe perfectū cui
deficit aliqua perfectio simpliciter: qō
ꝓbat: qz nulla pfectio simplicit est incō
ponibilis alteri perfectioni simplicit: ⁊ si
non posset quelibet haberi in sūmo pfe
cto: hoc esset ꝓpter aliquam incōpossi
bilitatē earum. Assumptum. ſ. q̄ nulla
sit incompossibilis alteri ꝓbatur p rō'
nem perfectionis simplr: quia eni ipa ē
melioꝛ in quolibet q̄ non ipsa: hoc est
q̄ quodlibet incompossibile sibi: sicut
exponitur dictum Anſ. in rōne secūda
ꝑncipali hui' articuli. si sint g̃ due perfe
ctiones simpliciter incōpossibiles inter
se dicatur a ⁊ b erit in quolibet melius
ipm q̄ non ipm. hoc est q̄ quodlibet i'
cōpossibile sibi ⁊ ita erit melius b quod
ponitur incompossibile sibi: ⁊ pari ra'
tione b si ē perfectio simplr erit melius
q̄ a talis circulatio est impossibilis: q̄a
tunc idem eēt impfectius seipso 2° com
parādo illa plura inter se ꝓbari potest
illa maioꝛ p hꝰ q̄ plura bona excedūt i
bonitate idem bonum vnū: ⁊ hoc q̄n i
quolibet istoꝝ pluriū est eq̄lis bonitas
sicut in vno illoꝝ. nūc aūt si sint plura
infinita in quolibet eoꝝ ē eq̄lis bonitas
sic i vno q̄libet eoꝝ: ergo illa plura bo
na excedūt i bonitate illud bonuz: ⁊ ita
illud vnū nō est ifim. ⁊ si dicas q̄ sic ar'
gueret q̄ deus ⁊ creatura excedūt deuz
non valet: qz q̄libet illoꝝ plīū nō ē
eque bonū cū vno illoꝝ: ꝓinde ē q̄ bo
nitas cuiuscunq; illoꝝ alti' ab illo vno
eminent ꝓtinet i illo vno: ⁊ iō ipm cum
illo bono acceptū nō auget neq; excessū
facit sup illud bonū i se oppom ē i hypo
tesi: qz ibi vnū bonū nō ꝓtinent totalit
eminēter i altero: qz hꝰ ē ꝑ rōem infiniti

Ex ꝓpatõe ifiniti ad alia finita gnãl̃r arguit sic: vnũ ifi^{m} sufficiẽter ẽinat oẽpẽdẽtiã oim finitoꝝ. ꝛ ſpãlit̃ ꝑ^{m} a q̃ oẽpẽdẽt ſz ñ ꝑnt ꝑla ſufficiẽt ẽmiare oẽpẽdẽtiã i eodẽ ordie oẽpẽdẽtie eiuſdẽ oẽpẽdẽtis q̃ nec ꝑla eẽ ifinita. ꝓbõ ma. ſic oẽpẽdẽ^{a} q̃cũq; ẽ rõe ipfectõis ſic ẽmiare oẽpẽdẽtiã nõ q̃litcũq; ſz ꝑ^{o}. ꝙuẽit alicui rõe pfectõis. ſũma ãt pfectõ q̃ ipoſſibile ẽ excedi ẽ in vno ifinito itẽſiue. Appet ẽt illa maioꝛ de facto: qꝛ vnica eẽntia termiat ſufficiẽter oẽm oẽpẽdẽtiã cuiuſcũq; oẽpẽdẽtis qꝛ tã illã que ẽ ad ꝑmã cãm effi ciẽtẽ: q̃ illã q̃ eſt ad cãm exẽplarez: ꝛ ad ꝑmã finalẽ/minoꝛ. ſ. q̃ nõ ꝑnt eẽ ꝑla ꝑ^{o} ẽminãtia eandẽ oẽpẽdẽtiã. ꝓbat: qꝛ illõ nõ ẽminat ſufficiẽter oẽpẽdẽtiã q̃ circũ ſcꝑto ſufficiẽt terminat illa oẽpẽdẽtia qꝛ tũc aliq̃d oẽpẽdẽt ab aliq̃ q̃ circũſcꝑto nihil min⁹ hẽt a q̃ ſufficiẽt oẽpẽdẽt ꝛ p ꝓns q̃ circũſcꝑto adhuc poſſz remanẽ in ſuo eſſe. ſed ſi plura i eodẽ ordine poſſent ſufficiẽt termiare oẽpẽdẽtiam vno eoꝝ circũſcꝑto adhuc ẽminaret̃ oẽpendẽtia ꝙplete q̃ ad altez ꝛ ita illud ñ terminat. ꝛ pari rõe de altero argueret ꝛ ſic neutꝛ vel vtrunq; terminat. Sicut g̃ ꝑma ꝓbõ ma. ꝓcedit ex hoc q̃ ifinitũ hz realiẽ ꝛ vnitiue oẽm pfectõnem ſimplr: qꝛ ois tal̃ ꝑt h^{o} mõ hẽi i eodem ſic iſta ꝓbatio ꝓcedit ex h^{o} q̃ ifinitũ hz in ſe eminẽter ꝛ ꝓtẽtiue oẽm pfectõez limitatã: ꝛ ex h^{o} oẽm oẽpẽdentiã entis limitati ſufficiẽter ẽminare põt. ꝛ ſic iſte due ꝓcedũt ex hoc q̃ ocm̃ eſt i ꝑmo arti culo de ifinito q̃ hz oẽm rõez entitatis ſiue oẽz entitatẽ eo mõ q̃ poſſibile ẽ hẽi ab vno: qõ ẽ vel idẽtice ꝑ pfectõib⁹ ſim plicit̃ vel eminẽter ꝑ pfectõib⁹ limitatis Ex iſta ãt ꝓpatõne ifiniti ad alia gnãlit̃ ꝑt argui bꝛeuit̃ ſic: Jn entib⁹ fm ordinẽ eẽntialẽ aſcẽdẽdo ſp itur ad vnitatẽ: ꝛ p ꝓns ncce ẽ illũ ordinẽ ſtatum hẽe i aliq̃ vno. ifinitũ ãũt itẽſiue ẽ oio ſũmũ ꝛ h^{o} fz ordinẽ eẽntialẽ: g̃ ẽ oio vnũ. ꝙ^{o} ꝓbat ma. ſpãlit̃ ex ordie ifiniti ad itellẽz ꝛ volũtatẽ ꝛ h^{o} ſic: ens ifinitũ ẽ obm̃ ꝑ^{m} itellecti infiniti: ꝛ obiectũ eiꝰ eriã btificũ: ſz nõ ꝑnt eẽ eiuſdẽ itellect̃ ifiniti ꝑla obiecta ꝓma ꝛ btifica. Cõſimiliꝛ eni poſſet argui de obiecto ꝓmo ꝛ btifico volũtatis. Prꝛia ꝓpoſitio ꝑt intelligi de ꝓmitate triplici ꝛ de q̃libet ẽ vera: ꝛ fm h^{o} ꝓma ꝓpoſitio cõtinet tria mẽbꝛa. vna ꝓmitas obiecti dꝛ eẽ ꝓmitas adeq̃tõnis q̃n. ſ. potẽtia nõ excedit illud obm̃: qũo colozatũ vel luminoſũ dꝛ eẽ ꝓmũ obm̃ viſus. Alio mõ ꝑ^{m} põt dici: vtute cui^{o} oẽ aliud itelligit̃ vel cognoſcit̃ a tali itellẽtu qũo lux ẽ ꝓmũ obiectũ viſus. 3° ꝑ^{m} ꝑt dici pfectõis qõ in ſe ꝓtinet tã ꝙ^{m} i ſũmo pfectõem oim obiectoꝝ ꝛ vtutẽ pficiendi potẽtiã. obm̃ ãũt btificũ ẽ illud in quo ſũme pficit̃ ꝛ q̃etat̃ ꝛ ſatiat̃ itellectus. Ex his trib⁹ ꝑnt accipi tres ma. nã idẽ ite^{r} ñ hz diſtincta adeq̃ta obã: qꝛ nõ ꝑt in aliud obm̃ diſtictũ ꝑ ſuũ obm̃ adeq̃tũ qꝛ tũc idẽ obm̃ cẽt adeq̃tũ ꝛ nõ adeq̃tũ: ꝛ tũc potẽtia excedẽt illud i operãdo circa aliud ex eꝙ diſtictũ. ꝛ etiam nec potẽtia ꝑt hẽe ꝑla obiecta. q. ꝓmitate vtutis q̃ eſt ſcõs intellectus qꝛ nõ põt eẽ q̃ vtute a itelligat vl̃ itellexerit ꝛ ita b ꝛ ex vtute b itelligat q̃cũd itellexerit ꝛ ita a: qꝛ q̃ a ſit rõ itelligẽdi b ꝛ econuerſo ẽ circulatio ꝛ iſta circulatio ẽ impoſſibil̃. nec ꝑt etiã itellect̃ ſũme q̃etari in duob⁹ ex eꝙ diſtictis qꝛ nõ hz ꝑ obõ btifico ꝛ q̃etatiuo illud q̃ circũſcꝑto nihil minus q̃etaret̃ ꝛ btificaretur ſz circũſcꝑto vno adhuc cẽt i alio ſũme ſatiat̃ q̃etat̃ ꝛ pfectus g̃ in illo nõ poſſz eẽ pfect⁹ pari rõe nec i alio. Patẽt igit̃ tres ma. qꝛ eiuſdẽ itellect̃ non ꝑnt ꝑla eẽ obã ex eꝙ diſticta ꝑ^{a} ꝓmitate adeq̃tõis: nec ꝑ^{a} ꝓmitate vtutis: nec ꝓma ꝓmitate pfectõnis ſic obm̃ btificũ ẽ ꝓmũ minoꝛ. ſ. q̃ ifinitũ fozlit̃ ꝛ intẽſiue ẽ ꝑ^{m} obm̃ intellect̃ oiuini q̃libet iſtoꝝ mozꝝ. ꝓbat: ꝛ ꝑ^{o} ꝛ 2ª ꝓmitate qꝛ qõ ẽ rõ ẽndi ẽ rõ cognoſcendi infi^{m} g̃ cũ eminẽter ꝓtineat i ſe qõlibet fm oẽm entitatẽ etiam eminenter

ptinet in se oēz cognoscibilitatē. sic āt cō
tinēs vtualr aliqd est ēt motū ad eī co
gnitionē. sic g̃ infi'm intensiue qōcūqz hz
rōz obiecti ꝑmi respectu intellect' diui
ni ꝛ h'ꝑmitate vtutis. Ex h' seqt ꝙ ipz
est obm ꝑ'm ꝑmitate adeq̃tionis. q: sic
oñsum est alibi in mā de intellectu diui
no intellect' diuin' nō hz obm adequa'm
cōe per abstractiōz ab oīb' obiectis sed
cōe cōitate vtut' ad oia per' obiecta. ali
as vilescēt ei' intellect'. q: posset imutāi
ab obō finito. qō g̃ ē sibi ꝑ'm vtualr est ēt
ꝑ'm adeq̃tū. Ex hoc ēt pz 3ª ꝑmitas. ſ. p
fectiōis. q̃ est obiecti beatifici. q: in pfe
ctissimo obō ꝛ sūme ptinēte oēz pfectō
nē oium obiectoꝝ sūme q̃etat. pficit: ꝛ
satiat: ipsa po': ꝛ ita beatificat. Confir
mat ista rō q̃'m ad ma. ꝛ mi. q: sint pla i
finita distincta. a. ꝛ. b. Intellēs diuin' po
terit intelligē vtrūqz. alioq̃n alterū non
hēt rōz entis. neutrū āt pōt itelligi nisi
actu ꝓphensiuo cū sit formalr infinitū.
vnico āt actu ꝓphensiuo nō pñt intelli
gi duo distincta hūtia. ꝑpz infinitatē. q:
vnicū obm intēsiue infi'm adequat vnice
ꝓphensioni. g̃ itellect' diuin' duob' acti
b' ꝓphensiuis intelligēt. a. ꝛ. b. g̃ fz illos
hēt sil' duos act' qō est ipossibile. quia
vnica ꝓphensio infinita ꝛ ifiniti adeq̃t
vni intellectui ifinito vel nō sil' ꝛ ita suc
cessio vel muta' vel nunq̃ cū vtrūqz sit
infi'm intensiuē 2ª rō ꝓcipalis de cōica
bilitate sic formal. ois pfec' simlr est cōi
cabile. oē infi'm intēsiue est perfec' simpli
cit. g̃ ꝛc. n' āt ꝑpetas psonalis ē cōicabil'
q: ē formalis rō incōicabilr exñdi. g̃ n'
ꝑpetas psonalis est infinita intēsiue. mi
nor est mānifesta. q: nihil pōt ee magis
pfcm q̃ ꝙ sit infi'm intēsiue. pbō ma. ꝑ'.
qō fz ꝙ colligit ex intētiōe anſ. monſ. 15
pfec' simplr ē q̃ in qlz hūte ipaz meli' est
ipsā hīe q̃ nō ipaz hīe. Dec regla idiget
duplici expōne. nō. n. intelligit sic meli'
ē ipz q̃ sua nega' ꝺdictoꝛie. q: sic qōlibz
positiuū eēt pfec' simplr. q: qōlz positm
ē simplr meli' sua negatōe ꝺdicto' oppo
sita. ſz itelligit ibi nō ipz. ꝑ qcūqz sibi in
cōpossibili ēt positiue. vt sit sensus pfec'
simplr ē in qlz melior qcūqz sibi icom
possibili 2ª intelligit in qcūqz nō ꝑ qcū
qz nā. sed ꝑ qcūqz suppōsito nō intelligē
do vt est tal' nē vel talis. sed absolute ac
cepto vt ē tale suppō'm ꝓcindēdo rōz nē
c' ē suppo'm. h' pz q: auro sic cōsiderato
vt hz nāz auri vel suppositō ꝓsiderato
vt subsistēs in nā auri nō ē meli' ñ auꝛ
q̃ aurū. q: incōpossibile vt incōpossibi
le nō ē alicui meli'. destruit. n. entitatez
ipsi'. imo meli' sic ē auꝛ eē auꝛ q̃ qōcū
qz incōpossibile nē auri. Est g̃ itellect'
ꝓpois iste pfec' simplr ē tal' q̃ in qcūqz
suppositō absc' ꝓsiderato fz rōz suppo
siti nō determinādo nāz in q̃ vel c' sit sup
po'm meli' est ipz q̃ nō ipz. h' ē q̃ qōcūqz
incōpossibile ipsi. Ex h' seqt ꝓpo'm q' n'
pfec' simplr sit formalr incōicabil'. ꝑ ꝛc
q: qō ē formalr incōicabile ē formalr i
cōpossibile cuilz alri cōsiderādo ēt illud
sb rōe suppositi nō includē' nāz c' ē illō
ꝓbat. q: qō repugnat alicui cum vt sibi
repugnat destruat ipz vt sic ñ est meli'
ipz q̃ nō tale. qō āt ē ō se incōicabile re
pugnat cuilz ēt sb rōe suppositi. g̃ nō est
meli' illi ēt vt ꝓsideret sb rōe suppositi
q̃ nō ipz. Dēm' g̃ ista ma. q' nulla pfe
ctio simplr ē formalr incōicabil 3ª argu
it ex incōpoibilitate sic pfec' simplr cui
cūqz cōpossibili sibi in eodez suppōito
nectio ē eadē realr. sic itelligē' q' i abstra
cto accipiēdo hoc ꝛ illud verū ē dicē h'
est illud. Sed re'oꝛigis nō ē cuilz ꝓpossi
bili sibi in eoꝺ suppositō sic eadē. g̃ ꝛc.
minoꝛ ē manifesta. q: ista nō ē va gnā'
actiua est spira' actiua. maioꝛ ꝓbat iduc
tiue ꝛ rōe iductiue sic: nihil ē in diuis
qō nō sit idē eēn' diue. imo ēt ꝛ cuilibet
eēntiali. ita ꝙ ꝓiorādo vtrūqz i abstra
cto simplr vez ē h' ē h'. de eēn' g̃ ꝛ ō es
sētialib' de qb' cōit appet ꝙ qōlz sit ifi'm
formalr pz ma. ꝙ qōlz eoꝛ ē idē cuilz si
bi ꝓpossibili in eoꝺ supōsito. ꝓbat etiā
eadē ma. rōe sic. q: infi'm ñ solū ē ñ ꝓpo'm

sed ēt oio incōpoībile cuilz alii. oē ei cō
ponibile pōt eē ps. ⁊ p ꝓns excedi. qz to
tū ē maī sua pte. Infi'm ām nullo° pt exce
di. ḡ est oio simplex ⁊ incōpo'm ⁊ incōpoī
bile. Si ām aliqd ꝓpossībile sibi i eodez
suppoſito nō eēt oio idē sibi tūc ipz nō
eēt oio incōponibile. qz tūc ibi eēt aliq̄
ꝓpōitio saltē aliq° act' ⁊ potētie. Dēm' ḡ
ꝑmā ptē ma. ſ. q' infi'm ē idē realr ei qō ē
sibi cōpossībile in eodē suppoſito. 2ª ps
ma. ſ. q' sic sit idē q' sit va pdica°i abstra
cto. vtputz dicēdo h°ē h°. ꝓbaī. qz cū p
dica° affirmatiua sit va rōe idēptitatis.
ois i°erit va abstracti de abstracto vbi
p abstractionē nō tollit rō idēptitatis:
vbi ām p abstractiōz tollit rō idēptitatis
nō ē va: Ex'm hec ē va albedo ē color. qz
lz extrema sint abstracta ñ tñ fit abstra
ctio nisi a sbo alterius nē. ⁊ illud sbz ñ fu
it pcisa rō idēptitatis eoz extrēoz. ma
net ḡ rō idēptitatis nē ad nām i°sbo ex
cluso. Albedo ām ⁊ musica ñ hñt idēpti
tatē nisi p accñs rōe sbi. lz ḡ hec sit va:
albū ē musicū. p tāto q' idē sbz denoiat
ab vtroqz accñte tñ abstractione fcā ab
i°sbo qō fuit rō idēptitatis eoz hec ē flā
albedo est musica. pz ḡ q' pdica°i abstra
cto va ē qñ extrēoz ē talis idēptitas q' p
abstractiōz nō tollit rō idēptitatis eoz
Mō qñ vnū extremū ē infini'm p abstra
ctionē a suppoſito nō tollit rō idēptita
tis ad ipz. ⁊ h°cuiuscūqz ꝓpossībil' sibi i
eodē suppoſito. Et iō pp infinitatē vt iā
argutū est ñ pt eē ꝓpossībilis in eodem
suppoſito nisi va ⁊ pfecta idēptitate re
ali. ḡ abstractione fcā a suppoſito q̄diu
manet rō extremi infiniti formalr sp in
q̄cūqz abstractiōe manet rō idēptitatis
extremi ad extremū. ⁊ p ꝓns va pdica°i
abstracto h°est h°. Ex ista rōe pz gnāliť
q' q̄dā pdicatiōes in oinis si ve nō solū
in ꝓcreto: sz ēt in abstracto q̄ non si op
positi de opposito. q̄dā ve in cōcreto lz
nō in abstracto. qz nō loq̄mur de illis q̄
neutro°si ve. vbi. ſ. extrema si opposita
qz nec pr ē filiº nec pīnitas filiatio. Ubi
āt extrema nō si opposita sz ꝓpossībilia
in eoꝺ suppoſito ibi sp ad minº ē pdica°
va in cōcreto sic pr ē spīrās: pr ē ingenit'
nō āt in abstracto. sic pīnitas ē spiratio
⁊ tñ hec ē va deitas ē pīnitas. deitas est
spira°. h°nō ē nisi qz oinitas ē formalr i
finita. nō āt pīnitas nec spiratō. ⁊ iō ab
strahēdo a suppoſito deitatē cū sp ma
neat in ipsa rō infinitatis sp manet ratō
idēptitatis simplr ad pīnitatē ⁊ ad spi
rationē. ⁊ iō manet rō vitatis affirmati
ue pdicatiōis in abstracto. sed pīnitatez
q̄ nō ē formalr ifinita abstrahēdo a sup
poſito ñ manet rō idēptitatis ei' ad spi
ratiōz actiuā q̄ ēt nō ē ifinita. qz neutrū
extremū fm ꝓpaz rōz sui hz infinitatē.
⁊ iō lz hec sit va pr spirat. qz eidē suppo
sito cōuenit vtrūqz. tñ abstractiōe ab i°
suppoſito fcā. qz neutrū eoz ē infi'm non
ē va pdica°in abstracto pīnitas ē spira°
Per oppo'm ꝓsīlis rō est. qñcūqz aliqō es
sētiale pdicat de aliq̄ ēntiali. vel psona
le de ēntiali vel ēntiale de psonali. vt
pote hec ē va sapia ē pīnitas. sapia ē spi
ratio ⁊ ex°. qz abstrahendo a suppoſito
adhuc manet alterū extremū infini'm. ſ.
sapia. ⁊ iō remanet adhuc rō idēptitati
extremi ad extremū fcā tali abstractōe
⁊ p ꝓns rō vitatis in pdicatiōe affirma
tiua. Pz ḡ gnāliť ista maior q' nūqz ē
negāda pdica°in oinis p idēptitatez ab
stracti de abstracto nisi qz neutrū extre
mū est formalr infi'm. sicut hec est negā
da pīnitas est spira°. Circa tñ ma. istam
q̄re pdica°aliq̄ in abstracto in oinis ne
gat. duplr ab aliqb°dr qz licz pīnitas ⁊
spira°sint idē realr tñ dīnt rōe. ⁊ h°suffi
cit ad ipediendū talē pdicationē. Qz āt
ꝓbaī q' talis dicta nō sufficit qñ ista est
va sapia est bonitas. Rñdet q' sic attri
butū po' nō ē attributū sapie. Sic nec i
ꝓposito. Sed h°nō vī pbabile. qz attri
butū vt attributū dicit intētiōz scōam
vel rīonē aliq̄ rōis circa illud de q̄ dicit
Uñ ēt nūerat ⁊ verū est dicē q' bonitas
⁊ sapia si duo attributa. ḡ fm illud fm

qō ē nūera° nō est verū dicē h° ē h°. qz il
lud ē rōis. sed nō pp h° negat ista sapia ē
bonitas vbi nō includit illud rōnis qō
nūerat in eis. g̃ a silī nō includēdo nisi il
lud qō rei est. si oio idē eēt in repīnitas
7 spira°: eēt hec vā pīnitas est spira° lz ñ
ista notō vel ꝑpetas pīnitatis est notō vl
ꝑpetatis spiratiōis. Quecūqz. n. si eaō
re simplr in deo ipsa significata ēt in ab
abstracto 7 in oib° ꝑme ipōis siue signi
ficantib° rē ꝑme intētiōis ꝑdicant de se
invicē in abstracto. lz nō in noib° scōe i
positiōis siue accepta ꝑz aliq̃ noia scōe i
tētiōis. sic ꝑz in creaturis. vñ licz ista sit
vā soztes est bō nō tñ rō soztis q̃ est sin
gularitas est rō hois q̃ est vlīas. Alii di
cit ali° 7 rōabili° vt vī 7 ad ppo^m q̃ ꝑpe
tates in eaō p°dīnt ex nā rei ꝓt ꝓsidē
rationē intellect°. qz ad h° sufficit dispa°
lz nō sint opposite: 7 pp h° ꝑdicā° vnius
de alia i abstracto nō est vā. Et h° iō qz
illa distīc ex nā rei est pp nō infinitatem
h° 7 illi°. qz si h° vel illud eēt infi^m ñ essz
talis distinc° nec ipediret talis ꝑdicatio.

Circa tertiū articu

lū ꝫ prędcā arguit quadruplr. p° sic qō
nō est ꝑhensibile nisi ab intellectu infi
nito ē formalr infi^m gnātio illa vt gnā°
est formalr incōprehēsibilis nisi ab itel
lectu infinito. g̃ 7c. mi. ꝑbat p illud yf.
53. gnātionē ei° qs enarrabit. qō expo
nēs hier. ome° p° sup mat. de gnātione
eēna filij qō ingt ipossibile ꝓpha dixit af
fatu 7c. sz qō ē ipossibile affatu ē icōpbē
sibile ab itellēcu finito. Cōfirmat ēt p illō
amb. p° de tri. c. 5. grēs a te qūo putas in
quit filiū eē genitū. 7 sequit: mihi ipossi
bile est generatiōis scire secretū mens de
ficit: vox silet: nō mea tñ sed angelo^z:
7 supra cherubin 7 seraphī. 7 supra oēz
sensū est. 7 ꝑbat ibi qz scriptū ē. par xpī
q̃ erupat oēz sensuz: ad phi. 4. Ex hoc
arguit ambro. ex quo par xpī est supra
oēm sensum qūo nō supra oēm sensum
est tanta generatio. Preterea 2° arguit
sic. ois actio adequata principio 7 termi
no infinito est formaliter infinita: gene
ratio in diuinis est actio adequata prin
cipio formali infinito 7 termio infinito
qz p̃n^m est eēntia vel memoria infinita.
7 prim° termin° est fili° qui est infinitus.
termin° ēt formalis est eēntia cōicata. si
ue notitia declarata. quoz vtrūq; est i
finitū. Et pz q̃ ista actio est vtriq; ade
quata. qz nō pōt eē nisi vnica huius pri
cipij ad hunc terminū. ergo 7c. Pre
terea 3° rō subsistēdi est rō perfectissime
essendi. relatio originis prime persone ē
rō subsistendi. ergo est ratio perfectissi
me essendi. 7 per cōsequens infinita. qz
esse in diuinis est formaliter infinitum.
Preterea intellectus diuinus est forma
liter infinitus. Alioqui nō cōprehendēt
infinitā essentiā diuinā de qua tactū est
qōne pri^a articulo p°. q̃ intellectus vt in
tellectus eā cōprehendit. nō est autē infi
nitus. nisi qz est idē eēntie diuine que est
p° infinita. sed pīnitas est eadē illi. ergo
pīnitas pp eandē rōem est formaliter i
finita. Ad p^m istoz quādo alicuius itel
lectus est aliqō primum obm primita^e
virtutis per illud qōlibet aliud obm in
telligitur fm ordinē quē vnūqōq; obie
ctū hz ad illud p^m. Ista pz ex rōne i^a q̃
facta est in i^a. q. articuli 2^i de intellectu 7c
volūtate. Ex^m qñ alic° intellect° est aliqō
p^m obm primitate vtutis imediati° itel
ligit vture ei° illud qō est per^e idē illi q̃
illud qō ē p accīs idē illi. nūc āt intellē
dini est oio idē obm p^m pmitate vtutis
7 adequatiōis sicut tactū est. eēn^a. s. sub
rōe eēntie. n^m g̃ personale est illi intelle
ctui h°° obm primū. ppinqui° tñ est pri°
obiecto q̃ aliqō creatū pro quāto q̃ est
idē obiecto p°. 7 iō propinquius in cni
tate. 7 per ꝓns in cognoscibilitate. Ad
formā argumenti maioz est vera sic itel
ligendo. q̃ si obiectū est incōprehensibi
le propria incōprehensibilitate est ēt in
fi^m ꝑa infinitate. sed sic m^aioz ē flā. s.
q̃ gnātio illa vt gnātio ē incōprehēsibil

D 4

V

sed illa minor posset hic vex itellectū p accns vl fm aliqđ ꝯcomitās vel adhuc ⁊ magis ad ꝓpositū fm illud qđ ē rō i' telligēdi ipaz. ipa eni nata ē ꝑmo itelligi p eēntiā tanq̄ p ꝑm obiectū tā ab itellcu diuino q̄ bto: qz eēntia vt eēntia ē ꝑmū obm tā illi' q̄ isti'. ista aūt rō itelligēdi gnātōez ē icōprehēsibil': ⁊ ita quātō posset dici incōprehensibil' ꝑncipatiue siue cāliter/possz etiā dici ē.tōprehēsibil' ꝯcomitāter siue quātū ad illud qđ icludit: qz gnātio icludit cōicacōez eēntie q̄ fit p ipaz vel p naturā pſone ad pſonā. Ista aūt cōicatio ꝓsuppositiue icludit ifinitatē eēntie qz ipa non posset sic cōicari plūb' suppositis nisi eēt ifinita: ⁊ ío gnātio ē incōprehēsibil' quātū ad ꝑsuppositū.ſ. cōicatōez eēntie q̄ reqrit eē infinitū Sz ꝫ istas rnsiones arguit: qz sp restat vis de ꝑpa rone gnātōis vt gnātio ē p qđcūq; ꝑncipiū itelligēdi itelligat: ⁊ qc qđ ꝑtigit i intelligēdo ⁊ cōicādo sp ip sa i ꝑpa itelligibilitate sua vt icōphēsibil' p auctoritates adductas: ⁊ cuiuscunq; itelligibilitas ꝓpria ē incōprehēsibil' illud ē intelligibile ifinitū. R° possz dici q̄ ꝑphēsibile itellectui finito ē necessario finitū: ⁊ icōprehēsibile illi itellectui nō ē finitū: ⁊ sic ꝓcedit minor q̄ gnātio vt gnātio ē icōprehēsibil' intellectui creato: ⁊ ita fm ꝓpriam entitatē ⁊ ꝑphensibilitatē nō est finita: sz ex h° nō sequit q̄ sit ifinita: de q̄ tanget i rnsione ad ꝑncipale argumētū: fm h° g̃ maior huius argumēti ē negāda accipiēdo incōprehēsibile negatiue ꝑ nō possibili ꝑphēdi: ꝯa ad h° q̄ eēt vā optēt illud itelligē ꝓrie. ſ. ꝑ hūte quātitatē vtualē extēdentē se vltra oē ꝑphensibile vl oē ꝑphensibile excedētē qđ nō est i ꝓposito. Ad 2m adeq̄tio dic ꝑpe eqlitatē ouoz in eadē quātitate: ⁊ sic nō ē adeqtio in ꝓposito. Allio mō adeq̄tio oī nō fm quātitatē sz fm ꝑportiōez: ⁊ sic oī aliqđ adeqtū alteri qđ ē sume ꝓportionatū sibi. si ibi sit adeq̄tio vtpote effect' adeq̄t' causē q̄ ē ꝓporti

onat' i rōe effect': licet ille nō sit simplr sibi adeq̄t' eqlitate quātitatis. D° mō illuminatio dicētur adeqta soli q̄ maior ē nō posset: lz lumē nunq̄ sit eqle etiaz fm pfectionē quātitatis ipi soli: qz ē effect' eq̄uocus. Ad formā: tūc maior est vā de adeq̄tōe ꝑmo mō si illa eēt: sed sic minor ē falsa: ⁊ ꝑcise vā de adeq̄tōe 2° nec adhuc de adeq̄tōe illo mō q̄.ſ.ē fm itensionē sz fm extēsionē. qz.ſ. vnuz ꝑncipiū gnāndi nō ꝑt extēdi ad aliā gnātōnem q̄ ad istā. Nō ē g̃ adeq̄tio quatitatiua: nec ē ꝓpe adeq̄tio fm ꝓportōem quātū ad itēsionē sz tārū quātū ad extēsionē: ⁊ ita nullo mō includit ifinitatez quāta ē in illo cui adeq̄tur. Ad 3m sic tactū ē i ꝓcedēti q̄stione articulo 3° ſb' sistē ē eq̄uocū. vno mō accipit ꝑ p se eē vsic loqtur aug. 7. ō tri. c 8. ois res ad se ſb'sistit quāto magis deus. Allio mō ꝑ incōicabilit ꝑ se eē. sic̄dē cōicabile intelligit nō. q. ſb'sistens: sz q̄si inherēs ſb'sistēti ⁊ q. modū inherētie habēs. ꝑmo mō ꝯcedo q̄ ſb'sistere formaliter dicit pfectissimū esse ⁊ non dicit nisi eēntiam fm aug. 2° ſb'sistere ꝓsupponit perfecte esse sed non formaliter includit: sz tā tum addit incōicabilitatē supra p se eē ꝑmo mō acceptū: ⁊ illud sic ē rō ſb'sistē di quod ē ratio icōicabilit ꝑ se essendi: ⁊ talis ē rlo. rō aūt eēndi icōicabilit non est ratio pfectissime essendi. Ad vltimū ꝯcedo q̄ intellect' est formalr infinitus ꝓpa infinitate q̄ est mod' intrinsec' sue ꝓpe entitatis. ſ. intellectualitatis vt intellectualitatis: ⁊ tñ finitas nō sic ē infinita. cū h° tñ finitas est eadē realiter eēntie aliq̄ modo sicut intellect': ⁊ cum additur q̄ infinitas intellectus est ꝓpter idēptitatem eius ad essentiam.

Rño. ꝑmum omnino in diuinis vt tactū est in ꝑma questione est essentia vt eēntia: q̄ fm dam. est pelag' ꝓpter ꝓpre hēsionē oim pfectōnū diuinaz. ista ē ifinita nō tñ itēsiue i se: sz etiā vtualit ꝑmo q̄ se ptinēs oia itrinseca: qđcunq;

ār illud cōtinet p ideptitatē aᵃ sed ñ pᵒ
oia. qz nec a se sed vtute eentie a qua ēt
hz sua infinitatē. Videt g̃ q eentia hz in
finitatē ⁊ formaliter: ⁊ ppam: ⁊ primā:
qz a se. qz respectu oium oī pelagus: qz
oēz perfectissime cōtinet entitatē intrin
secā vt possibile est eā cōtineri i vno for
mali. Ab hac ār pᵒ sicut lz loq emanāt
oia ordinate. pᵒ quiō intrinseca eentialia
que nō dicunt respectū ad extra. 2° noti
onalia. 3° ⁊ vltimo creata siue extrinseca
⁊ qōlz emanans recipit illud pfectionis
ab ea cᵉ est capax si sibi ñ repugnat. ⁊ il
lius recepti cā. q. effectiua ⁊ primaria ē
infinitas eentie. cā ār siue rō formalis ē
ipsa entitas. ppa cuiuslz emanātis. eenti
ale g̃ recipit ab ea infinitatē formalē. qz
talis eēnᵃ sufficit in rōne pncipij ⁊ funda
menti ad oandū talē q̃titatē ⁊ talis q̃ti
tas vtualr ipsi nō repugnat sicut nec cōi
cabilitas. ipsi ār rloni psonali cōpetit p
eēntiā eē ad alterū. nec cōpetit sibi infini
tas itensiua. ppa. qz ipsa nō est capax ta
lis q̃titatis sic nec cōicabilitatis. Etiā i
genere pncipij formalis est stat'. hᵒ eniz
accipit infinitatē illud nō qz hᵒ est hᵒ: ⁊
illud est illud. sicut hoc accipit cōicabili
tatē illud incōicabilitatē. qz hoc est hoc
⁊ illud est illud. repugnātia. n. formalis
⁊ nō repugnātia pᵒ reducit formalr ad
rōz cᵗ cui oī eē repugnātia. Tandez ab
eēnᵃ creature recipiūt entitatē finitā. qz
talis sola eis ꝓpetit. Ad formā igr argu
menti dico q̃ sola ideptitas eentie nō ē
sola rō hñdi infinitatē formalr. sed ē rō
sufficiens oi ei cui formalr nō repugnat
infinitas. formalr ār repugnat rloni p
sonali vt pbatū est: ⁊ nulli eentiali. Et
si q̃as q̃re cōpossibilis est ifinitas huic
⁊ nō huic. pōt q̃ri in oppm q̃re huic re
pugnat incōicabilitas ē huic nō qō oēs
pcedūr. ⁊ est eaō rnsio: qz in rōe pncipij
formalis. qz. s. formalr hᵒ ē hᵒ ⁊ illud est
illud formalr. qz ār in rōe pncipij fūda
mentalis ipsa eēnᵃ est vnū pncipiū illi
mitatū a q̃ multa sīt ordinate nata ꝓce
dere ⁊ qōlz in pᵒ istanti in q̃. q. emanat
vel ꝓcedit i esse/suā hz entitatē. hᵒ talē ⁊
illud talē. ⁊ huic sua entitas est rō repu
gnātie alicuiᵘˢ: cᵗ tñ illi nō est rō repugnā
tie entitas sua. Ad argm pncipale sic de
claratū fuit in pmoᵒ arti° infinitas in enti
tate dicit totalitatē in entitate ⁊ per op
positū suo mō finitas dicit ptialitatem
entitatis. oē. n. finitū vt tale mius ē ifi
nito vt tali: ꝑm euclidē. 7. concl'one. 4.
oīs nūerus mioz maioris nūeri ps ē vel
ptes. Hoc nō sic itelligendū est q̃ iste bi
nariᵘˢ sit ps illiᵘˢ ternarij: qz nihil est sic i di
uinis. sed q̃m ad ꝓpositiones oēs attendē
das i q̃titatibᵘˢ ille binariᵘˢ se hz ad illum
ternariū sic ps vel ptes ad totū. qz sili mō
excedit ab iᵒ ternario sic excedit aliᵘˢ binari
us ab aᵒ ternario cᵉ ē ps. Ita dico ꝟ nullus
creatus est ps dei cū deᵘˢ sit simplicissimᵘˢ.
sed oē finitū cū sit mius iᵒ entitate infiᵃ
ꝓformiᵗ pōt dici ps. lz nō sit fm aliq̃ ꝓ
portionē determinatā qz excedit in infiᵐᵃ.
⁊ hᵒᵒ aliud ens ab ente infinito dī ens p
pticipatiōz. qz capit ptē illiᵘˢ entitatis q̃ ē
ibi totalr ⁊ pfecte. Hoc g̃ volo hīe q̃ oē
finitū cū sit mius ifinito est ps. cui g̃ re
pugnat eē ps vel excedi realr ab aliq̃ ei
repugnat eē finitū. nūc ār pīnitati huic
repugnat eē ps oinitatis illoᵒ vel excedi
a oinitate. qz pp infinitatē oinitatis pa
ternitas cū sit cōpossibilis sibi in eodez
supposito est simplr idē sibi. ⁊ p ꝓñs re
aliī excedi nō pōt nec ē ps nᵉ rōz ptī hīe
nō g̃ est finita nec infinita sic ꝑ pbatū ē
qz sic finitū hz rōz ptis mō pdcō ita in
finitū hz rōz totiᵘˢ hᵒᵒ. s. ex plenitudie q̃
titatis vtualis sue mensuras oē aliō vt
maᵒ p accessū ad ipz ⁊ mius p fectū. sz
nec pīnitas hz rōz totalitatī. qz mēsura
tio fz gradū quēdā pfectiōis stat ad ali
qō pmi ordie mēsurādi. qō ē eēnᵃ absoᵃ
Dico g̃ breuiter q̃ pīnitas nec formalr
est finita nec formalr infinita. Et cū ar
guis ex diuisione imediata entis in ista ēt
anteq̃ descēdat in. io. gnā. cōcedo bñ q̃
ista nō dicunt ens vt ia ꝓctū ē ad aliqō

gen⁹. imo qȯlz gen⁹ z ens vt imediate in differēs ad. io. gnā est p̄cise ens finituz. finituz tñ z infi⁹nō oidunt ens nisi ens q̄tū. qz sicut fm pho. j. phi. finitū z infinitū q̄tati ꝓgruūt qȯ est vez de finito z infinito ꝓpe z q̄tate ꝓpie accepti ita ēt extēsiue loquēdo finitū z infinitū vt sī passiões entis cōueniunt p̄cise enti q̄to in se hñti q̄tatē aliq̄ pfectionalē talis āt q̄tas nō cōuenit entitati nisi q̄ pōt eē ptialis vel totalis int eēntias. q̄titatē. n. ꝓpatā ad aliā statī oz excedē vl excedi z eē ptiale vel totale sic̄ h loquimur de ptiali z totali: pr̄nitas āt vt pr̄nitas nō pōt eē int entitates totalis nec ptialis. Possz ēt dici q̄ q̄tas virtualis ñ cōuenit nisi entitati qdditatiue. vt. s. distiguit ab entitate hypostatica. z p ꝓns nec finitas nec infinitas. Jsta āt entitas lz sit in se quoda⁹ qdditatiua tñ vt ē tal est tm̄ hypostatica ꝫ°° dici pōt q̄ q̄tas virtualis nō cōuenit nisi entitati absol⁹. Sed ille oue rñsiones vltime ꝓcedūt ali qua dubia de entitate hypostatica z entitate relatiua. q. s. ñ hēant q̄titatē virtualē. Uiso de relatiōe ozigis in diuis se quit qō de relatiōibus cōib⁹ z est vnica.

QCtrum equalitas i diuis sit relo realis. arguit q̄ sic. illa relo est realis que hz fundamētū reale z extrema realiter distincta. ista ē hi⁹ g̃ 7c̄. pbō mi. ibi est magnitudo real⁹. s. eēntie. z psone realit sūt distincte que dicunt ad inuicē equales. Contra. ois re⁹ realis fundat super actiōz z passiōz vel supza q̄titatē. 5. meta. in deo nulla rlo realis fundat sup q̄titatē. qz fz augu. 5. de tri. c. 2. de⁹ est magn⁹ sine q̄titate. g̃ n⁹ est ibi re⁹ realis nisi fundata sup actionē z passionē. talis aūt ibi est sola re⁹ ozigis. equalitas aūt nō est rela⁹ ozigis qz eiusdē rōis in vtroq; extremo. Jtē eadē est magnitudo in tribus personis sicut eadē essētia. g̃ extrema nō sī realit distincta nec per ꝓns rela⁹ realis. Dic si tria vi dēda. p̄mo si equalitas i diuis sit aliq̄ fundamē⁹ reale. scōo si sit realis distinc⁹ extremoz. 3°. si illa equalitas ex natura rei insit extremis fm fundamētum.

QUinus articulus habet tria. p⁹ videndum de fundamēto equalitatis in cōi. 2°. quid posset assignari fundamētum equalitatis in diuis. z si sint plura fundamēta que z quot z 3°. de quocūq; eoz. si sit ibi reale. p⁹ videt accipi a pho q̄ fundamētum equalitatis sit q̄tas. ait. n. in predicamētis q̄ proprium est q̄tati fm eā equalez vel ineqlē dici. Jstud 2⁹ notat fundamētum illius relationis. sicut ipe loquit. c. de qualitate q̄ ꝓpium sibi est q⁹ aliquid fm eam dicat sile vel dissile. Jstud dictū de fundamēto equalitatis vel silitudis videt magis explicare. 5°. meta⁹. c. de adaliquid: equale: sile. idē fz vnū dicunt oia. eqlia quoz quātitas est vna. silia quoz quantitas est vna. idē quoz sba est vna. h ipe vī innuere q̄ nō sola quātitas ē fundam⁹ equalitatis sz requirit vnitas q̄titatis. z tūc est qō gnāliter qōe ꝓpositā duplex vna an vnitas sit formale in fundamēto eqlitatis. z si daret q̄ sic. an imediatior q̄ ipsa q̄tas c⁹ est vnitas: vel eo°. 2ª qō an vnitas sit per⁹ pertinēs ad fundamētū equalitatis ipoztet per⁹ aliq̄d posi⁹ vel solū priuatiōz. vel negatiōz q̄ si diceret sola negatiōz ipoztare z cū h⁹ eē p⁹ de fundamēto equalitatis siue tanq̄ rō prima siue remota sequit q̄ gnāliter eq⁹ litas nō eēt rlo realis. Jstā cōclusiōez generalē z istas duas premissas ex q̄bus sequit nō oz hic discutē qz trāscendūt qōz ꝓpositā. cōcedentes. n. equalitatē eē alibi relationē realē adhuc negāt spāliter de equalitate dina. Esto igī q̄ eqlitas gnāliter sit rlo realis vel positiua nēcio siue nō. adhuc inquiret si q̄tum est ex pte eoz que requirunt ad relationē realē pñt ēt eque saluari in eqlitate dina sicī equalitate creata. De 2° in isto articulo

.ſ. de equalitate in diuinis in ſpāli quid ſit ei⁹ fundamētū. Illud videt augu. aſſignare 2° de fide ad petrū vbi loquens ō tribus perſonis dinis dicit. nulla iquit altera pcedit eternitate. aut excedit magnitudie: aut ſuperat ptāte. q2 nec filio pr̄ anterio2 aut maio2 eſt. Et pōt addi aut ēt potētio2. Illud dictū Aug. proba tur ex dictis phī. q2 ſi equalitas eſt fm q̄titatē cū q̄titas p° diuidat in contī⁹ ⁊ diſcretā: in dinis nō pōt eē equalitas fz q̄titatē diſcretā. q2 nulla eſt ibi niſi trinitas. q̄ nō eſt nūerus. vel ſi eſt palitas mino2 ps eſt quodā° maiozis. ⁊ ita ineq lis ſibi. Quātitas āt cōtinua dicit i permanētem ⁊ ſucceſſiuā. in deo nō eſt q̄titas ſucceſſiua. eſt tn̄ aliq̄ que eſt ſibi co2 reſpōdens q̄ eſt q̄titas duratiōis. ⁊ illa ꝑpe dr̄ eternitas. q̄titas permanēs in creaturis dr̄ cōiter magnitudo mol. ⁊ ois ſibi co2ñdens in dinis dr̄ magnitudo vtutis. Sequit g̃ ex dicto phī dcm aug. q̄ ad hoc q̄ equalitas ſit in dinis aut eſt fm magnitudinē. aut fm eternitatē. 2° dcm aug. exponit. q2 tunc ex dictis vr̄ ſuperfluere 3m̄ qō addit fm ptātem. Sz eſt rnſio q̄ equalitas aliquo2 attendit ꝑpe fm aliquid ei⁹ intrinſecū ⁊ ad ſe. ex ꝓnti tn̄ equalitas attendi pōt in ꝓpatōe ad extriſeca. Unde ex ꝓſequēti ex hoc q̄ aliqua forma aliquā habent in equali gradu ſequitur q̄ fm eaz poſſunt equaliter agere in compatione ad extrinſeca equalitas ergo poteſtatis proprie nō eſt alia ab equalitate magnitudinis. ⁊ hoc ex equo diſtincta. ſed eſt q. explicans q̄dā equalitatē magnitudinis. que. ſ. magnitudo eſt forme actiue. ſic in creatur̄ que habēt equalē magnitudiem calozis habēt potētiam equalē calefaciēdi. ſic g̃ ſunt tria cōnumerādo equalitatē que ē in cōpatione ad extrinſeca cū equalitate que eſt fz intriſeca, ꝑpie āt ⁊ ex equo ſunt tn̄° duo que ſunt ad ſe ⁊ ad ītra fz que attēdit equalitas. ſ. fz magnitudiez ⁊ eternitatē. Et forte propter iſta Aug. in replicando tm̄modo iſta duo replicat. nō potētiam cū ait nō eſt pater filio anterio2 aut maio2. nō dicit aut potentio2. Eſt etiaz aliud du⁹ circa illud dictum auguſ. quare nō ſcōm plura attēditur equalitas. ſunt eniz pater ⁊ filius equales ſcōm ſapiētiā: fm bonitatez: fz iuſticiaz ⁊c̄. talia. Reſpōdeo non ſunt equales fm ſapiētiam niſi vt habentes vnā magnitudinē. ⁊ iō fm quācūq; perfectionē eſſentialē ſunt equales. ſp̄ prima rō equalitatis eſt magnitudo illius perfectiōis. ⁊ iō per ſolā magnitudiem i telligit ipſe quācūq; perfectionē eſſentialē. quātum. ſ. ad illud qō eſt fundamētum equalitatis. q2 nulla fūdat niſi ſub ratiōe magnitudinis. De 3° in iſto arti culo pz q̄ ad illud vidēdum oz tria vidre. p°i an magnitudo ſit ibi ex nā rei: 2° an eternitas. 3° an poteſtas. De p° opoz tria videre. p° qualiter magnitudo poni poſſet in diuinis. 2° q2 magnitudo ē alicuius magnitudo. iō ad hoc q̄ hēamus magnitudinē ex nā rei oz p° habere aliquid ex natura rei cuius ſit magnitudo Et 3° an illa magnitudo ei⁹ ſit ibi ex nā rei. vt ſic p̄i⁹ iſto2 qō. ſ. eſt de magnitudine requirat tria ad. hñdum cōplete propo⁹. De p° phs. 5. meta. c. de quātitate dicit. Sunt autē magnū ⁊ paruum ⁊ maius ⁊ minus ⁊ fm ſe ⁊ ad inuicem dicta quāti paſſiones fm ſe. trāſferunt ēt ⁊ ad alia hec noia. vlt dicere q̄ ma⁹ ⁊ paruū ſiue accipiant abſolute. ⁊ fm ſe ſiue reſpectiue fm ſe cōueniunt q̄titati ꝑpe dicte. tranſlatiue autē alijs. Et hoc apparet ſatis per rōem quia nō negaz phs equalitatē eſſe in diuiduoz eiuſdez ſpēi in quoz genere ⁊ inequalitatē ſpecierū. ⁊ per ꝓns cū fm ipm equale ⁊ inequale nō dicant niſi fm quātitatē q̄titas aliquo° cōuenit omni enti cuiuſcūq; generis. ⁊ per ꝓns licet magnū ⁊ paruū fm eum ſint paſſiones proprie quātitatis tamen tranſlatiue accepta ſunt tranſcendentia ⁊ paſſiones totius entis.

aug. aūt. 6. de tri. c. 7. istā magnitudinē quā phs dicit trāslatiue dictā dicit esse magnitudinē nō mol' sz bonitatis ⁊ pfectōnis. Jn his ingt q non mole magna sūt idē ē mai' eē qō meli' esse. Patet g̃ q magnū ꝓmo° phz aristo. ꝑpe dcm: ⁊ hz aug. magnū moleno est i deo nec i aliq̃ spuali: sz magnū trāslatiue fm phm: ⁊ magnū bonitate ⁊ vtute vel pfectōe pt poni ibi: qz illō ē trāscēdēs ꝓuenies suo mō oi enti. Quātū ad 2m ne de dubiꝰ asseraf certū. certū est qō ē ibi eētia ex nā rei. qō etiā declaratū ē in ꝓmo arti culo ꝓme questōis. Et statī ex h° infert 3m. s. q ipa eētia vt eētia hz ex nā rei ꝑpaz magnitudinē ⁊ h° ꝑbaf auctozitate ⁊ rōe duplici. auctozitaf est dam. c. 9. vbi vult q eētia ē pelag' qōdā sbe infinitū ⁊ ininiatū. eētia vt sep: dcm ē dī ab eo pelag' qōdā. q. ꝓzitatē ⁊ ꝓmā ꝓhensionē hns oim ⁊ vt sic fm ipm ē infinita ⁊ itermiata: sic g̃ ē infinitas eēn vt eētia. Ex his sic arguit: eētia ē infinita ex nā rei vt accipit ex aucte dam. q. vt ē pelag' ē infinita: ⁊ vt ē oino ꝑ ex nā rei dī pelag'. infinitas aūt eētie dicit magnitudo ei' ꝑpa: g̃ hz ꝑpam magnitudinē ex nā rei. mino: quātū ad aliqd satis pz: qz sicut quātitatiua infinitas ꝓprie dicit magnitudinē: imo extēsiue illimitatōem quātitatis ꝑpe ita infinitas intēsiua: ⁊ i pfectōe dicit sūmā pfectōez vel magnitudinē pfectōis. Per rōem arguit sic: infinitas intēsiua ꝓuenit eētie ex nā rei illa ē ꝑpa magnitudo eētie g̃ nē. maio: ꝑbaf: qz sicut declaratuz ē in questione ꝓcedēte infinitas intēsiua non dicit ꝑpetatē vel passionē ei' cui' est sed modū itrīsecū ei' circūscripta etiā quacunq; ꝑpetate. nulli g̃ pōt ꝓuenire nisi cui ex nā rei intrinsece ꝓuenit. ꝑbō m i. qz entitati q̃dditatis absolute q̃ nata est hīe rōem mēsure vl' mēturalis vel cōuenit finitū vel infinitū cui g̃ repugnat finitū ei ꝓuenit infinitū. tal' ē eētia diuina Posset g̃ argui ad ꝑbandū ma. ꝑ h° q relatio rōis nō pōt ꝓpetē infinitas intēsiua: qz tūc relatio rōnis eēt pfectio simplicit: g̃ nec infinitas pōt alicui cōpetē ex relatōe rōis sz tm ex nā rei 2° arguitur sic p rōem mod' obiecti btifici vt obiectū btificū ē: ē i re ⁊ ex nā rei. Jnfinitas itensiua ē talis mod' i eētia diuina g̃ ē ibi ex nā rei: ⁊ p ꝓns magnitudo. maioz ꝑbaf ex pfectōe alicui' act' btifici q̃ vt meli' capiaf distinguat de duplici actu intellectus ⁊ h° loquēdo de simplici aꝑ ꝑhēsione siue intellectōe obiecti simplicis: vnus indīnī pōt eē respectu obiecti exītis ⁊ nō exītis: ⁊ indifferēter etiā respectu obiecti nō realit pītis sic ⁊ realit pītis: istū actū frequēter exprimur i nobis qz vlia siue q̃dditates rez itelligim' eque siue habeāt ex nā rei esse extra in aliq̃ supposito siue nō. ⁊ ita de ꝓsentia ⁊ absētia. ⁊ etiā h° ꝑbaf a posteriozi qz scia ꝯclusionis vel itellect' ꝓncipiū eq̃ in intellectu manet re exīte ⁊ nō exīte pīte vel absente: ⁊ eq̃ pōt hīi act' sciēdi cōclusionē ⁊ itelligēdi ꝓncipiū: g̃ eq̃ pt hīi itell'cō extremi illi' a q̃ dependet illud itelligere ꝯplexum ꝯcl'onis vel ꝓncipiū. iste actus intelligēdi q̃ sciētific' dici pōt: q̃a puius ⁊ req̃sit' ad itelligē ꝓncipiū pt satis ꝑpe dici abstractiu': qz abstrahit obiectū ab exītia ⁊ ñ existētia: pītia ⁊ absētia. Illi' act' intelligēdi ē quez tm non ita certitudinaliter exprimur i nobis. possibil' tamē ē talis q̃. s. ꝓcise sit obiecti pīs vt pīnis: existentis vt existētis hoc probatur: qz ois pfectio cognitōnis absolute q̃ pōt cōpetē potētie cognitiue sensitiue pōt eminēter cōpetē potētie cognitie intellectiue. nūc aūt pfectōis ē i actu cognoscēdi vt cognitio ē pfecte attigē ꝑm cognitū. nō aūt pfecte attigitur qñ nō i se attigit sz tm mō in aliq̃ diminuta vel deriuata silitudine ab ipo. sensitiua āt hēt hāc pfectōem in cognitōe sua: qz pt obm attigere in se vt exīs ⁊ pīs ē in existētia reali: ⁊ nō tm diminute attigēdo ipm in q̃dā pfectōe diminuta: g̃ ista pfe

ctō ꝓpetit itellectiue i cognoscēdo: ſz nō
posſz ſibi ꝓpetē niſi cognoscēt exñs ⁊ vt
in exiſtētia ꝑpa ñs ē vel i aliq̄ obiecto
intelligibili eminenī ipm ꝓtinēre de q̄ ñ
curam⁹ ad ñs. talē aūt actū cognitōis
de exiſtēte vt exiſtēs ⁊ ñs ē hz angelus
de ſe: nō tm̄ eni intelligit michael ſe eo⁹
q̄ intelligēt gabrielē ſi gabriel adnichila
retur itellectōe. ſ. abſtractiua: ſz itelligit
ſe vt exñtē ⁊ vt exñtē eūdē ſibi: ſic etiaz
intelligit ſuam intellectōem ſi reflectat
ſup eā: ñ ſolū ꝓſiderādo intellectōez ſic
qōdā obm̄ abſtractū ab exñtia ⁊ nō ex
iſtētia: q⁹ ſic itelligit itellectōem alteriuſ
angeli ſi nulla itellectō ē⁹ eēt: ſz intelligit
ſe itelligē h⁹ eſt intellectōem ſibi inexiſtē
tem: g̃ iſta intel⁹ poſſibil⁹ angelo ē poſſi
bil⁹ ſimplicit intellectiue nr̄e: q⁹ pmittit
nobis q⁹ crim⁹ eq̄les angelis. iſta inquā
intellectio pōt ꝑpe dici intuitiua: q⁹ ip
ſa ē intuitio rei vt exiſtētis ⁊ ñtis. Ex
iſta diſtictōe ad ꝓpoſitū. Act⁹ briſicus
itellect⁹ nō pōt eē cognītio abſtractiua:
ſz nccio intuitiua: q⁹ abſtractiua ē eque
exiſtētis ⁊ nō exiſtētis: ⁊ ſic brītudo poſ
ſet eē obō nō exñte: qō ē impoſſibile ab
ſtractiua etiā poſſet hīi lz obm̄ nō atti
gatur i ſe ſed i ſilitudine. brītudo autez
nunq̄ habeē niſi ipm̄ obiectū brīficum
immediate ad ſe attingat: ⁊ h⁹ eſt qō ali
qui vocāt ⁊ bñ ipam ituitōem viſionez
facialē: ⁊ accipit ab ap̄lo p⁹ ad coř. 13.
videm⁹ nūc p ſpeculū in enigmate: tūc
aūt facie ad faciē. Ex his pz maio⁹ q⁹ ſi
actus brīfic⁹ ē nccio intuitiu⁹ ipi⁹ obiecti
g̃ eſt ei⁹ vt exñtis ⁊ in exñtia ꝑpa ñtis:
g̃ ois ꝓditio q̄ eſt obiecti p ſe brīfici ē ei⁹
p ſe vt in exñtia reali: imo vt i ipſa rea
li exñtia ñtis: ex q̄ habem⁹ ma. ꝑbatō
mi. q⁹. ſ. infinitas ſit p ſe cōditio obiecti
brīfici. null⁹ itellēs nec etiā volūtas i ali
q̄ obō pfecte q̄etaī niſi ſit i eo tota pleni
tudo p̄mi obiecti quāta. ſ. ꝓpoſſibil⁹ ē p⁹
obō: taī plenitudo p̄mi obi itellēs vl⁹ vo
lūtaī nō p̄t eē niſi infinitas: g̃ nulla poē
tia brīficabil⁹ p̄t q̄etari i aliq̄ niſi ſit infini
tū ⁊ p ñs infinitaſ ē p ſe ꝓditio obi q̄eta
ti: ⁊ ita brīfici: ma. ꝑbaī p⁹ q⁹ cū po⁹ nā
lit⁹ iclinat ad p⁹ obm̄ ſuū. vbi aūt nō ē
plenitudo obi p̄mi: ſz defect⁹ plenitudi
nis ibi nō eſt q̄etudo: imo po⁹ vlteri⁹ in
clinat vbi vlteri⁹ ē rō p̄mi obiecti. Pro
batio mi. cui nō repugnat infinitas illud
nō hz totalē plenitudinē ſibi poſſibilez
niſi ſit infinitū. hoc pz q⁹ ſola infinitas
ē ſūma plenitudo ei⁹ cui ē ꝓpoſſibil⁹. nē
aūt p̄mo obiecto tā itellect⁹ q̄ volūtaī
infinitas nō eſt icōpoſſibil⁹: q⁹ ſiue ſit ens
ſiue vez vl⁹ aliq̄d tale abſtractuz ab oi
bus ſiue p̄mū ens vel p̄mū vez q̄d vtu
alit⁹ ꝓtinet alia pz q⁹ infinitas ñ repugnat
ſibi: g̃ nō hz totalē plenitudinē ſuā niſi
hēat infinitatē. Sic g̃ quātū ad iſtum
articulū de magnitudie habem⁹ q⁹ ibi
ſit aliq̄d ex nā rei cui⁹ ſit magnitudo vt
eēntia: ⁊ q⁹ ei⁹ ſit magnitudo ex nā rei ⁊
q̄lis magnitudo q⁹ nō ꝑpe p̄m p̄m: ſz
trāſūptiue ⁊ nō mol. p̄m aug. ſz pfectōis
Cōtra iſta arguit ſic. 5. de tri. c. 2°. Idē
inq̄t aug. ē illi eſſe ⁊ magnū eē: g̃ magni
tudo trāſit i eēntiā: ⁊ p conſequēs nō ma
net ibi magnitudo p̄m ꝑpiaz rōez ma
gnitudinis. nō aūt fūdat eq̄litatē niſi ſb
rōne magnitudinis: nō dico mol⁹ ſz vtu
tis. Rño dico q⁹ oi ꝑpetate p ipoſſibi
le vl⁹ poſſibile circūſcpta ab eēntia diui
na ipa hz ꝑpā magnitudinē. ſ. ꝑpaz iſi
nitatē. hz eni gradū intrīſecū: ſic res fini
ta hz ꝑpaz finitatē: imo magis ſic ſi cir
cūſcribas ab hōie oēm ꝑpetatē adhuc
hz ꝑpam finitatē in ordine entiuz. ſic g̃
ꝓcedo q⁹ eſt idē deo eē q̄d magnū eē: ⁊ a
liq̄ mō ſic lz dicē magis intrīſece q⁹ deo
iuſtū eē vel ſapiētē eſſe: q⁹ nō ita dic̄ ma
gnā ꝑpietatem vl⁹ attributū ſic iuſtuz
vel ſapiēs. trāſit ergo i ipm̄ ꝑpi ſūmaz
idēptitatē magnitudinis ad eēntiā cū i⁹
fers: g̃ nō manet p̄m ꝑpaz rōem magni
tudinis: negan⁹ ē ꝓnia: imo i creaturis
ſic trāſit magnitudo pfectōnis q⁹ nō eſt
aliud realit⁹ ab eo cui⁹ eſt: ⁊ tñ maz p̄m
ꝑpaz rōem magnitudinis vt ꝑpium

fūdamētū eq̄litatis vel ieq̄litatis. Est ei vna species entiū quātūcūq; imālis alterī spēi imāli eq̄lis vl ineq̄lis fm pfectionē: g̃ manet in ea magnitudo fm pfectōez vt fūdās ista eq̄litatē: ⁊ tū trāsit ista magnitudo in eēntiaz p idēptitatē: qz ait aug. 6. de tri. c. 7. de ista magnitudine idē est maī eē qđ melius eē. bonitas enim eēntialis q̄ vna spēs est melioz alia nō ē res addita eēntie. Nō sūt g̃ opposita in diuinis imo nec i creaturis trāsire ⁊ manē si recte intelligat: trāsire ꝓpter realē idēptitatē: ⁊ manē ꝓpī ꝓpaz q̄ddītatē: nec sequtur: manet g̃ manet realiter distictū: sz sic aliq̄d manet qñ sua ꝓpa q̄ddītas nō ē ōstructa siue p corruptionē siue p reductōem ad possibilitatē siue p ꝓfusionē: ꝑ°° trāsit ignis i aquā 2°° si p potētiā diuinā resolueret i māmpma fm se manētē. 3°° si ex eo ⁊ aqua gnētur mixtū neutrī actualitate manēte nullo istoz modoz trāsit aliq̄d in diuinis ⁊ solo mō sic trāsire infert nō manē. Non g̃ sequtur ꝓpī oppositū manet hoc ē in ꝓpa ⁊ pfecta ⁊ plena actualitate: g̃ manet realiter distictū: qđ declarari posset si eēt questio de aliet ate realī sed ex h° sequtur aliud dubiū: qz sicut se hēt magnitudo ad essentiā sic se vī hīe eq̄litas ad idēptitatē. si g̃ magnitudo trāsit in eēntiā eq̄litas trāsibit i idēptitatez: ⁊ ita nō erūt tres rl'ones cōes i diuinis. s. eq̄litas simílitudo ⁊ idēptitas. Hic pōt ꝓcedi q̄ eq̄litas nō eque distiguit ab idēptitate ⁊ sílitudine sic ista duo distiguūtur inī se: sz q̄ eq̄litas dicat modū ꝓpuz vtriusq; rl'onis ad h°. s. q̄ tā idētitas q̄ sílitudo sit pfecta. Si eni p ipossibile pī hēret diuinitatē maiorē ⁊ filius minorē eēt qđā idēptitas ibidē. sz qz fun'm nō habēt eādē magnitudinez nō eēt ibi pfecta idēptitas qz nō cū eq̄litate. Cōsimiliter duo hūres sciaz maiorē ⁊ minorē sūt aliquo mō sīles: sz nō pfecte sīles: qz nō eq̄les in scia i q̄ assīlant. magnitudo igitur eadē cuiuscūq; fūdamēti siue idēptitatis siue similitudinis dat cuicūq; idēptitati ⁊ sílitudini q̄ ipa sit pfecta eq̄litas: g̃ dicit modū sílitudinis: q̄ ipa sit pfecta ⁊ modū idēptitatis qz q̄ ipa sit pfecta sic magnitudo eadē dicit modū fūdamēti s. q̄ ipz sit pfectū. Ultio i isto articulo viso de magnitudie videndū ē q̄ est vnitas q̄ vt ꝑus ocīn ē videt requirī siue p se siue q̄cūq; mō in fūdamēto eq̄litatis Et ē sciēdū q̄ si vnitas magnitudinis alicubi sit realī ⁊ realiť ḃ verissime ē realī qz hec vnitas ē numeralis siue singularis magnitudinis i duob'. in alīs non ē vnitas numeralī: lz fz alīqs forte sit vnitas aliq̄ vlis siue rōis de q̄ nō curo mō. tū certū ē q̄ nulla vnitas verī ē realī q̄ vnitas numeralī: ⁊ q̄ ista sit ꝓpe i ꝺo alicui' cōis oīb' ꝑsonis dicit dam. c. 8. In oīb' inq̄t creatis hypostasib' qđ diuersum ē re cōsiderat. cōiocatio aūt ⁊ copulatio ⁊ vnū rōe siue cognitōe ꝓsiderare in sācta ꝺo ⁊ icōprehēsibili trinitate ecō uerso ē. illic eni cōe. q̄dē ⁊ vnū re cōsiderat. vnūqđq; eni hoz se hz ad alterz nihilomī' q̄ ad seipm. cognitōne vo ē qđ diuisū. Ad ꝓpositū ē etiā rō: qz ex. io. metha. vnū ⁊ multa imediate diuidūt ens: g̃ si ex nā rei in pīe ⁊ filio sit magnitudo eēntie vt ꝓbatū ē illa magnitudo vel erit vna vel plēs: nō plēs qz nō alterī' rōis pz nec etiā plēs eiusdē rōis qz ea dē eēntia numero nō est magna plībus magnitudinib' eiusdē spēi vl rōis: g̃ bz uiī hēm' ꝓcl'onē ꝑmā hui' ꝑmi articuli s. q̄ eq̄litatis idiuinis ꝓut dī fm magnitudinē ē fūdamētū reale ⁊ ex nā rei quātū ad qđlibet qđ requirit ad fūdam' eq̄litatis: ⁊ h° eq̄ sic in qđlibet fūdamēto cuiuslibet eq̄litatis siue magis idiuinis. Restat nūc vidē de eēnitate. pz q̄dē q̄ ipa ē alicui' qđ ē ibi ex nā rei: qz ipa ē exītie vt exītia. exītia aūt ē ibi ex nā rei. alioq̄n nihil eēt ibi exīs ex nā rei. hēm' g̃ aliq̄d ex nā rei cui' ē eēnitas. sz oz q̄rē an ex nā rei ꝓueniat sibi eēnitas vt eēnitas: vī q̄ sic: qz sic infinitas intēsiua dicit modus

intrinsecū ēntie vt ēntie ita einitas vt einitas dicit modū intrinsecū exīntie vt exīntie: ⁊ tunc cū ibi sit exīntia ex nā rei. pari rōe mod⁹ itrisec⁹ illi⁹ ⁊ h⁹ ex nā rei sicut mod⁹ intrisec⁹ alteri⁹: p h⁹ ē diony sius de diui. nōi. c. 5. ptis. 3ᶜ. de⁹ nō q̄dā mō est exīs: ꝫ simplr ⁊ icircūscptiue to tū eē accipit in seipo ⁊ paccipit: ppi qō dicit rex scl̄o⁹: ⁊ seq̄tur: ipe ē eē exītib⁹ ⁊ ipm ē exītiū: ⁊ exīs añ scla. ipe ē eni euū euo⁹ q̄ est añ scla. Cōsili mō vī sibi attribuere euū euo⁹ p qō intelligit eter nitas sm q⁹ ipe ē exīs simplicit ⁊ icircū scpte. Contra illud obīcit p illō boecū 5. de pso. psa. 6. vbi vult q⁹ einitas ē in tminabīl vite tota siml ⁊ pfecta possessio: ⁊ silis snia bētur ab ansel. moñ. 27. ⁊ sm istā cōrigēda ē snia. ricar. 2. tri. 9. Carē inqt initio ⁊ fine ⁊ oi mutabilitate dat einū eē: sic supplēda ⁊ itelligēda ē ista snia sm descriptōem p dictā in q̄ po nit vita q̄ accipit p exītia actuali pfecta qūo Job. 5. sic pī hz vitā in semetip so sic dedit ⁊c. h ḡ ponit tanq̄ pnoratū q: q̄si sm vī fūdamētū einitatis: ⁊ illō certū est eē in deo ex nā rei sicut exītia p fecta: ꝫ alia tria. s. terminabīl qō exclu dit desitōez: ⁊ tota siml qō excludit succes sionē: ⁊ pfecta possessio qō excludit de pēdentia ⁊ participatōem. illa eni nō vi dentur dicē vltra vitā nisi rōem positi uā vel negatiuā. negatiuā quidē negati one termiatōis: negatōe successionis: ⁊ negatōe depēdētie. et rōez positiuā po tētialē vel aptitudinalē q: interminabilis vī dicē posse p se coexistē cuicūq⁹ oura tōni vel exītie tota siml sine variatōne ⁊ successione posse coexistē cuicūq⁹ pfe cta possessio a seipo existē ⁊ nō depēdē in exīndo. Si ḡ hec ē ꝑpissima descptio einitatis quā inuenim⁹: ⁊ h ē vnuz tm ex nā rei. s. vita. 3ª aūt q̄ pplēt rōem ei⁹ nō sūt ibi ex nā rei vt vī q: p se ipoztāt vel negatōem alicui⁹ iperfectōis extrisece vl rōnē aliquā aptitudinē vel potentialē ad aliq̄d extrisecū ⁊ nec sic nec sic est ali qō eo⁹ ibi ex nā rei: ⁊ p ꝑns nec einitas vt einitas erit ibi ex nā rei. Hec cōcō ⁊ si ꝓcedit pōt rn̄deri ad illud qō arguit i ꝓtrarium q⁹. s. einitas sit ꝓpius modus exīntie diuine sicut infinitas essentie di uine: hec ē neganda q: si p impossibile essentia diuina raptim transiret adhuc haberet tam essentia q⁹ exītia modum intrisecum. s. infinitatem intensiuam: ꝫ nō haberet illa exītia einitatē p quam intelligimus infinitatem ouratiua: q̄ vl tra infinitatē intensiuam non addit ni si negatōnem deficiendi vel relatōnem ratōis potentialitatis. s. coexistēdi cui cūq⁹ possibili: que relatō non est nisi rō nis. hoc ꝓz hoc modo quia si angelus annihilaret eras nō hēret alium moduz intrinsecuz in nā sua q⁹ si maneat i eter num sicut manebit ⁊ sm alios sine suc cessione: quia illam negant de euo: nō est ḡ possibile vltra infinitatem intensi uam entie vel exītie que infinitas dici tur magnitudo siue sit huius siue illius intelligere ibi aliquā quantitatem q̄ fit ibi ex nā rei q̄. s. sit ouratōnis ꝑpetue: ꝫ quicquid intelligitur super addituz ad dit relatōnem rationis vel negatōnis.

Uerum est igitur q⁹ exītia hēt modum sibi intrinsecum sicut essentia: sed illud non est nisi infinitas intensiua. eternitas autez vt eternitas siue interminabilis oura tio vt interminabil ouratio n ē infinitas. Ad Dio. ꝓcedo q⁹ ex nā rei de⁹ ē exītia icir cumscripta: hoc est infinita intensiue: ita q⁹ magnitudo ꝓprie exītie est infi nitas: ⁊ ita esset si per impossiblie de us statim desineret esse. Sed quod ad dunt vlterius q⁹ ipse est euum euorum hoc est eternus vl eternitas verum qui dem est hoc: quia sua existentia habet repugnantiam ad desinere esse: ⁊ funda mentuz illius repugnantie est ibi ex na tura rei ꝫ existentia: sed formalis ratō repugnantie ad desinere esse siue sit ne gatio desitionis siue necessitas coexistē di cuicumq⁹ compossibili: hoc vltra

illud qđ est ex nā rei addit negatiōz im
pfectionis ad respectū ad extra. nec dio.
dicit q ibi ex nā rei est euū euoz sic est
exns. sicut fz aug. dicim' deū ee magnū
esse sapiente bo'' ꝛc. sicut frequnter dicit
nō tn pp h°oz q illi ex nā rei ꝓueniat h°
vel illud sine oi negatiōe vel rone rōis.

¶ Quātū ḡ ad istū articulū hī c'sit eini
tas. s. exntie. De ista einitate an insit ex
nā rei teneat alia via duaz dictaruz i^a
que videt inquirēti ꝓbabiliozi. ¶ De vni
tate einitatis tanq̄ q̄titatis fundant eq̄
litatē ꝛ hoc sb rōe vni' nō oz hic alit di
scutē q̄ dcm est ꝓius de vnitate magni
tudis. ¶ De 3°. s. ptāte. ptās maxime im
portat rone ad possibile. ꝛ p ꝓns rone
rōis. qz sicut alibi ꝓbatū est de' ad nihil
aliud a se pōt referri realr. si ḡ ptās vt
ptās ponat fundamētū q̄'' ad illud fun
damētū nō est ibi eqlitas ex nā rei. Si
āt accipiat ptās ꝓ i°fz qđ iste respect' di
de deo qđ forte est voluntas qz illud est
absolutū qđ est ꝓncipiū oium possibili
um. si volūtas vt volūtas ponat ibi ex
nā rei de q̄ tactū est aliq̄d in p^a qōe. sed
q illud fundamētū qđ ē reale est ibi ex
nā rei. sed tn illud nō est fundamētū eq̄
litatis fm ptātē vt absolute accipit. sed
vt accipit sb rōe ptātis ad obā extrinseca
Nā fm volūtatē absolute p̄ ꝛ filius n
si eqles nisi fz magnitudiem intrinsecam
volūtatis. ꝛ illud est p'''fz qđ attēditur
eqlitas. nō āt 3''. fz ḡ volūtatē vt 3''' sūt
eqles. put volūtas est eqlis p̄i''' possibi
lis. ita q eqlitas ptātis est sp eqlitas p̄i
cipij vt ꝓncipij. ꝛ p ꝓns eo°q̄ aug. inten
dit assignare eqlitatē fz ista 3^a sp includi
tur in fundamēto eqlitat 3^e ptās vt po
testas siue cālitas actiua. ꝛ cū i^a nō sit ni
si rōis nunq̄ fundamētū qđ assignatur
3''' eqlitatis est ibi ex nā rei. Sed obijcit
qz rlo nō pōt fundari in rone. ḡ nec eq̄
litas in ptāte. p'''. ꝓbaf. qz si sic. eēt ꝓces'
sus in infi''. tu p aug. 7. de tri. 3°. oē qđ
relatiue dī est aliq̄d excepto relatiuo. ḡ
oz reducere ad aliq̄d absolutū. ꝛ oz rlo
nez fundari i aliq̄ absoluto. Diceret fo
te q añcedēs ñ est verū qz. 5. geometrie
diffinit euclides ꝓportiōabilitatē sic. p
portiōalitas est silitudo fz ꝓportiōem.
Silitudo ista dicit rlonez formalr ꝛ est
ꝓportio ꝛ ꝓportiōis vt duoz fūdamē
toz silium. ꝓportio āt mānifeste impor
tat relatiōz. Sed q̄cq̄d sit de h°. Ad p
positū pōt dici q re° rōis pōt bn fūdari
in relatiōe rōis. sicut ista est va loqndo
de intētiōib' scōis gen' est spēs. hec intē°
gen' cōcipit sb intētiōe vliori q̄ spēs qđ
est vle. ꝛ ꝓcipit sicut dīns spē ab hac in
tētione spēs ꝛ ab hac q̄ est dīa. ꝛ ñ bns
sub se per^c iferioza nisi nūero dīa. Naz
hec intētio generis in coloze ꝛ i^a in aiali
nō dīnt nisi nūero solū. Fūdatur ḡ hec
intētio que est spēs in hac intētiōe que ē
gen'. ꝛ rō b' possibilitatis ē in relatōib'
rōis. qz ipsa rō pt ꝓpari ad aliā. possuz
āt relatiōz rōis intelligere ꝛ eā ad aliaz
ꝓpare. ḡ i^a 2ª rlo fundatur in relatiōe p^a
rlo āt equalitatis que fundatur in pote
state est tātum rlo rōis sicut illud in fū
dāmēto est tātum relatio rōis.

¶ De scdo articulo ꝓncipali
tria dico. p° q̄ eqlí
tatis in diuis extrema sī realr distincta.
2° q̄ ipsa ēt requirit distinctiōem realez
extremoz illoz. 3° q̄ ipsa ñ qualitcūq̄
requirit puta cōcomitanter. sed ꝓcepti
git illā distinctiōem. Primū ꝓz qz ꝓsone
dicūtur equales ista equalitate vna al
teri. nō autē dī essētia equalis sibi vel p
sone vel ecōuerso. persona āt a persona
distinguitur realit. 2''. ꝓbaf per auctorita
tē hil. qui dicit. 3. de tri. Silitudo sibi
ipsi ñ est. Si āt silitudo ñ requireret di
stinctiōem extremoz posset aliquid idez
ee sibi sile. sic est de idēptitate. idē. n. ē si
bi ipsi sile. p eo q̄ idēptitas nō req̄rit ex
tremoz distinctioz. Hoc āt ꝓbaf auctori
tate aug. 6. de tri. c. 9. vbi vult q̄ in filio
est p^a equalitas. Si āt equalitas ñ req̄
reret distinctiōem extremoz posset pa
ter esse equalis sibi. ꝛ per ꝓns cuz p̄ sit

ꝑ oꝛigine filio ꝑma eq̄litas eēt in ꝑie. nūc aūt ꝓ tāto dictū aug. ē vex q: nō ē ibi eq̄litas nisi inꝫ ꝓsonas distictas: ⁊ iō nō ē ibi nisi genito filio. Jn ipo ꝯ est ꝑ⁹ eq̄litas ⁊ termiatiue q̄. ſ. ꝑ ē eq̄lis sibi: ⁊ ꝑma eq̄litas. q. denoiatiue vl relatiue q̄ ſ. nō ē ad īminū aliq̄° ſbsequēte. 3ᵐ ꝓ bat. ſ. q̄ distictio ꝓexigit rōi eq̄litatis: h ꝓbat rōe fūdata i auctate accepta. ioh. 5. ꝑem suū dicebat deū eq̄lē se faciēdo deo. ⁊ inuit taꝫ demōstratō xp̄s dicebat ⁊ vissime ꝑem suū deū ee: ꝯ se faciebat h° ē se asserebat eq̄lem deo. cōicatio āt pfecta nē nō pōt eē sine cōicatōe eiꝰ in ꝓ ꝓia sua magnitudie: ⁊ ꝓ ꝓns nē sine eq̄ litate inꝫ cōicantez ⁊ illū cui cōicat: ⁊ q ipa cōicatio siue gnātio q̄ importat i h° q̄ ꝑem suū dicebat deū ꝓexigat ipi eq̄ litati ꝓbat ꝓ h° q: q̄lis ordo realꝫ eēt inꝫ aliq̄ si illa eēnt distincta realiꝫ taꝫ ordo ē inꝫ ea vbi sūt eadē solū distincta rōe. hec rō est supi⁹ sepe declarata. nūc āt si eēn tie magnitudo differret realiꝫ ab ipa es sētia: eēntia ꝓ eēt realiꝫ magnitudie: ⁊ ꝓ ꝓns cōicatio eēntie cōicatōne sue ma gnitudinis: ꝯ q̄lisc̄ūq̄ distictio sit inꝫ illa i ꝓposito tali mō cōicatio eēntie erit ꝓior cōicatōne magnitudinis ⁊ ꝓ ꝓns eq̄litate: q: nō est in altero extremo nisi ſm magnitudinē cōicatā 2° arguit ad idē q: ꝑlitas ciusdē rōnis nccio finita nccio ꝓexigit ꝑlitatē alteriꝰ rōnis ſm quā ipa determinet. Jsta fuit declarata i solutōe 2° q̄onis. mō aūt eq̄litatis i ꝓso nis diuis ꝑlitas ē eiusdē rōis ⁊ nccio finita: ꝯ ipa ꝓexigit ꝑlitatē alteriꝰ rōis ꝓ quā ipa determinat ad certaꝫ ꝑlitatez Jsta ꝑlitas alterius rōnis ꝓeexacta n ꝑt poni nisi in ꝓpetate ꝓsonali. minoꝛ quātū ad ꝑmā ptē. ſ. q̄ eq̄litatis i ꝓsis diuinis ē aliq̄ ꝑlitas ꝓbat: q: relatiue opposita nccio sūt distincta ⁊ ꝓ ꝓns plu ra ⁊ cū rōes i eis sint rōes oppositōnis ille eq̄ vel multomagis erūt oppolite ⁊ distincte: ⁊ si idē nō ꝑt eē sibi vt. ꝫ. di ctū ē ſm hyl. multomagis eq̄litas i vno eq̄li ē distincta ab equalitate in alio eq̄li. Alia ꝓs mi. ſ. q̄ illa ē ciusdē rōis satis ē eusdēs: q: sic ē in q̄libet eq̄litate 3ª ꝓs mi. ſ. q̄ ē nccio finita ꝓz: q: alioqui pos sent eē infinite eq̄litates i diuinis ⁊ per ꝓns nccio eēnt. ⁊ si instet q̄ maioꝛ ꝓpo sitō ē va ò ꝑlitate reali ⁊ nō alia. si āt minoꝛ sic accipiat ꝑlitatē eq̄litatū esse realē in diuis tūc petit ꝓncipiū. Cōtra h° maioꝛ ē va de q̄cūq̄ ꝑlitate siue rei siue rōis. mi. etiā ꝓbata ē q̄libcūq̄ sit. ſ. q̄ nccio ē ꝑlitas q: nō solū i rꝛoib⁹ re alib⁹ nō pōt eē eadē rꝛo realꝫ in vtroq̄ extremo ſz alia ⁊ alia: imo h° vex ē i re latōib⁹ ſm rōem. quāuis eni rꝛoes rōis sint diminute entitatis respectu rꝛonuꝫ realiū: tn̄ in sua entitate hñt oppositōez ⁊ distictōem corrñdentē sue entitati: vt ꝓz in ex° satis ꝓueniēti. rꝛo eniꝫ cē vt dē de deo ē tm̄ rōis: ⁊ tn̄ ipa cā suo modo oppositōez ⁊ incōpossibilitatē tātā hēt ad cātū sicut ꝑnitas ad filiuꝫ. nō eni pe titur ꝓcto i mi. accipiēdo i mi. q̄ ista sit ꝑlitas realis: ſz tm̄ accipit gnāliꝫ q̄ sit distictio eq̄litatis i relatiuo ⁊ suo correlatiuo qđ vex ē siue relatio sit realis si ue rōis ⁊ ē ꝑlitas nccario finita ⁊ ciusdē rōnis. ſequtur ꝯ ꝓcto: q̄ nccio ꝓexigat aliquā distictōez alteriꝰ rōis ꝓ quā deꝛminet: ⁊ nō iuenit taꝫ alteriꝰ rōis nec re alis nec rōnis nisi ꝑlitas ꝓpetatū per sonaliū. Juxta illud ꝓz correlariū ꝓpt q̄d rꝛoes cōes ꝓcludūtur de ꝓsonis i diuinis ꝓ rꝛoes originis: ſic dcm̄ ē in 2° ar ticulo ꝑ° q̄onis q̄ ꝓ ꝓpetates eēntiales ꝓcludūt de ꝓsonis hñtib⁹ illas ꝓpetates ꝓsonales ꝓpt q̄d: vtpote ꝓ meōziaꝫ pfe ctā ꝓpt q̄d ꝓcludit de ꝓsona hñte taleꝫ meōziā a se q̄ sibi ꝓuēit dicē vbū pfcm ⁊ ꝓ voluntatē pfcāꝫ ꝓcludit q̄ hñti eā a se ꝓuēit spirare: quē admodū ꝓcludēt si meōzia differrꝫ a dicē: ⁊ volūtaꝫ a spira re: ita i ꝓposito ꝓpādo rꝛoes ꝑsonales ad cōes ē silis ꝓcessus q: si differrent realiꝫ hīe ista nāꝫ eādē ꝓ gnātōꝫ ⁊ eē idē vel ꝓ gnātōꝫ hīe magnitudinē eādē ⁊ eē eq̄lia

sic p h° qđ ē a ꝓducē b pfecte ipfca ma
gnitudine demōstraret eālitas a 7 b ita
vbi ē dza ālisciꝰ rōnis sp manēt idē oꝛ
do ꝓceptuꝰ quātū ad noscibilitatē: 7 p
ꝑns idem ordo scibilitatis.

Contra dicta i isto

arti. ob. oupl'r. p° ꝫ ꝓcloez. 2° ꝫ illā tria
ꝓbatōz de perigētia illa. Cōtra p'm sic
eālitas aliq̄ꝫ ñ ē nisi rlo fm magnitudi
nes eoz̄dē ꝓmēsuratas int se: ñ ē g eālí-
tas eoꝝ nisi fm plures magnitudines
adiuicē ꝓmēsuratas: g cū fm magnitu
dinē eēntie oī eē pſonaꝝ eālitas cum h
nō possit eē plalitas rei: ſz tm rōis oz q
magnitudo bis accipiat fm itellectū ad
h° q fūdet eālitatē semel. ſ. vt i hac p° 7
semel vt i illa: g nō ē distinctio fūdamēti
q̄ req'rit nisi per tm iteratā acceptōnem
itellēs 7 ita rōis tm. Preterea fōz eiusdē
rōis nō distinguit nisi p distinctōem mē:
ex. i2. metb. eālitas ē fōz tm 7 eiusdē rō
nis 7 vt acceptū ē i arguēdo nō ē ibi mā
aliq̄: g nō ē ibi alia 7 alia eālitas: nō g ē
h solū ñ distinctio fūdamēti fm p'm arg'm
ſz nec distinctō rlonū oppositaꝝ fm istō
arg'm. Preterea 3° ꝓbat q nec ē distinctio
extremoꝝ iquātū sūt extrema q̄ tm req
rit. nā extrēa ñ sūt extrema nisi iquātū
t̄mināt rloez. nō āt t̄miant nisi iquātuz
hñt fūdamētū eālitatē 7 iquātū hñt illō
nō distinguūt. 4° 7 vltio. qđ ꝓueni pſo
nis diuis fm ſbaz nō distinguit i eis. nūc
aūt fm aug. 5. de tri. 7. q̄rim' ſz qđ pti
sit eāl' filio. nō āt fm h° q ad ꝑiem oī fi
lio. Restat g vt ſz illō qđ ad se oī sit eāl:
hec aug. hī g hec mi. assūpta. ſ. q eālitas
ꝓueniat pſois fm ſbaz. Istaꝝ q̄uoz rō
nū 3° ꝓfirmat ꝑmā: 7 4° ſcōaz 7 pñt tā
gi p distinctī rōis. Dzia rō vi eē fūda'm
vni° opiniōis 7 io ꝫ illō qđ accipit i ea p
fūdamēto. ſ. q eālitas real' req'rit distin
ctas magnitudies 7 ꝓmēsuratas. arguit
p° sic: Rlones q̄ fūdāt in aliq̄ fūdamēto
vt ipm ē vnū nō magis req'rūt distinctō
nē ei° q̄ ille q fūdant in aliq̄ nō vt vnuz
7 h° loquēdo hincinde eālit. ſ. quātū ad
illud qđ ē eē relatōz realē ſz relatōes ozi
ginis fūdātur in eēntia diuia nō vt vna
ita q vnitas nō ē rō ꝓxima fūdādi 7 re'
latones cōes p oppositū fūdant in fūda
mēto illo vt vnū ē: g nō maioꝛē distincti
onē req'rūt i fūdamēto rloes cōes vt sint
reales q̄ rloes originis. ſz iste nō req'rūt
fm oēs: g nec ille. Preterea eēn' fm se 7
nō vt bis accepta fm itellēm fundat oī
stictas relatōes reales originis. p tāto vt
vī qz ipa vt secūda in rōe ꝓncipiū cōica
tiui 7 t̄mini cōicabil' est infinita fōzlit: sed
ipa vt quāta vtualit ē infinita fōzlit: imo
ipa ē quātas infinita: g pari rōe ipa vt
sic quāta ꝑt fūdare rloes cōes oppositas reales: 7 nō tm̄ et bis accepta p ꝓsi
deratōez itellect'. Preterea qđ addit de
quātitatib' distinctis ꝓmēsuratis. Que'
ro quid intelligit p illud qđ ipe dicit eā
litatē realē nō eē nisi fm magnitudines
sic ꝓmēsuratas. aut eni p h° qđ est eē cō
mēsuratas itelligit rō fōzl' eālitatis. aut
aliq̄ rō ꝑuia fūdamēta'. si p°° ē manife
sta petitio: nō ē real' ꝓmēsuratō: g non ē
real' eālitas. si 2°° nō vī. pbabile q sit rō
i fūdamēto ꝑsupposita eālitati: imo cō
mēsuratio actual' vī eē posterioꝛ eālita
te qz vī ipoꝛtare coeꝛtētoez 7 applicatō
nē aliq̄ꝫ eālīū 7 modū rōlē extēdēdi si
ue hñdi quātitatē ſz quā ꝑñt coeꝛtēdi
7 applicari ad hoc q sint ꝓmēsurabilia
Uñ coꝛp' xp̄i in eucharistia nō ē ꝓmen
suratū alicui hñti quātitatē: ſz nec ꝓmē
surabile potētia ꝓpinq̄ sb' eo mō g hēt
ibi eālitatē. nō est g arg'm aliq̄ a ꝑoꝛi nō
est real' ꝓmēsuratio: g nō ē real' eālitas.

Ad arg'm igit rūdeo q si eēnt due ma
gnitudines q̄rū neutra aliaz excedēt hē
rēt tm̄ vltra rōem quātitatis fūdātis eā
litatē vnitatē lz diminutā 7 fm qđ. qñ
aūt ē in duob' suppositis eadez magni-
tudo numero tūc cū distinctōe extremo-
rū ē ibi vnitas simplr. hēur g simplr ex
tremoꝝ distinctio 7 simplicit vnitas soꝛ
me fm quā referūtur. 7 ita ver' ē ibi il

lud qō req̄rit ad relatōem cōem q̄ si nō
eēt vnitas forme i extremis nisi fm q̄d:
nā relatio cōis h° hz gnāle cū alijs q̄ rīo
req̄rit distictōem extremox:sz h° habz
spāle q̄ req̄rit vnitatē fūdamti:negāda
ē ḡ illa ,pposītio q̄ eq̄litas nō ē realʾ nisi
fm plures magnitudines:imo illa q̄ est
fm plures magnitudines ē fm q̄d eq̄li-
tas realʾ:qz ē fm vnitatē magnitudinis
fm q̄d:ḡ vbi ē vna magnitudo simpli-
citer ,ppʾ eq̄litatē simplr̄ ⁊ realē nō opz
q̄ illa vnitas sit bis accepta vt rō fūdā-
di: qz iterata acceptio nihil adderet ad
illud qō ē rō fūdandi:sz magʾ distrahēt
tm̄mō sufficit q̄ ipa realiʾ sit vna habi-
ta i extremis realiʾ distictis. Ad 2m de
illa ,pposītōe maiore dictū est in questi
one.2ª.⁊ exposita ē intentio phī.i2.me
taphy.quō accipit mā ⁊ h° mō eq̄litas
hz mām:qz plalitas eq̄litatis neccio pex
igit plalitatē alteriʾ rōnis fm quā neccio
determinat ad certā plalitatē:vt pz i 3ª cō
clusione istiʾ articuli q̄ ē q̄ eq̄litas pexi-
git rīoes originis. Ad 3m cū dī extremʾ
inquātū extremū terminat pōt diuersi
mode itelligi ista reduplicatio vel qz re-
duplicat relatiū qō dī oppositū vel cor
relariū: vl reduplicat rō fōrl vltima: q̄
s. vltiate fōrlis ē relatiū vel correm: vel q̄
reduplicat rō fōrl nō vltima sz fūdamē
talis.q.puia pmoꝰ ⁊ scdo maior ē va q̄
s.extremū inquātū extremū dr realiter
distinguī ab extremo.2°° falsa ē:⁊ soluz
illo modo minor ē vera.vñ,pbatō q̄ ac
cipit q̄ extremū inquātū ē extremū ter
minat. Adhuc ibi li iquātū hz tantā re
duplicatōem quātā priʾ ⁊ solūmō in 3°
sensu ,pbat p h° q̄ terminat inquātū hēt
i se fūdamētū. Ad 4m dico q̄ hec ppo
sitio fm qñ fit cōpatio ad pdicatuz re
spectiuū non sp notat suum casuale esse
rōem formalē vltimatā inherētie pdica
ti: sz cōius vel saltē cōiter notat ipm eē
rōnem fūdamētalē.dico eni sor. fm al-
bedinem esse similem pla. cum tamē al
bedo non sit rō formalis proxima essē
di similem pla. sed similitudo essendi
similem sicut albedo essendi album.
Pro tanto tamen hoc concedit quia al
bedo est rō fundamētalis similitudinis
dico tūc q̄ aug. intellīgit ibi q̄ eq̄lis est
patri filiʾ fm sbam qz pīnitas ⁊ filiatio
non sunt proprie rationes fundamenta
les ipsius equalitatis :sz aliq̄d qō ē cōe
eis ⁊ aliquid quod est ad se :quando er
go accipit in ma illud quod dicitur fm
sbam in personis non numeratur in eis
ista est vera prout li fm notat proximā
ratōem formalem: ⁊ sic minor est falsa
nec ad intentionem aug.sed tm̄modo i
telligit prout casuale huius prepositio-
nis fm:notat eē ratō fundamentalis re
spectu relationis q̄ predicat.⁊si obīcia
tur quare ergo pater non dicitur pater
fm sbstantiam cum sbstantia sit ratio
fundamentalis respectu paternitatis ⁊
immediatiʾ q̄ respectu equalitatis per
te. Dici potest q̄ cum dicitur fm sbaz
ibi accipitur sbstantia prout est vna. ē
autem fundamentū vtriusq̄ relationis
vna q̄dē exns sz nō vt vna imo vt vna
in tribus est fundamentum equalitatis
ipsa autem que est vna ⁊ non vt vna in
tribus est fundamentum paternitatis:
siue filiationis:immo vt fecunda in ra-
tōne principij ⁊ termini cōicabilis qua
si proximo fundat. Aliter potest dici
logice q̄ nihil dicitur vere competere
alicui fm a si a sit ratio transcendens ⁊
hoc siue rō formalis siue fundamenta-
lis: vnde hec ē falsa sor. fm colorē est al
bus. hec aūt est vera sor. fm albedinē ē
albus: nunc aūt essentia est ratio funda
mentalis paternitatis. est tamē trāscen-
dens. est autē equalitatis ratio fundam
talis non trascendens sed adequata : ⁊
ideo scōm logicam augusti. proprie lo-
cutus est : vt hec sit vera aliquo modo
pater secundum essentiam est equalis
quō ista non est vera fm essentiam est
pater: imo ista est vera fm memoriam
est pater : qz ista ratio fundamentalis ē

adequata relationi illi. ꝓ̄dicit his q̄ dicta sī in 2°arti°de ꝓexigē°. Dī. n. q̄ eq̄litas nō ē aliq̄ realis re°distincta a ꝓsona' lib'. sed i suo intellectu icludit illas ⁊ essentie vnitatē ⁊ h'sic deducit. Jn dinis ñ est ꝑsiderare nisi essētiā ⁊ rl'ones reales q̄b' sit distinc°. idē ät ad se nō refert. nec re°refert ad aliā rl'onē ꝑ aliq̄ rl'onē aliā. Cū. n. dī q̄ pr̄nitas opponit relatiue filiatiōi oppositō ñ est re°media inr filiatiōz ⁊ pr̄nitatē. qz isto°re°multiplicaret i infi'. ⁊ iō eq̄litas vtrūq; ipoꝛtat ⁊. s. ꝓsonaꝝ distictiōz ⁊ essētie vnitatez. qz ex h' sī eq̄les qz sī eiusō siue vni' magnitudinis. includit ḡ eq̄litas i suo itellectu ⁊ rl'ones distiguētes ⁊ essētie vnitatē. Cō tra istud: sī. n. itelligat per se icludere ⁊ nō tm̄ mālit siue ꝓexigēdo h'vī flm̄. p° qz essētia ⁊ re°nō faciūt ꝓceptū p' vnū. nullus. n. ꝓcept' vn'ē p se ad se ⁊ p se ad alterꝝ. eq̄litas ät vī hīc cōceptū p' vnū.

Dreꝛea qō p' icludit alia altius rōis nō est per' eiusō rōnis. eq̄litas ät est p se vni'rois in pr̄e ⁊ fi'. ḡ nō includit per se rl'ones ozigis istaꝝ ꝓsonaꝝ. qz ille rl'oes sī altius rōis. Dico ḡ q̄ eq̄litas fundam̄ talis ipoꝛtat essētiā. ꝓexigitiue ät cōnotat rl'ones personales. sed nec p se h°vel illud ipoꝛtat. sed per se ipoꝛtat rl'onem aliq̄ ēt alteri'rōis a rl'onib'ozigis q̄ re° hz idē fundamētū remotū qō a' re° hz fundamentū ꝓpiquū. ⁊ flm̄ hanc relatiōnē cōeim ꝓsone ꝓstitute p rl'ones ozigis referunt. Et p h° ad ar' cōcedo eni q̄ fz eq̄litatē essētia nō refert ad se. neq; ēt fz eq̄litatē pr̄nitas refert ad filiationē. sed nō sequit. ḡ pr̄nitas nō est a' re°ab eq̄litate. imo flm̄ eq̄litatē refert pī hūs essētiam ⁊ pr̄nitatē ad filiū nec apparet ꝓbabilitas in ista ꝓpria eq̄litas est re° a' ab illis ozigi'. ḡ fz illā vel idē refert ad se vl' re°ad rl'onē oppositā. imo q̄ plus est fz pr̄nitatē nec refert idē ad se nec re° ad relationē oppositā. sed relatiuū ad correlatiuū oppo'' ⁊ sic est in ꝓposito. nisi q̄ ubi relatiuū cōstituit primo relationē q̄ refert. hic autem tm̄ denominat a relatō ne qua refertur q̄si aduenticia.

De tertio articulo

dico q̄ ista re°q̄ ineſt extremis istis ineſt fz fundamentū qō ē in eis ex nā rei. Et h°. ꝓbat duplici auctoꝛitate euangelij ⁊ duplici auctoꝛitate Aug. ⁊ duplici rōe. pri'auctoꝛitas est Joh. 5. pri' allegata. ꝑem suū dicebat eē deū eq̄lē se faciēdo deo. qua. n. necitate ⁊ realitate pr̄ genuit filiū eadē genuit sibi equalē dicēte augu. ꝑ maxi'' li. 3°. c. 2. vel. 29. Si dicim' inquit q̄ pr̄ maioꝛ est filio. qz pater genuit filius nō genuit. cito respondebo. i mo ideo pater maioꝛ non est filio. quia equalē genuit filiū. ⁊ hoc iudei ceci itel' lexerūt flm̄ q̄ pertractat Crīso. sup Jo. 5. qz xp̄s in. dicēdo se filium patris dicebat se ex hoc eē equalē patri. Et hoc iterū ꝓbatur ex 2ª auctoꝛitate euāgelij ⁊ 2ª aug. illa euangelij est Joh. 20. qō ōdit mihi pater maius omnibus est. ⁊ verbum Augu. huic cōsonans est. 15. de trini. c. 14. pater inquit genuit filium per omnia equalem sibi non enim seipsum integre perfecteq; dixisset si aut minus aut amplius esset in verbo q̄ in seipso. Ex istis formatur talis ratio. perfectissima cōmunicatio non est nisi perfectissimi termini cōmunicabilis ⁊ imperfectissima magnitudine scōm quā omnio sit equalis ꝓductus ꝓducendi. Sī ergo ex natura rei ē cōmunicatio illa in generatione diuina est necessario perfectissima sicut terminus perfectissimus cōmunicatur in magnitudine perfectissima qua datur filio qō est maius oībus sicut ipse dicit. sic ex natura rei data est sibi equalitas ipsi patri habenti eandez essentiaz in eadez magnitudine. Huic concoꝛdat tertia auctoꝛitas scripture q̄ est ad philo. scōo non rapinaz arbitratus est esse se equalez deo. Et cum hac tertia auctoꝛitate concoꝛdat Augu. sup Joh. omē'. 16. sup illō eq̄lē se faciēs deo

Sed non ipe se faciebat eqlẽ ꝫ ille illuꝫ genuerat eqlem. si ipe se facẽt equalem deo cadẽt i rapinã. Aug. vult dicẽ nõ se fecẽ eqlem ỏo rapiẽdo vl̃ vsurpãdo eqlitatẽ ꝫ faciebat. i. asserebat se eqlẽ deo, pter hoc qỏ dixit se natũ ex deo. vñ dicit ibidẽ xps eqlis pr̃i nat'ẽ. Vñ sic illuꝫ cõmẽdat apls. q̃ cũ in forma dei eẽt nõ rapinã arbitrat' ẽ eẽ eqlẽ deo: q̃d ẽ non rapinã arbitrat' nisi q̃ nõ vsurpauit eqlitatẽ dei: sed erat i illa in q̃ nat'ẽ vñ pmi sit añ. ecce inq̃t intelligũt udei qỏ nõ intelligũt arriani q̃ dei filiuꝫ ineqlẽ pr̃i dicũt: nec iudei itellexerũt pcem eẽ eqlez filio: ꝫ tñ intellexerũt i verbis q̃ taꝫ pmẽ daret filiõ q̃ eqlis eẽt pr̃i. Ex oib' ist̃ verbis scpture ⁊ aug. vi hñi q̃ sic p nãlẽ generatõꝫ cõicata ẽ filio nã eadẽ ⁊ magnitudo sbe sic ⁊ eqlitas. Ad pcl̃onẽ istaꝫ rõ pma ẽ ista: si eẽt alia magnitudo in pte ⁊ in filio fm arrianos filiõ eẽt mioꝫ pte minoritate q̃ eẽt relatio realis ⁊ nõ tm̃ rationis. rones enĩ de pmo mõ fũdate sup quantũ nõ vt vnũ sunt reales: iõ magis vel eq̃ si eadẽ magnitudo cõicat erit eqlitas real. 2ª rõ est q̃ ꝗsi pfirmat istã: q: nõ vi ꝓbabile q̃ oppm̃ ipfectũ sit i entib' ex nã rei. ⁊ nõ possit ibi eẽ opm̃ pfectuꝫ ex nã rei: Nũc ãt eqlitas ẽ opm̃ pfectũ ⁊ ieqlitas opm̃ ipfectũ fm aug. ỏ quãtitate aie vbi loq̃t ad discipulũ sic: eqlitatẽ inq̃t in eqlitati iuris añponis: nec ꝺsq̃ ẽ vt estimo hũano sensu pdit' cui illud nõ vedeat. Nũc aũt in entib' ẽ pfecta ieqlitas q: maioritas ⁊ mioritas ex nã rei ⁊ real: ꝑ vi irrõnabile q̃ in entib' nõ sit pfecta eqlitas real' ⁊ ex nã rei. nusq̃ aũt ẽ perfecta nisi i psonis diuinis: q: nusq̃ alibi est magnitudo pfecta Consl'r posset argui de ideptitate ⁊ diuersitate: q: ideptitas ẽ extremũ siue oppositũ pfecti'. ẽ aũt fm multos aliq̃ diuersitas pfecta i entib' q̃ sit relatio real' ꝑ aliq̃ ideptitas pfecta q̃ sit relatio real' nusq̃ aũt est ita pfecta sicut in psonis diuinis. illa enĩ q̃ est ciusdẽ suppositi ad se nõ est relatio real'. illa aũt q̃ ẽ in creaturis alterius ad alterꝫ nõ ẽ pfecta: q: non est ibi nisi diminuta vnitas. Ex his tribus articul' ꝓcludit solutõ questõnis. si eni fm cõem sniaꝫ relatio realis nõ reqrat nisi ista tria. pmũ fũdamentũ reale qỏ. s. sit i re ⁊ ex nã rei. 2m̃ ⁊ extrema realia ⁊ realit̃ distincta. 3m̃ ⁊ q̃ ipa ex nã rei insit extremis. absqꝫ. s. oi ꝓsideratõe itel lect' vel absqꝫ operatõne potentie extrĩ secẽ. ⁊ ista tria conueniunt equalitati in diuinis eque sicut cuicunqꝫ equalitati i entibus: vel magis vt patet de se in articul' premissis sequitur q̃ hec equalitas erit relatio realis sicut alia quecunqꝫ relatio realis ⁊ magis ista q̃ quecunqꝫ alia. Ad primum argumentum principale patꝫ ex prima sententia que ponitur de magnitudine in primo articulo: quia non est illa magnitudo mol' sed perfectionis: ⁊ sic deus est magnus fm augustĩ. non sine quacunqꝫ magnitudine: quia esset contradictio nec per consequens sine quantitate quacunqꝫ: sed est magn' vno modo sine quantitate. alio modo non. Ad secundum argumentum patet q̃ magnitudo nõ numeratur: respõdeo ad primam obiectionem contra dicta in scõo articulo. 3° arguitur sic: illa relatio non ineſt ex natura rei q̃ eque ineſſet si ineſſet ex sola consideratione intellectus circumscripta existentia reali. sed circumscripta per impossibile existentia reali diuinarum personarum posita tamen sola considerari in intellectu earuꝫ: adhuc intelligitur equalitas quemadmodum nunc in entibus rationis intelligitur que non excedunt se fm suam entitatem: eqlitas q̃ personaꝝ nõ necessario reqrit exñtiam realeꝫ psonarum sic quin sine ea possit itelligi esse. R° q̃ oio necessario ꝓsequitur aliq̃d siue exñs siue fm exñtiã ꝓsequitur illỏ vt exñs ita ipm vt itellẽm nc̃ario ꝓsequitur illud vt itelligit vt quẽadmodũ ad hõiez realiꝫ exñtẽ ꝓsequit ipm eẽ risibilẽ exñs ita si

telligat hō siue sit .siue non sit nccario intelligit risibile pñs ipz in itellectu nec tñ sequit q risibile nō sit eī passio realis ita hic pp neciaz psecutionē equalitat ad suppositā distincta in nā dīna siue ia existant eālitas puenit eis exñter siue ia intelligant circūscribēdo exñtiaz vel abstrahēdo ab exña in itellectu psequit eālitas. Ad formā g argumēti dico q ia maioz q accipit rsonē nō ee realē q ppetit extremis hñtib' dico ee rōis pcedi pt si itelligat q eis tm ppetēt vt hñtib' esse rōis. sed sic mioz est flā. nō. n. tm puenit ist vt hñtib' eē rōis sz ee reale 7 iō realr

TJso de his q cōueniunt deo p ppationē ad ītra 7 spāliť de his q iportāt respm psone ad psonā restat vidē de his q cōueniūt deo p ppationē ad extra. siue q iportant respm dei ad creaturas. Et p° de respectu pt eē difficultas. vno° q^m ad extremū cui puenit. 2° q^m ad extremū si ue oppo^m qō respicit. De respcu ad extra q^tū ad illō cui puēit duo sī qsita. p° de i° extrēo in gnāli. 2° in spāli p^a qō ē ista

ATrum deū eē oipotentē possit nāli rōe 7 necia demōstrari. Et h° in gnāli intelligēdo non descendēdo ad aliq psonā i spāli. 2^a qō est spāliť ppando ad vnā psonā. vtrum vbū dei vel filī in dīnis hēat aliq cālita tē ppaz respcu creature. Ad p^m sic pceditur. vī p° q deū eē oipotentē possit nāli rōe demōstrari. q nāli rōe demonstrat deū eē infinite potētie. g 7 oipotētie. añs pbat. q: phs pbat. 8. phi. deū eē infinite potētie ex h° q mouet tpe infinito. p bo pñtiā. infinita po^a nō pōt ab aliqua po^a excedi: nec intelligi excedi. q: tūc aliqua posset eē maioz ia. 7 ita ia nō essz infinita. sed ois po^a q nō est oipoten^a pōt intelligi excedi a po^a que est oipotētia.

Ad oppo^m si pōt demōstrari deū eē oipotentē. g 7 deū posse gnāre filiū: pñs falsum. q: est mere credibile. 7 per pñs nō nāli rōe demōstrabile. p^a pbat per Aug. p maxi^m li. 3. c. 7. vbi arguit sic. si pī nō genuit filiū sibi equalē aut q: non potuit aut q: nō voluit. Et vltius arguit si ñ voluit eū inuidū dixisti. si ñ potuit vbi est oipotētia dei patris. Vult g arguere si pī nō potuit gignē filiū sibi eālē nō fuit oipotēs. g ex oppositō si est oi potēs pt gignē filiū sibi eālē. 7 ita si añs est demonstrabile 7 pñs. Preīea si sic posset demōstrari deū posse creare oīe creabile. pñs est flm. q: angelus ē q̄ddā creabile 7 tñ nō pt demōstrari nāli rōe vt vī q angel' sit ab eo creabil'. q: phs sequens rōem nālē nō posuit intelligentias creatas a ōo. imo eas necio a se posuit. hoc est nō ab a° effectiue. i2. meta. c. 5. Ubi postq oñdit sb'am sepatā nullā hīe magnitudinē per hoc mediū. q: hz po^am infinitā 7 infinita po^a nō pōt eē i magnitudie querit vtr ponēdū sit vnā talē aut plures 7 determinat q plures. Est g nō solū fz ipm p^a sb'a imālis sed q̄cunq infinita 7 pari rōe est a se necia. hic pmittende sī due distictiones necie. Et 2° iuxta mēbra distictionis soluenda est qō. Prima distinc° est nō ex p° posteriori q: que est q demōstrationū a^a est ppē qd siue per cām: alia q: siue per effm. Probat ista distinc° per rōem. q: omne necium verū nō cuidēs ex iminis hñs tū pnexionē neciam 7 cuidētem ad aliō vt pñs necium cuidens ex iminis pt demōstrari per illud verū cuidens. nūc āt aliqđ verū neciū nō cuidēs ex imis hz cōnexionē neciaz ad aliqđ vez accepm a cā 7 aliqđ ad verū acceptū ab effectu. nō solū. n. vitates de causis nō pñt esse sine quibusdā veris de effectib'. sed nec ex° igē pōt aliqđ verū deberi per aliqđ verū cuidens acceptū a cā. 7 tūc pp qđ vel per aliqđ verū acceptū ab effectu 7 tūc q:. Et vī hic sequi corrolariū q prīcipia imediata siue cuidēa ex iminis ñ pñt demonstrari demōstratione q:. qō si verū est tūc quedā media vera iter p^a

vera ꝛ cōclusiones vltimas ꝛ solus illa sunt demonstrabilia. quia per veram vltima. qualiter autē verū acceptū ab effectu possit esse euidens ꝛ tamē verus acceptū a causa nō euidens patere potest: si aliquis cōsideret modū illū acquirendi sciam p° mera. ꝛ 2° posteriorū per experientiā. qz per experientiā est frequenter notū de effectu. qz ē ex multis singularib⁹ acceptis a sensu ꝛ nullo modo scitur propter quid ita est. qz illud nō hī a sensu nisi mediante vlteriore inquisitōe

2ª distictio est de oipotentia. ꝛ illa pre supponit cōfusum intellectū huius īmini oipotentia: qui talis est. q oipotentia ñ ē passiua sz actiua nō quecūqz sz cātiua per hoc hī q ipsa est respectu alteri⁹ in eēntia cābilis. qz nō est cālitas nisi respectu diuersi simplr. ḡ est po° respectu possibiliꝫ nō gnāliter vt opponit impossibili. nec etiā vt opponit necessario oi mō a se prout cōuertit cum producibili sed respectu possibiliꝫ prout possibile idē est qđ cābile. qz īminus potētie causatiue. includit ēt oipotentia quādā vniuersalitatē nō quidē ipsius potentie. nō enī oipotentia est quecūqz po° formaliꝫ. qz nō est po° aliqua creature. Sed ista vniuersalitas est ipsius potētie nō simpliciter sed respectu huius qđ est possibile siue creabile. vt sit sensus oipotentia est ipsa po° activa respectu cuiuscūqz creabilis Et hoc pt intelligi dupl'r. vno modo q sit cuiuscūqz creabilis imediate vel mediate. alio° q sit cuiuscūqz creabilis ꝛ imediate saltē imediatiue cause. hoc est nulla alia causa activa mediante.

De scdo articulo

videndū est de demonstratione. ꝛ pmo de demonstratione pp quid. 2° de demōstratione quia. de demonstratione pp quid sī tres cōclusiones Prima ē ista deū esse oipotentē vtroqz modo accipiendo oipotentiaz est verū demonstrabile in se demonstratōne propter quid. 2ª cōclusio istud verū est demōstrabile viatori stante simpliciter statu vie 3ª cōclusio: illud verum nō potest demōstrari viatori ex notis sibi naturaliter ꝛ de lege cōi. de demonstratione quia sī due cōclusiones Prima est ista deū esse oipotentē omnipotentia respiciente imediate quodcūqz possibile. licet sit verus nō tamen est nobis demonstrabile demonstratione quia. 2ª cōclusio deus ē omnipotentē omnipotētia imediate vl mediate quodcūqz possibile respiciente potest demonstrari a viatore demōstratione quia. sic ergo sunt. 5. cōclusiones ex quibus integratur solutio questiōis Prima cōclusio probatur sic. illud est verū demonstrabile in se propter quid per aliud verū prius gnāliter qđ ex terminis suis habet q sic posset demōstrari. tale est istud verū deus est omnipotēs vtroqz modo ergo ꝛē. maior patet. qz tale verū est in se quale est ex ratiōe terminoꝝ. vnde illud est in se verū notum per se qđ ex rationibus terminoꝝ est p° notus. ex hoc sequitur q tale verū in intellectu cōcipiente sic terminos sit per se notus. minor probatur. quia verū illud qđ ex terminis suis est necessarius ꝛ mediatus ex terminis etiā habet q in se sit demonstrabile propter quid. tale verus est istud deus est omnipotens vtroqz° intelligēdo oipotentiā. proba° patz. n. q sit verū ꝛ necessariū. nec hoc hic proba tur. qz de hoc nō est questio sed tm̄ mō de modo quo illud verū possit ostendi siue innotescere. Qđ ēt sit verū necium mediatū probat. qualis est ordo realis inter aliqua distincta realiꝫ. talis ē ordo cognoscibilitatis inī eadē qualitercūqz distincta in esse cognoscibili. nunc āt si eēt distinc° realiꝫ inī nāz. inte^m voluntatē ꝛ pōm ad extra eēt talꝫ ordo realis q qz nā hz talē intellēz ꝛ talē voluntatē. iō ē sic potens respēu taliū ad extra. ḡ qlitcūqz est hic distinc° sp est ordo cogscibilitatis talis q qz natura diuina hz talē

intellēm ꝛ talē volūtatē. ío hz talē põz que est oipotētia. pz ḡ ꝙ hº verū nec̃iuz hz mediū ꝛ qò mediuz. qz intellēm vel volūtatē vel vtrūq;. Hoc idē. ſ. ꝙ illud verū ſit mediatū. ꝓbatur ſic. qz oē vez nec̃ium vel eſt mediatū vel imediatum illud ãt nō eſt imediatū ḡ ꝛc̃. ꝓbaº mi. qz notiõale imediatiꝰ vī ꝓuenire eẽntie ꝙ illud qò dicit reſpēm ad extra. vt hī ex ſolone ꝓme qõis. huc ãt notiõale nō ita imediate cõuenit eẽntie dine ſic̃ aliqò eſſẽtiale. ſicut ꝓbat in ſolutõe eiuſdē qõis. qz dicē cõuenit per hº mediū qò ẽ perfecta memoria. ḡ multomagis oipotẽtia q̃ dicit reſpectū ad extra. nõ cõuenit deo ſiue cuicūq; ꝓſone diuine oio imediate. Prima ꝓbõ iſtaz duaz poſſz hic quãdã declarationẽ anexaz. que. ſ. poª ſit formaliꝛ oipotẽtia. vel magis ꝓpꝛie loquẽdo imediatū fundamẽtū reſpectu oipotẽtie. an. ſ. itellect⁹ in deo an volũtas. ſz hī expla°nõ eſt ad ꝓpoſituz ſimplr nec̃ia. qz ex vtroq; mẽbꝛo eque hī intẽtū. 2ª ꝓ ſic intelligit ꝙ viatoꝛ nil hñs qò repugnet ſtatui vie nec ſimplicit nec ẽt ad tps ꝑmanẽs cuiuſmodi ponit raptus pauli ꝑt hic iſtã notitiã ꝑ mediũ pp ꝙd deº eſt oipotẽs. intelligẽdo de vtraq; oipotẽtia. hec ꝓ. ꝓbat ſic. Jn q̃cūq; intellectu ꝑt hī ꝛceptus ſimplex vtualr includẽs vitatẽ imediatã ꝛ vltrⁱ mediatã. in tⁱ intellectu hī ꝑt notitia pp ꝙd vitatis mediate. ſed ſtãte ſimplicit ſtatu vie citra. ſ. oẽz notitiã ꝑmanẽtẽ vel tranſeuntẽ. que. ſ. repugnat ſtatui vie ꝑt hī talis ꝛcept⁹ ſimplex vtualiꝛ includẽs iſtã deº eſt oipotẽs. ꝛ ẽt vtualiꝛ includẽs ſuã imediatã ꝑcedentẽ. ḡ ꝛc̃. miꝛ iſta q̃tū ad hº ꝙ aliqs ꝛceptus ſimplex vtualr includit iſtã mediante aliq̃ aª imediata. pz ex hº ꝙ in ꝓbatiõe ꝓme cõcluſionis oñſum eſt iſtã eẽ mediataz. Sed reſtat hº ꝓbare ꝙ talis cõcept⁹ in intellectu viatoꝛiſ poſſit hī ſtante ſimplr ſtatu vie. hoc eſt citra cognitionẽ ñ trñ beatificã ſed ẽt rapt⁹. Hoc ãt ꝓbat pº exemplo. 2º rõe. Exemplo ſic: aliquid intelligit per accñs ſicut intelligitur hõ in intelligẽdo albũ vl riſibile. vlterius aliqd intelligitur per ſe ſed in vli vt intelligit hõ intelligendo aial. 3º intelligit aliqd perᶜ ẽt in particulari. ſed adhuc quodª cõfuſe. ſicut inteº hoiem anteq̃ intelligã diffinitionẽ. ꝛ quotcūq; gradus ponãt qz licet primus gradus poſſet diſtingui per abſolutū ꝛ reſpectiuū vltimus tamẽ gradus cognoſcendi aliqõ incõplexum cognitione ſcientifica ſiue ꝓuia ſciẽtie eſt cognitio diffinitiua. qz ipſa eſt cognitio perᶜ in particulari diſtinctiſſima. excedẽs ẽt illã cõfuſaz cognitionẽ de qua loquit̃ phs pº phi. ſuſtinent autẽ hec ꝛ noia ad rõem ꝛc̃. Saltẽ in hac cognitõne diffinitiua habet cõceptus euidenꝫ ꝛ virtualiter includens oẽs veritates neceſſarias ò tali obõ. Ex hº arguit. Cognitio diſtinctiſſima ꝓuia actui ſcie ſiue cõcept⁹ maxime euidenꝫ includẽs vitates pricipioꝛ ꝛ cõcluſionũ qui ꝑt hī citra viſionẽ clarã ſiue cognitionẽ intuitiuaz ẽ obiecti ſufficit ad hñdum ſciam de tali obõ. Sed quecūq; cognitio de deo q̃ ſit citra viſionẽ clarã vel cognitionẽ intuitiuã eſt ſimplr poſſibilis ſtatui vie. ḡ talis cõceptus põt ſimplicit hī de deo ſtãte ſimplicit ſtatu vie qui ſufficiat ad cognoſcendũ verũ cõplexũ. Huius ſylli maioꝛ apparet exemplo iaz poſito. ꝛ cũ hoc ex quadaz diſtinctione inter intellectionẽ abſtractiuã ꝛ intuitiuaz que poſita eſt queſtione. 6. articulo primo. Et breuiter hic repetitur. quia etſi cognitõ abſtractiua poſſit eſſe nõ exiſtentis eq: ſicut ꝛ exiſtentis tamen intuitiua nõ eſt niſi exiſtentis vt exiſtens eſt. Cognitio autẽ hominis abſtractiua ꝛ diffinitiua poteſt eſſe nõ exiſtentis ꝛ exiſtentis. pz ex dictis ibi: ꝛ patet ex ſe. quia ita habetur ſi res nõ exiſtat: ſicut ſi exiſtat. ergo illa cognitio diffinitiua eſt citra cogniti onez intuitiuaz obiecti diffiniti vniuerſalis. minoꝛ ẽt pz ex dictis ibidem quia

sola cognitio intuitiua diuine essentie ẽ illa que ponit hoiem extra statum vie. si simpliciter simplicit̃. si ad tempus ad tempus. Quod ꝓbatũ est exẽplo ꝓbatur etiã ratione sic. de quocũq; obiecto scientie põt haberi cognitio simpliciter distinctissima abstractiua obiecti citra intuitiuã. deus aũt est pc obiectũ alicuius scie. g̃ de ipso põt haberi talis notia distinctissima citra intuitiuaz. 7 ꝓ ꝓns ꝓpositum. q̃ illa nõ poneret aliquem extra statũ vie. 7 tñ virtualiter 7 euidẽter est includens omnes vitates necessarias de deo. pbõ ma. omnis scia est de re nõ precise vt exñs est. quod intelligo sic. q̃ ipsa exñtia 7 si sit ratio intellecta in obiecto vl̃ circa obiectũ tñ nõ necessario requirit vt actualit̃ ꝓueniẽs obiecto inquantũ obiectũ est scibile. Istud ꝓbat ex intentione phi. 7. metħ. c. 13°.

Demonstratio inquit est necessariozꝝ 7 diffinitio scientifica. 7 nõ contingit sic nec sciam quandoq; sciam quandoq; ignorantiã esse ita nec demõstrationez nec diffinitionẽ. supple q̃q; ꝓtingit eẽ talem quãdoq; nõ esse talem. Ex hoc cõcludit. palam aũt ipsorum. s. singularium corruptibiliũ neq; scia neq; diffinitio. neq; enim sunt manifesta corrupta sciam habentibus cum a sensu abcesserint 7 saluatis in aia rationibus eisdem non erit demõstratio neq; diffinitio. Intelligo sic rationẽ phi. q̃ si de cõtingenti siue de corruptibili vt tale essz diffinitio vel demõstratio cũ illud tale possit q̃q; eẽ q̃q; nõ. saluata tñ rõe in aia sequit q̃ esset q̃q; scientia de illo obiecto q̃q; ignorantia 7 q̃q; demonstratõ 7 quãdoq; nõ. qõ est impossibile. Ex hoc g̃ habeo istã ꝓpositiõez q̃ cum ratio in aia possit manere non manẽte exñtia actuali obiecti sequit q̃ exñtia non est p se rõ obiecti vt scibile est. q̃ rõ scientifica non põt manere eadem in aia non manente eodẽ qõ est p se scibil vt scibile est. siue autem scibile possit existere in re siue non saltẽ ratio eius vt scibile est põt manere eadem in aia non manẽte existẽtia. Abstrahit g̃ scientia ab existentia ita q̃ nõ includit eam in ratione scibilis. Juxta istã cõclusionez haberi potest corrolariũ quõ theoa potest eẽ sciẽtia in intellectu viatoris stante simplicit̃ statu vie. q̃ intellectus potens habere ꝯceptũ virtualit̃ includentẽ omnes veritates de ipso necessarias ordinatas imediatius. s. 7 mediatt̃ potest de illo obiecto habere scientiam ꝯpletam. Sic autẽ potest intellectus viatoris habere de deo. ergo 7c. minor ꝓz. q̃ distinctissimus conceptus ſ subiecti theoc q̃ est deus potest haberi citra cognitionem intuitiuã. 7 ille cõceptus 7 virtualiter 7 euidenter continet omnes vitates necessarias de subiecto. Contingentes aũt non potest includere quia ille non sunt nate includi in ratione alicuius subiecti. Quecũq; enim veritas includit sufficienter in aliquo simplici conceptu est necessaria. Tamẽ de contingentibus sunt quedaz veritates necessarie non quidem de actu eorum sed ō possibilitate. 7 ille etiã modo predicto sciri possunt. vtpote deus est potens creare. potens resuscitare. potens beatificare. 7 sic de alijs articulis fidei respicientibus ꝓtingentiaz. nec vltra illud verum necessariuz de eo quod est deum posse est aliquid ꝓprie scientifice cognoscibile quantũ ad tale ꝓprium. Esset g̃ viator perfecte scientifice theologus. qui per conceptũ distinctissimum diuinitatis possibilem haberi citra cognitionẽ intuitiuam cognosceret ordinate veritates omnes necessarias. siue illas que sunt de intrinsecis que nec̃io insunt siue illas q̃ sunt de possibili cõpando ad extrinseca. Ex hd sequit q̃ si poneret theologiã eẽ ꝓprie sciaz in q̃dã lumine citra lumen glorie 7 supra lumen fidei 7 illud lumẽ poneret talis cognitio siue cõceptus obiecti vera eẽt

opinio. Sed sic ñ vr intellexisse qui posuit lumen. qz videt posuisse lumẽ in q̃ cognosceret obiectũ. nõ autẽ qõ eẽt formalis ratio siue formalis cognitio ipsi' obiecti sicut hic est positũ. 3ª ꝯclusio est ista. q̃ hõ viator ex puris naturalibus nõ possit demõstratiue ꝓpt̃ q̃d cognoscere istã deus est oipotens. hoc ꝓbatur sic. qz ꝓpositio mediata non potest cognosci ꝓpter quid nisi p ꝓpriã immediatã. nec illa potest simpliciꝰ cognosci nisi ex terminis. z specialiter nisi ex rõne termini subiecti. quod. s. subiectus includit predicatum z ꝓpter hoc includit veritatẽ siue noticiã illius immediate. Coordinatio g̃ sciẽtie ꝓpter quid nõ est possibilis intellectui nisi habenti ꝯceptum õ subiecto virtualiter z euidenter includentem totã illam coordinationẽ. sed talis ꝯceptus de deo nõ est possibilis viatori ex puris naturalibus ꝓ statu isto. probatio huiꝰ. qz non est sibi possibilis ex nãlibus nisi ꝯceptꝰ qui põt causari virtute intellectus agẽtis z fantasmatũ. nihil. n. aliud ẽ naturaliter mouens intellectũ viatoris õ lege cõmuni. Istoz autẽ virtute. s. fantasmatum z intellectus agentis non põt causari in nobis ꝯceptus distinctus de deo qui virtualiꝫ z euidenter includit veritates ordinatas vsq̃ ad istã deus ẽ omnipotens vtroq̃ modo. Cuius ꝓbatio dependet ex solutione questiõis illius. quõ deus ẽ cognoscibilis a viatore Sed nunc breuiter põt sic oñdi. viator habens cõceptum simplicẽ z perfectissimum ad quem attingit hõ ex naturalibus nõ transcẽdit cognitionẽ perfectissimaz simplicẽ de deo possibilẽ metha phisico. Cognitio eniz fidei nõ tribuit conceptum simplicẽ de deo. sed tantũ° inclinat ad essentiendũ quibusdã ꝑplexis que nõ habent euidentiaz ex terminis simplicibus apprehẽsis. z p ꝑs p fidem nõ habeẽ conceptio simplex trãscendens oẽm ꝯceptum simplicẽ apud methaphysicũ. Hoc etiam patz. qz methaphysicus infidelis z alius fidel eundem ꝯceptũ hñt. Cum iste sic affirmãs de deo. ille vero negãs non tm̃ ꝯdicunt sibiinuicẽ ad nomen sed etiam ad intellectum. Nunc aũt ꝯceptus simplex p fectissimus ad quẽ attingit methaphisicus de deo nõ includit euidenter veritates ordinatas ad istã deus est oipotens vtroq̃ modo. qz phy multi attingẽtes vt supponit ad conceptus pfectissimos possibiles viatori ex nãlibus de deo. ad noticiã huius veritatis attingẽ non potuerunt. qõ tm̃ fuisset eis possibile si talem ꝯceptum simplicẽ habuissent. imo fuisset eis. q. necessariũ. quia ex virtute illius vidissent illam veritatẽ. q. imediatam. z vlterius applicando per illam ex ista necessaria deductione sciuissent veritatẽ illam mediatã. Probat hoc aliter. qz primũ ꝓnciptũ ad quod attingit methaphysicus z hoc ꝓpriũ de deo non est sibi notũ nisi tm̃ quia. esset aũt notum sibi ꝓpter quid si posset haberi cõceptio de deo virtualiꝫ z euidenter includentẽ veritates ordinatas de deo. g̃ tẽ. Prima ꝓpositio q̃ methaphysicus non attingit ad ꝓncipium ꝓpriũ õ deo magis notum q̃ quia. ꝓbat. qz ꝓmissa media ad ꝯcludendũ qõcunq̃ ꝓpriuz de deo est aliqua ꝓpositio pticulari affirmans de ente pticulariꝫ aliqõ predicatum qõ ꝓpetit enti creato. z ex tali p̃missa ꝯcludit methaphysicus de ente pticulariꝫ p̃dicatũ ꝓpriũ de deo. vtpote si arguit aliqõ ens ẽ cãtum. g̃ aliqõ ens est cã non cãta. vel aliqõ ens est finituz g̃ aliqõ ens est infinitũ. vl aliquod ens est possibile. g̃ aliqõ est necessariũ. Oẽs iste ꝯ. ꝓbant p h° q̃ ꝯditio impfecta ñ ineſt alicui enti nisi alicui enti insit conditio pfectior. cum impfectũ oepẽdeat a pfecto. Oẽs iste ꝯñie nõ ꝓbant aliq̃d nisi quia. sicut manifestũ est. Contra illud obꝫcit. quia cum voluntas sit medium ad ꝯcludendũ omnipotentiaz de

deo. ꝛ hoc demōstratione ꝓpter quid. sicut dictū est in ꝓima ꝓbatiōe ꝓme ꝓclusiōis. ꝛ intellectus viatoris pōt cognoscere ibi eē voluntatē. imo eē ꝑmaz ꝛ pfectissimaz voluntatē. ꝯ per hoc medium pōt cognoscere ꝓpter quid oipotentiam in deo eē. Item ois ꝓpositio vera ꝛ necia de extremis habētibus cōceptus simplr simplices ē p se nota. talꝫ est illa que affirmat de deo passionē aliquam. ꝯ nē. Preterea passiones note de ente naturali ꝓcludunt aliquas pfectiones de deo. qz impfectio in mobili ꝓcludit de ꝑ° mouēte pfectiōez. physicꝰ ꝯ pōt attingere ad cognitionē habendā de deo. quia ꝓ effectus nāles. nō ꝯ videtur ꝙ cognitō methaphysici possit trāscendere physicā si methaphisicus possit tm̄ hic cognitionē quia. ꝓ tales effectus, Rnsiones ad ista quere alibi.

Jam consequenter

videndū est de demōstratione qz. ꝑmo videndum est ō omnipotentia imediata respectu ois possibilis. vbi ꝓmo intellectus illius imediationis exponetur 2° positio ꝓbozum videbit. ꝛ 3° quid sit tenendū. De ꝓmo sicut mediatō cāe respectu effectus pōt intelligi dupliciter vel. ſ. quia causat per causam mediaz. vel quia causat mediāte aliquo effectu. Non enim omnis effectus medius ad alium effectū est semp causa illius effectus. ita pōt intelligi immediatio cause actiue. vel excludēdo causam actiuam mediā vel excludendo effectū medium ꝓiozem illo effectu. De vtraq; imediatione simul. dico ꝙ nō solum phi. sed etiam theologi negarēt deum eē omnipotentem imediate. quia nō cōceditur deum posse causare relationē nisi ꝑ⁹ vel duratione vel natura cāndo fundamentuz ꝛ ita non pōt in quēcunq; effectuz imediate. sic ꝙ nullo effectu. q. medio ꝓius natura cāto. Est ꝯ difficultas de imedatione vt excludit solūmodo causam efficientē mediam. ꝛ intelligendo effectiuā generaliter siue illa causa mere in cāndo attingat effectū ꝓncipalem siue tm̄ aliquez effectū ꝑuium vel disponentē ad illum. 2ᵐ. ſ. de positione ꝓbozꝫ. circa hoc phi vident sentire non solū ꝙ nō sit demonstrabile deum esse oipotentez imediate sed etiā ꝙ hoc sit impossibile. Et vr ꝑᵐ eozꝫ in ista ꝓpositione stare ꝑn̄ᵐ necessariuz ꝛ oino perfectū ad nihil imediate ꝓtingēter se habet. hec ꝓbat. qz nulla nouitas seu ꝓtingentia pōt assignari in ꝓncipiato immediate a tali ꝓncipio. nō. n. quia illud ꝓncipiū aliter se habet. cum sit simpliciter necium. nec quia illo vniformiter se habente aliquid aliud requirit vr impedit. quia non ē ꝓncipiū imperfectum. ꝛ ꝑ ꝑns nec impedibile nec insufficiens siue aliud requirēs. Si ista ꝓpositio iam ꝓbata vera ꝯcꝫ. ſ. ꝙ nihil potest cē immediate ꝛ cōtingenter a ꝑncipio necessario ꝛ sufficiente. statim sequitur ꝙ non pōt causare omne possibile immediate. Jsta ꝑntia ꝓbat ꝓmo in ſpāli de motu. quia sequit ꝙ deus non pōt immediate causare motuz. siue specialiter motum localē siue specialissime circulationē celi. Et hoc videtur ꝑm intentionē ꝓbozꝫ ꝓbari. ꝑmo generaliter. quia si posset omnē effectū immediate causare sine causa secunda sic posset facer ꝙ nulla causa secūda haberet actionē ꝓpriā. Sed ꝑm ꝑmentatozem. 9°. metha᷑ super illud. igit possibile. Cum enim entia nō habeāt actiones ꝓprias nō habebunt essentias ꝓprias. Manifestum est ꝙ apud ꝓm in conueniēs est deum posse essentias omnium alioꝝ destruere. Cum ꝑm ipsum aliqua alia a deo sint formaliter necessaria. Confirmat. qz si ꝑeter ordinē cāruz in vniuerso possit quēcūq; effectū causare. ꝯ ordo cālitatis in causis non esset simpliciter necessarius. ꝯ nᶜ ēntialis. quod est inconueniens apud ꝓbos.

2° specialiter videtur hoc ostendi de motu. qz fm phm. 8. phis. potentia infinita nō pōt imediate mouere corpus in tempore. qz si sic aliqua potētia finita posset mouere corpus in equali tempore. sicut ipse deducit ibi. eo q augmētata virtute motiua minuit tempus in quo mouet. Habet g ex intentōe Arl. q deus non pōt imediate cāre motū p prie dictū. qz cū sit successiu' nēcio erit in tēpore. Si dicat q pōt rem motus cāre sed sine successione. qz per mutatōnem subitā ad illud ad qō finitum mouens moueret in tempore. Cōtra hoc non soluit. qz deus nō pōt imediate cāre motum circularē celi qz non in tempore vt pcedit. nec in instanti quia in illo instanti totū celum esset in eodez loco q quelibet pars sui in eodez loco in quo prius. g in isto instanti celum non mutat. 2° hoc videt ostendi de q̄cūq effectu mali. quia p transmutationem materie vt videt habet pduci. Videt enim Arl. 7. meth. ptra pla. pbare q separatū a materia nō possit imediate transmutare mām. Et pmentator ibidem. impossibile est q forme separate transmutēt mām. nihil. n. transmutat mām nisi quod est in mā. q hoc conuenit dicentibus mundū generari q trāsmutans ipsuz sit aliqō indiuiduoz vl indiuiduū vt corp' pticulare hec pmētator. Ultimo videt istas pbationes posse cōfirmari q ex intentione phi. 8. phis. vbi videt velle q quicqd deus pōt immediate cāre q h° totaliē necessario causat. quia nō videt posse poni pting entia ad causandū q nō cāndū nisi p pter aliquam mutabilitatē in agente. q hoc qñ effectus totaliē q precise dependet ab agente. Nunc aūt si deus posset immediate in qōlibet causabile quodlibet dependet totaliē q pcise ab eo. q per pñs nēcio qōlibet cāret. q tūc sequitur magis q cāe secunde priuent actiōibus suis. quod tangit pma rō. q q deus imediate cāret omnē motum. quod tangit secūda rō. q q deus imediate causaret omnē effectū mālē. qō tangit 3ª rō.

De 3° tenendū est fm cōmunē sniam theologoz deum sic esse omnipotentē q sine quocūcq alio agente possit cāre quodlibz causabile. nec tn istud potest demōstrari demōstratione quia. Primum probat auctoritate. In principio creauit deus celū q terrā. Adducitur etiaz ad hoc ratio. qz virtus actiua cuiuscunq cause secūde eminentius ē in prima cā q in primo agēte q in ipsa cā secunda. hīs autē eminentius vtutem actiuaz videt posse in effectū absq illo q diminute habet vtutē illā. Non enīz ad pductionē effectus requirit impfectio vtutis actiue. q nulla impfectio ē ratio agendi. sed est magis impedimentum actiōis. Cōfirmat qz videm' causas eq̄uocas ita pfectos effectus pducere sicut vniuocas. qō nō esset nisi haberent virtutē actiuā eo modo quo sufficit ad causandū pfecte. non aūt habent virtutē vniuocā sed tm eminentē. g 7c.

Ista rō licz videat pbabilis non tn esset pbo demonstratio. negaret. n. istaz ppositionē quicqd in se eminenter vel virtualiē habet virtutē actiuā cause proxime ipsum pōt imediate effectū illius cause causare. Diceret. n. q eminentiori mō hīs talē virtutē pōt qdez in suo ordine in effectū talis vtutis. sed ordo' suus est q sit causa superior q remotior.

Cum adducit q impfectio non requiritur ad causandū. dicerē q cum dico immediate cāre 2° dico. s. cationē. q ille requirit pfectionē q modū siue imediationē causandi q ille requirit impfectōnem annexā. g ad imediate cāndū requritur impfectio nō sicut rō causandi sz sicut pditio necessaria in agente. Ubi enim est ordo essentialis ibi non potest aliquid esse primū impfectissimo nisi ipsum sit aliqualiter imperfectū. quia si perfectū esset primuz impfectissimo

esset eque imediatus cuilibet alū a se. ⁊ tunc ista non haberēt ordinē essentialē sicut nō esset ordo essentialis in spēbus numerorū si quelibet eque imediate p̄cederet ab vnitate. Ex quo p3 q̄ ista p̄positionē negaret phs perfectior cā imediatius cāt. intelligēdo per imediatius exclusionē3 cause p̄pinque actiue. imo diceret q̄ sicut pfectior est causa superior ita p plures causas medias causat. nec iste cause medie requrunt vt addat perfectio cālitati que tota pfectissime ē in sola p̄ma sed magis requirunt vt habeat ordinata pfectio descendē ad vltimum impfectū. ordinata aūt pfectō ñ habet sine diminutiōe pfectionis ⁊ cuius impfectione annexa. 2m. s. q̄ illud verū non pōt demōstrari demonstratōe q2. probat p̄ aucte. q2 phs ad noticiā taliū verorū. i. possibiū demōstrari demonstratione quia deuenire potuerūt. non aūt ad noticiā huius veri. imo ei' opm tenuerunt. qō nō est versile de aliq̄ demonstrabili demonstratione quia 2° hoc p̄bat rōe. q2 ordo causalitatis nō cōcludit q̄ supior possit esse inferiori i effectū in quē pōt cum inferiori. sic sol non pōt per se generare hoiem sine patre sicut cum p̄e. g̃ pari rōne ordo iste nō p̄cludit q̄ p̄ma cā possit esse secūda in effectū istum in quē pōt cum secūda Hoc etiā manifestius est in alīs generibus causarū. Si. n. fm aliquos esset ordo essentialis in materijs puta q̄ p̄ma mā aie intellectiue p̄pinqua sit corpus organicū. ⁊ sic vlterius vsq̄ ad mām simplicit primā que sit p̄pria mā respectu forme p̄me sb̄alis. nō o3 q̄ mā simpliciter p̄a possit eē imediata respectu cuiuscūq̄ forme cuius pōt esse alia mā secunda hoc etiā p3 in formis. nō. n. o3 q̄ p̄a forma possit esse imediata forma cuiuscūq̄ informabilis cuius pōt esse i mediate alia forma 2a. ⁊ hoc siue p̄ma forma ⁊ 2a accipiant ordine generationis siue pfectionis. Ista que dicta sunt de cā mālī ⁊ formali habent maiorem euidentiā si vera sit opinio ō pluralitate formarū. de quo mō nō est questio. Sed ad p̄positum sufficit q̄ si in causis mālibus ⁊ formalibus esset ordo: non oporteret q̄ p̄mū eēt cā immediata cuiuscunq̄ causabilis. g̃ mō vbi talis ordo est puta in causis efficiētibus nō o3 q̄ p̄ma possit esse cā immediata cuiuslibet. Hoc etiā p3 in causis efficientibus respectu cognitōis. nā p̄ncia ponuntur cause respectu cognitionis p̄clusionis. vt habet 2° phys. l3 p̄mum principium habeat veritatē euidentissimā ⁊ etiam cōtineat eminenter ⁊ virtualiter veritates omniū posteriorū: non tñ o3 q̄ possit esse imediate causa cognoscendi qō cunq̄ posterius. imo o3 per media ordinate p̄cedere ad hoc vt acquirat cognitio p̄clusionis remote. Hoc tandē patet in ordine causarū finalium. accipiendo enim vltimū in aliqua coordinatione finium non o3 q̄ illud possit esse causa finalis imediata respectu cuiuscunq̄ q2 aliquod remotus nō ordinat ad ipsum nisi mediante fine p̄pinquiore. sic organa exteriora ordinata ad potionem vel incisionē nō ordinant ad sanitatem nisi mediantibus istis finibus p̄p̄ñs. Sed licz hec p̄clo nō sit demonstrabilis. quia tñ cum vera sit oppm de monstrari non pōt ideo ad rōnes adductas p opinione phorum rñdendū est.

Ad p̄mam. theologus bene p̄cederet q̄ causa p̄ma pōt ista causata non solū priuare suis actib' sed etiam p̄p̄ñs entitatibus. quia ea pōt annihilare. Nec p̄cordat cum phō in ista p̄positione q̄ omne sempiternū est formaliter necium. ⁊ hoc vocādo omne euiternū sempiternum. q2 euiternū simpliciter potest nō esse. licz non tali potētia passiua intrinseca qualis est in corruptibilibus. Aliter licz deus priuet entia 2a actiōibus suis preueniēdo cālitatem eorū ⁊ cāndo effectus quos illa possent cāre nō oportet

q̄ p̄ſuet illa ſuis entitatibus. manent enim ⁊ nō cauſant ſuos effectus q̄ alia cauſa imediate cauſat illos. poſſent tñ illos cauſare. ſicut manet iſte igni) ⁊ tñ non cauſat ignem in hoc ligno ſi aliud agens fortius p̄ueniat in igniendo. poſſet tamē cauſare quia formā que ē p̄ncipium igniendi habet. ⁊ ita poteſt intelligi dictum p̄mentator cum ait. Cū entia nō habent actiones p̄p̄rias: non habebunt eētias p̄p̄rias. quod in antecedente neget habere actionē p̄p̄riaz. debet intelligi non tñ actualiter quia tunc argueret a deſtructione poſteriori ad deſtructionē p̄rioꝛi ⁊ eēt fallacia cōſequentis. quia plurib⁹ aliꝭ modis poteſt poni deſtructio iſtius poſterioris. puta per fortius agens p̄ueniens vel per contrariū impediens. Sed debet intelligi in antecedente nō habent actiones p̄p̄rias. nec actualiter nec aptitudinaliter nec virtualiter. ⁊ bene ſequit q̄ nō habebunt p̄p̄rias eētias. q̄ quodlibet actū per p̄p̄riā formā ⁊ virtutez habet virtualiter ſuam actionē etiaz q̄n non actualiter p̄ducit. Et iſta expoſitō añtis pōt haberi ex illo verbo p̄menta toris quod p̄mittit. ꝓuenit iſtis vt nullum ens habeat actionē p̄p̄riam naturalem. ⁊ ſubdit. Cum entia non habebunt actiones p̄p̄rias ſupple naturaliter vel aptitudinaliter ſm p̄p̄riā naturā nō habebunt eētias p̄p̄rias. Illi aūt ꝓtra quos arguit ibi. ſ. moderni ponūt vnū agens ſ) omnia entia ſine medio. ſed non ſicut xp̄iani. q̄ ſm Aug. 7. de ci. c. 3. Sic deus res quas p̄didit adminiſtrat vt eas agere p̄p̄rios motus ſinat. lz. n. poſſet agere oia ⁊ ſic agendo entitates quidez rerum nō deſtrueret. ſed eas. q. otioſas ⁊ vanas relinqueret maluit tñ eis ſicut entitatē ſic ⁊ virtutez actiuā ⁊ p̄p̄riam tribuere actionē. non. n. vliter pfectionē rebus ſubtraxit cuiꝰ) ſunt capaces. Ad ſecundā. formā mālē nō negat theologus imediate induci i māz a deo. imo inferius in qōne de bona fortuna dicet q̄d Ar⁹. ſenſit de aia intellectiua. de intentiōe eius. 7. meth⁹. vbi adducit p̄mētatoꝛ. ⁊ vī dicere q̄ nullū im māle poſſit trāſmutare mām imediate Et ſi intelligat de deo ſicut vī ſpecialiter per illud vbū dicentib⁹ mundū gnāri. negaret eū theologus. ⁊ eandē ſniaz dicit p̄mento. 3. poſt illud qō mouet māz nēcio eſt coꝛpus hñs qualitatē actiuaz aut potentiā que agit p coꝛpus hñs q̄litatē actiuā. ⁊ imponit Ar⁹. q̄ idē ſentit Sed melⁱ vī q̄ qñ lr̄a Ar⁹. pōt hr̄e ſanum intellectū. ⁊ lr̄a p̄men. ſanū intem hr̄e non pōt: q̄ dicat Auer. nō hr̄e intētionē Ar⁹. ⁊ ſaluet eius intentio. qō hic etiā vī poſſe fieri. Nam de hoc ad pñs breuit tranſeundo dici pōt. q̄ Ar⁹. ibi arguit ꝑ pla. p̄bādo q̄ idee nō ſunt neceſſarie ad gnātionē. q̄ ſufficit hoc aliquid ad generandū hoc aliq̄d. ſed nec idee pñt generare hoc aliq̄d. q̄ ſi generans nō eſt hoc aliq̄d nec genitū erit hoc aliq̄d. Utraq; p̄ntia ſat⁹ tenet ꝓtra ideam pla. nec tñ extēdenda eſt ad p̄poſitum nr̄m. ſ. de deo. q̄ ſi idea generaret eēt gnāns vniuocū q̄ eiuſdē ſpēi. nō eſt aūt aliq̄ cā vniuoca neceſſaria niſi ꝓpoſita ⁊ mālis ſicut genitus eſt ꝓpoſitū ⁊ māle. hoc p̄ p̄ma parte rōnis. ſ. q̄ idee ñ ſunt neēie. Ꝓo 2ª parte. ſ. q̄ idee nō pñt gnāre fac illud qō ſi gnāns vniuocum nō ſit hoc aliq̄d ꝓpoſituz ⁊ māle: nec genitū erit hoc aliquid. deus aūt ⁊ pōt eē cā gnātionis ⁊ req̄rit ad generationē. nō ſicut cā vniuoca ſed eq̄uoca. ⁊ hoc ſup̄ma in cuiꝰ vtute agit oīs alia cā tam vniuoca q̄ eq̄uoca. Ad 3ᵐ. abſolute p̄cedendū eſt tam Ar⁹. q̄ Auer. deum poſſe imediate mouer coꝛpus negaſſe. Et in hoc hz theologus vtrunq; negare. Poſuerūt tñ deū mouere celum mediate. ſ. mediāte intelligentia q̄ eſt p̄p̄ria motrix celi. de hoc amplius tanget rñdendo ad 3ᵐ ar⁹ p̄ncipale ad queſtionē. Ad 4ᵐ quod confirmat

istas tres ꝓpositiones dici pōt q nō est de intentione Arī. q deus absolute necessario causet quicqd imediate causat hoc est sine cā media agente. sicut dicet inferius de aia intellectiua in qōne de bona fortuna. sed fm ipsuz deus nēcio agit quicqd pōt agere imediate. hoc est sine oi medio siue agente ad ipsuz. siue ad aliqō ꝓuium disponēs ad illud. ⁊ sine oi medio cāto siue ꝓuio ad illud. illud g̃ qō sine oi medio cāto ꝓuio siue cānte ꝓuio pōt agere hō nēcio agit. Et rō huius est apud eum q exquo istud a solo deo imediate oīno dependet ipsius nouitas in eēndo siue ꝓtia nō reduceret fm ipsum vltimate nisi in aliquā nouitatē in deo. Et sic intendit ipse arguere. 8. phyſ. q illa nouitas motus i vl̄i siue oīno primi motus siue etiā oio primi causati quodcūqz illud eēt. esset imediate a deo sine oi cā mē agente vel disponente ⁊ sine oi cāto medio. De illo aūt qō pōt deus imediate cāre: sine ſ. cā mē agente attingente illud dum tm̄ sit aliqua cā dispositiua ad illud vl̄ saltem aliqō causatū ꝓuium req̄situm ad illud nō diceret Arī. q deus necessario simpliciter illud causaret. sed tantūmō necessitate ineuitabilitatis. ⁊ hō posito illo ꝓmo vel ꝓuio quod requirit. Ihn neutro aūt istorum concordat cum eo theologus. quia ponit q deus per voluntatē libere ⁊ ꝓtingenter se habet ad quodcūqz causabile extra. ⁊ hoc exclusa necessitate non solum imutabilitatis sed etiam ineuitabilitatis. Concedo g̃ q Arī. fm sua principia negaret deum multa posse imediate causare. puta oia illa in quorum ꝓductione est simpliciter cōtingentia absqz vtraqz necessitate predicta. sed in hoc theologus cōtra dicit sibi. sicut dictum est. Est g̃ de demonstratione quia cōclusio ꝓncipalis ⁊ in ordine 4ª ista. ſ. q deū habere omniporentiā imediate respectu cuiuscūqz causabilis licz sit verum nō tamen nobis demōstrabile demōstratione quia.

Quinta ꝓclusio principalis est ista q demonstrabile est viatori demōstratione quia deum esse omniporentē mediate vel imediate. hoc est q possit causare quodcūqz causabile vel imediate vel p aliquod mediū quod subsit causalitati eius. Hec ꝓclusio ꝓbatur per hoc q necesse est statum eē in causis efficientibus. ⁊ hoc ꝓbatur 2° methō. ⁊ ꝓbatio Arī. breuiter nunc tangēdo stat i hoc. tota vniuersitas causatoꝝ causaz habet. non autē aliquid istius vniuersitatis. quia tunc idem esset causa sui. g̃ aliquid extra totam vniuersitatē illā. Si g̃ in causis nō ascendat in infinituz non soluz quelibet est causata sed tota multitudo erit causata. ⁊ p ꝓsequēs ab aliquo extra totā illam multitudinem g̃ in illo erit status tanq̄ in simpliciter primo causante. Pōt autē illius ꝓclusionis adduci alia ꝓbatio talis. Causa effectiua quāto superior tanto pfectior in causalitate. g̃ si supra istā data est alia in infinitū superior i causando illa erit in infinitum perfectior in causalitate. ⁊ p ꝓsequens habebit causalitatē infinite perfectā. causalitas autē cāta vel dependens in cāndo nō est infinite pfecta. qz est impfecta respectu illi⁹ a quo dependet. g̃ si in infinitum ascendat in causis aliqua erit oīno incāta nec dependēs in cāndo. ⁊ per ꝓns in illa erit status. sic q ipsa erit effectiua nō cāta nec dependēs in causando. ⁊ ab ipso est oīs causalitas cause inferioris. vel saltez in virtute eius causat. Ex hoc ad ꝓpositum sequit q in qōcūqz causatuz pōt aliqua causa inferior mediate vel imediate: in illud idem pōt illa causa superior. ⁊ hoc saltē mediāte cā prima. ⁊ p ꝓsequens prima causa habet oīpotentiam fm intellectū pertinentē ad istū articulum. Ista ratio videtur dupliciter posse impediri. Primo qz diceretur q in ordine cārum efficientiuz licz status

fit ad vnum primū efficiens tñ istud nō est deus. sed aliqua intelligētia mouēs primū celum. nec rō nālis deducit q vltra tale mouēs: deus imediate moue at nisi rōne cause finalis. Sicut videt phs illum modū mouendi appropriare ipsi deo. 12. meth. vbi ait q mouet sicut amatum 7 desideratū. 2° diceret q efficiens pmū quodcūq; sit non pbatur hre potentiaz respectu oīs causabilis qualitercūq;. s. imediate 7 mediate. sed tm respectu oium causabiliū in sua coordinatione. oz g̃ pbare q preter illa nō essent alia possibilia cāri extra illaz coordinationē. Jsta duo excludunt per hoc q non est nisi vnicum ens a se siue non ab alio. Ex hoc. n. sequit q nō est nisi vnicum agens nō dependēs in agēdo. quod. n. depēdet in essendo si agat dependet in agendo.

Ad arguñta prin

cipalia. Ad primū p° videndū est ō antecedente 7 postea de ꝓntia. De añte oicunt quidā q Arl. non intellexit pmū ens esse infinite potentie intensiue siue vigor. sed tm extensiue siue ouratione rō. n. sua nō plus ꝓcludit. s. q ipsū mouet motu infinito. q motus ille nō est infinitus nisi ouratione. Et ad hoc videtur sufficere virtus infinita in duratione. Contra oupl'r. p° cōtra illud qō imponit Arl. ex hoc q deus est infinite potentie ꝓcludit q non potest eē in magnitudine nec habere magnitudinē q nec infinitā cum nulla talis sit: nec finitam q quacunq; po[a] in magnitudine finita posset aliqua esse maioz. intelligit g̃ in añte talē infinitatē potentie cuz qua fm intentionē eius nō posset stare op[m] ꝓntis. s. habere magnitudinez vel esse in magnitudine. q hoc esset dicere q faceret ꝓntiā que fm intentionē eius nō teneret si op[m] ꝓntis posset stare cuz añte. Nunc aūt cum potentia infinita fm ouratione pōt stare op[m] ꝓntis. s. eē in magnitudine fm intentionē eius cū manifestum sit celū habere magnitudinem. 7 tñ fm ipsum hz potentiā infinite ouarionis. imo fm ipsum. 9 meth. 7 p° ce. 7 mun. 7 multis alīs locis. Oē sempiternū est formaliť necessarium. 7 ita si actiuū habet potentiā actiuā infinitam fm durationez. g̃ in añte nō tm intelligit ille de potentia infinita ouratione sed de aliqua alia que repuguat magnitudini illa aūt nō est nisi infinitas intensiua. Concedo g̃ cum ista ꝓclusione q Arl. siue sufficiens ꝓbauerit in tantum suū siue nō intellexit de infinitate potentie intensiua. Sed tūc restat 2[m]. s. de ꝓbatione. qualiť. s. eius ꝓbatō ꝓcedat. De h°dico q tanta pfectio pōt ꝓcludi de potentia ex hoc q sufficiens pōt in talē actū quē cāt quanta pōt cōcludi ex hoc q exit in talē actū. Et si g̃ añs Arl. s. q deus mouet motu infinito falsuz sit fm theologos: tñ multi eorum cōcedunt q pōt mouere motu infinito etiā a parte ante. sicut oēs ꝓcedūt q a parte post. tñ differunt a phō in h° qz phs ponit istaz potentiā necessario ꝓiunctā actui. qz inter extrema fm se immutabilia est hitudo oino necessaria. talia fm eos sunt deus 7 celū. g̃ inī ista est habitudo nēcia imutabilitatis ad quā sequit motū qui cātur ab hoc i illo esse necessariū. ñ illa nēcitate que repugnat motui. sed nēcitate ineuitabilitatis. non pōt g̃ cessare. Nec ꝓcedat se cum theologus in ꝑma ꝓpositione inī extrema nē. nec in 2ª de celo. qz nō ponit mouē n ēcio ꝓpetē deo actualiť. ponit tm posse infinito tpe mouē. Ex isto posse sicut ex ipso mouere. ꝓcludi pōt infinitas potētie. Sed nunqd intensiue Dico q sic. nulla. n. virtus pōt p infinitum tēpus mouere nisi vel a se vel virtute alterius 7 tandē oz stare ad aliquā primam que mouet ex seipsa. Arl. g̃ arguit de potentia ꝑmi mouētis qui non mouet vtute alterius sed a se. Et ex h°

pōt inferre q ipsa sit infinita intensiua qō aūt habet a se potentiā actiuā hz a se entitatē. qō aūt hz a se aliqd hz illud in tota plenitudine que sibi oz ꝓpetere nihil. n. habeꝫ limitate in aliq̄ nisi habeat ab aliquo agente determinante illud ad certū gradū. qz si vnū ens habeat a se plenitudinē entitatis z aliud ens nō hzet a se talem plenitudinē sed entitatem limitatā oīno nulla esset rō quare illud plus hzet plenitudinē entitatis q̄ istud. sed videꝫ esse casus qui nō pōt esse in his que sunt a se. Ex hoc igit q primū mouens mouet a se. z p ꝑs est a se cuz tota plenitudo poc actiue z entitatis: nō possit eē sine infinitate intensiua. sequit q ipsum sit infinite potētie intensiue. Cōtra hoc qō accipit in antecedēte q mouet motu infinito. quia eque habeꝫ sm te ꝓpositus si moueret motu finito sed a se. Cōcedo q vis ꝑncipalis in hoc stat q est mouere a se. sed aliquā euidentiā hz rō de motu infinito. qz sm Ar. motus ꝑmus est primo infinitus. z ita ille est magis ꝓprius primo mouēti. primitas aūt motionis est mediū ꝓpriuz ad ꝓpositū si intelligaf in antecedēte mouet motu infinito primo infinitate. que. s. non est ab infinita te motus alterius sed a sola virtute illius mouentis. De ꝑntia licz infinita potentia actiua sit vere omnipotentia: non tamē sequitur si ratione naturali poteſt cōcludi hoc habere infinitā potentiam. g z omnipotentiā. quia nō est notum ratione naturali infinitam potentiam esse omnipotentiā. z hoc totū intelligendo de omnipotentia immediata respectu cuiuscunq̄ possibilis. Cum ꝓbatur q infinita potētia sit omnipotentia. quia infinita potentia nō potest excedi nec intelligi excedi. quecūq̄ aūt potentia que non est omnipotentia potest intelligi excedi. Responderet phs q potentia supma nō est omnipotētia: sicut intelligimus omnipotentiaz. z tñ est infinita potentia. non g potest intelligi excedi sm intensionem. quia sic infinita est. sed licz possit intelligi excedi aliquo modo sm extensionē. quia non est omnipotentia nō tamen ꝓprie hoc intelligi potest. quia nō sine cōtradictione. quia diceret phs omnipotētiā immediataz respectu cuiuslibet in aliquo eodem esse includeret cōtradictionem. quia destrueret ordinez eēntialem causarum. Uerum est g q suprema potētia actiua siue potentia infinita est omnipotentia. sed nō est notum per rationem naturalē q suprema potentia possibilis etiaz intensiue infinita sit omnipotentia proprie dicta. que. s. potest in quodcūq̄ possibile imediate. Ad primum argumentū in cōtrarium. quod scilicz est de generatiōe filij. Rñdeo q potentia actiua potest intelligi ꝓprie. quia ꝑ potētia causatiua cui correspōdet possibile. i. obiectū ꝓductibile. z ita omnipotentia potest intelligi dupliciter. Primo modo potētia causatiua omnis causabilis. 2° modo potētia ꝓductiua omnis producibilis. Si secūdo modo intelligeret solus pater eēt omnipotens quia solus pater habet fontalē fecunditatem ad ꝓducendum omne ꝓducibile. Sancti vero nō sic loquunt ō omnipotentia. sed tm primo modo. vt. s. importat potentiā causatiuaz omnis causabilis. i. possibilis. quō nec filius ē possibilis nec spiritus sanctus. licz sit ꝓducibilis. qz nō est causabilis. nec in alieta te nature ꝓducibilis. sed g q sancti loquuntur de omnipotētia. s. pro potentia causatiua omnis causabilis que est cōmunis tribus personis absolute concedenduz est q omnipotētia non respicit actum notionalē intrinsecum. z si q posset demōstrari deum eē omnipotentem. nō tamen potentem in talce actus

notionales. Sed cōtra hoc est difficultas in auctoritatibus Aug. ⁊ Richar. adductis. Ad auctoritatez Aug. que allegata fuit prius in contrariū dici potest. q̄ ista ꝓsequētia si pater nō potest generare filium vel nō equalez filium non est omnipotens nō est formalis. eo modo quo arguit a destructione parti in quantitate ad destructionē totius. ſz est a destructione posteriozis nēcio consequentis ad destructionē priozis. quia si nō posset generare filium aut filium equalem: aut hoc esset quia non cōpetit eius perfectioni ēntiali: aut quia nō competit eius ꝓprietati personali. non secūdo modo quia illa psona est a se. ⁊ ideo non repugnat ꝓprietati sue aliq̄d actiue producere. Si primo mō. g̃ non habet naturam perfectam cui possit in aliquo supposito competere potētia ꝓductiua omnis producibilis. ⁊li g̃ negatio actus notionalis nō infert formaliter negationem omnipotētie: tamē gratia materie tenet ꝓsequentia de ista persona cui nō repugnat ratione ꝓprietatis sue actus talis notionalis. Sed cōtra hoc arguitur per hoc q̄ omnipotētia videtur proprie respicere deum vel personam diuinā pro obiecto. Juxta illud Ricbar. in. 2. de tri. vbi arguit q̄ si duo eēnt omnipotentes: vnus faceret alium nullipotentem. quod nō sequeretur nisi respectu omnipotentie in vno eozum obiectum cēt alter omnipotens. Ad hoc potest dici sicut dictuz est ad argumentū Aug. q̄ non tenet illa consequentia tanq̄ a toto in quātitate. est oipotens: ergo est potēs circa aliuz siue circa aliū ocum oiporentē. q̄ alius deꝰ si poneret non esset obiectum omnipotentie ꝓprie dicte. sed necessario esset a se. Sed ꝓsequentia sic tenet per locū extrinsecum. vno modo quia vnꝰ omnipotens posset sua volūtate omnia possibilia ⁊ cōpossibilia ꝓducere. Alius vero omnipotēs posset sua voluntate eadez possibilia impedire. g̃ ille faceret illum nullipotentē. nō agendo aliquid circa ipsum sed circa obiectū potētie ipsius. Si dicas illum cum isto in obiectis volitis vniuersali ꝓcordare. Contra quanq̄ illud videat esse pura fictio de illis respectu quoz vtraq̄z voluntas mē contingenter ⁊ eque independenter se habet. tñ ex hoc sequitur q̄ ille faciat istum nullipotentē. quia nō possunt eē due cause totales cāntes idem causatū quia vel illud bis acciperet esse vel nō vtraq̄z vt distincta ab alia esset cā completa. Iste autē qui per te ponitur concordare cum illo in volitis per suam ꝓpriaz voluntatē potest eē causa totalis ⁊ completa volitoz. g̃ ille nō potest eē causa totalis distincta respectu eozundem. Et sicut est de duobus ita de omnibus. g̃ per voluntatem illius ex parte obiectoz potest ille fieri nullipotens. hoc est nō potens aliq̄d ponere in actū voluntate illius ꝓueniente vt distincta ⁊ totaliter causante idem. Sed cōtra rñsiones istas datas ad auctates Aug. ⁊ Richar. arguit per hoc q̄ formaliter sequit si filius est omniscicns: g̃ est sciēs generationez patris. ⁊ ꝓsimiliter ē omniuolens est volens istam generationē g̃ a simili de omnipotentia sequit in ꝑª vera ⁊ formali: est omnipotēs. g̃ est potens in generationē illaz. ⁊ non tñ grā mē sic dicit rñsio. Sic pōt dici q̄ in omnibus istis noibꝰ. omnipotēs. omniscicns. omniuolens est distributio nō actꝰ sed obiecti ipsius actꝰ. g̃ formaliter inferri potest de obiecto hoc ⁊ illo. ⁊ ita de quibuscunq̄z obiectis actus talis. Nūc autē scientie ⁊ voluntat diuine in quacunq̄z persona diuina obiectū simpliciter est actus notionalis. nō sic est obiectum potentie. igit formaliter omniscicns ⁊ omniuolens inferunt scire ⁊ velle actum notionalē. non sic omnipotēs posse actuz notionalē. Ratio illius differentie est. q̄z actus notionalis est quid

scibile ⁊ volibile non aūt simplr possi bile prout possibile intelligit causabile. quia ⁊ si habeat rōnem boni ⁊ veri nō tm̄ rationem causabilis ⁊ causati. Ad aliud arm de creatione angelorū. Procedo q sicut ista demonstrat q deus potest i omne causabile mediate vel imediate. ita potest demōstrari in particulari q possit in hoc. qm̄ minor mediante qua infert talis p° est euidens vel demōstra ta. aliter non. qz fm phm p° prior. Cō tingit scire de omni mula esse sterilez ⁊ ignorare de hac mula. si hec minor est ignota. s. hanc esse mulā. Nunc aūt mi nor respectu huius pclusionis deus po test cāre angelum est ista angelus est cā bilis. De ista minore dicit q tm̄ est cre dita ⁊ non demonstrabilis ⁊ ideo pclo sequens est tm̄ credita. licz maior vni uersalis sit demōstrata. Dicit secūdo. q ista minor negāda esset fm phm ⁊ ita pclusio. Posuit. n. phs vt dicūt isti omnē intelligentiā esse a se. quia posuit omnē intelligentiā este necessariā. sicut patet. 12. meth. Causatum autē ab alio est ex se nō ens ⁊ de se possibile. qō aūt est simpliciter necesse eē nullo modo est possibile. non g posuit Arl. ista cōtradi ctoria. s. intelligentiā esse necessariā qō plane posuit ⁊ tamen eam esse causatā ab alio. Dicit etiam a quibusdam q Arl. posuit intelligentiaz eē infinitam. ⁊ ex hoc sequit etiam q ipsa sit a se. qz quod est ab alio est finitū. antecedēs p batur. quia. 12. meth c. 4. repetit ostēn sum esse q non cōuenit primū mouens habere magnitudinē. quia habet potē tiam infinitā. ⁊ finitum nō habet potē tiam infinitā. Post illud statim in pn cipio. 5. c. querit vtrum ponendum sit vnam talez substantiā aut plures ⁊ de terminat q plures fm mamezuz latio num. intentio g sua est cōparando con clusionem p̄cedentem ad conclusionez sequentem q plures sint substātie sine magnitudine qz infinite potentie. Itē c. 5. post principiū. palam inquit est qz tot substātias necesse est eē natura sem piternas ⁊ imobiles fm se ⁊ sine magni tudine ꝓpter predictā causam in. 4. c. 8. habere potentiā infinitam. quia illa nō potest eē in magnitudine nec finita nec infinita quia nulla est. Sed quia nulli auctori imponenda est sententia falsa vel multū absurda nisi habeat ex presse ex dictis eius vel sequat euiden ter ex dictis eius. Et cum istud angelū esse ens a se sit nō tm̄ falsum sicut patz sed etiaz valde absurdum quia oppo eius potest demonstrari vt patebit. nec istud legatur expresse ex littera Arl. nō vr hoc sibi rōnabilr imponi. Dico g ō ista minore angelus ē cābilis duo op posita p̄dictis. pm q illa ē demōstrabil fm q illud fuit ab Arl. ꝓcessum. Pri mum probo sic non possunt eē due na ture intellectuales simpliciter infinite. sed quecunqz natura intellectualis si est a se siue incata ipsa est simpliciter infi nita. g non possunt eē plures nature in tellectuales simpliciter incausate. pa est incausata alioquin non esset prima. g quelibet alia est causata. Prima pro positio istius deductionis ꝓbatur dif fusius in questione ō vnitate dei. nunc tango vnam ꝓbationem. quia vtraqz illarum intelligeret alteram perfectissi me tantuz. s. quantū ipsa est intelligibi lis. ⁊ cōprehensibilis. ⁊ similiter vna di ligeret aliam quantū ipsa est diligibilis ⁊ sic etiam vtraqz seipsam cōprehendit ⁊ diligit. ⁊ ita vtraqz tam fm intellectū q fm voluntatē beatificatur tam in se ipsa q in alia. eandem autē potentiam simul cōprehendere duo obiecta ade quata infinita est impossibile. quoniā vtrunqz obiectum toti virtuti potētie totaliter adequatur. immo nec vna po tentia potest habere duo obiecta eque prima. essentia autem istius eēt primū

obiectum sui intellectus. nō ergo essen
tialius erit pmus obiectum istius. sz nec
obiectum secundariū: qz nō est entitate
posterius q̄ sit eēntia illius cum sit infi
nita sicut ista. nec p ꝓns est posterius ea
intelligibilitate. potentiā etiā ita pfecte
cōprehendere essentiā alterius sicut pro
priaz est impossibile. pcipue qñ natura
propria nō includit eminenter naturā al
terius nec dependet essentialiter ab illa al
tera. nec est eiusdē speciei cum illa que
oia sunt vera in ꝓposito de deo. s. z in
telligentia. 2ª propositio huius dedu
ctionis. s. q̄ nā que est a se est infinita.
patz ex illo qđ dictū est. ē. qualiter pbs
probat pmū mouens esse infinite potē
tie qz est a se potens. z iō hz plenitudinē
potentie. 2m. s. q̄ Arī. ꝓcessit istam mi
norem. ꝓbo. z pmo ex intentione eius
i2. meth. ꝓcedit. n. oia habere ordinem
essentialē inter se z magis ordinē eēntia
lem ad vnum p̄m. Nunc āt infinitū in
tensiue nō pōt eē subordinatū eēntialiter
alicui alteri. nec sic ad finē. qz bo m infi
nitum nō est propter alteruz bonū. bo
num aūt totius vniuersi vtroq̄ mō se
habet. z. s. in ordine entiuz inter se z in
ordine eorum ad op m sepatū. nec infini
tum pōt eē subordinatū alteri vt pnci
paliori. qz habet virtutē actiuaz infini
tam. Et ēt sm ipsum in fine. i2. Entia
non volunt male disponi vn q̄ ē pnceps
Rñdetur q̄ ordinē ꝓcessit in entibus
separatis. qz 2ª cā dependet a p ª. Iz nō
sit caliter ab ea. sicut ē in spēbus nume
rorum z figuraz. Cōtra hoc nihil est
dependēs ab aliquo i essendo a quo nō
habet in aliquo genere cause eē. z simi
liter de pmanentia. z nō obstat illud ō
numeris. qz numerus minor potentia
liter seu māliter acceptus ē pars maio
ris. ps aūt habet rōnem materie. vt ha
bet. 5. meth. partes inquit totius vt ex
quo cause sunt. z idem ibidē. horz autē
hec quidē q. subiectū vt partes. nume
rus vō minor actualiter z formaliter acce
ptus nō est p̄s maioris. nec ab ipso sic
accepto dependet maior in eēndo. Pre
terea in eodē. i2. c. 4. de primo mouēte
dicit q̄ mouet sicut appetibile z intelli
gibile. hī aūt mouent non mota. Sic
aūt deus mouet intelligentiā sibi proxi
mam. ḡ causat intelligere ipsius intelli
gentie. sed illud intelligere vt isti dicūt
sm Arī. est idem qđ sba intelligentie.
Si dicat q̄ illud mouere ē methaphoricum
z nō proprie aliqd cāre. Cōtra
oīs intellectio que non est eadē obiecto
causat ab obiecto z videt q̄ effectie sm
ꝓmen. ibi dicentē. q̄ balneum in mēte
mouet vt efficiens). z vt extra mouet vt
finis. probat idē 2° sm intentionē Arī.
8. phys. quia ibi probat q̄ mouēs infi
nite potentie nō pōt imediate mouē ce
lum. mouet igit imediate ab aliq̄ mo
uente potentie finite. illud aūt est intel
ligētia proprie motrix. vult ḡ q̄ illa sit
finita z per ꝓns nō a se. hec ꝓntia est su
perius ostensa. Preterea ex codē. 8. ar
guit sic. pbs vult ibi q̄ mouens infini
te potentie moueat celū motu infinito
z nō imediate vt dictū est. ḡ mediate. s.
mediāte intelligētia. Et hanc esse ei
intentionē. s. mouens finitū mouere celū
imediate z mouens infinituz mediate,
dicit ꝓmentator. i2. meth. ꝓmento. 41.
sunt igit respectu celi duo mouētia or
dinata. Tunc arguo sic. qñcunq̄ sunt
agentia essentialiter ordinata. aut 2m ac
cipit esse a p°. exēplū de celo z igne. aut
2m sz nō accipiat eē a p° tñ accipit aliq̄
influentiā. ex m. Baculus motū accipit
a manu vt possit vlterius mouē pilaz.
aut 3°° ambo attingūt eundē effectū. sz
ordine quodā. p m. s. principalī. z 2m mi
nus principaliter. tñ ipsū eundē effectū at
tingit. Ex m de pē z mē relpcu gnātio
nis ꝓpls. sm opiones ponentē mēm eē
actiuā. Quero ḡ quo istoz triū mōz
se hñt ista duo agēria in mouēdo celū.
non 3°°. qz statim sequit q̄ in eqli tpe
uno in eodez tpe moueat vtus finita z

infinita. qz vtraq3 attingit motuz ime-
diate tanq̄ ꝓpꝛiū effectum. Si deꝯ 2m
cum nihil ſm Arl. recipiat ab intelligē
tia aliud ab eius eſſentia habeꝯ ꝓpoſi-
tum. Si deꝯ ꝓmū patz q̄ hoc eſt ꝓpo
ſitum. ꝑz g̈ q̄ Arl. ſic intellexit iſta agen
tia eſſe oꝛdinata q̄ 2m eēt a ꝑmo. ⁊ tūc
ꝓmū mouet mediate qz dat eſſe ⁊ vir
tutem ꝓmo mouēti. ⁊ qz ꝓpꝰ dat il-
lud eſſe ⁊ virtutē ideo eſt cā ꝓpetuitatꝭ
in motu. finitas aūt vtutis que nō ē ali
ud a nā angeli eſt cā ſucceſſionis motuꝫ
qz illi virtuti pōt eſſe aliqua reſiſtentia
in mobili que nō poſſet cē virtuti infi-
nite. 3° ꝓbat hoc idez ex intentione
Auer. qui de intentione Arl. loquēs in
tractatu de ſba oꝛbis. c. 3. dicit ſic. Coꝛ-
pus celeſte nō indiget tm̄ vtute mouēte
in loco ſed etiam virtute largiēte eſſe ⁊
ſbam ſuam ⁊ ꝑmanentiā eternaz ⁊c̄. ⁊
poſt. dixerūt quidā ipſum. ſ. Arl. nō di
cere cām agentē ce' ſed tm̄ cām mouē-
tem. ⁊ illud fuit ualde abſurdū. Ita aūt
poſuit Arl. ce' eē formaliꝫ neceſſariuz
ſicut intelligentias. qz vliter oēm ſbam
ſempiternā dixit formaliꝫ eſſe neceſſari
am. vt ꝑz. 9. metħ. c. 7. eſt aūt potentia
nihil ſempiternū ⁊c̄. ⁊. 12. metħ. ſatꝭ ha-
betur intētio eius de hoc. c. 5. g̈ ita ſta-
ret cū intentione eiuſ q̄ deus eſſet cā cē
⁊ ſba ipſius intelligentie ſic ſm Auer.
fuit intentio eꝰ de celo. Preterea hec
eſt intentio Auicen. exꝑſſe. 9. metħ. c.
4. q̄ oīs intelligētia cāta eſt a ꝓmo. ⁊
forte in hoc nō ſolum ñ ꝓtradicit Arl.
ſed explicat illud de modo ⁊ oꝛdine ꝓ-
ductionis qō Arl. non explificauit. Et
ſi dicat Arl. poſuiſſe oēm intelligentiaz
a ꝓmo imediate ꝓductam: tunc Auic.
quantū ad oꝛdinē quē ponit ꝓtradicit
ei. ſed ad ꝓpoſitū q̄ intelligentia ſit ꝓ
ducta habeꝯ ꝓcoꝛdia. De mō illius cau
ſationis ſatis haberi pōt ex intentione
Auic. quo ad hoc. ſ. q̄ nō poſuit eaz ꝑ
motū vel mutationē. vel cum aliq̄ noui
tate. ſed q̄ totuz eſſe intelligētie ſp eſſet
a ꝑmo. ⁊ in diuerſitate eſſentie ſic nos
ponimuſ q̄ filius eſt a patre ſemper in
eadē eſſentia. ⁊ ſm Arl. ſempiternū eſt
lumen in illis coꝛpoꝛibus ꝑſpicuis que
nunq̄ cadūt in vmbꝛa aliꝯ coꝛpoꝛis. ſ.
coꝛpoꝛ cāntiū vmbꝛam in vniuerſo. ⁊
tñ illud lumē perpetuū in coꝛpoꝛib' il-
luminatis poneret a ſole effectiue. Nō
eni lumen illud diceret a ſe formaliꝫ. qz
tunc nō eſſet eiuſdē rōnis cum lumine
in illa parte que aliqñ nō illuminat. nā
illud lumen cuz ſit nouū certū eſt q̄ cā
tum eſt a ſole. qō aūt cātū eſt nō eſt eiuſ
dem rōis cum eo qō eſt a ſe. Qñ g̈ ꝓ
batur ſm intentionez Arl. angelū non
eſſe cauſatū qz ſm ipſuz eſt formaliter
neceſſariū. Dico q̄ ipſe nō poſuit iſta
inter ſe repugnare cātum ⁊ formaliꝫ ne
ceſſariū. cum dicat 2° metħ. ſempiterno
rum ꝓncipia ſemp eſt veriſſima neceſſe
eſt. qz ſunt aliꝯ cā veritatiſ. Sempiterna
g̈ que ipſe poſuit formaliter neceſſaria
ꝓceſſit ꝓncipia habere. Itez. 5. metħ.
c. de neceſſario nihil ꝓhibet neceſſario
rum quozundā eſſe alteras cās. Hoc
etiā ꝑz in veritatibus ꝓncipiꝯ ⁊ ꝓcluſio
nis. ſi tñ ꝓncipiū ſit cā ꝓcluſionis in eſ-
ſendo verū. Cum arguit cātū eſt de ſe
non ens ſed poſſibile eſſe. ꝓpꝛie dō eſſz
q̄ nō eſt de ſe ens. vel magis nō eſt a ſe
ens. ita q̄ cāto nō oz q̄ ꝓpetat aliq̄ non
entitas ſed negatio modi eſſendi qui eſt
a ſe eſſe ⁊ iſta negatio eſt ꝓpoſſibilis ne-
ceſſario. licz negatio entitatis nō ſit cō-
poſſibilis ei. Qō etiā dicit q̄ cauſatū
eſt de ſe poſſibile ſi intelligit de poten-
que eſt oꝛia entis oppoſita actui: talis
potentia non neciō inuenit in cāto niſi
qō cauſat cum nouitate. nō aūt neciuz
fuit apud Arl. ꝓnexio cātionis ⁊ nouī-
tatis. ſicut nec apō illos thcologos qui
dicunt deuz poſſe ꝑdixiſſe aliquid ab
eterno. eſt tñ omne cātuz poſſibile hoc
eſt obiectū potētie cātiue. ſed iſta poſſi
bilitas licz repugnet neciātati a ſe non tñ
ſm Arl. repugnat neceſſitati formali.

Ad aliud cum imponit Arī. ꝺ infinitate intelligentie opm est verꝝ. ⁊ etiaꝫ in se ꝺemõstrabile. ⁊ oñsum est ꝑus q sit ꝺe eius intentione. Ad illas g auctes eius ꝑ hoc adductaſ. Ad ꝑmã ꝑ° vlti ma. 4. c. nõ est illa q ꝑmũ ẽ sine magnitudine qz infic potentiꝫ. sed ꝑ illã seqt alia ꝑ°. q recitata vt ꝓius oñsa. ſ. q est impassibilis ⁊ inalterabilis. oẽs. n. alĩ motus sunt posteriozes illo qui est fm locũ. hec ille. Nõ est aũt illa sba mobilis fm locuꝫ: qꝺ ꝑbari põt ex ꝑbabitis ibi. ⁊ tunc ꝓcludit g nõ est mobilis aliq posteriozi motu ⁊ ita inalterabil'. ⁊ tũc sequit ꝓn'. 5. c. vtꝫ aũt vnã talẽ cõ. ita q talitas ista refert ad esse inalterabile ꝺe quo imediate ꝓcessit sermo. Nõ aũt refert ad esse po' infinite ꝺe quo fuit sermo in ꝓcedente pagrapho. que. n. cõtinuatio esset sermonis q esse tale refera tur ad ꝓditionẽ ꝓius habitã mediate ⁊ non ad illã que ꝓius imediate habetur. vel posset ꝺici q si tale referat ad illam ꝓditionẽ mediate ꝓpositã referenda est ad illud qꝺ fuit in ꝓclusiõe. ſ. nõ habeꝝ magnitudinẽ. ⁊ ꝓcedo q plures sunt tales sine magnitudie sicut plures sunt inalterabiles ⁊ impassibiles. Ad aliam auctem ꝺico q negatio põt per tot mẽ ꝓpter quid ꝺe aliquo ꝓcludi qꝺ possunt eẽ in ipso cause repugnãtie ad affirmationẽ oppositã. ⁊ si aliquid vnum sit cã adeq̃ta repugnantie illud erit mm adequatũ ad ostendendũ talẽ negationẽ. infinitas intẽsiua est vna cã repugnantie ad hĩe magnitudinẽ sz nõ adeq̃ta. hĩe ãt intellectualitatẽ sine mã est rõ adeq̃ta. Jsta aũt duo oz cõiungi. ſ. intellectualitatẽ ⁊ imãlitatẽ ad hñdũ mediũ sufficiens. qz sicut nõ sufficit intellectualitaſ sola fm mentẽ Arī. sic ꝑz in hoie sic nec imãlitaſ sicut ꝑz in celo. Ad istã g auctem ꝺico q nõ hĩe magnitudinẽ põt ꝓcludi ex infinitate potẽtie. ⁊ sic ꝓcludit ibi. c 4. ꝓclusiõe penl'. ⁊ etiã ꝓcludit. 8. phyſ. Põt etiã ꝓcludi ex alio. ſ. imãlitate cũ intellectualitate. purum. n. intellectuale nõ põt hĩe magnitudinẽ. qz forma intellectualis non est extẽsibilis. sed si aliqꝺ intellectuale sit quantũ habet mãm que pficit a forma intellectuali. ⁊ tunc recipit quãtitatem nõ rõe intellectualitatis sed rõe mãlitatis quã pficit forma intellectualis). sicut est in hoie. Dec g est vera nã hñs infinitã potentiã non hz magnitudinẽ. ⁊ hec. nã intellectualis nõ hñs mãm non hz magnitudinẽ. Jbi g versus finez. 4. c. ꝓbat nõ hĩe magnitudinẽ ꝑ hĩe potentiã infinitã. sed illud nõ est mm adequatũ respectu ꝓdicati. ibi ãt. c. 3° post principiũ habeꝝ ꝺe substãtijs imobilibꝫ q oz eas esse sine mã. sempiternitas. n. eaſ esse oz. Et si aliꝺ est actu sempiternum. g actu sine mã. ⁊ postea in ꝓn°. 4. c. habeꝝ quõ iste sbe mouentes sunt nature intellectualis. Ex istis hr 2m mm ad remouendũ magnitudinez qꝺ est cẽ intellectuale sine mã. ⁊ istud ẽ medium adequatũ respectu ꝓdicati. qñ g oſ. c. 4. q oz tot sbas esse sine magnitudine ꝓpter causam ꝓdictã. hoc oz intelligi ꝺe illa cã adeq̃ta que. ſ. est intellectualitas sine mã que ꝺicta ẽ in ꝓn°. 3. c. ⁊ in ꝓn°. 4. c. non aũt oz referri ad illã ꝓpositionẽ que tacta ẽ in fine ꝺe infinitate potentie. nec hoc videt ꝺestruere sententiã lre cuz intellectualitas imãlis sit ꝓpria cã imo adeq̃ta respectu ꝓdicati. hoc aũt qꝺ est hĩe infinitã potentiã vel non est eius cã vel non est adequata. qz predicatum omni intelligentie ꝓuenit. mediũ autem conuenit soli ꝺeo. cui honoz est ⁊ gloria in se. se.

Utrum filius vel verbuz ꝺiuinũ habeat cãlitatez ꝓpriã respectu creature. arguit q sic. qz ars ꝺicit respectum causalitatis ad artificiatũ ⁊ idea ad ideatum. sed verbo ꝺiuino ꝓpetit ꝑ ꝓprie esse artem ⁊ habere in se ideas om

nium factibiliū. ꝯ ꝛc. minor ꝑ ꝑ Aug. 6. de tri. c. 9. vel 37. verbū inquit perfectum cui nō deest aliquid est ars quidē omnipotentis ꝛ sapientis dei. hoc ꝓ ꝓma parte minor. ꝛ sequit. plena omnium rationū viuentiū incōmutabiliū ꝛ hoc ꝓ ſcunda parte minoris. quia per rōnes illas intelligit ideas vt ꝑ ex intentione eius. 83. q. q. 46. ꝛ sequitur ibi. nouit deus omnia que fecit ꝑ ipſum hoc ꝑ vtraq; parte minoris. intelligendo ſic. nouit tanq; i arte in qua relucēt rōes artificiator. ¶ Ad op'm Aug. 2. de tri. c. 8. loquens de filio incarnato. mitti inquit a patre sine. ſ. ſ. non potuit ꝛ sequit paucis interpoſit. ¶ Fortaſſe aliquis cogitat vt dicamus etiam a ſeipſo miſſum eē filium. qz ille Marie conceptus ꝛ partus opatio trinitatī est qua causante omnia causant. Et iſtā ꝓcluſionem concedit implicite cum rndet ad obiectionē que poſſet fieri ꝓtra eam dicens quō inquit pater filiū miſit ſi ipſe ſe miſit cui ꝓmo respondeo ꝛc. Item ibidem intelligit iſtam incarnationem vna eadēq; operatione patris ꝛ filij inſeparabiliter eſſe factam. nō vtiq; inde ſeparato. ſ. ſ. ¶ Item ibidem. li. 4. c. 9. vel. 28. plane fidenter dixerim patrē ꝛ filiū ꝛ ſ. ſ. vnius eiuſdēq; ſubſtātie deū creatorem trinitatē omnipotentē inſeparabiliter operari. ¶ Queſtio iſta generaliter ꝓpoſita intelligi pōt de quacunq; cauſalitate que deo ꝓuenit reſpectu creature. ſed argumenta magis tangunt de cauſalitate effectiua. ¶ De iſta cauſalitate ꝓmo inquirēda ſunt tria videnda. ꝑ° vtr aliqua rō formalis cauſandi ſit ꝓpria verbo. 2° vtr aliqs modus vl ordo in cālitate ſeu cāndo ſit ꝑ ꝓius ſibi. 3° vtrū aliqs reſpectus cauſalitat' vl aliqs alius reſpectus ad creaturam includat' per ſe in eius ꝓprietate ꝓſtitutiua.

¶ De primo dici pōt ꝙ non est ꝓpria ſibi aliqua ratio formalis agendi ad extra. ¶ Et hoc pōt tripliciter oſtēdi. ꝓmo auctoritate. ſecūdo rōne ſumpta a poſteriori. ꝛ tandē ratione ſumpta a ꝓriori. ¶ Auctoritas est Aug. 5. tri. 17. vl. 34. vbi dicit ſic. ad creaturaz pater ꝛ filius ꝛ ſpiritus ſactus ſunt vnum ꝓncipiū ſicut vnus creator ꝛ vnus deus. ¶ Ex 2° videt ꝙ ſicut est in eis vna formalis deitas per quā dicunt vnus deus: ſic ē vna formalis rō cāndi ꝛ ꝓncipiādi ꝑ quā dicunt vnus creator ꝛ vnū ꝓncipiuz. Hoc idem vult Dio. de di. no. dicēs cōmunia totius diuinitatis ſunt cābilia oia. ¶ Ratio a poſteriori ſumit ab actu cāndi de quo actu ait ſaluator. Joh. 5. quecūq; ille. ſ. pater fecerit hec ꝛ filius ſilr facit. ꝑ hoc ꝙ ait quecūq; ꝑz ꝙ non ſe hñt pater ꝛ filius in agendo ſicut cā vlis ꝛ particularis. ſicut ſol ꝛ pater in generatiōe aialis. Ex hoc ꝙ ait h. patz ꝙ non ſunt cauſe varie reſpectu aliorz cauſatorum. ſed eorundez ex hoc ꝙ ait facit. ꝑz ꝙ nō ſe hñt ſicut agens ꝛ ratio agendi. ratio quippe agēdi nō ꝓprie agit. Ex eo ꝙ agit ſimilit. ꝑz ꝙ nō hñt ſe in agendo ſicut cā ſuꝑior ꝛ inferior. que nō agit virtute ꝓpria ſed vtute alterius. puta dependēt ꝛ impfecte reſpectu eius nec etiā agunt ſic due cāe ptiales cōtinentes vnam cālitatē ꝓpletaz. ſi ue ſint eiuſdē rōis vt duo trahētes nauem. ſiue ſint alterius rōnis. vt intellectus agens ꝛ fantaſma fm aliquos in mouendo intellectū poſſibilē. qz in talibus neutra cauſa pōt dici cōplete facere ſed ambe faciunt complete ꝛ totaliter. vtraq; autē per ſe non niſi diminute ꝛ partialiter. vnde magis ꝓprie dici poteſt vtraq; alteri coagere ꝙ facere effectum. ſimiliter tales due cauſe non omnino ſimilis cauſant effectū. ¶ Dis ꝫ differentijs ꝛ impfectiōibus excluſis intelexit xp̄s ꝙ pater filius ꝛ pari rōne tota trinitas quecūq; cauſata ſimul cauſant. ꝛ hoc eque perfecte ꝛ complete.

Ex hoc sequit q verbo nō est ppria ali qua ratio formalis agendi. ꝑntia ista p batur. nullū suppositū formaliter agit nisi sit actu per illud qō est sibi formali ter ratio agēdi ⁊ inte° sic. vel q habeat illud tanq̄ formā informantē vt est in creaturis. ppter qō Ar. 2° de aia. ꝓclu dit aiam esse actum ⁊ formā corporis. quia est principiū quo ꝓueniunt ei ope rationes corpori aiati vel sic q illud qō est principiū agendi sit omnino idē sup posito agenti. sicut est in forma simpli ci subsistente que se tota statim ē illud qō est ex. 8. metha°. ⁊ ita se tota agit.

Nunc āt illud qō est ppriū vni psone non pōt esse actus alterius psone nec p mo mō nec 2°°. sic vult Aug. 7. de tri. c. 4. vel. 19. vbi vult q pater nō pōt eē sapiens sapientia genita. sequit ꝑ si illō quod est rō formalis agendi in aliqua actione sit ppriū vni psone q alia per sona non agit formaliꝫ illa actione. Si dicat ad illud fm vnā opinionē q tres persone in suo intellectu cōmuni ⁊ essē tiali habent vnum verbū quod est for male ꝓncipiū causandi. q. pri^m ⁊ essen tia. q. remotiū. sed pat habet illud ver bum a se. q. dicēdo ipsum. filius. ⁊. s. s. habēt ipsum a solo patre. qui vice om nium vnicū verbū dicit ad pficiendū intellectum essentialē. Et simiꝫ dicit de. s. s. respectu voluntatis. Cōtra cer tum est q pater nō habet v̄bū vt actuꝫ suum formalē altero ꝓdictoꝝ modoꝝ ꝑ tantū° habet ipsum vt cozre^m vel cō subst̄atiale. distinctū tamen in suppositi to. sed neuꝫ modus hñdi sufficit ad hoc vt sic hns dicatur formaliter agere ista actione respectu cuius illud qō sic ha betur est ppriū formale ꝓn^m. quia neu ter modus hñdi saluat hoc ꝓn^m forma le haberi tanq̄ formā vel actum hñtis. qō tamen requirit ad hoc q hns posset dici agere tali actione. Istud ꝓz de crea turis non tm̄ de correlatiuis sed q̄bus cunq̄ distinctis hypostatice ꝓparatis ad eandē actionē. 3° arguit ad ꝓpositum a ꝓzi primo per mediuꝫ ppium sic. formalis ratio cāndi i deo ⁊ ꝓxima est intellectus vel volūtas vel alicꝭ act° intellectus vel voluntat. sed triuꝫ psonarum est idē intellectus ⁊ eadē volun tas. ⁊ per ꝓns eoꝝ est oino idem actus intelligēdi ⁊ volendi ⁊ idem obiectū si ue ꝓmarium siue secundariū. ꝑ ⁊ eadeꝫ ratio formalis cāndi ēt ꝓxima est coīs tribus psonis. Hanc rōnē tangit Aug. 2. tri. 8. quō inquit pat eum. s. filiū san ctificauit si ipse seipsū scificauit. vtrūq̄ enim ipse ons ait sicut ꝓbat ibi. ⁊ post quō pater eum tradidit si ipse se tradi dit. vtrūq̄. n. dicit apl'us. sicut ipse ꝓ bat ibi. Et subdit rnsionem credo rnde bis si ꝓbe sapis. q⁹ vna voluntas ē pa tris ⁊ filꝫ ⁊ inseparabilis opatio. quasi dicat hi' veri q pater agit ⁊ filius simi liter agit cā est ppter eandē rōnē agen di. q⁹ vna voluntas est ꝑis ⁊ filꝫ. ⁊ ex hoc sequit insepabilis opatio. Hoc eti am cōfirmat per illud. 3. tri. 6. volūtas dei prima est ⁊ summa cā omniū. i. for malis rō cāndi. Diceret ad hoc q ꝑz vo luntas vel intellect' sit formalis rō cau sandi: nō tamen in qualibet psona. sed aliqua ppie habet potentiā vt est ꝓn cipium formale vel primū cāndi. Cō tra hoc. si est eadē potentia. ⁊ hns eun dem actū ⁊ circa idem obiectuꝫ ipsa in quocunq̄ suppositō sit semp habebit eandē rōnem cālitatis respectu obiecti causabilis per ipsaꝫ potentiā. nam sup positum nō tribuit aliquā rōnem cau salitatis ipsi rōi formali agēdi fm ipm habet rōnem causē angeli precise per hoc q habet rōnē formalē agendi. que cunq̄ ꝑ persona habet eandē potentiā habebit eandē habitudinē ad obiectuꝫ causabile. Aliud mediū ppriū accipi tur ad ꝓposituꝫ ipsum. s. esse diuinū. ⁊ ex hoc medio arguit sic. esse diuinū cō mune est tribus. q⁹ ipsa essentia cōmu nis est tribus. esse aūt diuinū est ppriū

principiū causandi. ꝓbo esse rerum ꝓ
prie est esse cātū ⁊ oz ꝙ causet a suo siⁱ.
g̃ per se cāt ab esse diuino ¶ Cōtra hoc
essentia vt essentia nō est ꝑncipiū agen
di nisi p modū nature. deus aūt ad ex
tra nihil agit hoc mō. ¶ Ultimo potest
ostendi ꝓpositū p mediuz cōe a pozi ⁊
hoc sic. oē cātum p se dependet a cā pª
sic impfectū ⁊ possibile a pfecto ⁊ sim
pliciť necessario .g̃ illud quod ē fozma
lis ratio causandi ē fozmalis ratio ter
mināndi istā dependentiā causati. ⁊ p ꝑñs
fozmalis rō eēndi pfectū ⁊ necīū. Iz ne
cessitas ⁊ pfectio eadē est coīs tribus p
sonis. g̃ ⁊ rō ťiandi dependentiā cāti erit
coīs. ⁊ per ꝑñs formalis rō agendi erit
coīs. ¶ Cōtra ista potest argui notiª ⁊
amoz in diuis fm qđ sunt ꝓcedētes si
rōes fm ꝙs creaᵗ producunt. ⁊ hᵒ fm ge
nus cause fozmalis. sine qbᵒ inteˡ ⁊ vo
luntas eēntiales ñ sufficient disponerēt
ad ipsas creaturas producēdas. Nūc ät
noticia ꝓcedens vbū est. ⁊ amoz proce
dens. s. s. est. g̃ vbo ē aliq̃ rō fozmal cān
di ꝓpa. ⁊ silr. s. s. maioz oñdit q̃druplí
citer. Primo sic. sapia vt est eēntial nō
est nisi speculatia. sed vt est psonalis est
practica respectu opandoꝝ ꝓtinēs in se
ideas q̃ sunt ꝑnª opatiui. Nūc aūt nō
sufficit ad operādū aliq̃ notiª tanq̃ rō
ꝓxima nisi sit practica. g̃ ꝛc. 2° ostendit
per exēplū ō artifice creato. Artifex. n.
in sapia artis duplicē hz noticiā de ar
tificiato. vnā simplicis notiᵉ in arte vli
qua intuet opanda pure speculatiue. ⁊
aliā hz noticiā dispositiuā ad opus. q̃ i
arte pticulari ꝓcepta de arte vli: intuet
ordinē ꝓductionis sue in opus ⁊ ē cog
practica sine q̃ ipossibile est artificē ꝓce
dere in opus. Silr deus i notiª simpli
ci eēntiali nouit singula simplr ⁊ abso
lute tanq̃ in manifestatiōe quadā. ¶ In
noticia vo ꝓducta nouit eadē intrinse
ca ⁊ extrinseca tanq̃ in q̃daz declatiuo
⁊ spāliť nouit factibilia i eo tanq̃ in q̃
da dispositiuo eoꝝ ad opª. sic g̃ notiª
artis vlis nō sufficit sine notiª artis pti
cularī que ē dispositia ⁊ practica ita in
deo nō sufficit notiª eēntialis siue noti
cia ꝓducta. ¶ 3° ostendit ista maioz per
qōdā sile in nālibus. qz sic fozma nālis
nō est ꝑnᵐ actionis fm qꝺ ē pfectio eius
in q̃ ē: sed solūˢ fm qꝺ hz reᵐ ad effectū.
silr sapia vel amoz solūˢ fm qꝺ hz reᵐ
ad effectū est ꝑnᵐ opandi. sapia aūt di
sponens ⁊ amoz affectās q̃ respiciūt ef
fectū nō sunt nisi sapia ⁊ amoz ꝓceden
tes. ¶ 4° oñdit eadē maioz ex ordine ꝓ
ductionis intrinsece ad extrinsecā ⁊ hoc
sic. vbi in diuinis ťiat ordo rōnis in eēn
tialibus: ibi incipit ordo originis in pso
nis. g̃ pari rōne vbi ťiat ordo originis i
personis ibi incipit ordo originis crea
turaꝝ nō pōt g̃ pī creaturam ꝓducere
nisi ꝑius ꝓductis vbo ⁊. s. s. Si aūt pī
hiet in se fozmaliť oēz rōnē cāndi crea
turā ita qꝺ in vbo non cēt aliq̃ ꝓpria rō
cāndi vī qꝺ posset pī cāre Iz non produ
ceret filiū. ¶ Cōfirmat istud p Aug. 15.
de tri. c. 12. vel. 28. pōt eē inquit verbuz
nrm qꝺ nō sequat opª. opus aūt eē non
pōt nisi p̃cedat vbū. sic vbū dei eē potu
it nulla exīte creaª. creaª ät nulla esse
pōt nisi p ipsum p quē facta sunt oia.

¶ Ad ista. maioz ꝑme rōnis neganda ē
qz vt dictū ē ꝑius notiª ⁊ amoz fm que
deus est cā creature sunt coēs fozmaliť
tribus psonis. Ad ꝑmā ꝓbationē istiˢ
maioris. notiª in memoria ⁊ notiª ver
bi nō differūt in nobis vt speculatia ⁊
practica. qz ñ differunt nisi sic hitualis
noticia ⁊ actualis. que ꝙueniūt sp in rō
ne speculatiui ⁊ practici. Si g̃ notiª eēn
tialis in ꝑie se hz sicut noticia i memo
ria respectu noticie que ē in vbo ñ erit
illa in ꝑie speculatiua ⁊ alia practica. Iz
vel vtraq; practica vel vtraq; specula
tiua. Qđ addit ibi de ꝓtinentia ideaꝝ
soluet rñdendo ad argum ꝑncipale.

¶ Ad 2ᵐ. noticia in ꝑie de creatura non
se habet sicut noticia artī vlis respectu
noticie eiusdē in verbo. patz hoc ex ꝓdi

etis. quia se habent sicut noticia memorie ⁊ intelligentie. ⁊ licz prima sit. q. habitualis. ⁊ 2ª. q. actualis. tñ vtraq; est eque vtilis vel particular. ¶ Illud etiam quod dicit de arte vtl q; ipsa sit speculatiua. ⁊ ars particular practica nō videt verum. qz fm diffinitionez artis 6. ethi. Ars est hitus cum recta rōne factiuus. patet g̃ q; ois ars ē habitus practicus. qz ois habitus factiuus ē practicus. Hoc etiam arguit ex eo qō dicitur artem particularez ꝓcipi de arte vtl. qz cōclusiones practice resoluunt in prīª practica saltem vt in ꝓncipia ꝓxima. imo videt q; nō possint resolui aliquo° in ꝑnª speculatiua: nisi practica sit subalternata speculatiue. qz ois doctrina ꝓclusiões ꝓprias resoluit in ꝓncipia ꝓ prīa nisi sit subalternata alicui superiori cuius cōclusionez habet ꝓ principijs Si quandoq; g̃ inueniat dictū ab aliq̃ auctore q; ars vtlis est speculatia ⁊ particularis practica. Hoc indiget expositione ⁊ pōt sic intelligi. quāto aliqō medium recedit magis ab vno extremo tāto non solū accedit ad alterū sed dicit habere rationē alterius. sicut pz ex. 5. phy. q; rubeū respectu albi dicit nigrū. Nunc aūt cognitio mē speculatiua est illa que nullo mō est directiua in opus Cognitio vero mere practica est illa q̃ imediate est directiua in opuꝫ. quecūq; g̃ cognitio media ꝓ quāto magis recedit ab vno extremoꝫ tanto magis pōt dici ꝓtineri sub altero. Nunc autez cognitio artis vtlis non est imediate directiua in opere. quia opationes sunt circa singularia. ꝑ° meth. Noticia aūt artis particularis est imediate directiua. ꝓ tanto ig̃ noticia artis vtlis pōt dici speculatiua ꝓ quanto nō est imediate directiua in opus sicut ē particular. nec tñ est simpliciter speculatiua. sed directiua: licz mediate. quia particularis virtute eius est imediate directiua. Qz additur igit q; in verbo tanḡ in dispositiuo nouit de factibilia q̃d intelligit per noticiā dispositiuam in deo. Jn nobis video vnaz noticiā de agibili determinantē quid sit agendū. ⁊ hanc sequitur actus voluntatis qua recte volo sic agere sicut rō dictat agendū esse. Jstaz volitionē sequit quedā cognitio q̃ scio me sic velle. Et si scirē voluntatē meaz esse imutabilē ⁊ nō impedibilē scirem me aliqñ sic facturū eē ¶ Jn deo aūt nō possumus hr̄e distinctos actus re sed quasi rōne. Aut g̃ per noticiā dispositiuam intelligis in deo noticiā. q. ꝓcedentem oēm actū voluntatis. siue illū quo vult se sic facturuz esse. ⁊ tunc sequit q; si talis noticia in deo dispositiua est in vna persona ⁊ in alia. qz ois noticia in deo. que. q. ꝓcedit oēm actū voluntatis habet in intellectu diuino vtute primi obiecti mouentis illud aūt mouet nec̃io intellectū diuinū ad quācunq; noticiā precedentē actū volūtatis. qz in tota ista motione nō inuenit ꝑnᵐ motiuū nisi p modū nature. ⁊ p ꝓns nec̃io ¶ Aut p noticiam dispositiuā intelligis illā que sequit determinationē voluntatis. ⁊ tunc sequit q; cum quelibet psona nouit de terminationē voluntatis in q̃cūq; psona sicut in seipa: q; quelibet hz eque noticiam dispositiuā de q̃libet operabili. Nec valet dicere q; hec psona nouit illam sic disponere de opabili. sed nō se ipsam. qz sicut argutū est ad ꝓclusionē principalē istius articuli vnius voluntatis vna est dispositio. ⁊ ita si vna persona disponat de hoc operabili p ꝓns ⁊ alia que habet eandem voluntatem eodem modo imo eodez actu disponit ⁊ per ꝓsequens reflectendo se per actū intellectus super actum voluntatis. sicut vna scit se sic disponere de hoc operabili sic ⁊ alia. ⁊ sic noticia dispositiua isto modo intellecta ē cōmunis tribus personis. ¶ Ad tertiam probationem que est de forma naturali actiua ¶ Rñ° licet forma naturalis actiua habeat re

spectum quendam ad ꝓductuz qui respectus significatur per nomen principij vel potentie. tamen illud quod dicitur esse principium vel potentia tanꝙ substratū huic respectui est aliqua forma absoluta. quod probatur quia nō minus formale principiū actionis vel motus est aliquod absolutuz ꝙ terminus. Et precipue si ista ꝓpositio est vera illud est formale principium agendi in quo agens ⁊ ꝓductuz assimilantur nunc autem terminus formalis actionis vel motus non solum potest eē forma absoluta. sed necessario videt ex. 5 phyſ. ꝙ est forma absoluta non includens aliquam relationem. g̃ vel est necessarium vel saltem possibile ꝙ illud quod est principiuz formale agendi sit forma absoluta ⁊ vt forma absoluta. hoc declaratur in exemplo. quia licz calor sit potētia calefaciendi. ⁊ hoc qō dico potentia importat respectum in cōcreto: tamen ille respectus per se non includitur in ratione principij actiui. sicut loquimur de principio actiuo. accipiendo pro illo quod immediate denominatur ab illo respectu. Hoc patet in alio exemplo magis remoto hoc quod est subiectum importat ex significatiōe nominis respectū. Si tamē queratur quid sit primū obiectū visus nō respondetur per aliquod relatiuuz. quia tunc esset facile assignare omnia obiecta potentiarū. puta ꝙ primum obiectum visus est visibile. ⁊ auditus audibile. ⁊ sic de alijs. sed oportet assignare ꝑ primo obecto aliquod absolutum substratuz illi relationi que importat per hoc qō est obiectuz. cuius absoluti forma sit per se motiua talis potentie. sicut lux vl color respectu visus. ⁊ sonus respectu auditus. ⁊ sic de alijs. hoc est quod dicit Aristo. 2° de anima. cuius inquit est visus hoc est visibile. ⁊ sequit. visibile est color hoc aūt est fm se visibile. sed scipsum autē non ratione. sed quoniā in se ipso habet causam esse visibile. omnis enim ⁊c. vult dicere ꝙ si color est primū obiectuz visus ipsum fm se est visibile non per se primo modo. ⁊ hoc est ꝙ dicit nō ratione. hoc est. hoc predicatum quod est visibile nō cadit in ratiōe subiecti. sed per se 2° modo quia i subiecto est causa predicati. ⁊ hoc intendit cum subdit. sed quoniaz in seipso habet causam. Consimiliter est in multis alijs. ⁊ specialiter in ꝓposito. quia cum querimus principium actiuum respectu alicuius actionis non intelligim⁹ de respectu qui importatur in concreto per h° quod est principiū actiuum. tunc enim facile esset ostēdere respectu omnis actionis suum principium. quia principiū actiuum respectu calefactiōis est calefactiuum. ⁊ illuminationi illuminatiuū ⁊ sic de singulis. Sed intelligimus de illo quod est ꝓximum fundamentum illius respectus. illud aūt est forma absoluta. ⁊ hoc nō includendo aliquē respectum. quia respectus ille non posset alicui esse prior natura termino respectus forma aūt actiua est ꝑior natura termino actionis saltem in actionibus equiuocis. Applicando g̃ ad ꝓpositum si notitia que est ratio formalis producendi creaturam non plus includat rationez respectus ad eam ꝙ ratio respectus includitur in forma in ratione principij actiui naturalis ⁊ ibi nō includitur sed tm̃ consequit. videtur sequi ꝙ in ratione noticie vt est formale principiū ꝓducendi creaturā non includit respect⁹ ad eam. Alit breuissime pōt dici ꝙ in noticia ꝓducta nō ē alijs respect⁹ ad creabile qui nō sit in notia cōi tribus personis. sicut ꝓpus ꝓbatū est. Ad quartā ꝓbationē maior. licz ista ꝓgruen⁹ de poritate ꝓductionis intrinc ad extrinsecā possz multiplicit impediri: tn̄ ꝓcedit ꝑ ꝙ vera est. s. ꝙ pr̄ nō posset ꝓducē creaturas nisi ꝑus ꝓducris filio ⁊. s. ⁊ rō h⁹ est. qz qn̄ ab eode vnū simplr nec̄io pro-

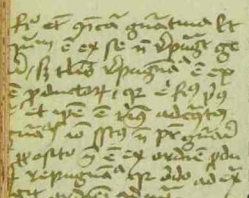

ducit ⁊ aliud ꝓtingent nō pōt ꝓducere illud ad qō ꝓtingent se hz nisi ꝓuꝫ ꝓducto illo ad qō necio hz. ⁊ maxᶜ qñ eadē est necitas ꝓducti ⁊ ꝓducend. ꝓductū excrinsecū ꝓtingent ꝓducit. Intrinsecū vero necio sic ꝙ ipsum ē necių eadē necessitate q̄ ⁊ ꝓducēs. Nō pōt ꝙ inchoari ordo ꝓductoꝝ extra nisi ꝓius ḋiato ordine ꝓductoꝝ intra. Alia rō est. qz ꝓducto ꝓxi coicat cālitas respectu posterior si ñ repugnet ꝓprie rōi illiꝰ ꝓducti. naz ex ordine ꝓductoꝝ nª repugnat sibi cālitas cū ipsū sit ꝑus ꝓductū Cū ꝙª ꝓducta vt tactū ē in rōe ꝓxe sit ꝓducta ꝑus q̄cūq; creatura ⁊ cū nō repugnat sibi ex rōe ꝓductiōis cālitas respectu creª sequit ꝙ ē ꝑus creatura ñ tm ꝑus ꝓducª ꝙ ipsa sꝫ ⁊ vt ꝓductiua ipsiꝰ. Ex hoc ouplicit rō ꝓxitatis pōt hꝝ ex vbis Aug. ibi adductis. pª rō in hoc ꝙ ait verbū dei eē potuit nō exīte creaª. nō ät eꝰ. 2ª in hoc ꝙ subdit per quē oia facta sunt. Nec tm ex istis duabus rōnibus nec ex ista aucte sequit ꝙ verbo sit aliqua ꝓpria rō formalis causandi. qz absq; tali ꝓprietate rōnis causandi pōt stare tam ꝓxitas persone ad creaturā tanꝙ ꝓducti ad ꝓductum: ꝙ ꝓximitas tanꝙ ꝓncipiū ꝓductiui ad ꝓductū. nō. n. oportet ꝙ ꝓductū imediatius ꝓducenti vel ꝓductioni ⁊ etiā ꝓductiuū tertiū habeat ꝓpriā rōnē ꝓducendi illud tertiū. sed sufficit ꝙ habeat rōnē coēm eandē cum primo ꝓducēte sic ꝙ necio sibi illam coicat anteq̄ vltimum ꝓductū ꝓducat. ⁊ sic est in ꝓposito. per hoc apparet quare patre filio ⁊ spiritui sancto nō ꝓducti non posset creare. qz nō ꝓducto illo ad qō ꝓducens necio se habet non pōt ꝓduci illud aliud ad qō cōtingēter se habet. nō producto etiā illo qō natuz est habere eandē causalitatē respectu tertiū cum ꝓducente non pōt ꝓduci illud tertiuz. ḡ illa ꝓpositio assumpta si verbū non haberet ꝓpriam rōnē cāndi pater ⁊ si nō produceret verbuz tm posset creare. falsa est ꝓpter ouplicē rōnem predictā.

Si arguit ꝓtra hº. qz ſm auctē Aug. allegatā creatura necio ꝑexigit vbuz in rōne cause. vnde ait creatura nulla esse possit nisi ꝑ ipsum ꝑ quē oia facta sunt s. verbū. nō aūt necio ꝑexigeret in rōne cause si totalis ⁊ ꝓpleta cālitas esset in patre. Rº ꝙ verbum necio ꝑexigat in rōne cāe ad ꝓductionē creaª pōt ouplici iter intelligi. vel tanꝙ cālitatē ꝓficiens vel tanꝙ in eadē cālitate cum ꝓmo ꝓexacto ꝓueniens. Primo nō requirit filius qz nō ꝓficit cālitatē patris sed pater in se ⁊ a se habet cālitatē perfecta. ⁊ eam coicat filio. ⁊ iō filius hz qz pat habet. 2º requirit filius. qz. n. ꝑus ꝙ creatura ꝓducat coicat sibi eadē nā cuz patre. ⁊ ꝑ ꝓns eadem vtuz actiua respectu cuiuscūq; posterioris. sequitur ꝙ filius tanꝙ cōueniens in eadē cālitate cuz ꝓxe ꝑexigat ad ꝓductionē creature. Aliter pōt ḋici ⁊ redit in idem ꝙ effectū ꝑexigere aliqd in rōne cause pōt eē ouplicit Uno. ex parte ipsius effectus simplicit quantū est de se. ita. s. ꝙ effectus nō haberet a quo sufficient posset ꝓduci nisi illud esset cā. Alio. ex parte necie cōmitantie in cā. ꝑ mō filius non ꝑexigit in rōne cause. sed 3º mō qz eandē pfectionez totalē cāndi hꝫet pater si ꝑ impossibile solus eēt. sed non pōt in actū illuꝰ causalitatē exire nisi ꝓius filiꝰ ꝓcurrat secū vel coicat secū in eadez pfectione ⁊ ſm eam exeat in eundē actum.

De secūdo articu.

principali ḋico ꝙ filiuꝰ negat a se auctē primariā cāndi. Joh. 5. nō pōt filius a se facere quicq̄. cōcedit aūt subauctoritatem in cāndo. cum subdit. nisi qō viderit patrē faciētē. ⁊ j. ibidē opera que dedit mihi pater vt pficiā ea ipa opera que ego facio ḡ nē. Dedit mihi pater ee ce subauctoritas. ego facio. ecce cālitaſ.

Consimiliter respectu spiritus sancti.

habet filius auctoritatē in agendo. Et ratio vtriusq; est. quia a quo aliqd habet principiū agendi ab eo habet ꝛ agere. ꝛ p ꝓsequens virtute illius agit. non virtute eius tanq; causę superioris. quia non habet virtutē distinctaz ab eo. sed virtute illius tanq; principij cōmunicātis sibi causalitatem. ꝛ ideo habētis auctoritatem in ista causalitate in qua recipiens habet subauctoritatez. Sed hic obijcit quia si pater prius origine causat q; filius. ꝯ filius nō causat illud causatum. quia quod priuś causatū est posterius causari non pōt. nisi idez bis causaret. quod est impossibile. Similiter potest argui de ordine originis sic de ordine causalitatis. quia si pater facit a se ꝛ filius non a se. ꝯ pater causat prius origine. ꝛ tunc vt prius nō poterit causari a filio. q. in secundo signo originis quia idem nō potest bis causari. Ad istaz rñdeo q; ordo in causando potest intelligi vel vt actio respicit ꝓducens. vel ut respicit ꝓductum. Si primo mō est ordo auctoritatis ꝛ subauctoritatis i proposito. quia ille est inter suppositā agentia in habendo principiū formale agendi ꝓ quanto. s. vnum illoz habet illud ab altero. 2° modo non est hic ordo quia nō priuś ponit creatura in esse per actionē patris ꝛ postea sequitur actio filij. sed vtus causandi ordinate fm ordinem originis habet in vtroq; prius natura q; terminus ꝓducatur. Et ista virtute habita a tribus in eodem signo nature. cōpleto tñ toto ordine originis ponitur effectus omnino simul a trib⁹. Qō ꝯ dicitur q; prius causatū nō potest posterius causari. ꝓcedat referendo prius ꝛ posterius ad ipsuz causari ꝛ sic probat propositio. sed nō propter hoc est negandum quin ꝑus habens virtutem causandi ꝛ posteri⁹ origine habēs eandem possunt per ipsam simul natura habitā in vtroq; simul effectuz causare. Aliter posset dici specialiter ad 2m. q; prius origine causare est causare a se. posterius origine causare est causare ab alio. sicut aūt ab alio habet virtutem causandi vel a se: sic ꝛ causare. nec est verum q; sic prius causatū ab aliquo non possit posterius causari ab alio. qz hic intellectus est iste q; aliquid nō possit causari ab vno a se: ꝛ ab alio nō a se qui intellectus falsus est vbi eadē virtus actiua est in ꝓducente ꝛ ꝓducto.

De tertio articulo

principali dico q; null⁹ respēctus ad creaturam pōt per se includi in cōstitutiuo persone verbi. tum qz quicqd in ea includitur per se est reale. distinguēdo reale contra ens rationis. qz constitutū est sic reale. ꝛ per ꝓns quicqd in ipso per se includitur est hoc mō reale. Nunc aūt quicunq; respectus in diuinis ad creaturam est tñmodo ens rationis. ꝯ ꝛc. tum qz quicunq; respectus dei ad creaturam habet ꝓ fundamēto primo aliquid cōmune tribus. nō dico sic proximo q; ex natura fundamēti oriat relatio illa. quia tunc esset relatio realis. sz sic proximo q; illud sit prima ratio cōparandi per actum intellectus diuini personas diuinas ad creaturam. Sicut etiam tactum est in ꝑmo articulo ò intellectu ꝛ voluntate. sic posset probari de quocunq; fm qò deus per actum intellectus est cōparabilis ad creaturā. Oñ autē fundamentū primum est cōmune tribus: respectus non potest esse prius vni. nō ergo respectus ad creaturam includitur per se in ꝓprietate alicuius persone. quia quicquid includitur sic est ꝓprius illi persone. Tum tertio. quia iuxta primā viaz posset argui q; quicquid est in persona diuina ē necesse esse a se. ꝛ hoc excludendo p li a se aliud in ratione cause. non aūt in ratione principij. quia quicquid est ibi est in causatum. licz aliqd ibi posset poni principiatum. Nunc aūt respectus ad crea-

turam etiam in quocunq; esse reali vel cognito nō potest eē necessarius a se hō modo. qz nec terminus respectus pōt esse necessarius sic. quia in quocūq; eē creatura est vel possibilis vel saltē non necessaria a se. g̃ nullus respect' ad creaturam in quocūq; esse potest per se includi in persona diuina. Sed ista ratio licz forte ꝓcedat ex veris tn̄ apparenter posset multipliciter improbari z impediri. z nō euidenter solui nisi cum prolixitate tanta quantā hic aggredi non intendo. Sed obꝫcit contra istud quia verbum importat per se ꝓprietatem secunde persone. z cum hoc p se importat respectū ad creaturam. g̃ ⁊c. Prima ꝓpositio patz ex principio euangelij Joh. In principio erat verbum. vbi euangelista per hoc quod est verbū intendit exprimere ꝓprie secundā psonaz in diuinis. Et Aug. 7. trini. c. 4. eo verbum quo filius. 2ª propositō ꝓbatur per illud. 83. q. q. 63. vbi exponit illud In principio erat verbū. Aug. qō greece inquit logos dicitur. latine verbū z rationem significat. hic tamen verbū melius interpretatur vt significetur nō solum ad patrem respectus sed etiam ad illa que per verbuz facta sunt operatia potentia. Vult g̃ q cum dicitur verbū importet respectus ad creaturā. Itez cōtra rationem factam obꝫcitur. quia si verum sit hoc quod accipit in illa ratione q creatura in quocūq; esse nō est necessaria a se. nec per ꝓsequēs quicūq; respectus ad creaturā est sic necessarius tunc sequitur q nec respectus dei vt intelligentis ad creaturam intellectā. nec respectus eius vt creatiui ad creaturaz vt creabile sit necessarius a se. sed deus nihil est formaliter z necessario nisi illud sit necciuz a se. g̃ sequeretur q deus non necessario est intelligēs creaturam nec causatiuus creature: quoz vtrūq; est falsum. Ad ista ad primū posset esse duplex difficultas. vna ex re. alia ex significato huius nominis verbuz.

Quantū ad primuz dico q in ꝓprietate secunde ꝓsone nō includitur aliqs respectus per se ꝓprius ad creaturam: propter rones ad hoc positas. Quantum ad secundū dico q respect' realis z respectus ratiōis nō faciunt aliquid per se vnuz. z ideo si tales duo respect' importentur per hoc nomen verbū sequitur q illud nomen nō precise significat vnum p se conceptum quia respectus ad patrem vt dicentē est realis respectus ad creaturam vt dictaz vel causatam est rationis tantuz. g̃ si hoc nomen verbum per se importat tn̄ vnuz conceptum sequitur q alterum illoruz significabit z alterum ꝓnotabit tantū modo quod si uerum est ꝓbabiliter dici potest q sicut idem significat filius z filiatio licz alio modo significandi: sic idem significat verbum vt est. q. cōcretum z eius abstractum si licet fingere. quod. s. est verbatio qō significat idem licz alio modo. verbari enim est idem quod dici siue intellectualiter exprimi. z per ꝓsequens verbum importat in cō creto hoc quod est intellectualiter expressum. z tunc cōnotabit relationem ad illud quod dicitur per verbum. p tanto q cōnotat noticiam perfectam que noticia habet respectuz rationis ad cognita per eam. Sm hoc igitur quantū ad significatum huius vocis verbum esset iste ordo q primo z per se significatur respectus originis. s. exp̄ssio intellectualis passiua. sed modo cōcreto. Secūdo cōnotatur noticia. q. termin' formalis cōmunicatus per istam expressionem. z illa est cōmunis tribus tamen appropriata verbo. Tertio vero p hoc q ista noticia habet respectum ad noscibilia ꝓnotaretur in nomine verbi talis respectus. Sm hoc neganda esset secunda ꝓpositio assumpta in argumento. z cum

probatur per Aug⁹. 83. q. q. 63. dici potest q̄ p̄ tanto melior est translatio huius quod est logos in hoc quod est verbum q̄ in hoc q̄ est ratio. quia h° nomen ratio nec respectum originis p̄prium nec illum cōsequentem appropriatum qui est ad creaturam ita importat sicut hoc nomē verbum. quare verbum vt verbum potest comparari per intellectum ad quodcunq̄. ⁊ per ꝓsequens habere p̄priam relationem rationis. Qō vero ait vt significatur ad patrem respect⁹. hoc debet intelligi de eo quod primo ⁊ p̄cipaliter significatur. quod autem addit ad ea que facta sunt ibi debet intelligi significare pro cōnotare.

Ad secundum potest dici q̄ necessarium a se absq̄ omni repugnantia quantum est ex parte sui potest esse sine esse reali cuiuscūq̄ non necessarij a se. quia non est contradictio quantū est ex parte prioris absoluti: q̄ ipsum sit sine posteriori. tamen illud necessarium nō potest esse sine esse cognito cuiuscūq̄ alterius. quia esse eius necessario requirit cognitionem alterius. ⁊ per ꝓsequens alterum in esse cognito. ⁊ consimiliter est de esse possibili. Nō igitur persone diuine competere aliquid reale potest. nisi illud sit necessarium a se. hoc est incausatum. quicquid autem includitur in p̄prietate persone competit ꝑsone vt aliquod reale. potest tamen persone diuine cōpetere aliquod cognoscere vel aliquid posse licz illud non sit nec̄ium a se. sicut nec terminus Aliter potest dici q̄ deus est sic necessario intelligens creaturam ⁊ causatiuus creature: q̄ vtrūq̄ istorum formaliter dicitur aliquid necessariū a se. put a se excludit causam. sed non necessarium in esse reali sed in aliquo cē diminuto: quicquid autem includitur in p̄prietate persone sic est necessarium a se: q̄ est in eē reali Nunc autem nec̄ium a se nō necessario coexigit aliquid aliud in eē reali: vel coexigat aliquid aliud in eē cognito vel eē diminuto. Tertio mō posset dici q̄ alio mō ē necessariū illud quod nec̄io requiritur ⁊ hoc siue p̄exigatur siue coexigat ad esse necessarij. Alio modo est nec̄ium illud quod ad eē nec̄i nec̄io consequit. Ex dictis de causalitate effectiua patet solutio questionis de causalitate exemplari ⁊ finali. quia cum causa exemplaris sit aliqua ratiōe formali exemplās ⁊ causa finalis sit aliqua ratione terminans siue finiens sicut causa efficiēs alia qua ratione formali efficiens: sequit ex consimili ratione q̄ nulla istarum causalitatum potest esse p̄pria nisi ratio formalis causandi sit p̄pria non potest alicui persone esse p̄pria ratio exemplandi siue finiendi. sicut nec formalis ratio agendi Hoc posset p̄bari hic sicut prius p̄batum est ō causa effectiua sed de probationibus prius positis euidentior ad p̄positum videtur illa vltima. quia ratio formalis terminādi dependentiam causati ad causam in quocunq̄ genere cause de quo ē hic sermo est aliqua perfectio. ⁊ loquendo de causa prima in quocunq̄ illorum generū est aliqua perfectō simpliciter. Si ergo quecunq̄ perfectio simpliciter eadē est in tribus: sequitur q̄ quecunq̄ causalitas in quocunq̄ genere illorum sit cōmunis. Ad argumentū in oppositū dico: ad minorem dico q̄ quelibet ꝑsona sicut est creatrix sic est artifex. ⁊ cum sit simplex in qua non differt habens ⁊ illud quod habetur. quelibet est ars. ⁊ ars eque particularis ⁊ eque actualis. sicut patet respondendo ad obiectiōes: in p̄mo articulo. tñ appropate verbum dr̄ ars sicut sapia siue noticia. p̄ tanto q⁹ ex modo sue p̄cessiōis ꝓpetit sibi q̄ sit notitia actualis p̄cedens de memoria p̄ma declarans omē intelligibile qō in memoria illa cōtinetur Hoc p̄z per

Aug. 7. trini. c. 4. ita dicitur filius sapientia patris. quemadmodum dicitur lumen patris. 7 qualiter hoc sit statim subdit. i. quēadmodum lumen de lumine 7 vtrunq; idem lumen. sic intelligit sapientia de sapientia 7 vtraq; vna sapientia. consimiliter dico ars de arte 7 vtraq; vna ars. ¶ Ad illud quod addit in minore de ideis patz ꝓius in rñsione ad primam obiectionē in primo articulo. quia idee sunt cōmunes cuilibet persone: licz appropriētur verbo ꝓpter modum ꝓprium emanationis eius. qz procedit vt notícia actualis declarátiua omniś obiecti quod. q. habitualiter continetur in memoria paterna.

QOnsequenter queritur de omnipotentia in cōparatione ad obiectum quod respicit. 7 sunt tres questiões. prima questio de omnipotētia vt respicit substantiā immaterialē: 7 est ista. Utrum deus possit facere angelum informare materiam. 2ª questio est de omnipotētia vt respicit formam accidentalē sed habentez eē modo supernaturali. 7 est ista. Utrum deus possit species i eucharistia conuertere in aliquid ꝑexistens. ¶ 3ª est de omnipotentia ꝓut respicit formam accidentalez habentem eē modo naturali. 7 est hec. Utrum deus possit facere q̄ manente corꝓore 7 loco: corꝓs non habeat vbi: siue esse in loco. ¶ Ad primam questionē arguitur q̄ sic deus potest facere formam materialez esse sine materia. ꝯ 7 formam imaterialez eē in materia 7 per ꝓsequens angelum esse in materia 7 informare materiā. antecedens sic. quia deus facit accidens materiale sine subiecto in sacramento altaris. ꝓsequentia ꝓbatur. quia nō magis videtur repugnare forme imateriali eē in materia q̄ forme materiali esse sine materia. ¶ Contra si angelus informaret materiam: aut daret ei actum simpliciter siue substantialez: aut actu ſm quid siue accidentalem. non ꝓmo modo. quia cum sit per se subsistens nō potest facere per se vnum cum alio. actus autē substantialis facit per se vnū cum illo quod informat. nec secūdo modo. quia ſm Aristo. ꝓmo phyſ. quod vere est nulli accidit. angelus est id quod vere est. ꝯ 7c. ¶ Dic sunt tria videda. primo intellectus questionis exponat. 2° solutio eius ꝓut possibile fuerit declaratur. 3° aliqua dubia dissoluantur ¶ De primo breuiter ꝑ non queritur si angelus habeat materiam partez sui. quia tunc angelus non informaret materiam. sed forma que est altera pars eius informaret eam. sicut ignis non informat materiā sed forma que est altera pars eius. nec queritur vtrum angelus possit informare materiam hoc est effective transmutare mām ad formā. 7 hoc virtute dei: licz forte virtute sui non possit. vt sic deus faciat angelū effective informare materiā. sicut ſm aliquos facit corꝓus effective agere in spiritum. ¶ Sed queritur de informatione formali. an. ſ. deus possit facere angelum esse formam informantez ¶ De secundo cōclusio negatiua est tenenda. 7 ad hoc possent poni due rationes. quarum prima sumitur ex medio cōmuni secunda ex medio magis ꝓprio ¶ Addentur postmodum rationes inquirēdo de eis si cōcludant ¶ Prima ratio ē ista illud quod est ſimpliciter per se subsistēs non potest esse forma materie. angelus est huiusmodi. ꝯ 7c. maior declaratur. Ens ꝓ se potest intelligi tripliciter. vno modo intelligitur ens per se solitarie. ꝓut accipitur ꝓmo posterioꝛ in tertio modo per se. 7 hoc modo accidens potest esse ens per se quādo nō est in subiecto. Secūdo modo dicit ens per se ꝓout distinguitur cōtra ens in alio. 7 sic ꝓ se ens est idem qđ nō inherens actualiter nec aptitudinaliter. 7 b° modo quecunq;

substantia non tm̃ ꝓposita sed etiã materia ⁊ forma est ens per se. quia forma substãtialis licz insit materie informando. non tm̃ inheret: quia inherere dicit nõ per se informare. qz inherens nec est actus simpliciter sz actus fm quid. nec cum illo cui inheret facit p se vnuz. opposita ꝓueniunt ei quod p se informat Tertio modo ens per se dicit illud qõ habet actualitatẽ vltimaz ita ꝙ nõ est per se ordinabile ad aliquẽ actum simpliciter vltra istum quẽ habet qui quidem actus vlterior posset esse actus ei⁹ per se. ⁊ hoc vel primo vel pticipatiue. qõ hoc modo est p se ens ꝓmuniter dicitur suppositum ⁊ in natura intellectuali dicitur ꝓsona. hoc modo intelligitur maior de ente per se. Istud soluz dicitur ꝓpie subsistens. sicut ꝑbus loquitur 2° de aia dicens. ꝙ materia ẽ potentia hoc aliquid. species aũt fm quã aliquid dicitur hoc aliquid. 3ᵐ ꝙ est ex ipsis qõ simplicit̃ est hoc aliquid. s. per se subsistens habet actualitatẽ vltimaz non ordinabilẽ per se ad aliquẽ actum vlteriorẽ. maior sic intellecta ꝓbatur. quia forma substãtialis ꝙ se ordinat ad esse totius. Illud aũt esse est actus simpliciter ꝓpositi quidẽ per se primo. sed forme participatiue qz pars dicit esse p se per accñs hoc esse per se pticipatiue. totũ aũt primo. qõ igitur est per se subsistens nec põt ordinari ad aliqõ esse p se illud non põt eẽ p mse forma. ꝓbatõ minoris. angelus est pfectus in specie pfecta imo pfectiore q̃ sit aliqua species substantie materialis. ordo. n. specierũ est vt ordo numeroꝝ. 8. metꝫ. nunc autem aliqua sꝫa materialis ẽ ita in actu vltimo ꝙ nõ est p se ordinabilis ad aliquem actuz vlteriorẽ. alioquin posset esse ꝓcessus in infinitũ in substãtijs materialibus. vt quelibet posset eẽ ps alterius. g̃ multo magis angelus ẽ p se subsistens fm intellectũ predictuz. Hec rõ ꝓcedit ex medio cõi. qz mediũ illud qõ est per se subsistens eque ꝓcludit ꝓpoⁿ de igne sicut ỏ angelo. imo de quocũq; qõ est ꝓplete in aliqua spẽ sbe. Hinc pz ꝙ nõ vnibile non ẽ oña distinguẽs angelum ab aia. qz est cõe angelo ⁊ igni. Hinc etiã pz quare aia separata nõ est persona. licz. n. non sit nata inherere: ⁊ ideo sit ens p se 2°° predicto. lz etiã posset eẽ ens per se p°°. i. solitarie: ñ tm̃ per virtutẽ cause extrinsece sic põt accñs vl forma mãlis: sed virtute nature sue sibi derelicte. ⁊ hoc qz nõ necio depender a mã in ꝓprio suo esse tm̃ non põt eẽ ens per se 3°° predicto. ⁊ solũ illud quod ẽ sic per se ens dicit suppositũ. in nã autẽ intelligibili dicit ꝓsona. ⁊ sic est ꝓsona in coicabilis. qz sibi repugnat coicari non tm̃ vt vle singularib⁹: sed vt forma mẽ actuande per ipsaz. 2ª rõ ad ꝓpositũ est hec. quicqd põt esse forma sbalis hᵒ sibi cõpetit imediate p essentiã suam. s. posse dare actũ simplicit̃ ipsi mẽ. qz. 8. metꝫ. pz ꝙ nõ est alia rõ quare hᵒ posset facere per se vnũ cuz mã: nisi qz hoc est p se actus ⁊ illud p se poⁿ. ⁊ huius ñ est aliqua rõ vlterior nisi ꝓpria rõ huius ⁊ illius. g̃ cui repugnat eẽ actuz mẽ hoc p̃cise repugnat sibi per rõnẽ ꝓpriã ꝑntia ista ꝓbat. qz maiori perfectioi attestat ꝙ alicui repugnat eẽ formam mẽ q̃ ꝙ sibi ꝓueniat. si g̃ non põt hoc sibi ꝓuenire nisi p suam ꝓpriã rõnez: sequitur ꝙ cui repugnat maxime repugnabit per ꝓpriam rõnem formalẽ ipsius. Si igitur ratõ ꝓpria quidditatiua angeli eẽt nota: per illam ꝓpter quid posset oñdi ꝙ sibi repugnat informare materiam. Ista ratio licz ostendat ꝙ medium esset ꝓpium ad cõclusionem si ipsa esset uera: tm̃ non ostẽdit ꝓclusionẽ esse veraz. vnde negãs eam diceret ꝙ ñ repugnat huic informare. nec eẽntia sua propria est ratio p se repugnãtia. Ideo vlterius confirmat rõ sic. cuilibet actui simplicit̃ per rõnem ꝓpriã vel cõuenit aptitudo ad p se informandũ vel repu

gnat informare de entia angeli nō est dare primū. g 2m. ⁊ tunc vltra vt argu tum est: ipsa essentia ē ppria ratio re pugnantie. ꝓbatio minoris. aptitudo non ē sine actualitate quin sit imperfe ctio aliqua. 3a ratō posset poni talis ordo pfectionis in formis videtur esse per recessum earū a materia. sicut actus perfectior plus recedit a potentia. ſz aīa intellectiua tantū recedit a mā q̄ natu re sue relicta pōt habere eē suum ppri um sine ea. g angelus qui est perfectior quacunq; anima intellectiua plus rece dit a mā sed non videt q̄ plus possit re cedere nisi sibi repugnet in eē materie. ista ratio nō videtur multū probare q̄ multiplex dat excellentia actus ad actū alia q̄ ista sic recedere a materia. imo anima intellectiua ſz possit eē sine ma teria: tamē ita perfecte potest vniri ma terie sicut aliqua forma inferior. ita di ceretur q̄ angelus potest quidez eē sine materia etiā pfectiori modo q̄ anima intellectia. sed tm potest esse in materia quia licz dependere a materia sit impfe ctionis: nō tm est euidens q̄ posse cōmu nicare actualitatē suam mē sit imperfe ctionis. ⁊ precipue qn talis ꝓmunicatō potest esse sine dependentia. sicut ponere tur in ppposito. 4a ratio videt sumi fm aliquos ex operatione angeli que ē intelligere. ⁊ hoc sic. intelligere est ope ratio imaterialis. g intellectus est potē tia imaterialis. ⁊ vlteri⁹ g natura intel lectualis est natura imaterialis. Pri ma ꝓsequentia ꝓbatur per hoc. q̄ ope ratio inest operanti fm potentiam pri or priam vt fm rationem primam ope randi. ⁊ p ꝓsequens si potentia sit ma terialis illa operatio nō est imaterialis.

2a pntia ꝓbat quia potentia non exce dit sbam ⁊ videt ista pcipue tenē de natura illa que ē mere intel ectualis cuiusmodi ē natura angelica. nō sic ma nifeste tenet d natura que est diminute intellectualis. ⁊ cum hoc sensitiua quā tum ad aliquā potentiam. sicut est aīa nostra. q; illa dependet a mā in operā do saltem aliqua operatione. sed nā me re intellectualis nullo modo depēdet a mā in operando. nec per ꝓnēs in cēndo Videt etiam pntia a primo ad vltimū cōfirmari per cōmentū ꝓpositionis pe nultime d causis vbi habetur. Impos sibile nanq; est vt sit res cuius substan tia cadat sub tempore. ⁊ eius actio sub eternitate. sic enim eius actio melior eēt ipsius substantia: hoc est impossibile.

Primum aīs ꝓbatur ex obiecto. quia ab obiecto actus quilibet recipit speciē ⁊ perfectionē. nunc aūt obiectum intel lectus inquantū huiusmodi a materia abstrahit. quia forme in materia sunt indiuiduales quas nō apprehendit fm q̄ huiusmodi. Si huic rationi instet quia simili ratione posset ꝓcludi p ope rationez ⁊ vlterius per potentiā q̄ ani ma intellectiua esset imaterial. ⁊ tamē ꝓclusio est falsa. hoc est q̄ non est perfe ctio materie. licz fm aliquos vera sit d immateriali hoc est nō cōpositā ex ma teria ⁊ forma. Diceret q̄ bene potētia intellectiua est imaterialis ⁊ etiam ani ma hoc modo est imaterialis. quia nō est imersa materie nec a materia totali ter apprehensa. ⁊ hoc declarat q; quan to forma est nobilior tanto magis dña tur materie corporali ⁊ minus ei ꝓiun gitur ⁊ magis eam sua virtute excedit anima aūt nostra vltima in nobilitate formarum. vnde in tantū sua virtute ex cedit materiā corporalem: q̄ habet ali quam operationem ⁊ virtutem in qua nullo mō cōmunicat cum materia cor porali. ⁊ hec virtus dicitur intellectus.

Contra istud. homo nō est homo fm animam siue per animā nisi fm q̄ ani ma informat materiam. ergo nec ope ratur operatione propria hominis se cundū animaz nisi vt anima informat materiam. g vel intelligit fm animam vt fm formam que sit principiū huius

operationis. vl' intelligit fm eam vt in formaī materiam. ¶ Prima ꝓpositio probatur. quia compositum non est illud quod est nisi ex partibus. ⁊ hoc nō vt diuisis sed vt vnitis. vt patet ex. 7. methaᶜ. respectu huius syllabe ab. de a ⁊ b. ⁊ ita vniuersaliter de partibᵗ ⁊ toto. nec solum est hoc verum de partibus materialibus quas vocat ibi elemēta. sed etiam de partibus essentialibus que sunt materia ⁊ forma. compositus enim ex hoc vnum est. quia hoc est potentia ⁊ illud actu). sicut vult. 8. methh. hoc est quia vna pars que est potentialis informatur. ⁊ alia que ē actus informat ipsam. ¶ Item secūdo cōtra idē. Anima fm suprēmum gradum perfectionis sue essentialis informat materiam. sed intelligere non potest competere sibi fm aliquem gradum superiorē q̄ sit suprēmus: non ergo competit sibi vt excedit materiam. intelligendo p excedere nō informare. prima patet quia alioquin homo non esset suprēmū ens corporale. nec per cōsequens ꝓximum angelo in ordine specierum. quia nō esset actu formaliter per illud quod ē suprēmum in anima intellectiua que est proxima forma angelo. ¶ De ista quarta ratione videndum est primo ó antecedente. ¶ Illud antecedens. ſ. q̄ intellectio est operatō immaterialis: potest intelligi tripliciter. ¶ Uno modo per oppositum ad operationes sensitiuas que dicuntur organice. quia exercentur per organa determinata. ⁊ sic materiales: quia requirunt determinatam partem corporis determinate cōplexionatam. ⁊ per oppositum intellectio est operatō non organica. nō enim per aliquā partem corporis determinatam exercetur. ⁊ hoc modo intellectus dicitur esse nullius partis corporis actus. intelligendo sic vt in nulla parte vel per nullam partem ꝓprie exerceat operationem suam sicut potentie sensitiue. ¶ Sed ex isto intellectu antecedentis non videtur sequi immaterialitas forme. forma enim pure materialis dum tamen sit vniformis in toto ⁊ in qualibet parte: non dicitur operari per organum. sicut ignis nō dicitur operari per organum. ⁊ pmentatoꝛ. 7. methaᶜ. super illud ergo sicut dictum est. Uirtutes iste assimilantur intellectui in hoc q̄ non agunt per organum. ⁊ loquitur ó virtutibus que sunt in seminibus. ⁊ paulopost. virtutes que sunt in corporibus animalium agunt per instrumenta determinata ⁊ membra propria. virtus autem formatiua non agit per membrum ꝓprium. ⁊ ratio huius est. quia sola forma dicitur principiᵐ operādi organice. que. ſ. quodā modo illimitata in agendo: potest esse principium diformium actionum que tamen non possunt elici nisi mediantibus partibus dissimilibᵗ. ⁊ ideo requiritur q̄ perfectibile a tali forma habeat partes dissimiles per quas operatiōes ille organice exercentur. ⁊ talis forma ē proprie sola anima que propter sui perfectionem vltra formas inferiores potest esse principium plurium operationum per ipsam cōuenientium suo toti ⁊ ideo requirit pro suo perfectibili adequato corpus habens partes maioris dissimilitudinis que conueniunt pluribus operationibus dissimilibus quarum potest esse principium. ¶ Immo ex isto intellectu antecedentis videtur posse argui q̄ intellectio est operatio eque materialis sicut visio. quia visio potest exerceri per partem materialem determinatam. intellectio autem non per aliquam partem sed est totius primo. nō enim manus intelligit sed homo. sed si anima non vt perficiens totum posset esse principiū intelligendi: g̃ ipsa vt perficiens quamcunq; partem eque posset esse principiū intelligendi sicut ipsa vt

perficiens totum. ⁊ tunc dici posset ita digitus intelligere sicut homo. quia ita esset in actu per formam vt est principium intelligendi. Si ergo totus est eque materiale sicut pars vl magis sequitur ꝙ ista operatio que non competit forme nisi vt ē in toto sit eque materialis sicut illa que sibi competit vt est in parte. ¶ Rñdeo ad hoc operatio que competit forme vt est quodāmodo illimitata perfectio si cōmunicetur materie vel toti: cōmunicatur ei quod est in actu p formam sic illimitatam. tale est totum ⁊ non aliqua pars eius respectu anime intellectiue cui vt sic illimitata est competit intellectio. ¶ Alio modo posset intelligi antecedēs ꝙ intellectio est imaterialis terminatiue. hoc est tendit in obiectuz abstractū a materia. ⁊ in hoc intellectu videtur antecedens ꝓbatum fuisse per imaterialitatem obiecti. sed ista ꝓbatio non concludit imaterialitatem simpliciter etiam terminatiue siue obiectie. quia fm omnes quidditas rei materialis potest esse per se obiectū intellectus nostri: sed tantūmodo si requiritur in obiecto imaterialitas: hoc est abstractio a materia indiuiduali. ⁊ ex hoc sequitur ꝙ operatō sit imaterialis terminatiue. hoc est indifferēs ad obiecta singularia materialia. ⁊ tunc ad habendum cōclusionez intentam oportet probare ꝙ operatō que respicit vniuersale ꝓ obiecto nō posset aliquo modo cōmunicari materie. ¶ Tertius intellectus antecedens est iste intellectio nō est primo alicuius materialis tanꝙ ꝓximi receptiui. sed eius receptiuuz ꝓximum ⁊ ꝓprium est forma non illa totius que est quidditas sicut est humanitas. sed illa que est simplex ⁊ altera pars compositi. quelibet autē operatio sensitiua est primo compositi ex materia ⁊ forma sicut ꝓprij receptiui. sicut patet in ꝓncipio de sensu ⁊ sensato. non enim ipsa anima est imediate receptiua visionis. sed ipsum organū quod est cōpositum ex anima ⁊ determinata parte corporis est ꝓxima ratio recipiendi visionem. nec est aia nec aliquid anime nec illa forma mixtionis que est in determinata parte corporis sed forma totius organi eo modo quo humanitas est forma totius hominis est ꝓxima ratio recipiendi visionē. ¶ Ex hoc patz ꝙ si organum dicat illa pars totius animalis in qua tanꝙ in ꝓximo receptiuo recipitur sensatio. organū dicet aliqd cōpositum ex anima vt est ꝓncipiuz talis operationis ⁊ ex parte corporis sic mixta. ⁊ tunc patet quare oculus cecus nō est oculus nisi fm quid. quia nō est nisi altera pars cōpositi quod natum esset dici oculus carens alia parte qua cōplete oculus est oculus. Ex hoc etiam patet quod potest ꝙ si potentia dicatur illud quod est ratio ꝓxima recipiēdi actum: potentia visiua nō erit aliquid ꝓcise anime sed vel erit forma totalis ipsius organi vel aliquid ꝓsequens illam formā. Patet etiam quare anima separata nō potest sentire. quia nō habet receptiuum sensationis quod est organum. nec formalem rationem recipiendi que est forma totalis ipsius organi. ¶ Per oppositum est de intellectione quia receptiuū eius ꝓximum ⁊ ꝓxima ratio formalis recipiendi eam est anima vl aliquid ex parte anime ꝓcise nō includendo aliquam materiā ⁊ ꝓpter hoc possunt ipsa ꝓpetere anime separate. quia ibi manet ꝓximum eius receptiuum. ¶ Scōm etiam istum tertium intellectum quiplus continet veritatis intelligere ē operatio imaterialis. quia ꝓximum receptiuum habet non includens materiaz. saltem corporalem. ⁊ ideo sine tali materia potest ipsa operatio haberi. nunc autem potens habere operationez sine materia potest habere eē sine materia. ergo natura illa cuius est ista operatio ꝓpria potest habere esse sine materia.

Ex hoc ḡ medio. ſ. operatiōe poteſt concludi ipſius nature taliſ immaterialitas hoc eſt a materia in eſſendo ſeparabilitas. nō autem illa imaterialitas vlterioꝛ que eſt impoſſibilitaſ infoꝛmādi materiaz. ⁊ hoc eſt rationabile q̄ ex intellectione que eſt mediū cōmune anime ⁊ angelo poſſit concludi imaterialitas cōmunis vtriq;. De tertio p̄ncipali obȝcitur cōtra p̄mam rationē. qꝛ ex. 7. metha. foꝛma eſt magiſ ens q̄ cōpoſitum. ḡ illa non oꝛdinat ad eſſe totius tanq̄ ad aliquid perfectius. Preterea ſpecialiṫ de anima videtur q̄ ipſa ſit per ſe ſubſiſtens. quia ipſa per ſe operatur. operatio enim qua ꝓpoſitū operatur per ſe non cōpetit ſoli foꝛme. anime autē ſeparate competit intelligere. Preterea eſſe anime eſt eſſe cōpoſiti ḡ non oꝛdinatur ad illud eſſe. Aūcedēs ꝓbatur. ꝓpter hoc eniz anima humana remanet i ſuo eſſe. totius eſſe deſtructo. non autē alie foꝛme quia hoc idez eſſe quod eſt totiuſ: eſt ipſius anime nō ſic in alȝs. Preterea hec aqua poteſt eſſe pars alicuius totius aque. ⁊ ita eſt oꝛdinabilis a eſſe pfectꝰ quod ſit eius participatiue. ⁊ per ꝓſequens hec aqua nunc non eſt per ſe ſubſiſtens. Preterea idem nō repugnat eidem niſi per eādem rationē repugnātie. ſi ḡ angelo repugnet infoꝛmare materiā: hoc eſt per aliquam vnam rationē in angelo pꝛopter quā ſit iſta repugnātia. non ḡ ſunt due ratiōes. vna cōmunis ſicut ꝓceſſit prima ratio. ⁊ alia ꝓpꝛia ſicut ꝓceſſit ſecunda ratio. Preterea ſm phōs celi videnṫ eſſe animati. nō autem poteſt poni ibi anima intellectiua. quia intellectiua inferioꝛ angelo nō poteſt pficeꝛ coꝛpus niſi perficiat ſm perfectionē vegetatiue ⁊ ſenſitiue quas includit. vl̄ niſi ille ſi ſint diſtincte ſimul pficiant.

Preterea angelus quādoq; ſumit ſibi coꝛpus per quod exercet actꝰ vite. ergo cum agere p̄ſupponit eſſe. habit illi coꝛpoꝛi eſſe viuum. ⁊ per ꝓſequens infoꝛmabit illud. Ad iſta quinq;. Ad p̄imum nō intelligitur ꝑpus ⁊ magis ſm perfectionē ſed ſm principalitatez ⁊ independentiā. quia eſſe principȝ principaliozis eſt independens reſpectu p̄incipiati ⁊ reſpectu principȝ minus p̄ncipaliſ. Ad 2ᵐ quāuis iſta ponatur ratio fundamētalis ꝓ concluſione iſta q̄ anima intellectiua eſt ſubſiſtens. tamē concluſio nō uidetur vera loquendo ꝓ p̄ie de ſubſiſtente eo modo quo p̄ius dictum eſt q̄ ens per ſe tertio modo ibi accipiendo dicit ſubſiſtens. ſed nec anima intellectiua vnita eſt per ſe ſubſiſtēȝ ideſt ſolitarie ſicut accidens in altari dicitur per ſe ens. quia tunc vnita nō infoꝛmaret coꝛpus. ſeparata eni quia ſic eſt per ſe ens nō infoꝛmat. ſi ḡ vnita eēt ſic per ſe ens eundē modum eſſendi haberet infoꝛmans ⁊ nō infoꝛmans. Ad rationem ḡ illaz intellectio que eſt operatio imanens in operante poteſt dici ꝓpetenter per ſe alicui dupliciter. Uno modo ſicut ꝓximo ſuſceptio. Alio modo ſicut remoto. exempluz p̄imo modo ſuperficies dicitur alba. ſecūdo modo non. ſed bene dicit homo eſt albus. ſic anima dicitur per ſe intelligere tāq̄ ꝓximū receptiuuz intellectionis. ſed non p̄imū quando eſt vnita. qꝛ quando eſt vnita eſt ratio ſm quam intellectio cōuenit homini tanq̄ toti per foꝛmam. homo autē dicitur per ſe intelligere tanq̄ receptiuum remotum. quia nō recipit intellectionez niſi per hoc q̄ anima que ē eius foꝛma ꝓximius recipit eam. quando ḡ accipitur in maioꝛe quod per ſe operat eſt per ſe ſubſiſtens verum eſt ȝ p̄imo operāte. quod. ſ. ſic operatur q̄ non eſt vlterius alicui ratō operandi illa operatione. Si autez nō eſſet ſubſiſtens ſed foꝛma infoꝛmās nō poſſet operari quin vlterius eſſet ratio

operādi ſuo toti. ſed iſto modo minor eſt falſa q̄ anima per ſe intelligit. hoc enim non eſt verum niſi eo modo quo operatio cōuenit forme ſicut proximo ſuſceptiuo. ¶ Ex iſta patet quomodo intellectio eſt imaterialis. ſ. non q̄ non ſit ipſi⁹ anime vnite ꝑut informat materiaz ſed quia ipſa eſt ſolius anime vt proximi ſuſceptiui. totius autē compoſiti tanq̄ remoti ſuſceptiui ⁊ tantū ſm partem formalez ſui. ¶ Ad aliud. habens omnino idem eſſe non videt ſimpliciter imperfectum per hoc q̄ non cōmunicat alteri illud eſſe. ſi ḡ anime eēt idem eſſe quod ⁊ totius: quare anima ſeparata eſſet imperfecta in eſſendo cū tunc nihil ſibi tollatur niſi q̄ ſuuz eſſe non cōmunicat alteri. quare etiā idem eſſe habens anima eēt imperfecta in eſſendo ⁊ totuz habens idem eſſe eēt perfectum in eſſendo. quomodo etiaz manet eē totius niſi maneat totum habēs illud eē. Dico ḡ q̄ eē anime manet idez duum anima manet ens illo eſſe. ⁊ hoc ſiue ſit coniuncta ſiue ſeparata. ⁊ conſimiliter videtur q̄ eſſe totius non manet idem niſi duum totum manet idem illo eſſe. quia nullius eſſe actuale videtur manere idez: niſi illo actualiter habente illud eſſe. Videtur ergo iſta negāda q̄ eē anime eſt idem quod eſſe totius. quia habens eſſe videtur pars habentis eſſe. cōſimiliter videtur eē ſe habere ad eē. ¶ Et illa probatio que adducitur ad propoſitum. ſ. q̄ anima remanet in ſuo eē non ſic alie forme: non concludit ꝓpoſitum imo oppoſitum. ideo enim remanet in ſuo eē. quia eſſe eiuſ eſt omnino incorruptibile ⁊ per ſe ⁊ per accidens videretur autem corruptibile ſi eēt idem cum eſſe compoſiti. compoſitum enim vere corrumpitur. ſicut enim generatō videtur terminari ad eē generati: ita eē corrupti videt eſſe terminus a quo corruptionis. ⁊ per cō ſequens nō manere. Alie autē forme materiales nō manent in ſuo eē corrupto toto. non quia eē earum fuit aliud ab eē compoſiti corrupti. ſed quia ipſe corrumpunt per accidens. hoc autē eſt vel quia agens corrūpens per principium ſuum actiuū contrariuz illis attingat illas vt contraria: vel ſaltem attingit cōpoſitum corrūpendo ipſuz ⁊ forme tales ſunt inſeparabiles a compoſito in eēndo. neutrum aūt iſtoꝝ verum eſt de anima intellectiua. ¶ Si etiam vt iſti dicunt anima intellectiua ſit incorruptibilis quia eē per ſe cōuenit forme que eſt actus. quod aūt ſm ſe conuenit alicui inſeparabile eſt ab illo. ſicut ḡ impoſſibile eſt q̄ forma ſeparet a ſeipſa: ſic ipoſſibile ē q̄ forma ſubſiſtens deſinat eē. Si inquā iſta ſit ratio incorruptibilitatiſ anime intellectiue: ſequitur q̄ non eſt incorruptibilis ꝓpter hoc q̄ idem eſt eē eius ⁊ totius. eſt enim ſeparabilis a toto manēs tamen inſeparabilis a ſeipſa. ¶ Poteſt tamē ad clarius videndū reſponſiones ad duo argumēta p̄dicta diſtingui de eē. vno modo eē poteſt intelligi illud quo primo formaliter aliquid recedit a nō eē. primo autem receditur a nō eē: per illud per q̄ aliquid eſt extra intellectuz ⁊ potentiā ſue cauſe. h° modo cuiuſlibet entis extra intellectū ⁊ cauſam eſt ꝓprium eē. ¶ Alio modo dicitur eē vltimus actus cui. ſ. nō aduenit aliquis alius dans eē ſimpliciter. ⁊ ipſum dicit ſimpliciter habere eē cui primo cōuenit eē ſic dictum primo inquā ſic. q̄ non ſit alicui alteri ratio eēndi illo eē. ¶ Iſto modo cōpoſitum pfectum in ſpecie dicitur eē ⁊ ſolum illud. pars aūt eius dicitur eē per accidens tantūmodo vel magis ꝓprie participatiue iſto eſſe totius. ſic igitur ſolum compoſitum eſt per ſe ens accipiendo eē ſecundo modo. ¶ Anima autem intellectiua nō dicitur ſubſiſtēs ni

ſi impꝛopꝛie ⁊ ſm quid licꝫ dicatur ens ⁊ per ſe ens pꝛimo modo accipiendo eē. ⁊ hoc pꝛo reſponſione ad pꝛimū argumentum. Per eandem diſtinctionē patet ad ſecundū quia pꝛimo modo accipiendo eē forme ⁊ totius non eſt idem eſſe omnino. 2° modo eſt idem eē. ſed illud non eſt vtriuſq; eodem modo. ſed totius pꝛimo ⁊ partis participatiue.

Ex hoc patꝫ quomodo anima ſeparata dicitur impfecta in eſſendo. quia eo modo quo ipſa eſt vnita pōt dici perfecta in eendo. non eſſentialiter ⁊ pꝛimarie ſed participatiue. ſuo quidez ꝓpꝛio eſſe eſt eque perfecta ſeparata ⁊ coniuncta ſed cōiuncta perfecta eſt eſſe totius participatiue licꝫ non pꝛimarie ⁊ quātum ad hoc ſeparata eſt impfecta. qz caret ipſo eſſe totius. ⁊ poſſꝫ dici q; iſta impfectio eſt imperfectio ſimpliciter quia caret illo eſſe quod eſt pfectio ſimpliciter licꝫ non ꝓpꝛia. imo ipſa eſt maioꝛ perfectio q; eſſe eius pꝛopꝛium. qz includenſ illud eſſe. Non igitur dicitur forma impfecta ex hoc ſolo q; nō cōmunicat ſuam perfectionē alteri. ſicut nec ipſa perficitur in hoc q; cōmunicat ſed dicitur impfecta ex carentia perfectionis eſſe totius. que carentia cōcomitatur illud nō cōmunicare. Ad 4.m illud quod poteſt eſſe pars integralis omogeᵃ totius ⁊ ſi participet eſſe eius quando eſt in toto: ⁊ nō participet quā do eſt extra totum. tamen ſeparatū nō dicitur impfectū. quia habet eē eque perfectuz cum illo eſſe quod poteſt participare. vnde non dicitur pꝛopꝛie ordinabile ad eſſe totius ſic illud quod natum eſt eſſe pars eſſentialis per ſe ordinabilis ad eē illius cuius natum eſt eē aliquid nec poteſt eſſe in ſe aliquid eiuſdem rationis cum illo. Ad aliud dico q; in eodē poſſūt plura includi quorum cuilibet ſm ꝓpꝛiam rōnem etiam alio circūſcripto repugnat aliquid idē. ⁊ tunc quodcūq; illoꝝ pōt eſſe rō repugnantie illius includenſ ad aliud. Exē plum hoi per rationez ſbe repugnat q; ſit albedo etiaz quocūq; alio circūſcripto. item p rōnem rōnalis. illa g̃ pꝛopō eſt negāda q; vnū vni nō repugnat niſi per vnam rōnem repugnātie. ſed ſi addatur non niſi p vnicam rōnem pmaz diſtingui poteſt. quia ratio repugnātie vni extremo cōperit illi cui eſt ratio repugnandi ⁊ alteri repugnat. vel g̃ pmitas iſta refertur ad iſtam ꝓuenientiam ⁊ tunc illa erit pꝛima ratō repugnantie que pꝛimo ꝓuenit iſti ⁊ cum hoc repugnat alteri. vel pꝛimitas iſta refertur ad repugnantiam ⁊ tunc illa erit pꝛima ratio repugnantie que pꝛimo opponitur illi ⁊ cum hoc cōuenit iſti. ⁊ vtroq; modo poteſt diſtingui de pmitate cōmunitatis ⁊ perfectionis. Quantū ad pmitatem cōmunitatis pꝛiuſ repugnat ſubſtantie eē quantitatē q; animali. ex° tamen quantū ad pꝛimitatē perfectionis. quia animal plura includit ꝓpter que repugnat ſibi q; ſit quantitas q; ſubſtātia includit accipiēdo tamen vniformiter pꝛimitatez vera eſt ꝓpoſitio. q; eiuſdem ad idem vna eſt pꝛima ratio repugnantie. ⁊ ex hoc ſequit q; non ꝓceſſit vtraq; ratio poſita ad concluſionez ex ratione repugnantie pꝛima eadem pmitate. quod cōcedo. Similiter quantū ad pꝛimitatē cōmunitatis pꝛius ꝓpetit homini eſſe ſbam q; rōnalem. ⁊ quātū ad pꝛimitatē perfectionis eſt ex°. Sed ſi arguaᵗ idem non ꝓpetit eidem niſi p eandem rationē. g̃ ſimiliter eſt de repugnantia. Rñdeo nō eſt ſimile. qz multis cōmuniter non conuenit idem pdicatum ſaltē qō non eſt de ēntia eoꝝ niſi per idem cōe eis. ſed multis repugnare pōt idem non p aliquid cōe eis. Exē plum. repugnat homini ⁊ albedini eſſe angelum. ⁊ licꝫ forte homini ⁊ albedini ſit ens cōmune: tamen non eſt ratio

istius repugnātie. quia cōuenit angelo. Exemplū manifestius. lapidi albedini chimere repugnat esse deum nō tamen per aliquid cōmune sicut manifestū est

Ad argū principale nego ꝓnīam ⁊ ratio est. qz ꝓius pōt esse rō repugnandi alicui ne insit sibi: qō si ineſſet eſſet posteriuſ. sic repugnat hoi ee rudibilē. ⁊ illud quo formaliē hō est hō est ratō illius repugnantie. ⁊ tn rudibile si ineſſet: esset posterius hoie sicut passio est posterioz suo subiecto. Est igit ꝓ simpliciter necio cā repugnantie. sic. ſ. q cōtradictio ē illa ꝓiungi. nō sic necessario pōt esse rō ꝓueniētie alicuius posteriōris. sic. ſ. q ꝓtradictio sit illa non vniri qz non est ꝓtradictio absq; ꝓius separari a suo posteriori.

Ad ꝓpositū foz mam mālem separi a materia nō req̄rit nisi q forma non sit simplicit necia rō sue vnionis ad mām. qō verum est. qz est entitas absoluta ⁊ ita poz nā illa vnione. sed formā imālem vt angelum posse vniri mē poneret aliq vniri quorum vnū est rō repugnātie. vt ostensuz est in solutione questionis.

Hsecundum

quesitū an deus posset spēs in eucharistia conuertere in aliquid ꝑexñs. arguit q nō. qz non pōt aliquid ꝓuerti in aliud nisi habeat aliquid cōe. iste spēs nō habent aliq̄d cōe cum aliquo ꝑexñte. g ⁊c. maioz ꝓbat si nihil maneret cōe: g esset istaz ꝓspecierum ānihilatio ⁊ nō ꝓuersio. minoz ꝓbat qz iste spēs nō hñt sbam subiectam nec etiā mām que ē ꝑm sbm in his que transmutant adinuicē

Cōtra. nā pōt istas spēs ꝓuertere in aliq̄d nō ꝑexñs. g deus pōt illas ꝓuertere in aliq̄d ꝑexñs añs pz. qz iste spēs ꝓuertunt p actū nutritiōis in sbam nutriti ita q ex eis virtute nature generet caro nō ꝑexñs. qz si ꝑexñs magis habet ꝓpositū. ꝓsimiliē ex eis vtute ignis posset generari ignis ⁊ virtute celi posset generari aliquod animal per putrefactionē.

Probatio ꝓsequentie. magis videt potentia diuina posse super istas spēs vt cōuertēdas in ꝑexistens: q potentia nature in non ꝑexistens. quia potētia excedit potentiam in infinitū. ꝑexistentia ēmini ⁊ non ꝑexistentia nō variant rationē termini in infinitū. g ⁊c.

Questio ista nō querit generaliter ò possibilitate totalis cōuersionis vnius in aliud: sed specialiter de ꝓuersione inter tales terminos de q̄bus ē specialis ⁊ ꝓpria difficultas. Ad cuius solutionē ꝓpriam videndū est ꝓmo si in istis terminis de quibus queritur sit aliqua specialis ratio impossibilitatis ad cōuersionem totalez. Et hoc videndū est primo ex parte illius termini a quo qui dicit quantitas separata. 2° ex parte termini ad quem qui intelligitur per hoc q est aliquid ꝑexistens. 3° ex parte ꝓuersionis qualis est ista cōuersio. puta si illa ꝑm q tangit argumētum sit anniḥilatio.

De primo dico.

q non est aliqua specialis ratio impossibilitatis in quātitate separata quin ipsa possit eque conuerti in quodcūq; sicut posset aliud creatū. vbi ponitur cōuersio totalis esse possibilis. hoc potest ad ꝑsens breuiter ostendi sic. illud agēs eque potest quemcūq; terminū in quē cunq; totaliter cōuertere: qō in virtute sua actiua habet vtrūq; terminū eque totaliter quantū ad esse ⁊ non ēe. ⁊ etiā qōlibet necessario cōcomitans vtrūq; terminum in essendo. deus habet quecunq; duo creata eque isto modo i sua potestate siue potentia actiua. g ⁊c. maioz primo exponit sic. totum aliqñ tenetur cathe⁊ significat idem quod pfectum ex ptibus. Aliquando sincathe⁊ significat idem quod quelibet pars.

Jn gnātione fm phm pmo de generati one conuersio ē totius in totum hoc in telligitur pmo mō qz tam corruptuz q̄ generatum est p se vnum. 7 iō vere totū Jn generatione vero fm q̄d quālis est i alteratione vel augmētatiōe ibi genera tum non ē p se vnū fm phm. 7. met. c. 6. Non fit inq̄t quale sed quale lignum nec q̄tum sed q̄tum lignum. 7 ideo ibi genitum non ē vere vnum. Jn ꝓposito vero itelligitur ꝓuersio totalis siue toti us i totum accipiēdo totum sincathe⁹ vt pote q̄ sic ꝓuertatur compositus icō positum. vt mā i materiam 7 forma in formam. maior sic exposita ꝓbatur. qz agēs quod eque hēt in virtute sua acti ua vtrunq̄ terminū conuersionis quā tum ad aliquid partiale i eo. eque pōt vnum i alterū conuertere ꝓuersione pti ali. sicut. n. generās quod hēt in virtute sua actiua formā huius corrupti 7 for mam h⁹ geniti pōt illud i illud ꝓuertē ꝓuersione ptiali q̄ est fm formam. sic il lud agēs quod eque hēt in virtute sua formā huius corrupti 7 formā hui⁹ ge niti eque pōt ptialiter ꝓuertere illud cō rumpendo vel generando. ergo pari rō ne agens qō eque hēt in virtute sua acti ua vtrūq̄ terminum istum 7 vtrunq̄ illum 7 hoc quātum ad quodlibet vtri usq̄ 7 quantū ad quodlz necessario cō comitans vtrūq̄ in eēndo. eque potest vtrobiq̄ istum terminum conuertere i illum conuersione totali. tale aūt agēs est deus. Scō modo sic. eodem modo potest aliquid conuerti i aliud in quo il lud potest succedere isti. nunc autez vir tute diuina potest quodcunq̄ creatum fm se totum 7 quodlibet eius succedē alteri creato ergo 7c. ¶ Contra illud ob ꝯcitur primo sic. quia scom hoc dē⁹ pos set eque cōuertere substantiam corpore am i sbam incorpoream. 7 vnam incor poream i aliam sicut pōt ꝓuertere vnā corporeā in aliā corporeā. ꝓña pz qz po tentia diua eque hēt terminū vtrobiq̄. sed ꝓns est falsum. hoc ꝓbat pmo per Aug. sup gene. 17. Omne corpus in oē corpus posse mutari non defuerint qui assererent. corpus aūt aliquod ꝓuerti i aiam fieriq̄ naturam icorpoream nec quenq̄ sensisse scio. nec fides habet. Jn eodem li. etiam. c. io. 24. vel. 26. expres sius habet idem. omne inquit corpus i omne corpus mutari credibile est qōli bet autem corpus posse mutari in aiam credere absurdum est. ¶ Preterea Boe. li⁹ de duabus naturis 7 vna psona chri sti in parte qua disputat contra Eucitē dicit neq̄ corporea sba in incorpoream mutari posset nec incorporee in se iuicē ꝓprias formas mutant. sole. n. in se mu tari possunt que hūt vnius nature sbz cōe hec ille. 2° instatur contra istam rō nem. qz cum non solum sbstantie crea te sed quecunq̄ creata eque sbsunt vir tuti diuine sequeret q̄ si aliqō creatum posset deus totaliter cōuertere i aliud cre atum. q̄ hoc possit eque de quibuscun q̄ creatis. 7 tunc sequunt multa que vi dent inconuenientia puta q̄ sba posset conuerti i accns: 7 ita posset fieri inhe rens. 7 absolutum posset conuerti i res pectiuum 7 ita posset habere duos ter minos. 7 pari rōne econuerso i vtraq̄ ꝓuersione. ¶ Tertio instat cōtra istaz rō nem. qz q̄ agens in virtute actiua habe at totaliter vtrunq̄ terminum nō iferi nisi q̄ pōt totaliter istum destruere qō est annihilare 7 illum totaliter ꝓducere quod est creare. Sed hoc creare 7 illud annihilare nō est ꝓuertere hoc in illud g̃ 7c. ¶ Ad ista. Ad pmuz inte⁹ Aug. ibi ꝓbare q̄ aia in pma ꝓductione non sit ꝓducta de aliquo corpore sicut ipse ꝓ cedit 7 pmo per viā diuisionis de singu lis corporibus 7 tandem summatim ō oi corpore p illud qō allegatum est. cor pus ꝓuerti in aiam 7c. Productio autē pmaria nō hēt opus miraculosum sed talis est qualis cōpetit rebus ꝓductis. Non vult g̃ negare quin deus posset ꝓ

nertere corp° in aiam. ſz vult dicere q̄ hoc i ꝓma rerū ꝓductōe non ſit factuz vel nō potuit fieri ſm modū illius ꝓductōis. quia illa non erat miraculoſa ſed correſpōdens naturis rerum ꝓductarū hoc eſt de intentōe Aug. ibidem. Si arguatur ex verbis Aug. quia dicit oīe corpus poſſe mutari in omne corpus ſz non in aiam: non eſt primū ät poſſibile niſi per omnipotentiam diuinam. ergo nec ſcōm per illā eſt poſſibile. quod eſt propoſitum. Rº ſi aliquid eſt ipoſſibile vbi cōcurrunt multe rōnes ipoſſibilitatis. quodcūq; aliud vbi ōficit aliqua iſtarū rōnum cōparatū ad iſtud poteſt dici poſſibile. nō abſolute ſed reſpectu h̄. vbi gratia. Si lapidem eſt ipoſſibile videre ⁊ aial excecatum ē poſſibile viō re ⁊ catulū ante nonuz diem ipoſſibile reſpectu eſt videre. In iſtis ſēper poſteriꝰ ē poſſibile reſpectu priozis q; nō remanet rō illa q̄ eſt precipua reſpectu impoſſibilitatis i pozi. Pz diſcurrendo p rōnes ipoſſibilitatis i iſtis exēplis. Ad ꝓpoſitū ignē cōuerti in ceᵐ multas h̄t rōnes ipoſſibilitatis. puta q; non habēt iſta corpozea pnᵃ transmutādi ſe iuicez cuiuſmōi ſūt qualitates actie ⁊ paſſiue formaliꝰ vel virtualiꝰ oppoⁿnō ēt habēt ſm̄ receptiuū transmutatōis adinuicē nō ꝓpter iſtas rōnes ſolas ē impoſſible corpus ꝓuerti in aiam. ſed ꝓpter aliam rōem repugnatiue. que. ſ. eſt q; vnum ē extenſum aliud nō. ⁊ ſic non ꝓueniunt in aliquo qō natū eſt manere cōe i trāſmutatione vnius corpozalis in aliud. quia corpozale nō transmutat in aliud niſi per alteratōem que recipit in corporali ⁊ mō extenſo. ⁊ ita nec ꝓductum ꝓducitur niſi vt extēſū ⁊ habes modū extenſi. Ad aliam auctoritatē que ē boetij. dico q; intentio ſua eſt quod non ſūt ꝓuertibilia in ſe inuicē niſi que h̄nt materiam cōmunem. nec hec oīa. ſicut ait ibi. ſed ea tantuz que in ſe facere ⁊ patī poſſunt. vnde dicit ibidē q; non pōt ens in lapidem ꝓmutari. ergo non loquit ō quacunq; conuerſiōe poſſibili deo. ſed de ꝓuerſione que requirit materiam cōmunem. immo ⁊ vltra hoc etiaz qualitates actias ⁊ paſſiuas mē oppoſitas. q̄ ſufficiunt ad ꝓuerſionem naturalez: q; aliter intelligi non poteſt q; ens non poſſet conuerti in lapidem niſi de conuerſione naturali ⁊ nō quacunq; ſed immediata. Si obꝫcias q; ſic intelligendo dicta ſua non poteſt haberi pº quā intēdit probare. ſ. q; humanitas non poſſet cōuerti in deitatez quia ſm predicta ex p̄miſſis ſuis non poterit predicta ꝓcluſio concludi niſi de ꝓuerſione immediata que poſſet fieri virtute nature. de tali ꝓuerſione non fuit cōtradictio inter ipm̄ ⁊ eutycem. Rº rō Boetij in premiſſis ſuis non plus concludit q; qō dictum ē ſupza. ſ. q; natura humana non pōt cōuerti in diuinitatē tali ꝓuerſione que requirit ſbm̄ cōe ⁊ ꝓncipia agendi ⁊ patiendi mutuo in ꝓuerſis. ſed vt habeatur pº quam intendit ſcilicet q; per nullam potentiam poteſt humanitas conuerti in diuinitatem. oportet addere iſtaz ꝓpoſitionem diuinitas non minus excedit actiuam potētiam quācunq; cauſatiuam in ratione termini q; vnum ens naturale excedit quancunq; potentiaz naturalem cōparatum ad aliud ens naturale. patz quia hec ꝓpoſitio cum diuinitas ſit infinita ⁊ incauſabilis nullo modo poteſt eſſe terminus potentie cātiue. quodcunq; autem creatum poteſt eſſe terminus potētie cauſatiue ⁊ hoc nō tantum abſolute ſed comparatum ad quodcunq; aliud ens creatuz tanq; ſuccedens illi. tunc fiat argumentum Boetij per locum a maiozi. ſi per totam potentiam creatam non poteſt ens immediate mutari in lapidem. ergo multo magis vel eque poteſt per quancunq; potētiam actiuam natura creata conuerti i diuinitatem. Ad illud de ſubſtantia ⁊ ente abſoluto concedi poteſt concluſio.

que infertur. q ſba poteſt cõuerti in accidens. z ens abſolutum in ens reſpectiuum non tñ ſequitur q ſubſtantia inherebit manens ſubſtãtia. quia vterq; terminus conuerſionis habebit proprium modũ eſſendi ſibi cozrñdẽtem. ita q terminus a quo ſi fuerit ſubſtãtia habuit modum per ſe eſſẽdi. terminus autẽ ad quẽ iſtius cõuerſionis ſi fuerit accidẽs habebit proprium modum ſibi cozreſpõdẽtem. ſ. in alio. ñ ergo ſubſtantia exiſtit i alio ſed ſubſtãtie per ſe enti tanq; termino a quo ſuccedit ens in alio tãq; terminus ad quem. Cõſimiliter de ente abſoluto z reſpectiuo. Ad tertiuz dici poteſt q ñ improbat cõuerſionem totalem quãtitatis nec etiam i aliquid præexiſtẽs. ſed ſi aliquid improbat. improbat generaliter cõuerſionẽ totalem que tamẽ i iſta qõe ſupponenda videtur. z illa ſuppoſita difficilia declarãda eſſẽt.

De ſecundo principali cõceditur cõiter q nõ eſt aliqua rõ ſpecialis ipoſſibilitatis ad iſtam cõuerſionem i præexiſtẽtia termi ad quez. quia i euchariſtia ponitur panis ꝓuerti i cozpus chriſti ꝓexiſtẽs. huiꝰ crediti poſſibilitas declaratur vno modo ſic. deus quia ñ agit vt inſtrumentum cuz ſit primũ agẽs ideo poteſt agere ñ per motum z ſic ſequitur q poteſt formam deſtructã eandem reducere. z hoc i eadẽ materia. ñ ideo prohibetur forma eadẽ redire actione alicuius agẽtis creati. quia illud agẽs agit p motum. qui cũ ſit ſucceſſiuus ñ poteſt idez ridire. Ulteriꝰ deus reſpicit materiam vt eſt quid. ſic eſt idiſticta. ꝯcũq; ergo formã poteſt ponere in hac materia eãdem poteſt ponere i quacũq; materia.

Ex iſtis duobꝰ ꝺclaratis arguit q deꝰ põt formã deſtructã eãdem reducere in ſuã mãm ex pꝰ z p ꝓñs ex 2°. põt illã formã in ꝙcunq; mãm reducere. z pari rõne formã manentẽ i materia ꝓpria põt eãdem i quãcũq; materiã inducere. ſed ad idẽptitatẽ forme i numero ſequitur q eadem ſit materia. g̃ deus poteſt facere q quecũq; materia fiat hec materia. ſicut poteſt facere q fiat ſub hac forma poteſt g̃ deus facere q forma cozporis chriſti ponatur i mã panis. ſicut poteſt facere q materia panis fiat ſub hac forma. z ſic iſta mã cõuertit i materiã illiꝰ cozporis z forma in formã z totũ in totum. Aſſumpta multa in iſta deductione declarãtur diffuſe ſed declarationes ille cauſa breuitatis poſſũt omitti immo deductõem breuiãdo vis eius i hoc videtur ſtare. cõpoſitum a. cõuerti totaliter in cõpoſitum b. eſt potẽtiale a. i formari forma ipſius b. hoc autẽ eſt poſſibile ergo 7ẽ. ꝓma ꝓbatur q potẽtiale ipſius a. i formari forma ipſius b. eſt iſtõ potẽtiale fieri illud qz idẽptitas forme cõcludit idemptitatem materie. z ita ꝓuertitur a. in b. non ſolum forma in formam ſed materia in materiã z econtra. ꝓbatio ſecũde quia potẽtiale ipſius a z potẽtiale ipſius b. eſt quid idiſtinctuz z ſic in hoc et in illud poteſt eadez forma induci ab agẽte reſpiciente illud potentiale vt eſt quid. iſto modo breuiando iſtam deductionem non videtur neceſſariũ eẽ ad propoſituz illud qõ ibi tãgitur de reditõe forme deſtructe. Contra iſtud mã tota vt ẽ quid ſub qua ratione deus eam attingit i agendo. aut intelligitur eẽ eadẽ idemptitate numerali aut tantummõ eadem qz eiuſdem rationis. ſi ꝓmo modo hoc videtur falſum z contra Ari. iz. metha. c. 2°. horum inquit que ſũt in eadẽ ſpẽ diuerſa ſũt principia non ſpẽ. ſed qz ſingulariũ aliõ tua mã z ſpes z mouẽs z mea. rõe aũt vniuerſali eadẽ. Si ẽt ſit eadẽ numero materia a. z mã b. g̃ cum forma a. ñ poſſit educi de mã a. qz mã a. tam actu hẽt illam formã pari rõne non poterit educi de materia b. intelligat per a cozpꝰ chriſti z p b. panis. educat forma cozporis chriſti ñ ꝓpter hoc materia panis fierz

materia corporis sine conuertetur i eaz q materia quadã priozitate ẽ prior forma fm Aug. 12. confessi. c. 16. esse vtiqz aliquid non formatũ potest formari autẽ quod non est. non potest. sic ergo ẽ p or materia q̃ illud quod ex ea fit. 7 i li. 13. c. 18. cum aliud sit celi 7 terre materies aliud celi 7 terre species. materiem q̃dem de nihilo dino. mundi autem spẽz de informi materia. simul tamen vtrũqz fecisti. 7 fm illud 2° methaphy. in fũdamento nature non est aliquid distinctũ ẽ. Et per rõem. quia ipsa materia est eadem sub oppositis formis. forma autẽ non potest sine ipsa manere. Nunc autem ad variationem posteriozis nõ sequitur variatio priozis. non g̃ si hec forma recipiatur in aliqua materia sequeretur q̃ illa fieret ista. nam ibi non ẽ nisi inductio forme in materiã que prius eam non habuit. materia aũt transiens a priuatione ad formã. non ꝓpter hoc fit mã que ipsa ꝓius non fuit. Si intelligat 2° mõ q̃ quecũqz mã vt quid est ea dẽ. hoc est eiusdẽ rõnis ex hoc non sequit q̃ forma que ẽ in ista materia posset ea dem numero sit ineẽ illi. sed tm̃ q̃ aliq̃ eiusdem rõnis cũ ea. hoc autẽ non sufficit ad habendũ intentũ. Ulterius quantum ad istũ articulum dico q̃ dupliciter potest intelligi conuersionẽ fieri in ꝑexistens. vno mõ. s. in illud quod aliquando fuit sed nũc non manet. Alio modo in ꝑexistens quod. s. prefuit 7 nunc i eodem eẽ manet. Et hoc 2m̃ adhuc dupl̃r intelligitur. Uno modo q̃ manens simpliciter ieẽ prehabito tamen aliqua nouitate superaddita illi eẽ sit termin' noue conuersionis. puta q̃ ibi sit noua presentia illius termini alicui cui prius nõ fuit pñs. Alio modo q̃ ibi non sit aliq̃ nouitas nec in ipso eẽ nec in aliquo posteriozi. De istis tribus intellectibus pordinem est videndum. Primus nõ hz aliquã difficultatem de termino preexistente. hoc est q̃ aliq̃n ꝓfuit q̃ de nõ preexistente. nisi istã sl̃ deus põt destructaz idem numero reparare. quod ꝓceditur ab oibus catholicis nec mirum q̃ non est ibi contradictio. De alio intellectu ꝑexistentis. qõ. s. in eodẽ eẽ manet est amplior difficultas. q̃ nulla mutationum de quibus loquitur phus. 5. phy. videt posse ad terminum preexistentẽ sic. Primus aũt intellectus subdiuisionis ẽ secundus principalis. qui videtur possibilis. q̃ ita videtur de facto ponendũ in eucharistia. corp'. n. christi pñs 7 retinens idem eẽ simplr. per istã conuersionẽ fit de nouo pñs spẽi panis. Et consimilr posset poni de q̃titate ꝓuertẽda in preexts. q̃ non ẽ aliqua repugnãtia ex pte termi ad quẽ. Contra ista arguit ꝓmo ꝓtra illud qõ dr de eucharistia 7 h° sic fz illud aliq̃d est p se termin' ad quẽ ꝓuersionis fm q̃ succedit termio a quo sed p te corp' succedit pani fm istã pñtiam quã hẽt de nouo 7 non fm eẽ sb̃ale g̃ est p se termin' fm q̃ hẽt illã pñtiã vl fm q̃ sit pñs. sed sic eẽ pñs non dicit forma l̃r sb̃am nec aliquid sb̃ale. q̃ eadem sb̃a per te manens non fuit ꝓius pñs 7 nunc ẽ pñs. g̃ p se terminus ad quẽ conuersionis i eucharistia non eẽt sb̃a. 7 p pñs ista ꝓuersio non eẽt transb̃atio. ꝺa transb̃atio est transitio vnius sb̃e in aliam. Preterea 2° arguitur ꝓtra illõ qõ dr̃ hoc eẽ possibile ꝺ quantitate. primo sic iõ genitum ẽ vbi ꝓius corruptus fuit q̃ rõ locandi que ẽ quãtitas manet eaꝺ in vtroqz. sic etiã in eucharistia qõ fuit ratio locandi panẽ manet idem i cõuersione, 7 per hoc corpus christi quod est terminus conuersionis potest poni ibi esse siue habere presentiam talem. ergo per oppositum si nõ manet illud quod fuit in termino a quo ratio locandi. sequitur q̃ terminus ad quem non est ibi vel non habebit talem presentiam. sed si quantitas conuertatur in aliquid patet q̃ ratio loquendi non manet. quia q̃titas fuit illa ratio locandi. Preter

si per conuersionē quantitatis in aliud aliud fieret hic presēs sequeret q illud esset hic. tali modo essendi quali modo cōuersum habuit hic presens esse. sz cōuersuz qō est quantitas fuit localiter circūscriptiue terminus ad quez cōuersionis est hic localiter exquo videntur sequi duo impossibilia. Primo q idez sit simul in duobus locis localiter ꝓñia probatur. quia terminus q̄ fit hic localiter potest manere in suo proprio loco localiter sicut corpus christi nunc mānt localiter in celo. ꝓñs aūt q idez sit simℓ in duobus locis localr videtur inferre multa impossibilia. puta q idez siℓ moueretur z quiesceret. quia posset ibi moueri. z hic quiescere. Similiter q idem simul calefieret z frigefieret. si hic habeat approximatum ignē ibi aquā. Similiter idē esset cōtinuum z non cōtinuuz si hic habeat diuidens partem a toto z ibi ñ. Similiter idē erit siℓ mortuū z viuū si animal habeat ibi corruptiuū inferens mortem z hic nō habeat sed que cunq; necessaria z sufficientia ad salutē

2m impossibile ꝓncipale sequens ex hꝰ q terminus cōuersionis sit hic localiter est istud. q duo corpora possent esse siℓ in eodem loco. ꝓñia ꝓbatur. tū quia cōuertat istud in duo corpora qua rōne ē hic localiter vnum z aliud. tum quia ꝓ uertatur istud in aliqō maius. illud maius si sit hic localiter pars erit cū parte. ꝓñs aūt scilz q duo corpora sint simul videt Aristot. probare esse impossibile ex intētione. 4. physicorū. Ad ista ad primum si terminus per se transmutationis est substantia z fm esse substantie ñ vt arguitur cum corpꝰ fz esse substantie succedit pani proprie loquendo de successione. qz z si habeat esse post esse panis. non tamen incipit habere illud esse desinente pane. quod videtur necessarium ad hoc q proprie diceretur succedere ibi inesse. Alioqui posset dici sol succedere vermi corrupto. qz habet esse sum post esse vermis. negāda est ergo illa propositio fm hoc aliquid est per se terminus ad quez fm quod succedit termino a quo. quia fm idem est prius z nunc manens. z per ꝓñs alteri proprie nō succedens corpus christi diceret terminus esse ad quem transubstātiationis z hoc ideo. qz illa nō est productiua termini ad quem sed tantummodo cōuersiua alterius in ipsum. fm autem illud esse non dicitur proprie succedeꝛ termino a quo sicut prius dictum est. possz tamen ista concedi q fm illud est nouitaꝫ in termino ad quem fm quod succedit termino a quo. accipiendo proprie succedere. z tunc concedi potest q non essz hic nouitas in termino nisi fm istam p̄sentiam fm quam nunc vere z realiter est hic. z prius non fuit hic ouꝫ substātia panis fuit hic. Ad scām dico q nē corpꝰ christi est vbi fuit panis nec tamē quantitas que fuit pani formalis rō essendi hic. est formalis ratō corpori christi essendi hic. tum quia quantitas ista non est formaliter in corpore christi. ergo nec aliquid corpori christi cōpetit p illam vt per ratōnem formalem. tuz qz quantitas nō potest esse formalis ratio locandi nisi circunscriptiue. quia illa est rō determinata ad illum modum locationis. quicquid ergo per quantitatem vt per rōnem formalez locatur. hoc circūscriptiue locatur corpus christi nō sic est presens in sacramento patet ergo z̄c licet g̃ non manēt illud quod fuit cōuerso rō formalis locandi. adhuc poterit ō us terminum cōuersionis facere ibi presentem vbi cōuersum fuit. z quod adducitur de generato z corrupto. si cōcedetur eandem quantitatez manere z iō per illam generatū localiter esse vbi corruptum fuit hoc nō cōcludit propositū quia per istam conuersiōem non oportet terminum esse localiter vbi fuit ipm cōuersum. immo est hic eodem mō essēdi. quem tribuit sibi agens cōuertēs ali

ad in ipsum. Ad aliud negari potest ista ꝓpositio. tminus est hic eodem modo essendi quo mō fuit hic illud quod cōuersum est. Instantia enīz est. quia ſb̄ stantia panis que ꝓuersa fuit. fuit hic localiť suo modo. sicut scilicet substantia panis pōt eē alicubi localiť. quia pars ſb̄ quantitate fuit in parte loci ⁊ tota i toto. nec tñ substātia corꝓris christi in quā ꝓuertiť ē ꝟ tali mō. immo tota est vbiq;. non g̃ sequiť q; terminus in quez cōuertiť quantitas necessario sit hic localiter. Si tñ daret q; deus posset cōuertere q̄titatē in illū terminū ⁊ q; ſfierz ꝟ localiť. alicui forte videret q; illa que se quunt ex hoc non sūt impossibilia simpliciť. sc. ſ. q; includāt ꝓtradictōem que sola dicunt esse impossibilia deo. apud quē non est impossibile omne vbū. hoc est omnis ꝓceptus possibilis in itellectu qualis est omnis cōceptus in quo non icludunt cōtradictoria. Cum g̃ ex primo istorū quod est idē corꝓus eē simul i duobus locis localiť inferūť multa que apparent impossibilia. ꝓ duas ꝓpositiones videť ꝓbabiliť posse respondere. prima est. forme priores ipso vbi. non variant ꝓpter variationem ipsius vbi. q; ꝓpter variationem posteriorꝭ non variať prius. ex qua ꝓpositione habeť q; idem habens duo vbi. non ꝓpter hoc variať fm aliquam formā substantialē nec fm aliquā de genere quantitatis. vl̄ qualitatis. quia forme istorum generuz sunt simpliciť priores ipso vbi. scōa ꝓpositio est ista quācunq; passionem ad formā substantie. vel quātitatis. vl̄ qualitatis. recipiet idem corꝓus a duob⁹ agētibus sibi in isto eodem vbi approximatis. illam ⁊ non aliam recipiet ab eisdez sibi i diuersis locis vl̄ vbi approximati. Exemplum. si hic circa lignuz approximent ignis ⁊ aqua qualem transmutationem facient circa illud lignū. eandez ⁊ non aliā facient circa idez lignū si haberet duo vbi ⁊ in vno approximet sibi ignis ⁊ i alio aqua. Istud ꝓbať ex ꝓma ꝓpositione precedente. quia in diuersis vbi non variať forma absoluta que est simpliciť prior ipso vbi. Istas duas applicando soluunt que tanguntur i argumento ⁊ multa similia. Primum scilicz idem moueri in hoc loco siue vbi ⁊ quiescere in alio vbi non sunt repugnātia. sicut nec habere hoc vbi ⁊ illud. q; ista duo. s. moueri ⁊ quiescere fm vbi sunt posteriora ipso vbi. iō possūt variari fz variatōem in illo priore. Scōm de calefieri ⁊ frigefieri soluiť p scōam ꝓpositionem. non. n. aliter calefieret ⁊ frigefiēt existens in duobus vbi. q; existēs i vno vbi in quo haberet ista duo agentia approximata. ⁊ sicut tunc si alterꝭ agentiū simpliciť vincēt vtutem reliqui agentis illud assimilaret sibi passum ⁊ impediret reliquū qō eēt minoris vtutis assimilare sibi passum. si aūt eēnt aliquo modo equalia in vtute alterarent passuz. q. ad quoddaz mediū inter duo extrema. sic etiā nunc quando ponit idem in duob⁹ vbi. Tertiū de continuitate soluiť p idē q; si agens soluens ꝯtinuitatem vincēt vtutem conseruantis cōtinuitatez absolute cōtinuatas esset diuisa vtrobiq;. ñ tñ vt ab aliquo vtrobiq;. sicut rñdet de corꝓore christi in pixide quando idem corꝓ⁹ fuit diuisum in cruce. Quartū si militer vel facili⁹ soluiť. quia forma ſb̄ stantialis si vtute alicuius agentis circa istud in vno loco seperaret a mā simpliciť. nusq; esset vnita eidem māe. vt dicēt de corꝓore christi quando fuit mortuū in cruce non fuit viuum in eucharistia. Scōm ꝓncipale qō inferť tanq; inconueniēs. s. duo corꝓora posse eē simul dicere non eē iconueniens. nec impossibile. q; contradictio non apparet cū vnitas loci non sit formaliť vnitas corꝓris sed corꝓus habet ꝓpriam vnitatem intrinsecā cui accñtaliť aduenit eē i vno loco g̃ non sequiť q̄cūq; corꝓ⁹ est in hoc eodem loco ē idē corꝓus. nec simultas

variat vnitatem corporis vl loci. Ad auctem Ari. 4. phy. dici potest. q; ꝓbatio sua ad hoc ꝓcedit q; virtute ꝓpria vl nature create ꝓpter sui limitatōem nō potest idem corpus eē in diuersis locis adequatis. sed de virtute diuina illimitata non concludit. ¶ Tertius intellectus principalis scilicet q; aliquid manens in eodem esse quod iam prius habuit nulla oīno nouitate facta circa ip̄z potest esse terminus noue conuersionis declarat esse possibilis hoc modo quando deus conseruat creaturam terminus illius conseruationis non ē aliquid nouum sed idem ⁊ fm idem esse quod prius habuit. non g̃ requirit conseruatio actio vel passio nouitatem in termino. g̃ nec conuersio. ꝓnia declarat ex hoc q; sicut deus volens hoc hr̃e esse. q. post idem esse conseruat illud. sic volens illō habere esse post esse illius conuertit illō in istud. quia facit esse istius ⁊ si non ꝓ prie tamen aliquo modo succedere ipsi esse illius non requirit autem ad hoc q; illud sit terminus actionis qō simplicit ⁊ ꝓprie succedit alteri. s. tanq̃ nouum. sicut patet in conseruatione. fm hoc dicere ꝓ q; sicut deus eodem velle creat illud inq̃tum vult hoc esse post non esse ⁊ conseruat illud inq̃tum vult hoc esse. q. post idem esse. sic eodem velle cōuertit aliud in illud. q; vult illud esse post istud. Si arguit quomō pōt illud eē terminus puersionis positiue si p eam nō accipiat aliquod esse. cum etiam in diuinis illud quod est terminus actionis accipiat esse per illam actionem. Dicetur q; non oportet omnez terminū actionis positiue habere esse acceptum p illam actōem. nisi vel simplicit vel i ordine ad aliquod aliud. ⁊ sic terminus cōuersionis potest dici accipere esse i ordie ad conuersum inq̃tuz deus vult istō eē post illud ¶ Alit dicere ꝓ q; actio positiua vel est ꝓductiua termini simplicit vl eq̃ualent ⁊ ista conuersio 2° mō est ꝓductiua q; q̃tum est ex parte sua ipsa sufficeret ad hoc q; terminus acciperet esse' p eam. sed si non accipit esse. hoc iō est q; iam p̄hēt illud esse. ¶ Contra istam declaratōem arguit. q; fm hoc posset dici deum q̃cquid annihilat conuertere i solem. q; vult solez manere in suo eē. post esse illius annihilati sicut hoc ꝓprie ⁊ manet post esse illius conuersi ¶ Aliter pōt declarari possibilitas illius intellectus ⁊ hoc sic quod pōt esse termin' cōuersionis concomitante ip̄m aliquo posteriore quod non includit in pse termino ipsi' illo circūscripto pōt eē termin' eiusdē hoc p̄z. q; vt prius est termin' cōuersiōis ⁊ a pore vt pus pōt circūscribi posterius. nunc aūt ista corporis christi ē pse t̄minus transb'ationis ꝛz concomitet pntia illa qua de nouo est pns speciei panis. sicut declaratū fuit exponēdo intellectū ꝓcedentē. g̃ sine tali pntia ⁊ q̃cunq; nouitate alic' posteriozis ipso eē corporis. posset corp' eē t̄min' puersiōis ¶ De tertio principali tenet cōiter q; in conuersione totali non ē annihilatio imi a quo vna opinio deducit ex hoc q; p' puersionē. nanis non ē nihil. ⁊ ꝓbat p°. q; si eēt nihil oporteret dicē q; eēt annihilatū. ⁊ vltra deducit si non ē nihil ē aliq̃d non aūt ē qō p̄fuit. q; illud conuersum ē. nec aliquid extra t̄minum ad quē patet discurrēdo. g̃ p' puersionē ē illud in qō puersum ē vt sic verū sit dicē. qō p̄fuit panis est corpus christi. Aut si ista negarē nēcio est dare q; aliq̃tas corporis christi sit ei' qō fuit panis ¶ Contra illō qō ipse addit q; panis p' puersionē non ē nihil ꝛz aliq̃d sic q; aliq̃tas corporis sit eius qō fuit pānis. pōt argui p' sic. quod nullo° alr se hēt i se post cōuersionē q; p̄ us se hūit nec aliq̃d in se alr hz. non hēt aliquam aliquitatem quā ꝓus non habuit. corpus christi nullo° se hēt in se aliter post conuersionem q; ante. sed ante conuersionem panis non habuit in se

aliquitatē panis nec aliquitas corporis erat aliquitas panis. ergo nec post conuersiōem ¶ Preterea eē termini ad quē conuersionis requirit nō esse termini a quo. patet si termini sint oppositi cum esse vnius oppositi excludat esse alterius oppositi. ergo terminus ad quē conuersionis vt talis non habz in se entitatez vel aliquitatē termini a quo. Aliter dicit quod non annihilat. qz manet in potentia materia corporis christi.

¶ Contra hoc arguit quia tunc non posset deus annihilare aliquod materiale nisi simꝫ annihilaret omnia materialia quia quocūqz materiali nō annihilato semper in materia eius manet in potentia quodcūqz materiale ¶ Preterea vbi totum trāsit in totū. ibi non manet materia termini a quo. cum ergo i trāsmutationibus que requirunt materiaz materia manēs sit illa que fuit corrupta. ꝯ nē. ¶ Aliter dicitur qꝫ sicut ꝑm Ar̄. 5°. phyſicorum transmutatio naturalis aliqua est a non subiecto in subiectum. z illa est generatio. aliqua econtra. vt corruptio. aliqua a subiecto in subiectum vt alteratio. z generalr motus propzie dictus. sic in transmutatione supernaturali aliqua est versio a non subiecto in ſbiectum. vt creatio. aliqua eꝫ° vt annihilatio. z aliqua a subiecto in subiectum vt cōuersio totalis vnius positiui i aliō non est ergo ista conuersio annihilatio qz hēt per se terminum positiuum ¶ Contra hoc. licet sint duo termini positiui tamen cōcomitātur duo termini negatiui. sicut quando concurrunt generatō z corruptio cōiter in naturalibus sunt duo termini negatiui concomitātes duos terminos positiuos sicut esse aque corrumpende concomitat non eē ignis generandi. z esse ignis concomitatur ñ esse aque ¶ Cōsimiliter in proposito eē panis concomitatur non esse corporis christi. z esse corporis concomitatur ñ esse panis. Tunc arguitur mutatio dicitur esse creatio vel annihilatio ex perse terminis eius. non aūt ex cōcomitantibus perse terminos. sicut generatio nō est perse creatio propter hoc qꝫ terminꝰ pse a quo non ē nihil sed priuatio. z cō similiter ē de perse termino ad quē corruptionis. Cum ergo comparando per se terminos huiꝰ uersiōis qui sit eē pānis z ñ eē panis cū illud nō esse sit totale ñ esse quia nihil panis manet. sequeretur qꝫ ipsa destructio perse cōsiderata sit annihilatio. ¶ Aliter potest dici z deduci ad ꝓpositum illud exemplum de corruptione vbi non tantuz per accīs terminat aliquod positiuum. quod. s. est perse terminus generationis concomitanti sed cum corruptio sit destructio partialis. s. totius non nisi fm formam ibi relinquitur altera pars compositi. s. materia pse. ꝯ corruptio nō ē annihilatio. quia aliquid corrupti manet. Sed si ista esset precisa ratio. tunc forma videretur annihilari quia nihil eius remaneret. Silr illud manens non est perse terminꝰ corruptionis ad quem. Ideo magis adhuc distinguitur perse corruptio ab annihilatione per suum perse terminum. quia ille non est nihil siue negatio absoluta. sed est negatio in apto nato siue priuatio. z pro tanto etiam forma posset dici non annihilari. quia ei succedit pro termino non nihil. sed priuatio illius forme. adhuc si vtraqz istarum rationum deficeret. puta si deus subito conuerteret totum ignem in totam aquam non manente eodem subiecto communi. ad huc non esset annihilatio. quia terminꝰ ad quem destructionis ignis z si non fit ꝓpzie priuatio forme ignis. tamen non est negatio extra genus. sed ē negatio vt includatur in forma opposita positiua negatio autem in genere non potest esse terminus ad quem annihilatiōis. sicut nec talis negatio potest esse terminus a quo creationis. In proposito licet due prime rationes non inueniantur qz nec

aliquid termini a quo mãet. nec forme eius succedit priuatio ipsius proprie loquendo. quia non in eodem susceptiuo tertia tamen ratio inuenitur. quia destructionem panis terminat negatio eẽ panis non extra genus. sed vt includit inesse termini ad quem. ¶ Sed contra hoc arguitur. quia termino destructionis accidit q̃ sit terminus alicuius ad quẽ positiuus. ergo qualis esset ista destructio si non esset terminus positiuus concomitans. talis est modo quantum ad perse rationem destructionis. non ergo prohibetur esse annihilatio per hoc q̃ terminus positiuus cõcomitatur. ¶ Dicetur autem hic q̃ negatio extra genꝰ ⁊ negatio i genere absoluta tamen ⁊ negatio que dicitur priuatio. non differũt formaliter ſm rationem negatiõis. ⁊ tamen sic distinguũtur q̃ alicuius mutationis vnum est perse terminus ⁊ non aliud vt patet de corruptione. ita negatio vt includitur in termino positio succedente est hic perse terminus. ¶ Ad argumentum principale. aliquid esse commune terminis potest esse dupliciter vt cõitate reali. sicut materia que est commune sȳstractum vtriq; termino i corruptione. hoc modo non oportet in cõuersione totali aliquid esse cõe terminis immo tale commune repugnat conuersioni totali. ¶ Alio modo potest intelligi cõe communitate ratiõis. puta q̃ vtq; terminus contineatur sub ente. ⁊ hꝰ sufficit ad excludendum rationem creationis ⁊ annihilationis. quia in illis alter terminus non continetur sub ente ⁊ hoc modo diceretur q̃ iste species ⁊ illõ preexistens in quod conuerterentur haberent aliquid cõe. Aliter posset põi aliquid commune terminis non essentialiter. sed cõis habitudo ad idez agens. q̃ potentie agentis eodem modo subiacet vterq; terminus conuersionis. ⁊ hoc etiam sufficit ad excludendum annihilationem. quia nihil proprie non subiacet potentie agentis. cuz non sit aliquid cõbile. ¶ Argumentum in oppositũ. pbat q̃ natura potest conuertere aliquid i aliud conuersione totali. ⁊ ita non requirit sȳm cõe quod manifeste est inconueniens. in quacũq; trãsmutatõe naturali ſm pȳm ideo ad illud argumentum dicendum est. q̃ agens naturale põt omnem transmutationem illam ⁊ soluz cãre circa istas species. que transmutatio potest hic habere subiectum transmutabile nulla autem transmutatio substantialis habet hic subiectuz transmutabile. quia nulla est hic substantia. nec cõposita nec materia. ideo agens naturale non potest hic transmutationem sȳalẽ cãre sed accñtalem in qua sufficit q̃titas ꝑ sȳo. In illo ergo nunc in quo p actionem agentis naturalis eucharistia hẽt. ꝓmo non esse cuz natura nihil corum pat nisi aliquid incomposibile. pducẽdo. pducerctur virtute nature qõdam compositum per accñs. ſ. q̃tum quale qualitate incompossibili eucharistie q̃ corrũpitur ⁊ istius compositi sȳm pfuit. ⁊ forma iducta ẽ ab agente creato habente eam in virtute sua actiua. Sz nũ quid tunc pducitur aliqua sȳa. ¶ Rº ñ actione nature. q̃ non passum de quo producat sȳam. si ergo tunc sȳa pducatur. hoc est actiõe dei qui disposuit nus q̃ accñs esse sine sȳo nisi in eucharistia manente. ⁊ ideo illa destructa deus producit sȳam compositaz que nata est affici suis accñtibus cãtis per agens naturale nec illa sȳa noua requiritur ꝑpter actionem nature. immo actionem illaz sequitur ordine nature. nec necessario. quia deus posset non producere sȳam illam. sed sequitur ordine dispositionis diuine. ¶ De ipsa autem destitione eucharistie duplex est opinio. vna que videtur esse Jnno. de officio misse pte tertia. vbi dicit q̃ quis spẽs maneant que posset afficere sȳaz panis ⁊ vini si eẽnt ibi. si tñ tãta fiat alteratio circa spẽs q̃

panis eis affectus non eet ꝓueniens nutrimentum desinit ee eucharistia. ⁊ i eodem instanti actione diuia fiet ibi noua substantia que nata est affici illa qualitate. hoc aut est substantia panis. ⁊ tūc illa manet vlterius in alratione vsq; ad instans generationis noue substantie. ⁊ illam generare natura cozrūpēdo illaz substantiam cōpositā quam potentia oi uina reduxit. Alia est opinio q manet q̄diu manēt qualitates que possent afficere sb̄am conuersā. licet ipla sic affecta non eet conueniens nutrimentū: nō g̃ desinit ee eucharistia nisi qn desineret ipla substantia panis: ⁊ fm hoc eet dicendū q in illo instanti cozruptionis spēz est ibi substantia noua sed non panis. qa illa non eet nata affici qualitatib⁹ incōpossibilib⁹ pani iam inductis. sed talis ē illa substātia noua qualem nā generaret de pane cozrupto. si substātia panis ibi fuisset.

AD tertium sic ꝓceditur. arguit q deus non pōt facere q manentre cozpore ⁊ loco cō pus non hēat vbi i loco. qz non possūt manere extrema q̄n maneat relatio media. sicut nō pñt ee duo alba quin sint sīlia. cozp⁹ ⁊ locus vident ee extrema inter q̄ ipsum vbi ē q̄si bitudo media fm illud. 6. principioz. vbi est circūscriptō cozporis a circūscriptōe loci ꝓcedens.

Contra sic se hñt cozpus ⁊ loc⁹ ad vbi sicut actiuū ⁊ passiuū ad actionē ⁊ passionē. nunc aūt de⁹ pōt facere q manente actiuo ⁊ passiuo non sit int illa actio ⁊ passio g̃ ⁊c. maioz ꝓbat. qz ita videt vbi bitudo media int locū ⁊ cozp⁹. sicut actio ⁊ passio int agens ⁊ patiens. mioz ꝓbatur qz sicut habet Dan. 3°. Tres pueros in fornacem missos ignis non cōbussit. ⁊ tū fuit actiu⁹ qz flāma crūpens interfecit eos qui miserūt eos in fornacez ⁊ cozpora eoz erāt passiua. quia non ē vsimile q tūc hūerunt dare impassibilitatis. Ista qō pōt hīe duplicem intellectū. vnū de cozpore ⁊ loco in cōi aliuz de cozpore ⁊ loco determinato. ⁊ vterq; pōt sb̄distingui. Et ió sunt hic quatuor ōclaranda. p° si cozpoi in cōi repugnat non hīe vbi posito loco in cōi. 2° si repugnat loco in cōi ee sine vbi siue ñ circunscribere. ⁊ hoc posito cozpore in cōi. 3° si possibile sit hoc cozpoi ⁊ h° loco manentib⁹ sed hoc cozpore huic loco ñ pñte. q hoc cozpus non hēat hoc vbi. 4° si hoc cozpore ⁊ hoc loco manenti b⁹ ⁊ hoc cozpore huic loco pñte possibile eet hoc cozpus non hīe hoc vbi.

De primo dico q non includit ꝓtradictōem cozpus ee sīn cozpore aliquo continente ⁊ p ꝑs sine vbi. immo ita est de ꝑmo ce° qō nō habet cozpus cōtinens. posito etiam q eet locus non tantum quicunq; sed aliquis capax huius cozporis nō esset adhuc cōtradictio. q hoc cozpus non haberet vbi. Ratio primi est. qz nō est cōtradictō absolutum manere absq; respectu ad illō quod nō est ꝑus eo vel saltem qō nec ē prius nec simul nā cum ipso. nunc autē locus nec est prius nā cozpore nec simul immo videt posteri⁹ cozpore g̃ ⁊c. Ex hoc pōt accipi rō scōi. Contra istud cozpori pse competit ee in loco. ita q cōpositas est pse rō eēndi in loco sed ꝓtradictio est rōnem formalez ee. nisi illud sit cuius est rō formalis. Preterea cozp⁹ locatum dependet a locante. g̃ illa bitudo locati ad locans ē bitudo quedam ó pendentie sed absolutū nō pōt ee sine ó pendentia ꝓpria quam natum est habere. Preterea cōtra illud qō dicit de p° celo arguit. qz illud cozpus si moueat. non est oare quo motu moueret nisi locali. sed moueri ocalit requirit ee in loco. qz moueri localiter est aliter se habere in loco nunc q̄ prius. Si oet q celuz quiescit. sequit q quiescit quiete oppositā illi motui quem natum est hīe. ⁊ ita

quiescit localiter. ⁊ tunc ꝓpositum. Ad ꝑmum pōt dici q dimensio est rō fūdamentalis ꝓxima respectu vbi. ⁊ si sic intelligeret rō formalis bñ pōt talis ratio formalis separi ab illo respectu cui⁹ dī esse rō. ⁊ hoc intelligendo in actu lz nō separet ab aptitudine vl potentia ad illud. Exemplū albedo isto⁹ ratio essendi simile. ⁊ tamen non est ꝓtradictio q sit sine similitudine actuali. Contra si dimensio est ꝓpria rō fundamentalis respectu passiue locatōis saltem ista erit p se 2° mō ⁊ si non ꝑmo° corpus locat. sic color videt sed in ꝓpositione pse 2° mō cum sit necia simplicit sm non pōt cē sine ꝑdicato. R̄ q corporeitas est rō fundamentalis respectu huius q est cē locabile. ⁊ respectu huius ēt q est locari. ꝓpria q̄dem ⁊ prima vtriusq; quia cuius est potētia eius est ⁊ actus. sed respectu primi est ratio necessaria. respectu scōi ratio non necia. quia aptitudo ē intrinseca per istā rōnem etiam p̄cise acceptam. sed illud ad quod est aptitudo non ineſt actualiter nisi p agens reducē aptitudinē ad actum. negādū est igr q̄ assumit. s. hanc esse pse 2° mō corpus locat. licet concedendū sit hanc esse pse cō pus est locabile. Exemplū hui⁹ est perse 2° mō homo est risibilis. hec aūt cōtingens homo ridet. Ad tertiū illa dependētia que est locati ad locans non ē simpliciter necessaria ex parte eius quod dicitur dependere sicut est dependentia cāti ad causam. sed est dependentia aliqualis tanq̄ ad illud q̄ natuz est cōseruare rem in sua dispositione naturali. corp⁹ quidem naturale i suo loco naturali natum ē sic conseruari. sine tamen tali cōseruante potest absolute esse. Ad tertium potest dici q si mouetur. mouet fz locare non fm locari. quia nunc aliter corpus contentum q̄ prius locauit sed non alit locatur q̄ non locat. ⁊ isto mō intelligit dictum Auero. q celum est in loco per centrum. quia suum esse in loco est locare locabile fixum in loco. Si queratur de isto locare ad quod genus pertinet vt sic motus ille diceretur esse in illo genere. non ad genus vbi. q̄ vbi est circūscriptio passiua. nō ad aliq̄d aliud genus. tuz q̄ motus esset in plurib⁹ generibus q̄ ponit phs. 5. physicorum tum quia discurrendo non inuenit ad quod genus aliud pertineat. Preterea sicut celum potest circulare licet non cōtineatur a corpore sic potest circulare licet non contineat corpus. puta si esset idem corpus continuum ⁊ spericuz. igitur illa forma fluens fm quam est perse motus circulationis. posset perse esse sine respectu tuz ad ꝓtinens q̄ ad contentum. ⁊ ita est forma mere absoluta R̄nsionem quere.

De secundo articulo

dico q non apparet ꝺdictio superficiē concauam esse sine respectu ad aliō corpus vt contentum. esto etiā q aliud corpus sit q̄d esset natum ꝓtineri vt prius argutum ē de respectu locatōis passiue ita pōt hic argui de locatiōe actiua. Itē ꝓfirmat. q celuz ē incorruptibile ⁊ lz ela fm se tota sint incorruptibilia fz phm ñ tñ eo° sunt incorruptibilia q̄ celuz. q forma elemēti cū sit ciusdē rōis i toto ⁊ in pte. ñ est forāl rō incorruptibilitatis i toto. sic nec in pte. ⁊ lz ñ sit aliq̄ cā nāl corruptiua totī⁹ elemēti sic ptis. tñ ista possibilitatē itrisecā reduci ad actū non est ita ipossibile sicut ce^m corrūpi. Aut saltem fz theologos possibile ē deū ela annihilare que q̄tum ē ex formis suis sūt corruptibilia lz non annihilet celū q fz formā suā ē incorruptibile. q in ꝓseruādo ꝓus ⁊ magis necium non requirit tā q̄ medium ad aliq̄d min⁹ necium ꝓseruari. Absolute igr potest annihilare elem̄ta ⁊ nihil inouare circa cē celi. hoc posito latera celi non ꝓcurrerent in instanti. quia natura non potest facere talem transmutatōem in instāti. remanere igr

pōt superficies ꝑcaua celi ⁊ tamen non continens aliquod cozpus. ¶ Cōtra ista vacuum esse est impossibile simpliciter vt probat Arī. 4°. phȳsicozuȝ. sed si superficies cōcaua esset sine cozpore. esset vacuum. igitur ⁊c. Ad ꝓbationem maiozis. vna ratio phī in. c. de loco contra ponentes locum esse ſpacium est ista. qz tunc infiniti vtiqȝ eēnt loci ⁊ subdit ad ꝓbatōem istius ꝑnie. distante enim aere ⁊ aqua idem faciunt omnes partes i toto quod omnie aqua i vase. ¶ Preterea inter latera vacui nihil est medium fm phm. 5. phȳsicozuȝ illa sunt simul quorum nihil est medium. si igitur esset vacuum latera essent simul ⁊ non simul. ¶ Preterea i tempore est ꝓtradictō duo instantia esse distantia ⁊ non esse temp⁹ medium. igitur pari ratione in loco cō tradictio est duo esse. localiter distantia ⁊ non esse cozpus medium. ¶ Ad primū ista probatio ꝑnie fm phm multiplicit exponitur. sed qualitercūqȝ ꝑnia declaretur non tenet nisi ponendo vacuū esse ſpacium actu dimensionatum licet non habeat qualitates naturales. quandiu enim ponitur ibi dimensio in actu semper remanet ratio scōm phm. quaꝝ non compatitur secum aliud corpus nisi vnum diuidat alterum. sed vacuum istud quod ponitur possibile deo in isto membzo non est aliquod ſpacium hñs dimensiones positiuas. sed tantummodo est ibi possibilitas ad tantas dimensiones positiuas cum carentia cuiuscunqȝ dimensionis in actu ⁊ hoc modo potest dici de omnibus rationibus phī ibi positis ꝙ procedunt cōtra vacuuȝ vno mō imaginando. ſ. ꝙ sit ſpacium actu dimensionatuȝ sine cozpore. ⁊ ita nihil cōcludunt cōtra intellectum qui cōcedit deo esse possibilis. ¶ Ad scōm dico ꝙ medium pōt intelligi vel positiuū ⁊ actuale. vel priuatiuum ⁊ potentiale. et vtroqȝ mō debet intelligi nullum esse medium cozum que tangūt se ⁊ que simul. latera autem vacui ⁊ si nō habeant medium. primo mō. habent tamen medium 2° mō quia inter ea posset trāſ cozpus intercipi quantum est illud cozpus qō intercipitur qñ ſpaciuȝ est actu plenum. est ibi igit medium potentiale ⁊ sequit ex hoc ꝙ est ibi medium priuatiuū siue priuatiue. qz carens tanto medio ꝙtum posset intercipi inter illa extrema. ¶ Ad tertiū diceret ꝙ nullo motu exīte possȝ esse ꝺes aliqua etiā ꝓprie accepta. qz nllo cozpore moto possȝ aliqō cozpus vniformiter se habere. ⁊ cuȝ hoc esse aptū natū aliter ⁊ aliter se hīe sicut cozpus beati posset vniformiter se habere in ſua dispositōe licet nullū cozpus aliter se haberet. qz non opoztet ꝙ aliqua cozpoza inferioza aliter se habeant ad hoc vt beati vniformiter se hēāt nec aliqua alia cozpoza ponuntur tunc forma mouēda. huic ēt vniformi dispositioni cozrespondet propria mensura que est tēpus. inter cuiꝰ quecūqȝ duo instātia imaginata posset tātus fluxus siū motꝰ intercipi. ⁊ ita si tēpus dicit mēſura motus siue fluxus illa vniformis existentia habebit tēpus licet nō vniformiter actuale positiuū sed potentiale ⁊ ꝑuatiuum. vnde itellectus habens noticiā tē poris actual⁹ ⁊ positiui applicando eaȝ ad istā duratōem vniformē pōt cognoscē ꝙtitatē ipsiꝰ. ſ. ꝙ tātā hꝫ positiue si eēt tps positiuū. ꝓsilr ē i ꝓposito de distātia i loco positiua ⁊ ꝑuatiua. sic mora ꝑuatia mēſurat ptes aliqꝰ successiuas sic dimensio ꝑuatia mēſurat ptes pmanentes ⁊ hꝰ qz ꝑuatio equat hitu suoꝝ. vñ illud arm pōt adduci ꝑ ꝓposito ꝑrmādo. ⁊ hoc sic. possibile est distantiaȝ aliquā ee inter aliq̄. q. fm tps lz non sit inter illa tps positiuū intermediū. hoc ē positiua mſura motꝰ. ſz sufficit ꝙ sit tps potētiale vl ꝑuatiue acceptū ad hoc vt sit distātia iter illa tpalis fm quā hoc dicitur ee posterius vel ꝑus eo igr a sili ò loco ⁊ distātia localiter si arguit contra

hoc q̄ distantia non potest esse nisi sit aliquid in quo sit illa distantia. ⁊ hoc nihil est quia nullum medium. Potest dici q̄ distantia formaliter importat respectum inter extrema. respectus autez ē i vno extremo ⁊ ad aliud sicut ad terminum. hic autem est dare vtrunq̄ terminum positiuum licet non sit mediuz positiuū. ⁊ si ex solo primo istoz̄ diceretur habitudo positiua posset p̄cedi q̄ hic eēt distantia positiua. sed si vltra h° requiratur q̄ mediū sit positiuuz tunc saltem saluatur p̄positū. quia hic est distantia priuatiua ⁊ positiua potentialis sed non actualis.

De tertio patet q̄ si hoc corpus non sit huic loco p̄ñs non inscribit isto loco igi non hēt vbi in hoc loco si etiā non est huic loco p̄ñs. fm cursum nāe est in alio loco. ⁊ fm naturā non p̄t simul habere duo vbi. g̃ non hēt hoc vbi. ⁊ tamē iste locus manet qz manet hic vltimuz corporis p̄tinentis ⁊ hoc patet ī 2° articulo

Contra hoc locus iportat rōnem cōtinentis. qz superficies absoluta circūscripta rōne p̄tinentis non hēt rōnem loci nunc aūt p̄tinere cū dicat re[m] non videt manere nisi sit ad cundē terminum. igr q̄n p̄tinetur aliud ⁊ aliud nō videt manere idem locus. sed q̄n corpus non est p̃ñs huic loco non est idem contentū.

R°. 4° phy. vult p̃bs q̄ idem loc° maneat succedentibus sibi inuicem corporibus. ex hoc patet q̄ non est alius loc° si aliud locatum p̄tineat. q̄n igit arguitur de relatione p̄tinentis ad contentuz p̄cedi p̄t q̄ locus vltra superficiem addit relatōem p̄tinentis. vt intelligitur p illud quod dī in diffinitione vltimū cōtinentis. hoc est p̄primum ⁊ imediatum p̄tinens ⁊ tūc p̃ñter dicendū est vt q̄ variato p̄tēto non variat relatio i alio extremo. ⁊ hoc eodem modo quo respicit illud extremum. quia respicit pro extremo per se. contentum in cōi ⁊ non hoc signatum. vel p̄t dici q̄ variato contento variatur relatio ipa corr̄ndens. ⁊ ita est aliud ⁊ aliud continere respectu alterius ⁊ alterius cōtenti. sed nō variatur extremū relatum. qr idē est continens ⁊ ita idē locus. Exēplum hr corpus hñs albedinē si fm eā est simile multis multas habet similitudines. qr similitudo numeratur termino numerato. sed tñ ipsum non est multa simia sed vnū simile. sicut habens multas scientias est vnū sciens: qr concretuz non numeratur ad solam numerationem forme. sed oportet q̄ cum hoc sit nūeratio suppositi habentis formam.

De quarto videt q̄ posset esse ibi triplex intellectus p̄mus q̄ hoc corpus mō q̄titatiuo sit p̃ñs huic loco sine alio corpoī sic presente. Alius intellectus q̄ simt cū alio presente sit hoc mō presens. Tertius intellectus q̄ sine modo quantitatiuo sit huic loco presens: oc primo planum videtur q̄ talis presētia nō potest eē sine vbi. sicut non potest poni sine circūscriptione passiua corporis a loco: qr circunscriptio illa non videtur aliquid ponere vltra hoc q̄ est corpus esse presens huic loco modo quantitatiuo scilz tanq̄ coextensum ⁊ commensuratum.

Sed hic est dubium. quia ista circūscriptio vel presentia non videtur dicere aliquid nisi respectum formaliter ⁊ per consequens ipsum vbi nihil eēt formaliter nisi respectus. hoc consequens videtur falsum. quia fm philosophuz. 5. ⁊ 7. physicorum. ad relationem non ē per se motus. sed fm philosophum. 5. physicorum. motus est per se in genere vbi. Si dicitur q̄ vbi per se importat ⁊ absolutum ⁊ respectum ⁊ per illud absolutum quod importat distinguitur ab aliis generibus que simillter importāt respectus. sed determinatos per determinata fundamenta. Contra absolutum ⁊ respectus non faciunt per se vnū

ꝓceptum. ſz cuiuſcūq; generis ē concep
tus p ſe vn⁹. g̃ ꝛc. nec abſolutum p ſe ꝑ
hit re⁹ ad tale genus vel ad talē ſpeciez
in tali genere ꝓpter idem mediū. qz nō
facit p ſe vnū ꝓceptū cum illo. ¶ Similit
ex eodem mō pōt argui vlterius qz acci
piatur vterq; iſtorū ꝓceptuū per ſe. vi
qz ſi ē cōmunis ē oicibilis de pluribus. ſi
quid. ergo vtrobiq; aſcendendo ſtatus
eſt ad v⁹ conceptum cōmuniſſ. mū per
ſe oicibilez de pluribus. ⁊ tunc i vtroq;
ꝓceſſu ſtabitur ad conceptuz ꝓpriū
generis in illo ꝓceſſu. ¶ Hic oici pōt
q; ſi ſm cōiter oicta ſaluanda ſit diſtinc
tio. io. generū. ⁊ per ꝑns. 6. genera vltⁱma non ꝓtineant ſub genere relationis
cū non appareat q; ipoztent formas ab
ſolutas. nec ſimul ipoztant abſolutū ⁊
reſpectum. vt argutū eſt ꝑns eſt oicere
q; ſunt eēntialiter reſpect⁹. nec tñ de ge
nere relationis igitur opoztet diſtingue
re inter reſpe⁹ ⁊ reſpe⁹ etiam diſtictioē
ſm genus. pōt autē diſtinctio reſpectuū
quos impoztant iſta ſex genera ab illo
reſpectu qui ꝓprie oicitur relatio que
eſt quartū genus accipi ex illo oicto cō
muni quo oicuntur reſpectus de gene
re relatōis eſſe reſpectus itrinſecus ad
uenientes reſpectus autē illoz ſex gene
rū extrinſecus aduenientes. hoc poteſt
intelligi ſic. nullus reſpectus ſic intrinſe
ce aduenit abſoluto. q; conueniat ei ſm
ſe ſiue ad ſe. quia tunc non eēt reſpectus
de rōne enim reſpectus eſt q; ſit vn⁹ ad
alterum. ille igitur reſpectus oī intrinſe
cus adueniens qui neceſſario ꝓſequitur
fundamentū poſito termio. qz non pōt
eſſe reſpectus magis intrinſecus abſolu
to. ⁊ p oppoſitū ille eſt extrinſec⁹ aduēi
ens qui non neceſſario cōſequit funda
mentū etiā poſito termino. Si iſta ſint
vera. rñderi pōt ad illam auctozitatem
phi. 5. phy. q; neget motū ad relationez
ꝓpe dictam q̃ pertinet ad quartū genus
non aūt ad quencūq; reſpectū pertinen
tem ad aliqō ſex generuz. imo concedit
ibi motū eē in vbi. qui cōiter non oī eē
motus ad formā abſolutā. qz vbi vt vi
detur non ē forma abſoluta. ſed re⁹ coz
poris ptenti ad locū ptinentem. Rō au
tē oīe relationis ab aliq̃ reſpectib⁹ in ñ
terminando motuz videt eē. qz exquo
re⁹ neceſſario ꝓſeq̃t extrema poſita nū
q̃ pōt ipſa acquiri p ſe ſed tm⁹ p accñs
alio. ſ. abſoluto acq̃ſito in altero relato
rū. ⁊ talia q̃ non acq̃runt niſi p acc⁹ s a⁹
acq̃ſito negat phs in. 5. phy. p⁹ termina
re motū. ſpēs aūt non nēcio ꝑns extre
ma pōt hr̃e ꝓpriam nouitatē. abſq; noui
tate vnius vel alter⁹ extremi. ⁊ iō pōt
hr̃e ꝓpriam acquiſitōem. nā ita videt eē
de vbi. qz pōt deus cōſeruare idē locabi
le ⁊ eūdē lo⁹. ⁊ tñ non manebit eadem
circūſcriptio. qz coꝛpus ē abñs ab i⁹ lo
co ⁊ hoc ēt pōt nā facere. ponendo aliō
coꝛp⁹ ꝑns illi loco. non igr̃ iſta extrēma
locū ⁊ locabile nēcio ꝓſequit ipm vbi.
⁊ iō poteſt eēt nouum nouitate ꝓpria
⁊ acquiri coꝛpori nullo abſolutio acq̃ſi
to nec coꝛpori nec ipſi loco. ¶ Sed ſi q̃
ratur quo poteſt acq̃ſito reſpectus eſſe
ſucceſſiua niſi ſucceſſio ponat in aliquo
abſoluto. oīceret q; coꝛpus ſucceſſiue ſz
ptem aliam ⁊ aliā fit ꝓſens eidem par
ti loci. ſimiliter coꝛpus ſm eandem par
tem fit ſucceſſiue p. eſens a'ī ⁊ alī par
ti loci. ita q; tam ex diuiſibilitate coꝛpo
ris q; loci ſequitur diuiſibilitas circun
ſcriptionis coꝛporis a loco. ⁊ diuiſibili
tas ſucceſſiua quando pars poſt partez
acquiritur. non eſt g̃ diuiſibilitas in reſ
pectu ſine diuiſibilitate in abſoluto. ſz
eſt ſucceſſio i reſpectu. qui ē circunſcrip
tio ſine ſucceſſioe in forma abſoluta coz
poris vel loci. ¶ De ſecundo itellectu in
iſto articulo. ſ. an hoc coꝛpus hr̃et hic
vbi. ſi ſimul cum ipſo hic eſſet aliud cō
pus modo extenſo. videt poſſe oici q; tē
hoc coꝛpus non haberet hic vbi. qz pa
ri ratione aliud coꝛpus haberet hic vbi
non poſſunt aūt eſſe duo vbi eiuſdez lo
ci. quia vnius loci vna circūſcriptō. Itē

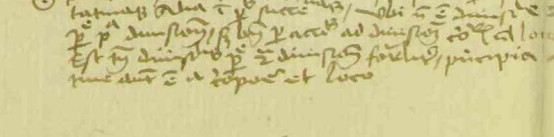

corpus locatum facit latera continentiꝫ
distare. sed hoc corpus quod aduenit se
cando huic loco non facit latera eiusꝫ di
stare. immo iaꝫ per aliud corpus quod
prius fuit hic fuit distantia inter latera
Et confirmatur. quia si vtrunqꝫ faceret
latera distare. igitur vtrũqꝫ eẽt mediuꝫ
inter ista distantia. sed vbi ẽ aliud ⁊ ali
ud medium per se. ibi videtur esse alia
⁊ alia distantia. ⁊ ita inter eadeꝫ latera
eiusdem loci eẽt duplex distantia. Po
test tamen dici q̃ in isto intellectu vtrũ
qꝫ corpus haberet vbi in hoc loco. qa
cum vtrunqꝫ ponatur hic sicut conten
tum coextensum ⁊ commensuratum.
vel vtrunqꝫ erit locatum quod est p̃o
positum vel neutruꝫ. ⁊ tunc est locꝰ iste
vacuus in quo ponuntur esse duo cor
pora modo extensiuo. quod nullus di
ceret. Similiter vtroqꝫ istorum amoto
altero remanente. illud remanẽs habe
bit hic vbi sed non aliũ modum hẽbit
hic ex parte sui ad locum continentẽ q̃
modo hẽat. Istud patet per opm de an
gelo. quia si angelus sit simℓ cum corpo
re non hẽt p̃prie vbi in isto loco in quo
corpus coexistens habet p̃prie vbi. qꝫ
angelus non est ibi coextensus ⁊ cõmẽ
suratus illi loco nec replet illũ locuꝫ. vn
de si corpore amoto solus angelus ibi
manerꝫ. locus ille p̃prie diceretur va
cuus opposita istorum sunt vera ò cor
pore coexistẽte alteri corpori. Et si que
ras quomodo potest locus iam plenus
iterum repleri. Rñdeo ad obiectioneꝫ
p̃o aliqua parte. Ad primam fm istaꝫ
viam que ponit in eodem suppositο ⁊
fundamento posse esse plures respectus
eiusdem rationis ad diuersos terminos
concedendum est q̃ eidem loco potest
competere alia ⁊ alia circunscriptio ac
tiua. ⁊ potest sibi in alio ⁊ alio corpo
re alia ⁊ alia circunscriptio passiua cor
respondere. Ad aliaꝫ facere latera dista
re potest intelligi dupliciter. vel effectiᵉ.
⁊ sic agens distendens latus a latere fac
ea distare. vℓ quasi formaliter. ⁊ sic me
dium interceptum dicitur facere distar
⁊ hoc secundo modo concedendum es
set q̃ vtrunqꝫ corpus hic extensiue exi
stẽs facit latera huius loci distare. quia
vtrunqꝫ est medium inter extrema. p̃i
mo autem modo neutrum corpus facit
latera distare. sed ipsum agens quod p̃
mo diuidit hoc latus ab illo. ⁊ per hoc
etiam patet quomodo vtrunqꝫ replet.
quia non effectiue sed formaliter. non
enim est maius incõueniens locum ple
num repleri de nouo aliquo replẽte for
maliter q̃ continens vnum sibi cõmen
suratum de nouo continere aliud simi
li modo ptinendi. Ad confirmationem
illã diceretur q̃ accipiendo distantiam
p̃o illa habitudine que est in vno distã
te ad alterum vt ad terminum non est
nisi vna distantia inter eadem extrema
siue sint plura media siue vnicum. nec
illa est vera hoc modo loquẽdo ò distã
tia q̃ vbi est aliud per se mediuꝫ. ibi est
alia per se distantia. nisi intelligatur ali
ud per se medium. hoc est aliud necessa
rio requisitum tanquã medium distan
tie. sed in p̃posito non requiritur illò
tanq̃ aliud. Si autem distantia accipe
retur alio modo p̃o dimensione me
dia inter extrema que distant concedẽ
dum esset sic loquendo q̃ inter latera
continentia duo corpora est duplex di
stantia. De tertio intellectu in isto arti
culo scilicet q̃ si hoc corpus esset p̃sẽs
huic loco. sed non modo quantitatiuo
hoc est non tanq̃ coextensum loco nec
commensuratum. Potest dici q̃ tunc
p̃prie non haberet vbi in hoc loco. qꝫ
p̃prie vbi est forma secundum se diui
sibilis. cum scõm eam per se posset esse
motus ⁊ ideo non conuenit alicui nisi
diuisibili. ⁊ per moduꝫ diuisibilis se ha
benti corpus autem quod non coexten
ditur loco. sed est totum p̃sens cuilibꝫ

pti illius loci. non hēt modum diuisibilis in cōparatione ad locum. nec p ꝓns habet vbi ꝑprie respectu eius. Extendēdo tamen vbi ad talem pñtiam simplicem fm quam angelus dr eē hic. sic concedendum eēt q corpus pns fm istum intellectum diceret ipropprie habere vbi. nā vere est hic pns non circūscriptum. Ad arm principale si illa maior que accipit vera est. non hēt veritatem nisi de relatione ꝑprie dicta. respectus autem quē importat vbi non est talis. Istorum aūt declaratio pz ex dictis i tractādo pmum intellectum in 4° ar. pncipali.

EXpeditis his que q̄sita erant de deo. seqūtur alia q̄sita de creaturis. & ꝓmo de oibus in cōi. deinde de q̄busdā in spāli De oibus in cōi fuit vnum quesitū. t̄ istud. Utrū rei create sit idē respect' ad deum vt creantem. & deū vt ꝓseruantem Arguit q non. aliq̄d pōt creari & nō ꝓseruari igr tm pōt hre respectum ad deum vt creantē. & nunq hre respectum ad deum vt ꝓseruantem. igr non ē idē respect'. ꝓbatio ꝑmi āntis. Res i istāti creationis non ꝓseruat. qr non indiget conseruatōe. nisi q̄ pōt non eē & de se tēdit ad non eē. sed deum creat non pōt nō eē nec tunc tendit ad ñ eē cum tunc accipiat eē. nihil igr ꝓseruatur nisi q̄ manet post instans creatōis sue sz deus potest aliquid creare q̄ non maneat p' instās creatōis sue. qr non ē cōtradictio q tm̄ mō hēat eē in vno instanti & in illo creetur. Contra eiusdem simplicis ad idez simplex non ē nisi idem respectus realis nunc aūt dei creantis & ꝓseruantis eadē ē voluntas qua formaliter creat & ꝓseruat. & ipsa exīstia rei create & ꝓfuate eadem ē. igr respectus ē idē rei create & cōseruate ad deum vt creantem & ꝓseruātem. Hic sunt tria videnda. ꝑmo de eo q̄ ꝑncipalr querit. s. si idem sit respect' realis in creatura ad deum vt creantez & ꝓseruantem. 2° de eo q tangit ꝑmū argumentū si simul posset dici res creari & conseruari. & ista difficultas magis tāgit modum loquēdi. 3° de quodā annexo q̄ tangit idē arm. s. si posset aliquid creari q̄ tm̄ non ꝓseruet post instās creationis.

De primo dici pōt q idez ē respectus creature, ad deum vt creantem & ꝓseruātez & hoc ꝓbatur sic. eiusdē re & rōne ad iō re & rōe non ē dependentia eēntial' nisi vnica eiusdē rōnis. exīstia aūt creature ꝑmanentis est eadē oino in creatōe & ꝓseruatōe. & ex pte termi est oino idē re & rōne. s. velle oīnum & hitudo non solū ad creantē. sed ad conseruantē est habitudo dependentie eēntialis & eiusdē rōis igr rē. maior ꝓbat. si eēnt plures dependentie oino eēntiales inter extrema oio eadē. sicut dependentia creature ad deū vt ad efficientē & vt ad finē. tm̄ iste videtur eē alterius rōnis. si eni eēnt eiusdez rōnis eēnt sibi incōpossibiles in eodem & fm idē. qr q̄n aliquid dependet ad aliud aliqua dependentia si illa sit sufficiēr terminata non dependet ab eo alia dependentia eiusdē rōnis. qr tunc vtraq illa rū sine alia terminaret & dependeret tali dependentia & non dependeret. & hoc dependentia sufficiēter terminata. mior hēt tres partes. ꝑma. s. q idē sit eē rei ꝑmanentis in creatōe & ꝓseruatione ꝓbatur. qr in hoc est dria ꝑmanentis a successiuo. qr successiuum oū manet semp hēt aliud & aliud eē. sicut aliam & aliaz partē. sed ꝑmanens hēt sēper idē eē. nec variat fm partē & partē. qr tunc eēt successiuū. nec fm totū & totū. qr tunc i q̄lz alio & alio instanti haberet totalr aliō & aliud eē. q̄ō est absurdum. 2ª ps mioris. s. q velle oīnum oino idē. est rō terminandi hitudinē rei create & conseruate. ꝓbatur. qr velle diuinū respectu cuiscūq volibilis sp manet idē. illud aūtez ē rō ꝓxia intrinseca terminandi q̄cūq

extrinsecū. 3ª ps minozis. ſ. q vtraq; hi tudo eſt hitudo dependētie eſſential de creatōe eſt manifeſta. de ꝓſeruatōe ꝑbat q2 ad illud dependet res cēntialiē in eſſendo qō eſt ſibi rō hñdi eſſe. talis eſt cōſeruatio cāe ꝓſeruantis iuxta illud Aug⁹. liij. ſup gen̄. c. xiiij. Creatozis nanq; po⁹ t oipotentis atq; oitenētis virtus: cauſa ſubſiſtendi eſt omni creature: que vtus ab eis q̄ creata ſūt regēdis ſi aliqñ ceſſaret: ſil t illoz ceſſaret ſpēs. oiſq; nā ꝓcideret. neq; n. ſicut ſtructoz edifiū cū fabri cauerit abcedit: atq; illo ceſſāte atq; abcedente ſtat op⁹ eius. ita mūdus nec ictu oculi ſtare poterit ſi ei deus regimē ſub traxerit. hec ibi. Diceret hic q fundam tū relonis creature ad deū ut creantem nō eſt abſolute exñtia rei create. ſz ipſa creatio paſſiua. ſilr fundamentū relonis creature ad deū ꝓſeruantē nō eſt exiſtētia creature abſolute. ſed ipſa ꝓſeruatio paſſiua. h⁹. ꝑbat ꝑ ꝓbm. v. meta. c. de ad aliquid. ubi vult q relones ſecundi mōt fundant ſup actoem t paſſionē nunc aūt lz abſoluta exñtia creature ſit eadē in ꝓmo nūc eſſēdi t deinceps: tam creatōem paſſionē t cōſeruatōem paſſionē eē eadē nō eſt manifeſtius q illō qō q̄rit. Dic dici pōt q ꝓbs. v. meta. nō intelligit q actio t paſſio ſint ꝓxima fundamēta relonū ſcōi modi. q2 relatio nō manet fundamēto nō manēte. māet āt relo ſcōi modi nō manēte actōe uel paſſione: ſicut aliqs manet pī non manēte generatōe. qō aūt dicit relatōnem de 2° mō fundari ſup actiōez t paſſionē intelligendō eſt nō tanq; ſup fundamētū ꝓximū uel ſup rōem ꝓximā fundādi: ſed tanq; ſup diſpōnem mediā inter fundamentum ꝓximum t ipſam relationē. ip ſa aūt potentia actiua t paſſiua poſſūt poni fundamentū imediatū relatōis ipſius actōnis t paſſionis. licet requirat actio t paſſio media: non ut ratio fūdādi relatōem: ſed ut quoddam ꝓcuium ad hoc ut ipſa in fundamēto tali fūdet

Specialiter aūt in ꝓpoſito nō vī concedendū q aliqua paſſio ſit ratio fundamentalis huius habitudinis quā habz creatura ad deū: ut creantē uel ꝓſeruantē: quia nunq; ꝓprie eſt paſſio niſi quando eſt aliqō paſſū recipiens formam ab agente: q2 ſm ꝓbm. v. meta. Po⁹ actia eſt ꝓncī trāſmutādi aliud inquātuz aliud. igit pō paſſiua eſt ꝓncī transmutādi ab alio. talis trāſmutatio nō inuenit niſi ubi ē paſſum recipiēs eā ab agēte. i ꝓſeruatōe t creatōe nō eſt ita. ſed totuz creatū t totū ꝓſeruatū ē totaliē a creante t ꝓſeruāte: ñ ſic ut aliquid eius ut paſſum recipiat formā ab agēte. Dic obꝺci tur p illud Auguſ. xi. ſup Geñ. vbi vult q aer nō eſt factus lucidus a ſole: ſed fit lucidus. alioq̄n recedēte ſole remaneret lucidus. eque aūt vī quecūq; creatura ōpēdere a deo in eſſe ſicut aerē in illūia to eſſe: qō ipſe intelligit p luciduz eſſe a ſole. igit nulla creatura reſpectu dei ē facta in eē: ſz ꝓtinue fit in eē. t p ꝓns eē creature eſt in ꝓtinuo fieri. Rñ⁹. ꝑbs. z. phi ſi. dicit q aliqua ſunt in fieri q̄ non hñt ꝓpletū eē: ſicut ſucceſſiua. t p oppoſitū aliquid dī in facto eē qñ ſic habet eē cōpletū qō nō dependz in eēndo ab aliquo extrinſeco. creatura aūt ſp in eſſendo eq dependet a deo in eſſe: q2 eque ſp ab ipo p idē uelle ipſius hz idē eē. t h⁹ mō poſſet dici: q ꝓductio ꝑſone diuine ſp eſt i fieri: quia nunq; iſta ꝑſona pōt hīe eſſe niſi accipiendo actualiē a ꝓducēte. t tñ eē ꝑſone eſt maxime ꝑmanēs. hoc mō eſſe creature lz ſit ꝑmanēs: tñ reſpectu dei a cuius volitōe actuali ſp eque dependet ſp eſt q̄ſi in fieri. hoc eſt actu dependens a cā ante eē: t nunq; in facto eē. hoc eſt in actu ſepato t indepēdēte a q̄cunq; a⁹ nō tñ eſt in fieri nouo t nouo: ſz p obm illi eſt in facto eē. hoc eſt in eē ꝓpleto accepto ſine aliqua nouitate addēda.

De ſecundo articulo dico q cū iſto reſpcū creature hñtis

eē ad deū ut a quo hz esse: pñt ꝓcurrere diuersi respectus. idē. n. eē qñcz imediate succedit nō esse oppositō. sicut in ista ti in quo res incipit eē. qñcz aūt nō immediate succedit ipsi nō eē: sz quasi eidē eē ut ꝑus hito. ita intelligēdo ꝙ hz nō sit ista ꝓpositas in ipso eē fm se: tñ dī esse in ipso ꝑ ꝓpatōem ad aliud ꝑus secum co exñs. ꝑmus respcūs ꝙ. s. est ipsius esse ad nō eē ꝑcedēs nō est realis: qz nō ē ad terminū positiuū. 2° aūt qui est ipsius esse ad esse idē qsi ꝑexistēs uel magis cū alio ꝓpoꝛi exñs: nō est realis ꝑ quāto ē eiusdē ad idē. respectus aūt ipsius eē ad causaz a q̄ est: est realis. igit neuī illoꝝ dictoꝝ respectuū est idē illi. Cōtingit tñ eadem voce multa distincta aliqliť ipoꝛtari. sic pōt imponi aliquid ad significandū dependentiā ipsius eē ad cām nō ꝑcise. sed ut est cū respectu ad nō esse imediate ꝑcedēs. ⁊ sic significat hec uoꝛ creare vel creatio qz ibi nō tm notat dependētia rei ad cām in eendo. sz vltra hoc in accipiēdo. tunc ꝑmo illud eē ꝑ'non eē. pōt etiā aliqua uoꝛ imponi ad significandō illaz dependētiā ut est cū 2° respectu. s. ut ē ipsius eē ad seipm q̄si ꝑhabitū: ⁊ sic iponitur hec uoꝛ ꝓseruare. vbi nō tm notat dependentia in eendo. sz cū hoc habitudo illius eē quasi ad idē esse ut ꝑhabitū. Pro tāto igit nō est vez dicē de creatura ꝙ creatur ꝓprie nisi in ꝑmo instanti qz nō nisi in illo habet imediatū ordiez ad nō esse ꝑcedēs. nec est vez dicē ꝙ cōseruet nisi post ꝑmū instās: qz nō nisi tē hz imediatū ordinē ad seipm q̄si ꝑhabitū. Propter igit istos distictos respectꝰ rōnes ipoꝛtatos ꝑ creare ⁊ ꝓseruare nō ꝑter vnū de re q̄ aliud ꝑdicat. respectꝰ tñ ille ꝙ est ad cām semp manet idē. etsi iste ꝓcise significaret duabus vocibus vtraq; simul vere ꝑdicaret de eodem sicut hoc qō est eē ab alio dāre esse. ⁊ hoc qō est accipe eē ab alio ꝑcise significant illā habitudinē nō intelligendo ibi daꝛ uī accipe nouitatē. nec illā ipoꝛtāt: qz verū est dicē ꝙ filius accipit deitatem a patre: ⁊ pater dat ei ⁊ cōicat deitatez. et ista duo sp simul ꝑdicant de eodez. nec curo disputare de significato huius vocis creare an ꝑ se significet respectuz ad creatoꝛē ⁊ ꝓnotet respcm ad nō esse ꝓcedens. an ecōuerso illū ꝑ se significet ⁊ illū ꝓnotet ad cām. An vtrūcz significet ⁊ tūc nō significat ꝑcise ꝓceptū ꝑ se vnū sz duos respectus. ⁊ vnus est realis: ⁊ alius rōnis: q̄ nō faciunt ꝓceptū ꝑ se vnū: qa q̄dcūcz istoꝝ triū dē. hoc saltez soluat ꝙ vtrocz respectus aliqualiť ipoꝛtat: ꝑcise tamē ꝓpter illā q̄ est rōnis negat idē siť creari ⁊ conseruari.

De tertio principa

li dico ꝙ nō est ꝑdictio aliqō ens tantū modo in vno instāti hīc eē. ipm enim instans raptim transit ita ꝙ nō est nisi ut ita loquar instātanee. vel si dicas instās fm sba sp manere idē: si illud dicat eē sba mobilis: cum illa sba nō sit ꝑ se terminꝰ alicuius ꝓtinui de genē q̄titatis. sequit ꝙ illud qō vocas instās fm sbam: nō est terminꝰ ꝓtinuans ꝑ se ptes tpis. sal tē instās fm eē nō manet sz raptim transit. ⁊ ita oz dicere de mutatōe: ⁊ ꝑ consequēs de instanti: qō est ꝑ se mēsura mutatōis. nō aūt vī maioꝝ ꝓtradictio ō repmanēte ꝙ nō nisi in vno instanti hēat eē: ꝙ de ipso instāti uel mutatōe: qz etsi res permanēs possit hīc idez esse nō ꝑcise ꝑ instās: sed pmāsiue. ⁊ instans uel mutatio nō possit. tñ pmanēs totū eē suuz habet in instāti vno: qz in hoc distinguiť ꝺ successiuū. nō est ergo ꝺdictio si illud esse vltra hoc instās nō habeat. Contra hoc vī Arist. viij. phy. ubi ait. opponunt inqt generatio ⁊ corruptio: quare si impossibile est simł mutari fm oppositas. nō erit aūt ꝓtinua mutatio sz erit mediū ipsoꝝ tpis. Et in fine. c. penit' inconueniens vī si factum necesse est moꝝ corrumpi ⁊ nullo tpe pmanere. Preterea inferius in eodē. viij. vult ꝙ non est acci

pere vltimum in esse ipsius corrumpendi. sed ꝑmū in eē gnāndi. ⁊ cū hoc etiam ꝑmū in nō esse corrūpendi. signū inquit vtriqꝫ cōe est. ⁊ ꝑmo ⁊ posterioꝝ. huius aūt finis: illius aūt ꝑn^{m}. rei aūt sp posterioris passiōis est. ⁊ idē paulo post ipsi' tpis in quo fiebat fcm̄ est in ultio signo

¶ Preterea. si res creata tm̄mō hēat esse in instāti: tunc in illo vez est dicere: res ista incipit esse: quia tunc ꝑmo est. ⁊ sil' verū est dicē res ista desinit esse: qz tunc ultimo est. nunc aūt repugnātia vī q' sil' res incipiat esse ⁊ desinat eē.

¶ Ad p^{m} intentio phi est ibi q' solus motus local' potest esse ꝓtinuus ⁊ ꝑpetuus ⁊ nullus alius motus nec etiā mutatio. ⁊ hoc ꝑ bat: qz oēs alī motus ⁊ mutatiões sunt ex oppositis in oppositā. ut gnātiōis inquit ⁊ corruptōis. esse ⁊ nō eē ītmini sunt Alteratōis aūt ꝓtrarie passionē ⁊c. Si igit aliqs istoꝝ motuum uel mutatiō^{m} posset esse perpetuo ꝓtinuus: hoc nō es set ab eodem termino a quo ad eundez terminū ad quem: quia in motu sic simpliciter vno uera est ista ꝑpositio. vi. phys. mutatio autem neqꝫ vna infinita. esset ergo illa ꝓtinua perpetuo p continuam reflexionez a termino in terminum. puta si motu finito moueret a calido in frigidum cessaret alteratio quā tum est in istis terminis. nisi statim essz reflexio a frigido in calidum. sed in tali reflexione motus ꝓioꝝ ⁊ posterioꝝ cum sint oppositi nō possunt ꝓtinuare nec facere vnum motum continuum. cuius ꝑ batō est: quia tunc mobile simul moueretur motibus uel mutatōibus oppositis. hec cōsequētia ꝓbatur: quia i motu ꝓtinuo verum est dicere a ꝓincī^{o} motus q' mobile mouetur ad ultimuz ītminum. sicut si ultimus terminus motus continui est calor: verum est dicē ō mobili in ꝓncipio motus q' calefit. si igitur calefactio posset continuari frigefactōi a ꝓncipio huius totalis motus continui esset ueruz dicere q' mobile calefit ⁊ frigefit. Et ꝑpter ꝓsilem rōem ꝑbauit ibi q' non potest ꝓtinuari corrupto generationi ut sit vna mutatio: quia tunc a ꝑncipio mutaret oppositis mutatōibus qz corruptōe ⁊ generatōe. Naz in quacūqꝫ vna mutatōe siue ꝓtinua uerū est dicer q' a ꝓncipio mutat ad ultimū terminū. Ille aūt est ītminus generatōis. igit a ꝑncipio mutat mutatione generationis. et tm̄ tunc p positū mutatur mutatiōe corruptōis. quia illa ponit ꝑcedere ut cōtinuāda generatōi. istud aūt nihil est contra hoc q' dcm̄ est rem in vnico solo instanti. s. creatōis habē esse: qz nō ꝓcedo q' illi creatiōi possit ꝓtinuari adnihila° ut sit vna mutatio. qz tunc fm ar^{m} phi qñ creatur uerū est dicere q' adnihilat: lz tm̄mō ꝓcedo q' creatōem ꝓsequt adnihilatio. Et si arguit q' tam adnihilatio q' creatio est in instāti: qz vtraqꝫ est a vtute infinita que nō pōt agere in tēpe ut vī phs ꝑbare. viij. phy. igit in ꝑpositio uel erunt in eodē instāti qō est incōueniens phō. s. idē sic mutari oppositis mutationibus. uel erunt in diuersis instantibus. ⁊ tunc illa instantia erunt immediata: quod etiam est inconuēiens apud philosophum.

¶ Ad hoc dico q' ratō philosophi que tacta est: scilicet q' idez non potest simul mutari mutatōnibus oppositis ꝓbat corruptōnem non posse continuari generatōni. sed cum hoc est alia conclusio uera: scilicet q' generatōnem non potest immediate sequi corruptio. sed illius est alia ratio hec: scilicet q' vtraqꝫ est in instanti: ⁊ non simul in eodem ut patet. erunt igitur in alio ⁊ alio instanti: sed non sunt duo instantia sibi immediata. Hec ꝓbatio que est secundum intentōnem philosophi lz nō ibi ponat cā nō est ꝫ ꝑpo^{m} nr̄m: qz ista res creata q̄ nō manet nisi p instans creatōis adnihilatio ei^{9} non est in instāti. sed in tpe habito instanti creationis: si quidem post instans non est aliquid in tpe indiuisibili imediatū: lz diuisibili

tali.ſ.imediatõe qua ptinuum imiatuz ẽ imediatũ ſuo termino.7 hoc mõ motus ẽ imediatus ultimo dctis:quia poſt illud ſtatiz eſt motus ſicut diuiſibile p̃ indiuiſibile qõ eſt eius pncipiũ. Cũ igitur arguit:q̃ adnihilatio ẽ in inſtãti negandũ eſſet de adnihilatõe in caſu in q̃ loq̃mur.7 hoc ſemp referendo intentionez ad inſtans tpis ſiue in illo dicat pro prie eẽ creatio 7 adnihilatio ſiue magis cũ illo. Et cũ ꝓbat:qz vtus infinita nõ agit in tpe. Illã ꝓponem phs nõ ꝓcedẽt niſi de vtute infinita nãli necitate agẽte qz de alia nõ eſt incõueniẽs illud ad qõ ipſe deducit.ſ.q̃ vtus finita et infinita agunt in equali mẽſura. Theologi autez nõ ꝓcedunt deũ agere nãli necitate cir[a] creaturã. Sed nunq̃d tenẽdo deũ agẽ nãli necitate nõ poſſet ꝓcedi aliq̃d poſſe manere tm̃ p inſtans:cũ mutatio ſic tm̃ maneat etiã ſm phm. Quere rnſionez.

Ad aliã auctem phi illa redrit alium intellectm̃ etiã ab vtroq̃ pdictoz.qz ſcilicet nã nihil ꝓducit q̃ ſtatim corrumpatur.nec q̃ necẽ eſt mox corrũpi: ſicẽ ipſe dicit.qz nã ꝓducẽs ſic influit ad ꝓſeruatõem ꝓducti q̃ poſſit p tps aliqõ manẽre ita q̃ corruptia uel nõ ſunt approxima ta uel nõ vincũt vtutẽ gnãntis 7 ꝓſeruãtis generatũ.quia tunc generans impediretur generare.nec ex illo põt haberi aliq̃ impoſſibilitas reſpectu po[c] diuine ſed tm̃ impoſſibilitas ſm cãs nãles inter ſe ꝓpatas. Ad aliud dico q̃ in gnãtõne 7 corruptõe nãli corruptũ non habz ultimũ ſui eſſe:quia tũc hꝫet q̃litates cõueniẽtes ſaltẽ in tali gradu in q̃ poſſent ſtare:cum forma illius.7 ſi ſic:nõ ſubito abũcerent.nec igit corrumpẽdo ſubito corrumpet.7 ſicut corruptũ nõ habz vltimũ ſui in eẽ:ſic hz p̃m in nõ eẽ:quia cũ eẽ geniti ꝓcurrit nõ eẽ corrupti.genitũ aũt in inſtãti gnãtõis hz eẽ:qz tũc forma eius eſt in mã.7 hz tũc ꝑmũ eſſe:qa tunc forma imediate ſuccedit ꝓpatiõi:7 ſicut genitũ hz p̃m in eſſe:ſic corruptum hz ꝑmũ in nõ eſſe.ſed ſi aliq̃ vtute cõſeruaret aliqõ ens i eẽ in aliq̃ inſtanti vltio ibi tunc nõ eſſet dare ꝑmũ nõ eſſe:ſic eſſet ò illa creatura pmanẽte q̃ nõ hꝫet eẽ niſi p inſtans. Uniuerſaliter aũt dico q̃ i ſuccedẽtibus ſibi inuicẽ ſiue ſint oppoſita ꝓpatiue ſiue ꝓdictorie ſiue quaſi ꝓrie qz ambo poſitiua :nunq̃ eſt dare vltim̃ ꝓcedentis 7 cũ hoc p̃m ꝓntis.qz tunc oppoſita eſſent in eodẽ inſtanti.uel duo inſtãtia imediata:ſemp tm̃ alteruz eſt dare ſ.uel vltimũ ꝓtis uel ꝑmũ poſterioris qz diuiſibile nõ eſt imediatũ niſi indiuiſibili.7 ſuccedẽtia ſibi inuicem ſũt oppoſita imediata. Cum igitur illa que accipiũt nõ eſſe poſt eẽ quedam ſunt rapti tranſeuntia quedã pmanẽtia nãli genita ul corrupta.quedã aũt pñt eẽ entia pmanẽtia vtute diuina ꝓducta l corrupta. Jn ꝑmiſ.ſ.rapti tranſeuntib[9] eſt dare tam ultimũ q̃ ꝑmũ in eẽ. qz illud inſtãs in q̃ ſolo hñt eẽ:7 iõ nec eſt dare p̃ mũ nec vltimũ in nõ eẽ:qz tã in toto tẽpe imminato ad hoc inſtans q̃ in toto tẽpe ſequẽte h̃ inſtãs hñt nõ eſſe. Jn ſcõis aũt eſt dare p̃m in eẽ ſz nõ vltim̃.7 ſilr in nõ eẽ eſt dare ꝑmũ 7 nõ vltim̃: ſicẽ expoſitũ eſt ꝓpus p intentõe phi. Jn aliis autẽ q̃ p vtutẽ diuinã ꝓducunt l deſtruunt põt eẽ vterq̃ iſtoz mõz. Et etiã 3° mõ .ſ.q̃ ſit ibi dare vltimũ in eẽ 7 nõ ꝑmuz in nõ eẽ:qz illa vtus põt i quẽcunq̃ modũ ſucceſſionis vniꝰ ad alterũ qui nõ includit ꝓdictõem. Ad aliud dico:q̃ i cipit:duplr exponit.vno mõ cũ poſitõe pñtis 7 negatõe ꝓteriti.ſic ſ.eſt 7 non ꝓ us fuit.alio mõ p negatõem pñtis 7 poſitõem futuri:ſic nõ eſt 7 erit. Similiter deſinit duplr exponit.dico igit q̃ ſe cũdũ vnũ modum exponendi veruz eſt q̃ ſimul aliquid incipit 7 deſinit:qa raptim tranſiens incipit.hoc eſt eſt 7 ñ fuit.7 deſinit eſſe:hoc eſt:eſt 7 nõ erit:ubi vtrobiq̃ affirmatur eſſe.7 negationes iſte hinc 7 inde.ſ.nõ fuiſſe 7 nõ fore nõ ſunt oppoſite. ꝓciſe autem repugnantiã

important incipere ⁊ desinere fm istos intellectus in quibus est aliquid idez affirmatū ⁊ negatū: vel oppositā aliqua includuntur. Ad pmū argum̄ pncipale patet ex secundo articulo pncipali: q̄ mō pmū añs est verū. ſ. q̄ aliquid p̄t creari ⁊ nunq̄ ꝓseruari. hoc. n. ē tm̄mō ex rōe alterius ⁊ alterius respectus ipōrtati in hoc q̄ est creari ⁊ ꝓseruari. ſ. rſpcū ad oppositū. ſ. ad nō esse p̄cedens quantū ad creatōnem ⁊ ad ipmmet esse ut p̄ habitū q̄tum ad ꝓseruatōem: qui duo respectus sunt tm̄ respectus rōnis. p̄m̄ est respectus negatiuus: q̄ ad nō esse. et nullus talis est realis. 2̄ est eiusdē ad idē p̄habitū. ſicut pmus ad idē esse non habitū. nō ē ät verū rōe rſpect' ad cām. Et cū infert igit̄ p̄t habere respectū ad deum creantē: ⁊ tm̄ nunq̄ hīe respectuz ad deū ꝓseruantē ꝓcedi p̄t ſi vnifōrmit̄ accipiat. hoc est q̄ de' nunq̄ dicat ꝓseruat illud quantū ad totū quod importat p ꝓseruare. Si aūt intelligatur q̄ nunq̄m habebit ad deū respectū illum quez importat hoc q̄ō est ꝓseruari a deo qui est respectus dependētie ad cām in cēndo. negāda est ꝓsequentia: quia etſi nunq̄ habeat respectū dependētie cū illo alio qui est quaſi ſucceſſionis ad ſeipm: tam illū qui est dependētie necessario hēbit ⁊ tunc in ultimo p̄nti nō p̄t plus cōcludi niſi q̄ totū q̄ō importat p illum terminū creari nō idem toti: q̄ō importat p ꝓseruari. ſ. duplex respectus hic duplici respectui ibi. q̄ō uerū est: quia lz ille q̄ cōiter vtrobiq̄ importat ſit oio idē. tm̄ alter qui importat in hoc quod est creari alius est ab illo altero qui importat per hoc q̄ō est ꝓseruari.

De creaturis in ſpāli tm̄mō querebat de creatura viuente ⁊ h° vita ſenſitiua uel intellectiua. Et erit queſtio cōmunis oīs viuenti hac vita uel illa ⁊ erat iſta. Utruz actus cognoſcēdi ⁊ appetendi ſint eſſentialiter abſoluti: vel eēntialiter relatiui.

Arguit̄ q̄ relatiui: quia talis act' nō p̄t intelligi niſi cointelligēdo terminū. abſolutū aūt p̄t intelligi nō cointelligēdo aliquid in rōne termini. igit̄ ⁊c. p̄a p̄bat: quia non potest intelligi q̄ ſit viſio niſi ſit alicuius viſibilis uel obiecti. mīnor de ſe est manifeſta. Contra. talis actus est qualitas. omnis aūt qualitas est fōrma ſimplr abſoluta: quia genera ſunt impermixta. q̄ ⁊c. Queſtio iſta nō querit de actu terminato ad cogniti onē quo. ſ. actu ꝓducitur uel educit̄ uel inducit̄ ipſa cognitio: ſed querit de actu cogſcēdi: q̄. ſ. ē ipſa cognitio actualis ita q̄ iſte actus ſi dicat actio nō intelligitur q̄ ſit de genere actōis: quia ipſa est semp ad terminū aliquē accipientem aliq̄ mō esse p ipſā actōem. ſed intelligit̄ q̄ ſit actio hoc est opatio q̄ agēs tanq̄ actu vltimo pficit̄. Et bñit̄ ad cautius loquēdū in tota iſta queſtione intelligit̄ h° nomē actio ꝓ actōe de genere actōis. q̄. ſ. ē actio ꝓductiua: uel ſaltē aliq̄ mō ad esse termini p ipſā ponēdi. ⁊ hoc nomē opatio intelligit̄ ꝓ actu intrinſeco quo ipm opans pficit̄ vltimate. Item lz queſtio generaliter posset intelligi ō reſpectu ad obiectū vel ſubiectū. nō tm̄ argu' videnter reſtringere eā ad pmū intellectum

Est igitur intellectus queſtionis pmo tractandus iſte. An actualis cognitō ſit eſſentialiter relatiua ad obiectū cognitum ⁊ ſimiliter de actuali appetere vbi tria ſunt videnda. pmo q̄ in omni intellectione ⁊ generaliter opatiōe quacūq̄ de q̄ loquimur est aliq̄ entitas abſoluta. ſcō qualiter illud abſolutū hēat aliquaz relatōem ad obiectū ſibi annexam. tertio an illa relatio ſit actui iſti eſſentialis.

Prima concluſio probatur tripliciter. pmo ſic: vltima p̄fectio ſubſtantie viue non est ſola relatio operatio est huiuſmodi p̄fectio ſubſtanc

viue que nata' est operari . puta viuenti vita sensitiua vel intellectiua . igit opatō ñ est sola relō . igit ꝛc̄. maior ꝓbat: ꝗa sola rō ñ sūme appetit appetitu nāli ꝛ electio nāe pfectissime appetētis . sz ultima pfectio nāe viuētis a tali nā sūme desiderat desiderio nāli . de ꝗ intelligi pōt illō aug' . iz . ō tri . c . iiij . Beati oēs eē uolum' qō sp verū est siue de btitudine actu cogitemus siue nō . ꝛ tn̄ sine actuali cognitiōe nō est in nobis actuale uelle uolutat . Jbidē etiaz vult q' ꝗcꝗd aliud ꝗsꝗ latenti uelit ab hac uolūtate cōi nō recedit . desiderat etiā sūmo desiderio electi uo uolūtatis bñ disposite . Minor ꝓbatur ēt ꝓ phm . i . ꝛ . x . ethy . ubi vult q' felicitas ꝗ est finis vltim' nāe intellectualis ꝛ p ꝓns sūme desiderabil: ē opatio optima . uel ꝓsistit in opatōe optia . Jdē vult xp̄ . metha . c . vi . ubi de deo loquēs dicit q' si nō intelligat ꝗd vtiqz ē insigne ꝛ statim post . si nō ē h qō sua intelligētia sed pō: nō est utiqz optia sba p itelligētiā intelligit actualē intellectōem . nā ad ꝓbō nē dcē ꝓntie statim sbdit . p intelligē . n . ei honorabile iest . Jdē hī . ix . meta . c . vj̄ ubi vult q' act' est por pō nō soluz tpe et rōe: sz etiā sba: hoc ē pfectōe . vñ ūi ꝓbō ne illius mēbri q' act' por est sba: exemplificat ipse ut vir puero ꝛ hō spermate ꝛ dcōne sic intellectā ibi ꝓbat: qz gra actus tanꝗ finis sunt alia ordinata ad actū: sicut declarat ibi in multis exēplis . Silr auctes multe de fine vltī ꝛ sūme desiderabili ꝗ est btitudo siue dicant de cognitōe sicut illa aug' . visio ē tota merces . siue loquant de dilectiōe . sic de doctrina xp̄iana sūma merces est ut ipso pfruamur saltē in hoc oēs ꝓueniūt q' finem ultim' ꝛ maxime desiderabilē dicūt esse opatōem uel in opatōe ꝓsisterē° ꝓbat dcō ꝓncipalis sic: rō ꝓprie dcā nō est nouā sine nouitate alicuius absoluti p oziz . ꝛ hoc in sbo uel in ītmino . opa' aūt pōt esse nouā sine nouitate cuiuscūqz alterius ꝓsit absoluti in ipo opante . sine etiā cuiuscūqz alteri° absoluti nouitate in ītmino . igit opatio nō est p̄cise relatio ꝓprie accipiendo rel'onē . igit ꝛc̄. maior ꝓbat . tū p phm . v . physi . ubi negat motū in ad aliq̄d . ꝛ expssi' in . vj̄ . ubi vult q' ad vtutē ꝛ malicia nō est alteratio . qz sunt ad aliq̄d . hec autē ꝗ ad aliq̄d nec gnātiōes sūt: nec gnātio est ipsoz nec alteratio oio . hec ille: tū p rōnem: qz relatio ꝓprie dcā nec̄io sequit extrema sit posita . ꝛ ita nō p̄t eē nouā sine nouitate alicuius extremi . minor ꝓbat p̄tū ad p mā ptem: qz illud qō erit de pō accntali ad actū nō recipit aliquā formā nouaz ꝓpter ipsa opatōe: qz tūc nō fuisset prius in pō accntali sz eēntiali . 2ª ps minoris est manifesta . pz . n . q' nihil absolutū aduenit visibili qñ vī actu . nec intelligibili qñ intelligit actu: ꝛ pslr de alijs .

Dreterea ois relatio realis fundamētū suum ꝓx' uel rōem fundādi ꝓximā nec̄io ꝓsequit uel ꝓcomitat . ꝛ hoc posito termino nūc aūt ipsā pōm opatiuaz nō nec̄io ꝓcomitat rel'o actual' ad obm̄ igit ipsa pō nō est ꝓxima rō fundādi talē rel'onē . igit si ponat aliq̄ rel'o actualis opantis ad obiectū oporteret dare sibi p fundamēto uel rōe fundādi ꝓximā aliq̄d posteriusꝰ ipsa pō: ꝛ ꝗsi mediū inter ipsam pōm ꝛ illā rel'onē . tale ꝗd non vī posse poni nisi ipsa opatio . nūc aūt illō qō est ꝓxi' fundamētū rel'onis uel ꝓxima rō fundandi eā . aut est absolutū . iuxta illud vj̄ . de tri . ca . ñ . Omne qō relatiue dī est aliquid excepto relatiuo . aut saltē nō est p̄cise illa relatio cuius ē fundamentū uel rō fundādi . igit opatio nō est p̄cise rel'o opantis ad obiectum . ꝛ pari rōne operatio non est p̄cise aliqua relatio . Ex hac ꝓclusione sic ꝓbata cōcluditur ulterius ꝓpositū sic . si hec operatio essz p̄cise respectus: tunc eēt relatō quia respectus quem phus concedit alicui quo modo conuenire operatōni est ꝓprie de genere relatōis . ꝛ ptinet ad ītiuz modū relatiuoꝝ: ut patet ex . v . meta . cō

igit opatio non sit pcise relatio ut pbāt ratões iam posite: sequitur q̄ non sit pcise respectus. ⁊ p consequens est ibi alia entitas absoluta quod est propositum in isto articulo.

De secundo articulo

pncipali tria sunt videda. pmo arguitur q̄ in opatõe necio est aliq̄ relatio realis ad obiectū. 2° dicet q̄liter hoc sit intelligendum. 3° videbit de ratõnibus ad istud pbandum positis. Primū ostēdit tripliciter: ⁊ hoc correspondenter triplici pbatõi posite in pmo arti. pmo ex ratõne pfectõnis que fuit mediuz in p^a ratõne. arguit sic: vltima ⁊ summa pfectõ nāe opatiue non potest esse sine reali relatõne ad obiectū pfectissimuz circa qō ipsa nata est opari. opatio aūt est sūma pfectio talis nāe. igit ⁊c. maior pbat: qz si sūma pfectio nature viue diceretur aliquid ut est ad se: ipsa sba rei hoc mō est set sūma pfectio: qz sba est pfectior quocūq̄z suo accidente ſm arist. vij. metaph igit pcedat btitudinē creare esse accidēs illi nāe beatificabili. ⁊ cū hoc summam eius pfectõem. hoc nō pōt poni ut ē aliqd ad se: sed pcise inquantū pnectit ⁊ se piungit fini ultimo simplr. s. obiecto extrinseco qō p ipm attingit. ipsa igit relatio ad ipm obiectū est formal' rō pter quā beatitudo dī sūma pfectio. Cōfirmatur hoc p illud aug'. iz. de tri. c. v. ul' xv. ubi alijs diffinitõibus beatitudinis reprobatis pcludit quasi p uera diffinitiõe. beatus igit nō est nisi hz oīa q̄ vult ⁊ nihil mali vult. Ex hoc arguit: qñ i pceptis est pdicatio p se pmo mō sequit q̄ abstractū pdicat de abstracto: patet i exemplo albū est colorat̄ū p se pmo ⁊ p psequēs nō rōne subiecti: sed rōe formali. ⁊ ideo hec ē uera: albedo est color. igit si hec est uera: pmo mō beat' habet q̄d bene vult. sequit q̄ beatitudo ē ut ita dicā habitio cuiuscunq̄z bene uoliti nunc autem habitio vel habere vī p se importare relatõem. Ps. iuxta 2^m medium. s. de nouitate absoluti arguit sic. Ad formā absolutā nouaz pōt ee per se mutatio. Ad opatõem puta intelligere uel huiusmodi nō pōt ee p se mutatio. igit ⁊c. maior pbat. qz forma absoluta pōt acq̄ri sbo nō tm̄ p accīs ad acq̄sitõnem alteri': sz p se ppria acq̄sitõe: qz pt pmo p se succedē sue ppie puatõni. minor pbat p phm. vij. phy. dicentē. neq̄z in intellectiua pte aie ē altera°. scies enim max^e ad aliqd dī. ⁊ multa ibidē tam in lra phi q̄ in cmēto vident ee ad hāc intentiõez. Ps. iuxta tertiū mediū. s. de distinctõe rel'onis ⁊ fundamēti eius arguit sic. Jn cuius sba est rel'o illud nō est aliqd absolutū. sz in 3° relatiuoz i sba vni' extremi. s. mēsurati est rel'o. opatõn. refert ad obm illo 3° mō. igit ⁊c. maiō. pbat qz absolutū nō includit in sua rōne eēntiali relatm̄: qz tūc eēt p se ad alterū p illū respm̄ inclusuz ⁊ ee p se nō ad alterū sz ad se: qz ponit absolutuz. minor pz p cmentatorē. v. meta. ubi vult q̄ in 3° °relatiuoz relatio est in subiectia alterius extremi tantum: sicut in ratione intellectus ⁊ non in ratõne intellecti uel intelligibilis. relatio inquit non est i sbstantia intellecti. sicut est in subiectia intellectus. igit ⁊c. Jbi etiam illud verbū phi idē bis diceret. exponit sic. intellect' non refert ad intelligentē sz ad intellectm̄ quia si ita esset tunc intellectus pstituere tur p intelligentem: ⁊ videtur esse econuerso. ex quo sequeret q̄ illud qō pstituitur p aliud cōstituat illud: sicut ipse arguit q̄ intellectus si diceretur ad intelligentem constitueretur p ipsum: ita intelligit q̄ pstituitur p itelligibile ad qō dī nō aūt pstitueret p illud: si eēt i se aliqō absolutū. Circa 2^m i isto arti. distinguo de opatione: ⁊ est distinctō manifestio in actu cognoscēdi. pōt tm̄ poni forte in actu appetendi. aliq̄ est p se exītis sicut q̄ attingit obiectuz in sua ppria exītia actuali. Ex^m de visione colozis ⁊ cōiter

in sensatõe sensus exteriozis. Aliq̃ etiaz est cognitio obiecti nõ vt exñtis in se: sz vl obiectũ nõ existit: vel saltẽ illa cognitio nõ est eius vel actualiẽ exñtis. Exm: vt imaginatio colozis: qz cõtingit imaginari rem qñ nõ existit sicut qñ existit. Cõsimilis distinctio ꝓbari pot i cognitione intellectiua. hoc ꝓbat. ꝓmo qz pz q̃ aliqua pot eẽ intellectio nõ existẽtis aliqua etiã potest esse obiecti exñtis vt exñtis: qz talẽ hẽbit btũs de obiecto beatifico: alioqn posset aliqs esse btũs in obiecto. esto per impossibile q̃ ipm nõ esset exñs: de q̃ oz hẽ clarã visionẽ siue facialem ꝓpt hoc q̃ actus ei⁹ cognoscẽdi tẽdit in illud ut in se pñs in ꝓpria existentia actuali. 2° ꝓbat idem. qz q̃cq̃d est pfectionis in cognitõe magis pot cõpetere cognitõi intellectiue q̃ sensitiue. nũc aũt posse attingere obm in se realr pfectiõis est: vbi nõ vileseeret po⁹ attingens ꝓpt impfectõem obiecti. ḡ intellectus pot hẽ actũ quo sic attingat obm in sua reali exñtia: saltẽ illud obm qõ ẽ nobilius tali intellectu vel eque nobile Et si ꝓcedatur de intellectu nro ipm .s. posse hẽ talem actũ cognitiõis q̃ attingat rem vt exñtem in se: pari ratõe pot hoc ꝓcedi de quocũq̃ obiecto: qz intellectus nr est põlis respectu cuiuscũq̃ intelligibilis. Cõtra istã distinctiõem arguit ꝑmo p hoc q̃ intellect⁹ nr in cognoscendo abstrahit ab hic z nũc: z pari ratione ab oñi cõditiõe exñtis vt exñtis. igit nõ ꝓpetit sibi aliq̃d p se intelligẽ vt existẽs. ꝯ si sint due tales intellectões possibiles intellectui nro: tũc pari rõne eiusdẽ obiecti poterũt eẽ due tles. Quero tunc quõ distinguerent. nõ nũo tñ: qz duo accñtia eiusdez speciei nõ pñt eẽ in eodẽ sbo siml. nec specie: qz siue act⁹ cognitõis accipiat speciez a po⁹ siue ab obiecto cũ hic sit eadẽ po⁹ z idem obiectum: nõ potit poni differẽtia specifica. Ad primũ illoz dici pot q̃ distinctio q̃ ponitur cõiter int cognitõez intellecti uam z sensitiuaz ex pte obiecti: puta q̃ intelligim⁹ vniuersale: sentim⁹ singlare z quecũq̃ distinctio alia isti cozrñdens nõ oz intelligi tanq̃ int potẽtias dispatas ex equo: sicut ẽ distinctio visus i videndo colozes: ab auditu in audiẽdo sonos. sed oz intelligi distinctio intellect⁹ a sensu sicut potẽtie superioris cognitiue ab aliq̃ cognitiua subordinata sibi: z p ꝓns q̃ po⁹ superioz pot cognoscere aliqõ obm vel sub aliq̃ rõne qõ obiectuz: vel sub qua rõe po⁹ inferioz nõ pot cognoscere. nõ tñ oportet ecõuerso q̃ inferioz possit aliqõ obiectũ vel sub aliqua rõe cognoscere quin superioz possit etiã perfectioz mõ obm illud cognoscere: et sub eadem rõne cognoscibilitatis ex pte obiecti. z sic pot ꝓcedi q̃ intellectus pot cognoscere obiectũ nõ vt hic z nũc: qz sb rõne quidditatiua absoluta. sensus aũt nõ pot sic cognoscere obiectũ: qz est virtus limitata ad cognoscenduz ipm sub rõne exñtis: sed nõ ꝓpter hoc intellect⁹ determinat ad cognoscenduz obm sub mõ opposito: qz indifferẽs ẽ ad cognoscendũ ipm sub vtroq̃ mõ. Ad 2m cõcedi pot q̃ sint due cognitões eiusdẽ obiecti simul: sic q̃ nõ distinguat obiectuz ab obiecto: sic essentia ab exñtia: qz licz inter ista sit aliq̃ distinctio obiecti: tam nõ sufficiens ad ꝓpositũ: qz etiã ipa ex istentia pot cognosci cognitõe abstracti ua. sicut. n. essentiã sic exñtiam possuz intelligere lz nõ sit realiter extra intellectum. dicent igit cognitiões distincte: et hoc ꝑm speciẽ ꝓpter rões formales motiuas hinc inde: qz in cognitõne intuitiua res in ꝓpria exñtia est p se motiua obiectiue. in cognitõe aũt abstractiua ẽ p se motiuũ aliquid in q̃ res habet esse cognoscibile: siue sit cã virtualiẽ ptinẽs rem vt cognoscibilẽ: siue sit effect⁹ puta species vel silitudo replẽtiue ptinens ipm cui⁹ est similitudo. Ista distinctione actus cognoscẽdi supposita pot dici q̃ primus. s. qui ẽ rei exñtis in se necessa-

rio habet annexā relatōem realē ⁊ actu
alem ad ipm obiectū. ⁊ rō est: qz nō po
test esse talis cognitō nisi cognoscēs ha
beat actualiē ad obiectuz talem habitu
dinem q̄ necessario requirit extrema in
actu ⁊ realiter distincta: ⁊ que etiā nām
extremoz necessario cōsequit. ¶ Jn spe
ciali aūt vī esse duplex relatio actualis
in isto actu ad obiectū. vna pōt dici re
latio mensurati vel veri mensurabilis
ad mensurā. Allia pōt dici relatio vniē
tis formaliē in rōne medij ad terminuz
ad quē vnit: ⁊ ista relatio medij vniētis
specialiozi nomie pōt dici relatio attin
gentie alteri vt termini vel tendētie in
alterū vt in terminū. ¶ Jsta autē distin
ctio duarū relationū. s. mēsurabilis ad
mensurā ⁊ attingentie ad terminū: satl
videt esse mānifesta: qz vtraq; ab altera
separi pōt: sicut in eētijs supioz habet
rōnem mensure respectu inferiozis. nec
tn semp inferioz habz respectu supioris
relatōem attingētie de qua loquimur.
Actus etiā volūtatis vel intellect⁹ tota
liter causantis obiectū: videt hīe relati
onem tendētie respectu eius vt termini
intellectōis vel volitōis: siue ista relatō
sit realis siue tn rōnis: nō tn talis intel
lectio vel volitio habet respectu tal⁹ ob
iecti relatōem mēsurabilis: sed magi re
lationē mensure. ¶ De p⁹ relone. s. men
surabilis loquit Aris. v. meta. q illa p
prie ptinet ad tertiū modū relatiuoꝝ.
vbi sciendū q aliq̄d mensurari ē intelle
ctum de eius quātitate deīminata p ali
ud certificari: ita q mēsurari importat
respectū ad intellectuz cui fit certitudo:
⁊ ad mensurā p quā fit certitudo. pma
nō est realis: sic nec scibilis ad scientiaz.
2ª est causati nō in esse sed in cognosci
ad cām in cognosci: ⁊ hec est relo realis
q̄tum est ex pte dependētie cāti ad cām
q̄ dependentia ē rōe extremoz: ⁊ nō tn
p actū intellect⁹ apantis hoc ad illud: tn
qz ista hitudo dependen nō quidē ipius
cognitōis ad cām cognitōis q̄ bn est rea
lis: sed dependētie obiecti vt cogniti ad
obm: vt p qō cognoscit est inī extrema
nā ut hntia esse reale sed tm ut hntia eē
cognitū: iō ista hitudo nō est simplr re
alis: nec tn est ita pure relo rōnis: sic est
illa q̄ est vlis ad singulare: vel illa q̄ est
ꝺictoꝝ ad ꝺicm: qz Aristo. nō dicit
relonem in 3° mō eē mēsurati ad mēsu
ram sed eē mēsurabilis: hoc ē apti nati
mēsurari ad mensurā: hoc ē aptā natā
mēsurare. qō sic pōt intelligi sic ex dcīs
pz: mēsurari actualiē est actualiē depen
dere i cognosci: ita mēsurabile dic apti
tudinalē vl pōlem dependētiā in cogsci
vel dicit dependentiā in cogscibilitate.
vnūquodq; aūt se hz ad cogscibilitatē
sic se hz ad entitatē. igit per mēsurabile
intelligit illud substratū rōne cui⁹ hoc
ē mēsurabile: ⁊ illud ē entitas cāta vl p
ticipata: vt sic in 3° mō relatiuoꝝ p hº
qō est aliq̄d dici vt mēsurabile ad men
surā: intelligit dici tanꝝ dependens in en
titate ad illud a q̄ pticipat entitatez: vt
sic sit relo simplr realis ex pte mēsurabil
in hoc 3° mō. qz illud intelligit ens p p-
ticipationē vl imitationē respcū alteri⁹.
¶ Ulteri⁹ ad ꝓpm: cū aliq̄d possit mul
tiplicit pticipare pfectiōem ab alio act⁹
cogscendi sic pticipatiue se hz respectu
obiecti sic silitudo respcū cui⁹ est. nō di
co silitudo p cōicationē eiusdē forme si
cut ē albi ad albuz: sed silitudo p imita
tionē: sicut est ideati ad ideā. ¶ Scōs
act⁹ cogscendi q̄. s. nō est necarius exīntis
vt exīntis: nō necario hz relonem realē
actualē ad obm: qz relo realis actualis
requrit p se terminū realē ⁊ actualē: tn iste
scōs act⁹ pōt poni hīe ad obm relonem
realē pōlem: ⁊ hoc ꝑmā de q̄ in p̄cedēti
mēbro dictū est. s. mēsurabilis vel depē
dentie: nō aūt scōam. s. vniōis vel attin
gētie. pōt etiā ista cognitio hīe ad obm
relonem rōnis actualē: sed illā nō neca
rio requirit ad hoc q sit ipsi⁹ obiecti.
¶ Sūt h q̄ttuoꝝ declarāda. p⁹ q cognitio
abstractiua hz relonem realē pōlem et

aptitudinalē. ſ. mēſurabilis ad obm̄ ēt nō exñs. hoc ꝓbat: qz illud qō hēt reſo nem actualē ad ẽminū exñtem ⁊ q̄tum eſt ex pte ſui vniformit̄ ſe hz ad illū hz realez aptitudinalē ad illū terminū qñ nō eſt exñs. opatio ē hmōi: qz eſt aliqd menſurabile ꝑ obm̄: hoc ē aptū natum in entitate ſua dependere ad obm̄: ⁊ hoc in ſpēali tali dependentia q̄lis ē eius qō eſt ſilitudo ꝑ imitationē vel ꝑticipatōez ad illud cui⁹ eſt ſilitudo. hec oīa q̄tū eſt ex pte fundamēti eſſent in actu ſi ter minus eēt in actu. ℣2m. ſ. de reſoe attingē tie ad ẽminū qui attingit̄ pōt dici q̄ co gnitioni abſtractiue nō ꝓuenit talis rſo realis pōſis vel aptitudinalis. ꝓbat: qz nō ꝓuenit fundamēto q̄tū eſt ex pte ei⁹ nec ſibi ꝓpeteret in actu ſi ẽmin⁹ ponere tur in actu: qz ẽminus nō eſt nat⁹ ꝑ illū actū attingi vt actu exñs. ℣3m. ſ. de reſo ne rōnis in cognitōe abſtractiua poteſt dupl̄r intelligi. Uno mō ſic: qñ termin⁹ nō hz eſſe reale: ſed tm̄ eſſe in intellectu tūc ad ipm̄ nō pōt eſſe niſi reſo rōis: qz nō pōt reſo veri⁹ hīe eſſe q̄ termin⁹ ad quē eſt. nūc aūt obm̄ qō terminat cog nitionē abſtractiuā nō oportet hīe eſſe niſi in intellectu. igit̄ ⁊c. ℣Alius pōt eē intellect⁹ talis: act⁹ intelligēdi obm̄ ab ſtractiue pōt intelligi actu reflexo. cum n. iſta intellectio ſit ſilitudo obiecti per obm̄ cognitū: pōt illa cognoſci reflectē do: ⁊ intellect⁹ ſic cognoſcēs iſtā cognitī onē pōt ꝓpare ipam ad obm̄. ipa autē ſic ꝓpata ꝑ actū intellect⁹ referē reſone rōis. ℣Int̄ iſtas duas reſones rōis vna eſt oīa. nā 2ª ſicut pōt eſſe obiecti non exñtis: ſic pōt eſſe cognitōis nō exñtis. ſi tn̄ illa cognitio ſit intellecta ⁊ ꝑ intel lectū ꝓpata. ꝑª aūt reſo nō pōt eſſe niſi act⁹ exñtis ⁊ nō vt obiecti cognitī ꝑ ali quem actū reflexū nec ꝑ intellectū ꝓpa ti. Ex hac oīa ſequit alia. ſ. q̄ 2ª reſo ē ratōis q̄tum ē ex pte vtriuſq; extremi. ꝑª q̄tum eſt ex pte obiecti ē rōnis: q̄tū eſt ex pte act⁹ eſſet realis: qz vī ſequi na turā actus ⁊ nō tm̄ ꝓpetere illi actui vt obiecto intellecto vel ꝓpato. ℣Contra hᵒ ens reale nō req̄rit tanq̄ ad naturaz ei⁹ ꝓñs vel cōcomitans aliqō nō reale. igit̄ actus cognoſcēdi realis nō hz reſonem rōnis ꝓſequentē ipm ex nā ſui. ℣Rñ ꝑ actū cognitōis obm̄ hz eſſe cognituz: et ió pōt nām actus ſequi aliq̄ habitudo que ſit ad obm̄ vt hñs tale eſſe. Ex hoc patet q̄rtum quō. ſ. reſo ratōis necario cōcomitat: qz hoc verū eſt de ꝑª reſone rōnis. nā ſine ſcōa poſſet cognitio ipſa eſſe ſicut act⁹ rectus ſine reflexo ꝓñte. et multo magis poſſet obiectū terminare actū illū abſq; hoc q̄ hēret reſonem rō nis ad actū. 2ª ꝓtingenť cātur poſt actū intellectōis recte. igit̄ nō fuit in obiecto necaria rō terminādi illū actū. ℣Nunc ītio in iſto arti. rñdendū eſt ad arḡumē ta facta in ꝓma parte hui⁹ articuli ꝓo q̄nto vident minus ꝓcludere. Ad ꝓmū ꝓcedo q̄ opatio que ē vltª pfectio nāe opantis neceſſario hz annexā reſonem puta ſi loq̄mur de opatōe beatifica ho minis vel angeli iſta neceſſario ē exñtis vt exñtis: qz ſi ſit cognitio ē intuitiua: ſi ſit volutio eſt neceſſario ꝓcomitās intu itionem. ſed cū oī q̄ ipſa eſt vltima pfe ctio p̄cīſe inq̄tuz ꝓnectit cū obiecto. oī co q̄ vltima pfectio pōt intelligi vel ali qua ſumma pfectio ꝑ ſe vna: vl̄ pfectio integrata ex illa ⁊ omib⁹ neceſſario ꝓco mitantibus. ꝓmo mō oico q̄ opatio ē vltima pfectio: ⁊ eſt ſimpliciter pfectio quocūq; ꝓcomitante ipſam: etiā illa re latione quā formaliť importat ꝓnexio. qz ſi poſſem hīe opationem ſine illa re latōne eſſem btūs: nō aūt eſſem btūs ſi haberē reſonem ſine opatiōe. Iſtud pa tet de beatitudine dei q̄ formaliť conſiſtit in opatione ſm illud ꝓhi. xᵖ. meta. vbi de eo loquēs ait: Si nō intelligat quid eſt inſigne ⁊ venerabile: ſed hz quemad modū ſi dormiēs ſiue intelligit: ⁊ nō eſt hoc qō ſua intelligētia. ſ. actualiſ intelle ctio nō eſt vtiq; optima ſba. ⁊ ꝓbat cō

sequentiā. p intelligere. n. ei honorabile ineſt: ⁊ tñ beatitudo ei⁹ nō requirit relationem rōnis ini opationē ⁊ obm: qz etsi possit intellect⁹ eius ꝓpare actū suū ad obm: tñ ista ꝓpatio siue relatio rōis nō includit in ipsa opatiōe que opatio fm se est beatifica. nō. n. videt ratiōabile q magis de⁹ sit btūs formaliter aliq opatione includente relationem rōnis q q beatitudo angeli includat aliquā talez relationem. beatitudo tñ creata nec ario requirit relationem ad obm sed realē. ⁊ hoc qz nō pōt hēre maiorē vnitatē cū obiecto q vnitatē relationis. opatio aūt dei habz cū obiecto verā vnitatē ⁊ identitatez: et ideo ibi nulla requirit relatio ad hoc vt ipsa sola ⁊ absoluta sit plene beatifica. ¶ In hoc pz vna excellētia beatitudinis diuine sup creatam. qz illa vt absoluta ē plene vltimū bonū eius. beatitudo creata nō est vltimū nisi cū relatione ānexa. Q̄ igit dr q est vltima pfectio inq̄tum p̄ci se ꝓnectit cū obiecto. Reduplicatio ista pōt intelligi fieri vel rōne relationis vl rō ne fundamti ꝓximi. ꝓmo mō negandū ē: qz ipsa formalis rō relationis nō est sibi rō essendi vltimā pfectōem. 2° mō cōcedendū est q inq̄tum ꝓnectit hoc ē inq̄n tum est fundamentū ꝓximū ꝓnectens: sic est pfectio vltima. Per idē pz ad illā ꝓfirmatōem: Btūs est qui hz ⁊c. si cniz hīc intelligat ibi importare relationem: tūc vel est descriptio p illud qd̄ necario cō comitat opationē beatificā. vel hoc nomen beatitudo nō importat p̄cise absolutū: sed cū respectu ad obm. Si aut̄ p hīc intelligat opatio q obm hz: iuxta illud Aug. lxxxiij. q. q. xxv. hīc deū nihil aliud est nisi nosce. tūc hīc beatificū nō importat p scientez: sed illa tñmodo ꝓcomitat. ¶ Cōtra hoc: non est ꝺdictio absolutū separari a relatione sicut ꝓus a posteriori: ⁊ maxime qñ nō est relatio dependentie essentialis. igit si opatio beatifica sit absoluta: posset p potentiaz diuinaz separari a relatione illa: ⁊ tūc esset btūs: non tñ ꝓnectus obiecto. ¶ posteri⁹ generatione est pfectius fm phm. ix. meta. sed relatio si ē aliud ab opatione absoluta est posterior generatōe. igit ⁊c. ¶ Ad p̄m alibi. ¶ Ad 2ᵐ: illa ꝓpō phi dr intelligi pcedendo ex eodez ordine: qz si in alio ordine vel gnē sit aliqd posteri⁹ generatione: nō oportet q sit pfectius. sic. n. accidens esset pfectius forma sbali. ⁊ tātū isto mō est relatio posterior absoluto: nō. n. in eodez ordine aduenit tanq̄ ꝓprium ꝓplementū absoluto: sed absoluto in se hñte proprīa pfectionem ꝓpletam ex illa pfectione consurgit relatio. Ad 2ᵐ argumentū qd̄ accipit ex. vij. physi. si diceret q Aristo. omnia illa dicit non fm op̄. ꝓpriam: sed fm op̄. Pla. videt posse haberi ex ꝓmentatore: vbi in fine ꝓmenti: Aristo. inquit intelligit in hoc loco nō q hec sit opinio eius: sed intendit declarare vim opinionis hui⁹. Hec ille. Sñia etiam in se videt illa quā imponit Aug. Pla. in xj. de ciui. ⁊ Arist. .j. posteriorz. s. q addiscere nō sit nisi reminisci. ait. n. sic: Acquirere cognitōem in ꝓncipio nō est generatio neq altera tio. hō. n. sit sciens ⁊ intelligens qñ anima eius quiescit ⁊ firmat: quēadmodū qñ surgit a somno. Et ꝓmentator exponit: ⁊ in alia translatōe apparet illa eadē sententia q nō mutat anima in ꝓma acceptione scientie: sicut nec mutat qñ post impedimentū somni vel ebrietatis pōt vti sciētia qua ꝓus nō potuit vti. tñ pōt aliter dici q si Arist. ista dixerit fm ꝓpriam opinionē hoc fuit q motū ⁊ mutationem nō dixit per se esse ad aliquā formam nisi que potest ꝓprie acquiriti one acquiri: ⁊ ideo ad nullā formaz dixit esse motū que tm acquiritur alia ac quisita: sicut est de relatiōe. vñ vult ibi q in qualitatib⁹ illis nō est alteratio q fiunt cum quedā alterantur: hoc est cū alteratio fit in aliis. densata. n. aut rarefacta ⁊c. ⁊ post: Sicut sanitas frigidoz ⁊ calidoz cōmensuratio quedam est.

ꝛ ideo ſanitas nō eſt ꝓpꝛius termin⁹ alicuius alteratōis. ſed aliq̄ alia alteratio ad aliquē gradū calidi uel frigidi. ꝛ tūc ipm eſt cōmenſuratū alīs q̄litatib⁹ corpꝛis. ꝛ ſic eſt ſanitas. Si autē hoc eſſet manifeſtū. ſ. q̄ ſcia uel actu ꝓſiderare eſſet ſola relō ſatis patēt q̄ ꝑm intentiōez ariſ. ad illā nō eſſet mutatio uel alteraꝰ ſed ꝓbatū eſt in ꝓmo arti. q̄ opatio nō eſt ſola relō. ꝛ pari rōne uel maiꝛi nec habitꝰ ſcie. Ūñ ꝛ aliquid ultra addendō ſ. q̄ ariſ. nō ꝓcedit alteratōnem eē ad aliquā qualitatē: niſi q̄ ꝑ ꝓmo acq̄ri ſic q̄ ipſa nō tm̄ ꝓſequaꝫ p accīs ad formam inductam ſic relō. ſed nec eius inducne ceſſario ſequaꝫ inductōem alicuius formꝫ ꝓpꝛis. ꝛ tunc iſta ꝓclō eius nō eſt vā niſi de alteratōe īmediata ꝓmo alterāti in illo ordine. ꝛ ſic ad ſciam l' ꝓſiderationē non eſt aliqua alteratio īmediata ꝓmo alteranti in illo ordine: qꝛ ꝑmū tale eſt obiectū extra. cognitio autē in intellectu nō īmediate cātur ab obiecto ut extra. ſed in aliq̄ intra: qꝛ intelligim⁹ cuꝫ volumus. nō autē ſentimus cū uolum⁹. ij. de aīa. qꝛ ad intelligendū hēmus obiectuꝫ intra. ad ſentiendō req̄rit obiectū extra. q̄ autē intelligat de tali alteratōe de qua ocm̄ eſt ꝓbaꝫ: qꝛ paꝫ añ ꝓcedit ſenſum alterari dicēs: ꝛ ipſi ſenſuſ alteranꝫ. patiunt n. actio enim ipſoꝝ motus eſt per corp⁹: patiēte aliquid ſenſu. ℞ autē negat ptez intellectiuā alterari: ut vī aſſignaꝫ ꝓ rōne: qꝛ notīcia intellectiua accipit ñ īmediate ab obiecto extra qō ē pm alterās in iſto ordine. ſꝫ mediāte cognitōne ſenſitiua. vñ ad ꝓbandū q̄ nulla mutatio ē ad ſciam. ait: ex ea. n. q̄ eſt ſm ptez expientia vniuerſalē accepim⁹ ſciam. Et ſic illud verbum ſcīēs maxime ad aliq̄d dī oꝫ intelligi ſic. ad aliq̄d. i. ad obm̄ intra ꝛ nō īmediate ad obiectū extra qō ē pm alterās. ꝛ iſta ꝓclō ſic ꝑticularīt itelleta de alteratōe ꝑma ſufficit ad ꝓpoſitū ſuū ibi: quia ꝓclonem illā q̄ mouens et motum ſimul ſunt. intēdit ꝓbare indu-

ctiue in ſingulis motibus ꝛ ſpāliter i alteratōibus vī hīe inſtantiā de illis q̄litatibus q̄ nō īmediate inducunt a ꝓmo alterāte: qꝛ ibi alteratū ꝛ ſi ſimul ſit cuꝫ ꝓximo alterante: nō tm̄ cū ꝓmo in illo ordine de quo manifeſtiuſ eſt q̄ ipm̄ ſit alterans. ꝫ mō poſſet dici q̄ ocm̄ Ariſ. eſt intelligendū de alteratōe q̄ eſt motꝰ. uel ſi eſt indiuiſibilis eſt mutatio terminatiua uel ꝓtinuatiua motus uel ſaltez que eſt ſubiecti mobilis uł mutabilis ꝛ ab aliquo agēte nāli. nullū iſtoꝝ inuenitur i ꝑte intellectiua: quia ipſa eſt indiuiſibilꝭ ꝛ ita nō ſuſceptiua motus q̄ req̄rit ſubiectū diuiſibile. ipſe etiā qꝛ indiuiſibilis ideo nō eſt localiṫ ꝑnſ alicui agenti nāli qꝛ non replet locū. agens autē phyſicum non eſt actiuum niſi in paſſum ſibi localiter pñs. ſenſus autē ꝓ oppoſitū pōt dici alterari. ꝛ qꝛ ibi ꝓpoſitū q̄tuꝫ recipit: et qꝛ ab agente nāli cui eſt localiṫ preſens.

Jſtud tertiū ocm̄ vī ſatis uerum ſꝫ nō vī poſſe haberi ex textu Ariſ. ibi Ad tertiū pōt dici q̄ in tertō mō relatiuoꝝ ſic ꝓcedit relonem eē in ſba alterius extremi tm̄: ſicut in duob⁹ ꝓmis modis cōceditur relonē eſſe in ſba vtriuſq̄ extremi. vnde dicit ibi cōmentator: relatō eſt duobus modis. aut relo eſt in ſba vtriuſq̄ extremi relati. aut in ſubſtantia alterius tm̄. nunc autem in duobus ꝓmis modis non includitur relatio eſſentialiter in utroq̄ extremo. immo vtrūq̄ ſecūdum ſe eſt abſolutum. ſed dicitur ibi relatio eſſe in ſubſtantia vtriuſq̄ extremi: ut in fundamento ꝓximo ſiue ratōne fundandi. ꝛ ſic in tertio modo ē tā tū in ſba alterius extremi: hoc planius hī in alia tranſlatiōe ubi ſic habetur: ꝫ numerū ꝛ pōm ocā ad aliq̄d oia ſūt ad aliq̄d: eo q̄ ipm̄ qō ęd eſt alterius dicit ipm̄ qō eſt: ſꝫ nō eo q̄ aliud ad illud mēſurabile vō ꝛ ſenſibile ꝛ intellectuale eo q̄ aliud ad ipſum dicitur ad aliud dicūtur vult dicere q̄ relatiuuꝫ ꝓmis duobus mōis ꝑ ſe dī ad aliud: ꝛ non tantū

eo q̄ aliud refert ad ipsum. In tꝛio mō tm̄ vnū extremū est per se fundamentū relatōis. reliquū uero oꝛ ad aliud solū qꝛ aliq̄d est eius. Dic breuiter dici pōt q̄ hec est differētia istoꝝ modoꝝ: quia in p̄mis duob⁹ est relatio mutua: ita q̄ in vtroq; extremo est rō fundandi relationem vnā: ꝛ ratio terminandi relationem aliam. In tertio mō est relatio nō mutua: sed ratio fundādi relatiōem est tm̄ in vno extremo: ꝛ in alio ratio ⁊minandi eandē. quod addit ibi de illo bis diceret idem ꝛc. pōt cōmentatoꝛ ibi sic intelligi: q̄ aliquid dicat cōstituī per illud ad quod essentialiꝫ dependet: lꝫ illud nō sit intrinsecū illi: ꝛ sic constituitur p illud qō est mensura eius. si igit intellectus diceretur ad intelligentē vt ad mēsuram: cōstitueretur hoc mō per ipsuꝫ. sed intelligens cōstituitur per intellectū vt per formā suam. igitur erit circulus in constitutōibus: lꝫ nō eodem mō constituendi. ꝛ hoc est impossibile: dum tm̄ vtroq; constitutū dependeat per se a cōstituente: quia nō potest esse circulus in p se dependentꝫs: ꝛ hoc pōt intelligi per illud dictū cōmentatoꝛis: ibi Idem diceret bis. ꝛ tūc idem erit causa et causatum eiusdem. sed facilius exponit littera Aristotelis ibidem fm aliaꝫ trāslationem: quia si intellectus diceret ad intelligentem vt ad mensurā: ꝛ cum dicit ad intelligibile vt ad mensurā idem vt mensurabile erit bis dictuꝫ: hoc est ad vtroq; duoꝝ vt ad mensurā: quod ē inc̄ueniens de duobus disperatis. ſ. q̄ vtrūq; sit ꝑplete mensura eiusdem.

De tertio articulo

p̄ncipali dico q̄ relatio pōt triplr̄ se habere ad absolutū. Uno mō cōtingenter ꝛ p accidēs: vt ſimilitudo ad albedinē. Alio mō necessario: vt relatio creature ad deū. Tertio mō fm verā identitatē: sicut in diuinis relatio p̄sonalis se hēt ad essentiā. sed nō videt q̄ possibile sit amplioꝛ identitas que ꝑp̄rie dicat identitas essentialis: quia nec relatio potest essentialiꝫ includi in absoluto: qꝛ idem esset essentialiꝫ ad se ꝛ essentialiꝫ ad alterum. nec absolutū ꝛ relatio possunt includi in aliquo p se vno: sic p se vno q̄ sit vnius generis: ꝛ ip̄ius sit ꝑp̄rius cōceptus p se vnus: ꝛ q̄ ip̄m sit p se i vno genere: quia sicut in rebus nō potest fieri vnū per se ex distinctis nisi illa se habeant sicut ꝑp̄rius actus et ꝑp̄ria potētia in eodē genere: vt patet p p̄hm. viij. meta. sic nō pōt aliquid esse hñs per se cōceptum vnū: ꝛ cū hoc p se includens distincta nisi ꝙceptuſ vn⁹ sit p se potentialis ꝛ alter⁹ actualis p se determinās illū potentialē. relatio ꝛ absolutū non p̄nt habere tales ꝙceptus quoꝝ vn⁹ sit p se determinabilis: ꝛ alius p se determinans: qꝛ si aliquis cōceptus absolut⁹ sit indifferēs pōt ꝓtrahi p cōceptum absolutum quousq; sit determinatissim⁹ sub genere absoluto. ꝓsimiliter de cōceptu relati sub genere relatiuo. neuter igitur est p se ꝓtractiuus vel determinatiuus alterius: qꝛ uterq; sine altero natus ē hꝫe ꝙceptuꝫ determinatissimū in ꝑp̄ria coꝛdinatione. Ex his ad ꝑpoᵐ. in actu cognoscendi de q̄ querit est aliq̄ entitas absoluta: vt ꝑbatū est in .j. arti. ibi etiā est aliq̄ relatio vt ꝓbatū est in .2°. arti. Et ex isto vltimo hꝫ q̄ absolutū ꝛ relatiuū nō p̄nt ꝙstituere aliq̄d p se vnum: nec saltē vn⁹ generis qō ſ. habeat cōceptum p se vnū. Ex his sequit q̄ act⁹ cognoscendi vel nō est aliquid p se vnum vn⁹ generis: vl nō p se includit illa duo que ꝑbata sunt ibi ꝙcurrere. videt autē ꝑbatuꝫ in p̄mo arti. q̄ essentialiꝫ includat absolutū: ꝛ p̄cipue in p̄ᵃ ratiōe. igit vī q̄ act⁹ talis nō sit eēntialiꝫ relatiuus sicut p se includēs relatōem. vel si dicat q̄ est quoddā totū includēs ambo illa tūc nō est aliquid p se vnū essentialiꝫ relatiuū: sed vnū p accidens essentialiꝫ includēs alterā ptem: sicut diceret ip̄o

prie q̄ hō albus ē essentialiē albus. hoc .n. impropꝛie dī: qꝛ nihil essentialiē propꝛie dī de eo qđ nō est in se aliquid vnū essentialiē: sicut nihil pōt eē verū de eo qđ est in se falsum: sicut ē illud cuius rō includit repugnantiā. qđ qꝛ nō est in se possibile: ideo nihil dī de ipo possibile. vel sibi esse possibile. sic in ꝓposito: qđ nō est p se vnū nihil pōt ei esse vere vel p se vnū. Si querat supponēdo opationem esse p se vnā: ꝛ per ꝓnīs vnī generis ad qđ genus ptinebit. Pōt dici p se est i genere q̄litatis. hoc pbatur discurrendo p genera. pꝫ q̄ nō est in genē substantie. ꝛ siliter de oībus aliīs generibus preter q̄ de q̄litate: relatōe: actiōe: ꝛ passione. nō est aūt relatio vt pbatum ē in ꝑmo arti. nec actio nec passio. pbo ꝑmo p mediū cōe illud. s. qđ positū est in ꝑmo arti. qꝛ sicut nulla relatō nec vlla actio de genere actōnis: nec passio de genere passionis est pfectio vltima agētis vel operātis. hec opatio est pfectio ꝛc. Preterea actio ē trāsmutatio alterius inq̄tum alterum: sicut poª actiua fm phm. v. meta. est ꝓncipiuꝫ transmutandi aliud inq̄ntum aliud. passio etiaꝫ est trāsmutatio ab altero inq̄tuꝫ alterū opatio aūt cognoscendi vel appetendi nec trāsmutatio alterius: nec trāsmutatio ab altero. qđ lꝫ videat eē manifestū tñ pbari pōt: quia trāsmutatio tā actiua q̄ passiua ē necessario ad aliquē terminū accipientē esse illa transmutatōe qꝛ fm terminū formalē passuꝫ se habet aliter q̄ ꝓius. opatio nō est ad aliquez terminū accipientem esse p ipsam: imo eo mō quo habet terminū ad quez: nec est ꝓductiua termini ad quē: nec eductiua de poª passi nec inductiua in passuꝫ sed ꝑsupponit terminū. oīs aūt actio de genere actōis vel est ꝓductiua termini vel eductiua vl̄ inductiua: immo eo ipo quo actio talis ponit in diuinis puta generatio vel spiratio p ipsam aliqs termin' accipit esse. s. suppositū genituꝫ vel spiratū. Tertio sic agens actōe de genere actōis nunq̄ est simpliciter pfectus p illā: immo ex pfectiōe sua ꝓplete agit cōicando alteri pfectionē. nunc aūt operatio est pfectio simpliciter opantis. relinquitur igit tandē q̄ illud absolutū qđ ē in opatione sit aliqđ de genere q̄litatis Et si querat in qua specie. vno mō pōt dici q̄ discurrēdo p species illius generis rōnabilis videt ponenduꝫ q̄ sit in ꝑma specie: quia in nulla alia pōt poni. patz de 2ª ꝛ de 4ª. de ītia etiā patet si in illa nō sit nisi qualitas sensibilis: sicut videtur hīi in ꝓdicamentis. ꝛ etiaꝫ qđ videt innui. vij. phys. Jn illa etiā ꝑma specie vident poni oīs q̄litates spuales: siue sint in esse quieto sicut sunt habit': siue in fieri sicut sunt opatiōes. nisi forte dicerētur q̄ opationes ptinent ad tertiaꝫ speciē qualitatis: ꝛ q̄ sint passiones spirituales: ꝛ q̄ phs intentionē ibi fecit expresse de passionib' corpalib' tanq̄ manifestioribus. lꝫ aūt in aia sit distinguer opationem ꝓprie dictam a passione cuiusmodi ē delectatio vel tristicia in voluntate: qꝛ opatio tendit q̄si in terminū opationis. passio aūt quasi a termino causat in subiecto sicut tristicia a tristabili in voluntate. tñ in hoc ꝓueniunt spiritualis opatio ꝛ passio: qꝛ vtraq̄ ē in fieri in subiecto: ꝛ p tāto vtraq̄ posset dici passio ptinens ad tertiā speciē. quicquid āt dicat circa hoc de ꝑª specie vel tertia: hoc saltē videt ꝓbabile q̄ opatō sit in genē q̄litatis. Cōtra hoc vī illud phi. ix. metaph. quoꝛū inquit nō est aliquod aliud opus ꝑter actiōem: in istis existit actio: vt visio in vidente: ꝛ speculatio in speculāte. hec ille. Jntētio sua ē distinguere inꝛ actōem transeuntē ꝛ immanentē. vult igit ibi q̄ aliqua actio sit immanēs sicut exemplificat de visione ꝛ speculatōe. tñ ꝓstat q̄ iste sunt opationes. igitur opatio est actio fm eū. Jtem phs. iij. de aia: Jntelligere quoddā pati est Jtem. x. ethi. c. ij. vel. iij. dicit sic: nō

tñ si nō qualitatuz est delectatio: ꝑpter hoc neqꝫ bonoꝝ. neqꝫ. n. virtutis opationes sunt q̄litates neqꝫ felicitas. hec ibi. Itē. vij. phȳsi. sciens ⁊ cognoscēs dicuntur ad aliq̄d. vbi ꝓmentatoꝝ: digni⁹ estimatur eē de. c. d aliq̄d q̄ de qualitate. Ꝓterea p rōnem: absolutū nō distinguitur specifice p aliq̄d extrinsecū sed p ꝑpriam diam intrinsecā sibi ⁊ absolutam. nūc aūt opatiōes distinguunt specifice p obiecta distincta specie. q̄ opatiōes circa distincta specie magis distinguuntur q̄ opationes q̄ sunt circa obiecta eiusdem speciei. iste aūt distinguunt numero. igit ille hñt maiorē differentiā q̄ numeralē: ⁊ ita specificā. ¶ Ō: opatio habet ꝑpriā perfectōem ⁊ nobilitatem ab obiecto: vt vī satis manifestū p illud ꝛ. ethic. c. üj. vel. iij. fm vnūquodq; optima est opatio optime disposīti ad potentissimū eoꝝ que sunt sub ipa: hoc ē circa obm optimū talis opatiōis ¶ Ad ista ad ꝓmū: opatio hz duas ꝓditōes in quibus ꝓuenit cū actiōe. ꝑ⁹ est q̄ semp est in fieri nō dico successiue: q̄ opatio est indiuisibilis: sed sic in fieri q̄ in cōtinua dependentia ad cām eandem et fm idem: sicut dependentia rei cōseruate ad cām cōseruantem de q̄ dictuz est ꝑius in quadā q̄one habita de ista mā. 2⁹ cōditio est q̄ opatio transit in obm sicut in terminū lz nō accipiat esse p ipam: q̄ p suppositū in suo esse: ⁊ ꝑpter istas duas ꝓditiones pōt opatio dici actio: sicut ꝑpter istas significat grāmatice p verbū actiuū: ⁊ ꝑpter easdem dī opatio actus secūdus. ⁊ ita ista distinctio actionis sic intellecta in transeuntez ⁊ immanentez nō est generis in spēs: sed vocis in significationes. nā actio transiēs est ṽa actio de genere actiōis: actio immanēs est q̄litas: sed equoce dī actio ꝑpter ꝓditiones ꝓdictas. Alio mō pōt actio de genē actionis diuidi in actoez immanentē ⁊ trāseuntez sic supius in inferioza. nā nō solū ad formā inductā p motū in passuz aliud ab agēte ē actio de genē actōis: sz etiā ad formā inductā p mutatiōem in ipomet agēte. illa. n. forma absoluta cū sit noua ē termin⁹ alicui⁹ actiōis ꝑpter dicte p quā accipit esse. q̄n igit forma imminans actoez ē extra ipm agēs: tūc actio illa trāsit. q̄n vo forma illa ē in ipo agēte: tūc actio est immanēs. distinctio isto rum duoꝝ modoꝝ intelligēdi actoem immanentez pz: q̄ illud qō fm ꝑ⁹ intellectū dī actio immanēs: hic dī termin⁹ actiōis immanētis fm aliū intellectū. ⁊ qō in alio 2⁹ intellectu dī actio: cōiter intelligim⁹ p hoc qō est elicē. q̄n dicimus q̄ po⁹ elicit opationē. ⁊ p hoc qō est dicere q̄n dicim⁹ q̄ memoria siue suppositum p memoriā dicit verbū: ⁊ p spiraī q̄n dicim⁹ q̄ p voluntatē spirat q̄s amorem. ¶ Iste scōs intellect⁹ de ista distinctione actōis imanentis ⁊ transeūtis lz sit verus: nō tñ est de intentōe phī sic ꝑm⁹ vt patz ex eo qō dicit. ix. meta. nō est aliud opus ꝑter actōem. opus vocat opatum. ꝑter aūt illā actiōem q̄ inducit vel educit opatio est aliqō opus: hoc ē imminus opantis: puta ipsamet opatio. ⁊ sequitur ibi: In istis existit actio vt visio in videte. vbi satis exꝑmit q̄ visionem vocat actōem imanentē: nō aūt aliquā aliaz cui⁹ visio sit iminus. ¶ Ad 2ᵐ pōt dici q̄ sicut esse albū est hīe albedinem tanq̄ formā: sic sentire vl esse sentiente est hīe sensatiōem sicut formā. vñ si obiectū vel de⁹ causaret effectiue sensatōez nō diceret sentire: sed ipe sensus in q̄ sb̄ iectiue recipit sensatio. est igit sentire recipere vel hīe sensatōem: ⁊ sic intelliger recipe intellectiōez. q̄ lz intellēs fm aliquā opationē cāret in se intellectōez: tñ nō diceret intelligēs in h⁹ q̄ causat. sed bñ denōiaret aliq̄ mō a ꝟbo significāte talē actōem vel causatiōez: vtpote si eēt impositū tale verbum intelligifico. qō igit dī intelligē est pati nō ꝑbat q̄ sit p se de genē passiōis: sed q̄ formalit denominat p hoc q̄ recipit in aliq̄ sbiectiue:

vt sit sensus: intelligere est recipe intellectionē: ꝛ recipe ē quoddā pati. ¶ Ad aliud. x. Ethi. dici pōt vno mō ꝙ opationes vtutis dicunt actōes elicitue opationum ꝓprie dictarū: ꝛ ille actōes bone sunt: qz generatio boni ē bona. ille aūt opationes actōes nō sunt q̄litates: sz ꝓprie sunt de genere actiōis. Iste intellēs vī haberi a ꝑmentatore ꝺ ad ꝓbatiōez illi⁹. neqz vtutis opationes q̄litates sūt dicit sic. siquidez opatio motio ē opatiua. motio aūt nō est q̄litas. hec ille. operatiua motio pōt dici motio ad opationem. Et si obꝯciat ꝙ hoc ꝙ dicit neqz felicitas. pōt dici ꝙ sicut nomē opationis sumit hic min⁹ ꝓprie ꝙ actiōe immata ad opationem ꝓprie dictā. sic felicitas pōt impzopzie sumi ꝙ actiōe immata ad ipam. et sufficit Aristo. accipe opationes vtutis ꝛ felicitatez ꝙ illis ꝙ quib⁹ sufficienī pōt instare ꝫ hanc ꝓpōnem: oē bonū est q̄litas ꝓtra quā intendit facere instantiā. ¶ Alii pōt dici ad illam auctem ꝙ intendit ibi tm̄ de qualitatibus in esse quieto cū dicit: neqz vtutis opationes q̄litates sunt. qō apparet ꝙ hoc ꝙ negat ibi istaz ꝓntiam. delectatio nō est qualitas: igit nō est bona. ꝛ ꝓbat ꝙ nō sequit per illam instantiā. neqz. n. vtutis ꝛc. añcedens. n. in ista cōsequētia nō est verum nisi de qualitate permanente. nā delectatio vere ē qualitas sz in fieri. igit sufficit sibi instare de illis que hoc mō nō sunt qualitates: sicut nec delectatio ē qualitas. s. nō in fieri. ꝙ aūt delectatio ve sit qualitas ꝓbatur ex dictis ibidē. nā intendit ꝓbare ꝙ delectatio nō est motio. omniū inquit motionuz ꝓprie videt esse velocitas et tarditas vel in se vel in compatione ad aliud. delectatiōi aūt nullū hoz existit transponere in delectatōem velocii vel tarde est. nō est aūt velociter delectari. vult dicere ꝙ delectatio nō est velox: et iō nō est motus. sed contingit velociter transponi vel trāsmutari ad eā. igit potest esse ī minus transmutatōis velocis. igitur pōt esse terminus motus. sed ꝑm ꝓbm. v. phīci. motus nō pōt esse per se ad actōem ꝛ passionem. igit ipa delectatio nō est actio nec passio. ꝛ tūc discurrendo ꝙ genera relinquit tandem ꝙ est qualitas. Illi igit qui fecerūt istam ꝯse quentiā supposuerūt tanꝯ veruz: oīe bonū est qualitas habens esse quietuz. delectato nō est talis. igitur ꝛc. ¶ Et ad istam ma. tactaz in enthymetate rñdet ꝓbs per instantiaz de opatione vtutis. Q̄ aūt nō oīs opatio sit actio ꝓprie dicta ꝓbatur ꝙ illud ibidez. c. v. Appetere inquit delectatōem existimabit q̄s vtiqz oēs. quod ꝓbat subdens: Q̄m et viuere oīes appetūt. vita autē opatio quedā est. hec ibi. quomō vita vel viuere posset dici actio de genere actiōis.

¶ Ad aliud de. vij. phȳsi. lra ꝓbi ſm ea q̄ dca sunt in scdo arti. intelligenda ē sic: qz scientie necessario annexa est relatio ad obiectuz intra: ꝛ ita nō est a ꝑmo alterante immediate nec ꝙ ꝑns ad ipam est ꝑ⁹ alteratio: sz illud qō ꝑmētatoz addit exponēdo ꝙ dign⁹ est ꝙ sit de. c. ad aliꝺ ꝙ de qualitate: pōt habere aliuz intellectū: de quo dicet rñdendo ad argumentū principale. ¶ Ad ꝑmam rōem dicerē ꝙ actus distinguūtur ꝙ obiecta q̄tum ad manifestationē: qz manifesti oz est distinctio obiectoz q̄ actuū ꝛ ex illa tanꝯ ex manifestioz innotescit ista Et ꝯfirmatur hoc: qz. 2. de anima sicut vult ꝓbus ꝙ actus distinguunt ꝙ obiecta: immo magis ꝙ obiecta sunt ꝑia ipis actibus. ꝓpter qō oportet ꝑus tractare de distinctōe obiectoz q̄ actuuz: ita etiā vult ꝙ potētie distinguunt per actus. hoc autē nō est essentialiī: qz act⁹ est essentialiī posterioz po⁹. ꝛ posterius nō est ꝙ se ratio distinguēdi ꝑus. igitur nec ibi illud aliud. s. de obiectis in ꝯparatiōe ad actus debet intelligi de distinctione essentiali. ¶ Aliter pōt dici ꝙ a q̄ aliquid habet entitatē ab eo hz vnitatē

ꝛ p conſequens diſtinctōnem cātū igit ſicut hꝫ entitatem a quacunq; cauſa p ſe ita vnitatem ꝛ diſtinctōnem. ꝛ etiā qōcūq; dependens ab illo a quo dependet cēntialit. ꝛ maxime vex ē hoc quādo dependz ab aliq tāq; a cā ꝑpa ſiue tīo ꝑpo ſue dependentie. qz qñ communit tminat dependētiā eius ꝛ alterius nō ita accipit vnitas ei⁹ ꝛ diſtictio ſꝫ vnitatez ꝛ diſtinctōnem talis tmini dependētie. nūc aūt act⁹ dependz ab obō tāq; a tmio ꝑpo ſue dependētie. Lōcedi igr pōt q; actus diſtinguuntur p obiecta ſicut p alia extrinſeca a qb⁹ act⁹ dependēt dependētia cēnali ꝛ ꝑpa. nō tn diſtinguūtur p illa ſicut p formalia diſtictia. Si acciperetur q; non diſtinguūtur p extrinſeca. concedēdū eēt ſic intelligendo ſicut p coꝛrelatiua ꝛ p ſe tminos relatōiſ. qz abſolutū ñ req̄rit extrinſecū vt p ſe coꝛrelatiuuz nec p ſe tminū relatōis. pñt tn abſoluta diſtīgui p aliqua extrinſeca ſicut cāta p cās ꝑpas ſiue per illa ad que habēt ꝑpaz dependentiā i entitate. ꝛ vnitate talia ſubiecta reſpectu opatō⁹. Ad aliaz rōnē patet p idē qz act⁹ ꝛ ſi ñ ſit cēntialit relatiuus cū tn ſit p ſe mediū vniēs potētiam tali obiecto ꝺz pfectioꝛ ex maiori pfectōne obi. ſꝫ iſtā pfectōnem nō hꝫ ab illo tāq; a ꝑncipio intrinſeco. ſꝫ ſicut a cā extrinſeca vel ſaltem ab aliquo extrinſeco quod terminat dependētiam eius cēntialem.

De quarto princi

pali dici poteſt. q; illa qualitas que uel ē opatio uel includitur in operatōne ñ hꝫ relationem ad ſubiectum magis cēntialē q; alie q̄litates: ꝛ iō ſi ponat aliaſ ñ eē cēnaliter relatas ad ſbiectū de quo nō ē mō q̄ſtio nec iſta ponetur. cēnalit ꝛlata ad ſubiectū. q; ſi dicatur iſtā eē in fieri ꝛ per hoc eſſentialius dependere a ſbō. q; alias que ſunt in facto eē vel in q̄eto eē. Reſpondeo iſtud nō variat dependentiā ad ſubiectum. ſed tm̄ uariat modū cēndi ipſius ſome in ſe uel ſaltē in compatōne ad cauſam dātem eē. Ad argumētum ꝑncipale dici pōt q; ſi aliq vox imponeretur ad p̄eciſe ſignificandū entitatē abſolutā q̄ ē opatio vl̄ operatōne: ꝛ p ſe in genere q̄litatis: ſignificatū illi⁹ vocis poſſet intelligi nō cointelligēdo obm̄ in ratōne termini ſed cōmuniť voces impoſite ad ſignificandū operatōnem important relatōnem. uel ꝑncipaliter uel cōnotando. ꝛ rō ē quia opatō cōiter intelligitur ſub reſpectu tendēte ad obm̄. ꝛ ſub mō q̄ intelligitur ſb̄ eo cōmuniter ſignificatur. Exempluz ſpēs intelligibilis ē qualitas abſoluta. quod ſaltem oꝛ eos cōcedere qui ponunt ſpeciem eē formalem rōnē intelligendi. ſ. p ſe ꝑncipatiuam actus ꝛ tamen cōmuniter vocatur ſilitudo obiecti. ñ q; illa ſit rl̄o quā p ſe importat hoc nom̄ ſilitudo. ſed qz ipſa ex natura ſua ē quedā forma imitatiua ꝛ repreſentatiua obiecti ideo dicitur ſimilitudo talis. ſ. p imitatōnem ꝛ etiā cum ſignificatur p hoc nomen ſpēs adhuc non ſignificatur ſb̄ rōne abſoluti p̄eciſe ſed includendo illam relatōnem ſub qua communiter intelligitur. vnō etiā ſpēs dicitur alicuiuſ obiecti ſpecies. cōſimiliter ē de uocibus ſignificatīb⁹ opatōnez. Et ſi arguas aliqua opatō puta illa q̄ nō ē obi vt exiſtētis nō hꝫ ad obiectū niſi relatōnez potētionalē nunc aūt oꝛ cointellligere obiectum tanquam terminum actualiſ relationis. quia qui intelligit actum cognoſcendi oportet ut cointelligat obiectum non tantum ut cognoſcibile ſꝫ ut actu cognitum igitur cognoſcēs importat relationem actualez. Reſpondeo relatō que q̄tuz eſt ex parte fundamenti eſſet actualis ꝛ ꝓpter non entitatem termini eſt potentialis ipſa denomina

ꝛ

nat frequenter fundamentuz l subiectū quasi actualiter inesset. ¶ Exemplū cō ceditur q̄ aīa sepata nō est tm̄ iclinabil ad coz̄p⁹ sed qō inclinatur ad coz̄pus z tamē non ē ibi actualiſ inclinatō. qz ter minus non est in actu. sed p̄ tāto actu aliter denominat. qz q̄tū est ex pte aie actualiter inesset. ¶ Cōsimiliter dicitur q̄ scia practica dirigit lz nō sit actual' di rectō fm eam. puta quādo nulla alia potentia ab intellectu operatur nec di rigitur fm eam. ¶ Consimiliter dicit q̄ albedo ē mēsura oīm colorum. z sic de p̄mo in quolibz genere respcu poste rioz: lz q̄ñz nō sit actual' mēsuratō p pter defectū termini. Consimiliter pōt dici b. q̄ qz rlo operatōis ad obm̄ sem per q̄tū ē ex pte eius inesset actus iō sub rōne eius quasi actualiter inherentiſ op atō intelligitur. z sic significatur. z sic obiectū cointelligitur vt t̄minās actua lem dependētiā. ¶ Istud qō dictū ē verū eēt si coitelligeretur sp obiectū sub rōe mēsure. qz rō mēsurabilis ē ibi potētia lis. ut p̄ius dictū ē. nūc aūt intelligēdo opatōem oz cointelligere obiectū tāq̄ illō qō attingitur p opatōnem. ¶ Ver⁹ igitur vr̄ cē dicendū q̄ oz obiectū coin telligi tali actui vt terminū attingentie vnionis in actu q̄ ut t̄minū dependētie vel mēsurabilis. ista aūt attingentia est relatio ratōnis in actu abstractiuo. sed quia sub rōne illius relationis attingē tie communiter intelligitur. z hoc atti gentie actualis. lz illa nō sit actualitas real' sed actualitas relationis rōis. z iō cōiter opatio significatur sub tali rela tōne actuali. z oz obiectū cointelligi vt terminans talē relatōnem actualem.

¶ Hinc pz q̄ illud ar'. in p̄dicamētis ni hil p̄hibet idem in plurib⁹ generibus enunciari. quod nō est verum de aliq̄ per se vno. lz de aliquo vno p accīs. q̄ etiā quādoq̄z vno nōie significatur. sic forte hoc nomen scia. sed nō p̄pter hoc est unuz fm diffinitōem fm illud. z metha. c. 3°. diffinitio est nō si nomē ra tioni idem significet. omnes. n. rōnes es sent termini. hoc est diffinitrōnes. z p̄o bando consequentiam subdit. Erit eni nomen qō cuilibet rōni idem. Quare z alias diffinitio erit. Et ex hoc posset intelligi dictum auerrois. 7. phisico. z vignus ē inquit qō sit de. c. ad aliq̄d q̄ de qualitate. quod forte vez est quā tum ad illud qō formaliusē in significa cato nois impositi ambobus vel illi toti p accidens. quod ē absolutum sub respectu. Ex hoc etiā forte pōt intelligi illud. 5. metha. q̄ aliq̄ dicūtur ad aliq̄d fm genus. vt medicina ingt coz est q̄ ad aliquid. qz ipsius genus scia videtur eē coz q̄ ad aliq̄d. nomē forte spēi im ponitur p̄ecise ad significandum qua litatem z p̄p̄ hoc nō oz ad p̄p̄ium coz relatiuum. nomē aūt generis nō impoi tur p̄ecise ad significandum genus siue qualitatem. sed ad significandum ipsā sub respectu.

Consequenter

queritur de his que pti nent specialiter ad creaturā hñtem vi tam intellectualem. Et p̄imo de his q̄ sunt cōia hōi z angelo. ¶ Deinde de his que sunt hōi p̄p̄ia. Cōmunia sunt ista intellectus z volūtas. de intellectu sue rūt quesita duo. vnū de obō. aliud de causa actiua intelligendi. P̄imum fu it. Utz aīa sue naturali p̄fectōni relic ta possit cognoscere trinitatem p̄sona rum in diuinis. ¶ Et idem pōt queri de āgelo videtur q̄ sic. qz qui potest cog̃s cere aliquē actum cognoscendi pōt etiā cognoscere obiectum ut est obm̄ illius actus. nūc autem aīa vel angel⁹ ex sua p̄fectōne naturali pōt cognoscere actū beatificum alterius anime vel āgeli. z obm̄ illius actus est deus trinus. igitur z. ¶ p̄obatio maio. actus est naturalis ſſimilitudo obiecti. act⁹ etiā p se tendit in obm̄. igitur qui cognoscit illum actū

propter vtranq; conditōnem predictā
sequitur q; cognoscat obm̄. pbatio mi-
nris. pō nō est impedita sz sue naturali p
fectioni relicta pōt cognoscere quodcū
q; ptentum sub suo obiecto primo siue
adequato. alioquin nō esset sibi adeq̄-
tum. sed obm̄ adequatum cōe tā ange-
lici intellectus q; nostri est ens in cōi. vl
saltem ens limitatum. actus autem be
atificus creature ptinetur sub isto obō
primo. Contra obm̄ supnaturale ñ pt
creatura cognoscē ex pfectōne sua natu
rali. q; tunc non esset sibi supernatura
le. nunc aūt trinitas est obm̄ supernatu
rale immo obm̄ beatificum igitur ꝛc̄.

Ad intellectum questionis aliqua p̄mit
tantur. primo de perfectione naturali
anime vel angeli. Anima humana ꝛsi
in quocunq; statu. siue. s. nature institu
te siue destitute siue restitute hēat eādē
perfectōnem naturalem intelligendo ō
illa quam ex necessitate nature requirit.
tm̄ ad perfectōnem naturalē supremam
in solo 3° statu attingit in quo ñ tm̄ hē
bit supnaturalem pfectōnem gle. sed ēt
pfectōnem supremam ipsius nāe. Pos
set igitur intelligi qō vel de illa pfectōe
naturali que sp habetur: vel de ista su
prema. ꝛ tunc in primo intellectu bene
proprie dicitur anima relicta ꝛc̄. sed in
isto scō intellectu magis proprie queri
tur hoc modo. An aia ad perfectōnez
naturalem supremam reducta ex ista
pfectōne possit sic cognoscere trinitatē
Secundo premitto q; aiam posse cog
noscere aliquod obm̄. vno modo pōt i
telligi ipam posse recipere illam cogni
tōnem. Aliomodo ipsam posse attigere
i illam cognitōnem ꝛ hoc vel ex se sola
vel saltem ex cursu cārum que nate sē
concurrere naturaliter ad illum effec
tum. Istoz membrozum. scōm infert
primum sed non econuerso. q; ad pm̄
sufficit nuda capacitas quomodo lapis
p oppositū ñ potest cognoscere q; repu
gnat sibi recipe illū actū. Ad fm̄ req̄ri
tur q; tali capacitati cozrespondeat ali
qua cā actia naturaliter. qz vero difficul
tas ē in scō mēbzo q̄stionis. ideo ō p°
breuiter expediendo posset p̄cedi q; si i
tellectus possibil est ꝑpa potētia recep
tiua cuiuscūq; intellectionis. ita q; lz re
quiratur aliquod puiū intellectioni ñ
tm̄ tanq; potētia receptiua vl ratio reci
piēdi. sicut superficies ponit ratio recipi
endi colorē tūc qōcūq; ens qō hz i nā
sua intellectū possibile potest ex natura
sua cognoscere qōcunq; cognoscibile.
hoc ē recipe cognitionez eius q; tū ē ex
pte sui. Tertio p̄mitto q; cognitō itelle
ctiua de qua ē questio potest intelligi p
fecta aut impfecta. ꝛ intelligo ad ꝓpositū ñ de pfectione intensiua. q; ad subie
ctum sed de pfectione ex pte obi. q; .s.
illa intelligatur pfecta qua attingitur
obm̄ sub pfecta ratione sue cognoscibi
litatis. hoc ē p se ꝓpria ꝛ distincta. ꝛ p
oppositū impfecta dicatur illa q; attin
gitur tm̄ p accīs uel tm̄ in aliquo p̄cep
tu communi vel confuso. Item cogni°
distincta vel ē mediata uel imediata. oi
co imediatā q; obiectū ñ mediāte aliq̄
alio obiecto intelligitur p qō ul in q; itel
ligatur. ita q; hic excluditur mediū ꝓg
nitum. non aūt mediū qō eēt precise ra
tio cognoscendi vl intelligēdi. Ex istis
sequitur q; ad solutionē q̄stionis tria sē
videnda. primo de cognitione impfecta
scō de cognitione pfecta immediata
ꝛ tertio de cognitione mediata. ꝛ in q;
libz istorum ad quā potest aia l' angel°
attingere ex pfectione naturali vnomō
vel alio intellecta.

De primo. Intellectus se-
cundum philo
sophum tertio de anima habet duplī-
cem operationem scilicet intelligentiā
simplicium ꝛ intelligentiam composi-
torum scilicet componere ꝛ diuidere in
tellecta. ꝛ prima potest esse sine secun-
da ꝛ non sic econuerso etcetera.

Primo igitur videndum ē de prima cognitione. dico q̄ aia ex perfectione nāli etiā quā habz in isto statu qui ē int̄ tres status infimus: pōt hr̄e intellectōem imperfectā istoz̄ terminoz̄ deus ⁊ trinus non aūt pfectā. pōt.n. ex cognitione hᵒ entis abstrahendo cognoscere ens scōm se. ⁊ sic de bono. ⁊ hoc isto modo quez tangit Aug. 8. de tri. c. 5. bonum hoc ⁊ bonuz illud tolle hoc ⁊ illud ⁊ vide ipz bonum si potes ita deuz videbis. ⁊ ibidem inferius satis patet quō non soluz potest cognosci deus in isto quasi cōfuso conceptu boni: sed in cōceptu quodā modo ꝓpzio. si intelligit bonuz per eēntiam vel bonum summum. vnō ait inferius. si poteris sine illis q̄ participatiue bona sunt pspicere ipm bonum cuius participatione sunt bona: perspexeris deū

Consulr per hoc veruz potest itelligi ipm verum. ⁊ fm Aug. ibidē. c. 5ᵒ. deus veritas ē. cum dr̄ veritas mane si potes in intellectōe veritat̄. ⁊ si intelligaſ veritatem nō tm̄ in cōi: sed per essentiā iam habes ꝓceptū quodāmodo ꝓpziuz deo

Breuit̄ dico q̄ quodcūq̄ transcēdēs p abstractōem a creatura cognita potest i sua indifferētia intelligi. ⁊ tunc concipit deus quasi confuse sicut aiali intellecto homo intelligitur. Sed si tale transcendens in cōi intelligitur sb̄ rōne alicuius spāliozis perfectionis. pura summū vel ꝑmum vel infinitum: iam habet conceptus sic deo ꝓpzius q̄ nulli alij conuēit

Consulr abstrahendo a numero ꝓprie accepto. qui. s. est quantitas discreta rationē ꝓprie discretionis: haberi potest cōceptus eius qō est trinitas. Et ad istū modū acquirendi cognitionē simplicez istoz̄ terminoz̄ deus ⁊ trin⁹ suffic̄ natura aie etiā in hoc statu

Quod ꝓbatur ꝑmo. qz fidelis ⁊ infidelis cōtradicēres sibi de hac ꝓpōne deus est trinus ⁊ vn⁹ non tm̄ ꝓtradicunt sibi de nominibus: sed de conceptibus. qō non cēt nisi vtq̄z in intellectu suo haberet cōceptum terminoz̄. Doc 2ᵒ ꝓbatur: qz fides que distinguit istū ab illo cum non sit habitus inclinans ad assentiēdum ex noticia terminoz̄ nō est rō noscendi terminos: iz̄ p̄supponit eoz̄ noticiā. 3ᵒ pōt idez oī di: qz abstractio entis ab hoc ente ⁊ sūmi ab hoc sūmo in sensibilibus ē naturalis. ⁊ ista duo sibi ꝓiuncta nō habent repugnantiam: ꝓpter quod rō ista ens sūmū nō est ratio in se falsa: sicut loquitur phs. 3ᵒ. metha. c. de falso. q̄ illa rō ē i se falsa cui⁹ partes includunt repugnātiam ⁊ illa nō potest cōcipi aliquo actu simplici intellectus. ⁊ per oppositū ista ens sūmum potest suo actu concipi. qz alterum istoz̄ non repugnat alteri.

Restat vlterius videre qualit̄ habēs noticiā de predictis terminis. s. deus ⁊ trinus possit ex nā sua cognoscere veritatē huius ꝓpōnis deus est trinus. ⁊ cū possit intelligi de pplexione haberi noticia credulitat̄ vel scie: ⁊ hoc vel scie ꝓpter q̄d vel qz. videndū est que istaz̄ possit haberi de isto pplexo deᵉ est trinᵉ. Dico q̄ ꝑma. s. noticia credulitat̄ saltē acquisite pōt haberi ēt mō ex nālibus. hoc ꝓbat. qz fm Aug. xiᵉ. de ciui. c. 3ᵒ. Ea que remota sūt a nr̄is sensibus q̄m nr̄o testimonio sciri nō possūmᵒ. de his alios testes requirimᵒ eisq̄z credimᵒ a quoz̄ sensibus remota cē vel fuisse nō credimus ⁊ idē. 15ᵒ. de tri. c. 13ᵒ. vel. 23ᵒ. Absit vt scire nos negemus q̄ testimonio didicimus alioz̄

Alioquin nescimᵒ cē oceanum nescimᵒ cē terras atq̄z vrbes q̄ celeberrima fama ꝓmēdat. Ex his ⁊ silibus auctibus ei⁹ habemᵒ q̄ credere possumᵒ testimonio alioz̄ ēt tam firmit̄ vt illud credere dicat̄ apud eum sciri. igitur magis possumus ⁊ magis debemus credere testi magis veraci. ⁊ adhuc magᵗ cōitati q̄ persone singulari. nunc aūt ecclesia catholica est cōitas maxime verax. quia illa maxime veritatem cōmendat ⁊ mendacium reprehendit. igitur ei⁹ testimonio certissimᵉ credi potest. ⁊ ꝑcipue

in illis in quib' illa plus dānat mendacium. puta de his que sunt fidei ⁊ mox Potest igit viator ex natura sua audita ⁊ intellecta cōi doctrina ecclesie firma credulitate assentire his q̄ ipsa docet de fīō ⁊ moribus. iter que principale ē de trinitate in diuinis. De ista credulitate acq̄sita videtur accipi illud ad Ro. x°. Fides ex auditu s. sane doctrine chr̄isti. ō qua subdit. Auditus aūt per verbuz chr̄isti de ista etiā potest accipi illud Aug' contra epistolam fundamenti. b. Ego iquit euangelio non crederem nisi me ecclesie catholice auctoritas cōpelleret. Sed vltra istā fidem acquisitam hēmus fidez infusam. ⁊ ad illam habēdā licet possit hō ex naturalib' se disponere: non tamē ex natura intrinseca nec etiaz ꝓcurrentibus quibuscūq; cāis naturalr motiuis intellectus ad eā potest attingere. q̄ cā solus deus infundit qui nō est causa nāliter motiua alicui' intellect' causati.

Comparando fidē infusaz ⁊ fidem acquisitam ad actum credendi in hoc cōueniunt ꝙ qñ insunt eidem anime act' vnus ⁊ idem credendi elicitur fm inclinationem vtriusq;. q̄ quādo sunt due forme q̄ naturaliter inclinat ad actuz in eodē operante. vtraq; q̄tum est de se necessario ⁊ semp inclinat ad actum. ⁊ iō quādocunq; actus elicitur: elicitur scōz inclinationē vtriusq;. Et si ꝑ hoc q̄ō est actum credendi initi fidei ist̄i intelligat actum elici fm inclinationem eius: tūc cōcedendum est ꝙ actus credendi initiat vtriq; fidei. Est tm differentia vna q̄tuz ad hoc q̄ō est actuz elicere. ista. s. ꝙ ex fide acquisita ēt si sola insit pōt elici act' credendi. sicut credimus certis articulis testimonio fideodigno asserentis. ad que tamē nō inclinat aliqua fides infusa. De reticus etiā i vno articulo dissentit: alīs articulis credendo: non ex fide infusa. cum illa non possit stare cum hereſi in quocunq; articulo. Sed ex fide solum infusa non potest quis elicere actum credendi ⁊ hoc de lege ꝓmuni licet deus si dei infuse assistendo posset mouere itel lectum ad assentiendum actualiter illi ad quod fides illa inclinat. sed tunc forte non ex sola inclinatione fidei ist̄i' eliceretur actus ille: sed ex motōne diuina ⁊ multo magis de lege cōi ex sola fide infusa non potest haberi actus credendi. d. hoc patet de puero baptizato. q̄ si postea nutriret in deserto vel inter ifideles ⁊ nullam haberet doctrinam de credendis nunq̄ actum rectum credendi eliceret. Et ratio est quia fides infusa inclinat ad credendum ea que non habent euidentiam ex terminis: nec includunt aliquam euidentiam ꝓnexionis termiorum si termini sint apprehensi ex sensibus. Contra. nec fides acquisita icludit talem euidentiam. Rōnez quere alibi. Alia differentia ē quātum ad hoc ꝙ est actum innixi fidei. quia fides infusa non potest inclinare ad aliquod falsuz: Inclinat aūt virtute luminis diuini cui' est participatō. ⁊ ita non nisi ad illō q̄ō est ꝓforme illi lumini diuino. Actus igitur credendi inquātum innitit isti fidei non potest tendere in aliquod falsū. Sz fides acquisita cōiter initit assertōi alicuius testis q̄ posset deficere. ⁊ ideo illa fides non tribuit actui credendi inq̄tuz sibi innititur q̄ō non possit sibi subeē falsum. frequenē tamen non sibi subest falsum. quādo. s. testis cuius testimonio innititur in testificando illō sit verax. Et dixi cōiter ꝙ deo imediate reuelāti posset quis credere credulitate acquisita. si aliud non sit vez reuelari a deo q̄ actū credendi vel noscendi causari imediate a deo in eo cui fit reuelatio. Et qñcūq; ad idem inclinat fides infusa ⁊ acquisita: tunc necessario acquisite non subest falsum. non ꝙ hec necessitas sit ex ipa fide acquisita sed infusa cōcurrente cum ipsa ad eundem actuz. Innititur igitur actus fidei infuse tanquā regule certe ⁊ omnino infallibili a qua actus habeat

q̄ non possit esse falsus. sed inititur ac quisite tanquam regule minus certe q̄ nō p illā repugnaret actui q̄ essz falsus vel circa falsum obiectū. Cōtra istā differentiā pōt argui sic. qñ ad eundem actū ꝯcurrit regula fallibilis ꝫ cū regula infallibili ille actus ñ ē infallibil'. ꝓbat p simile. q̄ ex duabus p̄missis quaruz vna ē necessaria ⁊ alia contingens ñ seqūtur cōclusio necessaria. ⁊ rō ē q̄ qō dependet ex pluribꝰ nō pōt cē pfectō ꝫ cōditōis quocunq; illoz. nūc aūt quicū q; actꝰ credēdi ad hoc q̄ eliciat dependz a fide acquisita mouēte igit̄ si illa sit fallibilis nūq̄ actus elicit' erit ex p̄ncipio tali quin sibi possz subesse falsum. Rō ad qōcūq; inclinat lumē fidei infuse illud ē determinate verum. si aūt ad idē icli net simul aliō qō q̄tū ē de se posset icli nare in falsuz non ab illo alio vt tale sz ab isto lumie hr̄ē q̄ in illo actu nō sit̄ ceptio. 3ª orā posset poni que ꝓuenit cū ꝓma que. s. est q̄ non percipio me incli nari in actum p fidem infusam siue fm illam elicere actum. sed tantum percipio me assentire secundum fidem acquisitam vel eius p̄ncipium. scilicet testimoniū cui credo. quia si pciperem me habere actum secundum fidem infusā. ⁊ cum hoc scirem q̄ fm fidem infusaz nō pōt haberi actus nisi determinate verus. pciperem q̄ actus meus nō ē possz falsus. q̄ ex hoc sequtur q̄ pciperē q̄ obm̄ actus non posset esse falsum. ⁊ tunc scirem illud. i. infallibiliter cognoscerem illud cē verum qō nullus experitur in se ut credo quātuncunq; aliqs habeat vtranq; fidem ⁊ secunduz vtrā q; assentiat tm̄modo igitur credimus i vniuersali. quod tendens in aliquod cōplexum fm inclinationem fidei infuse i hoc non posset errare. qs autem ⁊ quā do secundum eam tendit nec ipsemet tendens scit nec alius. nec aliquis certitudinaliter expitur: Contra hoc. ij. de tri. c. 2ª. sic videtur fides in cozde i quo ē q̄ eam tenet certissima scia clamatq; ꝓscia. ⁊ post. Illud q̄ credere iubemur videre non possumus: ipaz tamen fidē qñ est in nobis videmus in nobis. Rñ° itelligit sic fidem videri quomodo concedit animā sp se noscere. nō semp q̄ sit actus elicitus. sed q̄ semp ē pfecta p̄ tia obi actu intelligibilis. vnde subdit ibi: rerum absentiū p̄ns est fides ⁊c. ita q̄ generaliter illō ad quod hz aia potē tiam actualem ꝓpinquā noscendi. hoc Aug̃l. dicit eam noscere. Aliter diceret q̄ accipit fidem p actu credendi de qua ibidem paruz post dicit. Aliquādo rebus fallis accomodatur fides. hoc ē alids actus credendi. De scia q̄. dico q̄ ñ pōt aliquis modo ex naturalibus attigere ad sic intelligenduz trinitatē in diuinis. q̄ nō pōt scire illud de cā p effectū demōstratōne q̄. q̄ circumscripto remanet in causa quicqd est nēcium ad cāndum. sed circūscripta p impossibile trinitate hr̄etur quicquid nēcium ē in deo ad cāndum creaturam: q̄ ⁊ p̄ncipiū formale cāndi pfectum ⁊ completū ⁊ suppositū hñs illud p̄ncipium formale perfectum. ut pz in quadā qōne p̄hita de hoc mota videtur aūt ad cātōnē sufficere suppositum pfectum hñs p̄ncipiū formale pfectum. De scia ꝓpter q̄d dico q̄ non potest anima modo ex naturalibꝰ attingere ad sciēdō ꝓpter quid deū cē trinū. q̄ notitia eius qō ē ꝓpis simū subiecto nō continetur vtualiter p̄mo ⁊ euidēter nisi in pse ⁊ ꝓpio ꝓceptu subiecti vel in ipo subiecto sic cōceptō cē trinum ē huiusmodi respectu dei igitur nō pōt sciri p̄opter quid de deo nisi habito tali conceptu dei. sz talis ñ habetur p̄o statu isto nisi de lege communi. sicut patet in p̄ima conclusione q̄ fuit de simplici notitia terminoruz. p batio maioris. q̄ tale p̄opium aut sciretur de subiecto ꝓpio ⁊ p se conceptō ⁊ tunc patet veritas illius ma[illegible] Aut

sciretur de subiecto concepto in vniuersali vl̄ indistincte ⁊ de ipso sic concepto non pōt sciri ꝑpter quid nisi p conceptum illius ꝑprium ⁊ distinctum. Exempl̄ esse primam figurarum non potest sciri ꝑpter quid de aliqua figura i communi nisi per medium proprium. ſ. per rationem circuli. nec mirum. quia predicatum proprium ad hoc q̄ sciatur ꝑpter quid requirit medium proprium. De isto sciri ꝑpter quid vere eēnt due conclusiones que posite sunt. s. in qōne de omnipotentia. sed nō sunt hic ad ꝓpositum q̄ hic tm̄ querit ō noticia possibili modo haberi ex naturalibus.

De secūdo princi

pali ꝫ notitia per se ⁊ ꝑpria ⁊ immediata possit distingui in intuitiuam ⁊ abstractiuam de qua distinctōne prius est habitum. tamen de vtraq; videtur ista conclusio nūc tenenda q̄ aia non pōt attingere ad notitiā dei ꝑpriā ⁊ imediatam ex perfectione sua naturali etiaꝫ p quocunq; statu nature. concurrentibus etiā quibuscūq; cauſ naturaliter motiuis ipsius anime ad cognoscendū. ⁊ idē diceretur de angelo. Et ratio ē q̄ oīs talis intellectō. ſ. p se ⁊ ꝑpria ⁊ imediata requirit ipsum obm̄ sub ꝑpria ratione obi pñs ⁊ hoc vl̄ in ꝑpria exīstia. puta si est intuitiua. uel in aliquo pfecto repñtante ipm̄ sub ꝓpria ⁊ p se ratione ognoscibilis. si fuerit abstractiua. ō us aūt sub ꝑpa rōe diuinitatis non est p̄ sens alicui intellectui creato nisi mē voluntarie. de pñtia reali pz per illō Ambro. sup luc. in eius potestate satis ē videri. in cuius natura non ē videri si vlt videtur. si non vult ñ videtur. optime dicit q̄ eius nature ñ ē videri. ſupple a creatura. q̄ eius natura ñ est cā natura liter actiua huius visionis. nec etiā aliqua natura creata que ē naturaliter actiua potest cē cā huius visionis vel perfecte pñtie obi. q̄ ñ pōt ꝓtinere in se pfecte eēntiā illā ꝓ entitatē suā. igit nec ꝓm suā itelligibilitatē. Per idē etiā pz q̄ nihil creatū pōt eē cā el̄ pñtie etiaꝫ abstractie apō itellectū. q̄ ñ pōt cāre aliq̄d q̄ sit repzsētatiū ꝓprii ⁊ p se dinitatis sb̄ ꝓpria ratione ognoscibil̄. q̄ tale repñtatiuū ñ pōt cāri nisi l̄ ab ipōz ognoscibil̄ ab aliq̄ pfecte continēte ipōz sb̄ ratione sue ognoscibilitatis. Et si igit deus possit ognosci p aliquod repzsentatiuuz illō tm̄ nō possz cāri nisi imediate ab ipso deo illud volūtarie cānte. Contra istud. dcd pse continetur sub primo obiecto nāli alicuius potentie ad illud potentia potest naturaliter attingere alio quin obm̄ primū nō esset adequatum potentie sed transcendens in ratōne obiecti nūc aūt ens q̄ō est primū obm̄ naturale intellectus verissime ꝓuenit ipi ō. igit ⁊c. Diceretur q̄ obm̄ primū naturale pōt dupl̄r intelligi. vnomodo adq̄ō potētia iclinatur. Aliomō q̄ō potētia pōt naturaliter attigere. ſ. ex cōcursu cārum naturalium. Ens in sua cōitate siue sit vniuocatōnis siue analogie. ñ curo modo. ⁊ si ponatur obiectum adequatū cuiuscunq; intellectus creati loquēdo de obiecto adequato primo modo ñ tamē de obiecto adequato secundo modo. immo sic pro quocunq; statu cuiuscunq; intellectus creati precise ens limitatū ē obiectū adequatū q̄ pcise illud potest attingi virtute cause naturaliter motiue intellectus. Sed nec ens adhuc in tanta communitate acceptuz est obiectum naturale intellectus huāni vt videntur aliqui dicere. sed specialiter quidditas rei materialis. Ad quod ponitur talis ratio potentia ꝓportionatur obiecto. Triplex autem ponitur potentia cognitiua. quedam omnino sepata a materia ⁊ i eēndo ⁊ i ognoscendo vt intellectus sb̄e separate.

Alia c onlũcta materie ⁊ in eẽndo ⁊ in opando ut potentia organica. sicut sen sus. ꝫ q̃ est forme habentis eẽ in mã. ſz ipa nõ vtit materia siue organo mãli i opando. talis est intellectus nr̃. Jsti tri plici potẽtie cozr̃ndet triplex obm̃ pro portionatũ p̃me q̃dditas sepata oino a mã. scõe singulare oino mãle. tertie igi tur cozresp̃det q̃dditas rei mãlis. que ſz sit in mã tñ nõ cognoscit vt i mã sin gulari. Sz si illud intelligeret de p̃prio obiecto intellect⁹ humani vt ẽ tal potẽ tia sequeretur q̃ intellect⁹ bti brẽt q̃ddi tatẽ rei mãlis p obõ adequato vel si ñ nõ manẽt eadẽ potentia que mõ quoz vtrunqz ẽ falsum nec valet dicere q̃ ele uat p lumẽ glie. null⁹. n. bitus eleuans potẽtiam pot brẽ obm̃ qõ trãscẽdat p̃m obm̃ põc. qz tũc ic⁹ bit⁹ ñ eẽt illi⁹ põc. ſz l eẽt in se potẽtia uel facẽt potẽtiam esse aliam ab ista. sicut brẽt aliud obiectuz p̃mũ dico igitur q̃ obiectũ naturale hº ẽ naturaliter attingibile adequatũ itel lectui nrõ. ⁊ si p statu isto sit q̃dditas rei materiał uel forte adhuc spãlius q̃ddi tas rei sensibił intelligẽdo nõ de sẽsibili p̃pe solũ. ſz etiã de icluso cẽntiał: ẽ vel v tualiter in sensibili. tñ obiectũ adequa tũ intellectui nr̃o ex natura potẽtie nõ ẽ aliq̃d spãlius obõ inte⁹ angelici. qz q̃c q̃d pot intelligi ab vno ⁊ ab alio. ⁊ hº saltẽ p̃cedere oz theolog⁹ q̃ põit istum statũ nõ eẽ naturalẽ. nec ista ipotẽtiaz intelligendi respectu mlt̃oz intelligibi liũ eẽ naturalẽ ſz penalẽ. Juxta illõ. ıç. de tri. 28. vel. 82. certa inq̃t oculis tuis interioꝛib⁹ lux illa mõstrauit. illa. si cẽ na de qua ibi locut⁹ ẽ ⁊ subdit que igi tur cã cur acie fixa ipam vidẽ nõ possiſ nisi vtiqz infirmitas ⁊ q̃s eã tibi fec̃ ni si iniq̃tas: ⁊ oe hº. ꝫ. ibidẽ. O tu aima mea vbi te sentis eẽ vbi iaces. sequitur agnoscis recte te eẽ in hº stabulo quo samaritan⁹ ille pduxit illũ quem repe rit multis a latronib⁹ inflictis vulneri b⁹ semiuiuũ relictũ Tam p̃hus qui sta tũ istũ dicẽt simpl̃r naturalẽ hoc̃mini: nec aliũ exptus erat nec rõe cogente cõ clusit: diceret forte illud cẽ obiectuz ad equatũ intellectus humani simpl̃r ex natura tal potẽtie q̃ pcepit sibi cẽ ad equatũ p statu isto. Contra ista arguit̃ur. q̃ ens nõ tm̃ limitatum. sed illimi tatũ sit obiectũ naturaliter motiuũ in tellectuſ creati ⁊ ita ens vt est indifferẽſ ad vtrũqz erit obiectuz adeq̃tũ natura le. ſ. p actõem cãe naturaliť agẽtis attin gibile. Et arguitur p̃mo sic. eiusdẽ obi p̃imi accepti fm̃ suaz indifferentiã ad potentiã quã p̃mo respicit acceptaz fz suam totam indifferentiã: ẽ idẽ modus se habẽdi in mouẽdo. ſ. naturaliter vel nõ naturaliter. nũc aũt ens illimitatuz mouet naturaliter aliquẽ intellectũ vt diuinum igitur silí mõ mouet quẽlibet intellectũ. Alia est minoꝛ ista. aliquod ens mouet naturaliter intellectũ cãtum ⁊ seq̃t igĩ q̃libz silí mõ mouebit. Ma ioꝛ ista p̃bat p⁹ iducẽ⁹ de potẽt̃ie ⁊ ob iectis eaꝛ p̃mis. ⁊ p se obis p̃tentis sb̃ ill̃ p̃mis. p̃batur scõo qz obm̃ p̃puz fz totã suã indifferentiã ẽ adequatũ obm̃ ⁊ respicit potẽtiam fm̃ totũ gen⁹ suum vt p̃pũ extremũ. Aliq̃s igit ẽ mod⁹ p̃p ue fm̃ quẽ hº extremũ respicit illud. Jl le idẽ mod⁹ saluabit int̃ q̃cũqz extrema pticulariter p̃tenta sub istis p̃imis ex tremis quia particularia extrema. ⁊ se respiciunt secundum hoc q̃ includunt p̃ima extrema. ⁊ ita se respiciunt eodẽ modo quo illa p̃ima. ¶ Pꝛeterea om nis actus p̃cedens actum voluntatis est mere naturalis. nunc autem actio es sentie diuine etiam vt est obiectum mo uens intellectum creatum p̃cedit actũ volũtat̃ igit̃. nẽ. p̃batõ minor̃. qz eẽn tia ut eẽntia ẽ obm̃ beatificũ ñ aũt eẽn tia vt volũtas ſ vt volẽs igit̃ mouẽ ad ac tũ btificũ pueit eẽntie rõe q̃ eẽntia ẽ. ⁊ p ꝯsequens illa eĩt p̃oꝛ actõne voluntatis Confirmatur qz si per impossibile deꝰ nõ eẽt volens eẽntia sua naturaliter mo

ueret intellectū ad videndum ipaz. igit
z modo similiter mouebit cum nō mo
ueat inq̄tum volens. sicut nec ē pmum
obm̄ inquantum volens. Preterea
obm̄ oē gignit noticiā actualē sui z ista
gignitio ē naturaľ ꝓpter qō genituz ōz
ples fm aug. 9°. de tri. c. ul. igitur ista vi
sio cētie in intellectu btī nāliter gignet
ab illa cēntia. Preterea si volūtas nccī°
concurrit cum cēntia in rōe pncipiꝫ mo
tiui ad ac. ū beatificū intellectus creati.
quero q̄s est ordo cēntie z voluntatis
in mouēdo. volūtas ñ pōt dici rō moti
ua prima z cēntia scōa q̄i vtute ei° mo
uēs oz igit dare ecōuerso. ſ. q cēntia sit
p^a rō motiua. sed pmo rō motiua in mo
uendo tenet suum ꝓpriū modum mo
uendi ñ. n. determinatur ad mouendū
p illud quod secundum est. ſz determi
nat ipm ad mouendū. sicut videm° q
actiuū nāliter q̄tū ē de se nccio agit in
illa tñ actōne in qua subiacet volunta
ti nō nccrio agit. ſz pōt contingēter age
re z ñ agere nō quidē ex se: ſz ꝓpter con
tigētiā in volūtate ad agēdū. Similit
si volūtas in agēdo sbiacēt pn° nāliter
actō determinarēt ab illo ad determi
nate agēdū. Dic intelligēdū ē q motio
oio p^a in entib° ē necessario nālis. q oi
motiōi volūtat ē alia ꝓsuppositā. Etsi
aliqua motō in entib° ē nō nāt maxie
motio volūtat ē nō nāt. Itē aliqua mo
tio pōt intelligi esse ad ter^m simpliciter
infinitū: aliqua aūt ad t̄mi^m finitū l' ad i
finitū includētē finitū. z illa q̄ ē ad ter
minū infinitū simplr ē poz. quia ñ pōt
infinitū ꝓexigere finitū. Sic igitur loq̄
possum° ſz ipoꝑe accipiēdo motōnem
extēsiue: assignari pōt ordo motōnum
in entib°. z sic loq̄ndo oino pmū mobi
le motōne nāli extensiue loquēdo est in
tellectus dn̄. z iō pmū motiuū motōe
nāli ē cēntia oina ut ē pmū obiectū ite°
sui. igit oio p^a motō ē nālis motō ite°
oini a suo obō z cū naturale mouens
moueat mobile inq̄tum pōt: illud aī
obm̄ pōt mouere ad intellectōnem ac
tualē sui. z hoc in intelligētia īgenita
illius ꝓsone in qua pmo ē cēntia. z ad
actualē noinatōnem sui genitā: ad vtrā
q̄ mouebit ſz ordie q̄dā. q. qō ē alicui
pncipiū opādi opatōne imanēte z pdu
cēdi pductū distinctū q̄dāmodo ē puſ
pncipiū opandi. Si dicas q pducto in
manet i diuinis sic opatio. R̄. producto nō imanet q̄tum ad t̄minum. opa°
omnino autem immanet. Similiter est
sentia est naturale motiuum ad intelli
gendum qōcunq̄ intelligibile simplex
sed nō nisi prius illa cēntia sit in omni
bus suis suppositis. nō quidē q sine h°
eēt defectus pncipij actiui sed ex pte ter
mini realiter ordo. Sic igit completa
est actio mere naturalis z ad t̄minum
omnino pmum. ſ. infinitum vbi motō
omnino pma est elicere vel quasi elicer
intellectionem in intelligentia pīna. z
huic ꝓxima est gignere v̄bum. hanc se
quitur actio q̄ nata est eē ad terminum
omnino primum. puto ad essentiam p
mam communicandam q̄ ſz nō sit na
turalis tamen est omnino necessaria. z
hec est motio volūtatis z hoc quasi ou
plex. scilicet ad amare simplex z ēt ad
amorem procedentem. z hec duplex
motio voluntatis cozrñdet duplici mo
tioni naturali que dicta est eē i intellec
tu ad intelligere z dicere. Contra actio
naturalis in eodē pcedit actōnem non
naturalem. nūc aūt p te actōne natura
li inte° dinus itelligit creabile. igit ista
actō pcedit oēm actōnē volūtat. z ita
spiratōnē spūs sci. R° maioz ē vera lo
quēdo de eodē ordine ex pte t̄mini. hic
aūt ē aliuſ ordo ex pte pmi t̄mini z secū
di. z iō naturaľ i vno ordine seq̄tur nō
naturalē in alio ordine. ꝑ°. n. distinctio
ordinū attēdit ex pte t̄minoz. 2° ex pte
pncipioz q̄tū ad mod̄ pncipiādi. ꝑma
ordo pncipioz ē prioz ordie t̄minoz. si
cut z pncipiū tio. nā p pn^m tin° pducit
vel cōicatur. R° añs vez ē de tio totali

qui simplr capit eē. non autē de termio formali qui solūmodo capit eē fm qd.

¶ Completo toto isto pcessu originis respectu pmi termini. s. eētie diuine cō cōicande: sequitur ordo alius respcū termini scōi eētie. s. creabilis: ⁊ quidē eētia ipa diuia in isto scōo ordine mouet primo ad itellectionē simplicem ois intelligibilis. ⁊ hec intelligentia vt iam ē in tribus suppositis. non autē mouet ad distinctam noticiaz veritatis cuiuscūq; complexionis: qz si moueret determinate ad cognoscendā alteram partem i futuris ptingentibus: cum nāle mouēs necessario moueat: sequtur q; inte' diuinus necessario itelligeret hanc partem ptra dictionis fore verā. ⁊ ita vel posset errare: vel oppositū non posset euenire. ⁊ tē non eē ptingens sed necessariuz: illō qō ponitur eē ptingens. Si querat cū idez videat esse ordo cuiuscūq; intelligibilis ad pmum itelligibile quare pmū nō eq necessario mouet ad cognitōez cuiuscūq.

¶ Rñdeo nāliter mouet ⁊ per pñs necessario ad cognitionē cuiuscūq; qō est possibile nāliter ⁊ nccio cognosci. huiusmōi est quodcūq; obiectū simplex ⁊ etiā quodcūq; pplexū verū nccīuz. non autē tale ē aliqō pplexū de exīntia ptingētis: qz non est natuz eē determinatū ad veritatē. Et si q̄ras q̄re nō necessa' mouet ad talē cognitōez de pplexo hñdam q̄lis posset hrī de eo

¶ Rñ' mouet autē ad cognoscendū sb disiunctōe hoc fore vel non fore: ⁊ hec cognitio nō ē determinata de altera pte. Si autē moueret determinate ad cognoscēdū alterā ptē illa nccio eēt determiata.

¶ Cōpleto toto ordine motōis nccie. sequit motio ptingēs illa nō pōt esse p principiū nālis motōis qz illius nō esset nisi nccio. mouē igit ordo illius motōis pn'm ponere volūtatē. Et sit huiusmōi motō ptingēs ordinate. p' ad itra. qz nisi ipa determiet i se ad volendū altera ptem nunq; determiabit aliqd ad extra. p' igr determiat se ad volēdū h' fore determiate. 2' ex hoc inte' vidēs istā determinatōez volūtati nouit hoc eē futurū. ex' igit est i motōe nccia ⁊ ptingēte. qz in nccia pmū pn'm est nāle. ⁊ iō p' nāliter determiat ad ppriā actōez. In ptingēte primū prin'm ē libex hui' actio i prio ordine sequtur nāle. Cōpleta motōe ptingēte ad itra sequtur motio ad extra. Illa igr tota ē ptingēs ⁊ p ons immediate ipi' volūtati vt principū. nullū igit intellectuz creatū mouet eētia vt eētia tāq; motiuum p modū nāe sz oēz intellectiōez illi' eēn' quā nō cāt aliqō creatū cāt immediate volūtas diuia.

¶ Per hoc pz ad argumēta tā fcā in ꝓiū. Ma. n. pmi argumēti oz sic itelligi quācūq; potētia immediate mobilē a tali obō ipz obm vni formiū mouet. Nūc autē q̄tū ad pmam mi. eētia diuina ē motia immediate sui itellect': sz nō ite' creati. qz ite' diuin' est primū mobile oio. ⁊ iō prio mouet a p̄ma forma motia. ⁊ nihil aliō ē immedíate mobīle a pma forma motia: qz nō potest immediate mouē nisi prio' motōis: et nihil aliud natū est sic moueri. Si igit pcludas q; eētia diuia eodē mō mouet oēz inte'm. pcedat quez immediate mouet. sz ille ē sol' intellect' diuin': vt pz ex dcis. Alia minor. s. q; obm creatū nāliē mouet. va ē de itellcu quē immediate mouet falsa autē eēt si aliquē ite'm moueret mediāte actu volūtati: qz illū nō nāliē moueret. sic si volūtas mea posset libere cāre itellectōez eētie mee. Sz isto' forte ñ ē de aliq; eētia ⁊ volūtate creata. qz q̄libet eētia ē immediate motia ite' creati: ⁊ iō motōe nāli. nulla autē volūtas ē motiua ad itellectiōez pfectā alic' essentie vt eētia ē: qz nec pfecte eā ptinet eminenter vel vnitiue. ⁊ q̄litcūq; sit de obō creato mouēte inte'm nāliē: pz p̄us q; nō ē eadez rō de eētia diuina: qz ipa nō est immedíte motia alic' inte' nisi primi.

¶ Ad āli ud dico q; mouere ad actū btificū nō ē prim' act' volūtati diuie. imo est ppriē act' illi' volūtati. eētia. n. vt quodāmō

ꝓioꝛ volũtate ꝛ sit obm̃ ꝓimuꝫ ꝛ ime
diatũ illius visionis in rõne terminãtis
tñ nõ ẽ obm̃ imediatũ i rõne mouentis.
sꝫ tm̃ mouẽs remotũ ꝑ q̃to mouet ite
diuinũ ad visionẽ ꝑcedentez illud velle
quo mouet inteꝰ michaelꝫ ad visionẽ. Et
ꝑ hoc ꝓz ad ꝓfirmatõez ibi positã. qꝛ si
illa eẽntia nõ eẽt formaliꝫ volens nihil
oio posset cãre ad extra: qꝛ nihil posset
cãre nisi nãliter. ꝛ quodcũq; itrinsecuz
cũ sit formalꝫ possibꝫ ñ possꝫ cẽ a nccĩ
nisi ꝓtingẽtcr. Ad ꝫm̃ oici ꝑt ꝙ eẽn
tia nõ hꝫ rõem motiui ad visionẽ sui in
itellectu creato: nisi inq̃tũ ꝑsupponitur
ipaz mouisse inteꝫ diuinũ ad visionẽ q̃
ꝑsupponit ipi velle diuino motio itelle
ctus creati. nõ igit se hñt eẽntia ꝛ volun
tas, vt mouẽs supius ꝛ inferꝰ ꝓprie lo
quẽdo sic itelligẽdo ꝙ vtrũq; attingat
ipm motũ. sꝫ tm̃ volũtas attingit inteꝫ
creatũ: tm̃ ꝑsupponit motõem intellectꝰ
diuini ab ipa eẽntia sine q̃ ipsa volũtas
nõ hẽret illud velle q̃ mouet. Si arguit
ꝓtra hoc. qꝛ volũtas vt volũtas ñ ꝑt
ꝑt mouere nisi ad videndũ volũtatez
vt volũtas ẽ. nõ aũt ad vidẽdũ eẽntiaz
vt eẽntia. nẽ ãt videre volũtatẽ vt volũ
tas ẽ. ꝛ nõ eẽntiã vt eẽntia ẽ: nõ ẽ videꝰ
btificũ. pbatõ miozis. qꝛ idẽ ẽ obm̃ bti
ficum intellectus creati ꝛ intellectus di
uini. Intellectus autem diuinus nõ bea
tificaꝫ in vidẽdo volũtatẽ vt volũtas ẽ
qꝛ volũtas nõ ẽ ꝑmũ obm̃ inteꝰ sui ꝛ nõ
btificaꝫ nisi attigẽdo ꝓimũ obm̃. ꝓbaꝰ
maiozis. qꝛ cũ voluntas sit q̃si posterioꝛ
ipa nã qꝛ ꝓprietas: nõ ꝑt eẽ priꝰ cãndi
pfcãz visionẽ eẽntie vt eẽntia q̃ q̃dãmõ
ẽ prioꝛ ꝛ pfectioꝛ. Juxta illõ Dam̃. c. 9°
totũ inq̃t i seipo ꝑphẽdẽs habz cẽ velut
qõdã pelagꝰ sbe infinitũ ꝛc. Ad illõ oi
co ꝙ qꝛ volũtas ẽ pfecte idez cũ eẽntia.
ſõ ꝑt eẽ priꝰ motiuũ ad vidẽdũ essen
tiã vt eẽntia ẽ. negãda est igit illa maioꝛ
vez q̃dẽ ẽ qõ ibi affirmat. ſ. ꝙ volũtas
ꝑt eẽ priꝰ motiuũ ad videndũ volũ
tatẽ vt volũtas ẽ. falluꝫ aũt ẽ qõ ibi ne
gat. ſ. ꝙ nõ ꝑt eẽ priꝰ ad vidẽdũ eẽn
tiã vt eẽntia. Ad ꝓbationẽ ma. Rñdeo
ꝙ ꝓioꝛitas illa ẽ q̃si ꝓioꝛitas fundamẽ
ti. sꝫ illõ fundamẽtũ nõ solũ ẽ pfcẽ idez
cũ illo qõ itellꝛ fũdari i eo: sꝫ ẽt illõ hꝫ ꝑ
fectionẽ formalẽ formalꝛ ifinitã. ꝓp qõ
pfcẽ idẽtice ꝛ vnitiue ꝓtinet pfectiõez fũ
dameti. ꝛ pp istã rõez ꝑt volũtas esse
priꝰ cõicãdi eẽntiã: qꝛ ipa ẽ idẽptice oio
eiusdẽ pfectõis cũ eẽntia. Ad aliõ pos
set oici ꝙ Aug. loq̃tur ibi de noª q̃ est v
bũ. vñ cũ oixisset nascit ples ipa noª: sõ
dit in fine capli. Est q̃dã imago ipa mẽs
ꝛ notícia eiꝰ q̃ est ples eiꝰ ac de seipa ver
bũ eiꝰ ꝛ amoꝛ ꝫ. hec ille. Nõ igitur q̃cũ
q; notícia actualꝫ obi ẽ vbũ eiꝰ. sꝫ illa so
la q̃ de ipo nascitur tãq; ples. hº ẽ nõ tm̃
ẽ nãliꝫ siliº eiꝰ sꝫ nãlit gignitur ab ipo na
scẽdo. noª igr actualꝫ q̃ pduc imediate ꝑ
volũtatẽ nõ ẽ vbũ obi: qꝛ ꝛ si sit siliº nã
lis obi. nõ tm̃ ẽ nãlit genita. Et pp illud
posset oici ꝙ btus nõ hꝫ vbũ de deo. qꝛ
ꝛsi illa visio sit imago dine essentie ipaz
nãliter repntãs: nõ tm̃ ẽ imago nãlis nã
lit ab ipa ꝓcedens. sꝫ illiº essentie est tm̃
vnicũ verbũ ꝛ hoc i solo itellcũ increa
to. in q̃ solo ꝑt eẽ notícia ipius obi nã
lit genita. Alꝛ posset oici ad illõ. 9°. de
tri. cũ oicẽ Aug. ꝙ ois res quãcunq; cog
scim̃ ꝓgenerat in nobis notíciã sui. qõ
vel intelligit de re quã nãliter cognosci
mꝰ hoc est ex cãis nãliter motiuis inteꝰ
nri. illa q̃dẽ in seipa vel in cãis suis ꝓge
nerat hº ẽ nãli fecũditate ꝛ nccitate cãt
i nobis tãq; nãlez siliꝫtudinẽ notíciã sui.
ꝛ sic vbũ nõ gignit nisi de memoria. nẽ
aũt obm̃ qõ fit cognitũ ꝑ actũ volũtati
nõ oꝛ ꝑsse i mẽoria lꝛ saltẽ nõ agit vt ꝑ
exns in memoria. Sic igit mõ ocõ salꝫ
uaꝫ ꝓpe rõ vbi. lꝛ si hoc qõ ait. ois res ex
tẽdat ẽt ad eẽntiã dinaz: tũc illõ qõ sequt
. ſ. ꝓgnãt notíciã sui oꝛ itelligi vel forma
liter ꝑ obõ nãliter motiuo: vel equiua
lenter ꝑ obõ increato: qꝛ ipm vel per se
vel ꝑ aliquid sibi idẽ: cãt in nobis noti
ciã sui. que equiualet in pficiendo inteꝫ

ac si esset ples naturaliter genita. quia est similitudo naturaliter ducens i obiectum: sicut si esset ab obiecto naturalit expressa. Hic videtur sequi q essentia non est repñtatiua sui michaeli. ꝓius natura q̄ visio eius causatur in michaele. igitur multo magis non est representatiua alicuius alterius. sed tam ipsa q̄ alia contingēter representantur p actuz voluntatis ita q ipm representare non est precedens quocunqz ipsam intellectionem obiecti qđ dicitur repñtari. Sed si queratur quare hec repñtatio quodā modo ꝑ actuali intellectione illa tm̄ modo iuenitur i memoria. ⁊ in memoria diuina nihil ꝓprie est nisi obiectuz qđ quasi tribuit actum ꝑmum siue imediatū actui. ⁊. s. intellectōi actuali. illud aūt sic actuans ē presentia ꝓpleta primi obiecti. s. essentie diuine. Cōtra. quō igitur beatus videt obiectum scōarium in ipa essentia si non est aliquo modo ibi repñtatum. ⁊ non repñtatur sibi in voluntate. quia voluntas non est speculū in quo videat lz per voluntatē manifestet. Rñdeo. lapis videt in essentia diuina non vt in speculo in q̄ reluceat vt obiectum pñs. sed ipa essentia se solam ⁊ soli suo intellectui se repñtat añ actuz intelligendi. sz lapis videt in eēntia diuina vt obiectū scōariuz in ꝑmo obiecto nō quidē motiuo ad intellectiōem scōi sic mouet intellectū ꝓprius ⁊ sic intellectū nr̄m mouet principiū ad ꝓclusionē sz ordine ꝑmi obiecti ⁊ scōi terminātis. quodā alio. s. voluntate mouēte ad ista duo obiecta ordine quodā actum intellectus terminantia.

De tertio principa

pali dico q aia ex nālibus in quocūqz statu vel angelus non pōt cognoscē eēntiam diuinā sub rōne ꝓprie mediate. sic intelligēdo q per obiectū cognitum mediū vel in obiecto cognito medio cognoscatur rō eius. quia nihil potest per se distincte intelligi hoc modo mediate nisi in illo medio cōtineatur essentialit vel virtualiter. ⁊ hoc perfecte. s. scōz totam rōnem cognoscibilitatis sue. essentia diuina in nullo alio sic continet. igit ⁊c. minor ꝓbatur. quia nihil aliud a diuinitate ꝓtinet eam perfecte sb̄ rōne entitatis. igitur nec sb̄ ratione cognoscibilitatis. maior ꝓbatur. qa obiectū qō cunqz si moueat ad aliquam noticiam. tūc finaliter vltimuz vtutis motiue mouet ad ꝓpriam ⁊ pfectam noticiā sui. igitur nec potest mouere ad noticiā simplicit pfectiorem illa. nec per ꝓns ad noticiaz ꝓpriā pfectionis obiecti. Contra istō instatur ꝑmo ꝓtra rationem sic. sufficit q causa virtualit ꝓtineat illud cuius est cā: ita q ad hoc q sit cā non oportet q ꝓtineat illud cuius nō est causa: nūc aūt quicquid moueret ad distinctam ⁊ pfectam noticiā essentie diuine non ꝓpter hoc oz q esset cā illius essentie. sz tatum causa illius noticie. igitur lz non ꝓtineat illā essentiam vt ꝓbatur: si tamē cōtineat illam noticiā: vtputa q sit pfectiua. sic sb̄a est pfectio accīte h° sufficit ad h° q moueat ite' ad talē noticiā. vr̄ aūt q illa no' possit eminēt ꝓtinēi i sb̄a angeli ꝛ aie. cū illa sb̄a sit mlto pfectior q̄ no' ⁊ mlto imediatior ipi obō i ordine eēntiali. Preterea istat ꝑ pclonē illā ꝓbatā. ꝑ° sic. p illō qō ē imago ꝓpa alicuius obi vr̄ posse distincte cogsci illō c' ē imago. sic. n. sēsus visus distincte cogscit obm̄ i speclo. nūc aūt nō solū ang. l': sz ēt aia ē imago dei ꝛz Aug. 14. tri. c. 8. vtcqz āt pōt distincte cogscē seipm ēt ex nālib'. sic de ipa aia de q̄ mīn' vr̄. vt Aug. 14. de tri. c. vl. qm̄ sp se nosce spqz seipaz velle ꝓphēdebat. sil ēt sp sui meminisse spqz seipaz itelligē ⁊ amare ꝓphēderet: q̄uis nō sp se cogitare discretā ⁊c. li°. 14°. c. 4 vl 9°. dixim' mētē noscē semetipaz. nihil. n. tam nouit mens q̄ illud qō sibi ꝑsto ē. nec menti magis quicqz ꝑsto est q̄ ipa sibi, ⁊ de hoc ibidē in tū. c. 6°. ⁊ 7°.

Secũdo ínstatur ad idem p hoc q̃ ítel lect⁹ creatus btũs pót nãliter ꝓgnoscer suũ actũ beatificũ. igitur p illũ pót naturaliter cognoscere obiectũ. ꝓntia ista ꝓbatur. tũ qz act⁹ ẽ naturaľ ſilitu⁹ obi ímo vr̃ eẽ exꝑſſioz ſilitu⁹ q̃ eẽt ſpẽs in telligibiľ ipſius obi ſi poneť. igiť obm̃ diſtincte pót ꝓgſci per ipz vt p natura lẽ ſilitudiez ſui. tũ qz ñ vr̃ q̃ act⁹ poſſit ꝓgnoſci ut eſt huius obiecti niſi cogno ſceret hoc obiectum ſub ea ratione ſub qua ipſius ẽ actus. Ad iſta ad ꝓmũ oi co q̃ nihil ſufficienter continet cõtinen tia vtuali ipſam noticiam niſi contine at obm̃ cognoſcibile tanq̃ ꝓpriũ repze ſenta⁹ eius. ſ. formale ľ ei⁹ repñta⁹ vir tuale. ſpecies autem ꝓpria obiecti ꝛſi ſit reſpectu eius diminuta in entitate tñ continet ipſum ꝓmo modo tãq̃. ſ. re ꝓſentatum p ipſam formaliter. ſed qñ nõ eſt repſentatiuũ formale obiecti oz q̃ virtualiter ꝓtineat tale repſentatiuũ ꝓpriũ ꝛ quando ẽ repſentatũ ſicut ob iectũ ꝓgnitũ tũc oz q̃ ꝓtineat aliud ob iectũ qõ p ipſũ dz cognoſci. Ad duo alia argumenta negaretur forte q̃ aia ľ ãgelus ex naturalib⁹ poſſet cognoſcere ſe ipm̃ ꝛ etiã actum ſuũ btificũ. Sz qz vtraq̃ vr̃ contineri ſub ꝓprio obiecto intellectus huius ꝛ illius ꝛ hoc ſub p⁹ naturaliť attingibili. ſ. ſb̃ ente limitato Jõ dici poſſz aliť. q̃ tã aia q̃ angel⁹ licz poſſit naturaliter noſcẽ ſe q̃tũ ad illũ abſolutũ qõ ipm̃ ẽ. ñ tñ pót naturaliť noſcẽ ſe iq̃tũ ẽ imago dei ſiue ſe eẽ ima ginẽ dei. qz ñ pót naturaliter ꝓgnoſci re latio niſi naturaliť poſſit ꝓgſci vtrũq̃ extremũ. Pro iſta rñſione videť eẽ illõ Aug⁹. 15. de tri. 24. uel. 7. Qui videt in ꝺt ſuam mentem ꝛ ea trinitatẽ iſtam .ſ. memoziã intelligẽtiã. ꝛ volũtatẽ nec tñ credũt ea que intelligũt eẽ imaginez dei ſpeculũ quidem vident: ſz vſq̃ ad̃o ñ videt p ſpeculũ ut. ſ. ipz ſpeclz q̃ vi dẽt ſciãt eẽ ſpeclz. i. imaginẽ. Cõtra iſtã rñſionem dupľr argui pót. p⁹ ſic. relatõ imaginis vel eſt idem cum eſſentia ani me vľ ãgeli ľ ſaltẽ necio ꝓñs naturã ei⁹ igiť p ipſã ꝓgnitã pót ipa relatio ꝓgſci Añs ſic. qz relatio dependentie. eẽntia lis ľ ẽ idẽ nature dependenti vľ neceſſa rio conſeqť. qz ſi ꝓtingẽr aduenire na ture nã poſſz eẽ ſine illa depẽdentia. ꝛ ita ñ eẽntialiť depẽdẽt. Plato aũt imagl vr̃ eẽ relatõ depẽdẽtie imitãti ad illud qõ imitať. 2ſic potẽtia pót nãliť ꝓgſcer qõcũq̃ cõtentũ ſb̃ ſuo ꝓmo obõ natu li. nũc autez ſub ẽte l mitato qõ eſt ꝓm obiectum naturale intellectus creati cõ tinetur illa relatio imaginis. quia ipſa nõ eſt infinita cum ſit in fundamento finito. Ad primum relatio nõ pót ꝓgſ ci niſi cognoſcatur vtrunq̃ extremum qñ igitur fundamentũ nõ includit ẽmi num in rõne cognoſcibilitatis ipm̃ nõ eſt cã ſufficiens ad cognoſcẽdũ relatõ nem. ita eſt hic. Et cum arguitur q̃ ne ceſſario ꝓſeq̃t fũdamẽtũ ex h⁹ ñ ſeq̃tur q̃ p ipſũ poſſz pfẽe ꝓgſci niſi eẽt ẽtitas abſoluta ad c⁹ cognitõem nõ req̃rit ali ud cognoſci in rõne ẽmini. Cõtra hoc qõ icludit aliõ i entitate ꝛ i ꝓgſcibilita te fũdamẽtũ illõ icludit i ẽtitate relatõz iſtam ſi neceſſario cõſequat ipſũ igiť ꝛ icludit ipſam i cognoſcibilitate. Rñde includit eam in entitate vt totaľ cã ei⁹ ſed vt prima cã ſuppoſita tñ alia cã. ſ. ẽmino quia ꝛ ipſum fundamẽtum illã aliã cãz ſupponit. Cõſiľr cõcẽ q̃ includit eaz i cogſcibilitate p ſuppoſita alia cã eius in cognoſcibilitate. ꝛ h⁹ ſi ſim pliciť ſimplr ſi alicui ali cui. ſed iſti cog noſcenti. ſ. angelo uel anime ꝛ h⁹ natu raliter ſiue ex cãis naturaliter motiuis non preſupponitur obiectũ ſiue ẽmin⁹ eẽ naturaliter cognoſcibilis ꝛ ideo fun damentum licet ſit huic naturaliter ꝓg ſcibile non ſequitur relatõnem huic eẽ naturaliter cognoſcibilem. Ad ſm enſ li nitatum ꝛ ad ſe. vel ſi etiam eſt limi tatum ꝛ ad alterum tamen limitatum eſt naturale obiectum intellectus crea-

ti. sed entitas limitata i se q̄ est eēntialit̄ ad alterū illimitatū. non ē nāliter intelligibile ab intellectu creato: sic̄ nec terminus sine quo. nec ipa intelligi pōt. Licet iste rn̄siones ꝓbabilit̄ videantur saluare q̄ absoluta entitas aīe vel actus btūi ci posset naturaliʳ intelligi ab aīa lz non nāliter possit intelligi ab ea relatio ad terminū. nec p ꝓns oporteat oēm intelligi in rōne termini illius relationis. Tn̄ rationes ille de anima ⁊ de actu videnť habere aliam diffinitatem. vnam cōez q̄ per illud quod ē naturaliʳ imago obiecti pōt ipm obiectum cognosci. licet per hoc qō est imago non cognoscat relatō imaginis. Exemplū. per spēm albi i oculo videtur album lz non cognoscat relatio illius spēi ad album. ⁊ ita est de intellectu ponendo spēm intelligibilem. ⁊ rō est: q̄ illa relatio fundata in spē sensibili vel intelligibili non ē formalis ratio cognoscendi obiectum. ſz illa forma in qua fundatur relatio. igitur in ꝓposito lz nō naturaliʳ intelligat relatio anime l̄ actus beatifici ad oēm: tn̄ q̄ est tale fundamētū q̄ ex se est similitudo obiecti p ipm poterit cognosci obm̄. Videtur autē stare ratio ꝑus facta de actu. q̄ actus videť esse formaliʳ similitudo obiecti ⁊ actu alioz q̄ spēs intelligibiliʳ si poneretur. igr si p spēm possit obiectū distincte intelligi vel cognosci magis vel eque poterit intelligi p actum. Videtur ēt stare aliud qō fuit ibi tactū. quia q̄ actus intelligatur vt est obiecti ⁊ nō intelligat obiectū sb̄ illa rōne sub qua terminat actuz: videtur eē ꝓtradictio. nunc aūt ex nālibus aīa que beata ē potest cognoscere ex nā sua actū beatificum vt est beatific⁹. ⁊ p ꝓns vt ē obiecti beatifici. q̄ ⁊ si⁹ non habeat actū illū ex nā sua: tamē sup illum actū iam exn̄tem potest reflecti: ⁊ hoc v̄tute sua nāli. quod ꝓbo ꝓmo per illud 15°. de tri. c. xi°. vbi dicitur. Qui dicit scio me viuere. vnum aliquid se scire dicit, pinde si dicat. scio me scire me viuere duo sūt. ⁊ sequitur sic pōt addere 3ᵐ ⁊ 4ᵐ ⁊ inumerabilia si sufficiat. potest inquā ex virtute naturali. si tn̄ sufficiat ad ꝓtinuandū istos actus reflexos. Hoc ꝓbat 2° q̄ si ad actum reflexionis req̄ritur aliquod supernaturale pari rōne ad nouum actum nouum supernāle et tunc sicut in infinitum pōt ꝓcedi in actibus reflexionis. sic in infinitum requiritur aliud ⁊ aliud supernaturale quo reflectetur. Confirmat. quia actus 3ᵘˢ haberet se ad 2ᵐ sicut reflexus ad rectuz si igitur posito actu recto non pōt aia reflecti super illum nisi virtute alicuius supernaturalis ad hoc eleuantis. pari ratione nec per 3ᵐ reflecti potest super 2ᵐ nisi per aliud supernaturale. hoc ꝓbat 3°: quia intellectus actum quem habet potest percipere ⁊ experiri. ⁊ hoc scōm ꝓpriam perfectionem illius actus ⁊ ex nā ipius potentie: sicut quando video. ex uirtute potētie naturaliʳ percipio me videre. ⁊ possem illud ex ratione virtutis visiue percipere si esset reflexiua sic̄ intellectus. Ad ista aliquid eē medii uz cognoscendi vel in cognoscendo pōt intelligi dupliʳ. vno mō q̄ sit mediū cognituz sic q̄ per ipm cognitū cognoscat aliud: sicut cognoscit ꝯclusio per prin̄ᵐ Alio mō q̄ nō sit medium cognitū sed rō cognoscēdi solū. sic̄ spēs sensibiliʳ in sē su ē ratio sentiendi. ꝓmo mō nihil pōt eē mediū cognoscendi obiectū illud nisi ꝓtineat in se cognoscibilitatē illi⁹ obiecti fm̄ quā istud cognoscitur p illud: quia si istud excedat illud in cognoscibilitate tunc illud qualitercunq; perfecte cognitum deficiet ab isto cognito in cognoscibilitate. 2° modo bn̄ potest aliq̄d esse mediuz cognoscendi illud lz cognoscibilitas sua ꝓpria deficiat a cognoscibilitate illius. dum tamen sit natuz ducere in illud vt cognoscibile. per hoc pz ad primum: quia licet anima sit imago dei. tamen non est nata esse medium cognoscendi deum. 2° modo: sed tantum

primo modo. vt habē potest ex auctoritate Aug⁹. prius adducta. Qui videt suam mentem ⁊c. Medium autem cognoscēdi. 2° modo respectu istius medij vt cogniti est aliquod ꝓprium formale representatiuum ipsius anime. ⁊ per illud cognoscitur anima sub ꝓpria ratione tanquā perfectissimum representabile per illud. ⁊ per ꝓsequens per illud nō potest intelligi deus sub ratione sue intelligibilitatis. se tm̄ in aliquo diminuto intelligibili imitante ⁊ participante intelligibilitatem eius. Et per idem ad 2ᵐ quia actus est similitudo cognita ⁊ talis non sufficit ad cognoscendum illud cuius est actus. sicut species intelligibilis in vno intellectu visa: alij intellectui videnti eam non sufficeret ad perfecte cognoscendum obiectum cuius est. Contra. actus in illo intellectu cui inest est ratio perfecte attingendi obiectū tanquā presens per illum actum: igitur ei cui iste actus est presentialiter notus ille per illū actus notum poterit attingere illud obiectum. quia per illum actus ⁊ in illo habet idem obiectum sibi pñs. Respōdeo intellectus cui actus inest per illum vt rōnem ꝓximam attingendi attingit obiectum suppōita tamen p̄ sentia obiecti ꝓpria. cui autē ille actus est cognitus non habet illum vt sibi ꝓpriam rationem attingendi: sed ad hoc ꝙ haberet actum quo formaliter attingeret oz habere alium actū ⁊ cum hoc ꝓpriaz presentiā obiecti. Ad aliud cū arguitur ꝙ anima ex natura sua potest reflecti super actū beatificū vt beatificē est. hoc posset negari. verum quidem ē ꝙ reflecti potest. sed nō nisi virtute illi⁹: virtute cuius habet actum rectuz. Nec plus ꝓbat auctoritas Aug⁹. quia non dicit ꝙ possit semper ex sola natura: sz si habet actum rectum potest reflecti sup illum vel ex virtute nature vel ex virtute illius per quod habet actum illum. ⁊ non sequitur illud inconueniens de ꝓcessu in infinitum: quia idem supernaturale sufficit ad actum rectuz ⁊ ad oēs reflexos. Ad idem etiam de sensu ꝓ quia ꝙ percipio me videre esto ꝙ hoc non sit per potentiam visiuaz: tamē nō est per potentiam aliquam inferiorem sed forte per aliquam superiorē. cuius ē cognoscere actum visus.

Consequenter

querit̄ de mō quo intellectus exit in actum siue de cā intellectionis. Et est qō posito ꝙ beat⁹ i patria hēat v̄bum de creatura visa in essentia diuina. Utrum respectu illius verbi creature intellectus possibilis habeat se pure passiue. Arguitur ꝙ sic. qz intellectus possibilis recipit illam intellectionem. sed idem respectu eiusdem non habet rationem receptiui ⁊ actiui quod enim recipit est in potentia. quod autem agit est in actu. Idem autem nō potest esse simul in potentia ⁊ in actu: cum iste sint p̄me differentie entis. igit intellectus possibilis nullo modo actiue se habet respectu verbi. ⁊ per cōsequēs pure passiue. Contra. si verbum ibi formatur quero a quo formatur. non potest dici ꝙ formatur ab obiecto. qz intellectio est actio imanens fm phm 9° metha. si autem esset actio obiecti in intellectum illa esset actio transiens. nec potest dici formari ab intellectu agente qz intellectus agens facit de potentia intelligibili actu intelligibile fm philosophum 3° de anima. igitur tota actio ei⁹ completa est ante intellectionem actualem. ⁊ per consequens ante verbuz. nec potest dici ꝙ memoria formet actiue v̄bum. quia verbum formatur per intellectum intelligendi. memoria non intelligit. sed omne intelligere est ipsius intelligentie. 15. de trini. igitur relinquitur tandez ꝙ nihil in anima actiue formet verbum nisi intellectus possibilis.

Hic nō queritur ſi de obiecto beatifico poſſit haberi v̄bū. nec de obiecto ſcōario viſo in illo obiecto p°. nec ſi aliō ſit v̄bū obiecti p̄mi ⁊ ſcōi. ſed ſupponitur de obiecto ſecundario haberi verbuz ⁊ querit qualit intellectuſ poſſibilis ſe habeat in eius formatione. Incipiendo igitur a manifeſtioribus p̄mo inquiret de formatione verbi ſm modū intelligēdi quez nunc experimur. ⁊ 2° applicabitur ad intellectionem in patria.

De p̄imo Suppoito q̄ intellectō perfecta puta diffinitiua de obiecto diffinibili ſiue ſit v̄bū illi° ſiue nō ſaltez non eſt ſine verbo ipius. ⁊ per p̄ns ſi quis actiue ſe habeat ad intellectionē illā perfectā ipz quodāmō actiue ſe habebit i formatione verbi. de cauſa igitur itellectionis in nobis p ſtatu iſto tria ſunt videnda. p° q̄ in parte intellectiua eſt aliquod p̄incipiū actiuum reſpectu intellectionis. 2° vtrum illud actiuum ſit aliquid anime intellectiue vel tm̄modo ſit obm̄ vel repn̄tatiuuz obiecti qō dicat eſſe in aia p tanto q̄ ſit in ipa ſic accn̄s eiuſ vel repn̄tatiuū. non aūt ſicut aliquid nāe eius. 3° dato q̄ ſit aliquid a ie inquiret ſi ē intellectus agens vel poſſibilis. p̄ma ꝓclusio, pbatur ſic; itellectio aliqua in nobis ē noua; vt expitur quilibet. ⁊ eſt forma abſoluta vt dictū eſt in qōe de hoc habita. ois aūt forma abſoluta cuz ſit terminus actōnis hz aliquod p̄ncipiū actiuuz p quod accipit cē. igitur reſpcū itellectionis noſtre noue non eſt aliqō actiuum p̄incipiū. illud eſt intrinſecuz ſuppoſito intelligenti: vt p3 p ph3 2°. de aia c. 6°. differt aūt ſupple in intellcū ⁊ ſenſu: qm̄ hec quidē actiua opatōnis extra ſunt vt viſibile ꝛc. ⁊ ſeqtur. cauſa autez qm̄ ſingularium ſm actuz ē ſenſus. ſcia aūt vliuz. hec aūt in ipſa quodāmō ſūt aia. vnde intelligere in ipa quidē eſt cuz velit. ſentire aūt non ē in ipa. neceſſariū aūt eſt cē ſenſibile, hec ille. habetur igit hec ꝓcluſio tanq̄ certa q̄ alicui° intellectionis noue p̄incipiū actiuū ſufficiēs eſt intrinſecū ſuppoſito intelligenti. 9

Tunc arguitur vltra per diuiſionē v̄ illud p̄incipiū pertinebit ad voluntatē vel ad ptez ſenſitiuā vel ad ptem intellectiuam vt diſtinguit contra volūtatem ⁊ ſenſum. nō poteſt dare p̄mum ſaltem in p̄ima itellectōe: q2 ipa p̄cedit omnē actū voluntat nec eſt dare 2m. ſ. q̄ illud p̄incipiū ſit p̄ciſe in pte ſenſitiua: relinquit igitur q̄ ſit in pte itellectiua. 2m. ſ. q̄ non in pte ſenſitia. pbatur p̄imo ſic effectus equiuocus ſemp eſt min° nobil totali cauſa ſua equiuoca: vt hr. 13°. ſu p Hen. ſed itellectio ē ſimplr pfectio; fāſmate ⁊ quacūq̄ tali pfectione q̄ eſt i pte ſenſitia. q2 inte° eſt ꝑpie pfectio nature itellectualis vt itellectual eſt. q̄ inq̄tum talis nobilioz eſt tota a ia ſenſitia. ⁊ ita pfectioz pfectione. 2°. pbatur ſic. angelus nō ſemp hz oēm intellectōez quā pōt habere: q2 cum poſſit itelligere qō cunq̄ intelligibile vel haberet vnicā q̄ eſſet ſimul oium intelligibiliū: vel hēret tot diſtinctas quot cozrīderent oibus i telligentibus. quoz vtrūq̄ videtur eſſe iposſibile. q2 p̄imū poneret nimiā perfectionem illius itellectionis. imo videt q̄ infinitam. q2 nec inte° diuina excedēt eam q̄tum ad mlitudinem obiectoruz. 2m videtur ponere nimiā perfectiōez in tellectus. q̄ ita diſtincte cognoſceret oia p diſtinctos actus ſimł. ſicut vnū obiectum p vnū actū. ſeqtur igitur q̄ cum poſſit quodcūq̄ intelligibile intelligere q̄ poſſit habere aliquā intellectionem nouā. igitur videtur ſibi attribuenduz q̄quid pfectionis ē in intellectu potēte habere aliquā nouam intellectōem. ſz i tali pfectionis eſt habere noticiā hitualez pfectam p quā actus ſit in potentia accn̄tali tm̄ ad intelligēdū ſm ph3 3° d aia. qui loquens de itellectu poſſibili dicit. cū aūt ſic ſingula fiat vt ſciens dicit q̄ ſm actum. hoc aūt confeſtim accidit

cum possit opari p seipsum. Est quidez igitur z tunc potentia quodammō non tñ similiter z ante addiscere vult dicere q̄ qñ habet habitum p quem pōt ex se opari licet tūc sit in potentia aliqua: nō tamē essentiali que ē ad formaz siue ad p̄ncipium operandi. sed tm̄modo accñtali ad opationem. z hec ē dispositio p̄fectioz eius quod de potētia opādi exit in actum operandi. hic dicit q̄ angelum posse habere nouā intellectionem ē mere creditum. qz phi p̄cipui hoc nō viderunt. Preterea. hic etiā diceret q̄ angelus ad quālibet intellectionem quam hz moueret imediate a deo Contra hoc lz forte phs q̄ posuit intellectionē angeli idem cū sba angeli diceret p̄sequenter intellectionez esse ab eo a quo est sba. z licet catholicus dicens intellectionē illā qua angelus intelligit se esse coeuā angelo z quasi ꝑpriam p̄fectionē necessario p̄sequentē naturam eius posset aliq̄ mō p̄bilit dicē illā imediate a deo iuxta illam ꝑpōnem ꝑbabilem accñs ꝑpriū coeuū sbe cuius ē: est a generāte illā substantiam: tñ de accidente p accñs qō cōtingenter ineſt nō vī ꝑbabile dicere: q̄ illud sit a generante. Et confirmat quia licet deus possit imediate cāre quācūq; intellectionē in angelo. tñ si aliquaz nō causet vtpote huius obiecti. sed derelinquat angelum sibi z ordini causaz naturaliter actiuarum: nō videt probabile q̄ angelus nō possit attingē ad intellectionem huī obi. cū aia sic sibi z cāi) nālibus relicta: ad eius itellectōez possit attingere lz mediāte sensu. Nō. n. vī q̄ aia possit attingē ad intellectionez alicuius obiecti etiā mediante sensu q̄n ad itelligendum idē obm̄ possit angelus attingē sine sensu. Istud qō dī ex phō vī facere ad ꝑpositū nr̄m. qz si phs vidisset aliq̄ intellectionē nouā posse competere āgelo dixisset ipm aliqn esse in potētia accidentali ad intellectionē qz hec ē dispō p̄fectioz eius qō aliqn est in potētia ad intelligendum. igit ille qui tz siue p̄ rōnem siue p fidem aliquā eē itellectionē nouā in angelo ꝑnter dicat angelū qnq; ad illam esse in potētia accidētali. sicut phus ꝑsequēter dicēt ad illuo qō ipe tz. magi aūt ꝓcordat cū phō. q̄ tenens aliqō añs concedit ꝑñs quod phs etiam concedēt si illud añs teneret: q̄ ille qui tenēdo illō añs negat illud ꝑsequēs. quia Aristo. illud nō negaret concedēdo illō añs 3° ꝑpositum ꝓbatur p auctes. 15°. de trí. 7°. vel. 14°. dicit August. q̄ excellit i aia mens vocat z post hō non fm oia que ad naturā eius ptinent. sed fm solā mētem imago dicit. Et li°. 14°. c. 8°. imago ibi inuenīda in nobis est. quo etiaz nā nr̄a nihil hz melius. Ex istis auctibus z alijs similibus hr̄ q̄ tota imago est in p te intellectiua accipiendo intellectiuaz, p ea q̄ transcēdit sensituam. Sz imago includit parentē z plem. vt p3. 9°. de trí. c vlt. z alibi multoriēs. igitur i pte intellectiua ē parēs gignēs illam noticiam que est ples. z per ꝑsequēs p̄ncipium actiuū respectu intellectionis. Qui igit ponez fantasma vel aliquā formā talē i pte sensitiua esse rationē imediate gignēdi noticiā actualem nō saluaret vt vī ratiōez parentis in mēte ꝑprie accepta Preterea. Aug. 15. de trí. c. 22°. Memoria hominis z maxie illa quā pecora nō habēt i. qua res intelligibiles ita ptinent vt nō in eam p corpis sensuſ venerint hz i hac imaginem trinitatis imparē quidem. lz tamē qualemcūq; similitudinem patris hoc exponit. c. 13°. in fi. sic. hoc verbum nostrum de scientia nostra nascitur quē admodum. z illud de scientia patris natum est. z capitulo 21°. vel 63°. Memoria inquit tribuens esse quod scimus. Ex istis habetur q̄ illa memoria quam pecora non habent hoc est ꝑprie intellectiua ꝑ tanto habet similitudinem patris. quia de ipa vel de scientia que ē in ea nascitur verbum nostrum. sicut vbū eternum nascitur de scientia patris. sal

exp2esse videtur in istis auctoritatibus velle q̄ in pte intellectiua p̄rie accepta sit p̄nciplū actiuū respectu intellectōis

De secundo primi

p̄ncipalis certū est q̄ ad actualē intellectionem cāndam ꝯcurrunt aliquid ipius aie intellectiue ⁊ obm̄ aliquo mō p̄ns. s. vel in se vel in aliq̄ repñtante. sed quoꝝ istoꝝ debet poni p se actiuum: respectu intellectionis auctoritates vident varie loqui. Aug. 12° sup Gen̄. c. 29°. Non putandum inquit est corpus aliquod agere in spiritum quasi spus corpi facienti materie vice subdatur/omi. n. modo p̄stantioꝝ est res que facit illa de qua facit nec vllo modo corpus p̄stantius spiritu imo spiritus p̄stantioꝝ corpi. quamuis igitur imago esse incipiat in spiritu tam eandem imaginem non corpus in spū: sed spūs in se ipso facit celeritate mirabili. Item idem. x°. de tri. c. 5°. aia conuoluit ⁊ rapit imagines corporuꝫ. Ꝓo actiuitate tm̄ obiecti videt dicere. 15°. de tri. x°. vel. 20°. formata cogitatio ab ea re quam scimus. verbum est quod i corde dicimus. ⁊ ibidem ex ipsa sciētia quā memoria tenemus nascitur verbū. ⁊. c. 12°. vel. 30. verbum est similitudo rei note de q̄ gignitur ⁊ imago eius. Ꝑbus aūt videtur loqui p actiuitate obiecti. qz illud vr̄ esse p̄ncipium actiuū per qđ aliq̄d reducitur ȯ potentia essentiali ad atcidentalem. hoc aūt est aliq̄d ex parte obiecti. quia illud p quod obiectum est p̄ns sub rōne actu intelligibilis. Ꝓo hoc est illud scōi de anima quod p̄us est adductum. s. vniuersalia quodāmodo sūt in anima. vñ intelligē in ipa quidē ē cū velit. ac si diceret. q̄ quia obiecta itel ligibilia sūt p̄sentia aie. ideo ipa est in potentia accñtali potens intelligere cuꝫ velit. Sed p actitate potētie videtur aliquibus esse illud. 9°. metha. q̄ speculatio est actio imanens. si autem intellectio nō est ab intellectu. sed tm̄ ab obō. non esset ibi actio imanens sed tm̄ transiens. De isto articulo potest dici: q̄ vtrunq; ꝯcurrit in ratōe p̄ncipij actiui respectu intellectionis. aliq̄d. s. ipius aie ⁊ ipm̄ obiectū vel aliq̄d ex pte obiecti.

Et hoc videt haberi ab Aug. 9. de tri. c vlti. Liquido inquit tenendum ē q̄ ois res quācunq; cognoscimus ꝯgenerat in nobis noticiam sui. Ab vtroq; enim p̄cipitur noticia scz a cognoscente ⁊ cognito. Ex. xi°. de tri. c. 3°. vl. 5°. ex visibili ⁊ vidente gignitur visio. Et lz ibi subdat i formatio sensus que visio dicit a solo i-primitur corpore quod videtur hoc nō est contra illud quia eq̄uoce accipit hoc nomen visio. p° p actu vidēdi. 2°. p ipa similitudine rei vise. ⁊ illa a solo corpore causat. Et ista equiuocatō pōt colligi ex multis verbis illius capituli. Ꝓo hac ꝯclusione vr̄ esse ratō qm̄ q̄ obiectū intelligibile ē actu p̄ns intellecui pōt haberi intellectio actualis illius obiecti sed nō pōt hr̄i sine p̄ncipio pfecte actio. igitur vel alterꝝ illoꝝ est pfecte p̄ncipiuꝫ actiuum vel ambo integrant vnuꝫ p̄nm actiuū. ita q̄ vtrunq; sit ptiale actiuum Quod aūt neutꝝ sit pfecte p̄nm actiuū ꝓbatur p° de obiecto. q̄ aliq̄ obiectū nō est nobilius ipa intellectōe: sic accns sensibile. ⁊ p̄ncipium actiuū perfectum q̄n ē eq̄uocum necessario est perfectius forma causata. 2° ꝓbatur idem. q̄ obiecto existēte eque p̄nte intellectui si maior est conatus ⁊ maior intensio ad intelligendū pfectior pōt hr̄i intellectio. ⁊ h videt q̄ pfectius vestigiū delinquit. igit maior intensio volūtatis causat aliquo modo perfectiorem intellectionem: qđ non videretur ꝓbabile si solum obiectū esset causa actiua eius. q̄ illud videret semp agere fm vltimum potētie cum sit agēs nāle nō liberū p̄ eētiā p̄z. sz nec liberū p ptipationē vr̄. cū nō sit in eadē nā cū volūtate. sz oñdit idē sic. opatio illa nō ē p se pfectio agēt. quā ipm elicit p̄cise mediante aliquo suo accidente per

accidens. Exemplum calefacere vl etiaz calere non est p se perfectio ligni calidi. quia non competit sibi nisi per calorem qui est accidens eius. illud a q̄ obiectuz aliud ab ania est pñs intellectui est eius accñs p accidens. quia q̄nqz ptingenter ineſt q̄nqz non. igit si solū illud ē pncim actū respectu intellectōis. intellectio nō esset ppria pfectio intellect' vl hominis

¶ Item 2° pbatur: q̄ nec totalis actiui tas cōueniat intellectui. q2 actus videt ppria similitudo obiecti. videt etiā sor tiri spēz ab obiec o lz nō sicut a pncipio formali intrinseco. tñ sicut a. pse pncipio extrinseco. vl etiā essentialiter dependē ab obiecto ppter quod refertur ad ipm 3° mō relatiuoruz. hoc nō videretur verum si obiectum eēt tñ causa p accidēs vel cā sine qua non. ¶ Concedo igitur auctoritates pus adductas ad ōscunqz affirmatiuas siue de intellectu siue ō obiecto. verum quidē est q̄ vtrunqz istoz aliquo mō est actiuum ad intellectionē sed actiuum partiale. ambo autem integrant vnum actiuum totale. ¶ Sed h̄ sunt duo dubia. ꝓmo quō ista? stituunt vnum pfectum pncipium. 2m ō q̄busdā auctoritatib' adductis. puta de illa Augst. Ex ipsa scia nasciur verbum quō ista facit p obiecto. 7 similiꝛ illa Arist. 2° de aia. scia autem vniuersalium est.

¶ Ad p̄m dico. q̄ cause concurrentes q̄nqz sunt eiusdem rationis 7 ordis: vt plures trahentes nauem. q̄nqz vero sūt alterius rōnis 7 ordinis. Et hoc duplr. q̄nqz posterioꝛ habet virtutem suam a ꝓre. Exemplū. sol 7 pr in generatōe hominis. q̄nqz posterioꝛ nō hz vtutē suam a prioꝛe. nec dependet in hñdo suā vtutem ab ea. sed tñ dependet ab ea i agēdo fm suam vtutem. ita q̄ superioꝛ principalius agit 7 inferioꝛ minus pncipaliter agit. Exemplum forte ō patre 7 mre i generatione plis. vt enim videtur haberi ex. 16°. de aialibus. mater aliquo mō se habet actiue q̄ videt rōabile cū formā eiusdem spēi ꝛsequatur virtus eiusdem speciei. Mas autem 7 femina nō differunt specifice fm phm. x° metha°. Mr autem virtutem suam actiuam nō habet a patre nec in habendo ipsam ab illo dependet. sed dependet ab ipo i agen fm ipsam virtutem 7 agit minus principaliter. ¶ Ad ꝓpositum. intellectus 7 obiectum non concurrunt primo mō quia ille concursus nō est necessarius ex ratōne concurrentium. sed tñ ex defcū virtutis in vno. q2 si duplicaretur vtus vnius ipm solum sufficeret: non sic hic. quia q̄tumcunqz sit obiectum pfectum vel intellectus perfectus neutrum causaret actum sine alio. Nec concurrunt 2°° quia intellectus non habet virtutem suam actiuam ab obiecto. nec econuerso. 3° igitur modo possunt dici concurrere quod autem eoꝛum sit pncipalius non oportet discutere. ¶ Ad 2m dico. q̄ ista tria accipit August. ꝓo eodem. verbuz gigni de memoria. 7 verbum gigni ō scientia in memoria. 7 verbum gigni ō renota quia p sciam intelligit actum pmū per quem anima ē in actu sufficienti ad actum intelligendi: 7 virtute illius pmi actus gignitur verbum 7 in illo actu p' mo relucet obiectum. 7 pro tanto dicit gigni de obiecto. igitur de scientia gigni tur vt de pncipio formali gignendi: de obiecto vt relucente in illo pncipio: de memoria vt ꝓtinente illud principium. ita q̄ omnes tales auctoritates August. fm intentionem illius loquuntur p activitate obiecti. ¶ Consimiliꝛ 7 ille auctoritates Aristo. que dicunt q̄ per sciē tiam possumus intelligere cū volumus 7 in 2° de aia. scientia est vniuersalium 7 in 3° de aia. cū autē vuaqueqz sciat. vt habetur. ō. ¶ Et est intelligendum q̄ tam August. q̄ Aristo. accipit sciam nō ꝓo habitu illo acquisito ex actibus frequentatis 7 facilitate ad similes actus. sed ꝓo illo per qō obiectum est presens vt actu itelligibile. siue ponatur species

intelligibilis siue aliquid aliud. Scientia enim est illud fm Arist. fm q̄ anima educitur de potentia essentiali ad accidē talem. hoc autē precedit omnē actualez intellectionez. quia illa est terminus potentie accidentalis. Scientia enim acq̄sita ex actibus ⁊ facilitans ad considerā dum non precedit omnē actum intelligē di. Similiter apud Aug^m. Scientia est formalis ratio fm quā memoria est parens siue gignens. Ista autez scientia acquisita ex multis considerationibus nō est formalis rō gignendi quācunq; intellectionē. imo gignitur ex multis precedē tibus. Si dicas q̄ illa auctoritas. i2. sup Gen. nō affirmat tantū de ania: sed etiā negat obiectū agere in animā. Similit Aristo. nō tantū cōcedit obiectū agere: sed videt negare intellectū agere. q2 videtur ponē q̄ intelligere sit pati quoddaz.

Ad p^m posset dici q̄ Aug^s. negat ibi obiectū agere in animā imediate fm eē māle quod hz extra animam. Ad 2^m Aristo. videt frequētius loqui p2o accidente obiecti ⁊ passibilitate potētie. cui^s ratio est. quia cōmuniter locutus est de potentijs anime inq̄tum sunt illa q̄bus formaliter possum^s operari. puta de sensu inq̄tuz est quo possumus formaliter sentire. ⁊ de intellectu quo intelligere. sicut loquitur de anima vt est illud q̄ formaliter viuimus. nūc autē licet intellectus actiue causet intellectionē nō tamen dicitur intelligere inq̄tum causat. quia si deus causaret illam eandē intellectionem: nō tamē diceit intelligē illa intellectione. sed intellectus ille in quo causat intellectio. igit ⁊ modo intellectus dicit intelligere nō quia causat. sed quia recipit intellectionē. Et si verū est q̄ intelligere est quoddā pati. quia itellectū intelligē nō est nisi ip̄m recipere itellectionē. Illa autē auctas. 9°. metha^c. si faciat p̄ actiuitate obiecti vel non patet ex questōne de actu cognoscendi ⁊ appetendi. De 3° p̄mi p̄ncipalis. videndū est an illud in parte intellectiua q̄ō est actiuū ad intellectionē sit intellectus agens vel possibilis. videt q̄ agens. quia intellectus possibilis recipit intellectionē. si igit cuz hoc sit actiuus respectu intellectiōis. pari rō ne posset dici q̄ respectu speciei intelligibilis quā recipit esset actiuus. ⁊ ita non requireretur intellectus agens ad aliquē actum in intellectu. Confirmat illud quia actiuū ⁊ passiuū distinguūt potētias in aia 2° ad idem sic. phs. 3°. ō aia distinguens intellectū agentē a passibili sic ait. Est eni intellectus hic q̄dem talis in omia fieri. ⁊ de agente. ille autē quo ē omia facere. Ex hoc videt sequi q̄ intellectus agens adequat passibili in ratōne actiui ⁊ passiui. Est igit actiuus ad oīne illud cuius passibilis est receptiuus. ⁊ p2ñs ad intellectionē. Preterea ibidē sequit de intellectu agente. Est habitus q̄dem vt lumē. lumen autē intellectuale videt esse p̄ncipiū actiuū cognoscēdi veritates intelligibiles. fm illud. i2. de tri. i5. Mens reb^9 intelligibilibus naturali ordine disponēte conditoze subiecta. sic ista videt in q̄dam luce sui generis incorporea: quēadmodū oculus carnis videt que in hac corpoea luce circū adiacent. Preterea ibidē sequit semp nobilius est agens patiente. ⁊ p̄ncipiū mā. ⁊ subdit de intellectu agente. igit impassibilis est substantia in actu. igit vult q̄ intellectus agens est nobilioz passibili vel saltem nō minus nobilis. nūc autē imago p̄sistit in eo q̄ō optimū est in nostra nā vt p̄batur in p° arti. per Aug. igitur intellectus agens ptinet ad imaginē. sz nō potest ptinere nisi ad memoriā pz. sz cū memoria habet cōseruare obiectum vel speciez obiecti ⁊ exp̄mere vel gignere noticiam actualē eius. pz q̄ intellectui agēti nō potest cōpetere p̄imū. quia nō est virtus receptiua nec cōseruatiua. igitur competit sibi 2^m. s. exp̄mere noticiā. Sz p2o alia parte. s. intellectu passibili argu itur p̄mo per illud Aristo. q̄ intellectus

agens est sicut lumen. ꝓmētator vult ibi q̄ sicut lumē facit quodammō potētia colorem actu colorem: sic intellect⁹ agēs facit de potētia intelligibili actu intelligibile. igitur actus eiꝰ termiatur ad obiectum actu intelligibile. ⁊ hoc precedit intellectionem. ¶ Confirmatur p illud 3° de aia. ꝓmento. 18°. vbi vult commētatō. q̄ si res haberent esse eo modo: q̄ posuit plato nō oporteret ponere intellectum agentem. igitur nō ponitur nisi vt p ipsum fiat obiectum actu vniuersali. sed hoc p̄cedit actualē intellectōem.

¶ Preterea 2° sm ꝓmētatorē intellect⁹ agēs ponit vt p ipsum transferat obiectuꝫ de ordine in ordinē. quod sic itelligi pōt. ō ordine sensibiliū ad ordinē itelligibiliuꝫ ⁊ p ꝓsequēs de ordine corpaliū ad ordinem spiritualium. ⁊ quare requirit ibi aliquod transferēs ꝓpium. rō videt cē: quia vbi habet cē corpale nō habet rationem agentis nisi in passum corpale: ꝓpter hoc q̄ tale agēs requirit passum approximatum sibi localiter. quia si nō esset localiter pñs esset tali agenti quasi nō pñs. igitur nunq̄ aliquod corporale pōt esse rō imediate cāndi aliqō spūalē. nec per ꝓsequēs transferēdi ab illo ordine ad illum ordinem. Et ista videtur cē rō Augustī. 12°. sup Geñ. 29. ¶ Sed quando obiectū fit de actu intelligibili actu i tellectum nō transfert sic de ordine ad ordinē. igitur nō requirit ibi intellectus agens. ¶ Confirmatur. quia ad hoc q̄ īte^m fiat actu volitū nō ponit talis trās latio ab ordine in ordinē. ⁊ hoc ideo: q̄ actu intellectum est sufficiens ꝓportōnatum voluntati. ¶ Cum igitur actu itelligibile habēs esse in memoria intellecti ua sit eque sufficienter ꝓportionatum i telligibile ad hoc sc̄z vt sit actu intellectuꝫ. sequitur q̄ ibi nō requiritur virtus transferens de ordine ad ordinem.

¶ Preterea tertio. si intellectus agens esset per se actiuus ad intellectionem actualē pari rātone vbicunq̄ poneretur potentiam esse actiuam ad ꝓpriam opatōem ⁊ cum hoc etiam potentiam receptiuaꝫ talis operationis. ibi esset distinguē potentiam agentem ⁊ possibilē: vtpote voluntatem agentem ⁊ voluntatem possibilem. sm communē opinionem q̄ pōit voluntatem actiuam ⁊ etiā receptiuam volitōnis. ⁊ simīliter si sensus ponat actiuus ꝓpter hoc forte: q̄ sensatio videt nobilior ipso subiecto sensibili extra eēt distinguendum de sensu agente ⁊ possibili. ¶ Cum igitur pñs istam distinctionem de agente ⁊ possibili nusq̄ ponat ibi nisi intellectu. sequitur q̄ ista differētia nō est ꝓpter illa que cōmuniter inuenimtur in alīs potentīs: ⁊ ita nō ꝓpr agere ⁊ recipere actōnem. ¶ Preterea. 4° videtur esse idem 9°. de tri. vlti. a cognoscente ⁊ cognito pit notícia. intellectus autem agens nō est cognoscens: sed solum possibilis igit abillo pitur intellectio. ⁊ per ꝓsequēs actiue se habet respectu intellectionis. ¶ De isto articulo si p^a via tenetur posset dici q̄ tam agens q̄ possibilis habet duas actiones ordinatas. p^ma est facere de potentia intelligibili actu intelligibile. vl̄ de potentia vniuersali actu vniuersale. 2^a est facere de potentia intellecto actu intellectum. primum intelligitur sic. q̄ de virtute intellectus agentis de fantasmate in fantasia gignitur species intelligibilis in itellectu vel aliqua ratio in qua actu relucet itelligibile. que breuiter loquēdo dicat species intelligibilis. ⁊ ad istam gignitōem realem repzesentatiui de repñtatiuo dicitur ꝓcomitari quedaꝫ gignitio metha phorica obiecti de obiecto. ſ. intelligibil de imaginabili. quod ideo rationabilit dicitur. quia tale esse obiectiuum habet obiectum in repñtari quale habet repzesentatiuum correspondens. ⁊ ideo translatione reali facta in repzesentatiuo quā do de corporali gignitur spirituale ō repzesentatiuo singulari gignitur repzesentatiuum vniuersale ꝓsimilis dicitur vel

intelligitur translatio in obiectis de corpali ad spirituale. vl̃ de singulare ad vle 2ª actio poneretur p quã de potentia intellecto fieret actu intellectum. vbi similiter intelligit factio methaphorica ex pte obiectoꝝ correspondẽs factioni reali ex pte eoꝝ quibus tenditur in obiecta. quia realiter speciem intelligibilem seq̃t actualis intellectio. ⁊ sic prima translatio de potentia ad actum. sic etiã 2ª dicerẽtur fieri p intellectũ agentem: tam ex pte obiectoꝝ ⁊ hoc methaphorice q̃ ex pte illoꝝ in quibus relucent obiecta ⁊ hoc realiter, p tanto sc̃z q̃ virtute intellectus agentis de fantasmate gigneret species intelligibilis. ⁊ sic methaphorice de potentia intelligibili gigneret actu intelligibile. ⁊ 2° virtute speciei intelligibilis gigneretur actualis gignitio. ⁊ sic methaphorice loquẽdo in obiectis de potentia intellecto fieret actu intellectum. ¶ Cõ similiꝫ posset poni duplex passio ordinata in intellectu possibili correspondens isti duplici actioni intellectus agentis. q̃rum ꝑma esset receptio speciei intelligibilis a fantasmate p ꝑmam actionem intellectus agentis. ⁊ 2ª esset receptio intellectionis a specie intelligibili p 2am actõnem intellectus agentis. Et fm hoc diceret q̃ ad memoriam intellectiuam pti nent intellectus agens ⁊ possibilis. agẽs quidem non quantum ad ꝑmam actionem que est facere de potentia intelligibili actu intelligibile. immo illius actionis terminus est memoria in actu. quia p illam actõnem est intellectus habens obiectũ actu intelligibile sibi pñs: sed q̃ tum ad secũdam actõnem: quia cũ memorie sit exprimere actualẽ noticiam vl̃ intellectionem: intellectus agẽs quãtum ad sc̃dam eius actionem includeretur in memoria/intellectus autem possibilis q̃ tum ad ꝑmam eius receptõnem qua. s. recipit actu intelligibile sibi pñs dicitur memoria. ⁊ quantũ ad secundam receptionem sc̃z actualis intellectionis dicit i/telligentia. Et fm hoc responderi possz ad illa que vident adducta in contrariũ per hoc q̃ actio abstrahendi que est prima actio intellectus agentis est magis p pria sibi q̃ 2ª que est causare intellectõez quia illa potest ꝑpetere alijs potentijs. nulla autem alia transfert obiectũ suuz de ordine ad ordinem sic intelligẽdo de ordine corporalium ad ordinẽ spũaliuz imo voluntas licet causando actũ suuz fm aliquos p hoc methaphorice transferat obiectum suũ de ordine intelligibilium ad ordinem appetibiliũ. tamẽ ista translatio nõ requirit voluntatẽ agẽtez sic intelligẽdo hoc est ꝑparãtem obiectũ suũ vt sit actu volibile. quia quãdo obiectum est actu intellectum. est actu volibile. nõ. n. requirit aliqua actio ꝓparans obiectum volũtati. ille igit auctoritates affirmant qõ verũ est de ꝑmo actu intellectus agentis. ⁊ si quãdoq̃ dicat q̃ ꝓpter illũ solũ ponitur intellectus agẽs verum est vt talis virtus ẽ ꝓpria intellectui. quia est ibi tm̃ potentia ꝓparans obiectum: ꝓpr 2m. n. actum non ẽ ꝓprie in intellectu talis virtus agẽs: nam alie potentie possunt agere ad opatõnem p̃ supposito obiecto. ¶ Si teneretur alia via. s. q̃ illud anime quod est actiuũ ad intellectionem est intellectus possibilis. ⁊ q̃ agens habet tm̃ actionem abstrahẽdi obiectum. tũc esset dicendum q̃ agẽs nõ pertinet ad memoriam. sed actio ei terminatur ad memoriam ⁊ hoc respectu sensibilium. quia terminatur ad illã formam per quã obiectum actu intelligibile relucet intellectui. ⁊ illa est forma constituens perfectam memoriam. ¶ Respectu autem mere intelligibilium puta spũalium nullam actionẽ omnino hꝫ ⁊ hoc si talia intelligantur non p spẽm vel si per speciem tamẽ possunt eam cãre virtute ꝓpria. Intellectus autem possibilis fm hoc poneretur pertinere ad memoriam non tantum vt retinẽs oñe repñtatiuum obiecti actu intelligibilis.

sed etiam vt exprimens actiue noticiaz actualem. Et tunc ad illa que sūt adducta contra hoc posset responderi. Ad ꝑmum ꝙ potentia operatiua non est actiua sui obiecti. licz sit actiua sui actus) circa obiectum. ⁊ ideo non pari ratōne potest intellectus possibilis causare speciez intelligibilem sic potest causare intellectionem illam. Ad ꝓfirmationē illaz diceretur ꝙ loquendo de potētia vt dic respectum bn̄ distinguitur in actiuum ⁊ passiuum: sed loquēdo de illo quod est subest respectui quod communiter intelligimus cum dicamus potentia quēadmodum dicimus ꝙ calor est potētia calefactiua. sic nō oportet ꝙ actiuū ⁊ passiuum distinguūt ipsam. quia tūc volūtas esset sēde potētie. Ad aliud cū arguitur fm Arist. ꝙ agēs est quo est omnia facere. Intelligēdum est sic. facē omnia actu intelligibilia. Et hoc habet ex eo quod sequitur ꝙ lumē facit quodam modo potētia calores actu calores. qz facit eos actu visibiles. sic intelligēdo ꝙ licet natura absoluta caloris que est i genere qualitatis maneat eadem i tenebris tamē vt sic nō est visibilis intelligēdo ō potētia propiqua. quia quādo oportet duas causas ꝓcurrere ad agēdum vna eaz scz scōa nō est in potētia propiqua. nisi alia scz ꝑma ꝓcurrēte. Ad hoc autē ꝙ calor agat in visum requirit alia causa ꝓcurrēs ad agendum scz lumen. ideo tūc solum est calor visibilis in potentia ꝓpinqua quādo est actu illuminatus. hoc modo fantasma nō potest gignere speciem intelligibilem nisi ꝓcurrēte actione intellectus agētis. Ille igitur intellectus facit omia intelligibilia ⁊ hoc in potentia propiqua. quia relucētia in speciebus intelligibilibus que ꝑus fuerunt in potētia remota. quia tm̄ relucentia i repñtatiuo materiali ⁊ repñtante ea sub ratōe singularis, nō autem dicit ꝙ agēs est quo est anima facere actu intellecta.

Cum igit ꝯcluditur adequatio intellectus agentis in agendo ad possibilem in recipiendo debet inferri vniformiter de actōne ⁊ receptione actu intelligibilis nō de actōe ⁊ receptione actu intellecti.

Ad 3m. veritas ꝑncipiū videtur i rationibus termiozum. ille aūt ratōes terminorum vt actu intelligibiles ⁊ vniuersales relucēt intellectui per actionem lucis intellectus agentis. Sic igitur videt veritatem ꝑncipioz in luce intellectus agentis nō tanq̄ immediate causāte illam visionem. sed mediate scz causādo ratiōes terminozum in esse intelligibili per quas postea causat actus videndi veritatē ꝑncipioz. Ad 4m diceret ꝙ agens ē nobilius possibili ꝓcise vt respicit obiecta sensibilia. quia ꝓcise respectu illoz est agens in intellectum possibilē. De isto articulo hoc tenendum videt: ꝙ illā distinctionem Aug. x°. de tri. c. 14°. memoria intelligentia ⁊ voluntas comparādo ad illam Arist. in itellectu agentez ⁊ possibilem sic sibi inuicem correspondent ꝙ solus possibilis est intelligentia. quia solus recipit actum intelligendi: ⁊ sic etiam ꝑmūiter Arist. loquit de itellectu vt est quo itelligimus siue quo recipimus intellectionem. etiam possibilis pertinet ad memoriam inquantum memorie est recipere noticiam habitualem. secundum illud. 15° de trini. x. scientia quam memoria tenemus. ⁊ sic loquitur Aristo. quando qs de intellectu possibili vt est quo scimus: siue vt est quo habemus scientiam per quam reducit de potentia essentiali ad accidentalem.

Sēd ad alium actum memorie qui est gignere noticiam actualem: patet ꝙ hoc competit adhuc intellectui possibili per accidens. quia quando forma actua iest alicui sbiecto actiuo secūdz illā formam per accidens competit eidem. sicut lignum per accidens calefacit. nunc autem illud quo obiectum habz

actiue se habet ad gignendū intellectionem est forma intellectus possibilis. igitur intellectus possibis saltē per accidēs gignit. ¶ Sed si vltra hoc queras an cōueniat actus gignendi noticiā per se ipi parti intellectiue. potest teneri fm predicta vel competere precise intellectui agenti. vel precise intellectui possibili. et fm hoc iste vel ille diceret pertinere ad memoriā. Uel posset poni tertio modo actus gignendi vtriq; competere. sed agenti tanq; principaliori: et passibili tāq; minus principali. nec sequitur si sint vna natura: igitur nō possunt habere respectu eiusdem causalitatē principaliorem et minus principalem. patet enim instantia de intellectu et voluntate quarū vna fm multos est actiua principalior: et alia subordinata in aliqua actione: et tamen sunt vna natura. ¶ Sed ista instantia fm aliquos nō est similis. quia nō vtraq; potētia imediate attingit idez ut causatū. sed vna per operationē suā causatam mouet aliā ad suā operationē. Breuiter si nō teneret distinctio potentiarū nec re absoluta: nec relatione reali. sed tantū q; idem absolutū quodammō illimitatū est principiū immediatū multorū actuū. et sic respectu alterius et alterius dicetur alia et alia potentia. tūc prima via probabilis videtur.

De secundo articulo

dico. q; intellectus beatus pōt habere verbū de creatura cognita in genere p̄prio. et ad formationē illius verbi ponēdum est intellectū possibilē sic se habere tunc: sicut se habet nūc ad formationez verbi quod habet de obiecto nunc. qz fm Aug^{m}. 7. de ciui. c. 30. Sic deus res quas cōdidit administrat vt eas p̄pos motus agere sinat. igit remanebit in patria naturalis actio que nata est competere nature fm suā pfectionē. sed de creatura visa in essentia diuina dubiuz est an intellectus beatus habeat de ea verbum p̄prium. q; si sic consiliter dicenduz esset de intellectu possibili in formatōe verbi de creatura visa in ēntia diuina. sicut de visa in p̄prio genere dictum est. ¶ Sed posset dici q; nō est ibi verum de obiecto viso in essentia diuina. tū quia habēs verbū imediate attingit obiectū cuius est verbū. lapis enim visus in ēntia nō imediate attingit vt obiectū p actū visionis. qz sic videt in genē p̄prio. sz ibi sola ēntia diuina imediate attingit. qz ipa sola p̄mō mouēt. et per p̄ns ad se ipam attingendā. ¶ Preterea verbum p̄priū alicuius gignit de scia siue p̄pria spē ipius. nūc aūt in memoria intellect^{us} beati non est scia p̄pria vel spēs lapidis vt videt in verbo. quia per illā nō videtur nisi in genē p̄prio. Item eodez actu videt ēntia diuina et res i ipa. sz de ēntia visa nō h^{z} intellectus videns verbū. qz tūc nō videret illā imediate. igit nec habet verbū de re visa in ipsa essentia.

¶ Cōtra ista motiua. cōtra p̄mū et si p̄ncipiū cognoscat p^{o}. tñ ipa p̄t cognosci imediate in rōne obiecti. qz discursus nō terminat p̄cise ad illud qō fuit p̄ncipiū discurrendi. qz tūc ab illo adhuc cēt vlterius discurrendū. nec per p̄ns ēet discursus termiatus. nūc aūt p^{o} de se ē terminus discursus syllogismi demōstrationis. igit illo discursu terminato stat intellectus in cognitōe imediata p̄cionis pari rōne: sz ēntia diuia mouet p^{o} ad videndū seipm. tñ qz est motiuū illimitatum mouet 2° ad videndū creaturā i termino. igit illius motōnis intellect^{us} pōt videre creaturā vt obiectū immediatū.

¶ Cōtra 2^{m} sic. ad gignendū verbuz p̄priū alicuius obiecti sufficit memoria pfecta siue actualr siue virtualr continēs illud obiectū. sicut per noticiā habitualem p̄ncipū pōt gigni actualis cognitio p̄cionis. sz illa memoria nō sit huius obiecti formalr et p̄pria: sed eius virtualr cōtentiua. sic intellect^{us} bti hñs ēntiam diuinā actualr p̄sentem vt intelligibilem

habet memoriā ꝓpriā respectu visionis illius cētie. ⁊ cū hoc memoriā pfectaz virtualr ꝓtentiuā visionis creature. qz sicut virtualr ꝓtinet in entitate sic in cognoscibilitate. beatus igit̄ hz memoriaz siue sciam in memoria sufficiētē ad gignendū ꝓpriū verbū lapidis. nec sequit in illa 2ª sicut nec in ꝑma rōne q̄ illa visio sit rei in ꝓpria genē. qz visio in ꝓpo genē est per rōnez videndi acceptā a creatura aliqua. ¶ Cōtra 3ᵐ motiuū. ille actus nō est ꝓpria cognitio huius obiecti qui pōt stare in intellectu. ⁊ tñ illud obiectū oio nō cognoscit. nūc aūt visio essentie diuine pōt stare eadē in itellectu beati ⁊ tñ lapis nō videri ab ipo. igit̄ nē ꝓbatio maioris. qz primū formale in itellectu ad hoc vt obiectū sit sibi cognitū est ipe actus cognoscendi illud obiectū sibi inherens. ꝓxima ⁊ rō formal' nō videt posse ineſſe alicui sine illo cui' est rō formalis. sicut albedo nō pōt ineē alicui nisi illud sit album. ¶ Preterea. pari rōne idem actus visionis eēt ipius essētie ⁊ cuiuscūq; creati visi in ea. ⁊ ita vnus actus finitus posset esse infinitoz obiectoz possibiliū videri in ipa. quia qua rōne nō repugnat vnū actū eē duorum vel triū obiectoz: pari rōne nec q̄rūcunq; obiectoz. Itez nō pz necessitas illius ꝓntie. si eadē est visio diuine ⁊ lapidis. igit̄ si est verbū lapidis est verbuz essentie. ¶ Ad p̄ᵐ istoz diceret. q̄ illud q̄ cognoscit per aliud bene pōt ūmediate cognosci. Sed nō sic si cognoscat precise in illo. sicut intellectus diuinus precise cognoscit creaturā in essentia sua et nō per illā creaturā vt obiectū imediatū. qz tūc intellectio eius vileſceret. ¶ Cō similiter dicit de visione quā beatus habet in verbo de creatura. ¶ Ad 2ᵐ dicerētur q̄ cētia diuina ñ est in memoria creata beati aliquo ordine q̄ prius q̄ in intelligētia. qz nō causat aliqua forma i intellectu beato repsentans illā cētiam Sed p̄ᵐ q̄ causat in intellectu beato est ipa visio. illa aūt causatur in ipa intelligētia. Uel aliter dicerēt q̄ illa visio imediate causat a voluntate diuina sic dictuz est in. q. prima ꝑcedente. ⁊ consilr visio lapidis. ⁊ p ꝓns neutra gignit a memoria nō solū ipius videtis. sed nec ab aliqua memoria. ¶ Cōtra intellectio cētie diuine cōtinet virtualiter intellectionē lapidis. igit̄ ista intellectio gignit illā ⁊ tunc illa est verbū. ¶ R°. intelligētia nō gignit. Uel pōt dici q̄ vtraq; visio imediate causat a voluntate diuina. ¶ Ad 3ᵐ illud videtur eque cōcludere q̄ō non est idem actus diuinus respectu essentie sue ⁊ obiecti secundarij. q̄ō omēs negāt Unde maioz rōnis est neganda. nisi intelligat de ꝑmo obiecto. ¶ Ad alia q̄re alibi. ¶ Ad p̄mū principale si teneat in 3° articulo. q̄ intellectus agens actiue se habeat ad intellectionē ⁊ possibilis passiue: tūc non fm idem mouet ⁊ mouet. anima ad intellectionem. nec tamen fm distincta subiecto. quia illa duo non sic distinguunt. Si autem dicatur q̄ possibilis actiue se habeat ad intellectionem tunc idem fm idez mouet ad eam ⁊ mouetur. Et si dicatur hoc esse impossibile. quia tunc idem fm idem esset in potentia ⁊ in actu. R° omnis actio que est ad formā nō actiuā est agentis equiuoci ⁊ non vniuoci. quia si agens esset vniuocum forma qua agit esset eiusdem rōnis cum forma terminante: ⁊ ita illa eēt actiua. Augmentationū autem ⁊ multarum alterationū ⁊ cōmuniter motus localis termini nō sūt forme actiue. igit̄ mouens in istis ⁊ vniuersaliter agēs equiuocum est in actu aliquo non eiusdem rationis cum termino ad quem mobile est in potentia. sed est in actu fm q̄d virtualiter vel eminenter contingens illuz terminum. sic diceretur in proposito q̄ idem in anima est ratio virtualiter continendi intellectionem vt effectum equiuocum ⁊ recipiendi eandem. ¶ Cōtra hoc. habens formam nobiliorem nō est

natum recipere formam minus nobilē. igitur habens istam nobiliori modo. ſ. virtualiter non eſt natum recipere illaz formam formaliter. ¶ Et confirmatur quia pari ratione diceretur q̄ quodlibz quod fit tale formaliter: eſſet tale virtualiter. ⁊ ita quodlibet tranſmutaretur a ſeipſo. ¶ Ad primum dico q̄ forma eiuſdem ſpeciei non poteſt ſimul haberi intenſius ⁊ remiſſius. nec due forme ut contraria ⁊ media poſſunt ſimul eſſe in eodem. ſed tamen due forme diſparate bene poſſunt ſimul eſſe: ⁊ etiam eiuſdem generis remoti: ſicut calor et color quarum tamen una eſt nobilior altera. Non eſt igitur impoſſibilitas formarū in eodem. quia una eſt eminentior altera. vel eminenter ſiue virtualiter ipſius contentiua: ſed ex aliqua ratōne ſpeciali puta propter contrarietatem. vel vnitatem ſpecificam. vel aliquam aliam talem. Antecedens igitur vniuerſaliter ſūptum falſum eſt. ⁊ licet in multis ſingularibus videatur eſſe verum. tamē hoc non eſt ratione nobiliorīs forme vel nobiliorīs modi habendi formam ⁊ minꝰ nobilis. ſed ex aliqua alia ratione ſpeciali que non reperitur hic in p̄ncipio motiuo ⁊ in iſta forma recepta. ¶ Si tamen aliquid haberet iſtam formam eminenter ſic q̄ infinite virtualiter: non eſſz capax eius formaliter. quia infinitas excludit omnem potentialitatem. ſed quādo forma illa virtualiter ſz finite habetur bene poteſt aliqua perfectio licz ſm q̄d ⁊ accidentalis addi per hoc q̄ illa recipitur formaliter. ſicut licet ſubſtātia ſit ſimpliciter perfectior accidente. tamen aliquo modo perficitur recipiendo accidens ⁊ totum illud ſ. ſubſtantia qualis perfectio eſt q̄ ſubſtantia ſola. ſi potentia operans eſt perfectior q̄ potentia ſola. ⁊ operatio eſt aliqualis perfectio ipſius potentie. licet potentia ſit ſimpliciter perfectior operatione. ¶ Ad cōfirmationem illaz poteſt dici. q̄ ibi eſt cautela tranſferendi ſe a parte opponentis ad partem reſpondentis propter defectū argumenti. nec videtur aliud niſi obligare reſpondentem ad probandū vnū neceſſarium manifeſtum. puta q̄ nō q̄ libet mouet ſe. Et ad illam probationez pari ratione cē. poteſt dici q̄ licz in hoc q̄ eſt eſſe in potentia tale formaliter nō ſit aliqua repugnantia ad hoc q̄ eſt eſſe tale virtualiter. nec econuerſo quantuz eſt ex parte rationis terminorum. quia tunc vbiq; eſſet eadem repugnantia: tamen alicubi concomitatur vnum iſtorum aliquid quod repugnat alteri. Et tunc gratia materie verum eſt: q̄ illud quod eſt tale virtualiter non poteſt recipere tale formaliter. ſed non per ſe propter hoc q̄ eſt habere virtualiē. ſed propter illud concomitans. ¶ Exempluz. ſol eſt calidus virtualiter. ⁊ tamen non poteſt recipere calorem formaliter. ſed tamen non repugnat ei eſſe formaliter calidum propter hoc q̄ eſt calidus virtualiter. quia etiam ſaturno qui eſt frigidus virtualiter repugnat eſſe calidum formaliter. huius autem repugnantie cauſa communis ē ſoli ⁊ ſaturno. quia corpus celeſte non eſt receptiuum qualitatis elementaris vel cuiuſcunq; corporis coruptibilis. ſicut nec econuerſo. ſic in propoſito aliquod mobile ad formā concomitanter habet aliquid propter quod repugnat ſibi virtualiter continere eam. ſicut lignum habet aliquid propter quod repugnat ſibi virtualiter cōtinere calorem. ſed hoc non eſt: quia eſt receptiuum caloris. ſed quia habet talē formam mixtam. ¶ Ad argumentum in oppoſitum cum arguitur de obiecto q̄ actio eſt immanens. concedo q̄ intellectō que dicitur actio. i. operatio eſt actio imanens ſimpliciter in potentia operante. ſed actio illa de genere actionis q̄ terminatur ad illam operationem aliq̄ quidem eſt immanens non ſolum in eodem ſuppoſito: ſed etiam in parte intel

lectiua ꝛ ſm vnum modum dicendi in tertio arti°. eſt immanens in eodem intellectu poſſibili. ad illam tamen intellectionem eſt aliqua actio non imanens puta illa que eſt obiecti. ¶ Cum arguitur de memoria q illa non intelligit. illa ratō deficit dupliciter. primo quia re mouendo aliquid de memoria non propter hoc cōcluditur illud competere intellectui poſſibili. ſed magis contrarium quia ſm dicta in tertio arti°. vel ſolus intellectus poſſibilis eſt memoria vl ſaltem intellectus ille includitur neceſſario in memoria. 2° deficit ſic. quia memoriam non intelligere non concludit ipſam non eſſe actiuam reſpectu intellectionis vt termini per actionem eius producti. verbum autem nō eſt terminus productus per intellectionem. ſed per actionē aliquā pductiuā de genere actionis.

QOnſequenter queritur de voluntate. Et primo de actione eius in communi 2° in ſpeciali de diſtinctione vnius actus eius intrinſeci ab alio actu Et 3° de diſtinctione actus intrinſeci ab extriſeco. ¶ Prima q̄ſtio eſt hec. Utrū libertas voluntatis ꝛ neceſſitas naturalis poſſunt ſe compati in eodem reſpectu eiuſdem actus ꝛ obiecti. ¶ Et arguitur q non. quia neceſſitas ꝛ libertas videntur repugnare. Juxta illud Aug. de li. ar. Satis inquit compertum eſt nulla ratione fieri mentem ſeruaz libidinis niſi ꝓpria voluntate. ꝛ ſtati poſt. Qui motus ſi culpe deputetur non eſt naturalis ſed voluntarius. in eo quidez ſimilis motui illi quo deorſum lapis fertur q ſicut iſte eſt ꝓpꝛius lapidis. ſic ille animi. ſed in eo diſſimilis q in poteſtate non habet lapis cohibere motū quo mouetur deorſum: animus vero nō ſic ꝛ ſequit. Ideo naturalis lapidis eſt ille motus. animi vero iſte volūtarius. hec verba Aug. ꝛ paulo poſt verba diſcipuli ab Aug̃. quidem approbata ſequunt iſta. Motus quo volūtas conuertitur niſi eſſet voluntarius ꝛ in noſtra pen° poteſtate neq laudandus neq culpandus homo eſſet neq monendus. monēdum autem hominem non eſſe quiſq̄ exiſtimat de hominū numero exterminandus eſt. Ex iſtis ſatis patet q repugnat nālis motio ꝛ libera reſpectu eiuſdē

¶ Cōtra. 5. de ciui. x°. Si neceſſitas inquit dicenda eſt que nō eſt in noſtra poteſtate: ſed etiam ſi nolum° efficit qō poteſt: vt eſt neceſſitas mortis: manifeſtuz eſt voluntates noſtras quibus recte vel praue viuitur ſub tali neceſſitate nō eē. Et ſequitur. Si autem diffiniat illa neceſſitas eſſe ſm quā dicimus neceſſe eſt vt ita ſit aliq̄d aut vt ita fiat neſcio cur eam timeamus ne nobis libertatem auferat voluntatis. neq enim ꝛ vitam dei ꝛ preſcientiā dei ſub neceſſitate ponim° ſi dicamus neceſſe eſt deum ſemper viuere ꝛ omnia preſcire. Et poſt cum dicimus neceſſe eſt vt cum volumus libero velimus arbitrio. ꝛ verum dicimus. et non ideo liberum arbitrium neceſſitati ſubꝯcimus que admit libertatem.

¶ Hic ſunt tria videda. primo an in aliquo actu voluntatis ſit neceſſitas. 2° ſi cum hoc ſtet ibi libertas. 3° ſi quando q cum libertate poſſit ſtare naturalis neceſſitas.

¶ De primo dico q in actu voluntatis diuine eſt neceſſitas ſimplr. ꝛ hoc tam in actu diligēdi ſe: q̄ in actu ſpirandi amorem, pcedentē. ſcz ſ. ſ. hoc ſic patet. quia deus neceſſario ē beatus. igitur neceſſario videt ꝛ etiā diligit obiectum beatificum. Similiꝫ ſpiritus ſanctus eſt deus ꝛ per conſequens ſumme neceſſarius in eſſendo. igit cum accipiat eſſe procedendo: actus ille quo procedit eſt ſimplr neceſſarius. vtraq autem concluſio ꝓbatur ꝓpter quid ſic

voluntas infinita ad obiectum perfectiſ
ſimum ſe habet modo perfectiſſimo ſe
habendi. volũtaſ diuina eſt huiuſmodi
igit ad ſummum diligibile ſe habet mõ
pfectiſſimo quo poſſibile eſt aliquã vo
luntatem ſe habere ad ipm. ſed hoc nõ
eſſet niſi ipm neceſſario ⁊ actu adequa
to diligeret. ⁊ etiam amorem eius adeq̃
tum ſpiraret. quia ſi aliquod iſtorum ỏ
ficeret poſſet ſine contradictione intelli
gi aliquam voluntatem perfectiori mo
do ſe habere ad obiectum. quia ille mo
dus poſſet intelligi perfectior. ⁊ ille mo
dus non includit contradictionem. qz
non eſt contradictio q̃ voluntas infini
ta habeat actum infinitum circa obiecm
infinitum ⁊ per conſequens actum neceſſa
rium ⁊ etiam neceſſario. quia ſi poſſet
non habere talem actum circa tale ob
iectum poſſet cat ere ſumma perfectiõe.
Similiter ſi amor adequatus obiecti ẽ
ſpirabilis vt credimus maxime compe
tit voluntati infinite eſſe principium ſpi
randi illum ¶ Ad hanc concluſionem
ponunt quedam probationes que etiam
concludunt ỏ omni voluntate reſpectu
illius obiecti ſiue clare viſi ſiue in vni
uerſali apprehenſi ſicut modo ipm app̃
hendimus. ¶ Prima pbatio talis eſt.
voluntas neceſſario vult illud in quo ẽ
ratio omis boni. quia nõ poteſt obiectũ
aliquod non velle in quo nõ eſt malitia
aliqua nec aliquiſ defectuſ boni. finiſ au
tem vltimus eſt huiuſmodi. ¶ 2ª pba
tio habetur ex dicto philoſophi 2º phy
ſicorz. ſicut pncipium in ſpeculabilibus
ſic finis in operabilibus. Et. 7º ethi. in a
ctionibus q̃ cuius gratia eſt pncipium:
quemadmodũ in mathematicis ſuppo
ſitiones. nunc autem intellectus aſſentit
neceſſario pncipijs in ſpeculabilibuſ. igi
tur volũtas neceſſario aſſentit vltimo
fini in agibilibus. ¶ 3ª pbatio talis eſt
voluntas neceſſario vult illud cuius p
ticipatione vult quicquid vult. vltimus
finis eſt huiuſmodi. igitur ꝛc. probatio
maiorꝭ. omne variabile reducitur ad
aliquid inuariabile. ⁊ ita varietas actu
um circa ea que ſunt ad finem pcexigit
actum inuariabilem. ⁊ maxime circa il
lud cuiuſ participatõne alia obiecta ter
minant actum. minor pbatur per illud
8º de tri. 5º. tolle hoc tolle illud vide ip
ſum bonum ſi potes ⁊ ita deum videbiſ
non alio bono bonum: ſed omnis boni
bonum. ¶ Iſte ratões nõ videntur p
bare concluſionem neceſſariam de quo
cunq̃ voluntate in cõmuni: nec etiam
videntur in ſe neceſſarie. primum pba
tur. quia quando ſunt due nature abſo
lute ⁊ eſſentialiter ordinate por ſine con
tradictione videtur poſſe eſſe ſine poſte
riore. nunc autem iſtorum triũ que ſũt
obiectum diligibile ⁊ ipſa apprehenſio
vel viſio illius obiecti in intellectu crea
to. ⁊ etiam ipſa voluntas creata. quod
cunq̃ eſt abſolutum ⁊ prius naturaliter
actu diligendi illud obiectum. ⁊ hoc lo
quendo de dilectione in voluntate crea
ta. igitur quodcunq̃ illorum poſſit eſſe
immo q̃ omnia illa poſſint eſſe ſine ac
tu illo dilectionis: non includit contra
dictionem: nec conſequens oppoſitum
eſt ſimpliciter neceſſarium. quomodo
illud dicitur neceſſariũ cuius oppoſitũ
includit contradictionem. Dic dicit q̃ ma
ior vera eſt de illis abſolutis quoꝝ vnũ
nõ depẽdet ab alio nec ambo a 3º. in q̃
poſito aũt viſio ⁊ fruitio dependent ab
eodem 3º. ſ. obiecto ¶ Cõtra hoc q̃cũ
q̃ abſolutũ deus põt imediate cãre ⁊ ta
men nõ neceſſario. ſi cauſat illud p cãm
mediã põt nõ neceſſario cãre. qz illa cau
ſa media nõ neceſſitat ipm ad cãndũ ef
fectũ illius cauſe medie. igit ly ambo iſta
cauſent a cauſa cõi. tñ 2m nõ ſolum ptin
genter cauſabit. ſed etiã poſito pmo ad
huc ptingenter cauſabitur. ¶ Preterea
potentia que neceſſario agit circa obie
ctum neceſſario continuat actum illum
q̃tũ poteſt. volũtaſ autẽ ſaltem viatoriſ
nõ neceſſario ptinuat actum circa fineꝭ

in vniuersali apprehensũ. q̃tum posset cõtinuare. igit nõ necessario agit circa illum. Maior patet ex° de appetitu sensitiuo. & videt posse ꝓbare per rõnem. qz illud qõ est intrinseca rõ ipius potentie necessario agendi: erit etiã ratio semper necessario agendi q̃tum est ex parte potentie: & ita continuãdi q̃tum ipa potentia potest cõtinuare. Minor ꝓbatur qz volũtas viatoris posset quãdocz continuare actũ intellectus quo ꝓsiderat finẽ qñ nõ cõtinuat. sed vel cõuertit intelligẽ tiam ad considerationẽ alicuius alteri⁹ vel saltẽ nõ impedit quin obiectũ aliud occurrẽs impediat illã considerationez. illa autẽ cõsideratõne nõ cõtinuata non continuat circa illud obiectũ actũ volũtatis. & cõtinuata illa cõtinuaret ista. ꝓbatio eiusdẽ minoris. per illud ꝑmo retractationũ. 9°. & 22°. nihil tam est in potestate volũtatis q̃ ipsa volũtas. qõ nõ intelligit q̃tum ad esse illius voluntatis sed q̃tum ad agere eius. nũc aũt in potestate voluntatis est q̃ per eius imperiuz alia potentia habeat actũ vel nõ hẽat. sicut q̃ intellectus nõ cõsiderat saltem illud obiectũ sine cuius cõsideratõne põt voluntas habere actũ imperãdi. igit in potestate volũtatis est q̃ ipamet nõ habeat actũ circa illud obiectũ determinatuz. hoc nõ intelligo sic q̃ ipa possit voluntarie suspendere omnẽ actũ suũ. sed voluntarie potest nõ velle illud obiectũ sed habet tunc aliud velle. ſ. reflexũ sup suũ actũ. istud. ſ. volo modo nõ elicere actũ circa illud obiectũ. & hoc bene põt ex se. alioquin nõ posset omnẽ actuz suspendere post deliberationẽ. & est simile de actu intellectus & voluntatis quo ad hoc q̃ nõ potest suspendẽ illã intellectionem que necessaria est ad volitionẽ illã per quã suspendit illam intellectionem. sed potest quãcunq; aliam suspendẽ. sic nõ potest ꝓ nũc suspẽdere omnẽ volitionem. qz nõ illã qua volũtarie suspendit. sed potest suspendẽ quãcunq; aliam ad hoc nõ necessario requisitã. ¶ Preterea. necessitas agendi est ab illo qõ est ꝓncipium per se agendi. quia si illud nõ necessario se habet nec aliqd ꝑ illud necessario agit. passũ autẽ ꝑm se est in potentia cõtradictiõis. si igit per te obiectũ sit rõ necessitatis in volẽdo. qz ponis q̃ quecũq; voluntas ꝓpata ad ipm obiectum necessario vult ipm. nulla autẽ volũtas vult necessario qõcunq; obiectuz tũc videt sequi q̃ obiectũ sit ꝓncipale actiuũ respectu volitõnis. qõ tñ sic arguẽs nõ cõcedit. ¶ 2m. ſ. q̃ ille ꝓbatõnes non sunt necessarie ꝓz discurrendo per eas. Ad ꝓmã negat maior. q̃tũcunq; in obiecto aliquo sit pfectio tota obiecti: tñ ad necessitatẽ actus requirit q̃ potentia necessario tẽdat in illud obiectũ. & dcd sit de volũtate creata beata: & de pfectõne eius supernaturali qua tendit in obiectum illud. tñ diceret q̃ volũtas viatoris simplr contingẽter tendit in illud. et etiã quãdo est in vniuersali apprehensũ qz illa apprehensio nõ est ratio determinandi voluntatẽ ad necessario volendũ illõ. nec ipa volũtas necessario se determinat illo posito: sicut nec necessario cõtinuat illud posituz. vt tactũ est in 2° rõne. tñ ista posset cõcedi q̃ volũtas non potest resilire ab obiecto siue nolle obiectũ in quo nõ ostendit aliqua rõ mali nec aliquis defectus boni. qz sicut bonũ est obiectũ huius act⁹ q̃ est velle ita malum vel defectus boni qõ ꝑ malo reputatur ẽ obiectũ huⁱ act⁹ q̃ est nolle. & nõ sequit vltra nõ potest nolle hoc. igit necessario vult hoc. qz põt hoc obiectũ nec q̃ nolle necz velle. vt tactũ est supra per tractãdo illã auctem ꝑ⁹ retractationuz.

¶ Cõtra hoc põt argui sic. si nõ potest nolle hoc obiectũ hoc ideo est qz habet in se aliquid cui repugnat illud nolle. tale autẽ repugnãs nõ potest esse nisi actu velle illud obiectũ. igit illud necessario sibi inest. Maior ꝓbatur. quia si vnuz incompossibiliũ repugnat alterũ neces-

sario ineſt. Minor ꝓbatur. quia nulla inclinatio ad volendum habitudinalis vel aptitudialis repugnat illi nolle actu ali. quia cum vno actu poteſt ſtare poſſibilitas vel aptitudo ad oppoſitū actū Dic poteſt dici q illud repugnans actui nolendi finem eſt ipſamet potentia volūtatis. quia ipſa nō poteſt habere velle niſi reſpectu obiecti volibilis. vel nolle niſi reſpectu obiecti nolibilis. quia nullum aliud velle vel nolle eſt poſſibile fieri. finis autē nō habet rōnem nōbilis. quia nec malicia nec defectum boni. vnde hoc quod eſt nolle finem includit cōtradictionē ſicut videre ſonum. Sicut vult Aug. in enche. 63. Sic enim beati eſſe volumus: vt miſeri eſſe non ſolum nolumus. ſed nequaq̄ velle poſſumus. Sicut igitur repugnat ipſi actui volēdi tendere in miſeriam. ita videtur repugnare actui nolendi tendere in beatitudinem. vel forte magis. quia non ita caret miſeria omi rōne volibilis ſicut beatitudo rōne nolibilis. Ad ſcōam probationē. illud ſimile phi de fine 7 pncipio debet intelligi quo ad duo. ſ. quo ad ordinē obiectorū intelligibiliū 7 obiectoruz volibiliū: 7 etiā quo ad ordinē quez hñt reſpectu potentiarū ordinate tendētium in ipſa. Intelligo ſic primū. q ſicut eſt ordo in veritate inter principium et concluſionem que habet veritatē participatam a principio: ſic eſt ordo inter finem 7 ens ad finez in bonitate ſiue appetibilitate. quia ens ad finē habet bonitatem participatam reſpectu finis. Et ex hoc ſequit 2ᵐ. ſ. q ſicut intellectus ordinate tendēs in illa vera ꝓpter principium aſſentit concluſioni: ſic voluntas ordinate tendēs in illud quod eſt ad finē tendit in ipm ꝓpter finem. Sed non eſt ſimile hincinde comparando ad potentias iſtas vt abſolute operātes. quia tūc nō poſſet aliqua voluntaſ velle illud qō eſt ad finem niſi vtendo. ſ. volendo ipm ꝓpter finem. Cum tamē dicit Aug. 83. q.q. 30. q peruerſitas voluntatis eſt in vtendo fruendis 7 fruendo vtendis. Ex quo habetur q volūtas poteſt obiecto vtendo frui. nō ſic aūt poteſt intellectus verum ſcibile intelligere tanq̄ principiū ſ. tanq̄ euidens ex terminis. 7 ratio differentie eſt. quia intellectus mouetur ab obiecto naturali neceſſitate. volūtas autem libere ſe mouet. paret etiā in alīs q nō eſt ſimilis neceſſitas hinc inde. quia per principium neceſſario ſcitur concluſio. non ſic per bonitatē finis neceſſario appetitur illud quod eſt ad finem. Ad tertiā ꝓbationē maior poteſt ſimplr negari. quia ſi voluntas nihil neceſſario vult nō oportet q rōne cuius vult alia neceſſario velit. ſed q illud contingēter velit ſufficit ad volendū alia eo modo quo vult ea. Aliter poteſt dici q maior poteſt habē duplicē intellectū. vnū talē illud cuius pticipatōne vult alia tanq̄ participatione obiecti voliti: illud magis vel prius vult. Aliū talē. cuius pticipatione in entitate vult alia que participant entitatē illud prius vult. pmus intellectus videtur eſſe verus ſed nō ſcōs. quia 7 ſi color quē video participet entitatem ſuam a pmo ente: 7 viſibilitatez a primo viſibili. nō tamē color viſus requirit primū ens vel primū viſibile prius videri. quia nō videt participatōne eius vt viſi. ſed vt entis vel viſibilis. et tantū in iſto 2° intellectu eſt minor vera ſicut 7 illa ꝓbatio adducta tantum probat q illud ſit bonum: vel volibile participatione pmi volibilis. nō aūt q hoc precise ſit volitum participatōne illius primi vt voliti. De iſto igitur articulo quicquid ſit de voluntate creata beata: vtrum. ſ. per aliquid ſupernaturale neceſſitetur ad volendum vltimum finem vl non: ſaltem probabiliter poteſt dici q non omnis voluntas creata neceſſitatur ex natura ſua ad volenduz finem. nō ſolū abſolute: quod manifeſtū eſt. ſed nec poſita apprehenſiōe obſcura

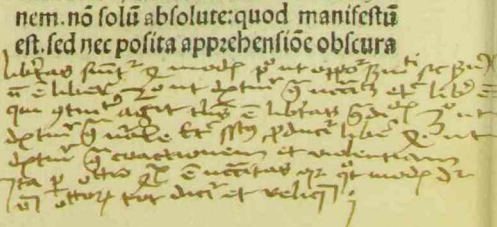

Qõ.

illius obiecti sicut modo apprehẽdim⁹: h° saltẽ certum videtur q̃ volũtas diuina necessitatur simpliciter ad volendum bonitatẽ ꝑpriam. Et si querat an necessario velit aliquod aliud obiectũ ab eo posset dici q̃ exclusa necessitate coactionis de qua non est sermo potest itelligi vna necessitas immutabilitatis que excludit posse oppositum succedere ei qõ ineſt. Alia est necessitas omnino de ineuibilitatis siue determinationis que nõ solum excludit oppositum posse succedere isti: sed omnino excludit ipsum posse ineſſe. loquendo de sola prima necessitate. de⁹ necessario vult quicquid vult quia non potest succedere oppositum ei quod ineſt neq; ex parte actus neq; obiecti. quia hoc nõ posset esse sine aliqua mutatione in deo: cum obiectum eẽ volitum non ponit aliquid extra ipm deũ ⁊ non potest de non volito fieri volitũ. vel econuerso quin sit mutatio in aliq̃ non enim est transitus a contradictorio in contradictoriũ nullo aliter se habẽte quia tunc nõ esset ratio quare illud cõtradictorium magis esset verum modo q̃ prius. ⁊ quare illud falsum. Sed de secunda necessitate posset dici q̃ licet necessario voluntas diuina habeat actum complacentie respectu cuiuscunq; intelligibilis. inquantum in illo ostenditur quedam participatio bonitatis proprie tamen non necessario vult quodcunq; creatum volitione efficaci siue determinatiua illius ad existendum. immo sic vult contingenter creaturam fore. sicut contingenter eam causat. quia si necessario hac secunda necessitate vellet eam fore necessario etiam necessitate ineuitabilitatis eam causaret: saltem pro tunc pro quando vult eam fore.

De secundo articulo principali dico q̃ cum necessitate ad volendum stat libertas in voluntate. h°

probatur primo per auctoritates. ꝑma est Aug⁹. in enche. que dicta est supra. Sic enim oportebat prius fieri hominem vt bene posset velle ⁊ male nec gratis vel frustra si bene: nec impune si male. hoc est in statu illo primo meretur: vel demeretur. Et sequitur. Postea vero si erit: vt male velle non possit. nec ideo libero carebit arbitrio: mlto quippe liberius erit arbitrium quod omnino non poterit seruire peccato. ⁊ sꝫdit ãsi pro ꝓbatione. neq; culpanda est voluntas: aut voluntas non est: aut libera dicenda non est. qua beati sic esse volumus vt esse miseri non solum ꝟolumus sed nequaq̃ velle possumus. sicut igitur anima nostra nunc habet nolle infelicitatem. ita tunc nolle iniquitatem semp habitura est. Item Anſ. de libe. arbi. c. ꝑmo. Qui sic habet quod decet ⁊ expedit vt hoc amittere nequeat liberior est q̃ ille qui sic habet hocipsum vt possit perdere. Et ex hoc cõcludit. liberior igitur est voluntas que a rectitudine declinare nequit. Idem probatur per rationem: ⁊ primo quia ita est. nam ex precedente articulo habetur q̃ voluntas diuina necessario vult bonitatem suam. ⁊ tamen in volendo eam est libera. igit̃ ⁊c. probatio minoris. quia potẽtia operans circa vnum obiectum non absolute licet in ordine ad aliud eadem est operatiua circa vtrunq; obiectum. sicut arguit phus in .2°. de anima. q̃ illa potentia qua cognoscimus differentiam vni⁹ obiecti ab alio obiecto ipsa nata est cognoscere vtrunq; obiectum in se. sicut ip se arguit ibi de sensu cõmuni. nunc autem voluntas ipa diuina refert ad finẽ alia obiecta que suut volibilia ꝑpter finem. igit̃ ipsa sub eadẽ rõne potentie est opatiua circa vtrũq;. sed circa illud qõ est ad finem libere operatur. ꝑz q̃ cõtingenter vult illa ⁊ contingentia in agendo reducitur ad primum nõ naturaliter

actiuum sed libere. igit ipa sub ratione potentie libere vult bonitatem suam. Preterea .2°. pbatur idem ppter quid ⁊ pmo sic. actio circa finem vltimum est actio perfectissima. ⁊ in tali actione firmitas in agendo est perfectionis. igitur necessitas in ea non tollit. sed magis ponit illud quod est pfectionis cuiusmodi est libertas. ¶ Preterea ꝺditio intrinseca ipsius potentie vel absolute vl in ordine ad actum pfectum non ꝛpugnat pfectioni in operando. nūc autez libertas vel est ꝺditio intrinseca voluntatis absolute vel in ordine ad actum volendi. igitur ipsa libertas potest stare cum conditione perfecta possibili in operando. talis conditio est necessitas specialiter vbi ipsa est possibilis. est enim semp possibilis vbi neutrum extremum requirit cōtingentiam in operatione que est media inter extrema. sic est in ꝓposito. sicut pbatum est in precedenti articulo. ¶ Si queras. quomodo stat libertas cum necessitate. R°. fm phm. 4° metha. nō est querenda ratio eorum quoꝝ non ē rō. demonstrationis enim ꝓncipij non ē demonstratio. ita dico hic. ꝙ sicut ista est immediata ⁊ necessaria voluntas diuina vult bonitatem diuinaz: nec est alia ratio. nisi quia hec est talis voluntas: ⁊ illa talis bonitas. sic voluntas diuina cōtingenter vult bonitatem seu existentiā alterius. ⁊ hoc quia est talis voluntas ⁊ illud est tale bonum nisi addamus gnāliter vnum breue. ꝙ volūtas infinita necessario habet actum circa obiectū infinitum buia hoc ē pfectionis: ⁊ pari rōe nō necessario habet actū circa obiectuz finitum. quia hoc esset impfectionis nā impfectionis est necessario determinari ad posterius ⁊ pfectionis requisite ē sic determinari ad prius. ⁊ pfectionis concomitantis ad illud quod est simul natura. ¶ Confirmatur illud. quia nō est eadem diuisio in principium naturale ⁊ liberum. ⁊ in principium necessario actiuum ⁊ contingenter. aliquod. n. pōt contingenter agere quia potest impediri. igitur pari ratione possibile est aliqō liberum stante libertate necessario agere: Sed semper est dubium in quo stat per se ratio libertatis. siue. n. dicatur ꝙ stat in indeterminatōne ad agendū siue in dñatione respectu actus. neutrum. n. videtur posse saluari. ¶ Dic diceret ꝙ cum dicitur voluntatem necessario velle necessitaꝫ potest determinare actū volendi vt terminatur ad obiectum. ⁊ sic est verum manifestum intelligendo ō bonitate diuina que sola est ꝓpriuz ⁊ per se obiectum. alia aūt non sunt p se obiecta ꝓpria. ideo non necessario vult illa. aut potest necessitas determinare actuz vt egreditur a voluntate. Et hoc potest intelligi dupliciter. vno modo vt sit necessitas prcuia ad voluntatem. ⁊ voluntas intelligatur cadere sub necessitate tā quā impellēte in actum ⁊ figente in actu si sic esset voluntas ageretur ⁊ nō agerz nec staret in tali actu libertas. Alio mō potest intelligi necessitas ꝓcomitans: ita ꝙ ipa intelligatur cadere sub voluntate sic ꝙ voluntas ꝓpter firmitatez libertatis sue sibiipsi necessitatem imponit in eliciendo actum ⁊ in pseuerando siue figendo se in actum. inspiratione ꝓcomitatur necessitas nature. quia vis quedā nature ꝓmo. mō dicte. i. essentie siue nature 2° modo dicte. s. principij naturalis ꝓductiui simílis. talis. n. assistit voluntati in cōicando naturaz spiritui sancto. Est igitur ordo quadruplicis necessitatis. ꝑma qua deus necessario viuit. 2ª qua necessario intelligit. 3ª qua necessario spirat. 4ª qua necessario diligit se. ¶ In quo igitur est libertas volendi R°. quia delectabiliter ⁊ eligibiliter elicit actum ⁊ pmanet in actu. ¶ Contra fm Ric. glozioſus est quod fm naturaz habetur ꝙ quod aliter habetur R° ꝙ ex necessitate nature habetur velle. non necessitate tamen nature, habet obiectū

quia esset ꝓtradictio. igit in ista ꝓpositō ne que est de dicto deū se velle esse necessarium patet distinctio q necessitas potest determinare actū volēdi sic vel sic. scz absolute vel cū respectu ad obiectuz sed nō eque apparet in ista. deus vult necessario que est de re. tamē eadem vitas est cōmunis q necessitate nature habet actus. sed nō vult obiectum necessitate nature.

De tertio principali

dicit. q in aliquo actu volūtatis diuine scz in actu spirandi. s. est aliquo mō necessitas naturalis. sic intelligēdo volūtas vt est simpliciter voluntas nō est ꝑncipium elicitiuum actus notionalis quo ꝓducitur simile in forma ipsi producti. quia tūc in quocūq esset: esset ꝑncipiū elicitiuū actus quo produceret simile in forma quod falsum est in creaturis.

Sed voluntas vt est in nā diuina: z vt sic per illaz habet quandā naturalitatez ad ꝓducendum actum notionalem. sic est ꝑncipium elicitiuū actus notionalis Ex hoc enim q fūdatur in natura diuina siue in essentia habet sibi annexam quandam vim nature. z sic quandā necessitatem naturalem ab ista nālitate siue vi naturali annexa voluntati contrahit. z sic est principium elicitiuuz actus notionalis. licet enim in actu volūtatis vt ordinatur in summum amatū ab ipsa sola voluntate ratione qua est libera sit necessitas immutabilitatis tamē in ꝯtum actio volūtatis ordinat in amorez productum tendentē in amatū termina liter sic ab illa naturalitate annexa voluntati procedit, necessitas immutabilitatis circa solum actum notionalem elicitum a voluntate vel potius ab ipsa libertate volūtatis vt ei talis naturalitas est annexa. Addit ad hoc q illa naturalitas in volūtate: nullo modo preuenit eius libertatem. nec est ratio elicitiua actus notionalis. hoc. n. esset omino cōtra eius libertatem. sed potius est ꝓsecutiua z annexa libertati vt aliquid quo assistenti voluntati. voluntas ipsa ex vi ꝯ habet ex eo q est volūtas z libera pōt elicere actum suū notionalem quem sine illo assistente elicere omnino nō posset. Sunt igitur aliter z aliter iste ꝓpositiones in diuinis necessarie. deus necessario viuit. quia necessitate nature. de necessario intelligit. quia necessitate intelligibilis determinantis intellectū ad hoc: vbi est aliqua diuersitas ratōis de necessario spirat. s. quia necessitate naturali non ꝓueniente sed concomitante deus necessario amat se. necessitate consequente infinitatem libertatis absq aliqua necessitate nature. Contra istō nō videt q illud quod fundatur in aliq possit habere rationem aliquā necessitatis vlteriorem vltra illud in quo fūdatur. nec etiam q fundatū posset habere duplicem rationem necessitatis. z illud in quo fundatur tm̄ vnicam. quia tunc circūscripta per impossibile vel possibile illa vnica ratione necessitatis in fūdamento adhuc remaneret alia ratō necessitatis in fundato. z ita illud fundamētum remaneret necessarium. z tamen non remaneret necessitas fundamenti.

nunc autem fm istos actus notionales fundatur in actu essentiali. z fm omnes actus essentiales aliquo modo sūt ꝓpositi igitur non pōt esse q in actu essentiali quo de⁹ diligit se sit tm̄ vnica necessitas z ex vnica ratione necessitatis scz ex infinitate libertatis. z tamen q in actu spirandi sit cum hoc alia ratio necessitatis scz naturalis. Preterea. sicut memoria perfecta in supposito ꝓueniente ē ꝑncipium perfectum ꝓducendi verbum perfectum. sic videtur q voluntas perfecta in supposito vel suppositis ꝓuenientib⁹ sit perfectuz ꝑncipium producēdi amorem pfectum. sicut igitur memoria i patre est principiuz gignendi filium sic voluntas in patre z filio est ꝑncipiū spiran

di spiritūsanctū. nec videtur vltra ratio nem perfecte memorie vel perfecte volū tatis coassistentia alicuius esse necessaria. sic q illa nō assistente nō posset voluntas in actum spirandi ꝛ memoria i actum dicendi. ¶ Si intelligeret assistē tiam esse vt obiecti ad potentiam: forte illa requiritur tam in memoria q̄ in voluntate ꝛ magis forte ad hoc vt p actū ꝓmunicetur natura q̄ ad hoc vt actus sit necessarius. quia principioꝝ illorum scz obiecti ꝛ potentie vtrunqꝫ per se ē ratio ꝓprie necessitatis in eliciendo actuꝫ suum vt suus est. sed forte non vtrunqꝫ per se est ratio pfecta consb̄stantialitatꝭ termini ad tm̄ ꝓducens. ꝛ tunc veruꝫ esset q nō requiritur talis assistentia ad actum essēcialem. quia licet ibi requiratur obiectum nō tamē vt principium cōmunicādi suam ꝓpriam perfectionem.

¶ De isto articulo potest dici q non est hic difficultas accipiēdo naturam extēsiue ꝓut extēdit se ad oīe ens. sic. n. dicimus naturam volūtatis immo extendendo ad nō ens dicimus naturam negationis. Sic enim extensiue loquendo necessitas i ente quocunqꝫ posset dici necessitas naturalis. ꝛ tūc cum volūtas saltem diuia ex sua perfecta libertate habeat necessario aliquod velle. ista necessitas perfecte libertatꝭ potest dici isto modo necessitas naturalis. Sed difficultas nō est nisi accipiendo naturam magis stricte: ꝓut scz natura ꝛ libertas sūt prime differētie agentis vel principū agendi quomodo loquitur phūs 2° phisicoꝝ. vbi diuidit causam actiuam i naturam ꝛ ꝓpositum. Eorum iquit que fiūt ꝓpter hoc. i. ꝓpter finem cuiusmodi sūt omia que fiūt a per se causā: alia quidem fm ꝓpositum alia vero nō fm ꝓpositum. ꝛ paulo post sūt autem ꝓpter hoc quecūqꝫ ab intellectu vtiqꝫ agūtur. ꝛ quecūqꝫ a natura. ꝛ reducit ad istas duas causas per se duas causas per accidēs. scz casum ꝛ fortunam. de hac distinctōe loqr 9°. metha. c. 4°. distinguens modū quo potentie actiue ratōales ꝛ irratōales diuersimode exeūt in actus suos tales inquit scz irratōales potētiaꝫ necesse ē quā do actiuum ꝛ passiuū approprinquātur hoc quidem facere. illud autem pati. illas vero scz ratōnales nō necesse est ꝙple hoc facere ꝛ illud pati. de hac distinctione loquitur Aug. 5°. de ciui. c. 9° est causa fortuita. est naturalis: est volūtaria ꝛ declarat ibi membra. ¶ Ista diuisio ꝓncipū actiui diuersis nomibus exp̄mitur nō solum apud diuersos: scz etiaꝫ apud Arist. vt patet ex 2° phisicoꝝ. vbi p̄misit fm ꝓpositum ꝛ nō fm ꝓpositū ꝛ subdit ab intellectu. ꝛ a natura. ꝛ in 9° metha°. ratōales ꝛ irratōales potētias. per ista tria nō fm ꝓpositum ꝛ a natuā ꝛ potētie irratōalis intelligit ꝓncipium actiuū quod communiter dicimus naturam. per alia tria intelligit illud aliud ꝓncipium actiuum i quo concurrūt respectu actus extrinseci ꝛ intellectus ꝛ volūtas. sed vtrūqꝫ istoꝝ per se acceptū habet suū ꝓprium modū ꝓncipiandi: intellectus quidē per modū nature. vñ ad suū ꝓprium actum compatus natura ē sicut filius in diuinis ꝓducitur per modum nature. licet eius ꝓncipium ꝓductiuum sit memoria. volūtas aūt semper habet suum modum causādi ꝓpriū scz libere. ꝛ ideo quādo concurrit cū intellectu vt in ꝓductōe artificialium totū dicitur ꝓduci libere ꝛ a ꝓposito. quia ꝓpositum est ꝓncipale ꝛ immediatum ꝓncipium illius productionis extrinsece. si autem quandoqꝫ concurret potētia naturaliter actiua cum ipsa volūtate. sic ē de potentijs inferioribus quib⁹ vtimur ad agendū licet actio proprie vt est huius principij sit per modum nature. tamen quia totum subiacet volūtati. ió libere vtimur ꝛ dicimur libere agē a principali agēte. ꝛ hoc modo loquit. 9°. metha°. vbi vult q vltra intellectum req̄rī tur aliquod determinans vt appetitus.

alioquin simul faceret ꝓtraria. nam ipa sciētia simul cōtraria ostēdit. ⁊ ipa quā tum est ex parte sui esset ꝓncipium per modum nature. ⁊ necessario q̄tum ē ex parte sui causaret quodlibz respectu cuius est in potētia. ¶ Ille inquit ꝓtrario rum quare simul facerent ꝓtraria. hoc ē impossibile. necessarium ē igitur alterū adesse quod ꝓpositum ē. hoc est determinans ad vnū oppositoꝝ. ⁊ subdit: dico autem hoc appetitum ⁊c. ¶ Ad ꝓpositum dico: q̄ licet aliquod ꝓncipiuz posset ꝓcurrere i agendo cum voluntate puta fm aliquos obiectū. fm aliqs intellectus. ⁊ illud ꝓcurrens quātum ē ex se sit naturaliter actuum. tamē volūtas per se loquēdo nunq̄ est ꝓncipium actiuum naturaliter. quia esse naturaliter actiuum vt esse libere actiuum sūt prime differentie ꝓncipij actiui. ⁊ volūtas vnde volūtas est ꝓncipium actiuū libere. ñ magis igitur potest volūtas esse naturaliter actiua: q̄ natura vt est ꝓncipiū distinctum contra volūtatem pōt esse libere actiua. ¶ Sed querit vnde est q̄ voluntas licet necessario agat non tamē naturaliter agit. cum nō possit natura magis esse determinata ad agendum. q̄ q̄ sit necessitata ad agere. ¶ Rñdeo. oīe agēs naturale. vel est omnino primū vl si est posterius erit ab aliquo prioze naturaliter determinatum ad agendum. volūtas nūq̄ potest esse agens omnino ꝓmum: sed nec potest esse determinata naturaliter ab aliquo agente superioze. quia ipsamet est tale actiuum q̄ seipsam determinat in agendo. sic intelligēdo q̄ si volūtas aliquid necessario velit: puta a non tamen illud velle causatur naturaliter a causante voluntatē etiam si naturaliter causaret voluntatem. sed posito actu ꝓmo quo voluntas est voluntas si ipsa sibi relinqueretur posset contingenter habere vel non habere hoc velle. tamen seipsam determinaret ad hoc velle

Quando igit dicitur q̄ naturale ꝓncipium non potest magis determinari q̄ q̄ necessitetur. ¶ Respondeo. licet necessarium sit summe determinatum: quo ad exclusionem determiationis ad vtrū libet. tamen aliquod necessariū aliquo modo est magis determinatum q̄ aliō sicut ignem esse calidum. vel celum esse rotūdum est determinatum a causante vel oante simul esse celi ⁊ rotunditatem sed graue est determinatū ad descensuz nō habito actu descendēdi ab ipo gnāte sz tm̄ hito ab ipo ꝓn̄ naliter ordermiato ad descendendū. voluntas cāta si necessario vult aliquid non sic est determinata a causante ad aliud velle: sicut graue ad descensum. sed tantum a causāte habet ꝓncipium determinatiuum sui ad hoc velle. ¶ Si autem queratur q̄re si descensus causatur a grauitate itrīseca tunc graue mouet se: qnare igitur non libere eque sicut voluntas. sed ad illud velle: respectu cuius ipsa voluntas est ratio necessaria causandi. ¶ Respōdeo illa causatio grauitatis est naturalis ista libera. quia hoc est hoc ⁊ illud est illud ¶ Breuiter igitur posset dici. q̄ esse forme ⁊ modus essendi agere ⁊ modus agendi sunt immediata ideo sicut nō est alia ratio: quare hoc habet talem modum essendi nisi quia est tale ens. sic nō est aliqua ratio quare hoc habet talem modum agendi. puta libere vel necessario. nisi quia est tale ꝓncipium actiuum sz liberum vel necessarium. ¶ Ad argumentum in contrarium dici potest. q̄ intentio augustī. est ibi arguere cōtra Ciceronem qui negauit ꝓscientiaz dei ne ex illa ꝓscientia concessa oporteret eum negare liberum arbitrium nostrū. Augustinus autem docet qualiter ꝓscientia dei ⁊ liberum arbitrium simul stant sic arguendo ¶ Si inquit deo certus est ordo causaꝝ. qđ concessit ipe Cicero. subdit Augustinus. Et ipse quippe

nostre voluntates in causaz ordie sunt quoniã humane volũtates humanorũ operum cause sunt. atqz ita qui omnes rez causas prescivit profecto in eis causis etiam nostras voluntates ignorare non potuit. Et post. quo igitur ordo cãrum prescienti deo certus id efficit vt nihil in nostra sit volũtate cum in ipsarũ causaz ordine magnũ habeant locũ nostre voluntates. ¶ Etiaz in sequenti. c. nõ pterea nihil in nostra volũtate est: qz deus prescivit quid futurũ eẽt in nostra voluntate. non enim nihil prescivit sed aliquid. z illo prescience est aliquid i nostra voluntate. Respondendo aũt vult ostendere quomodo simul stant necessitas illa quam in prescito requirit prescientia: z tamen qz prescitum sit in nostra potestate. hoc quidem non esset verum si esset ibi necessitas violentie ỏ qua ait etiam si nolimus efficit quod potest. sic est necessitas mortis. sed si est necessitas qualiscunqz de qua solemus dicere. necesse est vt ita sit aliquid: vel vt ita fiat aliquid non opoꝛtz timere qz talis necessitas si ponat in actu nostro prescito nobis auferat libertatem. quia ista necessitas prescientie vel presciti vt presciti. z si sit necessitas imutabilitatis: non est tamen simpliciter necessitas ineuitabilitatis siue omnimode determinatõnis. sed tantũ ineuitabile ex suppositõne ista qz illud est iam prescitum. ¶ Et ad ostendendum qz non qualiscunqz necessitas tollit libertatem subdit illud ex quo argutum est. neqz z vitam dei z prescientiaz zc. si precise oꝛisset z prescia3 facile essz videre qualiter illã non ponimus sỏ necessitate que repugnet libertati. quia libere z contingenter prefit hoc. licet supposito qỏ prescíat immutabiliter prescíat. Et eodem modo est de actu meo prescito. qz licet sit immutabiliter prescitus tamen contingenter ex parte dei prescitis. z similiter relinquitur contingentia ex parte mei exequentis. Sed difficiliuz est qz addit vitam z prescientiam. Sed ibi potest esse duplex responsio. vna qz vita accipiatur ibi pro actu beatifico. sicut accipitur vita Joh. 17. Hec est vita eterna vt cognoscãt te. z sicut loquitur phus. 12. metha. intellectus actus est vita. z pari ratione actus voluntatis ẽ vita. vita ista non cadit sub necessitate excludente libertatem etiam in deo. si intelligatur vita pro vita naturali illius dei tunc nõ debet intelligi de illa vita fm se accepta: sed de ipsa vt a voluntate diuina acceptata. potest autem esse aliquid bene in se necessariuz z necessitate repugnante libertati quãuis tamen sit libere immo contingenter acceptatum. Exemplum. Si quis voluntarie se pcipitat z semper in cadendo illud velle cõtinuat necessario quidem cadit necessitate grauitatis naturalis. z tamen libere vult illum casum. ita deus licet necessario viuat vita naturali z hoc tali necessitate que excludit omnẽ libertatẽ tamẽ vult libere se viuere tali vita. igitur vitaz dei non ponimus sub necessitate intelligendo vitam vt a deo libera voluntate dilectam.

Deinde queritur. Utrum actus dilectionis naturalis: z actus dilectionis meritorie sint eiusdem speciei. ¶ Arguit qz nõ. qz illi actus differunt specie qui eliciunt a pncipijs diuersis spẽ. isti actus sunt huiusmodi. igit zc. Probatio maioris. nõ est minor differentia in pncipiatis qz in pncipijs imo maior. Probatio minoris. actꝰ dilectõnis naturalis elicitur a volũtate ꝓpria actione naturali ipius. Actus autẽ dilectõnis meritorie elicitur mediante habitu supnaturali puta charitate. nãle autẽ z supnaturale differunt specie. ¶ Contra. differentia specifica actuum precipue accipitur ex p se obiectis. nunc autem idem est per se obiectũ dilectõis

naturalis ⁊ meritorie. quia deus sb̄ rati one summi boni vtroq; actu oīl gitur.

Dic primo videndū est quid intelligendum sit per dilectionem naturalem 2° quid per dilectionem meritoriam. 3°. ex his inferī veritas quesiti.

De primo non in

telligitur hic dilectio naturalis illa iclīnatio nature ad bonū que est coeua ipsi natuē. immo forte non aliud ab ipa natura. quia queritur de actu elicito dilectionis naturalis. illa autem inclinatō n̄ est actus elicitus. ⁊ pro tanto posset dici dilectio habitualis. quia assimulat habitui in hoc q̄ est precedens actum ⁊ pmanens sine actu. Actus autem dilectionis naturalis de quo queritur possz vno modo intelligi actus elicitus fm illam inclinationem naturalem puta q̄n mens actu diligit se. vel actu vult sibi cōmodum. Alio modo posset intelligi actus naturalis dilectionis. distinguendo contra supernaturalem ille. s. quem voluntas ex se ipsa actu naturali potest habere. licet non sit fm inclinationez naturalem. sicut voluntas ex seipsa potest habere actum vicioſum tamē ille actus est preter naturam vel contra naturā. fm Dam̄. hoc 2° modo magis videtur intelligi. in. q. quia sic procedit pmum argumentum. tamē pmo modo intelligēdo dilectionem naturalez illa forte continetur sub dilectione naturali 2° modo accepta. saltem vt in pluribus. quia plurēs actus dilectionis ad quos naturaliter inclinamur possumus potestate naturali elicere licet non omnes. quia ad perfectissimum circa vltimum finem est inclinatio naturalis licet ad illum nō possit natura attingere ex se.

De secundo dico

q̄ actus meritorius est actus deo specialiter acceptus tanquā. s. cui gnus premio reddendo pro illo actu. specialiter dixi. quia omnia acceptat acceptatione generali diligendo ea fm bonitatem suam ⁊ ordinando ea ad seipsum vt ad finem sed actum meritorium specialiter accept tat in ordine ad aliquod bonū iuste reddendum pro eo. meritorium igitur addit supra actum duplicem relationem. vnam ad voluntatem vt acceptantem. ⁊ aliam ad illud bonum ad quod volūtas acceptans illud ordinat. ⁊ huic respectui 2° similis est illa que importatur in hoc quod est vti. vti. n. est obiectum volitum ordinare ad aliud vt ad finez. sic voluntas apud quam meretur quis actuz istum meritorium ordinat ad aliud vt ad premiuz. Neutra autem relatio importata per meritorium est realis. quia non competit actui ex natura alicuius realis in actu. sed tantum per actū volūtatis quo actus acceptatur. Non solum. n. intellectus potest comparare obiectum aliqua ꝓpatione q̄ non est ex nā rei. sed etiam volūtas potest hoc acceptando. sicut intellectus ꝓgnoscēdo ⁊ forte posse compare obiectū compatōne q̄ nō est ex natura obiecti ꝓpetit illis potētijs per ratōez ꝓmunē in eis scz ꝓpter imālitatem eaz Et si queras de cōpatione causata in obiectu per actū volūtatis an sit relatio ratōis pōt dici q̄ stricte accipiendo relatōem ratōis. s. ꝓ habitudine causata in obiecto p actum potis rationalis p essentiam. s. intellect⁹ nō est relatio ratōis. quia compatio ista immediate causat per voluntatē sic ipa immediate hz actū ꝓpatm̄. ⁊ tunc sequit q̄ sic stricte accipiēdo relationē ratōis non omis relatio ē realis vel ratōis. sed ē 3ª scz relatio volūtatis compatis. Alio° pōt intelligi relatio ratōis p q̄cunq; ꝓpatione facta p actum ptis ratōalis siue p essentiā siue p pticipatōez. ⁊ sic ista potest dici relo rōnis. Ulteri⁹ meritoriū ꝓnotat siue ēsi ꝓexigit in actu duplicem habitudinē eius ēt ad duplex ꝓncipiuz vna ē ad voluntatem vt libere elicientē

vel impantem actū. nihil. n. acceptat vt meritorū nisi sit libere in potestate opantis. imo illud qō est cōe ad meritū z demeritū qō potest intelligi per hoc qō est imputabile requrit istam habitudinez ad volūtatem vt in ptāte sua hītē actū nihil. n. imputat alicui nec vt pmiabile nec vt pūibile. nisi sit in potestate ei⁹: nec per psequēs vt laudabile vel vitupabile laus. n. quodāmodo premium ē. vitup⁹ium quidē pena. Alia hitudo requrit ip⁹ius actus ad formam supnālem q̄ acce⁹ptatur ipa pona vel potetia opans que ponit esse gra vel charitas. non. n. actus alicui⁹ acceptat vt dignus premio nisi p sona opans sit accepta. fm illō Gen. 4° Respexit deus ad Abel z ad munera ei⁹ pus ad Abel q̄ ad munera. quia nō placet oblatio nō dilecti. Unde sequit ibi ad Cayn vero z ad munera eius non respexit. Sed q̄lis requirit habitudo actus ad charitatem ad hoc vt sit meritorius dubium est. vī. n. q̄ sufficit charitatem inesse ipi opanti. q̄ exquo fm charitatem est spāliter dilectus act⁹ eius specialiter acceptabit. sicut videmus q̄ supplicatio vnius apud aliquē acceptatur z alterius non. licet inter eos nō sit dīa in aliquo quod sit pncipiū actiuū respectu actus supplicandi. sed tm̄ in hoc est dīa q̄ iste est specialiter dilectus ab illo qui rogat z iste non. Sed ptra h° arguitur. quia habens charitatē pōt peccare venialiter. Dicit q̄ ille actus nō est acceptabilis q̄ habet aliq̄d repugnans. sed ad h° q̄ actus aliq̄s nō hīs aliq̄d tale repugnans acceptet. sufficit solum pncipium acceptationis psone. Cōtra h videt esse q̄ ab hīte charitatem pōt aliquis act⁹ indifferēs elici. q̄ nō appaet repugnantia q̄ aliquē actū eliciat non ordinans actualiter ad finem vltimum vl virtualiter hoc est virtute alicuius act⁹ immediate ordinati ad illum. ille igitur non est meritorius. nec tamen est peccatum: quia nullo precepto astringit quis actualiter omez actū suum ordinare in deum vel virtualiter modo predicto. Potest igitur dici q̄ ad hoc q̄ actus sit meritorius non sufficit q̄ habeat secum charitatem inexistentez psone. sed vltra hoc requirit q̄ fm inclinationem charitatis inexistentis actus eliciatur. deus. n. qui se solum ꝓpter se ipm diligit potest aliquā formā deformem dare creature quam habēs spāliter diligatur. z opus eius ad quod ipsa inclinat ꝓ q̄to sit fm ipsius inclinationem specialiter acceptetur.

De tertio principali

pōt dici. q̄ actus dilectionis naturalis z meritorie nō differūt specie. z hoc loquendo de per se differentia quā important p se ratio naturalis. z rō meritorij nō autem p accidens de dīa scz aliqua pcomitante. puta dīa obiectoꝝ vel aliqua tali. intelligendo etiam de differentia actus specifica in esse natura. Hec pclusio sic intellecta. ꝓbatur sic. q̄ forma absoluta: nō distinguitur specie ab alia per solam relationem. sed p aliquā dīam absolutam eiusdem generis: fm illud in pdicamentis. diuersoꝝ generuz z nō sbalternatim positoꝝ diuerse sunt species z dīe. Absolutum igit non distinguitur specifice per aliquod respectiuū actus autem dilectionis est forma absoluta vt habitum ē ꝓius in quadam questione de hoc mota. meritorium autem vt iam dictū est nō importat nisi respectum. igit z cē Si istius rationis altera premissaꝝ negaret saltem anbe iste videntur vere. q̄ nō est distinctio specifica rei a re per solū respectū rationis vel nō realem. nunc autem meritorium vt dictū est nō importat formaliter nisi respectū vel respectus z non reales: puta ad voluntatem acceptantem. z ad premiuz in ordine ad illud ad quod acceptatur.

Diceretur q̄ vli iste rationes pcludant: q̄ non distinguitur actus ab actu in ge-

nere nature. tamen distingui potest i genere moris. quia illa distinctio sit p respectus cum circūstantie formaliter dicant respectus. ꝛ forte alique dicunt respectus nō reales sicut videt de circūstātia finis. nam ꝙ aliquis velit hūc actuz ꝓpter hūc finem nō videt dicere in actu nisi relationem voliti. ꝛ per actū voluntatis ad talem finez relati. ¶ Contra hº illud quod est ꝓpzium potētiale ad formam specificaz nō distinguitur specifice ab ipsa specie. quia ipm vt est potentiale nō est complete in aliqua specie. nunc aūt actus naturalis vt hic loquimur ē ꝓpzium potentiale. respectu illius quod dicit actus meritoziuz. quia actus ſb illa ratione ꝓsideratus sub qua est in potestate naturali voluntatis capax est ordinis illius quem importat meritoziuz Exemplum huj'. Si animal esset tantū ꝓstitutm per formā animalis ꝛ non per formam specificam ſb aiali. illud nō eēt distinctum specie ab aliqua spē ſb aiali. quia esset ꝓpzium potētiale respectu fōme specifice. ita est ò natura actus cōpata ad illas ꝓditiones quas importat meritoziuz. ¶ Dicerēt ꝙ tūc actus moralis posset dici distingui specie a meritorio in spē moris. quia iste actus est i spē virtutis moralis. actus autem meritoziº est in specie alteriue virtutis puta super naturalis. Iste aūt virtutes differūt specifice. igitur ꝛ actus differūt specie in genere moris ꝛ tamen ille qui est actus virtutis moralis est actus naturalis sic intelligendo ꝙ in naturali potestate volūtatis. quia actus virtutis moralis nō excedit totam potestatem illaz. ¶ Respōdeo. actus qui est complete circūstantiatus fm virtutem moralem est potentiale respectu virtutis quā dicit meritorium. immo est immediatius potentiale ꝙ actus naturalis. naturalis hoc ē nature nude vt presupponit virtuti morali. Est. n. rationabile vt actus mere nāliſ ꝓ prius recipiat pfectōem illam que nō transcendit totam facultatem nāe. cuius modi perfectio est fm virtutem moralē ꝛ vlterius illa habita recipiat perfectionem simpliciter supernaturalem. Non solum igitur de actu mere nāli vt. ſ. ꝓt est perfectione morali. sed etiam de actu perfecte morali ꝓcludit ratio prius facta scz ꝙ potētiale nō distinguitur specifice ab illo respectu cuius est potentiale. quia sub illa maioze potest accipi mi. vera. nō solum de actu mere naturali: sed de actu morali. ¶ Et cum arguitur ꝙ vtus moralis differt specie a charitate igitur actus differt specie ab actu i gnē moris. ꝓtia nō valet quando sūt virtutes ſbordinate. licet. n. de virtutibus dispatis videret ꝙ earum esset actus distincti specie saltem i esse moris. tamē qñ vna est superioz ꝛ alia inferioz nō oportet ꝙ bonitas quā habet actus ab vna sit distincta absolute specie a bonitate quam habet ab alia. sed magis ꝙ virtus superioz tribuat bonitatem vlteriozē que sit quasi completiua bonitatis illius quaz tribuit inferioz. Et hoc modo charitas dicit esse forma aliaꝝ virtutū. quia bonitas meritoria que competit actui aliq̄ modo a charitate est completia bonitatis cuiuscūq; alterius i actu. ¶ Contra hoc: saltem actº vt est charitatis siue meritoziuz. ly nō sit i specie dispata ab actu vt est virtº moralis erit tñ in spē vlterioꝛi ꝛ ꝓpletioꝛi ꝙ sit actus vñ moral'. Et talis distictio specifica sufficit ad ꝓpositum. ¶ Dic vnoº posset ꝓcedi cōclusio. ꝛ tūc dilectio meritoria diceret hꝛe quādam ratōez specificā quā nō habet aliq̄ dilectio nālis vñ naturalis. ly eadem dilectio nūero sit nālis ꝓsiderata vt pūsupposita ratōi meritorij. rō igit meritorij ē rō specifica ꝓpletiua bonitatis ꝓcedentꝫ nō aūt specifica dispata. nec plº ꝓbat me diū ꝓ' positū ò potētiali ꝓpo ꝛ pfectō e ꝓpria. ¶ Si aūt ustitia generalis ē vtus ꝓpma ꝛ forma aliaꝝ virtutū moraliū. tūc ò illa essz aliqº siſte ꝛ ò charitate

Aliter dicitur. q̄ ratio meritorū nō est aliqua ratio specifica ⁊ completia in genere moris. quia non dicit aliquā bonitatē vel rectitudinē intrinsecā actui. sz tantū illā psupponit. ⁊ dicit vlterius respectum ad voluntatē acceptantē. Sed si meritorū nō psupponat pcise bonitatem actus mozalem. sed bonitatē quaz tribuit charitas cum illa sit completior bonitate mozali in actu. sequit q̄ actus qui est meritorius habet aliquā bonitatem specificam vlteriorē q̄ bonitatē moralem. licet eni meritorū non importet talem bonitatem vlteriorem: tn̄ pexigit ⁊ hoc videtur probabile. quia als possz actus esse meritorius qui tamē nullam haberet bonitatem vltra bonitatē moralem. Contra hoc. actus potest hz etiam complete exns in spē moris lz nō habeatur habitus virtutis. sicut est generaliter de electione qua generat virt' mozalis. igitur a simili omnē bonitatē quā actus habebit quando charitas inerit habere posset si nō ineset. R° ratio probat. q̄ omnē illā rectitudinē posset habere. qz conformitatē eandē ad regulam puta dictamen verum. ⁊ ideo in mozalib' haberetur cadez bonitas moralis quia illa rectitudo est bonitas moralis. vel non est sine ea. sed actus charitatis vltra rectitudinē hoc est conformitatem sui ad cognitionē directiuā habz ꝓpriam bonitatem ex hoc q̄ est fm inclinationē charitatis. imo esse fm illaz inclinationem est habere ꝓpriam bonitatem charitatiuam non sic de virtutibus mozalibus. Contra conclusionē que tenetur in solutōne qōnis obȝcitur sic. cognitio naturalis de deo ⁊ cognitō fidei infuse sunt actus differētes specie i intellectu. igitur pari ratione dilectō naturalis ⁊ dilectio charitatiua in affectu añs ꝓbatur. quia actus fidei infuse ē determinate veridicus. ita q̄ non potest ei subesse falsum. actui autez credulitatis acquisite ex naturalibus potest subesse falsum. in cognitiuis autem illud quod est determinate veridicum distinguitur a non determinato veridico specie. vt pz 6°. ethi. quia sic suspitio ⁊ opinio q̄bus potest subesse falsum distinguit a virtutibus intellectualibus que sunt habitus determinate veridici. ꝓbatur etiaz añs de cognitōne naturali scientifica ō deo. de qua videtur manifeste q̄ differat spē a quacūq̄ credulitate. ꝓntia ꝓbatur tū per locum a simili. quia videtur esse simile de actibus in intellectu ⁊ de illis in voluntate. tum a causa. quia quādo cognitōnes pzeuie differunt specie. act' voluntatis sequētes differunt specie. quia ea que sunt eiusdem speciei nō pexigūt per se nisi aliqua eiusdem speciei. Ad illud añs potest negari loquēdo de actu credendi naturali ⁊ supernaturali. quia credere supernaturale est actus vt elicit fm inclinationē fidei infuse. credere autem naturale est actus elicitus fm certitudinem acceptam ab aliquo testificante. nunc autem vt dictum est ꝓius in q̄dam questione simul potest quis vno ⁊ eodem actu credere ex testimonio asserentis ⁊ credere fm inclinationem fidei infuse. si ineſt. igitur idem est actus in re ⁊ ille vt est naturalis est potentialis ad illam perfectōnem quā recipit a fide infusa. ꝓpium autem potentiale non distinguitur specie a perfecto habente vltra illud potentiale ꝓpriam perfectōez. Ad ꝓbationē añs potest dici q̄ cognitio certa que habet ꝓpriaz certitudinem intrinsecā. ⁊ hoc vel a se vel ab obiecto vt includit in ipa. vel ab aliqua p se causa: distinguit specie ab icerta cognitione. Exm cognitio ꝓncipij scipsa est certa vel ab obiecto. s. a principio qō est a se verum manifestum. vl saltem ē manifestum ex terminis qui sunt per se cāe euidentie ꝓncipij ⁊ includuntur in ipso conclusio autem est certa per principiuz tanq̄ per causam sue certitudinis. sed p nullum istoz modoz est actus fidei in-

fuse certus. sed tantūmodo a quodā extrinseco. illud enim lumen fidei infuse. quia est participatio quedam lumis diuini non potest inclinare intellectū nisi i aliquod determinate verum. certitudo ergo illa in actu est ex quadam comparatione ad quoddam extrinsecum infallibile cui actus ille conformatur. nō est autem ex ipa intrinseca perfectōe actus quia eque perfectus esset ꝯtum ad q̄dlibet intrinsecum sibi si eque intense eliceretur. p̄cipue fm fidem acquisitā. ¶ Contra. saltem istam certitudinem habet a per se causa sua. ⁊ hoc sufficit. ℟. qualiscunq; sit causalitas fidei infuse respectu actus credendi: tamē nō facit actum illum esse certiorem intellectui habenti actum ꝯ si ipsa fides non causaret. certitudo eni nata est inesse intellectui de actu suo excludens non tantū deceptionē sed etiam dubitationem. ⁊ hoc non est nisi intellectus percipiat illud a quo actus habet ꝙ sit certus. quia si nihil pōt percipere vnde sit certus: videtur ꝙ possit dubitare. intellectus autem non percipit illud p̄incipium certificans. ¶ Alia probatio añtis que tangit de actu scientifico videtur accipere manifeste verum ⁊ tunc neganda est p̃tia. non enim seqūtur si intellectōes distinguātur specie. igitur ⁊ volitiones nisi addatur in añte ꝙ intellectōes vt sunt per se p̄euie ad volitiones distinguuntur specie. hoc est ꝙ requirat in eis distinctio specifica ad hoc vt possent habere tales volitiones ⁊ ita non est in proposito. quia si q̄s naturali rōne sciens deum esse bonum eliciat actum fruitōnis circa ip̄m. ⁊ alī credens ip̄m esse bonum diligat ip̄m. nec p̄mus actus requirit̄ per se ad habendū dilectionē vt scientificus: nec 2ⁿ vt creditiuus. sed vterq; requiritur sub quadaz rōne cōmuni. s. vt ostensiuus obiecti diligibilis. ¶ Consimiliter etiam possz dici ad aliaz ꝓbationem añtis de credulitate infusa ⁊ acquisita. esto ꝙ illi actus different specie hoc non est per se inquātum sunt p̄euꝫ ad diligere. hoc est inq̄ntum p̄cedunt ipsos actus diligendi nō requiritur illa differentia istoz specifica. Ex⁹. si alicui demonstratiue concluderetur hoc esse volendum ⁊ alteri dialetice: tamē actus quo iste vellet hoc nō differt specie ab actu quo ille vellet idē. quia in cognitōnibus inquantū sunt p̄uie non requiritur ista differētia. ¶ Ad argumentū p̄ncipale dicitur. ꝙ habitus est causa non substantie actus sed modi in actu. ⁊ ille modus posset concedi differre specie suo modo a substātia actus Ista rep̄sio licet videatur fm aliquos ꝓbabilitatem habere loquendo de illo modo quem habitus attribuit actui cuiusmodi est delectabiliter vel facilit̄ vel ꝓmpte operari vel expedite. istos q̄dez modos vel etiam istum modum si sint vnus modus videtur habitus acquisit⁹ cōmuniter tribuere actui. vel si vltra h⁹ dicatur ꝙ habitus aliquis puta virtus virtuosis tribuit recte vel virtuose agē. tamen nullus istoz modoz potest eē ꝓprius charitati vel actui meritorio. qz meritorium vt dictum est dicit actū acceptatum voluntati diuine in ordie ad p̄mium reddendum. nunc autez nihil aliud est actum acceptari a volūtate diuina sic: ꝙ voluntatez sic acceptare actū nihil autem causatum potest esse rō formalis voluntati. quia sic acceptet actuz ⁊ hoc intelligendo vt rō formalis medians inter potentiam ⁊ actum. igitur de charitate non videtur posse dici ꝙ ipsa sit p̄incipium illius modi in actu q̄ modus sibi ꝓprie correspondet. ¶ Potest igitur aliter dici ad argumentū. ꝙ malla ꝙ actus illi differunt specie qui eliciuntur a p̄incipijs differentibus spē vera est de p̄incipijs totalibus. quia ab illis habent totaliter actus entitatem suam ⁊ per consequēs vnitatē suaz ⁊ distinctionem. vera est etiaz de p̄incipijs partialibus: dum tñ sunt p̄ncipia disparata ⁊

per se requisita inquantū distincta. q2 si sint subordinata vel non per se requira tur q̄ sint distincta. non oportet q̄ act⁹ specie distinguant nunc autem charitas non est principium totale actus nec dis paratum respectu ipius voluntatis sed subordinatum. quia potentie est vti ha bitu non ecouerso. nec est per se requisi ta non solum ad substantiam actus. sed nec ad actum inquantū meritorius. sed tantū requiritur vt quoddam preuiuz ad hoc q̄ actus sit acceptabilis. Sz nec requiritur vt tale preuiuz necessitate or dinis essentialis causarum. sed tantum necessitate dispositionis illius volunta tis que contingenter disposuit non acce ptare actum nisi fm istam inclinationē sit elicitus. principium autem specie di stinguens vel est per se principium illius in se. ⁊ per consequens dans sibi aliquā entitatem realē que sit eius in se. vel sal tem est principiuz eius fm illud fm qō distinguitur specie. vel si est principium dispositiue distinguens oportz q̄ per se disponat ad hoc q̄ fm ordinem essenti alem causarum hoc vt distinctum cau setur. nullum istorum competit actui p habitum charitatis. ¶ Nota hic per or dinez quis sit actus imputabilis ad lau dem vel vituperiū actus virtuosus fm virtutem moralem. actus charitatiuus ⁊ actus meritorius. pmus dicit respectū ad potentiā libere elicientem actum. 2ª dicit respectū ad virtutē inclinantē vel verius ad regulam virtutis. s. rationem rectam vt dictantem. 3ª dicit respectum ad charitatem inclinantem. 4ª ad volū tatem diuinam specialiter acceptantem 3ª dicit bonitatem aliquam vltra 2ᵐ. et p̄actam ad 4ᵐ. nō ex natura rei. sz ex dispositione voluntatis acceptantis.

Deinde queri tur de comparatione actus intrinseci voluntatis ad ac tum extrinsecum. ¶ Utr actus exterior addat aliquid bonitatis vel malicie ad actum interiorem. Argu itur q̄ non. quia quod nō habet rōnem voluntarij non habet rationē boni vel mali. actus autem exterior vt distinctus ab interiori non habet rōnem volunta rij. q2 non habet q̄ sit voluntarius nisi ab actu interiori. igitur actus exterior fm se non habet bonitatem vel mali ciam. non adderet autem nisi tale aliqd fm se haberet. igitur ꝛc. ¶ Contra que preceptis negatiuis distinctis ꝓhibetur habent ꝑpriam ⁊ distinctam rōnem il liciti. nunc autez alio ꝓcepto ꝓhibetur actus exterior ⁊ alio interior. vt patet ō istis ꝓceptis. nō mechaberis. ⁊ nō cōcu pisces vxorem ꝛc. ⁊ similiter de istis pre ceptis. non furtū facies. ⁊ non concupi sces rem ꝓximi ꝛc. ¶ Jsta questio habet maiorem difficultatem de bonitate act⁹ morali. quia de vnitate actus naturali manifestum videtur quicquid per illaz intelligatur q̄ ipsa est alia ⁊ alia alteri⁹ nature. patet autē q̄ alia est natura act⁹ interioris ⁊ exterioris. imo isti actus eli ciuntur immediate a diuersis potētijs interior a voluntate. exterior a potentia aliqua exteriori. licet per imperium vo luntatis. 2° etiam habet difficultatem intelligendo de actu illo ⁊ isto non quā do sunt diuersi siue in diuersis suppositis. puta si vnus habeat actum interio rem ⁊ alius exteriorem. siue in eodē sup posito. puta si vnus nūc solum habeat interiorem ⁊ alius exteriorem. Sed dif ficultatem habet de actibus istis quādo sunt coniuncti. puta quando in eodem ex actu interiori sequitur actus exterior ¶ 3°. non est intelligenda questio de ad ditione bonitatis ⁊ malicie fm intensio nem sed fm extensionem. frequenter q̄ dem euenit q̄ tā in bonis q̄ in malis ac tus desiderij qui est respectu absētis est remissior actu illo qui est presentis. quā Aug⁹. vocat amorē. 9°. de tri. vlti. dicēs q̄ appetitus inhiantis fit amor fruentis

Et forte nō tantū est actus intensior circa obiectū p̄sens q̄ circa absens: sed simpliciter alius actus sed siue sit idem actꝰ desiderij ⁊ amoris siue alius ⁊ alius. Saltem actus amoris est perfectior intēsiue quietat enim voluntatez eo modo quo actus desiderij non potest eam q̄etare. quādo igit exterior habet tunc vel causaliter vel occasionaliter actus interior intendit. Sed de hoc nō queritur. ſz an actus exterior ex se addat bonitatē aliā illi que est in actu interiori. ¶ Est igitur intellectus questionis iste in quo p̄cipuam habet difficultatem. an actus exteri or quādo in eodem est coniunctus interiori habeat bonitatē moralem ꝑprijz distinctam a bonitate actus interioris. Ubi sunt tria videnda. ꝑmo a quo actꝰ habeat bonitatē moralem vel maliciā. 2°. an ab eodem habeat q̄ sit laudabile vel vituperabile siue culpabile. 3° si est alia bonitas vel laudabilitas in actu exteriori q̄ interiori.

De ꝑmo bonitas

moralis actus est integritas eorum oiuz que recta rō operantis iudicat debē ipsi actui conuenire vel ipsi agenti in suo actu conuenire. ¶ Hec descriptio declarat Sicut enim bonitas primaria entis que est integritas entis in se importat positiue negationem imperfectōnis per quod excluditur imperfectio ⁊ diminutio. sic bonitas entis secundaria que est accīa lis siue superueniēs entitati est integritas conueniētie vel integra cōuenientia eiuſ alteri cui debet cōuenire vel alterius ſi bi. ⁊ iste due conuenientie communiter sunt connexe. Exemplum ꝑmi. sanitas dicitur bona homini. quia sibi conueniens. ⁊ cibus dicitur bonus quia habz sapozem sibi conuenientē. Exemplū vtriusq̄ potest haberi ab Aug̃. 8. de tri. c. 3. vel. 8. Bona inquit valitudo sine doloribus ⁊ lassitudine hoc ꝑ ꝑmo mēbeo. quia valitudo est bona homini. quia ē el conueniens. Et subdit Aug̃. ⁊ bona facies homis dimensa pulr ⁊ affecta hylariter ⁊ luculente colozata. hoc ꝑto 2° membzo. quia talis facies dicitur bona habendo illa que sibi conueniunt. et est differentia. quia illud quidem quod est conueniens alicui dicitur ei bonuz. hoc est illi perfectio vel bonitas. sed nō dicit denominatiue vel accidentaliter bonuz in se illud autem cui aliquid cōuenit dicitur denominatiue bonum eo q̄ habz illud quod sibi conuenit. ⁊ in ꝑmo ē denominatō quasi fozme a subiecto. sicut anima dicit humana sic aliq̄d dicit bonum homi quia bonum humanuz. sed in 2°. ecōuerso est denominatio subiecti a fozma. cum dicit homo est bonus fm illud bonū suū. actus aūt natus est conuenire agenti ⁊ etiā habere aliquā cōditionez sibi conuenientē. vtroq̄ igit mō habens illam potest dici bonus bonitate accidentali. ⁊ hoc verum est generaliꝛ de actu etiā naturali. ⁊ per ꝑns bonitaſ ista in habendo illud quod sibi cōuenit nō tantū est bonitas accidētalis sed naturalis. ¶ Jsta conueniētia vel est a nā extremoꝝ vel si debeat reduci ad iudicium alicuius intellectus cum intellectus sit mensura conuenientie hoc est ad iudicium illius intellectus qui est mēsura totius nature qui est intellectus diuinꝰ. Jste quidem sicut pfecte cognoscit q̄cūq̄ ens ita pfecte cognoscit conueniētiā vel disconuenientia vniꝰ entis ad alterꝝ Ulterius aliquod agens de eo q̄ cōuenit actui suo nō iudicat. nec illud in potestate sua habet sic est agēs sine intellectu ⁊ volūtate. ⁊ ibi vl ex solis causis merenālibus determinat q̄d ꝓueniat actui ⁊ ex eis inclinat agens ad agendū. vel si vltra illud sit iudiciū alicuiꝰ itellectꝰ. et motio alicuiꝰ volūtatꝰ hꝰ ñ est nisi ipiꝰ dei inq̄tū ē vltis directoz totiꝰ nāe. ⁊ ista bonitas in actu agētis sine intellectu nō erit nisi mere naturalis. ¶ Aliud ē agēs quod de conuenientia sui actus iudicat

ꝛ illū in poteſtate ſua habet ſicut agens p intellectum ꝛ voluntatem. ꝛ bonitas ſcōaria talis actus integra dicitur bonitas mozalis. in actu autem cuiuſcūq; alterius agentis: nō eſt bonitas niſi mere naturalis. quia vel ſm cauſas mere naturales vel ſi ſm intellectum vel voluntatem hoc non eſt niſi dei quaſi naturaliter mouentis. Ultra iſtud iudicium generale actus quod eſt cōmuniter de actu agentiſ per cognitionē: ſiue ſine cognitione ſunt aliqua que ſm iudiciū ſpūale agunt ex cognitione intrinſeca ſibi. ꝛ q̄dam cum cognitione ſenſitiua tātū que aliquo modo apprehendūt cōuenientiā obiecti ſiue iudicent de cōuenientia actꝰ ſiue non ſaltem non tranſcendunt bonitatem naturalem. Alia agunt ex cognitione intellectiua que ꝓprie ſola eſt iudicatiua de tali conuenientia. ꝛ talia nata ſunt habere regulam intrinſecam rectitudinis in ſuo actu. ꝛ in ſolis iſtis pōt eſſe actus bonus habens bonitatem moralem: ſed non ſufficit ad illam q̄ in agēte ſit potentia iudicatiua de conuenientia ſui actus. ſed oportet q̄ actu recte iudicet de actu. ꝛ ſm illud rectum iudiciū actus fiat. ſi enim cognitio ꝓpria ſit erronea licet agatur conformiter cognitōni recte alterius cognoſcentis. quia tam tale agens natum eſt regulari in ſuo actu per ꝓpriam cognitionem. ꝛ ſm illā non agit ſed contra illam ideo nō recte agit. ¶ Conſimiliter talem actum elicit qualem habet in ſua poteſtate. habz autem in poteſtate ſua talem actum qualē cognoſcit ꝛ eligit. quia poteſtas liberi arbitrij vel formaliter vel concomitanter exiſtit in cognitione ꝛ electione. Sic igitur patet qualiter bonitas mozalis actꝰ eſt conuenientia iudicata ſecūdū rectam rationem opantis. Quod autē addebatur omniū eozum que debent conuenire actui ſic declaratur. oīe iudicium incipit ab aliquo certo. primum iudicium: de conuenientia non poteſt preſuppone re aliquaz conuenientiam dictatam ab illo intellectu. quia tunc non eſſet ꝓmuz Preſupponitur igitur aliquod certum ꝛ non ab illo intellectu iudicatum ꝛ huiuſmodi eſt natura agentis ꝛ potentia ſm quam agit. ꝛ ratio quidditatia actꝰ ex ratione enim iſtoz̄ quidditatiua cōcluditur hunc actum eſſe conuenientez huic agenti ſm iſtam potentiam vel diſconuenientez. nullo preſuppoſito niſi rationibus iſtoꝝ terminoz̄um. ſicut ex ratione homis ꝛ potentie intellectiue ꝛ actus intelligendi. patet q̄ conuenit homi per intellectū intelligere. patet etiā q̄ nō conuenit ſibi per intellectū tangere cognita ratione illius actus qui eſt tangere. ſimiliter patet ex rationibus nature potentie ꝛ actus quare bruto nō conuenit intelligere vel magꝭ ꝓprie ſibi repugnat intelligere. in iſto quidem ꝓmo iudicio quod preciſe accipit ex natura opantis ꝛ potentie opatiue ꝛ ipſius actus nō eſt inconuenientia hoc eſt indebita ſiue iordinata connexio. ſed diſconuentia hoc eſt impoſſibilitas abſolute conueniendi ¶ Ulteriuſ ex ratōibus iſtoz̄um trium concludi poteſt quid ſit obiectum cōueniens tali actui vt eſt talis agentis. puta de actu ꝓmedēdi q̄ ꝓuenienꝫ tranſeat ſuper cibū reſtauratiuū deperditi. nō aūt ſuper illud quod non eſt natum eſſe nutrimentū. ſicut lapis vel aliq̄d hꝰ q̄ licz alij aiali eſſz nutrimētum non tamē homini. Iſta determinatio obiecti eſt ꝓma determinatio que ptinet ad genus moris. nō tamē differētia determinans ad aliquid in illo gnē. ſed tamē potentiale receptiuū determinatōis mozalis. quia q̄n actus eſt habēs obiectū ꝓueniēs agēti tūc eſt capax determinatōis mozalis. ſm circūſtantias ordinatas ꝓpr̄ q̄ dicitur ex obiecto actꝰ hꝫ bonitatē ex gnē. q̄ ſic genus ē potētiale reſpectu differēꝫ ſic bonitas ex obiecto eſt pᵃ in gnē moris pſupponēs ſolam bonitatē nāe. ꝛ capax oīs bonitatis ſpecifice in genere

moris. Jn ista autem bonitate specifica que dicitur bonitas ex circūstantia talis est ꝓcessus ꝑma bonitas videtur esse ex circūstantia finis. quia ex natura agētis ⁊ actionis ⁊ obiecti statim concluditur ꝙ talis actus non debet competere tali: nisi in ordine ad talem finem. ⁊ debz eligi ⁊ appeti ꝓpter finem talem. ⁊ ista circumstantia non est ipius actus. vt in eē reali positi vel nō p̄ci^{o} sic. sed est ipius actus vt voliti ⁊ per actum voluntatis ad talem finem relati. imo nō minus ē electio bona que fit ꝓpter finem debitū esto ꝙ per actū illum elicitum extra nō attingatur finis electōnis q̄ si attingere tur. ¶ Post circūstantiā finis videt sequi circūstantia modi agendi que concludi tur ex omnibus p̄dictis vel aliquib^{9} eorū talis vel talis debere esse. Postea cōcludi potest de tempore. quia tali agenti talis actio ꝓpter talem finē etiam talem habens modū nō debet semp cōuenire. sed p̄o tempore p̄o quo ordinabilis est ad talem finem: vel p̄o quo pōt talem finē habere. ¶ Ultima aūt oiuz videt circūstantia loci. imo multi sūc actus quoz etiā bonitas completa moralis nō determinat locū. ¶ Sic igit patz de pluralitate eoruz que recta rō dictat debere cōuenire actui. qz ad hoc vt sit p fecte bonus debet hīe ꝑm descriptionez iam positā oiuz istoz integritatē. Unō Diony. de di. no. pte. 4. bonū ex vna et tota est cā. malū aūt ex ꝑticularibus defectibus: tota inquit cā hoc est integra ex oibus circūstantijs. ¶ Cōtra circūstantie sunt relatōes. ⁊ bonū est qualitas. p^{o}. ethi. virtus etiā est qualitas in p̄dicamentis. ¶ B^{o}. 7. phy. virtus ois ⁊ malitia ad aliquid sunt. actus igitur eē bonos vel virtuosos importat relationem vel multas relōes. sed tū habet modū denominādi vel p̄dicandi q̄litatis. sicut sanū vl̄ pulchrū. ⁊ cōiter ita ē de prima specie qualitatis. ¶ Jurta 2^{am} partem auctoritatis Diony. videndū est vñ actus habeat malitiam moralē. vno modo potest malitia opponi p̄uatiue bonitati in actu. Alio mō ꝓtrarie. sic etiaz homo dicit malus cōtrarie. qñ hz habitum vitiosū qui est habitus q̄dem positiuus licet cum ꝑfectōnis debite. Alio modo dicit malus ꝓuatiue tm̄ s. quia caret bonitate quā deberet habē licet nō habeat habitū vitiosū contrarium positiuū. ¶ Distinctio ista potest hīi a Boecio sup p̄dicamēta exponendo p̄mam ꝓpietatez qualitatis. Dicit inqt iustīcie iniusticiam esse contrariā. putāt enim iniusticiam p̄uationem esse iustīcie nō contrarietatē. Et subdit h^{o} repzo bando multe habitudines ꝓuatōnis vocabulo ꝓferuntur vt illiberalitas atq; imp̄udentia que nunq̄ virtutibus opponerentur que sunt habitus nisi ipe q̄q; habitus essent. ¶ Per rationem apparet ista distinctio. potest enim aliquis agere non cum circūstantia debita et tm̄ nō cum circūstantia indebita. puta qñ nō ordinat actum ad finem debitū. nec tamen ipm ordinat ad finem indebitū. tunc ille actus est malus ꝓuatiue nō cōtrarie. sicut ille qui ordinat ad finem indebituz. ⁊ ex multis talib^{9} actibus generatur habitus ꝓsiliis in malitia. s. ꝓuatiua non contraria. ¶ Ex^{m} huius dare elemosynam non ꝓpter bonū finem. s. amorē dei vl̄ subuentionē ꝓximi. nō tm̄ ꝓpter malū finem puta vanā gloriā vel nocumentū alicuius: est actus malus ꝓuatie nō tamē contrarie. ¶ De malitia p̄uatiua loquitur Diony. ꝙ quicūq; defect^{9} particularis cuiuscūq; circūstantie necessario requisite reddit actum sic malum sed malus contrarie nō est nisi hēat circumstantiā positiuā habentē aliquā deformitatē. ¶ Breuiter igit sicut bonitas moralis est integra conuenientia sic malitia moralis est disconuenientia. ⁊ malitia q̄dem p̄uatiua disconueniētia ꝓuatiua. hoc est carentia conuenientie debite. malicia autē ꝓtraria discōueniētia

contraria. hec est condicio aliqua repugnans conuenientie. ¶ Ex dictis sequitur corrolariuz q; in eodem actu sb̄stracto potest esse multiplex bonitas moral'. quia idem actus potest esse recte circunstantionatus non solum multis circunstantiis particularibus que nō sūt multe bonitates sed integrāt vnam bonitatem. sed etiam potest idem actus esse circūstantionatus complete omnibus circūstantiis pertinentibus ad vnaz virtutem 7 etiam omnibus ptinentibus ad aliam virtutem. 7 ita fm dictamina diuersa pfecta prudentie respectu multoz fiuium ꝓpzioz. Ex^m vado ad ecclesiā ex iusticia. quia teneoz per obedientiā vel ex voto. vado etiā ex charitate ad deū. vt orem vel vt exhibeā deo cultū latrie 7 vado etiam ex charitate fraterna vt edificē ꝓximū. Et breuiter in quocūq; actu sīue bono tantū bonitate morali: sīue vltra bonitate meritoria quāto cōcurrunt plura motiua ordinata agendi tanto melioz est. ¶ Consilr in eodē actu possunt cōcurrere multe malitie tot quidem quot sunt dictamina de oppositis que deberent inesse.

De secundo princi

pali dico q; laudabile 7 vitupabile immo generaliter p̄miabile 7 punibile continent sub hoc cōi qō est iputabile 7 illius cōis est vna rō. hec. s. actū esse in libera ptate agētis. 7 licet ad istaz ptatem cōcurrant intellectus 7 volūtas. tñ illa indifferentia qua posset non fieri illud qō fit. 7 posset fieri illud qō nō fit intelligēdo diuisim nō coniuncti in sensu. s. diuisionis nō compositōnis. Ista inquā differentia vel indeterminatio ad alteram partē nō potest cōplete reduci nisi in ipsam voluntatē. quia quecūq; alia potētia actiua est nāliter actiua. 7 ita determinate vnius ꝓtum est de se. vnius inquā partis ꝯdictōnis. ita q; licet sit indetermiate actiua respectu multoz dispa ratoz. sic sol est causa multoz effectuū hic inferius. tamē loquēdo de quacūq; vna ꝯdictōne cā quecūq; talis est determinata ad vnā ptem. puta sol ad generandū herbā hanc determinate. 7 hunc vermē. 7 sic de alīs. volūtas autez sola habet indifferentiā ad ꝯdictoria. 7 talez q; ipa est sui determiatiua ad altez eorum. ex. 9°. metha°. c. 4°. aliī simul agēt cōtraria. ꝓpter hoc igit q; actus eius indifferens est in ei' ptate. licet nō nisi supposita intellectōe. ideo per se est imputabilis agenti. Un 2° de li. arbi. dic Aug. satis compertū est nē. motus si culpe deputatur nō est nālis sz volūtarius Et p' discipulus. mot' q; volūtas cōuertit nisi eēt voluntarius 7 in nra ptate positus. neq; laudandus esset hō neq; culpāduſ ut supra in. q. de neccitate nāli in voluntate. Imputabile igit duos respect' ipoz tat. vnū ad ptatez vel oīnm agentis. 7 aliū ad aliq̄d cozrīndens actui vel agēti fm iusticiā. 7 hoc ꝓp ipm actū. 7 2^m sequ tur ad ꝓmū. qz eni iste est oīs sui actus. ió actui 7 agenti debet aliq̄d ꝓp actum ꝓmus respectus manet nō variat' p se i actu bono vel malo. 2° aūt variat non q̄dem formalr fm bonū vel malū. sz p' suppositā differētia boni vl mali q attē dit fm conuenientiā vel discōueniētiaz aliquā dictā in p° arti. variat penes aliqua cozrīndentia isti 7 illi. bonū q̄ppe sic est iputabile qō ad laudē vel p̄miū. malū aūt sic qō ad vitupium vel penā. Actus aūt neuter sīue indifferēs oū tñ sit in ptate agētis iputat: vl vt q̄dammō vituperabilis. qz poterat ordinate agē. vl saltem vt nō laudabilis. 7 hoc pp defectū eius q̄ potuit laudabiliz egisse. Ex h° pz q; nō ab eodē formalr est actus bonus bonitate morali 7 iputabilis. sed p^m hz ex cōueniētia ad regulā iuxta quā debz elici. 2^m ex eo q; est in libera ptate agētis Laudabile aūt 7 vitupabile ambo ista ipoztāt. qz 7 lz formalr dicant h° qō est iputabile cū determiatione illius ad qō

est imputabile. tamen materialiter connotāt illud ꝓpter quod ipsum est ad hoc imputabile. scilicet bonitatem vel maliciam ꝓpter que ad penam vl̄ premium imputandum est. De imputabili tamen distingui potest. q̄ vno modo ꝓprijssime accipiendo illud potest dici imputabile quod est imediate in potestate voluntatis. ⁊ sic solum velle est imputabile. quia ipsum soluz est immediate in potestate libera volūtatis. Alio modo imputabile potest dici quicquid est simpliciter in potestate voluntatis: licet non imediate. ⁊ sic act⁹ alteri⁹ po⁹ quē volūtas mediāte actu suo volendi p̄t imperare vt eliciat vel impedire ne eliciat est imputabile volūtati. q̄ tota coordinatio vsq; ad illū actū etiā includēdo istū actū est in ptate volūtatis. Et ē dīa inter iputabile p̄°° ⁊ 2°°. vna q̄ ad imputabile p̄°° nō requirit nisi ipa pō volūtatis. ⁊ illud qō requirit pp actum eius cuiusmodi est intelligere. ⁊ rō ē. q̄ illud est immediate effectus volūtat⁹. et de hoc pōt accipi illud p̄° retrac. 9°. Nihil tam in ptate volūtatis q̄ ipa voluntas. intellige volūtas nō q̄tum ad suuz esse: sed q̄tuz ad actū suū ꝓprium. Ad actum imputabilē 2°° requirit po⁹ alia a volūtate exequēs illū actū. Ex hoc seqt alia. q̄ vno° est maioꝛ ꝓtingētia siue indifferētia respectu actus p̄°° iputabilis. q̄. s. nō requirit ad illū nisi volūtas supposita ostensione sufficiēti intellect⁹. vñ per alia posterioꝛa quecūq; impediri ñ pōt ne eliciat sed ad actū 2°° iputabilem requirit alia pō per cui⁹ ipotentiā impeditur potentia ad actū illū. nō igit ex sola indifferentia volūtatis est contingentia eius sicut ꝓtingentia primi actus. cū igitur ꝓtingentia cuiuslibet alterius cāe vel potentie in agendo magis recedat a ratōne contingentie simpliciter q̄ cōtingentia voluntatis in causādo. sequit q̄ simpliciter maioꝛ est contingentia respectu actus voluntatis p̄mo modo imputabilis q̄ alterius. ꝓ quanto tamē actus 2° modo imputabilis dependet a pluribus: ex quoꝝ quocunq; vel defectu eius potest accidere ne ille effect⁹ eueniat: potest dici effectus ille magis contingens. vel magis ꝓprie multipliciuſ contingens.

De tertio principali

primo dici potest. q̄ actus exterioꝛ sicet imperatus habet bonitatem moralem ꝓpriam aliquam aliam q̄ actus interioꝛ elicitus. ⁊ 2° videbitur qualiter habet vel non habet ꝓpriam imputabilitatem. primum probatur dupliciter p̄mo per Aug^m. 13. de trini. c. 5. vel. 14. Mala voluntate vel sola quilibet miser efficitur. sed miserioꝛ potestate qua desiderium male voluntatis impletur. profecto quāuis ⁊ sic male volendo miser esset. minus tamen esset si nihil eoꝝ que perperam voluisset habere potuisset. patens est q̄ hoc non potest intelligi de miseria pene. quia desiderans et non potens habere quod desiderat plus habet de pena q̄ ille cuius desiderium impletur. Intelligitur igitur ō miseria culpe. actus igitur maluſ exterioꝛ addit ad miseriam culpe que ꝓfuit in actu interioꝛi malo. 2° probatur idem per rationez. ex primo articulo habetur q̄ bonitas moralis est integritas eoꝝ quum fm rectam rationem operantis dictantur debere conuenire ipsi actui. est autē alia integritas eoꝝ quum fm dictamē recte rationis debent conuenire actui interioꝛi ⁊ eoꝝ que actui exterioꝛi. igit ⁊ alia bonitas moralis. ⁊ per consequēs alia malicia moralis. ⁊ hoc siue priuatiua tantum quia alia carentia eoꝝ que debent conuenire siue contraria. q̄ alia disconuenientia repugnās illis que debent conuenire. Probatio minoris. recta ratio non dictat actui conuenire debere quod impossibile est sibi conue-

nire. nunc autem actui exteriori impossibile est conuenire illud quod conuenit actui interiori. vel conuenire potest ⁊ hoc intelligendo de vtroq; actu vt ineſſe reali ⁊ de eo quod ſibi conuenit vt in tali eſſe. licet enim actui exteriori inquantuz eſt obiectum volitum ⁊ non vt actu elicitus poſſet aliquo modo competere denominatiue denominatione quadam exteriore illud quod conuenit actui interiori realiter. non tamen idem eodem modo conuenit illi ⁊ iſti. quia etiam potentie operatiue ſunt capaces eiuſdem actus. immo nec eiuſdem rationis: nec per conſequens actus illi eſſent capaces conuenientie eiuſdem ratois vel ad minus quod ſufficit ad ꝓpoſitum poterūt habere cōuenientiam aliam ⁊ aliam. Et p hoc patet ad aliquas inſtātias cōtra predicta. ¶ Cōtra iſta iſtatur ꝓmo. quia eadem eſt veritas actus intelligēdi ⁊ ipius obiecti intellecti. igitur pari rōne eadem ē bonitas actus volendi ⁊ obiecti voliti añs videtur manifeſtum i exemplis. qz ſicut veritas principij eſt immediata ſic noticia eius poteſt dici immediata ⁊ cōcluſionis mediata. Similiter noticia ꝓncipij eſt ex terminis ⁊ concluſionis ex ꝓncipijs ſic iſtis competit veritas. ¶ Conſimiliter idem. quia vbi vnum ꝓpi alterum ibi tm̄ vnū. ſed actus exterior non habet bonitatem nſi tantū ꝓpter bonitatem actus interioris. igitur non eſt ibi alia ⁊ alia bonitaſ. ¶ Preterea peccatū ſm Anſel. de conceptu virginali eſt carentia iuſticie debite. non eſt aūt in actu interiori ⁊ exteriori niſi vna iuſticie debite carentia: quia iuſticia vel iniuſticia ſm ipm̄ non eſt nata eſſe niſi in voluntate. ¶ Preterea. vbi eſt vna auerſio ⁊ vna libido. ibi videtur eſſe vna rō formalis peccati. ſed in actu interiori ⁊ exteriori non eſt niſi vna auerſio. quia voluntas eſt illa potentia cuius ſolius eſt auerti a fine ſicut conuerti ad finē. libido etiā que aliquando vocaī ab Aug⁹. cupiditas. vt. 83. q. q. 36. ipſa ſm ipſum ibi eſt ꝓprie venenum charitatis. igitur ineſt ꝓprie illi potentie cui nata eſt charitas ineſſe. hec eſt voluntas ſola. ¶ Ad ꝓmum eſto q⁹ eadem veritas que ē ipi⁹ actus intelligendi formaliter ſit quodā modo ſcz obiectiue ipſius obiecti intellecti. ⁊ hoc inquantuz obiectū habet eſſe in ipſo intelligibili. ⁊ ꝓſimiliter bonitas que eſt formaliter actus volendi ſit qōā modo denoiatiue ipſius obiecti voliti inquantū volitum eſt. tamen actus ille bene pōt habere aliquā bonitatem ꝓprie am inquantum poſitus in eſſe reali extra voluntatem ſicut ineſſe ſuo reali habet ꝓpriā conuenientiā debitam vel diſconuenientiam. ¶ Ad confirmatōnez illa poteſt deduci ad oppoſitum. quia ſi actus exterior habet conuenientiam ad regulam ſuā per actum interiorem ſiue mediante actu interiori. igit habz aliā q⁹ actus interior. quia idem non eſt cauſa: nec etiam mediū reſpectu ſui ipſius. nec etiam eſt cauſa vl ratio mediandi reſpectu ſui ipſius. Exemplum huius habet in actibus intellectus. concluſio aūt licz habet veritatem a ꝓncipio tamen habz ꝓpriam veritatem. quia ꝓpriaz conformitatem eius quod affirmatur ad exiſtentiam rei ⁊ ad ipos terminos ꝓpos concluſionis. non. n. concluſio eſt vā formaliter veritate ꝓncipij: ſed eſt veritate mediata ⁊ demonſtrata. ⁊ ita habet veritatem demonſtrabilem. ¶ Conſimiliter multe concluſiones ſequentes ordiate ex eodem principio habent veritates proprias diſtinctas. ⁊ forte prior eſt verior ⁊ magis neceſſaria. quia in neceſſitate ſua non dependet a poſteriori: ſed econuerſo. ¶ Conſimiliter concluſiones falſe repugnantes eidem vero habēt proprias falſitates. quia proprias diſconuenientias eius: quod enunciatur ad illud quod eſt in re. ¶ Conſimiliter de actibus voluntatis non ſolus actus volendi natus eſt habere illō ad

conuenientiam ꝛ l'oiſconuenientiaꝫ ꝑ
ꝓiam ad dictamen rectum. ſed actus i
peratus natus eſt mediante illo habeꝛ
conuenientiam ꝛ conformitatem ꝛ lꝫ
idem ſit cui debet conformari actus iſte
ꝛ ille tamen ea que conformantur ſunt
diuerſa. ꝛ ideo habent ex ꝑte ſui diuer-
ſas conformitates ſue conuenientias li
cet ad idem. Si dicas ꝙ veritas non cõ
uenit alicui extra intellectum ſed tantũ
actui intellectus vel obiecto vt eſt in in
tellectu. igitur a ſimili bonitas non cõ
uenit actui exteriori vt exterius elicito
ſed ꝓciſe vt obiecto actꝰ volẽdi. Rñdo
ꝓñtia negari poſſet iuxta illud. 6. meta
phi. in fine non eſt falſum ꝛ verum in
rebus ut quod quidem bonum verum
quod autem malum falſum ſed in mẽ
te. Aliter poſſet negari añs. quia ſi itel
lectus aliquis ſit regula intellecti. ſicut
eſt de intellectu diuino exemplãte ꝛ re
gulante creaturam illud poteſt dici ve
rum non tantum vt eſt actu cognitum
ſed etiam ut eſt in ſe. quia ſecundum eſ
ſe ſuum in ſe eſt exemplatum. ꝛ confor
me exemplari. ¶ Ad aliud dico quod
iuſticia poteſt accipi vnomodo ꝓout
eſt rectitudo habitualis ſiue habituſ vo
luntatis. ꝛ ab illa dicitur voluntas rec
ta habitualiter etiam. quando nihil
vult actu ꝛ ſic dicitur dormiens iuſtuſ
qui habet habitum. ꝛ alius iniuſtus ꝙ
caret iſto habitu vel habet iniuſtitiam
contrariam. ¶ Alio modo poteſt acci
pi rectitudo ꝓo rectitudine actuali ſi
ue i actu ꝙ ẽ conformitas actꝰ eliciti ad
ſuam regulam. primum membrum di
ſtinctõnis conceditur ſatis communit
Secundum ꝓbatur. quia actus non
dicitur formaliter rectus vel iuſtus ab
illa iuſticia habituali in voluntate. ꝺa
ſtante illa poteſt haberi actus peccanti
venialis. vel actus indifferens. quoꝝ
neuter eſt actꝰ iuſtus nec rectus. ſed oꝫ
ꝙ rectitudo qua formaliter actus dicit
rectus ꝓcise inſit dum actus ineſt. im
mo ſorte non ineſt immediate voluntа
ti ſed ipſi actui. ꝛ mediante illo volũta
ti. quia voluntas nata eſt immediate re
cipere habitum ꝛ operationem. iuſticia
autem actualis neutrum horum eſt. ſꝫ
tantum eſt conditio quedã ipſius actus
puta conformitas eius ꝓoꝓria ad ſuã
regulam. Jſtud autem eſſet manifeſtuꝫ
ſi actus non eſſet raptim tranſiens. ſed
idem aliquamdiu manens. quia ſicut
motus ꝑ ꝓoꝓria parte ſui poteſt eſſe
velox. ꝛ idem ꝓo ſcõa parte ſui tardus
ex hoc ſequitur ꝙ nec velocitas nec tar
ditas omnino ſunt idẽ motui: ita poſſꝫ
actus ꝓius elici conformiter regule rec
te. ꝛ idem actus continuatus ẽt poſſet
elici poſtea non conformiter illi regule
ꝛ ita eẽt actꝰ ꝑ ꝓpoſitã ꝑte rectꝰ ꝛ ꝑ ꝓterio
ri ñ rectꝰ. Sꝫ qz actꝰ rapti trãſit l'ſi maꝫ
manet communiter cum eo ſua rectitu
do. nec idem manens mutatur a recto
in non rectum. nec ſibi recto pro ꝓiori
parte ſuccedit alia pars non recta. ideo
non ita manifeſta eſt differentia actus
ꝛ ſue rectitudinis. Concluditur tamen
iſta differentia mõis predictis ꝛ ꝑ hoc
etiam ꝙ relatio non conſequẽs neceſſa
rio naturam fundamenti non eſt om-
nino eadem fundamento. nunc autem
rectitudo non neceſſario conſequitur
naturã actus. iuſticia etiam actualis ꝛ
ſi ꝓmaria ſit ꝓciſe in actu volendi.
tamẽ ſcõa vel ſecũdaria põt eſſe in actu
impato ꝑ actuꝫ volendi. qz ꝛ ille habꝫ
rectitudinem ꝓoꝓriam licet dependẽtẽ a
recti udine actus volẽdi. ¶ Quãdo igit
ꝺz ꝙ iuſticia nõ eſt niſi i volũtate verꝫ
ẽ de iuſticia bituali que ẽ rectitudo ꝓꝓ
ſe fuata ut diffinit Anſel. fuatũ. n. ꝓo
ꝓie ꝓuenit bitui vl magis extẽdẽdo. ve
rũ ẽ de iuſticia actuali ꝓmaria. qz vo
lũtas illã ꝓpter ſe fuat hꝰ ẽ ꝛꝫ in actu
ſuo quẽ illa iuſticia rectũ elicit. Si aũt
ſit fmo ꝺ iuſticia actuali ſecũdaria illã
oꝫ dicere cẽ volũtatẽ non ſubiectiue ſed
cauſaliter tantum. ꝛ ita adhuc de iſta

potest aliqualiter saluari diffinitio illa iustitie. quia illa est rectitudo voluntatis non vt voluntati formaliter inherēs sed voluntatis vt cause et imperantis est etiam propter se seruata tanq̄ effectus voluntarie positus. Ex isto sequūt quedaz correlaria per que etiam declaratur propositum vnum q̄ manēte eadem iustitia habituali sunt tot iustitie actuales quot sunt actus elicit quaz vna potest esse intensior alia si actus vnus cum maiore conato eliciatur q̄ alius et si habitus maneret equalis. immo actus prior potest elici cum maiō conatu et tunc habebit iustitiam actualem intensiorem correspondentem intensioni sue. et secundus actus potest elici cum minore conatu. licet certum sit q̄ tunc habitus non sit minor. ¶ Aliud q̄ singuli actus male habēt ꝓpias malicias actuales quia sicut nati sunt habere proprias bonitates. qz conuenientias vel conformitates siue eidem regule siue alīs sic singuli habent proprias carentias. ¶ Aliud quod malicie eo modo differunt quo bonitates que deberent inesse. si spē specie si numero numero. priuationes enim distinguūtur sicut habitus nati essent distingui. puta surditas et cecitas suo modo differunt specie priuatiua sicut audit⁹ et visus spē positia et hec cecitas et i⁹ nūero ꝓpatie sicut hic visus et ille differūt numero positiue ¶ Et hinc patet q̄ non solum distinctio viciorum philosophice loquendo. sed etiam peccatorum theologice. loquendo et hoc specie et numero et etiam genere accipi potest non tantum p distinctionem conuersionis. quia illa nec p se constituit nec ēt distinguit peccatum ut peccatum. sed accipitur secūdum rationem propriam huius priuationis que est formalis ratio distinguē di priuatiue sicut habitus positiue ¶ Apparet etiam quomodo vnum peccatum est grauius alio siue intelligatur fm distinctam speciem grauitatis siue fm distinctam grauitatem et in eadem specie. quia actus eo modo quo debet habere bonitatem maiorem siue in specie siue intentionis in specie. eodez modo si caret bonitate debita ē peior ꝓpatiue. et si habeat conditionem aliquam positiuam repugnantem est peior contrarie ¶ Tertio apparet quomodo peccata possunt continuari in infinitum in damnatis et tamen natura non consumetur. nec bilitas naturalis siue quod cunq̄ aliud in natura. nam nulla creata natura potest naturam intellectualē vel aliquid naturale in ipsa corrumpere. et si posset diminuere posset aliquādo destruere totaliter illam. Similiter effect⁹ contingens alicuius cause nō necessario concomitatur suam causam. igitur oppositum talis effectus vel alicuius conditionis in ipso non destruit vel diminuit talem causam. malicia āt in actu ē priuatio aliq̄ in illo qō ē effectus contingens voluntatis igitur nihil diminuit de ipsa volūtate. Quid ergo adimit peccatum aditum peccato. cuz secundum Aug⁹. in enche. intantū sit malum q̄tum adimit de bonitate. Rñ deo. malicia actualis in aliquo actu elicito non adimit bonum quod simul secum inest patet nec oportet q̄ adimat bonum quod infuit. quia ut dictum ē prius actus raptim transiens non mutatur de bono in malum. ¶ Si autez intelligatur per bonum quod infuit habitus gratuitus qui adimitur peccando. hoc non pōt intelligi de quocunq̄ peccato. qz secundum peccatum non adimit illum. qz iā ademptū fuit nec pmū peccatū ex p se rōe sua magis ademit illud q̄ fz. qz tūc peccatū pmū eēt simpliciter grauius scōo. qz mal⁹ bonū adimeret. ptingit aūt qnq̄ q̄ fm sit grauius pmo. et ita natū esset adimere mal⁹ bonū. et ita per se adimit bonum illud actuale adimeret etiam p se bonū habituale

si ineſſet adimit igitur peccatum generaliter illud quod deberet ineſſe. ſicut in ceco nato cecitas adimit viſum non q̄ infinit. ſed qui debuit ineſſe. ⁊ ita dicit Aug⁹. 13° ſuper Geñ. 8°. de angelo peccante q̄ cecidit non ab eo quod accepit ſed ab eo quod accepiſſet ſi deo ſubdi voluiſſet. ⁊ ſi infinitum adderetur peccatuꝫ peccato quodlibet adimeret boni ratem p̄opriam que deberet ineſſe nec eſt incōueniens in vno bono finito virtualiter contineri ſicut infinitos effect⁹ ſucceſſiue eliciendos: ſic ⁊ infinitas rectitudines eozundē. ¶ Ad aliud ō auerſione auerſio a fine poteſt intelligi actu alis nolitio ipſius finis. ⁊ patet q̄ ñ omnis peccans auertitur iſto modo cum forte frequenter peccans non actualiter conſideret finem vel ſi conſideret non illum in ſe ex malicia reſpuit. ¶ Alio modo pōt itelligi auerſio nō ſic formalis ſz quaſi virtual⁹ que pōt poni acceptatio aliq̄ volūtat⁹ incōpoſſibil⁹ volitōi finis ſaltem efficaci vel conſecutioni finis. ſicut qñ volūtas vult omnino aliq̄d inozdinatum ⁊ deozdinās a conſecutōe finis. puta aliquid contra p̄ceptū diuinum ſine cuius obſeruatōne poſſibile non eſt conſequi finem. adhuc iſto mō intelligendo auerſio ē ſolius volūtatis. Tertio mō largius pōt dici auerſio quecunq̄ malicia ſepans a fine efficaciter volendo vel conſequēdo. ⁊ taliſ malicia pōt cē in actu volūtat⁹ impato quia cum impare actū ſit malū nō ſtat voluntatem efficaciter velle finem vltimum nec etiam conſequi ipm. Sicut igitur referribilitas vel quaſi ozdinabilitas ad finem poteſt dici conuerſio. ſic inozdinabilitas poteſt dici auerſio. qñ igitur accipitur q̄ nō ē niſi vna auerſio in actu interiozi ⁊ exteriozi vez ē duobus p̄imis modis intelligendo. immo non ē talis auerſio niſi in actu interiozi ⁊ ſi ſic intelligatur q̄ auerſio ſit formal⁹ ratio in peccato negandum eſt. immo ſufficit illa inozdinabilitas actus imperati. que poſſz dici auerſio tertō modo dicta. Quod etiam additur ibi de libidine ſi libido intelligatur eē imp̄oba voluntas. hoc eſt immoderatum velle libido non eſt formaliter in omni peccato ſed vel formaliter vel cauſaliter concurrit ad peccatuꝫ. Si igitur libido vl̄ cupiditas debet eſſe conuertibile cum peccato. opoꝛtz extendere iſta non tantum ad actum interiozem voluntatis immoderatuꝫ. ſed etiam ad actum impatum. ¶ De ſcō. in iſto articulo ſcz de imputabilitate patet ex diſtinctōne poſita in ſcō articulo. qz ſi ſtricte accipiendo ſolum illō dicat imputabile qō ē imediat⁹ i ptāte volūtat⁹ p3 q̄ ſolū vel le vl̄ nolle ē iputabile. Si āt iputabile generaliter dicatur illō qō ē ſimpliciter in ptāte volūtatis ſic act⁹ impatus ꝑpe eſt imputabilis quia ⁊ ſi non ſit immediate in poteſtate voluntatis eſt tamen mediante actu volendi qui actus non ſolum ſecundum ſe eſt in poteſtate volūtat⁹. ſz ēt ut pn̄m act⁹ exterior⁹. qz volūtas ꝑt p interiozē ponē in exteriozē. Exm fuus ex p̄ecepto oñi occidit illa occiſio imputatur dño qz in ptāte ſua erat act⁹ ſui licet mediate. ¶ Et ſ arguitur ſicut ꝑius q̄ ille nō ē imputabil⁹ niſi mediāte iſto. Rñ⁹ ex hoc ſequit ꝑpoſitū q̄ illi⁹ ⁊ iſtius ē alia iputabilitas. idē enī nō eſt mediū nec rō mediādi reſpēu ſui ipſius ⁊ poteſt idem declarari ſicut p̄ius de p̄opria bonitate. quia quanq̄ terminus ſit idem. tamen in diuerſis fundamentis ſunt diuerſi reſpectus ad eundem terminum. actus ille ⁊ iſte ſūt diuerſa fundamenta. igitur licet imputabilitas conueniat iſtis in ozdine ad eandem voluntatem. tamen illa erit alia ſicut eſt alia cauſabilitas vel aliud ſubiaccre poteſtati cauſe licet cauſa ſit eadem. ¶ Ad primum argumentum principale. voluntarium poteſt dici illud quod eſt ſubiectiue in voluntate.

vel illud quod est volitum a voluntate vel illud quod est imperatus a voluntate. primum non facit complete q aliqd sit voluntarium. quia habitus potest eē in voluntate: 7 tamen non voluntarie voluntas habet illum. quia tristicia est in voluntate subiective. 2m dicitur volūtarium participatiue. quia acceptatio eius vt obiecti est voluntaria. ipm enim magis diceretur volitus q voluntarius voluntarium enim ppie dicitur quod est in potestate voluntatis. 7 sic dicitur 3o modo. 7 sic actus exterior est voluntarius: sicut actus interior simpliciter. non tamen est eque primo. sed illo presuppositio generaliter 7 sic minor ē falsa. ¶ Ad probationez minoris dico q licet actus exterior separatus ab actu interiore hoc est sine illo positus i esse nō sit voluntarius. 7 hoc quia effectus remotior non dicitur voluntarius nisi ponatur in eē per actum interiorem qui ē effectus ppinquior tamen quādo actus exterior coniungitur cum interiori 7 ex illo procedit tunc ille exterior vt distinctus habet rationem voluntarij 7 distinctam: quia volūtarij mediate. actus aūt interior non sic ē voluntarius immediate

Consequenter queritur de dependentia nature assumpte ad uerbum. Utrū in christo vnitas nature humane ad v̄bum sit sola dependentia nature assumpte ad psonam verbi. ¶ Arguit q nō. talis est ibi vnitas que sufficit ad verificandum p̄dicationē nature de persona iuxta illud p̄mo de tri. i6. talis fuit illa vnio que deum faceret hoiem 7 hoiem deum. Nunc aūt sola dependentia non videtur ad hoc sufficere: quia dependēs non predicatur semper de illo a quo dependet. qō patet in ppōsito. natura enim assumpta dependet a patre. non tamen pater est homo: igitur ē ibi aliqua alia vnitas q dependentia nature humane ad verbum. ¶ Contra. discurrendo p omnes modos vnitatis non videt posse ibi alia vnitas inueniri. Dic tria sūt videnda. primo quis modus vnitatis sit hic ponendus. 2o inquiretur qualit ipsa vnitas sit possibilis q̄tum est ex pte persone assumentis. 3o qualiter ē possibilis q̄tum ex parte nature assumpte.

De prio creditum

est naturam humanam personaliter eē vnitam verbo. Jo. primo. Uerbum caro factum est. vbi caro sm Aug pro homine pōitur. 7 hoc expresse habetur i symbolis diuersis. ¶ Ex isto infertur hec cōclusio q ibi est ordo siue dependētia nature humane ad verbum. p̄ña ꝓbatur quia omnis vnio vel est per informatōnem vel per aggregatōnem vel est vnio ordinis: 7 ne it altercat o de perfectiōibus essentialibus vel de ppietatib⁹ notionalibus vel alijs que dicuntur vnita in deo. intelligo de vnione que est realit distinctorum. hic autē non potest poni vnio per informationem. quia verbum non est potentiale nec informabile nec actus informans naturam humanam. nec est hic tantū vnio per aggregationē quia sic verbum habet vnionem ad naturam meam: vel pater ad naturam assumptam. 7 generaliter quodcunq distinctum ad aliud simpliciter distinctum. nec illa vnio aggregationis vt patet sufficit ad vnitatem persone. ¶ Restat igit tertia vnio. s. ordinis. Ordo autē est posteriorīs ad prius. patet aūt q verbum non habet rationem posteriorīs respū nature. igitur econuerso natura habz p se ordinē posteriorīs respū verbi: 7 ita dependentiā. ꝓbatur ēt p̄ña. quia vnio nature ad verbum importat relationez realem non ex parte verbi. igitur in natura assumpta tantum. omnis autez relatio realis non mutua nec equiparātie vel est quedam dependentia vel requirit dependentiam relati ad illud ad qō

refertur. Ulterius qualis sit illa dependentia nature ad verbum: concludi tur ex quodam credito isto. scilicet q̄ solus filius est incarnatus. ex quo sequitur q̄ natura illa ñ est vnita cuilibz persone in trinitate. sed soli filio ex quo sequūtur tria. primum quod ista dependentia non est propria causati ad causā quia secundum Augustinum. 5. de trini. 17. ad creaturam pater 7 filius 7 spiritus sanctus sunt vnum principium. Secundum vō est quod ratio formalis terminandi istam dependentiaz non est aliquid commune tribus personis. quia in quocunq; est istud quod ē formalis ratio terminandi aliquam dependentiam 7 hoc prius naturaliter q̄ dependentia sit terminata. ad ipsum dependet dependens. Si igitur ratio terminandi esset communis tribus personis: tota trinitas terminaret quod falsuz est. hic dicitur q̄ licet sit aliquid commune toti trinitati tamen aliomodo est in vna persona q̄ in alia7 pro tanto posset esse in vna ratio terminandi licet non in alia. Contra hoc in habendo illud quod est commune tribus psonis non est aliqua distinctio nisi p tinens ad originem. puta quod prima persona habet illud a nullo. scōa a vno tertia a duobus. Sed ista differentia nō facit q̄ vna persona terminet dependētiam nature 7 non alia. quia illa differentia cēt omnino eadem etiam si nulla psona fuisset incarnata sive quelibet sive quecunq; sola persona puta si pater solus fuisset incarnatus. tertium sequitur ex isto. s. q̄ ratio formalis terminādi illā dependentiā nature ē entitaz personalis persone. verbi. hoc probatur qz realis vnionis est aliqua entitas realis formalis terminus sive ratio terminandi. quecunq; autem entitas generalissime: loquendo enim de entitate vel ē entitas essentialiē sive nature vel est entitas hypostatica sive personalis quando est in natura intellectuali de qua loquimur probatum est autem q̄ ratio terminandi istam dependentiam non ē entitas nature sive essentie in deo. igit erit hypostatica 7 breuiter ista dependētia non est ad aliquid communicabile vt per se terminum vel per se rationez terminandi. sed est ad aliquid incommunicabile: sive incommunicabiliter subsistens vt tale. sicut est nature dependentis vt communicabilis vel sub communicabilitate: sic patet primum. s. qō vnitas sive vnio nature humane ad uerbum est quedam dependentia uel consistit in dependentia tali scz nature vt communicabilis ad aliquod subsistens incommunicabile. Contra vnio eiusdem rationis posset esse ad personā patris. ergo haberet terminum formalem eiusdem rationis. sed entitas hypostatica est alterius rationis in personis igitur 7c. Respondeo dicetur ad hoc sicut diceretur de communitate ei' qō est persona in diuinis. quia si ponatur aliqua communitas realis persone ad tres personas posset concedi communis ratio terminandi eadem non tamē propria.

De secūdo articulo

principali videndū est quomodo sit possibile ex parte termini. quomodo s. hō subsistēs incommunicabile vt tale potest terminare dependentiam. hoc autem potest aliqualiter declarari sic. si repugnaret sibi dependentiam terminare aut illa repugnantia esset per hoc q̄ est illud subsistens sive persona aut p hoc quod est persona diuina. aut per hoc q̄ est hec persona que. s. sola ponitur terminare dependentiam. sed propter nullum istorum repugnat isti persone. qō proba tur dupliciter primo sic. in dependenti non repugnat terminare dependentiā: 7 si hēat pprią idependēti am ñ repugnat sibi cē terminum pp̄uz

dependētie. nunc autem verbum q̄tuz ad entitatem suam etiam personalem est independens. z hoc independentia sibi propria. igitur nullo istorum trium modorum repugnat sibi terminare dependentiam. probatio minoris. cui formaliter repugnat omnis imperfectio: ei formaliter repugnat omnis dependētia. z quod est formalis ratō repugnātie respectu vnius z respectu alterius. hoc patet. quia dependentia vel est formaliter imperfectio vel omnino habet necessario imperfectionem annexam. nunc autem filio ratione proprietatis hypostatice repugnat formaliter omnis imperfectio. ita q̄ ista proprietas est ipsi filio formalis ratio repugnantie. nihil enim ponitur in diuinis ex natura rei quī sibi precisissime considerato repugnet quecunq; imperfectio. alioquin precise quantuz est de se: possibile esset sibi aliquam imperfectionem competere z ita posito q̄ illa imperfectio competēt adhuc ipsa posset manere ipsa. z si ipsa met manet est intrinseca deo. igitur possibile esset aliquam imperfectionem cē intrinsecam deo. quod est impossibile.

¶ Contra istam rationem obiicitur p̄mo contra maiorē. quia si independētia concluderet posse terminare dependētiam. igitur independentia talis concluderet posse terminare talem dependentiam. consequens est falsum. sicut patz in multis primo in substantia z accidēte. quia omnis substantia est independens independentia accidentis ad subiectum. z tamen non omnis substantia potest terminare dependentiam accidentis cuiuscunq; ad subiectum. sicut lapis non potest terminare dependentiam sapientie. ¶ Consimiliter patet de dependentia totius ad partes. quia multa sūt quibus repugnat dependē tali dependentia que est totius ad partes nec tamē possunt terminare talem dependentiaz sicut est quodcunq; simplex quod non est totum nec pars. patet etiam de independentia cāti ad causaz. quia angelus est independens a quocunq; cāto. ut a causa. non tamen potest terminare qōcunq; cātum ¶ Apparet etiam cōissime de proprietate de qua est propositum. quia proprietas personalis cum sit omnino independens secundum hoc possz terminare omnem dependentiam creature ad deum ut cāti ad causam. z hoc secundum quācunq; rationez cālitatis. quod est manifeste falsum. quia proprietas in persona non est formalis ratio causandi sed aliquid comune tribus. ut dictum est. s. per Aug. ¶ Respondet igitur ad maiorem. q̄ licet indepēdēti rōne sue independentie nō repugnat q̄ ipm terminet dependentiam alterius: tm̄ indepēdētia nō sufficit ad hoc ut sibi cōueniat terminare. sed oz q̄ habeat p̄ritatē vl̄ p̄mitatē cēntialē respectu illius qō dependet ad ipm. qz depēdentia est posterioris cēntialit ad pus cēntializ. oz etiā q̄ habeat pfectiōez aliquā respectu cuius dependens sit ipfectū. z ad ppm entitas hypostatica nō hz p̄oritatē cēntialē respectu creature. qz ordo cēntialis est per se inter essentias distinguēdo essētias ꝺ entititatē hypostaticam. f. ume. n. (addītatē) rez se habent sicut nūeri. entitas ēt hypostatica non est simpliciter perfecta uel simpliciter perfectio. prout dictū est in qōne de hoc mota. p idem negaretur minor. qz si aliqd esset ratio repugnantie respectu cuiuscunq; ipfectionis ipm cēt pfectio simplr. si igit entitas hypostatica nō est pfectio simplr sequit q̄ ipa ñ est formalis rō repugnādi oi ipfectiōi. z p ꝓns nec per ipaz habet psona formaliter ppriā indepēdētiaz.

¶ Ad ista. ad p̄m. depēdētia pōt dupliciter distingui. vno mō formaliter sine q̄si spē sm rōnez distinctā formalē depēdētie. Alio° q̄si mātr sz distinctionē indepēdētiū. Et ꝺ dupliciter. uel in eodez ordine. vl̄ i alio z alio. p̄ma distinctio requirit in termino rationem formalem terminandi aliam z aliam uel eandem q̄si illimitataz vir

tualiter.ſ. vel eminenter continentem tales ratōnes formales diſtictaſ.ſcōa diſtinctio non requirit diſtictōem niſi eorum q̄ dependēt.7 q̄nq̄ iſta diſticta ſūt eiuſdē ordinis.q̄n.ſ eque immediate uł eque mediate.dependent ad idē.q̄nq̄ ſi alterius ordinis quādo.ſ.vnum dependet mediate 7 aliud immediate. Iz igit̄ iſta ꝓpō ſit falſa independens tali dependentia pōt qualēcunq̄ dependentiaz terminare 7 iſta etiam independens dependentia tali pōt talem dependentiā cuiſcunq̄ dependentiſ terminare. tamē vł iſta ꝓbabilis quod independens tali dependentia tali ō pendentis pōt alicuiſ dependentis talem dependentiā terminare vł poſt 7 h̄ vel i mediate vel ſaltē mediate.7 iſta ꝓbabilior ſimplr independens poteſt cuiuſcunq̄ dependentis vel ſaltem alicuius dependentis aliquā dependentiam terminare. Et iſtaꝝ duaꝝ ꝓpōnum veritas apparēt ſi iſta eſſet nota q̄ quecunq̄ entitas quacunq̄ alia vel eſt per ſe prior l̄ poſterior.7 iſta vł poſſe haberi ex connexione entium 7 vnitate coꝝ ſiue vniuerſi. q̄ vnitas ē ordinis ſm ꝓbm duodecimo metha. videretur.n. illa entitaſ inconnexa cum aliis q̄ nō h̄et p ſe ordinem prioris nec posterioris. Quando igitur arguitur ſi independentia 7c. vno modo poſſet negari conſequentia quia ſi independens tali independentia non poſſit terminare talem dependentiam hoc eſt propter aliquid annexum ſue independentie que eſt limitata 7 ideo poteſt habere aliquam imperfectionez annexam ſed hec ratio non tenet ocin dependente ſimpliciter. quia in tali ſalem nulla eſt perfectio. Aliter etiam deficit illa conſequentia.quia non oportz q̄ talis independentia concludat talez terminationem niſi independentia ſimpliciter acciperetur in ante. ſic q̄ independentia ſimpliciter 7 omnimoda cōcluderet poſſe determinare omnem dependentiam.ſz hoc nō fuit acceptum ſz ſolūmodo q̄ indepēdens omnino poſſz aliquā dependentiā terminare. Hoc enī ſufficit ad ꝓpoſitum.qz ꝓ viam diuiſionis ſequitur cū illud independens de quo ē ſmo.ſ.perſona vel entitas ꝑſonalis non poſſit terminare aliquam ō pendentiam q̄ eſt cauſati vel menſurati vel aliam huiuſmodi:q̄ poſſit terminare iſtam q̄ eſt nature vt ē communicabilis ad aliquid vt incommunicabiliter exiſtēs. Aliter poſſz concedi conſequēs ſm intellectū ꝑpoſitū.ſ.q̄ independens tali dependentia alicuius taliter dependentis vel poſt dependētia dependentis pōt dependētiam terminare ꝓ hoc patet ad illas inſtātias ibi poſitas. Ad primā quia ſubſtantia illa pōt aliquam dependētiam alicuius accīt̄ terminare.puta illius quod natum eſt ſibi cōuenire. Et eſto q̄ cēt aliq̄ ſubſtātia non ſuſceptiua alicuius accidentis. ſic ē natura diuina illa tñ pōt terminare aliquā dependentiam poſtem q̄ ſit iſta. puta alic̄ cāti poſtis ipo accīte.7 ſic mediate tminat dependētiā ipi accītis. ad faz de toto 7 de ptib' ꝑ idē.qz ſimplex q̄ nec ē totū nec pſ pōt fiare dependētiā poſtē q̄ ſit illa que ē totius ad partes. Et ſi queras quā dependentiam terminat angelus reſpū ignis q̄ dependet a partibus ſuis. Reſpōdeo illā dependētiam q̄ eſt minus nobilis ad magis nobile in ordine eēntiali nāz. Per idē ad tertiam.qz angel' terminat dependētiā cuiuſcūq̄ nāe inferioris 7 hoc mediate vel immediate .illam quidē q̄ ē ſm ordinē eēntialez q̄dditatuz 7 illa ē q̄dām ō poſt dependētia illa q̄ ē effectus a cā effectiēte imo hec videt oino p'a.7 h̄ pt aſſignati cōit cōuenire cuilibz idependēti reſpū illi' reſpū c' ōz idependēſ. Ad q̄rtā idependēe oino bñ vł q̄ neērio poſſit aliq̄ dependētiā fiare .qz nō vł alicōnexionē h̄re cū aliq̄ ēnb'.ſz ñ oz q̄ q̄lēcūz ō pendētiā poſſit terminare.qz illā q̄ rārit i termino perfectōnez ſimplr cuiuſmōi ē

dependentia cāti ad causam non termi nat: nisi sit perfectum simplicit. pōt au tem cē independens si sibi repugnet im perfectio licz sibi non ꝓueniat simplicit perfectio. quia entitas hypostatica vt ta lis non est perfectio simplicit. nec tamē ois talis est imperfecta. ¶ Per hoc ex cluditur resposio ad maiorem. qz inde pendenti oio nec ratione independētie sue nec rōne alicuius sibi annexi pōt re pugnare generalr terminare quancūcz dependentiaz. Et cum tangit q ad hoc vt terminet requiritur q sit ꝑius essen tialiter pōt dici q ꝑprie loquendo de po ritate essentiali: que. s. est rōe essentie vt distinguitur ꝓtra entitatez hypostaticā sic vna est prioritas trium personarum sz extendendo poritatem essentialē ad p oritatē per se. 7 hoc respectu cuiuscunqz entitatis siue ꝺditatie siue hypostatice pōt entitas personalis in diuinis dici p or essentialr. vel magis ꝑprie per se por quocunqz causato. Et isto 2°° accipiēdo prioritatem necesse ē vt omne dependē tiā terminans sit prius eo qō dependet. nō aūt primo° accipiendo poritatem. ni si tm qñ est dependentia causati ad cāz vel aliqua silis dependētia. puta cāti po steriozis ad causatū prius. vel cāe vnius ad aliam cām. vel mēsurati ad mēsurā. Et cum dicit q sole forme hoc est ꝺddi tates se hñt: sicut nūeri q ad hoc q i eis solū attendit ordo essentialis. nō igitur in entitate hypostatica potest distingui de dependentia eēntiali. quia est simplr essentialis que ē rōne essentie in vtroqz extremo. vbi. s. fundamentum rōne eēn tie dependet. 7 terminus ratiōe essentie terminat. Et isto mō est dependētia eēn tialis creature vt cāti ad deū vt ad cāz. Allio° potest dici essentialis tm ex parte fundamti. cui. s. essentia est rō dependēdi sz nihil rōne essentie terminat: sz ratiōe entitatis distincte ab eēntia puta hypo statice. Et cuz additur q terminans de pendentiam dz esse perfectum. licet hic possit distingui q perfectio sicut 7 enti tas equiuoce conuenit entitati quiddi tatiue 7 hypostatice. tamē ꝑprie pfectō non videtur cōuenire nisi entitati ꝺddi tatiue. qz entitas hypostatica non ē fm quā aliquid formalr perficit: sed fz quā recipit pfectionem: vel saltem determia tur ad pfectionē receptaz. Et scōm hoc neganda esset illa ꝑpō oz q terminans dependentiam sit perfectum. sufficit eni q sibi repugnet iperfectio qualis conue nit dependenti. Et per hoc patet ad illō quod dicit ꝓtra minorem: quia perfecti onem non extendendo. ꝑprie accipiē do negāda est ista ꝓpositio q si aliquid sit rō repugnātie respectu cuiuscūcz im perfectionis ipm est pfectam vel pfectio simplicit. quicquid. n. pōt realiter ē idē simpliciter pfecto. ipum non potest esse aliquomō impfectum 7 tñ non oportet q quodcunqz tale fm rōnem sui forma lem sit simpliciter pfectum. ¶ 2° potest ꝓpositum sic declarari. aliqua est in en tibus dependentia nature cōicabilis in quantū cōicabile ad suppositus cui cōi catur. ꝑ in illa dependētia status est ad i cōicabile vt terminans talem dependē tiā. añs declarat. quia aliqua nā habet ꝑprium per se suppositum sīc est nā sb stantialis. 7 ibi ē idētitas realis nature 7 suppositi. nec est dependentia nāe ad ali quid extrinsecū: vt eius suppositū 7 ali qua nā ꝓpter eius iperfectionē supposi tū per se hre nō pōt. 7 per añs nō potest sic intrinsece termiari. sz requirit suppo situ extrinsecū: sicut nā accntis requirit suppositū substantie ad quod vltimate eius dependentia terminat tanqꝫ suum suppositum. 7 hoc per accns. quia sup positum per se habere nō potest. tali au tē suppositō per accns non est natura p se idem. quia natura 7 tale suppositum sunt alterius generis: sz est ibi aliq vnio supplens: vt possibile vicem idētitatis il

la est actualis dependentia nature ⁊ ex parte suppositi actualis sustentatio nature vl terminatio dependētie ei⁹. sic ꝙ illam naturam dependere ad illud suppositum est cōicari ipi tanꝙ suo supposito: sicut potest habere suppositum: qz non potest per se habere suppositum: sicut substantia: sed tm̄ per accidens. ꝓncipalis pz. qz cum suppositum sit p se aliquid incōicabile dependentia nature vt cōicabilis ad suppositum erit p se ad incōmunicabile: ⁊ ita cuz persona diuina sit verissime incōicabilis. immo sit sola per aliquod positiuum incōicabil vt dicetur in 3° arti. non repugnabit si bi ex parte sui terminare dependentiaz natnre vt cōmunicabilis tanꝙ suppositum eius non per se vel intrinsecuz: sed tm̄ extrinsecum ⁊ alterius nature. ¶ Dicetur ꝙ nulla natura potest dependere ad ipsum vt ad suppositum extrinsecū quia non potest informari per accidens aliqua natura: sicut suppositum substātie informatur accidente. ⁊ pro tanto ē suppositum per accidens nature accidētis. ¶ Preterea dicetur ꝙ dependētia accidentis est per se ad singularem sbaz non aūt ad suppositum vt suppositum .s. quātum ad illud quod suppositū addit vltra rōnem singularis. qz illud nō videt ee nisi negatio. negatio autē nō ē ratio terminandi dependentiā. ¶ Confirmatur. qz natura singularis assumpta a verbo eodem mō terminat dependentiam accidentis sicut terminaret si non esset assumpta: sed assumpta nō hz rōnem ꝓpriam suppositi. igitur quādo nō est assumpta ratio suppositi nō ē ratō per se terminandi. Nec potest dici ꝙ qn̄ est assumpta dependentia accidētis quod sibi inheret terminat ad personā assumentem: qz dependentia accntis est inherere. accidens autem nature assumpte non inheret psone assumenti. ¶ Ad pmum dici pōt ꝙ sufficit hoc habere ꝙ nō sit repugnātia a parte incōicabilis ꝙ sit terminus alicuius dependentie. an alteꝛ aliqua natura alia ab illa que est ꝓpria ipius incōicabilis possit dependere ad ipm incōicabile. de hoc in sequēte arti. Qō aūt tangitur ꝙ incōicabile terminans dependentiā nature extrinsece oꝛ eē informabile a tali natura: sicut substantia informat accidente dependente ad ipam. ¶ Rndeo qn̄ accidēs ineſt sbstantie sunt ibi due habitudies: vna forme ad informabile ⁊ illius extremum ē substantia vt receptiua talis forme ⁊ vt potentialis saltē potentialitate fm quid Alia ē habitudo accidentis vt dependentis ad substātiam vt ad quā dependet. ⁊ illius extremū est substantia vt essentialiter prioꝛ accidente naturaliter posteriori. Prima habitudo non potest ee alicuius nature ad verbum. quia illa requireret imperfectōnem in verbo. quia aliquam potentialitatem. 2ª potest esse quia illa non requirit in verbo nisi per se prioritatez que non repugnat sibi respectu cuiuscunꝙ nature create. hic patz illud dictuz. deus est respectu cuius omnis substantia creata est quasi accidens quia nisi habitudinem accidentis ad sbstantiam que est forme secundum quid ad informabile non possit substantia creata habere respectu dei tamen habitudinem nature cōmunicabilis extrinsece ⁊ posterioꝛis potest habere respectu persone diuine: qualem habitudinem habet etiam natura accidentis respectu suppositi substantie. ¶ Ad 2m̄ potest dici ꝙ substantia singularis est incōmunicabilis ꝓut incōmunicabile opponit vniuersali quod est cōmunicabile pluribus: sed non ꝓut incommunicabile excludit omnem incommunicabilitatez tā communis ꝙ forme. ⁊ hoc tam forme partialis que dicitur communicari materie informate ꝙ forme totalis. puta quidditatis vel nature. que dicitur cōmunicari supposito participanti. sic inquam intōmunicabile non conuenit oi

singulari: sed solum illi quod non ē alicui forma altero duorum modorum. ⁊ tale est illud quod est vltimatus habēs formam vel ens per formam ita q̄ nihil habet ipsum tanquā formam siue principium quo essendi. ⁊ tale est suppositū licet igitur accidentis dependentia terminetur aliqualiter ad substantiaz singularem tamen non est vltima terminatio nisi ad singularē ut incōmunicabilē quia dependentia que est in cōmunicari non videtur habere statum nisi ad i cōmunicabile: quia si est dependentia ad singularem cōmunicabilem cuz illa sit ratio essendi ei cui cōmunicatur. nō est dependentia adhuc terminata vltimate nisi ad illud cui cōmunicabile cōmunicatur. Nec tamen intelligo q̄ cōmunicabile terminans dependeat ad incōmunicabile: ⁊ propter hoc cōmunicabile non vltimate terminat. sed illō ad quod ipsum dependet. quia non est verum substantiam singularem cōmunicabilem dependere ad suppositum substantie. sed est ibi vera idētitas singularis cōmunicabilis ⁊ suppositi: sed ꝑ tanto quod dependet ad singulare cōmunicabile vltimate dependet ad incōmunicabile: quia ꝓmunicabile est alicui incōmunicabili ratio essendi. ⁊ quod dependet ad illud quod est alicui ratō essendi dependet vlterius ad illud cui ipsum est ratio essendi. incōmunicabile autē non sic est ratio essendi alicui. ⁊ ideo qō dependet ad ipm non oportet vlterius dependere ad aliquid quasi habens esse ꝑ ipm. Non igitur vltimate terminat dependentia accidentis vt cōmunicabilis nisi ad suppositum substantie: vt incōmunicabiliter subsistens ⁊ sustentans ipsuz. ⁊ est ista ad aliquid extra totum genus dependentie talis que est incōmunicari. qz est ad incōmunicable. ¶ Et cum arguitur q̄ ratio suppositi vltra substantiaz singularem non addit nisi negationem

¶ Rñdeo si hoc veruz sit. tamen illa negatio ꝓius conuenit substantie singulari q̄ terminare dependentiam accidentis. nec est inconueniens aliquam negationem imperfectionis ꝓius conuenire alicui q̄ aliquod posterius dependere ad ipsum sicut ꝓius conuenit homini non esse irrationale q̄ esse album. quia negatio illa statim sequitur affirmationem que includitur in ratione hominis etiaz si nunquā tale accidens cōpeteret l' ꝓpetere possz hoi. Et cum dicitur negatio non est ratio terminandi. ¶ Respō deo vltimate terminare duo dicit scilicz terminare. ⁊ sic terminare q̄ nihil vlterius terminet. ratio igitur terminandi ē aliquod positiuum. s. ratio istius q̄ terminatio sit vltimata: est illa negatio. qz scilicet terminans non est cōmunicabile si'eni esset cōmunicabile: tunc adhuc vlterius terminaret dependentiaz illō cui ipsum cōmunicaretur. Exempluz. si accidens dependeret ad aliud accidens: sic sm aliquos color ad superficies: eius dependentia non vltimate terminat ad superficiem: sed ad illud cui superficies ē forma. ⁊ esto q̄ non dependeret ad illō cuius est forma. sed tñmodo esset sibi ratio essendi: adhuc vltimata dependētia esset ad illō cui superficies est forma

∴ ¶ Ad ꝓfirmationez posset dici q̄ accidens nature assumpte 7c ¶ 3° sm aliquos declaratur ꝓpositum sic. persona diuina eminenē cōtinet perfectionē oīs suppositi causati. igitur potest supplere vicem cuiuscunq; in sustinēdo illā nām quā posset tale suppositū sustentare. 5. th

¶ Preterea. q̄libet nā creata ē in potētia obediētiali respectu ꝑsone diuine: igit ꝑsona diuina potest sustentare quācunq;

¶ Prima ratio videt deficere: qui sli ꝑsona diuina rōe essentie ꝓtineat vtualiter quācunq; entitatem creatā: tamen nō videt virtualiter ꝓtinere rōne ꝓprietatis ꝑsonalis aliquā entitatem creatā. qz

∴ Ad

pari rōne ꝓtineret quālibet ⁊ ita ꝓpietas ꝑsonalis esset formaliʳ infinita: cuius oppositum ostensū est in qōne de hoc mota. Preterea. si ꝓpietas personalis contineret virtualiʳ oēs entitates creatas videtur q̄ possz esse rō formalis creandi creaturas. cuius oppositum dictuz ē in quadam alia qōne. 2ª etiaz ratio videt deficere. quia potentia obediētialis creature respicit omnipotentiam creatoris ⁊ illa est cōmunis. igitur illa sustentatio per quā filius per omnipotētiam sustentat naturā istam est cōmunis tribꝰ illa autem sustentatō que est ꝑsone vnite est ꝓpria filio. non igitur ꝑ hoc q̄ est natura esse in potentia obedientiali persone ꝓcluditur ipam posse naturā sustētare hypostatice vel suppositiue: sed tm posse sustentare cāliter. ſ. effectiue. Contra ꝓclusionez istius articuli arguit ꝓ quia vnio realis habet terminū realez. que igitur sūt simplicit idem in re sunt idem in terminando talem vnionem. ꝑ prietas ⁊ essentia sunt simplicit idem in re. igitur sicut vnum terminat. sic ⁊ reliquum terminabit. Item ad relatiuū vt relatiuum non dependet aliud a suo correlatiuo. igit ad uerbum vt verbum nō dependet natura humana. q̄ sol' pater ē correlatiuum. Ad ꝑmum dicendū q̄ formalis distinctio relationis ab essentia sufficit ad hoc q̄ ꝓpietas posset dici formalis terminus vnionis realis ⁊ non essentia. tm ratio videt efficax cōtra ponentes idētitatem realez ⁊ formalē essentie ⁊ ꝓprietas cōstituentis ꝑsonā Ad 2m dici potest. vno modo negando aīs. nam aliud est dependere ad relatiuuz. ⁊ dependere ad ipz verbū relatiuum nō tamē dependet ad ipm tanq̄ correlatiuū. Aliter pōt dici q̄ natura assumpta dependet ad verbū sed non ꝓprie vt ad relatiuuz. sed vt ad incōicabile sbsistens. ⁊ sic negāda ē ꝓna

De tertio articulo

certum est ſm Dam. 57. q̄ verbuz assūpsit naturam in athomo. hoc est singularem: ⁊ tamen non habentem personalitatem ꝓpriam. quia illa non posset stare cum assumptione in vnitate persone verbi. si aūt ꝓpria singularitas nature ꝑsonalis eēt formaliter ꝓpria personalitas eius: non posset illa esse sine ista ꝓpter quod oportet videre quo formaliter ⁊ completiue natura creata sit personata in seipsa vt ex hoc pateat si potest ipsa carere ꝓpria personalitate ⁊ personari etiam personalitate extrinseca.

Est aūt dubium an personalitas ꝓpria sit formaliter per aliquid positiuum. et videtur q̄ sic. quia negatō non est ꝑmo incōmunicabilis. negatio enim quātuz est de se posset cuicunq̄ competere. tm modo igitur est incōmunicabilis ꝓpter incōmunicabilitatem positiui ad quod ipsa consequitur. ⁊ ita primum incōicabile est positiuū. ꝓprietas personalis ē ꝑmo incōicabilis. q̄ est rō formalis cōstituēdi incōicabile. ſ. ꝑsonam Preterea. negatio non est ꝑmo ꝓpria alicui enti. sed tātuz ꝓpter hoc q̄ sequitur aliquā affirmationem ꝓpriam. ꝓprietas enīz personalis est primo ꝓpria illi cui' est. igitur ⁊c Preterea. quod excludit imperfectionem ipum' est perfectum vl saltem aliquod positiuum. nunc autem dependere ad personam extrinsecaz est imperfectionis. igitur personalitas ꝓpria que excludit formaliter illam dependentiam est aliquid positiuum. Confirmatur. ꝓpter hoc enīz ponitur q̄ singularitas nature est per aliquid positm quia excludit imperfectōnem que est dividi. vnde singulare dicitur individuū hoc est in plura individibile a simili in ꝓposito. personari in se excludit dependere ad personaz extrinsecam. Sed cōtra. Dam. c. 50. In nullo enim eorum que plantauit in nostra natura deus verbum a principio plasmans nos defecit sz ꝙa assumpsit. totus enim toti vnitus

est mihi ut totū toti ꝺbuat. quod est in assumptibile ⁊ incurabile. vult dicere igitur. ꝙ quecunq; entitas positiua in nostra natura est vnita verbo. ¶ Et ꝙ hoc sit possibile de quacūq; ꝓbatur ratōe. quia quecūq; natura ē simplr in pō obediētiali ad dependendū ad pso nam diuinam si ergo esset aliqua entitas positiua qua natura esset in se personata illa entitas esset assumpta a verbo. ⁊ tunc natura nostra in xpo esset psonata simul duplici personalitate. qō est impossibile. qz si creata. igitur per illam est formaliter incommunicabilis alteri persone ⁊ per consequens persone verbi non communicatur. ⁊ ita i ipso non personatur ¶ Preterea si aliqua entitate positiua esset formaliter psona creata. igitur verbum non posset deponere naturam assumptam. nisi ul illa maneret non personata quod videtur inconueniens. uel oporteret ꝙ daretur sibi de nouo videlicz aliqua alia entitas. qua ēt haberet personalitatem creataz. sed hoc est impossibile. illa. n. non posset eē entitas accidentalis quia accidens nō est ratio formalis personā di subiectum nec posset esse aliqua entitas substātialis. quia nec materia nec forma. nec substantia composita. quia quecunq; talis si daretur non manēt natura eadez que prius. qz haberet aliam materiam vel formam uel entitatē substantie composite. ¶ Potest igitur dici ꝙ nostra natura est personata personalitate creata nō aliquo positiuo tā ꝙ ratione formali. quia ultra singularitatem non inuenitur aliqua ētitas positiua qua singulare completiue sit icō municabile. sed tantum singularitati superadditur negaō cōmunicabilitati. siue dependentie que est incōmunicari Potest autem intelligi triplex negatio communicabilitatis siue dependentie sicut enim possumus intelligere dependentiam actualem potentialem ⁊ aptitudinalem sic possumus intellígere negationem actus dependendi. ⁊ negationem possibilitatis dependendi. ⁊ negationem aptitudinis ad dependendū Prima negatio est nuda siue sola. secū da est cum repugnantia ad actum. tertia est cum inclinatione opposita siue aptitudine contraria ¶ Exemplum primo modo superficies si esset sine colō omnino esset non alba. quia haberz solam negationem albedinis. secūdo modo angelus est non albus. quia sibi repugnat albedo. Tertio modo lapis est non sursum. quia in lapide est negatō aptitudinis ad sursitatem cum inclinatione ad non sursitatem sicut ad suum oppositum. ¶ Ad propositum loquēdo de dependentia ad hypostasim extrinsecam ⁊ spāliter diuinam de qua modo loquimur sola negatio actualis dependentie non sufficit ad hoc quod aliqd dicatur in se personatum vel persona. qz anima petri hz talem negationem. ⁊ tamen nō est psona. Secunda negaō nō inuenitur in natura creata psonabili qz nulli tali potest oīno repugnare dependere ad psonā diuinam. immo quecunq; entitas positiua i tali natura est in potentia obediētiali ad depēdendū ad ipsā ⁊ per consequēs illa negatio ñ constituit personā creatā ⁊tia ēt negaō ñ sufficit. qz illā habet natura assumpta. ipsa enim cum sit eiusdem ratōnis cum mea natura habz aptitudinē eiusdē rōis. ⁊ ēt hz aptitudinē ad sbsistēdū in se ⁊ non hz aptitudinem ad depēdendum ad personam extrinsecam. nec est inconueniens possibilitatem eē sine aptitudine quia ad formas supernaturales ⁊ si sit potentia aliqua in susceptiō non tamen propie aptitudo quia illa non est propie nisi ad formam naturaliter perfectiuam. ¶ Ad personalitatem igitur propriam siue creatam opz concurrere duas negationes. primam ⁊ tertiā. ita ꝙ tertia est quasi habitual

sīue sit psonata in se sīue in psona alīena. sed alia negatio. s. actualis dependẽtie superueniens isti negationi complet personalitatem ꝓpriam. ¶ Ad illa igitur que ꝓbant q̄ personalitas ꝓpria ẽ formaliter per aliquid positiuũ ad oia simul est vna. Rñdeo q̄ nulli simplr repugnat esse cõicabile nec tanq̄ cõicabile dependere nisi sibi sit simplr ꝓprium aliquod positiuuz qõ sit ratio repugnãtie cõicabilitatis ⁊ dependentie. tamen cõicari ⁊ dependere põt fm quid repugnare alicui p̄ solam negationem. quia dum negatio illa inest: affirmatõ nõ potest inesse. sed non ꝓpter hoc est simplr ipossibile affirmationem inesse: nisi illõ cui talis negatio inest esset necessaria ratio q̄ talis negatio consequeretur. ⁊ tẽ negatio esset simpliciter ꝓpria. alias nõ esset nisi scõm quid propria. Simili. n. modo ꝓpria est alicui negatio sicut ipsi repugnat oppositа affirmatio. sola persona diuina habet incommunicabilitatem primo modo. quia entitatẽ aliquã intrinsecam simpliciter propriam: per quam sibi repugnat posse cõmunicari. natura creata licet in se subsistat non tamen aliquid habet intrinsecum per qõ impossibile sit eandem dependere. ⁊ iõ sola persona diuina habet propriam personalitatem completam. natura creata personata in se non habet: quia non hz repugnantiam ad posse dependere: sed tantum ad actũ dependere. ⁊ hoc scõm quid. s. dum sibi inest negatio dependẽtie actualis. ¶ Ad formam igitur ꝑme rationis dico q̄ incõmunicabile simplr quod. s. importat repugnantiaz ad posse dependere non conuenit primo negationi sīue alicui ratione negationis. nec talis incõicabilitas est in creatura etiaz in se personata: sed tantũ incõicabilitas secundum quid. s. repugnantia ad cõicari. ⁊ hoc stante illa negatione dependentie actualis. ista autem incõicabilitas fz quid non requirit entitatem positiuam simpliciter incõmunicabilem: sed tantũ entitatem positiuam receptiuam negationis dependentie actualis. sed incõmunicabilitas simplicit si alicui negationi conueniat hoc non est nisi quia illa consequitur entitatem positiuam simplicit incõicabilem. ¶ Per idem ad aliã maiorem de dependentia concedo q̄ si alicui repugnat posse dependere. hoc est propter aliquam perfectõnem vel ratõnem positiuaz. sed illa repugnantia nõ est in creatura: sed sola negatõ dependẽtie actualis. Exemplum. accidenti separato non simpliciter repugnat inherere vel posse inherere. sed scõz quid dici posset ei repugnãe inherere. pro quanto q̄ stante illa separatõne non potest simul stare cum hoc q̄ inhereret. ¶ Consimiliter ad illud de proprio dico q̄ incõicabilitas simpliciter est simpliciter ꝓpria illi cui conuenit sīue incõicabilitas. incõmunicabilitas aũt scõm quid non est ei propria. sed tm̃ sic q̄ soli illi conuenit.

¶ De 3° igitur articlo principali videtur q̄ nature humane repugnat dependere ad personam alienam vt sustentantem ipaz. primo quia est natura substantialis 2° quia intrinsece sīue idẽrice habet rationem non dependendi tali dependẽtia 3° quia non potest habere aliquid intrinsecum quod sit sibi ratio taliter dependendi. ¶ Et primo sic arguitur. natura sbalis non est nata dare supposito nisi esse simpliciter. ⁊ per cõsequens nõ presupponit esse simpliciter. natura autez dependens ad suppositum alienum presupponit in eo esse simpliciter: quia eẽ nature ꝓprie que prius conuenit sibi q̄ ista natura dependens ad ipsum. Añs ꝓbatur. natura substantialis est entitas simpliciter. sicut accidentalitas est entitas fm quid ⁊ qualis est aliqua entitas formaliter tale esse tribuit. sicut igit nã accidentalis tribuit esse tantũ esse secundum quid. ⁊ ideo presupponit ens simpliciter: ita natura substantialis dat eẽ

simpliciter. ⁊ ideo nō presupponit tale cē. Ex 2° arguitur sic. omne dependēs hz intrinsece aliquid quod est sibi ratio dependendi natura humana nō habz nec habere potest aliquid tale intrinsece: qō sit sibi ratio dependendi tali dependentia. igitur ⁊c. Ma. patet inductiue i dependentia causati ad causaz in quocūqz genere cause. ⁊ pbatur ratione, quia nisi in isto sit aliqua ratio dependendi q̄ non est in illo non magis istud dependet q̄ illud. natura autem mea non dependet a verbo tali dependentia. igitur nec illa assumpta magis dependet nisi habeat aliquā rationem dependētie sibi intrinsecam. pbatio maioris non dependens non fit dependens nec econuerso: nisi sit aliqua mutatio. mutatio autem non habet perse termino nisi aliquam formam absolutam. si igitur natura sit de nouo dependens aduenit sibi aliqua forma absoluta que sit ratio dependendi ⁊ talem etiam amittit vt terminuz a quo mutationis. si fiat de dependente ñ dependens: pbatio minoris: tum quia natura illa posset deponi nullo absoluto corrupto in ea. si autem haberet aliquod absolutum quod esset ratio dependendi sibi propria: oportz illud corrupi quando ipa fieret non dependens. tum quia nature eiusdem rationis competit similis ratō dependendi ⁊ ad silez terminum vel eundem terminum quādo non est nisi vnicuz natuz terminare talem dependentiam. natura autez christi ⁊ mea sunt eiusdez rationis: ⁊ mee nō competit aliquid quod sit ratio taliter dependendi ad verbum: quia tunc mea violenter subsisteret in ppria persona. Ex 3° arguitur sic. ppria personalitas que potest competere huic nature hūane est realiter eadem sibi. igitur manente hac natura manet habens hanc personalitatem. sed personalitas ppria est ratio repugnantie ad sic dependere. igitur ⁊c. pbatio añtis. quia certum est q̄ huic nature humane singulari pōt cōpetere ppria personalitas illa non pōt eē aliud ab ipsa nec ei accidens. quia accidens non est ratio personandi substātiam: nec potest esse substantia alia ab hac natura. quia nec substantia composita. patet eni q̄ vna substantia composita non est ratio formalis personalitati alteri substantie composite. nec potest esse alia substantia sicut pars. quia non maneret eadem natura composita nisi maneret eadem vtraq̄ pars substantialis. Potest dici q̄ non est ponenda iter aliqua esse formalis repugnantia nisi vl in rationibus eorum propriis aliqua repugnantia includatur manifeste vel necessaria ratione probetur includi vel sequi. sed neutro modo est de natura humana ⁊ de dependentia ad personā alienam. igitur ponendum est q̄ talis dependentia non est simpliciter impossibilis q̄rum est ex parte fundamenti. Maior probatur. quia quodlibet ponendum ē possibile esse cuius non patet ratio impossibilitatis. Consimiliter quodlibz compossibile vbi non apparet ratio incompossibilitatis. prima pars minoris declaratur ex rationibus istorum de q̄ bus est sermo. Ratio autem nature humane magis patet. ratio autem illi⁹ dependētie de qua loquimur potest circūloquendo vel aliqualiter describēdo poni talis. dependentie nature vt cōmunicabilis ad personam, ppriam alterius nature vt terminantem eius dependentiam. hec ratio exponatur. primo illud quod dicitur vt cōicabilis. potest aliq̄d cōicari alicui sic. q̄ illud sit ipsum quod cōicatur. sicut vniuersale cōicat singulari. Alio modo sic q̄ illud cui cōicatur sit isto tanq̄ formali principio essendi. Et hoc dupliciter: vel vt forme partiales que cōmunicatur materie informate et aliter cōicatur composito constituto p ipam vel vt forma totalis sicut quidditas cōicatur supposito vt humanitas sor

Qō

ti. Jn ꝓpōsito intelligitur cōicabile. 3°° .ſ. q̄ ſic cōicatum ſit forma totalis quā habens dicatur ſm eam eſſe formaliter tale. ſed ꝓpriū ſuppoſitum nature dicitur hoc modo tale ſm illam non propter dependentiam ſed magis ꝓpter pᶜ idētitatem. ſed ad ſuppoſitum non prius non poteſt eſſe per ſe idētitas: ſz illud quod poteſt ibi eē quaſi ſupplens vicez idētitatis eſt perfecta dependentia nature ⁊ perfecta ſuſtentatio ex parte ſuppoſiti ſiue terminatio dependentie. tale autem ſuppoſitum: quia eſt per ſe ſuppoſitum alterius nature ⁊ iſtius nature dependentis non per ſe ſuppoſitum. ⁊ per ſe. eſt prius eo quod non eſt per ſe ſequitur q̄ prius habeat naturaz ꝓpriam q̄ iſtam dependentem que ē ſibi tanq̄ natura aduentitia vel natura ſcōa. ¶ Et qō nature humane non repugnet talis dependentia qualis dicta ē poteſt ſic aliqualiter declarari. vt ꝓba tuz eſt in 2° articulo. perſona diuina poteſt eſſe propriꝰ termiꝰ alicᵘ depēdētie nō aūt dependentie que eſt cāti ad cauſam nec breuiter cuiuſcunq; terminati ad aliquid ratione perfectionis formal' in ipſo: ſed tm̄ illius que ē nature vt cōicabilis ad incōicabile ſuſtentans ipam igitur talis dependentia eſt poſſibilis in aliqua natura. q; non pōt eſſe poſſibilitas terminandi dependentiam niſi i aliquo ſit poſſibilitaſ dependendi: ſed hoc non magis repugnat nature humane q̄ alteri. ¶ Preterea 2°. quia accidens dependet tali dependentia ad ſuppoſitum ſubſtantie cui inheret. nunc autem licet ibi coniungatur dependere ⁊ inherere tamen prioz videt eē ratō dependētie q̄ inherentie: ſicut in termino videt eſſe prioz ratio prioritatis eēntialis propter quam terminat dependentiā: q̄ in formabil' vel ſuſceptiui ſz quā termiat inherentiam. Si igit̄ intelligatur alicui ꝓuenire depēdentia nature vt cōicabil'. ⁊ hoc ſine inherentia nō videt cōtradictio. ſz talis ē illa que ponit in ꝓpoſito. ¶ Confirmat. q; ſm phz. 5°. metha. q̄ le vno mō dicit̄ dzia ſubſtātie: igit̄ modᵘ qualitatis nō repugnat ſbe ¶ 3° declaratur ſic. accidens poteſt hr̄e moduz ſbſtantie lz non perfecte. ſ. q̄ ſibi repugnet dependere ad ſubiectum: tamen aliqualiter ſimilem. ſ. in non dependendo actu aliter: ſicut apparet in accidente ſeparato. pari rōne igitur videt q̄ ſubſtātia poteſt habē modū accidētis lz nō pfecte. ſ. depēdendo ⁊ inherendo ſubiecto tamē modum aliqualiter ſimilem. ſ. in dependendo actualiter ad ſuppoſitum alienū ¶ Ad illa que adducta ſunt in contrarium ad primum concedo q̄ natura ſbſtantialis eſt ad eſſe ſbſtantiale: ſed non oportet q̄ ſit primum eſſe ſuppoſiti habentis eſſe per ipſam niſi quando illud eſt eius per ſe ſuppoſitum. quando aūt eſt eius ſuppoſitum non per ſe: ſed per ſe alterius nature tunc per illam alteram prius habet eſſe. ⁊ cum accipitur illud quod dat eſſe ſimpliciter non preſupponit eſſe ſimpliciter in eodem. ¶ Reſpō deo aliquod eſſe in ſe eſt eſſe ſimpliciter ⁊ tamen ſuppoſito non ꝓprio nō dat eſſe ſimpliciter omni modo. ¶ Ad ſecundum aliquid poteſt eſſe ratio dependentie dupliciter. vno modo ſic q̄ ipſuz cō ſequatur vel concomittetur dependentia actualis ¶ Alio modo q̄ licet ipſum neceſſario concomitetur aptitudo ad dependenduz non tamen neceſſario dependentia actualis. ſed ipſum quantuz eſt ex natura ſua dependeret: ⁊ quando eſt actualis dependentia contingit ſcōz ipſum vt proximum fundamentum. primo modo eſt dependentia creature ad deum. quia neceſſario fundamētū dependentie eſt in actuali dependentia ſemper 2°° eſt depēdētia cauſati ad cauſam ſecundam ſine qua poſſet ipſum i mediate cāri a prima: ⁊ ita poſſz ab illa ſcōa nō depēdere actualiter. licz ſemper haberet aptitudinem ad dependenduz.

Ma. igitur rōnis vera est intelligendo de ratione dependenti non precise p̄mo modo. sed indifferenter primo modo l̄ secundo nihil plus concludit ꝓbatio p̄ ma ma. inducendo de dependentijs cā ti ad causam. Secunda ꝓbatio ꝓbat q̄ dependens habet aliq̄ rationem dependendi quam non habet non dependens q̄ nēcium est intelligendo per rationē dependentie rationem formalem depē dendi que est ipa depēdētia. q̄ sine illa non posset aliquid dependere. sed intelligendo rationem fundamentalem depē dentie fm quam inest dependentia sic fm albedinem similitudo. non oportz q̄ illa ratio sit magis in dependente q̄ in illo quod non dependet actu ē tamē eque aptum ad dependendum. Exemplum accidens quando est in subiecto non magis habet talem rationem dependendi quam quando ipsuz est sepatum. quia ipsamet natura est isto modo proxima ratio dependendi. nec opz ad hoc q̄ actu dependeat superaddi actu talis ratio dependendi sed sola ratō formalis. s. actualis dependentia. Consimiliter hic de natura assumpta ⁊ non assumpta. Tertia probatio videtur plus probare. s. q̄ actu dependens bēat semper rationē dependēdi fundamentalem. ⁊ hoc aliquam entitatem absolutam. Ad illam igitur propositionez cui illa probatō innititur scilicet q̄ omnis mutatio habet pro persone termino formam absolutam. Respondetur per interemptionem immo motus est secundum vbi ⁊ ad vbi. nec tamen vbi dicit aliquam formam absolutam Qualiter aūt sit h̄ñ cōtra philosophū quinto phisicorum. vel septimo dictū est supra in quadam questione de corpo e ⁊ ubi ⁊c. Minor principal rōis non est vera eo modo q̄ maior est vera sez intelligendo indifferenter de ratōne formali dependendi vel fundamentali. ⁊ hoc necessario fundāte actualiter. vel saltem aptitudinaliter. habet enim natura assumpta rōnem formalem depēdendi. s. ipsam dependentiam ⁊ rōnem fundamentalem. immo ipsa est ꝓxima ratio fundamentalis dependentie. licet non necessario consequatur ipsam talis depēdentia actu sed aptitudine. nec pl' ꝓbat prima ꝓbatio. quia si natura deponeretur nullum absolutum in ea corrumperetur. ⁊ ita non habuit aliquod absolutū quod esset necessaria rō actu dependendi sed absolutum fuit primū susceptiuum dependentie. ⁊ sine illa manere potest sicut sine respectu non necessario consequente potest manere fundamentum absolutum. Ad aliam ꝓbationem dico q̄ licet nature eiusdem rationis habeāt aptitudinem similem ad dependendū: tamen non oportet q̄ si vna actu depēdeat q̄ similiter ⁊ altera. patet de accidente coniucto ⁊ separato. natura autem mea ⁊si non actualiter dependeat ad verbuz dependentia predicta. s. ad suppositum ypostatice sustentans tamen habet aptitudinem sicut natura illa assumpta habet aptitudinem. Ad argumentum principale dico. q̄ licet ñ omnis dependentia sufficiat ad verificandum predicationem de dependenti de illo a quo dependet. tamen illa que est nature ut communicabilis ad suppositum vt hypostatice sustentans eaz sufficit ad verificandum predicationez nature sic dependentis de supposito ad quod dependet. patet de accidente sic dependente ad suppositum substātie ō quo etiam predicatur. ⁊ sicut predicatio accidentis de subiecto licet sit vera non tamen est per se sicut eēt nature de proprio supposito non est predicatio per se nature humane de ipso verbo.

Utrum sacerdos obligatus ad dicendum missam ꝑ vno obligatus

etiam ad dicendum missam ꝑ alio sufficienter soluat debitum dicēdo vnam missā ꝑ ambobus. Arguit ꝙ non qꝫ tenet ad maius bonum nō satisfacit solūendo minus bonū. sic est in ꝓposito. qz due misse sunt magis bonū ꝙ vna. vna etiā missa ꝑ isto est maius bonū sibi si dicat ꝑ illo. ꝙ si dicat simul ꝑ illo ꝛ a°

Cōtra qui plus soluit ꝙ illud sit ꝓpꝑ quod obligat videt abundāter satisfacere. sed vna missa est maius bonum ꝙ sint illa ꝑ quibus obligat duob⁹. quia bonū misse est ex virtute sacrificij. sacrificium autē ē infinitū ꝛ infinitis sufficies Christus .n. qui offert in illo sacrificio sufficiens fuit quādo offerebat in cruce ad satisfaciendum ꝑ peccatis infinitis. ergo ꝛc

Hic premittendū est vnū. hoc .s. quod ꝓbabile videt ꝙ missa non solū valet virtute meriti siue operis operātis. sed etiā virtute sacrificij ꝛ operis operati. vel non solū valet virtute meriti ꝑsonalis sacerdotis offerētis sed etiaz virtute meriti generalis eccle in cuius ꝑsona ministrum cōem offert sacrificiū. alioquin missa mali sacerdotis qui in illo actu non meretur personaliter sed ōmeretur nulli valerz in ecclesia. quod reputat cōiter incōueniens. ꝛ ratōabiliter ux ta illud Joh. 6°. panis quem ego dabo caro mea est ꝑ mundi vita. quādocūqꝫ .n. Christus vt summus sacerdos offert panis quem dat. i. caro eius est mundi vita. Ex hoc sequit ꝙ ad solutōem huius questionis tria sunt videndā. ꝓmo si missa dicta ꝑ duobus tantuz valet isti sicut si ꝑ eo solo diceretur. ꝛ hoc merito personali celebrātis. scōo si tantū valet merito generalis eccle offerētis. ꝫ si iste simplr soluit debitū vtriqꝫ cui obligatur.

De primo est sciē

dum ꝙ inter opa meritoria ois habet magis rōem meriti applicabilis alij. qz ipsa de rōne sui est placatiua dei ꝛ reconciliatiua rei deo ꝛ hoc illius ꝑ quo per ipm orantē spāliter offertur. Pōt aūt meritū vel spāliter ois in triplici gradu intelligi valē alicui siue ꝑ aliquo. Uno mō specialissime ꝛ sic semp valet oranti qñ est in gra. ipse .n. habz motū animi bonū ꝛ elicit opus bonū. Iste motus ꝛ illud opus nō sic sūt alterius ꝑ quo orat sicut orātis. nec potest iste ordinata voluntate sic illud alteri dare. ꝙ non sit suum meritū qz magis tenet ex charitate diligere seipm ꝙ aliū. imo forte nō posset dare quin istud esset suū. Alio° generalissime ꝛ sic vz toti eccle. nec .n. debet orās aliquē de eccla excludere. sed ex intentione habituali oēs includere. 3° mō .s. mō medio vz illi cui ꝑ orantem spāliter applicat. non .n. vz ei spālissime patz ex primo membro. sed nec pcise valet ibi gnālissime sicut cuicunqꝫ. tūc .n. frustra in eccla eēnt spāles orationes assignate alie ꝑ viuis alie autē ꝑ mortuis. ꝛ iterū ꝑ viuis alīs ꝛ alīs. puta bñfactoribus amicis ꝛ alīs vt pz in oronibus in missali romano pro diuersis assignatis ꝑsonis ꝛ statibus vl ꝙgregatōibus. Frustra inquā eēnt iste spāliter assignate. qz non plus valerēt illis ꝙ generalit cuicūqꝫ in ecclesia

Habz ꝑ articulus iste difficultatem spāliter intelligēdo hoc tertio° Et pōt dici ꝙ vna missa dicta ꝑ duob⁹ ñ tm valet hoc mō isti ꝙtū valeret si ꝑ eo solo diceret. Quod oñdi pōt sic. merito finito fm plenā iustitiaz adequate cozrñdet aliqō ꝑmiuz determinatū ad certū gradū ꝓeter aūt bonuz qō debet eccle gnālr ꝛ ꝓeter bonū quod debetur isti oranti spālissime que duo semp includunt in ꝑmio debito oroni: accipio illō bonū quod virtute meriti ipsius orātis debet mediomō ei ꝑ quo spāliter orat. illud est determinatū ad certū gradum virtute igit istius meriti nō debet alicui isto mō medio aliquod bonū quod nō includit in isto bono medio determinato. si ꝑ totum illud bonū detur isti tāꝙ

ꝑmium modo medio debitū ozationi. nullū bonū debitum ozatiōi isti dabit alteri ⁊ ꝑ ꝯñs si vtute istī meriti datur aliqꝫ bonus illi vt debitū isti oroni mō medio. sequtur ꝙ non totū bonum sic ꝺ bitū datur isti. g̃ ⁊c. ¶ Confirmat. qz eq̃ li merito ꝑcise debetur equale bonū si ue premiū. ⁊ hoc in quocūqꝫ mō. s. generaliter specialissime. ⁊ medio mō. Nūc autem ex equali deuotōe celebrās habz opꝰ eque meritorium loquēdo de merito personali. ꝓtingit aūt ꝙ eque deuote celebret quando celebrat ꝑ isto speciali ter sicut quādo specialr celebrat ꝑ vtroqꝫ simul. ergo vtute eius meriti ꝺbetur precise equale bonū merito huius misse dicte ꝑ vno ⁊ merito illius dicte ꝑ duobus. g̃ si quādo dicitur pro duobus ꝺbetur isti totum illud bonum equale. sequitur ꝙ virtute illius meriti nihil ꝺbetur alteri. quia bonus ꝙ daretur illi alteri. non includitur in bono qꝺ corrñdz adequate isti merito. ¶ Dicetur ad maio. ꝙ merito equali tam fm intensionez ꝙ ſcom extensionē debetur bonū equale vtroqꝫ modo. nunc autem quādo ꝺs simul ꝑ duobus orat licet sit meritum equale ſcom intensionem sicut quando orat ꝑ vno. tamen est maius fm extensionē. qz pluribus applicat. ⁊ iō ꝺbetur bonum eque intēsiue sed maius extensiue. qz vtriqꝫ. ¶ Simlr rñdet ad ꝓmaz ma. ꝙ merito certi gradus corrñdet bonū determinatū ad certum gradū. vez est vniformiter accipiendo vtrobiqꝫ .s. fm intēsionem vel vtrobiqꝫ ſcom extēsionē. sed licet meritum ad plures extendatur ⁊ per ꝯñs premiū pluribus debeat non tamē oportet ꝙ intēsiue ꝓminuat licet pluribus cōicetur. Hoc declaratur ꝓmo sic. bonū ſpūale ꝓportionat ſpūi ⁊ ſpūs est vbiqꝫ totus ⁊ non p ptes cōicat. g̃ bonum ſpūale cōicat sine diuisiōe ⁊ ita nō ꝺminuitur licet pluribus cōicetur. Hoc etiā ostēdit exēplo vbi tñ minꝰ apparet ꝙ in ꝓposito. ¶ Aliqua quidem corporalia de quibus minus videt ꝙ ꝺ ſpūalibus nō minus tñ cōicant ⁊ si pluribus cōicent patet de lumine candele sil illuminātis plura illuminabilia ⁊ eq̃liter sicut illuminaret quodlibet istorum ꝑs. patet etiā in voce que equaliter sil ꝛmutat quēcunqꝫ multorū audientium sicut ꝛmutaret vnū illorū solum. ¶ Cōfirmat tertio. respōdeo per auctem que hētur de cōse. di. 5. nō mediocriter. ⁊ co tat ibi Hiero. vbi inter alia sic habetur Cū ꝙ centum aiabus psalmus vel missa dicit. nihil minus ꝙ si pro vna qualibet ipsorum dicēt accipit. ¶ Potest dici ꝙ ista non impediunt rōes ꝓius pōitas. quia vtraqꝫ minor istarū rōnum est vera simpliciter tam fm extensionē ꝙ ſcom intensionez. ita ꝙ equali merito non debet secundū strictam iusticiā bonū numerosius. sicut nec bonū intensius. quia plura bona equalia equiualēt vni bono maiori intensiue. ⁊ hoc in omni retributione iusta ⁊ commutatione. Si ergo merito equali non ꝺbetur maius bonū fm intensionem. nec per ꝯñs ſcom extensionem. quia sicut ista si facerēt vnum facerent vnum maius altero illorū. ita sunt maiozis valoris ſcom iusticiā ꝙ alterum illorū. ¶ Hoc cōfirmatur. quia alioqui qui vellet orare ꝑ omnibus aiabus in purgatorio intendens ꝙ singulis valeret modo medio eque valeret cuilibz sicut si oraret ꝑ vna. ⁊ tunc ſcom ordinatam charitatem ꝺberet quis orare pro quocūqꝫ. quia ꝺberet impetrare bonū pluribus. cum tñ hoc posset per eundē actū sine diminutione boni alicuius eorum. ¶ Dices ꝙ per modum satisfactionis non tantum valet pro pluribus sicut ꝑ vno. quia pena ꝺbita non relaxatur nisi aliquid equiualens soluatur. ¶ Contra. tunc aliquis posset impetrare primam gratiam peccatoribus quotcūqꝫ sicut vni. quia hic non requiritur pene solutio. sed ꝺi placatio ⁊ impetratō boni ab ipso. ¶ Item sicut plures pene

equiualent vni maiori pene ⁊ non relaxantur nisi p opus satisfactionū maius vel per plura opera satisfactoria: sic videt de pluribus bonis impetrandis. q̄ equiualent vni maiori. ⁊ ideo nō nisi p plura bona vel vnum maius bonū impetrantur. Quare etiā non sufficit ad ōlectōem mali aliquid sicut sufficit ad impetrandum bonum. immo scōm videt magis. ¶ Confirmatur etiā ꝓpositus scōo. quia in amicitia humana dilectus per supplicatōem suā meretur maiꝰ bonū vni q̄ si supplicaret ꝓ multis. naz ꝓ vno exaudiretur vt tantū bonū ipetret ei. ⁊ si ꝓ multis peteret vel nō ꝓ oibus exaudiretur. vel non tantū bonum impetraret. ⁊ istud est scōm iustaz legē amicitie. ¶ Confirmatur tertio. quia voluntas nō videtur efficatioꝛ vt est causa meritoria q̄ vt est causa elicitiua vel imperatiua imo minus efficax. quia vt meritoria est tantū causa dispositiua habilitans ⁊ disponens ad actionem principalis agentis. vt autē est elicitiua vel imperatiua est causa principalis. sed voluntas vt ē causa elicitiua vel imperatiua non equalem effectum causat simul in quolibet multorum sicut in vno solo causaret. neq̄ enim simul intensa est amicitia ad quotcunq̄ sicut esset ad vnuz. 8. ethi. cozū. nec voluntas eque perfecte imperat plures operationes potentiarum inferiozum sicut vnam. minuitur eim ītētio voluntatis plures actus inferiozes iperantis. consimiliter videtur q̄ voluntas minus bonum intensiue mereatur quando pluribꝰ meretur. ¶ Et si dicas hꝰ verum est quando deuotio minuit ex distractione circa plures. sed si deuotio sit equalis non oportet q̄ minus bonū mereatur multis q̄ vni. ¶ Contra. distractio non necessario cocurrit ex hoc q̄ ꝓ pluribus celebratur. quia nō oportet celebrantem ꝓ multis tunc de eis actu cogitare. sed sufficit q̄ ante recollegeris istos ꝓ quibus intendit specialiꝰ orare. ⁊ intentionem suā talem deo obtulerit. extūc. n. si tantū in cōi eoꝝ memoriam habeat. hoc sufficit. quia deus oblationem ⁊ deuotōem ꝓ illis acceptat. ꝓ quibus ordinauit ꝓius se velle offerre. ⁊ in isto casu verū est q̄ ꝓpter multitudinem attentio actualis ad singulos minuitur. quia nō est ad eos nisi in cōi. sed deuotōem que est motus mētis i deum nō oportet minui. Exēplū nō minꝰ deuote celebrat ds de oibꝰ sctis q̄ ō vno sctō. q; si minꝰ distincte attendat ad quē libet tm attentō ad totā cōitatē sufficiē ad deuotōem. non tm equalē sed maiorem q̄ sufficeret attētio ad vnū eoꝝ. nisi forte ad illū i quo eminēter est illud quod est mā deuotōis ad oēs. qui est solus deus trinus. sic qñ orat ꝓ multitudine sūi cōitate indigente vt ipetret sibi bonum q̄ idiget maior cōpassio p̄t hr̄i ⁊ ita maꝰ desiderū ipetrādi illud q̄ idiget q̄ si ꝓ vꝰ indigēte oraret. ⁊ ita nō minuit ibi ō uotio lz minuatur attētio actualis ⁊ distincta. ñ g̃ minꝰ bonū tūc ipetrat singul ꝓpter diminutōem deuotōis. sed ꝓpt hoc solū q̄ merito suo corrūdet aliquo bonum certū ⁊ hoc in quocūq̄ eodem gradu. s. credendū illi cui valet specialissime vel illis quibus valz generalissime vel etiam illi vel illis quibus valet medio modo. ⁊ per ꝑns i isto tertio gradu in quo loquimur si est maioꝛ extensio ē minoꝛ intensio vnicuiq̄. ¶ Ad illa in contrarium. Ad primum de spiritu dico q̄ spiritus ⁊ si extensiue non diuidatur tamen numeraliter spiritus a spiritu distinguitur. sunt enim singulorum corporum animatorum singule anime ⁊ ille habent bonitatem naturalem magis extensiue q̄ vna ex eis. imo equiualentem bonitati magis intense scōz illō 7° trini. 12. vel. 42. plus aliquid si duo homines q̄ vnus homo. ⁊ per hoc distinguitur pluralitas in diuinis a pluralitate in creaturis. quia plus aliquid si hic duo q̄ vnum. non sic ibi. vnde sub-

dit nō maior est pater ⁊ filꝰ q̄ solus pater. bonitates ēt plures spūum sūt maioris valoris. ⁊ iō requirūt plura bona vel vnum maius bonū ꝓpter qō retribuant. nō. n. qui orando meret viuificare vnū mortuum eadē rōe eque meret viuificationē quotcunq; mortuoꝝ. ita dico q̄ bonū spūale cōicat sine diuisiōe quātitatiua fm extensionē. tm̄ cōicatur cū distinctione. s. aliud alteri. ⁊ ita requirit distinctum meritū ꝓpter qō reddat ⁊ hoc dico equale itēsiue. ¶ Contra. saltē bonū spūale non cōicat p ptes. g̃ si virtute hꝰ misse debet bonū vtriq; tanquā vnū totale pmium. illud non reddet p ptes. sic. s. q̄ ps dabit vni ⁊ pars alteri.

Confirmat q; qui spiritū recipit totū spūm recipit. g̃ similr qui aliquod bonum spirituale recipit recipit ipsum totū ¶ Rꝰ Aug. 7. de tri. 7. In his que nō mole magna sunt iō est maius cē q; melius duo vō bona cōlia sūt meliora altero. g̃ in eis est maior bonitas. maiꝰ autē lꝫ non possit actu diuidi. tm̄ habꝫ plura pua sibi cōlia. sicut lꝫ celū non posset actu diuidi tm̄ toti equāt plura pua q̄ me dietati. ⁊ in illis paruis est distinctio. ⁊ ꝓ illo vno magno lꝫ in se idiuisibili tm̄ diuisibili vel magis distinguibili in equalentia possent illa multa reddi. sic h. tanto merito debet adequate tm̄ bonū illud in se diuidi non potest. lꝫ tm̄ illi equalē possunt multa bona minora. ⁊ ita ipsum potest diuidi in valore dū ꝓ ipo diuersa bona minora distincte reddant non ergo illud bonū spirituale realit ptes dat. sed dat in multis bonis minoribus que respectu illius boni habent ptialem valorem ¶ Ad ꝓfirmatōnem. si possibile esset eundē spūm distribui mutis in valore sicut hic est possibile de bono reddendo virtute orationis vnicuiq; minus bonū daretur ⁊ forte etiaꝫ realit spūs minus cōicaret si transcenderet suum susceptiuū ꝓportionatū. sicut forte aia nō eque viuificaret corpus q̄tūcunq; creſceret. sed passio ꝓportionato eque cōicatur in ꝓposito receptiuuꝫ ꝓportionatum bono illi quod est reddendū ꝓ merito ē vna persona ⁊ quod datur illi dat non ꝓ partes. ¶ Contra ere pla ista ꝓius posita istat per alia exempla. quia non eque possuꝫ portare duo equalia sicut vnum. Si dicat q̄ in mouendo localiter non eque pōt agens in plura ⁊ pautioza tm̄ in alterando potest ⁊ hoc quādo illa plura sunt agēti eque approximata. dico q̄ aliqui motus sūt tales quibus necessario totū simul scōz omnes sui partes mouet hoc est non ꝑus vna pars q̄ alia. sicut est motus localis. ⁊ de hoc intelligit. 5. methꝫ. continuum est illud cuius motus est vnus scōz se. vnus autē cuius indiuisibilis: indiuisibilis aūt scōm tps. si. n. moueretur vna pars continui. alia nō mota. solueret cōtinuitas. Alius est motus quo nō est necessario totū fm oēs ptes simul moueri vt est alteratio. mobile ēt aut intelligitur illud quod est adequatum virtuti mouentis vel agentis. ita. s. q̄ nō posset sil mouere maiꝰ. aut aliq̄ mobile mīn̄ tali adequato. est g̃ aliq̄ dīa iter motū localem ⁊ alios motꝰ. q; sp totum cōtinuū fm se totū est mobile adeq̄tuꝫ mouenti ita q̄ nō aliqua ps eius sine alia ē mobile adeq̄tū. Jn motu aūt alteratōis aliq̄ ps ipsius mobilis pōt esse mobile adequatū mouenti tāte virtutis sic q̄ simꝫ non mouebit nisi tanta pars. Sꝫ vtrobiq; immo in motu generaliter verum est q̄ ab isto mouente nihil simul mouetur nisi suum mobile adequatū. vel qō includitur in illo. ⁊ dico inclusum i illo realiter sicut aliquid eius vel equiualēt sicut minus quod etiā non est pars maioris potest dici includi in eo. ⁊ sic illud quod potest simul mouere illud mobile tanq̄ adequatum. non potest simul aliud mobile maius mouere nec etiam cum isto aliquod aliud. potest tamē sil mouere duo mobilia que simul iuncta

non excederẽt mobile adequatũ. ⁊ ꝺ̃ talibus verũ est ꝙ nõ mĩꝰ mouet plura ꝙ pauciora. qz nõ mĩꝰ mouet mobile sibi simplicit adequatũ ꝙ mobile mĩꝰ ipso. qz tũc illud nõ eẽt oĩno adequatũ intelligo adequatũ nõ sic ꝙ mouens ꝑz totũ conatũ sui possit illud mouere. sed sic ꝙ cum ꝙtocũq; modico conatu põt ipm mouere. tale mobile oĩno subiaceret tali mouẽti. ⁊ mobile oĩno subiacer mouẽti põt dici ipsũ mobile oĩno adeq̃ ri passiue ipsi agenti. Alit celũ �fm pbm est mobile adequatũ itelligẽtie que ⁊ si nõ possit mouere maꝯ tñ posset minus Ad exẽp'a illa dico ꝙ passi ꝓportiona ti agẽti põt quelz pars eque pfici ita salt ẽ ꝙ vna nõ minus pficit si alia pficiat ꝙ si sine illa pficeret. qz eni totũ ẽ ꝓmo ꝓportionatũ agẽti. ideo pluralitas ptium que includũt in isto toto non ipedit pfectõem actõis in oẽs sicut nec in totũ includẽs eas sed si vno passo ꝓportiõa to adderet aliud passũ illud nõ oporteret eque pfici ab agente sicut si soluz reciperet actõem agẽtis. hoc ꝑz in exẽplis lux. n. ⁊ sonus ⁊ illia ꝙtum est de se mltiplicãt se spice. passũ ꝙ ꝓportionatũ tali agẽti quatuncũq; sit paruũ cũ tñ spericũ includit ptes. ⁊ ille que sũt ptes eiꝰ dem spere circũstãtis lumẽ. eque illumi nabũtur. hoc est tñ illumina sit mediũ �fm vnã diametrũ eiusdẽ spere circa cã delã sicut scõm aliã. sed si accipiat alia spera remotioz a candela ambiẽs ꝓmaz sperã acceptã circa candelã. illa nõ eque illumiabit sicut ꝓma. quod ꝙ oꝫ ꝙ eq illuminant plura illuminabilia sic vnũ verũ est qñ illa plura sunt ptes eiusdẽ il luminabilis adequati. puta qñ sũt ꝓten ta in eadẽ spa siue intra eandẽ sperã respectu illuminãtis vt centri accipiendaz

In ꝓposito aũt duo illi ꝙ q̃bus oꝛatur nõ sũt ꝑ se ptes vnius qõ sit susceptiuũ adequatũ boni reddendi vtute oꝛonis sed vtriq; pse est susceptiuum adequatum Cõtra ꝙ 2ª spera minus illumia tur ꝙ ꝓma hoc est qz 2ª est remotioz a luce. nõ aũt qz sit cũ scõa alia. s. ꝓma il luminat. imo scõa nullũ lumen recipet nisi ꝓma sit illuminaret. ꝙ nõ mĩꝰ re cipit hoc vnũ passum qz aliud sit reci pit. sed qz ipsũ est remotius ab agente.

In ꝓposito nõ est talis remotõ ꝑz tm̃ di stinctio recipientiũ. Bn° duo mobilia posse eque approximari eidẽ mouẽti ne cessario cõcludit illa cẽ mobilia ptialia contẽta. s. realr vel equiualent in v° mo bili adequato qõ sp est imaginare spicũ circa centrũ ipsius agẽtis ⁊ que ẽt sũt in eadẽ spera hoc est infra distãtiã eiusdez axis illa eque mouẽt ⁊ alia nõ eque cuz illis Ad auctem Diero. glo. ponit ibi duplicẽ rñsionem. vna ẽ referẽs hec ad ipsũ celebrãtẽ. vt sit sensus nihil minus accipit supple ꝓ ipso celebrãte. qz siue ꝓ vno siue ꝓ mltis dicat. sp vz spãlissime celebrãti. ⁊ equalr qñ est eque disposit°. ⁊ eque ordiate facit hoc qõ facit hoc est eq̃ celebrat ꝓ multis qñ ꝓ multis ⁊ ꝓo vno qñ ꝓ vno. Alia rñsio glo. ẽ ibi refe rens ad casũ in quo loqt ꝙ. s. nõ minus valet vna missa dicta ꝓ centũ aiab' cuz cordis hilaritate. ꝙ si ꝓ q̃lz vno diceret cũ anxietate. Premittit. n. ibi sic. Meli oꝛ est. ꝟ. ꝑs. decantatio cũ cordis purita te ac serenitate ⁊ ẽt spũali hilaritate. ꝙ totius psalterij modulatio cũ cordis an xietate ac tristicia. Et tũc subdit illõ qõ adductum est. cũ ꝙ ꝓ centũ ⁊c. ⁊ hoc 2m fuit forte spãlr fm intẽtionez beati Die ro. volentis loqui ad ꝓsolatõem mona choꝝ ꝙ si ꝓ multis teneret oꝛare tñ nõ oꝛ tot psalmos legere. qz vzget in fastidi um. sed melius satisfit illis si ꝓ eis dicã tur pauciores ⁊ cũ hilaritate meli' ẽt, vz dicenti si põt stare cũ obligatiõe eiꝰ.

De secũdo articu

lo ꝓncipali tria sũt videnda. ꝑ° si in ptate sacerdotis sit applicare certe psone bom̃ qõ debet eccle vel alicui in eccla vtute sa crificij. 2° si sacerdos põt illud bom̃ appli

care ꝓ libito voluntatis sue. ¶ 3° si valz
ilti eque qñ applicat sibi 7 alijs sicut si
sibi soli applicaret. ¶ De ꝓmo videt ꝙ ñ
qz instrm non hz vtutem applicandi ac
tionem vel effectū actois. agentis ei3 ꝑn
cipalis est applicare vtutem 7 actionem
nūc aūt sacerdos q̄tum ad vtutez sacri
ficij est mere instruz. qz organū inaiatuz
licet. n. sit organū viuum q̄tum ad me
ritū ꝓsonale in celebrando. qz sic mereri
est eius inquātū in se viuit vita gre. tam
quātum ad illud bonū quod debet vtu
te sacrificij. est organū precise rone ordi
nis. 7 eque ꝓuenit effectus iste vtute sa
crificij. etiaz si minister i se nō viuat vi
ta gre. g̃ 7c. ¶ 2° sic bonū quod nō debet
isti nō hz iste ius alij assignandi vel ap
plicandi sed bonū quod debet vtute sa
crificij non debet sacerdoti inq̄tuz cele
brans sed tm̃ ipse est nunci' offerens pe
titōem eccle: 7 bonū quod vtute sacrifi
cij debet non sibi debet. quia eadem cēt
vtus sacrificij si ipsa cēt in mortali pec
cato. ¶ Dico tm̃ ꝙ in ptate sacerdotl ce
lebrantis est aliq̄ mō applicare vtutem
sacrificij. quod ꝓbat duplici aucte. Au
gusti. in enche. 89. vel. 77. non est nega
dum defūctozū aias releuari cum ꝑ illi
sacrificium mediatozis offert. g̃ offerens
potest applicare illis sacrificium 7 ille ꝑ
hoc poterunt releuari. Idem in sermōe
de cathedra sācti Petri. Ostēdam inq̄t
qua ratōe animas defunctozum iuuare
possunt. adhibeāt ꝑ eis sanctozum pre
ces 7 sacerdotali eos ꝓsecutiōe dño cō
mendēt. Iuuant g̃ aie ꝑ hoc ꝙ sacerdos
ꝑ eis applicat vtutem sacrificij. ¶ Ad hō
est duplex cōuenientia vna qz vbi i do
mo aliq̄ est aliq̄ bo' est distribuendū
diuersis scōm eoz exigentiam vel indi
gentiam. rōnabile est ꝙ dñs domus nō
immediate singulis distribuat. sed talis
distributio alicui vl aliquibus certi mi
nistris in domo concomitatur. Ita vi
mus regulariter in familijs ordinatis.
eque ergo vel magis debet ita esse in do
mo dei que est eccla. ꝙ bonum sbi vtute
sacrificij communicandum: non solum
deus distribuat sed aliquis minister in ec
clesia. nulli aūt magis ꝓuenire pōt in ec
clesia q̄ sacerdoti sacrificium offerenti.
cui sicut ꝓuenit determinare intentionem
suam ꝓ quo specialiter offerat. sic cōue
nit sibi dispensatorie vel dispositiue de
terminare cui vtute sacrificij bonuz qō
impetratur reddatur. ¶ Ad illa que ꝑ
bant ꝙ nullo mō cōueniat sacerdoti ap
plicare vtutem sacrificij. ¶ Ad ꝓmum
dico ꝙ licet bonum quod impetrat vtu
te sacrificij non impetret vtute meriti ꝑ
sonalis sacerdotis. sed vtute meriti eccle
in cuius ꝓsona fit oblatio 7 ob cui' gra
tiam oblatio acceptat. 7 ideo quo ad hō
. s. tale bonum sic impetrandū sacerdos
licet sit materie organum. tamen rōe or
dinis habet gradū notabilem in eccla
ꝓpter quē sibi ꝓuenit offerre 7 oblatio
nis vtutem determinare. 7 in hoc est pre
cise organum sed minister 7 dispēsator
¶ Ad scōm dico ꝙ 7 si bonum reddē
dum vtute sacrificij non debeat sacerdo
ti ꝑ se. debet tamē eccle scōz eius distri
butōem: qz ipse ex ordine suo est nunci'
sponse ad sponsuz offerens petitōes spe
cialiter ꝑ determinatis ꝓnis. 7 ita dispen
satorie vel dispositiue determinans eis
illud quod ꝑ talibus petitionibus red
datur. ¶ De secūdo i isto articulo. s. an
possit ꝑ libito distribuere bonum debi
tum vtute sacrificij. ita. s. ꝙ hoc bonum
specialiter reddat illi cui ipse specialiter ap
plicat vtutem sacrificij dicerē ꝙ non. sz
ad hoc ꝙ applicatio sua habeat effectū
oportet ꝙ eam faciat fm beneplacitum
dei. qz ipse solus est datoz illius boni et
scōm suum ꝓpzium beneplacitū. non g̃
dabit illi cui sacēdos applicat. nisi sacer
dos in applicando conformet se volun
ti datoris. ¶ Cōtra hoc nullam videtur
ille hre auctatem applicandi vl assigna
di aliquod bonum alicui. cuius applica
tio nunq̄ tenebit nisi fiat fm voluntatē

alterius de qua iste regulariter non po-
test habere certitudinem sed sacerdos ñ
potest hr̄e certitudinem determinatā ō
voluntate diuina cui velit dare bonum
reddendum virtute sacrificij. quia nec
regulariter hoc deus reuelat in speciali
nec ex scriptura habet doctrina de hoc
nisi multum remota ꝛ vniuersalis que
non sufficit ad sciendum voluntatez di
uinam in speciali respectu huius perso
ne vel illius. ergo si nunq̄ applicatio fa
cta per sacerdotem habet effectum nisi
esset facta fm bñplacitum diuinū. seq̄ret
q̄ sacerdos nullam haberet auctoritatē
applicandi virtutem sacrificij nisi mltū
in vlt. Pōt ergo dici q̄ vbi habet do-
ctrina certa de applicatione ibi est sic fa
cienda. ita. s. q̄ si contrarium fiat forte
nec ei cui applicatur valet. ꝛ applicanti
nocet. q̄ peccat. cum autem oratio pos-
sit vt dictum in principio p̄mi articuli
alicui tripliciter applicari. s. spāliss̄ime
generaliss̄ime ꝛ mō medio int̄ ista. s. spe
ciali licet nō specialiss̄ime. p̄ma aūt ap-
plicatio determinata ē. q̄ semp fit ip̄i ora
ti. 2ª etiam determinata est. q̄ semp fit
toti eccl̄esie. ꝛ has duas determinationes
facit regula caritatis que debet cē potis
sime ad seipsū ꝛ generaliter ad oēm. p̄ri
mū. 3ª applicatio. s. media aliq̄ videt
determinata cē ex institutōe siue ordinatōe
eccl̄e q̄ i diuersis pochijs instituit diuer
sos sacerdotes pochiales q̄ tenent offici
are eccl̄as ꝛ celebrar̄ spāliꝫ. p suis pochi-
anis. ꝓsiliꝫ in diuersis collegijs p̄cialibus
sunt diuersi sacerdotes instituti ad offe
rendū sacrificium altaris ꝛ spāliꝫ. sēp. p
illis q̄ sunt i tali collegio. de hoc pōt ac
cipi illud. 7. q. i. ꝛ cotar̄ Hiero. ad rusti
cū monachum. in apib⁹ p̄nceps vn⁹ est
grues sequunt vnā. Roma aūt condita
duos fratres reges simul hr̄e non potu
it. ꝛ sequit singuli eccl̄arum epi. singuli
archidiaconi ꝛ ois eccl̄asticus ordo suis
rectoribus regit. hec ille. Nec tm̄ req̄rū-
tur rectores in eccl̄a ad correctionem fa
ciendā sed ad reconciliatōem faciēdā pec
catoꝝ p orōnes eccl̄e ꝛ hostiam salubrē
Similiter videtur ōterminari applica
tio ex iusticia. ꝛ hoc illis qui prouident
vel ꝓuiderunt ministris de necessaria
sustentatione. hoc modo multi dotaue
runt monasteria ꝛ eccl̄esias solēnes col
legiatas vel maiores eccl̄esias ad hoc vt
ministri in talibus eccl̄esijs tenerentur
celebrare p illis ꝛ p illis p quibus ipsi
tendebant eos obligare. ꝛ est obligatō
rationabilis. vt qui recipit elemosynas
temporales refundat p eis suffragium
spūale oronis ꝛ oblatōis. sicut de tpali
bñficio refūdendo p spūali bñficio pre
dicatiōis. ait apl̄s. i. ad Corinth. 9. Si
nos vobis spūalia seminamus magnū
est si carnalia vestra metamus. q. dicerz
non. Ex quo g̃ licitum ē immo rōnabi
le q̄ elemosyna requirat oronem. illi q̄
cū elemosyna sua imponit obligationē
orandi p se ratiōabiliter facit. ꝛ ita ista
elemosyna ad quencunqz succedentem
semper transit cum onere sibi imposito
nullus tñ presumit se ꝛ suum collegiuz
sic alicui obligare q̄ non posset de cete
ro alteri aliqua suffragia committere
vel ꝓmittere. ꝛ ita presumitur obligatō
fieri scōm intentionem obligantis p̄cise
tñ fm notulā. Iz non sit hec obligatio ni
si premissoria. Isti quoruz orationes ꝛ
oblationes sunt sic determinate certi p
sonis nō possunt eas pro libito alijs ap
plicare. quia facerent iniusticiam sōtra
hendo debitum illis quibus iam sunt
obligati. ꝛ intelligo si applicarent alijs
ita specialiter sicut ipsis. ꝛ hoc alijs qui
bus non eque obligantur. Si quidem
illa applicatio medio modo potest
habere multos gradus. Exempli grati
a ponantur tres. ꝛ semper ipsa plus va
let illi cui fit in priori gradu. puta si
quis sic intendat q̄ quantum potest ob
latio valere alicui alij ab offerente tan-
tū valeat ipsi a. ꝛ tūc post ipsum a. q̄tū
valeat pōt alicui alteri valeat ipi b. ꝛ p⁹

b. ipſi c. ꝛ hoc ſiue p a. intelligat vna ſola ꝑſona ſiue multe ꝑ quibus vult i eodem gradu orare. Eſto igit̃ q̃ ex ordine eccleſie vel ex bñficio recepto teneꝫ quis offerre medio mõ. ꝛ hoc i ꝑmo gradu ꝑ vno nõ ꝓiudicat tñ illi ſi medio mõ i 2° gradu offerat vel applicet virtutem oblatõis alij. ꝛ i 3° gradu 3°. ꝛ ſic de quib⁹ cũq; gradibus. q; nunq; applicatio fcta in gradu poſteriori ſ̃btrahit aliquid illi cui facta eſt i gradu ꝓriori. ¶ Cui aut̃ fieri debet applicatio ꝛ i quo gradu dubium eſt. an. ſ. curatus debeat ꝑ⁹ applicare oblatõem ſuo parochiano q̃ ꝑri vel mri. Videt. n. q; de lege nãe obligat pen tibus. ꝛ illi legi ꝓiudicare nõ põt poſiti ua obligatio. nec quiſq; recipiẽs obligationem debet velle ſibi ſacerdotem obligari ꝓtra rectũ ordinem legis nature. ꝛ ita interpretãdum eſt q; nũquã voluit ſacerdotẽ ſibi ſic obligari q̃n poſſ̃ libere redd̃re ſp patri ꝛ matri illud in quo eis tenet. Sed ꝓtra pat̃ ꝛ mat̃ ſi ſint parochiani alterius ſacerdotis habẽt eu3 obligatum ad orandum ꝑ ſe ſicut ꝓ ſubditis. ꝛ videtur q; obligatio iſta ſpũ alis filiationis ꝑualeat quãtum ad efficaciam. ¶ Alij aũt ſũt ſacerdotes in eccleſia nõ habẽtes curam nec etiam capl̃ lanią vel ꝓbẽdam rõne cuius ſit eozũ oblatio applicata certe perſone vel certis ꝑſonis ꝛ tales magis poſſunt libere ꝑ ſuo beneplacito applicare. debent tñ applicationem ſua3 conformare bñplacito ſummi ſacerdotis quantũ poſſunt de illo veriſimiliter conicere vel conci ꝑcipere quod difficile quãdoq; ẽ ꝑcipere in ſpãli de hac ꝑſona vel illa. ꝓbabiliuſ aũt ꝑcipit magis in cõi. puta parẽtibus bñfactozibus ꝓncipibus ꝛ ꝓlatis. iuxta illud apli. ꝑ mortuis ẽt iuxta illud .2°. machabe. 12. Scta g̃ ꝛ ſalubris ẽ cogitatio ꝑ defunctis exorare. Et adhuc ſiſtẽdo etiam ſic in cõi dubium eſt quib⁹ debet offerens medio modo applicare ſacrificium. ꝛ hoc in gradu ꝓriori ꝛ quib⁹ i gradu poſteriori. nã in aliquib⁹ ẽ maior indigẽtia ſicut in mortuis q̃ nõ ꝑñt ꝑ ſe mereri q̃ in viuis. ꝛ in ꝓtoꝛib⁹ q̃ i iuſtis qui ꝑ gr̃am ꝑꝑriam quã hñt ꝑñt mereri nõ ſic peccatozes. ꝛ magis idigẽti videt iuſtuz ꝓtius ſ̃buenire. tñ ex alia ꝑte videt maior vtilitas. vtilius ẽ. n. viatozi gratiaz augeri ꝛ ex ꝑñti merita q̃ mortuo ſolã penam remitti vbi non augetur gr̃a nec creſcũt merita. videt ẽt q; magis obligatus fratri ſuo exñti in charitate q̃ peccatozi q̃ nec deũ diligit nec a deo diligit ſicut iuſtus. ꝛ debeo magiſ diligere eum quẽ de⁹ diligit ꝛ qui deuz diligit q̃ illum qui ꝓrio mõ ſe hẽt. Tutius g̃ vr̃ applicatõem facere gnãlẽ talẽ. digneris oñe oblatõem iſtaz ſpecialiter acceptare ꝑ illis ꝑ quibus noſti me teneri ſpãlr offerre. ꝛ in illo gradu in quo noſti me teneri ꝑ eis. Et ſi in ſpãli ꝺterminet ad aliquem vel aliquos tuti⁹ eſt q; fiat ſic ſub ꝺitiõe. ſi tibi placet. ¶ De 3° i iſto articulo dici põt ſicut in precedẽti articulo. q. ſ. miſſa non tm̃ valet virtute ſacrificij applicata pluribus in eoꝺ gradu ſicut ſi vni ſoli applicaret. hoc ꝺclarat ſili rõne qua ꝓpus. q; bonuz q̃ꝺ debet virtute ſacrificij cozr̃ndet ſm iuſticiaz alicui merito in eccl̃a. illud meritum eſt finitũ ꝛ certi gradus. ergo ſibi ſcõz iuſticiam plenã adequate cozreſpondet bo⁹ certi gradus reddenduz. ita q; nihil redd̃t virtute ſacrificij niſi illud vel ineluſum in illo. ergo ſi totũ illud reddat iſti nihil virtute ſacrificij reddet illi. q; quod daret illi nec eſt iſtud bonũ quod datur iſti. nec includit in illo vt aliquid ei⁹. ꝛ ꝑ ꝓñs ex oppoſito ꝓñtis ſi virtute ſacrificij aliq̃ bonũ det illi. nõ totũ dat iſti q̃ debet virtute ſacrificij daret aũt ei totum in medio gradu ſi ſibi ſoli ſpãliter applicaret. g̃ rẽ. Jſta rõ poſſet habẽ iſtãtias que poſite ſunt in ꝑmo arti. ꝛ ꝑſilr ſolu̇erentur. Sed hic eſt quoddam dubium ſpãle. nam ibi patet cui merito finito ꝺz cozreſpondere bonum reddẽdũ

qz merito ꝓsonali celebrantis. nõ ita pz hic cui merito cozresponder bonuz redꝺendum vtute sacrificij. Et ꝺici põt q ñ cozrespondz precise bono contento i eu charistia. illud quiꝺem bonũ equiualeꝫ est qñ eucharistia seruat in pixiꝺe. 7 tñ non tũc eque vz ecclesie sicut qñ offert i missa. 7 siue hic inꝺisticte ꝺicat oblatio eucharistie siue sit ꝓsecratio siue ꝓceprõ siue oblatio vel opatio aliqua sacerꝺotis in ꝓsona ecclesie. vltra ergõ bonũ cõtentum in eucharistia requirit oblatio eucharistie ista nõ est accepta nisi sit offerentis accepti. Juxta illud Gen. 4. Respexit ꝺeus aꝺ Abel 7 aꝺ munera eius. prius aꝺ Abel q̃ aꝺ munera. Et iuxta illud Luce. 21. Uiꝺua hec paupcula plꝰ q̃ oẽs misit. qz ex voluntate magis acceptа. 7 Grego. hom. sup illud math. 4°. Ambrosius Jesus 7c. nec pensat ꝺus quãtum in eius sacrificio. sed ex q̃sto referatur affectu. Unꝺe si iuꝺeus obtulisset patri christũ volentem vel non volentem nõ fuisset ista oblatio ita accepta a pre. sicut qñ Christus spõte se obtulit. imo non fuisset accepta iuxta illud ecclastice 34. q̃. Qui victimat filium in cõspectu patris. Ex istis patet q sicut eucharistia non precise rõne rei contente plene acceptat sed oz sit oblata sic nec plene acceptat oblata nisi rõne bone voluntatis alicuius offerentis. non aũt precise rõne ipsius voluntatis celebrantis. qz hoc pertinet aꝺ meritum personale non aꝺ virtutem sacrificij. nec immediate rõne voluntatis ipsius christi offerentis. qz xps 7 si hic offerat vt contentus in sacrificio non tñ hic imediate offert sacrificiũ. iuxta illud hebre. 9 Neq; vt sepe offerat se metipsum. 7 ibiꝺem. christus semel oblatus est. supple a seipso offerente. aliquin viꝺeret q vnius misse celebratõ eq ualeret passioni christi. si iꝺem esset offerens immediate 7 oblatus. certum ẽ autem q missa nõ equalet passioni christi licet specialius valeat p quãto ibi ẽ spãlio. cõmemoratio oblationis quaz christus obtulit in cruce. Juxta illud. Lu. 12. 7 ꝓmo aꝺ Corin. Hoc facite in meã cõmemorationem. qz fit missa tã repñtando illã oblatõez i cruce. q̃z p eã obsecrãº vt. s. p eam ꝺeus acceptet sacrificiũ eccle obsecratio ẽt cõiter fit per aliquiꝺ magꝭ acceptũ ei qui rogat q̃z sit sibi supplicaº obsecrantis patz in exemplis cõiter. Si .n. supplico vt p salutẽ vel p salute aie patris hoc mihi facias. suppono t magꝭ acceptam eẽ salutem eius q̃z supplicatõnem meam. vñ ꝓpter illam acceptã volo supplicatõem meam acceptari. 7 pp ter qꝺ vnũquodq; 7 illud magis. Sic g̃ pz q eucharistia oblata acceptatur non rõne voluntatis christi vt imediate offerentis. rõne ergo volũtatis ecclesie generalis iª aũt habet rõnem meriti finitam. Et esto q acceptaret ratione volũtatis Christi vt offerentis 7 instituentis oblationem 7 oantis sibi valorem 7 acceptationem. tñ non equiualeret nec acceptaret sicut passio christi. 7 ita eẽt meritum finitum cui cozresponꝺet bonuz ꝺebitum vtute sacrificij. Sed cũ accepte tur rõe volũtatis gñalis eccle: nunquiꝺ simul eccle triumphantis 7 militãtis ñ vr. immo istuꝺ sacrificiuz ẽ ꝓpriũ eccle militanti. sicut 7 sacrm in quo est sacrificium. Contra si est solius eccle militantis. g̃ si nllꝰ viator eẽt in gra vtus sacrificij eẽt nª. 7 si vnus solus eẽt in gra equareꝫ merito ꝓsonali. illiº. qualr aũt mõ aꝺ meritum istuꝺ occurrit motº illiº qui nihil cogitat ꝺe oblatõe cuiusmoꝺi est alius a celebrante nec assistẽs sibi. ꝺici potest.

De tertio articulo

principali ꝺico q sacerꝺos potest teneri aꝺ ꝺicendum missam ꝓ isto ꝺupliciter vno moꝺo ex liberali ꝓmissione. alio ex stricta obligatione. nec intelligo strictam obligationem per conuentõnem legalem sive per commutationem spũal

vt oratiōis ꝑ temporali vt elemosyna que data est qz illa videt simōiaca. Nec valet dicere ꝙ sacerdos commutaret ꝑ aliquo temporali suum laborem corporalem. qz nō est verisimle ꝙ aliquis vel let sibi tantum dare ꝑ labore corporali in illo actu. Sed elemosyna liberalit̄ offertur cum mendicatōe oronis. ⁊ recipiens elemosynam tenetur scōm iusticiaz exaudire mendicantē orationē suam. ⁊ tunc fm iusticiā liberalit̄. tñ. s. sine cōuētione ⁊ commutatiōe obligat se ad orādum ꝑ benefactore. vel si est cōitas aliq̄ prelatus eius se ꝑ tota obligat vel ipsaz totam obligat vel ipsa tota se totam obligat. ⁊ quelibet istarum obligationum potest esse stricta. licet non sit scōm cōmutationem huius ꝑ illo. fm istud intelligenda sunt multa que dicuntur in questione ⁊ questionis solutione si primo mō teneatur in potestate ꝑmittentis fuit tantum ꝑmittere quantum voluit ⁊ ad tātum se obligauit ⁊ non plus. Si tñ iste intellectus possit sine mendacio stare cum verbis que habentur extra de sponsalibus. Ex litteris. vbi glo. in fi. dicit fm ꝑmissorem sit interpretatio. qz liberum fuit stipulatori vba late concipere. ff. de vbo. obliga. quicqd. ⁊ tūc si reddat sicut intendebat in ꝑmittendo soluit debitum. Si autē tenearur secundo mō. s. ex stricta obligatiōe alia ⁊ alia facta illi ⁊ isti ō dicēdo missā ꝑ eo. potest dici tūc ꝙ dicendo ꝑ ambobus simul n̄ soluit debitum distinguendo tñ de verbis obligationis potest dici ꝙ aut sunt certa ⁊ simplicit̄ determinata ad vnum intellectum. puta si obliget se ad dicendum missam ꝑ isto v⁹cū alijs ꝑ quib⁹ tenet. vel si ex alia pte obliget se ad dicē dum missam ꝑ isto ita specialiter sicut potest sacerdos specialius ꝑ alio a se celebrare hoc est quantū potest ⁊ meritū personale ⁊ etiam virtutē sacrificij alicui alij specialius applicare. ⁊ in isto casu quando. s. obligatio est determinata ad certum intellectum patz ꝙ satisfacit si fm illum intellectum satisfacit. ⁊ alit̄ non. Aliquādo aūt verba obligationis possunt habere diuersos intellectus ita ꝙ possunt itelligi strictius ⁊ minus stricte. puta si dicam sic. dicam ꝑ te vnam missam. vel adhuc generali⁹ sic celebrabo ꝑ te. ⁊ in isto casu vt videtur verba accipienda sunt fm intentōem obligantis quod ꝓbatur ꝑ illud extra de iuriurando. veniēs. vbi dicit de quodaz a. ꝙ cū graues inimicitias incurrissz illi qui partis vtriusq̄ amatores extiterāt suggesserūt predicto a. ꝙ i satisfactōem inimicitiarū iuraret quozundam obedire mandato Cūq̄ ille nō credēs se tale ꝺd cōmisisse ꝓpter quod ei aliquod graue debetur imponi iuramētum illud sb̄ tali cōfidentia prestitisset. ipi sibi sub iuramēti debito preceperunt. vt nunq̄ curiam ducis itraret nisi cū oēs per edictuz ipsius generaliter ad curiā vocarent. ⁊ infra vex. qz ille qui dicti ducis est consiliarius nequaq̄ sic iurasset sic iurasset si mandatū illud sibi contrariuz presciuisset. nouerit̄ nos mādasse patriāche tali vt si mandatum priori iuramēto licite facto repugnet. ipm auctozitate nostra denunciat non seruandum. vult ergo papa ꝙ illud iuramētuz non seruet quādo virtute iuramenti impositum ē aliquid tam difficile quale nō credidit imponendū ⁊ ita non videtur teneri nisi in alijs facilioribus de qualibus intellexit. licet illi quibus iurauit intēderūt obligare eum ad illud difficile quod postea virtute iuramenti imposuerunt.

¶ Preterea extra de sponsali. ex litteris ibi glosa contra eum fit interpretatio qui pactum apposuit qui debuit legem aptius ponere. ff. de pac. veteribus. Si ergo ille cui alius obligatur non ita determinat vba vt sint oīno certa ad intētionē suam sibi imputet. qz obligans n̄ videt se velle obligare nisi ad illud minus quod potest stare cum verbis. Sed

videtur q verba obligationis sunt accipienda scōm intellectum quem habet ille cui fit obligatō. 22. q. 5. quacūq. quacunq arte verborum quis iuret. deus ita accipit sicut ille cui iuratur itelligit ꝛ cotatur ibi Jsido. 2° senten. Et ibidez .c. pri. ecce. ꝛ cotatur Aug. in sermone quodam. qui per lapidem iurat falsum periurus est. si tu illud sanctum non putes sanctum putat ille cui iuras. non ei3 tibi aut lapidi. sed primo iuras. Rndeo ad hoc dubium videt habere extra de spon. ex litteris. Ubi dicitur si aliter non intellexerit quod alter ꝓposuit ad communem vbi intelligentiam recurratur ꝛ cogatur vterq3 verba prolata i sē su illo retinere quem solent recte intelligentibus generare. Et glo. ibi adducit illud. ff. de suppellectili legata labeo. Nō ex opinionibus singulorum sed ex communi vsu nomina sunt intelligēda. S3 queres que est cōmūis intelligentia habenda de talibus verbis. videtur q obligans districte sacerdotem ad celebrandum ꝓ se intendit obligare eum ad illō quod est sibi vtilius dum tamen illum ad illud liceat ipsum obligare. nunc aūt q maximum bonum quod debetur vtute meriti personalis. ꝛ etiam virtute sacrificij. medio modo alicui applicandum totum reddatur isti. est isti vtilius q̄ q non totum reddatur. ꝛ hoc licet. q3 nō est ꝓtra charitatem q vnusquisq3 bonum spūale sibi procuret quantū potest sine preiudicio alterius: ergo iste sic intendit sacerdotem obligare q ſ. totuz illud bonum sibi debeatur. non autem sibi deberetur totum si simul ꝓ altero celebraretur sicut declaratum est in primo articulo quantum ad illud quod d̄ betur merito personali. ꝛ in secundo articulo quantum ad illud quod debetur virtute sacrificij Si ita esset tē celebrās ꝓ quibus non solueret debitum isti.

Ad illa que ꝓbant verba intelligenda esse scōm intentionem ꝓmittentis.

Ad ꝓmum presumitur q nullꝰ vult se obligare ad illicitum ꝛ hoc ꝓsumendum est qūcunq3 non apparet expresse q obligatio sit ad illicitum. nūc aūt obligatioez prius licite facta velle auctorita te ꝓpria reuocare est illicitum. ergo presumendū ē q nullus in aliqua obligationē posteriozi hoc velit. ꝛ hoc qñ vba obligationis sequētis non expresse sonāt reuocatoem precedentis. verba ista generalia iuro stare mandato vestro in intellectu quem important videntur illicita nec expresse sonant talem reuocationem obligationis precedentꝫ. Si ergo virtute iuramenti talis imponatur sibi q non seruet obligationem priorez. recte interpretandum est q iuramentuz suum ad istud non obligauit. Sic est i casu de quo arguis. quia iste a obligatus fuit duci vt consiliarius. ꝛ per conseqns per iuramentum quod fecit ciuibus ꝓ pace eorum habenda nullo modo intelligendum erat obligare eum ad recedēdum ab obligatione facta duci. Et breuiter si hoc in speciali fuisset sibi ꝓposi tum ad iurandum nullo modo licez si bi iurare. ꝛ si iuraret periuraret. ꝛ tenetur in hoc non seruare iuramentum secundum obligationem priorem. quando ergo istud in speciali non iurat s3 aliquod iuramentum generale licitum. nūlo modo intelligitur in illo istud illicitū includi. non ergo papa hic mādauit eū absolui a iuramento. sed denunciari iuramentum secunduz priori iuramento licite facto repugnare vel esse repugnās ꝛ ideo non esse seruanduz. Intelligo repugnans non secundum formam iuramenti. quia generale fuit ꝛ de sollicitis intelligentis. sed repugnans quantum ad illud ad quod ipsi voluerint iuramentum applicare. quod ſ. vtute iuramenti imposuerunt ꝛ ideo quo ad hoc specialiter non est obseruandum. Si tamē aliud imposuissent quod non repugnaret

iusticie ad illud fuisset virtute iuramẽti
pstiti tanq̃ simpliciter liciti ⁊ i tali casu
licite obligat. ¶ Ad 2ᵐ ⁊ si videat q̃ ob
ligans ita velit se ad modicũ obligare si
cut pot stare cũ verbis que acceptat ille
cui fit obligatio ⁊ ō ita modicũ soluere
sufficit. Sed nũquid i casu aliq̃ spāli sa
tisfacit iste qui tenet ad vnã missã ꝓ eo
si celebrat simul ꝓ eo ⁊ alio or̃ q̃ sic. qz
rōnabilis ꝓsuetudo iterptat obligatoẽz
generalẽ. nũc aũt rōnabilis ꝓsuetudo ẽ.
q̃ anniuersaria celebrẽt in illis eccleſijs
vbi corpora tepeliunt ⁊ in quib⁹ eccleſi
is ipſi mortui oũ vixerũt pcepunt eccle
siastica sacra. si ḡ talis ecclesia rōnabilez
ꝓsuetudinem habeat q̃ eodẽ die nō oi
cat nisi vna missa ꝓ mortuis. siptingat
eodem die plura anniuersaria cōcurrẽ
satisfit illis multis p vnã missã. Sic er
go vident monachi ⁊ clerici i eccleſijs ca
thedralibus ⁊ alijs collegiatis ⁊ ẽt sacẽ
dotes curati satisfacere p vnã missaz q̃
uis teneant pluribus sic q̃ cuilz ad vnã
missã. Jsti. n. ñ obligãt ad ipossibile vel
oino ad incõueniens illi eccle in qua mi
nistrãt cuiusmodi cẽt ibi eodez die ples
missas ꝓ mortuis solenniter celebrare.
nec ista difficultas oritr ex aliquo ill cito
qz licitũ fuit istis obligare se ad ãniuer
saria suoz familiariũ in suis eccleſijs ce
lebranda ⁊ debet intelligi ista obligatio
sm rōnabilẽ ꝓsuetudinẽ taliũ ecclesiarũ
Secus est ò paupibus religiosis ⁊ sacer
dotibus nō curatis nec collegiatis. tales
.n. tenent ad singulas missas ꝓpter sin
gulas obligatões nec excusaret eos ꝓsue
tudo de nō celebrãdo plures missas eo
dem die. qz nec habẽt rōnẽ ꝓmittendi
illa ad que oppositũ sequeret. qz nō ha
bẽt rōnem sic accipiẽdi anniuersaria. sz
tm̃ licet eis ad illa se obligare de q̃nib⁹
fuerit certꝫ q̃ possint cōplete soluere.

¶ Illud dici pot q̃ bene pot aliquis si vo
luerit cedere iuri suo. ⁊ ideo ille qui ob
ligat sacerdotez pot cedere vt nō teneat
solus habere missam sed simul cũ mul
tis. ⁊ ista cessio lz expresse nō fiat quan
doq̃ in obligatõe. tamẽ rationabiliter itel
ligenda est fieri in aio eius nō solum ei⁹
qui se obligat. sed eius cui fit obligatio:
⁊ hoc quãdo ille cui fit obligatio bñ no
uit cōsuetudinẽ ecclesie. s. q̃ q̃q̃ multis
ꝓ eodem die sit obligata non tamen so
let solui vna missa ¶ Et ideo probabile
videtur si canonicus talis ecclesie ordi
net sibi anniuersariuz celebrare. ⁊ si mꝭ
ta cōcurrũt vna die satisfit dicẽdo vnaz
missam simul p:o illis multis. Sed si
aliquis nesciens modum illius ecclesie
simpliciter intendat obligare ad tantuz
ad quantum obligaret sacerdotem sim
plicem non curatuz. non videtur q̃ isti
satisfit nisi sibi reddatur tantuz in eccle
sia collegiata. s. propria missa quantuz
teneretur reddere sacerdos nō curatus
qz ꝓsuetudo spāls est isti ignota ⁊ licite
ignota. qz iste non tenetur scire consue
tudines spāles ecclesiarum. non debz ḡ
esse preiudiciũ isti. esset autem si ꝓpter
illam sacerdos iste minus sibi teneretur
q̃ alius sacerdos modo simili obligat.
Si igitur vult sacerdos ꝓpter suaz con
suetudinem sibi notam alleuiari exti
mat eam illi ignoranti. ⁊ si cõsentiat q̃
secundum illam consuetudinem sibi sa
tisfiat bene quidem ¶ Q ḡ sibi allegat rō
nabilis consuetudo tanq̃ satisfaciens.
¶ Dici pot q̃ quãq̃ absolute possit ratio
nabiliter esse ꝓsuetum q̃ in hac ecclesia
fiãt anniuersaria defunctorũ sepultorũ
in hac parochia. absolute etiã possit eẽ
rationabilis consuetudo q̃ in eodẽ die
in ista ecclesia non dicatur missa ꝓ mõ
tuis nisi vna tamẽ in casu non possunt
ista duo rationabiliter esse consueta. in
isto casu. s. qñ iusticia requirit ꝓ singul
obligationibus singulas missas dici.
quia eque requiritur iusticia in ecclesia
collegiata sicut a simplici sacerdote. ni
si ille cui sacerdos tenetur velit cedere

iuri suo. saltem implicite acceptando p se consuetudinē illius ecclesie. quā non debet psumi acceptare. nisi sit sibi nota Et cū dr q non tenet ad ipossibile vel ad incōueniens ¶ R° duo pnt cē inter se repugnantia saltē in casu ita. s. q ambo nō iuste fiant simul. z tñ vtrūq; eorū di uisim posse iuste fieri. z sicut de iuste ita de decenter fieri ¶ Dico g q si ex psuetudine in hac eccla approbata factū ē simplicit incōueniēs hic plures missas dici de mortuis eodem die. isti nō licet se obligare aliquibus obligatōibus ex quib' sequeret scām iusticiā debere plures dici. Si g iam obligat' est ad vnā missam p tali die non obligz se obligatōe noua obligatōe ad alia. qz illa noua obligatō non cet ad istam iam debitā g ad aliaz. qō est incōueniēs in hac ecclesia. Et cuz dr q rationabilis psuetudo est q anniuersaria celebrent in pprijs ecclesijs. Dico q aliqd pōt esse in se rōabile. z tñ cū alio non stat qō absolute posset esse rōnabile in se. Sic absolute rōnabile esset anniuersariū hic fieri si possit stare cuz ordinatione istius ecclesie q ita fieret sic ipse intendit q pcurat sic. videlicet q hē at ppriam missam. sed quādo non pōt sicut in casu posito ibi rōnabile est āniuersarium nō in ista ecca celebrari. vel si oino sacerdos iste velit istud anniuersarium recipe. z tamen cōsuetudinē sue ecclesie seruare pcuret missam ppriam p isto dici ab alio sacerdote ¶ Et psimili videret esse dicendū de ecclesijs dotatis quarū ministeR rōne ordinationis ecclesie vel elemosynarum receptarū iam sunt dotantibus vel certis psonis obligati specialr ad tm numerum missaruz p quanto ipsi sufficiunt vel ad certum numerum suffragiorum. non. n. videt q tales se licite pnt obligare ad missas vel ad talia suffragia alijs soluenda. nisi intendant pcurare talia spāliter solui per alios q nō sūt iā totalr obligati ¶ Dez° isto ar. pōt dici q in casu ppposito absolute non satisfit eccle. qz obligatio cōpleta siue que fit insolidū quando est alia z alia ad idem in spē. ipsa est ad aliud z aliud. sicut pz. ff. Secus est quādo est ad idem in numero. vt qñ pluribus obligatōibus obligor hac sexta feria ieiūare. puta ex precepto ecclesie. qz est sexta feria quatuor temporū. z iterum qz est vigilia apostoli ieiunanda. z iterum ex regula mea. Istis obligatōibus qz sunt ad idē numero satisfactō vno actu ieiunandi. Secus aūt est si ad idem in spē. z rō videt. qz obligatio nō est ad impossibile solui: quotcunq; aūt sunt obligatōnes ad hoc nulli pōt satisfieri nisi soluē do hoc. nō g tenet ad aliud. Sed quando sūt plures obligatōes ad idē in spē. pōt satisfieri eis soluendo aliud z aliud Nūc aūt in casu ppposito ē alia z a^a obligatio cōpleta z ad idem in specie. s. ad dicendū missam. g simplr non satisfacit nisi reddat distincta. ¶ Cōfirmat. qz ad alia z aliam obligatōez erat aliud z aliud ex pte eius cui fit obligatō allicies z inducēs obligantē. z ita videt q debeat eē obligatio ad aliud z aliud corrīdens alteri z alteri inductiuo. ¶ Ad ar^m pn cipale patet ex dictis in 2° arti. qz virtus sacrificij non adequat valoz eius qui p tinet in sacrificio. sz corrīdet alicui merito in ecca non etiaz adequat merito passionis christi sicut dictum est inferius. sz p tanto ad illud plus accedat pro quanto illam passionem specialius repsentat. z ita virtute illius specialius deū placat z bonum impetrat q̄tuz ad meritū cōe.

ULtimo queritur. Utrū ponens mūdi eternitatez possit sustinere aliquez esse vniuersaliter bene fortunatum. arguit q sic. qz ponens mūdi eternitatem nō negat motum sed ponit. z p ꝓñs non negat naturaz que est prīcipiū motus. bona aūt fortuna fm pōm

in li. de bona fortuna est sine ratione natura. g̃ ꝛc. ¶ Contra ponens mũdi eternitatem negat deũ posse aliquid imediate influere in aias nostras. sicut habet 8. physico. q̃ impossibile est p̃ncipium eternũ. s. deũ aliquid agere in inferiora nisi mediãte celo. ꝛ mediante illo nõ potest fieri influentia in animã nostram. g̃ nullã influentiã potest deus causare ꝑ illam positionem. sed ponens bonã fortunã habet ponere deum immediate in aias nostras influere. vt habetur in illo libello versus finẽ. bene fortunatis non expedit cõsiliari. habẽt. n. p̃cipiuꝫ tale quod est melius intellectu. ꝛ parũ p̃. rõnis autẽ p̃ncipiũ nõ rõ sed aliquid melius. quid g̃ erit melius scia ꝛ intellectu nisi deus. virtus. n. intellect⁹ ẽ organum vult ibi exp̃sse q̃ isti imediate mouẽtur a deo. ¶ Quẽstio ista vt ꝑ ar⁹ ad oppo⁹ non querit de quocũq̃ mõ ponendi eternitatẽ. sed p̃cise de mõ ponẽdi philosophi. an. s. cum illis p̃ncipijs philosophi. ꝓpter que ponit mũdũ esse eternũ possit stare aliquem esse bñ fortunatum. non potest aũt aliquarũ positionũ cõpossibilitas videri vl repugnãtia nisi vtraq̃ positio videatur. ¶ hic ergo p̃mo videndũ est de positione ponẽtis aliqu esse bene fortunatũ. ꝛ specialr illa que tangit in li⁹ de bona fortũa que dr fuisse Arl. ꝛ 2⁹ videndũ ẽ de põne h⁹ mũdi eternitatis que hẽtur ex 8⁹ phys. ꝛ mltis alijs locis. 3⁹ patebit si ẽ iter ista põnes repugnãtia.

¶ Quantum ad pri

mũ sufficienter potest sentẽtia philosophi de bona fortuna ad duo reduci. p⁹ an sit. ꝛ quõ sit. scõo ꝓpter quid sitũ ꝓpter cãm sit. Primũ istorũ requirit tria. s. an sit fortuna. scõo an bona fortuna. 3⁹ an aliquis sit bene fortunatus. ¶ De p̃mo habet succinte veritas in trib⁹ conclusiõibus. p̃ma est affirmatiua ꝛ cõi cõ ceptui plurium ꝓsõa. ꝛ talẽ p̃handi modũ hũit cõiter Arl. qz supponit semper cõiter cõcessa. sic̃ ꝑ ponens locũ eẽ imobilẽ. sicut cõiter oẽs ꝓcipiunt. lz in quirẽdo per rõem videat difficile. ꝛ ponendo tps esse idẽ numero vbiq̃ qõ ẽt oẽs cõiter ꝓcipiũt lz p rõem aliqua circa h⁹ difficultas occurrat. ꝛ ita in multis que accipit Arl. tanq̃ cõiter ꝓcessa. hoc mõ poterat accipe tanq̃ cõiter cõcessũ q̃ aliq̃d euenit a fortuna. Manifestũ est enim q̃ agentia ꝓposito aliquid euenit ꝓter intentõem ꝛ illud dicitur fortuitũ siue effectus fortuitus. eius igr vt sic euentis fortuna est causa. qualis aũt cã sit ꝑ 2⁹ phy. vbi phs ꝺclat q̃ est cã p accns eorũ que eueniũt in miori pte actõe agẽtis a ꝓposito. 2ª ꝓclusio q̃ fortuna non ẽ aliqua cã per se distincta a nã ꝛ itellectu siue ꝓposito. imo eadẽ voluntas que respectu effectus itẽri est p se cã respectu effectus nõ intenti dr eẽ fortuna. intẽtũ quidẽ euenit a ꝓposito. ꝛ ideo cãtur voluntarie. nõ intentũ euenit ꝓter ꝓpositũ ꝛ ío cãtur fortuite. falsa est g̃ põ paganorũ imaginãtiũ fortunã esse quãdã deaz cui tãq̃ cãe per se attribuũt effect⁹ quos videmus fortuite euenire. ꝛ ꝓpter istuz intellectũ malũ paganorũ reprehendit: Aug. seip̃m p̃mo retracta. c. p⁹. Nõ mihi inquit placet totiens appellasse fortunã ꝛc. catholici aũt potius debent talia attribuere ꝓuidentie dñe saltẽ generaliter. ¶ Tertia ꝓclusio est q̃ fortuna nõ est cã totalis. hoc est q̃ nihil sic euenit a fõtuna quin ẽt cueniat ab aliq̃ cã. p se intẽdente iuxta illud Pla. in thimeo. nihil ẽ cuius ortũ nõ ꝑcessit legitima cã. ꝛ. 5. de ci. dei. c. q⁹. dicit Aug. Licero ꝓcedit nihil fieri si cã efficiẽs non ꝑcedat. ꝛ hoc rõnabr cõcessit. qz qõ non est a se ñ pot hr̃e eẽ nisi a causa efficiente. ꝛ ibi requirit aliqua cã p se siue intendẽs qz sub intentõe cãe vlioris cadunt plures effectus. ꝛ ita sub intentõe cãe p̃me cadunt oñes

ſed qñ alicuius effect⁹ non apparet cau
ſa ꝓxima p ſe ſiue intendens. tunc i⁹ oꝛ
effectus foꝛtuitus vel caſualis. ⁊ ſic eſt i
telligenduꝫ illud Aug. de achade. qõni
bus in ꝑn. vbi dicit foꝛtaſſe nihil aliud
in rebus caſum vocamus niſi cui⁹ rõ ſe
creta eſt. Et hanc opi. tãgit pbs in iſto li
bello tractatu .2. Si aũt inquit a foꝛtũa
nihil dicendũ eſt fieri ſed nos alia exñte
cã ꝓpter nõ videre. hoc ẽ qz nõ videm⁹
eam foꝛtunã aim⁹ eſſe cãm ꝛc. 2m i iſta
particula qõ ẽ de bõa foꝛtuna explicat i
vna concluſione ⁊ duplici diſtinctione.
Cõcluſio que ẽt videt cõiter ꝓceſſa hec
eſt bonã foꝛtunã eſſe manifeſtũ. n. eſt q
agenti alicui a ꝓpoſito euenit ꝓter intẽ
tõem aliquod bonũ. ⁊ ita cuꝫ bona foꝛ
tuna dicat bonus effectus foꝛtuitus. vel
magis ꝓprie licet minus vſitate cã talis
effectus ⁊ illa duo ſine ſe inuicem eſſe ñ
poſſunt. ſequit q bona foꝛtuna ſit. Hãc
diuiſionem. q. vocis in ſignificatõeſ pu
ta bone foꝛtune vt accipit ꝑ cauſa vel
effectu tangit philoſophus. c. ꝑ⁰ cauſaꝫ
frequent aius ipſam eſſe. cã aũt alienuꝫ
a noie. cã. n. ⁊ cuius eſt cã aliud eſt. hec
ibi. Ulteriuſ aũt bonã foꝛtunã diſtiguit
philoſoph⁹ duplicit penes ea in quibuſ
eſt. hoc eſt penes effectus bone foꝛtune.
⁊ eſt ꝓma diſtinctio iſta. foꝛtuna bona
eſt in his que nõ in nobis exiſtunt. hoc
eſt quoꝛ non ſumus oñi. ſicut exempli
ficat nobilẽ bene foꝛtunatuꝫ dicimus ⁊
totaliter cui talia exiſtũt quoꝛũ ipſe non
oñs eſt. Alio⁰ bona foꝛtuna eſt in his q̃
ſunt in nobis. eteni cui ꝓter cogitatio
nem ſuã acciderit aliquod bonum opa
ri bene foꝛtunatũ aimus. ſine ratiõe. n.
habẽs ipetum ad bonũ ⁊ hoc adipiſcẽ⁹
oꝛ bene foꝛtunatus. vel planius intẽdẽs
vnum ⁊ in exequẽdo adipiſcens aliud
non intẽtũ ⁊ tñ bonũ. dicit i hoc habeꝛ
bonaꝫ foꝛtunã. Iſta diſtinctio bone foꝛ
tune penes effectus videtur eſſe in illud
quod eſt ꝓprie tale. ⁊ in illud quod eſt
cõiter vel minus ꝓprie tale. nam ꝓprie
bona foꝛtuna vi ẽ illoꝛũ que fũt in po
teſtate noſtra. ſicut ⁊ abſolute foꝛtuna.
⁊ hoc ſic intelligẽdo q̃ lz foꝛtuitum nõ
ſit p⁹ one ſiue ꝑ⁰ in poteſtate volũtatis.
qz nõ euenit ex intẽtõe eius. tñ eſt in po
teſtate ei⁹ p accñs ⁊ quaſi ſecũdario vt
annexum p ſe intẽto. reſpectu aũt illoꝛ
que nec ſic nec ſic ſunt in noſtra poteſta
te ⁊ p oñs accidunt nobis nõ inquãtuꝫ
agentibus a ꝓpoſito nõ eſt ꝓprie foꝛtu
na ſed caſus ſicut patet. 2. phyſico. A⁰
eſt diſtinctio bone foꝛtune ſm effectus.
ſ. per ſe ⁊ p accñs. effectus p ſe eſt bonuꝫ
ſumere effectus p accñs eſt malũ nõ ſu
mere. ⁊ hec diſtinctio ſepe tangit in illo
li⁰. 3m in hac ꝓtcula. ſ. ꝺ bene foꝛtũa
to ſtat in quadam diuiſione trimẽbri.
Primum mẽbrum. nullus dicit bñ foꝛ
tunatus eo q ſemel ſibi bene accidit foꝛ
tuite. 2m membrũ. nullus oꝛ bene foꝛ
tunatus ex hoc ꝓcciſe q ſibi ſemper foꝛ
tuite bene accidit. quia ſiue intelligitur
ſic q cum oi ꝓpoſito ſuo annexum eſt
aliquod bonũ foꝛtuitum ſiue ſic q cui
cunque ꝓpoſito ſuo annexum eſt ali
quod foꝛtuitum ipſum eſt bonum neu
trum. n. iſtoꝛum ſemper accidit ſine mi
raculo ſpeciali. ⁊ hoc nõ ſolum intelligẽ
do vniuerſaliter abſolute. verũ etiã in ta
li actu puta militari vel negociatiuo ⁊
hoc ſiue de bono euentu ſimili puta vic
toꝛia vel lucro ſiue diſſimili. puta hoc
vel illo annexo caſualiter. Nullo quidez
iſtoꝛũ modoꝛũ diceret pbus aliquez eſ
ſe bene foꝛtunatum ſicut nec rõ ꝓbabiliꝫ
3m membrum. q aliquis oꝛ bene foꝛ
tunatus. quia ſibi vt in pluribus bene
foꝛtunate accidit. vnde ſcõm Ariſ. ꝓmo
ethi. vna hirundo non facit ver. ſic vn⁹
actus ⁊ ſimiliter vnus euentus effect⁹ foꝛ
tuiti non facit hominẽ dici bene foꝛtũa
tum. ſed qñ acciꝺit ei vt in pluribus. vn
de dicit Ariſ. in li⁰. de bona foꝛtuna. In
ſipientes exiſtentes oꝛigunt multa. ⁊ iõ
quãdo habent actõeſ per ſe intentas ad
quas ꝓter eoꝛum intentiones euenẽt

vt in pluribus bona. dicũtur bñ foꝛtũa
ti. ⁊ hoc pꝫ ex cõi sermone. vnde primo
rhetoꝛice videmus ꝓpter bonas foꝛtu-
nas bene foꝛtunatos electos. Sed est ne
aliqs vir bene foꝛtũatus. hoc põt dupli
citer intelligi. Uno mõ vt cuilibet intẽ-
to ab eo per se. sit sp annexum aliquid
bonũ per accñs. vt in arte placãdi ⁊ sa-
nãdi ⁊c. Alio mõ sic vt sit talis ꝙ quan
docunq; est annexuꝫ sibi aliquid foꝛtui
tum illõ sit bonũ. ⁊ credo ꝙ neutro mõ
aliquis oꝛ vir bene foꝛtunatus sine mi
raculo speciali. qꝛ nullus põt esse quin i
actõe sua alĩs causis contingẽtibus cõ-
currẽtib' possit aliquid malum p accñs
ꝓcurrere. qꝛ in ptãte sua non est concur
sus aliarũ causarũ. s. vt fodiens fodiat
ad busonem vel ad serpentẽ nisi deꝰ fa-
ceret ex miraculo ꝓcursum cãrũ spãlez
ad hoc. sed vt in plurib' põt aliqs eẽ be
ne foꝛtunatus ⁊ hoc aliqñ quãtũ ad bo
na silia ꝓiuncta silibus ꝓpositis. vt qñ
euenit victoꝛia ꝓiũcta voluntati bellan
di. Aliqñ quãtũ ad dissimilia bona dis
silib' ꝓpositi. Aliqñ eꝰ q̃tũ ad bõa dis
silia silib' ꝓpositis ⁊ sic est possibile ali
quem vt in pluribus esse bene foꝛtuna-
tum vt pꝫ per expientiã. Sed in quib'
plistit bona foꝛtuna Arĩ. dicit ꝓmo rhe
toꝛice sue ꝙ in duobus. s. in assequendo
bonũ ꝓter intentũ. ⁊ fugiendo malũ. vt
si quis non incidit in latrones. Alio mõ
distinguitur bona foꝛtũa fm Arĩ. i li. ò
bõa foꝛtũa ꝙ. s. bõa foꝛtũa oꝛ respectu
eoꝝ q̃ in nobis sunt: vt qñ aliquis intẽ
dit vnũ per se ⁊ aliud euenit. Alio mõ
respectu eoꝝ que nõ sũt in nra ptãte. vt
ꝙ aliqs sit nobilis ⁊ pulcher ⁊ diues na
scatur ⁊c. Et ista distinctio foꝛtune ẽ in
foꝛtunam ꝓprie dictam. ⁊ minus ꝓpe
dictã que magis dicit casus qꝛ nonꝛ ẽ ab
agente a ꝓposito. qꝛ non est talis euent'
in potestate nostra. Sed que est cã exñ-
di bene foꝛtunatũ quod est scõm principi
pale in ꝓmo articulo principali. ⁊ hoc ò
bona foꝛtuna impꝛopꝛia dicta que nõ ẽ
in ptãte nra. Non inuenio aliquid intrĩ
secum in homine ꝓpter qõ debeat dici
bñ foꝛtunatus isto mõ. sed hoc accidit
sibi ex concursu cãruꝫ extrinsecarũ que
potest esse de deo disponente fꝫ theolo-
gos' lꝫ non scõm Arĩ. sicut si aurũ sit ibi
⁊ aliquis intendẽs fodere ipm inueniat
hoc est ex concursu cãꝝ extrinsecaruꝫ ⁊
non est alia cã nisi qꝛ ipse est magis dis-
positus vt cã vlis moueat ipsuꝫ ad hũc
locum magis q̃ ad alium. Sed cã quaꝝ
ad ꝓpositum illius sequit bonũ ⁊ nõ ad
ꝓpositum alterius Arĩ. in libello ò bo-
na foꝛtuna inquirit cãm intrinsecã quã
dixit esse impetum. Sed si tu dicas tu
queris cãm vbi nõ est cã: effectus foꝛtui
tus non hꝫ cãm. Dicendũ ꝙ notuꝫ fui.
Arĩ. ꝙ sicut illud qõ euenit in pluribu
hꝫ cãm vt i plurib' vniformiter. ita ꝙ
euenit in paucioꝛibus ⁊ diffoꝛmiter hẽt
reduci ad eãm vniformiter agentẽ ⁊ per
se. Cã aũt intrinseca ⁊ ꝓxima huiꝰ euẽ-
tus foꝛtuiti fm Arĩ. in ꝓdicto libello est
impetus. dicit enim sic. Est ḡ bona foꝛtu-
na sine rõe nata bñfoꝛtunatus. n. est sĩ-
ne rõne hñs ipetum ad bona. ⁊ hec adi
piscens. hoc aũt est nãe in aĩa. n. iest tale
nã q̃ impetu ferimur sine rõe ad q̃ vtiqꝫ
bene hẽbimus. ⁊ siqs interroget ab opã
te ãre sic facit. nescio inquit sꝫ placet mi
hi sile patiẽs his que a deo agunt. eteni
a deo vecti sine rõne impetũ hñt ad ope
rari aliquid. Et vult dicẽ ꝙ aliq̃ habẽt
velle ad quod sequit bonũ aliqõ ꝓeter
intentuꝫ ex impetu ⁊ sine rõne. ⁊ causa
huius impetus est nã. Et istã diuersita
tẽ hoim accipit Arĩ. p experiẽtiã. ꝙ. n.
iste impellat ⁊ iste nõ cũ sine rõne eiꝰ cui
impellit hoc accidit non põt eẽ rõ. ḡ cã
est natura sed illa oꝛia vel diuersitas ñ
ponit oꝛiam specificã in natura sꝫ idiui
dualem. ꝙ. n. agens extrinsecũ vniformi
ter agens moueat istũ ad bonũ ⁊ ñ ali-
um. eiusdem rõnis exñtis. non põt esse
nisi ꝓpter aliquid intrinsecum in vno
quod non est in alio. hoc aũt nõ põt eẽ

rō vt dictum ē nec aliq̄d ꝓñs spēm. qz illud vniformit cuilibet ineſt. ē g̃ aliquid ptinens ad indiuiduū. q aūt non ſit rō pz. qz vbi plurimus intellect⁹ z ratō ibi mīma fortuna. vbi aūt plurima fortua ibi mīmus intellect⁹ ſm Arſ. nec etiam volūtas qz ſilis pōt eſſe act⁹ volūtatis i vtroq; z tñ vnus aſſequit effectum fortuitū z alius non aſſequit. g̃ illud intri ſecū eſt impet⁹ a nā ꝓueniens. iō dic̄ bñ fortunatum bñ natū. qz in eo ē diſpō q̄ a ſupioze motoze ipellit ad ꝓpoſita ſm que eueniunt ſibi cōmoda. Sz illa diſpoſitio nālis ē ne diſpō ex pte aie vl coꝛpozis. Rº ſi Arſ. intellexerat q aie dīnt ſm gradus nāles in nobilitate z pfectione. tūc eēt dō q aia nobilioꝛ hīet talez ipetū ſic bzutū nobili⁹ hz nobilioꝛē eſtiatōez z nobliozē iſtictū nālē ad aſſeq̄nd cōmodū maius. ſed ñ credo Arſ. ſic itelligit ſe. ſ. q iſte impet⁹ ſequat aliquez ex nobilitate aie. qz dicit vbi mimus intellect⁹ ibi maxima fortuna. vñ dicit q talem non expedit ꝓſiliari. ñ g̃ hoc ꝓuenit intellectui ex ſua pfectōe ſed qz hz nobiliozem impellentē ſicut nauis male regibilis meli⁹ frequent nauigat. ſed ñ ꝓpt ſeipſā ſed hz bonum gubernatozem. In coꝛpoze g̃ iſta diſpō ē ꝓñs cōplexionem determinatā. Sed ē dubitatio q̄liter nā eſt cā iſtius ipulſus ad volendū aliquid ad qō ſequat cōmodū ꝓter intentōnem opantis ſi ſicut grauitas ē cā deſcenſus deoꝛſū in graui tūc. n. fortuitū non eſſz a fortuna. qz i nā eſt aliq̄ diſpō inclinās ad hoc: lz non ſufficiēter motiua. Itez ꝓbo q oia eēnt a fortuna ſi ex hoc dicatur q̄s bñ fortunat⁹. qz hēt diſpōez qua impellit ad volendū aliquid ad qō ſeq̄t cōmodum ſine rōne z ꝓſilio. qz in actibus humanis conſilians nec ꝓius ꝓſiliatur nec ꝓſiderans ꝓius ꝓſiderat aliter eēt ꝓceſſus in infinitū. in ꝑmiſs g̃ actib⁹ non hētur impulſus a rōne cogente ad eliciendū tales actus. g̃ eliciunt ſine rōe z a nā. z talis dī fortuna. g̃ ꝛc. Item tu dicis q̄ aliquis hz impetū ſine rōne.

Cōtra. non ē bona fortūa ſine actu volūtatis. qz fortūa eſt effect⁹ ꝓtingēs ꝓñs effectum agētis a ꝓpoſito. nūc aūt act⁹ voluntatis eſt circa obiectum oſtēſuz a rōne. g̃ talis impulſus ad volendū non eſt ſine rōne. Itē ſi natura ipellit aliquē ad volēdum z nō ratio: g̃ nō eſſet fortuna qō euenit ſed caſus qz hec eſt dīta inter fortunā z caſum 2° phyſi. Rº ꝑma rō vadit ad hoc q ꝑma itellectio ſit fortuita. z ſeq̄t aliqō bonū z ꝓueniēs dicētur quis per eā bñ fortūatus. Rñdeo igī z dico q fz q vnus doctoꝛ exponit pōm in predicto libello videt velle q ꝑma itellectio ſiue volitio ſit a deo mouēte intellectū z volūtatem non p oñsonē obiecti. z dicit predictus doctoꝛ q hec eſt ſnia Anſel. de caſu diaboli. Lo. 21°. q̄ dicit q angelus non habuit primū actū a ſe. Sed credo q hūit primū actuz a ſe ſicut 2ᵐ. licet voluntatem hūit a deo. ad actum. n. volendi nō requirit niſi volūtas z intellect⁹ ꝓuius oſtēdēs obm. z p hoc patet ſolutio ad rōem ſuā. Cōtra. ſi angelus habuit ꝑmum actū volendi a ſe aūt hūit volendo z ſic eſt ꝓceſſus i infinitum. aut nō volēdo. qō eſt incōueniens. Rñ°o° q hñdo intellectū oñdētem obm z hñdo volūtatem ꝓus nā ſil tñ tpe hūit velle. Dico g̃ q iſta ꝓclūſio ē ꝓcedenda q̄ ad aliquid. ſ. ꝑmā intellectionem non eē a rōne ſed a caſu: qz itelligens non ꝓus intelligendo intelligit. ꝑma g̃ intellectio non eſt a rōne oñdente obiectum ꝓus. g̃ eſt a caſu q̄dammō. qz fz Aug. li. 3. de li. ar. non ē in poteſtate noſtra quibus viſis tangamur. z iō illud ē fortuitum z caſuale. Et ſi arguas ꝑma intellectō ſi ſit fortuita omnia ꝓña erūt fortuita. Dico q non ſequitur quia habita ꝑma intellectione z volitione pōs aliquis rōcinari de agendis z ita que ſequuntur illam deliberationem nō erūt fortuita ſed a rōe deliberante. Sed ſi queras ꝑme intellectiōes ſi ne ſimplr

fortuite dicēdum ꝙ non. qz sunt ab obiectis fortius mouētibus ſm fantaſmata magis impreſſa ceſſantibus impedimentis. z ſic prima intellectio habz causam naturalem motiuam in nobis. qz tamen non est a ratione deliberante nō est imputabilis homini niſi interpretatiue: quia in poteſtate hominis fuit facere obiectum fortius mouēs ex frequēti conſideratione ex qua fortius imprimatur fantaſma tale in memoria. z per conſequens fortius mouet z prius ceſſāte impedimento. prima ergo intellectio non est in poteſtate noſtra. ſed prima indifferentia qua poteſt quis ſe determinare ad volendum vel non volenduz hoc est a voluntate non ab intellectu. quia intellect' ab obō nālr mouet z iō voluntaſ nālr mouēt ab intellectu nālr moto voluntas naturaliter moueretur. z ſic homo eſſet vnum bonum bzutum. voluntas igitur nō mouetur neceſſitate naturali. ſed habita prima intellectione i poteſtate eius est conuertere intellectuz ad conſiderandum hoc vel illud. z hoc illud velle vel nolle. z ſic prima volitio omnino est a nobis nec est ita a caſu ſic prima intellectio. Ad ſecundum dicendum ꝙ Ariſt. videtur dicere in libzo p̄dicto ꝙ ille impetus vel impulſus ad vle aliquid ad quod cōſequitur commoduz non est ſic a ratione ꝙ talis ſciat ſic reddere rationem quare hoc facit. dicēdum ergo ꝙ illud velle habet a ratione oſtendente obiectum volitum. ſed non a ratione conſiliante oſtendente cauſaz quare hoc facit diſtincte. ſed hoc habet ab impetu. Ad tertium dicendum ꝙ licet natura ſit mediata cauſa illius euētus fortuiti non tamen immediata ſed voluntas vnū intendens lz ſit aliud euniens preter intentum quod dr fortuna non caſus. Sed de cā extrinſeca huiuſmodi euentus fortuiti ſm Arl. videtur dicendū ꝙ non nā est cā eius: qz natura est determinata ad vnū ſaltem vnitate eiuſdem ordinis z connexionis. euentꝰ aūt fortuiti non videnť habere cōnexionem nec ordinationez ad alia. g̃ natura non ē cā ſufficiens z cōpletiua euentus fortuiti. Item tūc ſequeretur ꝙ fortuna eſſet cā per ſe. Item nullus dr bene fortunatus qz impellit ad volēdū aliquid ad quod conſequitur bonum niſi illud bonum adipiſcatur. ſed illud bonū adipiſci non poteſt niſi cauſe intermedie concurrant ad hoc. cum ergo natura ñ poteſt eſſe cauſa ſufficiens huius ꝓcurꝰ natura non ſufficit. ideo ſequitur ꝙ est aliqua cā extrinſeca coniungēs. Sed q̄ ſit illa cā extrinſeca ſm Arl. ē ne celum vel intelligentia mouens celum mediāte celo vel deus ipſe immediate mouēs Dicendū ꝙ ſi nihil ſit effectus fortuitus niſi illud ad qō cālitas celi pōt ſe extendere tunc nō est neceſſarium cām ingrere niſi celū z mouens celuz. z hoc videtur ꝓbabile: qz nihil fortuitum videť i homine niſi illud ad qō cālitas celi ſe extendit mediate vel immediate. Sed ꝑm non credo eſſe verum: qz aliquid ē i homine ad qō cālitas celi non pōt ſe extendere ſicut ē volitio niſi occaſionalr mouendo appetitum ſenſitiuū ſm cuiꝰ icli nationez apta est voluntas inclinari: celum g̃ qz non poteſt volitionem attigēre nec etiā cās ad eius cātionem ꝓtingere: iō aliquid ē in hoie ad qō celi cālitas ñ pōt attingere. Et ſi diceret z forte verū ē ꝙ nullus effectus fortuitꝰ ē i volūtate z ꝓiunctus volitōi p accñs ſz tñ cālitas celi ad oia alia ſe extendit z ſic nō oportet aliam cām extrinſecā ponere niſi celum z intelligētiam mouētem celuz mediate. ita ꝙ ſi Arl. videt dicē ꝙ tale ꝑncipium ſit deus oz gloſari verum ē mediate. Si aūt aliquis effectus fortuitꝰ ponať in voluntate cum celuz non poſſit talez effectū attingē nec cās ad cāndū ipſuz ꝓtingere nec aliqua intelligētia creata tūc oz aliquos effectus fortuitos i ō um reducere: qui oia ꝓuidet z cōiungit

cās medias ad effectus tales fortuitos cāndos. Sed quō hoc pōt concordaꝛ cum ꝓncipijs Arī. qui nō videt ponere aliqō nouum immediate eē a deo: vnō ipse ponens mundū eternū ñ posuit motū potuisse eē nouū nisi ꝛ partes. ita q totus non potuit eē nouus. Et ista ꝯclusio potest dependere a tribus principijs ꝓmo ꝓpter immutabilitatem ꝓncipij: qꝛ ꝓmum est oino imutabile iō nullum motum nec mobile potest immediate ō nouo ꝓducere qꝛ aliter se hꝫet nunc q̄ prius. Sed non credo q arguat solū ex immutabilitate agentis imo oꝛ addere aliquid ex pte effectus. sic q agēs imutabile nō pōt imediate cāre aliquid nouū alterius rōnis. qꝛ aliter ꝓtradiceret sibi ipsi. qꝛ intelligētia oino imutabilis ſm eū cāt nouā ptem motus: nec ꝓpter hoc est mutabilis. nec adhuc sufficit ſz oportet addere sic. agens oino imutabile nō potest cāre aliqd nouū alterius rōis nisi immediate nulla posita diuersitate in medijs causis actiuis vel receptiuis. alr non hēret ppō Arī. veritatem. si. n. cause inmedie actiue sint diuerse dispōnis in agēdo. vel passiue diuerse dispōnis i recipiendo pōt eē diuersitas effectuum dato q in cā ꝓma nulla sit mutabilitas vl nouitas aliq̄ mō. Dicem⁹ g̃ ſz Arī. q agens oino immutabile non hñs cās medias actiuas vel receptiuas diuerse dispositionis non pōt cāre aliquid nouuz alterius rōnis: sed aliq̄ ista ꝛ ꝑditionuz deficiente ñ hēbimus ſm Arī. vñ ꝯcludamus aliquā nouitatē in deo. Dicendū q ñ ꝯdicit sibi in libello de bōa fortuna. 7. 8. phyſi. ſm q aliqui volūt sibi iponē. qꝛ si ſm ꝓmā viam sufficiat oēm effectū fortuitū reducē in celū hoc ñ ponit aliquā nouitatē vel mutabilitatem i deo: qꝛ non cāt de⁹ effectꝰ fortuitos de nouo nisi mediāte celo. ꝛ hoc non est ꝯ eū. Dato ēt ſm⁹ alia via q̄ oꝑteat aliqs effectus fortuitos nouos reducere imediate in deū adhuc non ꝯdicit ſūpsi. qꝛ certum fuit Arī. ſm sua principia aiam intellectiuā eē a deo imediate. ꝛ ad hoc attingere pōt rō nālis cū sit immortalis ꝛ ita aliquid nouū pōt immediate eē a deo ꝛ tñ ñ ꝯdicit sibi ſm sua principia.

Sed quō est hoc possibile dicendum q imutabilitas agentis excludēdo cās actiuas intermedias vel receptiuas concludit ſm Arī. q non possit fieri aliqd nouū alterius rationis. sed si vna ꝑditō deficerit. ſ. qñ cause intermedie actie vel passiue diuersimode se hñt in cāndo potest cāre de nouo aliquid alterī⁹ rōnis. Si etiam effectus cāe eius sit eiusdē rōnis pōt deus ipsum finire imediate nulla posita nouitate in eo. ꝓpter diuersitatem cārum receptiuarū sicut sol immediate soluit glacies ꝛ coagulat lutū nulla posita nouitate in eo. ita ſz Arī. hoc coꝛpoꝛe organizato de⁹ necessitate immutabilitatis cāt hanc aiam ꝛ prī⁹ non qꝛ mā non erat disposita. sic nec sol cāt alium ꝛ alium radiuz in aere ꝛ in aqua nisi ꝓpter diuersitatem recipientiuz. sic in ꝓposito deus influit vniformiter in qlibet inquantum potest ſm Arī. ꝛ qꝛ ista est dispositus ille non. iō deus ipellit istum ad tale ꝓpositum ad qō consequitur commodū. illuz aūt non impellit. qꝛ non inuenit in eo dispositionez illam quā diximus prius. ꝛ ita pō. Arī. de bona fortuna stat cum pōne sua. 8°. phyſi. ſ. q deus non potest causare no⁹ mundum vel nouum celum vel nouuz motum ſm suam totalitatem. Sed ſm fidem ꝛ veritatem dicendum ē q deus habens ꝓuidentiam generalē de oibus regit res ſm q nate sunt regi. ſm q dicitur. 7. de ci. c. 30. Sic deus res q̄s condidit ꝛc. tñ ꝓter istam generalē ꝓuidentiā hz ꝓuidentiam ſpālem ex q̄dam electione ſm quam ꝓuidet vnicuiq; horum ſz merita ꝓsētia vel futura ꝛ occulta nobis. tamen sibi pñtia. quia eius iudicia iusta sunt semper licet occulta. ita q aliquando aduersitas pī⁹ ꝓficit q̄ ꝓspitas

fm Boe. 4. de ꝓsola. Ita ꝙ lz ponamus aliquē bñ fortunatū tñ ex hoc nihil nouum ponimus in deo vt dictum est. ⁊ sic ꝓz ad rōnes.

¶ Explicit feliciter.

Additiones.

fo. 37. 4. c.

¶ Ad solones istorum obōz doctor remittit se alibi. pōt tñ dici ad primum negando ꝓnam. qz lz intellectus viatoris possit ex suis nālibus cognoscere ibi eē pfectissimam voluntatē. hoc tñ est p cōceptū impfectū. qz non ē incōueniēs per ꝓceptū impfectū cognosci aliq̄d eē pfectissimū sicut p ꝓceptum finitū cognoscitur aliquid eē infinitū. Et iō non sequitur ꝙ per talē rōnem volūtatis quam viatoꝛ hz ex lege cōi possit tanꝙ p medium cuidēs a ꝓri cognoscere deo inesse oipotentiā. ¶ Ad 2m dicendū ē ꝙ q̄liēcūꝙ sit ō maiōr. minor videt neganda. qz ⁊ si deus sit res simplicissima non tñ dis ꝓceptus quem nos hēmus de eo est simplr simpler. ⁊ iō non ꝛz dēz ꝓpōem talem cē per se ꝓprie. ⁊ tñ sic eēt per se. ñ tñ ex hoc eēt per se nota. ¶ Ad 3m dicendū ꝙ cognitio methaphysici de deo excedit cognitōem phyci. de deo tam extē siue ꝓpter multitudinem passionū vel ꝓprietatū cognitaꝝ. ꝙ intēsiue ꝓpē maiorem pfectōem ⁊ pfectiorē moduꝫ cōgnoscendi. ⁊ p hoc ad formam argumēti dicatur ꝓcedendo ꝑmam ꝓnam ⁊ ꝓnē ad istū intellectū. ꝙ methaphyc' pōt ad aliorem cognitōem attingē ꝙ ē iō cognitio. qz ad quā sufficit nālis vel phycus attingere. nā in cognitōe qz est dare latitudinē ⁊ excessum fm maius ⁊ min' tā intēsiue ꝙ extēsiue. Et iō cum vlterius inferē. ꝑ pōt attingere ad cognitōez ꝓpter quid. neganda est ꝓna de demonstratōne quia zē.

fo. 37. c. 4. añ illā pticulam tex. Et p idem ad 2m.

¶ Exm h' apparet in sensu. qñ. n. spēs colozis videt sicut qñ radi' trāsit per vitrū rubeū ruboꝛ apparet in plete oppositō. ⁊ ille ruboꝛ ita visus non ē ratō vidēdi rubozem in vitro sub ꝓpria rōe sed tm̄ō diminute. vel forte nullo' nisi p collationē h' ruboris ad illum tāꝙ silis. qñ aūt spēs sensibilis est rō sentiendi obm̄ sub ꝓpria rōe sua. ipsa non ē ꝓcepta p sensum. sicut apparet māifeste i visione recta vbi nihil videt in me' iter colozem ⁊ oclm̄. ⁊ tñ est ibi spēs colozis multiplicata. Sed ꝫ lz hoc sit ibi: i visione tñ reflexa videt ꝙ ipsa species videatur: qz hoc videt appet videri in speculo. ⁊ tm̄ in tali visione reflexa spēs est rō sentiendi obm̄ in rōne sua ꝓpria qz obiectū videt sub ꝓpria rōne visibilitatis sue. ḡ a silli in ꝓposito posset de' videri p medium. q. speculatū ⁊ tñ sub rōne ꝓpria obiectiua. Sed hic dicendū ꝙ Alacen. in perspectiua sua li°. 4. c. 4. ex intētione determinat ꝙ spēs nō est in speculo subiectiue ⁊ vt ibi terminās actuꝫ videndi. Et breuiter oñdi potest vnico experimento: qz quod alicubi exñs in se viō tur ab oculo exñte in hoc situ. pōt etiaꝫ videri ab ipso exīstente in alio situ dum tm̄ medīū sit illuminatū. ⁊ nō sit opacū interpositū. ⁊ sit ēt debita distantia. sed oculus qui in determinato situ exñs videret album in speculo alibi exñs ñ videret. qz non fit visio ista nisi in illo pūcto ad quē ꝓuenire pōt radius reflexus qui semper ē in eadez superficie cū radio incidētie ⁊ cuz ipso ꝓstituit angulū eālē illi āgulo q̄ intercipit inī radiū incidēt ⁊ corpus sup qō incidit. ꝓz etiam ꝓpositū p hoc ꝙ aliqua specula non sūt sozmal' perspicua sicut in calibe polita et argēto polito bñ videt aliqs colοr tāꝙ in speculo ⁊ tm̄ in istis nō recipit spēs colozis qz non ē nata recipi nisi i pspicuo tm̄ō: ḡ hic recipit in aere ꝓpinquo talibus speculis sed vt ibi non pōt ⁊minare visionez. qñ ēt recipit in speculo pspicuo vitreo adhuc ibi nō terminat visio nisi ad aliquid opacū supm̄ puta plūbū

vel aliud huiusmõi. dico ꝙ ꝙ in visione tali speculari spẽs non est visa sed tm̃ rõ videndi obm̃ illud cui⁹ est spẽs nõ tamẽ p lineã recta sed p lineã reflexã. vnde obiectũ quidẽ non est pñs oculo p lineã recta sed reflexam cõcurrentẽ cuz recta in puncto vbi est concursus radũ visualis cũ catheco. Et p idem ad scõm.

Ufo.87 2 b.añ illõ de 2° pncipali.

Nota ꝙ vltra nãlem bonitatẽ volitionis que cõperit sibi inꝝtum ens q̃ etiã cõperit cuilibet enti positiuo fm differẽtiã sue entitatis magis z minus pteter illam est triplex bonitas moralis fm gradus se hñs. ꝑma dicit bonitas ex genere que cõperit volitõi ex hoc ꝙ transit sup obm̃ ꝓueniens actui tali fm dictamẽ recte rõnis z non solũ qz cõueniens actui tali nãliter sicut sol visioni. z hec est prima bonitas moralis que iõo põt dici ex genẽ quia quasi mãlis respectu omnis bonitatis posteris siue vlteriozis in genere moris. naz actus transiens sup obiectũ ꝓueniens est. q. formabilis per quã cunqꝫ aliã circũstantiã moralẽ z ita. q. potentiale non oio sic extra genus morl sicut fuit ipse actus in genere nature sed in genere moris quia iam habet aliq̃d ỏ illo genere puta obm̃ debitum actui. 2ª potest dici bonitas virtuosa siue ex circũstantia que cõperit volitõi ex hoc ꝙ ipsa elicit a voluntate cũ ỏmnib⁹ circũstantijs dictatis a recta rõne debere sibi ꝓpetere in eliciendo ipam. bonũ. n. est ex causa integra fm Dio. 4. de di. no. z illud est. q. in spẽ moris bonum quia iam habet omnes dr̃ias morales ꝓtrahentes bonũ ex genere. 3ª bonitas potest dici meritoria siue gratuita in acceptatione diuina in ordine ad premiũ que ꝓuenit actui ex hoc ꝙ pñsupposita duplici bonitate iaz dicta elicit conformiter pncipio merendi quod est gr̃a vel charitas. Exm primi dare elemosynã. Exm scõi dare elemosynã pauperi qui eget z in loco quo põt sibi cõpetere ꝓpter amorẽ dei. Ex emplũ tertiũ illud opus facere nõ tantũ er inclinatione nãli sicut potuit fieri in statu innocentie z forte posset modo fieri a peccatore si adhuc peccator exñs et non penitens ex pietate nãli moueretur ad proximũ: sed tantũ ex charitate ex q̃ faciens est amicus dei inꝝtum respicit opera eius hec tripliciter bonitas est ordinata ita ꝙ prima presupponit 2ª. 2ª 3ª z nõ ecõuerso huic triplici bonitati correspondet triplex malicia. ꝑma siquidez est malicia ex genere quãdo. s. actus qui tantũ habet bonitatez nature ex primo ex quo debet ꝓstitui in genere moris habet maliciã quia transit super obiectum discõueniens puta si odire transit super deũ. 2ª autẽ malicia est ex aliqua circunstantia deordinãte actũ licet habet obiectum conueniens. 3ª demeritoria. De 2° pncipali.

1. Utrũ in diuinis essentialia sint imediatiora ipsi eẽntie diine vl notõalia. i. Relationes sũt
2. Utrũ in deo possunt esse plures ꝑductiões eiusdem rõis. .6.
3. Utrũ ista possint simul stare ꝙ relatõ ut ꝓpata ad opm̃ sit res z ut ꝓpata ad essentiã sit ratio tantũ. .13.
4. Utrũ subtracta vel sepata siue circũscripta relatiõe originis possz manẽ pª pª diuina ꝓstituta z distincta. .17.
5. Utrũ relatõ originis in diuinis sit formaliter infinita. .24.
6. Utrũ eq̃litas i diuis sit rõ realr. .28.
7. Utrũ deũ esse oipotentẽ possit rõe Relationes sũ
necessaria demõstrari. .34.
8. Utr̃ filius siue vbũ diuinũ hẽat aliq̃ calitatẽ ꝓpriã respcũ creature. 42.
9. Utrũ deus possit facere angelũ informare mãm. .47.
10. Utr̃ deꝰ posset spẽs q̃ sunt in eccha ª puertere in aliq̃d pexistens. .51.
11. Utr̃ deus posset facere ꝙ manẽte corpore z loco eius corpus non habeat vbi in loco. 56.
12. Utrũ respectus rei create sit idem a Dr recentior

deū creantē ⁊ ꝓseruantē. .59.
13. Utrū actus cognoscēdi ⁊ appetendi sint eēntialiē absoluti vl essentialiter relatiui. .62.
14. Utr aia sue pfōi nāli relicta possit cogscē trinitatē psonaꝝ i diuis. 68.
15. Utr respectu vbi creature intellect' possibilis sit actiu' vel passiu'. 75.
16. Utrū libertas volūtatis ⁊ necessitas nālis possint se ꝓpati in eodē respcū eiusdē actus ⁊ obiecti. .81.
17. Utr actus dilectiōis nālis ⁊ act' dilectōis meritorie sint eiusdē spēi. 85.
18. Utr actus exterior addit aliquid bonitatis vel malicie ad actum interiorem. 88.
19. Utr in xp̄o vnitas nature humane ad verbū sit sola depēdētia nāe assūpte ad psonam verbi. .93.
20. Utr sacerdos obligatus ad dicēdū missaꝫ ꝓ vno: obligat' etiā ad dicendū missaꝫ ꝓ alio sufficiēt soluat debitū dicēdo vnā missā ꝓ ābob'. 99.
21. Utr ponēs mūdi eternitatē possit sustinē aliquē eē vir bñ fortūatū. io6.

Additiones.

In fo.37.i.b. Ad solutōes ꝛc.
In fo.75.i.a. Exm huius ꝛc.
In fo.90.3.b. Nō ꝙ vltra nālez ꝛc.

Anima btā quo pōt intelligē actū beatificū nō intelligēdo deū. fo.75.i.a.
Anima dupliciter potest attingere aliquod obiectum. fo.69.i.c:
Anima intellectiua separata quare non dicitur persona. .fo.48.2.a.
Anima intellectiua separata quare nō potest sentire. fo.49.4.b.
Alia intellectia ḡre dī ipsā. fo.51.i.a.
Alia intellectiua quo in intelligendo est a materia separata. fo.50.3.a.
Alia intellectiua quare requirit organa operando. fo.49.2.b.
Alia intellectia nō indiuiduat ꝙ vniōez ad corp' nec ꝓ aptitudinē. fo.7.i.c.
Alia nr̄a q° ē adimaginē dei. fo.74.i.c.
Alia nr̄a ex suis nālibus nō pōt attigere ad ꝓpria notitiā dei. fo.71.i.b.
Alia nostra in via quomodo pōt deum cognoscere. fo.62.4.c.
Alia nr̄a quo possit ex nālib' cognoscer trinitatē in diuinis. fo.69.3.a.
Angelus quomodo se habeat ad suam intellectōnem. fo.79.i.a.
Angelū esse ab alio creatum potest demonstrari. fo.41.2.b.
Angeli plces sūt in eadē spē. fo.6.4.a.
Agēria duo quomō multiplr attingūt eundē effectum. fo.40.4.c.
Agens quo potest esse in potentia simr ⁊ in actu. fo.60.2.b.
Agens nāle non pōt rē corrūpere in instāti in quo habet esse. fo.61.3.b.
Agens nāle quomō possit facere de nō ente simplr ens. fo.55.4.c.
Agens nō ꝓsupponit esse. fo.23.3.b'
Actus intellect' duplex vnus rei exñtis alius non exñtis. fo.29.4.a.
Actus intellectus duplex ꝓductiuus ⁊ operatiuus. fo.6.i.b.
Act' quo distiguūt ꝓ obā. fo.67.4.c.
Act' cognoscēdi quo ptcipāt suā pfectionē ab obiecto. fo.68.i.c.
Actus quo deus ꝓprehendit essentiam suā est in deo ex nā rei. fo.3.3.a.
Act' meritor' q̄d est ⁊ q̄s est. fo.66.2.a.
Act' meritorius ad hoc q̄ sit meritor' que requiruntur. fo.66.3.a.
Actus dilectōis naturalis ⁊ meritorius non differunt spē. ibidem.
Actus moralis quomō se habeat ad actum meritorium. fo.66.4.b.
Actus elicīti a ꝓncipijs distinctis spē non oz semp esse distinctos. fo.88.2.c.
Actus moralis circūstantie quē ordinē habent inter se. fo.90.i.a.
Actus moralis vnde habet maliciam. fo. .90.2.b.
Actus idez moralis potest habere bonitatem multipliciter. fo.90.3.a.

Act⁹ exterior hꝫ ꝑꝑā bōitatē ⁊ malicīā
distinctā a bonitate interiorī. fo.91.2.a.
Actus intelligēdi qūo hꝫ eandem veri-
tatē cum obiecto. fo.91.4.a.
Actiō duplex est in intellectu agente et
possibili. fo.78.2.a.b.
Actō que nō est ad formā actiuā est agē
tis equiuoci. fo.80.2.b.c.
Act⁹ ⁊ opa° q° dr̄nt. fo.66.3.b.c.⁊.3.a.
Actio qūo diuidit in transeuntē ⁊ ima
nentē. ibidem. fo.63.i.c.
Accīte existēte in subiecto sunt ibi due
habitudines. fo.96.2.a.
Accidens abstractū de quibus predicat
in abstracto. fo.26.3.c.
Accīs respectū alr opat ad suā accītali
tatē alr absoᵐ ad suā. fo.16.2.a.b.
Alteratō q̄re nō pōt esse in pte intellecti
ua ⁊ qūo pḥs itelligit. fo.55.c.3.a.b.
Aptitudo nullo° pōt esse alicui ꝑma rō
q̄ sit incōicabile. fo.7.⁊.32.c.a.
Auersio a fine p̄r fieri ipl̄r. fo.93.i.b c.
Ars vlis ⁊ ꝑticularis non differūt sicut
practicū ⁊ speculatiū. fo.44.3.a.
Anihilatio quomō formaliter differt a
priuatione. fo.55.4.a.b.c.
Augu. quomō intelligit verbum gigni
de scientia. fo.77.2.b.
Anselmus quō intelligit dicēdo pfectio
simplr quod in quolibet melius ipsum
non ipsum. fo.26.i.c.⁊.2.a.
Auicēna quomō ponit ꝺᵒas sepatas eē
a deo. fo.42.i.c.
Adequatio duplex. fo.27.3.a.

Bōitas moral act⁹ vñ sūit. fo.89.i.b.c.
Bōitas act⁹ a quo debeat iudicari ibiō.
Bonitas q̄ cōuenit actui ex obiecto q̄re
dicat bonitas ex genere. fo.89.4.c.
Bona fortuna accipitur dupliciter.
fo. .107.i.b.c.
Beatitudo diuina qūo differat a beati-
tudine creata. fo.65.i.a.
Beat⁹ qūo hꝫ verbū de creatura in eēn
tia diuina. fo.79.3.c.

Corpus quomō facit distare extrema l
loco. fo.59.i.c.⁊.2.a.
Corpora duo si essent in eodē loco quo
modo se haberent respectu vbi.
fo. .59.i.c.
Corpus vnū esse in diuersis locis loca-
liter negat a diuersis. fo.58.4.c.
Corpus aliquod potest esse sine loco.
fo. .56.4.b.
Corporeitas non est ratio formalis sed
solum fundamentalis essendi in loco
fo. 57.i.b.
Corpus aliter est locabile ⁊ aliter actu
locatur. ibidez.
Corpus qūo depēdet a loco. ibidez.
Corpus idez numero potest esse in duo'
bus locis localiter. fo.54.3.b.
Corpora duo possunt esse in eodem lo-
co. fo.54.4.c.
Corpus xp̄i qualiter ⁊ qñ desinit esse sb̄
speciebus panis. fo.56.2.c.⁊.3.a.
Cognitio abstractiua potest intelligi
dupliciter. fo.64.3.b.
Cognitio abstractiua qualem relatiōez
habet ad obiectū. ibidem.
Cognoscens aliquid per fidem ut sic nō
potest habere certitudinē. fo.70.3.b.
Cognitio intellectiua duplex vna rei
existentis ut existentis alia non existen
tis. fo.63.3.a.
Cognitiones due de eodez obiecto ⁊ ab
eadem potentia. .fo.63.4.b.c.
Cognitio sensitiua ⁊ intellectiua quomō
sunt distincte. fo.63.3.c.⁊.4.a.
Cognoscit aliq̄d duplr. fo.69.2.b.c.
Cognitio naturalis de deo ⁊ cognitio
infusa nō dr̄nt spē. fo.87.i.c.⁊.c.2.
Creatura habet eundē respectū ad deū
creantē ⁊ ꝑseruantē. fo 59.2.a.
Creatura quomodo est semper in fieri
fo. 60.2.c.
Creatura quare non debet dici semper
creari. fo.60.3.c.
Creatura non potuit produci nisi ꝑdu
cto verbo. fo.45.2.c.

Creatio non potest proprie dici passio. fo.60. 2.a.
Creatio & cõseruatio quomodo distinguuntur. fo.60.3.b.
Celum quomõ mouetur localiter cuius nõ sit in loco. fo.57.i.c.2.a.
Celebrans nõ oportet q̃ actu memoriã habeat eorũ pro quibus vult rogare. fo.101. .i.c.2.a.
Cõtradictoria quõ respiciunt idẽ signũ nature & originis. fo.19.i.c.
Cõtradictorioꝝ affirmatõ ordinari ad negatõem & nõ ambo ad 3m. ibidem.
Cõtradictio nunq̃ implicat intelligẽdo aliquid in ꝓplexũ. fo.54.4.a.
Cõuerti põt aliq̃d in aliud nulla nouitate in eo facta. fo.55.i.a.
Cõuersio in aliquid p̃existens qualitercõuersio & q̃ ñ sit annihilatio. fo.55.2.b
Cõuertendo aliquid in p̃sens nõ oportet ibi materiã esse tanq̃ eis cõmunẽ. fo.56. .i.b.
Aliquid esse cõe terminis conuersionis põt esse triplex. fo.56.i.b.
Communicat aliquid alicui multiplicit̃. fo.98. 4.c.
Cõuerti aliquid in p̃existens multiplr põt intelligi. fo.53.3.c.
Causa efficiens duplex ars & actum eliciens. fo.44.i.c.
Cause efficientes quomõ habẽt statum fo.39. 2.a.
Causalitas cuiuscũq̃ cause eminentius est in deo. fo.37.4.a.
Cõmensuratio quãtitatis quõ se habet ad equalitatem. fo.33.i.a.
Cõclusio quõ potest intelligi sine intellectu sui principij. fo.79.4.b.
Cõcretum qñ predicat de cõcreto in primo mõ dicendi p se tũc abstractũ predicatur de abstracto. fo.63.i.c.
Cõsequentia ista quõ tenet: est omnipotens. g̃ põt in hoc. fo.40.4.c.
Cõmentator dicit deum nõ posse immediate materiã trãsmutare: theologus aũt non. fo.38.4.a.
Deus quomõ est causa efficiens respectu motus celi. ibidem.
Deũ esse infinitũ in vigore põt probari per phm. fo.39.per totũ
Deus q̃ sit infinit9 in vigore. ibidem.
Deus si est vtutiꝰ infinite q̃ nõ possit celum mouere mediate uel immediate. ibidem.
Deum esse infinitũ in vigore ponitur a pho. ibidem.
Deus q̃ sit solũ vnus. fo.34.2.a.
Deũ ee omnipotentẽ põt demonstrari ꝑpter quid et homini existenti in via. fo.35. .3.b.
Deus est omnipotens est ꝓpositio media ta. fo.35.i.c.
Deus nõ põt immediate oẽm effectum causare etiã fm theologos. fo.37.i.c.
Deus põt immediate cãre oẽ cãbile sine cã fm theologos. fo.37.4.a.
Deũ posse immediate causare oẽm effectum nõ põt demõstrari. ibidem.
Deus põt entia suis actõibus ꝑuare fm theologos. fo.38.2.c.
Deum posse omnia ꝓducere mediate uel immediate nõ potest demonstrari via tozi. fo.38.i.b.
Deus & creatura nõ sunt plura bona q̃ deus solus. fo.25.2.c.
Deus p̃ intelligit quecũq̃ distincta i se ut prior origine filio. fol.5.3.b.
Deus q̃ necessitate velit quecunq̃ vult fo.83. .i.a.
Distantia inr extrema potest dupliciter sumi. fo.59.2.b.
Depẽdentia alicui9 nõ põt a plurib9 in eodẽ ordine terminari. fo.25.3.a.
Depẽdentia alicui9 ut ab aliquo terminetur quot requrunt. fo.94.4.p totũ.
Depẽdentia duplex põt inueniri. ibidẽ
Depẽdentia eẽntial duplex ẽ. fo.96.3.c.
Depẽdentie triplex negatio. fol.97.3.c.
Depẽdendi rõ duplex. fo.99.2.b.c.
Dilectio nãlis quid sit. fo.96.i.a.b.
Distinctio uel pluralitas duplex: intẽsiua & extensiua. fo.12.3.b.

Demõstratio duplex quia ⁊ ꝓpr quid probat ratiõe. fo.34.4.b.c.
Denominatiuus aliqñ predicat de aliq̃ in ꝓmo mõ dicẽdi p se ⁊ de aliquo in 2° modo. fo.15.4.a.b.
Denominat aliquid ab aliquo duplici ter. fo.89.2.a.

Essentia est ꝓpria rõ essendi simplr cui libet psone in diuinis. fo.1.2.a.
Essentia diuina nõ põt determinari p relationẽ ad ꝓducendũ. fo.11.1.b.
Essentia diuina sola nõ põt esse pnm ꝓducendi distincta. fo.13.2.c. ⁊.3.a.
Essentia diuina quomõ est principium formale in ꝓducto ⁊ termin' formalis. ibidem.
Essentia diuia quõ dat vnicuiq; pfecti onem ut est capax. fo.28.1.a
Essentia diuina quõ mouet nãliter ad intelligendũ ⁊ quid. fo.72.3.b.c.
Essentia et voluntas diuina quomodo se habent in mouendo ad actum beatificum. fo.72.4.c.7c.73.1.a.
Essentia diuina quomõ repsentat alias res. fo.73.3.b.c.
Essentia diuina a nllo intellectu creato põt nauraliter cognosci. fo.72.4.b.⁊.73.1.c.
Essentia ꝓprius ẽ in diuinis q̃ substantia. fo.1.3.b.
Essentiale aliter accipit a'phis q̃ a theologis ⁊ quomõ. fo.1.4.c.⁊.2.1.a.
Essentiale aliqõ hẽt respectũ ad extra: ⁊ aliquod nõ. fo.21.c.
Essentiale aliqõ ẽ immediatius simpli citer omi mõ immediatõis quocunq; notionali. fo.4.2.c.
Esse anime nõ est idem esse totius. fol. 50.3.c.
Esse accipit duob' modis. fo.50.3.b.c.
Esse in diuinis accipit duplr. fo.23.3.b.
Entitas vna realis absoluta actualis ẽ ponenda in diuinis. fo.1.2.c.
Ens a se ẽ infinitũ fm phm. fo.79.4.a.
Ens p se triplr põt intelligi. fo.48.4.c.

Equalitas fm que attendit in diuinis. fo.29. .1.a.
Equalitas in diuinis videt dicẽ moduz identitatis. fo.30.3.b.c.
Eqlitatis fundamentũ verius ẽ in diuinis q̃ in creaturis. fo.30.4.b.c.
Equalitas in diuinis habet extrema re aliter distincta. fo.31.4.c.
Equalitas quomõ includit relatiões psonales. fol.33.3.a.
Equalitas est in diuinis ex natura rei. fol.34. 4.a.
Eternitas quomõ debz poni in diuinis fo.31. .1.a
Eternitatis diffinitio quomõ debet intelligi. fol.31.1 b.c.
Efficiens primũ quõ nõ est dependens ab aliquo. fo.39.⁊ per totũ.

Forma aliqua põt recipe diuisionem et multiplicationẽ sine mã. fo.6.4.c.
Forma põt hẽ multiplicit. fo.12.1.a.
Forma aliqua exns in aliq̃ nõ predicat ꝓprie denoiatiue de eo. fo.16.4.b.c.
Forma naturalis nõ est principiũ agendi per respectum sed p aliquid absolutum. fo.45.1.a.
Forma substãtialis nõ ꝓprie mere inhe ret lz insit. fo.48.1.a.
Forma substantialis quomõ habet magis cẽ q̃ compositũ. fo.50.2.a.
Fides acquisita ⁊ infusa in quo cõueniunt ⁊ quõ differunt. fo.70.2.b.
Fides infusa non põt inclinare in aliqõ falsum. fol.70.1.c.
Finis vltimus uel est opatio uel cõsistit in opatione. fo.65.3.b.
Fortuna qd sit ⁊ que cã. fo.70.p totũ.
Finitum ⁊ infinitũ quomõ se habẽt ad ens. fo.24.3.b.

Generatio dato q̃ nõ sit infinita quare nõ põt cõprehendi. fol.27.2.c.⁊.a.
Genus operationũ intellectiuarũ quid sit. fo.64.⁊.23.p totum.

In qua specie sit. fo.66.3.b.

Homo in statu isto demõstratione pro pter quid nõ potest cognoscere deum esse omnipotentẽ. fo.36.3.a.

Homo dicit malus duob⁹ modis: pua tiue ⁊ ptrarie. fo.90.2.a.

Humana natura quõ dependet ad ver bum diuinũ. fo.94.i.a.

Habitus nõ est causa substantie sed mo di actus. fo.88.2.a.

Habens aliquid virtualiter aliquando põt esse in potentia ut habeat formali ter. fol.80.3.b.

Intellectus possibilis ẽ actiuus ad intel lectionem: non tamen totalis causa. fo.76. 4.a.

Intellect⁹ possibilis ⁊ obiectũ quomo do cõcurrunt ad causandũ intellectio nem. fo.77.2.a.

Intellect⁹ possibilis quare ponit a phi losopho passiuus cuz etiã sit actiuus. fo.77. 3.b.

Intellectus possibilis nõ dicit intellige re inquantũ causat sed inquantũ reci pit intellectionem. ibidem.

Intellectus habet duplicem opationez. fo.69. 2.c.

Intellectus nostri quid sit obiectũ sim pliciter. fo.71.3.b.

Intellect⁹ agens ⁊ possibilis quomodo cõcurrunt ad causandũ intellectõem. fo.78. per totũ.

Intellect⁹ agens ⁊ possibilis habent du as opationes ordinatas. fo.78.⁊.23. per totum.

Intellect⁹ agens ⁊ possibilis quomõ di stinguunt in anima. fo.99.3.a.b.

Intellectus potest conceptũ formare q̃ non erit absolutus nec respectiuus. fo.20. 4.b.

Intellectus nõ potest habere duo obie cta eque pma distincta. fo.25.4.b.c.

Intellectio q⁹ causatur ab aliquo princi pio actiuo existente in suppposito intel ligente. fol.75.3.b.

Intelligere aliq̃ duplicit perfecte et im perfecte. fo.35.4.b.

Intellectio in quo genere ⁊ i qua specie sit. fo.66.4.a.

Intellectualitas includit per se in essen tia diuina. fo.3.i.b.

Intelligere diuinũ nõ includit relatiuũ ad extra. fo.4.i.a.

Intelligere aliqõ est in deo siue dicẽ qõ nõ est in creatura. fo.8.4.a.

Intelligere esse opationez immaterialẽ põt triplr intelligi. fo.49.i.b.

Intellectio potest cõpetere alicui dupli citer. fo.50.2.b.

Intelligere est aliquid absolutũ essenti aliter ⁊ nõ sola relatio. fo.62.2.c.

Intelligere includit aliquẽ respectũ ad obiectum. fol.63.2.a.

Intellre ẽ pati quõ itelligit 67.2.c.3.a.

Infinitũ duplex: in vigore ⁊ in durati one. fo.36. 2.a.

Infinitũ in quantitate quomõ debet ac cipi. fo.24.i.c.

Infinitũ in perfectione ⁊ in vtute quid est. fo.24. 2.c.

Infinitas non est passio eius cui inest. fo.24. 3.b.

Infinitũ in pfectione nõ potest esse nisi vnũ. fo.25.i.c.

Infinitũ est idem realiter cum eo qõ est sectũ in eode suppposito. fol.26.3.a.

Infinitũ ⁊ finitum quomõ se habẽt cir ca ens. fo.28.3.a.

Instans nõ potest esse realiter idem qõ substantia mobilis. fo.90.4.b.

Instãs quõ diuersimode compatur ad res pmanentes ⁊ successiuas. fo.61. 4. per totum.

Immediatio duplex: positiua uel nega tiua. fo.4.i.c.

Indiuiduationis causa vnde sumitur. fo.73.p totum.

Inherere põt repugnare alicui qõ non est substantia. fo.16.4.a.

Imperfectio aliqua põt repugnare ali

cui ouplíciter. ibidem.
Ingenitū videt ꝓstituere primā ꝑsonaz in diuinis. fol.18.2.a.
Ingenitū q̄ nō importet aliquod posi' tiuum. fo.19.3.c.
Ingenitū q̄ nō importet fontalē pleni' tudinem. ibidē.
Judicium quō debeat sumi ab aliq̄ cer to.fo.89.4.a.
Justi' accipit duob' modis.fo.90.2.a.
Incipere ꝛ desinere ouplicit possunt ac cipi. fo.61.4.c.
Imputabile dr aliq̄d ouplr. fo.91.i.a.

Laudabile ꝛ vitupabile vnde sumit in aliquo. fo.90.3.c.
Libertas ad volendū in volūtate pōt si mul esse cū necessitate. fo.83.i.c.
Libertatis ratio que sit in voluntate. fol.84. 2.a.
Libertas quomō distinguit ꝺ̄ naturā a ꝓho ꝛ ab Aug. fo.84.3.c.
Lumen multiplicat aliter q̄ diffundat meritum. fo.102.i.p totū
Lumen quomō requirit ꝓpr colores ꝛ nō ꝓpter mediū solū. fo.79.i.b.c.
Loc' pōt esse sine corpe. fo.57.2.b.

Meritū in missa duplex. fo.100.i.b.
Meritū misse oīno modo est quid finī tum.fol.100. 2.c.
Meritū misse dicte ꝑ vnū plus sibi va let q̄ si dicat pro duobus. ibidem.
Meritorīū quid sit. fo.86.i.c.
Qualis requirit habitudo act' ad cha ritatē ad h' q̄ sit meritor'. fo.86.3.b
Quomō actus meritorius se habet ad ad actū naturalem. ibidē.b.
Memoria immediat' ineſt diuine eēn tie q̄ dicere. fo.3.b
Memoria quō se hz ad intellectū agen tem ꝛ possibilem. fo.78.3.b.c.
Mensuratū importat duplicem respe ctum. fo.64.i c.7.2.p totum.
Mensurari uel mensurare quid ambo importent. ibidem.
Mot' q̄ possit esse ad relatiuū.fo.58. ,i.c.et.2.a.b.
Motus rei quō sunt incōpossibiles: et quomō non. fo.61.i.c.et.2.a
Moueri ꝛ quiescē aliquid in alio et in alio vbi nō est idem qō moueri ꝛ non moueri. fol.54.4.a.
Mot' local' quō dr ab alia'. ioi.4.b
Mot' nō pōt immediate causari a deo ſm ꝓhm. fol.38.4.c.
Moues ꝑm quomō arguit infinite po' ex hoc q̄ mouet tpe infinito. fo.39. 4.c.et.40.i.a.
Mobile pōt aliqñ moueri ad impfecti us eo quod habet. fo.80.i.b.c.
Mā mlti mōis accipī a ꝓho.fo.10.i.c.
Materia ut ē quid nō debet intelligi in distincta. fo.53.2.c.
Materia vna nō fit alia ꝓpter introdu ctionem cuiuscūq̄ formē in ea.ibidē.
Magnitudo realis ē in diuinis ꝛ ex na tura rei. fo.29.3.a.b.
Magnitudo ꝓfectōis in qualibet re in uenitur. fo.29.3.a.
Magnitudinē molis nō ineſſe alicui ꝑ quid pōt concludi. fo.22.3.c.
Mediū in cognoscendo pōt aliquid eē ouplicit. fol.76.4.b.c.
Mediatio cause respectu effect' pōt in telligi ouplicit. fo.37.i.a.
Metaphysic' qualem conceptū pōt ha bere de deo. fo.37.i.a.
Mali' quō distinguit int' se.fo.92.3.b.
Mediū int' extrema pōt intelligi positi ue uel priuatiue. fol.57.3.c.

Natura creata quō formalit sit ꝓsona uel indiuiduū. fo.95.4.b.c.
Nature humane nō repugnat eē in ali' quo suppoſito. fol.99.2.c.
Nā humana lz sit in alio suppoſito:nō inheret. fo.99.i.c.
Nā quō determinat ad vnū. fo.8.i.c.
Nectū a se pt ouplr itelligi. fo.46.2.c.
Necitas i ꝺo q̄druplr inuenit.83.i.p to'.
Notionale nullū est mediatiat' entie

diuie q̄ aliqȯ cēntiale. fo.3.4.c.
Notionale aliqȯ ē imediatū cēntie diui ne negatiue quolibet cēntiali qȯ habz reſpectū ad extra. fo.4.2.c.
Negatio impfectōis p ꝓpꝰ ꝙuenit alicui q̄ termiare depēdētiā. fo.96.4.a.
Negatio non poteſt eſſe ꝑma rō eſſendi incōicabile. fo.98.i.a.b.
Negatio triplex. fo.56.i.a.b.

Obiectū potentie intellectiue dupliciter pōt intelligi. fo.71.2.b.
Obiectū potētie intellectiue nō eſt q̄ddi tas rei mālis. ibidem.
Obiectū cuiuſlibet potentie debz poni aliq̄d abſolutū in quo fundatur reſpectus ad potentiā. fo.45.i.c.
Obiectum intellectus diuini quid ſit ⁊ quomodo ſe habet ad alia obiecta. fo. 72.7.23. per totuz.
Obiectum primuz poteſt tripliciter intelligi. fo. 25.4.a.
Opatio intellectia q̄re a ꝓho dicaf actio cū nō ſit i genere actōis. fo.67.i.b.
Opatio intellectiua in quo genere ſit et in qua ſpē illius generis. fo.66.4.a.
Opatio ⁊ paſſio quo differūt. ibidē
Opatio intellectiua qualez reſpectū hz ad obm̄. fo.64.i.b.
Omnipotentia que potentia eſt ⁊ quid includit. fo.35.i.b.c.
Omnipotentia poteſt dupliciū intelligi ibidem.
Omnipotentes quare duo eſſe non poſſunt. fo.40.4.a.b.
Ordo duplex in agendo. fo.46.i.b.
Oculus cecus quare equiuoce eſt oculus. fo.49.4.a.b.
Oratio poteſt alicui valere in triplici gradu. fo.100.i.a.
Organū ſenſus quid ſit. fo.48.4.c.

Ꝓhs ⁊ theologus nō ꝓcedāt in modo ꝓductōis a deo. fo.37.2.a.b.
Ꝓhs ñ poſuit ſbas ſeparatas infinitas vl neccias a ſe. fo.41.3.c.7 deinceps.
Ꝓhus poſuit aliquid neceſſariū ⁊ tamꝛ cauſatum. fo.42.2.b.
Ꝓhus quid ſenſerit de pluralitate angelox in eadē ſpecie. fo.10.i.b.
Ꝓhus qūo intelligit ſi intellectus referꝛ tur ad intelligentem idem bis dicere tur. fo.66.i.b.c.
Potentia nulla pōt habere plura obiecta diſtincta adequata. fo.25.4.a.b.
Potentia actiua duplex. fo.40.2.b.
Paternitas ⁊ generatio q̄ ſit vna relaꝛ tio. fo.21.4.c.
Perfectio omnis ſimplr poteſt in vno reperiri. fo.25.2.a.
Perfectio ſimpliciter quomō intelligit eius diffinitio. fo.26.i.c. ⁊.2.a.
Perfectio aie duplr intelligr. fo.51.i.a.
Perfectio vltima poteſt dupliciter intelligi. fo.64.4.b.c.
Proprietas perſonalis non poteſt eſſe i finita intenſiue. fo.25.i.b.c.
Proprietas conſtituens primā perſonā in diuinis quomodo ſe habet ad eam fo. 22.i.7.2.
Proprietas ipoztat rōez rōis fo.21.i.a.
Propones in diuinis alique ſunt vere i ꝓcreto alique inabſtracto alique neutro modo. fo.26.3.c.
Prepō iſta fm: aliqñ nōtcām formalez aliqñ cām fundamētalē. fo.33.i.c.
Predicatio denoiatiua nō eſt ꝓprie in diuinis ⁊ qſtare. fo.15.4.b.c.
Predicatō nō ſp codē mō vificaf de deimatōe ⁊ de poito ſb eadē. fo.15.3.c.
Propōes duas quibus ſoluūtur incōuenientia in ponēdo vnū corpus localiter in diuerſis locis. fa.54.3.b.c.
Pluralitas eiuſdē rōis ꝓexigit plalitatē alteri rōis ut determiet. fo.8.2.7.3.
Perſona diuina quare conſtituitur per relatōnem. fo.9.3.7.4.
Perſona prima in diuinis pōt ꝓſtitui p relatōem ſicut 2ª. fo.17.2.a.
Prius ozigine qūo pōt ſtare cū ſimlitate nature ⁊ qūo vnus ozdo diſtinguitur ab alio. fo.17.4.b.c.

Posteri⁹ gnātōe ñ sp ē pfcī⁹.fo. 65.2.a
Passio ouplex ponēdo ē i itellectu pos-sibili.fo. .783.b.
Pctm v⁹ q° ē grau⁹ alīo.fo. 92.3.c.
Pctm addi⁹ pctō qd ōstruit.fo.82.3.b
Pctm quo pōt addi peccato in infini-tum.fo. 82.4.a.
Possibile oī aliqd p respectū ad aliqd ⁊ tm simplr ē ipossibile.fo. 52.3.a
Panis quo pōt conuerti in aliquid pre existens.fo. 53.2.b.
Preexigit aliquid ad aliquē effectuz ou pliciter.fo. 45.4.a.b.fo.
Partes aliabil' sū aliant.fo. ioi.4.b.
Promissio ſi debeat accipi fm intētoez pmittēt̄ l' ei⁹ cui pmittit.fo.io4.2.⁊.4
Quātitas quo ē i ois ⁊ q̄.fo. 29.2.b.c.
Quātitas repit in oi gnē ētis ibidem.
Quātitas panis ita posset puerti a deo in pexñs sic in sba.fo. 51.4.c.
Quies posset ee nullo motu exñte que bret ppria mensurā.fo. 57.4.b
Rrelatio quo trāsijt in ēntiā diná ⁊ q̄ mō manet.fo. .17.2.a.
Relatio originis ē solum vna pfecta re alis iter pmā psonā ⁊ scdaz.fo. 20.4.a
Rlo ñ fundat i actōe ⁊ passione sz in po tentia.fo. .22.4.a.
Relatio originis separata quo manet p sona in diuis.fo. 60.2.b.
Relatio in diuis nec ē formaliter infini ta.fo. 28.2.c
Relatio rōnis potest fundari in relatioe etiā rōnis.fo. 23.4.a
Relatio q̄ non requrit distinctionem in fundamento.fo. 22.3.c.⁊.4.a
Relatio q̄ sit rōnis potest multipliciter intelligi. .86.2.c.
Relatio ⁊ absolutum non pñt facē v⁹ ceptum per se.fo. 58.2.c.⁊.3.a.
Relatio est res pter suum fundamentū ⁊ que res.fo. 14.1.c.7.2.a.
Relatio in diuis cōparata ad ēntiā est res ⁊ quo.fo. 14.2.a
Rlo non pōt a fūdamēto hīe entitatez ⁊ ab opposito distinctōem.fo. 14.2.c.
Rlo ꝓre magis oī res cōpata ad oppm q̄ ꝓpata ad ēntiam.fo. 15.1.b.c.
Rlo distiguit a sex pncipijs.fo. 38.3.b.
Relatio ouplex ꝓsiderat in actu intelli gendi.fo. 64.1.a.
Relatio ꝓ mōi quo distiguūt.fo.66.1.a
Relatio tripliciter pōt ad absm compa rari.fo. 66.1.c.
Relatio quo pōt alicui fm suum genus ꝓuenire ⁊ fm spēm non.fo. 68.4.a.
Res aliqua pōt esse tm p vnum instās. fo. 60.4.b.
Res q̄ bret ee tm p instans non annihi-lat in istāti sed in tpe.fo. 61.2.c.
Res q̄ corrūpit non bēt vltimū sui esse fo. 61.3.c.
Res in se non variat ex eo q̄ intellectus eā ad aliqd cōparat.fo. 14.2.a.b
Res multis mōis accipit.fo. .13.2.a.
Reale non pōt ꝓstitui p aliqd bñs se so lus p modū potentie.fo. 20.1.c.
Repugnat aliquid alicui per multas ra tiones.fo. 51.2.a.
Repugnans posteriori non repugnat p ori.fo. 8.4.b.
Rō data de aliquo ex aptitudine q̄ sit i sufficiens.fo. 20.3.b.
Rō accipit duplr.fo. 14.4.c. et fo. 17.c.1.
Reduplicatio aliqñ notat cām p̄dicati ad sm aliqñ solū modū.fo. 14.3.b.c.
Sacerdos ñ oz q̄ sp actu memoret illo rū p q̄bus vult orare.fo. ioi.1.a.
Sacerdos quo pōt meritum misse alte ri applicare.fo. io3.3.c.
Sacerdos quo oz p benefactoribꝰ deū rogare.fo. io3.4.b.
Sacerdos an pus debeat rogare p po chiāo an p pre ⁊ mre.fo. io3.3.a.
Sacerdos quo oz se obligāt ad dō missā p aliquo.fo. io4.3.c.⁊.4.a
Sacerdos obligat⁹ duob⁹ ad dō missā p q̄lz non satisfacit p vnā ibidem.
Substātia ⁊ accīs nō diuidūt ens qō ē in diuinis.fo. .16.3.c.
Substātia pma 72ª quo competūt ēn tie diuine.fo. 16.2.c.

Subsistē accipit multipl'r. fo. 17.4.b.
Spes ql'iter importat r'onem ad obm̄ fo. 68.2 b.
Superficies p'tinēs vt locus ql'em hz respectū ad locatum. fo. 58.1.c.
Successiuuz quomodo differet a pmanente. fo. 60.2.b.c.
Simultas potest esse duplex. fo. 17.4.p tom̄. 7.18.1.a.
Spes qualem diuisionem potest recipere. fo. 101.2.c.
Totū aliqñ capit cathe' aliqñ syncathegorice. fo. 51.4.c
Termi cuiuslibet mot' sūt forma 7 pduatio. fo. 55.3.b.c.
Termini mot' quō sē incōpossibiles 7 quō non. 7 ibidē p totum.
Transire 7 manere quō possunt eidem reuēire. fo. 17.2.a.
Theologia quō est scia in intellectu viatoris. fo. 36.2.c.7.4.a.
Uacuū esse est possibl'e aliquo modo 7 quō. fo. 57.3.b.c.
Ueritas a' p̄ncipū 7 pcl'onis. fo. 91.4.b
Ueritas eadē obi 7 act'. fo. 91.4.a.
Uolūtas dina in aliquib' actib' hz necessitatē simpl'r. fo. 81.2.c.
Uoluntas nr̄a non ferē nec̄io in vltimū finem. fo. 82.4.c.
Uolūtas nr̄a aliquid ñ p̄t nolle qō tm̄ ñ nec̄io vult. fo. 82.2.b.
Uolūtas nr̄a 7 intellect' dr̄ē, ferunt in sua obā. fo. 82.3. b.c.
Uolūtas 7 intellect' hñt dīnī rōnē p̄ncipū. fo. 84.4.c.7.83.1.a.
Uolūtas nunq̄ agit nal'r. ibidē.
Uoluntas nunq̄ dicemiat ab aliq̄ agēte ad suum actū. fo. 85.2.a.
Uoluntas pōt aliquid ad aliud comparare. fo. 86.2.c.
Uolūtariū dr̄ tripl'r. 93.2.c.7.3.a.
Uolūtas die motō duplr. fo. 72.3.7.4
Uoluntas dei pōt ee cā cōicandi essentiam dei. fo. 73.2.a.
Uolūtas q̄re ñ distinguit i duas potētias actiuā 7 passiuā. fo. 78.1.b.
Uerbū solū termiat dependentiā nē hūa ne assūpte. fo. 93.4 a.b
Uerbo dino non repugnat ūminare dependētiā nāe hūa'. fo. 94.2.a.
Uerbum dīnum non pducit p actū intelligēdi. fo. 5.4.c.
Uerbū dīnū 7.s.s. quō se hñt in pducēdo creaturā. fo. 54.p totū. 7.46.1.
Uerqū dīnū in suo pstitutio ñ includit respectū ad creaturā. 46.2.a.
Uerbū dīnū duplicē rem̄ ipoztat vnū reale 7 aliū rōnis. fo. 46.4.a.
Uita in deo ē ió qō ipe de'. fo. 3.2.c.
Ubi ē circūscrip' pa' 7 quō. fo. 59.1.b.c
Ubi quō pōt per motum succedere acquiri. fo. 58.4.b
Ubī quomō accñtaliter iest corpori locato. fo. 57.1.b.
Unitas realis q̄ non arguat vnitatē formalem. fo. 30.2.c.7.3.
Unio alicui' ad aliquid fit multis modis. fo. 93.4.a.b
Usio duplr ab aug. accipit. fo. 76.4.a
Xps quomodo se dicebat esse equalez deo patri. fo. 32.1.a.

Jn ista tabula p̄m' numer' cotat cātam. 2' cotat colūnā. 3ra a. cotat p̄m̄ colunnā b. mediū. c. finem

Explicit quōnes quolibe. edite a fratre Joāne duns. ordinis fratrū minorū doctore subtilissimo. ac oium theologorū p̄rincipe. Per excellentissimuz sacre theologie doctorē magr̄m Thomā pēbeth anglicū ordinis fr̄m hēmitarū scti Aug. in gymnasio patauino ordinarie legentē maxima cū diligentia emēdate Impresse Venetijs ope ac impēsa Joānis ō Colōia. Nicolai Jēson. sociozūq̄ Curam ac diligentiam adhibuit in his sūmus i hac arte vir: magr̄ Joann's ō Selgenstat nō mediocriī obseruādus. Anno salut. i 481. 14. Nouembris.

BIBLIOTECA UNIVERSITARIA BOLONIENSIS

Registrū sup Quo
libe. Schoti.

A
ꝑma vacat
Cuncte res.
.ſ. eẽntiale
cõpleta

B
vnum pr̃ís
vt prior
necessario finita
2° qz a deo

C
ptiuum ꝓpr̃i.
ſuam limitatam
oppoſita
multi ma

D
ſiue p̃dicatio
qꝫ p̃dicatiõem
cõtinet in ſe
qđ eſt numeratio
aũt illud ꝓtinet
.ſ. de equalitate

F
ſola cognitio
deo ꝛ hoc
eẽt eque
iſtas tres

G
ꝓncipium
ſpectum quẽ
habet filius
probatur

H
In generatõe
que infertur
ſi per cõuer
variat

I
extrinſecꝰ
pere vltim
importa
igitur o

K
ꝛp ꝓñ
ꝓpter
in illis
ſciretu

L
cum po
accidẽs
agens eſt
ſed etiam

M
qz eſſet
alioquin
natural
nere nat

N
conueni
ſi ineſſet
refertur
tualiter

O
etiam ad
equiualen
non excede.
alterius de q.

P
rõ v. dictum
vel aliud
cãs mediãs
Actus ex

BIBLIOTH. VNIVERSITATIS DORPATENSIS